

پیشگفتار

سپاس مخصوص خدایی است که ما را از متمسکین به ولایت ائمه طاهرین علیهم السلام قرار داد و صلوات خداوند بر محمد صلی الله علیه و آله و آل محمد علیهم السلام آن بندگان برگزیده‌ای که خداوند انبیاء، ملائکه مقرب، و عالم هستی را خلق نکرد مگر به یمن وجود ایشان، کسانی که به واسطه ایشان رحمت خود را نازل کرده و بندگان را روزی عطا می‌فرماید. ستارگانی که به خاطر ایشان عذاب را از اهل زمین باز می‌دارد و در عقوبت بندگان که مستحق عذابند تعجیل نمی‌فرماید.

ایشان را برای شناساندن خود به مخلوقات فرستاده و راه بندگی را از طریق آنان به ما آموخته است. به راستی ایشان دریای بی‌پایان فضائل و مناقب بوده و کسی نمی‌تواند ایشان را آنگونه که شایسته است بشناسد. زبان در توصیف ایشان قاصر بوده و چاره‌ای جز اقرار به عجز در بیان فضائل ایشان نیست. شهادت می‌دهیم که آنان بندگان برگزیده خدا بوده و این بندگی بالاترین مقامی است که می‌توان برایشان متصور شد، کسانی که در عبادت و بندگی خدا بسیار کوشا بوده و خود را همواره در محضر خدای تبارک و تعالی می‌بینند. عبادات خود را اندک دانسته و خود را در درگاه خداوند متعال بسیار کوچک می‌شمارند.

اما کتابی که در پیش روی شما قرار دارد حاصل تلاش سال‌های متمادی علمای تشیع بوده بزرگانی که تمام توان خود را در راه ترویج معارف دین به کار گرفته و با قبول سختی‌های فراوان و سفرهای طولانی برای دفاع از مکتب اهل بیت علیهم السلام و مذهب تشیع به پا خواستند. همان کسانی که ائمه اطهار علیهم السلام درباره ایشان فرمودند: رَحِمَ اللَّهُ قَوْمًا كَانُوا سِرَاجًا وَ مَنَارًا كَانُوا دُعَاةَ إِلَيْنَا بِأَعْمَالِهِمْ وَ مَجْهُودَ طَاقَتِهِمْ لَيْسَ كَمَنْ يُذِيعُ أَسْرَارَنَا خُدا رحمت کند گروهی را که چراغ و نور افشان بودند، و با کردارهای (نیک) خویش و صرف منتهای کوشش خود (مردم را) به سوی ما

خواندند، و مانند آنهایی نبودند که اسرار ما را فاش می‌کنند.^۱

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرِ الْجُعْفِيِّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: وَإِذَا مَاتَ الْعَالَمُ ثَلِمَ فِي الْإِسْلَامِ ثَلْمَةٌ لَا يَسُدُّهَا شَيْءٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

امیرالمومنین علیه السلام فرمودند: و هر گاه عالمی بمیرد در اسلام رخنه و شکافی روی دهد که تا روز رستاخیز چیزی آن را نمی‌بندد.^۲

و رَوَى الْمُعَلَّى بْنُ مُحَمَّدٍ الْبَصْرِيُّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُدْرِكِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جَمَعَ اللَّهُ عِزَّ وَ جَلَّ النَّاسِ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ وَ وُضِعَتِ الْمَوَازِينُ فَتَوَزَنَ دِمَاءُ الشُّهَدَاءِ مَعَ مِدَادِ الْعُلَمَاءِ فَيَرْجَحُ مِدَادُ الْعُلَمَاءِ عَلَى دِمَاءِ الشُّهَدَاءِ.

امام صادق علیه السلام فرمود: چون روز قیامت شود، خداوند عزّ و جلّ مردم را گرد آورد، و میزان‌ها برقرار شود، پس خون‌های شهیدان با مرکّب علما سنجیده می‌گردد، ولی وزن مرکب دانشمندان بر خون‌های شهیدان برتری یابد.^۳

و این در حالی است که دشمنان خدا با تمام وجود سعی در گمراه نمودن مردم و از بین بردن مذهب تشیع می‌کنند، و در این راه از هیچ کوششی فرو گذار نمی‌کنند. در اینجا است که ارزش کار علمای بزرگوار در حراست از مذهب حقّ تشیّع

۱. تحف العقول ص ۳۰۱ باب وصیته لعبد الله بن جندب

۲. المحاسن ج ۱ ص ۲۳۳ باب ۱۹ باب حق العالم ح ۱۸۵

۳. من لا يحضره الفقيه ج ۴ ص ۳۹۹ باب و من ألقا رسول الله الموجزة التي لم يسبق إليها ح ۵۸۵۳

و بیدار نمودن خفتگان غافل و دوستان جاهل بیش از پیش آشکار می‌گردد، در اهمیت هدایت مردم به سوی حق و حقیقت به این حدیث زیبا اشاره می‌کنیم.

و قَالَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ لِرَجُلٍ: أَيُّهُمَا أَحَبُّ إِلَيْكَ رَجُلٌ يَرُومُ قَتْلَ مَسْكِينٍ قَدْ ضَعُفَ، تُنْقِذُهُ مِنْ يَدِهِ أَوْ نَاصِبٌ يُرِيدُ إِضْلَالَ مَسْكِينٍ [مُؤْمِنٍ] مِنْ ضُعْفَاءِ شِيعَتِنَا تَفْتَحُ عَلَيْهِ مَا يَمْتَنِعُ [الْمَسْكِينُ] بِهِ مِنْهُ وَيُفْحِمُهُ وَيَكْسِرُهُ بِحُجَجِ اللَّهِ تَعَالَى قَالَ: بَلْ إِنْقَاذُ هَذَا الْمَسْكِينِ الْمُؤْمِنِ مِنْ يَدِ هَذَا النَّاصِبِ. إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ ﴿وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا﴾ [أَي] وَمَنْ أَحْيَاهَا وَارْشَدَهَا مِنْ كُفْرٍ إِلَى إِيْمَانٍ، فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا

امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: کدام یک از این دو در نزد تو محبوبتر است؟ مردی می‌خواهد مستمند ناتوانی را به قتل برساند. تو او را از دست آن مرد رها می‌سازی؟ یا مرد ناصبی‌ای که می‌خواهد ناتوانی از شیعیان کم اطلاع ما را گمراه سازد؟ و تو باب استدلال به برهان‌های الهی را بر او می‌گشایی تا جلوی گمراه ساختن او را بگیرد و او را مُجاب سازد و (مکر و حيله ناصبی را) در هم شکنند؟ آن شخص عرضه داشت: بلکه نجات دادن این مومن ناتوان از دست این ناصبی، چرا که خداوند متعال می‌فرماید ﴿وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا﴾^۴ یعنی هر که کسی را زنده کند و از کفر به سوی ایمان رهنمونش سازد، گویا همه مردم را زنده کرده است.^۵ این روایت به خوبی اهمیت سعی بر هدایت اشخاص را بیان نموده و ارزش زحماتی که تاکنون در راه صیانت از مکتب اهل بیت علیهم السلام کشیده شده را بیش از پیش

۴. المائدة آية ۳۲

۵. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري علیه السلام ص ۳۴۸ [فی أن المسکین الحقیقی مساکین الشیعة الضعفاء فی مقابلة أعدائهم] ح ۲۳۱

بر ما آشکار می‌گرداند، علمای گرانقدری که گوهر عمر خویش را صرف گرد آوری و ثبت فرمایشات ائمه طاهرین علیهم‌السلام نموده‌اند تا این گنجینه‌های ارزشمند از گزند کسانی که خواهان نابودی این معارف ناب بوده‌اند و خواهند بود، در امان باشد. در بین آثار برجسته‌ای که تا کنون با کوشش علمای بزرگوار خلق شده‌اند برخی از آنها در جایگاه ویژه‌ای قرار داشته و قرون متمادی در کانون توجه قرار گرفته‌اند. در این کتاب سعی شده مطالبی از مهمترین کتب شیعه با دقت و وسواس زیادی جمع آوری شود، و به نحوی چشم نواز به زیور طبع آراسته گردد، تا خوانندگان عزیز به بهترین وجه از مطالب ارزشمند آن بهره‌مند گردند، تمامی احادیث با ذکر اسناد بیان گردیده و آدرس هر روایت با دقت بسیار زیاد در پایان کتاب در فصل پاورقی‌ها و منابع، آورده شده به گونه‌ای که به عنوان مثال خواننده با مراجعه به هر کدام از چاپ‌های کتاب کافی (طبع اسلامیة یا دارالحدیث و...) به راحتی می‌تواند حدیث ذکر شده در این کتاب را پیدا کند، زیرا در قسمت ذکر منابع، سعی ما بر این بوده که علاوه بر ذکر شماره جلد و شماره صفحه، عنوان باب و شماره حدیث آورده شود تا به راحتی بتوان روایات مذکور را در کتب مرجع پیدا نموده و با روایاتی که در اینجا ذکر گردیده مقایسه نمود، و از صحّت و سقم آن به خوبی اطمینان حاصل کرد. اما در این مجموعه مطالب در سه موضوع کلی به ترتیب زیر بیان گردیده:

فصل اول: ضرورت وجود امام علیه‌السلام

فصل دوم: وظایف امت در قبال ائمه اطهار علیهم‌السلام

فصل سوم: اشاره به قطره‌ای از دریای فضائل و مناقب ایشان

هرچند با تمامی تلاش‌های صورت گرفته در طول تاریخ حتی به قطره‌ای از دریای فضائل ایشان هم اشاره نشده، و زبان و قلم قاصراست از بیان فضائل ایشان، و چاره‌ای جز اقرار به عجز و ناتوانی در برابر این حقیقت نخواهیم داشت.

مِصْبَاحُ الْهُدَى

در پایان امید است محبّان ائمه اطهار علیهم السلام با مطالعه این کتاب هرچه بیشتر سعی در پیروی از این ذّوات مقدّس نموده و با معارف اهل بیت علیهم السلام بیش از پیش آشنا شوند. از خدای متعال درخواست می‌کنیم به حق محمد صلی الله علیه و آله و آل محمد صلی الله علیه و آله در دنیا ما را از پیروان راستین ایشان و در قیامت همنشین با این بزرگوران قرار دهد ان شاء الله.

سخن آغا زین

کلام ایشان کلام خدای تبارک و تعالی است

۷

﴿وَالنَّجْمُ إِذَا هَوَىٰ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ
إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾

قسم به آن ستاره چون پنهان شد، که یار شما نه گمراه شده و نه به راه کج رفته است و سخن از روی هوی نمی گوید گفتار او چیزی نیست جز آنچه بدو وحی می شود.^۶

حدیث ۱: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ وَ حَمَّادِ بْنِ عُمَانَ وَ غَيْرِهِ قَالُوا سَمِعْنَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ حَدِيثِي حَدِيثُ أَبِي وَ حَدِيثُ أَبِي حَدِيثُ جَدِّي وَ حَدِيثُ جَدِّي حَدِيثُ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَ حَدِيثُ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَ حَدِيثُ الْحَسَنِ عليه السلام وَ حَدِيثُ الْحَسَنِ عليه السلام حَدِيثُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ حَدِيثُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام حَدِيثُ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ حَدِيثُ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

حدیث ۱: امام صادق عليه السلام فرمودند: سخن من، سخن پدرم (امام باقر عليه السلام) است و سخن پدرم، سخن جدّم (امام زین العابدین عليه السلام) است و سخن جدّم، سخن حسین عليه السلام است و سخن حسین عليه السلام سخن حسن عليه السلام است و سخن حسن عليه السلام سخن امیر مؤمنان عليه السلام است و سخن امیر مؤمنان عليه السلام سخن پیامبر خدا صلى الله عليه وآله است و سخن پیامبر خدا صلى الله عليه وآله کلام خداوند عز و جل است.^۷

۶. النجم الآيات ۱-۴

۷. الکافی ج ۱ ص ۵۳ باب رواية الكتب و الحديث و فضل الكتابة و التمسک بالکتب ح ۱۴

فصل اول

ضرورت وجود امام

باب اول

شناخت خدای عزوجل

بواسطه ائمه اطهار

حدیث ۱: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ
الْوَشَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام إِنَّمَا
يَعْبُدُ اللَّهُ مَنْ يَعْرِفُ اللَّهَ فَأَمَّا مَنْ لَا يَعْرِفُ اللَّهَ فَإِنَّمَا يَعْبُدُهُ هَكَذَا ضَلَالًا قُلْتُ
جُعِلَتْ فِدَاكَ فَمَا مَعْرِفَةُ اللَّهِ قَالَ تَصَدِّقُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَ تَصَدِّقُ رَسُولَهُ عليه السلام وَ
مُؤَالَاةُ عَلِيِّ عليه السلام وَ الْإِتِّمَامُ بِهِ وَ بِأَيْمَةِ الْهُدَى عليه السلام وَ الْبِرَاءَةُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ
عَدُوِّهِمْ هَكَذَا يُعْرِفُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ.

حدیث ۱: امام باقر عليه السلام فرمودند: همانا کسی خدا را می پرستد که خدا را
بشناسد ولی کسی که خدا را نمی شناسد او را همین طور که ملاحظه می کنی به گمراهی
می پرستد، عرضه داشتم: قربانت، معرفت خدا چیست؟ فرمود: تصدیق خدای عزوجل و
تصدیق رسول خدا ص و حُبُّ علی عليه السلام و پیروی از او و از امامان بر حق و بیزاری
جستن به خدا از دشمن آن ها، این چنین شناخته می شود خدای عزوجل.^۸

حدیث ۲: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ
عَنْ عَلِيِّ بْنِ الصَّلْتِ عَنِ الْحَكَمِ وَ إِسْمَاعِيلَ ابْنَيْ حَبِيبٍ عَنْ بَرِيدِ الْعَجَلِيِّ قَالَ
سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ بِنَا عَبْدَ اللَّهِ وَ بِنَا عُرْفَ اللَّهِ وَ بِنَا وَحْدَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ
تَعَالَى وَ مُحَمَّدٌ عليه السلام حِجَابُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى

حدیث ۲: امام رضا عليه السلام: خدا به واسطه ما عبادت شده و به واسطه ما شناخته
شده و به واسطه ما به یگانگی خوانده می شود.^۹

۸. الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۱۸۰ بابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَالرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۱.

۹. الکافی کتاب التوحید ج ۱ ص ۱۴۵ بابُ النَّوَادِرِ ح ۱۰.

حدیث ۳: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: فَبَعَثَ فِيهِمْ رَسُولَهُ وَوَاتَرَ إِلَيْهِمْ أَنْبِيَاءَهُ لِيَسْتَأْذُوهُمْ مِيثَاقَ فِطْرَتِهِ وَيَذَكِّرُوهُمْ مَنْسِيَّ نِعْمَتِهِ

حدیث ۳: امیرالمؤمنین عليه السلام در حدیثی فرمودند: رسولان خویش را در میان آنان مبعوث کرد و پیامبرانش را بی در پی فرستاد تا عهد فطرتش را از آنان طلب کنند و نعمت فراموش شده‌اش را به یاد آنان آورند.^{۱۰}

حدیث ۴: مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ صَبَّاحٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ اللَّهَ خَلَقَنَا فَأَحْسَنَ خَلْقَنَا وَصَوَّرَنَا فَأَحْسَنَ صُورَنَا وَجَعَلَنَا عَيْنَهُ فِي عِبَادِهِ وَلِسَانَهُ النَّاطِقَ فِي خَلْقِهِ وَيَدَهُ الْمَبْسُوطَةَ عَلَى عِبَادِهِ بِالرَّاقَةِ وَالرَّحْمَةِ وَوَجْهَهُ الَّذِي يُوقَى مِنْهُ وَبَابَهُ الَّذِي يَدُلُّ عَلَيْهِ وَخُزَّانَهُ فِي سَمَائِهِ وَأَرْضِهِ بِنَا أَثْمَرَتِ الْأَشْجَارُ وَأَيْنَعَتِ الثَّمَارُ وَجَرَتِ الْأَنْهَارُ...

حدیث ۴: امام صادق عليه السلام در حدیثی زیبا فرمودند: همانا خداوند ما را خلق کرد و خلق ما را به نیکویی انجام داد و ما را تصویر کرد و به نیکویی ما را تصویر کرد و ما را چشم خود در میان بندگانش، زبان گویای خود در میان خلقتش و دست خود قرار داد که به رحمت و رافت بر بندگانش باز است و وجه خود قرار داد تا بوسیله او به آن راه پیدا شود و باب خود قرار داده که به سوی او دلالت می‌کند و خزانه داران خویش در آسمان و زمینش قرار داده، به وسیله‌ی ما درختان میوه می‌دهند و میوه‌ها می‌رسند و جوی‌ها جاری می‌شود....^{۱۱}

۱۰. نهج البلاغه للصبحی صالح ص ۴۳ خطبه ۱ اختیار الأنبياء.

۱۱. الکافی کتاب التوحید ج ۱ ص ۱۴۴ بَابُ النَّوَادِرِ ح ۵.

حدیث ۵: عَنْهُ عَنْ مُعَلَّى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمَهْوَرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الْأَوْصِيَاءُ هُمْ أَبْوَابُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الَّتِي يُؤْتَى مِنْهَا وَ لَوْلَاهُمْ مَا عُرِفَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ بِهِمْ اِحْتَجَّ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَى خَلْقِهِ.

حدیث ۵: امام رضا عليه السلام فرمودند: اوصیاء ابواب خدای عزوجل هستند که از ناحیه آنها به خدا رسیده می‌شود و اگر ایشان نبودند خداوند شناخته نمی‌شد و خداوند به وسیله آنان بر خلق احتجاج می‌کند.^{۱۲}

حدیث ۶: أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ نَعِيمٍ الصَّحَّافِ قَالَ... إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ النَّاسَ عَلَى الْفِطْرَةِ الَّتِي فَطَرَهُمُ اللَّهُ عَلَيْهَا لَا يَعْرِفُونَ إِيْمَانًا بِشَرِيْعَةٍ وَ لَا كُفْرًا بِجُحُوْدٍ ثُمَّ ابْتَعَثَ اللَّهُ الرَّسُلَ إِلَيْهِمْ يَدْعُوْنَهُمْ إِلَى الْإِيْمَانِ بِاللَّهِ حُجَّةً لِلَّهِ عَلَيْهِمْ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَاهُ اللَّهُ وَ مِنْهُمْ مَنْ لَمْ يَهْدِهِ.

حدیث ۶: امام صادق عليه السلام: خداوند عزوجل مردم را بر فطرتی آفرید که آنها را بر آن سرشته در حالی که نه از ایمان به شریعتی خبر داشتند و نه از کفری که نتیجه انکارشان باشد. سپس رسولان را بسوی آنها فرستاد که آنان را به ایمان به خدا بخوانند تا حجت خدا بر آنها باشند. پس برخی از آنها را هدایت کرد و برخی را نه.^{۱۳}

حدیث ۷: الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمَهْوَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ وَقِيدٍ عَنْ مُقَرِّنٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ

۱۲. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۱۹۳ باب أن الأئمة خلفاء الله عز وجل في أرضه وأبوابه التي منها يؤتى ح ۲

۱۳. علل الشرایع ج ۱ ص ۱۲۱ باب ۹۹ باب علة إثبات الأنبياء و الرسل و علة اختلاف دلائلهم ح ۵.

اللَّهُ لِيُبَيِّنَ يَقُولُ... وَ نَحْنُ الْأَعْرَافُ الَّذِي لَا يُعْرِفُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا بِسَبِيلِ
مَعْرِفَتِنَا..... إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَوْ شَاءَ لَعَرَفَ الْعِبَادَ نَفْسَهُ وَ لَكِنْ جَعَلْنَا أَبْوَابَهُ
وَ صِرَاطَهُ وَ سَبِيلَهُ وَ الْوَجْهَ الَّذِي يُوقَى مِنْهُ

حدیث ۷: امام صادق (علیه السلام) در حدیثی بسیار زیبا فرمودند: .... و مائیم اعراف که
خدای عزوجل جز از طریق معرفت ما شناخته نشود.... همانا خدای تعالی اگر
بخوهد خود را بر بندگان معرفی می‌کند، اما ما را باب و راه و طریق و وجهی قرار
داده که مردم به واسطه ما به او راه یابند. ۱۴

حدیث ۸: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ طَرِيفٍ عَنِ
الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام):... نَحْنُ الْأَعْرَافُ الَّذِينَ لَا يُعْرِفُ
اللَّهُ إِلَّا بِسَبِيلِ مَعْرِفَتِنَا

حدیث ۸: امیرالمؤمنین (علیه السلام): ما آن وسیله‌های شناخت پروردگاریم که بدون
آن شناخت و معرفت او امکان پذیر نخواهد بود. ۱۵

حدیث ۹: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنِ
الْحُسَيْنِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ
عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَلْمَةَ بْنِ عَطَاءٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قَالَ: خَرَجَ الْحُسَيْنُ بْنُ
عَلِيِّ (علیه السلام) عَلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ مَا خَلَقَ الْعِبَادَ إِلَّا
لِيَعْرِفُوهُ فَإِذَا عَرَفُوهُ عَبَدُوهُ فَإِذَا عَبَدُوهُ اسْتَعْنَوْا بِعِبَادَتِهِ عَنْ عِبَادَةِ مَنْ سِوَاهُ فَقَالَ

۱۴. الكافي كتاب الحجّة ج ۱ ص ۱۸۴ بابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَ الرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۹

۱۵. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۹۷ باب ۱۶ باب في الأئمة أنهم الذين ذكرهم الله يعرفون أهل الجنة و النار ح ۶.

لَهُ رَجُلٌ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي فَمَا مَعْرِفَةُ اللَّهِ قَالَ مَعْرِفَةُ أَهْلِ كُلِّ زَمَانٍ إِمَامَهُمُ الَّذِي يَجِبُ عَلَيْهِمْ طَاعَتُهُ

۱۴

حدیث ۹: امام صادق (علیه السلام): امام حسین (علیه السلام) از جمع یارانسان بیرون آمده و خطاب به آن‌ها فرمودند: ای مردم! به درستی که خدای متعال بندگان‌ش را نیافریده مگر برای آن‌که او را بشناسند، و هنگامی که او را شناختند عبادت‌ش کنند، و زمانی که او را عبادت کردند از پرستش غیر او بی‌نیاز گردند. مردی در بین یاران عرضه داشت: ای پسر رسول خدا ﷺ پدر و مادرم به فدایت، معرفت و شناخت خدا چیست؟ حضرت فرمودند: آنست که اهل هر عصر و زمانی امامی را که اطاعتش بر آن‌ها واجب است بشناسند.^{۱۶}

حدیث ۱۰: وَ هُوَ مَا نَقَلَهُ الشَّيْخُ أَبُو جَعْفَرٍ الطُّوسِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنِ الشَّيْخِ أَبِي مُحَمَّدٍ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ رَجَالِهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ عَنِ الْإِمَامِ الْعَالِمِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ الْكَاطِمِ (علیه السلام) قَالَ:..... أَقَامَهُمْ مَقَامَ نَفْسِهِ لِأَنَّهُ لَا يُرَى وَلَا يُدْرَكُ وَلَا تُعْرَفُ كَيْفِيَّتُهُ وَلَا إِنْثِيَّتُهُ فَهَوْلَاءُ

حدیث ۱۰: و همچنین ایشان در جایی دیگر فرمودند: خداوند اهل بیت (علیهم السلام) را جانشین خویش قرار داده، چرا که او از چشم‌ها پنهان بوده و درک نمی‌شود و کمیت و کیفیت او قابل شناخت نیست پس هر که ایشان را بشناسد خدا را شناخته است.^{۱۷}

حدیث ۱۱: وَ هُوَ مَا نَقَلَهُ الشَّيْخُ أَبُو جَعْفَرٍ الطُّوسِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنِ الشَّيْخِ أَبِي مُحَمَّدٍ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ رَجَالِهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ عَنِ

۱۶. علل الشرائع ج ۱ ص ۹ باب ۹ باب ۹ علة خلق الخلق و اختلاف أحوالهم ح ۱

۱۷. تأویل الآيات ص ۳۹۴، سورة الشعراء (۲۶) الآيات ۲۱۷ الى ۲۱۹.

الإمام العالم موسى بن جعفر الكاظم عليه السلام قال: ..... و لَوْلَاهُمْ مَا عَرَفَ اللَّهُ وَ لَا يُدْرَى كَيْفَ يُعْبَدُ الرَّحْمَنُ

حدیث ۱۱: امام کاظم علیه السلام: اگر اهل بیت علیهم السلام نمی بودند خداوند شناخته نشده، و کسی نمی دانست که چگونه او را عبادت کند.^{۱۸}

حدیث ۱۲: مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنِ الرِّضَا عليه السلام: مَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهَ وَ مَنْ جَهِلَهُمْ فَقَدْ جَهِلَ اللَّهَ حدیث ۱۲: امام رضا علیه السلام: هر که اهل بیت علیهم السلام را بشناسد خدا را شناخته، و هر که جاهل به ایشان باشد خدا را نشناخته است.^{۱۹}

حدیث ۱۳: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ الْكَلْبِيِّ مُصَنِّفُ هَذَا الْكِتَابِ رَحِمَهُ اللَّهُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عُمَرَ الْفُقَيْمِيِّ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ لِلزُّنْدِيقِ الَّذِي سَأَلَهُ مِنْ أَيْنَ أَثَبَتَ الْأَنْبِيَاءَ وَ الرُّسُلَ قَالَ إِنَّا لَمَّا أَثَبْنَا أَنَّ لَنَا خَالِقًا صَانِعًا مُتَعَالِيًا عَنَّا وَ عَنْ جَمِيعِ مَا خَلَقَ وَ كَانَ ذَلِكَ الصَّانِعُ حَكِيمًا مُتَعَالِيًا لَمْ يَجْزُ أَنْ يُشَاهِدَهُ خَلْقُهُ وَ لَا يُلَامِسُوهُ فَيَبَاشِرُهُمْ وَ يَبَاشِرُوهُ وَ يُحَاجَّهُمْ وَ يُحَاجُّوهُ ثَبَتَ أَنَّ لَهُ سُفْرَاءَ فِي خَلْقِهِ يُعْبَرُونَ عَنْهُ إِلَى خَلْقِهِ وَ عِبَادِهِ وَ يَدُلُّونَهُمْ عَلَى مَصَالِحِهِمْ وَ مَنَافِعِهِمْ وَ مَا بِهِ بَقَاؤُهُمْ وَ فِي تَرْكِهِ فَنَاؤُهُمْ فَثَبَتَ الْأَمْرُونَ وَ النَّاهُونَ عَنِ الْحَكِيمِ الْعَلِيمِ فِي خَلْقِهِ وَ الْمُعْبَرُونَ عَنْهُ جَلَّ وَ عَزَّ وَ هُمُ الْأَنْبِيَاءُ وَ صَفْوَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ حُكَمَاءَ مُؤَدِّبِينَ بِالْحِكْمَةِ

۱۸. تأویل الآيات ص ۳۹۵ سورة الشعراء (۲۶): الآيات ۲۱۷ الى ۲۱۹.

۱۹. الكافي كتاب الحج ج ۴ ص ۵۷۹ باب القول عند قبر أبي الحسن موسى ع و أبي جعفر الثاني و ما يُجْزَى مِنْ الْقَوْلِ عِنْدَ كُلِّهِمْ ح ۲.

مَبْعُوثِينَ بِهَا غَيْرَ مُشَارِكِينَ لِلنَّاسِ عَلَى مُشَارَكَتِهِمْ لَهُمْ فِي الْخَلْقِ وَ التَّرْكِيبِ فِي شَيْءٍ مِنْ أحوَالِهِمْ مُؤَيَّدِينَ مِنْ عِنْدِ الْحَكِيمِ الْعَلِيمِ بِالْحِكْمَةِ ثُمَّ ثَبَتَ ذَلِكَ فِي كُلِّ دَهْرٍ وَ زَمَانٍ مِمَّا أَتَتْ بِهِ الرُّسُلُ وَ الْأَنْبِيَاءُ مِنَ الدَّلَائِلِ وَ الْبُرَاهِينِ لِكَيْلَا تَخْلُو أَرْضُ اللَّهِ مِنْ حُجَّةٍ يَكُونُ مَعَهُ عِلْمٌ يَدُلُّ عَلَى صِدْقِ مَقَالَتِهِ وَ جَوَازِ عَدَالَتِهِ.

حدیث ۱۳: امام صادق علیه السلام به زندیقی که پرسید: پیغمبران و رسولان را از چه راه ثابت می‌کنی؟ فرمود: چون ثابت کردیم که ما آفریننده و صانعی داریم که از ما و تمام مخلوق برتر و با حکمت و رفعت است و چون ممکن نیست که خلقت او را ببینند و لمس کنند و بی‌واسطه با یک دیگر برخورد و مباحثه کنند، ثابت شد که برای او سفیرانی در میان خلقت باشند که خواست او را برای مخلوق و بندگانش بیان کنند و ایشان را به مصالح و منافعشان و موجبات تباه و فنایشان رهبری نمایند، پس وجود امر و نهی‌کنندگان و تقریر نمایندگان از طرف خدای حکیم دانا در میان خلقت ثابت گشت و ایشان همان پیغمبران و برگزیده‌های خلق او باشند، حکیمانی هستند که به حکمت تربیت شده و به حکمت مبعوث گشته‌اند، با آن که در خلقت و اندام با مردم شریکند در احوال و اخلاق شریک ایشان نباشند. از جانب خدای حکیم دانا به حکمت مؤید باشند، سپس آمدن پیغمبران در هر عصر و زمانی به سبب دلائل و براهینی که آوردند ثابت شود، تا زمین خدا از حجتی که بر صدق گفتار و جواز عدالتش نشانه‌ای داشته باشد، خالی نماند.^{۲۰}

حدیث ۱۴: مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام... قُلْتُ إِنَّ مَنْ عَرَفَ أَنَّ لَهُ رَبًّا

۲۰. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۱۶۸ باب الاضطرار إلى الحجۃ ح ۱.

فَيَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَعْرِفَ أَنَّ لِذَلِكَ الرَّبِّ رِضًا وَ سَخَطًا وَ أَنَّهُ لَا يُعْرِفُ رِضَاهُ وَ سَخَطَهُ إِلَّا بِوَحْيٍ أَوْ رَسُولٍ فَمَنْ لَمْ يَأْتِهِ الْوَحْيُ فَقَدْ يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَطْلُبَ الرُّسُلَ فَإِذَا لَقِيَهُمْ عَرَفَ أَنَّهُمُ الْحُجَّةُ وَ أَنَّ لَهُمُ الطَّاعَةَ الْمُفْتَرَضَةَ...*

حدیث ۱۴: منصور بن حازم گوید: به امام صادق علیه السلام عرضه داشتیم: ...کسی که می‌داند برایش پروردگاری است، باید بداند که این پروردگار خشنودی و خشمی دارد و خشنودی و خشم او فهمیده نشود جز به وحی یا به وسیله رسول، هر که را وحی نرسد باید جویای رُسل گردد و چون به آنها برخورد کند و آنها را بشناسد، می‌فهمد که آنها حجت هستند و طاعت آنها بر دیگران فرض و لازم است...^{۲۱}

حدیث ۱۵: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الصَّلْتِ عَنِ الْحَكَمِ وَ إِسْمَاعِيلَ عَنْ بُرَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ بِنَا عَبْدِ اللَّهِ وَ بِنَا عُرْفِ اللَّهِ وَ بِنَا وَعَدَ اللَّهُ وَ مُحَمَّدٌ عليه السلام حِجَابُ اللَّهِ. حدیث ۱۵: امام باقر علیه السلام در حدیثی زیبا فرمودند: به وسیله ما خدا پرستش شده و به وسیله ما شناخته گردیده و به وسیله ما مردم به یکتائیش اعتراف نموده‌اند و محمد صلی الله علیه و آله و سلم حجاب خداست.^{۲۲}

حدیث ۱۶: أَحْمَدُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ نَحْنُ وُلَاةُ أَمْرِ اللَّهِ

۲۱. الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۱۶۹ باب الاضطرار إلى الحجّة ح ۲.

۲۲. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۶۴ باب ۳ باب فی الأئمة أنهم حجّة الله و باب الله و ولاة أمر الله و وجه الله الذی یؤتی منه و جنب الله و عین الله و خزنة علمه جل جلاله و عم نواله ح ۱۶

وَ خَزَنَةُ عِلْمِ اللَّهِ وَ عَيْبَةُ وَحْيِ اللَّهِ وَ أَهْلُ دِينِ اللَّهِ وَ عَلَيْنَا نَزَلَ كِتَابُ اللَّهِ وَ بِنَا
عَبَدَ اللَّهُ وَ لَوْلَا نَا مَا عُرِفَ اللَّهُ وَ نَحْنُ وَرَثَةُ نَبِيِّ اللَّهِ وَ عِثْرَتُهُ.

حدیث ۱۶: بصائر: عبد الرحمن بن کثیر گفت از حضرت صادق (علیه السلام) شنیدم
می فرمود: ما فرمانروایان فرمان خدا و گنجینه های علم خدا و مخزن وحی او و اهل
دین خدا هستیم کتاب خدا بر ما نازل شده به واسطه ما خدا پرستش شد اگر ما
نبودیم خدا شناخته نمی شد ما وارث پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) و عترت او هستیم. ۲۳

حدیث ۱۷: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) يَقُولُ لَمْ يَزَلِ اللَّهُ يَحْتَجُّ بِعَلِيِّ (علیه السلام) فِي كُلِّ أُمَّةٍ
فِيهَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ وَ أَشَدَّهُمْ مَعْرِفَةً لِعَلِيِّ (علیه السلام) أَعْظَمُهُمْ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ قُلْتُ فَغَيْرَ هَذَا
رَحِمَكَ اللَّهُ قَالَ نَعَمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) يَقُولُ لَوْ لَا أَنَا وَ عَلِيُّ (علیه السلام) مَا عُرِفَ اللَّهُ
وَ لَوْ لَا أَنَا وَ عَلِيُّ (علیه السلام) مَا عَبَدَ اللَّهُ وَ لَوْ لَا أَنَا وَ عَلِيُّ (علیه السلام) مَا كَانَ ثَوَابٌ وَ لَا عِقَابٌ وَ
لَا يَسْتُرُ عَلِيًّا (علیه السلام) عَنِ اللَّهِ سِتْرٌ وَ لَا يَحْجُبُهُ عَنِ اللَّهِ حِجَابٌ وَ هُوَ السِّتْرُ وَ الْحِجَابُ
فِيمَا بَيْنَ اللَّهِ وَ بَيْنَ خَلْقِهِ

حدیث ۱۷: پیامبر (صلی الله علیه و آله) می فرمود: اگر من و علی (علیه السلام) نبودیم خدا شناخته
نمی شد، و اگر من و علی (علیه السلام) نبودیم خدا عبادت نمی شد، و اگر من و علی (علیه السلام) نبودیم
ثواب و عقابی نبود. علی (علیه السلام) را هیچ پرده ای از خداوند نمی پوشاند و هیچ حاجبی بین
او و خداوند مانع نمی شود. او خود حجاب و واسطه بین خدا و خلقش است. ۲۴

۲۳. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۶۱ باب ۳ باب فی الأئمة أنهم حجة الله و باب الله و ولایة أمر الله و
وجه الله الذی یؤتی منه و جنب الله و عین الله و خزنة علمه جل جلاله و عم نواله ح ۳

۲۴. کتاب سلیم بن قیس الهمالی ج ۲ ص ۸۵۸ الحدیث السادس و الأربعون [۱]

حدیث ۱۸: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ

بُنْ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ
الْعَزِيزِ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ .. وَنَحْنُ الْعَامِلُونَ بِأَمْرِهِ وَالدَّاعُونَ
إِلَى سَبِيلِهِ بِنَا عُرْفَ اللَّهِ وَبِنَا عَبْدِ اللَّهِ نَحْنُ الْأَدِلَّةُ عَلَى اللَّهِ وَ لَوْلَا مَا عُبِدَ اللَّهُ
حدیث ۱۸: امام صادق علیه السلام در حدیث زیبایی فرمودند: ... و مائیم عاملان به امر

او و داعیان به سوی راه او، به واسطه ما خدا شناخته شد و به واسطه ما خدا پرستیده
شد و مائیم رهنمایان بر خدا و اگر ما نبودیم خدا پرستیده نمی شد. ^{۲۵}

حدیث ۱۹: قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام لَوْ لَا اللَّهُ مَا عُرِفْنَا وَ لَوْ لَا نَحْنُ مَا عُرِفَ اللَّهُ.

حدیث ۱۹: حضرت صادق علیه السلام فرمود: اگر خدا نبود ما شناخته نمی شدیم و
اگر ما نبودیم خدا شناخته نمی شد. ^{۲۶}

حدیث ۲۰: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ

اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ الْحَجَّالِ عَنْ نَصْرِ الْعَطَّارِ
عَمَّنْ رَفَعَهُ بِإِسْنَادِهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ لِعَلِيِّ علیه السلام ثَلَاثٌ أُقْسِمُ أَنَّهُنَّ حَقٌّ إِنَّكَ وَ
الْأَوْصِيَاءَ مِنْ بَعْدِكَ عُرَفَاءُ لَا يُعْرِفُ اللَّهُ إِلَّا بِسَبِيلِ مَعْرِفَتِكُمْ وَ عُرَفَاءُ لَا يَدْخُلُ
الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفْتُمُوهُ وَ عُرَفَاءُ لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرْتُمُوهُ.

حدیث ۲۰: رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام فرمود: سه چیز است که سوگند

می خورم حق است، تو و اوصیاء بعد از تو عرفائید (معرف راه خداشناسی)، خدا
شناخته نمی شود مگر از راه شناختن شما، شما عرفائید (معرف بهشت)، به بهشت

۲۵. التوحید ص ۱۵۲ باب ۱۲ باب تفسیر قول الله عز و جل كل شيء هالك إلا وجهه ح ۹

۲۶. التوحید (للصدوق) ص ۲۹۰ باب ۴۱ باب أنه عز و جل لا يعرف إلا به

نمی‌رود مگر کسی که شما را بشناسد و شما او را بشناسید، شما عرفا هستید برای دوزخیان و به دوزخ نمی‌رود مگر کسی که منکر شما باشد و شما منکر او باشید. ۲۷

حدیث ۲۱: يَرْفَعُهُ الْمُفِيدُ مُحَمَّدٌ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ التُّعْمَانِ قَدَسَ اللَّهُ تَعَالَى رُوحَهُ إِلَى زَيْدِ الشَّهِيدِ قَالَ دَخَلَ أَحْمَدُ بْنُ بَكْرٍ عَلَى زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام فَقَالَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله حَدِّثْنِي مِنْ فَضْلِ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْكُمْ قَالَ نَعَمْ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَنْ أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عليهم السلام فَنَحْنُ شُفَعَاؤُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَا ابْنَ بَكْرٍ مَنْ أَحَبَّنَا فِي اللَّهِ حُشِرَ مَعَنَا وَ أَدْخَلْنَا مَعَنَا يَا ابْنَ بَكْرٍ مَنْ تَمَسَّكَ بِنَا فَهُوَ مَعَنَا فِي الدَّرَجَاتِ الْعُلَى يَا ابْنَ بَكْرٍ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى اصْطَفَى مُحَمَّدًا صلى الله عليه وآله وَ اخْتَارَنَا ذُرِّيَّتَهُ فَلَوْلَا نَا لَمْ يَخْلُقِ اللَّهُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ يَا ابْنَ بَكْرٍ بِنَا عَرَفَ اللَّهُ وَ بِنَا عَبْدَ اللَّهِ وَ نَحْنُ السَّبِيلُ إِلَى اللَّهِ وَ مِنَّا الْمُصْطَفَى صلى الله عليه وآله وَ الْمُرْتَضَى عليه السلام وَ مِنَّا يَكُونُ الْمَهْدِيُّ قَائِمٌ هَذِهِ الْأُمَّةِ فَقُلْتُ هَذَا الَّذِي تَقُولُهُ عَنْكَ أَوْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ بَلْ عَهْدُ عَهْدِهِ الْيَتَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله

حدیث ۲۱: رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: پس اگر ما نبودیم، دنیا و آخرت را خدا نمی‌آفرید، و به وسیله ما خدا شناخته می‌شود و به وسیله ما عبادت می‌شود و راه به سوی خدا ما هستیم. ۲۸

حدیث ۲۲: حَدَّثَنَا الْمُنْبَهُ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلْوَانَ عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: .... وَ أَعْرَافٌ لَا يُعْرِفُ اللَّهُ إِلَّا بِسَبِيلِ مَعْرِفَتِهِمْ

۲۷. الخصال ج ۱ ص ۱۵۰ قول النبی ثلاث أقسم أنهن حق ح ۱۸۳

۲۸. إرشاد القلوب إلى الصواب (للدیلمی) ج ۲ ص ۴۱۴ أحادیث فی فضائل أهل البيت ع ح ۱

حدیث ۲۲: امام باقر علیه السلام... (به راستی) که ایشان اعرافند، و خدا شناخته نمی شود مگر به واسطه معرفت ایشان.^{۲۹}

حدیث ۲۳: وَ مِمَّا رَوَاهُ مِنْ كِتَابِ مَنْهَجِ التَّحْقِيقِ، بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ رَفَعَهُ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ:..... وَ بَعِبَادَتِنَا عَبْدَ اللَّهِ وَ لَوْلَانَا مَا عُرِفَ اللَّهُ

حدیث ۲۳: امام باقر علیه السلام در حدیثی زیبا فرمودند: ...با عبادت ما خدا پرستش شد اگر ما نبودیم خدا شناخته نمی شد.^{۳۰}

حدیث ۲۴: وَ بِإِسْنَادِهِ مَرْفُوعاً إِلَى جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْبَاقِرُ علیه السلام... فَبِنَا عُرِفَ اللَّهُ وَ بِنَا وَحَدَّ اللَّهُ وَ بِنَا عَبْدَ اللَّهِ وَ بِنَا أَكْرَمَ اللَّهُ مَنْ أَكْرَمَ مَنْ جَمِيعِ خَلْقِهِ وَ بِنَا أَثَابَ مَنْ أَثَابَ وَ بِنَا عَاقَبَ مَنْ عَاقَبَ

حدیث ۲۴: امام باقر علیه السلام و به وسیله ما خدا شناخته شد و به وحدانیت پرستش گردید و به واسطه ما گرامی شد هر که مقامی یافت از مخلوقات، ما سبب پاداش، پاداش گیران و کیفر تبهکاران هستیم.^{۳۱}

حدیث ۲۵: أَحْمَدُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام يَقُولُ نَحْنُ وَ لَأَةِ أَمْرِ

۲۹. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۹۶ باب ۱۶ باب فی الأئمة أنهم الذين ذكرهم الله يعرفون أهل الجنة و النار ح ۴

۳۰. بحار الأنوار ج ۲۵ ص ۵ باب ۱ بدو أرواحهم و أنوارهم و طينتهم و أنهم من نور واحد ح ۷

۳۱. حلية الأبرار فی أحوال محمد و آله الأطهار عليهم السلام ج ۱ ص ۱۶ الباب الأول فی شأن

رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم و أهل بيته عليهم السلام فی أول الأمر

اللَّهِ وَ خَزَنَةُ عِلْمِ اللَّهِ وَ عَيْبَةُ وَحْيِ اللَّهِ وَ أَهْلُ دِينِ اللَّهِ وَ عَلَيْنَا نَزَلَ كِتَابُ اللَّهِ وَ
بِنَا عَبْدَ اللَّهِ وَ لَوْلَانَا مَا عُرِفَ اللَّهُ وَ نَحْنُ وَرَثَةُ نَبِيِّ اللَّهِ ﷺ وَ عِثْرَتُهُ

حدیث ۲۵: بصائر: عبد الرحمن بن کثیر گفت از حضرت صادق (علیه السلام) شنیدم می فرمود: ما فرمانروایان فرمان خدا و گنجینه های علم خدا و مخزن وحی او و اهل دین خدا هستیم کتاب خدا بر ما نازل شده به واسطه ما خدا پرستش شد اگر ما نبودیم خدا شناخته نمی شد ما وارث پیامبر خدا ﷺ و عثرت او هستیم. ۳۲

حدیث ۲۶: أَبَانُ بْنُ أَبِي عِيَّاشٍ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي ذَرٍّ حَدَّثَنِي رَحِمَكَ اللَّهُ بِأَعْجَبِ مَا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِي عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ..... وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا تَبَّأَ نَبِيٌّ قَطُّ إِلَّا بِمَعْرِفَتِهِ وَ الْإِقْرَارِ لَنَا بِالْوَلَايَةِ وَ لَا اسْتَأْهَلَ خَلْقٌ مِنَ اللَّهِ النَّظَرَ إِلَيْهِ إِلَّا بِالْعُبُودِيَّةِ لَهُ وَ الْإِقْرَارِ لِعَلِيِّ (علیه السلام) بَعْدِي

حدیث ۲۶: رسول خدا ﷺ فرمودند: به آن که جانم به دست او است سوگند، هیچ پیامبری به نبوت نرسید مگر بر اثر شناخت خداوند و اقرار به ولایت ما و هیچ آفریده ای شایستگی شناخت خدا را نیافت مگر با اعتراف و اقرار به عبودیت برای خدا و اقرار به ولایت علی (علیه السلام) پس از من. ۳۳

حدیث ۲۷: فِي جُمْلَةِ خَبَرِ طَوِيلٍ وَ مَسَائِلَ كَثِيرَةٍ سَأَلَهُ عَنْهَا رَاهِبٌ يُعْرَفُ بِشَمْعُونِ بْنِ لَأْوَى بْنِ يَهُودَا مِنْ حَوَارِيِّ عِيسَى (علیه السلام) فَأَجَابَهُ عَنْ جَمِيعِ مَا سَأَلَ عَنْهُ

۳۲. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۶۱ باب ۳ باب فی الأئمة أنهم حجة الله و باب الله و ولایة أمر الله و وجه الله الذی یؤتی منه و جنب الله و عین الله و خزنة علمه جل جلاله و عم نواله ح ۳

۳۳. کتاب سلیم بن قیس الهمالی ج ۲ ص ۸۵۹ الحدیث السادس و الأربعون [۱]

عَلَى كَثْرَتِهِ فَأَمَّنَ بِهِ وَ صَدَّقَهُ وَ كَتَبْنَا مِنْهُ مَوْضِعَ الْحَاجَةِ إِلَيْهِ وَ مِنْهُ..... فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: .... وَ أَمَّا عَلَامَةُ الْعِلْمِ فَأَرْبَعَةٌ الْعِلْمُ بِاللَّهِ وَ الْعِلْمُ بِمُحِبِّهِ وَ الْعِلْمُ
بِفَرَائِضِهِ وَ الْحِفْظُ لَهَا حَتَّى تُؤَدَّى

حدیث ۲۷: رسول خدا ﷺ: و اما نشانه‌های دانش چهار است: شناخت خدا،
شناسایی دوستانش، و دانستن قوانین او، و نگهداری آن‌ها تا به نیکویی به انجام رسد.^{۳۴}

حدیث ۲۸: السَّلَامُ عَلَى مَحَالِّ مَعْرِفَةِ اللَّهِ

حدیث ۲۸: امام هادی علیه السلام در زیارت جامعه که از لسان مبارک ایشان بیان
شده می‌فرماید: درود بر محل‌های شناخت خدا و مراکز آن.^{۳۵}

حدیث ۲۹: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زِيَادٍ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ
بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبُدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ
بْنِ مُوسَى الرِّضَا عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَا سَيِّدُ مَنْ خَلَقَ
اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ جَبْرَيْلَ عليه السلام وَ مِيكَائِيلَ عليه السلام وَ إِسْرَافِيلَ عليه السلام وَ حَمَلَةَ
الْعَرْشِ وَ جَمِيعِ مَلَائِكَةِ اللَّهِ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ الْمُرْسَلِينَ وَ أَنَا صَاحِبُ
الشفاعةِ وَ الْحَوْضِ الشَّرِيفِ وَ أَنَا وَ عَلِيُّ أَبُو هَذِهِ الْأُمَّةِ مَنْ عَرَفَنَا فَقَدْ عَرَفَ
اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَنْ أَنْكَرَنَا فَقَدْ أَنْكَرَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَنْ عَلِيٌّ سَبَطَا أُمَّتِي وَ
سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام وَ مَنْ وُلِدَ الْحُسَيْنِ عليه السلام
تَسَعَةُ أَيْمَةٍ طَاعَتُهُمْ طَاعَتِي وَ مَعْصِيَتُهُمْ مَعْصِيَتِي تَأْسِعُهُمْ قَائِمُهُمْ وَ مَهْدِيُّهُمْ.

۳۴. تحف العقول ص ۱۹ و من حکمه و کلامه

۳۵. زیارت جامعه

حديث ٢٩: رسول خدا ﷺ فرمودند: .....هر که ما را شناخت خدا را شناخته،

و کسی که ما را انکار کرد، خدای را منکر شده. ٣٦

حديث ٣٠: أَقُولُ ذَكَرَ وَالِدِي رَحِمَهُ اللَّهُ أَنَّهُ رَأَى فِي كِتَابِ عَتِيقٍ، جَمَعَهُ بَعْضُ مُحَدِّثِي أَصْحَابِنَا فِي فَضَائِلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) هَذَا الْخَبَرَ وَوَجَدْتُهُ أَيْضاً فِي كِتَابِ عَتِيقٍ مُشْتَمِلٍ عَلَى أَخْبَارٍ كَثِيرَةٍ قَالَ زُوَيْرٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ أَنَّهُ قَالَ قَالَ مَعْرِفَتِي بِالنُّورَانِيَّةِ مَعْرِفَةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ مَعْرِفَةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَعْرِفَتِي بِالنُّورَانِيَّةِ وَ هُوَ الدِّينُ الْخَالِصُ الَّذِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿وَ مَا أُمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَ ذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ﴾ ٣٧

حديث ٣٠: اميرالمومنين (عليه السلام) در حدیثی زیبا فرمودند: شناخت با نورانیت شناخت خدا است و شناخت خدا معرفت من است با نورانیت این است همان دین خالص که خداوند می فرماید ﴿وَ مَا أُمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَ يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَ ذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ﴾ ٣٨

حديث ٣١: أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا رَفَعَهُ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ قَالَ قَالَ لِي أَبُو الْحَسَنِ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ (عليه السلام) ..... يَا هِشَامُ مَا بَعَثَ اللَّهُ

٣٦. کمال الدین و تمام النعمة ج ١ ص ٢٦١ باب ٢٢ باب ما روى عن النبى فى النص على القائم و أنه الثانى عشر من الأئمة ح ٧

٣٧. البينة آية ٥

٣٨. بحار الأنوار ج ٢٦ ص ١ باب ١٤ نادر فى معرفتهم صلوات الله عليهم بالنورانية و فيه ذكر جمل من فضائلهم ح ١

أَنْبِيَاءَهُ وَرُسُلَهُ إِلَى عِبَادِهِ إِلَّا لِيَعْقِلُوا عَنِ اللَّهِ فَأَحْسَنُهُمْ اسْتِجَابَةً أَحْسَنُهُمْ مَعْرِفَةً
لِلَّهِ وَاعْلَمُهُمْ بِأَمْرِ اللَّهِ أَحْسَنُهُمْ عَقْلًا وَأَعْقَلُهُمْ أَرْفَعُهُمْ دَرَجَةً فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

حدیث ۳۱: هشام! خداوند پیامبران و رسولانش را برای مردم نفرستاده جز بدین منظور که خدا را بشناسند، پس آن کس دعوت خدا را بهتر پذیرفته، که خدا را بهتر شناخته، و آن کس به امر خدا داناتر است که عقلش بهتر است و آن کس مقامش در دنیا و آخرت بالاتر است که خردمندتر است.^{۳۹}

حدیث ۳۲: عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمِقْدَامِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ إِنَّمَا يَعْرِفُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَ يَعْبُدُهُ مَنْ عَرَفَ اللَّهَ وَ عَرَفَ إِمَامَهُ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ مَنْ لَا يَعْرِفُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَ لَا يَعْرِفُ الْإِمَامَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ فَإِنَّمَا يَعْرِفُ وَ يَعْبُدُ غَيْرَ اللَّهِ هَكَذَا وَ اللَّهُ ضَلَالًا.

حدیث ۳۲: امام باقر عليه السلام: تنها کسی خدای عز و جل را شناسد و پرستش کند که هم خدا را بشناسد و هم امام عليه السلام از ما خاندان را و کسی که خدای عز و جل را نشناسد و امام عليه السلام از ما خاندان را نشناسد غیر خدا را شناخته و عبادت کرده^{۴۰}

توضیح: همانا خداوند برای شناخت خود راهی قرار داده و آن طریق همان انبیاء، و ائمه اطهارند، ایشان صفات الهی را بیان نموده، و عواملی که موجبات خشم و خشنودی خدای عزوجل را فراهم کرده بیان می‌کنند. طریقه عبادت خدا را شرح داده و از معصیت او برحذر می‌دارند. و آنچه را که بنده ناچیز شایسته است در محضر پروردگارش مراعات کرده گوشزد نمایند. اما این امر حاصل نگردد مگر با شناخت

۳۹. تحف العقول ص ۳۸۶ و روی عن الإمام الكاظم الأمين أبي إبراهيم و يكنى أبا الحسن موسى بن جعفر في طوال هذه المعاني باب وصيته لهشام و صفته للعقل، الكافي كتاب العقل و الجهل ج ۱ ص ۱۶ ح ۱۲

۴۰. الكافي ج ۱ ص ۱۸۱ باب معرفة الإمام و الرد إليه ح ۴

رسولان الهی و پیروی از فرمایشات ایشان پس آدمی تا زمانی که به رسولان الهی ایمان نیاورد و اطاعت از ایشان نکند راهی به سوی شناخت خدای عزوجل نخواهد داشت. در دسته‌ای دیگر از روایات گفته شده که خداوند خود را به بندگانش شناسانده است، این مطلب هیچ منافاتی با آنچه عرض شد نداشته، زیرا خداوند به واسطه ارسال رسولان راه شناخت خود را بر بندگانش گشود و با اعطای عقل، آنانرا در درک و فهم معارفی که از جانب فرستادگانش عرضه می‌گردد یاری نموده است.

باب دوم

حجتهای خدایند

پراهن آسمانها و زمین

حجت های خدایند بر اهل آسمانها و زمین

حجت در لغت به معنای دلیل و برهان است. در روایات اهل بیت (علیهم السلام) مصادیق مختلفی برای آن ذکر شده یکی از مصادیق حجت از نظر ائمه (علیهم السلام) عقل است به واسطه عقل آدمی قدرت درک و شناخت و تشخیص خوب و بد را پیدا می‌کند، اما یقیناً عقل به تنهایی نمی‌تواند هدایت‌گری کند، از عقل به رسول باطنی نیز تعبیر شده.

حدیث ۱: قَالَ فَقَالَ ابْنُ السَّكِّيتِ تَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ مِثْلَكَ قَطُّ فَمَا الْحُجَّةُ عَلَى الْخَلْقِ الْيَوْمَ قَالَ فَقَالَ الْعَقْلُ يُعْرَفُ بِهِ الصَّادِقُ عَلَى اللَّهِ فَيَصَدِّقُهُ وَ الْكَاذِبُ عَلَى اللَّهِ فَيَكْذِبُهُ

حدیث ۱: ابن سکیت از امام رضا (علیه السلام) پرسید: حجت بر خلق چیست؟ حضرت فرمود: عقل (امروز حجت خداست بر خلق) با عقل راستگو را شناخته تصدیق می‌کنند و دروغگو را شناخته و تکذیب می‌کنند.^{۴۱}

یکی دیگر از مصادیق حجت در روایات اهل بیت، قرآن بوده.

حدیث ۲: فَالْقُرْآنُ أَمْرٌ زَاجِرٌ وَ صَامِتٌ نَاطِقٌ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

حدیث ۲: امیرالمومنین (علیه السلام) می‌فرماید: قرآن امر و نهی می‌کند، و ساکت است و ناطق و حجت خداست بر خلقش.^{۴۲}

و مصداق دیگر حجت در روایات، پیامبران و او صیاء الهی هستند که به

رسول ظاهری نیز تعبیر شده‌اند.

۴۱. الکافی ج ۱ ص ۲۵ کِتَابُ الْعَقْلِ وَ الْجَهْلِ ح ۲۰

۴۲. نهج البلاغه للصبحی صالح ص ۲۶۵ خطبه ۱۸۳ فضل القرآن

حدیث ۳: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى
الْعِبَادِ النَّبِيُّ وَالْحُجَّةُ فِيمَا بَيْنَ الْعِبَادِ وَبَيْنَ اللَّهِ الْعَقْلُ.

حدیث ۳: امام صادق عليه السلام می فرماید: پیامبر صلی الله علیه و آله حجت خداست بر بندگانش
و عقل میان خدا و بندگانش حجت است. ۴۳

حدیث ۴: وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَادِ بْنِ عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ
بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ طَهَّرَنَا
وَ عَصَمَنَا وَ جَعَلَنَا شُهَدَاءَ عَلَى خَلْقِهِ وَ حُجَّتَهُ فِي أَرْضِهِ وَ جَعَلَنَا مَعَ الْقُرْآنِ وَ
جَعَلَ الْقُرْآنَ مَعَنَا لَا نَفَارِقُهُ وَ لَا يُفَارِقُنَا.

حدیث ۴: امیرالمومنین عليه السلام همانا خداوند متعال ما را پاک و معصوم کرده و
گواهان بر خلق خویش و حجت خود در زمین قرار داده است، ما را با قرآن و قرآن
را با ما قرار داده که از آن جدا نمی شویم و آن هم از ما جدا نمی شود. ۴۴

حدیث ۵: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: ...اللَّهُمَّ لَا تَحْلُو الْأَرْضُ مِنْ قَائِمٍ بِحُجَّةٍ
إِمَّا ظَاهِرًا مَشْهُورًا أَوْ بَاطِنًا مَسْتُورًا لِنَلَّا تَبْطُلَ حُجْبُ اللَّهِ وَ بَيِّنَاتُهُ وَ يَكُونُ نَحْلَةً
لِمَنْ اتَّبَعَهُ وَ اقْتَدَى بِهِ وَ أَيْنَ أَوْلِيكَ وَ كَمْ أَوْلِيكَ الْأَقْلُونَ عَدَدًا الْأَعْظَمُونَ عِنْدَ
اللَّهِ خَطَرًا بِهِمْ يَحْفَظُ اللَّهُ دِينَهُ وَ عِلْمَهُ حَتَّى يَزْرَعَهَا فِي صُدُورِ أَشْبَاهِهِمْ وَ
يُودِعَهَا أُمَّثَلَهُمْ هَجَمَ بِهِمُ الْعِلْمُ عَلَى حَقِيقَةِ الْإِيمَانِ وَ اسْتَرَوْحُوا رُوحَ الْيَقِينِ وَ

۴۳. الكافي ج ۱ ص ۲۵ كِتَابُ الْعَقْلِ وَ الْجَهْلِ ح ۲۲

۴۴. الكافي ج ۱ ص ۱۹۱ باب في أن الأئمة شهداء الله عز و جل على خلقه ح ۵.

أَنْسُوا بِمَا اسْتَوْحَشَ مِنْهُ الْجَاهِلُونَ وَ اسْتَلَانُوا مَا اسْتَوْعَرَ مِنْهُ الْمُتَرْفُونَ وَ
صَحِبُوا الدُّنْيَا بِأَبْدَانٍ أَرْوَاحَهَا مُعَلَّقَةٌ بِالْمَحَلِّ الْأَعْلَى أُولَئِكَ حُجَّجَ اللَّهُ فِي
أَرْضِهِ وَ أَمْنَاؤُهُ عَلَى خَلْقِهِ فَوَا شَوْقَاهُ إِلَيْهِمْ وَ إِلَى رُؤْيَتِهِمْ

حدیث ۵: امیرالمومنین (علیه السلام) در روایتی فرمودند: هرگز زمین خالی نمی ماند از کسی که حجت الهی را به پا دارد خواه ظاهر و مشهور باشد و خواه پنهان تا اینکه حجت های الهی و دلائل روشن او باطل نشود خداوند به وسیله آنها حجت ها و دلائل روشن خود را حفظ می کند تا آنها به کسانی که مانند خودشان هستند بسپارند و بذر آنها را در دل های افرادی همانند خودشان بکارند آنان خلفای خدایند در روی زمین و داعیان بسوی دین اویند آه آه از شوق دیدار آنها.^{۴۵}

حدیث ۶: حَدَّثَنَا أَبِي وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا حَدَّثَنَا
سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ أَبِي مَسْرُوقٍ النَّهْدِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الْبَرْقِيِّ
عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) الْحُجَّةُ قَبْلَ
الْخَلْقِ وَ مَعَ الْخَلْقِ وَ بَعْدَ الْخَلْقِ.

حدیث ۶: امام صادق (علیه السلام) در حدیثی فرمودند: حجت قبل از مخلوقات، و در کنار مخلوقات و بعد از مخلوقات موجود است.^{۴۶}

۴۵. إرشاد القلوب إلى الصواب (للدیلمی) ج ۲ ص ۳۱۵ حکایة الجاثلیق الأول

۴۶. الکافی ج ۱ ص ۱۷۷ باب أن الحجة لا تقوم لله على خلقه إلا بإمام ح ۴.

کمال الدین ج ۱ ص ۲۲۱ باب ۲۲ اتصال الوصیة من لدن آدم ع و أن الأرض لا تخلو من حجة لله عز و جل على خلقه إلى يوم القيامة ح ۵.

حدیث ۷: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِي طَالِبٍ
عَنْ سَدِيرٍ قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام: نَحْنُ قَوْمٌ مَعْصُومُونَ أَمَرَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِطَاعَتِنَا وَ
نَهَى عَنْ مَعْصِيَتِنَا نَحْنُ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ عَلَى مَنْ دُونَ السَّمَاءِ وَفَوْقَ الْأَرْضِ.

حدیث ۷: امام صادق عليه السلام در روایتی فرمودند: ما قومی معصوم هستیم که
خدای تعالی به ما امر کرده و از معصیت ما نهی فرموده، ما حجت بالغه الهی هستیم بر
آنچه میان آسمانها و زمین است.^{۴۷}

حدیث ۸: السرائر مِنْ جَامِعِ الْبَزَنْطِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ
أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ مَا مِنْ شَيْءٍ وَ لَا مِنْ آدَمِيٍّ وَ لَا إِنْسِيٍّ وَ لَا جِنِّيٍّ وَ لَا
مَلَكَ فِي السَّمَاوَاتِ إِلَّا وَ نَحْنُ الْحُجَجُ عَلَيْهِمْ وَ مَا خَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا إِلَّا وَ قَدْ
عُرِضَ وَ لَا يَتَنَا عَلَيْهِ وَ اِحْتَجَّ بِنَا عَلَيْهِ فَمُؤْمِنٌ بِنَا وَ كَافِرٌ وَ جَا حِدٌ حَتَّى
السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ الْجِبَالِ الْآيَةِ

حدیث ۸: حضرت صادق عليه السلام: هیچ چیزی نیست اعم از آدمی، جن، انس، و
فرشته که در آسمانهاست جز اینکه ما حجت‌های خدا بر آنان هستیم. هیچ خلقی را
نیافرید مگر اینکه ولایت ما را بر او عرضه کرد و به ما بر او احتجاج کرد پس یا به
ما ایمان آوردند و یا کفر ورزیده و انکار کردند....^{۴۸}

حدیث ۹: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى مَنْ فِي الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ... أَشْهَدُ
أَنَّكَ الْحُجَّةُ عَلَى مَنْ مَضَى وَ مَنْ بَقِيَ

۴۷. الکافی ج ۱ ص ۲۶۹ باب فی أَنَّ الْأَئِمَّةَ بِمَنْ يُشْبَهُونَ مِمَّنْ مَضَى وَ كَرَاهِيَةِ الْقَوْلِ فِيهِمْ بِالنُّبُوَّةِ ح ۶
۴۸. السرائر الحاوی لتحرير الفتاوى (و المستطرفات) ج ۳ ص ۵۷۵ باب و من ذلك ما استطرفناه من
جامع البزنطی صاحب الرضا ع

حدیث ۹: در زیارت امام عصر علیه السلام: سلام بر توای حجت خدا بر اهل آسمان و زمین، شهادت می‌دهم که به حقیقت تو حجت خدا برگزیده‌ای و آیندگان هستی.^{۴۹}

حدیث ۱۰: أَبِي رَحْمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي الثَّقَةُ مِنْ أَصْحَابِنَا أَنَّهُ سَمِعَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يَقُولُ اللَّهُمَّ لَا تَخْلُو الْأَرْضَ مِنْ حُجَّةٍ لَكَ عَلَى خَلْقِكَ ظَاهِرٍ أَوْ خَافِيٍ [خَافِيٍ مَغْمُورٍ لَيْلًا تَبْطُلُ حُجَجَكَ وَبَيِّنَاتِكَ

حدیث ۱۰: امیرالمؤمنین علیه السلام در روایتی فرمودند: هرگز زمین خالی نمی‌شود از کسی که حجت خدا را به پا دارد خواه ظاهر باشد و مشهور و یا پنهان، تا اینکه حجت‌ها و دلائل روشن الهی باطل نشود.^{۵۰}

حدیث ۱۱: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَحَدِهِمَا قَالَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَدَعْ الْأَرْضَ بِغَيْرِ عَالِمٍ وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَمْ يُعْرِفِ الْحَقُّ مِنَ الْبَاطِلِ.

حدیث ۱۱: امام صادق علیه السلام فرمودند: همانا خداوند زمین را بدون عالم علیه السلام رها نمی‌کند در غیر اینصورت حق از باطل شناخته نشود.^{۵۱}

۴۹. المزار، محمد بن المشهدی زیارة أخرى له علیه السلام ص ۵۸۷

۵۰. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۹۵ باب ۱۵۳ باب العلة التي من أجلها لا تخلو الأرض من حجة الله عز و جل على خلقه ..... ص : ۱۹۵ ح ۲.

۵۱. الكافي ج ۱ ص ۱۷۸ باب أن الأرض لا تخلو من حجة ح ۵

حدیث ۱۲: السَّلَامُ عَلَى حُجَّجِ اللَّهِ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْأُولَى وَ رَحْمَةُ اللَّهِ... وَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ حَجَجًا عَلَى بَرِيَّتِهِ

حدیث ۱۲: در زیارت جامعه کبیره: سلام بر حجّت‌های خدا بر اهل دنیا و آخرت، شهادت می‌دهم که شما حقیقتاً حجت‌های خداوند بر مخلوقاتش می‌باشید.^{۵۲}

حدیث ۱۳: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي عَثْمَانَ قَالَ حَدَّثَنَا الْعَبَّادُ بْنُ عَبْدِ الْخَالِقِ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ اثْنَيْ عَشَرَ أَلْفَ عَالَمٍ كُلُّ عَالَمٍ مِنْهُمْ أَكْبَرُ مِنْ سَبْعِ سَمَاوَاتٍ وَ سَبْعِ أَرْضِينَ مَا تَرَى عَالَمٍ مِنْهُمْ أَنْ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَالَمًا غَيْرَهُمْ وَ أَنَا الْحُجَّةُ عَلَيْهِمْ.

حدیث ۱۳: عبد الخالق از یکی از راویانش از امام صادق عليه السلام نقل می‌کند که فرمود: به راستی که برای خداوند متعال دوازده هزار جهان است، که هر جهانی از آنها از آسمان‌های هفت‌گانه و زمین هفت‌گانه بزرگ‌تر است و هیچ جهانی از آنها نمی‌داند که جهانی جز آن هم هست و من بر همه آن جهان‌ها حجّت‌م.^{۵۳}

حدیث ۱۴: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: أَنَا حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ مِنْ أَهْلِ سَمَاوَاتِهِ وَ أَرْضِيهِ، وَ مَا فِي السَّمَاءِ مِنْ مَلَكٍ يَخْطُو قَدَمًا عَنْ قَدَمِ إِلَّا يَأْذِنِي.

حدیث ۱۴: امیرالمؤمنین عليه السلام: من حجّت خدا بر اهل آسمان‌ها و زمین، هیچ مَلَكی در آسمان بدون اذن من قدمی از قدم بر نمی‌دارد.^{۵۴}

۵۲. من لایحضر الفقیه ج ۲ زیارة جامعه لجمیع الأئمة ص ۶۱۰.

۵۳. الخصال ج ۲ ص ۶۳۹ من روی أن لله عز و جل اثنی عشر ألف عالم ح ۱۴

۵۴. مشارق انوارالیقین ص ۳۴۵.

حدیث ۱۵: أَحْمَدُ بْنُ مَهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: يَقُولُ كَانَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام بَابَ اللَّهِ الَّذِي لَا يُوقَى إِلَّا مِنْهُ وَ سَبِيلَهُ الَّذِي مَنْ سَلَكَ بَغَيْرِهِ هَلَكَ وَكَذَلِكَ جَرَى لِلْأَيِّمَةِ الْهُدَاةِ وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ جَعَلَهُمُ اللَّهُ أَرْكَانَ الْأَرْضِ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا وَ حُجَّتَهُ الْبَالِغَةَ عَلَى مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَى

حدیث ۱۵: امام صادق عليه السلام می فرماید: خدای تعالی امامان هادی را یکی پس از دیگری ارکان زمین قرار داده تا به وسیله آنان زمین از اضطراب باز شود، و آنها را حجت بالغه خود بر آنکه روی زمین و زیر خاک است قرار داده. ^{۵۵}

حدیث ۱۶: قَالَ الرُّضَا عليه السلام ... وَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اخْتَارَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لِأُمُورِ عِبَادِهِ شَرَحَ صَدْرَهُ لِذَلِكَ وَ أَوْدَعَ قَلْبَهُ يَتَابِعُ الْحِكْمَةَ وَ الْهَمَّهُ الْعِلْمَ الْإِهَامًا فَلَمْ يَعْيَ بَعْدَهُ بِجَوَابٍ وَ لَا يُحَيِّرُ فِيهِ عَنِ الصَّوَابِ فَهُوَ مَعْصُومٌ مُؤَيَّدٌ مُوفَّقٌ مُسَدَّدٌ قَدْ أَمِنَ مِنَ الْخَطَايَا وَ الزَّلَلِ وَ الْعَثَارِ يَخْصُهُ اللَّهُ بِذَلِكَ لِيَكُونَ حُجَّتَهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ شَاهِدَهُ عَلَى خَلْقِهِ وَ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَ اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

حدیث ۱۶: امام رضا عليه السلام در ضمن حدیثی درباره عصمت ائمه اطهار عليهم السلام می فرماید: ... همانا خداوند متعال وقتی بنده‌ای را به سرپرستی امور بندگانش انتخاب می‌کند، سینه او را بر این امر فراخ کرده و در دل او چشمه‌های حکمت را به ودیعه می‌گذارد، و علم را به او الهام می‌نماید تا بعد از آن از هیچ سوالی در نماند و از حق در جواب سرگردان نشود. پس امام عليه السلام، معصوم و مورد تایید و توفیق و

۵۵. الکافی ج ۱ ص ۱۹۶ باب أن الأئمة هم أركان الأرض ح ۱.

تسدید الهی است و از خطاها و لغزش‌ها و سقوط در امان است. خداوند این امر را به او اختصاص داده تا حجت او بر بندگانش باشد و او را گواه بر خلقش قرار دهد. این فضل الهی است که به هر که خواهد عطا می‌کند.^{۵۶}

حدیث ۱۷: أَقُولُ قَالَ الشَّيْخُ حَسَنُ بْنُ سُلَيْمَانَ رَحِمَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِ الْمُحْتَضَرِ، رَوَى بَعْضُ عُلَمَاءِ الْإِمَامِيَّةِ فِي كِتَابِ مَنْهَجِ التَّحْقِيقِ إِلَى سَوَاءِ الطَّرِيقِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)... أَنَا عَيْنُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ أَنَا لِسَانُ اللَّهِ التَّاطِقُ فِي خَلْقِهِ أَنَا نُورُ اللَّهِ الَّذِي لَا يُطْفَأُ أَنَا بَابُ اللَّهِ الَّذِي يُؤْتَى مِنْهُ وَ حُجَّتُهُ عَلَى عِبَادِهِ

حدیث ۱۷: امیرالمومنین (علیه السلام)... من چشم بینای خداوند بر روی زمین، زبان گویای او در میان مردمان و آن نور خداوندی هستم که خاموشی ندارد، من آن در رحمت الهی هستم که باید از آن وارد شوند، من حجت خداوند بر بندگانم.^{۵۷}

حدیث ۱۸: حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ زَنْجَوِيهِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو عَسَانَ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ عَنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: وَ اللَّهُ لَقَدْ خَلَّفَنِي رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) فِي أُمَّتِهِ فَأَنَا حُجَّةُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ بَعْدَ نَبِيِّهِ وَ إِنَّ وَ لَأَيَّتِي لَتَلَزِمُ أَهْلَ السَّمَاءِ كَمَا تَلَزِمُ أَهْلَ الْأَرْضِ وَ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَتَذَكَّرُ فَضْلِي وَ ذَلِكَ تَسْبِيحُهَا

۵۶. الکافی ج ۱ ص ۲۰۲ باب نادر جامع فی فضل الإمام و صفاته

۵۷. البرهان فی تفسیر القرآن ج ۴ ص ۶۵۹ [سورة ص (۳۸): الآيات ۳۴ الى ۳۹] ..... ح ۹۱۰۸.

حدیث ۱۸: امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمودند: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) مرا در میان امتش جانشین خود ساخت، لذا من حجت خدا بر آنها هستم، همانا ولایت من بر اهل آسمان واجب گردیده همان طور که بر اهل زمین واجب شده، و فرشتگان ذکر فضائل ما کنند و این نزد خدا تسبیح آنها به حساب آید.^{۵۸}

حجت خدا بر خلقش برپانگردد مگر بوجود امام

حدیث ۱۹: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّارُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِيِّ عَنِ الْعَبْدِ الصَّالِحِ (علیه السلام) قَالَ: إِنَّ الْحُجَّةَ لَا تَقُومُ لِلَّهِ عَلَى خَلْقِهِ إِلَّا بِإِمَامٍ حَتَّى يُعْرَفَ

حدیث ۱۹: امام کاظم (علیه السلام) در حدیث زیبایی فرمودند: حجت خدا بر خلقش برپا نگردد، مگر به وجود امام (علیه السلام) تا شناخته شود.^{۵۹}

حدیث ۲۰: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْبَرَقِيِّ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام): الْحُجَّةُ قَبْلَ الْخَلْقِ وَ مَعَ الْخَلْقِ وَ بَعْدَ الْخَلْقِ.

حدیث ۲۰: امام صادق (علیه السلام) فرمودند: حجت خدا پیش از خلق بوده و با خلق می باشد و بعد از خلق هم باشد.^{۶۰}

۵۸. مائة منقبة من مناقب أمير المؤمنين و الأئمة ص ۵۹ المنقبة الثانية و الثلاثون.

۵۹. الكافي كتاب الحجة باب ۴ باب أن الحجة لا تقوم لله على خلقه إلا بإمام ح ۱

۶۰. الكافي كتاب الحجة باب ۴ باب أن الحجة لا تقوم لله على خلقه إلا بإمام ح ۴

باب سوم

زمین خالی از حجت نماند

زمین خالی از حجت ماند

حدیث ۱: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام تَكُونُ الْأَرْضُ لَيْسَ فِيهَا إِمَامٌ قَالَ لَا قُلْتُ يَكُونُ إِمَامَانِ قَالَ لَا إِلَّا وَ أَحَدُهُمَا صَامِتٌ.*

حدیث ۱: حسین بن ابی العلاء گوید: به امام صادق عليه السلام عرضه داشتیم: ممکن است زمین باشد و امامی در آن نباشد؟ فرمود: نه، گفتم: دو امام در یک زمان می شود؟ فرمود: نه مگر اینکه یکی از آنها خاموش باشد.^{۶۱}

حدیث ۲: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَحَدِهِمَا قَالَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَدَعْ الْأَرْضَ بَغَيْرِ عَالِمٍ وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَمْ يُعْرِفِ الْحَقُّ مِنَ الْبَاطِلِ.*

حدیث ۲: امام باقر عليه السلام فرمود: خدا زمین را بدون عالم وانگذازد و اگر چنین نمی کرد حق از باطل تشخیص داده نمی شد.^{۶۲}

حدیث ۳: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ اللَّهَ أَجَلٌ وَ أَعْظَمُ مِنْ أَنْ يَتْرَكَ الْأَرْضَ بَغَيْرِ إِمَامٍ عَادِلٍ.*

۶۱. الکافی ج ۱ ص ۱۷۸ کتاب الحجة باب ۵ بابُ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ ح ۱

۶۲. الکافی ج ۱ ص ۱۷۸ کتاب الحجة باب ۵ بابُ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ ح ۵

حدیث ۳: امام صادق علیه السلام فرمودند: خدا برتر و بزرگتر از آنست که زمین را بدون امام عادل واگذارد.^{۶۳}

حدیث ۴: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ وَ عَلِيٍّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ وَ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَمَّنْ يَثِقُ بِهِ مِنْ أَصْحَابِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ: اللَّهُمَّ إِنَّكَ لَا تُخْلِي أَرْضَكَ مِنْ حُجَّةٍ لَكَ عَلَى خَلْقِكَ.

حدیث ۴: امیرالمؤمنین علیه السلام در حدیثی فرمودند: خداوندا تو زمینت را از حجت خود بر خلقت خالی نگذاری.^{۶۴}

حدیث ۵: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: وَاللَّهِ مَا تَرَكَ اللَّهُ أَرْضاً مُنْذُ قَبَضَ آدَمَ عليه السلام إِلَّا وَ فِيهَا إِمَامٌ يُهْتَدَى بِهِ إِلَى اللَّهِ وَ هُوَ حُجَّتُهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ لَا تَبْقَى الْأَرْضُ بِغَيْرِ إِمَامٍ حُجَّةٍ لِلَّهِ عَلَى عِبَادِهِ.*

حدیث ۵: امام باقر علیه السلام در حدیث زیبایی فرمود: به خدا سوگند از زمانی که خدا آدم علیه السلام را قبض روح نمود زمینی را بدون امامی که به وسیله او به سوی خدا رهبری شوند وانگذارد و او حجت خداست بر بندگانش و زمینی بدون امامی که حجت خدا باشد بر بندگانش وجود ندارد.^{۶۵}

۶۳. الکافی ج ۱ ص ۱۷۸ کتاب الحجة باب ۵ بَابُ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ ح ۶

۶۴. الکافی ج ۱ ص ۱۷۸ کتاب الحجة باب ۵ بَابُ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ ح ۷

۶۵. الکافی ج ۱ ص ۱۷۸ کتاب الحجة باب ۵ بَابُ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ ح ۸

حدیث ۶: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَلِيٍّ بْنِ رَاشِدٍ قَالَ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ وَأَنَا وَاللَّهُ ذَلِكَ الْحُجَّةُ.

حدیث ۶: امام جواد عليه السلام: زمین از حجت خالی نماند، به خدا آن حجت منم. ۶۶

حدیث ۷: تفسیر القمیّ أَبِي عَنْ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: الْمُنْذِرُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَالْهَادِي أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام بَعْدَهُ وَالْأَيُّمَةُ وَهُوَ قَوْلُهُ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ فِي كُلِّ زَمَانٍ إِمَامٌ هَادٍ مُبَيَّنٌ. وَ هُوَ رَدُّ عَلَيَّ مَنْ يُنْكِرُنِي أَنْ فِي كُلِّ عَصْرِ وَ زَمَانٍ إِمَامًا وَ أَنَّهُ لَا يَخْلُو الْأَرْضُ مِنْ حُجَّةٍ كَمَا قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: لَا يَخْلُو الْأَرْضُ مِنْ قَائِمٍ بِحُجَّةِ اللَّهِ إِمَّا ظَاهِرٍ مَشْهُورٍ وَ إِمَّا خَائِفٍ مَعْمُورٍ لِئَلَّا تَبْطُلَ حُجَجُ اللَّهِ وَ بَيِّنَاتُهُ*

حدیث ۷: امام صادق عليه السلام فرمود: منذر پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله است و هادی

امیرالمؤمنین عليه السلام و امامان بعد از او، این معنی آیه ﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾^{۶۷} است در هر زمانی باید امامی وجود داشته باشد که راهنما و مفسر باشد این آیه رد می‌کند کسانی را که انکار می‌کنند لزوم وجود امام عليه السلام را در هر عصر و اینکه زمین خالی از حجت نیست چنانچه امیرالمؤمنین عليه السلام می‌فرماید: زمین خالی از قائم به حجت خدا نیست یا ظاهر و آشکار و یا پنهان تا موجب باطل شدن دلائل و حجت‌های خدا نگردد.^{۶۸}

۶۶. الکافی ج ۱ ص ۱۷۹ کتاب الحجة باب ۵ بابُ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ ح ۹

۶۷. الرعد آية ۷

۶۸. نهج البلاغة للصبيحي صالح ص ۴۹۷ حکم أمير المؤمنين عليه السلام ح ۱۴۷

حدیث ۸: أَبِي عَنْ سَعْدِ عَنِ الْيَقْطِينِيِّ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي الثَّقَةُ مِنْ أَصْحَابِنَا أَنَّهُ سَمِعَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يَقُولُ اللَّهُمَّ لَا تَخْلُو الْأَرْضَ مِنْ حُجَّةٍ لَكَ عَلَى خَلْقِكَ ظَاهِرٍ أَوْ خَافٍ [خَافٍ] مَغْمُورٍ لِنَلَّا تَبْطُلَ حُجَجَكَ وَبَيِّنَاتِكَ.

حدیث ۸: ابو اسحاق همدانی گفت یکی از دوستان مورد اعتمادم نقل کرد که از امیرالمؤمنین عليه السلام شنیدم می فرمود: بار خدایا زمین را خالی از راهنما و حجت بر مردم نمی کند ظاهر و آشکار باشد یا پنهان تا دلائل و براهینش باطل نگردد.^{۶۹}

حدیث ۹: أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ نَعْمَانَ الرَّازِيِّ قَالَ قَالَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام... فَقَالَ لَمَّا انْقَضَتْ نُبُوَّةُ آدَمَ عليه السلام وَ انْقَطَعَ أَكْلُهُ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ أَنْ يَا آدَمُ قَدْ انْقَضَتْ نُبُوتُكَ وَ انْقَطَعَ أَكْلُكَ فَانظُرْ إِلَى مَا عِنْدَكَ مِنَ الْعِلْمِ وَ الْإِيمَانِ وَ مِيرَاثِ النُّبُوَّةِ وَ أَثَرَةِ الْعِلْمِ وَ الْإِسْمِ الْأَعْظَمِ فَاجْعَلْهُ فِي الْعَقَبِ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ عِنْدَ هِبَةِ اللَّهِ فَإِنِّي لَمْ أَدْعِ الْأَرْضَ بِغَيْرِ عَالِمٍ يُعْرِفُ بِهِ طَاعَتِي وَ دِينِي وَ يَكُونُ نَجَاةً لِمَنْ أَطَاعَهُ

حدیث ۹: امام صادق عليه السلام فرمود: وقتی مدت نبوت آدم عليه السلام پایان یافت و

عمرش به پایان رسید خداوند به او وحی کرد که ای آدم عليه السلام عمرت پایان یافته دقت کن هر چه در نزد تو از دانش و ایمان و میراث نبوت و آثار علمی و اسم اعظم است

۶۹. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۹۵ باب ۱۵۳ باب العلة التي من أجلها لا تخلو الأرض من حجة الله

عز و جل على خلقه ح ۲

در اختیار فرزند خود هبه الله قرار ده، من زمین را خالی از دانائی که راهنمای بندگی و دین من باشد نمی‌گذارم، او سبب نجات بیروان خود خواهد بود.^{۷۰}

حدیث ۱۰: أَبِي رَحْمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ وَغَيْرِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّ جَبْرَيْلَ عليه السلام نَزَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ عليه السلام يُخْبِرُ عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ لَهُ يَا مُحَمَّدُ عليه السلام لَمْ أَتْرُكِ الْأَرْضَ إِلَّا وَ فِيهَا عَالِمٌ يَعْرِفُ طَاعَتِي وَ هُدَايَ وَ يَكُونُ نَجَاةً فِيمَا بَيْنَ قَبْضِ النَّبِيِّ إِلَى خُرُوجِ النَّبِيِّ الْآخِرِ وَ لَمْ أَكُنْ أَتْرُكُ إِبْلِيسَ يُضِلُّ النَّاسَ وَ لَيْسَ فِي الْأَرْضِ حُجَّةٌ وَ دَاعٍ إِلَيَّ وَ هَادٍ إِلَيَّ سَبِيلِي وَ عَارِفٌ بِأَمْرِي وَ إِنِّي قَدْ قَضَيْتُ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادِيًا أَهْدِي بِهِ السُّعْدَاءَ وَ يَكُونُ حُجَّةً عَلَى الْأَشْقِيَاءِ *

حدیث ۱۰: عبد الکریم از حضرت صادق عليه السلام نقل کرد که فرمود: جبرئیل عليه السلام بر حضرت رسول صلی الله علیه و آله نازل گردید و از خداوند بیغام آورد که خدا می‌فرماید: ای محمد صلی الله علیه و آله زمین را خالی از دانشمندی که عارف به فرمان و دستور و راهنمائی باشد نگذارم او وسیله نجات مردم است در فاصله مرگ پیامبری تا ظهور پیامبر دیگر من نخواهم گذاشت که شیطان مردم را گمراه کند در صورتی که روی زمین حجتی نباشد که مردم را به راه من بخواند و راهنمای ایشان بوده و عارف به امر من باشد، من برای

۷۰. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۹۵ باب ۱۵۳ باب العلة التي من أجلها لا تخلو الأرض من حجة الله عز وجل على خلقه ح ۱

هر گروهی یک راهنما قرار داده‌ام که به وسیله او رستگاران را هدایت می‌کنم و هم او حجت است برای اشقیاء.^{۷۱}

حدیث ۱۱: السَّنَانِيُّ عَنِ ابْنِ زَكَرِيَّا الْقَطَّانِ عَنِ ابْنِ حَبِيبٍ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ الصَّقْرِ عَنِ أَبِي مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ: نَحْنُ أَيْمَةُ الْمُسْلِمِينَ وَ حُجَجُ اللَّهِ عَلَى الْعَالَمِينَ وَ سَادَةُ الْمُؤْمِنِينَ وَ قَادَةُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَ مَوَالِي الْمُؤْمِنِينَ وَ نَحْنُ أَمَانُ أَهْلِ الْأَرْضِ كَمَا أَنَّ التَّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ وَ نَحْنُ الَّذِينَ بِنَا يُمَسِّكُ اللَّهُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ وَ بِنَا يُمَسِّكُ الْأَرْضَ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا وَ بِنَا يُنْزِلُ الْغَيْثَ وَ بِنَا يَنْشُرُ الرَّحْمَةَ وَ يُخْرِجُ بَرَكَاتِ الْأَرْضِ وَ لَوْ لَا مَا فِي الْأَرْضِ مِنَّا لَسَاحَتْ بِأَهْلِهَا ثُمَّ قَالَ وَ لَمْ تَخُلُ الْأَرْضُ مِنْذُ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ مِنْ حُجَّةٍ لِلَّهِ فِيهَا ظَاهِرٍ مَشْهُورٍ أَوْ غَائِبٍ مَسْتُورٍ وَ لَا تَخْلُو إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ مِنْ حُجَّةٍ لِلَّهِ فِيهَا وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَمْ يُعْبَدِ اللَّهُ قَالَ سَلِيمَانُ فَقُلْتُ لِلصَّادِقِ فَكَيْفَ يَنْتَفِعُ النَّاسُ بِالْحُجَّةِ الْغَائِبِ الْمَسْتُورِ قَالَ كَمَا يَنْتَفِعُونَ بِالشَّمْسِ إِذَا سَتَرَهَا السَّحَابُ

حدیث ۱۱: امام صادق عليه السلام فرمود: ما پیشوای مسلمانانیم و حجت خدا بر جهانیان و سرور مؤمنین و رهبر سفید چهرگان و مولای مؤمنین. ما موجب امان و آسایش مردمیم در روی زمین... و به وسیله ما زمین را نگهداشته که اهلش را تکان ندهد باران به واسطه ما می‌بارد و رحمت به واسطه ما گسترش می‌یابد و زمین نعمت‌های خود را خارج می‌کند. اگر نباشد راهنمایی از ما خانواده زمین اهلش را فرو

۷۱. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۹۶ باب ۱۵۳ باب العلة التي من أجلها لا تخلو الأرض من حجة الله عز و جل على خلقه ح ۷

می‌برد. از زمانی که خداوند آدم (علیه السلام) را آفرید زمانی از حجت خالی نبود یا حجتی آشکار و مشهور و یا غائب و مستور و تا روز قیامت از حجت خالی نخواهد بود اگر چنین نبود خدا پرستش نمی‌گردید. سلیمان گفت: به حضرت صادق (علیه السلام) عرضه داشتم: چگونه مردم از حجت غائب و مستور بهره‌مند می‌شوند و استفاده می‌برند فرمود: همان طوری که از خورشید بهره می‌برند هنگامی که در پس پرده‌های ابر پنهان است.^{۷۲}

حدیث ۱۲: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَالٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى السَّابَّاطِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ سَمِعْتُهُ وَهُوَ يَقُولُ: لَمْ تَخْلُو الْأَرْضَ مُنْذُ كَانَتْ مِنْ حُجَّةِ عَالِمٍ يُحْيِي فِيهَا مَا يُمِيتُونَ مِنَ الْحَقِّ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ «يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ»*

حدیث ۱۲: امام صادق (علیه السلام): زمین از ابتدا خالی از حجت عالم و دانائی نبوده که احیای دستوراتی که مردم به دست فراموشی سپرده‌اند و از بین رفته بنماید بعد آن جناب این آیه را تلاوت نمود: «يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ»^{۷۳} می‌خواهند نور خدا را با دهان خود خاموش کنند، و خدا جز به کمال رساندن نور خود نمی‌خواهد هر چند کافران را خوش نیاید.^{۷۴}

۷۲. کمال الدین ج ۱ ص ۲۰۷ باب ۲۱ باب العلة التي من أجلها يحتاج إلى الإمام ح ۲۲

۷۳. الصف آية ۸

۷۴. کمال الدین ج ۱ ص ۲۲۱ باب ۲۲ باب اتصال الوصية من لدن آدم ع و أن الأرض لا تخلو من حجة

للّه عز و جل على خلقه إلى يوم القيامة ح ۴

حدیث ۱۳: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ اللَّهَ أَجَلٌ وَأَعْظَمُ مَنْ أَنْ يَتْرَكَ الْأَرْضَ بِغَيْرِ إِمَامٍ عَدْلٍ.*

حدیث ۱۳: ابو بصیر از امام صادق عليه السلام نقل کرد که فرمود: خداوند بزرگتر و کریم تر است از اینکه زمین را خالی از پیشوای عادل و امام عليه السلام بگذارد.^{۷۵}

حدیث ۱۴: حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ الْحَشَّابِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ كَرَامٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: لَوْ كَانَ النَّاسُ رَجُلَيْنِ لَكَانَ أَحَدُهُمَا الْإِمَامَ وَقَالَ إِنَّ آخِرَ مَنْ يَمُوتُ الْإِمَامُ عليه السلام لِنَلَّا يَحْتَجُّ أَحَدُهُمْ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ تَرْكُهُ بِغَيْرِ حُجَّةٍ*

حدیث ۱۴: امام صادق عليه السلام فرمود: اگر تمام مردم منحصر به دو نفر شوند یکی از آن دو نفر امام عليه السلام خواهد بود و فرمود: آخر کسی که از دنیا می رود امام عليه السلام است. تا کسی نتواند بر خدا اعتراض کند که او را بدون حجت و راهنما قرار داده.^{۷۶}

۷۵. کمال الدین ج ۱ ص ۲۲۹ باب ۲۲ باب اتصال الوصیة من لدن آدم ع و أن الأرض لا تخلو من حجة

لله عز و جل على خلقه إلى يوم القيامة ح ۲۶

۷۶. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۹۶ باب ۱۵۳ باب العلة التي من أجلها لا تخلو الأرض من حجة الله عز

و جل على خلقه ح ۶

حدیث ۱۵: أَبِي عَنْ سَعْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى رَفَعَهُ إِلَى أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: وَاللَّهِ مَا تَرَكَ الْأَرْضُ مُنْذُ قَبَضَ اللَّهُ آدَمَ إِلَّا وَفِيهَا إِمَامٌ يُهْتَدَى بِهِ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ وَلَا تَبْقَى الْأَرْضُ بِغَيْرِ حُجَّةٍ لِلَّهِ عَلَى عِبَادِهِ

حدیث ۱۵: ابو حمزه از امام باقر عليه السلام نقل می‌کند که فرمود: بخدا قسم از زمان مرگ آدم عليه السلام تاکنون خداوند زمین را خالی از امامی که موجب هدایت مردم شود نگذاشته که حجت خدا است بر بندگان و در آینده نیز خالی از حجت نخواهد بود.^{۷۷}

حدیث ۱۶: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبُرْقِيِّ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَادٍ عَنْ أَبِي بَانَ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الْحُجَّةُ قَبْلَ الْخَلْقِ وَ مَعَ الْخَلْقِ وَ بَعْدَ الْخَلْقِ *

حدیث ۱۶: خلف بن حماد از ابان بن تغلب نقل کرد که امام صادق عليه السلام فرمود: حجت قبل از مردم و با مردم و بعد از مردم خواهد بود.^{۷۸}

حدیث ۱۷: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيُّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا تَبْقَى الْأَرْضُ يَوْمًا وَاحِدًا بِغَيْرِ إِمَامٍ مِمَّنَّا تَفْزَعُ إِلَيْهِ الْأُمَّةُ

حدیث ۱۷: امام صادق عليه السلام فرمود: یک روز زمین خالی از امامی که از ما خانواده است نخواهد بود که امت در گرفتاری‌های خود به او پناه برند.^{۷۹}

۷۷. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۹۷ باب ۱۵۳ باب العلة التي من أجلها لا تخلو الأرض من حجة الله عز وجل على خلقه ح ۱۱

۷۸. الكافي ج ۱ ص ۱۷۷ باب أن الحجة لا تقوم لله على خلقه إلا بإمام ح ۴

۷۹. كمال الدين ج ۱ ص ۲۳۰ باب ۲۲ باب اتصال الوصية من لدن آدم وأن الأرض لا تخلو من حجة الله عز وجل على خلقه إلى يوم القيامة ح ۲۹

حدیث ۱۸: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ وَ سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ جَمِيعاً عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَهْرِيَارَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ جَمِيعاً عَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ الثُّمَالِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ لَنْ تَحْلُو الْأَرْضَ إِلَّا وَ فِيهَا مَنَّا رَجُلٌ يَعْرِفُ الْحَقَّ فَإِذَا زَادَ النَّاسُ فِيهِ قَالَ قَدْ زَادُوا وَ إِذَا نَقَصُوا مِنْهُ قَالَ قَدْ نَقَصُوا وَ إِذَا جَاءُوا بِهِ صَدَقْتَهُمْ وَ لَوْ لَمْ يَكُنْ ذَلِكَ كَذَلِكَ لَمْ يَعْرِفِ الْحَقُّ مِنَ الْبَاطِلِ*

حدیث ۱۸: حسین بن ابی حمزه ثمالی از پدر خود نقل کرد که گفت از امام باقر علیه السلام شنیدم می فرمود: زمین خالی از وجود امامی از ما خانواده نیست که معرفت حق و واقعیت باشد هرگاه مردم چیزی در دین بیفزایند او اعلام می کند و اگر بکاهند باز مردم را متوجه خواهد نمود اما در صورتی که مطابق واقع انجام دهند آنها را تصدیق می کند اگر چنین ننمود حق از باطل تشخیص داده نمی شد.^{۸۰}

حدیث ۱۹: أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ عَنِ السَّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: لَا تَبْقَى الْأَرْضُ بِغَيْرِ إِمَامٍ ظَاهِرٍ أَوْ بَاطِنٍ*

۸۰. کمال الدین ج ۱ ص ۲۲۲ باب ۲۲ باب اتصال الوصیة من لدن آدم ع و أن الأرض لا تخلو من حجة لله عز و جل علی خلقه إلى يوم القيامة ح ۱۲

حدیث ۱۹: امام باقر علیه السلام فرمودند: خداوند زمین را خالی از امام علیه السلام قرار نمی‌دهد چه ظاهر باشد و چه پنهان.^{۸۱}

حدیث ۲۰: أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ قَالَ: مَا خَلَتِ الدُّنْيَا مُنْذُ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْ إِمَامٍ عَدَلٍ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ حُجَّةً لِلَّهِ فِيهَا عَلَى خَلْقِهِ

حدیث ۲۰: امام سجاد علیه السلام: خداوند از وقتی آسمان‌ها و زمین را آفرید آن را خالی از امامی عادل تا روز قیامت قرار نخواهد داد که او حجت خدا است بر مردم.^{۸۲}

حدیث ۲۱: عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي الْمَعْزَى عَنْ ذَرِيحٍ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: مِمَّا لِلْإِمَامِ الْمَفْرُوضُ طَاعَتُهُ مَنْ جَحَدَهُ مَاتَ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا وَاللَّهِ مَا تَرَكَ الْأَرْضَ مُنْذُ قَبِضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ آدَمَ علیه السلام إِلَّا وَفِيهَا إِمَامٌ يُهْتَدَى بِهِ إِلَى اللَّهِ حُجَّةً

حدیث ۲۱: امام صادق علیه السلام: امامی که اطاعتش فرض شده از ماست، کسی که او را انکار کند، یهودی یا نصرانی مرده. سوگند به خدا، خداوند زمین را از آن روزی که آدم را قبض روح کرد خالی از امامی که به وسیله او خلق به خدای تعالی هدایت

۸۱. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۹۷ باب ۱۵۳ باب العلة التي من أجلها لا تخلو الأرض من حجة الله عز وجل على خلقه ح ۱۲

۸۲. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۹۷ باب ۱۵۳ باب العلة التي من أجلها لا تخلو الأرض من حجة الله عز وجل على خلقه ح ۱۴

شوند و او حجت بر بندگانش است نگذاشته کسی که او را ترک کند، هلاک می‌شود و کسی که او را همراهی کند، نجات و رهایی او را خدای تعالی بر عهده گرفته.^{۸۳}

حدیث ۲۲: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ: وَاللَّهِ مَا تَرَكَ الْأَرْضَ مُنْذُ قَبَضَ اللَّهُ آدَمَ عليه السلام إِلَّا وَفِيهَا إِمَامٌ يُهْتَدَى بِهِ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ وَ لَا تَبْقَى *

حدیث ۲۲: ابو حمزه از حضرت باقر عليه السلام نقل می‌کند که فرمود: بخدا قسم از زمان مرگ آدم تاکنون خداوند زمین را خالی از امامی که موجب هدایت مردم شود نگذارده که حجت خدا است بر بندگان و در آینده نیز خالی از حجت نخواهد بود.^{۸۴}

حدیث ۲۳: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ وَ سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحَمِيرِيُّ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ التُّعْمَانِ عَنْ فُضَيْلِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام جَعَلْتَ فِدَاكَ إِنْ سَأَلِمَ بِنَ أَبِي حَفْصَةَ يَلْقَانِي فَيَقُولُ لِي أَلَسْتُمْ تَرَوُونَ أَنَّهُ مِنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ فَمَوْتُهُ مَوْتُهُ جَاهِلِيَّةٌ فَأَقُولُ لَهُ بَلَى فَيَقُولُ قَدْ مَضَى أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام فَمَنْ إِمَامُكُمْ الْيَوْمَ فَأَكْرَهُ جَعَلْتُ فِدَاكَ أَنْ أَقُولَ لَهُ جَعْفَرُ عليه السلام فَأَقُولُ أَيْمَتِي آلُ مُحَمَّدٍ عليه السلام فَيَقُولُ لِي مَا أَرَاكَ صَنَعْتَ شَيْئاً فَقَالَ وَيْحَ سَأَلِمَ بِنَ أَبِي حَفْصَةَ لَعَنَهُ اللَّهُ وَ هَلْ يَدْرِي سَأَلِمَ مَا مَنَزَلَةَ الْإِمَامِ إِنْ مَنَزَلَةَ الْإِمَامِ أَعْظَمُ مِمَّا يَذْهَبُ إِلَيْهِ

۸۳. ثواب الاعمال ص ۲۰۵ باب عقاب من مات لا يعرف إمامه ح ۲

۸۴. الكافي ج ۱ ص ۱۷۸ باب أن الأرض لا تخلو من حجة ح ۸.

مِثْلَ عِلْمِهِ وَ يَسِيرٍ مِثْلَ سِيرَتِهِ وَ يَدْعُو إِلَى مِثْلِ الَّذِي دَعَا إِلَيْهِ فَإِنَّهُ لَمْ يَمْنَعْ اللَّهُ مَا أَعْطَى دَاوُدَ أَنْ أَعْطَى سُلَيْمَانَ أَفْضَلَ مِنْهُ*^{٥٠}

حدیث ۲۳: ابو عبیده گفت به امام صادق (علیه السلام) عرضه داشتم: فدایت شوم سالم بن ابی حفصه هر وقت مرا می بیند می پرسد مگر شما روایت نمی کنید که هر که بمیرد و امام زمانی نداشته باشد به مانند مردم جاهلیت از دنیا رفته؟ می گویم: چرا. سؤال می کند: پس بگو بعد از شهادت ابوجعفر (حضرت باقر (علیه السلام)) امام شما کیست؟ من در جواب او (از باب تقیّه) نمی خواهم بگویم حضرت صادق جعفر بن محمد (علیه السلام) اما می گویم امام و پیشوایان ما از آل محمد (صلی الله علیه و آله) هستند. می گوید: اعتقاد صحیحی نداری و کاری از پیش نبرده ای امام صادق (علیه السلام) فرمود: وای بر سلام بن ابی حفصه خدایش لعنت کند آیا او می داند امام (علیه السلام) دارای چه منزلت و موقعیتی است؟ مقام امام بسیار بالاتر است از آنچه سالم بن ابی حفصه و مردم معتقدند، هرگز از ما خانواده کسی نخواهد مرد مگر اینکه کسی را به جانشینی خود دارد که دارای علم او است و مانند او رفتار می کند و به همان راهی که او مردم را دعوت می کرد دعوت می نماید کسی جلو خدا را نگرفته که آنچه به داود (علیه السلام) داد به سلیمان (علیه السلام) که پسر او بود بهتر از آن را عنایت کند.^{۸۵}

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ السَّنَائِي [السَّنَائِي] رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا الْقَطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الصَّقْرِ الْعَبْدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مِهْرَانَ الْأَعْمَشِيِّ عَنْ

۸۵. کمال الدین ج ۱ ص ۲۲۹ باب اتصال الوصیة من لدن آدم و أن الأرض لا تخلو من حجة لله عز و

جل علی خلقه إلى يوم القيامة ح ۲۷

الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ: نَحْنُ أَيْمَةُ الْمُسْلِمِينَ وَحُجَجُ اللَّهِ عَلَى الْعَالَمِينَ وَ سَادَةُ الْمُؤْمِنِينَ وَ قَادَةُ الْعُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَ مَوَالِي الْمُؤْمِنِينَ وَ نَحْنُ أَمَانُ أَهْلِ الْأَرْضِ كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ وَ نَحْنُ الَّذِينَ بِنَا يُمَسِّكُ اللَّهُ ﴿السَّمَاءُ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾^{٨٦} وَ بِنَا يُمَسِّكُ الْأَرْضَ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا وَ بِنَا ﴿يُنزِلُ الْعَيْثَ﴾^{٨٧} وَ بِنَا يَنْشُرُ الرَّحْمَةَ وَ يُخْرِجُ بَرَكَاتِ الْأَرْضِ وَ لَوْ لَا مَا فِي الْأَرْضِ مِنَّا لَسَاخَتْ بِأَهْلِهَا قَالَ وَ لَمْ تَخْلُو [تَخْلُ] الْأَرْضُ مُنْذُ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ مِنْ حُجَّةِ اللَّهِ فِيهَا ظَاهِرٌ مَشْهُورٌ أَوْ غَائِبٌ مَسْتُورٌ وَ لَا تَخْلُو إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ مِنْ حُجَّةِ اللَّهِ فِيهَا وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَمْ يُعْبَدِ اللَّهُ قَالَ سُلَيْمَانُ فَقُلْتُ لِلصَّادِقِ عليه السلام فَكَيْفَ يَنْتَفِعُ النَّاسُ بِالْحُجَّةِ الْغَائِبِ الْمَسْتُورِ قَالَ كَمَا يَنْتَفِعُونَ بِالشَّمْسِ إِذَا سَتَرَهَا السَّحَابُ.

امام صادق عليه السلام فرمود: از روزی که خدا آدم عليه السلام را آفریده خالی از حجت نیست که یا ظاهر و مشهور بوده است و یا غایب و مستور و تا قیامت هم خالی نماند او حجت خداست و اگر چنین نباشد خدا را نپرستند، سلیمان راوی حدیث گوید از امام صادق عليه السلام پرسیدم: چگونه مردم از امام غائب بهره‌مند می‌شوند؟ فرمود: همانطور که از آفتاب پس ابر بهره‌مند شوند.^{٨٨}

٨٦. الحج آیه ٦٥

٨٧. لقمان آیه ٣٤

٨٨. الأمالی (للصدوق) النص ١٨٦ المجلس الرابع و الثلاثون ح ١٥

عَنْهُ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي خَلْفٍ
عَنْ زِيَادِ الْعَطَّارِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَكُونُ إِلَّا وَفِيهَا
حُجَّةٌ إِنَّهُ لَا يُصْلِحُ النَّاسَ إِلَّا ذَلِكَ وَ لَا يُصْلِحُ الْأَرْضَ إِلَّا ذَلِكَ

امام صادق عليه السلام فرمودند: در زمین همیشه حجّت هست، زیرا مردم را اصلاح
نمی کند مگر حجّت و زمین را به سامان نمی آورد مگر حجّت. ^{۸۹}

اگر در روی زمین دو نفر باقی ماند یکی از ایشان امامست

حدیث ۲۴: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ
عَبْدِ اللَّهِ وَ عَبْدِ اللَّهِ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ ابْنِ
أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ حُمْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ لَوْ لَمْ يَبْقَ فِي
الْأَرْضِ إِلَّا اثْنَانِ لَكَانَ أَحَدُهُمَا الْحُجَّةَ.*

حدیث ۲۴: امام صادق عليه السلام در حدیثی فرمودند: اگر در زمین جز دو نفر باقی
نباشند یکی از آن دو امام عليه السلام است. ^{۹۰}

۸۹. المحاسن ج ۱ ص ۲۳۴ باب ۲۱ باب لا تخلو الأرض من عالم ح ۱۹۳.

۹۰. الكافي ج ۱ ص ۱۷۹ كتاب الحجّة باب ۶ باب أنه لو لم يبق في الأرض إلا رجلان لكان أحدهما
الحجّة ح ۱، كمال الدين ج ۱ ص ۲۳۰ باب ۲۲ باب اتصال الوصية من لدن آدم ع و أن الأرض لا
تخلو من حجّة الله عز و جل على خلقه إلى يوم القيامة ح ۳۰.

حدیث ۲۵: حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ

۵۳

إِدْرِيسَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ الْخَشَّابِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
كَرَامٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لَوْ كَانَ النَّاسُ رَجُلَيْنِ لَكَانَ أَحَدُهُمَا الْإِمَامَ وَ قَالَ
إِنَّ آخَرَ مَنْ يَمُوتُ الْإِمَامُ لِئَلَّا يَحْتَجَّ أَحَدٌ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَنَّهُ تَرَكَهُ بِغَيْرِ
حُجَّةٍ لِلَّهِ عَلَيْهِ.*

حدیث ۲۵: امام صادق عليه السلام فرمودند: اگر در زمین جز دو نفر باقی نباشند
یکی از آن دو امام عليه السلام است و آخرین کسی که بمیرد امامست تا کسی بر خدای
عزوجل احتجاج نکند که او را بدون حجت واگذاشته است.^{۹۱}

حدیث ۲۶: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ النَّهْدِيِّ عَنِ أَبِيهِ
عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَوْ لَمْ يَكُنْ فِي الْأَرْضِ
إِلَّا اثْنَانِ لَكَانَ الْإِمَامُ أَحَدَهُمَا.**

حدیث ۲۶: فرمود: اگر در زمین جز دو کس نباشند یکی از آنها امام است.^{۹۲}

حدیث ۲۷: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْقَطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى
بْنِ زَكَرِيَّا الْقَطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ قَالَ حَدَّثَنَا تَمِيمُ بْنُ
بُهْلُولٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْهَزِيلِ [الْهَذِيلِ]... قَالَ فَمَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ
فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ انصُرْ مَنْ نَصَرَهُ وَ اخذْ مَنْ
خَذَلَهُ وَ اعِنْ مَنْ اعَانَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِمَامُ الْمُتَّقِينَ وَ

۹۱. الكافي ج ۱ ص ۱۸۰ كتاب الحجّة باب ۶ بابُ أَنَّهُ لَوْ لَمْ يَبْقَ فِي الْأَرْضِ إِلَّا رَجُلَانِ لَكَانَ أَحَدُهُمَا الْحُجَّةَ ح ۳.

۹۲. الكافي ج ۱ ص ۱۸۰ كتاب الحجّة باب ۶ بابُ أَنَّهُ لَوْ لَمْ يَبْقَ فِي الْأَرْضِ إِلَّا رَجُلَانِ لَكَانَ أَحَدُهُمَا الْحُجَّةَ ح ۵.

قَائِدُ الْعُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَ أَفْضَلُ الْوَصِيِّينَ وَ خَيْرُ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ بَعْدَ رَسُولِ
 اللَّهِ ﷺ وَ بَعْدَهُ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ ثُمَّ الْحُسَيْنُ ﷺ سِبْطًا رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ ابْنًا
 خَيْرَةِ النَّسْوَانِ أَجْمَعِينَ ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ﷺ ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ﷺ ثُمَّ جَعْفَرُ
 بْنُ مُحَمَّدٍ ﷺ ثُمَّ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ ﷺ ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى ﷺ ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ
 عَلِيٍّ ﷺ ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ ﷺ ثُمَّ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ ﷺ ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ
 الْحَسَنِ ﷺ إِلَى يَوْمِنَا هَذَا وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ وَ هُمْ عِتْرَةُ الرَّسُولِ الْمَعْرُوفُونَ
 بِالْوَصِيَّةِ وَ الْإِمَامَةِ لَا تَخْلُو الْأَرْضُ مِنْ حُجَّةٍ مِنْهُمْ فِي كُلِّ عَصْرِ وَ زَمَانٍ وَ فِي
 كُلِّ وَقْتٍ وَ أَوَانٍ وَ هُمْ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَ أَيْمَةُ الْهُدَى وَ الْحُجَّةُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا إِلَى
 أَنْ يَرِثَ اللَّهُ الْأَرْضَ وَ مَنْ عَلَيْهَا وَ كُلُّ مَنْ خَالَفَهُمْ ضَالٌّ مُضِلٌّ تَارِكٌ لِلْحَقِّ وَ
 الْهُدَى وَ هُمْ الْمُعْتَبَرُونَ عَنِ الْقُرْآنِ وَ النَّاطِقُونَ عَنِ الرَّسُولِ مَنْ مَاتَ وَ لَا
 يَعْرِفُهُمْ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً وَ دِينُهُمُ الْوَرَعُ وَ الْعِفَّةُ وَ الصَّدَقُ وَ الصَّلَاحُ وَ
 الْاجْتِهَادُ وَ آدَاءُ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبَرِّ وَ الْفَاجِرِ وَ طَوْلُ السُّجُودِ وَ قِيَامُ اللَّيْلِ وَ
 اجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ وَ انْتِظَارُ الْفَرَجِ بِالصَّبْرِ وَ حُسْنُ الصُّحْبَةِ وَ حُسْنُ الْجَوَارِ

حدیث ۲۷: رسول خدا ﷺ در روز غدیر فرمودند: هر که، من ولی و
 سرپرست او هستم، علی ﷺ، سرپرست اوست، خدا یا با دوستان او دوستی و با
 دشمنان او دشمنی کن، هر که او را یاری کند، یاریش فرما و هر که او را تنها گذاشت
 دست از یاریش بردار، و هر که او را کمک کند، او را کمک کن، آن شخص،
 علی بن ابی طالب ﷺ امیر المؤمنین و امام متقین و پیشوای افراد نورانی و برترین
 اوصیاء و بهترین خلائق بعد از رسول الله ﷺ می باشد، و بعد از او حسن بن علی ﷺ
 و سپس حسین ﷺ هستند، دو نوه رسول خدا ﷺ و دو فرزند بهترین زنان روی

زمین، سپس علی بن الحسین علیه السلام سپس محمد بن علی علیه السلام سپس جعفر بن محمد علیه السلام سپس موسی بن جعفر علیه السلام سپس علی بن موسی علیه السلام سپس محمد بن علی علیه السلام سپس علی بن محمد علیه السلام سپس حسن بن علی علیه السلام و محمد بن الحسن علیه السلام تا امروز، یکی پس از دیگری، اینان خاندان رسول خدا صلی الله علیه و آله هستند که به امامت و وصایت شناخته شده‌اند، در هیچ عصر و زمانی، زمین بدون یکی از آنان نیست که همان عروة الوثقی و ائمه هدایت و حجت بر اهل دنیا هستند تا آن زمان که عمر زمین و ساکنان آن به سر آید، و هر که با آنان مخالفت کند، گمراه و گمراه کننده خواهد بود، و حق و هدایت را کنار زده است، آنان هستند که قرآن را بیان می‌کنند، و به جای رسول خدا صلی الله علیه و آله سخن می‌گویند، هر که بمیرد و ایشان را نشناسد، به مرگ جاهلیت مرده، آئین و دین اینان عبارتست از وَرَع و پرهیز، عفت، راستی و راستگویی، صلاح، اجتهاد (یعنی کوشش نمودن)، امانتداری چه برای خوبان و چه برای بدان، سجده‌های طولانی، شب زنده داری، دوری از محرّمات، انتظار فرج و گشایش با پایداری نمودن، خوش رفتاری با اطرافیان و همراهان و نرمی با همسایگان.....^{۹۳}

۹۳. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۱ ص ۵۵ باب ۶ باب النصوص علی الرضا بالإمامة فی جملة

الائمة الاثنی عشر ح ۲۰

بَابِ چہارم

بیانِ دینِ خدا و حفاظتِ از آن

بیان دین

﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

الظَّالِمِينَ﴾^{۹۴}

کیست گمراه تر از آنکه بی راهنمایی از خدا از هوشش پیروی کند.

حدیث ۱: وَ اللَّهُ يَا عَلِيُّ مَا خُلِقْتَ إِلَّا لِيُعْبَدَ بِكَ وَ لَتُعْرَفَ بِكَ مَعَالِمُ الدِّينِ وَ يُصْلَحَ بِكَ دَارِسُ السَّبِيلِ وَ لَقَدْ ضَلَّ مَنْ ضَلَّ عَنْكَ وَ لَنْ يَهْتَدِيَ إِلَى اللَّهِ مَنْ لَمْ يَهْتَدِ إِلَيْكَ وَ إِلَى وِلَايَتِكَ وَ هُوَ قَوْلُ رَبِّي عَزَّ وَ جَلَّ ﴿وَ إِنِّي لَعَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾ يَعْنِي إِلَى وِلَايَتِكَ

حدیث ۱: رسول خدا ﷺ: .... به خدا سوگند، یا علی! تو آفریده نشدی مگر برای آنکه خدا پرستیده شود و به وسیله تو معالم دین شناخته شود و راه کهنه اصلاح گردد، هر که از تو گمراه است گمراه شده، و راهی به خدا ندارد هرکه راهی به تو و ولایت ندارد، و اینست گفتار پروردگارم عز و جل ﴿وَ إِنِّي لَعَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾ یعنی به ولایت تو.^{۹۵}

حدیث ۲: حَدَّثَنَا تَمِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ تَمِيمٍ الْقُرَشِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ سَمِعْتُ رَجَاءَ بْنَ أَبِي الضَّحَّاكِ يَقُولُ ... وَ كَانَ لَا يَنْزِلُ بَلَدًا إِلَّا قَصَدَهُ النَّاسُ يَسْتَفْتُونَهُ فِي مَعَالِمِ دِينِهِمْ فَيَجِيبُهُمْ وَ يُحَدِّثُهُمُ الْكَثِيرَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

۹۴. القصص آیه ۵۰

۹۵. الأمالی للصدوق ص ۴۹۵ المجلس الرابع و السبعون ح ۱۳

حدیث ۲: امام رضا علیه السلام در هیچ بلادی فرود نمی آمد مگر آنکه مردم روی به آن جانب می آوردند و معالِم دین خود را از او سوال کرده پس ایشان جواب می داد و بسیار حدیث می کرد از پدرش و از پدراننش و از علی علیه السلام و از رسول خدا صلی الله علیه و آله.^{۹۶}

حدیث ۳: عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ الْمُؤَدَّبُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ التَّيْمِيِّ جَمِيعاً عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: ... فَبِمَنْ إِلَّا بِأَهْلِ بَيْتِكَ وَ بِكَ أَخْرَجَنَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ فِطَاعَةِ تِلْكَ الْخَطَرَاتِ أَوْ بِمَنْ فَرَجَ عَنَّا غَمَرَاتِ الْكُرْبَاتِ وَ بِمَنْ إِلَّا بِكُمْ أَظْهَرَ اللَّهُ مَعَالِمَ دِينِنَا وَ اسْتَصْلَحَ مَا كَانَ فَسَدَ مِنْ دُنْيَانَا حَتَّى اسْتَبَانَ بَعْدَ الْجَوْرِ ذِكْرُنَا

حدیث ۳: امیرالمؤمنین علیه السلام: پس با چه کسانی جز با تو و خاندانت خدای عز و جل ما را از هراس و از شدت خطرات نجات داد؟ یا به وسیله چه کسانی امواج گرفتاریها را برطرف ساخت، و با چه کسانی جز شما خدا معالِم دین را آشکار نمود^{۹۷}

حدیث ۴: بِمُؤَالَاتِكُمْ عَلَّمَنَا اللَّهُ مَعَالِمَ دِينِنَا

حدیث ۴: در فرازی از زیارت جامعه کبیره که از زبان امام هادی علیه السلام بیان شده می خوانیم: به واسطه موالات شما خداوند معالِم دین را به ما می آموزد.

حدیث ۵: أَهْلُ الْبَيْتِ أَدْرَى بِمَا فِي الْبَيْتِ

حدیث ۵: امام صادق علیه السلام: اهل خانه بهتر می دانند که در خانه چیست.^{۹۸}

۹۶. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۱۸۳ باب ۴۴ فی ذکر أخلاق الرضا الکریمه و وصف عبادته ح ۵

۹۷. الکافی ج ۸ ص ۳۵۸ کِتَابُ الرَّوْضَةِ خُطْبَةٌ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع ح ۵۵۰

۹۸. بحار الأنوار ج ۶۳ ص ۳۳ باب ۱۰ حکم الجنین

در مذمت کسی که دین خود را از غیر امام معصوم اخذ کند

۵۹

حدیث ۶: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ نَضْرِ بْنِ شَعِيبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ الثَّمَالِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ﴾ قَالَ عَنَى اللَّهُ بِهَا مَنْ اتَّخَذَ دِينَهُ رَأْيَهُ مِنْ غَيْرِ إِمَامٍ مِنْ أَيْمَةِ الْهُدَى.

حدیث ۶: امام صادق عليه السلام: در تفسیر آیه شریفه ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ﴾ می فرماید: کیست گمراه تر از آن که دین خود را از غیر امام هادی به حق اخذ کند.^{۹۹}

حدیث ۷: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿فَمَنْ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى﴾ قَالَ مَنْ قَالَ بِالْأَيْمَةِ عليه السلام وَاتَّبَعَ أَمْرَهُمْ وَلَمْ يَجْزُ طَاعَتَهُمْ.

حدیث ۷: در حدیثی پر معنا امام باقر عليه السلام: در تفسیر آیه ﴿فَمَنْ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى﴾^{۱۰۰} هرکه از هدایت من پیروی کند، نه گمراه می شود، و نه در رنج خواهد بود. می فرماید: یعنی هرکه به ائمه عليهم السلام معتقد باشد و از فرمانشان پیروی کند و از اطاعتشان بیرون نرود.^{۱۰۱}

۹۹. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۱۳ باب ۸ فی الضلال الذین ضلوا من أئمة الحق و اتخذوا الدین رأیا بغير هدی من أئمة الحق ح ۳.

۱۰۰. طه آیه ۱۲۳

۱۰۱. الکافی ج ۱ ص ۴۱۴ کتاب الحجّة بابُ فِيهِ نَكَتٌ وَ نُتِفٌ مِنَ التَّنْزِيلِ فِي الْوَلَايَةِ ح ۱۰

حدیث ۸: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: مَنْ دَانَ اللَّهَ بِغَيْرِ سَمَاعٍ عَنْ صَادِقٍ أَلَزَمَهُ اللَّهُ الْبَتَّةَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

حدیث ۸: امام باقر عليه السلام: هر که بدون شنیدن و فراگرفتن از امامی صادق خدا را پرستش کند قطعا خدا ملازم سرگردانی و رنج و مشقتش سازد در قیامت^{۱۰۲}

حدیث ۹: سَلَامُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ بَابُوَيْهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ ابْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ زُرَّارَةَ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَنْ دَانَ اللَّهَ بِغَيْرِ سَمَاعٍ مِنْ عَالِمٍ صَادِقٍ أَلَزَمَهُ اللَّهُ التَّيَةَ إِلَى الْفَنَاءِ وَ مَنْ ادَّعَى سَمَاعاً مِنْ غَيْرِ الْبَابِ الَّذِي فَتَحَهُ اللَّهُ لِحَلْقِهِ فَهُوَ مُشْرِكٌ وَ ذَلِكَ الْبَابُ هُوَ الْأَمِينُ الْمَأْمُونُ عَلَى سِرِّ اللَّهِ الْمَكْنُونِ.

حدیث ۹: امام صادق عليه السلام فرمودند: هر که در چیزی بدون شنیدن از عالمی راستگو تسلیم خدا شود، خداوند گمراهش سازد تا هلاک گردد، و هر که ادعای شنیدن از خدا کند، ولی نه از بابی که خدای تعالی برای خلقتش گشوده، مشرک است. این باب خداست که امین و مامون بر راز پوشیده خداست.^{۱۰۳}

حدیث ۱۰: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ زِيَادٍ قَالَ قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يَعْرِفُنَا وَ هُوَ مُتَمَسِّكٌ بِعُرْوَةِ غَيْرِنَا *

۱۰۲. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۴ باب نادر من الباب ح ۱

۱۰۳. الکافی ج ۱ ص ۳۷۷ کتاب الحجّة باب مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مِنْ أُمَّةِ الْهُدَى وَ هُوَ مِنَ الْبَابِ الْأَوَّلِ ح ۴،

حدیث ۱۰: امام صادق (علیه السلام): دروغ گفته کسی که گمان کند ما را می شناسد، (و ولایت ما را پذیرفته) در حالی که به دستاویزی، غیر از ما متمسک شده. ۱۰۴

۶۱

حدیث ۱۱: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ الْمَالِكِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي مَحْمُودٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَنْ أَبِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ... يَا ابْنَ أَبِي مَحْمُودٍ لَقَدْ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ (عليه السلام) أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) قَالَ مَنْ أَصْغَى إِلَى نَاطِقٍ فَقَدْ عَبَدَهُ فَإِنْ كَانَ النَّاطِقُ عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَقَدْ عَبَدَ اللَّهَ وَإِنْ كَانَ النَّاطِقُ عَنْ إِبْلِيسَ فَقَدْ عَبَدَ إِبْلِيسَ

حدیث ۱۱: رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمودند: هر که به گوینده‌ای گوش سپارد او را عبادت کرده. پس اگر گوینده از ناحیه خدا باشد، خدا را پرستیده، و اگر گوینده از ناحیه شیطان باشد، شیطان را پرستش کرده است. ۱۰۵

حدیث ۱۲: أَبِي عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ وَ رَبِيعٍ عَنِ الْفُضَيْلِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) إِنَّ لِلدِّينِ حَدًّا كَحُدُودِ بَيْتِي هَذَا وَ أَوْمًا بِيَدِهِ إِلَى جِدَارٍ فِيهِ

حدیث ۱۲: امام صادق (علیه السلام) می فرماید: همانا دین خدا را حدی است مانند حُدود این خانه و با دست اشاره نمود به دیوار خانه. ۱۰۶

۱۰۴. صفات الشيعة ص ۳ الحديث الرابع، معانى الاخبار ص ۳۹۹ باب نواذر المعانى ح ۵۷

۱۰۵. عيون أخبار الرضا عليه السلام ج ۱ ص ۳۰۴ باب ۲۸ باب فيما جاء عن الإمام على بن موسى ع من الأخبار المتفرقة ..... ح ۶۳

۱۰۶. المحاسن ج ۱ ص ۲۷۲ باب ۳۸ باب التحديد ح ۳۷۱

حدیث ۱۳: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السَّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ وَ مُحَمَّدَ بْنَ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ فَضَالٍ جَمِيعاً عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ خَالِدِ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ سَدِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام وَ هُوَ دَاخِلٌ وَ أَنَا خَارِجٌ وَ أَخَذَ بِيَدِي ثُمَّ اسْتَقْبَلَ الْبَيْتَ فَقَالَ يَا سَدِيرُ إِنَّمَا أَمَرَ النَّاسُ أَنْ يَأْتُوا هَذِهِ الْأَحْجَارَ فَيَطُوفُوا بِهَا ثُمَّ يَأْتُونَا فَيَعْلَمُونَا وَلَا يَتَّهِمُونَ لَنَا وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ ﴿وَ إِنِّي لَعَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحاً ثُمَّ اهْتَدَى﴾ ثُمَّ أَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى صَدْرِهِ إِلَى وَلَا يَتَّهِمُونَ ثُمَّ قَالَ يَا سَدِيرُ فَأَرِيكَ الصَّادِقِينَ عَنْ دِينِ اللَّهِ ثُمَّ نَظَرَ إِلَى أَبِي حَنِيفَةَ وَ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ وَ هُمْ حَلَقٌ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ هَؤُلَاءِ الصَّادِقُونَ عَنْ دِينِ اللَّهِ بِلا هُدَى مِنَ اللَّهِ وَ لَا كِتَابٍ مُبِينٍ إِنْ هَؤُلَاءِ الْأَخَابِثَ لَوْ جَلَسُوا فِي بُيُوتِهِمْ فَجَالَ النَّاسُ فَلَمْ يَجِدُوا أَحَدًا يُخْبِرُهُمْ عَنِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ عَنْ رَسُولِهِ ص حَتَّى يَأْتُونَا فَنُخَبِّرَهُمْ عَنِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ عَنْ رَسُولِهِ

حدیث ۱۳: سدير: حضرت باقر عليه السلام داخل مسجد الحرام می شد من خارج می شدم امام دست مرا گرفت و رو به قبله ایستاد فرمود: سدير به مردم دستور داده اند که بیايند اطراف اين خانه سنگی طواف نمایند بعد بیايند پیش ما و ولایت و ارادت خود را به ما خانواده اعلام نمایند اشاره به همین مطلب است آیه شریفه ﴿وَ إِنِّي لَعَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحاً ثُمَّ اهْتَدَى﴾^{۱۰۷} و با دست به سینه خود اشاره نمود و فرمود: به ولایت ما هدایت شوند سپس فرمودند: سدير می خواهی کسانی که مانع دین خدا شوند را نشان دهم و نگاهی به ابو حنیفه و سفیان ثوری نمود که در گوشه ای از مسجد جمع شده بودند. آنگاه فرمود: اینها مانع دین خدایند بدون هدایتی از جانب

خدا و یا کتاب مبین اگر این خبائث در خانه خود بنشینند مردم در اطراف جستجو کرده وقتی کسی را پیدا نکردند که آن‌ها را از خدا و پیامبر ﷺ اطلاع دهد به ما مراجعه کرده و ما آن‌ها را از خدا و رسولش خبر می‌دهیم. ۱۰۸

در مذمت کسی که در دین خدا قیاس بکار برد

حدیث ۱۴: قَالَ أَبُو حَنِيفَةَ التُّعْمَانُ بْنُ ثَابِتٍ جِئْتُ إِلَى حَجَّامِ بْنِ لِيَحْلِقَ رَأْسِي فَقَالَ أَدِنِ مِيَامِنَكَ وَاسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ وَ سَمَّ اللَّهَ فَتَعَلَّمْتُ مِنْهُ ثَلَاثَ خِصَالٍ لَمْ تَكُنْ عِنْدِي فَقُلْتُ لَهُ مَمْلُوكٌ أَنْتَ أَمْ حُرٌّ فَقَالَ مَمْلُوكٌ قُلْتُ لِمَنْ قَالَ لِجَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ الْعَلَوِيِّ عليه السلام قُلْتُ أَ شَاهِدٌ هُوَ أَمْ غَائِبٌ قَالَ شَاهِدٌ فَصِرْتُ إِلَى بَابِهِ وَاسْتَأْذَنْتُ عَلَيْهِ فَحَجَبَنِي وَ جَاءَ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ فَاسْتَأْذَنُوا فَأَذِنَ لَهُمْ فَدَخَلْتُ مَعَهُمْ فَلَمَّا صِرْتُ عِنْدَهُ قُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَوْ أُرْسِلْتَ إِلَى أَهْلِ الْكُوفَةِ فَنَهَيْتَهُمْ أَنْ يَشْتُمُوا أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ ﷺ فَإِنِّي تَرَكْتُ بِهَا أَكْثَرَ مِنْ عَشْرَةِ آلَافٍ يَشْتُمُونَهُمْ فَقَالَ لَا يَقْبَلُونَ مِنِّي فَقُلْتُ وَ مَنْ لَا يَقْبَلُ مِنْكَ وَ أَنْتَ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَنْتَ مِمَّنْ لَمْ تَقْبَلْ مِنِّي دَخَلْتَ دَارِي بِغَيْرِ إِذْنِي وَ جَلَسْتَ بِغَيْرِ أَمْرِي وَ تَكَلَّمْتَ بِغَيْرِ رَأْيِي وَ قَدْ بَلَغَنِي أَنَّكَ تَقُولُ بِالْقِيَاسِ قُلْتُ نَعَمْ بِهِ أَقُولُ قَالَ

۱۰۸. الکافی ج ۱ ص ۳۹۳ کتاب الحجۃ باب أن الواجب على الناس بعد ما يقضون مناسكهم أن يأتوا الإمام فيسألونه عن معالم دينهم و يعلمونهم ولا يتهم و مودتهم له ح ۳

وَيَحْكُ يَا نُعْمَانُ أَوَّلُ مَنْ قَاسَ اللَّهُ تَعَالَى إِيْلَيْسُ حِينَ أَمَرَهُ بِالسُّجُودِ لِأَدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ
 قَالَ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَ خَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ أَيَّمَا أَكْبَرُ يَا نُعْمَانُ الْقَتْلُ أَوْ الزَّانَا قُلْتُ
 الْقَتْلُ قَالَ فَلِمَ جَعَلَ اللَّهُ فِي الْقَتْلِ شَاهِدَيْنِ وَ فِي الزَّانَا أَرْبَعَةً أَيَنْقَاسُ لَكَ هَذَا قُلْتُ
 لَا قَالَ فَأَيَّمَا أَكْبَرُ الْبَوْلُ أَوْ الْمَنِيُّ قُلْتُ الْبَوْلُ قَالَ فَلِمَ أَمَرَ اللَّهُ فِي الْبَوْلِ بِالْوُضُوءِ وَ
 فِي الْمَنِيِّ بِالْعُغْسِ أَيْنَقَاسُ لَكَ هَذَا قُلْتُ لَا قَالَ فَأَيَّمَا أَكْبَرُ الصَّلَاةُ أَوْ الصِّيَامُ قُلْتُ
 الصَّلَاةُ قَالَ فَلِمَ وَجَبَ عَلَى الْحَائِضِ أَنْ تَقْضِيَ الصَّوْمَ وَ لَا تَقْضِيَ الصَّلَاةَ أَيْنَقَاسُ
 لَكَ هَذَا قُلْتُ لَا قَالَ فَأَيَّمَا أَضْعَفُ الْمَرْأَةُ أَمْ الرَّجُلُ قُلْتُ الْمَرْأَةُ قَالَ فَلِمَ جَعَلَ اللَّهُ
 تَعَالَى فِي الْمِيرَاثِ لِلرَّجُلِ سَهْمَيْنِ وَ لِلْمَرْأَةِ سَهْمًا أَيْنَقَاسُ لَكَ هَذَا قُلْتُ لَا قَالَ
 فَلِمَ حَكَمَ اللَّهُ تَعَالَى فِيمَنْ سَرَقَ عَشْرَةَ دِرَاهِمٍ بِالتَّقْطَعِ وَ إِذَا قَطَعَ رَجُلٌ يَدَ رَجُلٍ
 فَعَلَيْهِ دِيَّتُهَا خَمْسَةٌ آلَافٍ دِرْهَمٍ أَيْنَقَاسُ لَكَ هَذَا قُلْتُ لَا قَالَ وَ قَدْ بَلَغَنِي
 أَنَّكَ تُفَسِّرُ آيَةَ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَ هِيَ ﴿ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ أَنَّهُ الطَّعَامُ
 الطَّيِّبُ وَ الْمَاءُ الْبَارِدُ فِي الْيَوْمِ الصَّائِفِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ لَهُ دَعَاكَ رَجُلٌ وَ أَطْعَمَكَ
 طَعَامًا طَيِّبًا وَ أَسْقَاكَ مَاءً بَارِدًا ثُمَّ أَمْتَنَ عَلَيْكَ بِهِ مَا كُنْتَ تَنْسُبُهُ إِلَيْهِ قُلْتُ إِلَى
 الْبُخْلِ قَالَ أَفَيَبْخُلُ اللَّهُ تَعَالَى قُلْتُ فَمَا هُوَ قَالَ حُبْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ.

حدیث ۱۴: ابوحنفیه می گوید: ..... روزی رفتم به درب خانه امام صادق علیه السلام و
 از ایشان اذن ورود خواستم اما مرا اجازه ندادند سپس گروهی از مردم کوفه آمدند و
 اجازه خواستند به آنها اجازه داد من هم با آنها وارد شدم. وقتی خدمت آن جناب
 رسیدم گفتم یا ابن رسول الله ﷺ اگر پیغام بدهی به اهل کوفه و آنها را از دشنام
 دادن به اصحاب محمد ﷺ باز داری خوب است من بیش از ده هزار نفر را در کوفه
 دیده‌ام که اصحاب را دشنام می‌دهند. فرمود: از من نمی‌پذیرند. عرضه داشتیم: چه

کسی از تو نمی‌پذیرد با اینکه شما پسر پیغمبری؟ فرمودند: تو خودت از کسانی هستی که حرف مرا نمی‌پذیری بدون اجازه من وارد خانه‌ام شدی و بی‌اجازه نشستی و بر خلاف اعتقاد من حرف زدی. شنیده‌ام که تو در دین قیاس می‌کنی؟

عرضه داشتیم: بلی. فرمود: وای بر تو نعمان، اولین کسی که قیاس کرد ابلیس بود هنگام امر به سجده برای آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ گفت: مرا از آتش و او را از گل آفریدی حالا بگو بینم کدام بزرگتر است از این دو، قتل یا زنا؟ گفتم: قتل. فرمود: برای قتل دو شاهد لازم داشته ولی در زنا چهار شاهد. آیا می‌توان مقایسه کرد؟ گفتم: نه. فرمود: از این دو کدامیک پلیدتر است ادرار یا منی؟ گفتم: ادرار. فرمود: چرا خداوند در ادرار وضو را لازم دانسته ولی در منی غسل باید بکند آیا می‌توان قیاس کرد؟ گفتم: نه. فرمود: کدامیک اهمیت بیشتر دارد نماز یا روزه؟ گفتم: نماز. فرمود: پس چرا برای زن حائض لازم است روزه را قضا کند ولی نماز را قضا نمی‌کند آیا می‌توان مقایسه کرد؟ گفتم: نه. فرمود: کدامیک از این دو ضعیف‌ترند زن یا مرد؟ گفتم: زن. فرمود: پس چرا در ارث خداوند به مرد دو سهم و به زن یک سهم داده آیا می‌توان قیاس کرد؟ گفتم: نه. فرمود: چرا خداوند در مورد کسی که ده درهم بدزدد حکم به قطع دست او نموده اما اگر شخصی دست دیگری را قطع نماید باید دیه آن که پنج هزار درهم است بپردازد می‌توان اینها را قیاس کرد؟ گفتم: نه. فرمود: شنیده‌ام تو یک آیه از قرآن را تفسیر نموده‌ای به غذای پاک و آب سرد در روز گرم این آیه ﴿ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾^{۱۰۹} گفتم: درست است. فرمود: اگر کسی تو را دعوت کند و غذای پاک و خوبی برایت بیاورد و آب سرد و گوارائی به تو بیاشامد بعد منت بگذارد بر تو همین طور که این آیه را تفسیر می‌کنی آیا می‌گوئی چه نوع آدمی است؟ گفتم: من او را

بخیل می‌دانم. فرمود: آیا خداوند بخل می‌ورزد عرضه داشتیم: پس نعیم در این آیه چیست؟ حضرت فرمودند: حُبْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ دوستی با ما خانواده پیامبر ﷺ. ۱۱۰

حدیث ۱۵: مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ دَخَلَ أَبُو حَنِيفَةَ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لَهُ إِنِّي رَأَيْتُ ابْنَكَ مُوسَى يُصَلِّي وَ النَّاسُ يَمْرُونَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلَا يَنْهَاهُمْ وَ فِيهِ مَا فِيهِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام ادْعُ لِي مُوسَى فَلَمَّا جَاءَهُ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنَّ أَبَا حَنِيفَةَ يَذْكُرُ أَنَّكَ تُصَلِّي وَ النَّاسُ يَمْرُونَ بَيْنَ يَدَيْكَ فَلَا تَنْهَاهُمْ قَالَ نَعَمْ يَا أَبَهُ إِنَّ الَّذِي كُنْتُ أُصَلِّي لَهُ كَانَ أَقْرَبَ إِلَيَّ مِنْهُمْ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ وَ نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴾ ۱۱۱ قَالَ فَضَمَّهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِلَى نَفْسِهِ وَ قَالَ يَا أَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا مُودِعَ الْأَسْرَارِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا أَبَا حَنِيفَةَ الْقَتْلُ عِنْدَكُمْ أَشَدُّ أَمْ الزِّنَاءُ فَقَالَ بَلِ الْقَتْلُ قَالَ فَكَيْفَ أَمَرَ اللَّهُ فِي الْقَتْلِ بِشَاهِدَيْنِ وَ فِي الزِّنَاءِ بِأَرْبَعَةٍ كَيْفَ يُدْرِكُ هَذَا بِالْقِيَاسِ يَا أَبَا حَنِيفَةَ تَرُكُ الصَّلَاةَ أَشَدُّ أَمْ تَرُكُ الصِّيَامِ قَالَ بَلِ تَرُكُ الصَّلَاةِ قَالَ فَكَيْفَ تَقْضِي الْمَرْأَةَ صِيَامَهَا وَ لَا تَقْضِي صَلَاتَهَا كَيْفَ يُدْرِكُ هَذَا بِالْقِيَاسِ وَيَحْكُ يَا أَبَا حَنِيفَةَ النَّسَاءُ أَضْعَفُ عَلَى الْمَكْسَبِ أَمْ الرِّجَالُ قَالَ بَلِ النَّسَاءُ قَالَ فَكَيْفَ جَعَلَ اللَّهُ لِلْمَرْأَةِ سَهْمًا وَ لِلرَّجُلِ سَهْمَيْنِ كَيْفَ يُدْرِكُ هَذَا بِالْقِيَاسِ يَا أَبَا حَنِيفَةَ الْغَائِطُ أَقْدَرُ أَمْ الْمَنِيُّ قَالَ بَلِ الْغَائِطُ قَالَ فَكَيْفَ يُسْتَنْجَى مِنَ الْغَائِطِ وَ يُغْتَسَلُ مِنَ الْمَنِيِّ كَيْفَ يُدْرِكُ هَذَا بِالْقِيَاسِ وَيَحْكُ يَا أَبَا

۱۱۰. الوافی ج ۱ ص ۲۵۷ باب ۲۲ البدع و الرأی و المقاییس بیان ذیل ح ۱۹۸

۱۱۱. ق آیه ۱۶

حَنِيفَةَ تَقُولُ ﴿سَأُنزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾^{۱۱۲} قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَقُولَهُ قَالَ بَلَى تَقُولُهُ
 أَنْتَ وَ أَصْحَابُكَ مِنْ حَيْثُ لَا تَعْلَمُونَ قَالَ أَبُو حَنِيفَةَ جُعِلَتْ فِدَاكَ حَدَّثَنِي
 بِحَدِيثٍ نَحَدَّثُ بِهِ عَنْكَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ
 الْحُسَيْنِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ عليه السلام عَنْ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام
 صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ اللَّهَ أَخَذَ مِيثَاقَ أَهْلِ
 الْبَيْتِ مِنْ أَعْلَى عَلِيِّينَ وَ أَخَذَ طِينَةَ شَيْعَتِنَا مِنَّا وَ لَوْ جَهَدَ أَهْلُ السَّمَاءِ وَ أَهْلُ
 الْأَرْضِ أَنْ يُغَيِّرُوا مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا مَا اسْتَطَاعُوهُ قَالَ فَبَكَى أَبُو حَنِيفَةَ بُكَاءً شَدِيداً وَ
 بَكَى أَصْحَابُهُ ثُمَّ خَرَجَ وَ خَرَجُوا

حدیث ۱۵: محمد بن مسلم گفت: ابو حنیفه خدمت امام صادق عليه السلام رسید،
 عرضه داشت: من پسر شما موسی عليه السلام را دیدم نماز می خواند و مردم از جلو او در
 رفت و آمد هستند. هیچ کس نگفت که نهی کند آن ها را با اینکه چنین کاری صحیح
 نیست. فرمود: صدا بزن پسرم بیاید. وقتی حضرت موسی بن جعفر عليه السلام آمد امام
 صادق عليه السلام فرمود: پسرم، ابو حنیفه می گوید تو نماز می خوانده ای و مردم در جلوت
 در رفت و آمد بوده اند و آن ها را نهی نکرده ای. گفت: صحیح است پدر جان، آن کس
 که برای او نماز می خواندم از مردم به من نزدیک تر بود. خداوند می فرماید: ﴿وَ نَحْنُ
 أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾ امام صادق عليه السلام او را به سینه چسبانید و فرمود: پدر و
 مادرم فدایت ای خزینه اسرار. امام صادق عليه السلام به ابو حنیفه فرمود: قتل در نزد شما
 مهم تر است یا زنا؟ گفتم: قتل، فرمود: پس چرا در قتل خداوند دستور می دهد دو
 شاهد بیاورند ولی در زنا چهار شاهد، این مطلب چگونه با قیاس سنجیده می شود؟

ترک نماز مهم تر است به عقیده تو یا ترک روزه؟ گفت: ترک نماز. فرمود: پس چرا زن باید روزه اش را قضا کند (در ایام حیض) ولی نمازش را لازم نیست قضا نماید. با قیاس چطور می توان درک کرد؟ بگو ببینم مدفوع نجس تر است یا منی؟ گفت: مدفوع. فرمود: چطور مدفوع با آب شسته می شود ولی برای منی باید غسل کرد؟ با قیاس چه می توانی بفهمی؟! حضرت فرمود: تو می گوئی من هم مثل آیات قرآن به زودی نازل خواهم کرد. ابوحنیفه عرضه داشت: به خدا پناه می برم اگر چنین حرفی بزنم. حضرت فرمود: تو و یارانت به طوری که متوجه نیستید، این ادعا را دارید. ابوحنیفه گفت: فدایت شوم، مرا حدیثی بفرمائید که از تو روایت کنم. فرمود: پدرم از پدر عزیزش تا علی ابن ابی طالب علیه السلام نام برد که فرمود: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: میثاق اهل بیت را خداوند از اعلی علین گرفت و طینت شیعیان ما را از آن گرفت. اگر اهل آسمان و زمین کوشش کنند که تغییر دهند، از آنها یکی را هرگز قدرت ندارند. ابوحنیفه بلند گریه کرد، یاران او نیز به گریه افتادند. بعد خارج شدند. ۱۱۳

حدیث ۱۶: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ الرَّيَّانِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَا آمَنَ بِي مَنْ فَسَّرَ بَرَأِيهِ كَلَامِي وَ مَا عَرَفَنِي مَنْ شَبَّهَنِي بِخَلْقِي وَ مَا عَلَى دِينِي مَنْ اسْتَعْمَلَ الْقِيَاسَ فِي دِينِي ... *

۱۱۳. الإختصاص للمفيد ص ۱۸۹ باب فی بیان طائفة من أحاديث الأئمة و أصحابهم مناظرة أبي حنيفة مع أبي عبد الله

حدیث ۱۶: خداوند متعال در حدیثی قدسی فرموده است: ... به دین من نباشد

هر که در احکام دینم قیاس بکار برد. ۱۱۴

حدیث ۱۷: قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام إِنَّ دِينَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَا يُصَابُ بِالْعُقُولِ النَّاقِصَةِ وَالْآرَاءِ الْبَاطِلَةِ وَالْمَقَاسِيسِ الْفَاسِدَةِ وَلَا يُصَابُ إِلَّا بِالتَّسْلِيمِ فَمَنْ سَلَّمَ لَنَا سَلِمَ وَمَنْ اقْتَدَى بِنَا هُدَى وَمَنْ كَانَ يَعْمَلُ بِالْقِيَاسِ وَالرَّأْيِ هَلَكَ وَمَنْ وَجَدَ فِي نَفْسِهِ شَيْئًا مِمَّا نَقُولُهُ أَوْ نَقَضِي بِهِ حَرْجًا كَفَرَ بِالَّذِي أَنْزَلَ السَّبْعَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ.

حدیث ۱۷: امام سجاد عليه السلام: به درستی که دین خدا با عقول ناقص و آراء باطل

و قیاس‌های فاسد به دست نیامده و آن جز با تسلیم شدن به دست نمی‌آید، هر که تسلیم ما شد سالم می‌ماند، هر که به ما اقتدا کرد هدایت می‌یابد، و هر که به قیاس و رأی خود عمل کند هلاک می‌شود و هر که در آنچه می‌گوئیم شکی داشته باشد یا در آنچه حکم می‌کنیم حرجی داشته باشد، به خدایی که سبع المثنی (سوره حمد) و قرآن عظیم را فرو فرستاده، کافر شده در حالی که خودش هم نمی‌داند. ۱۱۵

حدیث ۱۸: مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ الْكَلْبِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ

أَبِيهِ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ حَفْصِ الْمُؤَدِّ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزْرِيعٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَنَانٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ كَتَبَ بِهَذِهِ الرِّسَالَةِ إِلَى أَصْحَابِهِ وَأَمَرَهُمْ بِمُدَارَسَتِهَا وَ النَّظَرَ فِيهَا

۱۱۴. التوحيد ص ۶۸ باب ۲ التوحيد و نفي التشبيه ح ۲۳، الأمالی (للسدوق) ص ۶ المجلس الثاني ح ۳

۱۱۵. کمال‌الدین ج ۱ ص ۳۲۴ باب ما أخبر به سيد العابدين على بن الحسين ع من وقوع الغيبة

بالقائم ع و أنه الثاني عشر من الأئمة ع ح ۹

وَتَعَاهِدَهَا وَ الْعَمَلِ بِهَا فَكَانُوا يَضْعُونَهَا فِي مَسَاجِدِ بُيُوتِهِمْ فَإِذَا فَرَغُوا مِنَ الصَّلَاةِ نَظَرُوا فِيهَا قَالَ وَ حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكِ الْكُوفِيِّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ الرَّبِيعِ الصَّخَّافِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَخْلَدِ السَّرَّاجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ خَرَجْتُ هَذِهِ الرَّسَالَةَ مِنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِلَى أَصْحَابِهِ: ... وَ اعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ وَ لَا مِنْ أَمْرِهِ أَنْ يَأْخُذَ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ فِي دِينِهِ بِهَوَى وَ لَا رَأْيٍ وَ لَا مَقَائِيسَ قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ الْقُرْآنَ وَ جَعَلَ فِيهِ تَبْيَانَ كُلِّ شَيْءٍ وَ جَعَلَ لِلْقُرْآنِ وَ لَتَعْلَمَ الْقُرْآنِ أَهْلًا لَا يَسْعُ أَهْلَ عِلْمِ الْقُرْآنِ الَّذِينَ آتَاهُمُ اللَّهُ عِلْمَهُ أَنْ يَأْخُذُوا فِيهِ بِهَوَى وَ لَا رَأْيٍ وَ لَا مَقَائِيسَ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ عَنْ ذَلِكَ بِمَا آتَاهُمْ مِنْ عِلْمِهِ وَ خَصَّصَهُمْ بِهِ وَ وَضَعَهُ عِنْدَهُمْ كِرَامَةً مِنَ اللَّهِ أَكْرَمَهُمْ بِهَا وَ هُمْ أَهْلُ الذِّكْرِ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ هَذِهِ الْأُمَّةَ بِسُؤَالِهِمْ *

حدیث ۱۸: امام صادق عليه السلام: بدانید که از علم خدا و از امر او نیست که کسی از خلش دینش را به هوای نفس و رای و قیاس اخذ نماید. خدای تعالی قرآن را نازل کرده و بیان هر چیزی را در قرآن قرار داده و برای آن و یاد گرفتن آن کسانی را اهل این کار قرار داده است. آنان که خدای تعالی علم قرآن را به آنها عطا فرموده مجاز نیستند که قرآن را به هوای نفس و رای و قیاس اخذ کنند. خداوند آنها را از چنین امری با علمی که به آنها داده بی نیاز کرده و علم قرآن در نزد آنها کرامتی الهی است که خدای تعالی به وسیله آن ایشان را گرامی داشته و آنان اهل ذکر بوده که خداوند متعال امت را امر کرده که از آنان سوال کنند^{۱۱۶}

۱۱۶. الکافی ج ۸ ص ۵ کتابُ الرُّوضَةِ ح ۱

حدیث ۱۹: حَمَزَةُ بْنُ يَعْلَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ يَا جَابِرُ إِنَّا لَوْ كُنَّا نُحَدِّثُكُمْ بِرَأِينَا وَهَوَانَا لَكُنَّا مِنَ الْهَالِكِينَ وَ لَكِنَّا نُحَدِّثُكُمْ بِأَحَادِيثَ نَكْنِزُهَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله كَمَا يَكْنِزُ هَوْلَاءُ ذَهَبَهُمْ وَ وَرَقَهُمْ

حدیث ۱۹: اختصاص: جابر از حضرت باقر عليه السلام نقل کرد که فرمود: اگر ما شما را به رأی و هوای نفس خود حدیث کنیم هر آینه از هلاک شوندهگان خواهیم بود ولی آنچه برای شما حدیث می گوئیم ذخیره ایست که از پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله داریم همان طور که مردم طلا و نقره خود را ذخیره می کنند. ^{۱۱۷}

حدیث ۲۰: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى عَنْ فَضَالَةَ عَنْ أَبَانَ عَنْ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ ضَلَّ عِلْمُ ابْنِ شُبْرَمَةَ عِنْدَ الْجَامِعَةِ لَمْ تَدَعْ لِأَحَدٍ كَلَامًا فِيهَا عِلْمُ الْحَلَالِ وَ الْحَرَامِ إِنَّ أَصْحَابَ الْقِيَاسِ طَلَبُوا الْعِلْمَ بِالْقِيَاسِ فَلَمْ يَزِدْهُمْ مِنَ الْحَقِّ إِلَّا بُعْدًا وَ إِنَّ دِينَ اللَّهِ لَا يُصَابُ بِالْقِيَاسِ.

حدیث ۲۰: بصائر: ابی شبیه گفت از حضرت صادق عليه السلام شنیدم می فرمود: اطلاعات ابن شرمه در مقابل جامعه هیچ است جامعه دیگر جای سخن برای احدی در مورد حلال و حرام نگذاشته اصحاب قیاس در جستجوی علم با قیاس پیش می روند که پیوسته این کار موجب فاصله بیشتر آنها از واقعیت می شود هرگز دین خدا با قیاس سازگار نیست. ^{۱۱۸}

۱۱۷. الإختصاص ص ۲۸۰. باب جهات علوم الأئمة

۱۱۸. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۴۶ باب ۱۲ باب فی الأئمة أن عندهم الصحيفة الجامعة التي هي إملاء رسول الله و خط على ع بيده و هي سبعون ذراعا ح ۲۳

حدیث ۲۱: حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ حُكَيْمٍ عَنِ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ: إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِالْقِيَّاسِ وَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ يَقْبِضْ نَبِيَّهُ حَتَّى أَكْمَلَهُ جَمِيعَ دِينِهِ فِي حَلَالِهِ وَحَرَامِهِ فَجَاءَكُمْ بِمَا تَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ فِي حَيَاتِهِ وَتَسْتَغِيثُونَ بِهِ وَبِأَهْلِ بَيْتِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ وَإِنَّهَا صَحِيفَةٌ عِنْدَ أَهْلِ بَيْتِهِ حَتَّى إِنَّ فِيهِ أَرْشَ الْخَدَشِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ أَبَا حَنِيفَةَ مِمَّنْ يَقُولُ قَالَ عَلِيُّ عليه السلام وَقُلْتُ أَنَا.

حدیث ۲۱: بصائر: محمد بن حکیم از حضرت ابو الحسن عليه السلام نقل کرد که فرمود: همانا پیشینیان نابود شدند به واسطه قیاس. خداوند هیچ پیامبری را از دنیا نبرد مگر اینکه تمام دینش را تکمیل نمود از نظر حلال و حرام پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آنچه احتیاج داشتید در زمان خود آورد و چنگ می‌زنید به آنچه آورده و به اهل بیتش، پس از در گذشت پیامبر صلی الله علیه و آله آن علم و مطالب در نزد اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله پنهان است، حتی جریمه یک خدشه سپس فرمود: ابو حنیفه مدعی بود که علی ابن ابی طالب عليه السلام چنین گفته اما من این طور می‌گویم. ۱۱۹

حدیث ۲۲: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَاشِمٍ عَنِ يَحْيَى بْنِ أَبِي عِمْرَانَ عَنِ يُونُسَ عَنِ حَمَّادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ مَا خَلَقَ اللَّهُ حَلَالًا وَلَا حَرَامًا إِلَّا وَ لَهُ حَدُّ كَحَدِّ الدُّورِ وَإِنَّ حَلَالَ مُحَمَّدٍ حَلَالٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ حَرَامُهُ حَرَامٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ لِأَنَّ عِنْدَنَا صَحِيفَةً طُولُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا وَ مَا خَلَقَ اللَّهُ حَلَالًا وَلَا

۱۱۹. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیه و آله ج ۱ ص ۱۵۰ باب ۱۳ باب آخر فی امر

حَرَامًا إِلَّا فِيهَا فَمَا كَانَ مِنَ الطَّرِيقِ فَهُوَ مِنَ الطَّرِيقِ وَ مَا كَانَ مِنَ الدُّورِ فَهُوَ مِنَ الدُّورِ حَتَّى أَرْضُ الْخَدِشِ وَ مَا سِوَاهَا وَ الْجَلْدَةَ وَ نِصْفِ الْجَلْدَةِ.

حدیث ۲۲: بصائر: حماد گفت: از حضرت صادق علیه السلام شنیدم می فرمود: خداوند حلال و حرامی نیافریده مگر اینکه دارای حد و حدودی است مانند حدود منازل که حد خیابان و کوچه را از منزل جدا می کند حتی جریمه خدشه و غیر آن از یک تازیانه و نصف تازیانه. ۱۲۰

امّه اطهار علیهم السلام اقامه کننده حدود و احکام الهی

حدیث ۲۳: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِوَيْسِ النَّيْسَابُورِيُّ الْعَطَّارُ بَنِيَسَابُورَ فِي شَعْبَانَ سَنَةِ اثْنَتَيْنِ وَ خَمْسِينَ وَ ثَلَاثِمِائَةٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُتَيْبَةَ النَّيْسَابُورِيُّ قَالَ قَالَ أَبُو مُحَمَّدٍ الْفَضْلُ بْنُ شَاذَانَ النَّيْسَابُورِيُّ وَ حَدَّثَنَا الْحَاكِمُ أَبُو مُحَمَّدٍ جَعْفَرُ بْنُ نُعَيْمِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ عَمِّهِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدِ بْنِ شَاذَانَ قَالَ قَالَ الْفَضْلُ بْنُ شَاذَانَ فِي عِلَلِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ الرِّضَا علیه السلام فَإِنْ قَالَ فَلِمَ جَعَلَ أُولَى الْأَمْرِ وَ أَمَرَ بِطَاعَتِهِمْ قِيلَ لِعِلَلٍ كَثِيرَةٍ مِنْهَا أَنَّ الْخَلْقَ لَمَّا وَقَفُوا عَلَى حَدِّ مَحْدُودٍ وَ أَمَرُوا أَنْ لَا يَتَعَدَّوْا ذَلِكَ الْحَدَّ لِمَا فِيهِ مِنْ فَسَادِهِمْ لَمْ يَكُنْ يَثْبُتُ ذَلِكَ وَ لَا يَقُومُ إِلَّا بِأَنْ يَجْعَلَ عَلَيْهِمْ فِيهِ أَمِينًا يَأْخُذُهُمْ بِالْوَقْفِ عِنْدَ مَا أُبِيحَ لَهُمْ وَ يَمْنَعُهُمْ مِنَ التَّعَدِّيِّ وَ الدُّخُولِ فِيهَا خَطَرَ عَلَيْهِمْ لِأَنَّهُ

۱۲۰. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۴۸ باب ۱۳ باب آخر فی

أمر الكتب ح ۷

لَوْ لَمْ يَكُنْ ذَلِكَ كَذَلِكَ لَكَانَ أَحَدٌ لَا يَتْرُكُ لَذَّتَهُ وَ مَنْفَعَةَ [مَنْفَعَتَهُ] لِفَسَادِ غَيْرِهِ
فَجَعَلَ عَلَيْهِمْ قِيَمًا يَمْنَعُهُمْ مِنَ الْفَسَادِ وَ يُقِيمُ فِيهِمُ الْحُدُودَ وَ الْأَحْكَامَ*

حدیث ۲۳: امام رضا علیه السلام در حدیثی فرمودند: همانا خلق را لازم است در حد محدود عمل کنند و از آن فراتر نروند زیرا تجاوز از آن موجب تباهی آنهاست. و این امر در میان آنان استوار نمی‌شود جز به این که خدای تعالی بر آنها شخصی امین نصب کند تا آنان را در اموری که برایشان مباح شده نگه دارد و از تجاوز و داخل شدن در حریم محرمات منع شان کند. زیرا در صورت عدم نصب چنین شخصی، کسی از لذت و منفعت خویش به خاطر تباهی دیگری دست برنمی‌دارد. پس خدای تعالی بر آنان قیمی قرار داده تا آنان را از تباهی باز دارد و در میان آنان حدود و احکام را اقامه کند.^{۱۲۱}

حدیث ۲۴: فی دعا الندبة: أَيْنَ الْمُتَخَيِّرِ لِإِعَادَةِ الْمِلَّةِ وَ الشَّرِيعَةِ، أَيْنَ الْمُؤَمَّلِ لِإِحْيَاءِ الْكِتَابِ وَ حُدُودِهِ، أَيْنَ مُحْيِي مَعَالِمِ الدِّينِ وَ أَهْلِهِ

حدیث ۲۴: در دعای ندبه می‌خوانیم: کجاست آن که برای تجدید واجبات و سنت‌ها ذخیره شده؟ کجاست آن که برای برگشت دین و شریعت انتخاب شده؟ کجاست آن که برای زنده شدن قرآن و حدود آن آرزوی آمدنش برده می‌شود؟ کجاست زنده کننده دین داران و شعائر دینی؟^{۱۲۲}

حدیث ۲۵: فی الدعا له: ... وَ صَلِّ عَلَيَّ وَ لِيكَ الْمُحْيِي سُنَّتِكَ، الْقَائِمِ بِأَمْرِكَ

۱۲۱. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۱۰۰ باب ۳۴ باب العلل التي ذكر الفضل بن شاذان في آخرها أنه سمعها من الرضا على بن موسى ع مرة بعده مرة و شيئاً بعد شيء فجمعها و أطلق لعلى بن محمد بن قتيبة النيسابوري روايتها عنه عن الرضا ع ح ۱.
۱۲۲. المزار، محمد بن المشهدی: باب الدعاء للندبة ص ۵۷۹.

حدیث ۲۵: در دعای امام زمان علیه السلام می خوانیم: خدایا! درود و رحمت خویش را بر ولّیت که زنده کننده سنت تو و قیام کننده به امر توست بفرست. ۱۲۳

حدیث ۲۶: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِوَيْسِ النَّيْسَابُورِيُّ الْعَطَّارُ بَنِيَسَابُورَ فِي شَعْبَانَ سَنَةِ اثْنَتَيْنِ وَ خَمْسِينَ وَ ثَلَاثِمِائَةٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُتَيْبَةَ النَّيْسَابُورِيُّ قَالَ قَالَ أَبُو مُحَمَّدِ الْفَضْلُ بْنُ شَاذَانَ النَّيْسَابُورِيُّ وَ حَدَّثَنَا الْحَاكِمُ أَبُو مُحَمَّدٍ جَعْفَرُ بْنُ نُعَيْمِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ عَمِّهِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدِ بْنِ شَاذَانَ قَالَ قَالَ الْفَضْلُ بْنُ شَاذَانَ فِي عِلَلِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ الرِّضَا عليه السلام: أَنَّهُ لَوْ لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ إِمَامًا قِيَمًا أَمِينًا حَافِظًا مُسْتَوْدَعًا لِدَرَسَتِ الْمِلَّةُ وَ ذَهَبَ الدِّينُ وَ غُيِّرَتِ السُّنَّةُ وَ الْأَحْكَامُ وَ لَزَادَ فِيهِ الْمُبْتَدِعُونَ وَ نَقَصَ مِنْهُ الْمُلْحِدُونَ وَ شَبَّهُوا ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ لِأَنَّا قَدْ وَجَدْنَا الْخَلْقَ مَنْقُوصِينَ مُحْتَاجِينَ غَيْرَ كَامِلِينَ مَعَ اخْتِلَافِهِمْ وَ اخْتِلَافِ أَهْوَائِهِمْ وَ تَشْتَّتِ أَنْحَائِهِمْ فَلَوْ لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ قِيَمًا حَافِظًا لِمَا جَاءَ بِهِ الرَّسُولُ فَسَدُوا عَلَى نَحْوِ مَا بَيَّنَّا وَ غُيِّرَتِ الشَّرَائِعُ وَ السُّنَنُ وَ الْأَحْكَامُ وَ الْإِيمَانُ وَ كَانَ فِي ذَلِكَ فَسَادُ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ*

حدیث ۲۶: امام رضا علیه السلام در جواب این سوال که خدای تعالی چرا عده ای را اولی الامر قرار داده و مردم را به اطاعت از آنها امر کرده فرمودند: همانا اگر خدای تعالی در راس امت کسی را امام و قیّم و امین و حافظ و مستودع (مخزن علوم دینی) قرار نمی داد، قطعاً شریعت مُنْدَرَس می شد، و دین از بین می رفت و سنت و احکام تغییر داده می شد و بدعتگزاران در آن می افزودند و مُلْحِدان از آن می کاستند و امر را

۱۲۳. دلائل الامامة ص ۵۵۰ معرفة من شاهد صاحب الزمان (عليه السلام) في حال الغيبة و عرفه من أصحابنا ح ۱۲۸

بر مسلمین مُشْتَبَه می‌کردند، زیرا ما می‌بینیم خلق بهره‌شان کم است و نیازمند و غیر کامل هستند، و علاوه بر این در میان آنها و هوای نفسانی و روش‌های آنها اختلاف وجود دارد پس اگر خداوند متعال کسی را قیّم آنها قرار ندهد، که نگهبان آن امری باشد که رسول خدا ﷺ از سوی خدا آورده، به یقین دین تباه شده و شرایع و سنت‌ها و احکام و عهد‌ها همه دچار تغییر می‌شوند. و این امر موجب تباهی خلق است. ۱۲۴

حدیث ۲۷: **فِي الدَّعَاءِ النَّدْبَةِ: الَّذِينَ اسْتَحْصَتَهُمْ لِنَفْسِكَ وَ دِينِكَ**

حدیث ۲۷: در دعای ندبه آمده است: خدایا! اهل بیت (علیهم‌السلام) کسانی هستند که آن‌ها را برای خود و دینت خالص نموده و برگزیده‌ای. ۱۲۵

حدیث ۲۸: **قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا يَقُومُ بَدِينِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ حَاطَهُ مِنْ جَمِيعِ جَوَانِبِهِ**

حدیث ۲۸: رسول خدا ﷺ فرمودند: دین خدا را تنها کسی به پا می‌دارد که به تمام جوانب آن احاطه داشته باشد. ۱۲۶

حدیث ۲۹: **قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّمَا الْمُسْتَحْفَظُونَ لِدِينِ اللَّهِ هُمُ الَّذِينَ**

أَقَامُوا الدِّينَ وَ نَصَرُوهُ وَ حَاطُوهُ مِنْ جَمِيعِ جَوَانِبِهِ وَ حَفِظُوهُ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ وَ رَعَوْهُ

حدیث ۲۹: رسول خدا ﷺ در روایتی زیبا فرمودند: نیستند محافظان دین خدا مگر آنان که بر پای دارند دین را، و یاری کنند آن را، و حفظ کنند آن را از جمیع جوانب، و نگاهداری کنند آن را بر بندگان خدا، و رعایت کنند آن را. ۱۲۷

۱۲۴. علل الشرائع ج ۱ ص ۲۵۳ باب ۱۸۲ باب علل الشرائع و أصول الإسلام ح ۹

۱۲۵. المزار، محمد بن المشهدی: الدعاء للندبة ص ۵۷۴.

۱۲۶. شرح الأخبار فی فضائل الأئمة الأطهار علیهم السلام ج ۲ ص ۳۸۹ [ضبط الغریب]

۱۲۷. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم ص ۸۵ الباب الثانی فی الله و معرفته الفصل الخامس فی

الدین قواعد الدین ح ۱۳۹۹

حدیث ۳۰: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ دِينَ اللَّهِ تَعَالَى لَنْ يَنْصُرَهُ إِلَّا مَنْ حَاطَهُ

مِنْ جَمِيعِ جَوَانِبِهِ

حدیث ۳۰: پیامبر خدا ﷺ: دین خداوند متعال را هرگز یاری نرساند، مگر کسی که از همه سو به آن احاطه داشته باشد.

حدیث ۳۱: اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَيَّدْتَ دِينَكَ فِي كُلِّ أَوَانٍ بِإِمَامٍ أَقَمْتَهُ عِلْمًا لِعِبَادِكَ، وَ مَنَارًا فِي بِلَادِكَ بَعْدَ أَنْ وَصَلْتَ حَبْلَهُ بِحَبْلِكَ، وَ جَعَلْتَهُ الذَّرِيعَةَ إِلَى رِضْوَانِكَ، وَ افْتَرَضْتَ طَاعَتَهُ

حدیث ۳۱: امام سجاد علیه السلام فرمودند: پروردگارا! تو در هر زمان دین خود را با امامی پشتیبانی کردی، که او را نشانه‌ای برای بندگانت و روشنی بخش سرزمین‌هایت قرار دادی و این، پس از آن بود که ریسمان [ارتباط] آن امام علیه السلام را به ریسمان خودت پیوند زدی و او را وسیله رسیدن به خشنودی‌ات قرار دادی. ^{۱۲۸}

اُمّه اطهار علیهم السلام حافظان دین خدا

حدیث ۳۲: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ وَ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو إِلَّا وَ فِيهَا إِمَامٌ كَيْمَا إِنْ زَادَ الْمُؤْمِنُونَ شَيْئًا رَدَّهُمْ وَ إِنْ نَقَصُوا شَيْئًا أَتَمَّهُ لَهُمْ.*

۱۲۸. الصحيفة السجادية ص ۲۱۸ دعا (۴۷) (وكان من دعائه عليه السلام في يوم عرفة (۶۰))

حدیث ۳۲: امام صادق علیه السلام می فرمود: همانا زمین در هیچ حالی از امام علیه السلام خالی نگردد برای آنکه اگر مؤمنین چیزی (در اصول یا فروع دین) افزودند آنها را برگرداند و اگر چیزی کم کردند برای آنها تکمیل کند.^{۱۲۹}

حدیث ۳۳: أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ وَ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ وَ عَلِيِّ بْنِ التُّعْمَانِ كُلِّهِمْ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: إِنَّ اللَّهَ لَا يَدْعُ الْأَرْضَ إِلَّا وَ فِيهَا عَالِمٌ يَعْلَمُ الزِّيَادَةَ وَ النُّقْصَانَ فَإِذَا زَادَ الْمُؤْمِنُونَ شَيْئاً رَدَّهُمْ وَ إِذَا نَقَصُوا أَكْمَلَهُ لَهُمْ فَقَالَ خُذُوهُ كَامِلاً وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَأَلْتَبَسَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَمْرُهُمْ وَ لَمْ يُفَرِّقْ بَيْنَ الْحَقِّ وَ الْبَاطِلِ *

حدیث ۳۳: امام صادق علیه السلام در حدیثی فرمودند: خداوند زمین را خالی نخواهد گذاشت از عالمی که عارف به زیادی و نقصان باشد اگر مؤمنین چیزی به دین بیفزایند آنها را متوجه نماید و اگر چیزی کم کنند بر ایشان تکمیل نماید و می فرماید: دین را کامل بگیرید اگر این طور نبود امر بر مؤمنین مشتبه می گردید و فرقی بین حق و باطل نمی گذاشتند.^{۱۳۰}

حدیث ۳۴: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: ... فَأَنْظُرُوا عِلْمَكُمْ هَذَا عَمَّنْ

۱۲۹. الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۱۷۸ باب ۵ بابُ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ ح ۲

۱۳۰. کمال الدین و تمام النعمة ج ۱ ص ۲۰۳ ثلاثة بحوث حول الإمامة و الوصية و بیان معنی العترة ذ باب ۲۱

باب العلة التي من أجلها يحتاج إلى الإمام ع ح ۱۱،

تَأْخُذُونَهُ فَإِنَّ فِيْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فِي كُلِّ خَلْفٍ عُدُولًا يَنْفُونَ عَنْهُ تَحْرِيفَ الْغَالِينَ وَ
انْتِحَالَ الْمُبْطِلِينَ وَ تَأْوِيلَ الْجَاهِلِينَ.

حدیث ۳۴: امام صادق (علیه السلام)... ببینید علم خویش را از چه کسی دریافت
می‌کنید، زیرا در میان ما اهل بیت (علیهم السلام) در هر دوره‌ای عادلانی هست که دین را از
تحریف غالیان و نسبت‌های باطل گرایان و تاویل جاهلان حفظ می‌کنند. ۱۳۱

حدیث ۳۵: وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ
الصَّفَّارِ عَنِ السَّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ تَفْسِيرُ
الإمام (علیه السلام) قَالَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ (علیه السلام)... ثُمَّ قَالَ الصَّادِقُ... قَالَ رَسُولُ اللَّهِ:
...يَحْمِلُ هَذَا الْعِلْمَ مِنْ كُلِّ خَلْفٍ عُدُولٌ يَنْفُونَ عَنْهُ تَحْرِيفَ الْغَالِينَ وَ انْتِحَالَ
الْمُبْطِلِينَ وَ تَأْوِيلَ الْجَاهِلِينَ.....

حدیث ۳۵: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در حدیثی زیبا فرمودند: در هر قرن و زمانی
دادگرانی حامل دین می‌شوند که تاویل و توجیه اهل باطل و تحریف و تغییر غالیان و
دعاوی جاهلان را از دین دفع می‌کنند. ۱۳۲

حدیث ۳۶: أَبُو مُحَمَّدٍ الْقَاسِمُ بْنُ الْعَلَاءِ رَحِمَهُ اللَّهُ رَفَعَهُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ
مُسْلِمٍ قَالَ:.... قَالَ الرُّضَا (علیه السلام)... الإمام (علیه السلام)... يَذُبُّ عَنْ دِينِ اللَّهِ

حدیث ۳۶: امام رضا (علیه السلام): امام (علیه السلام)... از دین خدا حمایت می‌کند. ۱۳۳

۱۳۱. الکافی کتاب فضل العلم ج ۱ ص ۳۲ بابُ صِفَةِ الْعِلْمِ وَ فَضْلِهِ وَ فَضْلِ الْعُلَمَاءِ ح ۲

۱۳۲. الإختصاص النص ص ۴ [طائفة من أقوال الأئمة ع] ح ۴

۱۳۳. الکافی ج ۱ بابُ نَادِرٍ جَامِعٍ فِي فَضْلِ الإِمَامِ وَ صِفَاتِهِ ص ۲۰۰، ح ۱ بحار الانوار ج ۲۵ ص ۱۲۳
باب ۴ جامع فی صفات الإمام و شرائط الإمامة ح ۴

حديث ٣٧: غَيْرُ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هَلَالٍ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ غَزْوَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ... وَ اخْتَارَنِي عَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَ اخْتَارَ مِنِّي عَلِيًّا ﷺ وَ فَضَّلَهُ عَلَى جَمِيعِ الْأَوْصِيَاءِ وَ اخْتَارَ مِنِّي عَلِيَّ الْحَسَنَ ﷺ وَ الْحُسَيْنَ ﷺ وَ اخْتَارَ مِنَ الْحُسَيْنِ ﷺ الْأَوْصِيَاءَ مِنْ وُلْدِهِ يَنْفُونَ عَنِ التَّنْزِيلِ تَحْرِيفَ الْعَالِينَ وَ انْتِحَالَ الْمُبْطِلِينَ وَ تَأْوِيلَ الْمُضِلِّينَ *

حديث ٣٧: رسول خدا ﷺ: همانا خداوند متعال... مرا بر همه پیامبران برگزید و از من علی ﷺ را برگزید و بر همه اوصیا مقدمش داشت و از او حسن ﷺ و حسین ﷺ را برگزید و از حسین ﷺ اوصیاء از فرزندان او را برگزید که دین را از تحریف غالیان و نسبت باطل گرایان حفظ کنند. ١٣٤

حديث ٣٨: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عُمَيْرٍ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَ مِائَتَيْنِ قَالَ: حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ غَزْوَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ أَبِيهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ اللَّهَ اخْتَارَ مِنَ الْأَيَّامِ الْجُمُعَةَ، وَ مِنَ الشُّهُورِ شَهْرَ رَمَضَانَ، وَ مِنَ اللَّيَالِي لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَ اخْتَارَ مِنَ النَّاسِ الْأَنْبِيَاءَ وَ اخْتَارَ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ الرَّسُلَ، وَ اخْتَارَنِي مِنَ الرَّسُلِ، وَ اخْتَارَ مِنِّي عَلِيًّا ﷺ وَ اخْتَارَ مِنْ عَلِيٍّ الْحَسَنَ ﷺ وَ الْحُسَيْنَ ﷺ وَ اخْتَارَ مِنَ الْحُسَيْنِ ﷺ

١٣٤. کمال الدین و تمام النعمة ج ١ ص ٢٨١ باب ٢٤ باب ما روى عن النبي ص فى النص على القائم ع و أنه الثانى عشر من الأئمة ع ..... ح ٣٢
وسائل الشيعة ج ٧ ص ٣٨١ باب ٤٠ باب وجوب تعظيم يوم الجمعة و التبرک به و اتخاذه عيدا و اجتناب جميع المحرمات فيه ح ٩٦٣٦-١٩،

الْأَوْصِيَاءَ، يَنْفُونَ عَنِ التَّنْزِيلِ تَحْرِيفَ الضَّالِّينَ وَ انْتِحَالَ الْمُبْطِلِينَ وَ تَأْوِيلَ الْجَاهِلِينَ، تَأْسِعُهُمْ بَاطِنُهُمْ ظَاهِرُهُمْ قَائِمُهُمْ، وَ هُوَ أَفْضَلُهُمْ.

حدیث ۳۸: شیخ حسن بن سلیمان در کتاب محتضر از ابو بصیر از حضرت صادق (علیه السلام) از آباء گرام خود که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمود: خداوند از بین روزها جمعه را انتخاب کرد و از بین ماهها ماه رمضان را و از بین شبها شب قدر و از بین مردم انبیاء را و رسل را و از بین رسولان مرا انتخاب نمود و از من علی (علیه السلام) را برگزید و از علی (علیه السلام) حسن (علیه السلام) و حسین (علیه السلام) و از حسین (علیه السلام) اوصیاء را که دفاع از قرآن می‌کنند تا غالیان تحریف نکنند و منحرفین به نفع خود معنی نمایند و جاهلان تأویل نکنند و نهی آنها باطن و ظاهر ایشان است و قائم آنها است. ۱۳۵

حدیث ۳۹: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدٍ الْقَاسِمُ بْنُ الْعَلَاءِ قَالَ حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ أَخِيهِ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُسْلِمٍ وَ حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الطَّالِقَانِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْمَرْوَزِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو حَامِدٍ عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْقَاسِمِ الرَّقَامِ قَالَ حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ أَخِيهِ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: .... قَالَ الرُّضَا (علیه السلام): ..... الإِمَامُ أَمِينُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ حُجَّتُهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ خَلِيفَتُهُ فِي بِلَادِهِ الدَّاعِي إِلَى اللَّهِ وَ الذَّابُّ عَنْ حَرَمِ اللَّهِ الإِمَامُ الْمُطَهَّرُ مِنَ الذُّنُوبِ الْمُبْرَأُ مِنَ الْعُيُوبِ مَخْصُوصٌ بِالْعِلْمِ مَوْسُومٌ بِالْحِلْمِ نِظَامُ الدِّينِ وَ عَزُّ الْمُسْلِمِينَ وَ غَيْظُ الْمُنَافِقِينَ وَ بَوَارُ الْكَافِرِينَ

حدیث ۳۹: امام رضا علیه السلام: ... امام امین علیه السلام خدا در زمین و حجت او بین مردم و خلیفه خدا در دنیا و راهنمای حق و مدافع دین خدا است. امام علیه السلام از گناه پاک و از عیب منزّه است گنجینه علم و حلم است نظام دین و شرف مؤمنین است و موجب خشم منافقین و از بین برنده کافرین است.^{۱۳۶}

حدیث ۴۰: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ وَ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو إِلَّا وَ فِيهَا إِمَامٌ كَيْمَا إِنْ زَادَ الْمُؤْمِنُونَ شَيْئاً رَدَّهْمُ وَ إِنْ نَقَصُوا شَيْئاً أَتَمَّهُ لَهُمْ.*

حدیث ۴۰: امام صادق علیه السلام در حدیثی زیبا فرمودند: به حقیقت که زمین هیچ‌گاه از وجود امام خالی نمی‌گردد. برای این‌که اگر در طول تاریخ، مسلمین چیزی بر احکام اسلام افزودند، آن را به اسلام راستین بازگرداند و اگر چیزی از آن کاستند، چهره‌ی تمام و جامع آن را به نمایش گذارد.^{۱۳۷}

حدیث ۴۱: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام: هُمْ مَوْضِعُ سِرِّهِ وَ لَجَأُ أَمْرِهِ وَ عَيْبَةُ عِلْمِهِ وَ مَوِيلُ حُكْمِهِ وَ كُهُوفُ كُتُبِهِ وَ جِبَالُ دِينِهِ بِهِمْ أَقَامَ انْحِنَاءَ ظَهْرِهِ وَ أَذْهَبَ ارْتِعَادَ فَرَائِصِهِ

حدیث ۴۱: امیرالمؤمنین علیه السلام در روایتی زیبا در هنگام یاد کردن از خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله، می‌فرماید: آنان جایگاه سِرِّ پیامبرند و پناه فرمان او، و خزانه‌ی

۱۳۶. الأمالی للصدوق ص ۶۷۷ المجلس السابع و التسعون ح ۱

۱۳۷. الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۱۷۸ باب ۵ بابُ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ ح ۲.

دانش او و مرجع حکمت‌های او و غارها پناهگاه کتاب‌های او و کوه‌های دینش، به وسیله‌ی ایشان خمیدگی دین خود را راست گردانید و لرزش آن را از میان برد. ۱۳۸

حدیث ۴۲: قَالَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الشَّامِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ لَهِيْعَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَا عَلِيُّ إِنَّ بِنَا خَتَمَ اللَّهُ الدِّينَ كَمَا بِنَا فَتَحَهُ وَ بِنَا يُؤَلِّفُ اللَّهُ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ بَعْدَ الْعَدَاوَةِ وَ الْبَغْضَاءِ

حدیث ۴۲: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله: ای علی! همانا خداوند دین را به ما ختم کرد همچنان که آن را با ما آغاز نمود به وسیله‌ی ماست که خداوند دل‌های شما را، پس از کینه و دشمنی باهم، به یکدیگر پیوند می‌دهد. ۱۳۹

حدیث ۴۳: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِوَسِ النَّيْسَابُورِيِّ الْعَطَّارُ بِنَيْسَابُورَ فِي شَعْبَانَ سَنَةِ اَثْنَتَيْنِ وَ خَمْسِينَ وَ ثَلَاثِمِائَةٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُتَيْبَةَ النَّيْسَابُورِيُّ قَالَ قَالَ أَبُو مُحَمَّدٍ الْفَضْلُ بْنُ شَاذَانَ النَّيْسَابُورِيِّ وَ حَدَّثَنَا الْحَاكِمُ أَبُو مُحَمَّدٍ جَعْفَرُ بْنُ نَعِيمِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ عَمِّهِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدِ بْنِ شَاذَانَ قَالَ قَالَ الْفَضْلُ بْنُ شَاذَانَ عَنْ الرِّضَا عليه السلام: أَنَّهُ لَوْ لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ إِمَامًا قِيَمًا أَمِينًا حَافِظًا مُسْتَوْدَعًا لِدَرَسَتِ الْمِلَّةُ وَ ذَهَبَ الدِّينُ وَ غَيَّرَتِ السُّنَّةُ *

۱۳۸. نهج البلاغه للصبحی صالح ص ۴۷ خطبه ۲ و منها یعنی آل النبی علیه الصلاة و السلام.

۱۳۹. الأمالی للمفید ص ۲۵۱ المجلس التاسع و العشرون ح ۴. الأمالی للطوسی ص ۲۱ [۱]

حدیث ۴۳: امام رضا علیه السلام و دیگر این‌که: اگر برایشان پیشوا و سرپرستی درستکار و نگهبان و امانتدار گمارده نمی‌شد، آیین، کهنه و فرسوده شده، دین از میان رفته و سنت دگرگون شده بود. ۱۴۰

حدیث ۴۴: اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنِ الَّذِي كَانَ مِنَّا مُنَافَسَةً فِي سُلْطَانٍ وَ لَا التَّمَّاسِ شَيْءٍ مِنْ فُضُولِ الْحُطَامِ وَ لَكِنْ لِنَرِدَ الْمَعَالِمَ مِنْ دِينِكَ وَ نُظْهِرَ الْإِصْلَاحَ فِي بِلَادِكَ فَيَأْمَنَ الْمَظْلُومُونَ مِنْ عِبَادِكَ وَ تَقَامَ الْمُعْطَلَةُ مِنْ حُدُودِكَ

حدیث ۴۴: امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: بار خدایا تو می‌دانی که آنچه از ما سرزد نه از سر رغبت به قدرت بود و نه برای به دست آوردن چیزی از متاع دنیا بلکه می‌خواستیم نشانه‌های دین تو را به جایگاهشان بازگردانیم و اصلاح و آبادانی را در سرزمین‌های تو آشکار سازیم، تا بندگان ستم‌دیده‌ات امنیت و آسودگی یابند و حدود و احکام تعطیل شده‌ات دوباره به کار افتند. ۱۴۱

حدیث ۴۵: أَقُولُ قَالَ الشَّيْخُ الْمُفِيدُ فِي الْإِرْشَادِ رَوَى الْكَلْبِيُّ وَ الْمَدَائِنِيُّ وَ غَيْرُهُمَا مِنْ أَصْحَابِ السَّيْرِ قَالُوا:.... ثُمَّ دَعَا الْحُسَيْنُ بِدَوَاةٍ وَ بِيَاضٍ وَ كَتَبَ هَذِهِ الْوَصِيَّةَ لِأَخِيهِ مُحَمَّدٍ. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هَذَا مَا أَوْصَى بِهِ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام إِلَى أَخِيهِ مُحَمَّدٍ الْمَعْرُوفِ بِابْنِ الْحَنْفِيَّةِ أَنَّ الْحُسَيْنَ يَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا صلى الله عليه وآله عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ جَاءَ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِ الْحَقِّ وَ أَنَّ الْجَنَّةَ وَ النَّارَ حَقٌّ (وَ أَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ

۱۴۰. علل الشرائع ج ۱ ص ۲۵۳ باب ۱۸۲ باب علل الشرائع و أصول الإسلام . ح ۹
 ۱۴۱. نهج البلاغه للصبحی صالح ص ۱۸۹ خطبه‌ی ۱۳۱ و من کلام له ع و فيه یبین سبب طلبه الحکم و یصف الإمام الحق.

يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ) وَ أَيْ لَمْ أَخْرُجْ أَشْرًا وَ لَا بَطْرًا وَ لَا مُفْسِدًا وَ لَا ظَالِمًا وَ إِنَّمَا خَرَجْتُ لِطَلْبِ الْإِصْلَاحِ فِي أُمَّةِ جَدِّي عليه السلام أُرِيدُ أَنْ أَمُرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ أَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَ أُسِيرَ بِسِيرَةِ جَدِّي عليه السلام وَ أَبِي عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام...

حدیث ۴۵: امام حسین علیه السلام در نامه‌ای اهداف خود از قیام را چنین اعلام داشتند: حَقًّا حسین بن علی علیه السلام گواهی می‌دهد که هیچ معبودی جز خداوند نیست، اوست یگانه که آنباز و شریکی ندارد. و به درستی که محمد صلی الله علیه و آله بنده او و فرستاده اوست که به حق از جانب او آمده. و اینکه بهشت و جهنم حق است، و ساعت قیامت فرا می‌رسد و در آن شکی نیست. (و اینکه خداوند تمام کسانی را که در قبرها هستند برمی‌انگیزاند) و من نه از روی خودخواهی و یا برای خوشگذرانی و نه برای فساد و ستمگری از مدینه خارج می‌گردم، بلکه هدفم از سفر امر به معروف و نهی از منکر بوده و خواسته‌ام از این حرکت اصلاح مفاصل امت و احیا نمودن سنت و قانون جدم رسول خدا صلی الله علیه و آله و راه و رسم پدرم علی بن ابیطالب علیه السلام است ^{۱۴۲}

رفع اختلاف

حدیث ۴۶: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ رَبِيعِ بْنِ مُحَمَّدِ الْمُسَلِّيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ الْعَامِرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ

۱۴۲. بحار الانوار ج ۴۴ ص ۳۲۹ باب ۳۷ ما جرى عليه بعد بيعة الناس ليزيد بن معاوية إلى شهادة صلوات الله عليه و لعنة الله على ظالميه و قاتليه و الراضين بقتله و المؤازرين عليه ح ۲

اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَا زَالَتِ الْأَرْضُ إِلَّا وَ لِلَّهِ فِيهَا الْحُجَّةُ يُعْرِفُ الْحَلَالَ وَ الْحَرَامَ وَ
يَدْعُو النَّاسَ إِلَى سَبِيلِ اللَّهِ.

حدیث ۴۶: امام صادق علیه السلام: همواره حجت خدا در زمین وجود دارد حلال و حرام را بیان می کند و مردم را به راه خدا می خواند ^{۱۴۳}

حدیث ۴۷: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ:
كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فَوَرَدَ عَلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ فَقَالَ إِنِّي رَجُلٌ
صَاحِبُ كَلَامٍ وَ فِقْهِ وَ فَرَايِضٍ وَ قَدْ جِئْتُ لِمُنَازَرَةِ أَصْحَابِكَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ ﷺ كَلَامُكَ مِنْ كَلَامِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَوْ مِنْ عِنْدِكَ فَقَالَ مِنْ كَلَامِ رَسُولِ
اللَّهِ ﷺ وَ مِنْ عِنْدِي فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فَأَنْتَ إِذَا شَرِيكَ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ لَا
قَالَ فَسَمِعْتَ الْوَحْيَ عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يُخْبِرُكَ قَالَ لَا قَالَ فَتَجِبُ طَاعَتَكَ كَمَا
تَجِبُ طَاعَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا فَالْتَفَتَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ إِلَيَّ فَقَالَ يَا يُونُسَ بْنَ
يَعْقُوبَ هَذَا قَدْ خَصَمَ نَفْسَهُ قَبْلَ أَنْ يَتَكَلَّمَ ثُمَّ قَالَ يَا يُونُسَ لَوْ كُنْتَ تُحْسِنُ الْكَلَامَ
كَلَّمْتَهُ قَالَ يُونُسُ فَيَا لَهَا مِنْ حَسْرَةٍ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنِّي سَمِعْتِكَ تَنْهَى عَنِ
الْكَلَامِ وَ تَقُولُ وَيْلٌ لِأَصْحَابِ الْكَلَامِ يَقُولُونَ هَذَا يَنْقَادُ وَ هَذَا لَا يَنْقَادُ وَ هَذَا
يَنْسَاقُ وَ هَذَا لَا يَنْسَاقُ وَ هَذَا نَعْقِلُهُ وَ هَذَا لَا نَعْقِلُهُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ إِنَّمَا
قُلْتُ فَوَيْلٌ لَهُمْ إِنْ تَرَكُوا مَا أَقُولُ وَ ذَهَبُوا إِلَى مَا يُرِيدُونَ ثُمَّ قَالَ لِي اخْرُجْ إِلَى
الْبَابِ فَانظُرْ مَنْ تَرَى مِنَ الْمُتَكَلِّمِينَ فَأَدْخِلْهُ قَالَ فَأَدْخَلْتُ حُمْرَانَ بْنَ أَعْيَنَ وَ كَانَ
يُحْسِنُ الْكَلَامَ وَ أَدْخَلْتُ الْأَحْوَلَ وَ كَانَ يُحْسِنُ الْكَلَامَ وَ أَدْخَلْتُ هِشَامَ بْنَ سَالِمٍ وَ

كَانَ يُحْسِنُ الْكَلَامَ وَ أَدْخَلْتُ قَيْسَ بْنَ الْمَاصِرِ وَ كَانَ عِنْدِي أَحْسَنَهُمْ كَلَامًا وَ كَانَ
 قَدْ تَعَلَّمَ الْكَلَامَ مِنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام فَلَمَّا اسْتَقَرَّ بِنَا الْمَجْلِسِ وَ كَانَ أَبُو عَبْدِ
 اللَّهِ عليه السلام قَبْلَ الْحَجِّ يَسْتَقِرُّ أَيَّامًا فِي جَبَلٍ فِي طَرْفِ الْحَرَمِ فِي فَازَةِ لَهُ مَضْرُوبَةٌ قَالَ
 فَأَخْرَجَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام رَأْسَهُ مِنْ فَازَتِهِ فَإِذَا هُوَ بِبَعِيرٍ يَخُبُّ فَقَالَ هِشَامُ وَ رَبُّ
 الْكَعْبَةِ قَالَ فَظَنَنَّا أَنَّ هِشَامًا رَجُلٌ مِنْ وُلْدِ عَقِيلٍ كَانَ شَدِيدَ الْمَحَبَّةِ لَهُ قَالَ فَوَرَدَ
 هِشَامُ بْنُ الْحَكَمِ وَ هُوَ أَوَّلَ مَا احْتَطَّتْ لِحَيْتُهُ وَ لَيْسَ فِيْنَا إِلَّا مَنْ هُوَ أَكْبَرُ سِنًا
 مِنْهُ قَالَ فَوَسَّعَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ قَالَ نَاصِرُنَا بِقَلْبِهِ وَ لِسَانِهِ وَ يَدِهِ ثُمَّ قَالَ يَا
 حُمْرَانُ كَلِّمِ الرَّجُلَ فَكَلَّمَهُ فَظَهَرَ عَلَيْهِ حُمْرَانٌ ثُمَّ قَالَ يَا طَاقِي كَلِّمَهُ فَكَلَّمَهُ فَظَهَرَ
 عَلَيْهِ الْأُحُولُ ثُمَّ قَالَ يَا هِشَامُ بْنُ سَالِمٍ كَلِّمَهُ فَتَعَارَفَا ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لَقَيْسِ
 الْمَاصِرِ كَلِّمَهُ فَكَلَّمَهُ فَأَقْبَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَضْحَكُ مِنْ كَلَامِهِمَا مِمَّا قَدْ أَصَابَ
 الشَّامِيَّ فَقَالَ لِلشَّامِيِّ كَلِّمِ هَذَا الْغُلَامَ يَعْنِي هِشَامُ بْنُ الْحَكَمِ فَقَالَ نَعَمْ فَقَالَ لَهُشَامُ
 يَا غُلَامُ سَلْنِي فِي إِمَامَةٍ هَذَا فَغَضِبَ هِشَامُ حَتَّى ارْتَعَدَ ثُمَّ قَالَ لِلشَّامِيِّ يَا هَذَا أ
 رَبُّكَ أَنْظِرْ لِحَلْقِهِ أَمْ خَلَقَهُ لِأَنْفُسِهِمْ فَقَالَ الشَّامِيُّ بَلْ رَبِّي أَنْظِرْ لِحَلْقِهِ قَالَ ففَعَلَ
 بِنَظَرِهِ لَهُمْ مَا ذَا قَالَ أَقَامَ لَهُمْ حُجَّةً وَ دَلِيلًا كَيْلًا يَتَشَتَّتُوا أَوْ يَخْتَلِفُوا يَتَأَلَّفُهُمْ وَ يَقِيمُ
 أَوْدَهُمْ وَ يُخْبِرُهُمْ بِفَرَضِ رَبِّهِمْ قَالَ فَمَنْ هُوَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ هِشَامُ فَبَعَدَ
 رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ الْكِتَابُ وَ السُّنَّةُ قَالَ هِشَامُ فَهَلْ نَفَعَنَا الْيَوْمَ الْكِتَابُ وَ السُّنَّةُ
 فِي رَفْعِ الْإِخْتِلَافِ عَنَّا قَالَ الشَّامِيُّ نَعَمْ قَالَ فَلِمَ اخْتَلَفْنَا أَنَا وَ أَنْتَ وَ صِرْتَ الْيَتِيمَا
 مِنَ الشَّامِ فِي مُخَالَفَتِنَا إِيَّاكَ قَالَ فَسَكَتَ الشَّامِيُّ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لِلشَّامِيِّ مَا
 لَكَ لَا تَتَكَلَّمُ قَالَ الشَّامِيُّ إِنَّ قُلْتُ لَمْ نَخْتَلِفْ كَذَبْتُ وَ إِنْ قُلْتُ إِنَّ الْكِتَابَ وَ

السُّنَّةَ يَرْفَعَانِ عَنَّا الْإِخْتِلَافَ أَبْطَلْتُ لِأَنَّهُمَا يَحْتَمِلَانِ الْوُجُوهَ وَإِنْ قُلْتُ قَدْ
 اخْتَلَفْنَا وَكُلُّ وَاحِدٍ مِنَّا يَدْعِي الْحَقَّ فَلَمْ يَنْفَعْنَا إِذْنِ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ إِلَّا أَنْ لِي
 عَلَيْهِ هَذِهِ الْحُجَّةُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام سَلُهُ تَجِدُهُ مَلِيًّا فَقَالَ الشَّامِيُّ يَا هَذَا مَنْ
 أَنْظَرَ لِلْحَلْقِ أَرْبُئُهُمْ أَوْ أَنْفُسُهُمْ فَقَالَ هِشَامٌ رَبُّهُمْ أَنْظَرَ لَهُمْ مِنْهُمْ لِأَنْفُسِهِمْ فَقَالَ
 الشَّامِيُّ فَهَلْ أَقَامَ لَهُمْ مَنْ يَجْمَعُ لَهُمْ كَلِمَتَهُمْ وَيُقِيمُ أَوْدَهُمْ وَيُخْبِرُهُمْ بِحَقِّهِمْ مَنْ
 بَاطِلُهُمْ قَالَ هِشَامٌ فِي وَقْتِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَوْ السَّاعَةِ قَالَ الشَّامِيُّ فِي وَقْتِ رَسُولِ
 اللَّهِ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَالسَّاعَةِ مَنْ فَقَالَ هِشَامٌ هَذَا الْقَاعِدُ الَّذِي تُشَدُّ إِلَيْهِ الرَّحَالُ وَ
 يُخْبِرُنَا بِأَخْبَارِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَرِثَاةٍ عَنْ أَبِي عَنْ جَدِّ قَالَ الشَّامِيُّ فَكَيْفَ لِي أَنْ
 أَعْلَمَ ذَلِكَ قَالَ هِشَامٌ سَلُهُ عَمَّا بَدَا لَكَ قَالَ الشَّامِيُّ قَطَعْتَ عُذْرِي فَعَلَيْ السُّؤَالِ
 فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا شَامِي أَخْبِرْكَ كَيْفَ كَانَ سَفْرُكَ وَكَيْفَ كَانَ طَرِيقُكَ
 كَانَ كَذَا وَكَذَا فَأَقْبَلَ الشَّامِي يَقُولُ صَدَقْتَ أَسْلَمْتُ لِلَّهِ السَّاعَةَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ
 اللَّهِ عليه السلام بَلْ أَمَنْتَ بِاللَّهِ السَّاعَةَ إِنَّ الْإِسْلَامَ قَبْلَ الْإِيمَانِ وَ عَلَيْهِ يَتَوَارَثُونَ وَ
 يَتَنَاقِحُونَ وَ الْإِيمَانُ عَلَيْهِ يُثَابُونَ فَقَالَ الشَّامِي صَدَقْتَ فَأَنَا السَّاعَةَ أَشْهَدُ أَنْ لَا
 إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ أَنَّكَ وَصِيُّ الْأَوْصِيَاءِ

حدیث ۴۷: یونس بن یعقوب گفت: خدمت امام صادق عليه السلام بودم مردی از

شامیان وارد شده عرضه داشت: من مردی صاحب سخن و دارای علم فقه و فرائض
 دینی هستم برای مناظره با شاگردان شما آمده‌ام. حضرت فرمود: گفتار تو از سخنان
 پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله است یا از خودت، گفت مقداری از پیامبر صلى الله عليه وآله و مقداری از خودم.

فرمود: پس تو شریک پیامبری. شامی: نه. فرمود: به تو از جانب خدا وحی شده!؟

شامی: نه. فرمود: اطاعت تو لازم است همان طور که اطاعت از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ واجب شده؟ شامی: نه. در این موقع حضرت روی به جانب من نموده فرمود: یونس! این مرد قبل از مناظره کردن خود را مُجَاب ساخت و ادعای خویش را باطل کرد اگر تو اهل کلام و مناظره بودی با او به بحث می‌پرداختی. عرضه داشتیم: افسوس که من وارد نیستم اما فدایتان شوم از شما شنیده‌ام که از مناظره نهی می‌کردی و می‌فرمودی وای بر اهل کلام می‌گویند این مطابق فهم ما است و آن به سلیقه ما صحیح نیست این جور در می‌آید و آن دیگری ناجور است این را عقل ما می‌پذیرد و آن دیگری را نمی‌پذیرد. فرمود: من گفتم وای بر اهل کلام که سخن مرا واگذارند و به استدلال خود متکی شوند، اکنون برو بیرون ببین از متکلمین کسی را می‌بینی بگو بیاید.

یونس گفت خارج شدم. حمران بن اعین که مردی متکلم بود و محمد بن نعمان احوال که او نیز در کلام مهارت داشت و هشام بن سالم و قیس ماصر که هر دو از متکلمین به شمار می‌آمدند یافتیم به نظر من قیس ماصر از همه آنها در کلام قدرت بیشتری داشت او علم مناظره را از علی بن الحسین زین العابدین عَلَيْهِ السَّلَام آموخته بود تمام آنها را خدمت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام آوردم. آن جناب داخل خیمه‌ای قرار داشت در دامنه کوه کناره راه حرم و کعبه، هنوز چند روز به ایام حج باقی بود. در این موقع که همه میان خیمه نشسته بودند امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام (مثل کسی که انتظار شخصی را داشته باشد) دامن خیمه را کنار زده و دامنه افق را تماشا کرد. شتر سواری از دور می‌آمد.

یک مرتبه امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام فرمود: به خدای کعبه قسم هشام می‌آید. ما خیال کردیم آن هشامی است که از اولاد عقیل است و خیلی به حضرت صادق عَلَيْهِ السَّلَام علاقه دارد اما بعد معلوم شد که هشام بن حکم است هشام جوانی بود که هنوز موی بر صورتش نروئیده و از همه کوچکتر بود. تا وارد شد امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام برایش جایی گشوده فرمود: یار و ناصر ما با قلب و دست و زبان آمد. در این موقع رو به حمران نموده فرمود: با این

مرد مناظره کن. حمران بر او پیروز شد. امام (علیه السلام) به محمد بن نعمان رو کرده فرمود: طاقی تو با او بحث کن محمد بن نعمان نیز پیروز شد رو به هشام بن سالم نموده فرمودند: با این مرد مناظره کن آن دو به بحث پرداختند تا هر دو حریف یک دیگر را شناختند بعد به قیس ماصر فرمود: تو صحبت کن، قیس شروع به مناظره کرد مرد شامی چون جوجه خوار و ذلیل در دست قیس قرار داشت.

در این موقع رو به شامی نموده فرمود: با این پسر صحبت کن (هشام بن حکم) شامی قبول کرده به هشام گفت در مورد امامت این شخص از من چیزی سؤال کن.

هشام از سخن مرد شامی چنان خشمگین شد که رگ‌های گردنش بر آمد (چون او با تحقیر اشاره به امام (علیه السلام) کرد) هشام متوجه مرد شامی شده گفت: بگو ببینم خداوند بهتر صلاح مردم را می‌داند یا مردم خودشان.

شامی: خدا بهتر صلاح مردم را می‌داند.

هشام: خداوند به صلاح‌دید خود برای مردم در مورد دین چه انجام داده؟

شامی: آنها را مکلف به دستوراتی نموده و برای ایشان دلیل و راهنمایی قرار داده تا حجت بر آنها تمام شود و ایراد و اشکالی نداشته باشند.

هشام: آن دلیل و راهنما به عقیده تو کیست؟

شامی: پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله).

هشام: بعد از حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) چه کسی راهنما است.

شامی: کتاب خدا و سنت پیامبر (صلی الله علیه و آله).

هشام: آیا کتاب و سنت در مورد اختلافات ما کاری می‌توانند انجام دهند و رفع اختلاف نمایند و ما را متفق گردانند.

شامی: آری.

هشام: پس چرا من و تو با هم اختلاف داریم تو از شام به اینجا آمده‌ای و با ما در عقیده اظهار مخالفت می‌کنی و عقیده‌ات اینست که راه شناخت دین رأی و نظر است با اینکه خود می‌دانی دو نظر مختلف نمی‌تواند یکی باشد.

شامی: سکوت ... فکر ....

امام صادق علیه السلام فرمود: چرا حرف نمی‌زنی.

شامی: اگر بگویم ما باهم اختلاف نداریم ادعای بی‌جایی کرده‌ام اگر مدعی شدم که کتاب و سنت رفع اختلاف از ما می‌کنند باز سخن بیهوده‌ای گفته‌ام زیرا کتاب و سنت می‌توانند چند احتمال داشته باشند اگر بگویم ما اختلاف داریم و هر یک از ما دو نفر ادعای واقعیت می‌کنیم. آشکارا می‌بینم که کتاب و سنت نمی‌تواند رفع اختلاف از ما بنماید اما من همین سؤال را از او می‌کنم. امام صادق علیه السلام فرمود: پیرس او را مردی وارد و پرمایه خواهی یافت. شامی: چه کسی صلاح مردم را بهتر می‌داند خدا یا خود مردم؟ هشام: خدا.

شامی: آیا خداوند صلاحی دیده است که موجب رفع اختلاف

شود و حق را از باطل تشخیص دهند. هشام: آری. شامی: آن شخص کیست.

هشام: در ابتدای اسلام پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله پس از پیامبر دیگری است.

شامی: آن شخص دیگر کیست که جانشین اوست در حجت بودن؟

هشام: منظورت در این زمان کیست یا قبل از این زمان؟

شامی: منظورم هم اکنون زمان خودمان.

هشام: اشاره به طرف حضرت نموده و گفت این آقا که نشسته است کسی است که بارهای گران از هر طرف بر در خانه‌اش برای کسب فیض فرود می‌آید و از وقایع آسمان ما را به وراثت از آباء و اجداد خود مطلع می‌کند.

شامی: از کجا بدانم ادعای تو صحیح است؟

هشام: هر چه میل داری از او بپرس.

شامی: بهانه مرا قطع کردی اینک مجبورم سؤالی کرده و آزمایش نمایم. در این موقع امام صادق علیه السلام رو به مرد شامی کرده فرمود: من تو را از پیدا کردن سؤال بی‌نیاز می‌کنم از سیر و سفرت اطلاع می‌دهم فلان روز حرکت کردی و از فلان راه آمدی و به فلان جا گذشتی و فلانی با تو بر خورد کرد. شامی گوش می‌داد تمام گفتار امام علیه السلام را و می‌گفت به خدا همین طور است.

... شامی گفت: اکنون من گواهی به یگانگی خدا و رسالت حضرت محمد صلی الله علیه و آله می‌دهم و گواهم بر این که شما وصی اوصیاء و امام خلقی.^{۱۴۴}

امام برای تشخیص حق از باطل

حدیث ۴۸: بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ الْيَقْطِينِيِّ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ يَدَعْ الْأَرْضَ بِغَيْرِ عَالِمٍ وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَمَا عُرِفَ الْحَقُّ مِنَ الْبَاطِلِ *

حدیث ۴۸: امام رضا علیه السلام: همانا خداوند زمین را بدون عالم رها نمی‌کند در

غیر اینصورت حق از باطل شناخته نشود^{۱۴۵}

۱۴۴. الکافی ج ۱ ص ۱۷۱ بابُ الْأَضْطِرَّارِ إِلَى الْحُجَّةِ ح ۴

۱۴۵. الکافی ج ۱ ص ۱۷۸ کتاب الحجّة باب ۵ بَابُ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ ح ۵.

امّه اطهار عليه السلام اركان دين خدا

۹۳

حديث ۴۹: عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: قَالَ عليه السلام: هُمْ أَسَاسُ الدِّينِ

حديث ۴۹: اميرالمؤمنين عليه السلام در حديثى بسيار زيبا و پرمعنا فرمودند:

اهلبيت عليهم السلام اصل، اساس و پايه‌ى دين مى‌باشند.^{۱۴۶}

---

۱۴۶. نهج البلاغه للصبحى صالح ص ۴۷ خطبه ۲ و من خطبة له ع بعد انصرافه من صفين و فيها حال الناس قبل البعثة و صفة آل النبى ثم صفة قوم آخرين! و منها [فى المنافقين] يعنى قوما آخرين.

باب پنجم

اَئِمَّةَ أَطْمَارِ هُدَايَتِ كُنُودِ گَانِ اَمْتِ

برای هر قومی هدایتگری است

حدیث ۱: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمْهُورٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ سَعْدَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام «إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ» فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله الْمُنْذِرُ وَ عَلِيُّ عليه السلام الْهَادِي يَا أَبَا مُحَمَّدٍ هَلْ مِنْ هَادٍ الْيَوْمَ قُلْتُ بَلَى جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا زَالَ مِنْكُمْ هَادٍ بَعْدَ هَادٍ حَتَّى دُفِعَتْ إِلَيْكَ فَقَالَ رَحِمَكَ اللَّهُ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ لَوْ كَانَتْ إِذَا نَزَلَتْ آيَةٌ عَلَى رَجُلٍ ثُمَّ مَاتَ ذَلِكَ الرَّجُلُ مَاتَتِ الْآيَةُ مَاتَ الْكِتَابُ وَ لَكِنَّهُ حَيٌّ يَجْرِي فِي مَنْ بَقِيَ كَمَا جَرَى فِي مَنْ مَضَى.

حدیث ۱: ابو بصیر گفت از امام صادق عليه السلام پرسیدم از معنی آیه «إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ» فرمود: پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله منذر و علی عليه السلام هادی است بگو ببینم امروز هادی از میان ما خانواده وجود دارد عرضه داشتیم: بلی یا بن رسول الله صلى الله عليه وآله پیوسته هادیان از شما خانواده بوده یکی پس از دیگری تا منتهی به شما شده. فرمود: خدا تو را رحمت کند اگر این آیه فقط در مورد یک شخص باشد و آن شخص بمیرد در نتیجه دستوری که در آیه داده شده و خود احکام قرآن از بین رفته است. اما چنین نیست، بلکه پیوسته در هر زمان امامی است زنده و معنی این آیه همان طور که برای مردم گذشته وجود داشته برای آیندگان نیز خواهد بود. ۱۴۷

۱۴۷. الکافی ج ۱ ص ۱۹۱ بَابُ أَنَّ الْأُمَّةَ عَ هُمُ الْهُدَاةُ ح ۳.

بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۳۱ باب ۱۳ باب فی أئمة آل محمد ع
أنهم الهادون يهدون إلى ما جاء به النبي ح ۹

حدیث ۲: حَدَّثَنَا أَبِي وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا حَدَّثَنَا سَعْدُ
 بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ وَ يَعْقُوبُ بْنُ يَزِيدَ
 جَمِيعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: قُلْتُ
 لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ فَقَالَ
 إِمَامٌ هَادٍ لِكُلِّ قَوْمٍ فِي زَمَانِهِمْ *

حدیث ۲: امام باقر عليه السلام در مورد آیه ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾^{۱۴۸} فرمود:
 امام همان هادی و راهنمای مردم است در زمان خودشان.^{۱۴۹}

حدیث ۳: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ
 عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْقَصِيرِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ
 تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله الْمُنذِرُ وَ
 عَلِيُّ عليه السلام الْهَادِي أَمَا وَ اللَّهُ مَا ذَهَبَتْ مِنَّا وَ مَا زَالَتْ فِينَا إِلَى السَّاعَةِ.

حدیث ۳: امام باقر عليه السلام در باره آیه ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾^{۱۵۰}
 فرمود: پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله منذر است و علی عليه السلام هادی است به خدا قسم این آیه در باره
 ما خانواده است و تا قیامت راهنمایان از ما خانواده خواهند بود.^{۱۵۱}

۱۴۸. الرعد آیه ۷

۱۴۹. کمال الدین و تمام النعمة ج ۲ ص ۶۶۷ باب ۵۸ باب فی نوادر الكتاب ح ۹.

۱۵۰. الرعد آیه ۷

۱۵۱. الکافی ج ۱ ص ۱۹۱ بابُ أَنْ الْأَيْمَةَ عَ هُمْ الْهُدَاةَ ح ۴

حدیث ۴: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾^{۱۵۲} قَالَ هُمْ الْأَيُّمَةُ عَلَيْهِ السَّلَامُ *

حدیث ۴: حمران از امام باقر علیه السلام نقل کرد که در مورد آیه ﴿وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾ از میان مردم گروهی راهنمای به حق هستند و مردم را متوجه حقیقت می‌کنند فرمود: آنها ائمه علیهم السلام کرامند.^{۱۵۳}

حدیث ۵: وَ رَوَى أَبُو الْقَاسِمِ الْحَسَكَانِيُّ فِي شَوَاهِدِ التَّنْزِيلِ بِالْإِسْنَادِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَكَمِ بْنِ ظَهْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَكَمِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ الْأَسْلَمِيِّ قَالَ: دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالطَّهْرِ وَ عِنْدَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِ عَلِيٍّ عليه السلام بَعْدَ مَا تَطَهَّرَ فَالزَّقَهَا بِصَدْرِهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ ثُمَّ رَدَّهَا إِلَى صَدْرِ عَلِيٍّ عليه السلام ثُمَّ قَالَ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ثُمَّ قَالَ إِنَّكَ مَنَارَةُ الْأَنَامِ وَ رَايَةَ الْهُدَى وَ أَمِيرُ الْقُرَى أَشْهَدُ عَلَيَّ ذَلِكَ أَنْكَ كَذَلِكَ.

حدیث ۵: ابو القاسم حسکانی در شواهد التنزیل از ابو بردة السلمی نقل می‌کند که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آب خواست و وضو گرفت علی علیه السلام در خدمت آن جناب بود در این موقع دست علی علیه السلام را گرفت و بر سینه خود چسبانیده فرمود: ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ﴾^{۱۵۴} بعد دست خود را بر روی سینه علی علیه السلام گذاشت فرمود: ﴿لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾^{۱۵۵}

۱۵۲ . الاعراف آیه ۱۸۱

۱۵۳ . الکافی ج ۱ ص ۴۱۴ باب فيه نکت و تنف من التنزیل فی الولاية ح ۱۳.

۱۵۴ . الرعد آیه ۷

۱۵۵ . الرعد آیه ۷

و اضافه نمود یا علی تو مشعل فروزان عالم و پرچم هدایت و سرور بیروان قرآنی،
من گواهی می‌دهم که این مَنْصَب‌ها و موقعیت‌ها اختصاص به تو دارد^{۱۵۶}

حدیث ۶: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ
عَنْ بُرَيْدِ الْعَجَلِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ
قَوْمٍ هَادٍ﴾ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله الْمُنذِرُ وَ لِكُلِّ زَمَانٍ مَنَّا هَادٍ يَهْدِيهِمْ إِلَى مَا جَاءَ بِهِ
نَبِيُّ اللَّهِ صلى الله عليه وآله ثُمَّ الْهُدَاةُ مِنْ بَعْدِهِ عَلِيُّ عليه السلام ثُمَّ الْأَوْصِيَاءُ وَاحِدٌ بَعْدَ وَاحِدٍ.*

حدیث ۶: امام باقر عليه السلام در باره قول خدای عز و جل ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ
هَادٍ﴾^{۱۵۷} همانا تو پیام دهنده‌ای و برای هر گروهی رهبر هستی پرسیدم، فرمودند: رسول
خدا صلى الله عليه وآله پیام دهنده است و در هر زمانی یکی از ما اهل بیت عليهم السلام رهبر هست که مردم را
به آنچه پیغمبر صلى الله عليه وآله از طرف خدا آورده رهبری کند، رهبران بعد از پیغمبر صلى الله عليه وآله اول
علی عليه السلام است و پس از او اوصیانش یکی پس از دیگری.^{۱۵۸}

حدیث ۷: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَصْرِيِّ عَنِ أَبِي الْمَعْرَاءِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام
قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ نَحْنُ جَنْبُ اللَّهِ وَ نَحْنُ صَفْوَتُهُ وَ نَحْنُ خَيْرَتُهُ وَ نَحْنُ مُسْتَوْدَعُ
مَوَارِيثِ الْأَنْبِيَاءِ وَ نَحْنُ أَمْنَاءُ اللَّهِ وَ نَحْنُ حُجَّةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ أَرْكَانُ الْإِيمَانِ وَ
نَحْنُ دَعَائِمُ الْإِسْلَامِ وَ نَحْنُ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ نَحْنُ الَّذِينَ بِنَا يَفْتَحُ اللَّهُ وَ
بِنَا يَخْتِمُ وَ نَحْنُ أَيْمَةُ الْهُدَى عليهم السلام وَ مَصَابِيحُ الدُّجَى وَ نَحْنُ مَنَارُ الْهُدَى وَ نَحْنُ

۱۵۶. مناقب آل ابي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۳ ص ۸۳ فصل في أنه النور والهدى والهادى،

۱۵۷. الرعد آية ۷

۱۵۸. الكافي ج ۱ ص ۱۹۱ باب أن الأئمة ع هم الهداة ح ۲.

السَّابِقُونَ وَ نَحْنُ الْآخِرُونَ وَ نَحْنُ الْعَلَمُ الْمَرْفُوعُ لِلْخَلْقِ مَنْ تَمَسَّكَ بِنَا لِحَقِّ وَ مَنْ
تَخَلَّفَ عَنَّا غَرِقَ وَ نَحْنُ قَادَةُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَ نَحْنُ خَيْرَةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ الطَّرِيقُ وَ
صِرَاطُ اللَّهِ الْمُسْتَقِيمِ إِلَى اللَّهِ وَ نَحْنُ مِنْ نِعْمَةِ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ نَحْنُ الْمِنْهَاجُ وَ
نَحْنُ مَعْدِنُ النَّبُوَّةِ وَ نَحْنُ مَوْضِعُ الرِّسَالَةِ وَ نَحْنُ الَّذِينَ إِلَيْنَا مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ
نَحْنُ السَّرَاجُ لِمَنْ اسْتَضَاءَ بِنَا وَ نَحْنُ السَّبِيلُ لِمَنْ اقْتَدَى بِنَا وَ نَحْنُ الْهُدَاةُ إِلَى
الْجَنَّةِ وَ نَحْنُ عِزُّ الْإِسْلَامِ وَ نَحْنُ الْجُسُورُ وَ الْقَنَاطِرُ مَنْ مَضَى عَلَيْهَا سَبَقَ وَ مَنْ
تَخَلَّفَ عَنْهَا مُحِقَّ وَ نَحْنُ السَّنَامُ الْأَعْظَمُ وَ نَحْنُ الَّذِينَ بِنَا تَنْزِلُ الرَّحْمَةُ وَ بِنَا
تُسْقَوْنَ الْعَيْثُ وَ نَحْنُ الَّذِينَ بِنَا يُصْرَفُ عَنْكُمْ الْعَذَابُ فَمَنْ عَرَفَنَا وَ نَصَرَنَا وَ
عَرَفَ حَقَّنَا وَ أَخَذَ بِأَمْرِنَا فَهُوَ مِنَّا وَ إِلَيْنَا

حدیث ۷: ختمه از حضرت باقر (علیه السلام) نقل کرد که شنیدم ایشان می فرمودند: ما
جَنبُ اللَّهِ و برگزیده او و منتخب خدا و تحویل گیرنده میراث انبیا و امنای پروردگار و
حجت خدا و ارکان ایمان و پایه های اسلام هستیم ما رحمت خدا بر خلقیم. ما کسانی
هستیم که خداوند به وسیله ما می گشاید و به وسیله ما ختم می کند ما ائمه ی هدی (علیهم السلام)
و چراغ های روشنگر تاریکی ها و استوانه های درخشان هدایت و ما سابقون و آخرون
(که در قرآن یاد شده هستیم) ما پایگاه برافراشته برای مردمیم هر که تمسک به ما
جوید خواهد رسید و هر که از ما تخلف ورزد هلاک می گردد. ما رهبر مردم سفید
چهره هستیم و برگزیده ی خدا و راه واقعی و صراط مستقیم به سوی خدائیم ما از
نعمت های خدا بر خلقیم ما راه و روش و معدن نبوت و پایگاه رسالت و محل رفت و
آمد ملائکه و چراغ راهنما برای راه رو هستیم ما راهی هستیم برای کسی که پیرو ما
باشد و هدایت کنندگان به بهشتیم. ما عزت اسلام و پل ها و معبرهای بزرگی هستیم که
هر که از روی آن بگذرد سبقت می گیرد، و هر که تخلف جوید گمراه می شود، ما

کوهان بزرگ و کسانی هستیم که به واسطه‌ی ما رحمت نازل می‌شود و به وسیله‌ی ما باران می‌بارد بر شما و به واسطه‌ی ما عذاب از شما برطرف می‌گردد هر که ما را بشناسد و یاری کند و عارف به حق ما باشد و دستور ما را بپذیرد از ما بوده و بازگشت او به سوی ما خواهد بود. ۱۵۹

حدیث ۸: حَدَّثَنَا أَبِي رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَسْبَاطٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: يَا بَا بَصِيرٍ نَحْنُ شَجَرَةُ الْعِلْمِ وَ نَحْنُ أَهْلُ بَيْتِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله وَ فِي دَارِنَا مَهْبُطُ جَبْرَيْلَ عليه السلام وَ نَحْنُ خِرَانُ عِلْمِ اللَّهِ وَ نَحْنُ مَعَادِنُ وَحْيِ اللَّهِ مَنْ تَبِعَنَا نَجَا وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا هَلَكَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ.*

حدیث ۸: ابوبصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمودند: ای ابوبصیر! ما درخت علم و دانش، و اهل بیت عليهم السلام پیامبریم، ما معادن وحی الهی و گنجینه‌های علم خداییم، جبرئیل عليه السلام در خانه‌ی ما فرود می‌آید، هرکه از ما پیروی کند نجات یافته و هرکه از ما تخلف ورزد به هلاکت رسد، خداوند این امر را بر خود لازم نموده. ۱۶۰

حدیث ۹: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ وَ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ عَنِ الْفَضِيلِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ فَقَالَ كُلُّ إِمَامٍ هَادٍ لِلْقُرْنِ الَّذِي هُوَ فِيهِمْ.**

۱۵۹. کمال الدین ج ۱ ص ۲۰۶ باب ۲۱ باب العلة التي من أجلها يحتاج إلى الإمام ح ۲۰.

۱۶۰. الأمالی للصدوق ص ۳۰۷ المجلس ۵۰ ح ۱۵.

حدیث ۹: فضیل گوید از امام صادق علیه السلام راجع به قول خدای عزوجل ﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾^{۱۶۱} و هر گروهی را رهبريست پرسیدم، فرمود: هر امامی رهبر است در دورانی که در میان مردم است (رهبر مردم دوران خویش است).^{۱۶۲}

حدیث ۱۰: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ بُرَيْدِ الْعَجَلِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الْمُنذِرُ وَ لِكُلِّ زَمَانٍ مِنَّا هَادٍ يَهْدِيهِمْ إِلَى مَا جَاءَ بِهِ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ الْهُدَاةُ مِنْ بَعْدِهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ الْأَوْصِيَاءُ وَاحِدٌ بَعْدَ وَاحِدٍ.***

حدیث ۱۰: از امام باقر علیه السلام در باره قول خدای عز و جل ﴿إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾^{۱۶۳} همانا تو بیم دهنده‌ای و برای هر گروهی رهبريست پرسیدم، فرمود: رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بیم دهنده است و در هر زمانی یکی از ما اهل بیت علیهم السلام رهبريست که مردم را به آنچه پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از طرف خدا آورده رهبری کند، رهبران بعد از پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ اول علی علیه السلام است و پس از او اوصیاش یکی پس از دیگری.^{۱۶۴}

حدیث ۱۱: يَرْفَعُهُ بِالْإِسْنَادِ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّهُ قَالَ: لَمَّا رَجَعْنَا مِنْ حِجَّةِ الْوَدَاعِ، جَلَسْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ سَلَّمْ فِي مَسْجِدِهِ، قَالَ: أَتَدْرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ؟ قَالُوا: اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى مَنْ عَلَى أَهْلِ الدِّينِ، إِذْ هَدَاهُمْ بِي وَ أَنَا أَمِنُّ عَلَى أَهْلِ الدِّينِ إِذْ هَدَاهُمْ بِابْنِ عَمِّي عَلِيِّ بْنِ أَبِي

۱۶۱. الرعد ۷

۱۶۲. الكافي ج ۱ ص ۱۹۱ كتاب الحجّة باب أن الأئمة ع هم الهداة ح ۱.

۱۶۳. الرعد ۷.

۱۶۴. الكافي ج ۱ ص ۱۹۱ كتاب الحجّة باب أن الأئمة ع هم الهداة ح ۲.

طَالِبِ عليه السلام وَ أَبِي ذُرِّيَّتِي، أَلَا وَ مَنْ اهْتَدَى بِهِمْ نَجَا، وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهُمْ هَوَى. أَيُّهَا
النَّاسُ اللَّهُ اللَّهُ فِي عِترَتِي وَ أَهْلِ بَيْتِي. فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي، وَ وَلَدَاهَا عَضْدِي، وَ أَنَا وَ
بَعْلَاهُ كَالضِّيَاءِ. اللَّهُمَّ وَ ارْحَمْ مَنْ رَحِمَهُمْ، وَ لَا تَغْفِرْ لِمَنْ ظَلَمَهُمْ. ثُمَّ دَمَعَتْ
عَيْنَاهُ، وَ قَالَ: وَ كَأَنِّي أَنْظُرُ الْحَالَ

حدیث ۱۱: ابن عباس گفت وقتی از حجة الوداع برگشتیم در مسجد
پیامبر صلی الله علیه و آله خدمت آن جناب نشسته بودیم فرمود: می دانید می خواهم چه بگویم بشما.
گفتیم: خدا و پیامبرش می دانند فرمود بدانید که خداوند منت بر اهل دین گذاشت زیرا
ایشان را بوسیله من هدایت نمود و من منت می گذارم بر اهل دین چون آنها را بوسیله
علی بن ابی طالب علیه السلام هدایت کردم پسر عمو و پدر فرزندانم هر که بوسیله ایشان
هدایت یافت رستگار است و کسی که از آنها تخلف جست گمراه و سرگردان. مردم!
خدا خدا را در نظر داشته باشید در مورد عترت و اهل بیت فاطمه پاره تن من و دو
فرزندش بازوان منند و من و شوهرش چون نور درخشنده هستیم خدایا رحم کن بر
کسی که به آنها رحم نماید و کسی که بر آنها ستم ورزد او را نیامرزد، در این موقع
چشمان پیامبر صلی الله علیه و آله پر از اشک شده فرمود گویا هم اکنون می بینم چه خواهند کرد. ۱۶۵

حدیث ۱۲: عَنْ مَسْعَدَةَ بِنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ أَمِيرُ
الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فِي خُطْبَتِهِ قَالَ اللَّهُ «اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَ لَا تَتَّبِعُوا
مَنْ دُونَهُ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ» فَبِئْسَ أَتْبَاعَ مَا جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَ
فِي تَرْكِهِ الْخَطَأُ الْمُبِينُ

۱۶۵. الروضة فی فضائل أمير المؤمنين علی بن ابی طالب علیهما السلام لابن شاذان القمی
ص ۱۶۷ ح ۱۴۳ حدیث علی ابو ذریة النبی

حدیث ۱۲: تفسیر عیاشی: مسعدة بن صدقه از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که امیرالمؤمنین علیه السلام در خطبه‌ای فرمود: خداوند در قرآن می‌فرماید: «اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَ لَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ»^{۱۶۶} در پیروی دستورات خداوند رستگاری عظیم است و در ترک پیروی خطای آشکار است.^{۱۶۷}

حدیث ۱۳: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ جَمِيعًا عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم أَمَا وَ اللَّهُ إِنْ فِي أَهْلِ بَيْتِي مِنْ عِترتي لَهْدَاءٌ مُهْتَدِينَ مِنْ بَعْدِي يُعْطِيهِمْ [يُعْطِيهِمْ] عِلْمِي وَ فَهْمِي وَ حِلْمِي وَ خُلُقِي وَ طِينَتُهُمْ مِنْ طِينَتِي الطَّاهِرَةِ وَ وَيْلٌ لِلْمُنْكَرِينَ لِحَقِّهِمُ الْمُكَذِّبِينَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِي الْقَاطِعِينَ فِيهِمْ صِلَتِي الْمُسْتَوْلِينَ عَلَيْهِمْ وَ الْآخِذِينَ مِنْهُمْ حَقَّهُمْ أَلَا فَلَا أَنَالَهُمُ اللَّهُ شَفَاعَتِي.

حدیث ۱۳: پیامبر اکرم صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم: متوجه باشید به خدا سوگند میان اهل بیت من از عترتم رهنمایان مهتدی هستند پس از من که خداوند علم و فهم و حلم و خلق مرا به آنها داده از سرشت پاک من آفریده شده‌اند. وای بر کسانی که منکر حق ایشان شده و تکذیب نمایند آنها را و حق خویشاوندی مرا در باره‌ی آنها رعایت نکنند و بر آنها مستولی گردند حقشان را بگیرند خداوند آنها را از شفاعت من محروم نماید^{۱۶۸}

۱۶۶. الاعراف آیه ۳

۱۶۷. تفسیر العیاشی ج ۲ ص ۹ [سورة الأعراف(۷): آیه ۳] ح ۴

۱۶۸. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۵۰ باب ۲۲ باب فی الأئمة ع و ما قال فیهم رسول الله بأن الله

أعطاهم فهمی و علمی ح ۸

امّه اطهار عليه السلام ارکان هدایت

حدیث ۱۴: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنِ الْمُفْضَلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: إِنَّا أَهْلَ بَيْتٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلِمْنَا وَمِنْ حُكْمِهِ أَخَذْنَا وَمِنْ قَوْلِ الصَّادِقِ سَمِعْنَا فَإِنْ تَتَّبَعُونَا تَهْتَدُوا.

حدیث ۱۴: امام باقر عليه السلام: ما اهل بيتى هستيم كه علم ما از علم خداست. اگر از ما پیروی کنید، هدایت می یابید. ^{۱۶۹}

حدیث ۱۵: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى وَ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الرَّيَّاحِيُّ عَنْ أَبِي الصَّامِتِ الْحُلَوَانِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: ...جَعَلَهُمُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ أَرْكَانَ الْأَرْضِ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا وَ عُمَدَ الْإِسْلَامِ وَ رَابِطَةً عَلَى سَبِيلِ هِدَاةٍ لَا يَهْتَدِي هَادٍ إِلَّا بِهُدَاهُمْ وَ لَا يَضِلُّ خَارِجٌ مِنَ الْهُدَى إِلَّا بِتَقْصِيرٍ عَنْ حَقِّهِمْ

حدیث ۱۵: امام باقر عليه السلام: ... خدای عزوجل ایشان را ارکان زمین مقرر فرموده تا اهلش را نلرزاند و ستون های اسلام و مرزدار راه هدایت ساخته هیچ هدایت شونده ای بدون هدایت ما هدایت نشده، و هیچ گمراهی بدون کوتاهی در شناخت و معرفت به حق ما گمراه نگردد... ^{۱۷۰}

حدیث ۱۶: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَيَّمَةَ الْهُدَى عليه السلام السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ التَّقْوَى

۱۶۹. بصائر الدرجات ص ۵۱۴ باب ۱۸ باب النوادر فی الأئمة ع و أعاجیبهم ح ۳۴.

۱۷۰. الکافی ج ۱ ص ۱۹۷ ح ۳. کتاب الحجّة بَابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ هُمْ أَرْكَانُ الْأَرْضِ ح ۳.

حدیث ۱۶: در زیارت ائمه‌ی بقیع: سلام بر شما ای امامان علیهم‌السلام هدایت، سلام بر

شما ای اهل تقوا. ۱۷۱

۱۰۵

حدیث ۱۷: قَالَ الرَّضَا علیه‌السلام: السَّلَامُ عَلَى أَيْمَةِ الْهُدَى علیهم‌السلام

حدیث ۱۷: امام رضا علیه‌السلام: سلام بر شما ای راهنمایان بر هدایت. ۱۷۲

أَمَّهُ أَطْهَارِ علیهم‌السلام عُرْوَةِ الْوَقْفَى

حدیث ۱۸: تفسیر فرات بن ابراهیم مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ عُبَيْدٍ مُعَنَّأً عَنْ

أَبِي ذَرِّ الْغِفَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَالَ النَّبِيُّ صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم: نَحْنُ حَبْلُ اللَّهِ الْمَتِينِ الَّذِي مَنْ

اعْتَصَمَ بِهِ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

حدیث ۱۸: رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم: ما ریسمان محکم الهی بوده که هرکه به آن چنگ

زند به راه راست هدایت شود. ۱۷۳

حدیث ۱۹: قَالَ الْبَاقِرُ علیه‌السلام:...فَنَحْنُ عُرْوَةُ اللَّهِ الْوَقْفَى مَنْ اسْتَمْسَكَ بِنَا نَجَا

وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا هَوَى

حدیث ۱۹: امام باقر علیه‌السلام: پس ما دستاویز محکم خدائیم هرکه به ما چنگ

زند نجات می‌یابد و هرکه از ما فاصله بگیرد گمراه است ۱۷۴

۱۷۱. الکافی ج ۴ ص ۵۵۹ ح ۱. کتاب الحج بابُ زِيَارَةِ مَنْ بِالْبَقِيعِ

۱۷۲. بحار الأنوار: ج ۹۹ ص ۱۲۸ باب ۸ الزيارات الجامعة التي يزار بها كل إمام صلوات الله عليهم و

فيه عدة زيارات

۱۷۳. تفسیر فرات الكوفی ص ۲۵۸ [سورة طه (۲۰): الآيات ۸۱ الى ۸۲] ذیل ح ۳۵۳

۱۷۴. تفسیر فرات الكوفی ص ۵۵۲ [سورة الغاشية (۸۸): الآيات ۲۵ الى ۲۶] ح ۷۰۷

شناخت راه قرآن باعث هدایت

حدیث ۲۰: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام): وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ لَنْ تَعْرِفُوا الرُّشْدَ حَتَّى تَعْرِفُوا الَّذِي تَرَكَهُ وَ لَنْ تَأْخُذُوا بِمِثَاقِ الْكِتَابِ حَتَّى تَعْرِفُوا الَّذِي نَقَضَهُ وَ لَنْ تَمَسَّكُوا بِهِ حَتَّى تَعْرِفُوا الَّذِي نَبَذَهُ فَالْتَمِسُوا ذَلِكَ مِنْ عِنْدِ أَهْلِهِ فَإِنَّهُمْ عَيْشُ الْعِلْمِ وَ مَوْتُ الْجَهْلِ هُمُ الَّذِينَ يُخْبِرُكُمْ حُكْمُهُمْ عَنْ عِلْمِهِمْ وَ صَمْتُهُمْ عَنْ مَنْطِقِهِمْ وَ ظَاهِرُهُمْ عَنْ بَاطِنِهِمْ لَا يُخَالِفُونَ الدِّينَ وَ لَا يَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَهُوَ بَيْنَهُمْ شَاهِدٌ صَادِقٌ وَ صَامِتٌ نَاطِقٌ.

حدیث ۲۰: امیرالمؤمنین (علیه السلام) بدانید که شما هرگز راه رستگاری را نخواهید یافت تا کسی که آن را رها کرده بشناسید و هرگز به پیمان قرآن وفا نمی‌کنید تا کسی که پیمانش را شکسته بشناسید و هرگز به قرآن چنگ نمی‌زنید تا کسی که آن را به دور انداخته بشناسید و این همه را از اهل قرآن بخواهید که دانش به آن‌ها زنده و نادانی با وجود آن‌ها مرده آنان که داوری‌شان شما را از دانش آنان خبر می‌دهد و سکوتشان از سخنشان و بُرونشان از درونشان، نه با دین مخالفتی ورزیده و نه در آن اختلافی دارند دین در میان آنان گواهی راستین و خاموشی گویاست.^{۱۷۵}

حدیث ۲۱: وَ رَوَى الشَّيْخُ الْمُفِيدُ رَحِمَهُ اللَّهُ بِإِسْنَادِهِ إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ السَّائِبِ الْكَلْبِيِّ: قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام)...أَنْقَذَ اللَّهُ النَّاسَ بِنَا مِنَ الضَّلَالَةِ

حدیث ۲۱: امام صادق (علیه السلام) در حدیثی بسیار زیبا فرمودند: خداوند مردم را به خاطر ما از گمراهی نجات می‌دهد.^{۱۷۶}

۱۷۵. نهج البلاغه للصبحی صالح ص ۲۰۵ عظة الناس خطبه ی ۱۴۷.

۱۷۶. تأویل الايات: ص ۸۱۷ سورة التكاثر (۱۰۲): الآيات ۳ الى ۴ ح ۸.

حدیث ۲۲: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: بَلْ مَنَا الْهُدَاةُ إِلَى اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ بِنَا

۱۰۷

اسْتَنْقَذَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ ضَلَالَةِ الشُّرْكِ وَبِنَا يَسْتَنْقِذُهُمْ مِنْ ضَلَالَةِ الْفِتْنَةِ

حدیث ۲۲: رسول خدا ﷺ فرمود: هادیان به خدای تعالی تا روز قیامت از ما

هستند، خدای تعالی به واسطه‌ی ما مردم را از گمراهی شرک نجات داد و به واسطه‌ی ما آنها را از گمراهی فتنه نجات می‌دهد.^{۱۷۷}

امه اطهار علیهم السلام کشتی های نجات

حدیث ۲۳: قَالَ الْبَاقِرُ ﷺ: نَحْنُ سَفِينَتُكُمْ كَسَفِينَةِ نُوحٍ ﷺ

حدیث ۲۳: امام باقر علیهم السلام در حدیثی بسیار زیبا فرمودند: ما کشتی نجات

شمائیم هم چنان که کشتی برای قوم نوح علیهم السلام بود.^{۱۷۸}

حدیث ۲۴: فَنَحْنُ أَنْوَارُ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتِ وَمَحْضُ خَالِصِ الْمَوْجُودَاتِ

وَ سُنْفُنُ النَّجَاةِ وَ فِينَا مَكُونُ الْعِلْمِ وَ إِلَيْنَا مَصِيرُ الْأُمُورِ وَ بِمَهْدِينَا تَنْقَطِعُ

الْحُجْبُ فَهُوَ خَاتَمُ الْأَيِّمَةِ وَ مُنْقِذُ الْأُمَّةِ وَ مُنْتَهَى النُّورِ وَ غَامِضُ السَّرِّ فَلْيَهِنَّا مَنْ

اسْتَمْسَكَ بِعُرْوَتِنَا وَ حُشِرَ عَلَيَّ مَحَبَّتِنَا.

حدیث ۲۴: امیرالمؤمنین علیهم السلام... پس ما نورهای آسمانها و زمین و

کشتی‌های نجات هستیم، و علم‌های پنهان در ما قرار دارد و سرنوشت امور به ما

۱۷۷. کمال الدین ج ۱ ص ۲۳۰ باب ۲۲ ح ۳۱ اتصال الوصیة من لدن آدم ع و أن الأرض لا تخلو من

حجة لله عز و جل على خلقه إلى يوم القيامة

۱۷۸. تفسیر فرات الکوفی ص ۳۴۸ سورة فاطر (۳۵) الآيات ۳۲ الى ۴۱ ح ۴۷۴.

منتهی می شود و با مهدی ما حجّت‌ها متوقف می شوند، پس او پایان بخش ائمه علیهم السلام و نجات بخش امت و انتهای نور و راز پیچیده است. پس باید تهنیت گفت به کسی که به ریسمان ما تمسک جسته و بر محبت ما محشور می شود.^{۱۷۹}

حدیث ۲۵: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: نَحْنُ سَفِينَةُ النَّجَاةِ مَنْ تَعَلَّقَ بِهَا نَجَا وَ مَنْ حَادَّ

عَنْهَا هَلَكَ

حدیث ۲۵: پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ما کشتی نجات بوده که هر که به آن در آویزد نجات

می یابد، و هر که از آن روی گرداند هلاک می گردد.^{۱۸۰}

وَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكَاتِبُ، قَالَ أَخْبَرَنِي الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الْكَرِيمِ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيُّ، قَالَ أَخْبَرَنِي عَبَّادُ بْنُ يَعْقُوبَ، قَالَ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ ظُهَيْرٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ رَافِعِ مَوْلَى أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا ذَرٍّ (رَحِمَهُ اللَّهُ) أَخِذًا بِحَلْقَةِ بَابِ الْكَعْبَةِ، مُسْتَقْبِلَ النَّاسِ بِوَجْهِهِ، وَ هُوَ يَقُولُ: مَنْ عَرَفَنِي فَأَنَا جُنْدَبُ الْغَفَّارِيِّ، وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفَنِي فَأَنَا أَبُو ذَرٍّ الْغَفَّارِيُّ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ قَاتَلَنِي فِي الْأُولَى وَ قَاتَلَ أَهْلَ بَيْتِي فِي الثَّانِيَةِ حَشَرَهُ اللَّهُ (تَعَالَى) فِي الثَّلَاثَةِ مَعَ الدَّجَالِ، إِنَّمَا مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَام، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا، وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ، وَ مَثَلُ بَابِ حِطَّةٍ مَنْ دَخَلَهُ نَجَا وَ مَنْ لَمْ يَدْخُلْهُ هَلَكَ.

رافع غلام ابوذر می گوید: دیدم که ابوذر در حلقه‌ی کعبه را گرفته و رو کرده

به مردم کرده و می گوید: هر که مرا می شناسد پس من جندب غفاری هستم، و هر که

۱۷۹. بحار الانوار ج ۷۴ ص ۳۰۰ خطبه ۶ باب ۱۴ خطبه علی صلوات الله علیه المعروفة

۱۸۰. عوالم العلوم ج ۱۱ - قسم ۱ - فاطمة س / ۲۳ / الأخبار الصحابة و التابعين ص ۲۳

مرا نمی‌شناسد پس بداند که من ابوذر غفاری هستم، شنیدم که رسول خدا ﷺ فرمود: هرکه در سالیان اول پس از اسلام با من پیامبر ﷺ و در سال‌های پس از آن با خانواده‌ام بجنگد خداوند در قیامت او را با دجال محشور کند. همانا مثل اهل بیت من در میان شما همچون کشتی نوح علیه السلام است، هرکه بر آن سوار شود نجات می‌یابد و هرکه از آن دوری کند غرق می‌شود و آنان مانند باب حطه می‌باشند که هرکه در آن داخل شود نجات می‌یابد و هرکه در آن داخل نشود نابود می‌گردد. ^{۱۸۱}

أَخْبَرَنَا جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ جَرِيرِ الطَّبْرِيِّ، قَالَ حَدَّثَنِي عَيْسَى بْنُ مِهْرَانَ، قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَزْوَرِيِّ، عَنْ أَبِي عُمَرَ الْبَزَّازِ، عَنْ رَافِعِ مَوْلَى أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: صَعِدَ أَبُو ذَرٍّ عَلَى دَرَجَةِ الْكَعْبَةِ حَتَّى أَخَذَ بِحَلْقَةِ الْبَابِ، ثُمَّ أَسَدَ ظَهْرَهُ إِلَيْهِ، فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ، مَنْ عَرَفَنِي فَقَدْ عَرَفَنِي وَ مَنْ أَنْكَرَنِي فَأَنَا أَبُو ذَرٍّ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: إِنَّمَا مِثْلُ أَهْلِ بَيْتِي فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ كَمِثْلِ سَفِينَةِ نُوحٍ عليه السلام، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا، وَ مَنْ تَرَكَهَا هَلَكَ، وَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: اجْعَلُوا أَهْلَ بَيْتِي مِنْكُمْ مَكَانَ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ، وَ مَكَانَ الْعَيْنَيْنِ مِنَ الرَّأْسِ، فَإِنَّ الْجَسَدَ لَا يَهْتَدِي إِلَّا بِالرَّأْسِ، وَ لَا يَهْتَدِي الرَّأْسُ إِلَّا بِالْعَيْنَيْنِ.

رافع غلام ابوذر گفته است: ابوذر که خدایش از او خشنود باشد بر پله‌ی کعبه بالا رفت و حلقه‌ی در را گرفت و سپس پشتش را بر آن تکیه داد و گفت: ای مردم! هرکه مرا می‌شناسد که هیچ و هرکه مرا نمی‌شناسد من ابوذر هستم و از رسول خدا ﷺ شنیدم که فرمودند: همانا حکایت خاندانم در این امت همچون حکایت

کشتی نوح علیه السلام است که هرکه بر آن سوار شود نجات می یابد و هرکه آنرا ترک کند هلاک می گردد. از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که فرمود: خاندانم را نسبت به خودتان همچون جایگاه سر از بدن و دو چشم از سر قرار دهید، زیرا بدن جز به سبب سر هدایت نمی شود و سر جز به سبب چشمان راه به جایی نمی برد. ^{۱۸۲}

۱۱۰

هرکه از ما تخلف کند هلاک شود

حَدَّثَنَا أَبِي رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَسْبَاطٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: يَا أَبَا بَصِيرٍ نَحْنُ شَجَرَةُ الْعِلْمِ وَ نَحْنُ أَهْلُ بَيْتِ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله وَ فِي دَارِنَا مَهْبِطُ جَبْرَيْلَ عليه السلام وَ نَحْنُ خَزَانُ عِلْمِ اللَّهِ وَ نَحْنُ مَعَادِنُ وَحْيِ اللَّهِ مَنْ تَبِعَنَا نَجَا وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا هَلَكَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

امام صادق علیه السلام ای ابو بصیر مائیم درخت دانش مائیم خاندان پیغمبر صلی الله علیه و آله، در خانه ما جبرئیل علیه السلام فرود می آمد، ما خزانه دار علم خدا، معادن وحی خدائیم هر که بیرو ما باشد نجات یافته و هر که از ما تخلف کند هلاک است این حق بر خداست. ^{۱۸۳}

۱۸۲. الأمالی (للطوسی) المجلس ۱۷ ح ۲۲

۱۸۳. الأمالی (للصدوق) النص ۳۰۷ المجلس الخمسون ح ۱۵

آئمه اطهار عليهم السلام نشانه های هدایت

حدیث ۲۶: السَّلَامُ عَلَى الدُّعَاةِ إِلَى اللَّهِ وَ الْأَدْلَاءِ عَلَى مَرْضَاةِ اللَّهِ وَ
الْمُسْتَقْرِّينَ فِي أَمْرِ اللَّهِ وَ التَّامِّينَ فِي مَحَبَّةِ اللَّهِ وَ الْمُخْلِصِينَ فِي تَوْحِيدِ اللَّهِ وَ
الْمُظْهِرِينَ لِأَمْرِ اللَّهِ وَ نَهْيِهِ وَ عِبَادِهِ الْمُكْرَمِينَ الَّذِينَ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَ
هُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ

حدیث ۲۶: در زیارت جامعه‌ی کبیره می‌خوانیم: سلام بر دعوت‌کنندگان به
سوی خداوند و راهنمایان به سوی رضای او، و ظاهرکنندگان امر و نهی، سلام
بر بندگان بزرگوار او که در گفتار از او سبقت نگرفته و به امر او عمل می‌نمایند، آن‌ها
مطیع پروردگار، قیام‌کننده‌ی به امر او، عمل‌کننده‌ی به اراده و امر او، هدایت‌کننده‌ی
به راه او، و حکم‌کننده بر اساس گفتار او باشند.^{۱۸۴}

حدیث ۲۷: أَشْهَدُ أَنَّكُمْ أَبْوَابُ نِعَمِ اللَّهِ الَّتِي فَتَحَهَا عَلَيَّ بَرِيَّتِهِ وَ الْأَعْلَامُ
الَّتِي فَطَرَهَا لِإِرْشَادِ خَلِيقَتِهِ

حدیث ۲۷: در زیارت اهل‌بیت عليهم السلام می‌خوانیم: شهادت می‌دهم که شما
پرچم‌هایی هستید که خداوند برای هدایت مخلوقات خلق نموده.^{۱۸۵}

۱۸۴. من لایحضره الفقیه ج ۲ ص ۶۱۰. باب زیارة جامعۃ لجمیع الأئمة

۱۸۵. بحار الأنوار ج ۹۷ ص ۲۰۷ باب ۶ زیارة الأئمة بالبقیع ح ۸.

امّه اطهار عليها السلام سبب اتصال بين بندگان و خدای متعال

۱۱۲

حدیث ۲۸: فی دعا الندبة: اَيْنَ السَّبَبِ الْمُتَّصِلُ بَيْنَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ

حدیث ۲۸: در فرازی از دعای ندبه آمده: کجاست! آن سبب و وسیله‌ی متصل‌کننده‌ی بین آسمان و زمین.^{۱۸۶}

راه امّه اطهار عليها السلام راه نجات

حدیث ۲۹: يَا مَوْلَايَ شَقِيٍّ مَنْ خَالَفَكَمْ وَ سَعِدَ مَنْ أَطَاعَكُمْ

حدیث ۲۹: و در زیارت آل یاسین خطاب به امام زمان عجل الله تعالی فرجه می‌گوئیم: ای مولای من، هر که با شما مخالفت کند شقی و بدبخت، و هر که از شما اطاعت کند سعید و خوشبخت باشد.^{۱۸۷}

حدیث ۳۰: انظُرُوا أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ فَالزُّمُوا سَمْتَهُمْ وَ اتَّبِعُوا أَثْرَهُمْ فَلَنْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ هُدًى وَ لَنْ يُعِيدُوكُمْ فِي رَدًى فَإِنْ لَبَدُوا فَالْبُدُوا وَ إِنْ نَهَضُوا فَانْهَضُوا وَ لَا تَسْبِقُوهُمْ فَتَضِلُّوا وَ لَا تَتَأَخَّرُوا عَنْهُمْ فَتَهْلِكُوا

۱۸۶. المزار، محمد بن المشهدی باب الدعاء للندبة ص ۵۷۹.

۱۸۷. الإحتجاج ج ۲ ص ۴۹۴ ذکر طرف مما خرج أيضا عن صاحب الزمان ع من المسائل الفقهية و غيرها فی التوقيعات علی أیدی الأبواب الأربعة و غیرهم

حدیث ۳۰: امیرالمؤمنین (علیه السلام) به خاندان پیامبرتان بنگرید، و بدان سو که می‌روند بروید، و پی آنان را بگیرید که هرگز شما را از راه رستگاری بیرون نکرده و به هلاکت نخواهند کشید.^{۱۸۸}

حدیث ۳۱: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي الْمَعْرَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) مَنْ أَرَادَ أَنْ يَحْيَا حَيَاتِي وَيَمُوتَ مِيتَتِي وَيَدْخُلَ جَنَّةَ عَدْنِ الَّتِي غَرَسَهَا اللَّهُ رَبِّي بِيَدِهِ فَلْيَتَوَلَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) وَ لِيَتَوَلَّ وَلِيَّهُ وَ لِيُعَادِ عَدُوَّهُ وَ لِيُسَلِّمْ لِلْأَوْصِيَاءِ مِنْ بَعْدِهِ فَإِنَّهُمْ عِترَتِي مِنْ لَحْمِي وَ دَمِي أَعْطَاهُمُ اللَّهُ فَهَمِي وَ عَلِمِي إِلَى اللَّهِ أَشْكُو أَمْرَ أُمَّتِي الْمُنْكَرِينَ لِفَضْلِهِمُ الْقَاطِعِينَ فِيهِمْ صَلَاتِي وَ أَيُّمُ اللَّهِ لِيَقْتُلَنَّ ابْنِي لَا أَنَالَهُمُ اللَّهُ شَفَاعَتِي.

حدیث ۳۱: امام صادق (علیه السلام) از قول رسول خدا (صلى الله عليه وآله) می‌فرماید: کسی که خواهد زندگی و مرگش زندگی و مرگ من باشد و به بهشت برینی که پروردگارش به دست قدرت خود کاشته در آید باید پیروی علی بن ابی طالب (علیه السلام) کند و با دوستش دوستی و با دشمنش دشمنی نماید و نسبت به اوصیاء پس از وی تسلیم باشد زیرا ایشان از خاندان من و از گوشت و خون منند و خدا فهم و علم مرا به ایشان عطا فرموده است: به خدا شکایت می‌کنم از حال آن امتم که فضیلت ایشان را منکر گشته، پیوند مرا با

۱۸۸. نهج البلاغة (للصبيحی صالح) ص ۱۴۳ خطبه ۹۷ أصحاب رسول الله

ایشان قطع کنند (رعایت قرابت آنها را که اجر رسالت منست نکنند) به خدا سوگند که دو فرزندم را می‌کشند خدا شفاعتم را به آنها نرساند.^{۱۸۹}

حدیث ۳۲: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُوسَى بْنِ سَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الْقَهَّارِ عَنْ جَابِرِ الْجَعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَحْيَا حَيَاتِي وَيَمُوتَ مِيتَتِي وَيَدْخُلَ الْجَنَّةَ الَّتِي وَعَدَنِيهَا رَبِّي وَيَتَمَسَّكَ بِقَضِيْبِ غَرْسِهِ رَبِّي بِيَدِهِ فَلْيَتَوَلَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ (عليه السلام) وَأَوْصِيَاءَهُ مِنْ بَعْدِهِ فَإِنَّهُمْ لَا يَدْخُلُونَكَ فِي بَابِ ضَلَالٍ وَلَا يُخْرِجُونَكَ مِنْ بَابِ هُدًى فَلَا تَعْلَمُوهُمْ فَإِنَّهُمْ أَعْلَمُ مِنْكُمْ وَإِنِّي سَأَلْتُ رَبِّي أَلَا يُفَرِّقَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْكِتَابِ حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ هَكَذَا وَضَمَّ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ وَعَرَضَهُ مَا بَيْنَ صَنْعَاءَ إِلَى أَيْلَةَ فِيهِ قُدْحَانُ فِضَّةٍ وَذَهَبٍ عَدَدَ النُّجُومِ

حدیث ۳۲: پیغمبر (صلى الله عليه وآله) فرمود: هر که را خوش آید که چون من زندگی کند و چون من بمیرد و در بهشتی که خدا مرا وعده داده در آید و به شاخه‌ای که پروردگام بدست قدرت خود کاشته دست آویزد، باید علی بن ابی طالب (عليه السلام) و جانشینانش را اطاعت کند، زیرا آنها شما را به هیچ در گمراهی در نیاورده و از هیچ در هدایت خارج نکنند شما به ایشان یاد ندهید که آنها از شما داناترند من از پروردگام خواستم که میان آنها و قرآن جدائی نیندازد تا سر حوض بر من وارد شوند، این چنین دو انگشت (سبابه) خود را به هم چسبانید پهنای آن حوض به مسافت میان صنعاء تا ایلة است و به عدد ستارگان جام‌های سیمین و زرین دارد.^{۱۹۰}

۱۸۹. الکافی ج ۱ ص ۲۰۹ بَابُ مَا فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَرَسُولُهُ ص مِنْ الْكُونَ مَعَ الْأَيْمَةِ ح ۵

۱۹۰. الکافی ج ۱ ص ۲۰۹ بَابُ مَا فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَرَسُولُهُ ص مِنْ الْكُونَ مَعَ الْأَيْمَةِ ح ۶

حدیث ۳۳: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمَهْوَرٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْفَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَإِنَّ الرُّوحَ وَ الرِّاحَةَ وَ الْفُلْجَ وَ الْعُونَ وَ النَّجَاحَ وَ الْبَرَكَاتَةَ وَ الْكِرَامَةَ وَ الْمَغْفِرَةَ وَ الْمَعَافَاةَ وَ الْيُسْرَ وَ الْبُشْرَى وَ الرِّضْوَانَ وَ الْقُرْبَ وَ النَّصْرَ وَ التَّمَكُّنَ وَ الرَّجَاءَ وَ الْمَحَبَّةَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لِمَنْ تَوَلَّى عَلِيًّا عليه السلام وَ أَنْتُمْ بِهِ وَ بَرِيٍّ مِنْ عَدُوِّهِ وَ سَلَّمَ لِفَضْلِهِ وَ لِلأَوْصِيَاءِ مِنْ بَعْدِهِ حَقًّا عَلَيَّ أَنْ أُدْخِلَهُمْ فِي شَفَاعَتِي وَ حَقُّ عَلَيَّ رَبِّي تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَنْ يَسْتَجِيبَ لِي فِيهِمْ فَإِنَّهُمْ أَتْبَاعِي وَ مَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي.

حدیث ۳۳: امام باقر عليه السلام (از قول پیغمبر صلی الله علیه و آله چنان که مجلسی گوید) فرمود: همانا نسیم رحمت و آسودگی و پیروزی و کمک و کامیابی و برکت و بزرگواری و آمرزش و ایمنی و توانگری و مژده و رضوان و تقرب و یاری و توانائی و امید و دوستی خدای عز و جل، برای کسی است که علی عليه السلام را دوست بدارد. و اطاعتش کند و از دشمنش بیزاری جوید و به فضیلت او و جانشینانش معترف باشد، بر من است که ایشان را در شفاعتم در آورم و بر پروردگار من است که شفاعت مرا نسبت به ایشان بپذیرد، زیرا آنها پیرو منند و هر که پیروی من کند از آن من است. ۱۹۱

أُمَّةٌ أَطَارِقُ بِرُوحِهَا هِدَايَةَ

حدیث ۳۴: قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام: نَحْنُ رَايَةُ الْحَقِّ الَّتِي مَنْ تَبِعَهَا نَجَا وَ مَنْ تَأَخَّرَ عَنْهَا هَوَى وَ نَحْنُ أَيْمَةُ الدِّينِ وَ قَائِدُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَ نَحْنُ مَعْدِنُ النَّبُوَّةِ

۱۹۱. الکافی ج ۱ ص ۲۱۰ بَابُ مَا فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ رَسُوْلُهُ ص مِنْ الْكُوْنِ مَعَ الْأَيْمَةِ ح ۷

وَ مَوْضِعُ الرِّسَالَةِ وَ الْيَنَّا تَخْتَلِفُ الْمَلَائِكَةُ وَ نَحْنُ سِرَاجٌ لِمَنْ اسْتَضَاءَ وَ السَّبِيلُ لِمَنْ اهْتَدَى وَ نَحْنُ الْقَادَةُ إِلَى الْجَنَّةِ وَ نَحْنُ الْجُسُورُ وَ الْقَنَاطِرُ وَ نَحْنُ السَّنَامُ الْأَعْظَمُ وَ بِنَا يَنْزِلُ الْغَيْثُ وَ بِنَا يَنْزِلُ الرَّحْمَةُ وَ بِنَا يُدْفَعُ الْعَذَابُ وَ النَّقْمَةُ فَمَنْ سَمِعَ هَذَا الْهُدَى فَلْيَتَفَقَّدْ فِي قَلْبِهِ حُبَّنَا فَإِنْ وَجَدَ فِيهِ الْبُغْضَ لَنَا وَ الْإِنْكَارَ لِفَضْلِنَا فَقَدْ ضَلَّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ.

حدیث ۳۴: امام صادق (علیه السلام): ما همان پرچم حقّی هستیم که هر که پیرو آن باشد نجات یافته و کسی که از آن تخلف ورزد گمراه می‌گردد ما معدن نبوت، محل و موضع رسالتیم. فرشتگان به سوی ما رفت و آمد می‌نمایند باران به واسطه‌ی ما می‌بارد، رحمت به وسیله‌ی ما فرود می‌آید، و عذاب و نقت به واسطه‌ی ما دفع می‌شود. هر که این هدایت را شنید در دلش در جستجوی محبت ما باشد، اگر در آن دشمنی ما و انکار فضایل ما را بیابد از راه راست منحرف شده.^{۱۹۲}

حدیث ۳۵: قَالَ عَلِيٌّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)..... وَ إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلِمْنَا وَ بِحُكْمِ اللَّهِ حَكَمْنَا وَ مِنْ قَوْلِ صَادِقٍ سَمِعْنَا فَإِنْ تَتَّبِعُوا آثَارَنَا تَهْتَدُوا بِبَصَائِرِنَا وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلُوا يُهْلِكُكُمْ اللَّهُ بِأَيْدِينَا مَعَنَا رَأْيُهُ الْحَقُّ مَنْ تَبِعَهَا لِحَقٍّ وَ مَنْ تَأَخَّرَ عَنْهَا غَرِقَ

حدیث ۳۵: امیرالمؤمنین (علیه السلام) در حدیثی بسیار زیبا و پرمعنا فرمودند: آگاه باشید! ما خاندانی هستیم که علم ما از علم خدا، و حکم ما به حکم خداست، اگر پیروی کنید اعمال و آثار ما را، به بنیابی ما هدایت شده، و اگر پیروی نکردید، خدا

۱۹۲. مشارق أنوار الیقین فی أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ۷۶ فصل [برکات آل محمد عليهم السلام علی الخلائق].

شما را نابود کند، با ماست پرچم و نشانه حق. آن کسی که بیروی ما کند به ما می پیوندد و کسی که با ما مخالفت ورزد هلاک می شود.^{۱۹۳}

حدیث ۳۶: أَشْهَدُ أَنَّكُمْ أَبْوَابُ نِعْمِ اللَّهِ الَّتِي فَتَحَهَا عَلَيَّ بَرِيَّتِهِ وَ الْأَعْلَامُ الَّتِي فَطَرَهَا لِإِرْشَادِ خَلِيقَتِهِ

حدیث ۳۶: در زیارت اهل بیت (علیهم السلام) می خوانیم: شهادت می دهم که شما پرچم‌هایی هستید که خداوند برای هدایت مخلوقات خلق نموده^{۱۹۴}

حدیث ۳۷: قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): مَعَنَا رَايَةُ الْحَقِّ مَنْ تَبِعَهَا لِحَقِّ وَ مَنْ تَأَخَّرَ عَنْهَا غَرِقَ أَلَا وَ بِنَا يُدْرِكُ تِرَةً كُلِّ مُؤْمِنٍ وَ بِنَا تُخْلَعُ رِبْقَةُ الذُّلِّ عَنْ أَعْنَاقِكُمْ وَ بِنَا فَتِحَ لَا بِكُمْ وَ بِنَا يُخْتَمُ لَا بِكُمْ.

حدیث ۳۷: امام صادق (علیه السلام): از پدران بزرگوارش: پرچم حق همراه ماست، هرکه در پی آن آید (به ساحل نجات) رسد و هرکه از آن عقب ماند هلاک گردد، بدانید به وسیله‌ی ما انتقام خون هر مؤمنی گرفته شود و به وسیله‌ی ما طوق خواری از گردن‌هایتان برداشته شود و به وسیله‌ی ما باب فتح گشوده شده و به وسیله‌ی ماست که درها مهر و بسته می شود نه به وسیله‌ی شما.^{۱۹۵}

۱۹۳. الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد ج ۱ ص ۲۴۰ باب کلامه ع فی الدعاء إلی نفسه و التعریض بظالمه .... ح ۱

۱۹۴. بحار الأنوار ج ۹۷ ص ۲۰۷ باب ۶ زیارة الأئمة بالقیع ح ۸.

۱۹۵. الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد ج ۱ ص ۲۴۰ باب کلامه فی الدعاء إلی نفسه و التعریض بظالمه .... ح ۱

امام راهنای امت

حدیث ۳۸: قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اللَّهُمَّ بَلَى لَا تَخْلُو الْأَرْضَ مِنْ قَائِمٍ لِلَّهِ بِحُجَّةٍ إِمَامًا ظَاهِرًا مَشْهُورًا وَإِمَامًا خَائِفًا مَغْمُورًا لِنَلَّا تَبْطَلْ حُجَجَ اللَّهِ وَبَيِّنَاتِهِ.... يَحْفَظُ اللَّهُ بِهِمْ حُجَجَهُ وَبَيِّنَاتِهِ..... أُولَئِكَ خُلَفَاءُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَالدُّعَاةُ إِلَى دِينِهِ

حدیث ۳۸: امیرالمومنین علیه السلام در حدیثی زیبا و پرمعنا فرمودند: زمین از کسی که با حجت برای خدا قیام کند خالی نمی ماند یا ظاهر و مشهور است و یا غائب... خداوند به واسطه‌ی آنان حجت‌ها و دلائل آشکارش را حفظ می‌کند... آنان خلفای خدا در زمین‌اند و داعیان به دین خدایند.

حدیث ۳۹: قَالَ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْإِمَامُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَالِمٌ لَا يَجْهَلُ رَاعٍ لَا يَنْكُلُ مَعْدِنُ الْقُدْسِ وَالطَّهَارَةِ وَالنُّسْكِ وَالزَّهَادَةِ وَالْعِلْمِ وَالْعِبَادَةِ

حدیث ۳۹: امام رضا علیه السلام در حدیثی فرمودند: امام علیه السلام عالمی است که جهل در او راه نداشته و راهبر و نگهبانی است که سستی و ترس بر او عارض نمی‌گردد، او معدن قداست، طهارت، عبادت، زهد و علم به شمار می‌رود.^{۱۹۶}

حدیث ۴۰: قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَبَعَثَ فِيهِمْ رَسُولَهُ وَوَاتَرَ إِلَيْهِمْ أَنْبِيَاءَهُ لِيَسْتَأْذُوهُمْ مِيثَاقَ فِطْرَتِهِ وَيَذَكِّرُوهُمْ مَنْسِيَّ نِعْمَتِهِ.... وَيُثِيرُوا لَهُمْ دَفَائِنَ الْعُقُولِ

حدیث ۴۰: آقا امیرالمومنین علیه السلام در حدیثی زیبا و پرمعنا فرمودند: پس رسولان خویش را در میان آنان مبعوث کرد و پیامبرانش را پی در پی فرستاد تا... گنج‌های عقل‌ها را برای آنان بیرون آورند.^{۱۹۷}

۱۹۶. الامالی للصدوق مجلس ۹۷ ح ۱

۱۹۷. نهج البلاغه للصبحی صالح ص ۴۳ خطبه ۱ اختیار الأنبياء

پیروی از ایشان عامل نجات از ضلالت

حدیث ۴۱: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيِّ عَنْ

۱۱۹

بَعْضِ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: ... لَا يَهْتَدِي هَادٍ مِنْ ضَلَالَةٍ إِلَّا بِهِمْ

حدیث ۴۱: امام صادق عليه السلام: هیچ هدایت شونده‌ای از ضلالت و گمراهی

نجات نیافته مگر به سبب ایشان (اهل بیت عليهم السلام).^{۱۹۸}

همراهی با ایشان موجب رستگاری

حدیث ۴۲: اللَّازِمُ لَكُمْ لِأَحَقِّ ... وَ ضَلَّ مَنْ فَارَقَكُمْ وَ فَازَ مَنْ تَمَسَّكَ بِكُمْ

حدیث ۴۲: در زیارت جامعه‌ی کبیره آمده است: کسی که با شما اهل بیت عليهم السلام

همراه باشد به شما پیوسته، و هر که از شما جدا شود گمراه می‌گردد و هر که نیز به

شما متمسک شود به رستگاری می‌رسد.^{۱۹۹}

---

۱۹۸. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۲۲۰ باب ۹ باب فی الأئمة ع أنه جرى لهم ما جرى لرسول الله و أنهم أمناء الله على خلقه و أركان الأرض و أمناء الله على ما هبط من علم أو عذر أو نذر و الحجّة البالغة على

ما فى الأرض و أنهم قد أعطوا علم المنايا و البلايا و الوصايا و فصل الخطاب و العصا و الميسم ح ۲.

۱۹۹. من لا يحضره الفقيه زيارة جامعّة لجميع الأئمة ع ج ۲ ص ۶۱۲.

اطاعت از امام علیه السلام موجب نجات

حدیث ۴۳: أَبِي رَه قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَظِيمِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَكَانَ مَرِيضاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ عَيْسَى بْنِ السَّرِيِّ الْيَسْرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مِنَّا الْإِمَامُ الْمَفْرُوضُ طَاعَتُهُ مَنْ جَحَدَهُ مَاتَ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا وَاللَّهُ مَا تَرَكَ الْأَرْضُ مُنْذُ قَبْضِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ آدَمَ إِلَّا وَفِيهَا إِمَامٌ يُهْتَدَى بِهِ إِلَى اللَّهِ حُجَّةً عَلَى الْعِبَادِ مَنْ تَرَكَهُ هَلَكَ وَمَنْ لَزِمَهُ نَجَا حَقًّا عَلَى اللَّهِ.

حدیث ۴۳: امام صادق علیه السلام در روایتی روشنگرانه فرمودند: امامی که اطاعتش فرض است از ماست. کسی که او را انکار کند یهودی یا نصرانی می‌میرد، سوگند به خدا، زمین از زمانی که آدم علیه السلام را قبض روح کرده است از امامی که به سوی خدا هدایت کند خالی نشده. امامی که حجت خدا بر بندگانشست و کسی که او را ترک کند هلاک می‌شود و کسی که ملازم او باشد نجات می‌یابد.^{۲۰۰}

حدیث ۴۴: أَبُو مُحَمَّدٍ الْقَاسِمُ بْنُ الْعَلَاءِ رَحِمَهُ اللَّهُ رَفَعَهُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ:.... كُنَّا فِي أَيَّامِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عليه السلام بِمَرَوْ فَاجْتَمَعْنَا فِي مَسْجِدِ جَامِعِهَا فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ فِي بَدْءِ مَقْدَمِنَا فَأَدَارَ النَّاسُ أَمْرَ الْإِمَامَةِ وَذَكَرُوا كَثْرَةَ اخْتِلَافِ النَّاسِ فِيهَا فَدَخَلْتُ عَلَى سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ الرِّضَا عليه السلام فَأَعْلَمْتُهُ مَا خَاضَ النَّاسُ فِيهِ فَتَبَسَّمَ ثُمَّ قَالَ:... الْإِمَامُ كَالشَّمْسِ الطَّالِعَةِ لِلْعَالَمِ... الْإِمَامُ الْبَدْرُ الْمُنِيرُ وَ السَّرَاجُ الزَّاهِرُ وَ الثُّورُ السَّاطِعُ وَ النَّجْمُ الْهَادِي فِي غِيَاهِبِ

۲۰۰. ثواب الاعمال ص ۲۰۵ باب عقاب من مات لا يعرف إمامه ح ۲

الدُّجَى وَ الْبَلَدِ الْقِفَارِ وَ لُجَجِ الْبِحَارِ ... وَ الدَّالُّ عَلَى الْهُدَى وَ الْمُنْجِي مِنَ
الرَّدَى... وَ الدَّلِيلُ فِي الْمَهَالِكِ مَنْ فَارَقَهُ فَهَالِكٌ

حدیث ۴۴: امام رضا علیه السلام در ضمن حدیثی مفصل و بسیار زیبا فرمودند: امام علیه السلام
چون خورشید تابان است برای عالم... امام ماه درخشان و چراغ روشن کننده و نوری
تابنده و ستاره‌های هدایت کننده در تاریکی‌های وحشت زا و بیابان‌های بی آب و علف
و دریا‌های ژرف... و راهنمای راه هدایت و نجات بخش از بدبختی است... امام علیه السلام
راهنمای در مهلکه‌هاست هر آن که از او جدا شود، هلاک گردد. ۲۰۱
آری بدرستی که هر که از امام علیه السلام اطاعت کند نجات یافته و هر که پیروی از او را
ترک کند هلاک می‌گردد.

هدایت‌کنندگان امت

حدیث ۴۵: أَبِي عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ
الرُّضَا عليه السلام أَسْأَلُهُ عَنْ تَفْسِيرِ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ إِلَى آخِرِ
الآيَةِ فَكَتَبَ إِلَيَّ الْجَوَابَ: ... مَنْ فَارَقَنَا هَلَكَ وَ مَنْ تَبِعَنَا نَجَا..... نَحْنُ نُورٌ لِمَنْ
تَبِعَنَا وَ هُدًى لِمَنْ اهْتَدَى بِنَا

حدیث ۴۵: امام رضا علیه السلام در حدیثی بسیار زیبا فرمودند: ... عبد الله بن
جندب گفت برای حضرت رضا علیه السلام نوشتم این آیه را تفسیر فرمایید ﴿اللَّهُ نُورُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ در جواب من نوشت: ... هر که از ما جدا شود هلاک می‌گردد، و

هر که پیرو ما باشد نجات می‌یابد... ما برای کسی که از ما پیروی کند روشنایی هستیم و برای کسی که به وسیله‌ی ما راه بجوید مایه‌ی راهنمایی.^{۲۰۲}

حدیث ۴۶: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام): وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ لَنْ تَعْرِفُوا الرُّشْدَ حَتَّى تَعْرِفُوا الَّذِي تَرَكَهُ وَ لَنْ تَأْخُذُوا بِمِيثَاقِ الْكِتَابِ حَتَّى تَعْرِفُوا الَّذِي نَقَضَهُ وَ لَنْ تَمَسَّكُوا بِهِ حَتَّى تَعْرِفُوا الَّذِي نَبَذَهُ فَالْتَمِسُوا ذَلِكَ مِنْ عِنْدِ أَهْلِهِ فَإِنَّهُمْ عَيْشُ الْعِلْمِ وَ مَوْتُ الْجَهْلِ هُمْ الَّذِينَ يُخْبِرُكُمْ حُكْمُهُمْ عَنْ عِلْمِهِمْ وَ صَمْتُهُمْ عَنْ مَنْطِقِهِمْ وَ ظَاهِرُهُمْ عَنْ بَاطِنِهِمْ لَا يُخَالِفُونَ الدِّينَ وَ لَا يَحْتَلِفُونَ فِيهِ فَهُوَ بَيْنَهُمْ شَاهِدٌ صَادِقٌ وَ صَامِتٌ نَاطِقٌ.

حدیث ۴۶: امیرالمؤمنین (عليه السلام) بدانید که شما هرگز راه رستگاری را نخواهید یافت تا کسی که آن را رها کرده بشناسید و هرگز به پیمان قرآن وفا نمی‌کنید تا کسی که پیمانش را شکسته بشناسید و هرگز به قرآن چنگ نمی‌زنید تا کسی که آن را به دور انداخته بشناسید و این همه را از اهل قرآن بخواهید که دانش به آن‌ها زنده و نادانی با وجود آن‌ها مرده آنان که داوری شان شما را از دانش آنان خبر می‌دهد و سکوتشان از سخنشان و بُرونشان از درونشان، نه با دین مخالفتی ورزیده و نه در آن اختلافی دارند دین در میان آنان گواهی راستین و خاموشی گویاست.^{۲۰۳}

حدیث ۴۷: قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام): مَعَنَا رَايَةُ الْحَقِّ مَنْ تَبِعَهَا لِحَقٍّ وَ مَنْ تَأَخَّرَ عَنْهَا غَرِقَ أَلَا وَ بِنَا يُدْرِكُ تِرَةً كُلِّ مُؤْمِنٍ وَ بِنَا تُخْلَعُ رَبَقَةُ الذُّلِّ عَنْ أَعْنَاقِكُمْ وَ بِنَا فُتِحَ لَا بِكُمْ وَ بِنَا يُحْتَمُّ لَا بِكُمْ.

۲۰۲. تفسیر القمی ج ۲ ص ۱۰۴ [سورة النور(۲۴): الآيات ۳۵ الى ۳۸] .....

۲۰۳. نهج البلاغه للصبحی صالح ص ۲۰۵ خطبه‌ی ۱۴۷ عظة الناس

حدیث ۴۷: امام صادق (علیه السلام): از پدران بزرگوارش: پرچم حق همراه ماست، هرکه در پی آن آید (به ساحل نجات) رسد و هرکه از آن عقب ماند هلاک گردد، بدانید به وسیله‌ی ما انتقام خون هر مؤمنی گرفته شود و به وسیله‌ی ما طوق خواری از گردن‌هایتان برداشته شود و به وسیله‌ی ما باب فتح گشوده شده و به وسیله‌ی ماست که درها مهر و بسته می شود نه به وسیله‌ی شما.^{۲۰۴}

حدیث ۴۸: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ الْمَكِّيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ... وَ هُمْ أَبْوَابُ الْعِلْمِ فِي أُمَّتِي مَنْ تَبِعَهُمْ نَجَا مِنَ النَّارِ وَ مَنْ اقْتَدَى بِهِمْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

حدیث ۴۸: پیامبر خدا ﷺ: در بیان جایگاه امامان فرمودند: آنان درهای علمند در میان امت هر که از آنان پیروی کند از آتش نجات می یابد و هر که به آنها اقتدا کند به راه راست رهنمون شود.^{۲۰۵}

حدیث ۴۹: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام): انظروا أهل بيت نبيكم ﷺ فالزموا سمتهم و اتبعوا أثرهم فلن يخرجوكم من هدى و لن يعيدوكم في ردى فإن لبذوا فالبذوا و إن نهضوا فانهضوا...

۲۰۴. الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد ج ۱ ص ۲۴۰ كلامه ع في الدعاء إلى نفسه و

التعريض بظالمه ح ۱

۲۰۵. الأملی للصدوق مجلس ۶ ح ۵.

حدیث ۴۹: امیرالمؤمنین (علیه السلام) به اهل بیت پیامبرتان (علیهم السلام) بنگرید، راه ایشان را در پیش گرفته و رد پای آنان را دنبال کنید که، هرگز شما را از راه رستگاری بیرون نخواهند کرد و هیچ‌گاه به نابودیتان باز نمی‌گردانند. ۲۰۶

حدیث ۵۰: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام)... أَلَا وَ إِنَّ لِكُلِّ مَأْمُومٍ إِمَامًا يَقْتَدِي بِهِ وَ يَسْتَضِيءُ بِنُورِ عِلْمِهِ

حدیث ۵۰: امیرالمؤمنین (علیه السلام) در خطاب به عثمان بن حنیف فرمودند: هان ای عثمان! به راستی که هر پیروی را پیشوایی است که از او پیروی می‌نماید و از نور دانش او روشنی می‌جوید. ۲۰۷

حدیث ۵۱: قَالَ عَلِيُّ (علیه السلام)... وَ اقْتَدُوا بِهَدْيِ نَبِيِّكُمْ فَإِنَّهُ أَفْضَلُ الْهَدْيِ وَ اسْتَنُوا بِسُنَّتِهِ فَإِنَّهَا أَهْدَى السُّنَنِ

حدیث ۵۱: امیرالمؤمنین (علیه السلام) به هدایت پیامبرتان اقتدا کنید که آن برترین هدایت است و به سنت او عمل کنید که آن هدایت کننده‌ترین سنت‌هاست. ۲۰۸

اُمّه اطهار ستارگان هدایت

حدیث ۵۲: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ أَسْبَاطِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: سَأَلَ الْهَيْثَمُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) وَ أَنَا عِنْدَهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿وَ عَلَامَاتٍ وَ بِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ﴾ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) النَّجْمُ وَ الْعَلَامَاتُ هُمُ الْأَيْمَةُ (علیهم السلام) *

۲۰۶. نهج البلاغه ص ۱۴۳ خطبه‌ی ۹۷ أصحاب رسول الله.

۲۰۷. نهج البلاغه نامه‌ی ۴۵. للصبحی صالح

۲۰۸. نهج البلاغه للصبحی صالح ص ۱۶۳ خطبه‌ی ۱۱۰ الإسلام.

حدیث ۵۲: هیثم از امام صادق (علیه السلام) راجع به قول خدای عز و جل «وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ»^{۲۰۹} و علاماتی گذاشت و به وسیله ستاره هدایت شوند پرسید، امام (علیه السلام) فرمود: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) ستاره است و علامات ائمه اند.^{۲۱۰}

۱۲۵

حدیث ۵۳: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ قَالَ: سَأَلْتُ الرَّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى «وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ»^{۲۱۱} قَالَ نَحْنُ الْعَلَامَاتُ وَالنَّجْمُ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ).*

حدیث ۵۳: و شاء می گوید: از حضرت رضا (علیه السلام) راجع به قول خدای تعالی «وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ» و علاماتی گذاشت و به وسیله ستاره هدایت شوند پرسیدم فرمود: ما هستیم علامات و ستاره رسول خدا (صلی الله علیه و آله) است.^{۲۱۲}

امه اطهار بشیر و نذیر

حدیث ۵۴: «وَ أَوْحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرْكُمْ بِهِ وَ مَنْ بَلَغَ» قَالَ مَنْ بَلَغَ هُوَ الْإِمَامُ قَالَ مُحَمَّدٌ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) يُنذِرُ وَ إِنَّا نُنذِرُ كَمَا أَنْذَرَ بِهِ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ)

۲۰۹. النحل آیه ۱۶

۲۱۰. الکافی ج ۱ ص ۲۰۷ کتاب الحجة باب أن الأئمة هم العلامات التي ذكرها الله عز و جل في كتابه ح ۲

۲۱۱. النحل آیه ۱۶

۲۱۲. الکافی ج ۱ ص ۲۰۷ کتاب الحجة باب أن الأئمة هم العلامات التي ذكرها الله عز و جل في كتابه ح ۳

حدیث ۵۴: درباره آیه شریفه ﴿وَأَوْحِي إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنَ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ﴾ از امام صادق علیه السلام سوال شد: امام علیه السلام فرمودند: ﴿مَنْ بَلَغَ﴾ همان امام علیه السلام است سپس فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم مردم را متوجه می‌کند و می‌ترساند ما نیز می‌ترسانیم، مانند رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم ۲۱۳

حدیث سفینه

حدیث ۵۵: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله و سلم: مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ مَثَلُ سَفِينَةِ نُوحٍ علیه السلام مَنْ رَكِبَهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا هَلَكَ.

حدیث ۵۵: رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم: مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي مِنْكُمْ مَثَلُ كِسْفِ نُوْحٍ علیه السلام اسْتِ، كِه هِرْكِه سِوَارِ شَدِ (پِیروِی از آن‌ها كِرْد) نِجَاتِ یَافْتِ، وَ هِرْكِه تَخَلَّفَ كِرْدِ هِلَاكِ شَدِ. ۲۱۴

حدیث ۵۶: وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله و سلم مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ علیه السلام مَنْ رَكِبَهَا نَجَا وَمَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا زُجَّ فِي النَّارِ.

حدیث ۵۶: وَ بِه هَمِیْنِ اسْنَادِ از آن حضرت روایت است که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي مِنْكُمْ مَثَلُ كِسْفِ نُوْحٍ علیه السلام اسْتِ كِه هِرْ كِه دَرِ آن دَرِ آمْدِ نِجَاتِ یَافْتِ وَ هِرْ كِه تَخَلَّفَ نَمُودِ دَرِ آبِ غَرَقِ وَ دَرِ آتَشِ پَرْتِ شَدِ. ۲۱۵

۲۱۳. تفسیر القمی ج ۱ ص ۱۹۵ [سورة الأنعام(۶): الآيات ۱ الى ۴۴]

۲۱۴. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم ص ۸۵ الفصل الخامس فی الدین قواعد الدین ح ۱۳۹۹

۲۱۵. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۲۷ باب ۳۱ باب فیما جاء عن الرضا ع من الأخبار

حدیث ثقلین

حدیث ۵۷: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فِي آخِرِ خُطْبَتِهِ يَوْمَ قَبْضِهِ اللَّهُ عَزَّ وَ
 ۱۲۷ جَلَّ إِلَيْهِ إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا
 كِتَابَ اللَّهِ وَ عِتْرَتِي أَهْلَ بَيْتِي فَإِنَّ اللَّطِيفَ الْخَبِيرَ قَدْ عَاهَدَ إِلَيَّ أَنَّهُمَا لَنْ
 يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ كَهَاتَيْنِ وَ جَمَعَ بَيْنَ مُسَبِّحَتَيْهِ وَ لَا أَقُولُ
 كَهَاتَيْنِ وَ جَمَعَ بَيْنَ الْمُسَبِّحَةِ وَ الْوُسْطَى فَتَسْبِقَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى
 فَتَمَسَّكُوا بِهِمَا لَا تَزُلُّوا وَ لَا تَضِلُّوا وَ لَا تَقْدَمُوهُمَّ فَتَضِلُّوا.

حدیث ۵۷: رسول خدا ﷺ: در آخرین خطبه‌اش روزی که خدای عزوجل
 قبض روحش فرمود (و او را به نزد خودش برد) فرمود: من همانا دو چیز در میان
 شما می‌گذارم که پس از من هرگز گمراه نشوید تا مادامی که به آن دو چنگ زنید:
 کتاب خدا، و عترتم که اهل بیت (علیهم‌السلام) (و خاندان) منند زیرا خدای لطیف و خبیر به من
 خبر داده که آن دو از هم جدا نشوند تا در کنار حوض بر من وارد شوند، مانند این
 دو (انگشت که با هم برابرند) و دو (انگشت سبابه خود را به هم چسباند و نمی‌گویم
 مانند این دو انگشت، و انگشت سبابه و وسطی را به هم چسباند. (یعنی با هم برابرند
 و این طور نیست) که یکی بر دیگری پیش باشد (و جلو افتد) پس به هر دوی اینها
 چنگ زنید تا نلغزید و گمراه نشوید، و برایشان جلو نیفتید که گمراه شوید.^{۲۱۶}

هدایت کنندگان دلسوزامت

حدیث ۵۸: وَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ قَالَ: قَالَ الْبَاقِرُ عليه السلام... فَوَاللَّهِ مَا يُوجَدُ الْعِلْمُ إِلَّا هَاهُنَا وَ كَانَ يَقُولُ مِحْنَةُ النَّاسِ عَلَيْنَا عَظِيمَةٌ إِنْ دَعَوْنَاهُمْ لَمْ يُجِيبُونَا وَ إِنْ تَرَكْنَاهُمْ لَمْ يَهْتَدُوا بِغَيْرِنَا

حدیث ۵۸: امام باقر عليه السلام فرمودند: به خدا سوگند که علم جز در این خاندان یافت نشود. و پیوسته آن جناب می فرمود: رنج مردم برای ما زیاد است اگر دعوتشان کنیم نمی پذیرند و اگر رها نمائیم آنها را هدایت نمی یابند جز به وسیله ما. ۲۱۷

حدیث ۵۹: حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْرُورٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو أَحْمَدَ مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ الْأَزْدِيُّ عَنِ الْمُفْضَلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام بَلِيَّةُ النَّاسِ عَظِيمَةٌ إِنْ دَعَوْنَاهُمْ لَمْ يُجِيبُونَا وَ إِنْ تَرَكْنَاهُمْ لَمْ يَهْتَدُوا بِغَيْرِنَا.

حدیث ۵۹: حضرت صادق عليه السلام فرمود: گرفتاری مردم زیاد است اگر آنها را دعوت کنیم نمی پذیرند و اگر رها کنیم جز به وسیله ما هدایت نمی یابند. ۲۱۸

۲۱۷. الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي ج ۲ ص ۳۳۱ احتجاج أبي جعفر محمد بن علي الباقر

ع في شيء مما يتعلق بالأصول و الفروع حديث الاخر

۲۱۸. الأمالی للصدوق ص ۶۰۹ المجلس التاسع و الثمانون ح ۴

باب هشتم

تفسیر قرآن و استخراج

حقایق دین از بطن آن

تفسیر قرآن

۱۳۰

﴿فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾^{۲۱۹}

اما کسانی که در دل‌هایشان کجی و انحراف است از متشابهات قرآن پیروی می‌کنند برای فتنه جویی و طلب تاویل آن، با آن که تاویل آن را کسی جز خدا و راسخان در علم نمی‌دانند.

حدیث ۱: تفسیر الإمام (علیه السلام) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ... وَ مَنْ طَلَبَ الْهُدَى فِي غَيْرِهِ (القرآن) أَضَلَّهُ اللَّهُ

حدیث ۱: رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که هدایت را در غیر قرآن بجوید، خدا او را گمراه فرماید (و به خود واگذارد)^{۲۲۰}

حدیث ۲: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ الرَّيَّانِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا (علیه السلام) عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ: مَا آمَنَ بِي مَنْ فَسَّرَ بَرَأْيِهِ كَلَامِي...*

۲۱۹. آل عمران آیه ۷

۲۲۰. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه ص ۴۵۰ باب فی فضائل القرآن، و فضل

تعلّمه و تعلیمه ح ۲۹۷

حدیث ۲: خداوند متعال در حدیثی قدسی فرموده است: کسی که کلام مرا به

رای خود تفسیر کند به من ایمان نیاورده...^{۲۲۱}

۱۳۱

حدیث ۳: وَ فِي الْخِصَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَا جِيلَوِيَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُفَضَّلٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: ... قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَعَنَ اللَّهُ الْمُجَادِلِينَ فِي دِينِ اللَّهِ عَلَى لِسَانِ سَبْعِينَ نَبِيًّا وَ مَنْ جَادَلَ فِي آيَاتِ اللَّهِ كَفَرَ قَالَ اللَّهُ مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَ مَنْ فَسَّرَ الْقُرْآنَ بِرَأْيِهِ فَقَدْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ

حدیث ۳: رسول خدا ﷺ در حدیثی روشنگرانه فرمودند: ... کسی که قرآن را

به رای خود تفسیر کند، بر خدا افترا و دروغ بسته است.^{۲۲۲}

حدیث ۴: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ

عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ: قَالَ الْبَاقِرُ عليه السلام: ... وَ نَحْنُ فَلَيْسَ يَعْلَمُهُ غَيْرُنَا*

حدیث ۴: امام باقر عليه السلام: ... علم قرآن را کسی غیر از ما نمی داند.^{۲۲۳}

۲۲۱. التوحيد ص ۶۸ باب ۲ التوحيد و نفي التشبيه ح ۲۳، الأمالی (للسدوق) ص ۶ المجلس الثاني ح ۳

۲۲۲. کمال الدين و تمام النعمة ج ۱ ص ۲۵۶ باب ۲۴ باب ما روى عن النبي ص فى النص على القائم و أنه الثاني عشر من الأئمة ح ۱

۲۲۳. تفسیر القمی ج ۲ ص ۴۲۵ باب ۹۲ سُورَةُ اللَّيْلِ مَكِّيَّةٌ آيَاتُهَا إِحْدَى وَعِشْرُونَ ۲۱، وسائل الشيعة ج ۲۷ ص ۲۰۵ باب ۱۳ باب عدم جواز استنباط الأحكام النظرية من ظواهر القرآن إلا بعد معرفة تفسيرها من الأئمة ح ۳۳۶۱۱ - ۸۰

حدیث ۵: نهج البلاغه مِنْ وَصِيَّتِهِ لِابْنِ عَبَّاسٍ لَمَّا بَعَثَهُ لِلاَحْتِجَاجِ عَلَيَّ
الْخَوَارِجِ لَا تُخَاصِمُهُمْ بِالْقُرْآنِ فَإِنَّ الْقُرْآنَ حَمَلٌ ذُو وُجُوهِ تَقُولُ وَ يَقُولُونَ وَ لَكِنْ
حَاجَّهُمْ بِالسُّنَّةِ فَإِنَّهُمْ لَنْ يَجِدُوا عَنْهَا مَحِيصًا.

حدیث ۵: امیرالمومنین (علیه السلام) خطاب به ابن عباس زمانی که او را به سوی
خوارج فرستاد فرمود: با خوارج، با آیات قرآن مباحثه نکن که قرآن تاب معانی
مختلف و امکان تفاسیر گوناگون دارد، تو چیزی می‌گویی و آن‌ها چیزی دیگر، لیکن
با سنت پیامبر (صلی الله علیه و آله) با آن‌ها محاجه کن که در برابر آن، پاسخی نخواهند یافت. ۲۲۴

حدیث ۶: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْحَافِظُ الْبَغْدَادِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ
مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ ثَابِتِ بْنِ كِنَانَةَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ الْعَبَّاسِ أَبُو
جَعْفَرِ الْخُرَاعِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْعُرَيْنِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ ثَابِتٍ عَنْ
عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِي يَحْيَى عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: ...إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْزَلَ عَلَيَّ
الْقُرْآنَ وَ هُوَ الَّذِي مَنْ خَالَفَهُ ضَلَّ وَ مَنْ ابْتَغَى عِلْمَهُ عِنْدَ غَيْرِ عَلِيٍّ هَلَكَ

حدیث ۶: پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در حدیثی زیبا و پر معنا فرمودند: ...خداوند
عزوجل قرآن را بر من نازل کرد هر که از قرآن تخلف کند گمراه شده و هر که علم
قرآن را از غیر علی (علیه السلام) بجوید هلاک می‌گردد ۲۲۵

حدیث ۷: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْحَافِظُ الْبَغْدَادِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ ثَابِتِ بْنِ كِنَانَةَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ الْعَبَّاسِ

۲۲۴. نهج البلاغه (للصباحي صالح) ص ۴۶۵ رسائل أمير المؤمنين عليه السلام باب ۷۷ و من وصية له ع لعبد
الله بن العباس [أيضا] لما بعثه للاحتجاج على الخوارج .....

۲۲۵. الأمالی (للصدوق) ص ۶۵ المجلس الخامس عشر ۱۵ ح ۱۱.

أَبُو جَعْفَرٍ الْخَزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْعُرَيْنِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ ثَابِتٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِي يَحْيَى عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: صَعِدَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمِنْبَرَ فَخَطَبَ وَاجْتَمَعَ النَّاسُ إِلَيْهِ فَقَالَ:.....إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْزَلَ عَلَيَّ الْقُرْآنَ وَ عَلَيَّ سَفِيرُهُ فَمَنْ خَالَفَ الْقُرْآنَ ضَلَّ وَ مَنْ تَبِعَ غَيْرَ عَلَيَّ ذَلَّ.....

حدیث ۷: نبی اکرم ﷺ در روایتی زیبا و پرمعنا فرمودند:...خداوند قرآن را بر من نازل کرد و علی (علیه السلام) سفیر قرآن است هر که مخالف قرآن باشد گمراه شده و هر که غیر علی (علیه السلام) را پیروی کند خوار می گردد^{۲۲۶}

حدیث ۸: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ قَالَ:.....فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ وَيَحْكُ يَا قَتَادَةَ إِنَّ كُنْتَ إِنَّمَا فَسَّرْتَ الْقُرْآنَ مِنْ تَلْقَاءِ نَفْسِكَ فَقَدْ هَلَكْتَ وَ أَهْلَكْتَ وَ إِنْ كُنْتَ قَدْ أَخَذْتَهُ مِنَ الرِّجَالِ فَقَدْ هَلَكْتَ وَ أَهْلَكْتَ وَيَحْكُ*

حدیث ۸: امام باقر (علیه السلام) خطاب به قتاده، درباره اهمیت مراجعه به اهل علم برای تفسیر قرآن فرمود: وای بر تو اگر قرآن را از جانب خود تفسیر کنی، هلاک شده و دیگران را نیز هلاک ساخته‌ای، و اگر از قول مردم تفسیر کنی، بازهم خود و دیگران را هلاک ساختی، قرآن را فقط کسی که مخاطب آنست، می شناسد^{۲۲۷}

حدیث ۹: ... وَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ:....سُئِلَ عَنِ الْحُكُومَةِ فَقَالَ مَنْ حَكَمَ بِرَأْيِهِ بَيْنَ اثْنَيْنِ فَقَدْ كَفَرَ وَ مَنْ فَسَّرَ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ.

۲۲۶. الأمالی (للصدوق) النص ص ۶۴ المجلس الخامس عشر ح ۱۱

۲۲۷. الکافی ج ۸ ص ۳۱۱ باب حَدِيثُ الْفُقَهَاءِ وَ الْعُلَمَاءِ ح ۴۸۵،

حدیث ۹: امام صادق علیه السلام در حدیثی فرمودند: ...کسی که آیه‌ای از قرآن را تفسیر به رای کند قطعاً کافر شده. ۲۲۸

حدیث ۱۰: الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيُّ علیه السلام فِي تَفْسِيرِهِ بَعْدَ كَلَامِ طَوِيلٍ فِي فَضْلِ الْقُرْآنِ قَالَ أَ تَدْرُونَ مَنْ الْمُتَمَسِّكُ بِهِ الَّذِي لَهُ بِتَمَسُّكِهِ هَذَا الشَّرْفُ الْعَظِيمُ هُوَ الَّذِي أَخَذَ الْقُرْآنَ وَ تَأْوِيلَهُ عَنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ عَن وَسَائِطِنَا السُّفْرَاءِ عَنَّا إِلَى شِيعَتِنَا لَا عَن آرَاءِ الْمُجَادِلِينَ وَ قِيَاسِ الْفَاسِقِينَ فَأَمَّا مَنْ قَالَ فِي الْقُرْآنِ بِرَأْيِهِ فَإِنَّ اتَّفَقَ لَهُ مُصَادَفَةٌ صَوَابٌ*

حدیث ۱۰: امام عسکری علیه السلام... آیا می‌دانید چه کسی به قرآن چنگ می‌زند؟ و چه کسی این فضیلت و شرافت عظیم را برای خود رقم زده؟ او کسی است که قرآن و تاویل آن را از ما اخذ کند و یا از کسی که واسطه و نماینده ماست و از ما یاد گرفته و نقل می‌نماید، نه آن کسی که از رای و فکر اهل جدال و قیاس اخذ کند. ۲۲۹

حدیث ۱۱: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْحَافِظُ الْبَغْدَادِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ ثَابِتِ بْنِ كِنَانَةَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ الْعَبَّاسِ أَبُو جَعْفَرٍ الْخُزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا حَسَنُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْعُرْنِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ ثَابِتٍ عَن عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ عَن أَبِي يَحْيَى عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ

۲۲۸. وسائل الشیعه ج ۲۷ ص ۲۰۳ باب ۱۳ بابُ عَدَمِ جَوَازِ اسْتِنْبَاطِ الْأَحْكَامِ النَّظَرِيَّةِ مِنْ ظَوَاهِرِ الْقُرْآنِ إِلَّا بَعْدَ مَعْرِفَةِ تَفْسِيرِهَا مِنَ الْأَائِمَّةِ ح ۳۳۵۹۸

۲۲۹. وسائل الشیعه ج ۲۷ ص ۲۰۱ باب ۱۳ بابُ عَدَمِ جَوَازِ اسْتِنْبَاطِ الْأَحْكَامِ النَّظَرِيَّةِ مِنْ ظَوَاهِرِ الْقُرْآنِ إِلَّا بَعْدَ مَعْرِفَةِ تَفْسِيرِهَا مِنَ الْأَائِمَّةِ ح ۶۳، التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۱۴ فضل القرآن.

أَنْزَلَ عَلَيَّ الْقُرْآنَ وَ هُوَ الَّذِي مَنْ خَالَفَهُ ضَلَّ وَ مَنْ ابْتَغَى عِلْمَهُ عِنْدَ غَيْرِ عَلِيٍّ هَلَكَ... وَ مَنْ أَكْرَمَهُمْ أَكْرَمَنِي وَ مَنْ نَصَرَهُمْ نَصَرَنِي وَ مَنْ خَذَلَهُمْ خَذَلَنِي وَ مَنْ طَلَبَ الْهُدَى فِي غَيْرِهِمْ فَقَدْ كَذَّبَنِي

حدیث ۱۱: رسول خدا ﷺ: به درستی که خداوند قرآن را بر من نازل نمود و علی (علیه السلام) کسی است که هر که مخالفت او نماید در گمراهی واقع شده و کسی که علم قرآن را از غیر علی (علیه السلام) طلب کند، هلاک شده، تا آنجا که بعد از مدح اهل بیت (علیهم السلام) خود فرمودند: کسی که اکرام کند آنان را مرا اکرام کرده و کسی که یاری کند ایشان را، مرا یاری نموده و کسی که ترک کند آنان را مرا ترک کرده و کسی که طلب کند هدایت را در غیر آنان، پس به تحقیق مرا تکذیب نموده... ۲۳۰

حدیث ۱۲: أَبِي عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ ابْنِ حَازِمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ إِنِّي نَاطَرْتُ قَوْمًا فَقُلْتُ أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ هُوَ الْحُجَّةُ مِنَ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ فَحِينَ ذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ كَانَ الْحُجَّةَ مِنْ بَعْدِهِ فَقَالُوا الْقُرْآنَ فَتَنَظَرْتُ فِي الْقُرْآنِ فَإِذَا هُوَ يُخَاصِمُ فِيهِ الْمُرْجِيُّ وَ الْحَرُورِيُّ وَ الزَّنْدِيقِيُّ الَّذِي لَا يُؤْمِنُ حَتَّى يَغْلِبَ الرَّجُلُ خِصْمَهُ فَعَرَفْتُ أَنَّ الْقُرْآنَ لَا يَكُونُ حُجَّةً إِلَّا بِقِيَمٍ مَا قَالَ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ كَانَ حَقًّا قُلْتُ فَمَنْ قِيَمُ الْقُرْآنِ قَالُوا قَدْ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ يَعْلَمُ قُلْتُ كُلُّهُ قَالُوا لَا فَلَمْ أَجِدْ أَحَدًا يُقَالُ إِنَّهُ يَعْرِفُ ذَلِكَ كُلَّهُ إِلَّا عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) وَ إِذَا كَانَ الشَّيْءُ بَيْنَ الْقَوْمِ وَ قَالَ هَذَا لَا أُدْرِي وَ قَالَ هَذَا لَا أُدْرِي وَ قَالَ هَذَا لَا أُدْرِي فَأَشْهَدُ

أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام كَانَ قِيمَ الْقُرْآنِ وَ كَانَتْ طَاعَتُهُ مَفْرُوضَةً وَ كَانَ حُجَّةً
بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله عَلَى النَّاسِ كُلِّهِمْ وَ أَنَّهُ عليه السلام مَا قَالَ فِي الْقُرْآنِ فَهُوَ حَقٌّ فَقَالَ
رَحِمَكَ اللَّهُ فَقَبَّلْتُ رَأْسَهُ وَ قُلْتُ إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام لَمْ يَذْهَبْ حَتَّى تَرَكَ
حُجَّةً مِنْ بَعْدِهِ كَمَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله حُجَّةً مِنْ بَعْدِهِ وَ إِنَّ الْحُجَّةَ مِنْ بَعْدِ عَلِيٍّ
الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام وَ أَشْهَدُ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام أَنَّهُ كَانَ الْحُجَّةَ وَ أَنَّ طَاعَتَهُ
مُفْتَرَضَةٌ فَقَالَ رَحِمَكَ اللَّهُ فَقَبَّلْتُ رَأْسَهُ وَ قُلْتُ أَشْهَدُ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام
أَنَّهُ لَمْ يَذْهَبْ حَتَّى تَرَكَ حُجَّةً مِنْ بَعْدِهِ كَمَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ أَبُوهُ وَ أَنَّ الْحُجَّةَ
بَعْدَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام وَ كَانَتْ طَاعَتُهُ مُفْتَرَضَةً فَقَالَ رَحِمَكَ اللَّهُ
فَقَبَّلْتُ رَأْسَهُ وَ قُلْتُ وَ أَشْهَدُ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام أَنَّهُ لَمْ يَذْهَبْ حَتَّى تَرَكَ
حُجَّةً مِنْ بَعْدِهِ وَ أَنَّ الْحُجَّةَ مِنْ بَعْدِ عَلِيٍّ بْنِ الْحَسَنِ عليه السلام وَ كَانَتْ طَاعَتُهُ
مُفْتَرَضَةً فَقَالَ رَحِمَكَ اللَّهُ فَقَبَّلْتُ رَأْسَهُ وَ قُلْتُ وَ أَشْهَدُ عَلَى عَلِيٍّ بْنِ
الْحَسَنِ عليه السلام أَنَّهُ لَمْ يَذْهَبْ حَتَّى تَرَكَ حُجَّةً مِنْ بَعْدِهِ وَ أَنَّ الْحُجَّةَ مِنْ بَعْدِهِ مُحَمَّدُ
بْنُ عَلِيٍّ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَ كَانَتْ طَاعَتُهُ مُفْتَرَضَةً فَقَالَ رَحِمَكَ اللَّهُ قُلْتُ أَصْلَحَكَ
اللَّهُ أَعْطِنِي رَأْسَكَ فَقَبَّلْتُ رَأْسَهُ فَضَحِكَ فَقُلْتُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ
أَبَاكَ عليه السلام لَمْ يَذْهَبْ حَتَّى تَرَكَ حُجَّةً مِنْ بَعْدِهِ كَمَا تَرَكَ أَبُوهُ فَأَشْهَدُ بِاللَّهِ أَنَّكَ أَنْتَ
الْحُجَّةُ مِنْ بَعْدِهِ وَ أَنَّ طَاعَتَكَ مُفْتَرَضَةٌ فَقَالَ كَفَّ رَحِمَكَ اللَّهُ قُلْتُ أَعْطِنِي
رَأْسَكَ أَقْبَلُهُ فَضَحِكَ قَالَ سَلْنِي عَمَّا شِئْتَ فَلَا أَنْكَرُكَ بَعْدَ الْيَوْمِ أَبَدًا *

حدیث ۱۲: صفوان بن یحیی از ابن حازم نقل کرد: به امام صادق عليه السلام عرضه

داشتم: من با چند نفر مناظره کرده به آنها گفتم: مگر شما نمی گوئید پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله

حجت خدا در میان مردم است وقتی پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از دنیا رفت چه کسی حجت خدا است بعد از او؟ گفتند: قرآن، من دقت کردم دیدم در مورد آیات قرآن مُرَجِّه و خوارج و طبیعی مذهبان اختلاف می‌کنند و به بحث و انتقاد می‌پردازند گاهی یکی بر دیگری پیروز و گاهی همان گروه مغلوب می‌شود با اینکه ادعای همگی آنان باطل است، فهمیدم که قرآن نمی‌تواند به تنهایی حجت باشد مگر به وسیله امام و رهبری دیگر، هر چه در قرآن فرموده است حق است (اما تشخیص معنی آن احتیاج به مفسر معصوم دارد) به آنها گفتم چه کسی راهبر و راهنمای قرآن است. جواب دادند عبدالله بن مسعود و عمر و حذیفه از قرآن اطلاع داشتند. گفتم: به تمام قرآن وارد بودند گفتند: نه. کسی را نیافتم که بگویند همه قرآن را می‌داند جز علی بن ابی طالب عَلَيْهِ السَّلَام وقتی قرآن میان آنها باشد، این یکی می‌گوید نمی‌دانم آن دیگری نیز اظهار بی‌اطلاعی کند سومی هم بگوید نمی‌دانم، چهارمی نیز وارد نباشد. آنگاه علی عَلَيْهِ السَّلَام می‌گوید من می‌دانم پس در این صورت یقین می‌کنم و گواهی می‌دهم که رهبر خلق و راهنمای آنها علی بن ابی طالب عَلَيْهِ السَّلَام است که نگهبان قرآن است و اطاعت از او واجب و حجت خدا است پس از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و هر چه او درباره قرآن بفرماید صحیح است. حضرت فرمود: خدا تو را رحمت کند. من پیشانی امام عَلَيْهِ السَّلَام را بوسیده عرضه داشتم: علی بن ابی طالب عَلَيْهِ السَّلَام از دنیا نرفت مگر اینکه حجتی بعد از خود به جای گذاشت مثل پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ که جانشین تعیین کرد و امام حسن عَلَيْهِ السَّلَام جانشین علی عَلَيْهِ السَّلَام است گواهی می‌دهم امام حسن عَلَيْهِ السَّلَام حجت خدا و اطاعت او لازم است حضرت فرمود: خدا رحمتت کند. سر مبارک امام عَلَيْهِ السَّلَام را بوسیده عرضه داشتم: من گواهی می‌دهم که امام حسن عَلَيْهِ السَّلَام از دنیا نرفت مگر اینکه جانشینی برای خود تعیین نمود مانند پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و پدر بزرگوارش و حجت بعد از ایشان امام حسین عَلَيْهِ السَّلَام است و اطاعت او لازم. حضرت فرمود: خدا رحمتت کند، سر حضرت را بوسیده عرضه

داشتیم: گواهی می‌دهم که امام حسین (علیه السلام) از دنیا نرفت مگر این که حجتی قرار داد و جانشین او حضرت زین العابدین (علیه السلام) است. حضرت فرمود: خداوند تو را رحمت کند. سر حضرت را بوسیده عرضه داشتیم: حضرت علی بن الحسین (علیه السلام) از دنیا نرفت مگر این که حجتی قرار داد و جانشین او حضرت باقر (علیه السلام) بوده که اطاعتش واجب است، حضرت فرمود: خداوند تو را رحمت کند. عرضه داشتیم: خداوند، خیر و صلاح را پیشاپیش شما قرار دهد، سر مبارکتان را جلو آورده تا ببوسم، سر آن جناب را بوسیده و گفتم: پدر شما از دنیا نرفت مگر اینکه شما را به جانشینی خود معین کرد و شما حجت خدا هستید و اطاعت شما لازم است. فرمود: تقیه کن، گفتم: آقا سر خود را جلو بیاورید تا آن را ببوسم امام (علیه السلام) خنده‌اش گرفت و فرمود: هر چه مایلی بپرس دیگر بعد از این چیزی از تو پوشیده نمی‌دارم و تو را از شیعیان خود می‌شمارم.^{۲۳۱}

حدیث ۱۳: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الطَّلَقَانِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا رَجَاءُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَمْرٍو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (علیه السلام) قَالَ: قُلْتُ لِأَيِّ شَيْءٍ يُحْتَاجُ إِلَى النَّبِيِّ وَالْإِمَامِ فَقَالَ لِبَقَاءِ الْعَالَمِ عَلَى صَلَاحِهِ وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَرْفَعُ الْعَذَابَ عَنْ أَهْلِ الْأَرْضِ إِذَا كَانَ فِيهَا نَبِيٌّ أَوْ إِمَامٌ (علیه السلام) قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَ قَالَ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آَلِهِ وَسَلَّمَ) النَّجُومُ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ وَ أَهْلُ بَيْتِي أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ فَإِذَا ذَهَبَتِ النَّجُومُ أَتَى أَهْلَ السَّمَاءِ مَا يَكْرَهُونَ وَ إِذَا ذَهَبَ أَهْلُ بَيْتِي أَتَى أَهْلَ الْأَرْضِ مَا يَكْرَهُونَ يَعْنِي بِأَهْلِ بَيْتِهِ الْأَيُّمَةَ الَّذِينَ قَرَنَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ طَاعَتَهُمْ بِطَاعَتِهِ فَقَالَ يَا أَيُّهَا

۲۳۱. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۹۲ باب ۱۵۲ باب علة إثبات الأئمة ح ۱.

الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ وَ هُمُ الْمَعْصُومُونَ
 الْمُطَهَّرُونَ الَّذِينَ لَا يُذْنِبُونَ وَ لَا يَعْصُونَ وَ هُمُ الْمُؤَيَّدُونَ الْمُؤَقَّفُونَ الْمُسَدَّدُونَ
 بِهِمْ يَرْزُقُ اللَّهُ عِبَادَهُ وَ بِهِمْ يَعْمَرُ بِلَادَهُ وَ بِهِمْ يُنْزِلُ الْقَطْرَ مِنَ السَّمَاءِ وَ بِهِمْ
 تُخْرَجُ بَرَكَاتُ الْأَرْضِ وَ بِهِمْ يُمَهَّلُ أَهْلُ الْمَعَاصِي وَ لَا يُعَجَّلُ عَلَيْهِمُ بِالْعُقُوبَةِ وَ
 الْعَذَابِ لَا يُفَارِقُهُمْ رُوحُ الْقُدُسِ وَ لَا يُفَارِقُونَهُ وَ لَا يُفَارِقُونَ الْقُرْآنَ وَ لَا
 يُفَارِقُهُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ

حدیث ۱۳: جابر از حضرت باقر (علیه السلام) نقل کرد که پرسیدم به چه جهت مردم
 احتیاج به پیامبر (صلی الله علیه و آله) و امام (علیه السلام) دارند. فرمود: به جهت برقراری نقشه و صلاح عالم،
 زیرا خداوند عذاب را از اهل زمین بر طرف می‌کند وقتی در میان آنها پیامبر (صلی الله علیه و آله) یا
 امام (علیه السلام) باشد خداوند در قرآن کریم می‌فرماید ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ﴾^{۲۳۲}
 خداوند هرگز آنها را عذاب نمی‌کند تا وقتی تو (پیغمبر (صلی الله علیه و آله)) میان آنها باشی. پیغمبر
 اکرم (صلی الله علیه و آله) نیز فرمود: ستارگان سبب آرامش و آسایش اهل آسمان هستند و اهل بیت
 من سبب آسایش اهل زمین وقتی ستارگان از میان بروند اهل آسمان دچار ناراحتی
 می‌شوند وقتی اهل بیت من نیز از میان بروند اهل زمین دچار ناراحتی خواهند شد.
 منظور پیامبر (صلی الله علیه و آله) از اهل بیت ائمه (علیهم السلام) هستند که اطاعت از آنها را قرین و همراه
 اطاعت خود قرار داده در این آیه فرموده: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا
 الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾^{۲۳۳} ای مؤمنین! خدا و پیامبر و صاحبان امر را اطاعت
 کنید. آنها پیشوایان معصومی هستند که گناه و معصیت از ایشان سر نمی‌زند و مؤید و

۲۳۲. الانفال آیه ۳۳.

۲۳۳. النساء آیه ۵۹.

موفق و مورد پشتیبانی خدا هستند. به برکت آنها خدا به بندگان روزی می‌دهد و جهان را آباد می‌کند و باران از آسمان می‌بارد و زمین برکت‌های خود را خارج می‌کند، به واسطه آنها معصیت‌کاران را مهلت داده و تعجیل در کیفر و عذاب آنها نمی‌کند، ائمه اطهار علیهم‌السلام پیوسته مؤید به روح القدس هستند از قرآن جدا نمی‌شوند و قرآن از آنها جداشدنی نیست درود خدا بر تمام آنها باد. ۲۳۴

حدیث ۱۴: مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مَنْصُورِ بْنِ حازِمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأبي عَبْدِ اللَّهِ عليه‌السلام... وَ قُلْتُ لِلنَّاسِ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله كَانَ هُوَ الْحُجَّةَ مِنَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ قَالُوا بَلَى قُلْتُ فَحِينَ مَضَى رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَنْ كَانَ الْحُجَّةَ عَلَى خَلْقِهِ فَقَالُوا الْقُرْآنُ فَنَظَرْتُ فِي الْقُرْآنِ فَإِذَا هُوَ يُخَاصِمُ بِهِ الْمُرْجِيَّ وَالْقَدْرِيَّ وَالزُّنْدِيقَ الَّذِي لَا يُؤْمِنُ بِهِ حَتَّى يَغْلِبَ الرَّجَالَ بِخُصُومَتِهِ فَعَرَفْتُ أَنَّ الْقُرْآنَ لَا يَكُونُ حُجَّةً إِلَّا بِقِيَمٍ فَمَا قَالَ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ كَانَ حَقًّا فَقُلْتُ لَهُمْ مَنْ قِيَمُ الْقُرْآنِ قَالُوا ابْنُ مَسْعُودٍ قَدْ كَانَ يَعْلَمُ وَ عُمَرُ يَعْلَمُ وَ حُذَيْفَةُ يَعْلَمُ قُلْتُ كُلُّهُ قَالُوا لَا فَلَمْ أَجِدْ أَحَدًا يُقَالُ إِنَّهُ يَعْرِفُ ذَلِكَ كُلَّهُ إِلَّا عَلِيًّا عليه‌السلام وَ إِذَا كَانَ الشَّيْءُ بَيْنَ الْقَوْمِ فَقَالَ هَذَا لَا أَدْرِي وَ قَالَ هَذَا لَا أَدْرِي وَ قَالَ هَذَا لَا أَدْرِي وَ قَالَ هَذَا لَا أَدْرِي فَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا عليه‌السلام كَانَ قِيَمَ الْقُرْآنِ وَ كَانَتْ طَاعَتُهُ مُفْتَرَضَةً وَ كَانَ الْحُجَّةَ عَلَى النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ أَنَّ مَا قَالَ فِي الْقُرْآنِ فَهُوَ حَقٌّ فَقَالَ رَحِمَكَ اللَّهُ.*

حدیث ۱۴: در ضمن یک حدیث طولانی منصور بن حازم می‌گوید: به امام صادق علیه‌السلام عرضه داشتم:.. روزی به مردم گفتم: آیا می‌دانید که رسول خدا صلى الله عليه وآله

۲۳۴. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۲۳ باب ۱۰۳ باب العلة التي من أجلها يحتاج إلى النبي و الإمام ح ۱.

حجت بر خلق بود؟ گفتند: آری گفتم: بعد از رسول خدا ﷺ حجت خدا بر خلق کیست؟ گفتند: قرآن، گفتم: من به قرآن که نگاه می‌کنم می‌بینم که مرجئه و قدریه و... با قرآن احتجاج کرده و بر دیگران غلبه می‌کنند. پس فهمیدم که قرآن در حجیتش نیاز به قیّم (سرپرستی که آن را طبق واقع و حقیقت تفسیر کند) دارد تا هرچه درباره آن گفت حق باشد. (زیرا قرآن ظاهر و باطنی دارد و تنها کسی که احاطه کامل به قرآن دارد و علم الهی به او عطا شده می‌تواند حقایق قرآنی را بدون خطا و گمراهی از آن استخراج کند) پس به آنها گفتم: قیّم قرآن کیست؟ گفتند: ابن مسعود قرآن را می‌دانست و عمر و حدیفه هم می‌دانستند. گفتم: آیا همه قرآن را می‌دانستند؟ گفتند: خیر. پس من کسی را نیافتم که بگویند او همه قرآن را می‌داند جز علی (علیه السلام). زیرا هرگاه میان قومی مشکلی پیش می‌آمد این یکی می‌گفت: من نمی‌دانم. و آن یکی هم می‌گفت: من نمی‌دانم. و آن سومی هم می‌گفت: من نمی‌دانم، و تنها علی (علیه السلام) بود که می‌گفت: من می‌دانم. پس گواهی می‌دهم که علی (علیه السلام) قیّم قرآن است و طاعتش بر همه واجب است. و او، بعد از رسول خدا ﷺ حجت بر مردم است و هرچه درباره قرآن بگوید حق است. امام (علیه السلام) بعد از شنیدن حرف‌های منصور فرمود: خدای رحمت کند. ۲۳۵

حدیث ۱۵: وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبَّادِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَدِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) فِي حَدِيثٍ قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام): ... فَقَالَ عَلِمُ الْكِتَابِ كُلَّهُ وَاللَّهِ عِنْدَنَا

حدیث ۱۵: امام صادق علیه السلام... به خدا قسم تمام علم قرآن در نزد ماست ^{۲۳۶}

حدیث ۱۶: تفسیر فرات بن ابراهیم الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ مُعْتَمَرًا عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَجَاءَهُ عَمْرُو بْنُ عَبِيدٍ فَقَالَ أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي﴾... وَأَمَّا قَوْلُهُ ﴿وَمَنْ يَحِلِّلْ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَى﴾ فَإِنَّمَا عَلَى النَّاسِ أَنْ يَقْرَأُوا الْقُرْآنَ كَمَا أَنْزَلَ فَإِذَا احتاجوا إلى تفسيره فالاهتداء بنا وإلينا يا عمرو

حدیث ۱۶: امام باقر علیه السلام فرمودند: ... اما سخن خداوند که فرمود: هر که غضب من به او در آید سقوط کند پس بر مردم است که قرآن را همان گونه که نازل شده است تنها بخوانند و هنگامی که نیاز به تفسیر قرآن پیدا کردند پس باید به وسیله ما به آن برسند و به سوی ما آیند و تفسیر آن را از ما بخواهند ^{۲۳۷}

حدیث ۱۷: عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ الْمُرْتَضَى فِي رِسَالَةِ الْمُحْكَمِ وَالْمُتَشَابِهِ، نَقْلًا مِنْ تَفْسِيرِ النُّعْمَانِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حَفْصٍ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ عَقْدَةَ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يُوسُفَ الْجَعْفِيِّ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ، عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ: ثُمَّ قَالَ: نَقْلًا عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّهُ قَالَ: ... يَا مَعْشَرَ الْخَوَارِجِ أَنْشِدُكُمْ اللَّهَ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ فِي الْقُرْآنِ نَاسِخًا وَمَنْسُوحًا

۲۳۶. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۲۱۳ باب ۱ مما عند الأئمة عليهم الصلاة والسلام من اسم الله الأعظم و علم الكتاب ح ۳

۲۳۷. وسائل الشيعة ج ۲۷ ص ۲۰۲ باب ۱۳ باب عدم جواز استنباط الأحكام النظرية من ظواهر القرآن إلا بعد معرفة تفسيرها من الأئمة ح ۳۳۵۹۵

وَ مُحْكَمًا وَ مُتَشَابِهًا وَ خَاصًّا وَ عَامًّا، قَالُوا: اللَّهُمَّ نَعَمْ، قُلْتُ: اللَّهُمَّ أَشْهَدُهُ عَلَيْهِمْ، ثُمَّ قُلْتُ: أَنْشُدْكُمْ اللَّهُ هَلْ تَعْلَمُونَ نَاسِخَ الْقُرْآنِ وَ مَنْسُوخَهُ وَ مُحْكَمَهُ وَ مُتَشَابِهَهُ وَ خَاصَّهُ وَ عَامَّهُ؟ قَالُوا: اللَّهُمَّ لَا، قُلْتُ: أَنْشُدْكُمْ اللَّهُ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنِّي أَعْلَمُ نَاسِخَ الْقُرْآنِ وَ مَنْسُوخَهُ وَ مُحْكَمَهُ وَ مُتَشَابِهَهُ وَ خَاصَّهُ وَ عَامَّهُ؟ قَالُوا: اللَّهُمَّ نَعَمْ، قُلْتُ: مَنْ أَضَلَّ مِنْكُمْ إِذَا أَقْرَرْتُمْ بِذَلِكَ.

حدیث ۱۷: امام صادق (علیه السلام) از قول امیرالمومنین (علیه السلام) نقل می‌کنند که ایشان فرمود: همانا هنگامی که اراده نبرد با خوارج را کردم گفتم: ای گروه خوارج شما را به خدا قسم می‌دهم آیا می‌دانید قرآن ناسخ و منسوخ، محکم و متشابه و خاص و عام دارد؟ آنها گفتند: آری، گفتم: خدایا شاهد باش بر آنها، باز گفتم: شما را قسم می‌دهم به خداوند آیا ناسخ و منسوخ و محکم و متشابه و خاص و عام قرآن را می‌دانید؟ گفتند: همانا نمی‌دانیم، گفتم: شما را به خدا قسم می‌دهم آیا نمی‌دانید همانا من ناسخ و منسوخ و محکم و متشابه و خاص و عام قرآن را می‌دانم؟ گفتند: آری گفتم: گمراه‌تر از شما که اقرار به این مورد کردید کیست؟^{۲۳۸}

حدیث ۱۸: عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ الْمُرْتَضَى فِي رِسَالَةِ الْمُحْكَمِ وَ الْمُتَشَابِهِ نَقْلًا مِنْ تَفْسِيرِ النَّعْمَانِيِّ بِإِسْنَادِهِ الْأَيْ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ عَنِ الصَّادِقِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ:....
أَنَّهُمْ ضَرَبُوا الْقُرْآنَ بَعْضَهُ بِبَعْضٍ وَ احْتَجُّوا بِالْمَنْسُوحِ وَ هُمْ يَطُنُّونَ أَنَّهُ النَّاسِخُ وَ احْتَجُّوا بِالْخَاصِّ وَ هُمْ يَقْدِرُونَ أَنَّهُ الْعَامُّ وَ احْتَجُّوا بِأَوَّلِ الْآيَةِ وَ تَرَكُوا السُّنَّةَ فِي

۲۳۸. الفصول المهمة في أصول الأئمة (تكملة الوسائل) ج ۱ ص ۵۹۷ باب ۳۳- عدم جواز استنباط شيء من الاحكام النظرية من ظواهر القرآن إلّا بعد معرفة تفسيرها و ناسخها و منسوخها و محكمها و متشابهها من الأئمة عليهم السلام ح ۹۳۲- ۸

تَأْوِيلَهَا وَ لَمْ يَنْظُرُوا إِلَى مَا يَفْتَحُ الْكَلَامَ وَ إِلَى مَا يَخْتُمُهُ وَ لَمْ يَعْرِفُوا مَوَارِدَهُ وَ
مَصَادِرَهُ إِذْ لَمْ يَأْخُذُوهُ عَنْ أَهْلِهِ فَضَلُّوا وَ أَضَلُّوا

حدیث ۱۸: امام صادق (علیه السلام) فرمودند: آنان (مخالفین اهل بیت (علیهم السلام)) برخی از قرآن را بر برخی دیگر از آن زده و به آیه منسوخ احتجاج کرده به گمان آن که ناسخ است و به متشابه احتجاج کرده به اعتقاد آن که محکم است و به خاص احتجاج کرده به حساب آن که عام است و به ابتدای آیه احتجاج کرده و سبب (نزول) در تأویل آن را رها کرده و به آغاز و فرجام سخن توجهی نداشته و محل ورود و صدور آن را نشناخته‌اند و چون تفسیر قرآن را از اهلش (اهل بیت (علیهم السلام)) نگرفته‌اند پس هم گمراه شده و هم دیگران را گمراه کردند. ۲۳۹

حدیث ۱۹: بصائر الدرجات أحمد بن الحسين عن أبيه عن بكر بن صالح
عن عبد الله بن إبراهيم الجعفري عن يعقوب بن جعفر قال: كنت مع أبي
الحسن (عليه السلام) بمكة فقال له رجل إنك لتفسر من كتاب الله ما لم تسمع به فقال
أبو الحسن علينا نزل قبل الناس و لنا فسر قبل أن يفسر في الناس فنحن نعرف
حلاله و حرامه و ناسخه و منسوخه و سفرية و حضرية و في أي ليلة نزلت
كم من آية و فيمن نزلت و فيما نزلت فنحن حكماء الله في أرضه و شهداؤه
على خلقه و هو قول الله تبارك و تعالی «ستكتب شهادتهم و يسئلون»
فالشهادة لنا و المسألة للمشهود عليه فهذا علم ما قد أنهيتك إليك و أدبته إليك
ما لزمي فإن قبلت فاشكر و إن تركت ف «إن الله على كل شيء شهيد»

۲۳۹. وسائل الشيعة ج ۲۷ ص ۲۰۱ باب ۱۳ باب عدم جواز استنباط الأحكام النظرية من ظواهر القرآن إلّا
بعد معرفة تفسيرها من الأئمة ح ۳۳۵۹۳

حدیث ۱۹: یعقوب بن جعفر گفت در خدمت حضرت ابو الحسن علیه السلام در مکه بودم مردی به ایشان گفت: شما از قرآن تفسیرهایی می‌کنید که شنیده نشده. امام علیه السلام فرمود: قرآن بر ما نازل شده قبل از مردم و پیش از مردم برای ما تفسیر شده ما به حلال و حرام و ناسخ و منسوخ و آیاتی که در سفر و آیاتی که در حضر نازل شده و در کدام شب چقدر آیه نازل شده و در باره چه کس و چه چیز نازل گردیده عارف هستیم، ما حکمای خدا در زمین و گواهان او در میان مردم هستیم این آیه اشاره به همین مطلب است ﴿سَتَكْتُبُ شَهَادَتَهُمْ وَيَسْأَلُونَ﴾^{۲۴۰} گواهی از ماست و پرسش از مردم، این علمی بود که به تو اطلاع دادم اگر قبول نمودی بر این نعمت سپاسگزاری کن و اگر رد کردی ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾^{۲۴۱} خداوند بر هر چیز گواه است^{۲۴۲}

حدیث ۲۰: وَ عَنِ الْفَضْلِ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ أَوْ غَيْرِهِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: تَفْسِيرُ الْقُرْآنِ عَلَى سَبْعَةِ أَوْجُهٍ مِنْهُ مَا كَانَ وَمِنْهُ مَا لَمْ يَكُنْ بَعْدُ تَعْرِفُهُ الْأَيُّمَةُ علیه السلام.

حدیث ۲۰: امام صادق علیه السلام: تفسیر قرآن بر هفت وجه است، برخی اتفاق افتاده و برخی اتفاق نیفتاده که تمام آن تفاسیر را ائمه علیهم السلام می‌دانند.^{۲۴۳}

۲۴۰. الزخرف آیه ۱۹

۲۴۱. الحج آیه ۱۷

۲۴۲. وسائل الشیعة ج ۲۷ ص ۱۹۷ باب ۱۳ بابُ عَدَمِ جَوَازِ اسْتِنْبَاطِ الْأَحْكَامِ النَّظَرِيَّةِ مِنْ ظَوَاهِرِ الْقُرْآنِ إِلَّا بَعْدَ مَعْرِفَةِ تَفْسِيرِهَا مِنَ الْأَيُّمَةِ ح ۳۳۵۸۲

۲۴۳. وسائل الشیعة ج ۲۷ ص ۱۹۷ باب ۱۳ بابُ عَدَمِ جَوَازِ اسْتِنْبَاطِ الْأَحْكَامِ النَّظَرِيَّةِ مِنْ ظَوَاهِرِ الْقُرْآنِ إِلَّا بَعْدَ مَعْرِفَةِ تَفْسِيرِهَا مِنَ الْأَيُّمَةِ ح ۳۳۵۸۱

حدیث ۲۱: وَ إِنِّي سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لَيْسَ مِنَ الْقُرْآنِ آيَةٌ إِلَّا
 وَ لَهَا ظَهْرٌ وَ بَطْنٌ وَ مَا مِنْهُ حَرْفٌ إِلَّا وَ إِن لَهُ تَأْوِيلٌ ﴿ وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ
 وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ ﴾^{۲۴۴} الرَّاسِخُونَ نَحْنُ آلُ مُحَمَّدٍ وَ أَمَرَ اللَّهُ سَائِرَ الْأُمَّةِ أَنْ
 يَقُولُوا ﴿ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَ مَا يَذَكِّرُ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴾^{۲۴۵} وَ أَنْ يُسَلِّمُوا لَنَا
 [وَ يَرُدُّوا عِلْمَهُ إِلَيْنَا] وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ ﴿ وَ لَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَ إِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ
 لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ ﴾^{۲۴۶} هُمُ الَّذِينَ يَسْأَلُونَ عَنْهُ وَ يُطْلَبُونَهُ ...

حدیث ۲۱: پیامبر ﷺ: هیچ آیه‌ای از قرآن نیست مگر آن که ظاهر و باطنی
 دارد و هیچ حرفی از آن نیست مگر آن که تأویلی دارد و تأویل آن را جز خداوند و
 آنان که در علم راسخ و عمیقند نمی‌داند، راسخان در علم، ما آل محمد ﷺ هستیم و
 خداوند به سایر امت دستور داده که بگویند: به آن ایمان آوردیم و همگی از طرف
 پروردگار ما است و جز صاحبان عقل متذکر نمی‌شوند، و خداوند دستور داده که در
 مقابل ما تسلیم باشند و علم آن را به ما واگذار کنند. خداوند می‌فرماید ﴿ وَ لَوْ رَدُّوهُ إِلَى
 الرَّسُولِ وَ إِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ ﴾ اگر آن را به پیامبر و اولی
 الامر خود ارجاع دهند آنان که استنباط می‌کنند آن را می‌فهمند، و هم اینان هستند که
 در آن باره مورد سؤال قرار می‌گیرند و آن را طلب می‌نمایند.^{۲۴۷}

۲۴۴. آل عمران آیه ۷

۲۴۵. آل عمران آیه ۷

۲۴۶. النساء آیه ۸۳

۲۴۷. سلیم بن قیس الهمالی ج ۲ ص ۷۷۱ الحدیث الخامس و العشرون [۱]

حدیث ۲۲: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام إِذَا حَدَّثْتُكُمْ بِشَيْءٍ فَاسْأَلُونِي مِنْ كِتَابِ اللَّهِ....

حدیث ۲۲: امام باقر علیه السلام در حدیثی فرمودند: هر وقت از چیزی برایتان سخنی گفتم از من بپرسید کجای قرآن است.^{۲۴۸}

حدیث ۲۳: أَبِي عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ بِشْرِ الْوَابِشِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجَعْفِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ شَيْءٍ مِنْ التَّفْسِيرِ فَأَجَابَنِي ثُمَّ سَأَلْتُهُ عَنْهُ ثَانِيَةً فَأَجَابَنِي بِجَوَابٍ آخَرَ فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ كُنْتُ أَجَبْتَنِي فِي هَذِهِ الْمَسْأَلَةِ بِجَوَابٍ غَيْرِ هَذَا قَبْلَ الْيَوْمِ فَقَالَ يَا جَابِرُ إِنَّ لِلْقُرْآنِ بَطْنَاً وَ لِلْبَطْنِ بَطْنٌ وَ لَهُ ظَهْرٌ وَ لِلظَّهْرِ ظَهْرٌ يَا جَابِرُ لَيْسَ شَيْءٌ أَبْعَدَ مِنْ عُقُولِ الرِّجَالِ مِنْ تَفْسِيرِ الْقُرْآنِ إِنْ الْآيَةَ يَكُونُ أَوْلَاهَا فِي شَيْءٍ وَ آخِرُهَا فِي شَيْءٍ وَ هُوَ كَلَامٌ مُتَّصِلٌ مُتَّصِرٌ عَلَى وَجْهِهِ

حدیث ۲۳: جابر از امام باقر علیه السلام تفسیر آیه‌ای را پرسید و آن حضرت پاسخ دادند. بار دیگر از همان آیه پرسید و امام علیه السلام به گونه دیگری جواب فرمودند. جابر عرضه داشت: پیش از این، جواب دیگری فرمودید. امام باقر علیه السلام فرمودند: ای جابر برای قرآن بطن است و برای آن بطن هم بطن است و برای قرآن ظهر است و برای ظهر آن نیز ظهر است، ای جابر هیچ چیزی مانند تفسیر قرآن از عقل‌های مردان دور

۲۴۸. الکافی ج ۱ ص ۶۰ باب الرد إلى الكتاب و السنة و أنه ليس شيء من الحلال و الحرام و جميع ما يحتاج الناس إليه إلا و قد جاء فيه كتاب أو سنة ح ۵

نیست به درستی که اول آیه‌ای درباره مطلبی سخن می‌گوید و انتهایش درباره موضوعی دیگر و قرآن، کلام متصل و پیوسته‌ای است که وجوه فراوان دارد. ۲۴۹

حدیث ۲۴: وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي إِسْمَاعِيلَ السَّرَّاجِ عَنْ خَيْثَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي الْوَلِيدِ الْبَحْرَانِيِّ ثُمَّ الْهَجْرِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَّ رَجُلًا قَالَ لَهُ أَنْتَ الَّذِي تَقُولُ لَيْسَ شَيْءٌ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ إِلَّا مَعْرُوفٌ قَالَ لَيْسَ هَكَذَا قُلْتَ إِنَّمَا قُلْتَ لَيْسَ شَيْءٌ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ إِلَّا عَلَيْهِ دَلِيلٌ نَاطِقٌ عَنِ اللَّهِ فِي كِتَابِهِ مِمَّا لَا يَعْلَمُهُ النَّاسُ إِلَى أَنْ قَالَ إِنَّ لِلْقُرْآنِ ظَاهِرًا وَ بَاطِنًا وَ مَعَانِي وَ نَاسِخًا وَ مَنْسُوخًا وَ مُحْكَمًا وَ مُتَشَابِهًا وَ سُنَنًا وَ أَمْثَالَ وَ فَضْلًا وَ وَصْلًا وَ أَحْرَفًا وَ تَصْرِيْفًا فَمَنْ زَعَمَ أَنَّ الْكِتَابَ مُبْتَهَمٌ فَقَدْ هَلَكَ وَ أَهْلَكَ الْحَدِيثَ.

حدیث ۲۴: شخصی به امام باقر عليه السلام عرضه داشت: شما فرمودید: هیچ چیزی در قرآن نیست الا اینکه معروف است، (معروف یعنی شناخته شده، روشن، آشکار) حضرت فرمود: این گونه نگفتم بلکه گفتم هیچ چیز از کتاب خدا نیست مگر اینکه دلیل ناطقی از طرف خدا در کتابش دارد از آن چه که مردم نمی‌دانند تا اینکه فرمود: همانا برای قرآن ظاهر و باطن و معانی و ناسخ و منسوخ و محکم و متشابه و سنت‌ها و مثال‌ها و فصل و وصل و اطراف و برگرداندنی دارد. ۲۵۰

حدیث ۲۵: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الْبَرَقِيِّ فِي الْمَحَاسِنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ: قَالَ

۲۴۹. وسائل الشيعة ج ۲۷ ص ۱۹۲ باب ۱۳ عدم جواز استنباط الأحكام النظرية من ظواهر القرآن إلا بعد معرفة تفسيريها من الأئمة ح ۳۳۵۷۲

۲۵۰. المحاسن ج ۱ ص ۲۷۰ باب ۳۶ باب إنزال الله في القرآن تبياناً لكل شيء ح ۳۶۰.

أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي رِسَالَةٍ فَأَمَّا مَا سَأَلْتَ عَنِ الْقُرْآنِ فَذَلِكَ أَيْضًا مِنْ خَطَرَاتِكَ
 الْمُتَفَاوِتَةِ الْمُخْتَلِفَةِ لِأَنَّ الْقُرْآنَ لَيْسَ عَلَى مَا ذَكَرْتَ وَ كُلُّ مَا سَمِعْتَ فَمَعْنَاهُ
 (عَلَى) غَيْرِ مَا ذَهَبَتْ إِلَيْهِ وَ إِنَّمَا الْقُرْآنُ أَمْثَالُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ دُونَ غَيْرِهِمْ وَ لِقَوْمٍ
 يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ وَ هُمُ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَ يَعْرِفُونَهُ وَ أَمَّا غَيْرُهُمْ فَمَا أَشَدَّ إِشْكَالَهُ
 عَلَيْهِمْ وَ أَبْعَدَهُ مِنْ مَذَاهِبِ قُلُوبِهِمْ وَ لِذَلِكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (إِنَّهُ) لَيْسَ شَيْءٌ
 أَبْعَدَ مِنْ قُلُوبِ الرِّجَالِ مِنْ تَفْسِيرِ الْقُرْآنِ وَ فِي ذَلِكَ تَحْيِيرَ الْخَلَائِقِ أَجْمَعُونَ إِلَّا
 مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَ إِنَّمَا أَرَادَ اللَّهُ بِتَعْمِيَّتِهِ فِي ذَلِكَ أَنْ يَنْتَهُوا إِلَى بَابِهِ وَ صِرَاطِهِ وَ أَنْ
 يَعْبُدُوهُ وَ يَنْتَهُوا فِي قَوْلِهِ إِلَى طَاعَةِ الْقَوَامِ بِكِتَابِهِ وَ النَّاطِقِينَ عَنْ أَمْرِهِ وَ أَنْ
 يَسْتَنْبِطُوا مَا أَحْتَاجُوا إِلَيْهِ مِنْ ذَلِكَ عَنْهُمْ لَا عَنْ أَنْفُسِهِمْ ثُمَّ قَالَ وَ لَوْ رَدُّهُ إِلَى
 الرَّسُولِ وَ إِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ فَأَمَّا عَنْ غَيْرِهِمْ
 فَلَيْسَ يُعْلَمُ ذَلِكَ أَبَدًا وَ لَا يُوجَدُ وَ قَدْ عَلِمْتَ أَنَّهُ لَا يَسْتَقِيمُ أَنْ يَكُونَ الْحَلْقُ
 كُلُّهُمْ وُلاةَ الْأَمْرِ لِأَنَّهُمْ لَا يَجِدُونَ مَنْ يَأْتِمِرُونَ عَلَيْهِ وَ مَنْ يُبَلِّغُونَهُ أَمْرَ اللَّهِ وَ
 نَهْيَهُ فَجَعَلَ اللَّهُ الْوِلاةَ خَوَاصَّ لِيُقْتَدَى بِهِمْ فَافْهَمْ ذَلِكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَ إِيَّاكَ وَ إِيَّاكَ
 وَ تِلَاوَةَ الْقُرْآنِ بِرَأْيِكَ فَإِنَّ النَّاسَ غَيْرُ مُشْتَرِكِينَ فِي عِلْمِهِ كَاشْتِرَاكِهِمْ فِيَمَا سِوَاهُ مِنْ
 الْأُمُورِ وَ لَا قَادِرِينَ عَلَى تَأْوِيلِهِ إِلَّا مِنْ حَدِّهِ وَ بَابِهِ الَّذِي جَعَلَهُ اللَّهُ لَهُ فَافْهَمْ إِنْ
 شَاءَ اللَّهُ وَ اطْلُبِ الْأَمْرَ مِنْ مَكَانِهِ تَجِدَهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

حدیث ۲۵: امام صادق عليه السلام خطاب به شخصی معترض فرمودند: اما آنچه

درباره قرآن پرسیدی، پس آن نیز از ذهنیات ناهماهنگ و ناسازگار تو است، زیرا
 قرآن آن گونه که گفتی نیست و آن چه را شنیده‌ای، معنایش بر خلاف رأی و نظر
 توست. جز این نیست که قرآن مثل‌هایی برای اهل دانش است، برای گروهی که قرآن

(وَ إِنْ مَنْ خَالَفَهُمْ ضَالٌّ مُضِلٌّ) تَارِكٌ لِلْحَقِّ وَ الْهُدَى وَ أَنَّهُمُ الْمُعْبُرُونَ عَنِ الْقُرْآنِ وَ النَّاطِقُونَ عَنِ الرَّسُولِ ﷺ بِالْبَيَانِ*.

حدیث ۲۶: امام رضا علیه السلام: اسلام واقعی شهادت به لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تصدیق کتاب خدای عزیز که باطل در او رخنه نیافته در گذشته و آینده و کتابی است از جانب خداوند حمید و قرآن حافظ و نگهبان و حاکم بر تمام کتب آسمانی است و تمام آن حقیقت واقعی است از فاتحه کتاب تا آخر آن ایمان به محکم و متشابه و خاص و عام و مزده و تهدید و ناسخ و منسوخ و داستانها و اخبار او داریم. هیچ کس نمی تواند مانند آن را بیاورد. و اینکه راهنما پس از پیامبر و حجت برای مردم و حاکم بر امور مسلمانان و سخنگوی قرآن و عالم به احکام آن برادر و جانشین و وصی و ولی او است، تک تک نامهای ائمه را حضرت آوردند سپس فرمودند: هر که با ایشان مخالفت کند گمراه و گمراه کننده است و ترک کننده حق و هدایت است همانا اهل بیت علیهم السلام مفسران از قرآن و سخن گویان از طرف رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم با بیان هستند. ۲۵۲

حدیث ۲۷: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الْهَاشِمِيِّ الْكُوفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا فُرَاتُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ فُرَاتِ الْكُوفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ ظَهْرِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ ابْنِ أَخِي يُونُسَ الْبَغْدَادِيَّ بِبَغْدَادٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ النَّهْشَلِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرُّضَا عَنْ أَبِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام عَنِ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله و سلم عَنْ جَبْرِئِيلَ عليه السلام

۲۵۲. عیون أخبار الرضا ج ۲ ص ۱۲۲ باب ۳۵ باب ما كتبه الرضا ع للمؤمن في محض الإسلام و شرائع الدين ح ۱.

عَنْ مِيكَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ إِسْرَافِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ أَنَّهُ قَالَ: أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا خَلَقْتُ الْخَلْقَ بِقُدْرَتِي فَاخْتَرْتُ مِنْهُمْ مَنْ شِئْتُ مِنْ أَنْبِيَائِي وَ اخْتَرْتُ مِنْ جَمِيعِهِمْ مُحَمَّدًا ﷺ حَبِيبًا وَ خَلِيلًا وَ صَفِيًّا فَبَعَثْتُهُ رَسُولًا إِلَى خَلْقِي وَ اصْطَفَيْتُ لَهُ عَلِيًّا فَجَعَلْتُهُ لَهُ أَخًا وَ وَصِيًّا وَ وَزِيرًا وَ مُؤَدِّيًّا عَنْهُ مِنْ بَعْدِهِ إِلَى خَلْقِي وَ خَلِيفَتِي عَلَى عِبَادِي لِيُبَيِّنَ لَهُمْ كِتَابِي وَ يَسِيرَ فِيهِمْ بِحُكْمِي وَ جَعَلْتُهُ الْعَلَمَ الْهَادِي مِنَ الضَّلَالَةِ وَ بَابِي الَّذِي أُوتِيَ مِنْهُ وَ بَيْتِي الَّذِي مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا مِنْ نَارِي وَ حِصْنِي الَّذِي مَنْ لَجَأَ إِلَيْهِ حَصَّنَهُ مِنْ مَكْرُوهِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ وَجْهِي الَّذِي مَنْ تَوَجَّهَ إِلَيْهِ لَمْ أَصْرِفْ وَجْهِي عَنْهُ وَ حُجَّتِي فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ عَلَى جَمِيعِ مَنْ فِيهِنَّ مِنْ خَلْقِي لَا أَقْبَلُ عَمَلٍ مِنْهُمْ إِلَّا بِالْإِقْرَارِ بِوِلَايَتِهِ مَعَ نُبُوَّةِ أَحْمَدَ رَسُولِي وَ هُوَ يَدِي الْمَبْسُوطَةُ عَلَى عِبَادِي وَ هُوَ النِّعْمَةُ الَّتِي أَنْعَمْتُ بِهَا عَلَى مَنْ أَحَبَبْتُهُ مِنْ عِبَادِي فَمَنْ أَحَبَبْتُهُ مِنْ عِبَادِي وَ تَوَلَّيْتُهُ عَرَفْتُهُ وَ لَايْتَهُ وَ مَعْرِفَتَهُ وَ مَنْ أَبْغَضْتُهُ مِنْ عِبَادِي أَبْغَضْتُهُ لِأَنْصِرَافِهِ عَنْ مَعْرِفَتِهِ وَ وَلايْتِهِ فَبِعِزَّتِي حَلَفْتُ وَ بِجَلَالِي أَقْسَمْتُ أَنَّهُ لَا يَتَوَلَّى عَلِيًّا عَبْدٌ مِنْ عِبَادِي إِلَّا زَحَزَحْتُهُ عَنِ النَّارِ وَ أَدْخَلْتُهُ الْجَنَّةَ وَ لَا يُبْغِضُهُ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِي وَ يَعْدِلُ عَنْ وَلايْتِهِ إِلَّا أَبْغَضْتُهُ وَ أَدْخَلْتُهُ النَّارَ وَ بِنَسِ الْمَصِيرِ

حدیث ۲۷: خدای جل جلاله فرمود: معبود حقی جز من نیست به توان خود خلق را آفریدم و هر که از پیغمبران را خواستم از آنها برگزیدم و از میان آنها محمد ﷺ حبیب و خلیل و صفی خود را برگزیدم و او را به خلق خود مبعوث کردم و علی ﷺ را برای او برگزیدم و برادر و وصی و وزیر و ادا کن بعد از او به خلقم

ساختم و خلیفه خود بر بندگانم نمودم تا قرآن مرا برای آنها بیان کند و در میان آنها به حکم من سیر کند، او را علم رهبر از گمراهی و باب خود که از او در آید.^{۲۵۳}

حدیث ۲۸: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ قَالَ: دَخَلَ قَتَادَةُ بْنُ دِعَامَةَ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام... فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَيْحَكَ يَا قَتَادَةُ إِنَّمَا يَعْرِفُ الْقُرْآنَ مَنْ خُوِطِبَ بِهِ.*

حدیث ۲۸: امام باقر عليه السلام خطاب به قتاده که آیه‌ای از قرآن را به رای خویش تفسیر کرده بود، پس از آن که تفسیر درست آن را برایش بیان کرد فرمودند: همانا قرآن را آن کسی فهمد که به او خطاب شده است.^{۲۵۴}

حدیث ۲۹: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ أَبِي عليه السلام مَا ضَرَبَ رَجُلٌ الْقُرْآنَ بَعْضَهُ بِبَعْضٍ إِلَّا كَفَرَ.*

حدیث ۲۹: امام صادق عليه السلام فرمود: مردی (غیر معصوم) بعض قرآن را با بعض قرآن تفسیر نمی‌کند مگر این که کافر شود.^{۲۵۵}

حدیث ۳۰: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ الصَّيْرِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ

۲۵۳. الأمالی (للصدوق) المجلس التاسع و الثلاثون ح ۱۰،

عیون أخبار الرضا ج ۲ ص ۴۹ باب ۳۱ باب فیما جاء عن الرضا ع من الأخبار المجموعة ح ۱۹۱.

۲۵۴. الکافی ج ۸ ص ۳۱۱ حَدِيثُ الْفُقَهَاءِ وَالْعُلَمَاءِ ح ۴۸۵، الوافی ج ۲۶ ص ۴۴۳ قسمت ۳۳ سطر اخر،

۲۵۵. الکافی ج ۲ ص ۶۳۲ بابُ النَّوَادِرِ ح ۱۷،

مُصْعَبٍ عَنْ سَلْمَةَ بْنِ مُحَرَّرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ مِنْ عِلْمٍ مَا أُوتِينَا تَفْسِيرَ الْقُرْآنِ وَ أَحْكَامَهُ وَ عِلْمَ تَغْيِيرِ الزَّمَانِ وَ حَدَّثَانِهِ

حدیث ۳۰: سلمة بن محرز گوید: شنیدم امام باقر علیه السلام می فرمود: از جمله علمی که به ما داده شده تفسیر قرآن و احکام آن است.^{۲۵۶}

حدیث ۳۱: وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عُمَانَ بْنِ عَيْسَى عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام فِي هَذِهِ الْآيَةِ ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ ثُمَّ قَالَ أَمَا وَاللَّهِ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ مَا قَالَ بَيْنَ دَقَّتِي الْمُصْحَفِ قُلْتُ مَنْ هُمْ جَعَلْتُ فِدَاكَ قَالَ مَنْ عَسَى أَنْ يَكُونُوا غَيْرَنَا.

حدیث ۳۱: در حدیثی زیبا و پرمعنا ابو بصیر گوید: امام باقر علیه السلام این آیه ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾^{۲۵۷} را قرائت نمود و سپس فرمودند: به خدا ای ابا محمد! خداوند نفرموده قرآن آیه هائیسست میان دو جلد (تا مردم نگویند قرآن که حجت خداست بر ما، همین آیات میان دو جلد یعنی از صفحه اول تا صفحه آخر است و محتاج به امامی که آن را تفسیر کند نمی باشیم) عرضه داشتیم: قربانت گردم کیانند ایشان؟ (دانشمندانی که حقایق قرآن در سینه آنهاست) فرمود: توقع می رود که جز ما چه کسانی باشند؟!^{۲۵۸}

حدیث ۳۲: وَ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ

۲۵۶. الکافی ج ۱ ص ۲۲۹ بابُ أَنَّهُ لَمْ يَجْمَعْ الْقُرْآنَ كُلَّهُ إِلَّا الْأَيْمَةَ عَ وَ أَنَّهُمْ يَعْلَمُونَ عِلْمَهُ كُلَّهُ ح ۳،

۲۵۷. العنكبوت آية ۴۹

۲۵۸. الکافی ج ۱ ص ۲۱۴ بابُ أَنَّ الْأَيْمَةَ قَدْ أُوتُوا الْعِلْمَ وَ أُثْبِتَ فِي صُدُورِهِمْ ح ۳،

قَالَ: إِنَّ اللَّهَ طَهَّرَنَا وَ عَصَمَنَا وَ جَعَلَنَا شُهَدَاءَ عَلَى خَلْقِهِ وَ حُجَّتَهُ فِي أَرْضِهِ وَ جَعَلَنَا مَعَ الْقُرْآنِ وَ جَعَلَ الْقُرْآنَ مَعَنَا لَا نُفَارِقُهُ وَ لَا يُفَارِقُنَا*

حدیث ۳۲: امیر المؤمنین علیه السلام نقل فرمود: خداوند ما را پاکیزه قرار داده و معصوم و گواه بر خلق و حجت در روی زمین و ما را با قرآن و قرآن را با ما قرار داده نه ما از او و نه او از ما جدا می‌شود. ^{۲۵۹}

حدیث ۳۳: وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْعَبَّاسِ بْنِ الْحَرِيشِ عَنْ أَبِي جَعْفَرِ الثَّانِي عليه السلام قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: ... قَالَ وَ مَا يَكْفِيهِمُ الْقُرْآنُ قَالَ بَلَى لَوْ وَجَدُوا لَهُ مُفَسِّرًا قَالَ وَ مَا فَسَّرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ بَلَى قَدْ فَسَّرَهُ لِرَجُلٍ وَاحِدٍ وَ فَسَّرَ لِلْأُمَّةِ شَأْنَ ذَلِكَ الرَّجُلِ وَ هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام

حدیث ۳۳: امام باقر علیه السلام در جواب مردی که که به وی گفت مگر قرآن برای آنها (مردم و امت) کافی نیست؟ فرمود: چرا در صورتی که مفسری برای قرآن داشته باشند، گفت: مگر پیغمبر صلی الله علیه و آله قرآن را تفسیر نفرموده؟ فرمود: چرا تنها برای یک مرد تفسیر کرد و شأن آن مرد را که علی بن ابی طالب علیه السلام است به امت خود گفت. ^{۲۶۰}

حدیث ۳۴: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا

۲۵۹. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۸۳ باب ۱۳ باب فی الأئمة ع أنهم شهداء لله فی خلقه بما عندهم من الحلال و الحرام ح ۶.

۲۶۰. الکافی ج ۱ ص ۲۵۰ باب فی شأن إنا أنزلناه فی لیلۃ القدر و تفسیرها ح ۶.

جَعْفَرٍ عليه السلام: ..... وَ الْقُرْآنُ ضُرِبَ فِيهِ الْأَمْثَالُ لِلنَّاسِ وَ خَاطَبَ اللَّهُ نَبِيَّهُ بِهِ وَ نَحْنُ، فَلَيْسَ يَعْلَمُهُ غَيْرُنَا

حدیث ۳۴: امام صادق عليه السلام قرآن برای مردم مثال می زند و خطاب به پیامبر صلی الله علیه و آله و ما باشد و معنی آن را جز ما کسی نمی داند. ^{۲۶۱}

حدیث ۳۵: قَالَ وَ صَحَّ عَنِ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله وَ الْأَئِمَّةِ عليهم السلام أَنْ تَفْسِيرَ الْقُرْآنِ لَا يَجُوزُ إِلَّا بِالْأَثَرِ الصَّحِيحِ وَ النَّصِّ الصَّرِيحِ.

حدیث ۳۵: از پیامبر صلی الله علیه و آله و ائمه عليهم السلام آمده است: همانا تفسیر قرآن مگر با اثر صحیح و نص صریح جایز نیست. ^{۲۶۲}

حدیث ۳۶: وَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ فَسَّرَ الْقُرْآنَ بِرَأْيِهِ إِنْ أَصَابَ لَمْ يُوجَرْ وَ إِنْ أَخْطَأَ خَرَّ أَبْعَدَ مِنَ السَّمَاءِ.

حدیث ۳۶: امام صادق عليه السلام در حدیثی فرمودند: هر که قرآن را به رأی خود تفسیر کند و درست بگوید، پاداشی به او داده نمی شود، و اگر خطا کند از جایی دورتر از آسمان به زمین سقوط کرده (یعنی از درجه قرب خدا آنقدر دور شده که گویی جایی دورتر از آسمان به زمین فرو افتاده است). ^{۲۶۳}

حدیث ۳۷: الْعِيَاشِيُّ فِي تَفْسِيرِهِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّلْمِيِّ أَنَّ عَلِيًّا عليه السلام مَرَّ عَلَى قَاضٍ فَقَالَ أَتَعْرِفُ التَّاسِخَ مِنَ الْمَنْسُوخِ قَالَ لَا فَقَالَ هَلَكْتَ وَ أَهْلَكْتَ تَأْوِيلُ كُلِّ

۲۶۱. تفسیر القمی ج ۲ ص ۴۲۵، ۹۲ سُورَةُ اللَّيْلِ مَكِّيَّةٌ آيَاتُهَا إِحْدَى وَ عِشْرُونَ ۲۱

۲۶۲. وسائل الشيعة ج ۲۷ ص ۲۰۴ باب ۱۳ بابُ عَدَمِ جَوَازِ اسْتِنْبَاطِ الْأَحْكَامِ النَّظَرِيَّةِ مِنْ ظَوَاهِرِ الْقُرْآنِ إِلَّا

بَعْدَ مَعْرِفَةِ تَفْسِيرِهَا مِنَ الْأَئِمَّةِ ح ۳۳۶۰۹ - ۷۸

۲۶۳. تفسیر العیاشی، ج ۱ ص ۱۷ فیمن فسر القرآن برأیه ح ۴.

حَرْفٍ مِنَ الْقُرْآنِ عَلَى وُجُوهِهِ.

۱۵۷

حدیث ۳۷: امیرالمومنین علیه السلام: آیا ناسخ و منسوخ را می‌شناسی و می‌توانی آن دو را از هم بازشناسی؟ وی جواب داد: نه. حضرت فرمود: هلاک شدی و دیگران را نیز هلاک ساختی، تفسیر هر حرف از قرآن بر چندین وجه می‌باشد. ^{۲۶۴}

حدیث ۳۸: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ وَ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ قَالَ كِتَابُ اللَّهِ الذِّكْرُ وَ أَهْلُهُ آلُ مُحَمَّدٍ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ بِسُؤَالِهِمْ وَ لَمْ يُؤْمَرُوا بِسُؤَالِ الْجُهَالِ وَ سَمَى اللَّهُ الْقُرْآنَ ذِكْرًا فَقَالَ ﴿وَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾

حدیث ۳۸: عبد الحمید از حضرت صادق علیه السلام در باره آیه ﴿فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ ^{۲۶۵} فرمود: کتاب خدا ذکر است و اهل آن آل محمدند که خدا دستور داده از آنها سؤال کنند به آنها دستور نداده از جهال سؤال نمایند خداوند قرآن را ذکر نامیده فرمود: ﴿وَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ ^{۲۶۶} این ذکر قرآن را به تو فرو فرستادیم تا برای مردم آن چه را که به سوی آنان فرو فرستاده شده روشن بیان کنی تا شاید بیندیشند. ^{۲۶۷}

۲۶۴. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۱۲ تفسیر الناسخ و المنسوخ و الظاهر و الباطن و المحکم و المتشابه ح ۹.

۲۶۵. النحل آیه ۴۳

۲۶۶. النحل آیه ۴۴

۲۶۷. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۱ باب ۱۹ باب فی أئمة آل محمد ع أنهم أهل الذکر الذین أمر الله بسؤالهم و الأمر إليهم إن شاءوا أجابوا و إن شاءوا لم يجیبوا ح ۱۹

حديث ٣٩: عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ الْمُرْتَضَى فِي رِسَالَةِ الْمُحْكَمِ وَ الْمُتَشَابِهِ نَقْلًا

مِنْ تَفْسِيرِ الثُّعْمَانِيِّ بِإِسْنَادِهِ الْآتِي عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام: أَنَّ كَلَامَ

الْبَارِي سُبْحَانَهُ لَا يُشْبِهُ كَلَامَ الْخَلْقِ كَمَا لَا تُشْبِهُ أَعْمَالُهُ أَعْمَالَهُمْ وَ لِهَذِهِ الْعِلَّةِ وَ

أَشْبَاهِهَا لَا يَبْلُغُ أَحَدٌ كُنْهَ مَعْنَى حَقِيقَةِ تَفْسِيرِ كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى إِلَّا نَبِيَّهُ وَ أَوْصِيَاؤُهُ

حديث ٣٩: اميرالمومنين عليه السلام: كلام خداوند به كلام خلق شباهت ندارد، همان

گونه كه افعال خداوند، (از همه جهت) به افعال مردم شباهت ندارد. و به همین دلیل

هیچ كس به كنه معنی حقیقی تفسیر قرآن نمی رسد الا پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام ٢٦٨

حديث ٤٠: الدَّقَاقُ عَنِ الْأَسَدِيِّ عَنِ النَّخَعِيِّ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ عَلِيِّ بْنِ

الْحُسَيْنِ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ أَمِيرَ

الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: أَنَا عِلْمُ اللَّهِ وَ أَنَا قَلْبُ اللَّهِ الْوَاعِي وَ لِسَانُ اللَّهِ النَّاطِقُ

وَ عَيْنُ اللَّهِ النَّاطِرَةُ وَ أَنَا جَنْبُ اللَّهِ وَ أَنَا يَدُ اللَّهِ

حديث ٤٠: حضرت صادق عليه السلام از قول امير المومنين عليه السلام فرمود: من علم و

گنجينه و ظرف علم الهی بوده و زبان گویای خداوند هستم.... ٢٦٩

حديث ٤١: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام... وَ هَذَا الْقُرْآنُ إِنَّمَا هُوَ حَطُّ مَسْطُورٌ

بَيْنَ الدَّفْتَيْنِ لَا يَنْطِقُ بِلِسَانٍ وَ لَا بَدُّ لَهُ مِنْ تَرْجُمَانٍ

٢٦٨. وسائل الشيعة ج ٢٧ ص ٢٠١ باب ١٣ عَدَمَ جَوَازِ اسْتِنْبَاطِ الْأَحْكَامِ النَّظَرِيَّةِ مِنْ ظَوَاهِرِ الْقُرْآنِ إِلَّا

بَعْدَ مَعْرِفَةِ تَفْسِيرِهَا مِنَ الْأَئِمَّةِ ح ٣٣٥٩٣ - ٦٢

٢٦٩. بصائر الدرجات ج ١ ص ٦٤ باب ٣ باب في الأئمة أنهم حجة الله و باب الله و ولاية أمر الله و

وجه الله الذي يؤتى منه و جنب الله و عين الله و خزنة علمه جل جلاله و عم نواله ح ١٣.

حدیث ۴۱: امیرالمومنین علیه السلام: این قرآن در میان ما خطوطی پوشیده در جلد است، با زبان سخن نمی‌گوید و نیازمند به مفسر و ترجمان است. ^{۲۷۰}

۱۵۹

حدیث ۴۲: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أُورَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ﴾ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام وَالْأَيُّمَةُ وَأُخْرُ مُتَشَابِهَاتٌ قَالَ فَلَانٌ وَفُلَانٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ أَصْحَابُهُمْ وَأَهْلٌ وَلَا يَتَّبِعُهُمْ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ أُمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام وَالْأَيُّمَةُ علیه السلام

حدیث ۴۲: امام صادق علیه السلام در باره قول خدای تعالی: ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ﴾ ^{۲۷۱} او کسی است که این کتاب را بر تو نازل کرده از آن جمله آیه‌هایی است محکم که اصل کتاب است فرمود: آنها امیرالمومنین علیه السلام و ائمه علیهم السلام هستند. ^{۲۷۲}

حدیث ۴۳: قَالَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله و سلم: مَعَاشِرَ النَّاسِ تَدَبَّرُوا الْقُرْآنَ وَ افْهَمُوا آيَاتِهِ وَ مُحْكَمَاتِهِ وَ لَا تَتَّبِعُوا مُتَشَابِهَهُ فَوَ اللَّهُ لَهُوَ مُبَيِّنٌ لَكُمْ نُورًا وَاحِدًا وَ لَا يُوضِّحُ لَكُمْ تَفْسِيرَهُ إِلَّا الَّذِي أَنَا آخِذٌ بِيَدِهِ وَ مُصْعِدُهُ إِلَيَّ وَ شَائِلٌ بِعَضُدِهِ وَ مُعَلِّمُكُمْ

۲۷۰. الإحتجاج على أهل اللجاج (للطبرسی) ج ۱ ص ۱۸۶ احتجاجه على الخوارج لما حملوه على التحكم ثم أنكروا عليه ذلك و تقموا عليه أشياء فأجابهم عن ذلك بالحجة و بين لهم أن الخطأ من قبلهم بل و إليهم يعود ح ۱.

۲۷۱. آل عمران آیه ۷

۲۷۲. الکافی ج ۱ ص ۴۱۴ بابُ فِيهِ نَكْتُ وَ تُنْفُ مِنَ التَّنْزِيلِ فِي الْوَلَايَةِ ح ۱۴

أَنَّ مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ وَهُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام أَخِي وَوَصِيِّ
 ۱۶۰ وَ مَوْلَاتُهُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى أَنْزَلَهَا عَلِيٌّ

حدیث ۴۳: امام باقر علیه السلام از قول پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نقل می کنند که ایشان فرمود:
 ای گروه مردم، در مورد قرآن تدبر کنید و آیات محکم آن را نیکو بفهمید و از
 آیات متشابه پیروی نکنید و به خدا سوگند هرگز کسی تفسیر آن را برای شما
 روشن نمی کند، جز همین کس که من دست او را می گیرم و به سوی خود بر
 می آورم و بازویش را بر می افرازم و به شما اعلام می کنم که هر که من مولای اویم
 این علی علیه السلام مولای اوست. یعنی علی بن ابی طالب علیه السلام که برادر و وصی من است
 و ولایت او از سوی خداوند متعال بر من نازل شده است. ۲۷۳

حدیث ۴۴: اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَنْزَلْتَهُ عَلَيَّ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله و سلم مُجْمَلًا، وَالْهَمَّتُهُ عِلْمَ
 عَجَابِهِ مُكْمَلًا، وَوَرَّثْتَنَا عِلْمَهُ مُفَسَّرًا، وَفَضَّلْتَنَا عَلَيَّ مَنْ جَهَلَ عِلْمَهُ، وَ قَوَّيْتَنَا
 عَلَيْهِ لِتَرْفَعَنَا فَوْقَ مَنْ لَمْ يُطِقْ حَمْلَهُ.

حدیث ۴۴: امام سجاد علیه السلام: بار خدایا، تو این قرآن را بی هیچ شرح و
 تفسیری، بر پیامبرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم فرستادی و علم آن را سراسر به او الهام فرمودی، و
 علم تفسیر آن را به ما به میراث دادی و ما را بر آن کس که از علم قرآنش بهره ای
 نبود برتری نهادی و ما را به شناخت قرآن توانایی بخشیدی، تا بر کسانی که یارای
 حمل آن ندارند شرف و برتری دهی. ۲۷۴

۲۷۳. روضة الواعظین و بصیرة المتعظین ج ۱ ص ۹۴ مجلس فی ذکر الإمامة و إمامة علی ابن ابی
 طالب و اولاده صلوات الله علیهم أجمعین

۲۷۴. الصحيفة السجادية ص ۱۷۶ (۴۲) وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَ خْتَمِ الْقُرْآنِ

حدیث ۴۵: مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ
وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْعَبَّاسِ بْنِ الْحَرِيشِ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي عليه السلام قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: ..... إِنَّ الْقُرْآنَ لَيْسَ بِنَاطِقٍ ...
حدیث ۴۵: امام صادق عليه السلام: همانا قرآن سخنگو نیست. ۲۷۵.

حدیث ۴۷: عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الرُّضَا عليه السلام فِي قَوْلِهِ «الرَّحْمَنُ
عَلَّمَ الْقُرْآنَ» قَالَ اللَّهُ عَلَّمَ مُحَمَّدًا الْقُرْآنَ قُلْتُ «خَلَقَ الْإِنْسَانَ» قَالَ ذَلِكَ أَمِيرُ
الْمُؤْمِنِينَ قُلْتُ «عَلَّمَهُ الْبَيَانَ» قَالَ عَلَّمَهُ تَبْيَانَ كُلِّ شَيْءٍ يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهِ الْخَبْرُ
حدیث ۴۷: حضرت رضا عليه السلام در باره آیات: «الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ» ۲۷۶ فرمود:
خداوند به محمد صلى الله عليه وآله قرآن را آموخت عرضه داشتیم: «خَلَقَ الْإِنْسَانَ» ۲۷۷ معنی انسان
را آفرید چیست؟ فرمود: منظور از انسان امیرالمومنین عليه السلام است عرضه داشتیم: «عَلَّمَهُ
الْبَيَانَ» ۲۷۸ فرمود: به او آموخت شرح هر چیزی را که مردم به آن نیازمندند. ۲۷۹.

حدیث ۴۸: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ
مَيْمُونٍ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَا مِنْ أَمْرٍ يَخْتَلِفُ
فِيهِ اثْنَانِ إِلَّا وَ لَهُ أَصْلٌ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَكِنْ لَا تَبْلُغُهُ عُقُولُ الرِّجَالِ.

۲۷۵. الكافي ج ۱ ص ۲۴۶ باب في شأن إنا أنزلناه في ليلة القدر و تفسيرها ح ۱

۲۷۶. الرحمن آية ۱ و ۲

۲۷۷. الرحمن آية ۳

۲۷۸. الرحمن آية ۴

۲۷۹. بحار الأنوار ج ۵۷ ص ۲۸۳ باب ۳۹ فضل الإنسان و تفضيله على الملك و بعض جوامع أحواله

حدیث ۴۸: امام صادق علیه السلام در حدیثی زیبا می‌فرماید: هیچ امری نیست که دو تن در آن اختلاف کنند و دو نظر بدهند جز آنکه اصل و ریشه صحیح آن در قرآن است ولی عقل غیر معصوم آن را درک نمی‌کند.^{۲۸۰}

حدیث ۴۹: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَادِ بْنِ عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ أَبِي بَنٍ أَبِي عِيَّاشٍ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ قَالَ:.... قَالَ عَلِيُّ عليه السلام: فَمَا نَزَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله آيَةٌ مِنَ الْقُرْآنِ إِلَّا أَقْرَأَهَا وَأَمْلَاهَا عَلَيَّ فَكَتَبْتُهَا بِخَطِّي وَعَلَّمَنِي تَأْوِيلَهَا وَتَفْسِيرَهَا وَنَاسِخَهَا وَمَنْسُوخَهَا وَمُحْكَمَهَا وَمُتَشَابِهَهَا وَخَاصَّهَا وَعَامَّهَا وَدَعَا اللَّهَ أَنْ يُعْطِيَنِي فَهَمَّهَا وَحَفِظَهَا فَمَا نَسِيتُ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَلَا عَلِمًا أَمْلَاهُ عَلَيَّ وَكَتَبْتُهُ مِنْذُ دَعَا اللَّهَ لِي بِمَا دَعَا وَ مَا تَرَكَ شَيْئًا عَلَّمَهُ اللَّهُ مِنْ حَلَالٍ وَ لَا حَرَامٍ وَ لَا أَمْرٍ وَ لَا نَهْيٍ كَانَ أَوْ يَكُونُ وَ لَا كِتَابٍ مُنْزَلٍ عَلَيَّ أَحَدٍ قَبْلَهُ مِنْ طَاعَةٍ أَوْ مَعْصِيَةٍ إِلَّا عَلَّمَنِيهِ وَ حَفِظْتُهُ فَلَمْ أَنْسَ حَرْفًا وَاحِدًا ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَيَّ صَدْرِي وَ دَعَا اللَّهَ لِي أَنْ يَمْلَأَ قَلْبِي عِلْمًا وَ فَهْمًا وَ حُكْمًا وَ نُورًا فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ بَابِي أَنْتَ وَ أُمِّي مِنْذُ دَعَوْتَ اللَّهَ لِي بِمَا دَعَوْتَ لَمْ أَنْسَ شَيْئًا وَ لَمْ يَفْتِنِي شَيْءٌ لَمْ أَكْتُبْهُ أَفْتَتَخَوْفُ عَلَيَّ النَّسِيَانَ فِيمَا بَعْدُ فَقَالَ لَا لَسْتُ أَتَخَوْفُ عَلَيْكَ النَّسِيَانَ وَ الْجَهْلَ.

حدیث ۴۹: هیچ آیه‌ئی از قرآن بر رسول خدا صلى الله عليه وآله نازل نشد جز اینکه برای من خواند و املا فرمود و من به خط خود نوشتم و تأویل و تفسیر و ناسخ و منسوخ و محکم و متشابه و خاص و عام آن را به من آموخت و از خدا خواست که

۲۸۰. الکافی ج ۱ ص ۶۰ بابُ الرَّدِّ إِلَى الْكِتَابِ وَ السُّنَّةِ وَ أَنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ مِنَ الْحَلَالِ وَ الْحَرَامِ وَ جَمِيعِ مَا يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهِ إِلَّا وَ قَدْ جَاءَ فِيهِ كِتَابٌ أَوْ سُنَّةٌ ح ۶

فهم و حفظ آن را به من عطا فرماید، و از زمانی که آن دعا را در باره من کرد هیچ آیه‌ئی از قرآن و هیچ علمی را که املا فرمود و من نوشتم فراموش نکردم و آنچه را که خدا تعلیمش فرمود از حلال و حرام و امر و نهی گذشته و آینده و نوشته‌ای که بر هر پیغمبر پیش از او نازل شده بود از طاعت و معصیت به من تعلیم فرمود و من حفظش کردم و حتی یک حرف آن را فراموش نکردم، سپس دستش را بر سینه‌ام گذاشت و از خدا خواست دلم را از علم و فهم و حکم و نور پرکند، عرضه داشتم: ای پیغمبر صلی الله علیه و آله خدا پدر و مادرم قربانت از زمانی که آن دعا را در باره من کردی چیزی را فراموش نکردم و آن چه را هم نوشتم از یادم نرفت، آیا بیم فراموشی بر من داری؟ فرمود: نه بر تو بیم فراموش و نادانی ندارم. ^{۲۸۱}

حدیث ۵۰: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بِنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام: ... ذَلِكَ الْقُرْآنَ فَاسْتَنْطِقُوهُ وَ لَنْ يَنْطِقَ لَكُمْ أُخْبِرُكُمْ عَنْهُ إِنَّ فِيهِ عِلْمَ مَا مَضَى وَ عِلْمَ مَا يَأْتِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ حُكْمَ مَا بَيْنَكُمْ وَ بَيَانَ مَا أَصْبَحْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ فَلَوْ سَأَلْتُمُونِي عَنْهُ لَعَلَّمْتُكُمْ.

حدیث ۵۰: امیرالمومنین عليه السلام به مفسران حقیقی قرآن اشاره می‌کند: این قرآنی است که بر پیامبر صلی الله علیه و آله نازل شده از او باز پرسید، او هرگز به زبان شما سخن نکند، من به ترجمانی از او شما را خبر می‌دهم که در آن است علم هر چه گذشته و علم

هر چه تا روز قیامت بیاید، قرآن میان شما حکم است و در هر چه اختلاف دارید بیان قاطع دارد، اگر از من بپرسید به شما می‌آموزم^{۲۸۲}

حدیث ۵۱: مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْعَبَّاسِ بْنِ الْحَرِيشِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي عليه السلام قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَوَضَعَ الْقُرْآنَ دَلِيلًا قَالَ فَقَالَ الرَّجُلُ هَلْ تَدْرِي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ دَلِيلَ مَا هُوَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام نَعَمْ فِيهِ جُمْلُ الْهُدُودِ وَ تَفْسِيرُهَا عِنْدَ الْحُكْمِ

حدیث ۵۱: امام باقر عليه السلام در حدیثی فرمودند: ... خداوند، قرآن را دلیل و راهنما قرار داد، شخصی پرسید: یا ابن رسول الله صلی الله علیه و آله می‌دانی که قرآن دلیل چیست؟ امام باقر عليه السلام فرمود: آری، در قرآن کلیات حدود و مقررات مندرج است و تفسیر آنها در نزد حجت وقت (امام معصوم) است.^{۲۸۳}

حدیث ۵۲: مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنِ الْمُنْخَلِ عَنْ جَابِرِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: مَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ أَنْ يَدَّعِيَنَّ أَنْ عِنْدَهُ جَمِيعَ الْقُرْآنِ كُلِّهِ ظَاهِرِهِ وَ بَاطِنِهِ غَيْرُ الْأَوْصِيَاءِ

حدیث ۵۲: امام باقر عليه السلام: هیچ کس غیر از اوصیاء نمی‌تواند ادعا کند که همه علوم قرآن را اعم از ظاهر و باطن می‌داند.^{۲۸۴}

۲۸۲. الکافی ج ۱ ص ۶۱ بابُ الرَّدِّ إِلَى الْكِتَابِ وَ السُّنَّةِ وَ أَنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ مِنَ الْحَلَالِ وَ الْحَرَامِ وَ جَمِيعِ مَا يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهِ إِلَّا وَ قَدْ جَاءَ فِيهِ كِتَابٌ أَوْ سُنَّةٌ ح ۷

۲۸۳. الکافی ج ۱ ص ۲۴۶ بابٌ فِي شَأْنِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَ تَفْسِيرُهَا ح ۱

۲۸۴. الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۲۸ بابٌ أَنَّهُ لَمْ يَجْمَعْ الْقُرْآنَ كُلَّهُ إِلَّا الْأَئِمَّةُ وَ أَنَّهُمْ يَعْلَمُونَ عِلْمَهُ كُلَّهُ ح ۲

حدیث ۵۳: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾ الْآيَةَ قَالَ فَقَالَ وُلِدَ فَاطِمَةُ عليها السلام وَ السَّابِقُ بِالْخَيْرَاتِ الْإِمَامُ وَ الْمُقْتَصِدُ الْعَارِفُ بِالْإِمَامِ وَ الظَّالِمُ لِنَفْسِهِ الَّذِي لَا يَعْرِفُ الْإِمَامَ.*

حدیث ۵۳: احمد بن عمر گوید: از حضرت رضا عليه السلام راجع به آیه ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾^{۲۸۵} آنگاه این کتاب را به کسانی که از میان بندگان خود انتخاب کرده‌ایم، به ارث ددیم برسیدم فرمود: (امامان معصوم عليهم السلام از اولاد فاطمه عليها السلام هستند....^{۲۸۶}

حدیث ۵۴: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ الْحُرِّ وَ عَمْرَانَ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ أَبِي بَصِيرٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: نَحْنُ «الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ» وَ نَحْنُ نَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ.*

حدیث ۵۴: امام صادق عليه السلام فرمود: «الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ»^{۲۸۷} مائیم راسخون در علم و ما تأویل قرآن را می دانیم.^{۲۸۸}

حدیث ۵۵: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾ فَرَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَفْضَلُ

۲۸۵. فاطر آیه ۳۲

۲۸۶. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۲۱۵ باب فی أن من اصطفاه الله من عباده و أورثهم كتابه هم الأئمة ح ۳

۲۸۷. آل عمران آیه ۷

۲۸۸. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۲۱۳ باب أن الراسخين في العلم هم الأئمة ح ۱

الرَّاسِخِينَ فِي الْعِلْمِ قَدْ عَلَّمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ جَمِيعَ مَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ مِنَ التَّنْزِيلِ وَ التَّأْوِيلِ وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُنْزِلَ عَلَيْهِ شَيْئاً لَمْ يُعَلِّمَهُ تَأْوِيلَهُ وَ أَوْصِيَاؤُهُ مِنْ بَعْدِهِ يُعَلِّمُونَهُ كُلَّهُ وَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ تَأْوِيلَهُ إِذَا قَالَ الْعَالِمُ فِيهِمْ بِعِلْمٍ فَأَجَابَهُمُ اللَّهُ بِقَوْلِهِ ﴿يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلُّ مَنْ عِنْدَ رَبِّنَا﴾ وَ الْقُرْآنُ خَاصٌّ وَ عَامٌّ وَ مُحْكَمٌ وَ مُتَشَابِهٌ وَ نَاسِخٌ وَ مَنْسُوخٌ فَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يُعَلِّمُونَهُ.*

حدیث ۵۵: یکی از دو امام باقر علیه السلام یا صادق علیه السلام راجع به قول خدای عز و جل «وَ مَا يُعَلِّمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ»^{۲۸۹} و جز خدا و راسخون در علم تأویل قرآن را نمی‌دانند فرمود: پیامبر صلی الله علیه و آله افضل راسخین در علم است. خدای عز و جل همه آن چه را از تنزیل (معنی مطابقی) و تأویل (معنی التزامی) نازل فرمود به او آموخته است، چیزی را که خدا تأویلش را به او نیاموخت بر او نازل نفرمود و اوصیاء پس از وی هم تمام آن را می‌دانند، و کسانی که تأویل آن را نمی‌دانند (شیعیان) هر گاه عالیشان چیزی از روی علم بفرماید (ایمان می‌آورند و می‌پذیرند) چنانچه خدا ایشان را پذیرفته و فرموده است «يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلُّ مَنْ عِنْدَ رَبِّنَا»^{۲۹۰} می‌گویند ایمان آوردیم، همه قرآن از جانب پروردگار ماست و قرآن خاص و عام و محکم و متشابه و ناسخ و منسوخ دارد و راسخون در علم همه را می‌دانند.^{۲۹۱}

حدیث ۵۶: أَبَانُ عَنْ سُلَيْمٍ وَ زَعَمَ أَبُو هَارُونَ الْعَبْدِيُّ أَنَّهُ سَمِعَهُ مِنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ امِيرَ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام وَ إِنِّي سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله يَقُولُ لَيْسَ

۲۸۹. آل عمران آیه ۷

۲۹۰. آل عمران آیه ۷

۲۹۱. الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۱۳ بابُ أَنَّ الرَّاسِخِينَ فِي الْعِلْمِ هُمُ الْأَيْمَةُ ح ۲

مِنَ الْقُرْآنِ آيَةً إِلَّا وَ لَهَا ظَهْرٌ وَ بَطْنٌ وَ مَا مِنْهُ حَرْفٌ إِلَّا وَ إِنْ لَهُ تَأْوِيلٌ ﴿ وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ ﴾ الرَّاسِخُونَ نَحْنُ آلَ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ أَمَرَ اللَّهُ سَائِرَ الْأُمَّةِ أَنْ يَقُولُوا ﴿ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَ مَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴾ وَ أَنْ يُسَلِّمُوا لَنَا [وَ يَرُدُّوا عِلْمَهُ إِلَيْنَا] وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ ﴿ وَ لَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَ إِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ ﴾ هُمُ الَّذِينَ يَسْأَلُونَ عَنْهُ وَ يَطْلُبُونَهُ وَ لَعَمْرِي لَوْ أَنَّ النَّاسَ حِينَ قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَلَّمُوا لَنَا وَ اتَّبَعُونَا وَ قَلَّدُونَا أُمُورَهُمْ ﴿ لَا كُلُّوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ ﴾

حدیث ۵۶: من از پیامبر ﷺ شنیدم که می فرمود: هیچ آیه‌ای از قرآن نیست مگر آن که ظاهری و باطنی دارد و هیچ حرفی از آن نیست مگر آن که تأویلی دارد ﴿ وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ ﴾^{۲۹۲} و تأویل آن را جز خداوند و آنان که در علم راسخ و عمیقند نمی‌داند، راسخان در علم، ما آل محمد ﷺ هستیم و خداوند به سایر امت دستور داده که بگویند: ﴿ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَ مَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴾^{۲۹۳} به آن ایمان آوردیم و همه از طرف پروردگار ما است و جز صاحبان عقل متذکر نمی‌شوند، و خداوند دستور داده که در مقابل ما تسلیم باشند و علم آن را به ما واگذار کنند خداوند می‌فرماید ﴿ وَ لَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَ إِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ ﴾^{۲۹۴} اگر آن را به پیامبر ﷺ و اولو الامر خود ارجاع دهند آنان که استنباط می‌کنند آن را می‌فهمند، و هم اینان هستند که در

۲۹۲. آل عمران آیه ۷

۲۹۳. آل عمران آیه ۷

۲۹۴. النساء آیه ۸۳

آن باره مورد سؤال قرار می‌گیرند و آن را طلب می‌نمایند. به جان خودم قسم، اگر مردم هنگامی که پیامبر ﷺ از دنیا رفت، «لَا كَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَ مَنْ تَحْتَ أَرْجُلِهِمْ»^{۲۹۵} در مقابل ما تسلیم می‌شدند و تابع ما می‌گشتند و امورشان را به دست ما می‌سپردند از بالای سرشان و زیر پایشان نعمت‌ها را می‌خوردند^{۲۹۶}

حدیث ۵۷: فُرَاتٌ قَالَ: حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عُمَرَ الزُّهْرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْأَنْبَارِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنِي حَفْصُ بْنُ عَاصِمٍ وَ نَصْرُ بْنُ مُزَاهِمٍ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ السَّنْدِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبَانُ بْنُ أَبِي عِيَّاشٍ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسٍ، قَالَ... وَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ: سَلُونِي قَبْلَ أَنْ تَفْقِدُونِي فَوَ الَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَ بَرَأَ النَّسْمَةَ، إِنِّي لَأَعْلَمُ بِالتَّوْرَةِ مِنْ أَهْلِ التَّوْرَةِ، وَ إِنِّي لَأَعْلَمُ بِالْإِنْجِيلِ مِنْ أَهْلِ الْإِنْجِيلِ، وَ إِنِّي لَأَعْلَمُ بِالْقُرْآنِ مِنْ أَهْلِ الْقُرْآنِ. وَ الَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَ بَرَأَ النَّسْمَةَ، مَا مِنْ فِتْنَةٍ تَبْلُغُ مِائَةَ رَجُلٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَ أَنَا عَارِفٌ بِقَائِدِهَا وَ سَائِقِهَا. وَ سَلُونِي عَنِ الْقُرْآنِ، فَإِنَّ فِي الْقُرْآنِ بَيَانَ كُلِّ شَيْءٍ وَ فِيهِ عِلْمُ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ، وَ إِنَّ الْقُرْآنَ لَمْ يَدْعُ لِقَائِلٍ مَقَالًا. ﴿وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾ لَيْسُوا بِوَاحِدٍ، رَسُولُ اللَّهِ مِنْهُمْ، أَعْلَمَهُ اللَّهُ إِيَّاهُ فَعَلَّمَنِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ، ثُمَّ لَا يَزَالُ فِي عَقِبِنَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. ثُمَّ قرَأَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴿بَقِيَّةً مِمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَى وَ آلُ

۲۹۵. المائدة آية ۶۶

۲۹۶. كتاب سليم بن قيس الهلالي ج ۲ ص ۷۷۱ الحديث الخامس و العشرون

هَارُونَ ﴿ وَ أَنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى، وَ الْعِلْمُ فِي عَقِبِنَا إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ

حدیث ۵۷: امیر المؤمنین (علیه السلام) رو به ما کرد و فرمود: از من سؤال کنید پیش از آن که مرا نیابید. قسم به آن که دانه را شکافت و مردم را خلق کرد، من به تورات از اهل تورات عالم‌ترم، و به انجیل از اهل انجیل عالم‌ترم، و به قرآن از اهل قرآن عالم‌ترم. قسم به آن که دانه را شکافت و مردم را خلق کرد، هیچ گروهی نیست تا روز قیامت که به صد نفر برسد مگر آن که من رهبر و راهنمای آنان را می‌شناسم. از من در باره قرآن سؤال کنید. در قرآن بیان هر چیزی و علم اولین و آخرین است. قرآن برای گوینده‌ای حرفی باقی نگذاشته فرمود ﴿ وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ ﴾^{۲۹۷} تاویل قرآن را جز خداوند و فرو رفتگان در علم کسی نمی‌داند. آنان یک نفر نیستند. پیامبر (صلی الله علیه و آله) از آنان است. خداوند به او آموخته و آن حضرت هم به من آموخته است، و سپس در نسل ما تا روز قیامت خواهد بود. بعد حضرت چنین قرائت فرمود ﴿ بَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَى وَ آلُ هَارُونَ ﴾^{۲۹۸} بقیه‌ای از آن چه آل موسی (علیه السلام) و آل هارون (علیه السلام) بر جای گذاشتند و من نسبت به پیامبر (صلی الله علیه و آله) به منزله هارون (علیه السلام) نسبت به موسی (علیه السلام) هستم، و علم در نسل ما تا روزی که قیامت بر پا شود خواهد بود^{۲۹۹} در کتاب تاویل الآیات این عبارت را اضافه دارد: سپس حضرت این آیه را قرائت فرمود ﴿ وَ جَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ ﴾^{۳۰۰} آن را سخن باقی در نسل او قرار داد.

۲۹۷. آل عمران آیه ۷

۲۹۸. البقرة آیه ۲۴۸

۲۹۹. کتاب سلیم بن قیس الهلالی ج ۲ ص ۹۴۲ الحدیث الثامن و السبعون

۳۰۰. الزخرف آیه ۲۸

و سپس فرمود: پیامبر ﷺ نسل حضرت ابراهیم (علیه السلام) است، و ما اهل بیت (علیهم السلام) نسل ابراهیم (علیه السلام) و نسل محمد (صلی الله علیه و آله) هستیم.

۱۷۰

حدیث ۵۸: قَالَ أَبَانُ عَنْ سُلَيْمٍ قَالَ جَلَسْتُ إِلَى عَلِيٍّ بِالْكَوْفَةِ فِي الْمَسْجِدِ وَ النَّاسُ حَوْلُهُ فَقَالَ سَلُونِي قَبْلَ أَنْ تَفْقِدُونِي سَلُونِي عَنْ كِتَابِ اللَّهِ فَوَاللَّهِ مَا نَزَلَتْ آيَةٌ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ إِلَّا وَ قَدْ أَقْرَأْنِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ عَلَّمَنِي تَأْوِيلَهَا فَقَالَ ابْنُ الْكَوَّاءِ فَمَا كَانَ يَنْزِلُ عَلَيْهِ وَ أَنْتَ غَائِبٌ فَقَالَ بَلَى يَحْفَظُ عَلِيٌّ مَا غَبْتُ عَنْهُ فَإِذَا قَدِمْتُ عَلَيْهِ قَالَ لِي [يَا عَلِيُّ] أَنْزَلَ اللَّهُ بَعْدَكَ كَذَا وَ كَذَا فَيَقْرَأُنِيهِ وَ تَأْوِيلُهُ كَذَا وَ كَذَا فَيُعَلِّمُنِيهِ

حدیث ۵۸: ابان از سلیم نقل می‌کند که گفت: در مسجد کوفه خدمت امیرالمومنین (علیه السلام) نشسته بودم و مردم اطراف آن حضرت بودند. حضرت فرمود: از من بپرسید قبل از آن که مرا نیابید. در باره کتاب خدا از من بپرسید. به خدا قسم هیچ آیه‌ای از کتاب خدا نازل نشده مگر آن که پیامبر (صلی الله علیه و آله) برای من خوانده تا من هم بخوانم، و تأویل آن را به من آموخته است، ابن کواء گفت: پس آنچه نازل می‌شد در حالی که تو غائب بودی چه می‌شود؟ فرمود: بلی، آن چه من در آنها غایب بودم برایم حفظ می‌کرد، و آنگاه که نزد او می‌آمدم می‌فرمود: یا علی! خداوند بعد از تو این مطالب را نازل کرد، و آنها را برایم می‌خواند تا من هم می‌خواندم، و می‌فرمود: تأویل اینها چنین است و آن را به من می‌آموخت. ۳۰۱

حدیث ۵۹: أَبَانُ عَنْ سُلَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: قَالَ امِيرَالْمُؤْمِنِينَ: فَأَلَايْمَةٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ النَّبُوَّةِ وَ مَعْدِنِ الرَّسَالَةِ وَ مُنْزَلِ

۳۰۱. کتاب سلیم بن قیس الهلالی ج ۲ ص ۸۰۲ الحدیث الحادی و الثلاثون [۱]

الْكِتَابِ وَ مَهْبِطِ الْوَحْيِ وَ مُخْتَلَفِ الْمَلَائِكَةِ لَا تَصْلُحُ إِلَّا فِيهَا لِأَنَّ اللَّهَ خَصَّهَا
وَ جَعَلَهَا أَهْلًا فِي كِتَابِهِ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ فَالْعِلْمُ فِيهِمْ وَ هُمْ أَهْلُهُ وَ هُوَ عِنْدَهُمْ كُلُّهُ
بِحَدَافِيرِهِ بَاطِنُهُ وَ ظَاهِرُهُ وَ مُحْكَمُهُ وَ مُتَشَابِهُهُ وَ نَاسِخُهُ وَ مَنْسُوخُهُ. ۳۰۲

حدیث ۵۹: امیرالمومنین (علیه السلام) ائمه (علیهم السلام) از اهل بیت نبوت و معدن رسالت و محل نزول کتاب و محل هبوط وحی و رفت و آمد ملائکه اند خلافت جز در آنان صلاحیت ندارد، خداوند آنان را اختصاص داده و آنان را در کتابش و بر لسان پیامبرش سزاوار آن قرار داده پس علم در آنان بوده و ایشان اهل آنند علم با جمیع جوانبش، باطن و ظاهرش، محکم و متشابهش، ناسخ و منسوخش نزد ایشان است.

حدیث ۶۰: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ
عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمَقْدَامِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (علیه السلام) يَقُولُ مَا ادَّعَى أَحَدٌ مِنْ
النَّاسِ أَنَّهُ جَمَعَ الْقُرْآنَ كُلَّهُ كَمَا أُنْزِلَ إِلَّا كَذَّابٌ وَ مَا جَمَعَهُ وَ حَفِظَهُ كَمَا نَزَّلَهُ
اللَّهُ تَعَالَى إِلَّا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) وَ الْأَيْمَةُ مِنْ بَعْدِهِ.*

حدیث ۶۰: امام باقر (علیه السلام) جز دروغگو هیچ یک از مردم ادعا نکند که تمام قرآن را چنان که نازل شده، جمع کرده، و کسی جز علی (علیه السلام) و امامان پس از وی آن را چنان که خدای تعالی فرستاده، جمع و نگهداری نکرده اند. ۳۰۳

حدیث ۶۱: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
الْحَسَنِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مَعَاوِيَةَ

۳۰۲. کتاب سلیم بن قیس الهمالی ج ۲ ص ۸۴۶ الحدیث الثانی و الأربعون [۱]

۳۰۳. الکافی ج ۱ ص ۲۲۸ کتاب الحجۃ بابُ أَنَّهُ لَمْ يَجْمَعْ الْقُرْآنَ كُلَّهُ إِلَّا الْأَيْمَةُ وَ أَنَّهُمْ يَعْلَمُونَ عِلْمَهُ كُلَّهُ ح ۱

قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيداً بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ قَالَ إِيَّانَا عَنِّي وَ عَلِيٍّ عليه السلام أَوْلَانَا وَ أَفْضَلُنَا وَ خَيْرُنَا بَعْدَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله *.

حدیث ۶۱: برید بن معاویه گوید به امام باقر علیه السلام آیه شریفه «قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيداً بَيْنِي وَ بَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ»^{۳۰۴} بگو خدا و کسی که علم کتاب نزد اوست، برای گواهی میان من و شما کافی است را عرض کردم، فرمود: خداوند ما را قصد کرده و علی علیه السلام بعد از پیغمبر صلى الله عليه وآله اول ما و افضل ما و بهتر ما خاندانست^{۳۰۵}

حدیث ۶۲: قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْقَاسِمِ إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَنْبَارِيُّ الْكَاتِبُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا مُحَمَّدٍ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام يَخْطُبُ النَّاسَ بَعْدَ الْبَيْعَةِ لَهُ بِالْأَمْرِ فَقَالَ نَحْنُ حِزْبُ اللَّهِ الْغَالِبُونَ وَ عِتْرَةُ رَسُولِهِ الْأَقْرَبُونَ وَ أَهْلُ بَيْتِهِ الطَّيِّبُونَ الطَّاهِرُونَ وَ أَحَدُ الثَّقَلَيْنِ اللَّذَيْنِ خَلَفَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فِي أُمَّتِهِ وَ التَّالِي كِتَابِ اللَّهِ فِيهِ تَفْصِيلُ كُلِّ شَيْءٍ «لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ لَا مِنْ خَلْفِهِ» فَالْمَعْوَلُ عَلَيْنَا فِي تَفْسِيرِهِ لَا نَتَّظَنِّي تَأْوِيلَهُ بَلْ نَتَيَقَّنُ حَقَائِقَهُ فَأَطِيعُونَا فَإِنَّ طَاعَتَنَا مَفْرُوضَةٌ إِذْ كَانَتْ بِطَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ رَسُولِهِ مَقْرُونَةً قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَ الرَّسُولِ» «وَ لَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَ إِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ

۳۰۴. الرعد آية ۴۳

۳۰۵. الكافي ج ۱ ص ۲۲۹ كتاب الحجة باب أنه لم يجمع القرآن كله إلا الأئمة و أنهم يعلمون علمه كله ح ۶

الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ ﴿۳۰۶﴾ وَ أَحذِرْكُمْ الْإِصْغَاءَ لِهَتَافِ الشَّيْطَانِ بِكُمْ فَ ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ فَتَكُونُوا كَأَوْلِيَايِهِ الَّذِينَ قَالَ لَهُمْ ﴿لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَ إِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتْ الْفِتْنَانَ نَكَصَ عَلَى عَقَبَيْهِ وَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ﴾ فَتَلْقَوْنَ إِلَى الرَّمَاكِ وَ زَرَأَ وَ إِلَى السُّيُوفِ جَزَرًا وَ لِلْعُمْدِ حَطْمًا وَ لِلْسَّهَامِ غَرَضًا ثُمَّ ﴿لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا﴾

حدیث ۶۲: هشام بن حسان گوید: پس از آنکه با امام حسن مجتبی (علیه السلام) برای حکومت بیعت شد از آن حضرت شنیدم که برای مردم سخنرانی کرد و فرمود: ما حزب پیروز خدا، خاندان نزدیک پیامبر (صلی الله علیه و آله) و عترت طیب و طاهر اویسیم، و یکی از دو ثقل گرانبھائی هستیم که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) پس از خود در میان امتش بجای گذارد، ما جفت و همدوش کتاب خدائیم که تفصیل هر چیز در آن هست، ﴿لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ لَا مِنْ خَلْفِهِ﴾^{۳۰۶} و هیچ گونه باطلی از پس و پیش در آن راه ندارد، در تفسیر آن بر ما اعتماد شود (و تفسیر صحیح قرآن از ما صادر گردد) قرآن را به حدس و گمان تفسیر نکرده، بلکه حقائق آن را به یقین می دانیم، پس از ما اطاعت کنید که اطاعت ما واجب شمرده شده، چرا که به طاعت خدا و رسولش مقرون گشته است، خدای عز و جل فرموده ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَ الرَّسُولِ﴾^{۳۰۷} ﴿وَ لَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَ إِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ﴾^{۳۰۸} ای کسانی که ایمان آورده اید از خدا

۳۰۶. فصلت آیه ۴۲

۳۰۷. النساء آیه ۵۹

۳۰۸. النساء آیه ۸۳

و رسول او و صاحبان امر اطاعت کنید، پس اگر در مورد چیزی نزاع پیدا کردید آن را به حکم خدا و رسول باز گردانید و اگر در آن به پیامبر و اولو الامرشان رجوع می‌کردند، به حقیقت آن پی می‌بردند، و شما را از گوش فرا دادن به آواز شیطان بر حذر می‌دارم که ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾^{۳۰۹} / او دشمن آشکار شماست، و در نتیجه مانند آن دوستان او می‌شوید که به آنان گوید ﴿لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ الْفِتْنَانَ نَكَصَ عَلَى عَقَبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ﴾^{۳۱۰} / امروز احدی از مردم بر شما پیروز نمی‌شود و من خودم پناه شمایم، و چون دو گروه بیکار جو (صف مسلمین و کفار) به هم برخوردند یا به فرار گذاشت و به پشت خود گریخت و گفت: من از شما بیزارم، من چیزی را می‌بینم که شما نمی‌بینید و در آنگاه هدف نیزه‌ها، و طعمه شمشیرها، و درهم شکسته گرزها، و هدف تیرها واقع می‌شوید، سپس ﴿لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا﴾^{۳۱۱} در آن روز هیچ کسی را که قبلاً ایمان نیاورده و کار خوبی نکرده ایمانش سودی نبخشد^{۳۱۲}

حدیث ۶۳: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبِي الْأَحْمَرِ عَنْ زِيَادِ بْنِ أَبِي رَجَاءٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: مَا عَلِمْتُمْ فَقُولُوا وَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَقُولُوا اللَّهُ أَعْلَمُ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَنْتَرِعُ الْآيَةَ مِنَ الْقُرْآنِ يَخِرُّ فِيهَا أَبْعَدَ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ.

۳۰۹. البقرة آیه ۱۶۸

۳۱۰. الانفال آیه ۴۸

۳۱۱. الانعام آیه ۱۵۸

۳۱۲. الامالی للمفید ص ۳۴۸ مجلس ۴۱ ح ۴

حدیث ۶۳: امام باقر علیه السلام فرمود: آنچه می دانید بگوئید و آنچه نمی دانید بگوئید خدا داناتر است. همانا مرد آیه ای از قرآن بیرون می کشد (تا به دلخواه خویش تفسیر کند و دلیل مدعای باطل خویش سازد) از این رو به فاصله ای دورتر از میان آسمان و زمین سرنگون گردد. (یا از معنی حقیقی آیه به این مسافت دور شود).^{۳۱۳}

حدیث ۶۴: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ الصَّيْرِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُضْعَبٍ عَنْ سَلْمَةَ بْنِ مُحْرَزٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام يَقُولُ إِنَّ مِنْ عِلْمٍ مَا أُوتِينَا تَفْسِيرَ الْقُرْآنِ وَ أَحْكَامَهُ وَ عِلْمَ تَغْيِيرِ الزَّمَانِ وَ حَدَّثَانِهِ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا أَسْمَعَهُمْ وَ لَوْ أَسْمَعَ مَنْ لَمْ يَسْمَعْ لَوْلَى مُعْرِضًا كَأَنْ لَمْ يَسْمَعْ ثُمَّ أَمْسَكَ هُنَيْئَةً ثُمَّ قَالَ وَ لَوْ وَجَدْنَا أَوْعِيَةً أَوْ مُسْتَرَا حًا لَقَلْنَا وَ اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ

حدیث ۶۴: سلمة بن محرز گوید: شنیدم امام باقر علیه السلام می فرمود: از جمله علمی که به ما داده شده است تفسیر قرآن و احکام آن است و علم تغییر زمان و حوادث آن، هر گاه خدا خیر مردمی را خواهد آنها را شنوا سازد، کسی که گوش شنوا ندارد، از سخنی که به گوش او رسد رو گردان است مثل اینکه نشنیده، سپس اندکی از سخن باز ایستاد و پس از آن فرمود: اگر دل های وسیعی پیدا می کردیم که تاب تحمل حقائق داشت و اگر مردم نکته فهم و راز داری که مذاکره با آنها وسیله آسایش خاطر بود در دست داشتیم می گفتیم و خدا یاور ما است.^{۳۱۴}

۳۱۳. الکافی ج ۱ ص ۴۲ باب النهی عن القول بغير علم ح ۴

۳۱۴. الکافی ج ۱ ص ۲۲۹ باب أنه لم يجمع القرآن كله إلا الأئمة ع و أنهم يعلمون علمه كله ... ح ۳

حدیث ۶۵: ... وَ مَا يَكْفِيهِمُ الْقُرْآنُ قَالَ بَلَىٰ إِنَّ وَجَدُوا لَهُ مُفَسِّرًا قَالَ وَ مَا

فَسَّرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَلَىٰ قَدْ فَسَّرَهُ لِرَجُلٍ وَاحِدٍ وَ فَسَّرَ لِلْأُمَّةِ شَأْنَ ذَلِكَ الرَّجُلِ
وَ هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ (عليه السلام)

حدیث ۶۵: مردی به امام صادق (عليه السلام) عرضه داشت: مگر قرآن برای آنها (و هدایت امت) کافی نیست؟ فرمود: چرا در صورتی که مفسری برای قرآن داشته باشند آن شخص پرسید: مگر پیغمبر (ص) قرآن را تفسیر نفرموده است؟ فرمود: چرا تنها برای یک مرد تفسیر کرد و شأن آن مرد را که علی (عليه السلام) است به امت خود گفت. ۳۱۵

حدیث ۶۶: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ

بَهْرَامَ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُمَيْعٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام): مَنْ جَاءَنَا يَلْتَمِسُ الْفِقْهَ
وَ الْقُرْآنَ وَ تَفْسِيرَهُ فَدَعُوهُ

حدیث ۶۶: عمرو بن جمیع گوید: امام صادق (عليه السلام) فرمود: هر که نزد ما آید و فقه و قرآن و تفسیر آن را جوید از او دست بردارید (تا بیاید و فرا گیرد) ۳۱۶

حدیث ۶۷: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زِيَادٍ بْنُ جَعْفَرِ الْهَمْدَانِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ

إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الصَّلْتِ عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ صَالِحِ الْهَرَوِيِّ
قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرَّضَا (عليه السلام) عَنْ أَبِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ
مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ
عَلِيٍّ (عليه السلام) قَالَ: ... وَ مَا فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ آيَةٌ إِلَّا وَ أَنَا أَعْرِفُهَا وَ أَعْرِفُ

۳۱۵. الكافي ج ۱ ص ۲۵۰ باب في شأن إنا أنزلناه في ليلة القدر و تفسيرها ..... ح ۶

۳۱۶. الكافي ج ۲ ص ۴۴۲ باب اللمم ح ۴

تَفْسِيرَهَا وَ فِي أَيِّ مَكَانٍ نَزَلَتْ مِنْ سَهْلٍ أَوْ جَبَلٍ وَ فِي أَيِّ وَقْتٍ مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ وَ
 إِنَّ هَاهُنَا لَعِلْمًا جَمًّا وَ أَشَارَ إِلَى صَدْرِهِ وَ لَكِنَّ طَلَّابَهُ يَسِيرٌ وَ عَنْ قَلِيلٍ

حدیث ۶۷: امیرالمومنین علیه السلام فرمودند: در قرآن آیه‌ای نیست مگر آنکه می‌دانم تفسیر آن را و می‌دانم که در چه مکان نازل شده از کوه و دشت و در چه وقت نازل شده است از شب یا روز و اشاره به سینه مبارک خود کرد و فرمود: در اینجاست علم بسیار از هر چیزی و لیکن طالبان این علم اندکند.^{۳۱۷}

حدیث ۶۸: حَدَّثَنَا الْمُظَفَّرُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْمُظَفَّرِ الْعَلَوِيِّ السَّمَرْقَنْدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْحَشَابِ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ بُهْلُولِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ قُرَّةَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْمَدِينِيِّ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبَانَ بْنِ أَبِي عِيَّاشٍ قَالَ حَدَّثَنَا سَلِيمُ بْنُ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ مَا نَزَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ آيَةٌ مِنَ الْقُرْآنِ إِلَّا أَقْرَأْنِيهَا وَ أَمْلَاهَا عَلَيَّ وَ كَتَبْتُهَا بِخَطِّي وَ عَلَّمَنِي تَأْوِيلَهَا وَ تَفْسِيرَهَا وَ نَاسِخَهَا وَ مَنْسُوخَهَا وَ مُحْكَمَهَا وَ مُتَشَابِهَهَا وَ دَعَا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لِي أَنْ يُعَلِّمَنِي فَهَمَّهَا وَ حَفِظْتُهَا فَمَا نَسِيتُ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَ لَا عِلْمًا أَمْلَاهُ عَلَيَّ فَكَتَبْتُهَا وَ مَا تَرَكَ شَيْئًا عَلَّمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ حَلَالٍ وَ لَا حَرَامٍ وَ لَا أَمْرٍ وَ لَا نَهْيٍ وَ مَا كَانَ أَوْ يَكُونُ مِنْ طَاعَةٍ أَوْ مَعْصِيَةٍ إِلَّا عَلَّمَنِيهِ وَ حَفِظْتُهَا وَ لَمْ أَنْسَ مِنْهُ حَرْفًا وَاحِدًا ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى صَدْرِي وَ دَعَا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يَمْلَأَ قَلْبِي عِلْمًا وَ فَهْمًا وَ حِكْمَةً وَ نُورًا لَمْ أَنْسَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا وَ لَمْ يَفْتِنِي شَيْءٌ لَمْ

۳۱۷. عیون أخبار الرضا ج ص ۲۰۵ باب ۱۶ باب ما جاء عن الرضا من حديث أصحاب الرس ح ۱

أَكْتَبَهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَتَخَوَّفُ عَلَيَّ النَّسِيَانَ فِيمَا بَعْدُ فَقَالَ لَسْتُ أَتَخَوَّفُ
 عَلَيْكَ نَسِيَانًا وَلَا جَهْلًا وَقَدْ أَخْبَرَنِي رَبِّي جَلَّ جَلَالُهُ أَنَّهُ قَدْ اسْتَجَابَ لِي فِيكَ وَ
 فِي شُرَكَائِكَ الَّذِينَ يَكُونُونَ مِنْ بَعْدِكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَنْ شُرَكَائِي مَنْ
 بَعْدِي قَالَ الَّذِينَ قَرَنَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِنَفْسِهِ وَ بِي فَقَالَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا
 الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ الْآيَةَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ مَنْ هُمْ قَالَ الْأَوْصِيَاءُ
 مِنِّي إِلَى أَنْ يَرِدُوا عَلَيَّ الْحَوْضَ كُلُّهُمْ هَادٍ مُهْتَدٍ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ هُمْ مَعَ
 الْقُرْآنِ وَ الْقُرْآنَ مَعَهُمْ لَا يُفَارِقُهُمْ وَ لَا يُفَارِقُونَهُ بِهِمْ تُنَصِّرُ أُمَّتِي وَ بِهِمْ يُمَطَّرُونَ وَ
 بِهِمْ يُدْفَعُ عَنْهُمْ الْبَلَاءُ وَ يُسْتَجَابُ دُعَاؤُهُمْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَمَّهِمْ لِي فَقَالَ
 ابْنِي هَذَا وَ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ الْحَسَنِ ثُمَّ ابْنِي هَذَا وَ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ
 الْحُسَيْنِ ثُمَّ ابْنٌ لَهُ يُقَالُ لَهُ عَلِيُّ وَ سَيُولَدُ فِي حَيَاتِكَ فَأَقْرِنُهُ مِنِّي السَّلَامَ ثُمَّ تَكْمَلُهُ
 اثْنِي عَشَرَ فَقُلْتُ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَمَّهِمْ لِي رَجُلًا فَرَجُلًا
 فَسَمَّاهُمْ رَجُلًا رَجُلًا فِيهِمْ وَ اللَّهُ يَا أَحَا بْنِي هَلَالٍ مَهْدِيٍّ أُمَّتِي مُحَمَّدٌ الَّذِي يَمْلَأُ
 الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مُلِئْتُ ظُلْمًا وَ جَوْرًا وَ اللَّهُ إِنِّي لَأَعْرِفُ مَنْ يُبَايِعُهُ بَيْنَ
 الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ وَ أَعْرِفُ أَسْمَاءَ آبَائِهِمْ وَ قَبَائِلِهِمْ.

حدیث ۶۸: سلیم بن قیس هلالی گوید: از علی (علیه السلام) شنیدم که می فرمود: هیچ
 آیه‌ای از قرآن بر رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نازل نشد جز آن که آن را بر من إقرأ و املا فرمود
 و من آن را با خط خود نوشتم و تاویل و تفسیر و نسخ و منسوخ و محکم و متشابه
 آن را به من آموخت و از خدای تعالی خواست که فهم و حفظ آن را به من تعلیم دهد
 و هیچ آیه‌ای از کتاب خدا را فراموش نکردم و هیچ علمی را که بر من املا فرمود و
 من آن را نوشتم از یاد نبردم و هر چه که خدای تعالی به او آموخته بود از حلال و

حرام و امر و نهی و آن چه که بوده و خواهد بود از طاعت و معصیت همه را به من آموخت و من آن را حفظ نمودم و حتی یک حرف آن را فراموش نکردم، سپس دست خود را بر سینه‌ام نهاد و از خدای تعالی خواست که قلبم را از علم و فهم و حکمت و نور آکنده سازد، چیزی از آنها را فراموش نکردم و آن چه را هم که نوشتم از من فوت نشد، گفتم: ای رسول خدا! آیا می‌ترسی که در آینده فراموش کنم؟ فرمود: بر تو از نسیان و نادانی نمی‌هراسم در حالی که پروردگارم به من خبر داده است که دعای مرا در حقّ تو و شریکانت که پس از تو خواهند بود اجابت کرده است، گفتم: ای رسول خدا! شریکان من که پس از من خواهند بود چه کسانی هستند؟ فرمود: کسانی که خدای تعالی آنان را قرین خود و من ساخته و فرموده است ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾^{۳۱۸} گفتم: ای رسول خدا! آنان چه کسانی هستند؟ فرمود: آنان اوصیای من هستند تا آن که در حوض کوثر بر من در آیند، همه آنان هادی و مهتدی هستند، هر که آنان را فرو گذارد به ایشان ضرری نرساند، ایشان با قرآن هستند و قرآن نیز با آنان بوده و از ایشان مفارقت نکند و آنان نیز از قرآن جدا نشوند، به واسطه آنان امّت یاری شوند و باران بر آنها ببارد و بلا از ایشان دفع گردد و دعایشان مستجاب گردد.....^{۳۱۹}

حدیث ۶۹: أَيُّهَا النَّاسُ مَا كُنَّا لِنَجِيَّكُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا وَ عِنْدَنَا تَأْوِيلُهُ وَ تَفْسِيرُهُ

أَلَا وَ إِنِّي أَنَا أَبُوكُمْ أَلَا وَ إِنِّي أَنَا مَوْلَاكُمْ أَلَا وَ إِنِّي أَنَا أَجِيرُكُمْ

۳۱۸. النساء آیه ۵۹

۳۱۹. کمال الدین و تمام النعمة ج ۱ ص ۲۸۴ باب ۲۴ باب ما روی عن النبی فی النص علی القائم و

أنه الثانی عشر من الأئمة ح ۳۷

حدیث ۶۹: ای مردم ما چیزی برای شما نیاوریم جز اینکه تأویل و تفسیر آن را به نزد خود داریم. آگاه باشید، منم پدر شما، آگاه باشید منم مولا و صاحب اختیار شما، آگاه باشید منم اجیر و مزدبر شما. ۳۲۰

حدیث ۷۰: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: الْأَيُّمَةُ ﷺ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي لَا تُعَلِّمُوهُمْ فَإِنَّهُمْ أَعْلَمُ مِنْكُمْ
حدیث ۷۰: رسول خدا ﷺ فرمود: ائمه ﷺ از اهل بیت من هستند به آنها چیزی نیاموزید که آن‌ها از شما داناترند. ۳۲۱

حدیث ۷۱: أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي الْحَسَنِ ﷺ بِمَكَّةَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ إِنَّكَ لَتُفَسِّرُ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَا لَمْ تَسْمَعْ بِهِ فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ ﷺ عَلَيْنَا نَزَلَ قَبْلَ النَّاسِ وَ لَنَا فُسِّرَ قَبْلَ أَنْ يُفَسَّرَ فِي النَّاسِ فَحَنُّ نَعْرِفُ حَلَالَهُ وَ حَرَامَهُ وَ نَاسِخَهُ وَ مَنْسُوخَهُ وَ سَفَرِيَّهَ وَ حَضْرِيَّهَ وَ فِي أَيِّ لَيْلَةٍ نَزَلَتْ كَمْ مِنْ آيَةٍ وَ فِي مَن نَزَلَتْ وَ فِي مَا نَزَلَتْ فَحَنُّ حُكَمَاءِ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ شَهَادَتُهُ عَلَى خَلْقِهِ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى سَتَكْتُبُ شَهَادَتَهُمْ وَ يُسْأَلُونَ فَالشَّهَادَةُ لَنَا وَ الْمَسْأَلَةُ لِلْمَشْهُودِ عَلَيْهِ فَهَذَا عِلْمٌ مَا قَدْ أَنْهَيْتُهُ إِلَيْكَ وَ أَدَيْتُهُ إِلَيْكَ مَا لَزِمَنِي فَإِنْ قَبِلْتَ فَاشْكُرْ وَ إِنْ تَرَكْتَ فَإِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ.

حدیث ۷۱: یعقوب بن جعفر گفت: در خدمت حضرت ابوالحسن ﷺ در مکه بودم مردی به ایشان گفت شما از قرآن تفسیرهایی می‌کنید که شنیده نشده. امام ﷺ فرمود: قرآن بر ما نازل شده قبل از مردم و پیش از مردم برای ما تفسیر شده ما به

۳۲۰. الأمالی للمفید ص ۳۵۳ المجلس الثانی و الأربعون ح ۳

۳۲۱. کمال الدین و تمام النعمة ج ۲ ص ۶۶۲ باب ۵۸ باب فی نوادر الکتاب

حلال و حرام و ناسخ و منسوخ و آیاتی که در سفر و آیاتی که در حضر نازل شده و در کدام شب چقدر آیه نازل شده و در باره چه کس و چه چیز نازل گردیده عارف هستیم ما حکمای خدا در زمین و گواهان او در میان مردم هستیم این آیه اشاره به همین مطلب است ﴿سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ﴾^{۳۲۲} گواهی از ماست و پرسش از مردم، این علمی بود که به تو اطلاع دادم اگر قبول نمودی بر این نعمت سپاسگزاری کن و اگر رد کردی خداوند بر هر چیز گواه است.^{۳۲۳}

---

۳۲۲. الزخرف آیه ۱۹

۳۲۳. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۱۹۸ باب ۸ باب فی أن علیا علم کلما أنزل علی رسول الله فی لیل أو نهار أو حضر أو سفر و الأئمة من بعده ح ۴

بَابُ هَيْئَتِهِمْ

وَاسْطَلَاهُ فَيُضِي مَخْلُوقَاتِ

عالم هستی آفریده نشد مگر بخاطر ایشان

۱۸۳

حدیث ۱: وَ رُوِيَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: ... نَحْنُ عِلَّةُ الْوُجُودِ وَ حُجَّةُ الْمَعْبُودِ

حدیث ۱: امام صادق علیه السلام: ما سبب ایجاد مخلوقات و حجت خدائیم. ^{۳۲۴}

حدیث ۲: قَالَ الْبَاقِرُ علیه السلام: قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: ... مِنْ أَجْلِكُمْ ابْتَدَأْتُ خَلْقَ مَا خَلَقْتُ وَ أَنْتُمْ خِيَارُ خَلْقِي... وَ عَزَّتِي وَ جَلَالِي وَ عَلُوُّ شَأْنِي لَوْلَاكَ وَ لَوْ لَا عَلِيٌّ وَ عِتْرَتُكُمْمَا الْهَادُونَ الْمَهْدِيُّونَ الرَّاشِدُونَ مَا خَلَقْتُ الْجَنَّةَ وَ النَّارَ وَ لَا الْمَكَانَ وَ لَا الْأَرْضَ وَ لَا السَّمَاءَ وَ لَا الْمَلَائِكَةَ وَ لَا خَلْقًا يَعْبُدُنِي.

حدیث ۲: امام باقر علیه السلام در حدیث زیبایی فرمودند: خداوند متعال فرموده: به خاطر شما اهل بیت علیهم السلام آغاز نمودم خلقت آن چه را که خلق نمودم شما برگزیدگان خلقید... به عزت و جلال و مقام والايم سوگند که اگر تو و علی علیه السلام و عترت هادی و مهدی و راهنماییت نبود بهشت و جهنم و مکان و زمین و آسمان و ملائکه و هیچ موجودی را نمی آفریدم که مرا بپرستد. ^{۳۲۵}

حدیث ۳: قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى خَلَقْتُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ لِأَجْلِهِمْ

۳۲۴. بحار الأنوار: ج ۲۶ ص ۲۵۹ باب ۵ جوامع مناقبهم و فضائلهم ح ۳۷.

۳۲۵. مدینه معجز الأئمة الإثني عشر ج ۲ ص ۳۷۳ باب الثاني و العشرون و أربعمائة أنه عليه السلام ولي الله، مكتوب على المكان و سرادقات العرش و أطراف السماوات، و الجنة و النار و الهواء و أطراف الأرض ح ۶۱۱

حدیث ۳: امام صادق علیه السلام: خداوند متعال فرموده: دنیا و آخرت را به خاطر

ائمه‌ی معصومین علیهم السلام خلق نمودم. ^{۳۲۶}

حدیث ۴: قَالَ الْبَاقِرُ علیه السلام: يَا جَابِرُ إِنَّا مِنَ اللَّهِ تَعَالَى بِمَكَانٍ وَ مَنْزِلَةٍ رَفِيعَةٍ فَلَوْ لَا نَحْنُ لَمْ يَخْلُقِ اللَّهُ تَعَالَى سَمَاءً وَ لَا أَرْضاً وَ لَا جَنَّةً وَ لَا نَاراً وَ لَا شَمْساً وَ لَا قَمَراً وَ لَا جِنّاً وَ لَا إِنْساً وَ يَحْكُ يَا جَابِرُ لَا يُقَاسُ بِنَا أَحَدٌ يَا جَابِرُ بِنَا وَ اللَّهُ أَنْقَذَكُمْ اللَّهُ وَ بِنَا نَعَشَكُمْ وَ بِنَا هَدَاكُمْ وَ نَحْنُ وَ اللَّهُ دَلَّلْنَا لَكُمْ عَلَى رَبِّكُمْ

حدیث ۴: امام باقر علیه السلام در حدیث زیبایی فرمودند: اگر ما نبودیم خداوند

آسمان و زمین، بهشت و جهنم، خورشید و ماه و جن و انس را خلق نمی‌کرد. جابر! ما را با هیچ کس مقایسه نکنید به خدا قسم به وسیله ما خدا شما را نجات داد و ما واسطه هدایت شما شدیم و شما را به خدا راهنمائی کردیم. ^{۳۲۷}

حدیث ۵: أَقُولُ قَالَ الشَّيْخُ حَسَنُ بْنُ سُلَيْمَانَ رَحِمَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِ

الْمُحْتَضَرِّ، رَوَى بَعْضُ عُلَمَاءِ الْإِمَامِيَّةِ فِي كِتَابِ مَنْهَجِ التَّحْقِيقِ إِلَى سَوَاءِ الطَّرِيقِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ: ... قَالَ عَلِيُّ علیه السلام: ... لِأَجَلِنَا خَلَقَ اللَّهُ عَرْشَ وَ جَلَّ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ الْعَرْشِ وَ الْكُرْسِيِّ وَ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ

حدیث ۵: امیرالمومنین علیه السلام: ... خداوند به خاطر ما آسمان و زمین، عرش و

کرسی، و بهشت و جهنم را خلق نموده است. ^{۳۲۸}

۳۲۶. مشارق انوارالیقین ص ۲۳۷ فصل اسم علی و محمد علیهما السلام علی کل شیء.

۳۲۷. نوادر المعجزات فی مناقب الأئمة الهداة علیهم السلام ص ۲۶۷ الباب الخامس فی معجزات و

أعلام علی بن الحسین زین العابدین علیهما السلام خبر الخیط، معروف مشهور ....

۳۲۸. بحارالانوار ج ۲۷ ص ۳۸ باب ۱۴ أنهم علیهم السلام سخر لهم السحاب و یسر لهم الأسباب ح ۵

انبیاء و ملائکه خلق نشدند مگر بخاطر ایشان

حدیث ۶: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: لَوْلَا نَا لَمْ يَخْلُقِ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَ لَا النَّارَ وَ لَا الْأَنْبِيَاءَ
وَ لَا الْمَلَائِكَةَ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَنَحْنُ أَفْضَلُ أَمْ الْمَلَائِكَةُ فَقَالَ يَا عَلِيُّ
نَحْنُ أَفْضَلُ خَيْرٌ خَلِيقَةَ اللَّهِ عَلَى بَسِيطِ الْأَرْضِ وَ خَيْرَةُ مَلَائِكَةِ اللَّهِ الْمُقَرَّبِينَ وَ
كَيْفَ لَا نَكُونُ خَيْرًا مِنْهُمْ وَ قَدْ سَبَقْنَاهُمْ إِلَى مَعْرِفَةِ اللَّهِ وَ تَوْحِيدِهِ فَبَنَا عَرَفُوا
اللَّهَ وَ بَنَا عَبَدُوا اللَّهَ وَ بَنَا اهْتَدَوْا السَّبِيلَ إِلَى مَعْرِفَةِ اللَّهِ

حدیث ۶: رسول خدا ﷺ: اگر ما نبودیم خداوند بهشت و جهنم و انبیاء و ملائکه را خلق نمی نمود. علی علیه السلام فرمود: من گفتم: یا رسول الله پس ما از ملائکه برتریم. فرمود: یا علی! ما بهتر از تمام خلائق خدا در زمین هستیم و بهتریم از ملائک مقرب و چطور از آنها بهتر نباشیم با این که ما بر آنها در معرفت و شناخت خدا و توحید سبقت گرفتیم آنها به وسیله ما خدا را شناختند و پرستش کردند و راه را یافتند به سوی شناخت خدا. ۳۲۹

خداوند به مخلوقاتش روزی نمی دهد مگر به خاطر اطمینان

حدیث ۷: مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ عُثْمَانَ الْكَرَاجِيُّ فِي كَنْزِ الْفَوَائِدِ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ ﷺ... أَنَّ أَبَا حَنِيفَةَ أَكَلَ طَعَامًا مَعَ الْإِمَامِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ﷺ
فَلَمَّا رَفَعَ يَدَهُ مِنْ أَكْلِهِ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا مِنْكَ وَ مِنْ
رَسُولِكَ فَقَالَ أَبُو حَنِيفَةَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَجَعَلْتَ مَعَ اللَّهِ شَرِيكَاً فَقَالَ لَهُ وَ يَلَيْكَ

۳۲۹. بحار الأنوار: ج ۲۶ ص ۳۴۹ باب ۸ فضل النبي و أهل بيته صلوات الله عليهم على الملائكة و شهادتهم بولايتهم ح ۲۳.

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ فِي كِتَابِهِ وَ مَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ يَقُولُ فِي مَوْضِعٍ آخَرَ وَ لَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ قَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ رَسُولُهُ ﷺ فَقَالَ أَبُو حَنِيفَةَ وَ اللَّهُ لَكَأَنِّي مَا قَرَأْتُهُمَا قَطُّ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَ لَا سَمِعْتُهُمَا إِلَّا فِي هَذَا الْوَقْتِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ بَلَى قَدْ قَرَأْتُهُمَا وَ سَمِعْتُهُمَا وَ لَكِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَنْزَلَ فِيكَ وَ فِي أَشْبَاهِكَ أُمَّ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا وَ قَالَ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

حدیث ۷: روزی ابوحنیفه همراه امام صادق علیه السلام غذا می خورد، وقتی حضرت دست از خوردن کشیدند فرمودند: سپاس و ستایش سزاوار خداوندی است که پروردگار جهانیان است، خداوندا! این نعمت از تو و از رسول توست. ابوحنیفه گفت: آیا برای خدا شریک قرار می دهی؟ حضرت فرمود: وای بر تو، خدای تبارک و تعالی فرموده ﴿وَ لَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ قَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ رَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ﴾^{۳۳۰} و چقدر خوب بود اگر ایشان به آنچه خدا و رسول او به آنها مرحمت کرده راضی و خشنود بوده و می گفتند: خدا ما را کفایت می کند، و به زودی خدا و رسولش از بزرگواری و فضل خود به ما عطا خواهند کرد. و همچنین می فرماید: ﴿وَ مَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾^{۳۳۱} در مقام انتقام جویی برنیامدند مگر بعد از آن که خدا و رسول ایشان را از فضل و بخشش خود بی نیاز کردند. ابوحنیفه گفت: گویا این دو آیه را از کتاب خدا تا کنون نخوانده و آن را نشنیده بودم. حضرت فرمود: این دو آیه را خوانده ای و شنیده ای، و لکن درباره تو و امثال تو این آیه نازل شده

۳۳۰. التوبة آية ۵۹.

۳۳۱. التوبة آية ۷۴.

﴿أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا﴾^{۳۳۲} یا بر دل‌هایشان قفل زده شده که در نتیجه چیزی در آن وارد نمی‌شود. و این آیه را فرموده: ﴿كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾^{۳۳۳} این‌طور نیست، بلکه بر دل‌های آن‌ها به خاطر اعمالی که انجام داده‌اند پرده کشیده شده.^{۳۳۴}

به خاطر ایشان رحمت از آسمان و زمین نازل می‌گردد

حدیث ۸: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيْسَى عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْبَصْرِيِّ عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ حُمَيْدِ بْنِ الْمُثَنَّى الْعِجْلِيِّ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ خَيْثَمَةَ الْجَعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ: ..... وَ نَحْنُ الَّذِينَ بَنَّا نَزَلَ الرَّحْمَةَ

حدیث ۸: امام باقر عليه السلام ... به خاطر ما اهل بیت عليهم السلام رحمت نازل شود.^{۳۳۵}

۳۳۲. محمد عليه السلام آیه ۲۴.

۳۳۳. مطفین، آیه ۱۴.

۳۳۴. وسائل الشیعة ج ۲۴ ص ۳۵۱ باب ۵۶ باب استحباب التسمیة و التحمید فی أول الأکل و فی أثنائه لا الصمت .... ص : ۳۴۸ ح ۳۰۷۵۲، بحار الانوار ج ۴۷ ص ۲۴۰ باب ۷ مناظراته ع مع أبی حنیفة و غیره من أهل زمانه و ما ذكره المخالفون من نوادر علومه ح ۲۵،

۳۳۵. کمال الدین و تمام النعمة ج ۱ ص ۲۰۶ باب ۲۱ باب العلة التي من أجلها يحتاج إلى الإمام ح ۲۰، بحار الانوار ج ۲۶ ص ۲۴۸ باب ۵ جوامع مناقبهم و فضائلهم ح ۱۹

حدیث ۹: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
الْبَرْقِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدَ بْنَ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ
بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْجَارُودِ الْعَبْدِيِّ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ: ..... قَالَ
عَلِيُّ عليه السلام: ... بِهِمْ يَعْمُرُ بِلَادَهُ وَ بِهِمْ يَرْزُقُ عِبَادَهُ وَ بِهِمْ نَزَلَ الْقَطْرُ مِنَ السَّمَاءِ وَ بِهِمْ
يَخْرُجُ بَرَكَاتُ الْأَرْضِ

حدیث ۹: امیرالمومنین عليه السلام در حدیثی زیبا فرمودند: ... به خاطر ایشان
خداوند بلادش را آباد کرده و به بندگانش روزی دهد و به خاطر ایشان سرزمین‌ها را
آباد و به خاطر ایشان برکات را از زمین خارج کند. ۳۳۶

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي
عَنْ جَدِّي عَنْ عَلِيٍّ بْنِ مَعْبُدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ
مُوسَى الرِّضَا عليه السلام عَنْ أَبِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام عَنْ
أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ
عَلِيٍّ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله
أَخْبَرَنِي جَبْرِئِيلُ عليه السلام عَنِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ أَنَّهُ قَالَ: عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام حُجَّتِي
عَلَى خَلْقِي وَ دِيَانَ دِينِي أُخْرَجُ مِنْ صُلْبِهِ أَيْمَةٌ يَقُومُونَ بِأَمْرِي وَ يَدْعُونَ إِلَيَّ
سَبِيلِي بِهِمْ أَدْفَعُ الْعَذَابَ عَنْ عِبَادِي وَ إِمَائِي وَ بِهِمْ أَنْزَلُ رَحْمَتِي.

۳۳۶. کمال الدین ج ۱ ص ۲۶۰ باب ۲۴ باب ما روی عن النبی ص فی النص علی القائم ع و أنه
الثانی عشر من الأئمة ح ۵

حضرت رضا علیه السلام نقل کرد از علی بن ابی طالب علیه السلام که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: به من جبرئیل علیه السلام از جانب خدا پیغام آورد که علی بن ابی طالب علیه السلام حجت من در میان مردم و به پای دارنده دین منست، از نژاد او خارج می‌کنم پیشوایانی را که امر مرا به پا می‌دارند و به راه من مردم را دعوت می‌کنند به وسیله آنها عذاب را از مرد و زن برطرف می‌کنم و به وسیله ایشان رحمت خود را نازل می‌نمایم.^{۳۳۷}

أَمُّهُ أَطْهَارُ مَعَادِنِ خَيْرٍ

في الزيارة الجامعة: إِنَّ ذِكْرَ الْخَيْرِ كُنْتُمْ أَوْلَهُ وَأَصْلَهُ وَفَرَعَهُ وَمَعْدِنُهُ وَ
مَأْوَاهُ وَ مُنْتَهَاهُ

در زیارت جامعه‌ی کبیره آمده: اگر از خیر، اسمی به میان آید شما، اول آن، ریشه آن، شاخه آن، معدن آن، جایگاه آن، و آخر آن باشید.^{۳۳۸}

حدیث ۱۰: قَالَ الْحَسَنُ علیه السلام:... فَأَمَّا نَحْنُ فَأَهْلُ بَيْتِ الرَّحْمَةِ وَ مَعْدِنُ

الْكَرَامَةِ وَ مَوْضِعُ الْخَيْرَةِ

حدیث ۱۰: امام مجتبی علیه السلام: ما اهل بیت علیهم السلام رحمت و معدن کرامت و جایگاه

خیر و خوبی‌ها هستیم.^{۳۳۹}

۳۳۷. الأمالی للصدوق ص ۵۴۴ المجلس الحادی و الثمانون ح ۷

۳۳۸. من لایحضره الفقیه: ج ۲ ص ۶۱۶ زیارة جامعته لجمیع الأئمة.

۳۳۹. الإحتجاج علی أهل اللجاج ج ۱ ص ۲۸۰ مفاخرة الحسن بن علی علی معاویة و مروان بن الحكم و المغيرة بن شعبة و الولید بن عقبه و عتبة بن أبی سفیان، بحار الأنوار ج ۴۴ ص ۹۴ باب ۲۰ سائر ما جرى بينه صلوات الله عليه و بين معاویة و أصحابه ح ۸

رفع گرفتاری‌ها به برکت وجود ایشان

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ الْكَهْفِ الْحَصِينِ، وَ غِيَاثِ الْمُضْطَّرِّ الْمُسْتَكِينِ، وَ مَلْجَا الْهَارِبِينَ، وَ عِصْمَةَ الْمُعْتَصِمِينَ.

امام سجاد علیه السلام در ضمن دعایی پر معنا فرمودند: خدایا! درود و رحمت را بر محمد صلی الله علیه و آله و آل محمد صلی الله علیه و آله که پناه‌گاهی مستحکم، فریادرس مضطربین، پناه فراریان، و پشتوانه چنگ زندگان به ایشان هستند بفرست. ۳۴۰

حدیث ۱۱: فَقَالَ مَا هَذَا لَفْظُهُ حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ الدَّلَّالُ قَالَ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ الْخَزَّازُ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ الْحَسَنِ بْنِ فَرَاتٍ الْقَرَارِ [الْقَزَّازُ] قَالَ حَدَّثَنَا عَامِرُ بْنُ كَثِيرٍ السَّرَّاجُ قَالَ وَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ: حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ علیه السلام وَ هُوَ يَقُولُ... أَمَّنْ لِمَنِ التَّجَا إِلَيْهِمْ وَ أَمَانٌ لِمَنْ تَمَسَّكَ بِهِمْ

حدیث ۱۱: امام باقر علیه السلام: اهل بیت علیهم السلام محلی امن برای پناهنده شدن و تکیه کردن بوده، و هر که به ایشان متمسک شود در امان خواهد بود. ۳۴۱

فی الزيارة الجامعة: ...لَا يَدُ عَائِدٌ بِقُبُورِكُمْ مُسْتَشْفِعٌ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِكُمْ

۳۴۰. المزار، محمد بن المشهدی ص ۴۰۱ الباب فی شهر شعبان، ما يقال كل يوم منه.
۳۴۱. اليقين باختصاص مولانا على عليه السلام بإمرة المؤمنين ص ۳۱۸ باب ۱۲۱ الباب فيما نذكره عن أحمد بن محمد الطبري من كتابه الذي أشرنا إليه في تسمية مولانا على ع بأمر المؤمنين و ولي المؤمنين و وصى رسول رب العالمين ح ۱، بحار الأنوار ج ۲۳ ص ۲۴۶ باب ۱۳ أن مودتهم أجر الرسالة و سائر ما نزل في مودتهم ح ۱۶

در زیارت جامعه کبیره می‌گوییم: ...من پناهنده و پناه برنده به قبرهای شما

اهل بیت هستم و از خداوند به واسطه شما طلب شفاعت می‌کنم^{۳۴۲}

۱۹۱

حدیث ۱۲: وَ قَالَ الرَّضَا عليه السلام إِذَا نَزَلَتْ بِكُمْ شَدِيدَةٌ فَاسْتَعِينُوا بِنَا عَلَى اللَّهِ

عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ قَوْلُهُ ﴿ وَ لِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا ﴾^{۳۴۳}

حدیث ۱۲: امام رضا عليه السلام هرگاه برای شما پیشامد سختی روی داد از ما

کمک و یاری بجوئید، و این همان گفتار خدای متعال است که فرمود ﴿ وَ لِلَّهِ الْأَسْمَاءُ

الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا ﴾ «برای خدا اسماء نیکویی است پس او را به آن نام‌ها بخوانید.»^{۳۴۴}

امّه اطهار عليهم السلام مایه رحمتند برای مخلوقات

حدیث ۱۳: أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ

بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُمَانَ

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ خَلْقًا مِنْ

رَحْمَتِهِ خَلَقَهُمْ مِنْ نُورِهِ وَ رَحْمَتِهِ مِنْ رَحْمَتِهِ لِرَحْمَتِهِ فَهُمْ عَيْنُ اللَّهِ النَّازِرَةِ وَ أُذُنُهُ

السَّمَاعَةُ وَ لِسَانُهُ التَّاطِقُ فِي خَلْقِهِ بِإِذْنِهِ وَ أَمَنَّاؤُهُ عَلَى مَا أَنْزَلَ مِنْ عُدْرٍ أَوْ نُدْرٍ أَوْ

۳۴۲. من لا يحضره الفقيه ج ۲ ص ۶۰۹ زياره جامعه لجميع الأئمة.

۳۴۳. الاعراف آية ۱۸۰

۳۴۴. الاختصاص ص ۲۵۲ في بيان جملة من الحكم و المواعظ و الوصايا عنهم، مستدرک الوسائل

و مستنبط المسائل ج ۵ ص ۲۲۸ باب ۳۵ باب استحباب التوسل في الدعاء بمحمد و آل محمد

ح ۵۷۵۸، بحار الأنوار ج ۹۱ ص ۲۲ باب ۲۸ الاستشفاع بمحمد و آل محمد في الدعاء و أدعية

التوجه إليهم و الصلوات عليهم و التوسل بهم صلوات الله عليهم ح ۱۷

حُبَّةً فِيهِمْ يَمْحُو السَّيِّئَاتِ وَ بِهِمْ يَدْفَعُ الضَّيْمَ وَ بِهِمْ يُنْزِلُ الرَّحْمَةَ وَ بِهِمْ يُحْيِي مَيِّتًا وَ بِهِمْ يُمِيتُ حَيًّا وَ بِهِمْ يَبْتَلِي خَلْقَهُ وَ بِهِمْ يَقْضِي فِي خَلْقِهِ قَضِيَّتَهُ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَنْ هُوَ لِأَيِّ قَوْلِ الْأَوْصِيَاءِ*.

۱۹۲

حدیث ۱۳: محمد بن مسلم گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود: خداوند را خلقی است از رحمتش، ایشان را از نور و رحمت خود خلق کرده تا رحمت او را ظاهر کنند، آنان دیده بینای الهی، گوش شنوای پروردگار و زبان گویای او در میان مردمانند، و امین او هستند بر آن چه نازل کرده از عذر یا هشدار یا بُرهان، به خاطر آنان گناه بندگان را آمرزیده و ظلم را برطرف کرده و رحمتش را نازل می‌کند. به سبب ایشان مرده را زنده کرده و زنده را می‌میراند، و به وسیله‌ی آنان آفریدگانش را امتحان کرده و امورش را در میان بندگان اجرا می‌کند. عرضه داشتم: فدای تو گردم، آن‌ها کیستند؟ فرمود: اوصیاء.^{۳۴۵}

و آیا اوصیاء غیر از امامان ما هستند که رسول اکرم صلی الله علیه و آله دستور داده آن‌ها را بشناسیم و کسی که بمیرد و امامش را نشناسد مرگ او، مرگ در حال کفر و انکار است، و در احادیث بسیار فرموده‌اند: مَنْ مَاتَ وَ هُوَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مَيِّتَةً جَاهِلِيَّةً هر که بمیرد در حالی که امامش را نشناخته، به مرگ جاهلیت مرده.^{۳۴۶}

۳۴۵. التوحید ص ۱۶۷ باب ۲۴ معنی العین و الأذن و اللسان ح ۱، معانی الأخبار ص ۱۶ باب معانی ألفاظ وردت فی الكتاب و السنة فی التوحید ح ۱۰، بحار الأنوار ج ۲۶ ص ۲۴۰ باب ۵ جوامع مناقبهم و فضائلهم ح ۲ مقصود از اوصیا چهارده معصوم علیهم السلام می‌باشد.

۳۴۶. المحاسن ج ۱ ص ۱۵۴ باب ۲۲ باب من مات لا یعرف إمامه ح ۷۸

بواسطه ایشان اعمال مردم بدیفته می‌گردد

حدیث ۱۴: قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَزَارِيُّ مَعْنَنَا عَنْ الْمُفَضَّلِ بْنِ

۱۹۳

عُمَرَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ يَا مُفَضَّلُ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَنَا مِنْ نُورِهِ وَ خَلَقَ شِيعَتَنَا مِنَّا وَ سَائِرُ الْخَلْقِ فِي النَّارِ بِنَا يُطَاعُ اللَّهُ وَ بِنَا يُعْصَى يَا مُفَضَّلُ سَبَقَتْ عَزِيمَةٌ مِنَ اللَّهِ أَنَّهُ لَا يَقْبَلُ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِنَا وَ لَا يُعَذِّبُ أَحَدًا إِلَّا بِنَا فَ نَحْنُ بَابُ اللَّهِ وَ حُجَّتُهُ وَ أَمَنَّاؤُهُ عَلَى خَلْقِهِ وَ خُزَائِنُهُ فِي سَمَائِهِ وَ أَرْضِهِ حَلَلْنَا عَنِ اللَّهِ وَ حَرَمْنَا عَنِ اللَّهِ لَا نَحْتَجِبُ عَنِ اللَّهِ إِذَا شِئْنَا وَ هُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى وَ مَا تَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَ هُوَ قَوْلُهُ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ قَلْبَ وَلِيِّهِ وَ كَرَأً لِإِرَادَتِهِ فَإِذَا شَاءَ اللَّهُ شِئْنَا

حدیث ۱۴: مفضل بن عمر گفت امام صادق عليه السلام فرمود: مفضل! خداوند ما

را از نور خود آفرید و شیعیان ما را از ما آفرید بقیه مردم در آتشند به وسیله ما خدا اطاعت می‌شود و به وسیله ما معصیت می‌گردد مفضل خدا تصمیم غیر قابل برگشت گرفته که از کسی عملی را نپذیرد مگر به واسطه ما و کسی را معذب ننماید مگر به واسطه ما ما باب الله و حجت و امین او بر خلق و خزینه دار او در آسمان و زمین هستیم از جانب خدا حلال می‌کنیم و به دستور او حرام می‌نمائیم بین ما و خدا پرده‌ای نیست وقتی بخواهیم این آیه اشاره به همان است ﴿وَ مَا تَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ و این فرمایش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نیز ناظر بر همین مطلب است إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ قَلْبَ وَلِيِّهِ وَ كَرَأً لِإِرَادَتِهِ فَإِذَا شَاءَ اللَّهُ شِئْنَا خداوند دل ولی خود را آشیانه اراده خویش قرار داده هر گاه او بخواهد ما نیز می‌خواهیم. ۳۴۷

۳۴۷. تفسیر فرات الکوفی ص ۵۲۹ [سورة الإنسان (۷۶): آية ۳۰] ح ۶۸۱، بحار الانوار ج ۲۶

ص ۲۵۶ باب ۵ جوامع مناقبهم و فضائلهم ح ۳۲

۱۹۴
 فِي الدَّعَاءِ النَّدْبِيَّةِ: ... وَاجْعَلْ صَلَوَاتِنَا بِهِ مُسْتَجَابًا وَاجْعَلْ أَرْزَاقَنَا بِهِ
 مَبْسُوطَةً وَهُمُومَنَا بِهِ مَكْفِيَةً وَخَوَائِجَنَا مَقْضِيَةً وَاقْبَلْ إِلَيْنَا بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَ
 اقْبَلْ تَقَرُّبَنَا إِلَيْكَ وَانْظُرْ إِلَيْنَا نَظْرَةً رَحِيمَةً

و در فرازهای پایانی دعای ندبه می‌خوانیم: (خدایا) به واسطه آن حضرت
 نماز ما را مقبول و گناهان ما را آمرزیده و دعای ما را مستجاب ساز و به وسیله او
 روزی ما را با وسعت وافر نما و به وسیله او غم و اندوه ما را کفایت کن و به وسیله
 او حاجت‌های ما را برآورده فرما و به سوی ما رو آور به روی با کرامت و تقرب و
 توسل ما را به درگاہت بپذیر و به ما نظر رحمتی بفرما.

سبب حیات و زندگانی خلائق

حدیث ۱۵: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ
 مَحْبُوبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام)... جَعَلَهُمُ اللَّهُ حَيَاةً لِلْأَنَامِ*
 حدیث ۱۵: امام صادق (عليه السلام) در حدیثی زیبا فرمودند: خداوند اهل بیت (علیهم السلام) را
 سبب حیات و زندگانی خلائق قرار داده. ^{۳۴۸}

حفظ عالم از نابودی به یمن وجود ایشان

حدیث ۱۶: قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي
 عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ

۳۴۸. الکافی ج ۱ ص ۲۰۴ باب نَادِرٌ جَامِعٌ فِي فَضْلِ الْإِمَامِ وَصِفَاتِهِ ح ۲

سَالِمٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَالِمِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ
قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ... بِهِمْ يُمَسِكُ السَّمَاءَ أَنْ
تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ

حدیث ۱۶: رسول خدا ﷺ در حدیثی بسیار زیبا فرمودند: خداوند به سبب

اهل بیت (علیهم السلام) آسمان را بر زمین بر افراشته و نگاه داشته. ۳۴۹

حدیث ۱۷: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ السَّنَائِي [السَّنَائِي] رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ
حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا الْقَطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ
قَالَ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الصَّفْرِ الْعَبْدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مَهْرَانَ
الْأَعْمَشِ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ
الْحُسَيْنِ (عليه السلام) قَالَ: ... وَ نَحْنُ الَّذِينَ بَنَّا يُمَسِكُ اللَّهُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا
بِإِذْنِهِ وَ بَنَّا يُمَسِكُ الْأَرْضَ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا وَ بَنَّا يُنْزِلُ الْغَيْثَ وَ بَنَّا يَنْشُرُ الرَّحْمَةَ وَ
يُخْرِجُ بَرَكَاتِ الْأَرْضِ وَ لَوْ لَا مَا فِي الْأَرْضِ مِنَّا لَسَاخَتْ بِأَهْلِهَا

حدیث ۱۷: امام صادق (علیه السلام) در حدیثی بسیار زیبا می فرمایند: ... خداوند به

واسطه ما آسمان را نگهداشته که بر زمین فرو نریزد مگر به اذن و اجازه او و به
وسیله ما زمین را نگهداشته که اهلیش را تکان ندهد باران به واسطه ما می بارد و

۳۴۹. الاختصاص ص ۲۲۴ حدیث فی الأئمة، بحار الأنوار ج ۳۶ ص ۳۷۰ باب ۴۱ نصوص

الرسول ص عليهم عليهم السلام ح ۲۳۴

رحمت به واسطه ما گسترش می‌یابد و زمین نعمت‌های خود را خارج می‌کند. اگر نباشد راهنمایی از ما خانواده زمین اهلش را فرو می‌برد.^{۳۵۰}

دفع عذاب از اهل زمین به واسطه ایشان

حدیث ۱۸: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَالِمِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالنُّبُوءَةِ وَ جَعَلَنِي خَيْرَ الْبَرِيَّةِ إِنَّ وَصِيِّي لَأَفْضَلُ الْأَوْصِيَاءِ وَ إِنَّهُ لَحُجَّةُ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ وَ خَلِيفَتُهُ عَلَى خَلْقِهِ وَ مِنْ وُلْدِهِ الْأَيُّمَةُ الْهُدَاةُ بَعْدِي بِهِمْ يَحْبِسُ اللَّهُ الْعَذَابَ عَنْ أَهْلِ الْأَرْضِ وَ بِهِمْ يُمَسِّكُ السَّمَاءُ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ وَ بِهِمْ يُمَسِّكُ الْجِبَالَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَ بِهِمْ يَسْقِي خَلْقَهُ الْغَيْثَ وَ بِهِمْ يُخْرِجُ النَّبَاتَ

حدیث ۱۸: پیامبر اکرم ﷺ: به حق کسی که مرا به رسالت برانگیخت و بهترین خلق خود قرار داد، وصی و جانشین من برترین اوصیاست، او حجت خدا بر بندگان و جانشین او در میان مخلوقات بوده، و فرزندان او پیشوایان هدایت کننده‌اند، به واسطه‌ی ایشان از اهل زمین عذاب را منع کرده، و به سبب آن‌ها آسمان‌ها را حفظ

۳۵۰. الأمالی للصدوق ص ۱۸۶ المجلس الرابع و الثلاثون ۳۴ ح ۱۵، بحار الانوار ج ۲۶ ص ۶ باب ۱ الاضطرار إلى الحجّة و أن الأرض لا تخلو من حجّة ح ۱۰.

کند، و به خاطر ایشان کوه‌ها را نگاه دارد، و بندگان را از باران رحمت خود سیراب کند، و به برکت ایشان گیاهان را از زمین خارج کرده و می‌رویند.^{۳۵۱}

حدیث ۱۹: حَدَّثَنَا أَبِي وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ جَمِيعاً عَنْ أَبِي الْحَسَنِ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ طَرِيفِ جَمِيعاً عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ وَ حَدَّثَنَا أَبِي وَ مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ مَاجِيلَوِيهِ وَ أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ وَ الْحَسَنُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَاقَانَةَ وَ أَحْمَدُ بْنُ زِيَادِ الْهَمْدَانِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالُوا حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) قَالَ:..... أَوْلِيكَ أَوْلِيَائِي حَقًّا، بِهِمْ أَدْفَعُ كُلَّ فِتْنَةٍ عَمِيَاءِ حِنْدِسٍ، وَ بِهِمْ أَكْشِفُ الزَّلَازِلَ، وَ أَرْفَعُ عَنْهُمْ الْأَصَارَ وَ الْأَغْلَالَ *

حدیث ۱۹: امام باقر (عليه السلام): خداوند می‌فرماید: آن‌ها (ائمه (عليهم السلام)) حقیقتاً اولیای من بوده، به خاطر ایشان هر فتنه‌ی کور ظلمانی را دفع می‌کنم و به خاطر ایشان زلزله‌ها را برطرف می‌سازم، و به خاطر ایشان گناهان و غل و غش‌ها را می‌زدایم.^{۳۵۲}

۳۵۱. الاختصاص ص ۲۲۴ حدیث فی الأئمة. بحار الأنوار ج ۳۶ ص ۳۷۰ باب ۴۱ نصوص الرسول ص عليهم عليهم السلام ح ۲۳۴

۳۵۲. کمال الدین و تمام النعمة ج ۱ ص ۳۱۱ باب ۲۸ باب ذکر النص علی القائم ع فی اللوح الذی أهداه الله عز و جل إلى رسوله ص و دفعه إلى فاطمة ع فعرضته علی جابر بن عبد الله الأنصاری حتی قرأه و انتسخه و أخبر به أبا جعفر محمد بن علی الباقر ع بعد ذلك ح ۱ الإمامة و التبصرة ص ۱۰۵ باب فی ذکر حدیث اللوح، و ان الامام الثاني عشر هو الحجة ابن الحسن العسكري ح ۹۲.

حدیث ۲۰: وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ رَوْحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هَاشِمِ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ الْعَسْكَرِيِّ قَبْرِي بَسْرٌ مَنْ رَأَى أَمَانٌ لِأَهْلِ الْجَانِبَيْنِ.

حدیث ۲۰: امام حسن عسکری علیه السلام: همانا قبر من در سامراء برای دو گروه (دوست و دشمن) امانست. ۳۵۳

حدیث ۲۱: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ سَعْدِ الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ وَ أَنَا أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَهُ عَنِ الْخَلْفِ مِنْ بَعْدِهِ فَقَالَ لِي مُبْتَدئًا يَا أَحْمَدَ بْنَ إِسْحَاقَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَمْ يُخَلِّ الْأَرْضَ مِنْذُ خَلَقَ آدَمَ وَ لَا يُخَلِّهَا إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ مِنْ حُجَّةٍ لِلَّهِ عَلَى خَلْقِهِ بِهِ يَدْفَعُ الْبَلَاءَ عَنْ أَهْلِ الْأَرْضِ وَ بِهِ يُنْزَلُ الْغَيْثَ وَ بِهِ يُخْرَجُ بَرَكَاتِ الْأَرْضِ*

حدیث ۲۱: امام عسکری علیه السلام ای احمد! به راستی که خداوند متعال از روزی که حضرت آدم علیه السلام را آفرید تا روز رستاخیز زمین را از وجود حجّت خود خالی نگذاشته و نخواهد گذارد. حجّتی که به برکت وجود او بلا و گرفتاری‌ها از ساکنان زمین دفع شده به وسیله‌ی او باران می‌بارد و گیاهان از زمین بیرون می‌آید. ۳۵۴

۳۵۳. وسائل الشیعه ج ۱۴ ص ۵۷۲ باب ۹۰ استِحْبَابِ زِيَارَةِ الْهَادِي وَ الْعَسْكَرِيِّ وَ الْمَهْدِيِّ ع مِنْ دَاخِلِ أَوْ خَارِجِ ح ۱۹۸۴۳

۳۵۴. کمال الدین ج ۲ ص ۳۸۴ باب ۳۸ ما روی عن أبي محمد الحسن بن علي العسكري من وقوع الغيبة بانه القائم و أنه الثاني عشر من الأئمة ح ۱.

و در هر حال انسان مشمول احسانی از طرف آنها یا دفع بلائی به سبب آنهاست، زیرا تیرهای حوادث روزگار پیاپی پرتاب می‌شوند و بدی‌های دوران همواره فرود می‌آیند و به عنایت اهل بیت (علیهم‌السلام) است که از او دفع شده و بر طرف می‌گردد، و اگر کسی این نعمت‌ها و لطف‌ها که درباره‌اش به واسطه آنها می‌شود به یاد داشته باشد و فراموش نکند به روشنی درک می‌کند که آنها نزد او از خودش محبوب‌تر و دوست داشتنی‌تر هستند.

دفع بلا از شیعیان و دوستانشان به واسطه ایشان

حدیث ۲۲: قَالَ صَاحِبُ الزَّمَانِ الْمَهْدِيُّ (علیه‌السلام)... أَنَا خَاتَمُ الْأَوْصِيَاءِ وَ يِي يَدْفَعُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الْبَلَاءَ عَنْ أَهْلِي وَ شِيعَتِي

حدیث ۲۲: امام زمان (علیه‌السلام): من آخرین وصی پیامبر خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) هستم به وسیله‌ی من بلاها و فتنه‌ها از آشنایان و شیعیانم دفع و برطرف خواهد شد.^{۳۵۵}

حدیث ۲۳: قَالَ صَاحِبُ الزَّمَانِ الْمَهْدِيُّ (علیه‌السلام): نَحْنُ وَ إِن كُنَّا نَائِبِينَ بِمَكَانِنَا النَّائِبِي عَنْ مَسَاكِنِ الظَّالِمِينَ حَسَبَ الَّذِي أَرَانَاهُ اللَّهُ تَعَالَى لَنَا مِنَ الصَّلَاحِ وَ لِشِيعَتِنَا الْمُؤْمِنِينَ فِي ذَلِكَ مَا دَامَتْ دَوْلَةُ الدُّنْيَا لِلْفَاسِقِينَ فَإِنَّا نُحِيطُ عِلْمًا بِأَنْبَاءِكُمْ وَ لَا يَعْزُبُ عَنَّا شَيْءٌ مِنْ أَخْبَارِكُمْ... إِنَّا غَيْرُ مُهْمِلِينَ لِمُرَاعَاتِكُمْ وَ لَا نَاسِينَ لِدِكْرِكُمْ وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَنَزَلَ بِكُمْ اللَّأْوَاءُ وَ اصْطَلَمَكُمُ الْأَعْدَاءُ

حدیث ۲۳: در نامه‌ای که از ناحیه مقدسه به شیخ مفید صادر شده آمده است: ما گرچه در جایی دور از محل سکونت ستمگران اقامت کردیم، و این به خاطر

۳۵۵. کمال‌الدین ج ۲ ص ۴۴۱ باب ۴۳ ذکر من شاهد القائم ع و راه و کلمه ح ۱۲.

آنست که خدای تعالی مصلحت ما و مصلحت شیعیان ما را در این دیده است، ولی با این وجود ما به اخبار شما آگاهیم و چیزی از اخبار شما بر ما پوشیده نیست... ما در رسیدگی به شما کوتاهی نکرده و یادتان از خاطر ما نمی‌رود زیرا اگر جز این بود بلاها بر شما فرود آمده و دشمنان ریشه شما را می‌کندند.^{۳۵۶}

واسطه بین مردم و خداوند

حدیث ۲۴: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْجَعَابِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُثَنَّى الْأَزْدِيِّ: أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ (عليه السلام) يَقُولُ: نَحْنُ السَّبَبُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ اللَّهِ

محمد بن منی ازدی گفت از حضرت صادق (عليه السلام) شنیدم که می‌فرمود: ما سبب و واسطه بین شما و خدا هستیم.^{۳۵۷}

۳۵۶. الاحتجاج ج ۲ ص ۴۹۷ ذکر طرف مما خرج أيضا عن صاحب الزمان ع من المسائل الفقهية و غيرها في التوقيعات على أيدي الأبواب الأربعة و غيرهم
 ۳۵۷. الأمالی للطوسی ص ۱۵۷ [۶] المجلس السادس ح ۱۲

باب هشتم

قوام زمين وابسته

به وجود امامست

قوام زمین وابسته به وجود امامست

حدیث ۱: أَحْمَدُ بْنُ مِهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ لَهُ تَبَقَى الْأَرْضُ بغيرِ إِمَامٍ قَالَ لَا.

حدیث ۱: حسین بن ابی العلاء گوید: به امام صادق علیه السلام عرضه داشتیم: آیا زمین بدون امام علیه السلام باقی می ماند؟ فرمود: نه. ^{۳۵۸}

حدیث ۲: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَبَقَى الْأَرْضُ بغيرِ إِمَامٍ قَالَ لَوْ بَقِيَتِ الْأَرْضُ بغيرِ إِمَامٍ لَسَاخَتْ*

حدیث ۲: ابو حمزه می گوید خدمت امام صادق علیه السلام عرضه داشتیم: آیا زمین بدون امام علیه السلام باقی می ماند؟ فرمود: اگر زمین بدون امام علیه السلام باشد فرو می رود. ^{۳۵۹}

حدیث ۳: عَلِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْمُؤْمِنِ عَنْ أَبِي هُرَاسَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَوْ أَنَّ الْإِمَامَ رُفِعَ مِنَ الْأَرْضِ سَاعَةً لَمَاجَتْ بِأَهْلِهَا كَمَا يَمُوجُ الْبَحْرُ بِأَهْلِهِ

حدیث ۳: امام باقر علیه السلام فرمود چنانچه امام علیه السلام از زمین بر گرفته شود زمین با اهلس مضطرب گردد همچون دریا. ^{۳۶۰}

۳۵۸. الکافی ج ۱ ص ۱۷۸ کتاب الحجۃ باب ۵ بَابُ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ ح ۴

۳۵۹. الکافی ج ۱ ص ۱۷۹ کتاب الحجۃ باب ۵ بَابُ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ ح ۱۰.

۳۶۰. الکافی ج ۱ ص ۱۷۹ کتاب الحجۃ باب ۵ بَابُ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ ح ۱۲

حدیث ۴: حَدَّثَنَا أَبِي وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ

اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْعَصْفَرِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ
 ۲۰۳
 ثَابِتٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَوْ بَقِيَتْ الْأَرْضُ يَوْمًا بِلاَ إِمَامٍ
 مِنَّا لَسَاخَتْ بِأَهْلِهَا وَ لَعَذَّبَهُمُ اللَّهُ بِأَشَدِّ عَذَابِهِ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى جَعَلَنَا حُجَّةً
 فِي أَرْضِهِ وَ أَمَانًا فِي الْأَرْضِ لِأَهْلِ الْأَرْضِ لَنْ يَزَالُوا فِي أَمَانٍ مِنْ أَنْ تَسِيخَ بِهِمْ
 الْأَرْضُ مَا دُمْنَا بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ وَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُهْلِكَهُمْ وَ لَا يُمَهِّلَهُمْ وَ لَا يُنْظِرَهُمْ
 ذَهَبَ بِنَا مِنْ بَيْنِهِمْ وَ رَفَعْنَا اللَّهُ ثُمَّ يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَ أَحَبَّ.

حدیث ۴: امام باقر عليه السلام: اگر روزی زمین بدون امام و پیشوایی که از ما

اهل بیت عليهم السلام است بماند اهل خود را فرو می‌بلعد و خداوند آنان را به سخت‌ترین
 شکل عذاب می‌کند خداوند ما را حجت در روی زمین قرار داده و امان برای اهل
 زمین هستیم تا وقتی ما در میان آنها باشیم از فرو بردن در امان هستند. اگر خدا
 تصمیم بگیرد که مردم را هلاک کند و مهلت به ایشان ندهد ما را از میان آنها بر
 می‌دارد و بلند می‌کند آنگاه آنچه بخواهد و دوست داشته باشد انجام می‌دهد. ^{۳۶۱}

حدیث ۵: أَبِي وَ ابْنُ الْوَلِيدِ مَعَا عَنْ سَعْدٍ وَ الْحَمِيرِيِّ مَعَا عَنْ ابْنِ يَزِيدَ عَنْ

أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ فِي حَالِ اسْتِقَامَتِهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ:
 قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَمْضِي الْإِمَامُ وَ لَيْسَ لَهُ عَقْبٌ قَالَ لَا يَكُونُ ذَلِكَ قُلْتُ
 فَيَكُونُ [مَا ذَا] قَالَ لَا يَكُونُ إِلَّا أَنْ يَعْضَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى خَلْقِهِ فَيَعَا جِلَّهُمْ.*

حدیث ۵: زراره گفت به امام صادق عليه السلام عرضه داشتیم: آیا ممکن است

امام عليه السلام از دنیا برود با اینکه فرزندی نداشته باشد؟ فرمود: نه چنین چیزی امکان

ندارد عرضه داشتیم: ممکن است روی زمین امام علیه السلام وجود نداشته باشد فرمود: نه مگر خداوند بخواهد بر مردم خشم بگیرد و طومار زندگی آنها را در هم نوردد. ۳۶۲

حدیث ۶: أَبِي عَنْ سَعْدِ وَ الْحَمِيرِيِّ مَعًا عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَهْزِيَارٍ عَنْ أَخِيهِ عَلِيِّ بْنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي خَلْفٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مَنْ أَنْ يَكُونَ فِيهَا حُجَّةً عَالِمٌ إِنَّ الْأَرْضَ لَا يُصْلِحُهَا إِلَّا ذَلِكَ وَ لَا يُصْلِحُ النَّاسَ إِلَّا ذَلِكَ.*

حدیث ۶: امام صادق علیه السلام می فرمود: زمین هرگز خالی از حجت دانائی نیست دوام و بقای زمین به همان حجت است و مردم را جز این صلاحی نیست. ۳۶۳

حدیث ۷: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الطَّالْقَانِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا رَجَاءُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَمْرٍو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لِأَيِّ شَيْءٍ يُحْتَاجُ إِلَى النَّبِيِّ وَ الْإِمَامِ فَقَالَ لِبَقَاءِ الْعَالَمِ عَلَى صَلَاحِهِ وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَرْفَعُ الْعَذَابَ عَنْ أَهْلِ الْأَرْضِ إِذَا كَانَ فِيهَا نَبِيٌّ أَوْ إِمَامٌ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ ﴿ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَ أَنْتَ فِيهِمْ ﴾

حدیث ۷: امام باقر علیه السلام در روایتی زیبا در پاسخ به علت نیاز مردم به پیامبر و امام علیه السلام فرمود: برای این که دنیا به سامان ماند چه آن که خداوند عزوجل با وجود پیامبر یا امام علیه السلام در روی زمین عذاب را از زمینیان برمی دارد خداوند در قرآن کریم می فرماید ﴿ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَ أَنْتَ فِيهِمْ ﴾ خداوند هرگز

۳۶۲. کمال الدین ج ۱ ص ۲۰۴ باب ۲۱ باب العلة التي من أجلها يحتاج إلى الإمام ع ح ۱۳

۳۶۳. کمال الدین ج ۱ ص ۲۰۳ باب ۲۱ باب العلة التي من أجلها يحتاج إلى الإمام ع ح ۷

آن‌ها را عذاب نمی‌کند تا وقتی تو (پیغمبر) میان آن‌ها باشی. ۳۶۴

۲۰۵

حدیث ۸: أَبِي عَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَالِكِيِّ عَنِ أَبِيهِ عَنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي مَحْمُودٍ قَالَ قَالَ الرَّضَا عليه السلام: نَحْنُ حُجْبُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ خُلَفَاؤُهُ فِي عِبَادِهِ وَ أَمَنَّاؤُهُ عَلَى سِرِّهِ وَ نَحْنُ كَلِمَةُ التَّقْوَى وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَ نَحْنُ شُهَدَاءُ اللَّهِ وَ أَعْلَامُهُ فِي بَرِّيَّتِهِ بِنَا يُمَسِّكُ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَ بِنَا يُنْزِلُ الْغَيْثَ وَ يَنْشُرُ الرَّحْمَةَ لَا تَحْلُو الْأَرْضَ مِنْ قَائِمٍ مَنَا ظَاهِرٍ أَوْ خَافٍ وَ لَوْ خَلَّتْ يَوْمًا بِغَيْرِ حُجَّةٍ لَمَاجَتْ بِأَهْلِهَا كَمَا يَمُوجُ الْبَحْرُ بِأَهْلِهِ

حدیث ۸: حضرت رضا عليه السلام فرمود: ما حجت خدا هستیم در روی زمین و خلیفه او در میان بندگان و امین اسرار خدا و کلمه تقوی و دستاویز محکم و گواهان خدا و نشانه‌های او در میان مردم، به واسطه ما خداوند آسمان‌ها و زمین را از ریزش نگه می‌دارد به واسطه ما باران می‌بارد و رحمت خدا پراکنده می‌گردد، به راستی زمین خالی از رهبری از ما خانواده نخواهد بود چه ظاهر و آشکار باشد یا پنهان و ترسان اگر یک روز خالی از حجت باشد اهلش را فرو می‌برد مانند دریا. ۳۶۵

حدیث ۹: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَيْسَى وَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَهْزِيَارٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارٍ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْبَجَلِيِّ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ زُرَّارَةَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي حَدِيثٍ لَهُ فِي الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ فِي آخِرِهِ لَوْ

۳۶۴. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۲۳ باب ۱۰۳ باب العلة التي من أجلها يحتاج إلى النبي و الإمام ح ۳

۳۶۵. کمال الدین ج ۱ ص ۲۰۲ باب ۲۱ باب العلة التي من أجلها يحتاج إلى الإمام ع ح ۶

لَا مَنْ عَلَى الْأَرْضِ مِنْ حُجَجِ اللَّهِ لَنَفَضَتِ الْأَرْضُ مَا فِيهَا وَ أَلْقَتْ مَا عَلَيْهَا إِنَّ
 الْأَرْضَ لَا تَخْلُو سَاعَةً مِنَ الْحُجَّةِ* ۲۰۶

حدیث ۹: زرارہ از امام صادق (علیہ السلام) نقل کرد کہ آن جناب در ضمن گفتاری فرمودند: اگر نباشد روی زمین حجت خدا آنچه بر روی زمین است به لرزش می افتند و همه را پرت می کند، زمین لحظه ای خالی از حجت نیست. ۳۶۶

حدیث ۱۰: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) تَبَقَى الْأَرْضُ بَعْدَ بَعْثِ إِمَامٍ قَالَ لَوْ بَقِيَتْ الْأَرْضُ بَعْدَ بَعْثِ إِمَامٍ سَاعَةً لَسَاخَتْ*
 حدیث ۱۰: در حدیثی بسیار زیبا ابی حمزه گوید: به امام صادق (علیہ السلام) عرضه داشتم: آیا زمین بدون امام (علیہ السلام) می ماند؟ فرمود: اگر زمین بی امام (علیہ السلام) شود، فرو رود، (اهل خود را در خود کشد و هلاک کند). ۳۶۷

حدیث ۱۱: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا (عليه السلام) قَالَ: قُلْتُ لَهُ أَتَبَقَى الْأَرْضُ بَعْدَ بَعْثِ إِمَامٍ قَالَ لَا قُلْتُ فَإِنَّا نُرَوِّى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهَا لَا تَبَقَى بَعْدَ بَعْثِ إِمَامٍ إِلَّا أَنْ يَسْحَطَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ أَوْ عَلَى الْعِبَادِ فَقَالَ لَا تَبَقَى إِذَا لَسَاخَتْ*

حدیث ۱۱: محمد بن فضیل گوید: به امام رضا (علیہ السلام) عرضه داشتم: زمین بی امام (علیہ السلام) به جا می ماند؟ فرمود: نه، عرضه داشتم: از امام صادق (علیہ السلام) به ما روایتی

۳۶۶. کمال الدین ج ۱ ص ۲۰۲ باب ۲۱ باب العلة التي من أجلها يحتاج إلى الإمام ع ح ۴
 ۳۶۷. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۹۶ باب ۱۵۳ باب العلة التي من أجلها لا تخلو الأرض من حجة الله عز و جل على خلقه ..... ح ۵

رسیده است که زمین بی‌امام (علیه‌السلام) نماند مگر آن که خدا بر مردم زمین یا بر بندگان خود خشم گیرد، فرمود: در این صورت به جا نماند و فرو ریزد.^{۳۶۸}

حدیث ۱۲: وَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (علیه‌السلام): نَحْنُ أَيْمَةُ الْمُسْلِمِينَ وَ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى الْعَالَمِينَ، وَ نَحْنُ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ، وَ لَوْلَانَا لَسَاخَتْ الْأَرْضُ بِأَهْلِهَا

حدیث ۱۲: امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) در روایتی فرمودند: ما ائمه مسلمین، حجت خدا بر اهل عالم و امان برای اهل آسمان‌ها و زمین هستیم، اگر ما نبودیم زمین ساکنانش را زیر و رو می‌کرد.^{۳۶۹}

حدیث ۱۳: أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الدِّينَوْرِيِّ وَ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هَلَالٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرِ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ الرِّضَا (علیه‌السلام) فَقُلْتُ تَخْلُو الْأَرْضُ مِنْ حُجَّةٍ فَقَالَ لَوْ خَلَّتِ الْأَرْضُ طَرْفَةَ عَيْنٍ مِنْ حُجَّةٍ لَسَاخَتْ بِأَهْلِهَا*

حدیث ۱۳: در روایتی دیگر آمده است سلمان بن جعفر جعفری گفت: از امام رضا (علیه‌السلام) پرسیدم: آیا زمین خالی از حجت می‌شود؟ فرمودند: اگر دنیا یک چشم برهم زدن خالی از حجت باشد زمین اهلش را فرو می‌برد.^{۳۷۰}

۳۶۸. الکافی کتاب الحجّة باب ۵ بابُ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ ح ۱۱

۳۶۹. مشارق ص ۸۵ فصل علی علیه السلام الإمام المبین

۳۷۰. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۹۹ باب ۱۵۳ باب العلة التي من أجلها لا تخلو الأرض من حجة الله

عز و جل علی خلقه ح ۲۱

حدیث ۱۴: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الطَّلَقَانِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا رَجَاءُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَمْرٍو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْبَاقِرِ عليه السلام لِأَيِّ شَيْءٍ يُحْتَاجُ إِلَى النَّبِيِّ وَالْإِمَامِ فَقَالَ لِبَقَاءِ الْعَالَمِ عَلَى صَلَاحِهِ وَذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَرْفَعُ الْعَذَابَ عَنْ أَهْلِ الْأَرْضِ إِذَا كَانَ فِيهَا نَبِيٌّ أَوْ إِمَامٌ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ﴾ وَقَالَ النَّبِيُّ عليه السلام النَّجُومُ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ وَأَهْلُ بَيْتِي أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ فَإِذَا ذَهَبَتِ النَّجُومُ أَتَى أَهْلَ السَّمَاءِ مَا يَكْرَهُونَ وَإِذَا ذَهَبَ أَهْلُ بَيْتِي أَتَى أَهْلَ الْأَرْضِ مَا يَكْرَهُونَ يَعْنِي بِأَهْلِ بَيْتِهِ الْأَيِّمَةَ الَّذِينَ قَرَنَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ طَاعَتَهُمْ بِطَاعَتِهِ فَقَالَ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ وَهُمْ الْمُعْصُومُونَ الْمُطَهَّرُونَ الَّذِينَ لَا يُذْنِبُونَ وَلَا يَعْصُونَ وَهُمْ الْمُؤَيَّدُونَ الْمُوَفَّقُونَ الْمُسَدَّدُونَ بِهِمْ يَرْزُقُ اللَّهُ عِبَادَهُ وَبِهِمْ تُعْمَرُ بِلَادُهُ وَبِهِمْ يُنْزَلُ الْقَطَرُ مِنَ السَّمَاءِ وَبِهِمْ يُخْرَجُ بَرَكَاتُ الْأَرْضِ وَبِهِمْ يُمَهَّلُ أَهْلُ الْمَعَاصِي وَلَا يُعَجَّلُ عَلَيْهِمْ بِالْعُقُوبَةِ وَالْعَذَابِ لَا يُفَارِقُهُمْ رُوحُ الْقُدُسِ وَلَا يُفَارِقُونَهُ وَلَا يُفَارِقُونَ الْقُرْآنَ وَلَا يُفَارِقُهُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ.

حدیث ۱۴: به امام باقر عليه السلام عرضه داشتیم: احتیاج مردم به پیامبر و امام عليه السلام در چه چیزی است؟ حضرت فرمودند: برای پایداری عالم زیرا خداوند متعال عذاب را از اهل عالم با وجود پیامبر یا امام عليه السلام باز می‌دارد. خدای تعالی می‌فرماید ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ

لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ^{۳۷۱} تا تو در میان آنان هستی خداوند آنها را عذاب نمی‌کند و پیامبر ﷺ فرمود: ستارگان امان اهل آسمانند و اهل بیت امان اهل زمین‌اند. اگر ستاره از بین بروند بلاها بر اهل آسمان هجوم می‌آورد. و اگر زمین از اهل بیت من خالی باشد ناملايمات مردم را احاطه می‌کند. مقصود پیامبر ﷺ از اهل بیتش امامانی هستند که خداوند متعال اطاعت آنها را قرین اطاعت خود کرده و آنان معصوم و پاکیزه‌اند، و هرگز گناه و معصیت نکرده و مورد تایید و توفیق و تسدید خدایند. خداوند به خاطر ایشان به بندگانش روزی می‌دهد و شهرهایش را آباد می‌کند و به واسطه آنان قطرات باران را از آسمان فرو می‌فرستد، و برکات را از زمین بیرون آورده و گناهکاران را مهلت داده و در عذاب و عقوبت آنان تعجیل نمی‌کند^{۳۷۲}

حدیث ۱۵: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى السَّابَاطِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) قَالَ سَمِعْتُهُ وَهُوَ يَقُولُ: لَمْ تَخْلُو الْأَرْضَ مِنْذُ كَانَتْ مِنْ حُجَّةِ عَالِمٍ يُحْيِي فِيهَا مَا يُمِيتُونَ مِنَ الْحَقِّ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾*

حدیث ۱۵: امام صادق (عليه السلام) زمین از ابتدا خالی از حجت عالم و دانائی نبوده که احیای دستوراتی که مردم به دست فراموشی سپرده‌اند و از بین رفته بنماید بعد آن جناب این آیه را تلاوت نمود ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ

۳۷۱. الانفال آیه ۳۳

۳۷۲. علل الشرایع ج ۱ ص ۱۲۳ باب ۱۰۳ العلة التي من أجلها يحتاج إلى النبي والإمام ح ۱

حدیث ۱۶: أَبِي وَ ابْنُ الْوَلِيدِ مَعَا عَنْ سَعْدِ وَ الْحَمِيرِيِّ مَعَا عَنْ
 الْيَقْطِينِيِّ وَ ابْنِ أَبِي الْخَطَّابِ مَعَا عَنْ زَكَرِيَّا الْمُؤْمِنِ وَ ابْنِ فَضَّالٍ مَعَا عَنْ أَبِي
 هَرَّاسَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ: لَوْ أَنَّ الْإِمَامَ رُفِعَ مِنَ الْأَرْضِ سَاعَةً
 لَمَاجَتْ بِأَهْلِهَا كَمَا يَمُوجُ الْبَحْرُ بِأَهْلِهِ

حدیث ۱۶: حضرت ابو جعفر امام باقر عليه السلام فرمودند: اگر امام عليه السلام یک ساعت
 در روی زمین نباشند زمین ساکنان خود را فرو می برد، همان طور که دریا انسان
 را با امواج خروشان غرق می نماید.^{۳۷۴}

تذکر: پس یکی دیگر از ضرورت های وجود ائمه اطهار عليهم السلام حفظ عالم هستی
 از نابودی است این نابودی دلائلی دارد از جمله آن اینست که به واسطه اعمالی که
 مردم مرتکب می شوند، مستحق نابودی و هلاکت می گردند خداوند به برکت وجود
 امام عليه السلام به ایشان مهلت داده و در عذاب و عقوبت ایشان تعجیل نمی فرماید.

---

۳۷۳. کمال الدین و تمام النعمة ج ۱ ص ۲۲۱ باب ۲۲ باب اتصال الوصية من لدن آدم ع و أن
 الأرض لا تخلو من حجة لله عز و جل على خلقه إلى يوم القيامة ح ۴.
 ۳۷۴. الكافي ج ۱ ص ۱۷۹ باب أن الأرض لا تخلو من حجة ح ۱۲
 کمال الدین ج ۱ ص ۲۰۲ باب ۲۱ باب العلة التي من أجلها يحتاج إلى الإمام .... ح ۳

فصل دوم

وظایف امت در قبال ائمه اطهار

بَابُ نِصْمٍ

مَعْرِفَةُ أَتْمَةِ أَطْحَارٍ

اهمیت معرفت امه اطهار علیهم السلام

۲۱۳

حدیث ۱: وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ كَثِيرٍ الرَّقِّيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾ فَمَا هَذَا الْهُدَى بَعْدَ التَّوْبَةِ وَالْإِيمَانِ وَالْعَمَلِ الصَّالِحِ قَالَ فَقَالَ مَعْرِفَةُ الْأَيِّمَةِ وَاللَّهِ إِمَامٌ (كَذَا) [بَعْدَ إِمَامٍ] يَا سُلَيْمَانُ.

حدیث ۱: داود بن کثیر رقی گفت: بر امام صادق علیه السلام وارد شدم و به آن حضرت عرضه داشتم: فدایت شوم، در آیهی شریفه: ﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾^{۳۷۵} به راستی من نسبت به کسی که توبه کند و ایمان آورد و عمل صالح انجام دهد و سپس هدایت یابد، بسیار آمرزنده‌ام. منظور از هدایت، بعد از توبه، ایمان و عمل صالح، چیست؟ فرمود: معرفت و شناخت امه‌ی هدی علیهم السلام به خدا سوگند امامی بعد از امام دیگر است.^{۳۷۶}

حدیث ۲: أَخْبَرَنَا أَبُو عُمَرَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ، قَالَ: أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ بَزْزِيعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا قَاسِمُ بْنُ الضَّحَّاكِ، قَالَ: حَدَّثَنِي شَهْرُ بْنُ حَوْشَبٍ أَخُو الْعَوَّامِ، عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْهَمْدَانِيِّ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام: ﴿إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ قَالَ وَاللَّهِ لَوْ أَنَّهُ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَمْ يَهْتَدِ إِلَى وِلَايَتِنَا وَمَوَدَّتِنَا وَمَعْرِفَةِ فَضْلِنَا مَا أَغْنَى عَنْهُ ذَلِكَ شَيْئًا

۳۷۵. طه آیه ۸۲

۳۷۶. فضائل الشیعه ح ۲۲. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۱۹۸ باب ۷ أنه لا تقبل الأعمال إلا بالولاية ح ۶۴

حدیث ۲: از امام باقر علیه السلام نقل کرد که حضرت در باره آیه شریفه ﴿إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾^{۳۷۷} فرمودند: به خدا قسم اگر توبه کند و ایمان آورد و عمل صالح انجام دهد ولی راه به ولایت و محبت ما نداشته باشد و فضل و مقام ما را نشناسد توبه و ایمان و عمل صالح او برایش سودی نخواهد داشت.^{۳۷۸}

حدیث ۳: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ كَمْ شِيعَتْنَا بِالْكُوفَةِ قَالَ قُلْتُ خَمْسُونَ أَلْفًا قَالَ فَمَا زَالَ يَقُولُ حَتَّى قَالَ أَتَرْجُو أَنْ يَكُونُوا عَشْرِينَ ثُمَّ قَالَ وَاللَّهِ لَوَدِدْتُ أَنْ يَكُونَ بِالْكُوفَةِ خَمْسَةٌ وَعَشْرُونَ رَجُلًا يَعْرِفُونَ أَمْرَنَا الَّذِي نَحْنُ عَلَيْهِ وَ لَا يَقُولُونَ عَلَيْنَا إِلَّا بِالْحَقِّ.

حدیث ۳: امام صادق علیه السلام به مفضل بن قیس فرمود: شمار شیعیان ما در کوفه چقدر است؟ گفت: عرضه داشتم: پنجاه هزار، پیوسته از من می پرسید؟ تا آن که فرمود: به خدا قسم! دوست داشتم در کوفه بیست و پنج نفر باشند که مقام و موقعیت ما را بشناسند و درباره ی ما جز حق نگویند!!!^{۳۷۹}

شرح و توضیح: خداوند معرفت این بزرگواران را ابتدا و انتهای اعمال قرار داده به این معنا که اعمال همگی، کم یا زیاد، آسان یا سخت در هر مرتبه که باشد و از هر که صادر شود، باید با اعتقاد به اهل بیت علیهم السلام شروع شده و با آن به پایان رسد، یعنی اعمال آدمی وقتی آثار با ارزشی به همراه دارد که با اعتقاد به اهل بیت علیهم السلام و قبول ولایت آن ها همراه باشد.

۳۷۷. مریم آیه ۶۰

۳۷۸. الأمالی للطوسی ص ۲۵۹ [۱۰] المجلس العاشر ح ۶

۳۷۹. صفات الشیعة ح ۲۶

حصول معرفت برترین اعمال

۲۱۵

معرفت از مسائل اعتقادی است و این گونه مسائل نسبت به اعمال عبادی به منزله روح نسبت به کالبد است، نماز و زکات و عبادت‌های عملی دیگر فرع مسائل اعتقادی و اصولی است، به این جهت اگر اعتقادات انسان صحیح باشد نماز و همچنین سایر اعمال او صحیح بوده، وگرنه ارزشی نخواهد داشت. و همان گونه که توحید شرط صحت اعمال بوده اقرار به رسالت و اعتقاد به ولایت ائمه‌ی طاهرين علیهم‌السلام نیز شرط صحیح بودن اعمال است.

حدیث ۴: مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ فِي الْمَجَالِسِ وَ الْأَخْبَارِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي كَهْمَسٍ وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ رُزَيْقٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه‌السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ: أَيُّ الْأَعْمَالِ هُوَ أَفْضَلُ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ قَالَ: مَا مِنْ شَيْءٍ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ يَعْدِلُ هَذِهِ الصَّلَاةَ، وَ لَا بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ وَ الصَّلَاةَ شَيْءٌ يَعْدِلُ الزَّكَاةَ، وَ لَا بَعْدَ ذَلِكَ شَيْءٌ يَعْدِلُ الصَّوْمَ، وَ لَا بَعْدَ ذَلِكَ شَيْءٌ يَعْدِلُ الْحَجَّ، وَ فَاتِحَةُ ذَلِكَ كُلُّهُ مَعْرِفَتُنَا، وَ خَاتِمَتُهُ مَعْرِفَتُنَا... *

حدیث ۴: روایات بسیاری بر آنچه گفتیم: دلالت می‌کند، از آن جمله روایتی است که شیخ طوسی در کتاب امالی نقل کرده است: زرعه به امام صادق علیه‌السلام عرضه داشت: بعد از معرفت پروردگار، کدام عمل از میان اعمال برتر است؟ حضرت فرمودند: هیچ عملی بعد از معرفت هم پایه نماز نیست، و بعد از معرفت و نماز هیچ عملی به پایه زکات نرسد، و بعد از این‌ها هیچ کاری مانند روزه نیست، و بعد از این‌ها ارزش حج بیش از سایر اعمال است. و ابتدای همه‌ی این

اعمال معرفت ما و انتهای آن معرفت ما باشد.^{۳۸۰}

حدیث ۵: مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ زَكَرِيَّا بْنُ مُحَمَّدٍ
 الْمُؤْمِنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانٍ وَ أَبِي خَالِدِ الْقَمَّاطِ وَ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ
 بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام: ... أَوْأَخِيهِ فَمَنْ عَرَفَنَا نَفَعْتُهُ مَعْرِفَتُهُ وَ قَبِلَ مِنْهُ
 عَمَلُهُ وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْنَا لَمْ يَنْفَعَهُ اللَّهُ بِمَعْرِفَةٍ مَا عَلِمَ وَ لَمْ يَقْبَلْ مِنْهُ عِلْمَهُ.

۲۱۶

حدیث ۵: محمد بن مسلم گوید: امام باقر عليه السلام فرمود: هر که ما را بشناسد
 معرفت و شناسایی او برایش سودمند بوده، و عملش پذیرفته می شود و هر که ما را
 نشناسد، علمی که دارد نفعی برایش نخواهد داشت و عملش پذیرفته نخواهد شد.^{۳۸۱}

۳۸۰. وسائل الشیعة ج ۱ ص ۲۷ باب ۱ باب وجوب العبادات الخمس الصلاة و الزکاة و الصوم و
 الحج و الجهاد ..... ح ۳۴،
 الأمالی للطوسی ص ۶۹۴ [۳۹] مجلس يوم الجمعة السابع عشر من ذی القعدة سنة سبع و خمسين
 و أربعمئة ح ۲۱
 ۳۸۱. الإختصاص ص ۳۰۹ فی أن الأئمة ع عندهم أبواب الحكم و معاقل العلم و فصل ما بین
 الناس و مواد العلم و أصوله .....،
 بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۳۶۳ باب ۱۹ باب ما جاء عن الأئمة
 من أحادیث رسول الله التي صارت إلى العامة و ما خصوا به من دونهم ..... ح ۵

مرگ جاهلیت یعنی مردن بدون شناخت امام علیه السلام

۲۱۷

حدیث ۶: عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ علیه السلام فِي قَوْلِهِ «وَمَنْ أَضَلَّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى» مِنَ اللَّهِ قَالَ مَنْ اتَّخَذَ دِينَهُ رَأْيَهُ بِغَيْرِ إِمَامٍ مِنْ أَيْمَةِ الْهُدَى*

حدیث ۶: از حضرت ابو الحسن علیه السلام نقل می‌کند که ایشان در باره آیه شریفه «وَمَنْ أَضَلَّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ»^{۳۸۲} فرمودند: یعنی کسی که دین خود را از ائمه هدی علیهم السلام نگیرد.^{۳۸۳}

حدیث ۷: عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ بَشِيرِ الدَّهَّانِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه وآله: مَنْ مَاتَ وَهُوَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً...

حدیث ۷: پیامبر خدا صلی الله علیه وآله: هر که بمیرد در حالی که امامش را نشناخته، به مرگ روزگار جاهلیت مرده.^{۳۸۴}

حدیث ۸: عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ بَشِيرِ الدَّهَّانِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه وآله: مَنْ مَاتَ وَهُوَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً فَعَلَيْكُمْ بِالطَّاعَةِ قَدْ رَأَيْتُمْ أَصْحَابَ عَلِيٍّ وَ أَنْتُمْ تَأْتُمُونَ بِمَنْ لَا يُعْذَرُ النَّاسُ بِجَهَالَتِهِ [بِجَهَالَتِهِ] لَنَا كَرَامُ الْقُرْآنِ وَ نَحْنُ أَقْوَامُ افْتَرَضَ اللَّهُ

۳۸۲. القصص آیه ۵۰

۳۸۳. الکافی ج ۱ ص ۳۷۴ باب فیمن دان الله عز و جل بغیر امام من الله جل جلاله ..... ح ۱

۳۸۴. المحاسن ج ۱ ص ۱۵۴ باب ۲۲ باب من مات لا يعرف امامه ح ۷۸

طَاعَتَنَا وَ لَنَا الْأَنْفَالُ وَ لَنَا صَفْوُ الْمَالِ

حدیث ۸: بشیر دهان از امام صادق (علیه السلام) نقل کرد که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمود:

«مَنْ مَاتَ وَ هُوَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً» هر که بمیرد در حالی که امام خویش را نمی‌شناسد به مانند مردم جاهلیت کافر و بی‌اعتقاد به مبانی دینی از دنیا رفته. سعی کنید فرمانبردار باشید شما ملاحظه کردید یاران علی (علیه السلام) را که چگونه بودند شما پیرو کسی هستید که عذر احدی را در نشناختن او نمی‌پذیرند، آیات نفیس قرآن در باره ماست خداوند اطاعت و فرمانبرداری از ما را بر مردم واجب نموده غنائم در اختیار ماست و نعمت پاک دنیا به ما تعلق دارد.^{۳۸۵}

حدیث ۹: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ نَصْرِ بْنِ هُوْدَةَ الْبَاهِلِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ النَّهَائِنْدِيُّ بِنَهَائِنْدَ سَنَةِ ثَلَاثٍ وَ سَبْعِينَ وَ مَائَتَيْنِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَمَّادِ الْأَنْصَارِيِّ سَنَةَ تِسْعٍ وَ عَشْرِينَ وَ مَائَتَيْنِ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ (علیه السلام): يَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ مَنْ بَاتَ لَيْلَةً لَا يَعْرِفُ فِيهَا إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً.

حدیث ۹: یحیی بن عبد الله از امام صادق (علیه السلام) نقل کرد که ایشان فرمودند:

هر که بمیرد با نشناختن امام زمان خود به مرگ جاهلیت مرده.^{۳۸۶}

حدیث ۱۰: عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (علیه السلام) يَقُولُ مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ

۳۸۵. المحاسن ج ۱ ص ۱۵۴ باب ۲۲ باب من مات لا يعرف إمامه ح ۷۸

۳۸۶. الغيبة للنعمانی ص ۱۲۷ باب ۷ ما روی فیمن شک فی واحد من الأئمة أو بات لیلته لا يعرف فیها إمامه أو

دان الله عز و جل بغير إمام منه ح ۱

فَمَوْتُهُ مِيتَةٌ جَاهِلِيَّةٌ وَ لَا يُعَذَرُ النَّاسُ حَتَّى يَعْرِفُوا إِمَامَهُمْ وَ مَنْ مَاتَ وَ هُوَ عَارِفٌ لِإِمَامِهِ لَا يَضُرُّهُ تَقَدُّمُ هَذَا الْأَمْرِ أَوْ تَأَخُّرُهُ وَ مَنْ مَاتَ عَارِفًا لِإِمَامِهِ كَانَ كَمَنْ هُوَ مَعَ الْقَائِمِ فِي فُسْطَاطِهِ

حدیث ۱۰: حضرت ابو جعفر علیه السلام (امام باقر علیه السلام) فرمود: هر که بدون امام علیه السلام بمیرد مرگ او چون مردن مردم جاهلیت است هرگز عذر مردم را در شناختن امام علیه السلام نمی پذیرند، کسی که با شناختن امام علیه السلام بمیرد، او را زبانی نخواهد رسید چه جلوتر از ظهور امام علیه السلام بمیرد یا بعد از آن و کسی که با عرفان امام علیه السلام از دنیا برود مانند کسی است که با قائم عجل الله فرجه در خیمه او بوده. ^{۳۸۷}

حدیث ۱۱: عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النَّعْمَانِ النَّخَعِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَارِثُ بْنُ الْمُغِيرَةَ النَّضْرِيُّ قَالَ سَمِعْتُ عَثْمَانَ بْنَ الْمُغِيرَةَ يَقُولُ حَدَّثَنِي الصَّادِقُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي تَالِبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ مَاتَ بِغَيْرِ إِمَامٍ جَمَاعَةٍ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً قَالَ الْحَارِثُ بْنُ الْمُغِيرَةَ فَلَقِيتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ علیه السلام فَقَالَ نَعَمْ قُلْنَا فَمَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً قَالَ مِيتَةً كُفْرٍ وَ ضَلَالٍ وَ نِفَاقٍ.

حدیث ۱۱: عثمان بن مغیره گفت: امام صادق علیه السلام از علی بن ابی طالب علیه السلام نقل کرد که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «مَنْ مَاتَ بِغَيْرِ إِمَامٍ جَمَاعَةٍ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً» حارث بن مغیره گفت: بعد که خدمت امام صادق علیه السلام رسیدم این جریان را پرسیدم فرمودند: آری، ما پرسیدیم: آیا مرگ او مرگ مردم جاهلیت است؟ فرمودند: آری مرگ کفر و ضلال و نفاق. ^{۳۸۸}

۳۸۷. المحاسن ج ۱ ص ۱۵۵ باب ۲۲ باب من مات لا يعرف إمامه ح ۸۵

۳۸۸. المحاسن ج ۱ ص ۱۵۵ باب ۲۲ باب من مات لا يعرف إمامه ح ۸۲

حدیث ۱۲: أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ
الْفَضِيلِ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله
مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً قَالَ نَعَمْ قُلْتُ جَاهِلِيَّةً جَهْلَاءَ أَوْ
جَاهِلِيَّةً لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ قَالَ جَاهِلِيَّةً كُفْرًا وَنِفَاقًا وَضَلَالًا *

حدیث ۱۲: حارث بن مغیره می گوید: به امام صادق عليه السلام عرضه داشتیم: رسول
خدا صلى الله عليه وآله فرموده: هر که بمیرد و امامش را نشناسد به مرگ جاهلیت مرده؟ حضرت
فرمود: آری، عرض کردم: منظور جاهلیت محض و خالص است؟ یا جاهلیت به امام؟
حضرت فرمودند: منظور جاهلیت کفر و نفاق و گمراهی است.^{۳۸۹}

حدیث ۱۳: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَلَمٍ [سَالِمٍ] بْنِ الْبَرَاءِ
الْحِجَابِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ الرَّازِيُّ
التَّمِيمِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي سَيِّدِي عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرُّضَا عليه السلام قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي مُوسَى بْنُ
جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي [جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي] مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي
عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي
طَالِبٍ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مِنْ وُلْدِي مَاتَ مِيتَةً
جَاهِلِيَّةً وَ يُؤْخَذُ بِمَا عَمِلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَ الْإِسْلَامِ

۳۸۹. الكافي ج ۱ ص ۳۷۷ باب مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مِنْ أَيْمَةِ الْهُدَى وَ هُوَ مِنَ الْبَابِ الْأَوَّلِ ح ۳،
وسائل الشيعة ج ۲۸ ص ۳۵۳ باب ۱۰ جملته مما يثبت به الكفر والارتداد ح ۳۴۹۵۰

حدیث ۱۳: امام رضا علیه السلام از آباء گرام خود از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل کرد که ایشان فرمودند: هر که بمیرد بدون امامی از فرزندان من به مرگ جاهلیت مرده و بازخواست می شود از او آن چه در جاهلیت و اسلام انجام داده. ^{۳۹۰}

حدیث ۱۴: عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ كَانَ مَرْضِيًّا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ حَمَادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ عَيْسَى بْنِ السَّرِيِّ أَبِي الْيَسَعِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَحْوَجُ مَا يَكُونُ إِلَى مَعْرِفَتِهِ إِذَا بَلَغَ نَفْسُهُ هَذِهِ وَ أَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى صَدْرِهِ فَقَالَ لَقَدْ كُنْتُ عَلَى أَمْرٍ حَسَنِ*

حدیث ۱۴: عیسی بن سری گفت به امام صادق علیه السلام عرضه داشتیم: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرموده است: «مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً» حضرت فرمود: مهمترین موقعی که شخص احتیاج به شناختن امام خود دارد آن موقعی است که جانش به اینجا رسد اشاره به سینه خود نموده و خطاب به من فرمود: تو بر راه و طریقی شایسته هستی. ^{۳۹۱}

حدیث ۱۵: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ ظَرِيفٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرَّضَا عليه السلام قَالَ: مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ

۳۹۰. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۵۸ باب ۳۱ باب فیما جاء عن الرضا عن الأخبار المجموعه ح ۲۱۴

۳۹۱. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال ص ۲۰۵ عقاب من مات لا يعرف إمامه ح ۱،

المحاسن ج ۱ ص ۹۲ باب ۱۷ عقاب من لم يعرف إمامه ح ۴۶

إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً فَقُلْتُ لَهُ كُلُّ مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً
 قَالَ نَعَمْ وَ الْوَاقِفُ كَافِرٌ وَ النَّاصِبُ مُشْرِكٌ ۲۲۲

حدیث ۱۵: محمد بن اسماعیل از امام رضا علیه السلام نقل کرد که فرمود: هر که بمیرد با آن که امامی نداشته باشد به مرگ جاهلیت مرده عرض کردم: هر که چنین بمیرد مرگ جاهلیت داشته؟ فرمود: آری کسی که توقف دارد کافر بوده و ناصب مشرک است. ۳۹۲

حدیث ۱۶: عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُمَانَ عَنْ أَبِي الْيَسَعِ عَيْسَى بْنِ السَّرِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَصْلُحُ إِلَّا بِالْإِمَامِ وَ مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً وَ أَحْوَجُ مَا يَكُونُ أَحَدُكُمْ إِلَى مَعْرِفَتِهِ إِذَا بَلَغَتْ نَفْسُهُ هَذِهِ وَ أَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى صَدْرِهِ يَقُولُ لَقَدْ كُنْتُ عَلَى أَمْرٍ حَسَنٍ

حدیث ۱۶: امام صادق علیه السلام: زمین جز با امام برقرار نخواهد بود هر که بمیرد در حالی که امامش را نمی شناسد همانند مردم جاهلیت مرده مهمترین موقعی که احتیاج به معرفت امام علیه السلام دارید وقتی است که جان شما به اینجا برسد در این موقع اشاره به سینه خود کرد. آن وقت خواهید گفت: به به چه قدر اعتقاد خوبی داشتم. ۳۹۳

علامه امینی رضوان الله علیه در الغدیر فرموده: این حقیقت روشنی است که کتب صحاح و مسانید اهل تسنن آن را ثبت کرده اند و جز خضوع در برابر مفاد آن چاره ای نیست، و اسلام کسی کامل نیست مگر این که خود را با آن تطبیق دهد، و در این مورد دو نفر با یکدیگر اختلاف نکرده و کسی درباره ی آن شکی به خود راه نداده، و این تعبیر اشاره به بدی عاقبت کسی دارد که بدون امام و پیشوا بمیرد و این

۳۹۲. کمال الدین و تمام النعمة ج ۲ ص ۶۶۸ باب ۵۸ باب فی نوادر الکتاب ح ۱۱

۳۹۳. المحاسن ج ۱ ص ۱۵۴ باب ۲۲ باب من مات لا يعرف إمامه ح ۷۹

که او از هرگونه سعادت و خوشبختی و رستگاری دور بوده، زیرا که مرگ جاهلیت بدترین نوع مردن یعنی مرگ در حال کفر و انکار است.

۲۲۳

حدیث ۱۷: وَ رَوَى كَثِيرٌ مِنْهُمْ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ مَاتَ وَ هُوَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَ زَمَانِهِ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً.

حدیث ۱۷: هر که بمیرد و امام زمانش را نشناسد به مرگ جاهلیت مرده^{۳۹۴}

حدیث ۱۸: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَنْ مَاتَ وَ

لَيْسَ فِي عُنُقِهِ بَيْعَةُ الْإِمَامِ أَوْ لَيْسَ فِي عُنُقِهِ عَهْدُ الْإِمَامِ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

حدیث ۱۸: رسول خدا ﷺ فرمود: هر که بیعت امامی در عهده او

نباشد یا بیعت امام علی (علیه السلام) بر گردن او نباشد چون مرگ جاهلیت مرده است.^{۳۹۵}

حدیث ۱۹: عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ

عَلَيْهِ إِمَامٌ حَيٌّ ظَاهِرٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً قَالَ قُلْتُ إِمَامٌ حَيٌّ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَالَ إِمَامٌ حَيٌّ

حدیث ۱۹: ابو الجارود گفت: از حضرت صادق (علیه السلام) شنیدم فرمود: هر که

بمیرد بدون امام زنده آشکار به مرگ جاهلیت مرده عرضه داشتیم: آقا! امام زنده؟

فرمود: امام زنده، آری، امام زنده.^{۳۹۶}

حدیث ۲۰: عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ

مَاتَ بِغَيْرِ إِمَامٍ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً إِمَامٌ حَيٌّ يَعْرِفُهُ قُلْتُ لَمْ أَسْمَعْ أَبَاكَ يَذْكُرُ هَذَا

۳۹۴. کنز الفوائد ج ۱ ص ۳۲۹ فصل من الحديث ح ۴

۳۹۵. کنز الفوائد ج ۱ ص ۳۲۹ فصل من الحديث ح ۳

۳۹۶. الإختصاص ص ۲۶۹ احادیث حول خصائص الأئمة باب الأئمة فی الأمر و النهی سواء ح ۱۵

يَعْنِي إِمَامًا حَيًّا فَقَالَ قَدْ وَ اللَّهُ قَالَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَنْ مَاتَ
وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ يَسْمَعُ لَهُ وَ يُطِيعُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

۲۲۴

حدیث ۲۰: عمر بن یزید گفت از ابو الحسن اول علیه السلام شنیدم می فرمود: هر که
بمیرد بدون امام به مرگ جاهلیت مرده امام زنده‌ای که او را بشناسد.... سپس فرمود:
به خدا قسم! این حرف را پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرموده است. آن جناب فرمود: هر که
بمیرد بدون امامی که از او بشنود و مطیعش باشد به مرگ جاهلیت مرده. ^{۳۹۷}

حدیث ۲۱: حَدَّثَنَا الشَّيْخُ أَبُو الْحَسَنِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ شَاذَانَ الْقَمِّيُّ
قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الدِّينِ عَبَّاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ قَالَ
حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ الرَّازِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي
عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرِّضَا عَنْ أَبِيهِ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ
عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ
إِمَامٌ مِنْ وُلْدِي مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً يُؤْخَذُ بِمَا عَمِلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَ الْإِسْلَامِ

حدیث ۲۱: کنز الفوائد کراچی: حضرت رضا علیه السلام از آباء گرام خود از پیامبر
اکرم صلی الله علیه و آله نقل کرد که فرمود: هر که بمیرد بدون امامی از فرزندان من به مرگ جاهلیت
مرده و بازخواست می شود از او آن چه در جاهلیت و اسلام انجام داده. ^{۳۹۸}

حدیث ۲۲: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْحَلَبِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مَنْ مَاتَ وَ
لَيْسَ عَلَيْهِ إِمَامٌ حَيٌّ ظَاهِرٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

۳۹۷. الإختصاص ص ۲۶۹ باب الأئمة في الأمر و النهي سواء ح ۱۳

۳۹۸. کنز الفوائد ج ۱ ص ۳۲۷ فصل من الحديث ح ۱

حدیث ۲۲: حلبی گفت: حضرت صادق علیه السلام فرمود: هر که بمیرد بدون داشتن امام زنده و آشکار به مرگ جاهلیت مرده. ^{۳۹۹}

۲۲۵

حدیث ۲۳: حَدَّثَنَا أَبِي وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى وَ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ وَ إِبْرَاهِيمَ بْنَ هَاشِمٍ جَمِيعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبَانَ بْنِ أَبِي عَيَّاشٍ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ مِنْ سَلْمَانَ وَ مِنْ أَبِي ذَرٍّ وَ مِنَ الْمُقَدَّادِ حَدِيثاً عَنْ رَسُولِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً ثُمَّ عَرَضَهُ عَلَى جَابِرٍ وَ ابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَا صَدَقُوا وَ بَرُّوا وَ قَدْ شَهِدْنَا ذَلِكَ وَ سَمِعْنَاهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ وَ إِنَّ سَلْمَانَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ قُلْتَ مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً مِنْ هَذَا الْإِمَامِ قَالَ مِنْ أَوْصِيَائِي يَا سَلْمَانُ فَمَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مِنْهُمْ يَعْرِفُهُ فَهِيَ مِيتَةٌ جَاهِلِيَّةٌ فَإِنْ جَهِلَهُ وَ عَادَاهُ فَهُوَ مُشْرِكٌ وَ إِنْ جَهِلَهُ وَ لَمْ يُعَادِهِ وَ لَمْ يُوَالِ لَهُ عَدُوًّا فَهُوَ جَاهِلٌ وَ لَيْسَ بِمُشْرِكٍ.

حدیث ۲۳: سلیم بن قیس هلالی از سلمان و ابو ذر و مقداد حدیثی را شنیده است که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرموده است: هر که بمیرد و برای او امامی نباشد به مرگ جاهلی مرده است. سپس آن حدیث را به جابر و ابن عباس عرضه کرده است و آنها گفته‌اند: راست گفته‌اند و نیکی کرده‌اند، ما هم بر آن گواهییم و آن را از رسول خدا صلی الله علیه و آله شنیده‌ایم و به دنبال آن سلمان گفته است: ای رسول خدا صلی الله علیه و آله شما فرمودید: این امام کیست؟ فرمود: ای سلمان! او از اوصیای من است، کسی که از امت من بمیرد و امامی از ایشان نداشته باشد و او را نشناسد، به مرگ جاهلی مرده است، و اگر به او

نادان باشد و با او دشمنی ورزد مشرک است و اگر به او نادان باشد اما با او دشمنی نوزد و با دشمن او دوستی نکند چنین کسی نادان است اما مشرک نیست. ٤٠٠

حدیث ٢٤: قَالَ الرَّضَا عليه السلام: مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ أَيْمَتَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً.

حدیث ٢٤: امام رضا عليه السلام: هرکه بمیرد و امامانش را نشناسد به مرگ جاهلیت مرده. ٤٠١

حدیث ٢٥: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِوَيْسِ النَّيْسَابُورِيُّ الْعَطَّارُ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِنَيْسَابُورَ فِي شَعْبَانَ سَنَةِ اثْنَتَيْنِ وَ خَمْسِينَ وَ ثَلَاثِمِائَةٍ قَالَ حَدَّثَنَا

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قَتَيْبَةَ النَّيْسَابُورِيُّ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ قَالَ: ..... وَ أَنَّ الدَّلِيلَ

بَعْدَهُ وَ الْحُجَّةَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ الْقَائِمِ بِأَمْرِ الْمُسْلِمِينَ وَ النَّاطِقَ عَنِ الْقُرْآنِ وَ

الْعَالِمِ بِأَحْكَامِهِ أَخُوهُ وَ خَلِيفَتُهُ وَ وَصِيُّهُ وَ وَلِيُّهُ وَ الَّذِي كَانَ مِنْهُ بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ

مِنْ مُوسَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ إِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَ قَائِدِ الْعُرِّ

الْمُحَجَّلِينَ وَ أَفْضَلِ الْوَصِيِّينَ وَ وَارِثِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ بَعْدَهُ

الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ زَيْنُ

الْعَابِدِينَ عليه السلام ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بَاقِرُ عليه السلام عِلْمِ النَّبِيِّينَ ثُمَّ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ

الصَّادِقِ عليه السلام وَارِثِ عِلْمِ الْوَصِيِّينَ ثُمَّ مُوسَى بْنُ جَعْفَرِ الْكَاظِمِ عليه السلام ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ

مُوسَى الرَّضَا عليه السلام ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ عليه السلام ثُمَّ الْحَسَنُ بْنُ

عَلِيٍّ عليه السلام ثُمَّ الْحُجَّةُ الْقَائِمُ الْمُنْتَظَرُ عليه السلام صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ أَشْهَدُ لَهُمْ

٤٠٠. كمال الدين و تمام النعمة ج ٢ ص ٤١٣ باب ٣٩ فيمن أنكر القائم الثاني عشر من الأئمة ع ح ١٥

٤٠١. بحار الأنوار ج ٢٣ ص ٨٤ باب ٤ وجوب معرفة الإمام و أنه لا يعذر الناس بترك الولاية و أن

من مات لا يعرف إمامه أو شك فيه مات ميتة جاهلية و كفر و نفاق ح ٢٤

بِالْوَصِيَّةِ وَ الْإِمَامَةِ وَ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةِ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى خَلْقِهِ فِي كُلِّ عَصْرٍ وَ أَوَانٍ وَ أَنَّهُمُ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَ أَيْمَةُ الْهُدَى وَ الْحُجَّةُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا إِلَى أَنْ يَرِثَ اللَّهُ الْأَرْضَ وَ مَنْ عَلَيْهَا وَ أَنْ كُلَّ مَنْ خَالَفَهُمْ ضَالٌّ مُضِلٌّ بَاطِلٌ تَارِكٌ لِلْحَقِّ وَ الْهُدَى وَ أَنَّهُمُ الْمُعَبَّرُونَ عَنِ الْقُرْآنِ وَ النَّاطِقُونَ عَنِ الرَّسُولِ ﷺ بِالْبَيَانِ وَ مَنْ مَاتَ وَ لَمْ يَعْرِفْهُمْ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً وَ أَنَّ مِنْ دِينِهِمُ الْوَرَعَ وَ الْعِفَّةَ وَ الصَّدَقَ وَ الصَّلَاحَ وَ الْإِسْتِقَامَةَ وَ الْاجْتِهَادَ وَ آدَاءَ الْأَمَانَةِ إِلَى الْبَرِّ وَ الْفَاجِرِ وَ طَوْلَ السُّجُودِ وَ صِيَامَ النَّهَارِ وَ قِيَامَ اللَّيْلِ وَ اجْتِنَابَ الْمَحَارِمِ وَ انْتِظَارَ الْفَرَجِ بِالصَّبْرِ وَ حُسْنَ الْعَزَاءِ وَ كَرَمِ الصُّحْبَةِ.... وَ حُبُّ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ تَعَالَى وَاجِبٌ وَ كَذَلِكَ بُغْضُ أَعْدَاءِ اللَّهِ وَ الْبِرَاءَةُ مِنْهُمْ وَ مِنْ أَيْمَتِهِمْ...

حدیث ۲۵: و اینکه راهنمای بعد از پیامبر ﷺ، و حجت (خدا) بر مؤمنین، و بیا دارنده امور مسلمین، و گوینده از جانب قرآن، و دانای به احکام قرآن، برادر و خلیفه و وصی و ولی اوست کسی که مقامش در نزد او همچون مقام هرون نزد موسی علیه السلام است، علی بن ابی طالب علیه السلام امیر المومنین و پیشوای متقین و پیشروی سفیدرویان نورانی، و برترین وصی، و میراث بر علم انبیا و مرسلین و بعد از آن حضرت، حسن علیه السلام و حسین علیه السلام دو سید جوانان بهشتیان سپس علی بن الحسین علیه السلام زین العابدین، و بعد از آن، محمد بن علی علیه السلام، شکافنده علم انبیاء، و سپس جعفر بن محمد الصادق علیه السلام میراث بر علم اوصیاء و بعد از آن موسی بن جعفر کاظم علیه السلام، و از آن پس علی بن موسی الرضا علیه السلام، و بعد محمد بن علی علیه السلام، و پس از آن علی بن محمد علیه السلام، و آنگاه حسن بن علی علیه السلام و بعد از آن حجة القائم المنتظر علیه السلام فرزند امام حسن عسکری علیه السلام، درود خدا بر همه شان باد. و گواهی دهم نامبردگان را به وصیت پیامبر و امامت و رهبری، و اینکه در هر زمان و دوره زمین

خالی نمی‌ماند از حجّت خدا، و آنها عروة الوثقی و پیشوایان هدایتند و حجّت بر اهل دنیاوند تا آنگاه که خدا وارث زمین و موجودات روی آن شود (یعنی تا انقراض عالم)، و هر که با آنها مخالفت کند گمراه و رهاکننده حق و هدایت است، و آنان بیان‌کنندگان قرآن و گویندگان از سوی رسول خداوند، هر که بمیرد و آنان را نشناسد همچون زمان جاهلیت مرده.... و از آئین ایشانست خداشناسی و پرهیزگاری، و پاکدامنی و راستگویی، و نیکی و درستی و پایداری، و کوشش، و بازگرداندن امانات مردم، و حق را بصاحب حق رساندن؛ خواه نیکوکار باشد خواه فاجر و گناهکار، و طول دادن سجده، و روزه‌دار بودن روزها و شب‌زنده‌داری و دوری گزیدن از محرّمات، و انتظار فرج با صبر و پایداری و مقاومت و کوشش در تحقق آن، و خویشتنداری و شکیبائی در مصیبت، و حسن رفتار با دوست و رفیق.... و سخن را کشاند تا آنجا که فرمود: و دوستی اولیاء خدا واجب و همچنین دشمنی دشمنان خدا و بیزاری از آنها و پیشوایانشان نیز لازم است. ۴۰۲

حدیث ۲۶: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ فَضْلِ الْأَعْوَرِ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَذَاءِ قَالَ: كُنَّا زَمَانَ أَبِي جَعْفَرٍ حِينَ قُبِضَ نَتَرَدُّدُ كَالْغَنَمِ لَا رَاعِيَ لَهَا فَلَقِينَا سَالِمَ بْنَ أَبِي حَفْصَةَ فَقَالَ لِي يَا أَبَا عُبَيْدَةَ مَنْ إِمَامُكَ فَقُلْتُ أَبِي أَبِي مُحَمَّدٍ فَقَالَ هَلَكْتَ وَ أَهْلَكَتَ أَمَا سَمِعْتَ أَنَا وَ أَنْتَ أَبَا جَعْفَرٍ يَقُولُ مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً فَقُلْتُ بَلَى لَعَمْرِي وَ لَقَدْ كَانَ قَبْلَ ذَلِكَ بِثَلَاثٍ أَوْ نَحْوِهَا دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فَرَزَقَ اللَّهُ الْمَعْرِفَةَ فَقُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ إِنَّ سَالِمًا قَالَ لِي كَذَا وَ كَذَا قَالَ فَقَالَ يَا أَبَا عُبَيْدَةَ إِنَّهُ لَا

۴۰۲. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۱۲۲ باب ۳۵ باب ما کتبه الرضا ع للمؤمن فی

يَمُوتُ مَنَّا مَيِّتٌ حَتَّى يُخَلَّفَ مِنْ بَعْدِهِ مَنْ يَعْمَلُ بِمِثْلِ عَمَلِهِ وَ يَسِيرُ بِسِيرَتِهِ وَ
يَدْعُو إِلَى مَا دَعَا إِلَيْهِ يَا أَبَا عُبَيْدَةَ إِنَّهُ لَمْ يُمْنَعْ مَا أُعْطِيَ دَاوُدَ أَنْ أُعْطِيَ سُلَيْمَانَ ثُمَّ
قَالَ يَا أَبَا عُبَيْدَةَ إِذَا قَامَ قَائِمُ آلِ مُحَمَّدٍ حَكَمَ بِحُكْمِ دَاوُدَ وَ سُلَيْمَانَ لَا يَسْأَلُ بَيِّنَةً.

حدیث ۲۶: ابو عبیده حذاء گوید: ما در زمان امام باقر (علیه السلام) (برای تعیین جانشین او) مانند گله بی چوپان سرگردان بودیم، تا سالم بن ابی حفصه را (که بعد از زیدی مذهب شد و امام صادق (علیه السلام) او را لعن و تکفیر کرد) ملاقات کردیم، به من گفت: ای ابا عبیده! امام تو کیست؟ گفتیم: ائمه من، آل محمد (صلی الله علیه و آله) هستند گفت: هلاک شدی و مردم را هم هلاک کردی، مگر من و تو از امام باقر (علیه السلام) نشنیدیم که می فرمود: هر که بمیرد و بر او امامی نباشد، به مرگ جاهلیت مرده؟ گفتیم: چرا به جان خودم چنین است، سپس حدود سه روز گذشت که خدمت امام صادق (علیه السلام) رسیدیم و خدا معرفت او را به من روزی کرد (و او را به جانشینی پدرش شناختم) به حضرت عرضه داشتم: سالم به من چنین و چنان گفت. فرمود: ای ابا عبیده همانا کسی از ما (ائمه) نمیرد جز اینکه کسی را جانشین خود کند، که کردار و رفتارش مانند خود او باشد و به آنچه او دعوت می کرد، دعوت کند. ای ابا عبیده آنچه خدا به داود (علیه السلام) عطا فرمود، مانع آنچه به سلیمان (علیه السلام) عطا کرد، نگشت (پس مقام و فضیلتی را که خدا به پدرم عطا فرمود به من هم عطا فرماید) سپس فرمود: ای ابا عبیده! زمانی که قائم آل محمد (صلی الله علیه و آله) قیام کند، به حکم داود (علیه السلام) و سلیمان (علیه السلام) حکم دهد و گواه نطلبد. ۴۰۳

۴۰۳. الکافی ج ۱ ص ۳۹۷ باب فی الأئمة أنهم إذا ظهر أمرهم حکموا بحکم داود و آل داود و لا یسألون البینة علیهم السلام و الرحمة و الرضوان ح ۱

حدیث ۲۷: حَدَّثَنَا أَبِي وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا حَدَّثَنَا سَعْدُ
 بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ
 بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ: مَنْ مَاتَ
 وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً وَ لَا يُعْذَرُ النَّاسُ حَتَّى يَعْرِفُوا إِمَامَهُمْ.

حدیث ۲۷: فضیل بن یسار از امام باقر علیه السلام روایت کند که حضرت فرمودند:
 هر که بمیرد و امامی نداشته باشد به مرگ جاهلیت مرده و اگر مردم امامشان را
 شناسند معذور نخواهند بود.^{۴۰۴} (عذری و بهانه‌ای از ایشان پذیرفته نخواهد شد)

حدیث ۲۹: وَ قَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ إِمَامٌ حَيٌّ يَعْرِفُهُ
 مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً.

حدیث ۲۹: پیغمبر اکرم ﷺ فرموده است: هر که از دنیا برود و قائل به امام
 زنده‌ای نباشد چون مردمان جاهلیت از دنیا رفته.^{۴۰۵}

حدیث ۳۰: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ
 الْوَشَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: ابْتَدَأَنَا أَبُو عَبْدِ
 اللَّهِ ﷺ يَوْمًا وَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ إِمَامٌ فَمِيتَتُهُ مِيتَةُ
 جَاهِلِيَّةٍ فَقُلْتُ قَالَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ إِي وَ اللَّهِ قَدْ قَالَ قُلْتُ فَكُلُّ مَنْ مَاتَ
 وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ فَمِيتَتُهُ مِيتَةُ جَاهِلِيَّةٍ قَالَ نَعَمْ.

حدیث ۳۰: فضیل بن یسار گوید: روزی امام صادق علیه السلام خود برای ما شروع
 به سخن کرد و فرمود: رسول خدا ﷺ فرموده: هر که بمیرد و پیشوائی نداشته باشد،

۴۰۴. کمال الدین و تمام النعمة ج ۲ ص ۴۱۲ باب ۳۹ باب فیمن أنکر القائم الثاني عشر من الأئمة ح ۱۰

۴۰۵. قرب الإسناد ص ۳۵۱ باب احادیث متفرقة

به مرگ جاهلیت مرده است. عرضه داشتیم: این سخن پیغمبر صلی الله علیه و آله است؟! فرمود: آری بخدا او فرموده است، عرضه داشتیم: پس هر که بمیرد و پیشوائی نداشته باشد، مرگش مرگ جاهلیت است؟! فرمود: آری. ^{۴۰۶}

حدیث ۲۸: حَدَّثَنَا أَبِي وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالُوا حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْمَكَارِيِّ عَنْ عَمَارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً كُفْرٍ وَ شُرْكَ وَ ضَلَالَةٍ.

حدیث ۲۸: عمار گوید از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود: هر که بمیرد و امامی نداشته باشد به مرگ کفر جاهلی و شرک و ضلالت مرده است. ^{۴۰۷}

حدیث ۳۱: وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ﴾ وَ غَيْرِ الضَّالِّينَ قَالَ ﴿الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ﴾ النَّصَابُ وَ الضَّالِّينَ ﴿الشُّكَّاكُ وَ الَّذِينَ لَا يَعْرِفُونَ الْإِمَامَ

حدیث ۳۱: امام صادق علیه السلام در تفسیر ﴿الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لَا الضَّالِّينَ﴾ فرمودند: ﴿الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ﴾ ناصبی ها، و ﴿الضَّالِّينَ﴾ گمراهان شکاک (و بیروانشان) و کسانی است که امام علیه السلام را نمی شناسند ^{۴۰۸}

۴۰۶. الکافی ج ۱ ص ۳۷۶ باب مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مِنْ أئِمَّةِ الْهُدَى وَ هُوَ مِنَ الْبَابِ الْأَوَّلِ ح ۱

۴۰۷. کمال الدین و تمام النعمة ج ۲ ص ۴۱۲ باب ۳۹ باب فیمن أنکر القائم الثانی عشر من الأئمة ع ح ۱۱

۴۰۸. تفسیر القمی ج ۱ ص ۲۹ [سورة الفاتحة (۱): آية ۱] ح ۶

حدیث ۳۲: حَدَّثَنَا أَبِي وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالُوا حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْمُكَارِيِّ عَنْ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً كُفْرًا وَ شِرْكَاً وَ ضَلَالَةً.

حدیث ۳۲: عمّار گوید از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود: هر که که بمیرد و امامی نداشته باشد به مرگ کفر و جاهلیت و شرک و ضلالت مرده است.^{۴۰۹}

حدیث ۳۳: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ نَصْرِ بْنِ هُوْدَةَ الْبَاهِلِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ النَّهَائِنْدِيُّ بِنَهَائِنْدَ سَنَةِ ثَلَاثٍ وَ سَبْعِينَ وَ مِائَتَيْنِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَمَّادِ الْأَنْصَارِيِّ سَنَةَ تِسْعٍ وَ عَشْرِينَ وَ مِائَتَيْنِ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ يَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ مَنْ بَاتَ لَيْلَةً لَا يَعْرِفُ فِيهَا إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً.

حدیث ۳۳: یحیی بن عبد الله گوید: امام صادق عليه السلام به من فرمود: ای یحیی بن عبد الله هر که شبی را سپری کند که در آن شب امام خود را نشناسد (یعنی نداند امامش کیست) به مرگی چون زمان جاهلیت از دنیا رفته است.^{۴۱۰}

۴۰۹. کمال الدین و تمام النعمة ج ۲ ص ۴۱۲ باب ۳۹ باب فیمن أنکر القائم الثاني عشر من الأئمة ع ح ۱۱

۴۱۰. الغيبة للنعمانی النص ۱۲ باب ۷ ما روی فیمن شک فی واحد من الأئمة أو بات لیللة لا یعرف

فیها إمامه أو دان الله عز و جل بغير إمام منه ح ۱

دراهِمیت شناخت امام در دوران غیبت

۲۳۳

حدیث ۳۴: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام اعْرِفْ إِمَامَكَ فَإِنَّكَ إِذَا عَرَفْتَ لَمْ يَضُرَّكَ تَقَدَّمَ هَذَا الْأَمْرُ أَوْ تَأَخَّرَ.

حدیث ۳۴: زراره گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: امامت را بشناس، زیرا هر گاه امامت را شناختی تقدم یا تاخر این امر زیانت ندهد (یعنی چه آن که دولت حق زود ظاهر شود و یا دیر، برای تو مساویست و زیانی نکرده‌ئی، همانا زیان برای کسی است که امامش را نشناسد).^{۴۱۱}

حدیث ۳۵: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنِ الْفَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى «يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ» فَقَالَ يَا فَضِيلُ اعْرِفْ إِمَامَكَ فَإِنَّكَ إِذَا عَرَفْتَ إِمَامَكَ لَمْ يَضُرَّكَ تَقَدَّمَ هَذَا الْأَمْرُ أَوْ تَأَخَّرَ وَ مَنْ عَرَفَ إِمَامَهُ ثُمَّ مَاتَ قَبْلَ أَنْ يَقُومَ صَاحِبُ هَذَا الْأَمْرِ كَانَ بِمَنْزِلَةِ مَنْ كَانَ قَاعِدًا فِي عَسْكَرِهِ لَا بَلْ بِمَنْزِلَةِ مَنْ قَعَدَ تَحْتَ لِوَابِهِ قَالَ وَ قَالَ بَعْضُ أَصْحَابِهِ بِمَنْزِلَةِ مَنْ اسْتَشْهَدَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم.

حدیث ۳۵: فضیل بن یسار گوید: از امام صادق عليه السلام در باره قول خدای تعالی «يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ»^{۴۱۲} روزی که هر دسته از مردم را به امامشان می‌خوانیم

۴۱۱. الکافی ج ۱ ص ۳۷۱ بابُ أَنَّهُ مَنْ عَرَفَ إِمَامَهُ لَمْ يَضُرَّهُ تَقَدَّمَ هَذَا الْأَمْرُ أَوْ تَأَخَّرَ ح ۱

۴۱۲. الاسراء آیه ۷۱

پرسیدم. فرمود: ای فضیل! تو امامت را بشناس، زیرا هر گاه امامت را شناختی تقدم یا تأخر این امر زیانت ندهد، کسی که امامش را بشناسد و پیش از قیام صاحب الامر بمیرد، مانند کسی است که در لشکر آن حضرت بوده است، نه، بلکه مانند کسی که زیر پرچم آن حضرت نشست باشد. در اینجا یکی از اصحابش گفت: مانند کسی است که در رکاب رسول خدا ﷺ شهید شده باشد. ۴۱۳

در باره منکرین ائمه اطهار

حدیث ۳۶: قَالَ: وَ كَانَ يَقُولُ قَبْلَ أَنْ يُؤْخَذَ بِسَنَةِ، إِذَا اجْتَمَعَ عِنْدَهُ أَهْلُ بَيْتِهِ: مَا وَكَّدَ اللَّهُ عَلَى الْعِبَادِ فِي شَيْءٍ مَا وَكَّدَ عَلَيْهِمُ بِالْإِقْرَارِ بِالْإِمَامَةِ، وَ مَا جَحَدَ الْعِبَادُ شَيْئاً مَا جَحَدُوهَا

حدیث ۳۶: قرب الاسناد: علی از برادر خود موسی علیه السلام نقل کرد که آن جناب یک سال قبل از اینکه گرفتار شود هر وقت بستگان و خویشاوندان اطرافش جمع می شدند می فرمود: خداوند سفارش نکرد و تأکید ننموده در باره چیزی به اندازه تأکیدی که در باره اقرار به امامت نموده و مردم چیزی را به اندازه امامت انکار ننموده اند. ۴۱۴

حدیث ۳۷: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْحُسَيْنِ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ الْأَسَدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ النَّحْعِيُّ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ النَّوْفَلِيِّ عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ

۴۱۳. الکافی ج ۱ ص ۳۷۱ بابُ أَنَّهُ مَنْ عَرَفَ إِمَامَهُ لَمْ يَضُرَّهُ تَقَدَّمَ هَذَا الْأَمْرُ أَوْ تَأَخَّرَ ح ۲

۴۱۴. قرب الإسناد ص ۳۰۰ باب احادیث متفرقة ح ۱۱۸۰

بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَنْكَرَ الْقَائِمَ مِنْ وُلْدِي فِي زَمَانِ غَيْبَتِهِ فَمَاتَ فَقَدْ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً.

حدیث ۳۷: غیاث بن ابراهیم از امام صادق علیه السلام و او از پدر و اجدادش از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت کند کند که فرمود: کسی که قائم علیه السلام از فرزندان مرا در زمان غیبتش انکار کند به مرگ جاهلیت مرده. ^{۴۱۵}

حدیث ۳۸: حَدَّثَنَا الْمُظَفَّرُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْمُظَفَّرِ الْعَلَوِيِّ السَّمَرَقَنْدِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عِمْرَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عليه السلام عَنْ أَبِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا عَلِيُّ أَنْتَ وَالْأَيُّمَةُ مِنْ وُلْدِكَ بَعْدِي حُجَجُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى خَلْقِهِ وَأَعْلَامُهُ فِي بَرِّيَّتِهِ مَنْ أَنْكَرَ وَاحِدًا مِنْكُمْ فَقَدْ أَنْكَرَنِي وَمَنْ عَصَى وَاحِدًا مِنْكُمْ فَقَدْ عَصَانِي وَمَنْ جَفَا وَاحِدًا مِنْكُمْ فَقَدْ جَفَانِي وَمَنْ وَصَلَكُمْ فَقَدْ وَصَلَنِي وَمَنْ أَطَاعَكُمْ فَقَدْ أَطَاعَنِي وَمَنْ وَالَاكُمْ فَقَدْ وَالَانِي وَمَنْ عَادَاكُمْ فَقَدْ عَادَانِي لِأَنَّكُمْ مِنِّي خُلِقْتُمْ مِنْ طِينَتِي وَأَنَا مِنْكُمْ.

حدیث ۳۸: محمد بن فضیل از امام رضا علیه السلام و او از پدرانش روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: ای علی! پس از من تو و ائمه از فرزندان تو حجت‌های الهی بر خلائق و اعلام او بر مردمان هستید، هر که یکی از شما را انکار نماید مرا انکار نموده است و هر که یکی از شما را نافرمانی کند مرا نافرمانی کرده است و هر که بر

۴۱۵. کمال الدین و تمام النعمة ج ۲ ص ۴۱۳ باب ۳۹ باب فیمن أنکر القائم الثاني عشر من الأئمة ع ح ۱۲

یکی از شما جفا نماید بر من جفا نموده و هر که به شما بیوندد به من پیوسته و هر که از شما اطاعت کند از من اطاعت کرده و هر که با شما دوستی یا دشمنی نماید با من دوستی و دشمنی نموده است، زیرا شما از من هستید و از گل من سرشته شده‌اید و من نیز از شمایم.^{۴۱۶}

حدیث ۳۹: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَزَةُ بْنُ الْقَاسِمِ الْعَلَوِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَارِسِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ قَدَامَةَ التُّرْمِذِيُّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ: مَنْ شَكَّ فِي أَرْبَعَةٍ فَقَدْ كَفَرَ بِجَمِيعِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَحَدَهَا مَعْرِفَةَ الْإِمَامِ فِي كُلِّ زَمَانٍ وَ أَوَانٍ بِشَخْصِهِ وَ نَعْتِهِ.

حدیث ۳۹: عبد الله بن قدامه گوید امام کاظم علیه السلام فرمود: هر که در چهار چیز شک کند به جمیع کتاب‌های خدای تعالی کافر شده است یکی از آن‌ها معرفت امام علیه السلام است که در هر عصر و زمانی بایستی او را به شخص و صفاتش بشناسد.^{۴۱۷}

حدیث ۴۰: حَدَّثَنَا أَبِي وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى وَ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ وَ إِبْرَاهِيمَ بْنَ هَاشِمٍ جَمِيعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبَانَ بْنِ أَبِي عَيَّاشٍ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ مِنْ سَلْمَانَ وَ مِنْ أَبِي ذَرٍّ وَ مِنَ الْمُقَدَّادِ حَدِيثاً عَنْ رَسُولِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً ثُمَّ عَرَضَهُ عَلَى جَابِرٍ وَ ابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَا صَدَقُوا وَ بَرُّوا وَ قَدْ شَهِدْنَا

۴۱۶. کمال‌الدین و تمام‌النعمة ج ۲ ص ۴۱۳ باب ۳۹ باب فیمن أنکر القائم الثانی عشر من الأئمة ع ح ۱۳

۴۱۷. کمال‌الدین و تمام‌النعمة ج ۲ ص ۴۱۳ باب ۳۹ باب فیمن أنکر القائم الثانی عشر من الأئمة ع ح ۱۴

ذَلِكَ وَ سَمِعْنَاهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ وَ إِنَّ سَلْمَانَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ قُلْتَ مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً مِنْ هَذَا الْإِمَامِ قَالَ مِنْ أَوْصِيَائِي يَا سَلْمَانُ فَمَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مِنْهُمْ يَعْرِفُهُ فَهِيَ مِيتَةٌ جَاهِلِيَّةٌ فَإِنْ جَهَلَهُ وَ عَادَاهُ فَهُوَ مُشْرِكٌ وَ إِنْ جَهَلَهُ وَ لَمْ يُعَادِهِ وَ لَمْ يُوَالِ لَهُ عَدُوًّا فَهُوَ جَاهِلٌ وَ لَيْسَ بِمُشْرِكٍ.

حدیث ۴۰: سلیم بن قیس هلالی گفت از سلمان و ابی ذر و مقداد شنیدم که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرموده است: مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً این حدیث را بر جابر و ابن عباس عرضه داشتیم گفتند: صحیح است، راست گفته‌اند ما نیز خود شاهد بودیم و شنیدیم از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله سلمان گفت: یا رسول الله شما فرمودید هر که بمیرد و امامی نداشته باشد به مرگ جاهلیت مرده آن امام کیست؟ فرمود: او از اوصیاء من است هر که بمیرد از امت من و امامی از اوصیاء مرا نشناسد به مرگ جاهلیت مرده، اگر او را نشناسد و دشمن بدارد مشرک است، اما اگر نشناسد و با او دشمنی نوزد و با دشمن او دوستی نکند نادان است ولی مشرک نیست.^{۴۱۸}

حدیث ۴۱: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْحَشَّابِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ قَالَ الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْإِمَامُ عَلِمَ فِيمَا بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ بَيْنَ خَلْقِهِ فَمَنْ عَرَفَهُ كَانَ مُؤْمِنًا وَ مَنْ أَنْكَرَهُ كَانَ كَافِرًا.

حدیث ۴۱: امام صادق علیه السلام فرمود: امام علیه السلام نشانه بین خدای تعالی و خلقش می‌باشد، کسی که او را بشناسد مومن و کسی که او را انکار نماید کافر است.^{۴۱۹}

۴۱۸. کمال الدین و تمام النعمة ج ۲ ص ۴۱۳ باب ۳۹ باب فیمن أنکر القائم الثانی عشر من الأئمة ح ۱۵

۴۱۹. کمال الدین و تمام النعمة ج ۲ ص ۴۱۲ باب ۳۹ باب فیمن أنکر القائم الثانی عشر من الأئمة ح ۹

حدیث ۴۲: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زِيَادٍ بْنُ جَعْفَرٍ الْهَمْدَانِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَنْكَرَ الْقَائِمَ ﷺ مِنْ وُلْدِي فَقَدْ أَنْكَرَنِي.

حدیث ۴۲: رسول خدا ﷺ در حدیث زیبایی فرمودند: کسی که قائم ﷺ از فرزندان مرا انکار کند مرا انکار کرده است. ۲۲۰

حدیث ۴۳: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ يَقُولُ فِي آخِرِهِ كَيْفَ يَهْتَدِي مَنْ لَمْ يُبْصِرْ وَ كَيْفَ يُبْصِرُ مَنْ لَمْ يُنْذَرْ اتَّبِعُوا قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ أَقْرُوا بِمَا نَزَلَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اتَّبِعُوا آثَارَ الْهُدَى فَإِنَّهَا عَلَامَاتُ الْأَمَانَةِ وَ التَّقَى وَ اعْلَمُوا أَنَّهُ لَوْ أَنْكَرَ رَجُلٌ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ﷺ وَ أَقْرَ بِمَنْ سِوَاهُ مِنَ الرُّسُلِ لَمْ يُؤْمِنْ أَقْصِدُوا الطَّرِيقَ بِالتَّمَاسِ الْمَنَارِ وَ التَّمَسُّوا مِنْ وَرَاءِ الْحُجْبِ الْأَثَارَ تَسْتَكْمِلُوا أَمْرَ دِينِكُمْ وَ تُوْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ.

حدیث ۴۳: از امام صادق ﷺ حدیثی طولانی روایت کند که در پایان آن فرموده است: آنکه بصیرت نداشته باشد چگونه هدایت شود؟ و آنکه ترسانیده نشود چگونه بصیرت یابد؟ از کلام رسول خدا ﷺ پیروی کنید و بر آنچه که از جانب خدای تعالی فرود آمده است اقرار نمایید و از آثار هدایت تبعیت کنید که آن نشانه‌های امانت و تقوا است و بدانید که اگر کسی عیسی بن مریم ﷺ را انکار کند و

به سایر پیامبران اقرار نماید ایمان نیاورده است، راه را به واسطه مناره‌ها بجوئید و از ورای پرده‌ها آثار را طلب کنید تا امر دینتان را کامل نموده و به پروردگارتان ایمان آورده باشید. ۴۲۱

حدیث ۴۴: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِوَيْسِ النَّيْسَابُورِيُّ الْعَطَّارُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُتَيْبَةَ النَّيْسَابُورِيُّ عَنْ حَمْدَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ الْهَمْدَانِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيِّ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ الْقَائِمُ مِنْ وُلْدِي اسْمُهُ اسْمِي وَ كُنْيَتُهُ كُنْيَتِي وَ شَمَائِلُهُ شَمَائِلِي وَ سُنَّتُهُ سُنَّتِي يُقِيمُ النَّاسَ عَلَى مِلَّتِي وَ شَرِيعَتِي وَ يَدْعُوهُمْ إِلَى كِتَابِ رَبِّي عَزَّ وَ جَلَّ مَنْ أَطَاعَهُ فَقَدْ أَطَاعَنِي وَ مَنْ عَصَاهُ فَقَدْ عَصَانِي وَ مَنْ أَنْكَرَهُ فِي غَيْبَتِهِ فَقَدْ أَنْكَرَنِي وَ مَنْ كَذَّبَهُ فَقَدْ كَذَّبَنِي وَ مَنْ صَدَّقَهُ فَقَدْ صَدَّقَنِي إِلَى اللَّهِ أَشْكُو الْمُكْذِبِينَ لِي فِي أَمْرِهِ وَ الْجَاحِدِينَ لِقَوْلِي فِي شَأْنِهِ وَ الْمُضِلِّينَ لِأُمَّتِي عَنْ طَرِيقَتِهِ ﴿وَ سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾

حدیث ۴۴: رسول خدا ﷺ فرمود: قائم از فرزندانم نامش نام من است و کنیه‌اش کنیه من، شمائلش شمائل من و روشش روش من است. مردم را بر ملت و شریعت من وادارد و به کتاب خدای عز و جل دعوت کند، هر که او را اطاعت کند مرا اطاعت کرده و هر که او را نافرمانی کند مرا نافرمانی کرده و هر که او را در حال غیبتش منکر باشد مرا منکر شده و هر که او را تکذیب کند مرا تکذیب کرده، و هر که او را تصدیق کند مرا تصدیق کرده، و از کسانی که مرا در باره او تکذیب

کنند به خدا شکایت برَم، و از آنان که منکر گفتار منند در باره او، و گمراه‌کنندگان اتم باشند از طریقه او، ﴿وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾^{۴۲۲} و به زودی ستمکاران خواهند دانست به کجا باز می‌گردند.^{۴۲۳}

حدیث ۴۵: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ زِيَادِ الْأَدَمِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْعَبْدِيِّ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مَنْ أَقَرَّ بِالْأَيِّمَةِ مِنْ آبَائِي وَوُلْدِي وَجَحَدَ الْمَهْدِيَّ مِنْ وُلْدِي كَانَ كَمَنْ أَقَرَّ بِجَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَجَحَدَ مُحَمَّدًا ﷺ فَقُلْتُ يَا سَيِّدِي وَمَنْ الْمَهْدِيُّ مِنْ وُلْدِكَ قَالَ الْخَامِسُ مِنْ وُلْدِ السَّابِعِ يَغِيبُ عَنْهُمْ شَخْصُهُ وَ لَا يَحِلُّ لَهُمْ تَسْمِيَتُهُ.

حدیث ۴۵: ابن ابی یعفور گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: کسی که به ائمه از پدران و فرزندانم اقرار کند اما مهدی علیه السلام از فرزندانم را انکار نماید مانند کسی است که به جمیع انبیاء اقرار کند اما محمد صلی الله علیه و آله و سلم را انکار نماید، گفتم: سرورم! مهدی علیه السلام از فرزندان شما کیست؟ فرمود: پنجمین امام از فرزندان امام هفتم که شخص او از دیدگان مردم نهران شود و نام بردنش روا نباشد.^{۴۲۴}

حدیث ۴۶: حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مِهْرَانَ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ أَقَرَّ بِجَمِيعِ الْأَيِّمَةِ وَجَحَدَ الْمَهْدِيَّ كَانَ كَمَنْ أَقَرَّ

۴۲۲. الشعراء آیه ۲۲۷

۴۲۳. کمال الدین و تمام النعمة ج ۲ ص ۴۱۱ باب ۳۹ فیمن أنکر القائم الثانی عشر من الأئمة ح ۶

۴۲۴. کمال الدین و تمام النعمة ج ۲ ص ۴۱۱ باب ۳۹ فیمن أنکر القائم الثانی عشر من الأئمة ح ۴

بِجَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَ جَحَدَ مُحَمَّدًا نُبُوتَهُ فَقِيلَ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَمَنْ الْمَهْدِيُّ مِنْ وُلْدِكَ قَالَ الْخَامِسُ مِنْ وُلْدِ السَّابِعِ يَغِيبُ عَنْكُمْ شَخْصُهُ وَ لَا يَحِلُّ لَكُمْ تَسْمِيَتُهُ.

حدیث ۴۶: صفوان بن مهران از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: آنکه به جمیع ائمه اقرار کرده اما مهدی علیه السلام را انکار نماید مانند کسی است که به جمیع انبیاء اقرار کند اما نبوت محمد صلی الله علیه و آله را انکار نماید. به او گفتند: ای فرزند رسول خدا صلی الله علیه و آله مهدی علیه السلام از فرزندان شما کیست؟ فرمودند: پنجمین امام از فرزندان امام هفتم که شخص او از دیدگان مردم نپاشد، و نام بردنش روا نباشد. ^{۴۲۵}

حدیث ۴۷: وَ أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدٍ الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبِيسُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَبَلَةَ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ أَيْمَنَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ تَمَّامٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام... إِنَّهُ رَجُلٌ يُوَالِي عَلِيًّا علیه السلام وَ لَمْ يَعْرِفْ مِنْ بَعْدِهِ مِنَ الْأَوْصِيَاءِ قَالَ ضَالَ قُلْتُ فَأَقَرَّ بِالْأَيْمَةِ جَمِيعاً وَ جَحَدَ الْآخِرَ قَالَ هُوَ كَمَنْ أَقَرَّ بَعِيسَى علیه السلام وَ جَحَدَ بِمُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله أَوْ أَقَرَّ بِمُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله وَ جَحَدَ بَعِيسَى علیه السلام نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ جَحْدِ حُجَّةٍ مِنْ حُجَجِهِ.

حدیث ۴۷: به امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: چگونه است حال مردی که ولایت و امامت علی علیه السلام را قبول دارد ولی اوصیاء بعد از او را نمی شناسد؟ فرمود: او گمراه است. عرضه داشتم: اگر به همه امامان اقرار کند و آخرین آنها را انکار کند چطور؟ حضرت فرمود: او مانند کسی است که به عیسی علیه السلام اقرار کرده و محمد صلی الله علیه و آله

۴۲۵. کمال الدین و تمام النعمة ج ۲ ص ۴۱۱ باب ۳۹ باب فیمن أنکر القائم الثانی عشر من الأئمة ح ۵

را انکار نماید، یا مانند کسی است که به محمد ﷺ اقرار کرده و عیسی علیه السلام را انکار نماید. پناه می‌برم به خدا از انکار حجتی از حجت‌های خدا. ۴۲۶

حدیث ۴۸: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ الْهَاشِمِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبَانَ بْنِ أَبِي عِيَّاشٍ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ لَهُ مَا أَذْنَى مَا يَكُونُ بِهِ الرَّجُلُ ضَالًّا قَالَ أَنْ لَا يَعْرِفَ مَنْ أَمَرَ اللَّهُ بِطَاعَتِهِ وَ فَرَضَ وِلَايَتَهُ وَ جَعَلَهُ حُجَّةً فِي أَرْضِهِ وَ شَاهِدَهُ عَلَى خَلْقِهِ قُلْتُ فَمَنْ هُمْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ الَّذِينَ قَرَّبَهُمُ اللَّهُ بِنَفْسِهِ وَ نَبِيَّهُ فَقَالَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ قَالَ فَقَبَّلْتُ رَأْسَهُ وَ قُلْتُ أَوْضَحْتَ لِي وَ فَرَّجْتَ عَنِّي وَ أَذْهَبْتَ كُلَّ شَكٍّ كَانَ فِي قَلْبِي.

حدیث ۴۸: معانی الاخبار: سلیم بن قیس هلالی گفت به حضرت امیرالمومنین علیه السلام عرضه داشتم کمترین چیزی که موجب گمراه شدن شخص می‌شود چیست؟ فرمود: این که شناسد خداوند دستور داده اطاعت از چه کسی بکند و ولایت او لازم شده و حجت در روی زمین و گواه بر خلق است. عرضه داشتیم: آنها کیانند یا امیر المومنین؟ فرمود: کسانی که اطاعت آنها را خداوند در قرآن قرین اطاعت خویش قرار داده در این آیه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ

۴۲۶. الغيبة للنعمانی ص ۱۱۲ باب ۵ دما روی فیمن ادعی الإمامة و من زعم أنه إمام و لیس بإمام و أن کل رایة ترفع قبل قیام القائم فصاحبها طاغوت ح ۴

أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ﴿٤٢٧﴾ كُفْتُ: بِإِشَانِي أَنْ جَنَابَ رَا بُو سَيِّدِهِ عَرْضَهُ دَاشْتَم: بِرَايِمِ وَاضِحِ كَرْدِي وَ عَقْدِهِ دَلَم رَا كُشُودِي وَ هَر شَك وَ تَرْدِيدِي دَر دَلَم بُوَد اَز بَيْنِ بَرْدِي. ٤٢٨

حديث ٤٩: حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْكَرِيمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام: لَا يُعْذِرُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَحَدًا يَقُولُ يَا رَبِّ لِمَ أَعْلَمُ أَنَّ وُلْدَ فَاطِمَةَ عليها السلام هُمُ الْوَلَاةُ عَلَى النَّاسِ كَافَّةً وَ فِي شِيعَةِ وُلْدِ فَاطِمَةَ عليها السلام أَنْزَلَ اللَّهُ هَذِهِ الْآيَةَ خَاصَّةً ﴿يَا عِبَادِي الَّذِينَ اسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ ٤٢٩

حديث ٤٩: ابو حمزه گفت حضرت باقر عليه السلام فرمود: خداوند روز قیامت عذر احدی را نمی پذیرد که بگوید خدایا من نمی دانستم که فرزندان فاطمه عليها السلام رهبر و امام بر تمام مردمند، و فقط در باره شیعیان اولاد فاطمه عليها السلام این آیه نازل شده ﴿یا عبادي الَّذِينَ اسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ ٤٣٠

حديث ٥٠: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي جَمِيلٍ [جَمِيلَةَ] عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: يَا أَبَانَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَطْلُبُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ زَكَاةَ أَمْوَالِهِمْ وَ هُمْ يُشْرِكُونَ بِهِ حَيْثُ يَقُولُ ﴿وَ وَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ قُلْتُ لَهُ كَيْفَ ذَاكَ جُعِلَتْ فِدَاكَ فَسَّرَهُ لِي فَقَالَ وَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا

٤٢٧. النساء آية ٥٩

٤٢٨. معاني الأخبار ص ٣٩٤ باب نوادر المعاني ح ٤٥

٤٢٩. الزمر آية ٥٣

٤٣٠. تفسير القمي ج ٢ ص ٢٥٠ [سورة الزمر (٣٩): آية ٥٣]

بِالْإِمَامِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْأَوَّلِ وَ هُمْ بِالْأَيِّمَةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ الْآخِرِينَ كَافِرُونَ يَا أَبَانُ إِنَّمَا دَعَا اللَّهُ الْعِبَادَ إِلَى الْإِيمَانِ بِهِ فَإِذَا آمَنُوا بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آَلِهِ وَسَلَّمَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمُ الْفَرَائِضَ. ۲۴۴

حدیث ۵۰: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: ابان! خداوند از مشرکین زکات مالشان را نخواستہ در حالی کہ مشرک باشند چنانچہ در این آیه می فرماید ﴿وَ وَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾^{۴۳۱} عرضه داشتیم: آقا! فدایت شوم این مطلب را برایم توضیح بدهید. فرمود: وای بر مشرکین کہ شرک آوردند در مورد امام اول آنها در مورد ائمه عَلَيْهِمُ السَّلَامُ دیگر هم کافرند. ابان! خداوند مردم را دعوت به ایمان به خود کرده وقتی ایمان به خدا و پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آَلِهِ وَسَلَّمَ آوردند واجبات بر آنها لازم می شود.^{۴۳۲}

حدیث ۵۱: عَنْهُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ عَنْ ذَرِيحٍ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مِنَّا الْإِمَامُ الْمَفْرُوضُ طَاعَتُهُ مَنْ جَحَدَهُ مَاتَ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا وَ اللَّهُ مَا تَرَكَ اللَّهُ الْأَرْضَ مُنْذُ قَبَضَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا وَ فِيهَا إِمَامٌ يُهْتَدَى بِهِ إِلَى اللَّهِ حُجَّةً عَلَى الْعِبَادِ وَ مَنْ تَرَكَهُ هَلَكَ وَ مَنْ لَزِمَهُ نَجَا حَقًّا عَلَى اللَّهِ

حدیث ۵۱: ثواب الاعمال: ابو ذریح از ابو حمزه نقل کرد کہ امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: از ما خانواده است امامی کہ فرمانبرداری از او واجب است هر کہ منکر او شود یهودی یا نصرانی می میرد. به خدا سوگند خداوند از روزی کہ آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ را قبض روح کرده زمین را خالی از امامی کہ راهنمای مردم به سوی خدا باشد نگذاشته، و

۴۳۱. فصلت آیه ۶ و ۷

۴۳۲. تفسیر القمی ج ۲ ص ۲۶۲ [سورة فصلت (۴۱): الآيات ۱ الى ۷]

هم او حجت بر مردم است هر که ترک او کند هلاک می‌شود و هر که پیرو او باشد نجات می‌یابد و خداوند چنین ملتزم شده است.^{۴۳۳}

۲۴۵

حدیث ۵۲: اَبْنُ عِيسَى عَنِ الْبَزْطِيِّ عَنِ الرُّضَا عليه السلام قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام: مَنْ سَرَّهُ أَنْ لَا يَكُونَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ حَتَّى يَنْظُرَ إِلَى اللَّهِ وَ يَنْظُرَ اللَّهُ إِلَيْهِ فَلْيَتَوَالَ آلَ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ يَتَبَرَّأْ مِنْ عَدُوِّهِمْ وَ يَأْتَمْ بِالْإِمَامِ مِنْهُمْ فَإِنَّهُ إِذَا كَانَ كَذَلِكَ نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ وَ نَظَرَ إِلَى اللَّهِ

حدیث ۵۲: بزطی از حضرت رضا عليه السلام نقل کرد که حضرت باقر عليه السلام فرمود: هر که مسرور می‌شود از اینکه بین او و خدا حجابی نباشد تا خدا را ببیند و خداوند او را مشاهده کند باید آل محمد عليه السلام را دوست بدارد و از دشمنانشان بیزار باشد و پیرو امام از این خانواده گردد. اگر چنین بود خدا را می‌بیند و خدا نیز او را می‌بیند.^{۴۳۴}
توضیح: این دیدن منظور دیدن کرامت و لطف خدا است یا دیدن اولیاء خدا یا به نهایت رسیدن درجه معرفت است به اندازه قدرت و نیروی بشری.

حدیث ۵۳: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زِيَادِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبُدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرُّضَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام أَنَا سَيِّدٌ مَنْ خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ جَبْرَيْلَ عليه السلام وَ مِيكَائِيلَ عليه السلام وَ إِسْرَافِيلَ عليه السلام وَ حَمَلَةَ الْعَرْشِ وَ جَمِيعَ مَلَائِكَةِ اللَّهِ الْمُقْرَبِينَ وَ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ الْمُرْسَلِينَ وَ أَنَا صَاحِبُ الشَّفَاعَةِ وَ

۴۳۳. المحاسن ج ۱ ص ۹۲ باب ۱۷ عقاب من لم يعرف إمامه ح ۱۷،

ثواب الأعمال و عقاب الأعمال ص ۲۰۵ باب عقاب من مات لا يعرف إمامه ح ۲

۴۳۴. قرب الإسناد ص ۳۵۱ احادیث متفرقة

الْحَوْضِ الشَّرِيفِ وَ أَنَا وَ عَلِيٌّ أَبُو هَذِهِ الْأُمَّةِ مَنْ عَرَفَنَا فَقَدْ عَرَفَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ
وَ مَنْ أَنْكَرَنَا فَقَدْ أَنْكَرَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مِنْ عَلِيٍّ عليه السلام سَبَطًا أُمَّتِي وَ سَيِّدًا شَبَابِ
أَهْلِ الْجَنَّةِ الْحَسَنِ عليه السلام وَ الْحُسَيْنَ عليه السلام وَ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ عليه السلام تَسَعَةُ أُمَّةٍ طَاعَتْهُمْ
طَاعَتِي وَ مَعْصِيَتُهُمْ مَعْصِيَتِي تَأْسَعُهُمْ قَائِمُهُمْ عليه السلام وَ مَهْدِيُّهُمْ.

حدیث ۵۳: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: من بهترین خلق خدایم من از
جبرئیل عليه السلام و اسرافیل عليه السلام و حاملین عرش و تمام ملائکه مقرب و انبیای مرسل
بهترم. من صاحب شفاعت و حوض شریفم من و علی عليه السلام دو پدر این امت هستم
هر که ما را بشناسد خدا را شناخته و هر که منکر ما باشد خدا را انکار نموده از
علی عليه السلام است دو نواده امت من سرور جوانان بهشت حسن عليه السلام و حسین عليه السلام و از
نژاد حسین عليه السلام است ائمه نه گانه که اطاعت آنها اطاعت من و معصیت ایشان
معصیت من نهی آنها مهدی عليه السلام و قائم ایشان است. ۴۳۵

حدیث ۵۴: جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ، عَنْ صَفْوَانَ، عَنْ أَبِي الْيَسَعِ، قَالَ، قُلْتُ لِأَبِي
عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي عَنْ دَعَائِمِ الْإِسْلَامِ الَّتِي بَنَى عَلَيْهَا، وَ لَا يَسَعُ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ
تَقْصِيرٌ عَنْ شَيْءٍ مِنْهَا، الَّذِي مَنْ قَصَرَ عَنْ مَعْرِفَةِ شَيْءٍ مِنْهَا كُتِبَتْ عَلَيْهِ دَيْنُهُ وَ
لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ عَمَلُهُ، وَ مَنْ عَرَفَهَا وَ عَمِلَ بِهَا صَلَحَ دَيْنُهُ وَ قَبِلَ مِنْهُ عَمَلُهُ، وَ لَمْ
يَضُقْ بِهِ مَا فِيهِ بِجَهْلِ شَيْءٍ مِنَ الْأُمُورِ جَهْلُهُ قَالَ، فَقَالَ شَهَادَةُ إِلَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ،
وَ الْإِيمَانُ بِرَسُولِ اللَّهِ وَ الْإِقْرَارُ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ، ثُمَّ قَالَ الزَّكَاةُ وَ الْوَلَايَةُ
شَيْءٌ دُونَ شَيْءٍ، فَضَلُّ يُعْرِفُ لِمَنْ أَخَذَ بِهِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مَنْ مَاتَ لَا

۴۳۵. کمال الدین و تمام النعمة ج ۱ ص ۲۶۱ باب ۲۴ باب ما روى عن النبي في النص على القائم
و أنه الثاني عشر من الأئمة ح ۷

يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً، وَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ وَ كَانَ عَلِيُّ عليه السلام وَ قَالَ الْآخَرُونَ لَا بَلْ مُعَاوِيَةُ، وَ كَانَ حَسَنُ عليه السلام ثُمَّ كَانَ حُسَيْنُ عليه السلام وَ قَالَ الْآخَرُونَ هُوَ يَزِيدُ بْنُ مُعَاوِيَةَ لَا سِوَاهُ، ثُمَّ قَالَ أَزِيدُكَ قَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ زِدَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ! قَالَ: ثُمَّ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام، ثُمَّ كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام، وَ كَانَتْ الشَّيْعَةُ قَبْلَهُ لَا يَعْرِفُونَ مَا يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ مِنْ حَلَالٍ وَ لَا حَرَامٍ إِلَّا مَا تَعَلَّمُوا مِنَ النَّاسِ، حَتَّى كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام فَتَحَ لَهُمْ وَ بَيَّنَّ لَهُمْ وَ عَلَّمَهُمْ، فَصَارُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ بَعْدَ مَا كَانُوا يَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمْ، وَ الْأَمْرُ هَكَذَا يَكُونُ، وَ الْأَرْضُ لَا تَصْلُحُ إِلَّا بِإِمَامٍ، وَ مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً، وَ أَحْوَجُ مَا تَكُونُ إِلَى هَذَا إِذَا بَلَغَتْ نَفْسُكَ هَذَا الْمَكَانَ، وَ أَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى حَلْقِهِ، وَ انْقَطَعَتْ مِنَ الدُّنْيَا تَقُولُ لَقَدْ كُنْتُ عَلَى رَأْيِ حَسَنِ. قَالَ أَبُو الْيَسَعِ عَيْسَى بْنُ السَّرِيِّ: وَ كَانَ أَبُو حَمْرَةَ وَ كَانَ حَاضِرَ الْمَجْلِسِ، أَنَّهُ قَالَ: لَكَ فَمَا تَقُولُ كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ إِمَامًا حَقَّ الْإِمَامَ.

حدیث ۵۴: ابو الیسع گفت: به حضرت صادق عليه السلام عرضه داشتم: برایم

توضیح بفرمائید استوانه‌های اصلی اسلام که بر آن پایه‌گذاری شده است و هیچ کس را یارای آن نیست که کوتاهی در شناخت آنها داشته باشد چیست؟ و اگر کوتاهی کند دینش و تباه شده و عملش قبول نمی‌شود و هر که آنها را بشناسد و عمل کند دینش درست است و عملش مقبول و جهل و ندانستن بعضی از امور زیانی برایش نخواهد داشت. فرمودند: شهادت به یکتائی خدا و ایمان به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و اقرار به آنچه از جانب خدا آورده، سپس فرمود: زکات در اموال و ولایت نسبت به ائمه حق که دارای نشانه و علامت هستند برای کسی که بخواهد آنها را بشناسد. پیامبر

اکرم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً و خداوند در این آیه می فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ اولی الامر علی بن ابی طالب عَلَيْهِ السَّلَامُ بود، گروهی مدعی شدند نه، معاویه است. بعد از علی عَلَيْهِ السَّلَامُ امام حسن عَلَيْهِ السَّلَامُ و امام حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ بودند باز گروهی گفتند یزید بن معاویه است نه دیگری فرمود: مایلید توضیح بیشتری بدهم. چند نفر عرض کردند بفرمائید فرمود: بعد از آنها علی بن الحسین عَلَيْهِ السَّلَامُ بود، پس از آن جناب حضرت باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ... جریان به همین وضع خواهد بود زمین پایدار نیست مگر به وسیله امام هر که بمیرد و امام خود را نشناسد به مرگ جاهلیت مرده و مهمترین موقعی که احتیاج به شناسائی امام داری وقتی است که جانت به اینجا برسد، و اشاره به حلق خود نمود و از دنیا دست بکشی آن وقت خواهی گفت به به چه عقیده خوبی داشتم. ^{۴۳۶}

حدیث ۵۵: وَ أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدٍ الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبِيسُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَبَلَةَ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ أَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ تَمَّامٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ إِنَّ فُلَانًا يُقْرِنُكَ السَّلَامَ وَ يَقُولُ لَكَ اضْمَنْ لِي الشَّفَاعَةَ فَقَالَ أَمِنْ مَوَالِينَا قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَمْرُهُ أَرْفَعُ مِنْ ذَلِكَ قَالَ قُلْتُ إِنَّهُ رَجُلٌ يُوَالِي عَلِيًّا وَ لَمْ يَعْرِفْ مَنْ بَعْدَهُ مِنَ الْأَوْصِيَاءِ قَالَ ضَالَ قُلْتُ أَقَرَّ بِالْأَيْمَةِ جَمِيعاً وَ جَحَدَ الْآخِرَ قَالَ هُوَ كَمَنْ أَقَرَّ بِعَيْسَى وَ جَحَدَ بِمُحَمَّدٍ أَوْ أَقَرَّ بِمُحَمَّدٍ وَ جَحَدَ بِعَيْسَى نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ جَحْدِ حُجَّةٍ مِنْ حُجَجِهِ.

۴۳۶. رجال الکشی إختیار معرفة الرجال ص ۴۲۴ فی أبی الیسع عیسی بن السری ح ۱

حدیث ۵۵: محمد بن تمام گفت به حضرت صادق (علیه السلام) عرضه داشتم: فلان کس که از ارادتمندان شما است سلام رسانده و تقاضا دارد که ضمانت شفاعت او را بنمائید فرمود: از موالیان ما است؟ عرضه داشتم: آری. فرمود: (اگر به واقع اینگونه باشد) مقامش بالاتر از این حرفها است عرضه داشتم: آقا او ولایت علی (علیه السلام) را قبول دارد ولی بقیه امامان را بعد از ایشان نمی شناسد فرمود: او گمراه است. عرضه داشتم: اگر همه امامان را قبول داشته باشد ولی امام آخری را نشناسد فرمود: مثل کسی است که اعتراف به نبوت عیسی (علیه السلام) دارد ولی حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) را پیامبر نمی داند یا اقرار به محمد (صلی الله علیه و آله) دارد و عیسی (علیه السلام) را پیامبر نمی داند پناه به خدا می برم از جرم کسی که یکی از حجج خدا را قبول نداشته باشد. ۴۳۷

حدیث ۵۶: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) رَجُلٌ قَالَ لِي أَعْرِفِ الْآخِرَ مِنَ الْأَيِّمَةِ وَ لَا يَضُرُّكَ أَنْ لَا تَعْرِفَ الْأَوَّلَ قَالَ فَقَالَ لَعَنَ اللَّهُ هَذَا فَإِنِّي أَبْغِضُهُ وَ لَا أَعْرِفُهُ وَ هَلْ عُرِفَ الْآخِرُ إِلَّا بِالْأَوَّلِ.

حدیث ۵۶: محمد بن مسلم گفت: به حضرت صادق (علیه السلام) عرضه داشتم: مردی به من گفت من امام آخر را قبول دارم اما دیگر زبانی متوجه من نخواهد شد اگر امام اول را قبول نداشته باشم. حضرت فرمود: خداوند او را لعنت کند من از او بیزارم و او را نمی شناسم مگر می توان امام آخر را شناخت جز با شناختن امام اول. ۴۳۸

۴۳۷. الغيبة للنعمانی ص ۱۱۲ باب ۵ دما روی فیمن ادعی الإمامة و من زعم أنه إمام و لیس بإمام و أن کل رایة ترفع قبل قیام القائم فصاحبها طاغوت ح ۴
 ۴۳۸. الکافی ج ۱ ص ۳۷۳ باب من ادعی الإمامة و لیس لها بأهل و من جحد الأئمة أو بعضهم و من أثبت الإمامة لمن لیس لها بأهل ح ۷

حدیث ۵۷: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَجَّالِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ نَصْرِ الْعَطَارِ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِعَلِيِّ يَا عَلِيُّ ثَلَاثٌ أَقْسِمُ أَنْهِنَّ حَقٌّ إِنَّكَ وَالْأَوْصِيَاءُ مِنْ بَعْدِكَ عُرَفَاءُ لَا يُعْرِفُ اللَّهُ إِلَّا بِسَبِيلِ مَعْرِفَتِكُمْ وَ عُرَفَاءُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفْتُمُوهُ وَ عَرَفْتُمُوهُ وَ عُرَفَاءُ لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرْتُمُوهُ.

حدیث ۵۷: نصر عطار به اسناد خود گفت پیامبر اکرم ﷺ به علی بن ابی طالب علیه السلام فرمود: سه چیز را قسم می‌خورم که واقعیت است تو و جانشینانت عارف هستید خدا را نمی‌توانند بشناسند مگر از راه معرفت شما و داخل بهشت نمی‌شود، مگر کسی که شما را بشناسد و شما او را بشناسید و داخل آتش نمی‌گردد مگر کسی که منکر شما است و شما منکر او هستید. ^{۴۳۹}

حدیث ۵۸: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ قَالَ: سَأَلْتُ الشَّيْخَ عَنِ الْأَئِمَّةِ عليهم السلام قَالَ مَنْ أَنْكَرَ وَاحِدًا مِنَ الْأَحْيَاءِ فَقَدْ أَنْكَرَ الْأَمْوَاتَ.

حدیث ۵۸: ابن مسکان گوید: از امام صادق علیه السلام در باره ائمه عليهم السلام پرسیدم، فرمود: هر که یکی از زنده‌ها را منکر شود امامان مرده را منکر شده است. ^{۴۴۰}

حدیث ۵۹: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ نَحْنُ الَّذِينَ فَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَنَا لَا

۴۳۹. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۹۸ باب ۱۶ باب فی الأئمة أنهم الذین ذکرهم الله يعرفون أهل الجنة و النار ح ۱۰
۴۴۰. الکافی ج ۱ ص ۳۷۳ باب من ادعی الإمامة و لیس لها بأهل و من جحد الأئمة أو بعضهم و من أثبت الإمامة لمن لیس لها بأهل ح ۸

يَسْعُ النَّاسُ إِلَّا مَعْرِفَتَنَا وَلَا يُعَذِّرُ النَّاسُ بَجَهَالَتِنَا مَنْ عَرَفَنَا كَانَ مُؤْمِنًا وَمَنْ أَنْكَرَنَا
كَانَ كَافِرًا وَمَنْ لَمْ يَعْرِفْنَا وَلَمْ يُنْكِرْنَا كَانَ ضَالًّا حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى الْهُدَى الَّذِي
افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْ طَاعَتِنَا الْوَاجِبَةِ فَإِنْ يَمُتْ عَلَى ضَلَالَتِهِ يَفْعَلِ اللَّهُ بِهِ مَا يَشَاءُ.

حديث ٥٩: امام صادق عليه السلام فرمودند: هر که ما را بشناسد مؤمن است و هر که

ما را انکار کند کافر است. ٤٤١

حديث ٦٠: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ
حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ عَنْ
غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ مَرْوَانَ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ قَالَ الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْإِمَامُ عَلِمَ
فِيمَا بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَبَيْنَ خَلْقِهِ فَمَنْ عَرَفَهُ كَانَ مُؤْمِنًا وَمَنْ أَنْكَرَهُ كَانَ كَافِرًا.

حديث ٦٠: امام صادق عليه السلام فرمود: امام عليه السلام نشانه ایست میان خدای عز و جل

و خلقش هر که او را بشناسد مؤمن و هر که انکار او کند کافر است ٤٤٢

حديث ٦١: قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الزُّبَيْرِ الْكُوفِيُّ إِجَازَةً
قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَسْبَاطٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى أَخِي مُغَلِّسٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا
قَالَ قُلْتُ لَهُ إِنَّا نَرَى الرَّجُلَ مِنَ الْمُخَالِفِينَ عَلَيْكُمْ لَهُ عِبَادَةٌ وَاجْتِهَادٌ وَخُشُوعٌ فَهَلْ
يَنْفَعُهُ ذَلِكَ شَيْئًا فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّمَا مَثَلُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِ كَانُوا فِي بَنِي
إِسْرَائِيلَ وَكَانَ لَا يَجْتَهُدُ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً إِلَّا دَعَا فَأَجِيبَ وَ إِنْ رَجُلًا مِنْهُمْ

٤٤١. الكافي ج ١ ص ١٨٧ باب فرض طاعة الأئمة ح ١١

٤٤٢. کمال الدین و تمام النعمة ج ٢ ص ٤١٢ باب ٣٩ باب فیمن أنکر القائم الثانی عشر من الأئمة ح ٩

اجْتَهَدَ اَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ دَعَا فَلَمْ يُسْتَجَبْ لَهُ فَاتَى عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ عليه السلام يَشْكُو اِلَيْهِ مَا هُوَ فِيهِ وَ يَسْأَلُهُ الدُّعَاءَ لَهُ فَتَطَهَّرَ عِيسَى وَ صَلَّى ثُمَّ دَعَا فَأَوْحَى اللهُ اِلَيْهِ يَا عِيسَى اِنَّ عِبْدِي اَتَانِي مِنْ غَيْرِ الْبَابِ الَّذِي اُوتِيَ مِنْهُ اِنَّهُ دَعَانِي وَ فِي قَلْبِهِ شَكٌّ مِنْكَ فَلَوْ دَعَانِي حَتَّى يَنْقَطِعَ عُنُقُهُ وَ تَنْتَشِرَ اَنَامِلُهُ مَا اسْتَجَبْتُ لَهُ فَالْتَفَتَ عِيسَى فَقَالَ تَدْعُو رَبَّكَ وَ فِي قَلْبِكَ شَكٌّ مِنْ نَبِيِّهِ قَالَ يَا رُوحَ اللهِ وَ كَلِمَتُهُ قَدْ كَانَ وَ اللهُ مَا قُلْتَ فَاَسْأَلُ اللهُ اَنْ يَذْهَبَ بِهٖ عَنِّي فِدَعَا لَهُ عِيسَى فَتَقَبَّلَ اللهُ مِنْهُ وَ صَارَ فِي حُدِّ اَهْلِ بَيْتِهِ كَذَلِكَ نَحْنُ اَهْلُ الْبَيْتِ لَا يَقْبَلُ اللهُ عَمَلَ عَبْدٍ وَ هُوَ يَشْكُ فِينَا

حدیث ۶۱: محمد بن مسلم گوید: به امام باقر عليه السلام یا امام صادق عليه السلام عرضه داشتم: ما پاره‌ای از مخالفین شما را می‌بینیم که در عبادت کوشا و دارای خشوع فراوانی هستند، آیا این‌ها برای ایشان سودی دارد؟ فرمود: ای محمد! همانا مثل ما اهل بیت عليهم السلام با شما مردم مثل آن خاندان در بنی اسرائیل است که کسی از آنها نبود که چهل شب در عبادت بکوشد جز اینکه وقتی دعا می‌کرد مستجاب می‌شد. یک بار مردی از آنان مدّت چهل شب به عبادت پرداخت و بعد دعا کرد اما مستجاب نشد، نزد عیسی بن مریم عليه السلام رفته و از آنچه بر او گذشته بود گلایه کرد و از آن حضرت التماس دعا نمود. عیسی عليه السلام وضو ساخت و نماز گزارد و دعا کرد. خداوند به او وحی فرستاد که ای عیسی این بنده‌ام از غیر آن بایی که باید نزد من آیند نزد من آمده، او مرا خوانده در حالی که در نبوت و پیغمبر بودن تو در شک است بنا بر این اگر به اندازه‌ای مرا بخواند که گردنش قطع و بندهایش از هم بگسلد من دعایش را مستجاب نخواهم کرد. عیسی عليه السلام به وی رو کرده فرمود: پروردگارت را می‌خوانی و در دل خود به پیامبرش شک داری؟ گفت: ای روح و کلمه خدا، به خدا سوگند همین طور است که می‌فرمائی، از خداوند بخواه که این شک را از دل

من بزدايد. عیسی علیه السلام برای وی دعا کرد و خداوند از وی پذیرفت، و او در حدّ سایر افراد خاندان خویش قرار گرفت. ما اهل بیته هستیم که خداوند عمل بنده‌ای را که درباره ما شک و تردید کند، نمی‌پذیرد. ^{۴۴۳}

حدیث ۶۲: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ نَحْنُ الَّذِينَ فَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَنَا لَا يَسَعُ النَّاسُ إِلَّا مَعْرِفَتَنَا وَلَا يُعْذَرُ النَّاسُ بِجَهَالَتِنَا مَنْ عَرَفَنَا كَانَ مُؤْمِنًا وَمَنْ أَنْكَرَنَا كَانَ كَافِرًا وَمَنْ لَمْ يَعْرِفْنَا وَلَمْ يُنْكَرْنَا كَانَ ضَالًّا حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى الْهُدَى الَّذِي افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْ طَاعَتِنَا الْوَاجِبَةِ فَإِنْ يَمُتْ عَلَى ضَلَالَتِهِ يَفْعَلِ اللَّهُ بِهِ مَا يَشَاءُ.

حدیث ۶۲: امام صادق علیه السلام در حدیثی زیبا و پر معنا می‌فرمایند: ما ئیم که خدا اطاعت ما را واجب ساخته، مردم راهی جز معرفت ما ندارند و بر نشناختن ما معذور نباشند. هر که ما را شناسد مؤمن است و هر که انکار کند کافر است و کسی که نشناسد و انکار هم نکند گمراهست تا زمانی که به سوی هدایتی که خدا بر او واجب ساخته برگردد و آن چه را خدا از حق طاعت ما واجب کرده است بفهمد و اگر به همان حال گمراهی بمیرد خدا، هر چه خواهد با او کند. ^{۴۴۴}

۴۴۳. الأمالی (للمفید) النص ۳ المجلس الأول ح ۲

۴۴۴. الکافی ج ۱ ص ۱۸۷ باب فرض طاعة الأئمة ح ۱۱

حقیقت معرفت امه اطهار علیهم السلام

حدیث ۶۳: وَ يُؤَيِّدُ هَذَا التَّأْوِيلَ مَا رَوَاهُ الشَّيْخُ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الطُّوسِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ مِصْبَاحِ الْأَنْوَارِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ رَجَالِهِ مَرْفُوعاً إِلَى الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى الصَّادِقِ عليه السلام ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ لِي يَا مُفَضَّلُ هَلْ عَرَفْتَ مُحَمَّدًا عليه السلام وَ عَلِيًّا عليه السلام وَ فَاطِمَةَ عليها السلام وَ الْحَسَنَ عليه السلام وَ الْحُسَيْنَ عليه السلام كُنْهَ مَعْرِفَتِهِمْ قُلْتُ يَا سَيِّدِي وَ مَا كُنْهَ مَعْرِفَتِهِمْ قَالَ يَا مُفَضَّلُ مَنْ عَرَفَهُمْ كُنْهَ مَعْرِفَتِهِمْ كَانَ مُؤْمِنًا فِي السَّنَامِ الْأَعْلَى قَالَ قُلْتُ عَرَفْنِي ذَلِكَ يَا سَيِّدِي قَالَ يَا مُفَضَّلُ تَعَلَّمُوا مَا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ ذَرَاهُ وَ بَرَاهُ وَ أَنَّهُمْ كَلِمَةُ التَّقْوَى وَ خُزَّانُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ وَ الْجِبَالِ وَ الرَّمَالِ وَ الْبِحَارِ وَ عَلِمُوا كَمَّ فِي السَّمَاءِ مِنْ نَجْمٍ وَ مَلَكٍ وَ وَزْنِ الْجِبَالِ وَ كَيْلِ مَاءِ الْبِحَارِ وَ أَنْهَارِهَا وَ عُيُونِهَا وَ مَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا عَلِمُوهَا وَ لَا حَبَّةَ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَ لَا رَطْبٍ وَ لَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ وَ هُوَ فِي عِلْمِهِمْ وَ قَدْ عَلِمُوا ذَلِكَ

حدیث ۶۳: خدمت امام صادق عليه السلام رسیدم، فرمود: آیا محمد عليه السلام، علی عليه السلام، فاطمه عليها السلام حسن عليه السلام و حسین عليه السلام را آن طور که باید شناخته و به حقیقت معرفت آن‌ها رسیده‌ای؟ عرضه داشتم: مولای من، حقیقت معرفت آن‌ها چگونه است؟ امام صادق عليه السلام: ...ای مفضل! بدانی آن‌ها آن چه را که خداوند آفریده و از عدم و نیستی به وجود آورده می‌دانند، آن‌ها مظهر تقوا و خزانه‌دار آسمان‌ها و زمینند و می‌دانند تعداد ملائکه، و ستارگان آسمان را... هر برگگی از درختی می‌افتد آن را خیر دارند، هر دانه‌ای که در تاریکی‌های زمین قرار گرفته آن را می‌دانند، و هیچ تر و خشکی نیست

مگر این که در کتاب مُبیین یعنی در علم آن ها نقش بسته و به آن آگاهند. ۴۴۵

حدیث ۶۴: وَ حَدَّثَنِي وَالِدِي مِنَ الْكِتَابِ الْمَذْكُورِ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ
عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا
مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ الْمَوْصِلِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ خَالِدٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ
يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ وَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو سُلَيْمَانَ أَحْمَدُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ
أَبِي سَعِيدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ
الْجُعْفِيِّ قَالَ:.... قَالَ جَابِرُ يَا سَيِّدِي مَا أَقَلَّ أَصْحَابِي قَالَ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ أَتَدْرِي
كَمْ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ مِنْ أَصْحَابِكَ قُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كُنْتُ أَظُنُّ فِي
كُلِّ بَلَدَةٍ مَا بَيْنَ الْمِائَةِ إِلَى الْمِائَتَيْنِ وَ فِي كُلِّ مَا بَيْنَ الْأَلْفِ إِلَى الْأَلْفَيْنِ بَلْ كُنْتُ
أَظُنُّ أَكْثَرَ مِنْ مِائَةِ أَلْفٍ فِي أَطْرَافِ الْأَرْضِ وَ نَوَاحِيهِ قَالَ يَا جَابِرُ خَالَفَ ظَنَّاكَ
وَ قَصَّرَ رَأْيَكَ أَوْلِيكَ الْمُقَصِّرُونَ وَ لَيْسُوا لَكَ بِأَصْحَابٍ قُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ
اللَّهِ ﷺ وَ مَنْ الْمُقَصِّرُ قَالَ الَّذِينَ قَصَّروا فِي مَعْرِفَةِ الْأَيِّمَةِ وَ عَنْ مَعْرِفَةِ مَا فَرَضَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ أَمْرِهِ وَ رُوحِهِ قُلْتُ يَا سَيِّدِي وَ مَا مَعْرِفَةُ رُوحِهِ قَالَ أَنْ يُعْرَفَ كُلُّ
مَنْ خَصَّهُ اللَّهُ تَعَالَى بِالرُّوحِ فَقَدْ فَوَّضَ إِلَيْهِ أَمْرَهُ يَخْلُقُ بِإِذْنِهِ وَ يُحْيِي بِإِذْنِهِ وَ
يَعْلَمُ الْغَيْرَ مَا فِي الضَّمَائِرِ وَ يَعْلَمُ مَا كَانَ وَ مَا يَكُونُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ ذَلِكَ أَنَّ
هَذَا الرُّوحَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ تَعَالَى فَمَنْ خَصَّهُ اللَّهُ تَعَالَى بِهَذَا الرُّوحِ فَهَذَا كَامِلٌ غَيْرُ
نَاقِصٍ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ بِإِذْنِ اللَّهِ يَسِيرُ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ فِي لَحْظَةٍ وَاحِدَةٍ
يَعْرُجُ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ وَ يَنْزِلُ بِهِ إِلَى الْأَرْضِ وَ يَفْعَلُ مَا شَاءَ

حدیث ۶۴: جابر گفت: به امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: آقا چقدر یاران هم عقیده ما کمند، امام علیه السلام فرمود: هیئات هیئات می دانی روی زمین چقدر یار و هم عقیده داری عرضه داشتم: در هر شهر خیال می کنم بین صد تا دویست و در تمام شهرها هزار یا دو هزار باشند و در روی زمین خیال می کنم صد هزار باشند فرمود: نه جابر گمان تو زیاد است آنهایی که خیال می کنی مقصّرند و از یاران تو نیستند. عرضه داشتم: یا ابن رسول الله مقصّر کیست؟ فرمود: کسانی که در معرفت امام کوتاهی دارند و همچنین در معرفت آن چه خدا بر آنها واجب نموده از امر و روح خود عرضه داشتم: معرفت روح خدا چیست؟ فرمود: این که بداند به هر که خداوند این روح را بخشیده امر خود را نیز به او تفویض نموده و به اذن خدا می آفریند و زنده می کند و به دیگری علم غیب می آموزد و از گذشته و آینده تا روز قیامت اطلاع دارد چون آن روح از امر الله است هر که ممتاز به این روح شد کامل است و نقصانی ندارد هر چه بخواهد به اذن خدا انجام می دهد از مشرق به مغرب در یک لحظه می رود، و به آسمان بالا می رود و به زمین فرود می آید هر چه اراده کند و بخواهد انجام می دهد.^{۴۴۶}

---

۴۴۶. بحار الانوار ج ۲۶ ص ۱۴ باب ۱۴ نادر فی معرفتهم صلوات الله علیهم بالنورانیة و فیه ذکر
جمل من فضائلهم ح ۲

ابواب چهارگانه

۲۵۷

حدیث ۶۶: قَالَ الْبَاقِرُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): لَا يُقْبَلُ عَمَلٌ إِلَّا بِمَعْرِفَةٍ وَلَا مَعْرِفَةٌ إِلَّا بِعَمَلٍ
وَمَنْ عَرَفَ دَلَّتْهُ مَعْرِفَتُهُ عَلَى الْعَمَلِ وَمَنْ لَمْ يَعْرِفْ فَلَا عَمَلَ لَهُ.

حدیث ۶۶: امام باقر (علیه السلام): هیچ کرداری پذیرفته نیست جز به معرفت، و معرفتی نیست جز به همراهی کردار، هر که معرفت یافت او را به کردار رهنماید، و هر که معرفت ندارد عملی نیارد.^{۴۴۷}

حدیث ۶۷: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: إِنَّكُمْ لَا تَكُونُونَ صَالِحِينَ حَتَّى تَعْرِفُوا وَلَا تَعْرِفُونَ حَتَّى تُصَدِّقُوا وَلَا تُصَدِّقُونَ حَتَّى تُسَلِّمُوا أَبْوَابًا أَرْبَعَةً لَا يَصْلُحُ أَوْلَاهَا إِلَّا بِأَخْرِهَا ضَلَّ أَصْحَابُ الثَّلَاثَةِ وَ تَاهُوا تَيْهًا بَعِيدًا إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَا يَقْبَلُ إِلَّا الْعَمَلَ الصَّالِحَ

حدیث ۶۷: عبد الرحمن بن ابی لیلی از حضرت صادق (علیه السلام) روایت می کند که ایشان فرمودند: شما شایستگی پیدا نمی کنید، مگر این که معرفت داشته، و معرفت پیدا نخواهید کرد، مگر این که صداقت داشته باشید، و صداقت را هنگامی به دست می آورید، که تسلیم شوید، اینها ابواب چهارگانه ای هستند که به هم بستگی دارند و در صورت فقدان یکی بقیه نتوانند کاری کنند، آنان که سه صفت را داشته باشند راه به جایی نبرده، حیران و سرگردان خواهند شد، و خداوند متعال

۴۴۷. تحف العقول و روی عن الإمام الباقر عن علم الله... و روی عنه (علیه السلام) فی قصار هذه المعانی:

جز کارهای شایسته را قبول نمی‌کند.^{۴۴۸}

شرح و تفسیر: کسی که از امام (علیه السلام) پیروی نمی‌کند نسبت به امام (علیه السلام) معرفتی ندارد، زیرا یکی از علامات معرفت اینست که بداند اطاعت از امام (علیه السلام) واجبست، پس از آن در تمامی امور از دستورات امام (علیه السلام) پیروی کند، همین پیروی نمودن دلیلی بر اینست که به مرتبه‌ای از معرفت امام (علیه السلام) دست یافته است.

معرفت امام خیر کبیر

حدیث ۶۸: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ الْحَرِّ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا﴾ فَقَالَ هِيَ طَاعَةُ اللَّهِ وَ مَعْرِفَةُ الْإِمَامِ*

حدیث ۶۸: در حدیثی زیبا ابو بصیر گفت: از امام صادق (علیه السلام) در مورد این آیه سؤال کردم: ﴿وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا﴾^{۴۴۹} هر که دارای حکمت شود به او خیر و خوبی فراوان داده شده. فرمودند: مقصود اطاعت و فرمانبرداری از خدا و معرفت امام (علیه السلام) است.^{۴۵۰}

۴۴۸. الکافی ج ۲ ص ۴۷ باب خصال المؤمن ح ۳.

۴۴۹. البقرة آیه ۲۶۹

۴۵۰. الکافی ج ۱ ص ۱۸۵ باب معرفة الإمام و الرد إليه ح ۱۱

حدیث ۶۹: عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ وَ مَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا قَالَ مَعْرِفَةُ الْإِمَامِ وَ اجْتِنَابُ الْكِبَائِرِ الَّتِي أَوْجَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا النَّارَ *

۲۵۹

حدیث ۶۹: امام باقر عليه السلام در تفسیر آیه شریفه ﴿وَ مَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا﴾^{۴۵۱} فرمودند: مقصود معرفت امام عليه السلام و پرهیز از گناهان کبیره‌ای است که خداوند وعده آتش داده.^{۴۵۲}

نشانه‌ای دیگر از معرفت امه اطهار عليهم السلام

المناب لابن شهر آشوب قَالَ عَسَّكَرُ مَوْلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام دَخَلَتْ عَلَيْهِ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي يَا سُبْحَانَ اللَّهِ مَا أَشَدَّ سُمْرَةَ مَوْلَايَ وَ أَضْوَأَ جَسَدَهُ قَالَ فَوَ اللَّهُ مَا اسْتَمَمْتُ الْكَلَامَ فِي نَفْسِي حَتَّى تَطَاوَلَ وَ عَرَضَ جَسَدُهُ وَ امْتَلَأَ بِهِ الْإِيوَانُ إِلَى سَقْفِهِ وَ مَعَ جَوَانِبِ حَيْطَانِهِ ثُمَّ رَأَيْتُ لَوْنَهُ وَ قَدْ أَظْلَمَ حَتَّى صَارَ كَاللَّيْلِ الْمُظْلِمِ ثُمَّ ابْيَضَّ حَتَّى صَارَ كَأَبْيَضِ مَا يَكُونُ مِنَ الثَّلْجِ ثُمَّ أَحْمَرَ حَتَّى صَارَ كَالْعَلَقِ الْمُحْمَرِّ ثُمَّ اخْضَرَ حَتَّى صَارَ كَاخْضَرِ مَا يَكُونُ مِنَ الْأَغْصَانِ الْوَرَقَةِ الْخَضِرَةِ ثُمَّ تَنَاقَصَ جِسْمُهُ حَتَّى صَارَ فِي صُورَتِهِ الْأَوَّلَةِ وَ عَادَ لَوْنُهُ الْأَوَّلُ وَ سَقَطَتْ لَوْجْهِي

۴۵۱. البقرة آية ۲۶۹

۴۵۲. الكافي ج ۲ ص ۲۸۴ باب الكبائر ح ۲۰، وسائل الشيعة ج ۱۵ ص ۳۱۵ باب ۴۵ باب وجوب

اجتناب الكبائر ح ۲۰۶۱۹

مِمَّا رَأَيْتُ فَصَاحَ بِي يَا عَسْكَرَ تَشْكُرُ تَشْكُرُونَ فَنَبِّئُكُمْ وَ تَضَعُونَ فَنَقْوِيكُمْ وَ اللَّهُ لَا
وَصَلَ إِلَى حَقِيقَةِ مَعْرِفَتِنَا إِلَّا مَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِ بِنَا وَ ارْتِضَاهُ لَنَا وَلِيًّا ۲۶۰

مناقب عسکر غلام حضرت جواد علیه السلام گفت: خدمت آن جناب رسیدم با خود
گفتم: سبحان الله چقدر مولایم سبزه است در ضمن بدن شریفش درخشان و نورانی
است. به خدا قسم هنوز سخن در دلم تمام نشده بود دیدم بدن امام علیه السلام چنان بزرگ
شد که تمام اطاق را تا سقف و اطراف را با تمام دیوارهایش فرا گرفت، متوجه شدم
رنگش چنان سیاه شد مانند شب تار باز سفید شد از برف سفیدتر سپس قرمز شد
مثل خون بعد سبز شد بهتر از برگ درختان در این موقع از بیکر آن جناب کاسته شد
و کوچک گردید مانند صورت اولش و رنگ اولی به چهره اش بازگشت از آنچه
مشاهده کردم برای خدا به سجده افتادم. فریاد زد: عسکر شک می‌کنید شما را با خبر
می‌کنم وقتی که ضعف و سستی اعتقاد به شما رو نماید تقویتتان می‌کنم. بخدا قسم به
حقیقت معرفت ما نرسیده است مگر کسی که خداوند بر او منت نهاده به محبت ما و
او را به دوستی ما امتیاز بخشیده. ۴۵۳

حدیث ۶۵: وَ حَدَّثَنِي وَالِدِي مِنَ الْكِتَابِ الْمَذْكُورِ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ
عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا
مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ الْمُوصِلِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ خَالِدٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ
يَزِيدِ الْجُعْفِيِّ وَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو سُلَيْمَانَ أَحْمَدُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي
سَعِيدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدِ الْجُعْفِيِّ
قَالَ... قَالَ فَأَحْضَرْتُهُمْ مِنَ الْعَدِ فَسَلَّمُوا عَلَى الْإِمَامِ وَ بَجَلُوهُ وَ وَقَرُّوهُ وَ وَقَفُّوا بَيْنَ

يَدِيهِ فَقَالَ يَا جَابِرُ أَمَا إِنَّهُمْ إِخْوَانُكَ وَ قَدْ بَقِيَتْ عَلَيْهِمْ بَقِيَّةٌ أَ تُقْرُونَ أَيُّهَا النَّفَرُ أَنَّ
 اللَّهُ تَعَالَى يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ وَ لَا مُعَقَّبَ لِحُكْمِهِ وَ لَا رَادَّ لِقَضَائِهِ
 وَ لَا يُسْتَلُّ عَمَّا يَفْعَلُ وَ هُمْ يُسْأَلُونَ قَالُوا نَعَمْ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَ يَحْكُمُ مَا
 يُرِيدُ قُلْتُ الْحَمْدُ لِلَّهِ قَدْ اسْتَبَصَّرُوا وَ عَرَفُوا وَ بَلَّغُوا قَالَ يَا جَابِرُ لَا تَعْجَلْ بِمَا لَا
 تَعْلَمُ فَبَقِيْتُ مُتَحِيرًا فَقَالَ سَلْهُمْ هَلْ يَقْدِرُ عَلَيَّ بِنُ الْحُسَيْنِ أَنْ يَصِيرَ صُورَةَ ابْنِهِ
 مُحَمَّدٍ قَالَ جَابِرُ فَسَأَلْتُهُمْ فَأَمْسَكُوا وَ سَكَتُوا قَالَ يَا جَابِرُ سَلْهُمْ هَلْ يَقْدِرُ مُحَمَّدٌ
 أَنْ يَصِيرَ بِصُورَتِي قَالَ جَابِرُ فَسَأَلْتُهُمْ فَأَمْسَكُوا وَ سَكَتُوا قَالَ فَنَظَرَ إِلَيَّ وَ قَالَ يَا
 جَابِرُ هَذَا مَا أَخْبَرْتُكَ أَنَّهُمْ قَدْ بَقِيَ عَلَيْهِمْ بَقِيَّةٌ فَقُلْتُ لَهُمْ مَا لَكُمْ مَا تُجِيبُونَ
 إِمَامَكُمْ فَسَكَتُوا وَ شَكُوا فَنَظَرَ إِلَيْهِمْ وَ قَالَ يَا جَابِرُ هَذَا مَا أَخْبَرْتُكَ بِهِ قَدْ بَقِيَتْ
 عَلَيْهِمْ بَقِيَّةٌ وَ قَالَ الْبَاقِرُ عليه السلام مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ فَنَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ
 قَالُوا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ لَا عِلْمَ لَنَا فَعَلَّمْنَا قَالَ فَنَظَرَ الْإِمَامُ سَيِّدُ الْعَابِدِينَ عَلِيُّ بْنُ
 الْحُسَيْنِ عليه السلام إِلَى ابْنِهِ مُحَمَّدٍ الْبَاقِرِ عليه السلام وَ قَالَ لَهُمْ مَنْ هَذَا قَالُوا ابْنُكَ فَقَالَ لَهُمْ مَنْ
 أَنَا قَالَ أَبُوهُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ فَتَكَلَّمَ بِكَلَامٍ لَمْ نَفْهَمْ فَإِذَا مُحَمَّدٌ بِصُورَةِ أَبِيهِ
 عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ إِذَا عَلِيُّ بِصُورَةِ ابْنِهِ مُحَمَّدٍ قَالُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقَالَ الْإِمَامُ عليه السلام
 لَا تَعْجَبُوا مِنْ قُدْرَةِ اللَّهِ أَنَا مُحَمَّدٌ عليه السلام وَ مُحَمَّدٌ عليه السلام أَنَا وَ قَالَ مُحَمَّدٌ عليه السلام يَا قَوْمُ لَا
 تَعْجَبُوا مِنْ أَمْرِ اللَّهِ أَنَا عَلِيُّ عليه السلام وَ عَلِيُّ عليه السلام أَنَا وَ كُنَّا وَاحِدٌ مِنْ نُورٍ وَاحِدٍ وَ
 رُوحَنَا مِنْ أَمْرِ اللَّهِ أَوْلْنَا مُحَمَّدٌ عليه السلام وَ أَوْسَطْنَا مُحَمَّدٌ عليه السلام وَ آخِرْنَا مُحَمَّدٌ عليه السلام وَ
 كُنَّا مُحَمَّدٌ عليه السلام قَالَ فَلَمَّا سَمِعُوا ذَلِكَ خَرُوا لُجُوهَهُمْ سُجَّدًا وَ هُمْ يَقُولُونَ آمَنَّا
 بِوَلَايَتِكُمْ وَ بِسِرِّكُمْ وَ بِعَلَانِيَتِكُمْ وَ أَقْرَرْنَا بِخَصَائِبِكُمْ فَقَالَ الْإِمَامُ زَيْنُ

الْعَابِدِينَ عليه السلام يَا قَوْمِ ارْزِعُوا رُءُوسَكُمْ فَأَنْتُمْ الْآنَ الْعَارِفُونَ الْفَائِزُونَ الْمُسْتَبْصِرُونَ وَ
 أَنْتُمْ الْكَامِلُونَ الْبَالِغُونَ اللَّهُ اللَّهُ لَا تَطْلِعُوا أَحَدًا مِنَ الْمُقْصِرِينَ الْمُسْتَضْعَفِينَ عَلَى
 مَا رَأَيْتُمْ مِنِّي وَ مِنْ مُحَمَّدٍ عليه السلام فَيُشْنَعُوا عَلَيْكُمْ وَ يُكْذَبُوكُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَ أَطَعْنَا
 قَالَ فَانْصَرِفُوا رَاشِدِينَ كَامِلِينَ فَانْصَرَفُوا قَالَ جَابِرٌ قُلْتُ سَيِّدِي وَ كُلُّ مَنْ لَا يَعْرِفُ
 هَذَا الْأَمْرَ عَلَى الْوَجْهِ الَّذِي صَنَعْتَهُ وَ بَيَّنَّتهُ إِلَّا أَنْ عِنْدَهُ مَحَبَّةٌ وَ يَقُولُ بِفَضْلِكُمْ
 وَ يَتَّبِرُ مِنْ أَعْدَائِكُمْ مَا يَكُونُ حَالُهُ قَالَ يَكُونُ فِي خَيْرٍ إِلَى أَنْ يَبْلُغُوا

حدیث ۶۵: جابر می گوید: با عده‌ای از دوستانم به محضر امام باقر علیه السلام

شرفیاب شدیم چون خدمت امام علیه السلام رسیدند بر او سلام کرده و احترام نمودند و آن
 بزرگوار را بزرگ و گرامی داشتند. امام علیه السلام فرمودند: ای جابر این‌ها برادران تو
 هستند اما هنوز مانده تا کامل شوند. بعد رو به آن‌ها کرد و فرمود: آیا شما اعتراف
 می‌کنید که خدای تبارک و تعالی آن‌چه بخواهد انجام می‌دهد، و آن‌چه را اراده فرماید
 حکم می‌کند و هیچ‌کس قادر نیست حکم او را نقض کرده و رأی او را رد کند و از
 آن‌چه انجام می‌دهد سؤال نمی‌شود و مردمان هستند که مورد بازجویی قرار
 می‌گیرند؟ عرض کردند: بله همان‌طور است که فرمودید، خداوند آن‌چه را بخواهد
 انجام می‌دهد، و آن‌چه را اراده کند فرمان می‌دهد. من گفتم: خدا را سپاس، این‌ها
 همگی آگاه بوده و معرفت داشته و کاملند. امام علیه السلام فرمود: ای جابر! آن‌چه را
 نمی‌دانی شتاب‌زده درباره‌اش قضاوت مکن. من از گفته‌ی امام متحیر و سرگردان
 شدم. فرمود: از آن‌ها بپرس آیا علی بن الحسین علیه السلام می‌تواند به صورت فرزندش
 محمد تغییر کند؟ جابر گوید: از ایشان پرسش نمودم و آن‌ها از جواب دادن خودداری
 کرده و ساکت ماندند. امام علیه السلام فرمود: ای جابر! از آن‌ها سؤال کن آیا محمد می‌تواند
 به صورت علی بن الحسین علیه السلام درآید و تغییر کند؟ جابر گوید: از ایشان سؤال نموده

و آن‌ها بازهم از جواب دادن خودداری کرده و ساکت ماندند. آن‌گاه امام علیه السلام به من نگاهی کرده و فرمودند: این است آن‌چه به تو خبر دادم که این‌ها هنوز کامل نشده‌اند. من به آن‌ها گفتم: چه شده، چرا به امام خود جوابی نمی‌دهید؟ بازهم ساکت مانده و در شک فرو رفتند. امام علیه السلام این همان است که گفتم این‌ها باید مراحل دیگری را طی کنند تا کامل شوند. و آن‌گاه امام علیه السلام فرمود: چه شده چرا سخن نمی‌گویید؟ آن‌ها به هم نگاه کرده و گفتگویی نموده سپس عرضه داشتند: ای فرزند رسول خدا صلی الله علیه و آله! نمی‌دانیم به ما بیاموز سرور عبادت پیشگان حضرت علی بن الحسین علیه السلام به فرزندش امام باقر علیه السلام نگاه کرده و به آن‌ها فرمود: این شخص کیست؟ عرضه داشتند: فرزند شماست، امام علیه السلام فرمود: من کیستم؟ عرضه داشتند: علی بن الحسین علیه السلام و پدر ایشان جابر گوید: بعد از این پرسش‌ها امام علیه السلام کلماتی فرمود که ما نفهمیدیم ناگهان دیدیم محمد علیه السلام به صورت پدرش علی بن الحسین علیه السلام و امام سجّاد علیه السلام به صورت فرزندش محمد علیه السلام گردید، آن‌ها با مشاهده این دگرگونی از روی تعجب گفتند: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» امام علیه السلام فرمود: از قدرت پروردگار تعجب نکنید، من محمد علیه السلام هستم و محمد علیه السلام منست، و محمد بن علی علیه السلام فرمود: از کار خدا شگفت زده نشوید من علی علیه السلام هستم و علی علیه السلام منست و همه ما یکی هستیم و از یک نور آفریده شده‌ایم و روح ما از امر خدا و از عالم امرست، أَوْلْنَا مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله وَ أَوْسَطْنَا مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله وَ آخِرْنَا مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله وَ كُنَّا مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله جابر گوید: وقتی این کلمات را از امام علیه السلام شنیدند همگی با صورت به روی زمین افتاده، بر خدا سجده کرده و گفتند: ما به ولایت شما و مقامات پنهان شما ایمان آوردیم و به ویژگی‌های شما اقرار کردیم. امام سجّاد علیه السلام فرمود: سر از سجده بردارید، اکنون شما عارف، آگاه و رستگار شدید، و کامل گشته و به حدّ کمال رسیدید، شما را به خدا آن‌چه از من و فرزندم محمد مشاهده نمودید به هیچ یک از آشنایان خود که به این مرتبه نرسیده بلکه

کوتاهی کرده و آن‌ها را به ضعف کشیده‌اند خبر ندهید که شمارا سرزنش و تکذیب می‌کنند. عرضه داشتند: گفتارتان را شنیدیم و اطاعت می‌کنیم. فرمود: شما به حد رشد و کمال رسیده، اکنون بازگردید. جابر عرضه داشت: مولای من هرکه این امر را به وجهی که بیان کرده‌اید نشناسد اما شما را دوست داشته و مطیع‌تان باشد، از دشمنانتان بیزاری جسته و به برتری شما اقرار نماید، حالش چگونه است؟ فرمود: او در مسیر سعادت و خیر و خوبی قرار گرفته تا آن که به آن پایه از معرفت دست یابد...^{۴۵۴}

وظیفه مردم کسب معرفت الله اطهار

حدیث ۷۰: عَنْ زُرَّارَةَ وَ حُمْرَانَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالُوا سَأَلْنَاهُمَا عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كَافَّةً﴾ قَالَ أَمْرُوا بِمَعْرِفَتِنَا

حدیث ۷۰: امام باقر عليه السلام در باره‌ی آیه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كَافَّةً﴾^{۴۵۵} فرمودند: یعنی مردم مأمور به معرفت ما خانواده هستند.^{۴۵۶}

۴۵۴. بحار الانوار ج ۲۶ ص ۱۴ باب ۱۴ نادر فی معرفتهم صلوات الله عليهم بالنورانية و فيه ذكر
جمل من فضائلهم ح ۲ مقصود امام عليه السلام اینست که در راه درستی گام بر می‌دارد اما زمانی کامل می‌گردد
که به این حد از معرفت ما برسد.

۴۵۵. البقرة آیه ۲۰۸

۴۵۶. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۱۰۲ [سورة البقرة (۲): آیه ۲۰۸] ح ۲۹۵

دقت در فضائل امته اطهار علیهم السلام راهی برای کسب معرفت

۲۶۵

اگر دوست دارید فضائل و کمالات خاندان رسالت را بشناسید در کارهای شگفت‌انگیز آنان دقت کنید، بلکه درباره‌ی رفتار شیعیان آن‌ها ابراهیم علیه السلام اسماعیل علیه السلام داود علیه السلام و سلیمان علیه السلام توجه کنید، بلکه به علم و قدرت وصی حضرت سلیمان آصف بن برخیا علیه السلام بیندیشید! تا بدانید، چگونه او در طبیعت تصرف کرده با این‌که او فقط علمی از کتاب را می‌دانسته و علم همه‌ی کتاب نزد او نبوده است.

﴿قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ قَالَ عَفْرَيْتُ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفَكَ فَلَمَّا رَأَهُ مُسْتَقَرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ﴾^{۴۵۷}

قرآن کریم آن قضیه را چنین حکایت می‌کند: حضرت سلیمان علیه السلام به اطرافیان‌ش فرمود: کدام‌یک از شما می‌تواند تخت بلقیس را قبل از آن که خود را تسلیم نمایند بیاورد، عفریتی از جن گفت: من آن را می‌آورم پیش از آن که از جای خود برخیزی و من بر این کار قدرتمند و امین هستم، کسی که قسمتی از علم کتاب نزد او بود گفت: من آن را قبل از آن‌که چشمت برهم بخورد نزد تو حاضر می‌کنم، و چون چنین کرد و تخت را مشاهده کرد فرمود: این فضل و بخشش و لطف پروردگار است تا مرا بیازماید که شکرگزار او هستم یا نه؟ و هر که شکر کند برای خود شکر نموده و سپاس‌گزاری کرده، و کسی که کفر ورزد پروردگار من بی‌نیاز و بزرگوار

است. ۴۵۸ در فرمایش آصف بن برخیا رضی الله عنه که می‌گوید: ﴿أَنَا آتِيكَ بِهِ﴾ من آن را می‌آورم نکته مهمی است که ردّ گفتار وهابیت و پیروان جاهل آنهاست. ما برای آنان که می‌خواهند مسائل مربوط به ولایت را بهتر بفهمند تذکر می‌دهیم، خداوند بر آصف بن برخیا رضی الله عنه منت گذاشته و اسمی از اسماء خود را به او آموخت، با دانستن آن بر تصرف در زمان و مکان قدرت پیدا کرد و تخت بلقیس را از مملکت سبا به فارس آورد، در حالی که بین آن دو ۵۰۰ فرسخ فاصله بود، و این قدرت بزرگ فضل و بخشش الهی نسبت به او بود، و وقتی آصف رضی الله عنه خواست از این قدرت استفاده کند به سلیمان رضی الله عنه گفت: من آن را می‌آورم و نگفت: من آن را به اذن خدا می‌آورم. و از این آیهی شریفه می‌فهمیم وقتی خداوند انبیاء و اولیاء خود را قدرت و ولایت مرحمت کرد بر آنها واجب نیست، هنگام اظهار قدرت بگویند ما این کار را به اذن خدا انجام می‌دهیم، همان‌طور که بر ما واجب نیست، وقتی به آنها متوسل می‌شویم بگوئیم حاجت ما را به اذن خدا عنایت کنید، همان‌طور که گفته آصف رضی الله عنه را به حضرت سلیمان رضی الله عنه ملاحظه کردید، علم آصف رضی الله عنه و قدرت او نسبت به علم ائمه اطهار رضی الله عنهم مانند قطره‌ای نسبت به دریا بلکه کمتر از آنست، زیرا علم الكتاب یعنی علم تمامی کتاب نزد آنها است.

حدیث ۷۱: الْأَصْبَغُ بْنُ نُبَاتَةَ قَالَ سَأَلْتُ الْحُسَيْنَ رضی الله عنه فَقُلْتُ سَيِّدِي أَسْأَلُكَ عَنْ شَيْءٍ أَنَا بِهِ مُوقِنٌ وَإِنَّهُ مِنْ سِرِّ اللَّهِ وَ أَنْتَ الْمَسْرُورُ إِلَيْهِ ذَلِكَ السِّرُّ فَقَالَ يَا أَصْبَغُ أَتُرِيدُ أَنْ تَرَى مُخَاطَبَةَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله لِأَبِي دُونَ يَوْمِ مَسْجِدِ قُبَا قَالَ هَذَا الَّذِي أَرَدْتُ قَالَ قُمْ فَإِذَا أَنَا وَ هُوَ بِالْكُوفَةِ فَنَظَرْتُ فَإِذَا الْمَسْجِدُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيَّ بَصْرِي فَتَبَسَّسَ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ يَا أَصْبَغُ إِنَّ سُلَيْمَانَ بْنَ دَاوُدَ أُعْطِيَ الرِّيحَ

عُدُّهَا شَهْرٌ وَ رَوَّاحُهَا شَهْرٌ وَ أَنَا قَدْ أُعْطِيتُ أَكْثَرَ مِمَّا أُعْطِيَ سُلَيْمَانُ فَقُلْتُ
 صَدَقْتَ وَ اللَّهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ نَحْنُ الَّذِينَ عِنْدَنَا عِلْمُ الْكِتَابِ وَ بَيَانُ
 مَا فِيهِ وَ لَيْسَ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ مَا عِنْدَنَا لِأَنَّ أَهْلَ سِرِّ اللَّهِ فَتَبَسَّمَ فِي وَجْهِ ثُمَّ
 قَالَ نَحْنُ آلُ اللَّهِ وَ وَرَثَةُ رَسُولِهِ فَقُلْتُ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى ذَلِكَ قَالَ لِي ادْخُلْ فَدَخَلْتُ
 فَإِذَا أَنَا بِرَسُولِ اللَّهِ مُحْتَبِئِي فِي الْمِحْرَابِ بِرِدَائِهِ فَنَظَرْتُ فَإِذَا أَنَا بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام
 قَابِضٌ عَلَى تَلَايِبِ الْأَعْسِرِ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَعْضُ عَلَى الْأَنَامِلِ وَ هُوَ يَقُولُ
 بِنَسِّ الْخَلْفِ خَلَفْتَنِي أَنْتَ وَ أَصْحَابُكَ عَلَيْكُمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَ لَعْنَتِي الْخَبَرَ

حدیث ۷۱: اصبغ می گوید: به امام حسین علیه السلام عرض کردم: ای سرور من! از
 مطلبی سؤال می‌کنم که به آن یقین دارم و آن از اسرار بوده و در وجود شما نهفته
 است. فرمود: ای اصبغ! آیا می‌خواهی مکالمه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را با ابوبکر در روز
 مسجد قبا مشاهده کنی؟ عرض کردم: این همان چیزی است که اراده کرده‌ام. فرمود:
 برخیز، ناگهان خود را در کوفه مشاهده کرده و کمتر از چشم به هم زدنی مسجد را
 دیدم، آن حضرت در صورت من تبسمی کرد و سپس فرمود: خداوند باد را مسخر
 سلیمان بن داود کرد ﴿عُدُّهَا شَهْرٌ وَ رَوَّاحُهَا شَهْرٌ﴾^{۴۵۹} و من بیش از آن‌چه به او عطا
 شده نصیبم گردیده است. عرض کردم: به خدا قسم! همان‌طور است، سپس فرمود: علم
 کتاب و بیان آن نزد ماست و هیچ‌یک از آفریدگان خدا به دلیل آن‌که اهل سر الهی
 است آن چه را نزد ما هست ندارد. سپس فرمود: ما وابستگان پروردگار و وارثین
 رسول خداییم. فرمود: داخل شو. پس داخل مسجد شدم، ناگهان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را در

محراب دیدم که ردا به خود پیچیده، در این هنگام امیرمؤمنان (علیه السلام) را مشاهده کردم، که گریبان ابوبکر را گرفته. پیامبر (صلی الله علیه و آله) در حالی که انگشت به دندان گرفته بود فرمود: تو و اصحاب تو بد بازماندگانی بعد از من بودید، لعنت خدا و لعنت من بر شما باد. ۴۶۰

از این واقعه تعجب نکنید، زیرا خاندان وحی (علیهم السلام) به مقتضای ولایت‌شان قدرت تصرف در ملکوت آسمان‌ها و زمین دارند.

حدیث ۷۲: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي زَاهِرٍ عَنِ الْحَشَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قَالَ: قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ قَالَ فَرَجَّ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) بَيْنَ أَصَابِعِهِ فَوَضَعَهَا فِي صَدْرِهِ ثُمَّ قَالَ وَ عِنْدَنَا وَ اللَّهُ عِلْمُ الْكِتَابِ كُلُّهُ.

حدیث ۷۲: عبدالرحمان بن کثیر از امام صادق (علیه السلام) در تفسیر این آیه‌ی شریفه ﴿قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ﴾^{۴۶۱} نقل می‌کند که حضرت بین انگشتان خود را باز کرده و آن را روی سینه‌ی مبارکش قرار داده و فرمود: به خدا قسم! علم کتاب یعنی علم همه‌ی کتاب نزد ماست. ۴۶۲

۴۶۰. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۵۲ فصل فی معجزاته ع.

۴۶۱. النمل آیه ۴۰.

۴۶۲. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۲۲۹ کتاب الحجۃ بابُ أَنَّهُ لَمْ يَجْمَعْ الْقُرْآنَ كُلَّهُ إِلَّا الْأَيْمَةُ ع وَ أَنَّهُمْ يَعْلَمُونَ عِلْمَهُ كُلَّهُ ح ۵.

امور و علوم ما تردید نماید، مانند کسی است که معرفت و حقوق ما را مسخره می‌کند، حقیقتاً خداوند ولایت ما را در چند مورد از قرآن واجب نموده و آنچه باید عمل شود، آشکارا بیان و این مطلب را روشن کرده است.^{۴۶۳}

حدیث ۷۴: أَقُولُ قَالَ الشَّيْخُ حَسَنُ بْنُ سُلَيْمَانَ رَحِمَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِ الْمُحْتَضَرِ، رَوَى بَعْضُ عُلَمَاءِ الْإِمَامِيَّةِ فِي كِتَابِ مَنْهَجِ التَّحْقِيقِ إِلَى سَوَاءِ الطَّرِيقِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ: ... قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ... كَمَا أَتَيْتُ بِكُمْ وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ إِنِّي لَأَمْلِكُ مِنْ مَلَكَوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَا لَوْ عَلِمْتُمْ بَعْضَهُ لَمَا احْتَمَلْتُمْ جَنَانَكُمْ إِنَّ اسْمَ اللَّهِ الْأَعْظَمَ عَلَى اثْنَيْنِ وَ سَبْعِينَ حَرْفًا وَ كَانَ عِنْدَ أَصْفَ بْنِ بَرْخِيَا حَرْفٌ وَاحِدٌ فَتَكَلَّمَ بِهِ فَخَسَفَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الْأَرْضَ مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ عَرْشِ بَلْقِيسَ حَتَّى تَنَاوَلَ السَّرِيرَ ثُمَّ عَادَتِ الْأَرْضُ كَمَا كَانَتْ أَسْرَعَ مِنْ طَرْفِ النَّظَرِ وَ عِنْدَنَا نَحْنُ وَ اللَّهُ اثْنَانِ وَ سَبْعُونَ حَرْفًا وَ حَرْفٌ وَاحِدٌ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ اسْتَأْثَرَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ عَرَفْنَا مَنْ عَرَفْنَا وَ أَنْكَرْنَا مَنْ أَنْكَرْنَا

حدیث ۷۴: امیرالمؤمنین (علیه السلام) قسم به حق آن کسی که دانه را شکافت و خلق را آفرید من از اختیار و قدرتی نسبت به ملکوت آسمانها و زمین برخوردارم که شما تحمل دانستن بعضی از آن را ندارید، اسم اعظم پروردگار هفتاده و سه حرف است آصف بن برخیا یک حرف از آن را می‌دانست، با آن یک حرف در زمینی که بین او و

۴۶۳. إرشاد القلوب إلى الصواب ج ۲ ص ۴۱۶ أحاديث في فضائل أهل البيت ع، تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب ج ۶ ص ۴۸۴ [سورة الرعد(۱۳): الآيات ۴۰ إلى ۴۳]
تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۲۴۴ [سورة الرعد(۱۳): آية ۴۳] .....

تخت بلقیس بود تصرف کرد، آن را پیمود و تخت را برداشت، دو مرتبه زمین به شکل اول برگشت و این عمل سریع‌تر از یک چشم برهم زدن انجام شد. به خدا قسم! تمام هفتاد و دو حرف نزد ماست، و یک حرف است که مخصوص خداوند است و در علم غیب او نهفته، و هیچ نیرو و قدرتی نیست مگر به سبب خدای بزرگ و بلند مرتبه، شناخت ما را، هرکه به ما معرفت پیدا کرد، و انکار کرد ما را، هرکه ما را شناخت.^{۴۶۴}

گوشه‌ای از فضائل امه اطهار علیهم‌السلام

حدیث ۷۵: [فُرَاتٌ] قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ الْحَسَنِ بْنِ فُرَاتٍ الْقَرَازِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَامِرُ بْنُ كَثِيرٍ السَّرَّاجُ [عَنْ زِيَادِ حِيلُولَةَ] وَ حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ [بْنِ خَلْفِ الْعَطَّارِ] قَالَ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ علیه‌السلام وَ هُوَ يَقُولُ شَجْرَةَ أَصْلَهَا رَسُولُ اللَّهِ صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم وَ فَرَعُهَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ علیه‌السلام وَ أَغْصَانُهَا فَاطِمَةُ بِنْتُ النَّبِيِّ [مُحَمَّدٍ] وَ ثَمَرُهَا الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ [عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ وَ التَّحِيَّةُ وَ الْإِكْرَامُ] فَإِنَّهَا شَجْرَةُ النُّبُوَّةِ وَ بَيْتُ [نَبْتُ] الرَّحْمَةِ وَ مِفْتَاحُ الْحِكْمَةِ وَ مَعْدِنُ الْعِلْمِ وَ مَوْضِعُ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ مَوْضِعُ سِرِّ اللَّهِ وَ وَدِيعَتُهُ وَ الْأَمَانَةُ الَّتِي عُرِضَتْ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ الْجِبَالِ وَ حَرَمُ اللَّهِ الْأَكْبَرِ وَ بَيْتُ اللَّهِ الْعَتِيقُ وَ ذِمَّتُهُ [حَرَمُهُ] وَ عِنْدَنَا عِلْمُ الْمَنَائَا وَ الْبَلَايَا وَ

۴۶۴. البرهان فی تفسیر القرآن ج ۵ ص ۱۲۷ [سورة ق (۵۰): الآيات ۱ الى ۹] ح ۱۰۰۲۶

الْقَضَايَا وَالْوَصَايَا وَفَضْلُ الْخِطَابِ وَ مَوْلِدُ الْإِسْلَامِ وَ أَنْسَابُ الْعَرَبِ كَانُوا نُورًا
 مُشْرِقًا حَوْلَ عَرْشِ رَبِّهِمْ فَأَمَرَهُمْ فَسَبَّحُوا فَسَبَّحَ أَهْلُ السَّمَاوَاتِ لِتَسْبِيحِهِمْ وَ
 إِنَّهُمْ لَصَافُونَ وَ إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمُسَبِّحُونَ فَمَنْ أَوْفَى بِذِمَّتِهِمْ فَقَدْ أَوْفَى بِذِمَّةِ اللَّهِ وَ
 مَنْ عَرَفَ حَقَّهُمْ فَقَدْ عَرَفَ حَقَّ اللَّهِ هُوَلَاءِ عِتْرَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ مَنْ جَحَدَ
 حَقَّهُمْ فَقَدْ جَحَدَ حَقَّ اللَّهِ هُمْ وُلَاةُ أَمْرِ اللَّهِ وَ خَزَنَةُ وَحْيِ اللَّهِ وَ وَرَثَةُ كِتَابِ اللَّهِ
 وَ هُمْ الْمُصْطَفَوْنَ بِاسْمِ اللَّهِ وَ أَمْنَاؤُهُ عَلَى وَحْيِ اللَّهِ هُوَلَاءِ أَهْلُ بَيْتِ النَّبُوَّةِ وَ
 مِضَاضُ [مِصَاضُ] الرِّسَالَةِ وَ الْمُسْتَأْنَسُونَ بِخَفِيْقِ أَجْنَحَةِ الْمَلَائِكَةِ مَنْ كَانَ
 يَغْدُوهُمْ جَبْرِيْلُ [بِأَمْرِ] الْمَلِكِ الْجَلِيْلِ بِخَبْرِ التَّنْزِيْلِ وَ بُرْهَانَ الدَّلَائِلِ هُوَلَاءِ
 أَهْلُ بَيْتِ [الْبَيْتِ] أَكْرَمَهُمُ اللَّهُ بِشَرْفِهِ وَ شَرَفَهُمْ بِكَرَامَتِهِ وَ أَعَزَّهُمُ بِالْهَدَى وَ
 ثَبَّتَهُمُ بِالْوَحْيِ وَ جَعَلَهُمْ أَيْمَةً هِدَاةً وَ نُورًا فِي الظُّلْمِ لِلنَّجَاةِ وَ اخْتَصَّهُمُ لِدِينِهِ وَ
 فَضَّلَهُمُ بِعِلْمِهِ وَ آتَاهُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِيْنَ وَ جَعَلَهُمْ عِمَادًا لِدِينِهِ وَ
 مُسْتَوْدَعًا لِمَكْنُونِ سِرِّهِ وَ أَمْنَاءَ عَلَى وَحْيِهِ مَطْلَبًا [نُجَبَاءَ] مِنْ خَلْقِهِ وَ شُهَدَاءَ
 عَلَى بَرِيَّتِهِ وَ اخْتَارَهُمُ اللَّهُ وَ اجْتَبَاهُمْ وَ خَصَّهُمْ وَ اصْطَفَاهُمْ وَ فَضَّلَهُمْ وَ
 ارْتَضَاهُمْ وَ انْتَجَبَهُمْ وَ انْتَفَلَهُمْ [وَ انْتَقَاهُمْ] وَ جَعَلَهُمْ نُورًا لِلْبِلَادِ وَ عِمَادًا لِلْعِبَادِ
 [وَ أَدْلَاءَ لِلْأُمَّةِ عَلَى الصِّرَاطِ فَهُمْ أَيْمَةُ الْهَدَى وَ الدُّعَاةُ إِلَى التَّقْوَى وَ كَلِمَةُ اللَّهِ
 الْعُلْيَا] وَ حُجَّتُهُ الْعُظْمَى هُمُ النَّجَاةُ وَ الزُّلْفَى هُمُ الْخَيْرَةُ الْكِرَامُ هُمُ الْقَضَاةُ
 الْحَكَامُ هُمُ النُّجُومُ الْأَعْلَامُ هُمُ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ هُمُ السَّبِيْلُ الْأَقْوَمُ الرَّاغِبُ
 عَنْهُمْ مَارِقٌ وَ الْمُقَصِّرُ عَنْهُمْ زَاهِقٌ وَ اللَّازِمُ لَهُمْ لَاحِقٌ هُمْ نُورُ اللَّهِ فِي قُلُوبِ
 الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْبِحَارُ السَّايِعَةُ لِلشَّارِبِيْنَ أَمْنٌ لِمَنْ إِلَيْهِمُ التَّجَاةُ وَ أَمَانٌ لِمَنْ تَمَسَكَ

بِهِمْ إِلَى اللَّهِ يَدْعُونَ وَ لَهُ يُسَلِّمُونَ وَ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ وَ بَيِّنَاتِهِ [وَ بَيِّنَاتِهِ وَ
 بِكِتَابِهِ] يَحْكُمُونَ فِيهِمْ بَعَثَ اللَّهُ رَسُولَهُ وَ عَلَيْهِمْ هَبَطَتْ مَلَائِكَتُهُ وَ بَيْنَهُمْ
 نَزَلَتْ سَكِينَتُهُ وَ إِلَيْهِمْ بُعِثَ [نَفْثَ] الرُّوحِ الْأَمِينِ مِنَّا مِنَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ فَضَّلَهُمْ
 بِهِ وَ خَصَّهُمْ بِذَلِكَ وَ آتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ [وَ] بِالْحِكْمَةِ قَوَاهُمْ فُرُوعُ طَيِّبَةٌ وَ أُصُولُ
 مُبَارَكَةٌ مُسْتَقَرٌّ قَرَارِ الرَّحْمَةِ حُزَانُ الْعِلْمِ وَ وَرَثَةُ الْحِلْمِ وَ أَوْلُو التَّقَى وَ النَّهْيِ وَ
 النُّورِ وَ الضِّيَاءِ وَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ وَ بَقِيَّةُ الْوَصَايَا مِنْهُمْ الطَّيِّبُ ذِكْرُهُ الْمُبَارَكُ
 اسْمُهُ مُحَمَّدٌ ﷺ الْمُصْطَفَى وَ الْمُرْتَضَى وَ رَسُولُهُ الْأُمِّيُّ وَ مِنْهُمْ الْمَلِكُ الْأَزْهَرُ
 وَ الْأَسَدُ الْمُرْسَلُ [حَمَزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ] وَ مِنْهُمْ الْمُسْتَسْقَى بِهِ يَوْمَ الرَّمَادَةِ
 الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ عَمُّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ صِنُّو أَبِيهِ وَ [مِنْهُمْ] [جَعْفَرُ] ذُو
 الْجَنَاحَيْنِ وَ الْقِبْلَتَيْنِ وَ الْهَجْرَتَيْنِ وَ الْبَيْعَتَيْنِ مِنَ الشَّجَرَةِ الْمُبَارَكَةِ صَحِيحُ
 الْأَدِيمِ وَ ضَاحُ الْبُرْهَانِ وَ مِنْهُمْ حَبِيبُ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ أَخُوهُ وَ الْمُبْلَغُ عَنْهُ مِنْ
 بَعْدِهِ الْبُرْهَانُ وَ التَّأْوِيلُ وَ مُحْكَمُ التَّفْسِيرِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ وَ
 وَصِيِّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ الصَّلَوَاتُ الزَّكِيَّةُ وَ
 الْبَرَكَاتُ السَّنِيَّةُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ افْتَرَضَ اللَّهُ مَوَدَّتَهُمْ وَ وَلَا يَتَّهَمُ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ
 مُسْلِمَةٍ فَقَالَ فِي مُحْكَمِ كِتَابِهِ لِنَبِيِّهِ ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي
 الْقُرْبَى وَ مَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ قَالَ أَبُو
 جَعْفَرٍ ﷺ اِقْتِرَافُ الْحَسَنَةِ حُبْنَا [مَوَدَّتْنَا] أَهْلَ الْبَيْتِ

حدیث ۷۵: در کتاب تفسیر فرات می نویسد: زیاد بن منذر گوید: از امام

باقر ﷺ شنیدم که می فرمود: ما شجره نبوت، خانه رحمت، کلید حکمت، معدن علم و

دانش، جایگاه رسالت، محل آمد و رفت فرشتگان، موضع سر خدا و ودیعه او، امانتی که بر آسمان‌ها و زمین و کوه‌ها عرضه شد، حرم خدای اکبر، بیت عتیق خدا و پیمان اویسیم. علم مرگ و میرها، بلاها، پیشامدها، وصیت‌ها و فصل الخطاب، زادگاه اسلام و نژاد عرب نزد ماست. امامان معصوم (علیهم‌السلام) انوار درخشان در پیرامون عرش خدا بودند، خدای متعال دستور داد تا تسبیح نمایند، اهل آسمان‌ها از تسبیح آن‌ها به تسبیح مشغول شدند، آنان در پیشگاه خدای متعال صف‌زدگان و تسبیح‌کنندگانند، کسی که به پیمان آن‌ها وفا نماید در واقع به پیمان خداوند وفا نموده، و کسی که عارف به حقّ آنان باشد در واقع عارف به حقّ خداست، آنان عترت رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) و کسی که منکر حقّ ایشان باشد در واقع منکر حقّ خداست. آنان فرمانروایان امر خدا و گنجینه‌های وحی پروردگار و وارث کتاب خداوند، آنان برگزیدگان به امر خدا و امینان بر وحی اویند. آنان خاندان نبوت و مرکز رسالت و مأنوسان به حرکات پروبال فرشتگانند، کسانی که جبرئیل (علیه‌السلام) به فرمان پروردگار جلیل، آنان را با خبر تنزیل و برهان و دلیل تغذیه نموده. آنان اهل بیت پیامبرند که خداوند متعال به شرافت خویش آن‌ها را گرامی داشته و با کرامت و لطف خویش مفتخر و بزرگشان داشته و با هدایت عزیزشان کرده و به وسیله وحی استوارشان نموده و آن‌ها را پیشوایان هدایت برای راهنمایی و نور درخشان در تاریکی‌ها برای نجات قرار داده، آن‌ها را به دین خود مخصوص گردانیده و با علم خویش برتری داده و آن‌چه به احدی از جهانیان نداده به آن‌ها بخشیده. آن‌ها را پایه دین و جایگاه ودیعه نهادن اسرار پنهان و امینان وحی، و برگزیدگان از آفریدگان و گواهان بر مردم قرار داده و آنان را برگزیده و انتخاب کرده و اختصاص داده و امتیاز بخشیده و برتری داده و خشنود گردیده و گزینش نموده و برگزیدگان بهاء داده. آنان را نور جهان، تکیه‌گاه مردم، و راهنمایان مردم بر روی صراط قرار داده، چرا که آنان امامان هدایت، داعیان به سوی تقوا و کلمه‌ی

اعلای حقّ تعالی و حجّت عظمای الهی هستند. آنان نجات بخش و دارای قرب و منزلتند، آنان برگزیدگان گرامی، داوران فرمان‌روا، ستارگان درخشان، صراط مستقیم، وشاهراه استوارند که هر که از آنها رو برگرداند گمراه و آن‌که در حقّ آنها کوتاهی کند هلاک گردیده و آن‌که از آنها پیروی کند به هدف می‌رسد. آنان نور خدا در دل های مؤمنان و دریای گوارا برای تشنگانند، هر که به آنها پناه ببرد ایمن می‌شود و آنان برای کسی که به ایشان چنگ زند محل ایمنی و آرامشند، آنان دعوت‌کنندگان به سوی خدا و فرمانبردار اویند، و مجریان دستور پروردگار و حکم‌کنندگان به فرمان او هستند. خداوند متعال پیامبرش را در میان آنها مبعوث کرد، و فرشتگان خدا به سوی آنها فرود می‌آیند، و به پیامبری که از آنان است آرامش و سکینه پروردگار نازل گردیده، و روح‌الامین بر آنها نزول می‌کند، و این به جهت لطف و عنایتی است که خدای متعال بر آنها دارد که این امتیاز را بر آنان بخشیده و آن را بر آنان اختصاص داده، به آنان تقوا داده و با حکمت تقویتشان نموده. آنان شاخه‌های پاک و ریشه‌های مبارکند، قرارگاه رحمت حقّ، گنجینه‌های علم و دانش، وارثان حلم و شکیبایی، صاحبان تقوا و عقل و خرد، نور و روشنایی، وارثان پیامبران، و باقی‌مانده از اوصیایند که از خاندان آنها کسی است که یادش دلنشین و نامش مبارک باشد، یعنی حضرت محمد مصطفی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پیامبر برگزیده و امّی. و از آن خاندان است فرمانروایی که (همچون ستاره) می‌درخشید و همچون شیر ژیان می‌گرید، یعنی حضرت حمزه، فرزند عبدالمطلب صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و از آن خاندان است کسی که در سال خشک سالی رماده. تشنگان را سیراب کرد، و از آن خاندان است جعفر بن ابی‌طالب صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذوالجناحین کسی که به دو قبله نماز خواند و دو هجرت کرد و دو بیعت نمود، او از شجره‌ی مبارکی است که دارای روانی روشن و برهانی آشکار است. و از آن خاندان است دوست و برادر حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ که پیام‌رسان از طرف او، صاحب برهان،

تأویل و تفسیر محکم است، امیر و سرپرست مؤمنان و جانشین پیامبر ﷺ پروردگار جهانیان، یعنی علی بن ابی طالب (علیه السلام) که درودهای پاک و تهنیت‌های والای خدا بر او باد. آری، اینان کسانیند، که خداوند متعال مودت و ولایت آنها را بر هر مرد و زن مسلمان واجب نموده و در کتاب محکم خود «قرآن» به پیامبر ﷺ خطاب فرموده که بگو: «قُلْ لَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ» من هیچ پاداشی برای رسالتم از شما درخواست نمی‌نمایم جز دوستی و محبت بر خاندان و نزدیکانم، و هرکه کار نیکی انجام دهد بر او نیکی می‌افزایم چرا که خداوند آمرزنده و سپاس‌گزار است. در این هنگام امام باقر (علیه السلام) فرمود: منظور از کسب کردن حسنه، کار نیک محبت ما خاندان است.^{۴۶۵}

بدون معرفت عملی سودی نخواهد داشت

حدیث ۷۶: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ الرَّبِيعِ الْوَرَّاقُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ صَبَّاحِ الْمَدَائِنِيِّ عَنِ الْمُفَضَّلِ: أَنَّهُ كَتَبَ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فَجَاءَهُ هَذَا الْجَوَابُ مِنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) أَمَا بَعْدُ فَإِنِّي أُوصِيكَ وَ نَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ وَ طَاعَتِهِ فَإِنَّ مِنَ التَّقْوَى الطَّاعَةَ وَ الْوَرَعَ وَ التَّوَاضُّعَ لِلَّهِ وَ

۴۶۵. تفسیر فرات الکوفی ص ۳۹۵ ح ۵۲۷،

الباقین باختصاص مولانا علی علیه السلام بامره المؤمنین ص ۳۱۸ باب ۱۲۱ الباب فیما نذکره عن أحمد بن محمد الطبری من کتابه الذی أشرنا إلیه فی تسمیة مولانا علی ع بأمر المؤمنین و ولی المؤمنین و وصی رسول رب العالمین ح ۱،

الطَّمَانِينَةَ وَاجْتِهَادَ وَالأَخْذَ بِأَمْرِهِ وَالنَّصِيحَةَ لِرُسُلِهِ وَالمُسَارَعَةَ فِي مَرْضَاتِهِ
 وَاجْتِنَابَ مَا نَهَى عَنْهُ فَإِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ فَقَدْ أَحْرَزَ نَفْسَهُ مِنَ النَّارِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ
 أَصَابَ الخَيْرَ كُلَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالأخِرَةِ... فَمَنْ زَعَمَ أَنَّ ذَلِكَ إِنَّمَا هِيَ المَعْرِفَةُ وَ أَنَّهُ
 إِذَا عَرَفَ اكْتَفَى بِغَيْرِ طَاعَةٍ فَقَدْ كَذَبَ وَ أَشْرَكَ ذَاكَ لَمْ يَعْرِفْ وَ لَمْ يُطِيعْ وَ إِنَّمَا
 قِيلَ اعْرِفْ وَ اعْمَلْ مَا شِئْتَ مِنَ الخَيْرِ فَإِنَّهُ لَا يُقْبَلُ ذَلِكَ مِنْكَ بِغَيْرِ مَعْرِفَةٍ فَإِذَا
 عَرَفْتَ فَاعْمَلْ لِنَفْسِكَ مَا شِئْتَ مِنَ الطَّاعَةِ قَلَّ أَوْ كَثُرَ فَإِنَّهُ مَقْبُولٌ مِنْكَ أُخْبِرَكَ
 أَنَّ مَنْ عَرَفَ أَطَاعَ إِذَا عَرَفَ وَ صَلَّى وَ صَامَ وَ اعْتَمَرَ وَ عَظَّمَ حُرْمَاتِ اللَّهِ كُلَّهَا وَ
 لَمْ يَدْعُ مِنْهَا شَيْئاً وَ عَمِلَ بِالْبِرِّ كُلِّهِ وَ مَكَارِمِ الأَخْلَاقِ كُلَّهَا وَ تَجَنَّبَ سَيِّئَهَا وَ كُلَّ
 ذَلِكَ هُوَ النَّبِيُّ وَ النَّبِيُّ أَصْلُهُ وَ هُوَ أَصْلُ هَذَا كُلِّهِ لِأَنَّهُ جَاءَ بِهِ وَ دَلَّ عَلَيْهِ وَ أَمَرَ
 بِهِ وَ لَا يُقْبَلُ مِنْ أَحَدٍ شَيْئاً مِنْهُ إِلاَّ بِهِ وَ مَنْ عَرَفَ اجْتَنَبَ الكِبَايِرَ وَ حَرَّمَ
 الفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ وَ حَرَّمَ المَحَارِمَ كُلَّهَا لِأَنَّ بِمَعْرِفَةِ النَّبِيِّ وَ
 بِطَاعَتِهِ دَخَلَ فِيهَا دَخَلَ فِيهِ النَّبِيُّ ﷺ وَ خَرَجَ مِمَّا خَرَجَ مِنْهُ النَّبِيُّ ﷺ وَ مَنْ
 زَعَمَ أَنَّهُ يُحِلُّ الحَلَالَ وَ يُحَرِّمُ الحَرَامَ بِغَيْرِ مَعْرِفَةِ النَّبِيِّ لَمْ يُحِلِّ لِلَّهِ حَلَالاً وَ لَمْ
 يُحَرِّمْ لَهُ حَرَاماً وَ أَنَّهُ مَنْ صَلَّى وَ زَكَى وَ حَجَّ وَ اعْتَمَرَ وَ فَعَلَ ذَلِكَ كُلَّهُ بِغَيْرِ مَعْرِفَةٍ
 مِنْ افْتِرَاضِ اللَّهِ عَلَيْهِ طَاعَتَهُ لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ شَيْئاً مِنْ ذَلِكَ وَ لَمْ يُصَلِّ وَ لَمْ يُصُمْ وَ لَمْ
 يُزَكِّ وَ لَمْ يُحَجَّ وَ لَمْ يَعْتَمِرْ وَ لَمْ يَعْتَسِلْ مِنَ الجَنَابَةِ وَ لَمْ يَتَطَهَّرْ وَ لَمْ يُحَرِّمْ لِلَّهِ
 حَرَاماً وَ لَمْ يُحِلِّ لِلَّهِ حَلَالاً وَ لَيْسَ لَهُ صَلَاةٌ وَ إِن رَكَعَ وَ سَجَدَ وَ لَالَهُ زَكَاةٌ وَ إِن
 أَخْرَجَ لِكُلِّ أَرْبَعِينَ دِرْهَمًا دِرْهَمًا وَ مَنْ عَرَفَهُ وَ أَخَذَ عَنْهُ أَطَاعَ اللَّهَ

حدیث ۷۶: مفضل گفت نامه‌ای برای امام صادق (علیه السلام) نوشتم این جواب از طرف امام صادق (علیه السلام) آمد: من تو و خود را به تقوی و فرمانبرداری خدا سفارش می‌کنم از تقوی محسوب می‌شود، ورع و تواضع برای خدا و آرامش و کوشش و مطیع بودن و خیر خواهی برای فرستادگان خدا و سرعت در کارهای نیک و پرهیز از گناهان، هر که تقوی را پیشه خود کند جان خویش را از آتش جهنم به لطف خدا رها کرده و به تمام خیر دنیا و آخرت رسیده... هر که گمان کند تنها معرفت و شناخت لازم است و پس از عرفان احتیاج به عمل ندارد دروغ گفته و مشرک است چنین شخصی نه عرفان دارد و نه اطاعت کرده گفته‌اند: «اعْرِفْ وَ اعْمَلْ مَا شِئْتَ مِنْ الْخَيْرِ» بشناس و عرفان داشته باش آنگاه هر چه مایلی کار نیک انجام ده زیرا کار نیک بدون معرفت پذیرفته نمی‌شود وقتی عرفان پیدا کردی هر چه مایلی برای خود از اطاعت و فرمانبرداری انجام ده کم یا زیاد پذیرفته می‌شود (به شرط اینکه واجبات را ترک نکرده باشی). دقت کن هر که عارف باشد مطیع است وقتی عرفان یافت نماز می‌خواند روزه می‌گیرد عمره انجام می‌دهد و تمام دستورات را احترام می‌گذارد و ترک هیچ کدام را نمی‌کند تمام کارهای نیک و مکارم اخلاق را انجام می‌دهد و از بدی‌ها پرهیز می‌کند پایه تمام این‌ها پیامبر (صلی الله علیه و آله) است زیرا او آورده و راهنمایی کرده از کسی نمی‌پذیرد مگر با عرفان به او و هر که بشناسد او را از کبائر اجتناب می‌ورزد و فواحش را حرام می‌داند ظاهر و باطن و تمام محرمات را حرام می‌داند زیرا با شناختن پیامبر (صلی الله علیه و آله) وارد دستورات دین شده و از چیزهای حرام اطلاع یافته هر که چیزی را حلال یا حرام بداند بدون معرفت پیامبر (صلی الله علیه و آله) هرگز در راه خدا نه حلالی را حلال و نه حرامی را حرام دانسته هر که نماز، زکات، حج و عمره و تمام این دستورات را بدون معرفت کسی که آن‌ها را واجب کرده انجام دهد ذره‌ای از او قبول نمی‌کنند نه نماز خوانده و نه زکات داده و نه حج گزارده و نه

عمره و نه غسل جنابت و نه طهارت کرده نه حرامی را برای خدا مراعات نموده و نه حلالی را، او اهل نماز نیست گر چه رکوع و سجود کرده باشد و نه اهل پرداخت زکات است گر چه از هر چهل درهم یک درهم داده باشد هر که پیامبر ﷺ را بشناسد و مطیع او باشد از خدا اطاعت کرده.^{۴۶۶}

حدیث ۷۷: وَ يُؤَيِّدُ هَذَا مَا رَوَاهُ الشَّيْخُ أَبُو جَعْفَرٍ الطُّوسِيُّ بِإِسْنَادِهِ إِلَى الْفَضْلِ بْنِ شَادَانَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنْتُمْ الصَّلَاةُ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ أَنْتُمْ الزَّكَاةُ وَ أَنْتُمْ الْحَجُّ فَقَالَ يَا دَاوُدَ نَحْنُ الصَّلَاةُ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ نَحْنُ الزَّكَاةُ وَ نَحْنُ الصِّيَامُ وَ نَحْنُ الْحَجُّ وَ نَحْنُ الشَّهْرُ الْحَرَامُ وَ نَحْنُ الْبَلَدُ الْحَرَامُ وَ نَحْنُ كَعْبَةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ قِبْلَةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ وَجْهُ اللَّهِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿فَأَيْنَمَا تُولُوْا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ﴾ وَ نَحْنُ الْآيَاتُ وَ نَحْنُ الْبَيِّنَاتُ وَ عَدُوْنَا فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الْفَحْشَاءُ وَ الْمُنْكَرُ وَ الْبَغْيُ وَ الْخَمْرُ وَ الْمَيْسِرُ وَ الْأَنْصَابُ وَ الْأَزْلَامُ وَ الْأَصْنَامُ وَ الْأَوْثَانُ وَ الْجِبْتُ وَ الطَّاغُوتُ وَ الْمَيْتَةُ وَ الدَّمُ وَ لَحْمُ الْخِنْزِيرِ يَا دَاوُدُ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَنَا فَأَكْرَمَ خَلْقَنَا وَ فَضَّلَنَا وَ جَعَلَنَا أَمْنَاءَهُ وَ حَفِظْتَهُ وَ خَزَانَهُ عَلَى مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ وَ جَعَلَ لَنَا أَضْدَادًا وَ أَعْدَاءً فَسَمَّانَا فِي كِتَابِهِ وَ كَتَبَ عَنَّا بِأَحْسَنِ الْأَسْمَاءِ وَ أَحَبَّهَا إِلَيْهِ وَ سَمَّى أَضْدَادَنَا وَ أَعْدَاءَنَا فِي كِتَابِهِ وَ كَتَبَ عَنَّا بِأَسْمَائِهِمْ وَ ضَرَبَ لَهُمُ الْأَمْثَالَ فِي كِتَابِهِ فِي أَبْغَضِ الْأَسْمَاءِ إِلَيْهِ وَ إِلَى عِبَادِهِ الْمُتَّقِينَ

۴۶۶. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۵۲۶ باب ۲۱ باب فیہ شرح
 أمور النبی و الأئمة فی نفسهم و الرد علی من غلا بجهلهم ما لم يعرفوا من معنی أقوالیهم ح ۱

حدیث ۷۷: داود بن کثیر گفت به امام صادق علیه السلام عرضه داشتیم شما در قرآن نماز هستید و شما زکات و حج هستید؟ فرمود: داود ما در قرآن نماز و زکات، روزه، حج، ماه حرام و شهر حرام و کعبه و قبله و وجه الله هستیم. خداوند فرموده: ﴿فَأَيْنَمَا تُولُوْنَ فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ﴾^{۴۶۷} ما آیات و بینات هستیم و دشمن ما در قرآن فحشاء و منکر یعنی خمر، میسر، انصاب، ازلام اصنام، اوثان جبت طاغوت مردار خون لحم خنزیرند. خداوند ما را آفرید و به ما امتیاز بخشید ما را امان و نگهبانان و خزینه داران آسمانها و زمین قرار داد برای ما دشمنان و مخالفین قرار داد ما را در کتاب خود نام برد و از نامهای ما به بهترین چیزها که دوست داشت کنایه آورد دشمنان و مخالفین ما را نیز در کتاب خود به کنایه نام برد به نامهای بدترین چیزها در نزد خود و بندگان پرهیزگار.^{۴۶۸}

حدیث ۷۸: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو غَالِبٍ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّرَّارِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحَمِيرِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى السَّابَاطِيِّ، قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ أَبَا أُمَيَّةَ يُوسُفَ بْنَ ثَابِتٍ حَدَّثَ عَنكَ أَنَّكَ قُلْتَ لَا يَضُرُّ مَعَ الْإِيمَانِ عَمَلٌ وَلَا يَنْفَعُ مَعَ الْكُفْرِ عَمَلٌ فَقَالَ إِنَّهُ لَمْ يَسْأَلْنِي أَبُو أُمَيَّةَ عَنْ تَفْسِيرِهَا إِنَّمَا عَنَيْتُ بِهَذَا أَنَّهُ مَنْ عَرَفَ الْإِمَامَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ تَوَلَّاهُ ثُمَّ عَمِلَ لِنَفْسِهِ مَا شَاءَ مِنْ عَمَلِ الْخَيْرِ قَبْلَ مِنْهُ ذَلِكَ وَ ضَوْعِفَ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَ انْتَفَعَ بِأَعْمَالِ الْخَيْرِ مَعَ الْمَعْرِفَةِ فَهَذَا مَا عَنَيْتُ بِذَلِكَ وَ كَذَلِكَ لَا يَقْبَلُ

۴۶۷. البقرة آیه ۱۱۵

۴۶۸. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۲۱ مقدمة المؤلف

اللَّهُ مِنَ الْعِبَادِ الْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ الَّتِي يَعْمَلُونَهَا إِذَا تَوَلَّوْا الْإِمَامَ الْجَائِرَ الَّذِي لَيْسَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي يَعْفُورٍ أَلَيْسَ اللَّهُ تَعَالَى قَالَ «مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَرْعِ يَوْمِيذِ آمُنُونَ» فَكَيْفَ لَا يَنْفَعُ الْعَمَلُ الصَّالِحُ مِمَّنْ يُوَالِي أَيْمَةَ الْجَوْرِ فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام هَلْ تَدْرِي مَا الْحَسَنَةُ الَّتِي عَنَاهَا اللَّهُ تَعَالَى فِي هَذِهِ الْآيَةِ هِيَ مَعْرِفَةُ الْإِمَامِ وَطَاعَتُهُ وَقَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى «وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ» وَ إِنَّمَا أَرَادَ بِالسَّيِّئَةِ انْكَارَ الْإِمَامِ الَّذِي هُوَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَنْ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِوَلَايَةِ إِمَامٍ جَائِرٍ لَيْسَ مِنَ اللَّهِ وَ جَاءَ مُنْكَرًا لِحَقِّنَا جَاحِدًا لَوْلَايَتِنَا أَكْبَهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي النَّارِ

حدیث ۷۸: از عمار ساباطی نقل می کند که به امام صادق عليه السلام عرضه داشتم:

ابو امیه یوسف بن ثابت برایم نقل کرد که شما فرموده اید: «لَا يَصُرُّ مَعَ الْإِيمَانِ عَمَلٌ وَلَا يَنْفَعُ مَعَ الْكُفْرِ» عمل با داشتن ایمان عمل زیان نمی رساند و با کفر نیز عمل سودی ندارد. فرمود: ابو امیه پرسیدی که منظورم از این حرف چیست، منظورم از این سخن آن بود که هر که عارف به مقام امام از آل محمد عليهم السلام باشد و او را دوست بدارد و سپس هر چه مایل است برای خود از اعمال خیر انجام دهد از او پذیرفته می شود چندین برابر به او پاداش خواهند داد با معرفت از کار خوب بهره مند می شود، منظورم این بود. همین طور است که خداوند اعمال مردم را نخواهد پذیرفت در صورتی که دوستدار و طرفدار امام ستمگری باشند که از جانب خدا تعیین نشده. عبد الله بن ابی یعفور گفت مگر خداوند در این آیه نمی فرماید: «مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ

مِنْ فَرَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ ﴿٤٦٩﴾ پس چگونه سود نخواهد برد کسی که عمل صالحی انجام دهد با دوست داشتن پیشوایان جور. حضرت فرمود: می‌دانی حسنه‌ای که در آیه است منظور چیست؟ یعنی معرفت امام (علیه السلام) و اطاعت از او خداوند در این آیه فرموده: ﴿وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ﴿٤٧٠﴾ از سیئه منظورش انکار امامی است که از جانب خدا تعیین شده. آن‌گاه حضرت فرمود: هر که روز قیامت با ولایت امام ستمگر وارد محشر شود بستگی با خدا ندارد و منکر حق و ولایت ما خاندانست و خداوند او را در آتش جهنم سرازیر می‌کند. ﴿٤٧١﴾

بدون معرفت عملی از کسی پذیرفته نگردد

حدیث ۷۹: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ مَا جِيلَوِيهِ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ صَبَّاحِ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ الْمُفْضَلِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ كَتَبَ إِلَيْهِ كِتَابًا فِيهِ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَنْعَثْ نَبِيًّا قَطُّ يَدْعُو إِلَى مَعْرِفَةِ اللَّهِ لَيْسَ مَعَهَا طَاعَةٌ فِي أَمْرٍ وَلَا نَهْيٍ وَإِنَّمَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْعِبَادِ الْعَمَلَ بِالْفَرَائِضِ الَّتِي فَرَضَهَا اللَّهُ عَلَى حُدُودِهَا مَعَ مَعْرِفَةٍ مَنِ دَعَا إِلَيْهِ وَمَنْ أَطَاعَ حَرَّمَ الْحَرَامَ ظَاهِرَهُ وَبَاطِنَهُ وَصَلَّى وَصَامَ وَحَجَّ وَاعْتَمَرَ وَعَظَّمَ حُرْمَاتِ اللَّهِ كُلَّهَا وَلَمْ يَدْعُ مِنْهَا شَيْئًا وَعَمِلَ بِالْبِرِّ كُلِّهِ وَمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ كُلِّهَا

۴۶۹. النمل آیه ۸۹

۴۷۰. النمل آیه ۹۰

۴۷۱. الأمالی للطوسی ص ۴۱۷ [۱۴] المجلس الرابع عشر ح ۸۷

وَتَجَنَّبَ سَيِّئَهَا وَمَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يُحِلُّ الْحَلَالَ وَيُحَرِّمُ الْحَرَامَ بِغَيْرِ مَعْرِفَةِ النَّبِيِّ ﷺ لَمْ يُحِلِّ لِلَّهِ حَلَالًا وَلَا لَمْ يُحَرِّمِ لَهُ حَرَامًا وَإِنْ مَنْ صَلَّى وَزَكَى وَحَجَّ وَاعْتَمَرَ وَفَعَلَ ذَلِكَ كُلَّهُ بِغَيْرِ مَعْرِفَةٍ مِنْ افْتِرَاضِ اللَّهِ عَلَيْهِ طَاعَتَهُ فَلَمْ يَفْعَلْ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ لَمْ يُصَلِّ وَلَا يَصُمْ وَلَا يُزَكِّى وَلَا يَحُجَّ وَلَا يَعْتَمِرُ وَلَا يَغْتَسِلُ مِنَ الْجَنَابَةِ وَلَا يَتَطَهَّرُ وَلَا يَحَرِّمُ لِلَّهِ حَلَالًا وَلَا لَيْسَ لَهُ صَلَاةٌ وَإِنْ رَكَعَ وَإِنْ سَجَدَ وَلَا لَهُ زَكَاةٌ وَلَا حَجٌّ وَإِنَّمَا ذَلِكَ كُلُّهُ يَكُونُ بِمَعْرِفَةِ رَجُلٍ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى خَلْقِهِ بِطَاعَتِهِ وَأَمَرَ بِالْأَخْذِ عَنْهُ فَمَنْ عَرَفَهُ وَأَخَذَ عَنْهُ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ زَعَمَ أَنَّ ذَلِكَ إِنَّمَا هِيَ الْمَعْرِفَةُ وَأَنَّهُ إِذَا عَرَفَ اكْتَفَى بِغَيْرِ طَاعَةٍ فَقَدْ كَذَبَ وَأَشْرَكَ وَإِنَّمَا قِيلَ اعْرِفْ وَاعْمَلْ مَا شِئْتَ مِنَ الْخَيْرِ فَإِنَّهُ لَا يُقْبَلُ مِنْكَ ذَلِكَ بِغَيْرِ مَعْرِفَةٍ فَإِذَا عَرَفْتَ فَأَعْمَلْ لِنَفْسِكَ مَا شِئْتَ مِنَ الطَّاعَةِ قَلَّ أَوْ كَثُرَ فَإِنَّهُ مَقْبُولٌ مِنْكَ

حدیث ۷۹: مفضل بن عمر نقل کرده که گفت: حضرت ابی عبد الله نامه ای به

سوی وی مرقوم فرموده و در آن آمده بود: خداوند متعال هرگز پیامبری را مبعوث نفرموده که مردم را به معرفت باری تعالی دعوت کرده اما نسبت به اوامر و نواهی او سفارشی ننماید. خداوند از بندگان قبول می کند عمل به واجباتی را که قرار داده، با حفظ حدودی که معین کرده، با معرفت کسی که دعوت به خدا می نماید. کسی که خدا را اطاعت کند، حرام خدا را ظاهرا و باطنا حرام دانسته (و از انجام محرمات دوری کند) نماز خوانده و روزه می گیرد حج رفته و عمره بجا آورد، تمامی محرمات الهی را بزرگ شمرده و هیچ یک از (اوامر الهی) را ترک نکند، به تمامی اعمال نیک و هر چه از مکارم اخلاق است عمل کرده و از آنچه زشت و منکر است اجتناب نماید، و هر که گمان کند حلال را حلال و حرام را حرام دانسته، بدون معرفت پیامبر ﷺ حلالی را حلال و حرامی را برای خدا حرام ندانسته است، و اگر تمامی این کارها را

بدون معرفت کسی که خدا اطاعت او را واجب نموده (یعنی بدون معرفت رسول خدا ﷺ و ائمه اطهار علیهم السلام) انجام دهد هیچ کاری را انجام نداده نه نماز و نه روزه و نه زکات و نه حج و نه عمره بجا آورده و نه غسل از جنابت کرده و پاک نشده، نه حرامی را حرام و نه حلالی را حلال دانسته، اهل نماز نبوده گر چه رکوع و سجود را به جا آورده و نه زکاتی پرداخت نموده و نه حجی انجام داده، تمامی اینها در صورتی پذیرفته شود که بشناسد کسی را که خداوند بر مردم منت نهاده با اطاعت کردن و پیروی از او. هر که او را بشناسد و اطاعت کند خدا را اطاعت نموده و هر که گمان کند که تنها معرفت کافی بوده، و به اطاعت ایشان نیازی نیست، دروغ گفته و مشرک است. گفته شده بشناس، آنگاه هر چه می خواهی کار نیک انجام ده زیرا از تو نمی پذیرند کار نیک را مگر با معرفت. وقتی معرفت حاصل شد، آنگاه هر چه مایلی به نفع خود اطاعت و فرمانبرداری کن، کم و زیاد پذیرفته است. (یعنی با کسب معرفت در صورت انجام تمامی واجبات و ترک تمامی محرّمات اعمال تو مورد قبول درگاه احدیت خواهد بود چه مستحبات را زیاده انجام دهی و چه کم) ۴۷۲

معرفت ائمه اطهار حسنه است

حدیث ۸۰: فُرَاتُ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ عَبِيدٍ مَعْنَعًا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام): أَنَّهُ قَرَأَ ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾ فَقَالَ إِذَا جَاءَ بِهَا مَعَ الْوَلَايَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَإِذَا جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَأَمَّا قَوْلُهُ ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَرْعٍ يَوْمِئِذٍ آمِنُونَ﴾ فَالْحَسَنَةُ وَلَا يَتَنَا وَ

حُبْنًا وَ ﴿مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ﴾ فَهِيَ بُعْضُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عليه السلام
 لَا يَقْبَلُ اللَّهُ لَهُمْ عَمَلًا وَ لَا صَرْفًا وَ لَا عَدْلًا وَ هُمْ فِي نَارِ جَهَنَّمَ لَا يُخْرَجُونَ
 مِنْهَا وَ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ.

۲۸۵

حدیث ۸۰: امام صادق عليه السلام این آیه را قرائت نمود: ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ امْتَالِهَا﴾^{۴۷۳} آنگاه فرمودند: در صورتی کار نیک را با ولایت انجام دهد ده برابر می شود و اگر گناهی انجام دهد معادل همان کیفر می شود و اما این آیه ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَ هُمْ مِنْ فِرْعَ يَوْمِيذٍ اَمْنُونَ﴾^{۴۷۴} حسنه ولایت و حب ماست (به همراه معرفت) ﴿وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ﴾^{۴۷۵} نیز کینه اهل بیت عليه السلام است که از آن ها هیچ عملی را از خیر و خوبی نمی پذیرد و در آتش جهنم پیوسته خواهند بود و عذابشان تخفیف داده نمی شود.^{۴۷۶}

حدیث ۸۱: وَ قَالَ زَيْدُ بْنُ عَلِيٍّ وَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْجَدَلِيُّ قَالَ عَلِيُّ عليه السلام ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ﴾ قَالَ حُبْنًا وَ ﴿مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ قَالَ بُعْضُنَا

حدیث ۸۱: امام صادق عليه السلام در باره آیه شریفه ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ﴾^{۴۷۷} فرمود: حسنه حب ما و معرفت حق ما بوده و سِئَةِ بُعْضِ و آدا نکردن حق ماست.^{۴۷۸}

۴۷۳. الانعام آیه ۱۶۰

۴۷۴. النمل آیه ۸۹

۴۷۵. النمل آیه ۹۰

۴۷۶. تفسیر فرات الکوفی ص ۱۳۹ [سورة الأنعام(۶): آیه ۱۶۰]

۴۷۷. الانعام آیه ۱۶۰

۴۷۸. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام ج ۴ ص ۲۸۴ فصل المقدمات

لقمان حکیم صاحب معرفت

حدیث ۸۲: أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ [الْقَصِيرِ] النَّضْرِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَوْلُهُ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ﴾ قَالَ أُوتِيَ مَعْرِفَةَ إِمَامٍ زَمَانِهِ

حدیث ۸۲: علی بن قصیر می گوید: به امام صادق عليه السلام عرضه داشتم: فدایت شوم تفسیر این آیه چیست ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ﴾^{۴۷۹} و به لقمان حکمت آموختیم. حضرت فرمود: یعنی معرفت امام زمان خودش را.^{۴۸۰}

مردم به نسبت معرفتشان پاداش داده می شوند

حدیث ۸۳: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ عَمَّارِ السَّابِاطِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿أَفَمَنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ وَ مَأْوَاهُ جَهَنَّمَ وَ بئْسَ الْمَصِيرُ هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ﴾ فَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ هُمْ الْأَيَّمَةُ وَ هُمْ وَ اللَّهُ يَا

۴۷۹. لقمان آیه ۱۲

۴۸۰. تفسیر القمی ج ۲ ص ۱۶۱ [سورة لقمان (۳۱): الآيات ۶ الى ۱۰]

مقصود شناخت و معرفت پیامبر زمان خودش می باشد

عَمَّارٌ دَرَجَاتُ الْمُؤْمِنِينَ وَ بَوْلَايَتِهِمْ وَ مَعْرِفَتِهِمْ إِيَّانَا يُضَاعَفُ لَهُمْ أَعْمَالُهُمْ وَ يَرْفَعُ اللَّهُ لَهُمُ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى *

حدیث ۸۳: عمار ساباطی گوید: از امام صادق علیه السلام راجع به این قول خدای عز و جل پرسیدم که در کتابش فرموده ﴿أَفَمَنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطِ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَ بُئِسَ الْمَصِيرُ، هُمْ دَرَجَاتُ عِنْدَ اللَّهِ﴾ ^{۴۸۱} آیا کسی که از خشنودی خدا پیروی کرده مانند کسی است که بخشم خدا گرفتار شده و در دوزخ جایگاه دارد؟ چه بد سرانجامیست! ایشان درجات مختلفی نزد خدا دارند حضرت فرمود: کسانی که از خشنودی خدا پیروی کرده ائمه علیهم السلام هستند. ای عمار! به خدا که آن‌ها درجات اهل ایمانند، که به وسیله ولایت و معرفت ایشان نسبت به ما، خداوند اعمال نیکشان را چند برابر کند و درجات عالی آنها را افزاشته سازد... ^{۴۸۲}

شرح و توضیح: ارزش اعمال اشخاص بسته به میزان معرفتشان متفاوت است و بدون تردید رمز نجات و عاقب بخیری همان پیروی از وجود گرانقدر ائمه اطهار علیهم السلام می‌باشد.

۴۸۱. آل عمران آیه ۱۶۲ و ۱۶۳

۴۸۲. الکافی ج ۱ ص ۴۳۰ باب فيه نکت و نتف من التنزيل في الولاية ح ۸۴ ،
الوافی ج ۳ ص ۹۰۰ باب ۱۲۵ ما نزل فيهم ع و فی اولیائهم ح ۱۵۶۴_۵۳، مناقب آل ابی طالب
علیهم السلام لابن شهر آشوب ج ۴ ص ۱۷۹ باب فی إمامة أبی جعفر الباقر ع فصل فی المقدمات

خطبه امیرالمؤمنین علیه السلام پس از جنگ صفین

حدیث ۸۴: حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الطَّالِقَانِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى الْجَلُودِيُّ بِالْبَصْرَةِ قَالَ حَدَّثَنِي الْمُغِيرَةُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا رَجَاءُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَمْرٍو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرِ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ علیه السلام قَالَ: خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام بِالْكُوفَةِ عِنْدَ مُنْصَرَفِهِ مِنَ النَّهْرَوَانَ وَ بَلَغَهُ أَنَّ مُعَاوِيَةَ يَسُبُّهُ وَ يَعْيبُهُ وَ يَقْتُلُ أَصْحَابَهُ فَقَامَ خَطِيباً فَحَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ وَ صَلَّى عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلوات الله وسلاماته عليه وَ ذَكَرَ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ وَ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ لَوْ لَا آيَةٌ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَا ذَكَرْتُ مَا أَنَا ذَاكِرُهُ فِي مَقَامِي هَذَا يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى نِعْمِكَ الَّتِي لَا تُحْصَى وَ فَضْلِكَ الَّذِي لَا يُنْسَى أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ بَلَغَنِي مَا بَلَغَنِي وَ إِنِّي أَرَانِي قَدْ اقْتَرَبَ أَجَلِي وَ كَأَنِّي بِكُمْ وَ قَدْ جَهَلْتُ أَمْرِي وَ إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ مَا تَرَكَهُ رَسُولُ اللَّهِ كِتَابَ اللَّهِ وَ عَتْرَتِي وَ هِيَ عَتْرَةُ الْهَادِي إِلَى النَّجَاةِ خَاتَمِ الْأَنْبِيَاءِ وَ سَيِّدِ النَّجَبَاءِ وَ النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى صلوات الله وسلاماته عليه

حدیث ۸۴: در این جا به روایتی از امام محمد باقر علیه السلام اشاره می کنیم که حضرت فرمودند: بعد از بازگشت از نهروان، به امیرالمؤمنین علیه السلام عرضه داشتند: معاویه ناسزا و بدگویی کرده و اصحاب شما را می کشد. آن حضرت در ضمن خطبه ای بعد از حمد و ثناء الهی و درود و صلوات بر پیامبر اکرم صلوات الله وسلاماته عليه و تذکر نعمت های پروردگار بر رسولش فرمود: اگر این آیه در قرآن کریم نبود آن چه را گفتم نگفته

بودم، خداوند تبارک و تعالی فرموده ﴿وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ﴾^{۴۸۳} بعد فرمود: خداوند! سپاس و ستایش سزاوار توست به خاطر نعمت‌هایت که قابل شمارش نیست و به خاطر فضل و بخشش تو که فراموش شدنی نیست. ای مردم! به من رسیده آن چه رسیده، و همانا می‌بینم اجلم نزدیک شده و گویا هنوز نسبت به شأن من جاهلید و مرا نشناخته‌اید، و در میان شما به جا می‌گذارم آن چه را که رسول خدا ﷺ به جا گذاشت، و آن کتاب خدا و عترتم می‌باشند، که همان عترت آن هدایت‌کننده به طرف نجات یعنی خاتم انبیاء و سرور خوبان و پیامبر ﷺ برگزیده است.^{۴۸۴}

معرفت امیرالمؤمنین علیه السلام از زبان ایشان

حدیث ۸۵: أَقُولُ ذَكَرَ وَالِدِي رَحِمَهُ اللَّهُ أَنَّهُ رَأَى فِي كِتَابِ عَتِيقٍ، جَمَعَهُ بَعْضُ مُحَدِّثِي أَصْحَابِنَا فِي فَضَائِلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام هَذَا الْخَبَرَ وَوَجَدْتُهُ أَيْضاً فِي كِتَابِ عَتِيقٍ مُشْتَمِلٍ عَلَى أَخْبَارٍ كَثِيرَةٍ قَالَ رُوِيَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ أَنَّهُ قَالَ: سَأَلَ أَبُو ذَرٍّ الْغِفَارِيُّ سَلْمَانَ الْفَارِسِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا مَعْرِفَةُ الْإِمَامِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام بِالنُّورَانِيَّةِ قَالَ يَا جُنْدُبُ فَاْمُضْ بِنَا حَتَّى نَسْأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ قَالَ فَاتَيْنَاهُ فَلَمْ نَجِدْهُ قَالَ فَانْتَظَرْنَاهُ حَتَّى جَاءَ قَالَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ مَا جَاءَ بِكُمْ قَالَا جِئْنَاكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ نَسْأَلُكَ عَنْ مَعْرِفَتِكَ بِالنُّورَانِيَّةِ قَالَ

۴۸۳. الضحی آیه ۱۱.

۴۸۴. معانی الأخبار ص ۵۸ باب معانی أسماء محمد و علی و فاطمة و الحسن و الحسين و الأئمة ع ح ۹.

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ مَرْحَبًا بِكَمَا مِنْ وَلِيِّنِ مُتَعَاهِدِينَ لِدِينِهِ لَسْتُمْ بِمُقْصِرِينَ
لَعَمْرِي إِنَّ ذَلِكَ الْوَاجِبَ [وَاجِبٌ] عَلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ ثُمَّ قَالَ صَلَوَاتُ اللَّهِ
عَلَيْهِ يَا سَلْمَانَ وَ يَا جُنْدَبُ قَالَا لَبَّيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ إِنَّهُ لَا يَسْتَكْمِلُ
أَحَدُ الْإِيمَانَ حَتَّى يَعْرِفَنِي كُنْهَ مَعْرِفَتِي بِالنُّورَانِيَّةِ فَإِذَا عَرَفَنِي بِهَذِهِ الْمَعْرِفَةِ فَقَدْ
امْتَحَنَ اللَّهُ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ وَ شَرَحَ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَ صَارَ عَارِفًا مُسْتَبْصِرًا وَ مَنْ
قَصَرَ عَنِ مَعْرِفَةِ ذَلِكَ فَهُوَ شَاكٌّ وَ مُرْتَابٌ يَا سَلْمَانَ وَ يَا جُنْدَبُ قَالَا لَبَّيْكَ يَا
أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ ﷺ مَعْرِفَتِي بِالنُّورَانِيَّةِ مَعْرِفَةُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَعْرِفَةُ اللَّهِ عَزَّ
وَ جَلَّ مَعْرِفَتِي بِالنُّورَانِيَّةِ وَ هُوَ الدِّينُ الْخَالِصُ

حدیث ۸۵: محمد بن صدقه نقل کرد: اباذر غفاری از سلمان فارسی پرسید؟ معرفت امام امیرالمؤمنین (علیه السلام) به نورانیت چگونه است. سلمان گفت: با هم برویم از خود مولا سؤال کنیم. خدمت امیرالمؤمنین (علیه السلام) رسیده اما ایشان را نیافتیم. مدتی منتظر شدیم تا آمدند. سؤال فرمود: برای چه آمده‌اید. گفتیم: آمده‌ایم بپرسیم شما را چگونه با نورانیت می‌توان شناخت؟ فرمود: مرحبا به شما دو دوست متعهد که در راه دین کوتاهی ندارید. به جان خود سوگند یاد می‌کنم که این مطلب بر هر مرد و زن مؤمنی واجب است آن‌گاه فرمود: سلمان و اباذر. گفتیم: بفرمائید یا امیرالمؤمنین. فرمود: ایمان شخص کامل نمی‌شود مگر مرا به کُنْه معرفت با نورانیت بشناسد. وقتی به این صورت شناخت آن‌گاه دلش را خدا به ایمان آزمایش نموده و شرح صدر برای اسلام به او عنایت کرده و در این صورت است که عارف و بینا و مستبصر شود. و هرکه کوتاهی از این عرفان بنماید در حال شک و ارتیاب است. سلمان و اباذر شناخت با نورانیت شناخت خداست و شناخت خدا معرفت منست با نورانیت اینست همان دین خالص که خداوند

می فرماید ﴿وَمَا أُمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ﴾ می فرماید: دستور داده نشده به آن‌ها مگر این که ایمان به نبوت حضرت محمد ﷺ آورند که همان دین حنیف محمدی خالص است.^{۴۸۵}

توضیح: مقصود اینست که تنها راه برای رسیدن به معرفت خداوند تبارک و تعالی شناخت حجت های خداوند است و شناخت خدا بدون شناخت ائمه اطهار (علیهم السلام) حاصل نمی گردد زیرا ایشان آیینہ صفات خداوندی هستند و خداوند به واسطه ایشان خود را به مردم می شناساند.

لزوم شناخت امام

حدیث ۸۹: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) أَخْبِرْنِي عَنْ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ مِنْكُمْ وَاجِبَةً عَلَى جَمِيعِ الْخَلْقِ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بَعَثَ مُحَمَّدًا (عليه السلام) إِلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ رَسُولًا وَحُجَّةً لِلَّهِ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ فِي أَرْضِهِ فَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ (عليه السلام) وَاتَّبَعَهُ وَصَدَّقَهُ فَإِنَّ مَعْرِفَةَ الْإِمَامِ مِنَّا وَاجِبَةٌ عَلَيْهِ وَ مَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَ لَمْ يَتَّبِعْهُ وَ لَمْ يُصَدِّقْهُ وَ يَعْرِفْ حَقَّهُمَا فَكَيْفَ يَجِبُ عَلَيْهِ مَعْرِفَةُ الْإِمَامِ وَ هُوَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ يَعْرِفُ حَقَّهُمَا قَالَ قُلْتُ فَمَا

۴۸۵. بحار الأنوار ج ۲۶ ص ۱ تنمة كتاب الإمامة، تنمة أبواب علامات الإمام و صفاته و شرائطه و ينبغي أن ينسب إليه و ما لا ينبغي باب ۱۴ نادر في معرفتهم صلوات الله عليهم بالنورانية و فيه ذكر جمل من فضائلهم ح ۱.

تَقُولُ فِيمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ يُصَدِّقُ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَمِيعِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ يَجِبُ عَلَى أَوْلِيكَ حَقُّ مَعْرِفَتِكُمْ قَالَ نَعَمْ أَلَيْسَ هَؤُلَاءِ يَعْرِفُونَ فُلَانًا وَ فُلَانًا قُلْتُ بَلَى قَالَ أَتَرَى أَنَّ اللَّهَ هُوَ الَّذِي أَوْقَعَ فِي قُلُوبِهِمْ مَعْرِفَةَ هَؤُلَاءِ وَ اللَّهُ مَا أَوْقَعَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا الشَّيْطَانُ لَا وَ اللَّهُ مَا أَلْهَمَ الْمُؤْمِنِينَ حَقَّنَا إِلَّا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ.

حدیث ۸۹: زرارۃ گوید: به امام باقر علیه السلام عرضه داشتم: به من بفرمائید که آیا معرفت امام از شما خانواده بر تمام خلق واجبست؟ فرمود: خدای عز و جل محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را بر تمام مردم بعنوان رسول و حجت خدا بر همه خلقش در روی زمین مبعوث فرمود، هر که ایمان به خدا دارد و به محمد رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، و پیروی از او کند و او را تصدیق نماید معرفت امام از ما هم بر او واجب است، و کسی که به خدا و رسولش ایمان نیاورد و از او پیروی نکند و تصدیقش ننماید و حق خدا و رسولش را نشناسد، چگونه معرفت امام بر او واجب باشد در صورتی که بخدا و رسولش ایمان نیاورده و حق آنها را نشناخته است گفتم: پس چه می فرمائید در باره کسی که ایمان به خدا و رسولش دارد و رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را در همه آنچه خدا بدو فرستاده تصدیق کند، بر اینان حق شما واجب است؟ فرمود: آری، مگر اینان نیستند که فلان و فلان را می شناسند؟ گفتم: چرا، فرمود: نظرت این است که خدا همان کسی است که معرفت اینان را در دلشان انداخته به خدا معرفت آنها را در دلشان نیانداخته مگر شیطان، نه به خدا حق ما را خدای عز و جل به مؤمنان الهام کرده است. ^{۴۸۶}

حدیث ۸۸: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ بُرَيْدٍ قَالَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ

۴۸۶. الكافي ج ۱ ص ۱۸۰ كتاب الحجة باب معرفة الإمام والرد إليه ح ۳

وَتَعَالَى ﴿أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾ فَقَالَ
مَيِّتٌ لَا يَعْرِفُ شَيْئًا وَ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ إِمَامًا يُؤْتَمُّ بِهِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي
الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا قَالَ الَّذِي لَا يَعْرِفُ الْإِمَامَ عليه السلام *.

حدیث ۸۸: بُرَيْدٌ گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که در تفسیر قول خدا
تبارک و تعالی ﴿أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي
الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زِينٌ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾^{۴۸۷} آیا کسی که مرده
بوده و ما زنده‌اش کردیم و برای او پرتوی نهادیم که با آن میان مردم راه می‌رود مانند کسی
است که در ظلمات باشد و نتواند از آن به در آید فرمودند: مقصود از مرده نادانی است که
چیزی نمی‌فهمد و مقصود از نوری که با آن میان مردم راه می‌رود همان امام است
که از او پیروی می‌کند و مقصود از کسی که در ظلمات گرفتار است و نتواند از آن
به در آید، آن کسی است که امام عليه السلام را نشناسد.^{۴۸۸}

حدیث ۸۶: الْحُسَيْنُ عَنْ مُعَلَّى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنْ
أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ قَالَ حَدَّثَنَا غَيْرٌ وَاحِدٍ عَنْ أَحَدِهِمَا أَنَّهُ قَالَ: لَا يَكُونُ الْعَبْدُ مُؤْمِنًا
حَتَّى يَعْرِفَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ عليه السلام وَ الْأَئِمَّةَ عليهم السلام كُلَّهُمْ وَ إِمَامَ زَمَانِهِ وَ يَرُدَّ إِلَيْهِ وَ يُسَلِّمَ
لَهُ ثُمَّ قَالَ كَيْفَ يَعْرِفُ الْآخِرَ وَ هُوَ يَجْهَلُ الْأَوَّلَ *.

۴۸۷. انعام ۱۲۲

۴۸۸. الکافی ج ۱ ص ۱۸۵ کتاب الحجّة بابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَ الرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۱۳، کتاب الحجّة، أبواب
وجوب الحجّة و معرفته و حقوقه و کونه مبتلی و مبتلی به الآیات، باب ۶ معرفة الإمام و الرد إليه
ح ۱۲، بحار الأنوار ج ۶۴ ص ۳۰ کتاب الإیمان و الکفر أبواب الإیمان و الإسلام و التشیع و معانیها
و فضلها و صفاتها تفسیر

حدیث ۸۶: امام باقر علیه السلام بنده مؤمن نباشد تا خدا و رسولش و تمام ائمه علیهم السلام را و امام زمانش را بشناسد و درکارهایش به امام زمانش مراجعه کند و تسلیم او باشد، و سپس فرمود: چگونه آخری را بشناسد و او نسبت به اولی جاهل باشد. ^{۴۸۹}

حدیث ۸۷: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمَهْوَرٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ عَنْ ذَرِيحٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الْأَيِّمَةِ بَعْدَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله فَقَالَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِمَامًا ثُمَّ كَانَ الْحَسَنُ عليه السلام إِمَامًا ثُمَّ كَانَ الْحُسَيْنُ عليه السلام إِمَامًا ثُمَّ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام إِمَامًا ثُمَّ كَانَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام إِمَامًا مَنْ أَنْكَرَ ذَلِكَ كَانَ كَمَنْ أَنْكَرَ مَعْرِفَةَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَ مَعْرِفَةَ رَسُولِهِ صلى الله عليه وآله ثُمَّ قَالَ قُلْتُ ثُمَّ أَنْتَ جُعِلَتْ فِدَاكَ فَأَعَدْتَهَا عَلَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَقَالَ لِي إِنِّي أَنْمَأُ حَدَّثْتُكَ لِتَكُونَ مِنْ شُهَدَاءِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي أَرْضِهِ.

حدیث ۸۷: از امام صادق علیه السلام از امامان بعد از پیغمبر صلى الله عليه وآله پرسیدم، فرمود: امیرالمؤمنین علیه السلام امام است و سپس امام حسن علیه السلام امام است، پس از او حسین علیه السلام امام است و بعد از او علی بن الحسین علیه السلام امام است، سپس محمد بن علی علیه السلام امام است، هرکه منکر این حقیقت باشد چون کسی است که منکر معرفت خدا تبارک و تعالی و معرفت رسول صلى الله عليه وآله اوست بعد از این ذریح گوید: عرضه داشتم: پس از آنها

۴۸۹. الکافی ج ۱ ص ۱۸۰ کتاب الحجة بَابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَ الرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۲، وسائل الشیعة ج ۲۷ ص ۶۴ كِتَابُ الْقَضَاءِ أَبْوَابُ صِفَاتِ الْقَاضِي وَ مَا يَجُوزُ أَنْ يَقْضِيَ بِهِ بَاب ۷ وجوب الرجوع فی جميع الأحكام إلى المعصومين ح ۳۲۰۷، الوافی ج ۲ ص ۸۱، کتاب الحجة، أبواب وجوب الحجة و معرفته و حقوقه و كونه مبتلى و مبتلى به الآيات، باب ۶ معرفة الإمام و الرد إليه ح ۲

توئی، قربانت، سه بار این گفته را باز گفتم، به من فرمود: همانا من این حدیث را به تو گفتم: تا تو از گواهان خدا تبارک و تعالی باشی در زمین او^{۴۹۰}

در باره آل محمد علیهم السلام صفات خدای دیان هستند

آل مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ صِفَاتُ الدِّيَانِ، وَ صَفْوَةُ الْمَنَانِ، وَ خَاصَّةُ الرَّحْمَنِ وَ سُفْرَاءُ الْغَيْبِ وَ الْقُرْآنِ، فَلَيْسَ لِلْخَلْقِ عَلَى عَظَمَتِهِمْ نِسْبَةٌ، وَ لَا بَعْضٌ جَلَالِهِمْ مَعْرِفَةٌ، فَمَعْرِفَةُ الْعَامَّةِ لِعَلِيِّ إِنَّهُ فَارِسُ الْفُرْسَانِ، وَ قَاتِلُ الشَّجَعَانِ وَ مُبِيدُ الْأَقْرَانِ، وَ مَعْرِفَةُ الْخَاصَّةِ لَهُ أَفْضَلُ مِنْ فُلَانٍ وَ فُلَانٍ، فَلِذَلِكَ إِذَا سَمِعُوا أَسْرَارَهُ أَنْكَرُوا وَ اسْتَكْبَرُوا وَ ذَهَلُوا وَ جَهَلُوا وَ هُمْ فِي جَهْلِهِمْ غَيْرُ مَلُومِينَ لِأَنَّهُمْ لَوْ عَرَفُوا أَنَّ مُحَمَّدًا هُوَ الْوَاحِدُ الْمَطْلُوقُ، وَ أَنَّ عَلِيًّا هُوَ الْعَلِيُّ الْمَطْلُوقُ، فَلَهُمَا الْوِلَايَةُ عَلَى الْكُلِّ، وَ السَّبْقُ عَلَى الْكُلِّ، وَ التَّصَرُّفُ فِي الْكُلِّ، لِأَنَّهُمَا الْعِلَّةُ فِي وُجُودِ الْكُلِّ...

عالم بزرگواری در شان ایشان می فرماید: آل محمد علیهم السلام صفات خدای دیان و برگزیدگان خدای منان و خواص خدای رحمان و سخنگویان غیب و قرآن هستند. پس در بین مخلوقات نسبتی با عظمت تر از این نیست و نمی توان عظمت جلال آن ها را شناخت. معرفت عمومی از علی علیه السلام این است که او مبارز مبارزان و قاتل شجاعان و نابود کننده بزرگان و معرفت خواص از او اینست، که او از فلانی و فلانی افضل

۴۹۰. الکافی ج ۱ ص ۱۸۰ کتاب الحجة باب مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَ الرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۵، الوافی ج ۲ ص ۸۸، الوافی ج ۲ ص ۸۳، کتاب الحجة، أبواب وجوب الحجة و معرفته و حقوقه و كونه مبتلى و مبتلى به الآيات، باب ۶ معرفة الإمام و الرد إليه ح ۵

است و به همین خاطر وقتی اسرار او را می‌شنوند آن را انکار کرده و تکبر ورزیده و مضطرب می‌شوند و جهل دارند اما آن‌ها به خاطر جهل‌شان سرزنش نمی‌شوند، چرا که اگر بدانند محمد ﷺ همان واحد مطلق است و علی علیه السلام همان علی مطلق است و آن دو ولایت بر همه چیز داشته و سبقت بر همه چیز دارند و حق تصرف در همه چیز دارند، چرا که آن دو علت وجود همه چیز هستند.

معرفت حقیقی عنایتی از جانب خداوند

حدیث ۹۰: قَالَ عَسْكَرُ مَوْلَى أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام: ... يَا عَسْكَرُ تَشْكُونَ فَنَنْبِتُكُمْ وَ تَضْعِفُونَ فَتُقَوِّيْكُمْ وَ اللَّهُ لَا وَصَلَ إِلَيَّ حَقِيقَةَ مَعْرِفَتِنَا إِلَّا مَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِ بِنَا وَ ارْتَضَاهُ لَنَا وَلِيًّا.

حدیث ۹۰: امام جواد علیه السلام خطاب به شخصی به نام عسکر فرمودند: ای عسکر! دچار شک و تردید می‌شوید ما شمارا آگاه می‌کنیم، سست و ضعیف می‌شوید و ما شما را تقویت می‌کنیم. و به خدا قسم! به حقیقت معرفت و شناخت ما نمی‌رسد مگر کسی که خداوند براو منت گذارد و او را به عنوان ولی و دوست ما پسند کرده و برگزیند. ^{۴۹۱}

حدیث ۹۱: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارُ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ الْفَزَارِيِّ عَنْ عَبَّادِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ أَبِي نُوَيْرَةَ

۴۹۱. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام لابن شهر آشوب ج ۴ ص ۳۸۸ باب إمامة أبی جعفر محمد بن علی التقی فصل فی معجزاته ح ۲

[مَنْصُورِ بْنِ نُؤَيْرَةَ] عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي قُدَّامَةَ الْفَدَّانِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِ بِمَعْرِفَةِ أَهْلِ بَيْتِي وَوَلَايَتِهِمْ فَقَدْ جَمَعَ اللَّهُ لَهُ الْخَيْرَ كُلَّهُ

حدیث ۹۱: و به این مطلب رسول گرامی اسلام ﷺ تصریح فرموده: کسی که خداوند بر او منت گذاشته معرفت و ولایت اهل بیت (علیهم السلام) مرا به او عنایت کند تمام خوبی‌ها را برای او جمع نموده. ۴۹۲

حدیث ۹۲: إِنَّ لِلَّهِ إِلَهًا إِلَّا اللَّهُ شُرُوطًا وَإِنِّي [أَنَا] وَ ذُرِّيَّتِي مِنْ شُرُوطِهَا ۴۹۳

حدیث ۹۲: و فرمایش امیرالمؤمنین (علیه السلام) شاهد این مطلب است که فرمود: همانا برای کلمه‌ی توحید یعنی لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ شرایطی است و من و ذریه‌ام از آن شرایطیم.

حدیث ۹۳: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَقِيلٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ رَاهُوَيْهِ قَالَ: لَمَّا وَافَى أَبُو الْحَسَنِ الرُّضَا (علیه السلام) نَيْسَابُورَ وَ أَرَادَ أَنْ يَرْحَلَ مِنْهَا إِلَى الْمَأْمُونِ اجْتَمَعَ إِلَيْهِ أَصْحَابُ الْحَدِيثِ فَقَالُوا لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ تَرَحَّلْ عَنَّا وَ لَا تُحَدِّثْنَا بِحَدِيثِ فَسْتَفِيدَهُ مِنْكَ وَ قَدْ كَانَ قَعَدَ فِي الْعَمَارِيَّةِ فَاطَّلَعَ رَأْسُهُ وَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ (علیه السلام) يَقُولُ سَمِعْتُ أَبِي جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ (علیه السلام) يَقُولُ سَمِعْتُ أَبِي مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ (علیه السلام) يَقُولُ سَمِعْتُ أَبِي عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ (علیه السلام) يَقُولُ سَمِعْتُ أَبِي الْحُسَيْنِ بْنَ عَلِيٍّ (علیه السلام) يَقُولُ سَمِعْتُ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ سَمِعْتُ جَبْرِئِيلَ (علیه السلام) يَقُولُ سَمِعْتُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ لَا

۴۹۲. الأمالی للصدوق ص ۴۷۴، المجلس الثانی و السبعون ح ۹.

۴۹۳. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم ص ۱۱۵ فی فضائلهم ح ۲۰۰۲

إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حِصْنِي فَمَنْ دَخَلَ حِصْنِي أَمِنَ مِنْ عَذَابِي فَلَمَّا مَرَّتِ الرَّاحِلَةُ نَادَانَا بِشُرُوطِهَا وَأَنَا مِنْ شُرُوطِهَا. ۲۹۸

حدیث ۹۳: امام رضا علیه السلام در حدیث سلسله الذهب می فرماید: که خدای متعال فرمودند: کلمه لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دژ مستحکم من بوده، هر که در آن وارد شود از عذاب من در امانست و اما شرایطی دارد و من از جمله آن شرایط هستم، یعنی پذیرش و اقرار به ولایت ما اهل بیت علیهم السلام.^{۴۹۴}

معرفت امام و مراجعه به او

حدیث ۹۴: الْحُسَيْنُ عَنْ مُعَلَّى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ قَالَ حَدَّثَنَا غَيْرٌ وَاحِدٍ عَنْ أَحَدِهِمَا أَنَّهُ قَالَ: لَا يَكُونُ الْعَبْدُ مُؤْمِنًا حَتَّى يَعْرِفَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَ الْأَيَّمَةَ كُلَّهُمْ وَ إِمَامَ زَمَانِهِ وَ يَرُدَّ إِلَيْهِ وَ يُسَلِّمَ لَهُ ثُمَّ قَالَ كَيْفَ يَعْرِفُ الْآخِرَ وَ هُوَ يَجْهَلُ الْأَوَّلَ*.

حدیث ۹۴: امام باقر علیه السلام فرمود: بنده خدا مؤمن نباشد تا آنکه خدا و رسولش و همه ائمه علیهم السلام و امام زمانش را بشناسد و در امورش به امام زمانش رجوع کند و تسلیمش باشد، سپس فرمود: چگونه ممکن است کسی امام آخر را (که امام زمان اوست) بشناسد و امام اول را نشناسد (از این جهت معرفت همه ائمه علیهم السلام در ایمان شرط شد که طریق شناختن همه امامان یکی است و امام بعدی به نص امام سابق شناخته گردد).^{۴۹۵}

۴۹۴. الأمالی (للصدوق) النص ۲۳۵ المجلس الحادی و الأربعون ح ۸

۴۹۵. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۱۸۰ باب ۷ بابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَ الرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۲

حدیث ۹۵: عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمِقْدَامِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ إِنَّمَا يَعْرِفُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ يَعْبُدُهُ مَنْ عَرَفَ اللَّهَ وَ عَرَفَ إِمَامَهُ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ مَنْ لَا يَعْرِفُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَ لَا يَعْرِفُ الْإِمَامَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ فَإِنَّمَا يَعْرِفُ وَ يَعْبُدُ غَيْرَ اللَّهِ هَكَذَا وَ اللَّهُ ضَلَالًا.

حدیث ۹۵: امام باقر عليه السلام می فرمود: تنها کسی خدای عزوجل را شناسد و پرستش کند که هم خدا را بشناسد و هم امام از ما خاندان را و کسی که خدای عزوجل را نشناسد و امام عليه السلام از ما خاندان را نشناسد غیر خدا را شناخته و عبادت کرده، این چنین (مانند عامه مردم) که به خدا گمراهند.^{۴۹۶}

حدیث ۹۶: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ عَنْ ذَرِيحٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْأَيْمَةِ بَعْدَ النَّبِيِّ فَقَالَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ إِمَامًا ثُمَّ كَانَ الْحَسَنُ إِمَامًا... مَنْ أَنْكَرَ ذَلِكَ كَانَ كَمَنْ أَنْكَرَ مَعْرِفَةَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَ مَعْرِفَةَ رَسُولِهِ عليه السلام

حدیث ۹۶: امام صادق عليه السلام: امیرالمؤمنین عليه السلام امام بود سپس حسن عليه السلام امام بود.... کسی که امامت آنان را انکار کند مانند کسی است که معرفت خدای تعالی و معرفت رسول خدا ص را انکار کرده است.^{۴۹۷}

حدیث ۹۷: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَخْبِرْنِي عَنْ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ

۴۹۶. الكافي كتاب الحجّة ج ۱ ص ۱۸۱ باب ۷ بابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَ الرَّدُّ إِلَيْهِ ح ۴

۴۹۷. الكافي كتاب الحجّة ج ۱ ص ۱۸۱ بابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَ الرَّدُّ إِلَيْهِ ح ۵

مِنْكُمْ وَاجِبَةٌ عَلَى جَمِيعِ الْخَلْقِ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بَعَثَ مُحَمَّدًا ﷺ إِلَيَّ
 النَّاسِ أَجْمَعِينَ رَسُولًا وَحُجَّةً لِلَّهِ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ فِي أَرْضِهِ فَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ
 بِمُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَاتَّبَعَهُ وَصَدَّقَهُ فَإِنَّ مَعْرِفَةَ الْإِمَامِ مِنَّا وَاجِبَةٌ عَلَيْهِ وَ مَنْ
 لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَ لَمْ يَتَّبِعْهُ وَ لَمْ يُصَدِّقْهُ وَ يَعْرِفْ حَقَّهُمَا فَكَيْفَ يَجِبُ
 عَلَيْهِ مَعْرِفَةُ الْإِمَامِ وَ هُوَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ يَعْرِفُ حَقَّهُمَا قَالَ قُلْتُ فَمَا
 تَقُولُ فِيمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ يُصَدِّقُ رَسُولَهُ فِي جَمِيعِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ يَجِبُ عَلَى
 أَوْلِيكَ حَقُّ مَعْرِفَتِكُمْ قَالَ نَعَمْ أَلَيْسَ هَؤُلَاءِ يَعْرِفُونَ فُلَانًا وَ فُلَانًا قُلْتُ بَلَى قَالَ
 أَتَرَى أَنَّ اللَّهَ هُوَ الَّذِي أَوْقَعَ فِي قُلُوبِهِمْ مَعْرِفَةَ هَؤُلَاءِ وَ اللَّهُ مَا أَوْقَعَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِهِمْ
 إِلَّا الشَّيْطَانُ لَا وَ اللَّهُ مَا أَلْهَمَ الْمُؤْمِنِينَ حَقَّنَا إِلَّا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ.*

حدیث ۹۷: زُرارة گوید: به امام باقر علیه السلام عرض کردم: به من بفرمائید که آیا
 معرفت امام علیه السلام از شما خانواده بر تمام خلق واجبست؟ فرمود: خدای عزوجل
 محمد صلی الله علیه و آله را بر تمام مردم به عنوان رسول و حجت خدا بر همه خلقتش در روی
 زمین مبعوث فرمود، پس هر که بخدا ایمان آورد و به محمد رسول خدا صلی الله علیه و آله ایمان
 آورد و پیرویش کند و تصدیقش نماید معرفت امام علیه السلام از ما خانواده بر او واجبست
 و کسی که به خدا و رسولش ایمان نیاورد و از او پیروی نکند و تصدیقش ننماید و
 حق خدا و رسولش را نشناسد، چگونه معرفت امام بر او واجب باشد در صورتی که
 به خدا و رسولش ایمان نیاورده و حق آنها را نشناخته است؟ (بلکه بر او واجبست
 اولاً خدا و رسولش را بشناسد و از رسول صلی الله علیه و آله پیروی کند آنگاه بایستی در پی کسب
 معرفت امام علیه السلام باشد) عرضه داشتم: پس چه می فرمائید در باره کسی که به خدا و
 رسولش ایمان آورده و پیغمبر صلی الله علیه و آله را نسبت به آنچه خدا بر او نازل کرده باور دارد،
 بر چنین اشخاص حق معرفت شما لازمست؟ فرمود: آری مگر اینان به فلان و فلان

معرفت ندارند؟ عرضه داشتیم: چرا امام علیه السلام فرمود: مگر عقیده داری که خدا معرفت فلان و فلان را در دل ایشان انداخته است؟ به خدا آن را کسی جز شیطان در دل ایشان نینداخته است، نه به خدا، حق ما را کسی جز خدا به مؤمنین الهام نکند (یعنی ای زراره این را هم بدان که معرفت ما گوهریست ربانی و توفیقی است الهی که جز به مردم سالم و پاک فطرت نرسد، چنانچه پیروی از پیشوایان ناحق عقیده‌ایست شیطانی که در اثر خبث باطن نصیب افراد دیگری گردد پس باید با تمسک جستن به ولایت ائمه اطهار علیهم السلام و پیروی از ایشان به سعادت ابدی نائل شد).^{۴۹۸}

حدیث ۹۸: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمَهْرٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ عَنْ ذَرِيحٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الْإِمَّةِ بَعْدَ النَّبِيِّ فَقَالَ كَانَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِمَامًا ثُمَّ كَانَ الْحَسَنُ إِمَامًا ثُمَّ كَانَ الْحُسَيْنُ إِمَامًا ثُمَّ كَانَ عَلِيُّ بْنُ عَلِيٍّ إِمَامًا مَنْ أَنْكَرَ ذَلِكَ كَانَ كَمَنْ أَنْكَرَ مَعْرِفَةَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَ مَعْرِفَةَ رَسُولِهِ ثُمَّ قَالَ قُلْتُ ثُمَّ أَنْتَ جُعِلَتْ فِدَاكَ فَأَعَدْتَهَا عَلَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَقَالَ لِي إِنِّي إِنَّمَا حَدَّثْتُكَ لِتَكُونَ مِنْ شُهَدَاءِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي أَرْضِهِ.

حدیث ۹۸: ذریح گوید: از امام صادق علیه السلام راجع به امامان بعد از پیغمبر صلی الله علیه و آله پرسیدم، فرمود: امیرالمؤمنین علیه السلام امامست و سپس حسن علیه السلام امامست و سپس حسین علیه السلام امامست و سپس علی بن محمد بن علی علیهم السلام امامست، هر که منکر اینان شود، مانند کسی است که معرفت خدای تبارک و تعالی و معرفت رسولش صلی الله علیه و آله را منکر شده است. عرضه داشتیم: قربانت گردم و سپس

۴۹۸. الکافی ج ۱ ص ۱۸۱ کتاب الحجّة باب ۷ بابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَ الرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۳

شما امامید؟ این سخن را سه مرتبه تکرار کردم فرمود: من این مطلب را تنها برای این به تو گفتم که از گواهان خدای تبارک و تعالی در زمینش باشی (یعنی تا خودت بدانی و به اهلش برسانی و از ناهلان پوشیده داری یا برای این که نزد خدا گواه باشی که من تبلیغ کردم و وظیفه خود را انجام دادم).^{۴۹۹}

حدیث ۹۹: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الرَّيَّانِ بْنِ شَيْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ يَا أَبَا حَمْرَةَ يَخْرُجُ أَحَدُكُمْ فَرَاسخَ فَيَطْلُبُ لِنَفْسِهِ دَلِيلًا وَ أَنْتَ بِطَرْقِ السَّمَاءِ أَجْهَلُ مِنْكَ بِطَرْقِ الْأَرْضِ فَاطْلُبْ لِنَفْسِكَ دَلِيلًا.

حدیث ۹۹: حضرت امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) در حدیثی بسیار زیبا فرمودند: ای ابی حمزه! شما جهت پیمایش فرسخی چند از رهگذر زمین، رهنمائی برای خویش بر می‌گزینید در حالی که تو به گذرگاه‌های آسمان نادان‌تری از گذرگاه‌های زمین پس برای خود رهنمائی بازیاب.^{۵۰۰}

حدیث ۱۰۰: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (ع) يَقُولُ كُلُّ مَنْ دَانَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بِعِبَادَةٍ يُجْهَدُ فِيهَا نَفْسَهُ وَ لَا إِمَامَ لَهُ مِنَ اللَّهِ فَسَعِيَهُ غَيْرُ مَقْبُولٍ وَ هُوَ ضَالٌّ مُتَحَيِّرٌ وَ اللَّهُ شَانِيٌّ لِأَعْمَالِهِ وَ مَثَلُهُ كَمَثَلِ شَاةٍ ضَلَّتْ عَنْ رَاعِيهَا وَ قَطِيعِهَا فَهَجَمَتْ ذَاهِبَةً وَ جَابِيَةً يَوْمَهَا فَلَمَّا جَنَّهَا اللَّيْلُ بَصُرَتْ بِقَطِيعِ غَنَمٍ مَعَ رَاعِيهَا فَحَنَّتْ إِلَيْهَا وَ اغْتَرَّتْ بِهَا فَبَاتَتْ مَعَهَا فِي مَرْبُضِهَا فَلَمَّا أَنْ سَاقَ

۴۹۹. الكافي ج ۱ ص ۱۸۱ كتاب الحجّة باب ۷ بابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَ الرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۵

۵۰۰. الكافي ج ۱ ص ۱۸۴ كتاب الحجّة باب ۷ بابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَ الرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۱۰

الرَّاعِي قَطِيعَهُ أَنْكَرَتْ رَاعِيَهَا وَ قَطِيعَهَا فَهَجَمَتْ مُتَحَيِّرَةً تَطْلُبُ رَاعِيَهَا وَ قَطِيعَهَا
فَبَصُرَتْ بِغَنَمٍ مَعَ رَاعِيهَا فَحَنَّتْ إِلَيْهَا وَ اغْتَرَّتْ بِهَا فَصَاحَ بِهَا الرَّاعِي الْحَقِي
بِرَاعِيكَ وَ قَطِيعِكَ فَأَنْتِ تَابِيهَةٌ مُتَحَيِّرَةٌ عَنِ رَاعِيكَ وَ قَطِيعِكَ فَهَجَمَتْ ذِعْرَةً
مُتَحَيِّرَةً تَابِيهَةً لَا رَاعِي لَهَا يُرْشِدُهَا إِلَى مَرَعَاهَا أَوْ يَرُدُّهَا فَبَيْنَا هِيَ كَذَلِكَ إِذَا اعْتَمَمَ
الذَّنْبُ ضَيَعَتْهَا فَأَكَلَهَا وَ كَذَلِكَ وَ اللَّهُ يَا مُحَمَّدُ مَنْ أَصْبَحَ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ لَا إِمَامَ
لَهُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ظَاهِرٌ عَادِلٌ أَصْبَحَ ضَالًّا تَابِيهَا وَ إِنْ مَاتَ عَلَى هَذِهِ الْحَالَةِ
مَاتَ مَيِّتَةً كُفْرٍ وَ نِفَاقٍ وَ اعْلَمْ يَا مُحَمَّدُ أَنَّ أَيْمَةَ الْجَوْرِ وَ اتَّبَاعَهُمْ لَمَعَزُولُونَ عَنِ
دِينِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَ أَضَلُّوا فَأَعْمَالُهُمُ الَّتِي يَعْمَلُونَهَا كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي
يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَى شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ.*

حدیث ۱۰۰: محمد بن مسلم گوید شنیدم که امام باقر (علیه السلام) می فرمود: هر که دینداری خدای عزوجل کند به وسیله عبادتی که خود را در آن به زحمت افکند ولی امام و پیشوائی که خدا معین کرده نداشته باشد، زحمتش ناپذیرفته و خود او گمراه و سرگردانست و خدا اعمال او را مبعوض و دشمن دارد، حکایت او حکایت گوسفندی است که از چوپان و گله خود گم شده و تمام روز سرگردان می رود و بر می گردد، چون شب فرا رسد گله ای با شبان به چشمش آید، بسوی آن گراید و به آن فریفته شود و شب را در خوابگاه آن گله به سربرد، چون چوپان گله را حرکت دهد، گوسفند گمشده گله و چوپان را ناشناس بیند، باز متحیر و سرگردان در جستجوی شبان و گله خود باشد که گوسفندانی را با چوپانش ببیند، به سوی آن رود و به آن فریفته گردد، شبان او را صدا زند که بیا و به چوپان و گله خود پیوند که تو سرگردانی و از چوپان و گله خود گمگشته ای، پس ترسان و سرگردان و گمراه حرکت کند و چوپانی که او را به چراگاه رهبری کند و یا به جایش برگرداند نباشد،

در همین میان گرگ گمشدن او را غنیمت شمارد و او را بخورد، به خدا ای محمد! کسی که از این امت باشد و امامی هویدا و عادل از طرف خدای عز و جل نداشته باشد چنین است، گم گشته و گمراهست و اگر با این حال بمیرد با کفر و نفاق مرده است، بدان ای محمد! که پیشوایان جور و پیروان ایشان از دین خدا برکنارند، خود گمراهند و مردم را گمراه کنند، اعمالی را که انجام می‌دهند چون خاکستریست که تندبادی در روز طوفانی به آن تازد، از کردارشان چیزی دست‌گیرشان نشود. اینست گمراهی دور. (آری به خدا سوگند هر که از تحت سرپرستی شما فرار کند گرفتار دین‌سازان و مذهب تراشان دغل و مخبط می‌شود پدر و مادرم به فدای شما).^{۵۰۱}

حدیث ۱۰۱: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ صَغِيرٍ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ رَبِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: أَبِي اللَّهِ أَنْ يُجْرِيَ الْأَشْيَاءَ إِلَّا بِأَسْبَابٍ فَجَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا وَ جَعَلَ لِكُلِّ سَبَبٍ شَرْحًا وَ جَعَلَ لِكُلِّ شَرْحٍ عِلْمًا وَ جَعَلَ لِكُلِّ عِلْمٍ بَابًا نَاطِقًا عَرَفَهُ مَنْ عَرَفَهُ وَ جَهَلَهُ مَنْ جَهَلَهُ ذَاكَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ نَحْنُ

حدیث ۱۰۱: امام صادق عليه السلام: خدا خودداری و امتناع فرموده که کارها را بدون اسباب فراهم آورد پس برای هر چیزی سبب و وسیله‌ای قرار داد و برای هر سبب شرح و گشایشی مقرر داشت و برای هر شرحی نشانه‌ای گذاشت و برای هر نشانه دری گویا نهاد، عارف حقیقی کسی است که این در را شناخت و نادان حقیقی کسی است که به این در نادان گشت، این در گویا رسول خدا صلى الله عليه وآله است و ما.^{۵۰۲}

۵۰۱. الکافی ج ۱ ص ۱۸۳ کتاب الحجّة باب ۷ بَابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَ الرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۸

۵۰۲. الکافی ج ۱ ص ۱۸۳ کتاب الحجّة باب ۷ بَابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَ الرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۷

شرح: اگر چه خدا قادر است که امور جهان را بدون علل و اسباب فراهم آورد، چنانچه گاهی عیسی علیه السلام را بدون پدر ایجاد می‌کند و آتش را بدون اسباب معمولی بر ابراهیم علیه السلام سرد و سلامت می‌نماید ولی به طور عموم و کلی اینگونه اراده فرموده که امور جهان را با وسائل و اسبابی مخصوص جریان دهد و فراهم آورد، و ترتیب اسباب در این حدیث شریف چنانست که خدا برای سعادت و نجات مردم سببی قرار داده که آن معرفت و اطاعت خدا و رسول صلی الله علیه و آله است و برای این سبب شرحی قرار داده که آن مقررات و قوانین دینی است و برای این شرح نشانه یا دانشی گذاشته که آن قرآن است و برای قرآن در گویائی مقرر داشته که آن پیغمبر صلی الله علیه و آله و ائمه معصومین علیهم السلام هستند پس هر که خواهد به سعادت و نجات رسد باید این طرق را بیماید.

حدیث ۱۰۲: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ مُقَرِّنٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ جَاءَ ابْنُ الْكَوَّاءِ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ عَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كَلًّا بِسِيمَاهُمْ فَقَالَ نَحْنُ عَلَى الْأَعْرَافِ نَعْرِفُ أَنْصَارَنَا بِسِيمَاهُمْ وَ نَحْنُ الْأَعْرَافُ الَّذِي لَا يُعْرِفُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا بِسَبِيلِ مَعْرِفَتِنَا وَ نَحْنُ الْأَعْرَافُ يُعْرِفُنَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى الصِّرَاطِ فَلَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفَنَا وَ عَرَفْنَاهُ وَ لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرَنَا وَ أَنْكَرْنَاهُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَوْ شَاءَ لَعَرَّفَ الْعِبَادَ نَفْسَهُ وَ لَكِنْ جَعَلْنَا أَبْوَابَهُ وَ صِرَاطَهُ وَ سَبِيلَهُ وَ الْوَجْهَ الَّذِي يُؤْتَى مِنْهُ فَمَنْ عَدَلَ عَنَّا وَ لَا يَتَنَا أَوْ فَضَّلَ عَلَيْنَا غَيْرَنَا فَإِنَّهُمْ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَا كِبُونَ فَلَا سَوَاءَ مَنِ اعْتَصَمَ النَّاسُ بِهِ وَ لَا سَوَاءَ

حَيْثُ ذَهَبَ النَّاسُ إِلَى عُيُونِ كَدْرَةَ يُفْرَغُ بَعْضُهَا فِي بَعْضٍ وَ ذَهَبَ مَنْ ذَهَبَ
إِلَيْنَا إِلَى عُيُونِ صَافِيَةٍ تَجْرِي بِأَمْرِ رَبِّهَا لَا نَفَادَ لَهَا وَ لَا انْقِطَاعَ. ۳۰۶

حدیث ۱۰۲: امام صادق (علیه السلام) می فرمود: ابن کواء نزد امیرالمؤمنین (علیه السلام) آمد و گفت «وَ بَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَ عَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كَلًّا بِسِيمَتِهِمْ»^{۵۰۳} و هر که را به حکمت و دانش رسانند در باره او مرحمت و عنایت بسیار کرده اند ای امیرمؤمنان بر اعراف مردانی باشند که همه کس را از رخسارشان شناسند یعنی چه؟ فرمود: مائیم بر اعراف که یاران خود را بر رخسارشان می شناسیم و مائیم اعراف که خدای عزوجل جز از طریق معرفت ما شناخته نشود و مائیم اعراف که خدا ما را در روز قیامت بر روی صراط معرفت قرار دهد، پس داخل بهشت نشود مگر کسی که ما او را شناسیم و او ما را شناسد و به دوزخ نرود جز آن که ما او را ناشناس دانیم و او ما را، خدای تبارک و تعالی اگر می خواست خودش را بی واسطه به بندگانش می شناسانید ولی ما را در و جاده و راه و طریق معرفت خود قرار داد، کسانی که از ولایت ما روگردانیده و دیگران را بر ما ترجیح دهند از صراط مستقیم منحرفند (در قیامت از صراط به سر در آیند) برابر نیست و برابر نیست کسانی که مردم به آنها پناه گیرند (که ما اهل بیت پیغمبر باشیم) با کسانی که خود محتاج پناهندگی به دیگران باشند (که پیشوایان عامه باشند) زیرا آن مردم (پیروان پیشوایان) به سوی چشمه های آب تیره اندک که از چشمه ای به چشمه دیگر ریزد رفتند و کسانی که سوی ما آمدند به سوی چشمه های صافی آمدند که آبش به امر پروردگار جاریست و تمام شدن و خشک شدن ندارد.^{۵۰۴}

۵۰۳. الاعراف آیه ۴۶

۵۰۴. الکافی کتاب ج ۱ ص ۱۸۴ الحجة باب ۷ بابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَالرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۹

توضیح: علومی را که ابو حنیفه و امثال او دارند تشبیه فرمود به چشمه آبی که تیره و کم است اولاً علم حقیقی نیست و مخلوط به جهل است و ثانیاً محدود و متناهی است و یک سلسله اصطلاحاتی است که دست بدست می‌گردد و علوم ربانی خود را تشبیه به چشمه صاف لا یزال فرمود. یعنی آنچه ما داریم اولاً عین و حقیقت علم است و ثانیاً رشته‌اش به اقیانوس نامحدود علم خدا متصل است که بریدن و تمام شدن ندارد، هر چه از ما بپرسید جواب گوئیم و آنچه گوئیم عین حقیقت و واقعست.

حدیث ۱۰۳: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أُورَمَةَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ دَخَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْجَدَلِيَّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَلَا أُخْبِرُكَ بِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَ هُمْ مِنْ فَرْعٍ يَوْمِئِذٍ آمِنُونَ وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكَبَّتْ وَ جُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ قَالَ بَلَى يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ جُعِلَتْ فِدَاكَ فَقَالَ الْحَسَنَةُ مَعْرِفَةُ الْوَلَايَةِ وَ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عليهم السلام وَ السَّيِّئَةُ انْكَارُ الْوَلَايَةِ وَ بُعْضُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عليهم السلام ثُمَّ قَرَأَ عَلَيْهِ هَذِهِ الْآيَةَ.

حدیث ۱۰۳: امام باقر عليه السلام فرمود: ابو عبدالله جدلی بر امیرالمؤمنین عليه السلام وارد شد حضرت فرمودند: ای ابو عبدالله نمی‌خواهی ترا خبر دهم از قول خدای عزوجل ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَ هُمْ مِنْ فَرْعٍ يَوْمِئِذٍ آمِنُونَ. وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكَبَّتْ وَ جُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾^{۵۰۵} هرکه کار نیکی آورد بهتر از آن را پاداش گیرد و از هراس روز قیامت ایمن باشند و هرکه کار بدی آورد برو در دوزخ افتد، مگر ممکن است

جز آنچه کرده/ید جزا ببینید عرض کرد: چرا ای امیرمؤمنان قربانت کردم، فرمود: کار نیک شناختن ولایت و دوستی ما اهل بیت (علیهم السلام) است و کار بد، انکار ولایت و دشمنی ما اهل بیت (علیهم السلام) بوده و باز هم آن آیه را تلاوت فرمود.^{۵۰۶}

حدیث ۱۰۴: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ الْحُرِّ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ﴿وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا﴾ فَقَالَ طَاعَةَ اللَّهِ وَ مَعْرِفَةَ الْإِمَامِ*.

حدیث ۱۰۴: امام صادق (علیه السلام) راجع به آیه ﴿يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَ مَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا﴾^{۵۰۷} و هرکه را به حکمت و دانش رسانند در باره او مرحمت و عنایت بسیار کرده فرمود: مراد از حکمت اطاعت خدا و معرفت امام است.^{۵۰۸}

حدیث ۱۰۵: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ بُرَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (عليه السلام) يَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَ جَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾ فَقَالَ مَيِّتٌ لَا يَعْرِفُ شَيْئًا وَ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ إِمَامًا يُؤْتَمُّ بِهِ ﴿كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا﴾ قَالَ الَّذِي لَا يَعْرِفُ الْإِمَامَ*.

حدیث ۱۰۵: از امام باقر (علیه السلام) در باره آیه ﴿أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَ جَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾^{۵۰۹} آیا کسی که مرده بود و ما او را زنده کردیم و به او نوری دادیم که

۵۰۶. الکافی ج ۱ ص ۱۸۵ کتاب الحجّة باب ۷ بابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَ الرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۱۴

۵۰۷. البقرة آية ۲۶۹

۵۰۸. الکافی کتاب الحجّة باب ۷ بابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَ الرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۱۱

۵۰۹. الانعام آية ۱۲۲

میان مردم راه رود سوال شد ایشان فرمود: مرده کسی است که به چیزی معرفت نداشته باشد ﴿نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّائِسِ﴾ و نوری که با آن میان مردم راه رود، امامی است که از او پیروی می‌کند، و این که فرماید ﴿كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا﴾ مانند کسی است که در ظلمات باشد و نتواند از آن به در رود کسی است که امام را نشناسد. ۵۱۰

حدیث ۱۰۶: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّكُمْ لَا تَكُونُونَ صَالِحِينَ حَتَّى تَعْرِفُوا وَ لَا تَعْرِفُوا حَتَّى تُصَدِّقُوا وَ لَا تُصَدِّقُوا حَتَّى تُسَلِّمُوا أَبْوَابًا أَرْبَعَةً لَا يَصْلُحُ أَوْلَاهَا إِلَّا بِأَخْرِهَا ضَلَّ أَصْحَابُ الثَّلَاثَةِ وَ تَاهُوا تَيْهًا بَعِيدًا إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَا يَقْبَلُ إِلَّا الْعَمَلَ الصَّالِحَ وَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ إِلَّا الْوَفَاءَ بِالشُّرُوطِ وَ الْعُهُودِ فَمَنْ وَفَى لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِشَرْطِهِ وَ اسْتَعْمَلَ مَا وَصَفَ فِي عَهْدِهِ نَالَ مَا عِنْدَهُ وَ اسْتَكْمَلَ مَا وَعَدَهُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَخْبَرَ الْعِبَادَ بِطُرُقِ الْهُدَى وَ شَرَعَ لَهُمْ فِيهَا الْمَنَارَ وَ أَخْبَرَهُمْ كَيْفَ يَسْلُكُونَ فَقَالَ ﴿وَ إِنِّي لَعَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾ وَ قَالَ ﴿إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ فَمَنْ اتَّقَى اللَّهَ فِيمَا أَمَرَهُ لَقِيَ اللَّهَ مُؤْمِنًا بِمَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ عليه السلام هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ فَاتَ قَوْمٌ وَ مَاتُوا قَبْلَ أَنْ يَهْتَدُوا وَ ظَنُّوا أَنَّهُمْ آمَنُوا وَ أَشْرَكُوا مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّهُ مَنْ أَتَى الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا اهْتَدَى وَ مَنْ أَخَذَ فِي غَيْرِهَا سَلَكَ طَرِيقَ الرَّدَى وَ صَلَّ اللَّهُ طَاعَةَ وَ لِيَّ أَمْرِهِ بِطَاعَةِ رَسُولِهِ عليه السلام وَ طَاعَةَ رَسُولِهِ عليه السلام بِطَاعَتِهِ فَمَنْ تَرَكَ طَاعَةَ وَ لَاةَ الْأَمْرِ لَمْ يُطِيعِ اللَّهَ وَ لَا رَسُولَهُ عليه السلام وَ هُوَ الْإِقْرَارُ بِمَا أَنْزَلَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَزَّ وَ

جَلَّ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ ﴿۱﴾ وَ التَّمِسُوا الْبُيُوتَ الَّتِي ﴿۲﴾ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَ يُذَكَرَ فِيهَا اسْمُهُ ﴿۳﴾ فَإِنَّهُ أَخْبَرَكُمْ أَنَّهُمْ ﴿۴﴾ رَجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَ لَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ إِقَامِ الصَّلَاةِ وَ إِتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَ الْأَبْصَارُ ﴿۵﴾ إِنَّ اللَّهَ قَدْ اسْتَحْلَصَ الرُّسُلَ لِأَمْرِهِ ثُمَّ اسْتَحْلَصَهُمْ مُصَدِّقِينَ بِذَلِكَ فِي نَذْرِهِ فَقَالَ ﴿۶﴾ وَ إِنَّ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿۷﴾ تَاهَ مِنْ جَهْلٍ وَ اهْتَدَى مَنْ أَبْصَرَ وَ عَقَلَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ ﴿۸﴾ فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَ لَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿۹﴾ وَ كَيْفَ يَهْتَدِي مَنْ لَمْ يُبْصِرْ وَ كَيْفَ يُبْصِرُ مَنْ لَمْ يَتَدَبَّرْ أَتَّبِعُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَ أَهْلَ بَيْتِهِ وَ أَقْرَبُوا بِمَا نَزَلَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَ أَتَّبِعُوا آثَارَ الْهُدَى فَإِنَّهُمْ عَلَامَاتُ الْأَمَانَةِ وَ الثَّقَى وَ اعْلَمُوا أَنَّهُ لَوْ أَنْكَرَ رَجُلٌ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ﷺ وَ أَقْرَبَ بَيْنَ سِوَاهُ مِنَ الرُّسُلِ لَمْ يُؤْمِنْ أَقْتَضُوا الطَّرِيقَ بِالْتِمَاسِ الْمَنَارِ وَ التَّمِسُوا مِنْ وَرَاءِ الْحُجُبِ الْأَثَارَ تَسْتَكْمِلُوا أَمْرَ دِينِكُمْ وَ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ.

حدیث ۱۰۶: امام صادق علیه السلام فرمود: شما صالح نباشید جز این که معرفت پیدا کنید و معرفت نیابید جز این که تصدیق کنید و تصدیق نکنید جز این که تسلیم باشید. هر چهار در (تسلیم و تصدیق و معرفت و صلاح) را بکوید که نخستین آنها جز به همراهی آخرشان شایسته نگردد، کسانی که همراه سه در باشند گمراه گشته و در بیراهی دوری افتاده‌اند. خدای تبارک و تعالی جز عمل صالح نپذیرد و جز وفاء به شروط و پیمان‌ها را نپذیرد، کسی که شرطش را با خدای عز و جل وفا کند و آن چه خدا در پیمانش بیان کرده به کار بندد به آنچه نزد خداست برسد و وعده خدا را کاملاً دریابد، خدای تبارک و تعالی بندگانش را به راه‌های هدایت خبر داده و برای ایشان در آن راه‌ها چراغهای بلند قرار داده و به آنها خبر داده است که چگونه راه پیمایند

و فرموده است ﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾^{۵۱۱} و من آمرزگار آن کسانم که توبه کرده و عمل صالح داشته و سپس راه هدایت پیماید. و فرموده است ﴿إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾^{۵۱۲} خداوند تنها از پرهیزکاران می پذیرد پس کسی که از خدا نسبت به او امرش باک داشته باشد خدا را ملاقات کند در حالی که مؤمن باشد به آنچه محمد ﷺ آورده است، افسوس، افسوس، که مردمی گذشتند و پیش از آن که هدایت یابند بمردند و گمان بردند که مؤمن هستند ولی از آنجا که نمی دانستند مشرک بودند، هر که از در به خانه در آید ره یافته و آن که راهی غیر از در پیش گیرد راه هلاکت پیموده. خدا اطاعت ولی امرش را به طاعت رسولش پیوسته و طاعت رسولش را به طاعت خودش، پس هر که از والیان امر اطاعت نکند خدا و رسولش را اطاعت نکرده و همانست اقرار به آنچه از طرف خدای عز و جل نازل گشته که فرموده است ﴿خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾^{۵۱۳} در هر مسجدی پوشاک زیور بتن کنید و خواهش نمائید ﴿أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ﴾^{۵۱۴} و بجوئید خانه هائی را که خدا اجازه داده رفعت گیرند و نامش در آن ها برده شود، زیرا خدا به شما خبر داده که آنها ﴿رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ﴾^{۵۱۵} مردانی باشند که هیچ تجارت و داد و ستدی ایشان را از یاد خدا و گزاردن نماز و دادن زکاة باز ندارد و از روزی که دل ها و دیده ها در آن دگرگون شود بیم دارند همانا خدا فرستادگانش را برای امرش برگزید

۵۱۱. طه آیه ۸۲

۵۱۲. المائدة آیه ۲۷

۵۱۳. الاعراف آیه ۳۱

۵۱۴. النور آیه ۳۶

۵۱۵. النور آیه ۳۷

و سپس ایشان را باور دارندگان به بیم‌های خویش انتخاب کرده و فرموده ﴿وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ﴾^{۵۱۶} هیچ امتی نیست مگر اینکه در میانشان بیم‌رسانی بوده است گمراه شد آن که ندانست و ره یافت آن که بینا و عاقل گشت. خدای عز و جل فرماید ﴿فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَ لَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ﴾^{۵۱۷} دیدگان کور نیست بلکه دل‌هائی که در سینه‌هاست کور است چگونه ره یابد کسی که بینا نیست و چگونه بینا شود کسی که تفکر نکند. از رسول خدا ﷺ و اهل بیتش پیروی کنید و به آنچه از نزد خدا نازل گشته اعتراف نمائید و در پی نشانه‌های هدایت روید، زیرا که ایشان علامات امانت و تقوایند و بدانید که اگر کسی عیسی بن مریم علیه السلام را انکار کند و به پیغمبران دیگر اعتراف نماید، ایمان ندارد. روشنی‌گاه را بجوئید و راه پیمائید و آثار پشت پرده (امام پنهان و یا اخبار و احادیث و یا عنایات مخصوص خدا) را بخواهید تا امر دینتان کامل شود و به خدای پروردگارتان مؤمن شوید.^{۵۱۸}

حدیث ۱۰۷: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ عَنْ أَبِي بصيرٍ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام هَلْ عَرَفْتَ إِمَامَكَ قَالَ قُلْتُ إِي وَ اللَّهِ قَبْلَ أَنْ أَخْرَجَ مِنَ الْكُوفَةِ فَقَالَ حَسْبُكَ إِذَا.

حدیث ۱۰۷: ابو بصیر گوید: امام باقر علیه السلام فرمود: آیا امامت را شناخته‌ای؟ عرضه داشتم: آری به خدا پیش از آنکه از کوفه بیرون روم فرمود: بنا بر این تو را بس است.^{۵۱۹}

۵۱۶. فاطر آیه ۲۴

۵۱۷. الحج آیه ۴۶

۵۱۸. الکافی ج ۱ ص ۱۸۱ بَابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَالرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۶

۵۱۹. الکافی ج ۱ ص ۱۸۵ بَابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَالرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۱۲

مظهر صفات الهی اند

۳۱۳

حدیث ۱۰۸: (الْإِمَامُ) مَلِكِي الذَّاتِ الْإِلَهِيَّةِ الصِّفَاتِ... (وَأَنَّهَمْ) صِفَاتُ اللَّهِ وَ

صَفْوَتُهُ

حدیث ۱۰۸: امیرالمومنین (علیه السلام): ذات امام ملکوتی و صفات او الهی است... و

ائمه (علیهم السلام) مظهر صفات خداوند و برگزیدگان او می باشند^{۵۲۰}

حدیث ۱۰۹: حَدَّثَنَا حَمَزَةُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ

زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) بِقَمٍّ فِي رَجَبِ سَنَةِ تِسْعٍ وَ

ثَلَاثِينَ وَ ثَلَاثِمِائَةٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ يَاسِرِ الْخَادِمِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى

الرِّضَا (علیه السلام) عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ (علیه السلام) قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ)

لِعَلِيِّ (علیه السلام): يَا عَلِيُّ أَنْتَ حُجَّةُ اللَّهِ وَ أَنْتَ بَابُ اللَّهِ وَ أَنْتَ الطَّرِيقُ إِلَى اللَّهِ وَ أَنْتَ

النَّبَأُ الْعَظِيمُ وَ أَنْتَ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ وَ أَنْتَ الْمَثَلُ الْأَعْلَى... *

حدیث ۱۰۹: رسول خدا (صلى الله عليه وآله) به علی (علیه السلام) فرمود: یا علی توئی باب الله و

توئی راه بسوی خدا و توئی نباء عظیم و توئی صراط مستقیم و توئی مثل الاعلی

(و نمونه صفات خداوند هستی)...^{۵۲۱}

۵۲۰. مشارق ص ۱۷۹ فصل حقیقه الإمام و الإمامة

۵۲۱. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۶ باب ۳۰ باب فیما جاء عن الرضا ع من الأخبار المنتورة ح ۱۳

معرفت ایشان عامل نجات

حدیث ۱۱۰: يَرْفَعُهُ الشَّيْخُ الْمُفِيدُ رَحِمَهُ اللَّهُ إِلَى سُلَيْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ
عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَا عَلِيُّ أَنْتَ وَالْأَوْصِيَاءُ مِنْ
وَلَدِكَ أَعْرَافُ اللَّهِ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا مَنْ عَرَفَكُمْ وَعَرَفْتُمُوهُ وَلَا
يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرْتُمُوهُ

حدیث ۱۱۰: رسول خدا ﷺ به امیرالمومنین (علیه السلام) فرمود: ای علی! تو و
جانسینان تو ملاک وارد شدن جهنم و بهشت می باشید وارد بهشت نخواهد شد،
مگر کسی که معرفت در حق شما داشته باشد و داخل جهنم نمی شوند مگر
منکرین شما این خبر طولانی است. ۵۲۲

منکران فضایل ایشان (معرفت)

حدیث ۱۱۱: قَالَ اميرالمومنين (عليه السلام)....لَا نَأْتِي آيَاتُ اللَّهِ وَ دَلَالِيهِ وَ حُجَجِ اللَّهِ
وَ خُلَفَاؤُهُ وَ أَمَنَّاؤُهُ وَ أَيْمَتُهُ وَ وَجْهُ اللَّهِ وَ عَيْنُ اللَّهِ وَ لِسَانُ اللَّهِ بِنَا يُعَذِّبُ اللَّهُ
عِبَادَهُ وَ بِنَا يُثِيبُ وَ مِنْ بَيْنِ خَلْقِهِ طَهْرَانَا وَ اخْتَارَنَا وَ اصْطَفَانَا وَ لَوْ قَالَ قَائِلٌ لِمَ وَ
كَيْفَ وَ فِيمَ لَكَفَرُ وَ أَشْرِكُ لِأَنَّهُ لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَ هُمْ يُسْأَلُونَ يَا سَلْمَانَ يَا
جُنْدَبُ قَالَا لَبَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكَ قَالَ مَنْ آمَنَ بِمَا قُلْتُ وَ

۵۲۲. ارشاد القلوب الى الصواب ج ۲ ص ۲۹۸ فى تأويل ما نزل فيهم من الآيات.

صَدَقَ بِمَا بَيَّنْتُ وَ فَسَّرْتُ وَ شَرَحْتُ وَ أَوْضَحْتُ وَ نَوَّزْتُ وَ بَرَهَنْتُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ
 مُتَّحِنٌ اٰمْتَحَنَ اللّٰهُ قَلْبَهُ لِلْاِيْمَانِ وَ شَرَحَ صَدْرَهُ لِلْاِسْلَامِ وَ هُوَ عَارِفٌ مُسْتَبْصِرٌ
 قَدْ اِنْتَهَى وَ بَلَغَ وَ كَمَلَ وَ مَنْ شَكَ وَ عَنَدَ وَ جَحَدَ وَ وَقَفَ وَ تَحَيَّرَ وَ اِزْتَابَ فَهُوَ
 مُقْصِرٌ وَ نَاصِبٌ يَا سَلْمَانَ يَا جُنْدَبُ قَالَا لَبَّيْكَ يَا اَمِيْرَ الْمُؤْمِنِيْنَ صَلَوَاتُ اللّٰهِ
 عَلَيْكَ قَالَ اَنَا اُحْيِي وَ اُمِيْتُ بِاِذْنِ رَبِّي وَ اَنَا اُنْبِئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُوْنَ وَ مَا تَدْخِرُوْنَ فِي
 بُيُوتِكُمْ بِاِذْنِ رَبِّي وَ اَنَا عَالِمٌ بِضَمَائِرِ قُلُوْبِكُمْ وَ الْاَيْمَةَ مِنْ اَوْلَادِي يَعْلَمُوْنَ وَ
 يَفْعَلُوْنَ هَذَا اِذَا اَحْبُوْا وَ اَرَادُوْا لِاَنَّا كُنَّا وَاِحْدُ اَوْلَانَا مُحَمَّدٌ ﷺ وَ اٰخِرُنَا مُحَمَّدٌ ﷺ
 وَ اَوْسَطُنَا مُحَمَّدٌ ﷺ وَ كُنَّا مُحَمَّدٌ ﷺ فَلَا تَفَرَّقُوْا بَيْنَنَا وَ نَحْنُ اِذَا شِئْنَا شَاءَ اللّٰهُ
 وَ اِذَا كَرِهْنَا كَرِهَ اللّٰهُ الْوَيْلُ كُلُّ الْوَيْلِ لِمَنْ اَنْكَرَ فَضْلَنَا وَ خُصُوْصِيَّتَنَا وَ مَا اَعْطَانَا
 اللّٰهُ رَبُّنَا لِاَنَّ مَنْ اَنْكَرَ شَيْئًا مِّمَّا اَعْطَانَا اللّٰهُ فَقَدْ اَنْكَرَ قُدْرَةَ اللّٰهِ عِزَّ وَ جَلَّ وَ
 مَشِيَّتَهُ فَيِنَا يَا سَلْمَانَ يَا جُنْدَبُ قَالَا لَبَّيْكَ يَا اَمِيْرَ الْمُؤْمِنِيْنَ صَلَوَاتُ اللّٰهِ عَلَيْكَ
 قَالَ لَقَدْ اَعْطَانَا اللّٰهُ رَبُّنَا مَا هُوَ اَجَلٌ وَ اَعْظَمُ وَ اَعْلَى وَ اَكْبَرُ مِنْ هَذَا كُلِّهِ قُلْنَا يَا
 اَمِيْرَ الْمُؤْمِنِيْنَ مَا الَّذِي اَعْطَاكُمْ مَا هُوَ اَعْظَمُ وَ اَجَلٌ مِنْ هَذَا كُلِّهِ قَالَ قَدْ اَعْطَانَا
 رَبُّنَا عِزَّ وَ جَلَّ عَلِمْنَا لِلْاِسْمِ الْاَعْظَمِ الَّذِي لَوْ شِئْنَا خَرَقَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْاَرْضُ وَ
 الْجَنَّةُ وَ النَّارُ وَ نَعْرُجُ بِهِ اِلَى السَّمَاءِ وَ نَهْبِطُ بِهِ الْاَرْضَ وَ نَعْرُبُ وَ نَشْرُقُ وَ
 نَنْتَهِي بِهِ اِلَى الْعَرْشِ فَتَجْلِسُ عَلَيْهِ بَيْنَ يَدَيِ اللّٰهِ عِزَّ وَ جَلَّ وَ يُطِيْعُنَا كُلُّ شَيْءٍ
 حَتَّى السَّمَاوَاتُ وَ الْاَرْضُ وَ الشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ وَ النُّجُوْمُ وَ الْجِبَالُ وَ الشَّجَرُ وَ
 الدَّوَابُّ وَ الْبِحَارُ وَ الْجَنَّةُ وَ النَّارُ اَعْطَانَا اللّٰهُ ذَلِكَ كُلَّهُ بِالْاِسْمِ الْاَعْظَمِ الَّذِي
 عَلِمْنَا وَ خَصَّنَا بِهِ وَ مَعَ هَذَا كُلِّهِ نَأْكُلُ وَ نَشْرَبُ وَ نَمْشِي فِي الْاَسْوَاقِ وَ نَعْمَلُ هَذِهِ

الْأَشْيَاءِ بِأَمْرِ رَبَّنَا وَ نَحْنُ عِبَادُ اللَّهِ الْمُكْرَمُونَ الَّذِينَ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَ هُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ وَ جَعَلْنَا مَعْصُومِينَ مُطَهَّرِينَ وَ فَضَّلْنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ فَتَحْنُ نَقُولُ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَ مَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْ لَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ وَ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ أَعْنِي الْجَاهِدِينَ بِكُلِّ مَا أَعْطَانَا اللَّهُ مِنَ الْفَضْلِ وَ الْإِحْسَانِ يَا سَلْمَانَ وَ يَا جُنْدُبُ فَهَذَا مَعْرِفَتِي بِالنُّورَانِيَّةِ فَتَمَسَّكَ بِهَا رَاشِدًا فَإِنَّهُ لَا يَبْلُغُ أَحَدٌ مِنْ شِيعَتِنَا حَدَّ الْإِسْتَبْصَارِ حَتَّى يَعْرِفَنِي بِالنُّورَانِيَّةِ فَإِذَا عَرَفَنِي بِهَا كَانَ مُسْتَبْصِرًا بِالْغَا كَامِلًا قَدْ خَاضَ بَحْرًا مِنَ الْعِلْمِ وَ ارْتَقَى دَرَجَةً مِنَ الْفَضْلِ وَ اطَّلَعَ عَلَى سِرِّ مَنْ سَرَّ اللَّهُ وَ مَكُونِ خَزَائِنِهِ.

حدیث ۱۱۱: امیرالمؤمنین علیه السلام خطاب به سلمان و ابوذری فرمودند: ... ما آیات و دلائل خدائیم و حجّت و خلیفه و امین و امام، وجه الله، عین الله و لسان الله هستیم. به وسیله ما بندگان خدا عذاب می شوند و به وسیله ما پاداش داده می شوند. ما را از میان بندگان خود پاک نموده و انتخاب کرده و برگزیده اگر کسی بگوید به چه جهت و چگونه هستند و در کجایند که چنین شده اند؟ کافر و مشرک می شود. زیرا از آن چه بیان کردم و تفسیر نمودم و شرح دادم و روشن کردم و استدلال نمودم نیاید. او مؤمنی است که آزمایش شده قلبش برای ایمان و سینه اش وسعت یافته برای اسلام او عارف روشن بین است که به هدف رسیده و کامل شده و هر که شک نماید و دشمنی ورزد و منکر شود و متحیر باشد و تردید نماید او مقصر و ناصبی است.

سلمان و یا اباذر! من زنده می کنم و می میرانم به اجازه خدا من به شما خبر می دهم چه می خورید و چه ذخیره در خانه های خود کرده اید. به اذن خدا از دل های شما مطلعم و ائمه علیهم السلام از اولاد من نیز همین کارها را کرده و این ها را می دانند. هر وقت بخواهند و اراده کنند چون ما همه یکی هستیم. اول ما محمد صلی الله علیه و آله آخر ما محمد و

وسط ما محمد است همه‌ی ما محمدیم. بین ما جدائی نیاندازید ما وقتی بخواهیم خدا می‌خواهد وقتی نخواهیم خدا نمی‌خواهد. ای! پس ای! بر کسی که منکر فضل و امتیازات و الطافی که خدا به ما عنایت کرده باشد. زیرا هر که منکر یکی از چیزهایی باشد که خدا به ما عنایت کرده منکر قدرت خدا و مشیّت اوست دربارہ‌ی ما.

سلمان و اباذر! خدا به ما چیزهایی داده که بزرگ‌تر و عظیم‌تر و عالی‌تر از همه‌ی این‌ها است. پرسیدیم؟ چه چیز به شما داده که بهتر از همه‌ی این‌ها است فرمود: ما را مطلع از اسم اعظم نموده که اگر بخواهیم آسمان‌ها و زمین و بهشت و جهنّم را از جای برکنده به آسمان برده و بر زمین زنیم و به مغرب و مشرق رفته و منتهی به عرش شده و در آن جا می‌نشینیم و همه چیز مطیع ما هستند، حتی آسمان‌ها و زمین و شمس و قمر و ستارگان و کوه‌ها و درخت‌ها و جنبندگان و دریاها و بهشت و جهنّم این مقام را خداوند به واسطه‌ی اسم اعظم که عنایت نموده بخشیده، با تمام این امتیازات ما غذا می‌خوریم و در بازارها راه می‌رویم و این کارها را به امر خدا انجام می‌دهیم. ما بندگان گرامی خدا هستیم. که اظهار نظر در مقابل او نداریم و به دستورش عمل می‌کنیم. ما را معصوم و پاک قرار داده و برتری بخشیده بر بسیاری از بندگان مؤمنش ما می‌گوئیم ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾^{۵۲۳} خدا را ستایش که ما را به این مقام هدایت نموده، اگر او راهنمای ما نبود راه به این مقام نمی‌یافتیم. و ثابت است عذاب بر کافران که منظور منکران الطاف خدا به ما هستند. سلمان و یا اباذر! این است معرفت من به نورانیّت. وقتی مرا با این

مقام کسی شناخت روشن بین، به هدف رسیده و کامل است او در دریای علم فرو رفته و به مقام فضل رسیده و مطلع بر سرّی از اسرار و گنجینه‌ی علوم خدا شده.^{۵۲۴}

راهی برای کسب معرفت بیشتر

حدیث ۱۱۲: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ فَلَانٍ الْوَاقِفِيِّ قَالَ: كَانَ لِي ابْنُ عَمٍّ يُقَالُ لَهُ الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ كَانَ زَاهِدًا وَكَانَ مِنْ أَعْبِدِ أَهْلِ زَمَانِهِ وَكَانَ يَتَّقِيهِ السُّلْطَانُ لِجِدِّهِ فِي الدِّينِ وَاجْتِهَادِهِ وَرُبَّمَا اسْتَقْبَلَ السُّلْطَانُ بِكَلَامٍ صَعْبٍ يَعِظُهُ وَيَأْمُرُهُ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُ عَنِ الْمُنْكَرِ وَكَانَ السُّلْطَانُ يَحْتَمِلُهُ لِصَلَاحِهِ وَ لَمْ تَزَلْ هَذِهِ حَالَتُهُ حَتَّى كَانَ يَوْمٌ مِنَ الْأَيَّامِ إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَى وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَرَأَهُ فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ فَأَتَاهُ فَقَالَ لَهُ يَا أَبَا عَلِيٍّ مَا أَحَبَّ إِلَيَّ مَا أَنْتَ فِيهِ وَ أَسْرَنِي إِلَّا أَنَّهُ لَيْسَتْ لَكَ مَعْرِفَةٌ فَاطْلُبِ الْمَعْرِفَةَ قَالَ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَ مَا الْمَعْرِفَةُ قَالَ أَذْهَبَ فَتَفَقَّهَ وَ اطْلُبِ الْحَدِيثَ قَالَ عَمَّنْ قَالَ عَنْ فُقَهَاءِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ ثُمَّ اعْرَضَ عَلَيَّ الْحَدِيثَ قَالَ فَذَهَبَ فَكَتَبَ ثُمَّ جَاءَهُ فَقَرَأَهُ عَلَيْهِ فَأَسْقَطَهُ كُلَّهُ ثُمَّ قَالَ لَهُ أَذْهَبَ فَاعْرِفِ الْمَعْرِفَةَ وَ كَانَ الرَّجُلُ مَعْنِيًا بِدِينِهِ فَلَمْ يَزَلْ يَتَرَصَّدُ أَبَا الْحَسَنِ حَتَّى خَرَجَ إِلَى ضَيْعَةٍ لَهُ فَلَقِيَهُ فِي الطَّرِيقِ فَقَالَ لَهُ جُعِلْتُ

۵۲۴. بحار الأنوار ج ۲۶ باب ۱۴ نادر فی معرفتهم صلوات الله عليهم بالنورانية و فيه ذكر جمل من فضائلهم ح ۱.

فِدَاكَ إِنِّي أَسْتَجِبُ عَلَيْكَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ فَدُلَّنِي عَلَى الْمَعْرِفَةِ قَالَ فَأَخْبَرَهُ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ مَا كَانَ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ وَ أَخْبَرَهُ بِأَمْرِ الرَّجُلَيْنِ فَقَبِلَ مِنْهُ ثُمَّ قَالَ لَهُ فَمَنْ كَانَ بَعْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ الْحَسَنُ ثُمَّ الْحُسَيْنُ حَتَّى انْتَهَى إِلَى نَفْسِهِ ثُمَّ سَكَتَ قَالَ فَقَالَ لَهُ جَعِلْتُ فِدَاكَ فَمَنْ هُوَ الْيَوْمَ قَالَ إِنْ أَخْبَرْتُكَ تَقْبَلُ قَالَ بَلَى جَعِلْتُ فِدَاكَ قَالَ أَنَا هُوَ قَالَ فَشِيءٌ أَسْتَدِلُّ بِهِ قَالَ أَذْهَبُ إِلَى تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَ أَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى أُمِّ غَيْلَانَ فَقُلْ لَهَا يَقُولُ لِكَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ أَقْبَلِي قَالَ فَاتَّيْتُهَا فَرَأَيْتُهَا وَ اللَّهُ تَخَذُ الْأَرْضَ خَدًّا حَتَّى وَقَفْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ ثُمَّ أَشَارَ إِلَيْهَا فَرَجَعْتُ قَالَ فَأَقْرَبَ بِهِ ثُمَّ لَزِمَ الصَّمْتَ وَ الْعِبَادَةَ فَكَانَ لَا يَرَاهُ أَحَدٌ يَتَكَلَّمُ بَعْدَ ذَلِكَ.

حدیث ۱۱۲: محمد بن فلان واقفی گوید: من پسر عموی داشتم که نامش حسن بن عبد الله بود، مردی بود زاهد و عابدترین مردم زمان خود. و به واسطه جدی بودن و کوشش او در امر دین سلطان از او پروا می‌کرد و بسا در پیش روی سلطان سخنان درشت به عنوان موعظه می‌گفت و او را امر به معروف و نهی از منکر می‌نمود سلطان هم به واسطه شایستگی و نیکوکاریش از او تحمل می‌کرد، حال او پیوسته چنین بود تا آنکه روزی در مسجد حضرت ابو الحسن موسی بن جعفر علیه السلام بر او وارد شد. چون او را دید، اشاره کرد، او هم نزد حضرت آمد، امام علیه السلام به او فرمود: ای ابا علی! من روش تو را بسیار دوست دارم اما تو از معرفت بی بهره‌ای، برو و معرفت بجو، عرضه داشت: قربانت، معرفت چیست؟ حضرت فرمود: برو بفهم و کسب حدیث کن. عرضه داشت: از که کسب کنم؟ فرمود: از فقهاء اهل مدینه، سپس آن احادیث را بر من عرضه کن. او رفت و احادیثی را نوشته خدمت حضرت باز آمد و برایش قرائت کرد، امام علیه السلام همه را باطل دانست، و به او فرمود، برو معرفت یاد بگیر، آن مرد به دین خود عنایت داشت و پیوسته در انتظار استفاده از حضرت

ابوالحسن (علیه السلام) بود تا زمانی که آن حضرت به کشتزار خود می‌رفت، در بین راه به حضرت برخورد کرد و عرضه داشت: قربانت، من در برابر خدا با شما احتجاج و خصومت می‌کنم، مرا به معرفت راهنمایی کن، حضرت گزارش حال امیر المومنین (علیه السلام) و آنچه بعد از پیغمبر (صلی الله علیه و آله) واقع شد و نیز گزارش امر آن دو مرد (ابو بکر و عمر) را بیان فرمود، او هم پذیرفت، سپس به حضرت عرضه داشت: بعد از امیر المومنین (علیه السلام) امام بر حق که بود، فرمود: حسن (علیه السلام) سپس حسین (علیه السلام) تا به خودش رسید و دم فرو بست. گوید: به آن حضرت عرضه داشت: قربانت، امروز امام بر حق کیست، حضرت فرمود: اگر به تو بگویم می‌پذیری؟ عرضه داشت: گفت: آری قربانت گردم، فرمود: منم آن امام بر حق، گفت: دلیلی برای من بیاورید، فرمود: برو نزد این درخت (با دست خود اشاره به درخت خار مغیلانی کرد) و به او بگو: موسی بن جعفر (علیه السلام) به تو می‌گوید: نزد من بیا، گوید: من نزد آن درخت رفتم و به چشم خود دیدم زمین را می‌شکافد به وضعی خاص و آمد تا برابر آن حضرت ایستاد و سپس به او اشارتی کرد، و برگشت، گوید: اعتراف به امامت آن حضرت کرد و خموشی گزید و به عبادت پرداخت، و دیگر کسی ندید که سخنی گوید. ۵۲۵

حدیث ۱۱۳: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى وَ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الطَّيِّبِ عَنْ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ مَنْصُورٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ أَكْثَمَ قَاضِي سَامَرَاءَ بَعْدَ مَا جَهَدْتُ بِهِ وَ نَاطَرْتُهُ وَ حَاوَرْتُهُ وَ وَاصَلْتُهُ وَ سَأَلْتُهُ عَنْ عُلُومِ آلِ مُحَمَّدٍ فَقَالَ: بَيْنَا أَنَا ذَاتَ يَوْمٍ

۵۲۵. الكافي كتاب الحجّة ج ۱ ص ۳۵۲ باب ما يفصل به بين دعوى المحق و المبطل فى امر الإمامة ح ۸.

دَخَلْتُ أَطُوفُ بِقَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرَأَيْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ يَطُوفُ بِهِ فَنَظَرْتُهُ فِي مَسَائِلَ عِنْدِي فَأَخْرَجَهَا إِلَيَّ فَقُلْتُ لَهُ وَاللَّهِ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَكَ مَسْأَلَةً وَإِنِّي وَاللَّهِ لَأَسْتَحْيِي مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ لِي أَنَا أَخْبِرُكَ قَبْلَ أَنْ تَسْأَلَنِي تَسْأَلَنِي عَنِ الْإِمَامِ فَقُلْتُ هُوَ وَاللَّهِ هَذَا فَقَالَ أَنَا هُوَ فَقُلْتُ عَلَامَةٌ فَكَانَ فِي يَدِهِ عَصَا فَنَطَقْتُ وَوَقَّلتُ إِنَّ مَوْلَايَ إِمَامُ هَذَا الزَّمَانِ وَهُوَ الْحُجَّةُ.

حدیث ۱۱۳: محمد بن ابی العلاء گوید: من پس از آنکه با یحیی بن اکثم قاضی سامراء بحث و گفتگو کردم و با او پیوستم، از وی در باره علوم آل محمد ﷺ پرسش کردم، به گوش خود شنیدم که می گفت: در این میان که روزی وارد شدم و گرد قبر رسول خدا ﷺ می گشتم، دیدم محمد بن علی الرضا علیه السلام در آن جا می گردد، با او در مسائلی که می دانستم مناظره کردم و به من جواب کافی داد، به او گفتم: به خدا من می خواهم از شما مسأله ای بپرسم و به خدا راستی که از شما در باره آن شرم دارم، به من فرمود: من پیش از آن که تو بپرسی جوابت می دهم، می خواهی از امام بپرسی. گفتم: به خدا مسأله من همین است، فرمود: منم آن امام، گفتم: نشانی چیست؟ در دست او عصائی بود، به زبان آمد و گفت: به راستی مولا و آقای من امام این زمان است و او است حجت. ۵۲۶

حدیث ۱۱۵: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ بُرَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرَ يَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾

۵۲۶. الكافي كتاب الحجّة ج ۱ ص ۳۵۵ باب ما يفصل به بين دعوى المحق والمبطل في أمر

فَقَالَ مَيِّتٌ لَا يَعْرِفُ شَيْئًا وَ «نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ» إِمَامًا يُؤْتَمُّ بِهِ «كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا» قَالَ الَّذِي لَا يَعْرِفُ الْإِمَامَ. ** ۳۲۲

حدیث ۱۱۵: درباره قول خدا تبارک تعالی «أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَ جَعَلْنَا لَهُ

نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ»^{۵۲۷} آیا کسی که مرده بود و ما او را زنده کردیم و به او نوری دادیم که میان مردم راه رود، فرمود: مرده کسی است که به چیزی معرفت نداشته باشد و «نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ» نوری که با آن میان مردم راه رود، امامی است که از او پیروی می‌کند، «كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا» و اینکه فرماید: مانند کسی است که در ظلمات باشد و نتواند از آن بدر رود کسی است که امام علیه السلام را نشناسد.^{۵۲۸}

حدیث ۱۱۶: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

سِنَانِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ حُسَيْنِ الصَّبِيْقِلِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ عَمَلًا إِلَّا بِمَعْرِفَةٍ وَ لَا مَعْرِفَةَ إِلَّا بِعَمَلٍ فَمَنْ عَرَفَ دَلَّتْهُ الْمَعْرِفَةُ عَلَى الْعَمَلِ وَ مَنْ لَمْ يَعْمَلْ فَلَا مَعْرِفَةَ لَهُ إِلَّا إِنْ الْإِيمَانَ بَعْضُهُ مِنْ بَعْضٍ.

حدیث ۱۱۶: امام صادق علیه السلام می‌فرمود: خدا عملی را جز با معرفت نپذیرد و

معرفتی نباشد مگر با عمل پس کسی که معرفت دارد، همان معرفت او را بر عمل دلالت کند، و کسی که عمل نکند معرفت ندارد همانا برخی از ایمان از برخی دیگرش بوجود آید.^{۵۲۹}

۵۲۷. الانعام ۱۲۲

۵۲۸. الکافی ج ۱ ص ۱۸۵ باب معرفة الإمام و الرد إليه ح ۱۳

۵۲۹. الکافی ج ۱ ص ۴۴ باب من عمل بغير علم ح ۲

حدیث ۱۱۴: ابْنُ فَضَّالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةَ قَالَ: كُنْتُ وَاقِفًا وَحَجَجْتُ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ فَلَمَّا صِرْتُ بِمَكَّةَ خَلَجَ فِي صَدْرِي شَيْءٌ فَتَعَلَّقْتُ بِالْمُلْتَزِمِ ثُمَّ قُلْتُ اللَّهُمَّ قَدْ عَلِمْتَ طَلِبَتِي وَارَادَتِي فَأَرْشِدْنِي إِلَى خَيْرِ الْأَدْيَانِ فَوْقَ فِي نَفْسِي أَنْ آتِيَ الرِّضَا فَأَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَوَقَفْتُ بَبَابِهِ وَ قُلْتُ لِلْغُلَامِ قُلْ لِمَوْلَاكَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْعِرَاقِ بِالْبَابِ قَالَ فَسَمِعْتُ نِدَاءَهُ وَ هُوَ يَقُولُ ادْخُلْ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةَ ادْخُلْ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةَ فَدَخَلْتُ فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيَّ قَالَ لِي قَدْ أَجَابَ اللَّهُ دُعَاءَكَ وَ هَذَاكَ لِدِينِهِ فَقُلْتُ أَشْهَدُ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ وَ أَمِينُهُ عَلَى خَلْقِهِ.*

حدیث ۱۱۴: عبدالله بن مغیره گوید: من واقفی مذهب بودم که به حج رفتم، چون به مکه رسیدم، شکی در دلم (راجع به مذهب) خلجان کرد، خودم را بملتزم (دیوار مقابل در خانه کعبه که مستحب است سینه و شکم را به آن جا چسبانیده و دعا کنند) چسبانیدم و گفتم: بار خدایا تو خواست و اراده مرا می‌دانی، مرا به بهترین دین‌ها هدایت کن، پس در دلم افتاد که خدمت حضرت رضا علیه السلام بروم. به مدینه آمدم و در خانه حضرت ایستادم و به غلامش گفتم: به آقایت بگو، مردی از اهل عراق بر در خانه است، آنگاه صدای حضرت را شنیدم که می‌فرمود: بفرما ای عبد الله بن مغیره! بفرما ای عبد الله بن مغیره، حضرت چون مرا دید فرمودند: خدا دعایت را اجابت کرد و به دین خودش هدایتت فرمود: من عرضه داشتیم: گواهی دهم که توئی حجت خدا و امین او بر خلقش. ۵۳۰

۵۳۰. الکافی کِتَابُ الْحُجَّةِ ج ۱ ص ۳۵۵ باب ما یفصل به بین دعوی المحق و المبطل فی أمر

اینان مهاجران بسوی خدایند

حدیث ۱۱۷: تفسیر العیاشی عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا تَقُولُ فِي رَجُلٍ دُعِيَ إِلَى هَذَا الْأَمْرِ فَعَرَفَهُ وَهُوَ فِي أَرْضٍ مُنْقَطِعَةٍ إِذْ جَاءَ مَوْتُ الْإِمَامِ فَبَيْنَمَا هُوَ يَنْتَظِرُ إِذْ جَاءَهُ الْمَوْتُ فَقَالَ هُوَ وَاللَّهِ بِمَنْزِلَةٍ مَنْ هَاجَرَ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَمَاتَ ﴿فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾^{۵۳۱}

حدیث ۱۱۷: به امام صادق عليه السلام عرضه داشتند چه می فرمائید: در باره شخصی که دعوت شد به مذهب ما و تشخیص داد و پذیرفت ولی در سرزمینی بود دور خبر درگذشت امام عليه السلام خود را شنید در همان زمان که انتظار تشخیص امام عليه السلام را داشت از دنیا رفت. فرمود: به خدا قسم! او به منزله کسی است که مهاجرت به سوی خدا و پیامبرش نموده و از دنیا رفته است پاداش او بر خدا لازم است.^{۵۳۲}

حدیث ۱۱۸: عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ قَالَ: وَجَّهَ زُرَّارَةُ ابْنَهُ عُبَيْدًا إِلَى الْمَدِينَةِ يَسْتَخْبِرُ لَهُ خَبَرَ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام وَ عَبْدِ اللَّهِ فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يَرْجَعَ إِلَيْهِ ابْنُهُ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عُمَيْرٍ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَكِيمٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عليه السلام فَذَكَرْتُ لَهُ زُرَّارَةَ وَ تَوَجَّيْتُ ابْنَهُ عُبَيْدًا إِلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام إِنِّي لِأَرْجُو أَنْ يَكُونَ زُرَّارَةُ مِمَّنْ قَالَ اللَّهُ ﴿وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾^{۵۳۳}

۵۳۱. النساء آیه ۱۰۰

۵۳۲. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۲۷۰ [سورة النساء (۴): آیه ۱۰۰] ح ۲۵۲

۵۳۳. النساء آیه ۱۰۰

حدیث ۱۱۸: تفسیر عیاشی: ابن ابی عمیر گفت زرارۃ پسرش عبید را به مدینه

فرستاد تا اطلاع حاصل کند جریان حضرت موسی بن جعفر علیه السلام و عبد الله افطح را

۳۲۵

اما زرارہ قبل از برگشتن فرزند خود از دنیا رفت محمد بن ابی عمیر گفت محمد بن

حکیم گفت حضرت موسی بن جعفر علیه السلام فرمود: امیدوارم زرارہ از کسانی باشد کہ

خداوند در بارہ آن‌ها فرمودہ است ﴿وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ

يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾ ۵۳۴

بَابُ دَهْمِ

لِزُومِ اطَّاعَتِ الْأُمَّةِ اطَّاعًا

اطاعت از ایشان اطاعت از خداست

۳۲۷

حدیث ۱: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي زَاهِرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ النَّحْوِيِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَدَبَ نَبِيِّهِ عَلَى مَحَبَّتِهِ فَقَالَ ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ ثُمَّ فَوَّضَ إِلَيْهِ فَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَ مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ مَا نَهَاكُمُ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾ وَ قَالَ عَزَّ وَجَلَّ ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ قَالَ ثُمَّ قَالَ وَ إِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ عليه السلام فَوَّضَ إِلَيَّ عَلِيٍّ وَ ائْتَمَنَهُ فَسَلَّمْتُمْ وَ جَدَدَ النَّاسِ فَوَ اللَّهُ لَنُحِبُّكُمْ أَنْ تَقُولُوا إِذَا قُلْنَا وَ أَنْ تَصْمُمُوا إِذَا صَمَمْنَا وَ نَحْنُ فِيمَا بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَا جَعَلَ اللَّهُ لِأَحَدٍ خَيْرًا فِي خِلَافِ أَمْرِنَا.

حدیث ۱: امام باقر عليه السلام: خداوند پیامبرش را بر محبت خود تربیت کرد و فرمود: ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾^{۵۳۵} و همانا تو دارای خلق بزرگی هستی... خداوند متعال کار مردم را به پیامبرش تفویض کرد تا بنگرند چگونه اطاعت می‌کنند، سپس این آیه را تلاوت فرمود ﴿وَ مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ مَا نَهَاكُمُ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾^{۵۳۶} هر چیزی رسول خدا دستور می‌دهد بگیرید و به آن عمل کنید، و هر چه شما را از آن نهی می‌کند خودداری نمایید. و باز فرمود: ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾^{۵۳۷} هر که از رسول خدا اطاعت کند، خدا را اطاعت کرده سپس امام عليه السلام فرمود: پیامبر خدا عليه السلام کار را به علی عليه السلام

۵۳۵. القلم آیه ۴

۵۳۶. الحشر آیه ۷

۵۳۷. النساء آیه ۸۰

واگذار کرد و او را امین شمرد،...و ما واسطه میان شما و خدای عز و جل هستیم، خدا برای هیچ کس در مخالفت امر ما خیری قرار نداده است. ۵۳۸

حدیث ۲: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: ... وَصَلَّ اللَّهُ طَاعَةَ وَوَلِيٍّ أَمْرِهِ بِطَاعَةِ رَسُولِهِ عليه السلام وَ طَاعَةَ رَسُولِهِ عليه السلام بِطَاعَتِهِ فَمَنْ تَرَكَ طَاعَةَ وَوَلَاةَ الْأَمْرِ لَمْ يُطِعِ اللَّهَ وَ لَا رَسُولَهُ

حدیث ۲: امام صادق عليه السلام درباره آیه کریمه ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ ۵۳۹ می فرماید: خداوند اطاعت ولی امر را به اطاعت رسولش و اطاعت رسولش را به اطاعت خودش متصل کرده پس هرکه اطاعت والیان امر را ترک کند، خدا و رسولش را اطاعت نکرده. ۵۴۰

حدیث ۳: حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ الْبَاقِرَ عليه السلام يَقُولُ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيَّ مُحَمَّدٌ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي خَلَقْتُكَ وَ لَمْ تَكْ شَيْئاً وَ نَفَخْتُ فِيكَ مِنْ رُوحِي كَرَامَةً مِنِّي أَكْرَمْتُكَ بِهَا حَتَّى أَوْجَبْتُ لَكَ الطَّاعَةَ عَلَى خَلْقِي جَمِيعاً فَمَنْ أَطَاعَكَ فَقَدْ أَطَاعَنِي وَ مَنْ عَصَاكَ فَقَدْ عَصَانِي وَ أَوْجَبْتُ ذَلِكَ فِي عَلِيِّ وَ فِي نَسْلِهِ مَنْ اخْتَصَصْتُ مِنْهُمْ لِنَفْسِي.

۵۳۸. الكافي ج ۱ ص ۲۶۵ باب التفويض إلى رسول الله ص و إلى الأئمة ع في أمر الدين ح ۱

۵۳۹. النساء آية ۵۹

۵۴۰. الكافي ج ۲ ص ۴۷ باب خصال المؤمن ح ۳

حدیث ۳: امالی: ابو حمزه گفت حضرت باقر علیه السلام می فرمود: خداوند به حضرت محمد صلی الله علیه و آله وحی کرد یا محمد صلی الله علیه و آله تو را آفریدم... و از روح خویش در تو دمیدم به واسطه گرامی داشتن تو، به این مقام تو را مفتخر نمودم، هنگامی که بر تمام مردم واجب کردم از تو اطاعت کنند. هر که از تو اطاعت کند مرا اطاعت نموده و هر که مخالفت با تو نماید مخالفت با من نموده این مقام را به علی علیه السلام و فرزندان او که برای خود برگزیده‌ام نیز دادم. ۵۴۱

اطاعت از ائمه اطهار همچون اطاعت از رسول خدا

حدیث ۴: أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ مُعَنَّأً عَنْ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ: سَأَلْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ كَانَتْ طَاعَةُ عَلِيِّ عليه السلام مُفْتَرَضَةً قَالَ كَانَتْ طَاعَةُ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله خَاصَّةً مُفْتَرَضَةً لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ كَانَتْ طَاعَةُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام طَاعَةَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله

حدیث ۴: ابو مریم گفت: از امام صادق علیه السلام راجع به این آیه پرسیدم ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ حضرت فرمودند: اطاعت از علی علیه السلام واجب است. عرضه داشتیم: تنها اطاعت از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله واجب بود بنا به آیه ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ فرمود: اطاعت از علی بن ابی طالب علیه السلام پس از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله

واجب شد. (چون امامتش بعد از پیامبر ﷺ بود و همینطور واجبست اطاعت از ائمه اطهار علیهم السلام که پس از امیرالمومنین علیه السلام آمدند) ۵۴۲

لزوم اطاعت از ائمه اطهار

حدیث ۵: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمهُورٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام مَا حَقُّ الْإِمَامِ عَلَى النَّاسِ قَالَ حَقُّهُ عَلَيْهِمْ أَنْ يَسْمَعُوا لَهُ وَيُطِيعُوا....

حدیث ۵: ابو حمزه گفت از امام باقر علیه السلام پرسیدم حق امام علیه السلام بر مردم چیست؟ فرمود: حقش این است که سخنش را بشنوند و اطاعت کنند.... ۵۴۳

حدیث ۶: عَنْهُ عَنْ أَبِي طَالِبٍ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيْزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ:.....ذُرْوَةُ الْأَمْرِ وَ سَنَامُهُ وَ مِفْتَاحُهُ وَ بَابُ الْأَنْبِيَاءِ وَ رَضَى الرَّحْمَنُ الطَّاعَةَ لِلْإِمَامِ بَعْدَ مَعْرِفَتِهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ إِلَى حَفِيفًا أَمَا لَوْ أَنَّ رَجُلًا قَامَ لَيْلَهُ وَ صَامَ نَهَارَهُ وَ تَصَدَّقَ بِجَمِيعِ مَالِهِ وَ حَجَّ جَمِيعَ دَهْرِهِ وَ لَمْ يَعْرِفْ وَ لَا يَتَعَرَّفْ وَ لَا يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَيُؤْتِيَهُ وَ يَكُونُ جَمِيعُ أَعْمَالِهِ بِدَلَالَةٍ مِنْهُ إِلَيْهِ مَا كَانَ لَهُ عَلَى اللَّهِ حَقٌّ فِي ثَوَابِهِ وَ لَا كَانَ مِنْ أَهْلِ الْإِيمَانِ ثُمَّ قَالَ أَوْلِيكَ الْمُحْسِنُ مِنْهُمْ يُدْخِلُهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ بِفَضْلِهِ وَ رَحْمَتِهِ

۵۴۲. تفسیر فرات الکوفی ص ۱۰۸ [سورة النساء (۴): آية ۵۹] ح ۱۰۷

۵۴۳. الکافی ج ۱ ص ۴۰۵ باب ما یجب من حق الإمام علی الرعیة و حق الرعیة علی الإمام ح ۱.

حدیث ۶: امام باقر علیه السلام مهمترین پایگاه دین و قلعه بلند آن و کلید و راه به سوی پیامبران و رضای خدا همانا اطاعت امام است، بعد از شناخت او. سپس فرمود: خداوند می فرماید ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ تا این قسمت آیه (حفیظاً) توجه داشته باشید. اگر شخصی تمام شب هایش به عبادت و روزهایش به روزه بگذرد و تمامی ثروتش را در راه خدا انفاق نماید و هر سال تا آخر عمر به حج رود اما آشنا به ولایت ولی خدا نباشد که او را دوست بدارد و تمام اعمالش به راهنمایی آن امام باشد پاداشی نزد خداوند ندارد، در مقابل اعمالش و نه از اهل ایمان شمرده می شود ... ۵۴۴

حدیث ۷: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُمَانَ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ قَالَ أَشْهَدُ أَنِّي سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا عليه السلام إِمَامٌ فَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ وَ أَنَّ الْحَسَنَ عليه السلام إِمَامٌ فَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ وَ أَنَّ الْحُسَيْنَ عليه السلام إِمَامٌ فَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام إِمَامٌ فَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ *.

حدیث ۷: گواهی دهم که شنیدم امام صادق علیه السلام می فرمودند: گواهی دهم که علی علیه السلام امامیست که خدا اطاعتش را واجب ساخته و حسن علیه السلام امامیست که خدا اطاعتش را واجب ساخته و حسین علیه السلام امامیست که خدا اطاعتش را واجب ساخته و محمد بن علی علیه السلام امامیست که خدا اطاعتش را واجب ساخته است. ۵۴۵

۵۴۴. المحاسن ج ۱ ص ۲۸۷ باب ۴۶ باب الشرائع ح ۴۳۰، تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۲۵۹ [سورة النساء (۴): آیه ۸۰] ح ۲۰۲

۵۴۵. الکافی ج ۱ ص ۱۸۶ کتاب الحجة باب ۸ بابُ فَرَضِ طَاعَةِ الْأُمَّةِ ح ۲.

حدیث ۸: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ حَرِيزِ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: ذُرْوَةُ الْأَمْرِ وَ سَنَامُهُ وَ مِفْتَاحُهُ وَ بَابُ الْأَشْيَاءِ وَ رِضَا الرَّحْمَنِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى الطَّاعَةُ لِلْإِمَامِ بَعْدَ مَعْرِفَتِهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَقُولُ مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا

حدیث ۸: امام باقر عليه السلام فرمود: کنگره و قله و کلید هر کار و راه ورود در هر چیزی و خشنودی خدای بخشاینده تبارک و تعالی، اطاعت امام عليه السلام است از روی معرفت، سپس فرمود: به راستی خدا تبارک و تعالی می فرماید ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾^{۵۴۶} هرکه اطاعت رسول کند، خدا را اطاعت کرده و هرکه پشت کند، ما تو را نگهبان وی نفرستاده ایم.^{۵۴۷}

حدیث ۹: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ الْوَشَاءِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ عَثْمَانَ عَنْ بَشِيرِ الْعَطَّارِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ نَحْنُ قَوْمٌ فَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَنَا وَ أَنْتُمْ تَأْتُمُونَ بِمَنْ لَا يُعْذِرُ النَّاسُ بِجَهَالَتِهِ.

حدیث ۹: بشیر عطار گوید: شنیدم امام صادق عليه السلام می فرمود: ما خانواده گروهی هستیم که خدا اطاعت ما را واجب کرده و شما پیروی می کنید از کسی که مردم به نادانی او معذور نیستند^{۵۴۸}

۵۴۶. النساء آیه ۸۰.

۵۴۷. الکافی ج ۱ ص ۱۸۶ کتاب الحجۃ باب ۸ بابُ فَرَضِ طَاعَةِ الْأَئِمَّةِ ح ۱.

۵۴۸. الکافی ج ۱ ص ۱۸۶ کتاب الحجۃ باب ۸ بابُ فَرَضِ طَاعَةِ الْأَئِمَّةِ ح ۳

حدیث ۱۰: مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ
عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام
فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا قَالَ الطَّاعَةُ الْمَفْرُوضَةُ.

حدیث ۱۰: امام باقر علیه السلام درباره‌ی قول خدای عزوجل ﴿وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا﴾^{۵۴۹}
به آنها سلطنت بزرگی دادیم فرمود: مقصود اطاعت آنهاست که بر مردم واجبست.^{۵۵۰}

حدیث ۱۱: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ
عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام نَحْنُ قَوْمٌ فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
طَاعَتَنَا لَنَا الْأَنْفَالَ وَ لَنَا صَفْوُ الْمَالِ وَ نَحْنُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ وَ نَحْنُ
الْمَحْسُودُونَ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾*

حدیث ۱۱: و فرمود: ما گروهی باشیم که خدای عزوجل اطاعت ما را واجب
کرده، انفال (غنیمت در جنگ و مباحات اولیه) از ماست و برگزیده از مال (اشیاء
نفیس جنگی) به ما اختصاص دارد ما در دانش ریشه داریم و ما هستیم
حسدبرده‌شدگان که خدا فرماید ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾^{۵۵۱}
آیا بر مردم حسد می‌ورزند به واسطه آنچه خدا از فضل خود به ایشان داده است. (در باره انفال
و برگزیده از مال و نیز در باره اینکه ائمه علیهم السلام مورد حسادت قرار گیرند بعد از این به
تفصیل بیان می‌شود).^{۵۵۲}

۵۴۹. النساء آیه ۵۴

۵۵۰. الکافی ج ۱ ص ۱۸۶ کتاب الحجة باب ۸ بابُ فَرَضِ طَاعَةِ الْأَئِمَّةِ ح ۴

۵۵۱. النساء آیه ۵۴

۵۵۲. الکافی ج ۱ ص ۱۸۶ کتاب الحجة باب ۸ بابُ فَرَضِ طَاعَةِ الْأَئِمَّةِ ح ۶

حدیث ۱۲: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي خَالِدِ الْقَمَّاطِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْعَطَّارِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ أُشْرِكُ بَيْنَ الْأَوْصِيَاءِ وَالرُّسُلِ فِي الطَّاعَةِ.

حدیث ۱۲: امام صادق عليه السلام می فرمود: وجوب اطاعت میان اوصیاء و پیغمبران مشترک است (و بر امت است که از هر دو طایفه اطاعت کنند).^{۵۵۳}

حدیث ۱۳: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ قَالَ: ذَكَرْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَوْلَنَا فِي الْأَوْصِيَاءِ إِنَّ طَاعَتَهُمْ مُفْتَرَضَةٌ قَالَ فَقَالَ نَعَمْ هُمْ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ وَ هُمْ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾*

حدیث ۱۳: حسین بن ابی العلاء: گفتار خود را در باره اوصیاء که اطاعتشان واجبست به امام صادق عليه السلام عرضه داشتیم فرمود: آری ایشانند همان کسان که خدای تعالی فرماید ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾^{۵۵۴} اطاعت کنید خدا را و اطاعت کنید پیغمبر و والیان / امر از خودتان را (یعنی مقصود از والیان امر، اوصیاء باشند) و ایشانند همان کسان که خدای عز و جل فرموده است ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾^{۵۵۵} ولی شما فقط خداست و رسولش و کسانی که ایمان آورده اند.^{۵۵۶}

شرح: راجع به آیه اول مجلسی از مجمع البیان نقل می کند که عامه و اهل سنت اولی الامر را به زمامداران و یا علما تفسیر می کنند و اما مفسرین شیعه به استناد

۵۵۳. الکافی ج ۱ ص ۱۸۶ کتاب الحجّة باب ۸ بابُ فَرَضِ طَاعَةِ الْأَئِمَّةِ ح ۵

۵۵۴. النساء آیه ۵۹

۵۵۵. المائدة آیه ۵۵

۵۵۶. الکافی ج ۱ ص ۱۸۷ کتاب الحجّة باب ۸ بابُ فَرَضِ طَاعَةِ الْأَئِمَّةِ ح ۷

روایات وارده از حضرت باقر علیه السلام و امام صادق علیه السلام به ائمه و اهل بیت علیهم السلام تفسیر می‌کنند و ایشانند که خدا اطاعتشان را بدون قید و شرط در این آیه واجب کرده است و جایز نیست که خدا اطاعت کسی را بی‌قید و شرط واجب کند. جز آنکه معصوم باشد و ظاهر و باطنش یکی باشد و اشتباه نکند و به کار زشت دستور ندهد و زمامداران و علماء این گونه نیستند و خدا منزّه است از اینکه مردم را امر کند از گنهکار و یا کسانی که عقاید مختلف دارند اطاعت نمایند زیرا اطاعت نمودن از چند عالمی که هر یک رأی جداگانه‌ای دارد محالست و ممکن هم نیست که آنها در عقیده متحد شوند و یک قول را اختیار کنند. اما راجع به آیه دوم که مهمترین آیه‌ایست که مفسرین و متکلمین شیعه بر امامت امیرالمؤمنین علیه السلام استدلال کرده‌اند و آن موضوع خاتم بخشی آن حضرت در حال رکوع است که این آیه در شأنش نازل گشته است چنانچه این مطلب را مفسرین از عامه و اهل سنت هم اعتراف دارند، فخر رازی و زمخشری و بیضاوی و سیوطی که از بزرگان علما سنتند در تفاسیر خود نزول آیه شریفه را در شأن امیرالمؤمنین علیه السلام و موضوع خاتم بخشی آن حضرت دانسته‌اند.

حدیث ۱۴: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ فَارِسِيًّا أَبَا الْحَسَنِ علیه السلام فَقَالَ طَاعَتُكَ مُفْتَرَضَةٌ فَقَالَ نَعَمْ قَالَ مِثْلُ طَاعَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام فَقَالَ نَعَمْ.*
حدیث ۱۴: معمر بن خلاد گوید: مردی پارسی از ابو الحسن (امام کاظم علیه السلام) پرسید که: اطاعت شما واجب است؟ فرمود: آری، عرضه داشت: چون اطاعت علی بن ابی طالب علیه السلام؟ فرمود: آری.^{۵۵۷}

حدیث ۱۵: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ عَنْ مَرْوَكِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدِ الطَّبْرِيِّ قَالَ: كُنْتُ قَائِمًا عَلَى رَأْسِ الرِّضَا عليه السلام بِخُرَاسَانَ وَ عِنْدَهُ عِدَّةٌ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ وَ فِيهِمْ إِسْحَاقُ بْنُ مُوسَى بْنِ عَيْسَى الْعَبَّاسِيُّ فَقَالَ يَا إِسْحَاقُ بَلَّغْنِي أَنَّ النَّاسَ يَقُولُونَ إِنَّا نَزَعُكَ أَنَّ النَّاسَ عَبِيدٌ لَنَا لَا وَ قَرَابَتِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَا قُلْتُهُ قَطُّ وَ لَا سَمِعْتُهُ مِنْ أَبِي قَالَهُ وَ لَا بَلَّغْنِي عَنْ أَحَدٍ مِنْ أَبِي قَالَهُ وَ لَكِنِّي أَقُولُ النَّاسَ عَبِيدٌ لَنَا فِي الطَّاعَةِ مَوَالٍ لَنَا فِي الدِّينِ فَلْيُبَلِّغِ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ.

حدیث ۱۵: طبری گوید: من در خراسان بالای سر امام رضا عليه السلام به خدمت ایستاده بودم و جمعی از بنی هاشم که اسحاق بن موسی در میانشان بود، خدمت آن حضرت بودند، امام عليه السلام فرمود: ای اسحاق! به من خبر رسید که مردم می گویند: ما عقیده داریم که مردم برده ما هستند، نه سوگند به خویشی و قرابتی که با پیغمبر صلى الله عليه وآله دارم نه من هرگز این سخن گفته ام و نه از پدرانم شنیده ام و نه به من خبر رسیده که یکی از آنها گفته باشد، ولی می گویم مردم بنده ما هستند در اینکه اطاعت ما بر آنها واجبست و در اطاعت فرمانبر مایند و در دین پیرو ما هستند، هر که حاضر است به غائبین برساند. ^{۵۵۸}

حدیث ۱۶: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ نَحْنُ الَّذِينَ فَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَنَا لَا يَسْعُ النَّاسُ إِلَّا مَعْرِفَتَنَا وَ لَا يُعْذَرُ النَّاسُ بِجَهَالَتِنَا مَنْ عَرَفَنَا كَانَ مُؤْمِنًا وَ مَنْ أَنْكَرَنَا كَانَ كَافِرًا وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْنَا وَ لَمْ يُنْكَرْنَا كَانَ ضَالًّا حَتَّى يَرْجِعَ

إِلَى الْهُدَى الَّذِي افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْ طَاعَتِنَا الْوَاجِبَةِ فَإِنْ يَمُتْ عَلَى ضَلَالَتِهِ
يَفْعَلِ اللَّهُ بِهِ مَا يَشَاءُ.*

حدیث ۱۶: امام صادق (علیه السلام) مائیم که خدا اطاعت ما را واجب ساخته، مردم راهی جز معرفت ما ندارند و بر نشناختن ما معذور نباشند. هر که ما را شناسد مؤمن است و هر که انکار کند کافر است و کسی که نشناسد و انکار هم نکند گمراهست تا زمانی که به سوی هدایتی که خدا بر او واجب ساخته و آن اطاعت حتمی ماست برگردد و اگر به همان حال گمراهی بمیرد خدا، هر چه خواهد با او کند.^{۵۵۹}

شرح و تفسیر: مقصود از کسانی که ائمه (علیهم السلام) اطهار را نشناخته و انکار هم نکرده‌اند آن‌ها ایند که عقل و فهم درک مقام امامت را ندارند و در قرآن از آنها به مستضعفین تعبیر شده است و همچنین کسانی که از محیط تعلیمات مذهبی دور افتاده و مقام امام (علیه السلام) چنان که شایسته است به ایشان معرفی نگشته در باره این اشخاص هم امید عفو و بخشش هست.

حدیث ۱۷: عَلِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ
قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ أَفْضَلِ مَا يَتَقَرَّبُ بِهِ الْعِبَادُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَ أَفْضَلُ مَا يَتَقَرَّبُ
بِهِ الْعِبَادُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ طَاعَةُ اللَّهِ وَ طَاعَةُ رَسُولِهِ وَ طَاعَةُ أَوْلِي الْأَمْرِ قَالَ أَبُو
جَعْفَرٍ (علیه السلام): حُبُّنَا إِيْمَانٌ وَ بُعْضُنَا كُفْرٌ.*

حدیث ۱۷: ابن فضیل گوید: از امام باقر (علیه السلام) پرسیدم: بهترین وسیله تقرب
بندگان به خدای عزوجل چیست؟ فرمود: بهترین وسیله تقرب بندگان به سوی خدای

۵۵۹. الکافی ج ۱ ص ۱۸۷ کتاب الحجة باب ۸ بابُ فَرَضِ طَاعَةِ الْأَئِمَّةِ ح ۱۱

عزوجل اطاعت خدا و اطاعت رسول ﷺ و اطاعت والیان امر است، امام باقر علیه السلام فرمود: دوستی ما ایمان و دشمنی ما کفر است. ۵۶۰

حدیث ۱۸: مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَعْرَضَ عَلَيْكَ دِينِي الَّذِي أَدِينُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ قَالَ فَقَالَ هَاتِ قَالَ فَقُلْتُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ الْإِقْرَارُ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَ أَنَّ عَلِيًّا كَانَ إِمَامًا فَفَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ ثُمَّ كَانَ بَعْدَهُ الْحَسَنُ إِمَامًا فَفَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ ثُمَّ كَانَ بَعْدَهُ الْحُسَيْنُ إِمَامًا فَفَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ حَتَّى انْتَهَى الْأَمْرُ إِلَيْهِ ثُمَّ قُلْتُ أَنْتَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ قَالَ فَقَالَ هَذَا دِينُ اللَّهِ وَ دِينُ مَلَائِكَتِهِ.

حدیث ۱۸: اسماعیل بن جابر گوید: به امام باقر علیه السلام عرضه داشتم: دین خودم را که خدای عزوجل را به آن می پرستم به شما عرض کنم؟ فرمود: بگو. عرضه داشتم: گواهی دهم که شایسته پرستشی جز خدای یگانه بی انباز نیست و محمد صلی الله علیه و آله بنده او و فرستاده اوست و آنچه از جانب خدا آورده اعتراف دارم علی علیه السلام امامست و خدا اطاعتش را واجب ساخته و بعد از او حسن علیه السلام امامست و خدا اطاعتش را واجب نموده و بعد از او حسین علیه السلام امامست و خدا اطاعتش را واجب دانسته و بعد از او علی بن حسین علیه السلام امامست و خدا اطاعتش را واجب کرده (همین طور گفتم) تا

به خود حضرت رسید، سپس عرضه داشتیم: توئی امام عليه السلام خدایت رحمت کند، فرمود: دین خدا و دین ملائکه او همین است. ۵۶۱

حدیث ۱۹: وَ عَنْهُ، قَالَ: أَخْبَرَنَا جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو نَصْرِ اللَّيْثُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ اللَّيْثِ الْعَنْبَرِيُّ إِمْلَاءً مِنْ أَصْلِ كِتَابِهِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ مُزَاهِمِ الْهَرَوِيِّ سَنَةَ إِحْدَى وَ سِتِّينَ وَ مِائَتَيْنِ، قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِي أَبُو الصَّلْتِ عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ صَالِحِ الْهَرَوِيِّ، قَالَ: كُنْتُ مَعَ الرِّضَا عليه السلام لَمَّا دَخَلَ نَيْسَابُورَ وَ هُوَ رَاكِبٌ بَعْلَةَ شَهْبَاءَ وَ قَدْ خَرَجَ عُلَمَاءُ نَيْسَابُورَ فِي اسْتِقْبَالِهِ فَلَمَّا سَارَ إِلَى الْمُرْبَعَةِ تَعَلَّقُوا بِلِجَامِ بَعْلَتِهِ وَ قَالُوا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ حَدَّثْنَا بِحَقِّ آبَائِكَ الطَّاهِرِينَ حَدِيثًا عَنْ آبَائِكَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ فَأَخْرَجَ عَلَيْهِ الصَّلَاةَ وَ السَّلَامَ رَأْسَهُ مِنَ الْهُودُجِ وَ عَلَيْهِ مِطْرَفٌ خَزٌّ فَقَالَ حَدَّثَنِي أَبِي مُوسَى بْنُ جَعْفَرِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ عليه السلام سَيِّدِ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَخْبَرَنِي جَبْرِئِيلُ عليه السلام الرُّوحَ الْأَمِينُ عَنِ اللَّهِ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُهُ وَ جَلَّ وَجْهُهُ قَالَ إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَ حَدِي عِبَادِي فَاعْبُدُونِي وَ لِيَعْلَمَنَّ مَنْ لَقِيََنِي مِنْكُمْ بِشَهَادَةٍ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصًا بِهَا أَنَّهُ قَدْ دَخَلَ حِصْنِي وَ مَنْ دَخَلَ حِصْنِي أَمِنَ عَذَابِي قَالُوا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ مَا إِخْلَاصُ الشَّهَادَةِ لِلَّهِ قَالَ طَاعَةُ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ ﷺ وَ وَايَةُ أَهْلِ بَيْتِهِ عليهم السلام

حدیث ۱۹: ابا صلت هروی گفت: با حضرت رضا علیه السلام بودم وقتی داخل نیشابور شد سوار قاطر خاکستری رنگ بود علمای نیشابور به استقبالش خارج شده بودند همین که رسید به آنان دانشمندان لجام قاطرش را گرفته عرضه داشتند: یا ابن رسول الله! شما را به حق آباء طاهرینت سوگند می دهیم که ما را حدیثی از آباء گرام خود صلوات الله عليهم نقل فرما. امام علیه السلام سر از هودج بیرون آورد و تن پوشی از خز داشت فرمود: پدرم موسی بن جعفر علیه السلام از پدرش جعفر بن محمد علیه السلام از پدرش محمد بن علی علیه السلام از پدرش علی بن الحسین علیه السلام از پدرش حسین بن علی علیه السلام سرور جوانان بهشت از امیرالمؤمنین علیه السلام از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل کرد که فرمود: جبرئیل علیه السلام به من خبر داد از روح الامین از خداوند پاک و بزرگ فرمود: من خداوند یکتایم که جز من خدائی نیست بندگانم مرا بپرستید! بدانید هرکه به دیدن من آید با گواهی دادن به ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ با اخلاص داخل دژ و حصار من شده و هرکه داخل حصار من شود از عذابم در امان است عرضه داشتند: اخلاص شهادت ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ چیست؟ فرمود: اطاعت خدا و پیامبرش و ولایت اهل بیت علیهم السلام او. ^{۵۶۲}

حدیث ۲۰: وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْأَيْمَةِ علیها السلام هَلْ يَجْرُونَ فِي الْأَمْرِ وَالطَّاعَةِ مَجْرَى وَاحِدٍ قَالَ نَعَمْ.*

حدیث ۲۰: ابو بصیر گوید: از امام صادق علیه السلام پرسیدم از ائمه علیهم السلام که در فرمان و وجوب اطاعت، همه یکسانند؟ فرمود: آری ^{۵۶۳}

۵۶۲. الأملی للطوسی ص ۵۸۹ [۲۵] مجلس يوم الجمعة السادس عشر من ربيع الأول سنة سبع و خمسين و أربعمائة ح ۹

۵۶۳. الکافی ج ۱ ص ۱۸۷ کتاب الحجة باب ۸ باب فَرُضِ طَاعَةِ الْأَيْمَةِ ح ۹

اولی الامر هان امه اطهارهستند

۳۴۱

﴿ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ﴾

خدا و رسول و صاحبان امر را اطاعت كنيد.

حدیث ۲۱: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ بُرَيْدِ الْعَجَلِيِّ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ﴾ إِيَّانَا عَنِّي خَاصَّةً أَمَرَ جَمِيعَ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ بِطَاعَتِنَا*

حدیث ۲۱: امام باقر عليه السلام: در مورد گفتار خداوند ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ﴾ خدا و رسول و صاحبان امر را اطاعت كنيد. فرمودند: خداوند از صاحبان امر، ما اهل بیت عليهم السلام را قصد نموده است و همه مؤمنین را تا روز قیامت به اطاعت ما امر فرموده. ^{۵۶۴}

حدیث ۲۲: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الْمِثْمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَدَبَ رَسُولَهُ حَتَّى قَوْمَهُ عَلَى مَا أَرَادَ ثُمَّ فَوَّضَ إِلَيْهِ فَقَالَ عَزَّ ذِكْرُهُ ﴿ مَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ مَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ﴾ فَمَا فَوَّضَ اللَّهُ إِلَى رَسُولِهِ عليه السلام فَقَدْ فَوَّضَهُ إِلَيْنَا*

۵۶۴. الكافي ج ۱ ص ۲۷۶ كتاب الحجة باب أن الإمام ع يعرف الإمام الذي يكون من بعده وأن قول الله تعالى إن الله يأمركم أن تؤدوا الأمانات إلى أهلها فيهم ع نزلت ح ۱.

حدیث ۲۲: همان‌طور که صفار در کتاب بصائر از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: خداوند پیامبرش را به تعلیم و تربیت خود پرورش داد تا او را همان‌طور که خواست و اراده‌اش بود استوار و یا برجا ساخت، سپس امر تشریح را به او واگذار نمود و فرمود ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾^{۵۶۵} آن‌چه رسول صلی الله علیه و آله و فرستاده ما شما را به آن دستور می‌دهد عمل کنید. و از آن‌چه نهی می‌کند اجتناب نمایید. و آن‌چه را که خداوند به رسولش صلی الله علیه و آله واگذار نموده به ما نیز اختیارش را مرحمت کرده است.^{۵۶۶}

حدیث ۲۳: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَامِرِ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ الْوَشَاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدِ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ بُرَيْدِ الْعِجَلِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ فَكَانَ جَوَابَهُ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْحَبِيبِ وَالطَّاعُونَ وَ يَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا﴾ يَقُولُونَ لِأَيِّمَةِ الضَّلَالَةِ وَ الدُّعَاةِ إِلَى النَّارِ ﴿هَؤُلَاءِ أَهْدَى﴾ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله ﴿سَبِيلًا أَوْلِيكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَ مَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ﴾ يَعْنِي الْإِمَامَةَ وَ الْخِلَافَةَ ﴿فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَصِيرًا﴾ نَحْنُ النَّاسُ الَّذِينَ عَنِ اللَّهِ وَ النَّقِيرُ النَّقْطَةُ الَّتِي فِي وَسَطِ النَّوَاةِ ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ نَحْنُ النَّاسُ الْمَحْسُودُونَ

۵۶۵. الحشر، آیه ۷.

۵۶۶. الکافی ج ۱ ص ۲۶۸ کتاب الحجّة بابُ التَّفْوِیضِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص وَ إِلَى الْأَيِّمَةِ فِي أَمْرِ

الدِّينِ ح ۹

عَلَى مَا آتَانَا اللَّهُ مِنَ الْإِمَامَةِ دُونَ خَلْقِ اللَّهِ أَجْمَعِينَ ﴿فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا﴾ يَقُولُ جَعَلْنَا مِنْهُمْ الرُّسُلَ وَالْأَنْبِيَاءَ
وَ الْأَيْمَةَ فَكَيْفَ يَقْرُونَهُ فِي آلِ إِبْرَاهِيمَ عليه السلام وَ يُنَكِّرُونَهُ فِي آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام
﴿فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَ مِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَ كَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصَلِّيهِمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا
الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ *

حدیث ۲۳: برید عجلی گوید: از امام باقر علیه السلام راجع به قول خدای عز و جل
﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ اطاعت کنید خدا را و اطاعت کنید
پیغمبر و والیان امر را پرسیدم، جواب حضرت این بود که ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا
نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ يَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ
الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا﴾ «مگر آن کسان را که از کتاب آسمانی بهره‌ای به ایشان داده‌اند
نمی‌بینی که به بت و طغیانگر گروند و در باره کافران گویند: این گروه از مؤمنان
هدایت یافته‌ترند» یعنی این مردم در باره پیشوایان گمراهی و رهبران به دوزخ
می‌گویند: آنها از آل محمد علیه السلام هدایت یافته‌ترند، ﴿سَبِيلًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَ مَنْ
يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ﴾ «ایشان همان کسانی‌اند که خدا
لعنتشان کرده و هر که را خدا لعنت کند هرگز یآوری برای او نخواهی یافت. مگر آنها
را از ملک بهره‌ای هست؟» یعنی ملک امامت و خلافت ﴿فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا﴾
«که در آن صورت نقیری هم به مردم ندهند» ما هستیم آن مردمی که خدا قصد کرده
و نقیر نقطه میان هسته خرماست (و مقصود بیان کمال بخل و خست ایشانست که اگر
به مقام سلطنت هم می‌رسیدند، قسمتی از هسته خرما را از ما مضایقه می‌کردند، تا
چه رسد به چیز شریفتر و گران‌بها تر) ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾

«و یا به مردم نسبت به آنچه خدا از کرم خویش به آنها داده حسد می‌برند» ما هستیم آن مردم حسد برده شده، برای منصب امامتی که خدا به ما داده و به هیچ کس دیگر نداده «فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ آتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا» «حقا که ما خاندان ابراهیم را کتاب و حکمت و ملک بزرگی دادیم» یعنی پیغمبران و رسولان و امامان را، از آل ابراهیم (علیهم السلام) قرار دادیم، پس چگونه این مردم این مقام را نسبت به آل ابراهیم (علیهم السلام) اعتراف دارند و در باره آل محمد (صلی الله علیه و آله) منکر می‌شوند (بنا بر این مقصود از و البیان امر که پرسیدی آل محمد (صلی الله علیه و آله) است). «فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَ مِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَ كَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصَلِّيهِمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا» «برخی به آن گرویدند و برخی روی گردان شدند و جهنم برای ایشان افروخته آتشی است کافی، کسانی که آیه‌های ما را انکار کرده‌اند، به زودی به آتشی درونشان کنیم که هر وقت پوست‌هایشان بسوزد، و پوست‌های دیگرشان دهیم تا عذاب را خوب بچشند، همانا خدا نیرومند و فرزانه است.»^{۵۶۷}

حدیث ۲۴: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَىٰ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الْبَرْقِيِّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ الْجَوْهَرِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْأَوْصِيَاءِ طَاعَتُهُمْ مُفْتَرَضَةٌ قَالَ نَعَمْ هُمُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ «أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ» وَ هُمُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ»*.

۵۶۷. الکافی ج ۱ ص ۲۰۵ بابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ وَ لَاءَةَ الْأَمْرِ وَ هُمُ النَّاسُ الْمُحْسُوذُونَ الَّذِينَ ذَكَرَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ كِتَابُ الْحُجَّةِ ح ۱.

حدیث ۲۴: حسین بن ابی العلاء گوید به امام صادق علیه السلام عرضه داشتم:

۳۴۵

اوصیاء پیغمبر اطاعتشان واجبست؟ فرمود: بلی، ایشانند که خدای عز و جل در باره آنها فرموده ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ و اطاعت کنید خدا را و اطاعت کنید پیغمبر و صاحبان امر از خودتان را و ایشانند که خدا در باره آنها فرموده ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾^{۵۶۸} ولی شما خداست و رسولش و کسانی که ایمان آورده و نماز می‌گذارند و در حال رکوع صدقه می‌دهند^{۵۶۹}

حدیث ۲۶: حَدَّثَنَا غَيْرٌ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِنَا قَالُوا حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هَمَّامٍ عَنْ

جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكِ الْفَرَّازِيِّ [الْفَرَّازِيِّ] قَالَ حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ حَدَّثَنِي الْمُفَضَّلُ بْنُ عُمَرَ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيَّ يَقُولُ لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله عَرَفْنَا اللَّهَ وَ رَسُولَهُ فَمَنْ أُولُو الْأَمْرِ الَّذِينَ قَرَنَ اللَّهُ طَاعَتَهُمْ بِطَاعَتِكَ فَقَالَ هُمْ خُلَفَائِي يَا جَابِرُ وَ أَيْمَةُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ بَعْدِي أَوْلُهُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام ثُمَّ الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام الْمَعْرُوفُ فِي التَّوْرَةِ بِالْبَاقِرِ وَ سَتَدْرِكُهُ يَا جَابِرُ فَإِذَا لَقِيْتَهُ فَأَقْرِئْهُ مِنِّي السَّلَامَ ثُمَّ الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام ثُمَّ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عليه السلام ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى عليه السلام ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ

۵۶۸. المائدة آية ۵۵.

۵۶۹. الكافي ج ۱ ص ۱۸۹ كتاب الحجة باب فرض طاعة الأئمة ح ۱۶.

مُحَمَّدٌ عليه السلام ثُمَّ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام ثُمَّ سَمِيٍّ وَ كَنِيٍّ حُجَّةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ بَقِيَّتُهُ
 فِي عِبَادِهِ ابْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام ذَاكَ الَّذِي يَفْتَحُ اللَّهُ تَعَالَى ذِكْرَهُ عَلَى يَدَيْهِ
 مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبَهَا ذَاكَ الَّذِي يَغِيبُ عَنْ شِيعَتِهِ وَ أَوْلِيَايِهِ غَيْبَةً لَا يَثْبُتُ
 فِيهَا عَلَى الْقَوْلِ بِإِمَامَتِهِ إِلَّا مَنْ اِمْتَحَنَ اللَّهُ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ قَالَ جَابِرٌ فَقُلْتُ لَهُ يَا
 رَسُولَ اللَّهِ فَهَلْ يَقَعُ لِشِيعَتِهِ الْإِنْتِفَاعُ بِهِ فِي غَيْبَتِهِ فَقَالَ إِي وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالنُّبُوَّةِ
 إِنَّهُمْ يَسْتَضِيئُونَ بِنُورِهِ وَ يَنْتَفِعُونَ بِوَلَايَتِهِ فِي غَيْبَتِهِ كَانْتِفَاعِ النَّاسِ بِالشَّمْسِ وَ إِنْ
 تَجَلَّلَهَا سَحَابٌ يَا جَابِرُ هَذَا مِنْ مَكْنُونِ سِرِّ اللَّهِ وَ مَخْزُونِ عِلْمِهِ فَاعْتَمِدْهُ إِلَّا عَنْ
 أَهْلِهِ قَالَ جَابِرُ بْنُ يَزِيدَ فَدَخَلَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ عَلَى عَلِيٍّ بْنِ
 الْحُسَيْنِ عليه السلام فَبَيْنَمَا هُوَ يُحَدِّثُهُ إِذْ خَرَجَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْبَاقِرُ عليه السلام مِنْ عِنْدِ نِسَائِهِ
 وَ عَلَى رَأْسِهِ ذُؤَابَةٌ وَ هُوَ غُلَامٌ فَلَمَّا بَصُرَ بِهِ جَابِرٌ ارْتَعَدَتْ فَرَايَصُهُ وَ قَامَتْ كُلُّ
 شَعْرَةٍ عَلَى بَدَنِهِ وَ نَظَرَ إِلَيْهِ مَلِيًّا ثُمَّ قَالَ لَهُ يَا غُلَامُ أَقْبِلْ فَأَقْبَلَ ثُمَّ قَالَ لَهُ أَذْبِرْ فَأَذْبَرَ
 فَقَالَ جَابِرُ شَمَايِلُ رَسُولِ اللَّهِ وَ رَبِّ الْكَعْبَةِ ثُمَّ قَامَ فَدَنَا مِنْهُ فَقَالَ لَهُ مَا اسْمُكَ يَا
 غُلَامُ فَقَالَ مُحَمَّدٌ قَالَ ابْنُ مَنْ قَالَ ابْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ يَا بَنِيَّ فَدَتَكَ نَفْسِي
 فَأَنْتَ إِذَا الْبَاقِرُ عليه السلام فَقَالَ نَعَمْ ثُمَّ قَالَ فَأَبْلَغْنِي مَا حَمَلَكَ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ جَابِرُ يَا
 مَوْلَايَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ بَشَّرَنِي بِالْبَقَاءِ إِلَى أَنْ أَلْقَاكَ وَ قَالَ لِي إِذَا لَقَيْتَهُ فَأَقْرِنُهُ مِنِّي
 السَّلَامَ فَرَسُولُ اللَّهِ يَا مَوْلَايَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام يَا جَابِرُ عَلَى
 رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام السَّلَامُ مَا قَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ وَ عَلَيْكَ يَا جَابِرُ كَمَا بَلَغَتْ
 السَّلَامَ فَكَانَ جَابِرٌ بَعْدَ ذَلِكَ يَخْتَلِفُ إِلَيْهِ وَ يَتَعَلَّمُ مِنْهُ فَسَأَلَهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام
 عَنْ شَيْءٍ فَقَالَ لَهُ جَابِرُ وَ اللَّهُ مَا دَخَلْتُ فِي نَهْيِ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام فَقَدْ أَخْبَرَنِي أَنْكُمْ

أَيُّمَةُ الْهُدَاةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ مِنْ بَعْدِهِ أَحَلَّمَ النَّاسَ صِغَارًا وَ أَعْلَمَ النَّاسَ كِبَارًا وَ قَالَ لَا تَعْلَمُوهُمْ فَهُمْ أَعْلَمُ مِنْكُمْ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ (عليه السلام) صَدَقَ جَدِّي رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) إِنِّي لِأَعْلَمُ مِنْكَ بِمَا سَأَلْتُكَ عَنْهُ وَ لَقَدْ أُوتِيَتْ الْحُكْمَ صَبِيًّا كُلُّ ذَلِكَ بِفَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَ رَحْمَتِهِ لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ (عليهم السلام).

حدیث ۲۶: جابر بن یزید جعفی گوید از جابر بن عبد الله انصاری شنیدم که می‌گفت: وقتی که خدای تعالی بر پیامبرش این آیه را فرو فرستاد که ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ گفتیم: یا رسول الله! خدا و رسولش را شناخته‌ایم، پس اولو الامری که خداوند طاعت آنها را مقرون به طاعت خود کرده چه کسانی هستند؟ فرمود: ای جابر آنها جانشینان من و ائمه مسلمین پس از من هستند، اول ایشان علی بن ابی طالب (علیه السلام) است و بعد از او حسن (علیه السلام) و حسین (علیه السلام) و علی بن الحسین (علیه السلام) و محمد بن علی (علیه السلام) که در تورات به باقر معروف است و تو ای جابر! او را می‌بینی و آنگاه که او را دیدار کردی سلام مرا به او برسان و پس از او جعفر بن محمد صادق (علیه السلام) و موسی بن جعفر (علیه السلام) و علی بن موسی (علیه السلام) و محمد بن علی (علیه السلام) و علی ابن محمد (علیه السلام) و حسن بن علی (علیه السلام) و پس از او همانم و هم کنیه من حجة الله در زمینش و بقية الله در بین عبادش، فرزند حسن بن علی (علیه السلام) ائمه مسلمین خواهند بود، او کسی است که خدای تعالی مشرق و مغرب زمین را به دست او بگشاید، او کسی است که از شیعیان و اولیائش غایب شود، غیبتی که بر عقیده به امامت او باقی نماند مگر کسی که خداوند قلبش را به ایمان امتحان کرده است. جابر گوید: گفتیم: یا رسول الله! آیا در غیبت او برای شیعیانش انتفاعی هست؟ فرمود: آری، قسم به خدایی که مرا به نبوت مبعوث فرمود به نور او استضاءه می‌کنند و به ولایت او در دوران غیبتش منتفع می‌شوند مانند انتفاع مردم از خورشیدی که در پس ابر است، ای جابر! این سر مکنون خداوند و علم مخزون اوست، آن را از غیر

اهلش بیوشان. جابر بن یزید گوید: جابر بن عبد الله انصاری بر امام سجاد علیه السلام وارد شد و هنگامی که با او مشغول گفتگو بود ناگهان حضرت باقر علیه السلام با گیسوان آراسته از نزد نساء آن حضرت بیرون آمد در حالی که پسر بچه‌ای پیش نبود، چون جابر او را شناخت لرزه بر اندامش افتاد و مو بر تنش راست شد و اندکی بدو نگرست، سپس گفت: ای پسر پیش بیا، و او پیش آمد، سپس گفت: برو و او رفت، جابر گفت: به خدای کعبه سوگند که شمائل رسول الله صلی الله علیه و آله را داراست، سپس برخاست و نزدیک وی رفت و گفت: ای پسر! نامت چیست! و او گفت محمد، پرسید: فرزند که هستی؟ گفت: فرزند علی بن الحسین علیه السلام، گفت: فدایت شوم، پس تو همان باقری؟ گفت: آری، سپس آن حضرت گفت: آنچه را که رسول خدا به تو سپرده است به من برسان، جابر گفت: ای مولای من! رسول خدا به من بشارت دادند که زنده می‌مانم تا شما را ملاقات کنم و به من فرمودند آنگاه که او را ملاقات کردی سلام مرا بدو برسان، پس ای مولای من! رسول خدا به شما سلام رسانیدند، امام باقر علیه السلام فرمود: تا آسمان و زمین برپاست بر رسول خدا سلام باد و بر تو ای جابر! که آن سلام را رسانیدی سلام باد! و بعد از آن جابر به نزد او رفت و آمد می‌کرد و از او می‌آموخت، یک روز امام باقر علیه السلام از وی چیزی پرسید، جابر گفت: به خدا سوگند که من خود را در نهی رسول الله داخل نمی‌کنم که او به من خبر داده است که شما ائمه هدی از اهل بیت علیهم السلام او بعد از او می‌باشید در کوچکی حکیم‌ترین مردم و در بزرگی علیم‌ترین آنهائید و فرمود: به ایشان چیزی تعلیم ندهید که آنها اعلم از شما هستند، امام باقر علیه السلام فرمود: جدم رسول خدا راست گفته است و من در آنچه که پرسیدم از تو داناترم، حکمت را در کودکی به ما داده‌اند و همه آنها از فضل و رحمت خداوند بر ما اهل البیت است. ۵۷۰

۵۷۰. کمال الدین و تمام النعمة ج ۱ ص ۲۵۳ باب ۲۳ باب نص الله تبارک و تعالی علی القائم ع و أنه الثاني عشر من الأئمة ع ح ۳

حدیث ۲۵: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ أَبْوَابُ الْخَيْرِ السَّمْعُ الْمَطِيعُ لَا حُجَّةَ عَلَيْهِ وَالسَّمْعُ الْعَاصِي لَا حُجَّةَ لَهُ وَإِمَامُ الْمُسْلِمِينَ تَمَّتْ حُجَّتُهُ وَاحْتِجَاجُهُ يَوْمَ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ﴾*.

حدیث ۲۵: عبد الأعلى گوید: از امام صادق (علیه السلام) شنیدم می فرمود: سَمْعٌ وَطَاعَةٌ (یعنی) شنیدن و فرمان بردن درهای خیر و خوشی باشند آنکه بشنود و فرمان برد حجت و مسئولیتی بر او نیست و آنکه بشنود و نافرمانی کند حجت و دفاعی از خود ندارد، امام مسلمانان در روز قیامت که خدای عز و جل را ملاقات کند حجت او تمام است و از خود دفاع کند، سپس فرمود: خدا تبارک و تعالی می فرماید ﴿يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ﴾^{۵۷۱} روزی که هر مردمی را با امام خود می خوانیم^{۵۷۲}

حدیث ۲۷: فُرَاتٌ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ كَثِيرٍ مُعْنَعًا عَنْ عَمِّي الْحُسَيْنِ أَنَّهُ سَأَلَ [عَنْ] جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) [أَبِي جَعْفَرٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)] عَنْ قَوْلِ اللَّهِ [تَعَالَى] جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ قَالَ أُولِي الْفِقْهِ وَالْعِلْمِ قُلْنَا أَخَاصٌ أَمْ عَامٌّ قَالَ بَلْ خَاصٌّ لَنَا.

۵۷۱. الاسراء آیه ۷۱.

۵۷۲. الکافی ج ۱ ص ۱۸۹ کتاب الحجۃ بابُ فَرَضِ طَاعَةِ الْأَئِمَّةِ ح ۱۷.

حدیث ۲۷: عبید بن کثیر گفت از حضرت صادق علیه السلام سؤال شد راجع به این آیه ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ فرمود: صاحبان فقه و علم گفتیم عمومی است یا مخصوص یک عده است؟ فرمود: اختصاص به ما خانواده دارد. ^{۵۷۳}

حدیث ۲۸: رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ السَّيَّارِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ ﴿وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ فِي وِلَايَةِ عَلِيِّ عليه السلام وَالْأَيْمَةَ مِنْ بَعْدِهِ ﴿فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾

حدیث ۲۸: امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه ﴿مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ ^{۵۷۴} کسی که اطاعت خدا و پیامبر صلی الله علیه و آله را نماید فرمودند: در مورد ولایت علی بن ابی طالب علیه السلام و ائمه بعد از او ﴿فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ ^{۵۷۵} به رستگاری بزرگی رسیده است. ^{۵۷۶}

امّه اطهار و البیان امر

حدیث ۲۹: قَالَ الْبَاقِرُ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ﴾ قَالَ نَحْنُ أَوْلُو الْأَمْرِ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ بِالرَّدِّ إِلَيْنَا

۵۷۳. تفسیر فرات الکوفی ص ۱۰۸ [سورة النساء (۴): آية ۵۹] ... ح ۱۰۵

۵۷۴. الاحزاب آية ۷۱

۵۷۵. الاحزاب آية ۷۱

۵۷۶. تأویل الآيات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۴۵۹ [سورة الأحزاب (۳۳): آية ۷۱]

حدیث ۲۹: امام باقر علیه السلام فرمود: درباره گفته‌ی خدای تعالی ﴿وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى

الرَّسُولِ وَإِلَى أَوْلِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ﴾^{۵۷۷} اگر برگردانند به سوی رسول و صاحبان امر فرمود:

۳۵۱

مائیم اولی الامری که خداوند دستور داده مسائل را به سوی ما برگردانند.^{۵۷۸}

هنگی در وجوب اطاعت باهر برابند

حدیث ۳۰: ابْنُ عِيسَى عَنِ الْبَزْنَطِيِّ عَنِ الرِّضَا أَنَّهُ كَتَبَ إِلَيْهِ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ

فَكَتَبَ: «قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام: لَا يَسْتَكْمِلُ عَبْدُ الْإِيمَانِ حَتَّى يَعْرِفَ أَنَّهُ يَجْرِي

لِآخِرِهِمْ مَا يَجْرِي لِأَوْلِيهِمْ فِي الْحُجَّةِ وَالطَّاعَةِ وَالْحَرَامِ وَالْحَلَالِ سَوَاءً، وَلِمُحَمَّدٍ

عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فَضْلُهُمَا.

حدیث ۳۰: بزنتی از حضرت رضا علیه السلام نقل می‌کند که آن جناب نامه‌ای

برایش نوشت به این مضمون حضرت باقر علیه السلام فرمود: ایمان بنده کامل نمی‌شود مگر

اینکه بداند جاری است برای آخرین پیشوا آنچه برای اولین پیشوا جاری بوده از نظر

حجت و اطاعت و حلال و حرام مساوی هستند اما محمد صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام دارای

فضیلت مخصوص خود هستند ...^{۵۷۹}

۵۷۷. النساء آیه ۸۱.

۵۷۸. إرشاد القلوب إلى الصواب للدیلمی ج ۲ ص ۲۹۸ فصل فی جهاده باب فی تأویل ما نزل

فیهم من الآیات ..... ح ۲.

۵۷۹. قرب الإسناد ص ۳۵۱ احادیث متفرقة ح ۱۲۶۰ ضمن حدیث طولانی

حدیث ۳۱: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلْتَنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ قَالَ الَّذِينَ آمَنُوا النَّبِيُّ ﷺ وَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ وَ الذُّرِّيَّةُ وَ الْأَيْمَةُ ﷺ الْأَوْصِيَاءُ أَلْحَقْنَا بِهِمْ وَ لَمْ تَنْقُصْ ذُرِّيَّتَهُمْ مِنْ الْجِهَةِ الَّتِي جَاءَ بِهَا مُحَمَّدٌ ﷺ فِي عَلِيِّ ﷺ وَ حُجَّتَهُمْ وَاحِدَةً وَ طَاعَتَهُمْ وَاحِدَةً.

حدیث ۳۱: عبد الرحمن بن کثیر از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده که در باره آیه ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ اتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلْتَنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾^{۵۸۰} فرمود: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ منظور پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امیر المومنین علیه السلام است و ذریه یعنی ائمه علیهم السلام و اوصیاء ملحق می‌کنیم ذریه آنها را به ایشان و کم و کاستی برای ذریه آنها نمی‌کنیم نسبت به آنچه محمد صلی الله علیه و آله آورده در باره علی علیه السلام همه آنها حجت‌های خدایند و اطاعت از همه آنها لازم است.^{۵۸۱}

حدیث ۳۲: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَرِثِ النَّضْرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ نَحْنُ فِي الْأَمْرِ وَ النَّهْيِ وَ الْحَلَالِ وَ الْحَرَامِ نَجْرِي مَجْرَى وَاحِدٍ فَأَمَّا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ عَلِيُّ ﷺ فَلَهُمَا فَضْلُهُمَا.

۵۸۰. الطور آیه ۲۱

۵۸۱. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۸۰ باب ۸ باب فی الأئمة فی أن الحجّة و الطاعة و العلم و الأمر و النهی و الشجاعة واحد و لرسول الله و علی ح ۱

حدیث ۳۲: بصائر: حارث نضری از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود:

پیامبر صلی الله علیه و آله و ما در امر و نهی و حلال و حرام در مجرای واحد هستیم اما

۳۵۳

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام دارای فضیلت خصوصی خود هستند. ^{۵۸۲}

امه اطهار صاحب ملک عظیم

حدیث ۳۳: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ

أَذِينَةَ عَنْ بُرَيْدِ الْعَجَلِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿فَقَدْ آتَيْنَا آلَ

إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكَاً عَظِيماً﴾ قَالَ جَعَلَ مِنْهُمْ الرُّسُلَ وَ

الْأَنْبِيَاءَ وَالْأَيُّمَةَ فَكَيْفَ يَقْرُونَ فِي آلِ إِبْرَاهِيمَ علیه السلام وَ يُنْكِرُونَ فِي آلِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله

قَالَ قُلْتُ ﴿وَ آتَيْنَاهُمْ مُلْكَاً عَظِيماً﴾ قَالَ الْمَلِكُ الْعَظِيمُ أَنْ جَعَلَ فِيهِمْ أَيْمَةً مَنْ

أَطَاعَهُمْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ عَصَاهُمْ عَصَى اللَّهَ فَهُوَ الْمَلِكُ الْعَظِيمُ.

حدیث ۳۳: بُرَيْدِ عَجَلِي گوید: امام باقر علیه السلام در باره قول خدای تبارک و

تعالی ﴿فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَ آتَيْنَاهُمْ مُلْكَاً عَظِيماً﴾ ^{۵۸۳} فرمود:

خدا پیغمبران و رسولان و امامان را از آل ابراهیم علیه السلام قرار داد، پس چگونه این

مردم نسبت به آل ابراهیم علیه السلام این مقام را معترفند ولی در باره آل محمد صلی الله علیه و آله انکار

می‌کنند. عرضه داشتند ﴿وَ آتَيْنَاهُمْ مُلْكَاً عَظِيماً﴾ و به ایشان ملک عظیمی دادیم

۵۸۲. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۸۰ باب ۸ باب فی الأئمة فی أن الحجة و الطاعة و العلم و الأمر و

النهی و الشجاعة واحد و لرسول الله ص و علی ص ح ۲

۵۸۳. النساء آیه ۵۴

چیست؟ فرمود: مُلک عظیم اینست که امامانی را در آن خانواده قرار داد، هر که اطاعت آنها کند اطاعت خدا کرده و هر که نافرمانی آنها کند نافرمانی خدا کرده است، این است مُلک عظیم.^{۵۸۴}

حدیث ۳۴: قَالَ الْبَاقِرُ:.... ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ نَحْنُ هَؤُلَاءِ النَّاسِ الْمَحْسُودُونَ [الْمَحْسُودُونَ] عَلَى مَا آتَانَا اللَّهُ مِنَ الْإِمَامَةِ دُونَ الْخَلْقِ جَمِيعاً ﴿فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكَاً عَظِيماً﴾ أَي جَعَلْنَا مِنْهُمْ الرُّسُلَ وَالْأَنْبِيَاءَ وَالْأَيِّمَةَ ﴿فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَ مِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَ كَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعيراً﴾ وَ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿وَ كَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَ يَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيداً﴾ قَالَ نَحْنُ الْأُمَّةُ الْوَسْطُ وَ نَحْنُ شُهَدَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ حُجَّجُهُ فِي أَرْضِهِ قَالَ وَ قَوْلُهُ تَعَالَى فِي آلِ إِبْرَاهِيمَ ﴿وَ آتَيْنَاهُمْ مُلْكَاً عَظِيماً﴾ إِذْ جَعَلَ فِيهِمْ أَيْمَةً ﷺ مِنْ أَطَاعِهِمْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ عَصَاهُمْ عَصَى اللَّهَ وَ هَذَا الْمُلْكُ عَظِيمٌ

حدیث ۳۴: امام باقر علیه السلام مردمی که بر آنان حسد می‌ورزند مائیم که بر امامتی خداوند به ما عطا فرموده مردم حسد می‌ورزند. ﴿فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ آتَيْنَاهُمْ مُلْكَاً عَظِيماً﴾^{۵۸۵} همانا به آل ابراهیم علیهم السلام کتاب و حکمت را بخشیدیم و به آنان پادشاهی بزرگ عطا کردیم یعنی پیامبران و رسولان و امامان را از آل

۵۸۴. الکافی ج ۱ ص ۲۰۶ بَابُ أَنَّ الْأَيْمَةَ عَ وَ لَاءُ الْأَمْرِ وَ هُمْ النَّاسُ الْمَحْسُودُونَ الَّذِينَ ذَكَرَهُمُ اللَّهُ عَزَّ

وَ جَلَّ ح ۵

۵۸۵. النساء آیه ۵۴

ابراهیم علیه السلام قرار دادیم ﴿فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَ مِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَ كَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا﴾^{۵۸۶} گروهی ایمان آوردند به آن و گروهی ایمان نیاوردند و بس است اینان را جهنم آتش افروخته شده. و گفته است هم چنین است گفته‌ی خدای تعالی که فرموده: ﴿وَ كَذَٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَ يَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾^{۵۸۷} و قرار دادیم شما را امتی بهتر گواهان بر مردمان و می باشد گواه بر شما پیامبر صلی الله علیه و آله حضرت فرمود: ما امامان امت وسط هستیم مائیم گواهان بر مردم و حجت‌های خداوند در زمین باز حضرت فرمود: و گفته‌ی خدای تعالی در ﴿وَ آتَيْنَاهُمْ مُلْكَ عَظِيمًا﴾^{۵۸۸} آل ابراهیم علیه السلام را مُلک عظیم عطا نموده زیرا که خدا ائمه علیهم السلام را از آل ابراهیم علیهم السلام قرار داده هر که اطاعت آنان کند اطاعت خدا را کرده و هر که نافرمانیشان را کند نافرمانی خدا را کرده و اینست مُلک عظیم.^{۵۸۹}

حدیث ۳۵: عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام فَسَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ قَالَ فَكَانَ جَوَابُهُ أَنْ قَالَ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ﴾
فَلَانٍ وَ فَلَانٍ وَ يَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا يَقُولُ الْأَيْمَةُ الضَّالَّةُ وَ الدُّعَاةُ إِلَى النَّارِ هَؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله وَ أَوْلِيَايَاهُمْ سَبِيلًا ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَ مَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ

۵۸۶. النساء آیه ۵۵

۵۸۷. البقرة آیه ۱۴۳

۵۸۸. النساء آیه ۵۴

۵۸۹. إرشاد القلوب إلى الصواب للدیلمی ج ۲ ص ۲۹۸ فصل فی جهاده باب فی تأویل ما نزل

فیهم من الآیات ..... ح ۱

مِنَ الْمَلِكِ ﴿ يَعْنِي الْإِمَامَةَ وَ الْخِلَافَةَ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا نَحْنُ النَّاسُ الَّذِينَ
عَنِ اللَّهِ وَ التَّقِيرُ التَّقَطُّةُ الَّتِي رَأَيْتَ فِي وَسَطِ النَّوَاةِ أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا
آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَنَحْنُ الْمَحْسُودُونَ عَلَى مَا آتَانَا اللَّهُ مِنَ الْإِمَامَةِ دُونَ خَلْقِ
اللَّهِ جَمِيعًا

حدیث ۳۵: برید بن معاویه گفت خدمت امام باقر علیه السلام بودم از این آیه سؤال
کردم ﴿ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ﴾ در جواب فرمود ﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى
الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ ﴾^{۵۹۰} توجه نمی‌کنی به کسانی
که به ایشان مختصری از علم کتاب داده شده، ایمان به جبت و طاغوت دارند فرمود:
منظور فلان و فلان است ﴿ وَ يَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ﴾^{۵۹۱}
فرمود: پیشوایان گمراه و دعوت‌کنندگان به جهنم. آیا این‌ها راه را بهتر از آل
محمد صلی الله علیه و آله و دوستانشان تشخیص داده‌اند؟ ﴿ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَ مَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا، أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ ﴾^{۵۹۲} این‌ها را خدا لعنت نموده و هرکه مورد لعن
خدا قرار گیرد یآوری ندارد آیا برای آن‌ها^{۵۹۳} بهره‌ای از مُلک هست منظور از این
مُلک امامت و خلافت است ﴿ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ﴾^{۵۹۴} به مردم به اندازه تقطه‌ای که

۵۹۰. النساء آیه ۵۱

۵۹۱. النساء آیه ۵۱

۵۹۲. النساء آیه ۵۲ و ۵۳

۵۹۳. آیا برای کسانی که به دروغ ادعای امامت و خلافت دارند بهره‌ای از امامت هست و این
عده آنقدر بخیل هستند که حتی به اندازه هسته خرمایی و یا حتی کمتر حاضر نیستند به دیگران
چیزی ببخشند.

۵۹۴. النساء آیه ۵۳

در وسط دانه خرما است نمی دهند فرمود: ما آن مردمی هستیم که در این آیه منظور شده ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾^{۵۹۵} فرمود: به ما رشک می برند برای نعمتی که به ما عنایت نموده که عبارت از امامت است.^{۵۹۶}

حدیث ۳۶: مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى عَنْ رَجُلٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ عليهم السلام الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكَاً عَظِيماً﴾ مَا ذَلِكَ الْمَلِكُ الْعَظِيمُ قَالَ فَرَضُ الطَّاعَةِ وَمِنْ ذَلِكَ طَاعَةُ جَهَنَّمَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَا هِشَامُ

حدیث ۳۶: هشام بن حکم گفت: به امام صادق عليه السلام عرضه داشتیم: ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكَاً عَظِيماً﴾^{۵۹۷} منظور از مُلْكُ عَظِيمٌ در آیه چیست فرمود: وجوب اطاعت از ائمه عليهم السلام و از همین مُلْكُ عَظِيمٌ است اطاعت کردن جهنم از ائمه عليهم السلام در قیامت.^{۵۹۸}

حدیث ۳۷: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَامِرِ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ الْوَشَاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ بُرَيْدِ الْعَجَلِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ فَكَانَ جَوَابَهُ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيباً مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ

۵۹۵. النساء آیه ۵۴

۵۹۶. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۲۴۶ [سورة النساء(۴): الآيات ۵۱ الى ۵۹]

۵۹۷. النساء آیه ۵۴

۵۹۸. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۳۵ باب ۱۷ باب فی أئمة آل محمد ع و أن الله تعالی أوجب طاعتهم و مودتهم و هم المحسودون علی ما آتاهم الله من فضله ح ۱

بِالْحُبِّ وَ الطَّاعُوتِ وَ يَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هُوَ لَا يَهْدِي مَنْ أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ﴿
 يَقُولُونَ لِأَيِّمَةِ الضَّلَالَةِ وَ الدُّعَاةِ إِلَى النَّارِ هُوَ لَا يَهْدِي مَنْ أَهْدَى مِنَ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ سَبِيلًا
 أَوْلِيكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَ مَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ
 الْمُلْكِ يَعْنِي الْإِمَامَةَ وَ الْخِلَافَةَ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَصِيرًا نَحْنُ النَّاسُ الَّذِينَ عَنِ
 اللَّهِ وَ النَّقِيرُ النُّقْطَةُ الَّتِي فِي وَسْطِ النَّوَاةِ أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ
 فَضْلِهِ نَحْنُ النَّاسُ الْمَحْسُودُونَ عَلَى مَا آتَانَا اللَّهُ مِنَ الْإِمَامَةِ دُونَ خَلْقِ اللَّهِ
 أَجْمَعِينَ ﴿فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ آتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا﴾ يَقُولُ
 جَعَلْنَا مِنْهُمْ الرُّسُلَ وَ الْأَنْبِيَاءَ وَ الْأَيِّمَةَ فَكَيْفَ يَقْرُونَ بِهِ فِي آلِ إِبْرَاهِيمَ ﷺ وَ
 يُنْكِرُونَهُ فِي آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَ مِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَ كَفَى بِجَهَنَّمَ
 سَعِيرًا إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصَلِّيهِمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ
 جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا.

حدیث ۳۷: برید عجلی گوید: از امام باقر علیه السلام تفسیر قول خدای عزوجل را ﴿یا

أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾^{۵۹۹} اطاعت کنید از خدا و اطاعت
 کنید رسول و صاحبان امر را پرسیدم، جوابش این بود که ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ
 الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْحُبِّ وَ الطَّاعُوتِ وَ يَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هُوَ لَا يَهْدِي مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا
 سَبِيلًا﴾^{۶۰۰} آیا نگاه نکنی به آن کسانی که بهره‌ای از کتاب به آن‌ها داده شد و به حب و طاعوت
 می‌گروند و می‌گویند درباره آن کسانی که کافرند، اینان راهبرترند از مسلمانان که ایمان آوردند این
 مردم گمراه درباره پیشوایان ضلالت و دلالتان دوزخ می‌گویند که راهبرترند از خاندان

۵۹۹. النساء آیه ۵۹

۶۰۰. النساء آیه ۵۱

محمد ﷺ، ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَ مَنْ يَلْعَنِ اللَّهَ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ﴾^{۶۰۱} آن‌ها بندگان کسانى که خداوند لعنتشان کرده و هر که را خدا لعنت کرد دیگر یاورى برايش نخواهى يافت آيا آن‌ها سهمى در حکومت دارند که چنين داورى کنند؟ مقصود از مُلک خلافت و امامت است (مقصود اينست که گروهى که لعنت شدند بهره‌اى از امامت و خلافت ندارند زيرا اين منصب تنها به محمد ﷺ و آل محمد ﷺ اختصاص دارد) ﴿فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا﴾^{۶۰۲} ما هستيم مردمى که خداوند محبوب دانسته و نقير نقطه‌اى است که ميان هسته خرما است ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾^{۶۰۳} يا بلکه به مردم حسد برند نسبت بدان چه خدا از فضل خود به آن‌ها داده ما هستيم مردمى که به ما حسد برند نسبت به آن مقام امامتى که خدا به ما داده و به مردم ديگر نداده، ﴿فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَ آتَيْنَاهُمْ مُلْكَاً عَظِيماً﴾^{۶۰۴} محققاً به خاندان ابراهيم كتاب و حکمت داديم و به آن‌ها مُلک بزرگى ارزاني داشتيم مى‌فرمايد: از اين خاندان رسولان و پيغمبران و امامان مقرر نموديم، چطور از خاندان ابراهيم عليه السلام به اين حقيقت اعتراف دارند و در خاندان محمد ﷺ منکر آند؟ ﴿فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَ مِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَ كَفَىٰ بِيَجْهَنَّمَ سَعيراً إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصَلِّيهِمْ نَاراً كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُوداً غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزاً حَكِيماً﴾^{۶۰۵} برخى بدان ايمان آرد و برخى ديگر از آن رو برگرداند، دوزخ براى آتش گرفتن آن‌ها بس است به راستى آن کسانى که به آيات ما کافر شدند در آينده آن‌ها را در آتشی اندازيم که هر

۶۰۱. النساء آية ۵۲ و ۵۳

۶۰۲. النساء آية ۵۳

۶۰۳. النساء آية ۵۴

۶۰۴. النساء آية ۵۴

۶۰۵. النساء الآيات ۵۵ و ۵۶

آن‌گاه پوستشان سخت و آخته شد پوست دیگر به آن‌ها بدهیم تا بخوبی مزه عذاب را بچشند، زیرا خداوند عزیز و حکیم است. ۶۰۶

در این آیه شریفه اطاعت صاحبان امر علیهم‌السلام همچون اطاعت رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم قرار داده شده و اطاعت از هردو به طور مطلق و بی چون و چرا بر مردم واجب شده.

امام‌مفترض الطاعه است

حدیث ۳۸: مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ فَضَالَةَ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ نَصْرِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه‌السلام يُنْكَرُونَ الْإِمَامَ الْمُفْتَرَضَ الطَّاعَةَ وَ يَجْحَدُونَ بِهِ وَ اللَّهُ مَا فِي الْأَرْضِ مَنْزِلَةٌ أَعْظَمَ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ مُفْتَرَضِ الطَّاعَةِ فَقَدْ كَانَ إِبْرَاهِيمَ دَهْرًا يَنْزِلُ عَلَيْهِ الْأَمْرُ مِنَ اللَّهِ وَ مَا كَانَ مُفْتَرَضَ الطَّاعَةِ حَتَّىٰ بَدَأَ لِلَّهِ أَنْ يُكْرِمَهُ وَ يُعْظِمَهُ فَقَالَ ﴿إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ فَعَرَفَ إِبْرَاهِيمُ مَا فِيهَا مِنْ الْفَضْلِ فَ قَالَ ﴿وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي﴾ فَقَالَ ﴿لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ أَيُّ إِنَّمَا هِيَ ذُرِّيَّتُكَ لَا يَكُونُ فِي غَيْرِهِمْ

حدیث ۳۸: امام صادق علیه‌السلام فرمود: منکر امام مفترض الطاعه می‌شوند و از او کناره می‌گیرند به خدا قسم! در روی زمین مقامی بالاتر از مفترض الطاعه بودن نیست ابراهیم علیه‌السلام مدت‌ها بود که از طرف خدا به او وحی می‌شد ولی مفترض الطاعه (اطاعتش فرض و واجب باشد) نبود تا بالاخره خداوند خواست او را گرامی بدارد و

۶۰۶. الکافی ج ۱ ص ۲۰۵ کتاب الحجۃ باب أن الأئمة ع ولاة الأمر و هم الناس المحسودون الذين ذكروهم الله عز وجل ح ۱

عظمت بخشد فرمود ﴿إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ ابراهیم (علیه السلام) فهمید چه مقامی به او عنایت شده به خداوند متعال عرضه داشت ﴿وَمِنْ ذُرِّيَّتِي﴾ آیا در فرزندان من نیز هست خداوند فرمود ﴿لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾ متعهد این مقام ستمگران نمی‌شوند آن‌گاه امام (علیه السلام) فرمود: خداوند تصریح کرد که این مقام شایسته ذریه توست نه دیگران که ستمگرند.^{۶۰۷}

معاني الأخبار سُمِّيَ الْإِمَامُ إِمَامًا لِأَنَّهُ قُدْوَةٌ لِلنَّاسِ مَنْصُوبٌ مِنْ قِبَلِ اللَّهِ
تَعَالَى ذِكْرُهُ مُفْتَرَضُ الطَّاعَةِ عَلَى الْعِبَادِ

شیخ صدوق در معانی امام (علیه السلام) را امام نامیده‌اند چون پیشوای مردم است و از سوی خدای تعالی منصوب شده و اطاعتش بر بندگان فرض و واجب است.^{۶۰۸}

این‌گونه باید از امام اطاعت نمود

حدیث ۳۹: حَدَّثَ إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ مَأْمُونِ الرَّقِيِّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ سَيِّدِي الصَّادِقِ (علیه السلام) إِذْ دَخَلَ سَهْلُ بْنُ الْحَسَنِ الْخُرَّاسَانِيُّ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ ثُمَّ جَلَسَ فَقَالَ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) لَكُمْ الرَّأْفَةُ وَالرَّحْمَةُ وَأَنْتُمْ أَهْلُ بَيْتِ الْإِمَامَةِ مَا

۶۰۷. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۵۰۹ باب ۱۸ باب النوادر فی الأئمة ع و أعاجیبهم ح ۱۲
۶۰۸. معانی الأخبار ص ۶۴ باب معانی أسماء محمد و علی و فاطمة و الحسن و الحسین و الأئمة ع ذیل ح ۱۷

الَّذِي يَمْنَعُكَ أَنْ يَكُونَ لَكَ حَقٌّ تَفْعُدُ عَنْهُ وَ أَنْتَ تَجِدُ مِنْ شِيعَتِكَ مِائَةَ أَلْفٍ
يَضْرِبُونَ بَيْنَ يَدَيْكَ بِالسَّيْفِ فَقَالَ لَهُ اجْلِسْ يَا خُرَاسَانِي رَعَى اللَّهُ حَقَّكَ ثُمَّ قَالَ يَا
حَنِيفَةُ اسْجُرِي التَّنُورَ فَسَجَرْتَهُ حَتَّى صَارَ كَالْجَمْرَةِ وَ ابْيَضَّ عُلُوهُ ثُمَّ قَالَ يَا
خُرَاسَانِي قُمْ فَاجْلِسْ فِي التَّنُورِ فَقَالَ الْخُرَاسَانِي يَا سَيِّدِي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ لَا
تُعَذِّبْنِي بِالنَّارِ أَقْلَنِي أَقَالَكَ اللَّهُ قَالَ قَدْ أَقْلَتَكَ فَبَيْنَمَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ أَقْبَلَ هَارُونُ
الْمَكِّيَّ وَ نَعَلُهُ فِي سَبَابَتِهِ فَقَالَ السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ الصَّادِقُ عليه السلام
أَلَيْ النَّعْلَ مِنْ يَدِكَ وَ اجْلِسْ فِي التَّنُورِ قَالَ فَأَلْقَى النَّعْلَ مِنْ سَبَابَتِهِ ثُمَّ جَلَسَ فِي
التَّنُورِ وَ أَقْبَلَ الْإِمَامَ عليه السلام يُحَدِّثُ الْخُرَاسَانِي حَدِيثَ خُرَاسَانَ حَتَّى كَانَهُ شَاهِدًا لَهَا
ثُمَّ قَالَ قُمْ يَا خُرَاسَانِي وَ انْظُرْ مَا فِي التَّنُورِ قَالَ فَقَمْتُ إِلَيْهِ فَرَأَيْتُهُ مُتَرَبِّعًا فَخَرَجَ
إِلَيْنَا وَ سَلَّمَ عَلَيْنَا فَقَالَ لَهُ الْإِمَامُ عليه السلام كَمْ تَجِدُ بِخُرَاسَانَ مِثْلَ هَذَا فَقَالَ وَ اللَّهُ وَ لَا
وَاحِدًا فَقَالَ لَا وَ اللَّهُ وَ لَا وَاحِدًا فَقَالَ أَمَا إِنَّا لَا نَخْرُجُ فِي زَمَانٍ لَا نَجِدُ فِيهِ خَمْسَةَ
مُعَاضِدِينَ لَنَا نَحْنُ أَعْلَمُ بِالْوَقْتِ

حدیث ۳۹: مأمون رقی می گوید: خدمت حضرت صادق علیه السلام بودم که سهل بن
حسن خراسانی وارد شده سلام کرده و نشست و عرض کرد: ای پسر رسول
خدا صلی الله علیه و آله! چقدر شما رئوف و مهربانید، شما امام بر ما می باشید، چرا دفاع از حق
خود نمی کنید با این که بیش از صد هزار شیعه شمشیرزن دارید؟ آن حضرت فرمودند:
ای خراسانی! بنشین، خداوند به تو رحم نموده و مراعات حالت را بنماید.

سپس به کنیزی به نام حنیفه فرمودند: تنور را روشن کن، تنور پس از مدتی افروخته
شد به طوری که یکپارچه آتش گردید و قسمت بالای آن سفید شد بعد رو به مرد
خراسانی نموده و فرمودند: برو بنشین داخل تنور، مرد خراسانی شروع به التماس

نموده و گفت: ای پسر رسول خدا ﷺ مرا به آتش مسوزان، از جرم من در گذر، خدا از تو بگذرد. حضرت فرمودند: تو را بخشیدم. در همین موقع هارون مکی وارد شد و در حالی که کفش خود را به انگشت گرفته بود عرضه داشت: سلام بر توای پسر رسول خدا ﷺ امام فرمودند: کفش هایت را از دست بیانداز و برو داخل تنور بنشین، پس او کفش‌ها را انداخته و داخل تنور نشست. امام ﷺ شروع کردند با مرد خراسانی صحبت کردن در مورد جریان‌های خراسان به طوری که گویا سابقاً در خراسان بوده‌اند، بعد فرمودند: ای خراسانی! ببین در تنور چه خبر است! مرد خراسانی به جانب تنور رفت و دید که او چهار زانو در تنور نشسته، پس از تنور خارج شده و به ما سلام کرد، امام ﷺ فرمودند: از این‌ها در خراسان چند نفر پیدا می‌شود؟ عرضه داشت: به خدا قسم! یک نفر هم پیدا نمی‌شود، نه به خدا یک نفر پیدا نمی‌شود. حضرت فرمودند: ما تا زمانی که پنج نفر یاور نداشته باشیم قیام نخواهیم کرد، ما خودمان موقعیت مناسب را بهتر می‌دانیم.^{۶۰۹}

ملائکه مقرب تحت فرمان امه اطهار

حدیث ۴۰: أَقُولُ قَالَ الشَّيْخُ حَسَنُ بْنُ سُلَيْمَانَ رَحِمَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِ الْمُحْتَضَرِ، رَوَى بَعْضُ عُلَمَاءِ الْإِمَامِيَّةِ فِي كِتَابِ مَنْهَجِ التَّحْقِيقِ إِلَى سَوَاءِ الطَّرِيقِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ:..... قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ... وَ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاءَ بِغَيْرِ عَمَدٍ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ رَامَ أَنْ يَزُولَ مِنْ مَكَانِهِ بِقَدْرِ نَفْسٍ وَاحِدٍ لَمَا زَالَ حَتَّى آذَنَ لَهُ وَ

۶۰۹. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام ج ۴ ص ۲۳۷ فصل فی خرق العادات له ح ۷

كَذَلِكَ يَصِيرُ حَالُ وَلَدِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ بَعْدَهُ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ تِسْعَةٌ مِنْ وُلْدِ
الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَأْسِعُهُمْ قَائِمُهُمْ

۳۶۴

حدیث ۴۰: امیرالمؤمنین (علیه السلام) در حدیثی زیبا می‌فرماید: قسم به خدائی که آسمان را بدون پایه و ستون بالا برده، اگر ملکی از ملائکه، قصد جا به جایی «به اندازه نفسی» از مکانی به مکان دیگر را داشته باشد هرگز بدون اذن من نمی‌تواند چنین کند و این امر برای فرزندم حسن (علیه السلام) و حسین (علیه السلام) و فرزندان از نسل او که نهمین ایشان قیام کننده آن‌هاست نیز می‌باشد.^{۶۱۰}

حدیث ۴۱: أَنَّ صَفْوَانَ بْنَ يَحْيَى قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ... فَقَالَ يَا مَلِكَ

الْمَوْتِ قَالَ لَبَّيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ قَالَ أَلَسْتَ أُمِرْتَ بِالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ لَنَا قَالَ بَلَى

حدیث ۴۱: امام صادق (علیه السلام) عزرائیل (علیه السلام) را صدا نمودند، و او در جواب آن حضرت گفت: آماده‌ام ای امام! پس حضرت فرمودند: آیا تو به حرف شنوی و اطاعت از ما امر نشده‌ای؟ عزرائیل (علیه السلام) عرضه داشت: بله امر شده‌ام.^{۶۱۱}

۶۱۰. مدینه معجز ج ۱ ص ۵۵۴ باب الثلاثون و مائتان السحابتان اللتان ركب إحداهما و أركب

غيره الاخرى، و ما فى ذلك من المعجزات

۶۱۱. الخرائج ج ۱ ص ۲۹۵ الباب السابع فى معجزات الإمام جعفر الصادق ح ۲.

اطاعت از امام علیه السلام موجب سعادت و سرپیچی از آن عامل هلاکت

۳۶۵

وَمَا رُوِيَ عَنْ أَبِي عَمْرٍو بْنِ سَعِيدِ الْعَمْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَخْبَرَنَا
جَمَاعَةٌ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ هَارُونَ بْنِ مُوسَى التَّلْعُكَبْرِيِّ:.... وَ تَبَّتْ نِي عَلَى طَاعَةِ وَلِيِّ
أَمْرِكَ الَّذِي سَتَرْتَهُ عَنْ خَلْقِكَ فَيَا ذَنْكَ غَابَ عَنْ بَرِّيَّتِكَ

در دعای زمان غیبت می خوانیم: خدایا! قدم مرا بر اطاعت از ولی امرت که او

را از دیدگان مخلوقات مخفی نموده‌ای و به اذن تو غایب گردیده ثابت مدار. ۶۱۲

اطاعت از امام علیه السلام موجب تکمیل ایمان

حدیث ۴۲: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنِ الْخَشَّابِ عَنِ
الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ رَبِيعِ الْمُسْلِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ كُلَّهُ فَلْيَقُلِ الْقَوْلُ
مِنِّي فِي جَمِيعِ الْأَشْيَاءِ قَوْلُ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام فِي مَا أَسْرُوا وَ مَا أَعْلَنُوا وَ فِي مَا
بَلَّغْنِي عَنْهُمْ وَ فِي مَا لَمْ يَبْلُغْنِي.

حدیث ۴۲: و بر این مطلب روایتی که در کتاب کافی از یحیی بن زکریا نقل

شده، دلالت می‌کند. می‌گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود: کسی که دوست

۶۱۲. کمال الدین و تمام النعمة ج ۲ ص ۵۱۲ باب ۴۵ باب ذکر التوقيعات الواردة عن القائم ح ۴۳.

دارد ایمان او کامل گردد، باید بگوید: گفته‌ی من درباره‌ی همه چیز همان فرمایش آل محمد صلی الله علیه و آله است در آنچه پنهان کرده‌اند و آنچه اظهار نموده‌اند، و در آنچه از ایشان به من رسیده یا نرسیده است. ۶۱۳

حدیث ۴۳: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام اَعْلَمُوا أَنَّ صُحْبَةَ الْعَالِمِ وَاتِّبَاعَهُ دِينٌ يُدَانُ اللَّهُ بِهِ وَطَاعَتُهُ مَكْسَبَةٌ لِلْحَسَنَاتِ مَمْحَاةٌ لِلْسَيِّئَاتِ وَذَخِيرَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَفْعَةٌ فِيهِمْ فِي حَيَاتِهِمْ وَجَمِيلٌ بَعْدَ مَمَاتِهِمْ

حدیث ۴۳: امیر المؤمنین عليه السلام فرمود: همنشینی با عالم (امام عليه السلام) و پیروی از او دینیست که خدا به وسیله آن دینداری و پرستش شود و اطاعت عالم موجب بدست آمدن حسنات و محو گناهانست و برای مؤمنین ذخیره‌ای است و در زمان حیات مایه سربلندی و پس از مرگ موجب ذکر خیر است. ۶۱۴

حدیث ۴۴: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ أَبْوَابُ الْخَيْرِ السَّمْعُ الْمَطِيعُ لَا حُجَّةَ عَلَيْهِ وَالسَّمْعُ الْعَاصِي لَا حُجَّةَ لَهُ وَإِمَامُ الْمُسْلِمِينَ تَمَّتْ حُجَّتُهُ وَاحْتِجَاجُهُ يَوْمَ يَلْقَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ﴾

۶۱۳. الکافی ج ۱ ص ۳۹۱ باب التسليم و فضل المسلمين ح ۶.

۶۱۴. الکافی ج ۱ ص ۱۸۸ بابُ فَرَضِ طَاعَةِ الْأَئِمَّةِ ح ۱۴

حدیث ۴۴: عبد الاعلی گوید: شنیدم امام صادق علیه السلام می فرمود: شنیدن و اطاعت نمودن از درهای خیر است، بر کسی که بشنود و فرمانبرد حجتی نیست، و آنکه بشنود و نافرمانی کند حجت و عذری ندارد و امام مسلمین در روزی که خدای عز و جل را ملاقات کند حجت و احتجاجش تمامست (زیرا او امام به حق است و در تبلیغ هم کوتاهی نکرده است) سپس فرمود: خدای تبارک و تعالی می فرماید ﴿يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ﴾^{۶۱۵} روزی که هر گروهی را به امامشان می خوانیم.^{۶۱۶}

در همه حالات باید تسلیم امر امام علیه السلام بود

فی الزیارة الجامعه: وَ مُقَدِّمُكُمْ أَمَامَ طَلِبَتِي وَ حَوَائِجِي وَ إِزَادَتِي فِي كُلِّ أَحْوَالِي وَ أُمُورِي

در زیارت جامعه کبیره آمده است: من شما اهل بیت علیهم السلام را در همه حالات و امور، برخواستنها و حاجتها و تصمیم های خویش مقدم می دارم.^{۶۱۷}

ملائکه الهی خادمان امته اطهار علیهم السلام

حدیث ۴۵: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الْهَاشِمِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا فُرَاتُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ فُرَاتِ الْكُوفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْهَمْدَانِيُّ قَالَ

۶۱۵. الاسراء آیه ۷۱

۶۱۶. الکافی ج ۱ ص ۱۸۹ بَابُ فَرَضِ طَاعَةِ الْأَئِمَّةِ ح ۱۷

۶۱۷. من لایحضره الفقیه ج ۲ ص ۶۱۴. بَابُ زِيَارَةِ جَامِعَةِ لِجَمِيعِ الْأَئِمَّةِ

حَدَّثَنِي أَبُو الْفَضْلِ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَخَّارِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ
 ٣٦٨
 إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ
 السَّلَامِ بْنُ صَالِحِ الْهَرَوِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرُّضَا عليه السلام عَنْ أَبِيهِ مُوسَى بْنِ
 جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ
 بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام
 قَالَ... وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَخُدَامُنَا وَخُدَامُ مَحَبَّتِنَا

حديث ٤٥: رسول خدا ﷺ: به درستی که ملائکه الهی خادمان ما و خادمان

دوستان ما هستند. ٦١٨

راهی جز راه ایشان گمراهی است

حديث ٤٧: عُبَيْدُ بْنُ كَثِيرٍ مُعَنَّأً عَنِ ابْنِ نُبَاتَةَ وَ ذَكَرَ الْخَبَرَ بِتَمَامِهِ إِلَى
 قَوْلِهِ وَ بَابُهُ الَّذِي يُؤْتَى مِنْهُ قَالَ فَمَنْ عَدَلَ عَنْ وَايَاتِنَا وَ فَضَّلَ عَلَيْنَا غَيْرَنَا فَإِنَّهُمْ
 ﴿عَنِ الصِّرَاطِ لَنَا كِبُونَ﴾ فَلَا سَوَاءَ مَنِ اعْتَصَمَ [اعْتَصَمَ] بِهِ الْمُعْتَصِمُونَ لَا
 سَوَاءَ مَنِ اعْتَصَمَ بِهِ النَّاسُ وَ لَا سَوَاءَ حَيْثُ ذَهَبَ مَنْ ذَهَبَ فَإِنَّمَا ذَهَبَ النَّاسُ
 إِلَى عُيُونٍ كَدِرَةٌ يُفْرَغُ بَعْضُهَا فِي بَعْضٍ وَ ذَهَبَ مَنْ ذَهَبَ إِلَيْنَا إِلَى عُيُونٍ صَافِيَةٍ
 تَجْرِي عَلَيْهِمْ بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى وَ لَا انْقِطَاعَ لَهَا وَ لَا نَفَادَ.

٦١٨. علل الشرائع ج ١ ص ٥ باب ٧ العلة التي من أجلها صارت الأنبياء و الرسل و الحجج ص

أفضل من الملائكة ح ١.

حدیث ۴۷: در تفسیر فرات تا آنجا که می فرماید ﴿عَنِ الصَّرَاطِ لَنَا كِبُونَ﴾^{۶۱۹}

۳۶۹

نقل شده آنگاه اضافه می نماید که امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: برابر نیستند هرکدام از هر راه بروند و به هر رایتی جنگ بزنند مردم آلوده پناه به چشمه‌ای کدر و تیره آورده‌اند که درهم آمیخته است اما کسانی که رو به ما آورند رو به چشمه‌ای صاف آورده‌اند که آب گوارائی برای آن‌ها می جوشد بی آنکه تمام شود و پایان پذیرد...^{۶۲۰}

عالم هستی مطیع امر امام علیه السلام

حدیث ۴۶: وَجَدْتُ فِي كِتَابِ مُحَمَّدِ بْنِ شَادَانَ بْنِ نَعِيمٍ بِخَطِّهِ، رَوَى عَنْ

حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ، أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ زُرَّارَةَ بْنَ أَعْيَنَ

سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ... فَقَالَ لَهُ الْحُسَيْنُ عليه السلام وَاللَّهِ مَا خَلَقَ

اللَّهُ شَيْئًا إِلَّا وَ قَدْ أَمَرَهُ بِالطَّاعَةِ لَنَا

حدیث ۴۶: امام حسین علیه السلام به خدا قسم! که خداوند هیچ چیزی را خلق

نکرد، مگر این که او را به اطاعت از ما امر نمود.^{۶۲۱}

۶۱۹. المومنون آیه ۷۴

۶۲۰. تفسیر فرات الکوفی ص ۱۴۳ [سورة الأعراف (۷): آیه ۴۶] ح ۱۷۴

۶۲۱. مناقب ال ابي طالب عليه السلام ج ۴ ص ۵۱. باب فی إمامة ابي عبد الله الحسين، فصل فی معجزاته،

رجال الكشي إختيار معرفة الرجال ص ۸۸ باب عبد الله بن شداد [بن] الهاد ح ۱۴۱، بحار الأنوار

ج ۴۴ ص ۱۸۳ باب ۲۵ معجزاته صلوات الله عليه ح ۹

شفاعت شامل این گروه می شود

حدیث ۴۸: قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ رَحِمَهُ اللَّهُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هَمَّامٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْعَلَوِيِّ عَنْ عِيسَى بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ وَرَجُلٌ يَسْأَلُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ ﴿يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أِذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا﴾ قَالَ لَا يَنَالُ شَفَاعَةَ مُحَمَّدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا مَنْ أِذِنَ لَهُ بِطَاعَةِ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا وَ عَمَلًا فِيهِمْ فَحَيِّيَ عَلَى مَوَدَّتِهِمْ وَ مَاتَ عَلَيْهَا فَرَضِيَ اللَّهُ قَوْلَهُ وَ عَمَلَهُ فِيهِمْ ثُمَّ قَالَ وَ عَنَّتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَ قَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا لِآلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام كَذَا نَزَلَتْ

حدیث ۴۸: عیسی بن داود از آقا موسی بن جعفر علیه السلام نقل کرده که مردی از آن جناب، معنی این آیه را پرسید ﴿يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أِذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا﴾^{۶۲۲} فرمود: به شفاعت آل محمد عليه السلام روز قیامت نمی رسد مگر کسی که به او اجازه داده اند به فرمانبرداری آل محمد عليه السلام و از نظر گفتار و کردار در راه آنها پسندیده باشد بر مودت آنها زندگی کند و بر همان طریق بمیرد و خدا از کردار و گفتار آنها راضی باشد ...^{۶۲۳}

۶۲۲. طه آیه ۱۰۹

۶۲۳. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۳۱۲ [سورة طه (۲۰): الآيات ۱۰۹ الى ۱۱۲]

امّه اطهارمفترض الطاعة

۳۷۱

معاني الأخبار سُمِّيَ الْإِمَامُ إِمَامًا لِأَنَّهُ قُدْوَةٌ لِلنَّاسِ مَنْصُوبٌ مِنْ قِبَلِ اللَّهِ
تَعَالَى ذِكْرُهُ مُفْتَرَضُ الطَّاعَةِ عَلَى الْعِبَادِ

وشيخ صدوق در کتاب معانی اخبار می گوید: امام علیه السلام به آن جهت امام
نامیده می شود که مقتدای مردم است و از سوی خدای تعالی منصوب شده و اطاعتش
بر بندگان فرض و واجب است.

اعتقاد شیعیان در مساله امامت

اعْتِقَادُنَا أَنَّ حُجَجَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى خَلْقِهِ بَعْدَ نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْأَيَّمَةُ
الْإِثْنَا عَشَرَ أَوْلَهُمْ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ
الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ جَعْفَرُ بْنُ
مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ
عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ الْحُجَّةُ الْقَائِمُ
الْمُنْتَظَرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ صَاحِبُ الزَّمَانِ وَ خَلِيفَةُ الرَّحْمَنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَ
اعْتِقَادُنَا فِيهِمْ أَنَّهُمْ أَوْلُو الْأَمْرِ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ بِطَاعَتِهِمْ وَ أَنَّهُمُ الشُّهَدَاءُ عَلَى النَّاسِ
وَ أَنَّهُمْ أَبْوَابُ اللَّهِ وَ السَّبِيلُ إِلَيْهِ وَ الْأَدَلَّةُ عَلَيْهِ وَ أَنَّهُمْ عَيْبَةُ عِلْمِهِ وَ تَرَاجِمَةُ وَحْيِهِ
وَ أَرْكَانُ تَوْحِيدِهِ وَ أَنَّهُمْ مَعْصُومُونَ مِنَ الْخَطَا وَ الزَّلَلِ وَ أَنَّهُمُ الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ
عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَ طَهَّرَهُمْ تَطْهِيرًا وَ أَنَّ لَهُمُ الْمُعْجَزَاتِ وَ الدَّلَائِلِ وَ أَنَّهُمْ أَمَانُ أَهْلِ

الْأَرْضِ كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانُ أَهْلِ السَّمَاءِ وَ أَنَّ مَثَلَهُمْ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ كَمَثَلِ سَفِينَةِ
 نُوحٍ مَنْ رَكِبَ نَجَا وَ كَبَابِ حِطَّةٍ وَ أَنَّهُمْ عِبَادُ اللَّهِ الْمُكْرَمُونَ الَّذِينَ لَا يَسْبِقُونَهُ
 بِالْقَوْلِ وَ هُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٦٢٤﴾ وَ نَعْتَقِدُ أَنَّ حُبَّهُمْ إِيْمَانٌ وَ بُغْضُهُمْ كُفْرٌ وَ أَنَّ
 أَمْرَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ وَ نَهْيُهُمْ نَهْيُهُ وَ طَاعَتُهُمْ طَاعَتُهُ وَ مَعْصِيَتُهُمْ مَعْصِيَتُهُ وَ وَلِيُّ اللَّهِ
 وَلِيُّهُمْ وَ عَدُوُّ اللَّهِ عَدُوُّهُمْ وَ نَعْتَقِدُ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَحُلُو مِنْ حُجَّةِ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ
 ظَاهِرٍ أَوْ خَافٍ مَعْمُورٍ وَ نَعْتَقِدُ أَنَّ حُجَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ خَلِيفَتَهُ عَلَى عِبَادِهِ فِي
 زَمَانِنَا هَذَا هُوَ الْقَائِمُ الْمُتَنْظَرُ ابْنُ الْحَسَنِ وَ أَنَّهُ هُوَ الَّذِي أَخْبَرَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ عَنِ
 اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِاسْمِهِ وَ نَسَبِهِ وَ أَنَّهُ هُوَ الَّذِي يَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا
 مَلَأَتْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا وَ أَنَّهُ هُوَ الَّذِي يُظْهِرُ اللَّهُ بِهِ دِينَهُ ﴿عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ
 الْمُشْرِكُونَ﴾ ﴿٦٢٥﴾ وَ أَنَّهُ هُوَ الَّذِي يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبَهَا
 حَتَّى لَا يَبْقَى فِي الْأَرْضِ مَكَانٌ إِلَّا يُنَادَى فِيهِ بِالْأَذَانِ ﴿وَ يَكُونُ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ﴾ ﴿٦٢٦﴾
 وَ أَنَّهُ هُوَ الْمَهْدِيُّ الَّذِي أَخْبَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِهِ أَنَّهُ إِذَا خَرَجَ نَزَلَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ﷺ
 فَصَلَّى خَلْفَهُ وَ يَكُونُ إِذَا صَلَّى خَلْفَهُ مُصَلِّيًا خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ لِأَنَّهُ خَلِيفَتُهُ وَ
 نَعْتَقِدُ أَنَّ لَا يَكُونُ الْقَائِمُ غَيْرَهُ بَاقٍ فِي غَيْبَتِهِ لِأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَ الْأِيْمَةَ بِاسْمِهِ وَ
 نَسَبِهِ نَصُّوا وَ بِهِ بَشَرُوا صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ

٦٢٤. الانبياء آية ٢٧

٦٢٥. التوبة آية ٣٣

٦٢٦. الانفال آية ٣٩

اعتقادات صدوق: اعتقاد ما اینست که حجت‌های خدا بر مردم پس از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ائمه اثنی عشرند که اول آنها امیر المؤمنین علی بن ابی طالب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ سپس امام حسن رَضِيَ اللهُ عَنْهُ و بعد امام حسین رَضِيَ اللهُ عَنْهُ بعد علی بن الحسین رَضِيَ اللهُ عَنْهُ سپس محمد بن علی رَضِيَ اللهُ عَنْهُ و بعد جعفر بن محمد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ آنگاه موسی بن جعفر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ سپس علی بن موسی الرضا رَضِيَ اللهُ عَنْهُ آنگاه محمد بن علی رَضِيَ اللهُ عَنْهُ سپس علی بن محمد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ و بعد حسن بن علی رَضِيَ اللهُ عَنْهُ پس از آن جناب حجت بن الحسن قائم منتظر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ صاحب الزمان و خلیفه الرحمن صلوات الله علیهم اجمعین. ما معتقدیم که آنها اولو الامر هستند که خدا اطاعت ایشان را واجب نموده و آنها گواه بر مردمند و ابواب الله و راه بسوی او و راهنما به سوی خدایند و گنجینه علم خدا و مترجم وحی او و ارکان توحید و معصوم از خطا و لغزشند خداوند از آنها پلیدی را برطرف نموده و پاک و پاکیزشان کرده دارای معجزات و دلائلند و آنها امان برای اهل زمینند چنانچه ستارگان امان اهل آسمانند مثل آنها در این امت مانند کشتی نوح است که هرکه سوار شد نجات یافت و مانند باب حطه هستند. آنها عباد الله مکرّمند که در سخن بر خدا سبقت نمی‌گیرند و عامل به امر اویند. ما معتقدیم که محبت به آنها ایمان و بغض و کینه با ایشان کفر است امر آنها امر خدا و نهی ایشان نهی اوست، اطاعت آنها اطاعت خدا و مخالفتشان مخالفت با خدا است دوست آنها دوست خدا و دشمن ایشان دشمن خداست. ما معتقدیم که زمین خالی از حجت خدا بر خلق نیست یا آشکار و یا ترسان و پنهان و معتقدیم که حجت خدا و خلیفه او بر مردم در این زمان قائم منتظر فرزند امام عسکری رَضِيَ اللهُ عَنْهُ است، او همان کسی است که پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اطلاع داده با نام و نسبش و او زمین را پر از قسط و داد می‌کند چنانچه پر از ظلم و جور شده او کسی است که خداوند به وسیله‌اش دین خود را بر تمام ادیان پیروز می‌نماید گرچه مشرکین ناراضی باشند. به دست او فتح می‌شود شرق و غرب زمین به طوری که

جایی در روی زمین باقی نمی‌ماند که صدای اذان در آن بلند نشود و دین اختصاص به خدا می‌یابد او مهدی علیه السلام است که پیامبر صلى الله عليه وآله خبر داده پس از ظهور او عیسی بن مریم علیه السلام فرود می‌آید و پشت سر او نماز می‌خواند کسی که پشت سر او نماز بخواند چنان است که پشت سر پیامبر صلى الله عليه وآله نماز خوانده چون جانشین اوست. معتقدیم که جز او دیگری قائم نیست و او در غیبت خود باقی است زیرا پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله و ائمه علیهم السلام تصریح به نام و نسبش نموده‌اند و بشارت وجودش را داده‌اند.^{۶۲۷}

خصوصیات مغبوض‌ترین مردم نزد خدا

حدیث ۴۹: ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليهما السلام قَالَ: ...وَإِنَّ أَبْعَضَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ مَنْ يَقْتَدِي بِسُنَّةِ إِمَامٍ وَلَا يَقْتَدِي بِأَعْمَالِهِ.

حدیث ۴۹: امام سجاد علیه السلام: مغبوض‌ترین مردم نزد خداوند کسی است که خود را پیرو روش امامی بداند ولی از رفتار و کردار او پیروی نکند.^{۶۲۸}

۶۲۷. اعتقادات الإمامیه (للسدوق) ص ۹۴ [۳۵] باب الاعتقاد فی عدد الأنبياء و الأوصياء

۶۲۸. الکافی ج ۸ ص ۲۳۴ حدیث القباب ح ۳۱۲.

تسليم در برابر فرامین ایشان

۳۷۵

حدیث ۵۰: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ سَدِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام إِنِّي تَرَكْتُ مَوَالِيكَ مُخْتَلِفِينَ يَتَبَرَّأُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ قَالَ فَقَالَ وَمَا أَنْتَ وَذَلِكَ إِنَّمَا كُفِّ النَّاسُ ثَلَاثَةَ مَعْرِفَةَ الْأِيْمَةِ عليه السلام وَالتَّسْلِيمِ لَهُمْ فِيمَا وَرَدَ عَلَيْهِمْ وَالرَّدِّ إِلَيْهِمْ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ.

حدیث ۵۰: سدير گوید: به امام باقر عليه السلام عرضه داشتیم: من دوستان شما را در حالی ترک گفتم (و بسوی شما آمدم) که اختلاف داشتند و از یک دیگر بیزاری می‌جستند، فرمود: تو را با وضع آنها چکار؟ همانا مردم سه تکلیف دارند: شناختن ائمه عليهم السلام و تسلیم بودن در برابر آنها و ارجاع اختلافات خود را به ایشان. ۶۲۹

حدیث ۵۱: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْكَاهِلِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لَوْ أَنَّ قَوْمًا عَبَدُوا اللَّهَ وَحَدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ آتَوْا الزَّكَاةَ وَ حَجُّوا الْبَيْتَ وَ صَامُوا شَهْرَ رَمَضَانَ ثُمَّ قَالُوا لَشَيْءٍ صَنَعَهُ اللَّهُ أَوْ صَنَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ أَلَّا صَنَعَ خِلَافَ الَّذِي صَنَعَ أَوْ وَجَدُوا ذَلِكَ فِي قُلُوبِهِمْ لَكَانُوا بِذَلِكَ مُشْرِكِينَ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ﴿فَلَا وَ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَ يُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَلَيْكُمْ بِالتَّسْلِيمِ.

حدیث ۵۱: عبد الله كاهلی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: اگر مردمی خدای یگانه و بی شریک را بپرستند و نماز را بر پا دارند و زکاة را بپردازند و به حج خانه کعبه روند و ماه رمضان را روزه دارند و سپس در باره (حکم) خدا و رسولش بگویند چرا چنین نکرده و چنان کردند یا این را در دل خود بگذرانند به واسطه آن مشرک گردند و سپس این آیه را خوانند ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَ يُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾^{۶۳۰} نه، سوگند به پروردگارت ایمان ندارند تا تو را در باره آنچه در آن ستیزه دارند حکم سازند و در دل خود گرفتگی و نگرانی از آنچه حکم کنی نداشته باشند و به خوبی تسلیم شوند سپس امام صادق علیه السلام فرمود: بر شما باد به تسلیم.^{۶۳۱}

حدیث ۵۲: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَىٰ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَادِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنَّ عِنْدَنَا رَجُلًا يَقَالُ لَهُ كُتَيْبٌ فَلَا يَجِيءُ عَنْكُمْ شَيْءٌ إِلَّا قَالَ أَنَا أُسَلِّمُ فَسَمَّيْنَاهُ كُتَيْبَ تَسْلِيمٍ قَالَ فَتَرَحَّمْ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَ تَدْرُونَ مَا التَّسْلِيمُ فَسَكَّنْتَنَا فَقَالَ هُوَ وَاللَّهِ الْإِخْبَاتُ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ أَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾

حدیث ۵۲: به ابو عبد الله صادق عليه السلام گفتم: در کوفه مردی هست که نام او کلیب است. هر حدیثی که از جانب شما برسد، می گوید: من که تسلیم هستم. از این رو نام او را کلیب تسلیم، نهاده ایم. ابو عبد الله صادق عليه السلام فرمود: خدایش رحمت کند. سپس گفت: می دانید که معنی تسلیم چیست؟ ما ساکت ماندیم. ابو عبد الله عليه السلام

۶۳۰. النساء آیه ۶۵

۶۳۱. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۳۹۰ بَابُ التَّسْلِيمِ وَ فَضْلِ الْمُسْلِمِينَ ح ۲

فرمود: تسلیم به معنی دل نهادن و تن دادن به فرمان است. خداوند می‌فرماید ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ اخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾^{۶۳۲} آنان که ایمان دارند و کاری شایسته آخرت می‌کنند و گوش دل به فرمان خدا دارند، صاحبان بهشت جاویدند^{۶۳۳}

حدیث ۵۳: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿وَمَنْ يَفْتَرِ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا﴾ قَالَ الْاِقْتِرَافُ التَّسْلِيمُ لَنَا وَ الصَّدَقُ عَلَيْنَا وَ اَلَا يَكْذِبَ عَلَيْنَا.

حدیث ۵۳: امام باقر عليه السلام در باره قول خدای تبارک و تعالی ﴿وَمَنْ يَفْتَرِ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا﴾^{۶۳۴} و هر که کار نیکی انجام دهد، برای او نسبت به آن نیکی افزائیم فرمود: انجام دادن کار نیک، تسلیم بودن نسبت به ما، و راست بودن با ما و اینکه بر ما دروغ نبندد.^{۶۳۵}

حدیث ۵۴: أَحْمَدُ بْنُ مِهْرَانَ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْحَسَنِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ أَيْمَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ﴾ إِلَىٰ آخِرِ الْآيَةِ قَالَ هُمُ الْمُسْلِمُونَ لِأَلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام الَّذِينَ إِذَا سَمِعُوا الْحَدِيثَ لَمْ يَزِيدُوا فِيهِ وَ لَمْ يَنْقُصُوا مِنْهُ جَاءُوا بِهِ كَمَا سَمِعُوهُ.

۶۳۲. هود ۲۳

۶۳۳. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۳۹۰ باب التَّسْلِيمِ وَ فَضْلِ الْمُسْلِمِينَ ح ۳

۶۳۴. الشوری ۲۳

۶۳۵. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۳۹۱ باب التَّسْلِيمِ وَ فَضْلِ الْمُسْلِمِينَ ح ۴

حدیث ۵۴: امام صادق علیه السلام راجع به قول خدای عزوجل ﴿الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ﴾^{۶۳۶} کسانی که سخنان را می‌شنوند و از نیکوترش پیروی می‌کنند، فرمود: ایشان تسلیم‌شوندگان در برابر آل محمدند صلوات الله علیهم، همان کسانی که چون حدیثی شنوند، کم و زیادش نکنند، و چنان که شنیده‌اند تحویل دهند.^{۶۳۷}

تفویض امر دین به رسول خدا و آئمه

حدیث ۵۵: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ ثَعْلَبَةَ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَتْ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ وَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیهما السلام يَقُولَانِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَوَّضَ إِلَى نَبِيِّهِ أَمْرَ خَلْقِهِ لِيَنْظُرَ كَيْفَ طَاعَتُهُمْ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ﴿مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ مَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾*.

حدیث ۵۵: زُرَّارَةَ گوید: من از امام باقر علیه السلام و امام صادق علیهما السلام شنیدم که می‌فرمودند: خدای عز و جل امر خلقش را به پیغمبرش واگذار فرمود، تا ببیند چگونه اطاعت می‌کنند (پیغمبرش را و چون اطاعت پیغمبر بر نفوس مردم دشوارتر از اطاعت خدا است اجرش بیشتر است) سپس این آیه را تلاوت فرمود ﴿مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ

۶۳۶. الزمر آیه ۱۸

۶۳۷. الکافی کتاب الحجة ج ۱ ص ۳۹۱ بابُ التَّسْلِيمِ وَ فَضْلِ الْمُسْلِمِينَ ح ۸

وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ﴿٦٣٨﴾ آنچه را رسول برای شما آورده بگیرید و از آنچه منعتان کرده باز ایستید. ٦٣٩

٣٧٩

حدیث ٥٦: أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ زُرَّارَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا جَعْفَرٍ وَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولَانِ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فَوَضَّ إِلَى نَبِيِّهِ أَمْرَ خَلْقِهِ لِيَنْظُرَ كَيْفَ طَاعَتُهُمْ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ﴿مَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ مَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾ *

حدیث ٥٦: زُرَّارَةُ گوید شنیدم که امام باقر عليه السلام و امام صادق عليه السلام می فرمودند: خدای تبارک و تعالی امر خلقش را به پیامبر صلی الله علیه و آله و اگذار فرمود تا ببیند چگونه اطاعت می کنند، سپس این آیه را تلاوت فرمود ﴿مَا آتَاكُمْ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ مَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾ ٦٤٠ آنچه را رسول صلی الله علیه و آله برای شما آورده بگیرید و از آنچه منعتان کرده باز ایستید ٦٤١

حدیث ٥٧: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ قَالَ وَجَدْتُ فِي نَوَادِرِ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لَا وَ اللَّهُ مَا فَوَضَّ اللَّهُ إِلَى أَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ إِلَّا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ إِلَى الْأَيْمَةِ قَالَ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ﴾ وَ هِيَ جَارِيَةٌ فِي الْأَوْصِيَاءِ *

٦٣٨. الحشر آیه ٧

٦٣٩. الكافي كتاب الحجة ج ١ ص ٢٦٦ بابُ التَّفْوِيضِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص وَ إِلَى الْأَيْمَةِ ع فِي أَمْرِ الدِّينِ ح ٣

٦٤٠. الحشر آیه ٧

٦٤١. الكافي كتاب الحجة ج ١ ص ٢٦٧ بابُ التَّفْوِيضِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص وَ إِلَى الْأَيْمَةِ ع فِي أَمْرِ الدِّينِ ح ٥

حدیث ۵۷: امام صادق (علیه السلام) فرمود: نه، به خدا سوگند که خدا امری را بخلقش واگذار نفرموده است، مگر به پیامبر (صلی الله علیه و آله) و ائمه (علیهم السلام) خدای عز و جل فرموده ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ﴾^{۶۴۲} ما این کتاب را به حق و درستی بر تو نازل کردیم تا به آنچه خدایت اراده داده حکم کنی و این آیه در باره اوصیاء پیغمبر هم جاریست.^{۶۴۳}

حدیث ۵۸: وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقُومَ قَائِمٌ لِلْحَقِّ مِنَّا وَ ذَلِكَ حِينَ يَأْذَنُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ وَ مَنْ تَبِعَهُ نَجَا وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهُ هَلَكَ اللَّهُ اللَّهُ عِبَادَ اللَّهِ فَأُتُوهُ وَ لَوْ عَلَى الثَّلْجِ فَإِنَّهُ خَلِيفَةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ خَلِيفَتِي.

حدیث ۵۸: و بهمین اسناد از جعابی روایت کرده که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: قیامت بر پا نشود تا قائم بر حق ما قیام کند، و آن هنگامیست که خداوند او را اذن دهد، و هر که او را متابعت کند نجات یابد، و هر که از وی روی گرداند هلاک خواهد شد، خدا را، خدا را بیاد آورید، ای بندگان خدا! به سوی او روید هر چند به روی یخ و برف باشد، زیرا که او نماینده خداوند و جانشین من است.^{۶۴۴}

۶۴۲. النساء آیه ۱۰۵

۶۴۳. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۲۶۸ بَابُ التَّفْوِیْضِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص وَ إِلَى الْأَئِمَّةِ ع فِي أَمْرِ الدِّينِ ح ۸

۶۴۴. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۵۹ بَاب ۳۱ بَابُ فِيمَا جَاءَ عَنِ الرِّضَاعِ مِنَ الْأَخْبَارِ المِجْمُوعَةُ ح ۲۳۰

باب یازدهم

احیا کردن امر اهل بیت

دعای امام علیه السلام در حق احیاگران امر اهل بیت علیهم السلام

حدیث ۱: ابْنُ سَعْدٍ عَنِ الْأَزْدِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: قَالَ لِفُضَيْلٍ تَجَلِسُونَ وَ تُحَدِّثُونَ قَالَ نَعَمْ جُعِلَتْ فِدَاكَ قَالَ إِنْ تَلَكَ الْمَجَالِسَ أَحْبَبَهَا فَأَحْبَبُوا أَمْرَنَا يَا فَضَيْلُ فَرَحِمَ اللَّهُ مَنْ أَحْيَا أَمْرَنَا

حدیث ۱: امام صادق علیه السلام با هم مجلس می‌کنید و حدیث می‌گوئید؟ گفت: آری قربانت شوم فرمود: من این مجالس را دوست دارم، ای فضیل! امر ما را زنده دارید، خدا رحمت کند هر که امر ما را زنده دارد. ۶۴۵

حدیث ۳: ابْنُ شَيْخِ الطَّائِفَةِ عَنِ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنِ ابْنِ قُلوَيْهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ أَبِيهِ عَنِ جَدِّهِ عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَادِ الْأَنْصَارِيِّ عَنِ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ مُعْتَبِ مَوْلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لِدَاوُدَ بْنِ سِرْحَانَ يَا دَاوُدُ أَبْلِغْ مَوَالِيَّ مِنِّي السَّلَامَ وَ أَنِّي أَقُولُ رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا اجْتَمَعَ مَعَ آخَرَ فَتَذَاكَرَ أَمْرَنَا فَإِنَّ ثَالِثَهُمَا مَلَكَ يَسْتَغْفِرُ لَهُمَا وَ مَا اجْتَمَعْتُمْ فَاسْتَعْلُوا بِالذِّكْرِ فَإِنَّ فِي اجْتِمَاعِكُمْ وَ مُذَاكَرَتِكُمْ إِحْيَاءً لِأَمْرِنَا وَ خَيْرُ النَّاسِ مِنْ بَعْدِنَا مَنْ ذَاكَرَ بِأَمْرِنَا وَ عَادَ إِلَى ذِكْرِنَا

حدیث ۳: امام صادق علیه السلام به داود بن سرحان می‌فرمود: ای داود به دوستانم سلام مرا برسان و این که من می‌گویم: رحمت کند خدا بنده‌ای را که با دیگری همراه شود، و امر ما را گفتگو کنند که سومی آنان فرشته‌ای است که برای هر دو آمرزش خواهد، و هرجا گرد آئید و به یاد ما مشغول شوید گرد آمدن و گفتگوی شما امر ما را

زنده می‌دارد، و بهتر مردم پس از ما کسی است که مذاکره کند در امر ما و باز گردد به یاد کردن ما. ۶۴۶

یاد کردن امه اطهار علیهم‌السلام موجب خشم شیطان

حدیث ۴: وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَحْفُوظٍ عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ علیه‌السلام يَقُولُ لَيْسَ شَيْءٌ أَنْكَى لِإِبْلِيسَ وَ جُنُودِهِ مِنْ زِيَارَةِ الْإِخْوَانِ فِي اللَّهِ بَعْضِهِمْ لِبَعْضٍ قَالَ وَ إِنَّ الْمُؤْمِنِينَ يَلْتَقِيَانِ فَيَذْكُرَانِ اللَّهَ ثُمَّ يَذْكُرَانِ فَضْلَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ علیهم‌السلام فَلَا يَبْقَى عَلَى وَجْهِ إِبْلِيسَ مُضْغَةٌ لَحْمٍ إِلَّا تَخَدَّدُ حَتَّىٰ إِنَّ رُوحَهُ لَتَسْتَعِيثُ مِنْ شِدَّةِ مَا يَجِدُ مِنَ الْأَلَمِ فَتَحُشُّ مَلَائِكَةَ السَّمَاءِ وَ خُزَانَ الْجَنَانِ فَيَلْعَنُونَهُ حَتَّىٰ لَا يَبْقَىٰ مَلَكٌ مُقَرَّبٌ إِلَّا لَعَنَهُ فَيَقْعُ خَاسِئًا حَسِيرًا مَدْحُورًا.

حدیث ۴: امام صادق علیه‌السلام فرمودند: هیچ چیزی برای ابلیس و لشکر او کشنده‌تر از زیارت برادران ایمانی نیست وقتی دو نفر مؤمن یکدیگر را ملاقات کرده و خدا را یاد می‌کنند و فضائل ما اهل بیت علیهم‌السلام را گفتگو می‌نمایند گوستی بر چهره‌ی شیطان نمی‌ماند مگر این‌که می‌ریزد تا آن‌که روح او از شدت درد به فریاد می‌آید، فرشتگان آسمان و خزانه‌داران بهشت آن را احساس کرده و او را لعنت می‌کنند و هیچ فرشته مقربی نمی‌ماند مگر این‌که او را لعنت نماید. ۶۴۷

۶۴۶. بشارة المصطفى لشيعة المرتضى ج ۲ ص ۱۱۰ سلام الصادق «ع» على موالیه و وصيته لهم بالاجتماع و المذاكرة في أمرهم.

۶۴۷. الكافي ج ۲ ص ۱۸۸ بَابُ تَذَاكُرِ الْإِخْوَانِ ح ۷.

ارزش و الی انتشار امر اهل بیت علیهم السلام

حدیث ۵: قال الرسول صلی الله علیه و آله: حَرَضَ النَّاسَ عَلَى حُبِّ أَهْلِ بَيْتِنَا
 حدیث ۵: رسول خدا صلی الله علیه و آله: مردم را بر مهر و محبت خاندان ما تشویق و
 ترغیب نماید. ۶۴۸

حدیث ۶: ما مِنْ عَبْدٍ يُرْشِدُ عَبْدًا وَيَدُلُّهُ عَلَى مَعْرِفَةِ أَهْلِ بَيْتِي إِلَّا بَعَثَ
 اللَّهُ إِلَيْهِ مَلَكَ يَوْمَ خُرُوجِ مِنَ الْقَبْرِ يَحْمِلُهُ عَلَى جَنَاحِهِ حَتَّى يَقِفَ فِي الْمَوْقِفِ، ثُمَّ
 يُنَادِي مُنَادٍ: مَنْ كَانَ يَعْرِفُ هَذَا فَلْيَأْتِهِ. قَالَ: فَيَجْتَمِعُ إِلَيْهِ مَعَارِفُهُ ثُمَّ يَقُولُ
 عَزَّوَجَلَّ: اِكْسُوا كُلَّ وَاحِدًا مِنْ حُلَلِ الْفِرْدَوْسِ وَتَوَجَّوهُ مِنْ تَيْجَانِ الْجَنَّةِ

حدیث ۶: رسول خدا صلی الله علیه و آله: هیچ بنده‌ای نیست که بنده‌ای را به سوی شناخت
 اهل بیت علیهم السلام من راهنمایی کند جز آن که خدای تعالی فرشته‌ای به سوی او در آن
 روزی که از قبرش خارج می‌شود، می‌فرستد، فرشته او را بر روی بال خود حمل
 می‌کند تا این که در توقف‌گاه محشر می‌ایستد، آن‌گاه هاتفی ندا می‌کند: هر که این بنده
 را می‌شناسد، بیاید رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: همه‌ی آن‌هایی که او را می‌شناسند جمع
 می‌شوند، آن‌گاه خدای متعال می‌فرماید: به هر کدام از اینان از لباس‌های فاخر بهشتی
 ببوشانید و بر سرشان تاج کرامت بهشتی بگذارید. ۶۴۹

۶۴۸. القطره ج ۲ ص ۱۳.

۶۴۹. القطره ج ۲ ص ۱۳.

ياد نمودن اهل بیت علیهم السلام از مصادیق ذکر الله

۳۸۵

حدیث ۷: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام: إِنَّ ذِكْرَنَا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ ذِكْرَ عَدُوِّنَا مِنْ ذِكْرِ الشَّيْطَانِ.

حدیث ۷: امام باقر علیه السلام در حدیثی بسیار زیبا و پرمعنا فرمودند: همانا یاد ما، یاد خدا و یاد دشمنان ما، یاد شیطان است. ^{۶۵۰}

حدیث ۸: حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ وَهَيْبِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: مَا اجْتَمَعَ فِي مَجْلِسٍ قَوْمٌ لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَمْ يَذْكُرُونَا إِلَّا كَانَ ذَلِكَ الْمَجْلِسُ حَسْرَةً عَلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ: إِنَّ ذِكْرَنَا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ ذِكْرَ عَدُوِّنَا مِنْ ذِكْرِ الشَّيْطَانِ.

حدیث ۸: امام صادق علیه السلام: مجلسی از مردم فراهم نگردد که در آن ذکر خدا عز و جل و ذکر ما نباشد جز اینکه این مجلس در قیامت مایه افسوس آنان گردد، سپس فرمودند: حضرت باقر علیه السلام فرمودند: همانا یاد نمودن ما از مصادیق ذکر الله بوده و یاد نمودن دشمنان ما یاد کردن شیطان است. ^{۶۵۱}

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام يَقُولُ شِيعَتُنَا الرَّحَمَاءُ بَيْنَهُمُ الَّذِينَ إِذَا خَلَوْا ذَكَرُوا اللَّهَ إِنَّ ذِكْرَنَا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ إِنَّا إِذَا ذُكِرْنَا ذُكِرَ اللَّهُ وَ إِذَا ذُكِرَ عَدُوِّنَا ذُكِرَ الشَّيْطَانُ.

۶۵۰. الکافی ج ۲ ص ۴۹۶ باب ما يجب من ذکر الله عز و جل فی کل مجلس ح ۲.

۶۵۱. الکافی ج ۲ ص ۴۹۶ باب ما يجب من ذکر الله عز و جل فی کل مجلس ح ۲.

ابن ابی حمزه گوید: شنیدم امام صادق علیه السلام می فرمود: شیعیان ما با خود مهربانند، چون تنها باشند خدا را یاد کنند [همانا یاد ما یاد خداست] هر گاه ما یاد شویم خدا یاد شود و چون دشمن ما یاد شود، شیطان یاد شود. ۶۵۲

آثار فراوان یاد نمودن امه اطهار علیهم السلام

حدیث ۹: تَفْسِيرُ الْإِمَامِ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا فَادُّكُرُوا يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ مُحَمَّدًا وَ آلَهُ عِنْدَ نَوَائِبِكُمْ وَ شَدَائِدِكُمْ لِيَنْصُرُ اللَّهُ بِهِمْ مَلَائِكَتَكُمْ عَلَى الشَّيَاطِينِ الَّذِينَ يَقْصِدُونَكُمْ فَإِنَّ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْكُمْ مَعَهُ مَلَكٌ عَنْ يَمِينِهِ يَكْتُبُ حَسَنَاتِهِ وَ مَلَكٌ عَنْ يَسَارِهِ يَكْتُبُ سَيِّئَاتِهِ وَ مَعَهُ شَيْطَانَانِ مِنْ عِنْدِ إِبْلِيسَ يُغْوِيَانِهِ فَإِذَا وَسَّوَسَا فِي قَلْبِهِ ذَكَرَ اللَّهُ وَ قَالَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ حُبَسَ الشَّيْطَانَانِ ثُمَّ سَارَ إِلَى إِبْلِيسَ فَشَكَوَاهُ وَ قَالَ لَهُ قَدْ أَعْيَانَا أَمْرُهُ فَأَمِدْنَا بِالْمَرْدَةِ فَلَا يَزَالُ يَمُدُّهُمَا حَتَّى يَمُدَّهُمَا بِأَلْفِ مَارِدٍ فَيَأْتُونَهُ فَكَلَّمَا رَأَمُوهُ ذَكَرَ اللَّهُ وَ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ لَمْ يَجِدُوا عَلَيْهِ طَرِيقاً وَ لَا مَنَفَذاً قَالُوا لِإِبْلِيسَ لَيْسَ لَهُ غَيْرُكَ تَبَاشِرُهُ بِجُنُودِكَ فَتَغْلِبُهُ وَ تُغْوِيهِ فَيَقْصِدُهُ إِبْلِيسُ بِجُنُودِهِ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى لِلْمَلَائِكَةِ هَذَا إِبْلِيسُ قَدْ قَصَدَ عَبْدِي فَلَانَا أَوْ أُمَّتِي فَلَانَةَ بِجُنُودِهِ أَلَا فَقَاتِلُوهُ فَيَقَاتِلَهُمْ بِإِزَاءِ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ مِنْهُمْ مِائَةٌ أَلْفِ مَلَكٍ وَ هُمْ عَلَى أَفْرَاسٍ مِنْ نَارٍ بِأَيْدِيهِمْ سُيُوفٌ مِنْ نَارٍ وَ رِمَاحٌ

مِنْ نَارٍ وَ قَسِيٌّ وَ نَشَاشِيبٌ وَ سَكَكِينٌ وَ أَسْلَحَتْهُمْ مِنْ نَارٍ فَلَا يَزَالُونَ يُخْرِجُونَهُمْ
 وَ يَقْتُلُونَهُمْ بِهَا وَ يَأْسِرُونَ إِبْلِيسَ فَيَضَعُونَ عَلَيْهِ تِلْكَ الْأَسْلِحَةَ فَيَقُولُ يَا رَبِّ
 وَعَدَكَ وَعَدَكَ قَدْ أَجَلْتَنِي إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى لِلْمَلَائِكَةِ
 وَعَدْتُهُ أَنْ لَا أُمِيتَهُ وَ لَمْ أَعِدْهُ أَنْ لَا أُسَلِّطَ عَلَيْهِ السَّلَاحَ وَ الْعَذَابَ وَ الْأَلَامَ
 اسْتَفُوا مِنْهُ ضَرْبًا بِأَسْلِحَتِكُمْ فَإِنِّي لَا أُمِيتُهُ فَيَخُونُهُ بِالْجِرَاحَاتِ ثُمَّ يَدْعُونَهُ فَلَا
 يَزَالُ سَخِينِ الْعَيْنِ عَلَى نَفْسِهِ وَ أَوْلَادِهِ الْمُقْتُولِينَ الْمُقْتَلِينَ وَ لَا يَنْدِمُ شَيْءٌ مِنْ
 جِرَاحَاتِهِ إِلَّا بِسَمَاعِهِ أَصْوَاتِ الْمُشْرِكِينَ بِكُفْرِهِمْ فَإِنْ بَقِيَ هَذَا الْمُؤْمِنُ عَلَى طَاعَةِ
 اللَّهِ وَ ذِكْرِهِ وَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ بَقِيَ إِبْلِيسُ عَلَى تِلْكَ الْجِرَاحَاتِ وَ إِنْ
 زَالَ الْعَبْدُ عَنْ ذَلِكَ وَ انْهَمَكَ فِي مُخَالَفَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَعَاصِيهِ انْدَمَلَتْ
 جِرَاحَاتُ إِبْلِيسَ ثُمَّ قَوِيَ عَلَى ذَلِكَ الْعَبْدِ حَتَّى يُلْجِمَهُ وَ يُسْرِجَ عَلَى ظَهْرِهِ وَ
 يَرْكَبَهُ ثُمَّ يَنْزِلَ عَنْهُ وَ يُرْكَبَ ظَهْرَهُ شَيْطَانًا مِنْ شَيَاطِينِهِ وَ يَقُولُ لِأَصْحَابِهِ أَمَا
 تَذْكُرُونَ مَا أَصَابَنَا مِنْ شَأْنِ هَذَا ذَلَّ وَ انْقَادَ لَنَا الْآنَ حَتَّى صَارَ يَرْكَبُهُ هَذَا ثُمَّ قَالَ
 رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تُدِيمُوا عَلَى إِبْلِيسَ سُخْنَةَ عَيْنِهِ وَ أَلَمَ جِرَاحَاتِهِ
 فِدَاؤُمُوا عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَ ذِكْرِهِ وَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ إِنْ زَلْتُمْ عَنْ ذَلِكَ
 كُنْتُمْ أُسْرَاءَ فَيَرْكَبُ أَقْفَيْتِكُمْ بَعْضُ مَرَدَّتِهِ.

حدیث ۹: و روایت دیگری در تفسیر امام عسکری (علیه السلام) از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نقل

شده، که فرمود: ای امت محمد! هنگام مصائب و گرفتاری‌های خود محمد (صلی الله علیه و آله) و آل محمد (علیهم السلام) را به یاد آورید تا آن‌که به برکت ایشان خدا فرشتگان مؤکل بر شما را بر شیاطینی که شما را قصد کرده‌اند، یاری کند. با هر یک از شما از طرف راست او فرشته‌ای است که حسنات او را می‌نویسد و از طرف چپ فرشته‌ای است که گناهانش

را ثبت می‌کند، و با او دو شیطان است از طرف ابلیس که او را گمراه می‌کنند، وقتی آن دو شیطان در قلب او وسوسه می‌کنند اگر یاد خدا کرد و ذکر شریف «لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ» را گفت، آن دو شیطان سرکوب شده نمی‌توانند کاری کنند، نزد ابلیس آمده شکایت می‌کنند که ما خسته شدیم ما را به لشکری مدد برسان، هزار نفر برای آن‌ها کمک می‌فرستد، همین که او را قصد می‌کنند یاد خدا کرده و صلوات بر محمد وآل‌هٖ و آل محمد وآل‌هٖ می‌فرستد، آن‌ها راهی برای نفوذ پیدا نکرده و نمی‌توانند او را مورد حمله خود قرار دهند. به ابلیس می‌گویند: کسی غیر خودت حریف او نیست، تو و لشکرت به او حمله کنید تا بر او غلبه کرده و او را گمراه کنید. چون ابلیس چنین اراده کرد خداوند تبارک و تعالی به ملائکه‌اش فرماید: ابلیس به همراه لشکرش بنده مرا هدف گرفته اند، به کمک او شتافته و با آن‌ها بجنگید. در مقابل هر شیطان مطرودی صد هزار فرشته در حالی که بر مرکب‌هایی از آتش سوارند و به دست آن‌ها شمشیرهایی از آتش، نیزه، خنجر، تیر و اسلحه‌هایی از آتش است، آماده نبرد شوند. فرشتگان آن‌ها را با این اسلحه‌ها پی در پی می‌کشند تا این‌که ابلیس را اسیر کرده اسلحه را بر او قرار می‌دهند، می‌گوید: خدایا، به من وعده داده‌ای که تا وقت معلوم و معین مهلت داشته باشم. خداوند به فرشتگان فرماید: وعده کرده‌ام او را نمیرانم ولی وعده نداده‌ام که بر او اسلحه و عذاب و درد مسلط نکنم، شما او را با سلاح آتشین خود بزنید و من او را زنده نگاه می‌دارم. فرشتگان بر او جراحات‌های بسیار وارد کرده و رهایش می‌کنند، ابلیس بر حال خود و اولاد کشته شده‌اش در این حال متاثر و غمناک است و جراحات او را جز صدای کفر مشرکین مداوا نمی‌کند. اگر آن شخص مؤمن بر طاعت خدا و یاد او و درود فرستادن ادامه دهد جراحات‌های ابلیس برایش باقی بماند، و اگر تغییر روش دهد و در مخالفت خدا و سرپیچی از فرامین او تلاش نماید جراحات ابلیس بهبود پیدا کرده و بر این بنده

تسلط پیدا کند و او را لجام نموده بر او سوار می‌شود، سپس به شیاطین گوید: به خاطر دارید آنچه ما از این شخص کشیدیم، حال ذلیل و رام ما گردیده، شما اکنون بر او سوار شوید. سپس پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: اگر می‌خواهید جراحات ابلیس بر او باقی باشد و دائماً متأثر و غمناک گردد بر اطاعت خدا و یاد او، و صلوات بر محمد صلی الله علیه و آله و آل محمد صلی الله علیه و آله مداومت کنید، و اگر چنین نکردید اسیر ابلیس گشته و بعضی از لشکریان او بر شما سوار شوند. ^{۶۵۳}

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: تَزَاوَرُوا فَإِنَّ فِي زِيَارَتِكُمْ إِحْيَاءَ لِقُلُوبِكُمْ وَ ذِكْرًا لِأَحَادِيثِنَا وَ أَحَادِيثِنَا تُعْطَفُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ فَإِنْ أَخَذْتُمْ بِهَا رَشِدْتُمْ وَ نَجَوْتُمْ وَ إِنْ تَرَكْتُمُوهَا ضَلَلْتُمْ وَ هَلَكْتُمْ فَخُذُوا بِهَا وَ أَنَا بِنَجَاتِكُمْ زَعِيمٌ.

امام صادق عليه السلام: به زیارت یک دیگر روید زیرا زیارت شما از یک دیگر زنده گردانیدن دل‌های شما و یاد نمودن احادیث ماست، و احادیث ما شما را به هم متوجه می‌سازد، پس اگر به آنها عمل کنید، هدایت و نجات یابید. و اگر آنها را ترک کنید گمراه و هلاک شوید، پس به آنها عمل کنید، و من ضامن نجات شمایم. ^{۶۵۴}

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ عَبَّادِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنِّي مَرَرْتُ بِقَاصٍ يَقْضُ وَ هُوَ يَقُولُ

۶۵۳. التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۹۶ [دحر إبليس و أعوانه بمحمد و آله صلوات الله عليهم أجمعين] ح ۲۷۰

البرهان في تفسير القرآن ج ۱ ص ۲۷۴ [سورة البقرة (۲): آية ۸۹] ح ۵۵۰.

۶۵۴. الكافي ج ۲ ص ۱۸۶ باب تذاكر الإخوان ح ۲

هَذَا الْمَجْلِسُ الَّذِي لَا يَشْقَى بِهِ جَلِيسٌ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام هِيَ هَاتِ هَيْهَاتَ أَخْطَأَتْ أَسْتَاهُهُمُ الْحُفْرَةَ إِنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً سَيَّاحِينَ سَوَى الْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ فَإِذَا مَرُّوا بِقَوْمٍ يَذْكُرُونَ مُحَمَّدًا عليه السلام وَ آلَ مُحَمَّدٍ عليهم السلام قَالُوا قِفُوا فَقَدْ أَصَبْتُمْ حَاجَتَكُمْ فَيَجْلِسُونَ فَيَتَفَقَّهُونَ مَعَهُمْ فَإِذَا قَامُوا عَادُوا مَرْضَاهُمْ وَ شَهِدُوا جَنَائِزَهُمْ وَ تَعَاهَدُوا غَائِبَهُمْ فَذَلِكَ الْمَجْلِسُ الَّذِي لَا يَشْقَى بِهِ جَلِيسٌ.

عباد بن كثير گوید: به امام صادق عليه السلام عرضه داشتم: داستان سرائی را دیدم که داستان می سرود و می گفت: این است آن مجلسی که هر که در آن نشیند شقی نگردد، امام صادق عليه السلام فرمود: هیئات هیئات، به خطا رفتی همانا برای خدا جز کرام کاتبین فرشتگانی است سیاح که چون به مردمی برخوردند که از محمد عليه السلام و آل محمد عليهم السلام یاد کنند، گویند: بایستید که به حاجت خود رسیدید، سپس می نشینند و با آنها دانش آموزند، و چون برخیزند از بیمارانشان عبادت کنند و بر سر مرده هایشان حاضر شوند و از غائبشان خبرگیری کنند. اینست مجلسی که هر که در آن نشیند شقی نگردد. ۶۵۵

عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَالِمِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام ذَكَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عِبَادَةً وَ ذَكَرِي عِبَادَةً وَ ذَكَرَ عَلِيَّ عليه السلام عِبَادَةً وَ ذَكَرَ الْأَيْمَةَ عليهم السلام مِنْ وُلْدِهِ عِبَادَةً وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالنُّبُوَّةِ وَ جَعَلَنِي خَيْرَ الْبَرِيَّةِ إِنَّ وَصِيِّي لِأَفْضَلُ الْأَوْصِيَاءِ وَ إِنَّهُ لِحُجَّةُ اللَّهِ عَلَيَّ عِبَادِهِ وَ خَلِيفَتُهُ

عَلَى خَلْقِهِ وَ مِنْ وُدِّهِ الْأَيْمَةَ الْهُدَاةَ بَعْدِي بِهِمْ يَحْبِسُ اللَّهُ الْعَذَابَ عَنْ أَهْلِ
 الْأَرْضِ وَ بِهِمْ ﴿يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾^{۶۵۶} وَ بِهِمْ يُمْسِكُ
 الْجِبَالَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَ بِهِمْ يَسْقِي خَلْقَهُ الْغَيْثَ وَ بِهِمْ يُخْرِجُ النَّبَاتَ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ
 حَقًّا وَ خُلَفَائِي صِدْقًا عِدَّتُهُمْ عِدَّةُ الشُّهُورِ وَ هِيَ ﴿اِثْنَا عَشَرَ شَهْرًا﴾^{۶۵۷} وَ عِدَّتُهُمْ
 عِدَّةُ نُقْبَاءِ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عليه السلام ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ﴿وَ السَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ﴾^{۶۵۸} ثُمَّ
 قَالَ أَ تَقْدِرُ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ إِنَّ اللَّهَ يُقْسِمُ بِالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ وَ يَعْنِي بِهِ السَّمَاءَ وَ
 بُرُوجَهَا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَمَا ذَاكَ قَالَ أَمَّا السَّمَاءُ فَأَنَا وَ أَمَّا الْبُرُوجُ فَالْأَيْمَةُ عليه السلام
 بَعْدِي أَوْلَهُمْ عَلَيَّ عليه السلام وَ آخِرُهُمُ الْمَهْدِيُّ عليه السلام صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ.^{۶۵۹}

و در همان کتاب از اصبع بن نباته حدیث کند که گفت: شنیدم از ابن عباس
 که می گفت: رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: ذکر خدا (و یاد کردن او) عبادت است و یاد کردن
 من عبادت است، و یاد کردن علی عليه السلام عبادت است، و یاد کردن امامان عليهم السلام از
 فرزندان او عبادت است، و سوگند به آنکه مرا به پیغمبری برانگیخته و بهترین مردمان
 قرارم داده، وصی من بهترین اوصیاء است، و به درستی که او حجت خداست بر
 بندگانش، و خلیفه او بر خلقش می باشد، و امامان راهنما پس از من از فرزندان او
 هستند، به خاطر آنها خداوند عذاب را از اهل زمین باز دارد ﴿يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ
 عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ و به وجود ایشان آسمان را نگهدارد از اینکه جز به اذن او بر
 زمین فرود آید، و به سبب آنها کوهها را نگهدارد از اینکه مردم را به اضطراب اندازد،

۶۵۶. الحج آیه ۶۵

۶۵۷. التوبة آیه ۳۶

۶۵۸. البروج آیه ۱

۶۵۹. الإختصاص النص ۲۲۳ باب حدیث فی الأئمة

و به برکت آنها خلقتش را به وسیله باران سیراب کند، و به واسطه ایشان گیاه را برویاند، اینان به راستی اولیای خدا و به درستی جانشینان من هستند ﴿اِنَّآ عَشَرَ شَهْرًا﴾ شماره آنها شماره ماه‌هاست که دوازده ماه است، و عددشان به عدد تقییان موسی بن عمران علیه السلام است، سپس حضرت این آیه را تلاوت فرمود ﴿وَ السَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ﴾ سوگند به آسمان‌هایی که دارای برج‌ها است، آنگاه فرمود: ای پسر عباس! آیا پنداری که خداوند به آسمان دارای برج‌ها سوگند یاد فرموده و مقصودش همین آسمان‌ها و برج‌ها است؟ عرضه داشتم: ای رسول خدا صلی الله علیه و آله پس مقصودش چیست؟ فرمود: اما آسمان منم، و اما برج‌ها امامان علیهم السلام پس از منند که اولی آنها علی علیه السلام و آخرشان مهدی علیه السلام است، درود خدا بر تمامی ایشان باد. ۶۶۰

در فوائد ذکر ایشان

وَ رَوَى الْحَسَنُ بْنُ أَبِي الْحَسَنِ الدَّيْلَمِيُّ عَنِ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله أَنَّهُ الْمَلَائِكَةُ يَمْرُونَ عَلَى حَلْقِ الذِّكْرِ فَيَقُومُونَ عَلَى رُءُوسِهِمْ وَ يَبْكُونَ لِبُكَائِهِمْ وَ يَأْمَنُونَ لِدُعَائِهِمْ فَإِذَا صَعِدُوا السَّمَاءَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى يَا مَلَائِكَتِي أَيْنَ كُنْتُمْ وَ هُوَ أَعْلَمُ فَيَقُولُونَ يَا رَبَّنَا إِنَّا حَضَرْنَا [مَجَالِسَ] مَجَالِسًا مِنْ مَجَالِسِ الذِّكْرِ فَرَأَيْنَا أَقْوَامًا يُسَبِّحُونَكَ وَ يُمَجِّدُونَكَ وَ يَقْدِّسُونَكَ وَ يَخَافُونَ نَارَكَ فَيَقُولُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ يَا

مَلَائِكَتِي أَرْوُّهَا عَنْهُمْ وَ أُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ وَ آمَنْتُهُمْ مِمَّا يَخَافُونَ
فَيَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّ فِيهِمْ فُلَانًا وَ إِنَّهُ لَمْ يَذْكُرْكَ فَيَقُولُ قَدْ غَفَرْتُ لَهُ بِمَجَالَسَتِهِ لَهُمْ
فَإِنَّ الذَّاكِرِينَ مَنْ لَا يَشْقَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ.

رسول خدا ﷺ فرمودند: ملائکه الهی بر حلقه‌های ذکر که می‌گذرند، بالای سرشان می‌ایستند، با گریه آنها گریه می‌کنند و بر دعاهايشان آمین می‌گویند. و وقتی که به سوی آسمان می‌روند، خداوند متعال می‌گوید: ای ملائکه من! کجا بودید؟ با اینکه خود بهتر می‌داند می‌گویند: ما در مجلسی از مجالس ذکر حاضر شدیم، گروه‌هایی را دیدیم که تو را تسبیح و تمجید و تقدیس کرده، از آتشت می‌هراسیدند. در اینجا خداوند سبحان می‌گوید: ای ملائکه من! آتش را از آنان دور کنید و شاهد باشید که من اینان را آمرزیدم و از آنچه که می‌هراسند، ایمنشان دادم. ملائکه می‌گویند: پروردگارا! در بین اینان فلان کس هست که ذکر تو را نداشت. ذات اقدس الهی می‌فرماید: او را هم بخشیدم، چون با این جمعیت همنشین شد، هرگز کسی که همنشین ذاکرین باشد، به شقاوت نخواهد رسید. ۶۶۱

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَا مِنْ قَوْمٍ اجْتَمَعُوا فِي
مَجْلِسٍ وَ لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَمْ يُصَلُّوا عَلَيَّ إِلَّا كَانَ ذَلِكَ الْمَجْلِسُ
حَسْرَةً عَلَيْهِمْ فَإِنْ شَاءَ أَخَذَهُمْ وَ إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُمْ.

۶۶۱. عدة الداعي و نجاح الساعي ص ۲۵۶ فصل و لا ينبغي أن يخلو للإنسان مجلس عن ذكر الله و

يقوم منه بغير ذكر ح ۳

رسول خدا ﷺ فرمود: هیچ مردمی نباشند که در انجمنی گرد هم آیند و نام خدای عز و جل را نبرند، و بر پیغمبر ﷺ صلوات نفرستند جز اینکه آن مجلس مایه حسرت و زیان بر آنها باشد..... ۶۶۲

عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ رَفَعَهُ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ يَا بُنَيَّ احْتِمِ الْمَجَالِسَ عَلَى عَيْنَيْكَ فَإِذَا رَأَيْتَ قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فَاجْلِسْ مَعَهُمْ فَإِنَّكَ إِنْ تَكُنْ عَالِمًا يَزِيدُوكَ عِلْمًا وَإِنْ كُنْتَ جَاهِلًا عَلَّمُوكَ وَ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُظَلِّهُمُ بِرَحْمَةٍ فَيَعْمَكَ مَعَهُمْ وَإِذَا رَأَيْتَ قَوْمًا لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ فَلَا تَجْلِسْ مَعَهُمْ فَإِنَّكَ إِنْ تَكُنْ عَالِمًا لَا يَنْفَعُكَ عِلْمُكَ وَإِنْ تَكُنْ جَاهِلًا يَزِيدُوكَ جَهْلًا وَ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُظَلِّهُمُ بِعُقُوبَةٍ فَيَعْمَكَ مَعَهُمْ

حضرت لقمان رحمه الله می گفت: ای پسرکم! با دقت نظر به مجالس وارد شو، هر گاه گروهی را در حال ذکر خدا گفتن دیدی نزد آنها بنشین، زیرا اگر تو عالم باشی، به علمت افزوده گردد، و اگر جاهل باشی عالمت سازند، و امید این هست که خداوند سایه رحمتش را بر آنان بیافکند و تو را نیز شامل شود. و هر گاه گروهی را دیدی که ذکر خدا نمی گویند با آنها همنشین مشو، زیرا اگر عالم باشی علمت به تو نفعی نمی رساند، و اگر جاهل باشی به جهلت افزوده می گردد، و شاید خداوند عقوبتش را بر آنان بیافکند و تو را نیز شامل گردد. ۶۶۳

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ حُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا مِنْ قَوْمٍ اجْتَمَعُوا فِي

۶۶۲. الجعفریات (الأشعنات) ص ۲۱۵ باب ذکر النبی فی الدعاء ح ۲

۶۶۳. مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار النص ۵۴ الفصل الخامس عشر فی الذکر ح ۴

مَجْلِسٍ فَلَمْ يَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَمْ يُصَلُّوا عَلَي نَبِيِّهِمْ إِلَّا كَانَ ذَلِكَ الْمَجْلِسُ حَسْرَةً وَ وَبَالًا عَلَيْهِمْ.

حضرت صادق عليه السلام فرمود: رسول خدا صلى الله عليه وآله فرموده: هیچ مردمی نباشند که در انجمنی گرد هم آیند و نام خدای عزو جل را نبرند، و بر پیغمبر صلى الله عليه وآله صلوات نفرستند جز اینکه آن مجلس مایه حسرت و زیان بر آنها باشد. ۶۶۴

وَ رَوَى أَبُو بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي مَجْلِسٍ لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ وَ لَمْ يَذْكُرُونَا إِلَّا كَانَ ذَلِكَ الْمَجْلِسُ حَسْرَةً عَلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام إِنَّ ذِكْرَنَا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ ذِكْرَ عَدُوِّنَا مِنْ ذِكْرِ الشَّيْطَانِ

امام صادق عليه السلام: هیچ قومی در مجلسی گردهم جمع نشدند که نه خدا یاد شود و نه ما (اهل بیت) مگر اینکه روز قیامت، آن مجلس، موجب حسرتشان می گردد. آنگاه گفت: امام باقر عليه السلام فرمود: ذکر ما، ذکر خداست و ذکر دشمنان ما ذکر شیطان است. ۶۶۵

السَّادِسَ عَشَرَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله مَا جَلَسَ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا نَادَاهُمْ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ قَوْمُوا فَقَدْ بَدَلْتُمْ سَيِّئَاتِكُمْ حَسَنَاتٍ وَ غَفَرْتُ لَكُمْ جَمِيعاً وَ مَا قَعَدَ عِدَّةً مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَعَدَ مَعَهُمْ عِدَّةً مِنَ الْمَلَائِكَةِ.

پیامبر صلى الله عليه وآله فرمود: هیچ گروهی که یاد خدا کنند ننشینند جز آنکه منادی از آسمان به ایشان ندا می دهد: بلند شوید که خدای تعالی فرمود: بدی های شما را به

۶۶۴. الکافی ج ۲ ص ۴۹۷ باب ما يجب من ذکر الله عز و جل فی کل مجلس ح ۵

۶۶۵. عدة الداعی و نجاح الساعی ص ۲۵۶ فصل و لا ینبغی أن یخلو للإنسان مجلس عن ذکر الله و یقوم منه بغير ذکر ح ۱

خوبی مبدل کردم و همه شما را آمرزیدم و هیچ گروهی از اهل زمین در حال ذکر خدا ننشینند جز آنکه عده‌ای از ملائکه خدا با ایشان نشینند.^{۶۶۶}

وَقَالَ مَا مِنْ قَوْمٍ قَعَدُوا فِي مَجْلِسٍ ثُمَّ قَامُوا فَلَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِ إِلَّا كَانَ عَلَيْهِمْ حَسْرَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

و فرمود: گروهی نیست که در مجلسی بنشینند بعد بلند شوند و ذکر خدا نگویند مگر اینکه بر ایشانست حسرت و اندوه روز قیامت^{۶۶۷}

اهمیت ترویج معارف اهل بیت علیهم السلام

حدیث ۱۰: وَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ نَشَرَ عِلْمًا فَلَهُ

مِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهِ

حدیث ۱۰: و در کتاب مجموع الرائق آمده: زهری از جدش نقل می‌کند: که

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: کسی که علم و دانشی را پخش نماید، پاداش کسی دارد که به آن علم و دانش عمل کند.^{۶۶۸}

۶۶۶. عدة الداعی و نجاح الساعی ص ۲۵۲ الباب الخامس فيما ألحق بالدعاء و هو الذكر ح ۲۰

۶۶۷. إرشاد القلوب إلى الصواب (للديلمي) ج ۱ ص ۱۸۴ الباب الحادی و الخمسون فی أخبار عن

النبي ص و الأئمة الأطهار

۶۶۸. مستدرک الوسائل ج ۱۷ ص ۳۰۱ باب ۸ و جوب العمل بأحاديث النبي و الأئمة ص المنقولة

فی الكتب المعتمدة و روايتها و صحتها و ثبوتها ح ۲۱۴۰۸.

حدیث ۱۱: قَالَ أَخْبَرَنِي الشَّرِيفُ أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنَا

أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ جَدِّهِ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ دَاوُدَ بْنِ
النُّعْمَانِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمِقْدَامِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ مَنْ
أَحَبَّنَا بِقَلْبِهِ وَنَصَرَنَا بِيَدِهِ وَ لِسَانِهِ فَهُوَ مَعَنَا فِي الْعُرْفَةِ الَّتِي نَحْنُ فِيهَا

حدیث ۱۱: باز در حدیث دیگری از امام حسن عسکری علیه السلام می خوانیم که
حضرتش فرمود: کسی که ما خاندان را با قلبش دوست بدارد و با دست و زبانش
یاری کند، او در قیامت در غرفه‌ای که ما هستیم قرار خواهد گرفت. ^{۶۶۹}

حدیث ۱۲: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ

عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَرَ الْعَدَنِيِّ بِمَكَّةَ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ بْنِ حَمْزَةَ عَنْ أَحْمَدَ
بْنَ سَوَّارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ سَلْمَةَ بْنِ وَرْدَانَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله الْمُؤْمِنُ إِذَا مَاتَ وَ تَرَكَ وَرَقَةً وَاحِدَةً عَلَيْهَا عِلْمٌ تَكُونُ تِلْكَ الْوَرَقَةُ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ سِتْرًا فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ النَّارِ وَ أَعْطَاهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى بِكُلِّ حَرْفٍ
مَكْتُوبٍ عَلَيْهَا مَدِينَةً أَوْسَعَ مِنَ الدُّنْيَا سَبْعَ مَرَّاتٍ

حدیث ۱۲: و در کتاب شریف امالی می نویسد: رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود:

هنگامی که مؤمن از دنیا می رود و پس از خود ورقه‌ای از دانش برجای می گذارد، این
ورقه، حایلی مابین او و آتش می گردد، خدای متعال به هر حرفی از حروفی که بر آن
نوشته، شهری در بهشت به او عطا می کند که وسعت آن، هفت برابر دنیا است. ^{۶۷۰}

۶۶۹. الامالی للمفيد المجلس الرابع ح ۸.

۶۷۰. الامالی للصدوق ص ۳۷ المجلس ۱۰ ح ۳.

حدیث ۱۳: أَقُولُ رَوَى السَّيِّدُ بْنُ طَاوُسٍ فِي كَشْفِ الْمَحْجَةِ بِإِسْنَادِهِ إِلَى أَبِي جَعْفَرِ الطُّوسِيِّ بِإِسْنَادِهِ إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِيدِ مِنْ كِتَابِ الْجَامِعِ بِإِسْنَادِهِ إِلَى الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام اَكْتُبْ وَبُتَّ عِلْمَكَ فِي إِخْوَانِكَ فَإِنْ مِتَّ فَوَرِّثْ كُتُبَكَ بَيْنَكَ فَإِنَّهُ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ هَرَجَ مَا يَأْنُسُونَ فِيهِ إِلَّا بِكُتُبِهِمْ.

حدیث ۱۳: امام صادق عليه السلام در حدیث زیبایی به یکی از یارانش فرمود: دانش خود را بنویس و در میان برادرادانت پخش کن، و به هنگام مرگ کتاب‌های خود را برای فرزندان به ارث بگذار، چرا که زمانی بر این مردم فرا خواهد رسید که آشوب و فتنه همه جا را فرا خواهد گرفت و مردم فقط با کتاب‌هایشان مأنوس خواهند شد. یعنی امامشان در پس پرده غیبت خواهد ماند و فقط از طریق کتاب‌های پیشینیان هدایت خواهند یافت. ۶۷۱.

این گروه بهترین مردم هستند

حدیث ۱۴: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادِ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ، عَنْ مُعْتَبِ مَوْلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ:..... وَ خَيْرُ النَّاسِ مِنْ بَعْدِنَا مَنْ ذَاكَرَ بِأَمْرِنَا

۶۷۱. کشف المحجة لثمره المهجة ص ۸۴ الفصل الرابع و الخمسون: الحث على قراءة تفسير الإمام الهادي (ع) و تفسير الإمام العسكري (ع) و توقيعات الحجة (ع)، و غيرها.

حدیث ۱۴: امام باقر علیه السلام فرمودند: بهترین مردم پس از ما، کسانی هستند که

امر (ولایت) ما را گفت و گو می نمایند. ^{۶۷۲}

۳۹۹

حدیث ۱۵: أَخْبَرَنَا الشَّيْخُ أَبُو عَلِيٍّ قَالَ: أَخْبَرَنَا السَّعِيدُ الْوَالِدُ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ:

أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُلوَيْهٍ قَالَ:

حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

حَمَّادِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ مُعْتَبِ مَوْلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: ...فَإِنَّ

فِي اجْتِمَاعِكُمْ وَ مُذَاكَرَتِكُمْ أَحْيَاءٌ لِأَمْرِنَا وَ خَيْرُ النَّاسِ مِنْ بَعْدِنَا مَنْ ذَاكَرَ بِأَمْرِنَا

وَ دَعَا إِلَى ذِكْرِنَا

حدیث ۱۵: امام صادق علیه السلام فرمودند: همانا اجتماعات شما و گفتگوهایتان،

موجب احیای امر ماست، و بهترین مردم پس از ما، کسانی هستند که امر ما را

یادآوری نموده و مردم را به سوی این امر بخوانند ^{۶۷۳}

حدیث ۱۶: وَ عَنْ أَبِي جَعْفَرِ الثَّانِي عليه السلام قَالَ: رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا أَحْيَا ذِكْرَنَا قُلْتُ

مَا أَحْيَاءُ ذِكْرِكُمْ قَالَ التَّلَاقِي وَ التَّذَاكُرُ عِنْدَ أَهْلِ الثَّبَاتِ.

حدیث ۱۶: امام علیه السلام جواد در حدیثی بسیار زیبا فرمودند: خدا رحمت کند

بنده‌ای را که نام ما را احیا کند گفتیم: زنده داشتن نام شما به چیست؟ فرمود: دیدار

ثابت قدمان و گفتگوی با آنان. ^{۶۷۴}

۶۷۲. الأمالی للطوسی ص ۲۲۴ المجلس الثامن ح ۳۹۰.

۶۷۳. بشارة المصطفی ص ۱۱۰ سلام الصادق علی موالیه و وصیته لهم بالاجتماع و المذاكرة فی أمرهم

۶۷۴. مصادقة الإخوان ص ۳۴ باب اجتماع الإخوان فی محادثتهم ح ۳.

دفاع از حريم اهل بيت عليهم السلام

أَخْبَرَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ أَخْبَرَنِي حَيْدَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ نَعِيمٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مَعْرُوفٍ، قَالَ حَدَّثَنِي الْعَمْرِيُّ، قَالَ حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ أَبِي لُبَابَةَ، عَنْ أَبِي هَاشِمٍ دَاوُدَ بْنِ قَاسِمِ الْجَعْفَرِيِّ، قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الثَّانِي عليه السلام: مَا تَقُولُ جُعِلَتْ فِدَاكَ فِي هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ فَقَالَ: رَحِمَهُ اللَّهُ مَا كَانَ أَذْبَهُ عَنْ هَذِهِ النَّاحِيَةِ.

به امام باقر عليه السلام عرضه داشتم: فدایت شوم، درباره‌ی هشام بن حکم چه نظری داری؟ امام عليه السلام فرمود: خدا رحمتش کند، چه بسیار از این ناحیه (مذهب، اهل بیت، ولایت) دفاع می‌کرد. ^{۶۷۵}

احیای امر اهل بیت عليهم السلام

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَادِ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ، عَنْ مُعْتَبِ مَوْلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ لِدَاوُدَ بْنِ سِرْحَانَ: يَا دَاوُدُ، أَبْلِغْ مَوَالِيَّ عَنِّي السَّلَامَ، وَ أَنِي أَقُولُ: رَحِمَ

اللَّهُ عَبْدًا اجْتَمَعَ مَعَ آخَرَ فَتَذَاكِرًا أَمْرًا، فَإِنَّ ثَالِثَهُمَا مَلَكَ يَسْتَغْفِرُ لَهُمَا، وَ مَا
اجْتَمَعَ اثْنَانِ عَلَى ذِكْرِنَا إِلَّا بَاهَى اللَّهُ (تَعَالَى) بِهِمَا الْمَلَائِكَةَ، فَإِذَا اجْتَمَعْتُمْ
فَاسْتَعْلُوا بِالذِّكْرِ، فَإِنَّ فِي اجْتِمَاعِكُمْ وَ مَذَاكِرَتِكُمْ إِحْيَاؤُنَا، وَ خَيْرُ النَّاسِ مَنْ
بَعَدَنَا مَنْ ذَاكَرَ بِأَمْرِنَا وَ دَعَا إِلَى ذِكْرِنَا.

معتب غلام امام صادق (عليه السلام) می گوید: شنیدم که امام (علیه السلام) به داوود بن سرحان
می گوید: ای داوود! به دوستان ما از جانب من سلام برسان و بگو که من می گویم
خداوند بنده ای را که با دیگری بنشیند و امر اهل بیت را یاد آوری کند می بخشاید.
پس درستی که سومین آنها فرشته ای است که برایشان طلب بخشش می کند و هیچ دو
نفری بر یاد ما اهل بیت گرد هم نمی آیند مگر آن که خداوند به آن دو بر فرشتگان
مُباهات می کند. پس هنگامی که در کنار یکدیگر گرد هم آمدید به یاد ما مشغول
باشید. به درستی که اجتماع و سخن گفتن شما با یکدیگر درباره ی ما زنده ساختن
(امر) ماست و بهترین مردم پس از ما کسی است که امر ما را یاد کند و دیگران را به
یاد ما فرا بخواند. ^{۶۷۶}

دراهمیت هدایت افراد

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ،
عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى، عَنْ
سَمَاعَةَ، قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ: أَنْزَلَ اللَّهُ (عَزَّ وَ جَلَّ): ﴿مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ

نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعاً وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا
النَّاسَ جَمِيعاً ﴿٤٠٢﴾ قَالَ: مَنْ أَخْرَجَهَا مِنْ ضَلَالٍ إِلَى هُدًى فَقَدْ أَحْيَاهَا، وَمَنْ أَخْرَجَهَا
مِنْ هُدًى إِلَى ضَلَالٍ فَقَدْ وَ اللَّهِ قَتَلَهَا.

سماعه می‌گوید: از امام صادق علیه السلام درباره‌ی این آیه سوال کردم ﴿مَنْ قَتَلَ
نَفْساً بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعاً وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا
النَّاسَ جَمِيعاً﴾^{۶۷۷} هر که انسانی را بکشد چنان است که گویا همه مردم را کشته و
هرکه انسانی را از مرگ نجات دهد گویی مردمان را حیات بخشیده امام علیه السلام فرمودند:
هرکه انسانی را از گمراهی به سوی هدایت رهنمون شود او را زنده ساخته و هرکه او
را از هدایت به گمراهی بکشاند به خدا سوگند او را کشته است.^{۶۷۸}

۶۷۷. المائدة آية ۳۲

۶۷۸. الأمالی (للطوسی) المجلس ۸ ح ۴۶

باب دوازدهم

یاری کنندگان ائمه اطهار

﴿وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ وَنَادُوا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ﴾.^{۶۷۹}

و میان آن دو گروه (بهشتیان و دوزخیان) حایلی است، و در بین اعراف مردانی هستند که هر یک از آن دو دسته را از سیمایشان می‌شناسند، و به بهشتیان که هنوز داخل بهشت نشده‌اند ولی امید آن را دارند ندا می‌دهند که سلام بر شما.

حدیث ۱: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمَهْوِرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ مُقَرِّنٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ جَاءَ ابْنُ الْكَوَّاءِ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ﴾ فَقَالَ نَحْنُ عَلَى الْأَعْرَافِ نَعْرِفُ أَنْصَارَنَا بِسِيمَاهُمْ وَ نَحْنُ الْأَعْرَافُ الَّذِي لَا يُعْرِفُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا بِسَبِيلٍ مَعْرِفَتِنَا وَ نَحْنُ الْأَعْرَافُ يُعْرِفُنَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى الصِّرَاطِ فَلَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ عَرَفْنَا وَ عَرَفْنَاهُ وَ لَا يَدْخُلُ النَّارَ إِلَّا مَنْ أَنْكَرْنَا وَ أَنْكَرْنَاهُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَوْ شَاءَ لَعَرَفَ الْعِبَادَ نَفْسَهُ وَ لَكِنْ جَعَلْنَا أَبْوَابَهُ وَ صِرَاطَهُ وَ سَبِيلَهُ وَ الْوَجْهَ الَّذِي يُؤْتِي مِنْهُ فَمَنْ عَدَلَ عَنْ وِلَايَتِنَا أَوْ فَضَّلَ عَلَيْنَا غَيْرَنَا فَإِنَّهُمْ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَا كِبُونَ فَلَا سَوَاءَ مَنِ اعْتَصَمَ النَّاسُ بِهِ وَ لَا سَوَاءَ حَيْثُ ذَهَبَ النَّاسُ إِلَى عُيُونٍ كَدْرَةٍ يُفْرَغُ بَعْضُهَا فِي بَعْضٍ وَ ذَهَبَ مَنْ ذَهَبَ إِلَيْنَا إِلَى عُيُونٍ صَافِيَةٍ تَجْرِي بِأَمْرِ رَبِّهَا لَا نَفَادَ لَهَا وَ لَا انْقِطَاعَ.

حدیث ۱: امام صادق عليه السلام می‌فرمود: ابن کواء نزد امیر المؤمنین عليه السلام آمد و عرضه داشت: ای امیر مؤمنان! ﴿وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ﴾ بر اعراف مردانی باشند

که همه کس را از رخسارشان شناسند یعنی چه؟ فرمود: مائیم بر اعراف که یاران خود را به رخسارشان می‌شناسیم و مائیم اعراف که خدای عز و جل جز از طریق معرفت ما شناخته نشود و مائیم اعراف که خدا ما را در روز قیامت بر روی صراط معرفت قرار دهد، پس داخل بهشت نشود مگر کسی که ما او را شناسیم و او ما را شناسد و به دوزخ نرود جز آنکه ما او را ناشناس دانیم و او ما را، خدای تبارک و تعالی اگر می‌خواست خودش را بی‌واسطه به بندگانش می‌شناسانید ولی ما را باب و راه و طریق معرفت خود قرار داد، کسانی که از ولایت ما روگردانیده و دیگران را بر ما ترجیح دهند از صراط مستقیم منحرفند (در قیامت از صراط به سر در آیند) برابر نیست و برابر نیست کسانی که مردم به آنها پناه گیرند (که ما اهل بیت پیغمبر ﷺ باشیم) با کسانی که خود محتاج پناهندگی به دیگران باشند (که پیشوایان عامه باشند) زیرا آن مردم (پیروان پیشوایان گمراه) به سوی چشمه‌های آب تیره اندک که از چشمه‌ای به چشمه دیگر ریزد رفتند و کسانی که سوی ما آمدند بسوی چشمه‌های صافی آمدند که آبش به امر پروردگار جاریست و تمام شدن و خشک شدنی ندارد.^{۶۸۰}

تذکر: و یکی از مصادیق رو گرداندن از ولایت آنان سرپیچی از فرامین ایشان بوده و خود این بزرگواران فرموده‌اند: به ولایت ما نمی‌رسید جز با عمل شایسته و خودداری از گناه، و در جای دیگری فرمودند: ولایت ما جز با فرمانبرداری از خداوند حاصل نمی‌شود. پس تنها چیزی که ما را به ولایت ایشان متصل می‌سازد علاوه بر دوستی و اقرار به ولایت ایشان و دشمنی با دشمنانشان رعایت تقوا که همان انجام واجبات و ترک محرّمات است می‌باشد.

۶۸۰. الکافی ج ۱ ص ۱۸۴ بَابُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ وَالرَّدِّ إِلَيْهِ ح ۹.

حدیث ۲: حَدَّثَنَا ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي يَحْيَى كَوْكَبِ الدَّمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ حَوَارِيَّ عِيسَى عليه السلام كَانُوا شِيعَتَهُ وَإِنَّ شِيعَتَنَا حَوَارِيُّونَا وَمَا كَانَ حَوَارِيَّ عِيسَى عليه السلام بِأَطْوَعَ لَهُ مِنْ حَوَارِينَا لَنَا وَإِنَّمَا قَالَ عِيسَى عليه السلام لِلْحَوَارِيِّينَ ﴿مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ﴾ فَلَا وَاللَّهِ مَا نَصَرُوهُ مِنَ الْيَهُودِ وَلَا قَاتَلُوهُمْ دُونَهُ وَشِيعَتَنَا وَاللَّهِ لَمْ يَزَالُوا مُنْذُ قَبَضَ اللَّهُ عَزَّ ذِكْرَهُ رَسُولَهُ يَنْصُرُونَا وَيَقَاتِلُونَ دُونَنَا وَيُحْرَقُونَ وَيُعَذَّبُونَ وَيُشْرَدُونَ فِي الْبُلْدَانِ جَزَاءَهُمُ اللَّهُ عَنَّا خَيْرًا وَقَدْ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَاللَّهِ لَوْ ضَرَبْتُ خَيْشُومَ مُحَبِّبِنَا بِالسَّيْفِ مَا أَبْغَضُونَا وَاللَّهِ لَوْ أَدْنَيْتُ إِلَى مُبْغِضِينَا وَحَثَوْتُ لَهُمْ مِنَ الْمَالِ مَا أَحْبَبُونَا.

حدیث ۲: ابو یحیی کوکب الدم از امام صادق عليه السلام روایت می کند که فرمود: همانا حواریون عیسی عليه السلام شیعه او بودند و شیعیان ما حواریون ما هستند و حواریون عیسی عليه السلام فرمانبرتر از حواریون ما نبودند. عیسی عليه السلام به حواریون فرمود: ... ﴿مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ﴾^{۶۸۱} ... یاوران من در راه خدا کیانند؟ آنها گفتند مائیم یاوران خدا و به خدا سوگند! عیسی عليه السلام را در برابر یهود یاری نرسانند و برای او نبرد نکردند، و به خدا سوگند! شیعه ما از آن هنگام که خداوند والانام جان پیامبرش را گرفت همچنان ما را یاری می کند و بخاطر ما نبرد می کند و در راه ما سوخته می شوند و عذاب می کشند و در شهرها آواره شده و تبعید می شوند خداوند به آنها از سوی ما جزای خیر دهد. امیر المؤمنین عليه السلام فرموده: به خدا سوگند! اگر بینی دوستان ما را با شمشیر بزنند بغض ما در دل

نگیرند، و به خدا سوگند! اگر به دشمنان خویش نزدیک شوم و ثروتی فراوان به ایشان بخشم باز هم ما را دوست نخواهند داشت. ۶۸۲

۴۰۷

حدیث ۳: ذِكْرُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ شِفَاءٌ مِنَ الْوَعْلِ وَالْأَسْقَامِ وَ وَسْوَاسِ الرَّيْبِ وَ حُبُّنَا رِضَا الرَّبِّ وَالْإِخْذُ بِأَمْرِنَا وَ طَرِيقَتِنَا وَ مَذْهَبِنَا مَعَنَا غَدًا فِي حَظِيرَةِ الْفِرْدَوْسِ وَ الْمُنْتَظَرِ لِأَمْرِنَا كَالْمُتَشَحِّطِ بَدَمِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ شَهِدَنَا فِي حَرْبِنَا وَ سَمِعَ وَاعِيَتِنَا فَلَمْ يَنْصُرْنَا أَكَبَهُ اللَّهُ عَلَى مَنْخَرِيهِ فِي النَّارِ نَحْنُ بَابُ الْجَنَّةِ إِذَا بُعِثُوا وَ ضَاقَتِ الْمَذَاهِبُ وَ نَحْنُ بَابُ حِطَّةٍ وَ هُوَ السَّلْمُ مَنْ دَخَلَهُ نَجَا وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهُ هَوَى بِنَا فَتَحَ اللَّهُ جَلَّ وَ عَزَّ وَ بِنَا يَحْتِمُ اللَّهُ وَ بِنَا ﴿يَمُحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾ ۶۸۳ وَ بِنَا يَدْفَعُ اللَّهُ الزَّمَانَ الْكَلْبَ وَ بِنَا ﴿يُنْزِلُ الْغَيْثَ﴾ ۶۸۴ ﴿وَ لَا يَغُرَّتْكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ﴾ ۶۸۵

حدیث ۳: یاد ما خاندان پیغمبر ﷺ موجب شفای از پلیدی و بیماری‌ها و وسوسه گناه است، و محبت ما رضای پروردگار می‌باشد. و آن که دستور ما به کار بندد و رویه و مذهب ما پیش گیرد فردا در بهشت با ماست. و آنکه در انتظار دولت ما باشد چون کسی است که در راه خدا در خون خود بغلظد. هر که در میدان جنگ ما حاضر باشد و فریاد دادخواهی ما را بشنود و ما را یاری نکند خداوند به رو در آتشش افکند. ما به هنگامی که مردم سر از خاک بردارند و در تنگنا قرار گیرند در بهشتیم. ما همچون باب حطه‌ایم که مایه سلامت است و هر که در آن وارد شود نجات

۶۸۲. الکافی ج ۸ ص ۲۶۸ کتاب الروضة باب حدیث نوح يوم القيامة ح ۳۹۶

۶۸۳. الرعد آیه ۳۹

۶۸۴. لقمان آیه ۳۴

۶۸۵. لقمان آیه ۳۳

یابد و هر که تخلف کند هلاک شود. به وسیله ما خدا (خلقت را) آغاز کرد و به وسیله ما ختم کند، به وسیله ما خدا هر چه خواهد محو نماید و به وسیله ما بحرانهای سخت روزگار را براند و باران نازل فرماید، مبدا شیطان فریبکار شما را بفرید^{۶۸۶}

حدیث ۴: إِنَّ اللَّهَ أَطَّلَعَ فَأَخْتَارَنَا وَ اخْتَارَ لَنَا شِيعَتَنَا يَنْصُرُونَنَا وَ يَفْرَحُونَ بِفِرْحَانَا وَ يَحْزَنُونَ بِحُزْنِنَا وَ يَبْدُلُونَ أَمْوَالَهُمْ وَ أَنْفُسَهُمْ فِينَا أَوْلِيكَ مِنَّا وَ إِلَيْنَا

حدیث ۴: همانا خداوند در نگریت و ما را برگزید و شیعیان را برای ما برگزید که ما را یاری رسانند و، به شادی ما شاد شوند و به اندوه ما اندوهگین و جان و مال خود را در راه ما نثار نمایند، آنان از ما هستند و رو به سوی ما دارند.^{۶۸۷}

حدیث ۵: فَاللَّهُ اللَّهُ فِينَا لَا تَخْذُلُونَا وَ انصُرُونَا يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ تَعَالَى

حدیث ۵: پس خدا را خدا را (به یاد آرید) در حق ما، ما را خوار نسازید و ما را یاری کنید تا خدای تعالی شما را یاری فرماید.^{۶۸۸}

حدیث ۷: فَوَ الَّذِي نَفْسُ الْحُسَيْنِ بِيَدِهِ لَا يَسْمَعُ الْيَوْمَ وَاعِيَتَنَا أَحَدٌ فَلَا

يُعِينُنَا إِلَّا كَبَهُ اللَّهُ لَوَجْهِهِ فِي جَهَنَّمَ.

حدیث ۷: سوگند بدان که جان حسین علیه السلام بدست او است، امروز کسی نباشد که فریاد ما را بشنود و ما را یاری نکند جز آنکه خدایش به رو در دوزخ افکند.^{۶۸۹}

۶۸۶. تحف العقول ص ۱۱۴ باب آدابه لأصحابه و هی أربعمائة باب للدين و الدنيا

۶۸۷. تحف العقول ص ۱۲۳ باب آدابه لأصحابه و هی أربعمائة باب للدين و الدنيا ....

۶۸۸. الغيبة للنعمانی ص ۲۸۱ باب ۱۴ باب ما جاء فی العلامات التي تكون قبل قيام القائم و يدل

على أن ظهوره يكون بعدها كما قالت الأئمة ح ۶۷

۶۸۹. الأمالی للصدوق ص ۱۳۷ المجلس الثامن و العشرون ح ۶

حدیث ۸: مَنْ شَهِدَنَا فِي حَرْبِنَا أَوْ سَمِعَ وَاعِيَتَنَا فَلَمْ يَنْصُرْنَا أَكْبَهُ اللَّهُ عَلَيَّ مَنْخَرِيهِ فِي النَّارِ وَ نَحْنُ بَابُ الْغَوْثِ إِذَا اتَّقَوْا وَ ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْمَذَاهِبُ وَ نَحْنُ بَابُ حِطَّةٍ وَ هُوَ بَابُ السَّلَامِ مَنْ دَخَلَهُ نَجَا وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهُ هَوَى

حدیث ۸: هر که جنگ ما با دشمنان را ببیند و یا ناله دادخواهی ما را بشنود و ما را یاری ننماید، خداوند او را به صورت در آتش می افکند. آنگاه که مردم بیم داشته باشند و راهها بر آنان تنگ گردد. ما دروازه فریادرسی آنان هستیم و ما باب حطه هستیم و آن در سلامتی است که هر که از آن داخل گردد رهایی یافته و هر که باز ماند نابود می گردد.^{۶۹۰}

حدیث ۹: أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ، قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ زَكَرِيَّا، قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْوَاحِدِ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ الْأَشْتَرِ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَسَنِ، عَنْ أُمِّهِ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْحُسَيْنِ، عَنْ أَبِيهَا الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ: نَحْنُ الْمُسْتَضْعَفُونَ، وَ نَحْنُ الْمَقْهُورُونَ، وَ نَحْنُ عِثْرَةُ رَسُولِ اللَّهِ فَمَنْ نَصَرْنَا فَرَسُولَ اللَّهِ نَصَرَ، وَ مَنْ خَذَلَنَا فَرَسُولَ اللَّهِ خَذَلَ، وَ نَحْنُ وَ أَعْدَاؤُنَا نَجْتَمِعُ ﴿يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا﴾ الْآيَةَ.

حدیث ۹: عبد الله بن حسن از مادرش فاطمه بنت حسین (علیها السلام) و او از پدرش حسین بن علی (علیها السلام) نقل کرده اند که ابا عبد الله الحسین (علیها السلام) فرمود: به یقین ما به سبب
 ۶۹۰. الخصال ج ۲ ص ۶۲۵ باب علم أمير المؤمنين أصحابه فی مجلس واحد أربعمائة باب مما یصلح للمسلم فی دینه و دنیا ح ۱

حمایت نشدن، مستضعف و مقهور قرار گرفتیم، ما عترت مصطفی ﷺ هستیم. هر مسلمانی ما را یاری و نصرت دهد، رسول الله ﷺ را یاری داده است. و هر که ما را خوار گرداند، رسول الله ﷺ را خوار کرده است. بدانید ما و دشمنانمان در روزی که ﴿يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا﴾^{٦٩١} ...^{٦٩٢}

حدیث ۱۰: ثُمَّ قُلْتُ مَا لِمَوَالِيكَ فِي مَوَالِيكُمْ فَقَالَ إِنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام كَانَ عِنْدَهُ غُلَامٌ يُمَسِّكُ بَعْلَتَهُ إِذَا هُوَ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَبَيْنَا هُوَ جَالِسٌ وَ مَعَهُ بَعْلَةٌ إِذْ أَقْبَلَتْ رِقَّةً مِنْ حُرَّاسَانَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنَ الرِّقَّةِ هَلْ لَكَ يَا غُلَامُ أَنْ تَسْأَلَهُ أَنْ يَجْعَلَ لِي مَكَانَكَ وَ أَكُونَ لَهُ مَمْلُوكًا وَ أَجْعَلَ لَكَ مَالِي كُلَّهُ فَإِنِّي كَثِيرُ الْمَالِ مِنْ جَمِيعِ الصُّنُوفِ أَذْهَبُ فَاقْبِضْهُ وَ أَنَا أُقِيمُ مَعَهُ مَكَانَكَ فَقَالَ أَسْأَلُهُ ذَلِكَ فَدَخَلَ عَلَيَّ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ جُعِلْتُ فِدَاكَ تَعْرِفُ خِدْمَتِي وَ طَوْلَ صُحْبَتِي فَإِنْ سَأَلَ اللَّهُ إِلَيَّ خَيْرًا تَمَنُّعِيهِ قَالَ أُعْطِيكَ مِنْ عِنْدِي وَ أَمْنَعُكَ مِنْ غَيْرِي فَحَكَى لَهُ قَوْلَ الرَّجُلِ فَقَالَ إِنَّ زَهْدَتَ فِي خِدْمَتِنَا وَ رَغْبَ الرَّجُلِ فِيْنَا قَبْلِنَاهُ وَ أَرْسَلْنَاكَ فَلَمَّا وُلَّى عَنْهُ دَعَاهُ فَقَالَ لَهُ أَنْصَحَكَ لِطَوْلِ الصُّحْبَةِ وَ لَكَ الْخِيَارُ إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام مُتَعَلِّقًا بِنُورِ اللَّهِ وَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مُتَعَلِّقًا بِنُورِ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام وَ كَانَ الْأَيِّمَةُ مُتَعَلِّقِينَ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ كَانَ شَيْعَتُنَا مُتَعَلِّقِينَ بِنَا يَدْخُلُونَ مَدْخَلَنَا وَ يَرْدُونَ مَوْرِدَنَا فَقَالَ لَهُ الْغُلَامُ بَلْ أُقِيمُ فِي خِدْمَتِكَ وَ أُؤْتَى الْآخِرَةَ عَلَى الدُّنْيَا فَخَرَجَ الْغُلَامُ إِلَى الرَّجُلِ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ خَرَجْتَ إِلَيَّ بِغَيْرِ

٦٩١. آل عمران آیه ٣٠

٦٩٢. شواهد التنزيل لقواعد التفضيل ج ١ ص ٥٦٠ [سورة القصص (٢٨): آیه ٥] ح ٥٩٧

الْوَجْهِ الَّذِي دَخَلَتْ بِهِ فَحَكَى لَهُ قَوْلَهُ وَ ادْخَلَهُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فَقَبِلَ وِلَاءَهُ وَ
 أَمَرَ لِلْغُلَامِ بِالْفِ دِينَارٍ ثُمَّ قَامَ إِلَيْهِ فَوَدَّعَهُ وَ سَأَلَهُ أَنْ يَدْعُوَ لَهُ فَفَعَلَ فَقُلْتُ يَا
 سَيِّدِي لَوْ لَا عِيَالٌ بِمَكَّةَ وَ وُلْدِي سَرَّيْنِي أَنْ أُطِيلَ الْمَقَامَ بِهَذَا الْبَابِ فَأَذِنَ لِي وَ قَالَ
 تُوَافِقُ عَمَّا ثُمَّ وَضَعْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ حَقًّا كَانَ لَهُ فَأَمَرَنِي أَنْ أَحْمِلَهَا فَتَأْتِيَتْ وَ ظَنَنْتُ
 أَنَّ ذَلِكَ مَوْجِدَةٌ فَضَحِكَ إِلَيَّ وَ قَالَ خُذْهَا إِلَيْكَ فَإِنَّكَ تُوَافِقُ حَاجَةً فَجِئْتُ وَ قَدْ
 ذَهَبْتُ نَفَقْتُنَا شَطْرًا مِنْهَا فَاحْتَجَّتْ إِلَيْهِ سَاعَةً قَدِمْتُ مَكَّةَ

حدیث ۱۰: از امام جواد علیه السلام پرسیدم: خادمان شما از محبت شما چه بهره‌ای
 می‌برند؟ حضرت فرمودند: حضرت صادق علیه السلام غلامی داشت که وقتی داخل مسجد
 می‌شد افسار قاطرش را می‌گرفت و آن را نگه می‌داشت تا آن جناب برگردد. یک
 روز نشسته بود و زمام قاطر را در دست داشت قافله‌ای از خراسان آمده بودند
 مردی از میان کاروانیان به او گفت ممکن است بروی از امام علیه السلام تقاضا کنی مرا به
 جای تو بگمارد تا غلام آن جناب باشم در این صورت تمام ثروت خود را به تو
 می‌بخشم. من ثروت زیادی دارم از هر نوع دارائی برو و مالک تمام اندوخته من
 باش منهم مهار و افسار قاطر امام علیه السلام را می‌گیرم غلام گفت: الان می‌روم و اجازه
 می‌خواهم. غلام خدمت حضرت صادق علیه السلام رسید و عرضه داشت: فدایت شوم شما
 که سابقه خدمتکاری و ارادت مرا می‌دانید اگر خداوند ثروتی را حواله من کند شما
 جلوگیری می‌کنید. فرمود: من از مال خود به تو می‌بخشم بعد جلوگیری از مال
 دیگری می‌کنم؟! غلام جریان مرد خراسانی را نقل کرد. امام علیه السلام فرمود: اگر تو
 نسبت به خدمت به ما بی‌علاقه شدی و آن مرد علاقمند است پیشنهاد او را
 می‌پذیریم و تو را می‌فرستیم همین که غلام رو برگردانید که خارج شود. امام علیه السلام او
 را صدا زد و فرمود: می‌خواستم تو را نصیحتی کنم به واسطه خدماتی که به ما

کرده‌ای آنگاه اختیار با توست اگر خواستی برو و اگر نخواستی بمان. روز قیامت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله چنگ به نور خدا می‌زند و امیر المؤمنین علیه السلام چنگ به دامان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله دارد و امامان نیز چنگ به دامان امیر المؤمنین علیه السلام می‌زنند شیعیان هم دامان ما را دارند پس داخل شوند در جائی که ما داخل شویم و وارد شوند آنجائی که ما وارد شویم و به هر جا که وارد شویم آنها نیز وارد می‌شوند و با ما خواهند بود. غلام عرضه داشت: نه آقا! پس من نمی‌روم و آخرت را بر دنیا مقدم می‌دارم. آنگاه به جانب خراسانی رفت، آن مرد گفت: با چهره دیگری برگشتی، آن طوری که رفتی حالا چنان نیستی. غلام جریان را برای خراسانی نقل کرد و او را خدمت حضرت صادق علیه السلام برد امام صادق علیه السلام محبت و علاقه‌اش را پذیرفت و برای غلام هزار دینار داد آنگاه از جای حرکت کرده خداحافظی نمود و تقاضا کرد امام علیه السلام برایش دعا کند و حضرت صادق علیه السلام برای او دعا فرمود. ^{۶۹۳}

---

۶۹۳. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۹۰ الباب العاشر فی معجزات الإمام محمد بن علی التقی ح ۱۷

باب سیزدهم

دشمنی بادشمنان ایشان

دشمنان ایشان یهودی محشور می شوند

حدیث ۱: وَ عَنْهُ، قَالَ: أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ هَارُونَ بْنِ مُوسَى، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ الْخَمَرِيِّ، قَالَ حَدَّثَنَا حَنَانُ بْنُ سَدِيرٍ، قَالَ مَرَرْتُ أَنَا وَ أَبِي بِرَجُلٍ مِنْ وُلْدِ أَبِي لَهَبٍ يُقَالُ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، فَنَادَانِي يَا أَبَا الْفَضْلِ، هَذَا الرَّجُلُ يُحَدِّثُكَ وَ ذَكَرَ اسْمَ الْمُحَدَّثِ وَ هُوَ سُدَيْفٌ فِي آخِرِ الْحَدِيثِ، وَ لَمْ يَذْكُرْهُ هَاهُنَا عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام، فَقَرَّبْنَا مِنْهُمْ وَ سَلَّمْنَا عَلَيْهِمْ، فَقَالَ لَهُ: حَدِّثْهُ. فَقَالَ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ الْبَاقِرِ، وَ مَا رَأَيْتُ مُحَمَّدِيًّا قَطُّ يَعْدِلُهُ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ، قَالَ: أَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ حَتَّى صَعِدَ الْمَنْبَرِ وَ اجْتَمَعَ الْمُهَاجِرُونَ وَ الْأَنْصَارُ فِي الصَّلَاةِ، فَقَالَ: ... أَيُّهَا النَّاسُ، مَنْ أَبْغَضَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَهُودِيًّا، وَ إِنْ أَدْرَكَ الدَّجَالَ آمَنَ بِهِ، وَ إِنْ لَمْ يَدْرِكْهُ بُعِثَ مِنْ قَبْرِهِ حَتَّى يُؤْمَنَ بِهِ

حدیث ۱: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله: هر که دشمن ما اهل بیت علیهم السلام باشد خداوند او را یهودی محشور کند (و مسلمانی اش برای او فایده‌ای نخواهد داشت) و اگر او در زمان دجال زنده باشد به او ایمان خواهد آورد و اگر قبل از ظهور دجال بمیرد، خداوند او را از قبرش زنده کند تا به دجال ایمان آورد ^{۶۹۴}

حدیث ۲: النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله: مَنْ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ فِي قَلْبِهِ بُغْضٌ عَلَيَّ بْنِ أَبِي

طَالِبٍ عليه السلام لَقِيَ اللَّهَ وَ هُوَ يَهُودِيٌّ.

۶۹۴. الأمالی للطوسی ص ۶۴۹ ح ۱۳۴۷ مجلس ۳۳ يوم الجمعة التاسع من رجب سنة سبع و

خمسين و أربعمئة

حدیث ۲: پیامبر اکرم ﷺ: هر که خدا را ملاقات کند در حالی که در قلبش

بُغْضِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) باشد، خدا را در حالی که یهودیست ملاقات کرده. ۶۹۵

۴۱۵

حدیث ۳: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارُ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا

سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَنَانُ بْنُ سَدِيرٍ

قَالَ حَدَّثَنَا سُديفُ الْمَكِّيُّ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ (علیه السلام) وَ مَا رَأَيْتُ

مُحَمَّدِيًّا قَطُّ يَعْدِلُهُ قَالَ حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ

أَبْغَضَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَهُودِيًّا قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَ إِنْ

صَامَ وَ صَلَّى وَ زَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ فَقَالَ وَ إِنْ صَامَ وَ صَلَّى وَ زَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ

حدیث ۳: سدیدف مکی: حضرت باقر (علیه السلام) که در میان فرزندان محمد (علیه السلام) چون

او ندیده‌ام به من فرمودند: جابر بن عبدالله انصاری گفت: پیامبر اسلام ﷺ سخن

گفت: برای ما و فرمود: ای مردم! هر که با ما اهل بیت (علیهم السلام) دشمنی ورزد خداوند او را

در قیامت یهودی محشور کند عرضه داشتیم: یا رسول الله! گر چه روزه بگیرد و نماز

خواند و به گمان خود مسلمان باشد. فرمود: گر چه روزه بگیرد و نماز خواند و گمان

کند مسلمان است. ۶۹۶

حدیث ۴: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ مَا جِيلَوِيهِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمِّي

مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْقَاسِمِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْكُوفِيُّ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحِ

الْأَسَدِيِّ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ (علیه السلام) عَنِ أَبِيهِ عَنِ آبَائِهِ قَالَ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَبْغَضَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَهُودِيًّا قِيلَ يَا

۶۹۵. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام ج ۳ ص ۲۰۵ فصل فی بغضه

۶۹۶. الأمالی للصدوق ص ۳۳۳ المجلس الرابع و الخمسون ح ۲

رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَ إِنْ شَهِدَ الشَّهَادَتَيْنِ قَالَ نَعَمْ فَإِنَّمَا احْتَجَزَ بِهِاتَيْنِ الْكَلِمَتَيْنِ عَنْ سَفْكِ دَمِهِ أَوْ يُؤَدِّي الْجَزِيَةَ عَنْ يَدٍ وَ هُوَ صَاغِرٌ ثُمَّ قَالَ مَنْ أَبْغَضَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ ﷺ بَعَثَهُ اللَّهُ يَهُودِيًّا قِيلَ فَكَيْفَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنْ أَدْرَكَ الدَّجَالَ آمَنَ بِهِ.

حدیث ۴: رسول خدا ﷺ: هر که ما خاندان را دشمن دارد خدا روز قیامت او را یهودی محشور کند عرض شد: یا رسول الله! اگر چه شهادتین گوید؟ فرمود: آری به این دو کلمه‌ی خونس را حفظ کرده و از ادای جزیه به خواری معاف شده سپس فرمود: هر که ما خاندان را دشمن دارد خدا او را یهودی محشور کند عرض شد: چگونه یا رسول الله ﷺ؟ حضرت فرمود: اگر دجال را دریابد به او ایمان آورد. ۶۹۷

حدیث ۵: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارُ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَنَّانُ بْنُ سَدِيرٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُدَيْفُ الْمَكِّيُّ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْبَاقِرُ ﷺ وَ مَا رَأَيْتُ مُحَمَّدِيًّا قَطُّ يَعْدِلُهُ قَالَ حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ أَبْغَضَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَهُودِيًّا قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ إِنْ صَامَ وَ صَلَّى وَ زَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ فَقَالَ وَ إِنْ صَامَ وَ صَلَّى وَ زَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ.

حدیث ۵: رسول خدا ﷺ این خطبه را خواندند: ای مردم! هر که ما خاندان را دشمن دارد خدا روز قیامت او را یهودی مبعوث کند جابر انصاری گوید: عرضه

۶۹۷. الأمالی للصدوق: ص ۵۸۵ المجلس ۸۶ ح ۲. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال ص ۲۰۴ باب عقاب من أبغض أهل بيت النبي ح ۱، المحاسن ج ۱ ص ۹۰ باب ۱۶ عقاب من أنكر آل محمد ح حقهم و جهل أمرهم ح ۳۹

داشتیم: یا رسول الله! اگر چه روزه دارد و نماز بخواند و معتقد باشد که مسلمانست؟
حضرت فرمود: و اگر چه روزه دارد و نماز گزارد و معتقد باشد که مسلمانست.^{۶۹۸}

خشم خداوند بر دشمنان ایشان

حدیث ۶: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى بْنِ عَبْدِ الْيَقْطِينِيِّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي عَنْ أَبِيهِ ... قَالَ عَلِيٌّ: ... مَنْ تَمَسَّكَ بِنَا لِحِقِّ وَ مَنْ سَلَكَ غَيْرَ طَرِيقَتِنَا غَرِقَ لِمُحِبِّينَا أَفْوَاجٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ وَ لِمُبْغِضِينَا أَفْوَاجٌ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ....*

حدیث ۶: امیرالمؤمنین عليه السلام: کسی که به ما چنگ زند به ما ملحق گشته و کسی که غیر از ما راه را بیماید غرق می شود. برای دوستان ما فوج هایی از رحمت خدا و برای دشمنان ما فوج هایی از خشم خداست.^{۶۹۹}

حدیث ۷: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو الْحَسَنِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَرَزَمِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنِي الْمُعَلَّى بْنُ هَلَالٍ، عَنِ الْكَلْبِيِّ، عَنْ

۶۹۸. الأمالی للصدوق ص ۳۳۳ المجلس ۵۴ ح ۲. روضة الواعظین و بصيرة المتعظین ج ۲ ص ۲۷۱ مجلس فی مناقب آل محمد ع،

۶۹۹. الخصال ج ۲ ص ۶۲۷ باب علم أمير المؤمنين ع أصحابه فی مجلس واحد أربعمائة باب مما يصلح للمسلم فی دینه و دنیا ح ۱۰، تحف العقول ص ۱۱۶ باب آدابہ ع لأصحابہ و هی أربعمائة باب للدين و الدنيا در ضمن یک حدیث طولانی، تفسیر فرات الکوفی ص ۳۶۸ [سورة الزمر (۳۹): آية ۵۶] ح ۴۹۹

أَبِي صَالِحٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قُلْتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَوْصِنِي قَالَ عَلَيْنِكَ بِمَوَدَّةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْ عَبْدٍ حَسَنَةً حَتَّى يَسْأَلَهُ عَنْ حُبِّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ تَعَالَى أَعْلَمُ فَإِنْ جَاءَهُ بِوَلَايَتِهِ قَبْلَ عَمَلِهِ عَلَى مَا كَانَ مِنْهُ وَإِنْ لَمْ يَأْتِ بِوَلَايَتِهِ لَمْ يَسْأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ ثُمَّ أَمَرَ بِهِ إِلَى النَّارِ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ وَالَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا إِنَّ النَّارَ لَأَشَدُّ غَضَبًا عَلَى مُبْغِضِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْهَا عَلَى مَنْ زَعَمَ أَنَّ لِلَّهِ وَلَدًا يَا ابْنَ عَبَّاسٍ لَوْ أَنَّ الْمَلَائِكَةَ الْمُقَرَّبِينَ وَالْأَنْبِيَاءَ الْمُرْسَلِينَ اجْتَمَعُوا عَلَى بُغْضِهِ وَ لَنْ يَفْعَلُوا لَعَذَابَهُمُ اللَّهُ بِالنَّارِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ هَلْ يُبْغِضُهُ أَحَدٌ قَالَ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ نَعَمْ يُبْغِضُهُ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ أَنَّهُمْ مِنْ أُمَّتِي لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُمْ فِي الْإِسْلَامِ نَصِيبًا يَا ابْنَ عَبَّاسٍ إِنَّ مِنْ عِلْمَةِ بُغْضِهِمْ لَهُ تَفْضِيلَهُمْ مِنْهُ هُوَ دُونَهُ عَلَيْهِ وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنِّي وَ لَا أَوْصِيَاءَ أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنْ وَصِيِّ عَلِيٍّ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَلَمْ أَزَلْ لَهُ كَمَا أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ أَوْصَانِي بِمَوَدَّتِهِ وَ إِنَّهُ لَأَكْبَرُ عَمَلِي عِنْدِي الْخَبَرَ

حدیث ۷: ابن عباس گفت: به حضرت پیامبر اکرم ﷺ عرضه داشتیم: مرا سفارشی فرما. حضرت فرمود: به تو سفارش می‌کنم دوستی با علی علیه السلام را از دست ندهی قسم به آنکه مرا به حق برانگیخت خداوند از بنده‌ای کار نیک نمی‌پذیرد، مگر این‌که، از او سؤال می‌کند راجع به حُبِّ علی بن ابی طالب علیه السلام با این‌که خداوند خود بهتر می‌داند اگر دارای ولایت بود عملش را می‌پذیرد. و اگر دارای ولایت نباشد دیگر از چیزی پرسش نمی‌کند دستور می‌دهد او را در آتش اندازند. ای پسر عباس! قسم به آن‌که مرا به نبوت مبعوث کرد آتش خشمش بر دشمن علی علیه السلام بیشتر است از کسی‌که معتقد است خدا دارای فرزند است. ای پسر عباس! اگر ملائکه‌ی مقربین و

تمام انبیای مرسل اجتماع بر دشمنی علی علیه السلام نمایند و حال این که چنین کاری را نمی‌کنند همه را خداوند به آتش جهنم می‌افکند. عرضه داشتیم: یا رسول الله صلی الله علیه و آله آیا کسی با او دشمنی می‌ورزد. فرمود: آری پسر عباس! گروهی که مدعی هستند از امتند با او دشمنی می‌ورزند با این که از اسلام بهره‌ای نبرده‌اند. ای پسر عباس! از علامت دشمنی با آن‌ها مقدم داشتن کسانی است که از آن‌ها پائین‌ترند. قسم به خدائی که مرا به حق مبعوث کرده پیامبری از من گرامی‌تر نفرستاده و نه وصی از علی علیه السلام وصی من گرامی‌تر، ابن عباس گفت: پیوسته دستور پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را در مورد محبت علی علیه السلام به جا می‌آوردم و این بزرگ‌ترین عمل منست. ۷۰۰

حدیث ۸: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: يَا بُرَيْدَةُ إِنَّ مَنْ يَدْخُلُ النَّارَ بِبُغْضِ عَلِيٍّ أَكْثَرَ مِنْ حَصَى الْخَذْفِ الَّتِي يُرْمَى بِهَا عِنْدَ الْجَمْرَاتِ، فَإِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ.

حدیث ۸: رسول خدا صلی الله علیه و آله: همانا کسانی که به دشمنی علی علیه السلام داخل آتش می‌شوند از سنگ‌هایی که به وقت رمی جمره رها می‌کنند بیشترند، پس پرهیز که مبادا از ایشان باشی. ۷۰۱

۷۰۰. الفضائل لابن شاذان القمی ص ۶ المقدمة ح ۲، كشف الغمة فی معرفة الأئمة ج ۱ ص ۳۸۰ فصل فی ذكر مناقب شتی و أحادیث متفرقة أوردها الرواة و المحدثون و أخبار و آثار دالة علی ما نحن بصده من ذكر فضله ح ۹، الأمالی للطوسی ص ۱۰۶ المجلس الرابع ح ۱۵، كشف اليقين فی فضائل أمير المؤمنين علیه السلام ص ۴۶۴ المبحث الخامس و الثلاثون فی أمر الله تعالی النبی ص بتبلیغ فضائل علی ع ح ۲، بشارة المصطفی لشعبة المرتضى ج ۲ ص ۴۲ سرور الملائكة باستخلاف الله علیا ح ۱
 ۷۰۱. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۱۳۹ شکایة بریده من علی ع عند رسول الله ص و رده علیه ح ۷۰. البرهان فی تفسیر القرآن ج ۴ ص ۴۹۴ [سورة الأحزاب (۳۳): الآيات ۵۷ الى ۵۸] ح ۸۷۱۹،

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ وَ غَضَبُ
 ٤٢٠ رَسُولِهِ ﷺ عَلَى مَنْ أَهْرَقَ دَمِي وَ آذَانِي فِي عِثْرَتِي.

و به همین اسناد از آن حضرت روایت شده که رسول خدا ﷺ فرمود: خشم
 خدا و رسولش شدت یافته بر آن کس که خون (ذریه) مرا بریزد، و در باره عترتم
 ستم کند و مرا بیازارد. ٧٠٢

در راه کسی که در بیزاری جستن از دشمنان ایشان کوتاهی کند

حدیث ٩: وَ قِيلَ لِلصَّادِقِ (ع) إِنَّ فُلَانًا يُوَالِيكُمْ إِلَّا أَنَّهُ يَضْعُفُ عَنِ الْبِرَاءَةِ
 مِنْ عَدُوِّكُمْ فَقَالَ هَيْهَاتَ كَذَبَ مَنْ ادَّعَى مَحَبَّتَنَا وَ لَمْ يَتَّبِعْ مِنْ عَدُوِّنَا
 حدیث ٩: به امام صادق (ع) عرض شد که: شخصی شما را دوست دارد. اما
 در بیزاری جستن از دشمن شما ضعیف است. حضرت فرمودند: هرگز چنین نیست،
 دروغ گفته هر که ادعای محبت ما کند اما از دشمن ما بیزاری نجوید. ٧٠٣

---

٧٠٢. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ٢ ص ٢٧ باب ٣١ باب فیما جاء عن الرضا ع من الأخبار
 المجموعة ح ١١
 ٧٠٣. السرائر الحاوی لتحریر الفتاوی (و المستطرفات) ج ٣ ص ٦٤٠ و مما استطرفناه من کتاب أنس
 العالم تصنیف الصفوانی ... ح ٢، منهاج البراعة فی شرح نهج البلاغة (خوئی) ج ٩ ص ٧٦ الفصل
 الرابع فی الأمر بالتواضع و التسلیم و الاتقیاد لله سبحانه

از نشانه های دشمنی با ایشان

حدیث ۱۰: قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ خَالِدٍ الْمَرَاغِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ ٤٢١
 حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الدَّلَّالُ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُزَنِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا
 عَثْمَانُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ التَّمِيمِيُّ عَنْ سَبْرَةَ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ
 عَتِيْبَةَ عَنْ حَنْشِ بْنِ الْمُعْتَمِرِ قَالَ: يَا حَنْشُ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَعْلَمَ أَنَّ مُحِبًّا لَنَا أَمْ
 مُبْغِضٌ فَلْيَمْتَحِنْ قَلْبَهُ فَإِنْ كَانَ يُحِبُّ وَلَيْنَا فَلَيْسَ بِمُبْغِضٍ لَنَا وَإِنْ كَانَ يُبْغِضُ
 وَلَيْنَا فَلَيْسَ بِمُحِبِّ لَنَا

حدیث ۱۰: از امیرالمؤمنین (علیه السلام) نقل شده که حضرت فرمودند: ای حنش! هر
 که می خواهد بداند از دوستان ماست یا از دشمنان ما، به قلب خود مراجعه کند،
 اگر در دلش ما را دوست بدارد از دشمنان ما نبوده، ولی اگر در دل خود دوست ما را
 دشمن بدارد از دوستان ما نخواهد بود. ٧٠٤

حدیث ۱۲: قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ رَحِمَهُ اللَّهُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ
 حُمَيْدِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُحَمَّدِيِّ عَنْ كَثِيرِ بْنِ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي
 الْجَارُودِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي
 جَوْفِهِ﴾.... إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ ﴿فَلْيَبْسُ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾.... فَمَنْ أَرَادَ أَنْ

٧٠٤. الأملی للمفید مجلس ٣٩ ح ٤ الأملی للطوسی ص ١١٣ المجلس الرابع ح ٢٤، كشف الغمة فی
 معرفة الأئمة ج ١ ص ٣٨٢ فصل فی ذکر مناقب شتی و أحادیث متفرقة أوردها الرواة و المحدثون و
 أخبار و آثار دالة علی ما نحن بصدده من ذکر فضله ح ١١، بشارة المصطفى لشعبة المرتضى ج ٢ ص
 ٤٦ كتاب أمير المؤمنين ع إلى محمد بن أبي بكر بولاية مصر ح ٢.

يَعْلَمُ حُبَّنَا فَلَيَمْتَحِنُ قَلْبَهُ فَإِنْ شَارَكَ فِي حُبَّنَا عَدُوْنَا فَلَيْسَ مِنَّا وَ لَسْنَا مِنْهُ وَ اللَّهُ
عَدُوُّهُ وَ جَبْرَيْلُ وَ مِيكَائِيلُ وَ اللَّهُ عَدُوُّ لِلْكَافِرِينَ.

۴۲۲

حدیث ۱۲: حدیثی از امام صادق علیه السلام در ذیل فرمایش پروردگار روایت شده است ﴿مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ﴾^{۷۰۵} خداوند در باطن آدمی دو قلب قرار نداد. .... ﴿فَلَيْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾^{۷۰۶} و جایگاه متکبران بسیار بد منزلگاهی است فرمودند: ... هر که بخواهد بداند ما را دوست دارد یا نه؟ می تواند قلب خود را آزمایش کند، اگر در قلب او با دوستی ما، دوستی دشمن ما هم شرکت دارد پس از ما نیست و ما از او نیستیم و خداوند عزوجل و جبرئیل علیه السلام و میکائیل علیه السلام دشمن او هستند و خداوند دشمن کافران است.^{۷۰۷}

حدیث ۱۳: قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام: صَدِيقُ عَدُوِّ عَلِيٍّ عَدُوُّ عَلِيٍّ

حدیث ۱۳: امام صادق علیه السلام: دوستِ دشمنِ علی علیه السلام، دشمنِ علی علیه السلام باشد.^{۷۰۸}
حدیث ۱۴: أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ الدَّارِيُّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ صَالِحِ بْنِ سَعِيدِ الْقَمَاطِ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ شَمْرِ عَنْ جَابِرِ عَنْ

۷۰۵. احزاب آیه ۴.

۷۰۶. نحل آیه ۲۹.

۷۰۷. البرهان فی تفسیر القرآن ج ۴ ص ۴۱۰ [سورة الأحزاب(۳۳): الآيات ۴ الى ۵] ح ۸۵۱۷، تأویل الآيات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۴۴۰ [سورة الأحزاب(۳۳): آية ۴] ..... ص : ۴۳۹ ح ۱، تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب ج ۱۰ ص ۳۱۵ [سورة الأحزاب(۳۳): الآيات ۲ الى ۵] ح ۹
۷۰۸. الإختصاص ص ۲۵۲ باب فی بیان جملة من الحكم و المواعظ و الوصایا عنهم ع

أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَنْ لَمْ يَعْرِفْ سُوءَ مَا أُوتِيَ الْإِنِّتَا مِنْ ظُلْمِنَا وَ ذَهَابِ حَقِّنَا وَ مَا نُكَبِّنَا بِهِ فَهُوَ شَرِيكٌ مِنْ أَبِي الْإِنِّتَا فِيْمَا وَلِيْنَانَا.

حدیث ۱۴: امام صادق عليه السلام: کسی که نفهمد و نشناسد آنچه را که بر ما وارد شد و از ظلمی که بر ما روا شد و حقی که از دست ما رفت و ... پس او شریک با ظالمین است. ۷۰۹

حدیث ۱۱: قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام: لَا يَجْتَمِعُ حُبُّنَا وَ حُبُّ عَدُوِّنَا فِي

جَوْفِ إِنْسَانٍ

حدیث ۱۱: امیرالمؤمنین عليه السلام در روایتی فرمودند: دوستی ما و دوستی دشمنان ما در یک دل جمع نمی شود. ۷۱۰

حدیث ۱۵: مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ مَسَائِلِ

الرِّجَالِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ زِيَادٍ وَ مُوسَى بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عِيسَى قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام أَسْأَلُهُ عَنِ النَّاصِبِ هَلْ أَحْتَاجُ فِي امْتِحَانِهِ إِلَى أَكْثَرِ مَنْ تَقْدِيمِهِ الْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ اعْتِقَادِ إِمَامَتِهِمَا فَرَجَعَ الْجَوَابُ مَنْ كَانَ عَلَى هَذَا فَهُوَ نَاصِبٌ.*

۷۰۹. عقاب الأعمال: عقاب الناصب و الجاحد لأمير المؤمنين ع و الشاك فيه و المنكر له ح ۶.
 ۷۱۰. تفسیر القمی: ج ۲ ص ۱۷۱، ۳۳ سورة الأحزاب مدنیة ثلاث و سبعون آية ۷۳. البرهان فی تفسیر القرآن ج ۴ ص ۴۱۰ [سورة الأحزاب(۳۳): الآيات ۴ الى ۵] ح ۸۵۱۸، تأویل الآيات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۴۴۰ [سورة الأحزاب(۳۳): آية ۴] ح ۲، تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب ج ۱۰ ص ۳۱۳ [سورة الأحزاب(۳۳): الآيات ۲ الى ۵] ح ۷، الغارات ج ۲ ص ۹۱۳ التعلیقة ۶۵ حول حدیث: «نحن النجباء و أفراطنا أفراط الأنبياء» ح ۸، تفسیر نور الثقلین ج ۴ ص ۲۳۴ [سورة الأحزاب(۳۳): الآيات ۱ الى ۸] ح ۷

حدیث ۱۵: موسی بن محمد گوید: به ابو الحسن علیه السلام نوشتیم: آیا ناصبی جز اینکه جبت و طاغوت را بر علی علیه السلام در امامت مقدم می‌دارد علامت دیگری هم دارد، حضرت فرمودند: مقدم داشتن دیگران بر علی علیه السلام یکی از دلائل نصب است و همین بر ناصبی بودن کفایت می‌کند.^{۷۱۱}

حدیث ۱۶: قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام مَنْ شَكَّ فِي كُفْرِ أَعْدَائِنَا وَ الظَّالِمِينَ لَنَا فَهُوَ كَافِرٌ.

حدیث ۱۶: امام صادق علیه السلام: هر که شک در کفر دشمنان و ظالمین به ما داشته باشد کافر است.^{۷۱۲}

دشمنان ایشان در قرآن

حدیث ۱۷: حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ [عَبْدِ اللَّهِ] بْنِ مُوسَى عَنْ الْحَسَنِ [بْنِ حَمْزَةَ] بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِيهِ وَ الْحُسَيْنِ [الْحَسَنِ] بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَضَّاحٍ وَ شُعَيْبِ الْعَقْرُقُوفِيِّ جَمِيعِهِمْ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فِي قَوْلِهِ «إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ»^{۷۱۳} يَعْنِي فِي الْخَلْقِ أَنَّهُ مِثْلُهُمْ مَخْلُوقٌ

۷۱۱. السرائر الحاوی لتحرير الفتاوى (والمستطرفات) ج ۳ ص ۵۸۳ و من ذلك ما استطرفناه من كتاب مسائل الرجال ح ۱۲، وسائل الشيعة ج ۹ ص ۴۹۱ باب ۲ باب وجوب الخمس فى غنائم دار الحرب و فى مال الحربى و الناصب و عدم وجوبه فى غير الأشياء المنصوصة و أنه يجب مرة واحدة ح ۱۲۵۵۹

۷۱۲. وسائل الشيعة ج ۲۸ ص ۳۴۵ باب ۱۰ باب جملة مما يثبت به الكفر و الارتداد ح ۳۴۹۲۳ اعتقادات الإمامية للصدوق ص ۱۰۴ باب الاعتقاد فى الظالمين ح ۷

۷۱۳. الكهف آية ۱۱۰

﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾^{۷۱۴} قَالَ لَا يَتَّخِذُ مَعَ وَلَايَةِ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ غَيْرَهُمْ وَلَا يَتَّخِذُهُمُ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فَمَنْ أَشْرَكَ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ فَقَدْ أَشْرَكَ بِوَلَايَتِنَا وَكَفَرَ بِهَا وَجَحَدَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ حَقَّهُ وَوَلَايَتَهُ قُلْتُ قَوْلُهُ ﴿الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَن ذِكْرِي﴾^{۷۱۵} قَالَ يَعْنِي بِالذِّكْرِ وَلَايَةَ عَلِيِّ ﷺ وَهُوَ قَوْلُهُ ذِكْرِي قُلْتُ قَوْلُهُ ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا﴾^{۷۱۶} قَالَ كَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ إِذَا ذُكِرَ عَلِيُّ ﷺ عِنْدَهُمْ أَنْ يَسْمَعُوا ذِكْرَهُ لِشِدَّةِ بَعْضِ لَهُ وَعِدَاوَةِ مِنْهُمْ لَهُ وَ لِأَهْلِ بَيْتِهِ قُلْتُ قَوْلُهُ ﴿أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا﴾^{۷۱۷} قَالَ يَعْنِيهِمَا وَ أَشْيَاعَهُمَا الَّذِينَ اتَّخَذُوهُمَا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ.....

حدیث ۱۷: از امام صادق ﷺ در باره آیه ﴿إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ﴾ پرسیدم، فرمودند: یعنی من مثل شما هستم از جهت خلق و آفرینش ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ و فرمود: با ولایت آل محمد ﷺ ولایت دیگری را نپذیرید ولایت این خاندان عمل صالح است هر که شریک برای عبادت خدا بگیرد شریک برای ولایت ما گرفته و کافر شده و منکر حق امیر المؤمنین ﷺ و ولایت اوست. عرضه داشتم ﴿الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَن ذِكْرِي﴾ فرمودند: منظور از ذکر ولایت علی ﷺ است عرضه داشتم ﴿لَا

۷۱۴. الکهف آیه ۱۱۰

۷۱۵. الکهف آیه ۱۰۱

۷۱۶. الکهف آیه ۱۰۱

۷۱۷. الکهف آیه ۱۰۲

يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ﴿ فرمودند: وقتی سخن از علی عليه السلام پیش آنها می شد تاب شنیدن آن را نداشتند به واسطه شدت کینه و دشمنی با او و خاندانش عرضه داشتم ﴿أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ﴿ فرمود: منظور از آیه آن دو نفر و پیروان آنها است که ایشان را در مقابل خدا رهبر خویش گرفته اند و گمان می کنند که دوست داشتن آن دو سبب نجاتشان می شود.....^{۷۱۸}

حدیث ۱۹: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْمَاضِي عليه السلام قَالَ: فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفَجَّارِ لَفِي سَجِينٍ﴾ الَّذِينَ فَجَرُوا فِي حَقِّ الْأَيِّمَةِ وَاعْتَدُوا عَلَيْهِمْ

حدیث ۱۹: امام کاظم عليه السلام در تفسیر آیه ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفَجَّارِ لَفِي سَجِينٍ﴾^{۷۱۹} نه چنان است بلکه نامه بدکاران در سجین است فرمودند: درباره کسانی است که فسق و فجور کردند و غضب کردند حق ائمه عليهم السلام را و گرفتند منصب ایشان را.^{۷۲۰}

حدیث ۱۸: مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي

۷۱۸. تفسیر القمی ج ۲ ص ۴۷ [سورة الكهف(۱۸): الآيات ۹۹ الى ۱۱۰] ح ۱۸، تفسیر نور التقلین ج ۳ ص ۳۱۴ [سورة الكهف(۱۸): الآيات ۱۰۱ الى ۱۱۰] ح ۲۵۸، تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب ج ۸ ص ۱۷۹ [سورة الكهف(۱۸): الآيات ۱۰۹ الى ۱۱۰]
۷۱۹. سورة مطففين آیه ۷

۷۲۰. الکافی ج ۱ ص ۴۳۵ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۹۱ ضمن یک حدیث طولانی، مناقب آل ابی طالب علیهم السلام لابن شهر آشوب ج ۴ ص ۲۸۴ فصل المقدمات ح ۱۵، تأویل الآيات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۷۴۸ [سورة المطففين(۸۳): آية ۷] ح ۲

جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ﴾ قَالَ
الْأَبْرَارُ نَحْنُ هُمْ وَالْفُجَّارُ هُمْ عَدُوْنَا

حدیث ۱۸: ابو حمزه از امام باقر عليه السلام نقل کرد در باره آیه ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي

نَعِيمٍ، وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ﴾^{۷۲۱} فرمود: ابرار ما هستیم و فجّار دشمنان ما.^{۷۲۲}

حدیث ۲۰: أَبُو جَعْفَرٍ الطُّوسِيُّ بِإِسْنَادِهِ إِلَى الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ

كَبِيرٍ قَالَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَدُوْنَا فِي كِتَابِ اللَّهِ الْفَحْشَاءُ وَالْمُنْكَرُ وَالْبَغْيُ وَالْأَصْنَامُ وَالْأَوْثَانُ وَالْجِبْتُ وَالطَّاغُوتُ.

حدیث ۲۰: امام صادق عليه السلام می فرماید: دشمنان ما در قرآن مجید به نام های

فحشاء و منکر و بغي، و اصنام و اوثان و جبت و طاغوت نامیده شده اند.^{۷۲۳}

توضیح: طاغوت شیطان و بتها و هر معبودی جز خدا و هر فرمانروای

باطلی غیر اولیاء خدا است ائمه عليهم السلام از دشمنان خود در بیشتر از روایات و زیارات

کبیر، تعبیر به جبت و طاغوت ولات و عزی کرده اند.

حدیث ۲۱: قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ.... ﴿يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ بِالْبِرَاءَةِ مِمَّنْ فَرَضَ

اللَّهُ إِمَامَتَهُ وَاعْتِقَادَ إِمَامَةٍ مَنْ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ مُحَالَفَتَهُ أُولِيكَ أَهْلُ هَذِهِ الصِّفَةِ هُمْ

۷۲۱. الانفطار الآيات ۱۳ الى ۱۴

۷۲۲. تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ۷۴۶ [سورة الانفطار(۸۲): الآيات ۱۳ الى ۱۴]

ح ۱، البرهان في تفسير القرآن ج ۵ ص ۶۰۲ [سورة الانفطار(۸۲): الآيات ۹ الى ۱۹] ح ۱۱۴۴۵، تفسير

كنز الدقائق و بحر الغرائب ج ۱۴ ص ۱۷۲ [سورة الانفطار(۸۲): الآيات ۱ الى ۱۹]

۷۲۳. تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب ج ۱ ص ۵ مقدمة المؤلف ح ۶، البرهان في تفسير القرآن ج ۱

ص ۵۲ باب ۱۰ في ما عني به الأئمة في القرآن ح ۱۸۱، منهاج البراعة في شرح نهج البلاغة (خوئی)

ج ۹ ص ۲۴۷ المعنى ، تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۲۲ مقدمة المؤلف ح ۲

الْخَاسِرُونَ ﴿ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ لَمَّا صَارُوا إِلَى النَّيِّرَانِ وَ حُرِمُوا الْجَنَانَ فَيَا لَهَا مِنْ خَسَارَةٍ أَلَزَمَتْهُمْ عَذَابَ الْأَبَدِ وَ حَرَمَتْهُمْ نَعِيمَ الْأَبَدِ

حدیث ۲۱: از امام باقر علیه السلام سوال شد درباره آیه ﴿ وَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ﴾^{۷۲۴} فرمود: در زمین تبهکاری می‌کنند با دشمنی نسبت به کسانی که امامت آنها از جانب خدا تعیین شده و اعتقاد به امامت کسانی که خداوند مخالفت با آنها را لازم شمرده ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾^{۷۲۵} چنین اشخاصی زیان کرده‌اند چون رهسپار جهنم می‌شوند و از بهشت محرومند وای چه زبانی که برای همیشه انسان را در عذاب قرار دهد و برای همیشه از نعمت محروم نماید.^{۷۲۶}

حدیث ۲۲: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَدَّاءِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام عَنِ الْإِسْتِطَاعَةِ وَ قَوْلِ النَّاسِ فَقَالَ وَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ﴿ وَ لَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَ لِذَلِكَ خَلَقَهُمْ ﴾ يَا أَبَا عُبَيْدَةَ النَّاسُ مُخْتَلِفُونَ فِي إِصَابَةِ الْقَوْلِ وَ كُلُّهُمْ هَالِكٌ قَالَ قُلْتُ قَوْلُهُ ﴿ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ ﴾ قَالَ هُمْ شِيعَتُنَا وَ لِرَحْمَتِهِ خَلَقَهُمْ وَ هُوَ قَوْلُهُ ﴿ وَ لِذَلِكَ خَلَقَهُمْ ﴾ يَقُولُ لِبَطَاعَةِ الْإِمَامِ الرَّحْمَةِ الَّتِي يَقُولُ ﴿ وَ رَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ﴾ يَقُولُ عِلْمُ الْإِمَامِ وَ وَسِعَ عِلْمُهُ الَّذِي هُوَ مِنْ عِلْمِهِ كُلُّ شَيْءٍ هُمْ شِيعَتُنَا ثُمَّ قَالَ

۷۲۴. البقرة آية ۲۷

۷۲۵. البقرة آية ۲۷

۷۲۶. التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۲۰۷ [حدیث صلة الرحم، و أن صلة رحم آل محمد ص أوجب] ح ۹۶، البرهان فی تفسیر القرآن ج ۱ ص ۱۵۹ [سورة البقرة (۲) الآيات ۲۶ الى ۲۷] ح ۳۶۱

﴿فَسَاكُنْهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾ يَعْنِي وَلَايَةَ غَيْرِ الْإِمَامِ وَ طَاعَتَهُ ثُمَّ قَالَ ﴿يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ﴾ يَعْنِي النَّبِيَّ ﷺ وَالْوَصِيَّ وَالْقَائِمَ ﴿يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ إِذَا قَامَ ﴿وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ وَالْمُنْكَرُ مَنْ أَنْكَرَ فَضَلَ الْإِمَامَ وَ جَحَدَهُ ﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ﴾ أَخَذَ الْعِلْمَ مِنْ أَهْلِهِ ﴿وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ﴾ وَالْخَبَائِثُ قَوْلٌ مَنْ خَالَفَ ﴿وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ﴾ وَ هِيَ الذُّنُوبُ الَّتِي كَانُوا فِيهَا قَبْلَ مَعْرِفَتِهِمْ فَضَلَ الْإِمَامَ ﴿وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾ وَالْأَغْلَالُ مَا كَانُوا يَقُولُونَ مِمَّا لَمْ يَكُونُوا أُمْرًا بِهِ مِنْ تَرْكِ فَضْلِ الْإِمَامِ فَلَمَّا عَرَفُوا فَضَلَ الْإِمَامِ وَضَعَ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَ الْإِصْرُ الذَّنْبُ وَ هِيَ الْأَصَارُ ثُمَّ نَسَبَهُمْ فَقَالَ ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ﴾ يَعْنِي بِالْإِمَامِ ﴿وَ عَزَّوهُ وَ نَصَرُوهُ وَ اتَّبَعُوا التَّوْرَ الَّذِي أَنْزَلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ يَعْنِي الَّذِينَ اجْتَنَبُوا الْجِبْتَ وَ ﴿الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا﴾ وَ الْجِبْتُ وَ الطَّاغُوتُ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ وَ الْعِبَادَةُ طَاعَةُ النَّاسِ لَهُمْ ثُمَّ قَالَ ﴿أَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَ أَسْلِمُوا لَهُ﴾ ثُمَّ جَزَاهُمْ فَقَالَ ﴿لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ﴾ وَ الْإِمَامُ يُبَشِّرُهُمْ بِقِيَامِ الْقَائِمِ وَ بظُهُورِهِ وَ بِقَتْلِ أَعْدَائِهِمْ وَ بِالنَّجَاةِ فِي الْآخِرَةِ وَ الْوُرُودِ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الصَّادِقِينَ عَلَى الْحَوْضِ.

حدیث ۲۲: ابو عبیده حذاء گوید: از امام باقر (علیه السلام) راجع به استطاعت و گفتار

مردم در آن باره پرسیدم حضرت این آیه را تلاوت نمود ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ﴾^{۷۲۷} مردم پیوسته مختلف خواهند بود (از لحاظ عقیده)، جز آنکه را پروردگارت ترحم کند (و به راه حق هدایتش فرماید) و ایشان را برای ترحم

آفریده و فرمود: ای ابا عبیده! مردم در رسیدن به قول حق مختلفند و همگی در هلاکتند (حق را کنار گذاشته از باطل‌ها پیروی می‌کنند) من عرضه داشتم: خدا می‌فرماید ﴿إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ﴾^{۷۲۸} جز کسی را که پروردگارت ترحم کند؟ فرمود: آنها شیعیان ما هستند و خدا آنها را برای رحمتش آفریده، از این رو فرمود ﴿وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ﴾^{۷۲۹} برای آن، آنها را آفریدست یعنی برای اطاعت امام آفرید و امام همان رحمتی است که خدا می‌فرماید ﴿وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ﴾^{۷۳۰} رحمت من همه چیز را فرا گرفته آن رحمت علم امامست و علم امام که مأخوذ از علم خداست همه چیز را فرا گرفته آنها شیعیان ما هستند (که علم امام آنها را فرا گرفته و دیگران چون از علم امام بهره‌ئی نبرند، آنها را فرا نمی‌گیرد). سپس خدای تعالی فرماید ﴿فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾^{۷۳۱} رحمت خدا را برای کسانی که پرهیز کنند مقرر می‌دارد یعنی از ولایت و طاعت غیر امام پرهیز کنند، سپس فرماید ﴿يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ﴾^{۷۳۲} او را نزد خود در تورات و انجیل نوشته می‌یابند مقصود از او پیغمبر و وصیش و امام قائم است ﴿يَأْمُرُهُمُ بِالْمَعْرُوفِ﴾^{۷۳۳} که ایشان را امر به معروف می‌کنند (زمانی که قیام فرماید) ﴿وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾^{۷۳۴} و از منکر بازشان می‌دارد و منکر

۷۲۸. هود آیه ۱۱۹

۷۲۹. هود آیه ۱۱۹

۷۳۰. الاعراف آیه ۱۵۶

۷۳۱. الاعراف آیه ۱۵۶

۷۳۲. الاعراف آیه ۱۵۷

۷۳۳. الاعراف آیه ۱۵۷

۷۳۴. الاعراف آیه ۱۵۷

کسی است که فضیلت امام علیه السلام را نپذیرد و منکر شود ﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ﴾^{۷۳۵} و حلال کند بر ایشان طیبیات را (یعنی فرا گرفتن علم را از اهلش) ﴿وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ﴾^{۷۳۶} و حرام کند بر آنها خبائث را (گفته مخالف را) ﴿وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ﴾^{۷۳۷} و بنهد از دوش آنها بار سنگین را که به دوش دارند (و این بار سنگین گناهانی است که قبل از معرفت فضل امام علیه السلام مرتکب بودند) ﴿وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾^{۷۳۸} و زنجیرهای گرانی که بر دوش داشتند (و آن همان گفتارشان بود نسبت به ترک فضل امام علیه السلام که مأمور بدان نبودند، و چون فضل امام علیه السلام را شناختند و فهمیدند خداوند بار سنگین را از دوش آنها بنهاد که همان گناهانشان بود) سپس خدای تعالی آنها را معرفی کرده و فرموده است ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ﴾^{۷۳۹} کسانی که به او ایمان آورده یعنی به امام علیه السلام ﴿وَعَزَّوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾^{۷۴۰} و گرمیش داشته و یاریش کرده‌اند و از نوری که همراه او نازل شده پیروی کرده‌اند ایشان رستگارانند ﴿الطَّاعُونَ أَنْ يَعْبُدُوهَا﴾^{۷۴۱} یعنی کسانی که از پرستش جبت و طاغوت دوری گزیدند و جبت و طاغوت. فلان و فلان و فلان است و پرستش، اطاعت مردم است از ایشان. باز خدا فرماید ﴿أَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ﴾^{۷۴۲} به سوی

۷۳۵. الاعراف آیه ۱۵۷

۷۳۶. الاعراف آیه ۱۵۷

۷۳۷. الاعراف آیه ۱۵۷

۷۳۸. الاعراف آیه ۱۵۷

۷۳۹. الاعراف آیه ۱۵۷

۷۴۰. الاعراف آیه ۱۵۷

۷۴۱. الزمر آیه ۱۷

۷۴۲. الزمر آیه ۵۴

پروردگار خود باز گردید و تسلیم او شوید سپس ایشان را پاداش داده و فرموده
 ﴿لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ﴾^{۷۴۳} بشارت در زندگی دنیا و آخرت برای
 آنهاست و امام ایشان را به قیام و ظهور حضرت قائم و به کشته شدن دشمنانشان و
 نجات در آخرت و ورود بر محمد صلی الله علی محمد و آله الصّادقین بشارت دهد.^{۷۴۴}

پاداش فراوان برای لعن کنندگان بر دشمنان ایشان

حدیث ۲۳: أَقُولُ رُوِيَ فِي بَعْضِ مُؤَلَّفَاتِ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَاصِمٍ
 الْكُوفِيِّ الْأَعْمَى قَالَ: ... قَالَ عَلِيُّ بْنُ عَاصِمٍ فَأَهْوَيْتُ عَلَى الْأَقْدَامِ كُلِّهَا فَقَبَّلْتُهَا وَ
 قَبَّلْتُ يَدَ الْإِمَامِ وَ قُلْتُ لَهُ إِنِّي عَاجِزٌ عَنْ نُصْرَتِكُمْ بِيَدِي وَ لَيْسَ أَمْلِكُ غَيْرَ
 مُوَالَاتِكُمْ وَ الْبَرَاءَةَ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَ اللَّعْنَ لَهُمْ فِي خَلَوَاتِي فَكَيْفَ حَالِي يَا سَيِّدِي
 فَقَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ ضَعَفَ عَلَيَّ نُصْرَتَنَا أَهْلَ
 الْبَيْتِ وَ لَعَنَ فِي خَلَوَاتِهِ أَعْدَاءَنَا بَلَغَ اللَّهُ صَوْتَهُ إِلَى جَمِيعِ الْمَلَائِكَةِ فَكَلَّمَا لَعَنَ
 أَحَدُكُمْ أَعْدَاءَنَا صَاعَدَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَ لَعَنُوا مَنْ لَا يَلْعَنُهُمْ فَإِذَا بَلَغَ صَوْتُهُ إِلَى
 الْمَلَائِكَةِ اسْتَعْفَرُوا لَهُ وَ أَثْنُوا عَلَيْهِ وَ قَالُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى رُوحِ عَبْدِكَ هَذَا الَّذِي
 بَدَلَ فِي نُصْرَةِ أَوْلِيَايِهِ جُهْدَهُ وَ لَوْ قَدَرَ عَلَى أَكْثَرِ مَنْ ذَلِكَ لَفَعَلَ فَإِذَا النَّدَاءُ مِنْ قَبْلِ
 اللَّهِ تَعَالَى يَقُولُ يَا مَلَائِكَتِي إِنِّي قَدْ أَحْبَبْتُ [أَجَبْتُ] دُعَاءَكُمْ فِي عَبْدِي هَذَا وَ

۷۴۳. یونس آیه ۶۴

۷۴۴. الکافی ج ۱ ص ۴۲۹ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ..... ح ۸۳

سَمِعْتُ نِدَاءَكُمْ وَ صَلَّيْتُ عَلَى رُوحِهِ مَعَ أَرْوَاحِ الْأَبْرَارِ وَ جَعَلْتُهُ مِنْ الْمُصْطَفَيْنِ الْأَخْيَارِ.

حدیث ۲۳: مردی خدمت امام صادق (علیه السلام) عرضه داشت: من عاجزم از این که با بدن خود شما را یاری کنم جز بیزاری از دشمنان شما و لعنت بر آن‌ها کاری از دستم نمی‌آید حال من چگونه است؟ امام صادق (علیه السلام) در جواب او فرمود: پدرم از پدرش از جدش از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نقل کرد که فرمود: هر که ناتوان باشد از یاری ما اهل بیت (علیهم السلام) ولی در خلوت دشمنان ما را لعنت کند خداوند صدای او را به تمامی ملائکه از زمین تا عرش می‌رساند، هر وقت او لعنت کند با او هم زبان می‌شوند و کسی را که او لعنت می‌کند آن‌ها نیز لعنت کنند بعد او را می‌ستایند و می‌گویند: خدایا! درود فرست از جانب خود بر این شخص که به اندازه‌ی قدرت خود خدمت کرد، اگر بیشتر می‌توانست انجام می‌داد. ندائی از جانب پروردگار بر می‌آید که دعای شما را پذیرفتم و صدایتان را شنیدم درود بر روح او فرستادم. در میان ارواح و او را در نزد خود از برگزیدگان نیک سیرت قرار دادم.^{۷۴۵}

حدیث ۲۴: قَالَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: أَكْبَسُ الْكَيْسِينَ مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ وَ عَمَلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ.... فَإِنْ ذَكَرَ أَنَّهُ جَرَى مِنْهُ خَيْرٌ حَمِدَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ كَبَّرَهُ عَلَى تَوْفِيقِهِ وَ إِنْ ذَكَرَ مَعْصِيَةً أَوْ تَقْصِيرًا اسْتَغْفَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ عَزَمَ عَلَى تَرْكِ مُعَاوَدَتِهِ وَ مَحَا ذَلِكَ عَنْ نَفْسِهِ بِتَجْدِيدِ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ وَ

۷۴۵. بحار الأنوار ج ۵۰ ص ۳۱۶ باب ۴ مکارم أخلاقه و نوادر أحواله و ما جرى بينه و بين خلفاء الجور و غيرهم و أحوال أصحابه و أهل زمانه صلوات الله عليه ضمن ح ۱۳.

عَرَضَ بَيْعَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى نَفْسِهِ وَ قَبُولَهَا وَ إِعَادَةَ لَعْنِ شَانِيهِ وَ أَعْدَائِهِ وَ دَافِعِيهِ عَنِ حُقُوقِهِ فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ

حدیث ۲۴: امام عسکری (علیه السلام) زیرک ترین مردم کسی باشد که هر روز اعمال خود را از خاطر بگذراند و برای بعد از مرگ کار کند... اگر همه کارهایش خوب بوده سپاس و ستایش پروردگار نماید که او را به انجام دادن آنها موفق نموده، و اگر در پرونده عملش نافرمانی، خطا و تقصیر مشاهده کرد از خداوند طلب مغفرت نموده و تصمیم بگیرد دوباره آن گناهان را مرتکب نشود، و این گناه را با تکرار صلوات و عرضه کردن ولایت امیرالمؤمنین (علیه السلام) بر نفس و پذیرش آن، و اظهار لعن و نفرت از دشمنانش که حقش را غصب کرده و او را از مقامش محروم نمودند از صفحه اعمالش پاک کند.^{۷۴۶} توضیح: مقصود از عرضه کردن ولایت امیرالمؤمنین (علیه السلام) بر نفس اینست که دیگر مرتکب آن گناه نشود زیرا ولایت ائمه اطهار (علیهم السلام) حاصل نمی شود جز با وَرَع که همان دوری از گناهان و ترک آنها می باشد و همچنین مراقبت بر انجام واجبات و اطاعت از خداوند و اینست حقیقت ولایت ائمه معصومین (علیهم السلام) هرکسی نمی تواند ادعای محبت و ولایت ائمه معصومین (علیهم السلام) را داشته باشد مگر آنکه برای ادعای خود دلیلی ارائه کند و این دلیل و نشانه همان پیروی از حضرات معصومین (علیهم السلام) و اقتدا نمودن به ذوات مقدس ایشان است که این تأسی همان مراقبت شدید بر واجبات و انجام مستحبات و ترک مُحَرَّمات است.

۷۴۶. المناقب للعلوی الكتاب العتیق ص ۱۷۷ فصل فی حدیث الکیس و الأحمق ح ۴۹، تأویل الآیات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۲۸ [سورة الفاتحة (۱): الآیات ۳ الی ۴] ح ۵، التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ۳۹ [سورة الفاتحة (۱): آیه ۴] ح ۱۴، مجموعة ورام ج ۲ ص ۹۵ الجزء الثاني

حدیث ۲۵: قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام: ... وَإِنَّ مِنْ عَظِيمٍ مَا يُتَقَرَّبُ بِهِ خِيَارُ

أَمْلَاكِ الْحُجُبِ وَالسَّمَاوَاتِ الصَّلَاةَ عَلَى مُحِبِّينَا أَهْلِ الْبَيْتِ عليهم السلام وَاللَّعْنَ لِشَانِينَا

حدیث ۲۵: نبی اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: ... به درستی که بالاترین چیزی که برای

بهترین ملائکه آسمانها و ملکوت باعث تقرب به خداوند تعالی می شود، درود بر

محببین اهل بیت عليهم السلام و لعن بر دشمنان ایشان است ^{۷۴۷}

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ

عَنِ الْخَشَابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِيِّ قَالَ:

كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِذَا اسْتَسْقَى الْمَاءَ فَلَمَّا شَرِبَهُ رَأَيْتُهُ قَدْ اسْتَعْبَرَ وَ

اغْرُورَقَتْ عَيْنَاهُ بِدُمُوعِهِ ثُمَّ قَالَ لِي يَا دَاوُدُ لَعَنَ اللَّهُ قَاتِلَ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَ مَا مِنْ

عَبْدٍ شَرِبَ الْمَاءَ فَذَكَرَ الْحُسَيْنَ عليه السلام وَ أَهْلَ بَيْتِهِ وَ لَعَنَ قَاتِلَهُ إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ

جَلَّ لَهُ مِائَةَ أَلْفِ حَسَنَةٍ وَ حَطَّ عَنْهُ مِائَةَ أَلْفِ سَيِّئَةٍ وَ رَفَعَ لَهُ مِائَةَ أَلْفِ دَرَجَةٍ وَ

كَأَنَّمَا أَعْتَقَ مِائَةَ أَلْفِ نَسَمَةٍ وَ حَشَرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَلَجَ الْفُؤَادِ.

از داود رقی می گوید: در محضر مبارک امام صادق عليه السلام بودم، حضرت آب

طلبیدند و زمانی که آب را نوشیدند دیدم در حضرت حالت گریه پیدا شد و دو چشم

آن حضرت غرق اشک شد سپس به من فرمودند: ای داود! خدا قاتل حسین عليه السلام را

لعنت کند، بنده ای نیست که آب نوشیده و حسین عليه السلام را یاد نموده و کشنده اش را

لعنت کند مگر آنکه خداوند مئان صد هزار حسنه برای او منظور می کند و صد هزار

۷۴۷. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۶۱۶ [سورة البقرة (۲): آية ۲۰۳] ح ۳۶۱

گناه از او محو کرده و صد هزار درجه مقامش را بالا برده و گویا صد هزار بنده آزاد کرده و روز قیامت حق تعالی او را با قلبی آرام و مطمئن محشورش می‌کند.^{۷۴۸}

دراهِیت تبری از دشمنان ایشان

حدیث ۲۶: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ الْأَسْتَرَابَادِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَيَّارٍ عَنْ أَبِيهِمَا عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِبَعْضِ أَصْحَابِهِ ذَاتَ يَوْمٍ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَحَبُّ فِي اللَّهِ وَ أَنْبَغُ فِي اللَّهِ وَ وَالٍ فِي اللَّهِ وَ عَادٍ فِي اللَّهِ فَإِنَّهُ لَا تُنَالُ وَلَايَةُ اللَّهِ إِلَّا بِذَلِكَ وَ لَا يَجِدُ رَجُلٌ طَعَمَ الْإِيمَانَ وَ إِنْ كَثُرَتْ صَلَاتُهُ وَ صِيَامُهُ حَتَّى يَكُونَ كَذَلِكَ وَ قَدْ صَارَتْ مُوَاخَاةُ النَّاسِ يَوْمَكُمْ هَذَا أَكْثَرَهَا فِي الدُّنْيَا عَلَيْهَا يَتَوَادِدُونَ [يَتَوَادِدُونَ] وَ عَلَيْهَا يَتَبَاعَضُونَ وَ ذَلِكَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً فَقَالَ لَهُ وَ كَيْفَ لِي أَنْ أَعْلَمَ أَنِّي قَدْ وَالَيْتُ وَ عَادَيْتُ فِي اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَنْ وَلِيَّ اللَّهُ تَعَالَى حَتَّى أُوَلِّيَهُ وَ مَنْ عَدُوُّهُ حَتَّى أُعَادِيَهُ فَأَشَارَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ أ تَرَى هَذَا فَقَالَ بَلَى قَالَ وَ لِي هَذَا وَ لِي اللَّهُ فَوَالِهِ وَ عَدُوُّ هَذَا عَدُوُّ اللَّهِ فَعَادَهُ ثُمَّ قَالَ وَالِ وَلِيَّ هَذَا وَ لَوْ أَنَّهُ قَاتِلُ أَبِيكَ وَ وَلَدِكَ وَ عَادِ عَدُوَّ هَذَا وَ لَوْ أَنَّهُ أَبُوكَ وَ وَلَدَكَ

حدیث ۲۶: نبی اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به اصحابش فرمودند: ای بنده‌ی خدا! دوست بدار به خاطر خدا و دشمن بدار به خاطر خدا و دوست بگیر به خاطر خدا و دشمن بگیر به خاطر خدا، پس به درستی که ولایت خدا به کسی نمی‌رسد. مگر از این راه و کسی طعم ایمان را نمی‌چشد اگر چه نماز و روزه زیاد به جا آورد، مگر از راه تَوَلَّى و تَبَرَّى و امروز بیشترین دوستی‌ها و دشمنی‌های مردم به خاطر دنیاست و این دوستی و دشمنی دنیایی ذرّه‌ای پیش خداوند تعالی ارزش ندارد. راوی عرضه داشت: چگونه بدانم دوستی و دشمنی من به خاطر خداست، دوست خدا کیست تا او را دوست بدارم و دشمن خدا کیست تا او را دشمن بدارم؟ پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به سوی مولای ما امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب عَلَيْهِ السَّلَام اشاره کرده و فرمودند: آیا علی عَلَيْهِ السَّلَام را می‌بینی؟ راوی گفت: بله پس فرمودند: دوست بدار دوست علی عَلَيْهِ السَّلَام را چون دوست علی، ولی الله است و دشمن بدار، دشمن علی عَلَيْهِ السَّلَام را، چرا که دشمن علی، عدو الله است سپس در ادامه فرمودند: دوست بدار دوست علی عَلَيْهِ السَّلَام را هر چند آن‌که قاتل پدر و فرزندان تو باشد و دشمن بدار دشمن علی عَلَيْهِ السَّلَام را هر چند او پدر و فرزندان باشد. ۷۴۹

حدیث ۲۸: عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَام يَا أَبَا حَمْزَةَ إِنَّمَا يَعْْبُدُ اللهُ مَنْ عَرَفَ اللهُ وَ أَمَّا مَنْ لَا يَعْرِفُ اللهُ كَأَنَّمَا يَعْْبُدُ غَيْرَهُ هَكَذَا ضَالًّا قُلْتُ أَصْلَحَكَ اللهُ وَ مَا مَعْرِفَةُ اللهِ قَالَ يُصَدِّقُ اللهُ وَ يُصَدِّقُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَسُولَ اللهِ فِي مَوَالَاةِ عَلِيٍّ وَ الْإِيْتِمَامِ بِهِ وَ بِأَيْمَةِ الْهُدَى مِنْ بَعْدِهِ وَ الْبَرَاءَةِ إِلَى اللهِ مِنْ

۷۴۹. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۴۰ باب ۱ علة وجوب الحب فى الله و البغض فيه و الموالاة ح ۱، الأمالى للصدوق ص ۱۱ المجلس الثالث ح ۷، عيون أخبار الرضا عليه السلام ج ۱ ص ۲۹۱ باب ۲۸ باب فيما جاء عن الإمام على بن موسى ع من الأخبار المتفرقة ح ۴۱، معانى الأخبار ص ۳۷ باب معنى الصراط ح ۹

عَدُوَّهُمْ وَ كَذَلِكَ عَرَفَانُ اللَّهُ قَالَ قُلْتُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ أَيُّ شَيْءٍ إِذَا عَمِلْتُهُ أَنَا
 اسْتَكْمَلْتُ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ قَالَ تُوَالِي أَوْلِيَاءَ اللَّهِ وَ تُعَادِي أَعْدَاءَ اللَّهِ وَ تَكُونُ مَعَ
 الصَّادِقِينَ كَمَا أَمَرَكَ اللَّهُ قَالَ قُلْتُ وَ مَنْ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ فَقَالَ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ مُحَمَّدٌ ﷺ
 رَسُولُ اللَّهِ وَ عَلِيُّ ﷺ وَ الْحَسَنُ ﷺ وَ الْحُسَيْنُ ﷺ وَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ﷺ ثُمَّ
 انْتَهَى الْأَمْرُ إِلَيْنَا ثُمَّ ابْنِي جَعْفَرٌ وَ أَوْمًا إِلَى جَعْفَرٍ وَ هُوَ جَالِسٌ فَمَنْ وَآلِي هَوْلَاءَ
 فَقَدْ وَآلِي أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَ كَانَ مَعَ الصَّادِقِينَ كَمَا أَمَرَهُ اللَّهُ قُلْتُ وَ مَنْ أَعْدَاءُ اللَّهِ
 أَصْلَحَكَ اللَّهُ قَالَ الْأَوْثَانُ الْأَرْبَعَةُ قَالَ قُلْتُ مَنْ هُمْ قَالَ أَبُو الْفِصِيلِ وَ رُمُعٌ وَ نَعْلَلٌ
 وَ مَعَاوِيَةُ وَ مَنْ دَانَ دِينَهُمْ فَمَنْ عَادَى هَوْلَاءَ فَقَدْ عَادَى أَعْدَاءَ اللَّهِ

حدیث ۲۸: امام باقر علیه السلام ای اباحمزه! همانا کسی (واقعا) بندگان خدا را
 می‌کند که شناخت به او داشته باشد. و اما کسی که شناخت به او ندارد مانند کسی
 است که عبادت و بندگی غیر او را می‌کند این چنین که مخالفین را در گمراهی
 می‌بینی. ابوحمزه می‌گوید عرضه داشتیم: خدا امور شما را اصلاح فرماید معرفت و
 شناخت خدا چیست؟ حضرت فرمودند: شناخت خدا و معرفت به او چنین است که
 پیروی کند از امیرمومنان علی علیه السلام و اقتدا نماید به او و پیشوایان هدایت که همان
 امامان بعد از اویند، و برائت و بیزاری از دشمنان ایشان به سوی خدا، و تایید و
 تصدیق خدا و رسول صلی الله علیه و آله را بکند. ابوحمزه می‌گوید: عرضه داشتیم: خدا امور شما را
 اصلاح فرماید، چه عملی را انجام دهم تا حقیقت ایمان را در خود کامل کنم؟
 حضرت فرمودند: دوستی کن با دوستان خدا و دشمنی کن با دشمنان خدا و با
 راستگویان باش همانطور که خدا تو را امر فرمود. ﴿وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾^{۷۵۰}

ابوحمزه گوید عرضه داشتیم: دوستان خدا چه کسانی هستند؟ حضرت فرمودند: دوستان خدا حضرت محمد رسول خدا ﷺ و علی (علیه السلام) و حسن (علیه السلام) و حسین (علیه السلام) و علی بن حسین (علیه السلام) پس امر منتهی به ما می شود و سپس به سوی فرزندشان جعفر (علیه السلام) اشاره نمود و فرمودند: پس هر که دوست بدارد ایشان را همانا دوستدار دوستان خداست و با راستگویان است. همانطور که خدا به او فرمان داده است. ابوحمزه گوید: عرضه داشتیم: خدا امور شما را اصلاح فرماید، دشمنان خدا چه کسانی هستند؟ حضرت فرمود: چهار بت هستند. عرض کردم: چه کسانی هستند؟ فرمودند: أَبُو الْفَصِيلِ وَ رَمَعٌ وَ نَعْتَلٌ وَ مُعَاوِيَةُ وَ هر که متدین به دین آنها باشد. پس هر که با آنان دشمنی کند همانا با دشمنان خدا دشمنی کرده است. ۷۵۱

حدیث ۲۷: وَ رُوِيَ عَنِ الرَّضَا (علیه السلام) أَنَّهُ قَالَ: كَمَالُ الدِّينِ وَلَايَتُنَا وَ الْبِرَاءَةُ مِنْ عَدُوِّنَا

حدیث ۲۷: امام رضا (علیه السلام): کمال دین ولایت ما و برائت از دشمنان ماست. ۷۵۲

حدیث ۲۹: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِوَيْسِ النَّيْسَابُورِيِّ رَضِيَ اللَّهُ

عَنْهُ بِنَيْسَابُورَ فِي شَعْبَانَ سَنَةِ اثْنَتَيْنِ وَ خَمْسِينَ وَ ثَلَاثِمِائَةٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُتَيْبَةَ النَّيْسَابُورِيِّ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ قَالَ: ... قَالَ الرِّضَا (علیه السلام) ... وَ حُبُّ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَاجِبٌ وَ كَذَلِكَ بُغْضُ أَعْدَاءِ اللَّهِ وَ الْبِرَاءَةُ مِنْهُمْ وَ مِنْ أَيْمَتِهِمْ

۷۵۱. تفسیر العیاشی ج ۲ ص ۱۱۶ [سورة التوبة (۹): آیه ۱۱۹] ، البرهان فی تفسیر القرآن ج ۲

ص ۸۶۴ [سورة التوبة (۹) آیه ۱۱۹] ح ۴۷۹۳

۷۵۲. السرائر الحاوی لتحریر الفتاوی (و المستطرفات) ج ۳ ص ۶۴۰ و مما استطرفناه من کتاب أنس العالم تصنیف الصفوانی، منهاج البراعة فی شرح نهج البلاغة (خوئی) ج ۹ ص ۷۶ الفصل الرابع فی الأمر بالتواضع و التسليم و الانقیاد لله سبحانه ..... ، الإختصاص ص ۳۱۹ باب فی أن الأرض تطوی لهم ع ، بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۰۱ باب ۱۲ باب ما أعطی الأئمة من القدرة أن یسیروا فی الأرض ح ۱۵ با اندکی اختلاف

حديث ٢٩: امام رضا عليه السلام فرمودند: دوستی اولیاء خداوند واجب و لازم است و به همین گونه دشمنی و بغض دشمنان خدا و براءت و بیزاری جستن از آنها واجب می باشد. ٧٥٣

حديث ٣٠: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ الْهَيْثَمِ الْعَجَلِيُّ وَ أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْقَطَّانُ وَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ السَّنَانِيُّ وَ الْحُسَيْنُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ هِشَامِ الْمُكْتَبِ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ الصَّايغِ وَ عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالُوا حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا الْقَطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ قَالَ حَدَّثَنَا تَمِيمُ بْنُ بَهْلُولٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَالَ: ... حُبُّ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَ الْوَلَايَةُ لَهُمْ وَاجِبَةٌ وَ الْبَرَاءَةُ مِنْ أَعْدَائِهِمْ وَاجِبَةٌ وَ مِنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا آلَ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ هَتَكُوا حِجَابَهُ فَأَخَذُوا مِنْ فَاطِمَةَ عليها السلام فَذَكَ وَ مَنَعُوا مِيرَاثَهَا وَ غَصَبُوهَا وَ زَوَّجَهَا حُقُوقَهُمَا وَ هَمُّوا بِإِحْرَاقِ بَيْتِهَا وَ أَسَّسُوا الظُّلْمَ وَ غَيَّرُوا سُنَّةَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ الْبَرَاءَةُ مِنَ النَّاكِثِينَ وَ الْقَاسِطِينَ وَ الْمَارِقِينَ وَاجِبَةٌ وَ الْبَرَاءَةُ مِنَ الْأَنْصَابِ وَ الْأَزْلَامِ أَيْمَةَ الضَّلَالِ وَ قَادَةَ الْجَوْرِ كُلِّهِمْ أَوْلِيَهُمْ وَ آخِرِهِمْ وَاجِبَةٌ وَ الْبَرَاءَةُ مِنْ أَشْقَى الْأَوْلِينَ وَ الْآخِرِينَ شَقِيقِ عَاقِرِ نَاقَةٍ ثَمُودَ قَاتِلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَاجِبَةٌ وَ الْبَرَاءَةُ مِنْ جَمِيعِ قَتَلَةِ أَهْلِ الْبَيْتِ عليهم السلام وَاجِبَةٌ

٧٥٣. وسائل الشيعة ج ١٦ ص ١٦٩ باب ١٥ باب وجوب الحب في الله و البغض في الله و الإعطاء في الله و المنع في الله ح ٢١٢٥٨، عيون أخبار الرضا عليه السلام ج ٢ ص ١٢٤ باب ٣٥ باب ما كتبه الرضا ع للمؤمن في محض الإسلام و شرائع الدين ح ١، الفصول المهمة في أصول الأئمة (تكملة الوسائل) ج ١ ص ٤٤٥ باب ١١٥ باب وجوب بغض أعداء الله و البراءة منهم و من أئمتهم ح ٦٢٢

حدیث ۳۰: امام صادق علیه السلام: دوستی اولیای پروردگار واجب و بیزاری جستن از دشمنان اولیای خدا نیز واجب است. بیزاری از کسانی که به آل پیامبر صلی الله علیه و آله ظلم نمودند و نسبت به آنان برده دری کردند. فدک را از حضرت زهراء علیها السلام گرفته و او را از ارث محروم داشتند و حقوق او و همسرش را غصب نمودند. و برای آتش زدن خانه حضرت زهراء علیها السلام همت گماردند و ظلم به آنها را پایه ریزی کرده و سنت رسول الله صلی الله علیه و آله را تغییر دادند واجب است. همچنین واجب است بیزاری جستن از ناکثین و قاسطین و مارقین و نیز بیزاری از تمامی انصاب و ازلام و پیشوایان گمراهی و رهبران ظلم از ابتدا تا انتهایشان. و نیز واجب است بیزاری از شقی ترین اولین و شقی ترین آخرین، پی کننده شتر نمود و قاتل امیرالمومنین علیه السلام و نیز واجب است بیزاری از تمامی قاتلان اهل بیت علیهم السلام.^{۷۵۴}

حدیث ۳۱: فَحَدَّثَنِي أَبِي عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمَنْقَرِيِّ عَنِ حَمَّادٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: أَنَّهُ سُئِلَ هَلِ الْمَلَائِكَةُ أَكْثَرُ أَمْ بَنُو آدَمَ فَقَالَ وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَمَلَائِكَةُ اللَّهِ فِي السَّمَاوَاتِ أَكْثَرُ مِنْ عَدَدِ التُّرَابِ فِي الْأَرْضِ وَ مَا فِي السَّمَاءِ مَوْضِعُ قَدَمٍ إِلَّا وَ فِيهَا مَلَكٌ يُسَبِّحُهُ وَ يُقَدِّسُهُ وَ لَا فِي الْأَرْضِ شَجَرٌ وَ لَا مَدْرٌ إِلَّا وَ فِيهَا مَلَكٌ مُوَكَّلٌ بِهَا يَأْتِي اللَّهَ كُلَّ يَوْمٍ بِعَمَلِهَا وَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِهَا وَ مَا مِنْهُمْ أَحَدٌ إِلَّا وَ يَتَقَرَّبُ كُلُّ يَوْمٍ إِلَى اللَّهِ بِوَلَايَتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يَسْتَغْفِرُ لِمُحِبِّينَا وَ يَلْعَنُ أَعْدَاءَنَا وَ يَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ إِرْسَالًا

۷۵۴. الخصال ج ۲ ص ۶۰۷ خصال من شرائع الدين ح ۹، طرف من الأنبياء و المناقب ص ۲۶۸ و موالاته أولياء الله، محمد و ذريته و الأئمة خاصة، و يتوالى من والاهم و شايعهم، و البراءة و العداوة لمن عاداهم و شاقهم ح ۱

حدیث ۳۱: حماد گوید: از امام صادق علیه السلام پرسیدند؟ فرشتگان زیاد هستند یا بنی آدم! فرمود: سوگند به خدائی که جانم در دست او می باشد فرشتگان آسمان ها از عدد خاک های زمین هم زیاد هستند، در آسمان به اندازه ی پای آدمی هم جایی نیست که در آن فرشته ای نباشد و آن فرشتگان پیوسته به ذکر و تسبیح و تقدیس مشغول هستند. در زمین هم درختی و گیاهی نیست، مگر این که در کنار آن فرشته ای هست که بر آن موكل می باشد و هر روزی وظائف و اعمال آن ها را می آورد، و خداوند به حال آن ها آگاه است، هر کدام از آن فرشتگان هر روز به ولایت ما خود را به خداوند نزدیک کنند، و برای دوستان ما استغفار نمایند، و دشمنان ما را مورد لعن و نفرین قرار دهند و از خداوند می خواهند که بر آن ها عذاب نازل کند. ^{۷۵۵}

نعمتهای خداوند بر دشمنان ایشان حرام است

حدیث ۳۲: قَالَ الرَّسُولُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَالَ كَانَ مَهْرَهَا فِي السَّمَاءِ خُمْسَ الْأَرْضِ فَمَنْ

مَشَى عَلَيْهَا مُبْغِضًا لَهَا أَوْ لَوْلِدِهَا مَشَى عَلَيْهَا حَرَامًا إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ

۷۵۵. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۶۹ باب ۶ باب ما خص الله به الأئمة من آل محمد و ولاية الملائكة ... ح ۹، تأویل الآيات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۵۱۷ [سورة غافر (۴۰) آية ۷] ح ۵، تفسیر القمی ج ۲ ص ۲۵۵ [سورة غافر (۴۰): الآيات ۱ الی ۱۰] ح ۱، البرهان فی تفسیر القرآن ج ۴ ص ۷۴۷ [سورة غافر (۴۰): الآيات ۶ الی ۱۲] ح ۹۳۲۰

حدیث ۳۲: رسول خدا ﷺ: یا علی! خداوند تبارک و تعالی فاطمه علیها السلام را به تو تزویج کرد و مهریه‌ی او خمس زمین قرار داد، و لذا حرام است بر کسی که با تو دشمن است بر روی آن راه رود. ۷۵۶

حدیث ۳۳: حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ مَسْرُورٍ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ زِيَادِ الْكَرْخِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لَوْ أَنَّ عَدُوَّ عَلِيٍّ جَاءَ إِلَى الْفُرَاتِ وَهُوَ يَنْزُحُ زَخِيحًا قَدْ أَشْرَفَ مَاءَهُ عَلَى جَنْبَتَيْهِ فَتَنَاوَلَ مِنْهُ شَرْبَةً وَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ وَإِذَا شَرِبَهَا قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ مَا كَانَ ذَلِكَ إِلَّا مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خَنْزِيرٍ

حدیث ۳۳: امام صادق علیه السلام: اگر دشمن علی علیه السلام بر لب فرات آید و از آن شربتی نوشد با بسم الله و بعد از آن هم گوید الْحَمْدُ لِلَّهِ مانند اینست که مردار یا خون روان ذبیحه یا گوشت خوک خورده باشد. ۷۵۷

حدیث ۳۴: وَ حَدَّثَنِي أَيْضًا السَّلْمِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي الْعَتَكِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَعْقُوبَ الْبَغْدَادِيُّ وَ يُعْرَفُ بِابْنِ نَسَاوَرَانَ بِأَنْطَاكِيَّةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَعِيدٍ الْحَسَنُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ زِيَادِ الْخَلَّالِ التُّسْتَرِيُّ بِتُسْتَرَ قَالَ حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ حَمَادِ الطُّهْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ بْنُ مَعْمَرٍ عَنِ

۷۵۶. روضة الواعظین و بصيرة المتعظین ج ۱ ص ۱۴۷ مجلس فی ذکر تزویج فاطمة ع ح ۵، مناقب آل أبی طالب علیهم السلام لابن شهر آشوب ج ۳ ص ۳۵۱ فصل فی تزویجها ، بحار الأنوار ج ۴۳ ص ۱۱۳ باب ۵ تزویجها صلوات الله علیها ... ذیل ح ۲۳
۷۵۷. الأمالی للصدوق ص ۶۵۷ المجلس ۹۴ ح ۸.

الزُّبَيْرِيُّ عَنْ عِكْرَةَ [عِكْرَمَةَ] عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى حَبَسَ قَطْرَ الْمَطَرِ عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِسُوءِ رَأْيِهِمْ فِي أَنْبِيَائِهِمْ وَ إِنَّهُ حَابَسَ قَطْرَ الْمَطَرِ عَنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ بِبُغْضِهِمْ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام

حدیث ۳۴: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند باران را از بنی اسرائیل جلوگیری کرد به واسطه‌ی اعتقاد بدی که درباره‌ی پیامبران خود داشتند و باران را از این امت حبس می‌کند به واسطه‌ی دشمنی آن‌ها با علی بن ابی‌طالب علیه السلام ۷۵۸

اعمال دشمنان ایشان نابود می‌گردد

حدیث ۳۶: وَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَا يُبَالِي صَامَ أَوْ صَلَّى أَوْ زَنَى أَوْ سَرَقَ إِنَّهُ فِي النَّارِ.

حدیث ۳۶: در حدیث دیگر امام صادق علیه السلام می‌فرماید: دشمن و ناصب اهل‌بیت علیهم السلام فرقی ندارد روزی بدارد یا نماز بخواند زنا کند یا دزدی نماید او در آتش است او در آتش است. ۷۵۹

تذکر: از جمله شرایط قبولی اعمال در نزد خدای تبارک و تعالی پذیرش ولایت ایشان و دوستی با ایشان است.

۷۵۸. کنز الفوائد ج ۱ ص ۱۴۸ شرح قوله و لعن آخر أمتكم أولها فصل
۷۵۹. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال باب عقاب الناصب و الجاحد لأمر المؤمنين و الشاك فيه و المنكر له ص ۲۱۰.

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ الْهَيْثَمِ الْعَجَلِيُّ وَ أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْقَطَّانُ وَ
 مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ السَّنَانِيُّ وَ الْحُسَيْنُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ هِشَامِ الْمُكْتَبِ وَ
 عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ الصَّايغِ وَ عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالُوا حَدَّثَنَا
 أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا الْقَطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
 حَبِيبٍ قَالَ حَدَّثَنَا تَمِيمُ بْنُ بُهْلُولٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ جَعْفَرِ
 بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ: .... وَ حُبُّ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَ الْوَلَايَةُ لَهُمْ وَاجِبَةٌ وَ الْبَرَاءَةُ مِنْ أَعْدَائِهِمْ
 وَاجِبَةٌ وَ مِنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا آلَ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ هَتَكُوا حِجَابَهُ فَأَخَذُوا مِنْ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا
 فَدَكَ وَ مَنْعُوهَا مِيرَاثَهَا وَ غَضَبُوهَا وَ زَوْجَهَا حُقُوقَهُمَا وَ هَمُّوا بِإِحْرَاقِ بَيْتِهَا وَ
 أَسَّسُوا الظُّلْمَ وَ غَيَّرُوا سُنَّةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ الْبَرَاءَةُ مِنَ التَّاكِيثِ وَ الْقَاسِطِينَ وَ
 الْمَارِقِينَ وَاجِبَةٌ وَ الْبَرَاءَةُ مِنَ الْأَنْصَابِ وَ الْأَزْلَامِ أَيْمَةَ الضَّلَالِ وَ قَادَةَ الْجَوْرِ كُلِّهِمْ
 أَوْلَهُمْ وَ آخِرِهِمْ وَاجِبَةٌ وَ الْبَرَاءَةُ مِنْ أَشْقَى الْأَوْلِينَ وَ الْآخِرِينَ شَقِيقِ عَاقِرِ نَاقَةٍ
 تَمُودَ قَاتِلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَاجِبَةٌ وَ الْبَرَاءَةُ مِنْ جَمِيعِ قَتَلَةِ أَهْلِ الْبَيْتِ وَاجِبَةٌ وَ
 الْوَلَايَةُ لِلْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ لَمْ يُغَيَّرُوا وَ لَمْ يُبَدَّلُوا بَعْدَ نَبِيِّهِمْ ﷺ وَاجِبَةٌ مِثْلَ سَلْمَانَ
 الْفَارِسِيِّ وَ أَبِي ذَرِّ الْغِفَارِيِّ وَ الْمُقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ الْكِنْدِيِّ وَ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ وَ
 جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ وَ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانَ وَ أَبِي الْهَيْثَمِ بْنِ التَّيَّهَانِ وَ سَهْلِ
 بْنِ حُنَيْفٍ وَ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ وَ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ وَ
 خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتِ ذِي الشَّهَادَتَيْنِ وَ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ وَ مَنْ نَحَا نَحْوَهُمْ وَ فَعَلَ
 مِثْلَ فَعْلِهِمْ وَ الْوَلَايَةُ لِاتِّبَاعِهِمْ وَ الْمُفْتَدِينَ بِهِمْ وَ بَهْدَاهُمْ وَاجِبَةٌ وَ بَرُّ الْوَالِدِينَ

وَاجِبٌ فَإِنْ كَانَا مُشْرِكَيْنِ ﴿فَلَا تُطْعِمُهُمَا﴾^{٧٦٠} وَ لَا غَيْرُهُمَا فِي الْمَعْصِيَةِ فَإِنَّهُ لَا طَاعَةَ
لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ وَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْأَوْصِيَاءِ لَا ذُنُوبَ لَهُمْ لِأَنَّهُمْ مَعْصُومُونَ
مُطَهَّرُونَ وَ تَحْلِيلُ الْمُتَعَتِّينِ وَاجِبٌ كَمَا

خصال: در خبر اعمش از حضرت صادق (علیه السلام) نقل می‌کند که فرمود: دوستی
اولیای خدا واجب است ولایت آنها لازم است و بیزاری از دشمنان آنها واجب است
و هم از کسانی که ستم به آل محمد (صلی الله علیه و آله) کرده‌اند و حجاب ایشان را هتک نموده و از
فاطمه زهرا (علیها السلام) فدک را گرفته‌اند و او را از میراثش بازداشته و حق او و شوهرش را
غصب کرده‌اند و کوشش برای سوختن خانه‌اش کردند و بنیاد ظلم را نهاده سنت
پیامبر (صلی الله علیه و آله) را تغییر دادند و بیزاری از پیمان‌شکنان و ستمگران و منحرفین لازم است
و بیزاری از شقی‌ترین فرد گذشتگان و آیندگان همتای بی‌کننده شتر نمودن کننده
امیر المؤمنین (علیه السلام) لازم است همچنین بیزاری از تمام کشتندگان اهل بیت (علیهم السلام) واجب
است. و ولایت مؤمنینی که تغییر و تبدیلی پس از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به وجود نیاورده‌اند
لازم است مانند سلمان فارسی و ابو ذر غفاری و مقداد بن اسود کندی و عمار بن
یاسر و جابر بن عبد الله انصاری و حذیفه بن یمان و ابی الهیثم بن التیهان و سهل بن
حنیف و ابو ایوب انصاری و عبد الله بن صامت و عبادة بن صامت و خزیمه بن ثابت
ذو الشهادتین و ابی سعید خدری و هر که از راه اینها رفته و کردارش شبیه آنها باشد
و ولایت پیروان و اقتداکنندگان به ایشان و هدایتشان لازم و واجب است.^{٧٦١}

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْجَعَابِيُّ،
قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ

٧٦٠. العنكبوت آية ٨

٧٦١. الخصال ج ٢ ص ٦٠٧ خصال من شرائع الدين ح ٩

الْقَاسِمِ الْحَارِثِيِّ، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَبِيحٍ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ
الْهَمْدَانِيُّ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُصْعَبٍ، قَالَ سَمِعْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عليه السلام يَقُولُ: مَنْ
أَحَبَّنَا لِلَّهِ، وَ أَحَبَّ مُحِبَّنَا لَا لِعَرَضٍ دُنْيَا يُصِيبُهَا مِنْهُ، وَ عَادَى عَدُوَّنَا لَا لِأَخْتِ
كَانَتْ بَيْنَهُ وَ بَيْنَهُ، ثُمَّ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ عَلَيْهِ مِنَ الذُّنُوبِ مِثْلُ رَمْلِ عَالِجٍ وَ زَبَدِ
الْبَحْرِ، غَفَرَهَا اللَّهُ (تَعَالَى) لَهُ.

امالی ابن شیخ: حسین بن مصعب گفت از حضرت صادق عليه السلام شنیدم.
می فرمود: هر که ما را دوست داشته باشد برای خدا و دوست داشته باشد دوست ما را
نه به جهت هدفی مادی که از او چشم دارد و دشمن بدارد دشمن ما را نه بواسطه
اختلافی که بین او و دشمن ما است. در صورتی که وارد قیامت شود با اینکه دارای
گناهی باشد به اندازه ریگ انبوه و کف دریا خداوند او را می آمرزد. ^{٧٦٢}

حدیث ٣٥: حَدَّثَنِي نُوحُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي
حُصَيْنٍ قَالَ حَدَّثَنِي جَدِّي عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ قَالَ حَدَّثَنِي مَيْسَرَةُ بْنُ
الرَّبِيعِ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَعْمَشِ عَنْ جَعْفَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ
أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ حَدَّثَنِي أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله ... يَا عَلِيُّ وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالنُّبُوَّةِ وَ اصْطَفَانِي عَلَى جَمِيعِ الْبَرِيَّةِ لَوْ
أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ أَلْفَ عَامٍ مَا قَبَلَ اللَّهُ ذَلِكَ مِنْهُ إِلَّا بِوَلَايَتِكَ وَ وِلَايَةِ الْأَئِمَّةِ مِنْ
وَلَدِكَ وَ إِنَّ وِلَايَتَكَ لَا تُقْبَلُ إِلَّا بِالْبَرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِكَ وَ أَعْدَاءِ الْأَئِمَّةِ مِنْ وُلَدِكَ
بِذَلِكَ أَخْبَرَنِي جَبْرِئِيلُ عليه السلام فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَ مَنْ شَاءَ فَلْيَكْفُرْ

حدیث ۳۵: رسول خدا ﷺ خطاب به امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمودند: ... یا علی! قسم به آن که مرا به پیامبری برگزید و از تمام مردم برترم نمود اگر بنده‌ای خدا را هزار سال عبادت کند از او نخواهد پذیرفت مگر با ولایت تو و ولایت ائمه (علیهم السلام) از فرزندان و همانا ولایت تو بدون برائت از دشمنان و دشمنان فرزندان مورد قبول نمی‌باشد...^{۷۶۳}

حسرت دشمنان امیرالمؤمنین (علیه السلام) در قیامت

حدیث ۳۷: أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الْبُرْقِيِّ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ الْقُمِّيِّ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) وَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْقَطَّانُ الْعَدْلُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا الْقَطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ قَالَ حَدَّثَنَا تَمِيمُ بْنُ بَهْلُولٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ الْعَبْدِيُّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ مَهْرَانَ عَنْ عَبَّائَةَ بْنِ رَبِيعٍ قَالَ قَوْلُهُ

۷۶۳. مائة منقبة من مناقب أمير المؤمنين و الأئمة ص ۲۸ المنقبة التاسعة ح ۱، إثبات الهداة بالنصوص و المعجزات ج ۲ ص ۲۳۵ الفصل الثاني و الستون ح ۸۱۷، التحصين لأسرار ما زاد من كتاب اليقين ص ۵۳۹ باب ۳ الباب فيما نذكره من قول النبي ص لعلی ع أنت أمير المؤمنين و إمام المتقين یا علی أنت سيد الوصيين و وارث علم النبيين و خير الصديقين و أفضل السابقين ح ۱، كنز الفوائد ج ۲ ص ۱۲ فصل من فضائل أمير المؤمنين ع و النصوص عليه من رسول الله، اليقين باختصاص مولانا علی عليه السلام بإمرة المؤمنين ص ۲۳۷ باب ۷۶ الباب فيما نذكره بأسانيد رجال الأربعة المذاهب قول النبي ص لمولانا علی ع أنت أمير المؤمنين و إمام المتقين و سيد الوصيين و وارث علم النبيين و خير الصديقين و أفضل السابقين و خليفة خير المرسلين ح ۱

تَعَالَى ﴿يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَ يَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا﴾ يَعْنِي
عَلَوِيًّا يُوَالِي أَبَا تُرَابٍ.

حدیث ۳۷: سعید سمان نقل کرد از امام صادق (علیه السلام) در آیه: ﴿يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ
مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَ يَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا﴾^{۷۶۴} فرمود: یعنی روزی که هر که
توجه می‌کند به آنچه پیش فرستاده و کافر می‌گوید: ای کاش علوی بودم و
ابو تراب (علیه السلام) را دوست می‌داشتم.^{۷۶۵}

حدیث ۳۸: قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ رَحِمَهُ اللَّهُ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ خَلْفِ بْنِ
حَمَّادٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ سَعِيدِ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام)
قَالَ: فِي تَأْوِيلِ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا
نُكْرًا﴾ قَالَ هُوَ يُرَدُّ إِلَىٰ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكْرًا حَتَّى يَقُولَ ﴿يَا لَيْتَنِي
كُنْتُ تُرَابًا﴾ أَيِّ مِنْ شِيعَةِ أَبِي تُرَابٍ.

حدیث ۳۸: در تفسیر باطن خبر رسیده از اهل بیت (علیهم السلام) که مؤید همین معنی
است در تأویل آیه ﴿أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكْرًا﴾^{۷۶۶}
فرمود: برمی‌گردانند او را به جانب علی بن ابی طالب (علیه السلام) آن جناب او را عذابی

۷۶۴. النبأ آیه ۴۰

۷۶۵. تفسیر القمی ج ۲ ص ۴۰۲ [سورة النبأ (۷۸): الآيات ۶ الى ۴۰]، معانی الأخبار ص ۱۲۰ باب
معنی اَبی تراب ح ۱، علل الشرائع ج ۱ ص ۱۵۶ باب ۱۲۵ باب العلة التي من أجلها كنى رسول الله
ص أمير المؤمنين علي بن أبي طالب أبا تراب ذیل ح ۲

۷۶۶. الكهف آیه ۸۷

سخت می کند بطوری که می گوید ﴿يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا﴾ یعنی ای کاش از پیروان
 ابو تراب عليه السلام بودم. ^{۷۶۷}

عذاب دشمن علی عليه السلام بعد از مرگ

حدیث ۳۹: عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ سَلَمَةَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ بَقَّاحٍ
 عَنِ ابْنِ جَبَلَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:... وَإِنَّ عَدُوَّنَا إِذَا تُوْفِي
 صَارَتْ رُوحُهُ إِلَى وَادِي بَرْهُوتٍ فَأُخْلِدتْ فِي عَذَابِهِ وَأُطِعِمَتْ مِنْ زَقُّومِهِ وَ
 أُسْقِيَتْ مِنْ حَمِيمِهِ فَاسْتَعِيدُوا بِاللَّهِ مِنْ ذَلِكَ الْوَادِي.

حدیث ۳۹: امام صادق عليه السلام: چون دشمن ما بمیرد جانش به وادی برهوت
 منتقل شود و در عذاب آن بماند، و از زقومش به او بخوراندند و از آب جوشانش به
 کام او ریزند، پس از این وادی به خدا پناه برید. ^{۷۶۸}

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله حُرِّمَتِ الْجَنَّةُ عَلَى مَنْ ظَلَمَ أَهْلَ بَيْتِي
 وَ عَلَى مَنْ قَاتَلَهُمْ وَ عَلَى الْمُعِينِ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى مَنْ سَبَّهُمْ أَوْلِيكَ لَا خَلَقَ لَهُمْ فِي
 الْآخِرَةِ وَ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَ لَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَا يُزَكِّيهِمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

۷۶۷. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۷۳۶ [سورة النبأ (۷۸) آية ۴۰]، البرهان
 في تفسير القرآن ج ۵ ص ۵۷۲ [سورة النبأ (۷۸) آية ۴۰]،

۷۶۸. بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليهم ج ۱ ص ۴۰۴ باب ۱۳ باب في الأئمة أنهم
 يسرون في الأرض من شاءوا من أصحابهم بالقدرة التي أعطاهم الله ح ۳، الإختصاص ص ۳۲۲ في
 غرائب أحوالهم و أفعالهم ح ۴، الفصول المهمة في أصول الأئمة (تكملة الوسائل) ج ۱ ص ۳۳۷ باب ۷۲
 ان ارواح المؤمنين ينعمون في البرزخ و ارواح الكفار يعذبون فيه ح ۴۱۴

و به همین اسناد از آن حضرت روایت کرده که رسول خدا ﷺ فرمود: بهشت بر کسانی که به اهل بیت (علیهم السلام) من ستم کردند و با آنان به جنگ برخاستند حرام گشته، و هم چنین بر کسانی که ستم کاران را یاری کردند و اهل بیت مرا ناسزا گفتند، اینان هیچ نصیبی از خیر در آخرت ندارند، و خداوند در قیامت با ایشان صحبتی ندارد و نظر رحمتی نخواهد کرد و از آلودگی به گناه پاکشان ننماید و برای آنان عذاب دردناکی خواهد بود.^{۷۶۹}

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْوَيْلُ لِمَنْ أَهَلَ بَيْتِي كَأَنِّي بِهِمْ
غَدَا مَعَ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ

و به همین اسناد از آن حضرت روایت کرده که رسول خدا ﷺ فرمود: بدا بر حال ستمکاران بر خاندان من، گویا می نگرم جایگاه آنان را با منافقین در درک اسفل (طبقه زیرین) دوزخ در روز قیامت.^{۷۷۰}

حدیث ۴۰: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ
الْعَزِيزِ الْعَبْدِيِّ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ: كَانَ خَطَابُ الْجُهَنِيِّ خَلِيطًا لَنَا وَ كَانَ
شَدِيدَ النَّصَبِ لِأَلِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ كَانَ يَصْحَبُ نَجْدَةَ الْحَرُورِيِّ قَالَ فَدَخَلْتُ
عَلَيْهِ أَعُوذُهُ لِلْخُلْطَةِ وَ التَّقِيَّةِ فَإِذَا هُوَ مُعَمَّى عَلَيْهِ فِي حَدِّ الْمَوْتِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا
لِي وَ لَكَ يَا عَلِيُّ فَأَخْبَرْتُ بِذَلِكَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ رَأَى وَ رَبُّ
الْكَعْبَةِ رَأَى وَ رَبُّ الْكَعْبَةِ رَأَى وَ رَبُّ الْكَعْبَةِ

۷۶۹. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۳۴ باب ۳۱ باب فیما جاء عن الرضا ع من الأخبار

المجموعة ح ۶۵

۷۷۰. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۴۷ باب ۳۱ باب فیما جاء عن الرضا ع من الأخبار

المجموعة ح ۱۷۷

حدیث ۴۰: ابن ابی یعفر یکی از زُعمای شیعه و بزرگترین شاگردهای امام صادق (علیه السلام) می‌گوید: ما با «خطاب جهنی» همنشین بودیم، و او نسبت به آل محمد (صلوات الله علیهم) ناصبی شدید بود (بسیار آنها را دشمن داشت) و از دوستان «نجده حروری» رئیس خوارج منسوب به قریه حرواء به شمار می‌آمد. «خطاب» بیمار شد و در بستر مرگ افتاد، من به خاطر همنشینی سابق و تقیه، به عیادت او رفتم، دیدم در حال جان دادن است، ناگاه شنیدم که می‌گفت مرا به تو ای علی (علیه السلام) چه کار؟ چرا با تو دشمنی کردم که اکنون کیفر سختش را بنگرم؟ ابن ابی یعفر می‌گوید: بعدا به حضور امام صادق (علیه السلام) رفتم و ماجرای جان‌کندن و سخن خطاب را، برای امام صادق (علیه السلام) بیان کردم. آن حضرت، دوباره فرمود: به خدای کعبه، او علی (علیه السلام) را دید (یعنی خطاب، هنگام مرگ، علی (علیه السلام) را دید، و فهمید که دشمنی با آن حضرت، چه باطن پرعدایی دارد).^{۷۷۱}

این گروه شریک با ظالمان هستند

حدیث ۴۱: وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (علیه السلام) قَالَ: مَنْ لَمْ يَعْرِفْ سُوءَ مَا أُوتِيَ إِلَيْنَا مِنْ ظُلْمِنَا وَ ذَهَابِ حَقِّنَا وَ مَا نَكَبْنَا بِهِ فَهُوَ شَرِيكٌ مِنْ أَبِي إِلَيْنَا فِيمَا وَلَّيْنَاهُ.

حدیث ۴۱: جابر جُعی می‌گوید: امام باقر (علیه السلام) فرمود: هر که زشتی آن ستم‌هایی که به ما شده و حقوقی که از ما تباہ گردیده و گرفتاری‌هایی که بدان

۷۷۱. الکافی ج ۳ ص ۱۳۳ باب ما یعاین المؤمن و الکافر ح ۹

دچار شده ایم را نشناسد، با کسی که این جنایات را در حق ما مرتکب شده شریک خواهد بود.^{۷۷۲}

ظلم به ایشان ظلم به خداست

حدیث ۴۳: أَبُو الْحَسَنِ الْمَاضِي فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَمَا ظَلَمُونَا وَ لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ إِنَّ اللَّهَ أَعَزُّ وَ أَمْنَعُ مِنْ أَنْ يُظْلَمَ وَ أَنْ يَنْسَبَ نَفْسَهُ إِلَى ظُلْمٍ وَ لَكِنَّ اللَّهَ خَلَطَنَا بِنَفْسِهِ فَجَعَلَ ظَلَمَنَا ظُلْمَهُ وَ وَايَتَنَا وَ وَايَتَهُ

حدیث ۴۳: ابوالحسن موسی بن جعفر علیه السلام در باره آیه ﴿وَمَا ظَلَمُونَا وَ لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾^{۷۷۳} ستم به ما نکرده اند ولی به خویش ستم روا داشته اند. فرمود: خداوند عزیز و پر قدرت تر از این است که به او ستم شود و یا به خود ظلم نسبت دهد ولی ما را با خود قرین قرار داده ظلم به ما را ظلم به خود به حساب آورده و ولایت ما ولایت اوست.^{۷۷۴}

تذکر: و اینکه خدای تبارک و تعالی در کتاب خود ائمه اطهار علیهم السلام را به بهترین نامها نامیده نشان دهنده اینست که ایشان در نزد خداوند تبارک و تعالی مقام بسیار ویژه ای دارند.

---

۷۷۲. عقاب الأعمال: عقاب الناصب و الجاحد لأمیر المؤمنین ع و الشاک فیہ و المنکر له ح ۶.

۷۷۳. البقرة آیه ۵۷

۷۷۴. مناقب آل أبی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۲۸۴ فصل المقدمات ۴

هر که ولی خدا را ناسزا گوید

٤٥٤

عَنْ عُمَرَ الطَّيَالِسِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ قَالَ فَقَالَ يَا عُمَرُ رَأَيْتَ أَحَدًا يَسُبُّ اللَّهَ قَالَ فَقُلْتُ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ فَكَيْفَ قَالَ مَنْ سَبَّ وَلِيَّ اللَّهِ فَقَدْ سَبَّ اللَّهَ

تفسیر عیاشی: طیالسی از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که سؤال کردم از این آیه ﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾^{۷۷۵} فرمود: آیا دیده‌ای کسی خدا را دشنام دهد؟ عرضه داشتم: فدایت شوم پس چگونه است؟ حضرت فرمودند: هر که ولی خدا را ناسزا گوید خدا را دشنام داده است.^{۷۷۶}

۷۷۵. الانعام آیه ۱۰۸

۷۷۶. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۳۷۴ [سورة الأنعام (۶): آیه ۱۰۸] ح ۸۰

باب چہار دہم

دوستے و محبت ایشان

هرگاه انسان کسی را از صمیم دل دوست بدارد می‌کوشد خود را همگون او سازد و آنچه مایه‌ی خرسندی اوست انجام دهد و آنچه او را آزار می‌دهد ترک نماید بی‌شک وجود چنین روحیه‌ای در آدمی سبب تحول و کمال می‌شود کسانی که به زبان اظهار علاقه کرده، ولی در عمل با محبوب خود مخالفت می‌ورزند محبت واقعی ندارند پس بی‌گمان محبت قلبی در گفتار و کردار آدمی بازتاب عملی دارد از بازتاب‌های محبت به پیامبر ﷺ و خاندان او پیروی از اعمال آنان است.

مُتَابَعَتُ كَرْدَنِ از دستورات و برنامه‌های ایشان و عمل کردن به آنچه مورد محبت آنهاست و پیروی کردن از سیره و روش آنها، و شباهت پیدا کردن به آنها در حرکات و سکنات، و خودداری کردن از آنچه نهی کرده‌اند، این‌ها همگی غالباً ناشی از مرتبه‌ای از محبت و سبب حصول مرتبه دیگری از محبت می‌باشند، بلکه در روایات زیادی وارد شده که به ولایت اهل بیت علیهم‌السلام نمی‌توان رسید مگر با داشتن وَرَع که همان انجام واجبات و ترک مُحَرَّمات است.

مَحَبِّينَ وَاقْعِي

حدیث ۱: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبُدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام قَالَ: شِيعَتُنَا الْمُسْلِمُونَ لِأَمْرِنَا الْأَخْذُونَ بِقَوْلِنَا الْمُخَالَفُونَ لِأَعْدَائِنَا فَمَنْ لَمْ يَكُنْ كَذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَّا.

حدیث ۱: امام رضا علیه السلام در حدیثی زیبا و پر معنا چنین فرمودند: شیعیان ما، تسلیم امر ما هستند، سخنان ما را می‌پذیرند و به کار می‌بندند و با دشمنان ما مخالفند، پس هر که این گونه نباشد، از ما نیست.^{۷۷۷}

حدیث ۲: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْمُتَوَكِّلُ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام :..... ثُمَّ قَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَشَدُّ عَلَى قَوْمٍ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ يَأْتُمُونَ بِقَوْمٍ وَيَأْخُذُونَ بِقَوْلِهِمْ فَيَأْمُرُونَهُمْ وَيَنْهَوْنَهُمْ وَلَا يَقْبَلُونَ مِنْهُمْ وَيُذِعُونَ حَدِيثَهُمْ عِنْدَ عَدُوِّهِمْ فَيَأْتِي عَدُوَّهُمْ إِلَيْنَا فَيَقُولُونَ لَنَا إِنَّ قَوْمًا يَقُولُونَ وَيَرَوْنَ كَذَا وَكَذَا فَتَقُولُ نَحْنُ نَتَّبِرًا مِمَّنْ يَقُولُ هَذَا فَتَقَعُ عَلَيْهِمُ الْبَرَاءَةُ.

حدیث ۲: امام صادق علیه السلام: ...چقدر سنگین و سخت است بر گروهی که گمان می‌کنند به دنبال پیشوایانی قدم برمی‌دارند و فرمایش آن‌ها را پذیرا هستند در حالی که چون آن‌ها را دستور به نیکی و دوری از بدی می‌دهند از آنان نمی‌پذیرند و اسرار آن‌ها را نزد دشمنانشان فاش می‌کنند و چون دشمنان آن‌ها نزد ما می‌آیند و می‌گویند گروهی هستند که چنین و چنان می‌گویند ما خواهیم گفت: از آنان بیزاریم و بیزاری ما از آن‌ها واجب می‌شود.^{۷۷۸}

حدیث ۳: زُرَّارَةُ بْنُ أَعْيَنَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ.... فَقَالَ لَهُ الْحُسَيْنُ علیه السلام وَاللَّهِ مَا خَلَقَ اللَّهُ شَيْئًا إِلَّا وَ قَدْ أَمَرَهُ بِالطَّاعَةِ لَنَا

حدیث ۳: امام حسین علیه السلام: به خدا قسم! که خداوند هیچ چیزی را خلق نکرد، مگر این که او را به اطاعت از ما امر نمود.^{۷۷۹}

۷۷۷. صفات الشیعه ح ۲.

۷۷۸. صفات الشیعه ح ۳۸.

۷۷۹. مناقب ال‌ابی طالب علیه السلام ج ۴ ص ۵۱ باب فی إمامة‌ ال‌ابی عبد الله‌ الحسین، فصل فی معجزاته.

محبت بدون عمل سودی نخواهد داشت

حدیث ۴: عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ الْخَطَّابِ الْكُوفِيِّ وَ مُصْعَبِ الْكُوفِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ لِسَدِيرٍ وَ الَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا عليه السلام بِالنُّبُوَّةِ وَ عَجَلَ رُوحَهُ إِلَى الْجَنَّةِ مَا بَيْنَ أَحَدِكُمْ وَ بَيْنَ أَنْ يَعْتَبَطَ وَ يَرَى الشُّرُورَ أَوْ تَبِينَ لَهُ النَّدَامَةَ وَ الْحَسْرَةَ إِلَّا أَنْ يُعَايِنَ مَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي كِتَابِهِ عَنِ الْيَمِينِ وَ عَنِ الشُّمَالِ قَعِيدٌ وَ أَتَاهُ مَلَكُ الْمَوْتِ يَقْبِضُ رُوحَهُ فَيَنَادِي رُوحَهُ فَتَخْرُجُ مِنْ جَسَدِهِ فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ فَمَا يُحَسُّ بِخُرُوجِهَا وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنِّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَ ادْخُلِي جَنَّتِي﴾^{٧٨٠} ثُمَّ قَالَ ذَلِكَ لِمَنْ كَانَ وَرِعًا مُوَأْسِيًا لِإِخْوَانِهِ وَصُورًا لَهُمْ وَ إِنْ كَانَ غَيْرَ وَرِعٍ وَ لَا وَصُورًا لِإِخْوَانِهِ قِيلَ لَهُ مَا مَنَعَكَ مِنَ الْوَرَعِ وَ الْمُوَأْسَاةِ لِإِخْوَانِكَ أَنْتَ مِمَّنِ انْتَحَلَ الْمَحَبَّةَ بِلِسَانِهِ وَ لَمْ يُصَدِّقْ ذَلِكَ بِفِعْلٍ وَ إِذَا لَقِيَ رَسُولَ اللَّهِ عليه السلام وَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام لَقِيَهُمَا مُعْرِضِينَ مُقْطَبِينَ فِي وَجْهِهِ غَيْرَ شَافِعِينَ لَهُ قَالَ سَدِيرٌ مَنْ جَدَعَ اللَّهُ أَنْفَهُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَهُوَ ذَلِكَ

حدیث ۴: امام صادق عليه السلام به سدير فرمودند: قسم به آن که محمد عليه السلام را به پیغمبری فرستاده، و شتابانه روحش را به بهشت برده، میان هر یک از شما با شادمانی یا پشیمانی و افسوس فاصله‌ای نباشد جز که به چشم خود ببیند آنچه را خدای عزوجل در قرآنش فرموده: «از راست و از چپ نشسته‌ای باشد» و ملک الموت آید تا جانش را بگیرد، و روحش را فریاد دهد تا از تنش بدرآید، اما آن که مؤمن باشد

خارج شدن روح را احساس نکند (یعنی برایش هیچ تلخی و ناگواری ندارد) برای این که خداوند می‌فرماید: (ای نفس اطمینان داده شده! به سوی پروردگارت برگرد در حالی که از تو راضی است پس میان بندگانم برو و داخل بهشتم شو) و آن‌گاه فرمود: این مقام برای کسی است که پارسا باشد و با برادران دینی خود همراهی کند و به آنان خیر رساند. و اگر ناپارسا است و خیر رسان به برادران خود نیست به او گفته شود: چه چیز تو را باز داشت از پارسائی و همراهی کردن با برادرانت؟ تو از آن کسانی می‌باشی که به زبان اظهار دوستی کنند و با کردار، آن را پیاده نکنند، و چون برخورد کند با رسول خدا ﷺ و امیر مؤمنان علیه السلام، از او رو گردانند و در روی او ترش‌رو باشند و شفاعت او نکنند، سدید گفت: یعنی از کسانی است که خدا بینی آن‌ها را بریده و به آن‌ها توجهی ندارد؟ آن حضرت فرمودند: آری همان است.^{۷۸۱}

حدیث ۵: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: أَنْ الْمَيِّتَ إِذَا أُخْرِجَ مِنْ بَيْتِهِ شَيْعَتُهُ الْمَلَائِكَةُ إِلَى قَبْرِهِ، يَتَرَحَّمُونَ عَلَيْهِ، حَتَّى إِذَا انْتَهَى بِهِ إِلَى قَبْرِهِ قَالَتِ الْأَرْضُ لَهُ: مَرْحَبًا بِكَ وَ أَهْلًا وَ سَهْلًا وَ اللَّهُ لَقَدْ كُنْتُ أَحِبُّ أَنْ يَمْشِيَ عَلَيَّ مِثْلَكَ لَا جَرَمَ لَتَرَى مَا أَصْنَعُ بِكَ فَيُوسَّعُ لَهُ مَدَّ بَصَرِهِ وَ يَدْخُلُ عَلَيْهِ فِي قَبْرِهِ قَعِيدًا الْقَبْرِ [مَلَكًا الْقَبْرِ وَ هُمَا قَعِيدَا الْقَبْرِ] مُنْكَرٌ وَ نَكِيرٌ فَيُلْقِيَانِ فِيهِ الرُّوحَ إِلَى حَقْوَيْهِ فَيَقْعِدَانِهِ فَيَسْأَلَانِهِ فَيَقُولَانِ لَهُ: مَنْ رَبُّكَ؟ فَيَقُولُ: اللَّهُ، فَيَقُولَانِ: وَ مَا دِينُكَ فَيَقُولُ: الْإِسْلَامُ فَيَقُولَانِ: وَ مَنْ نَبِيُّكَ فَيَقُولُ: مُحَمَّدٌ ﷺ فَيَقُولَانِ: وَ مَنْ إِمَامُكَ؟ فَيَقُولُ:

۷۸۱. المحاسن ج ۱ ص ۱۷۷ باب ۳۹ الاغتباط عند الوفاة ح ۱۶۱.

عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ: صَدَقَ عَبْدِي افْرُشُوا لَهُ فِي الْقَبْرِ مِنَ الْجَنَّةِ، وَ الْبِسُوهُ مِنْ ثِيَابِ الْجَنَّةِ، وَ افْتَحُوا لَهُ فِي قَبْرِهِ بَاباً إِلَى الْجَنَّةِ حَتَّى يَأْتِينَا وَ مَا عِنْدَنَا خَيْرٌ لَهُ ثُمَّ يَقُولَانِ: لَهُ نَمَ نُومَةٌ الْعَرُوسِ نَمَ نُومَةٌ لَا حُلْمَ فِيهَا. وَ إِنْ كَانَ كَافِرًا أُخْرِجَتْ لَهُ مَلَائِكَةٌ يُشَيِّعُونَهُ إِلَى قَبْرِهِ يَلْعَنُونَهُ حَتَّى إِذَا انْتَهَى إِلَى الْأَرْضِ قَالَتْ الْأَرْضُ: لَا مَرْحَباً بِكَ وَ لَا أَهلاً، أَمَا وَ اللَّهُ لَقَدْ كُنْتُ أُبْغِضُ أَنْ يَمْشِيَ عَلَيَّ مِثْلَكَ لَا جَرَمَ لَتَرَيْنَّ مَا أَصْنَعُ بِكَ الْيَوْمَ، فَتَضَائِقُ عَلَيْهِ حَتَّى تَلْتَقِي جَوَانِحُهُ، وَ يَدْخُلُ عَلَيْهِ مَلَكَا الْقَبْرِ وَ هُمَا قَعِيدَا الْقَبْرِ مُنْكَرٌ وَ نَكِيرٌ، قَالَ: قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ يَدْخُلَانِ عَلَى الْمُؤْمِنِ وَ الْكَافِرِ فِي صُورَةٍ وَاحِدَةٍ؟ فَقَالَ: لَا، فَيَقْعِدَانِهِ فَيَقُولَانِ لَهُ: مَنْ رَبُّكَ فَيَقُولُ: سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ، فَيَقُولَانِ لَهُ: لَا دَرَيْتَ فَمَا دِينُكَ فَيَقُولُ: سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ وَ يَتَلَجَّلَجُّ لِسَانَهُ، فَيَقُولَانِ لَا دَرَيْتَ قَمَنْ نَبِيِّكَ فَيَقُولُ سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ وَ يَتَلَجَّلَجُّ لِسَانَهُ، فَيَقُولَانِ لَا دَرَيْتَ، وَ فَيَنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ كَذَبَ عَبْدِي افْرُشُوا لَهُ فِي قَبْرِهِ مِنَ النَّارِ، وَ الْبِسُوهُ مِنْ ثِيَابِ النَّارِ وَ افْتَحُوا لَهُ بَاباً إِلَى النَّارِ حَتَّى يَأْتِينَا وَ مَا لَهُ عِنْدَنَا شَرٌّ لَهُ، قَالَ ثُمَّ يَضْرِبَانِهِ بِمِرْزَبَةٍ مَعَهُمَا ثَلَاثَ ضَرْبَاتٍ لَيْسَ مِنْهَا ضَرْبَةٌ إِلَّا تَطَايَرُ قَبْرُهُ نَاراً وَ لَوْ ضَرْبَتْ تِلْكَ الضَّرْبَةُ عَلَى جِبَالٍ تَهَامَةٌ لَكَانَتْ رَمِيمًا.*

حدیث ۵: امام صادق (علیه السلام): به درستی زمانی که مؤمن از خانه‌ی خویش جهت

تشییع جنازه به سمت قبر برده می‌شود ملائکه با تعداد زیاد و شور فراوان او را مشایعت کنند و زمین خطاب به او می‌گوید: مرحبا به تو که چنین اهلیت پیدا نمودی، آگاه باش به خدا قسم من در زمان حیات تو بسیار دوست می‌داشتم همچون توئی بر من قدم نهاد. و چون در قبر داخل شود به اندازه وسعت دیدگانش قبر او گسترانیده

می‌شود. و دو ملک به نام‌های نکیر و منکر نزد او آمده و او را می‌نشانند و از او سؤال می‌کنند که خدای تو چه کسی است؟ در جواب می‌گوید: الله، می‌گویند دین تو چیست؟ می‌گوید: اسلام، پس از او می‌پرسند پیامبر تو کیست؟ می‌گوید: محمد ﷺ و می‌پرسند: امام تو چه کسی است؟ می‌گوید: علی علیه السلام پس در این هنگام منادی از آسمان ندا می‌کند بنده‌ام راست گفت، از فرش‌های بهشتی قبرش را فرش نمائید. و دری از قبر به سوی بهشت برایش باز کنید و او را از لباس‌های بهشتی بیوشانید، تا این‌که نزد ما آید، و آنچه که نزد ماست برای او بهتر است، سپس به او گفته شود: اکنون همچون عروسی که در حجله‌ی خویش می‌خواهد و خواب‌های پریشان نمی‌بیند، بیارام. سپس حضرت فرمودند: و اما اگر این شخص کافر باشد، ملائکه در حالی‌که او را لعن می‌کنند تا قبر او را مشایعت می‌نمایند، و زمین نیز خطاب به او می‌گوید: مرحبائی بر تو نیست و اهلّیت آن را نداری، بدان که زمانی که در دنیا همچون توئی بر روی من قدم می‌نهادی او را دشمن می‌داشتم، پس در این هنگام قبر او فشرده و بر او تنگ می‌گردد، سپس نکیر منکر نزد وی آمده و از وی سؤال می‌کنند. پس آن دو او را می‌نشانند و از او می‌پرسند: خدای تو چه کسی است؟ زبانش به لکنت افتاده و می‌گوید: از مردم چیزهایی می‌شنیدم، به او می‌گویند: نفهمیدی و نمی‌دانی، و می‌پرسند: دینت چیست؟ باز زبانش به لکنت افتاده و جوابی نمی‌دهد پس به او می‌گویند: نفهمیدی و نمی‌دانی، و نیز می‌پرسند: پیامبر تو کیست؟ می‌گوید: از مردم چیزهایی می‌شنیدم، پس به او می‌گویند: نفهمیدی و نمی‌دانی، و نیز می‌پرسند: امام زمانت کیست؟ و او جوابی ندارد، (زیرا در کردار به اهل‌بیت علیهم السلام اقتدا نکرده او امر ایشان را اجرا ننموده و از نواهی ایشان دوری نکرده) پس منادی از آسمان ندا می‌کند: بنده‌ام دروغ می‌گوید، قبر او را از فرش‌های جهنم فرش کنید و از لباس‌های آن بر او بیوشانید و دری به سوی آتش برایش بگشائید تا این‌که نزد ما آید و چیزی

جز شر و بدبختی نزد ما برای او نیست، پس آن دو ملک با گریزی سه ضربه به او می‌زنند که با هر ضربه‌ای قبرش پر از آتش می‌گردد و شدت این ضربات به گونه‌ای است که اگر به کوه‌های مکه اصابت کند آن‌ها را همچون خاکستری نرم می‌نماید.^{۷۸۲}

حدیث ۶: حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: ..... وَ لَا نَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ إِلَّا بِالطَّاعَةِ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مُطِيعاً لِلَّهِ تَنَفَعَهُ وَلَايَتُنَا وَ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ عَاصِياً لِلَّهِ لَمْ تَنَفَعَهُ وَلَايَتُنَا وَيَحْكَمْ لَا تَعْتَرُوا وَيَحْكَمْ لَا تَعْتَرُوا.

حدیث ۶: امام باقر عليه السلام: ..... و ما جز با اطاعت به سوی خدا تقرب نجویم هر که مطیع خدا باشد ولایت و محبت ما به او سود رساند و کسی که اهل گناه باشد محبت ما برای او فایده‌ای نخواهد داشت وای بر شما مبادا (که به ولایت و محبت ما) مغرور شده (و آن را وسیله‌ی گناهانتان قرار دهید).^{۷۸۳}

پیروی از ائمه عامل نجات و نشانه محبت واقعی

﴿فَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِهِ وَ عَزَّرُوهُ وَ نَصَرُوهُ وَ اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ

هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

۷۸۲. الکافی ج ۳ ص ۲۳۹ باب المسأله فی القبر و من یسأل و من لا یسأل ح ۱۲

۷۸۳. الکافی ج ۲ ص ۷۶ باب الطاعة و التقوی ح ۶

پس کسانی که به او ایمان آورده و بزرگش داشتند و یاری اش کردند و نوری
را که با او نازل شده پیروی کردند آنان همان رستگارانند. ۷۸۴

مَحَبَّتِ بَدُونِ عَمَلٍ وَعَمَلِ بَدُونِ مَحَبَّتِ سُودِي نَدَارِ

حدیث ۷: قَالَ الرِّضَا عليه السلام: لَا تَدْعُوا الْعَمَلَ الصَّالِحَ وَ الْإِجْتِهَادَ فِي الْعِبَادَةِ
اتِّكَالًا عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام لَا تَدْعُوا حُبَّ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ التَّسْلِيمَ لِأَمْرِهِمْ
اتِّكَالًا عَلَى الْعِبَادَةِ فَإِنَّهُ لَا يُقْبَلُ أَحَدُهُمَا دُونَ الْآخَرِ

حدیث ۷: امام رضا عليه السلام: مبدا کار نیک و کوشش در عبادت را به اتکای
دوستی آل محمد عليه السلام فرو گذارید و مبدا دوستی آل محمد عليه السلام و فرمانبرداری از
ایشان را به امید عبادت رها کنید زیرا هیچ یک از این دو به تنهایی پذیرفته نیست. ۷۸۵

حدیث ۸: قَالَ الشَّيْخُ الْأَجَلُّ الْمُفِيدُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ
النُّعْمَانِ أَدَامَ اللَّهُ تَأْيِيدَهُ وَ تَوْفِيقَهُ فِي هَذَا الْيَوْمِ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ
الزِّيَّاتُ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَلْفٍ قَالَ حَدَّثَنَا
الْحُسَيْنُ الْأَشَقَرُ قَالَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي
لَيْلَى عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام الزُّمُوا مَوَدَّتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ
فَإِنَّهُ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ وَ هُوَ يُحِبُّنَا دَخَلَ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَتِنَا وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَنْتَفِعُ
عَبْدٌ بِعَمَلِهِ إِلَّا بِمَعْرِفَتِنَا

۷۸۴. الاعراف آیه ۱۵۷.

۷۸۵. الفقه المنسوب إلى الإمام الرضا عليه السلام ص ۳۳۹ باب ۸۹ باب حق النفوس ح ۵.

حدیث ۸: پیامبر خدا ﷺ: پایبند دوستی ما خاندان بشید زیرا سوگند! به آن که جان محمد ﷺ در دست اوست، کار هیچ بنده‌ای به حال او سودمند نیفتد، مگر با معرفت و ولایت ما.^{۷۸۶}

رابطه‌ی میان ایمان و محبت

حدیث ۹: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْقُرَشِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو نَصْرِ مَنصُورُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْأَصْبَهَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ خُرَّازِدٍ [خُرَّازِد] قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِمْرَانَ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِيهِ أَبِي لَيْلَى قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ وَ يَكُونَ عِزَّتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ عِزَّتِهِ وَ يَكُونَ أَهْلِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ ذَاتِهِ

حدیث ۹: رسول خدا ﷺ: مؤمن نیست مگر کسی که مرا بیش از خود و فرزندان مرا بیش از فرزندان او و خاندان مرا بیش از خاندان خود دوست بدارد.^{۷۸۷}

۷۸۶. الأمالی للمفید مجلس ۲ ح ۱. المحاسن ج ۱ ص ۶۱ باب ۸۱ ثواب مودة آل محمد ح ۱۰۵
 ۷۸۷. الأمالی للصدوق ص ۳۳۴ المجلس الرابع والخمسون ح ۹، علل الشرائع ج ۱ ص ۱۴۰ باب ۱۱۷ باب العلة التي من أجلها وجبت محبة الله تبارك و تعالی و محبة رسوله و أهل بيته على العباد ح ۳

محبت به امه اطهار عليهم السلام نعمت خاص خداوند به بندگان برگزیده

حدیث ۱۰: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام:... يَا ابْنَ الثُّعْمَانَ إِنَّ حُبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ يُنْزِلُهُ

اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ خَزَائِنِ تَحْتَ الْعَرْشِ كَخَزَائِنِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَلَا يُنْزِلُهُ إِلَّا بِقَدْرِ وَلَا يُعْطِيهِ إِلَّا خَيْرَ الْخَلْقِ وَإِنَّ لَهُ غَمَامَةً كَعَمَامَةِ الْقَطْرِ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَخْصَّ بِهِ مَنْ أَحَبَّ مِنْ خَلْقِهِ أَذِنَ لِمِثْلِكَ الْعَمَامَةِ فَتَهَطَّلَتْ كَمَا تَهَطَّلَتِ السَّحَابُ تُصِيبُ الْجَنِينَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ.

حدیث ۱۰: در کتاب تحف العقول در باب سفارش‌های امام صادق عليه السلام به

مؤمن طاق نقل شده که فرمود: ای پسر نعمان، محبت و دوستی ما اهل بیت عليهم السلام از آسمان، از خزانه‌های زیر عرش که همانند خزانه‌های طلا و نقره‌اند، فرود می‌آید و آن را جز به مقدار معین نازل نمی‌کند، و جز به بهترین بندگانش عطا نمی‌فرماید. و آن به مانند ابری است که باران داشته باشد، و هرگاه بخواهد هر کدام از خلقش را که دوست می‌دارد بدان مخصوص کند، به آن اجازه‌ی بارش دهد، آن‌گاه می‌بارد و به جنینی که در رحم مادر است برخورد می‌کند.^{۷۸۸}

نشانه محبین حقیقی امه اطهار

حدیث ۱۱: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ

اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: نَحْنُ أَصْلُ كُلِّ خَيْرٍ وَمِنْ فُرُوعِنَا كُلِّ بَرٍّ وَمِنَ الْبِرِّ التَّوْحِيدُ وَالصَّلَاةُ وَالصِّيَامُ وَكَظْمُ الْغَيْظِ وَالْعَفْوُ عَنِ

۷۸۸. تحف العقول وصيته لأبي جعفر محمد بن النعمان الأحول ص ۳۱۳.

الْمُسِيءِ وَ رَحْمَةُ الْفَقِيرِ وَ تَعَاهُدُ الْجَارِ وَ الْإِقْرَارُ بِالْفَضْلِ لِأَهْلِهِ وَ عَدُونًا أَصْلُ كُلِّ
شَرٍّ وَ مِنْ فُرُوعِهِمْ كُلُّ قَبِيحٍ وَ فَاحِشَةٍ فَمِنْهُمْ الْكَذِبُ وَ التَّمِيمَةُ وَ الْبُخْلُ وَ
الْقَطِيعَةُ وَ أَكْلُ الرِّبَا وَ أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ بِغَيْرِ حَقِّهِ وَ تَعْدِي الْحُدُودِ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ
وَ جَلَّ وَ رُكُوبُ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ مِنَ الزَّانَا وَ السَّرِقَةِ وَ كُلُّ مَا وَافَقَ
ذَلِكَ مِنَ الْقَبِيحِ وَ كَذَبَ مَنْ قَالَ إِنَّهُ مَعَنَا وَ هُوَ مُتَعَلِّقٌ بِفِرْعَ غَيْرِنَا*

حدیث ۱۱: فضل به اسناد خود از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: ما اصل

هر خوبی هستیم و از ما جوانه می‌زند هر نیکی، و از جمله خوبی‌هاست، توحید، نماز
و روزه، فرو بردن خشم، گذشت از گناهکار و رحم به تهیدست بررسی از همسایه و
اعتراف به شخصیت اشخاص خوب. دشمن ما نیز ریشه هر بدی است و از آن‌ها جوانه
می‌زند هر کار زشت و قبیحی از جمله آن‌ها دروغگوئی سخن‌چینی بخل قطع
خویشاوندی ربا خواری خوردن مال یتیم و تجاوز از حدی که خدا امر کرده و انجام
فواحش ظاهر و پنهان، زنا، دزدی و هر کار زشت دیگر و کَذَبَ مَنْ قَالَ إِنَّهُ مَعَنَا وَ هُوَ
مُتَعَلِّقٌ بِفِرْعَ غَيْرِنَا دروغ گفته کسی که مدعی است به ما محبت می‌ورزد با اینکه چنگ
زده به کارهای دشمنان ما. ۷۸۹

نشانه‌ای دیگر از دوستی و محبت ام‌هی اطهار علیهم السلام

حدیث ۱۲: قَالَ الْبَاقِرُ علیه السلام: وَ اعْلَمْ بِأَنَّكَ لَا تَكُونُ لَنَا وَلِيًّا حَتَّىٰ لَوْ اجْتَمَعَ
عَلَيْكَ أَهْلُ مِصْرِكَ وَ قَالُوا إِنَّكَ رَجُلٌ سَوَاءٌ لَمْ يَحْزُنْكَ ذَلِكَ وَ لَوْ قَالُوا إِنَّكَ رَجُلٌ

صَالِحٌ لَمْ يَسْرُكْ ذَلِكَ وَ لَكِنْ اَعْرَضَ نَفْسَكَ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ فَإِنْ كُنْتَ سَالِكًا
سَبِيلَهُ زَاهِدًا فِي تَزْهِيدِهِ رَاغِبًا فِي تَرْغِيهِ خَافِيًا مِنْ تَخْوِيفِهِ فَاتَّبِثْ وَ أَبْشِرْ فَإِنَّهُ لَا
يَضُرُّكَ مَا قِيلَ فِيكَ وَ إِنْ كُنْتَ مُبَايِنًا لِلْقُرْآنِ فَمَا ذَا الَّذِي يَغْرُكَ مِنْ نَفْسِكَ إِنْ
الْمُؤْمِنَ مَعْنِي بِمُجَاهَدَةِ نَفْسِهِ لِيُغْلِبَهَا عَلَى هَوَاهَا

حدیث ۱۲: روایت دیگر فرمایش امام باقر (علیه السلام) در ضمن و صایای آن حضرت
به جابر جعفی «که سفارشات جامع و نافع است» می باشد که فرمود: ...بدان تو ولی
ما و دوست دار ما نخواهی بود تا این که اگر همه ی مردم گفتند: تو آدم بدکاره ای
هستی تو را محزون و غمناک نکند، و اگر همه ی به اتفاق گفتند: تو انسانی مومن
هستی تو را خوشنود نکند، و لکن خود را بر قرآن عرضه کن، اگر راه قرآن را می پویی
و در آن چه تو را امر به بی اعتنائی می کند بی اعتنا، و در مواردی که تو را ترغیب
می کند راغب و مایلی، و از آن چه تو را می ترساند بیمناکی، پس ثابت قدم باش و
بشارت باد که هر چه درباره ی تو گویند به تو زیانی ندارد، و اگر از قرآن جدائی
پس برای چه به خود می بالی، به راستی مؤمن سخت متوجه جهاد با خود است تا
بر هوای نفس خود غلبه کند.^{۷۹۰}

---

۷۹۰. تحف العقول ص ۲۸۴، و روی عن الإمام الباقر عن علم الله و علم رسوله أبي جعفر محمد بن علي في
طوال هذه المعاني وصيته لجابر بن يزيد الجعفي.

مَحَبَّتِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا يَهْرِفَعْتِ اَعْمَالِ

۴۶۸ ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يَبُورُ﴾ ۷۹۱

هر که طالب عزت است، همه عزت از آن خداست. کلام پاکیزه به سوی او بالا می‌رود و عمل صالح را او ترفیع می‌دهد و کسانی که نقشه سوء می‌کشند، عذاب سختی خواهند داشت، و نیرنگشان نابودشدنی است.

حدیث ۱۴: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ وَغَيْرُهُ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ زِيَادِ الْقُنْدِيِّ عَنْ عَمَارِ الْأَسَدِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾ وَلَا يَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَأَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى صَدْرِهِ فَمَنْ لَمْ يَتَوَلَّنَا لَمْ يَرْفَعْ اللَّهُ لَهُ عَمَلًا.

حدیث ۱۴: امام صادق علیه السلام راجع به قول خدای عز و جل سخنان پاک بسوی او بالا رود و کار شایسته را بالا برد فرمود: ولایت ما خانواده مقصود است، و با دست اشاره به سینه خود نمود و فرمود: کسی که ولایت ما را نداشته باشد، خدا هیچ عملی را از او بالا نبرد. ۷۹۲

۷۹۱. فاطر آیه ۱۰.

۷۹۲. الکافی ح ۱ ص ۴۳۰ بَابُ فِيهِ نُكْتُ وَتُتَفُّ مِنَ التَّنْزِيلِ فِي الْوَلَايَةِ ح ۸۵

حدیث ۱۴/۱: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَمَنْ يَتَّقِرْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا﴾^{۷۹۳} قَالَ مَنْ تَوَلَّى الْأَوْصِيَاءَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَاتَّبَعَ آثَارَهُمْ

حدیث ۱۴/۱: امام باقر عليه السلام در باره آیه شریفه ﴿وَمَنْ يَتَّقِرْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا﴾ و هر که کار نیکی انجام دهد، ما بر نیکی او می افزاییم فرمود: هر که دوست بدارد اوصیاء آل محمد عليه السلام را و از ایشان پیروی کند.^{۷۹۴}

حدیث ۱۳: وَ إِلَيْهِ الْإِشَارَةُ بِقَوْلِهِ: ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾ قَالَ: الْكَلِمُ الطَّيِّبُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، وَ الْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ، قَالَ: ﴿الْعَمَلُ الصَّالِحُ﴾ حُبُّ عَلِيٍّ، فَكُلُّ عَمَلٍ لَيْسَ مَعَهُ حُبُّ عَلِيٍّ فَلَا يَرْفَعُ، وَ مَا لَا يَرْفَعُ لَا يُسْمَعُ، وَ مَا لَا يُسْمَعُ فَلَا يَنْفَعُ، وَ مَا لَا يَرْفَعُ وَ لَا يُسْمَعُ وَ لَا يَنْفَعُ، فَهُوَ وَبَالٌ وَ ضَلَالٌ وَ هَبَاءٌ مَنثورٌ

حدیث ۱۳: از امام صادق عليه السلام درباره‌ی آیه شریفه ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَ الْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾^{۷۹۵} کلام پاکیزه به سوی او بالا می رود و عمل صالح را او ترفیع می دهد سؤال شد؟ حضرت فرمود: کلمات طیب یعنی لا اله الا الله و محمد رسول الله و عمل صالح محبت علی عليه السلام است توضیح: پس هر عملی که در کنار آن محبت علی عليه السلام نباشد رفعت پیدا نمی کند و چیزی که رفعت پیدا نکند، شنیده نمی شود و

۷۹۳. الشوری آیه ۲۳

۷۹۴. الکافی ج ۸ ص ۳۷۹ باب خطبة لأمیر المؤمنین ح ۵۷۴

۷۹۵. فاطر آیه ۱۰.

چیزی که شنیده نشود فایده نخواهد داشت و چیزی که رَفَعَتْ داده نشده و شنیده نمی‌شود و فایده نخواهد داشت، وِبَالَ و گمراهی و غُبَارِ متلاشی شده است.^{۷۹۶}

مَحَبِّينَ وَاقِعِي أُمَّهُ أَطْهَارِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَزْهَرِ اسْ هَاي قِيَامَتِ دَرِ اَمَانَدِ

حدیث ۱۵: وَ مِنْهُ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا قَبْلَ اللَّهِ تَعَالَى مِنْهُ صَلَاتُهُ وَ صِيَامُهُ وَ قِيَامُهُ وَ اسْتَجَابَ دُعَاءَهُ أَلَا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا أَعْطَاهُ اللَّهُ بِكُلِّ عِرْقٍ فِي بَدَنِهِ مَدِينَةً فِي الْجَنَّةِ أَلَا وَ مَنْ أَحَبَّ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمِنَ مِنَ الْحِسَابِ وَ الْمِيزَانِ وَ الصَّرَاطِ أَلَا وَ مَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَنَا كَفِيلُهُ بِالْجَنَّةِ مَعَ الْأَنْبِيَاءِ أَلَا وَ مَنْ أَبْغَضَ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَكْتُوبًا بَيْنَ عَيْنَيْهِ آيَسٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ

حدیث ۱۵: و از ابن عمر روایت شده که: رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: هر که علی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را دوست بدارد. خدای تعالی از آن کس نماز و روزه و شب‌زنده‌داری و دعا و نیایش را می‌پذیرد آگاه باشید هر که علی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را دوست بدارد خداوند به شماره‌ی هر رگی که در بدنش باشد شهری در بهشت به او بخشد و هر که آل محمد را دوست داشته باشد از حساب، میزان، صراط در امانست و هر که به دوستی آل محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بمیرد من ضمانت کنم که با پیامبران وارد بهشت شود و هر که دشمن آل محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ باشد. روز رستاخیز میان دو چشمش نوشته شده که نا امید از رحمت خداست.^{۷۹۷}

۷۹۶. مشارق الانوار اليقين فصل على عليه السلام الميزان يوم القيامة ص ۹۷.

۷۹۷. ارشاد القلوب للدبلمی ج ۲ ص ۲۳۵ فصل فی حبه و التوعد علی بغضه و فضائل فاطمة عَلَيْهَا السَّلَامُ: ح ۷.

حدیث ۱۶: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ الْبَرْقِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَمَادِ الْكُوفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ الْحَجَّالِ عَنْ غَالِبِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: ذَكَرَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْفُرَاتِ قَالَ أَمَا إِنَّهُ مِنْ شِيعَةِ عَلِيِّ عليه السلام وَ مَا حُنْكَ بِهِ أَحَدٌ إِلَّا أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ.

حدیث ۱۶: امام صادق عليه السلام فرموده: فرات از شیعیان علی عليه السلام است، هیچ کس کاش به آن برداشته نمی شود مگر این که ما اهل بیت عليهم السلام را دوست خواهد داشت.^{۷۹۸}
توضیح: این که می فرماید از حساب، میزان، صراط در امانست به این معنی است که شخصی که اهل دوستی و محبت ائمه معصومین عليهم السلام به همراه پیروی از فرمایشات ایشان بوده از موافق سخت و هولناک به سلامت عبور خواهد کرد زیرا محبت به ائمه ی اطهار عليهم السلام به همراه پیروی از ایشان تنها راه نجات می باشد.

دوستی و محبت امیرالمؤمنین عليه السلام از زبان رسول خدا صلى الله عليه وآله

حدیث ۱۷: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله لِعَلِيِّ عليه السلام يَا عَلِيُّ يَا عَلِيُّ أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ السَّمْعِ وَ الْبَصْرِ وَ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ وَ الرُّوحِ مِنَ الْبَدَنِ حُبُّتَ إِلَيَّ كَالْمَاءِ الْبَارِدِ إِلَى ذِي الْغُلَّةِ الصَّادِي

۷۹۸. کامل الزیارات الباب الثالث عشر فضل الفرات و شربه و الغسل فيه ص ۴۹ ح ۱۴، وسائل الشیعة ج ۱۴ ص ۴۰۷ باب ۳۴ باب استحباب الشرب من ماء الفرات و الاغتسال فيه و التبرک به و التحنیک به ح ۱۹۴۷۳

حدیث ۱۷: حضرت رسول ﷺ به علی (علیه السلام) فرمود: ای علی (علیه السلام) تو در مقام و منزلت به منزله‌ی چشم و گوش و به منزله‌ی سر و روح از بدن منی، محبت و دوستی تو چنان در قلبم قرار گرفته مثل دوست داشتن آب سرد و گوارا برای شخصی که از شدت تشنگی می‌سوزد.^{۷۹۹}

حدیث ۱۸: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ أَحْمَدَ الْأَزْدِيِّ عَنْ أَبِي بِنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي بِنِ تَعْلِبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى آخَى بَيْنِي وَبَيْنَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) وَزَوْجَهُ ابْنَتِي مِنْ فَوْقِ سَبْعِ سَمَاوَاتِهِ وَأَشْهَدَ عَلَى ذَلِكَ مُقَرَّبِي مَلَائِكَتِهِ وَجَعَلَهُ لِي وَصِيًّا وَخَلِيفَةً فَعَلِيٌّ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ مُحِبُّهُ مُحِبِّي وَ مُبْغِضُهُ مُبْغِضِي وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَقْرَبُ إِلَى اللَّهِ بِمَحَبَّتِهِ.

حدیث ۱۸: رسول خدا ﷺ: به راستی خدای تبارک و تعالی میان من و علی بن ابی‌طالب (علیه السلام) برادری انداخت و فرزندم را به همسری او برگزید، از بالای هفت آسمان، و فرشتگان مقربش را گواه آن ساخت و او را وصی و خلیفه‌ام نمود، علی (علیه السلام) از من است و من از او دوستش دوست من و دشمنش دشمن من، فرشته‌ها به دوستی او خود را مقرب خدا سازند.^{۸۰۰}

۷۹۹. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۴۶۹ [قصة ليلة المبيت]، مدینة معاجز الأئمة الإثنی عشر ج ۱ ص ۴۵۹ باب الثامن و الثمانون و مائة ما رآه أبو البختری بن هشام ليلة مبيت أمير المؤمنين علی فراش رسول الله حين قصد علیا ليقته من انقلاب الجبال و انشقاق الأرض و غیر ذلك .....

۸۰۰. الأمالی للصدوق ص ۱۲۵ المجلس ۲۶ ح ۶.

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْأَسَدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا زُفَيْرَةُ بِنْتُ إِسْحَاقَ
 بْنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام
 قَالَتْ حَدَّثَنِي أَبِي إِسْحَاقُ بْنُ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ عليه السلام قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي مُوسَى بْنُ
 جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَلِيٍّ بْنِ
 الْحُسَيْنِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَزُولُ قَدَمَا
 عَبْدِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ وَ عَنْ شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ وَ
 عَنْ مَالِهِ مَنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَ فِيمَا أَنْفَقَهُ وَ عَنْ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ.

مناقب: ابو سعید خدری از پیامبر اکرم ﷺ نقل کرد که فرمود: بنده در روز
 قیامت قدم بر نمی‌دارد مگر اینکه از چهار چیز از او سؤال می‌کنند، از عمرش که در
 چه راه به پایان برده. از جوانی که در چه راه به پایان رسانده و از مالش که از
 کجا کسب کرده و در چه راه صرف نموده و از حب ما اهل بیت علیهم السلام.^{۸۰۱}

أَرْبَعِينَ الْمَكِّيَّ وَ وِلَايَةَ الطَّبْرِيِّ فَقِيلَ لَهُ فَمَا آيَةُ مَحَبَّتِكُمْ مِنْ بَعْدِكُمْ فَوَضَعَ
 يَدَهُ عَلَى رَأْسِ عَلِيٍّ عليه السلام وَ هُوَ عَلَى جَانِبِهِ فَقَالَ إِنَّ حُبِّي مِنْ بَعْدِي حُبُّ هَذَا
 اربعين مکی و ولایت طبری به پیامبر اکرم ﷺ عرضه داشت: نشانه محبّت و
 دوستدار شما بعد از شما چیست؟ دست بر روی سر علی عليه السلام گذاشت که در پهلوی
 آن جناب بود و فرمود: دوستی با من پس از من دوستی با این است.^{۸۰۲}

۸۰۱. الخصال ج ۱ ص ۲۵۳ باب لا تزول قدما عبد يوم القيامة حتى يسأل عن أربع ح ۱۲۵
 ۸۰۲. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام ج ۲ ص ۱۵۳ فصل في منزلته عند الميزان و الكتاب و
 الحساب و نحوها

همین روایت با این اضافه تکرار می‌شود هر که او را دوست بدارد ما را دوست داشته و دشمن او دشمن ما است.

ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْ عَبْدِ حَسَنَةَ حَتَّى يَسْأَلَهُ عَنْ حُبِّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام

ابن عباس گفت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: قسم به آن کس که مرا مبعوث نموده خداوند از هیچ کسی کار نیکی را نمی‌پذیرد، مگر اینکه از او سؤال می‌کند از حبّ علی بن ابی طالب علیه السلام.^{۸۰۳}

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ النَّخَعِيُّ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ النَّوْفَلِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ثَابِتِ بْنِ أَبِي صَفِيَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَجْمَعَ اللَّهُ لَهُ الْخَيْرَ كُلَّهُ فَلْيُؤَالَ عَلِيًّا بَعْدِي وَ لِيُؤَالَ أَوْلِيَاءَهُ وَ لِيُعَادِ أَعْدَاءَهُ.

امالی صدوق: ابن عباس گفت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: هر که دوست دارد خداوند برایش تمام خیر را فراهم کند باید علی علیه السلام را بعد از من دوست داشته باشد، دوستانش را دوست بدارد و دشمنانش را دشمن.^{۸۰۴}

۸۰۳. الدر النظیم فی مناقب الأئمة اللہامیم ص ۱۰۷ فصل فی ذکر الإسراء و المعراج

۸۰۴. الأمالی (للصدوق) النص ۴۷۴ المجلس الثانی و السبعون ح ۷

نیکی دوستی با ماست

۴۷۵

أَخْبَرَنَا جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِي الْمَفْضَلِ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو عَرُوبَةَ الْحُسَيْنِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ
 بْنِ أَبِي مَعْشَرَ الْحَرَّانِيُّ إِجَازَةً، قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُوسَى ابْنُ بِنْتِ السُّدِّيِّ
 الْفَزَارِيِّ الْكُوفِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ حُمَيْدِ الْحَنَاطِ، عَنْ فَضَيْلِ الرَّسَّانِ، عَنْ نَفِيعِ
 أَبِي دَاوُدَ السَّبَّيْعِيِّ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْجَدَلِيُّ، قَالَ: قَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي
 طَالِبٍ عليه السلام: أَلَا أُحَدِّثُكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام بِالْحَسَنَةِ الَّتِي مَنُ جَاءَ بِهَا أَمِنَ مِنْ فِرَاعِ
 يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَ السَّيِّئَةِ الَّتِي مَنُ جَاءَ بِهَا أَكَبَّ اللَّهُ وَجْهَهُ فِي النَّارِ قُلْتُ: بَلَى يَا أَمِيرَ
 الْمُؤْمِنِينَ. قَالَ: الْحَسَنَةُ حُبُّنَا، وَ السَّيِّئَةُ بُغْضُنَا.

ابو عبدالله جدلی گفت: حضرت علی بن ابیطالب عليه السلام به من فرمودند: ای
 ابوعبدالله آیا تو را از کرداری نیک که هرکه آن را انجام دهد از هراس روز قیامت
 ایمن می‌شود و از کرداری ناپسند که هرکه به آن آلوده شود خداوند به رو در
 دوزخش می‌اندازد آگاه نکنم؟ من عرضه داشتم: چرا ای امیرالمومنین. حضرت
 فرمودند: نیکی، دوستی ما و بدی دشمنی با ماست. ^{۸۰۵}

دوستی و محبت اهل بیت

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ، عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله: أَحِبُّوا اللَّهَ بِمَا يَغْذُوكُمْ بِهِ مِنْ نِعَمِهِ، وَ أَحِبُّوا لِحُبِّ اللَّهِ، وَ أَحِبُّوا أَهْلَ بَيْتِي عليهم السلام لِحُبِّي.

پیامبر صلى الله عليه وآله فرمودند: خدا را به سبب نعمت‌هایی که به شما روزی کرده دوست بدارید و مرا به خاطر دوستی خدا دوست بدارید و اهل بیت عليهم السلام مرا بخاطر محبت من دوست بدارید. ۸۰۶

محبت شدید ملائکه الهی به امیرالمؤمنین

حدیث ۱۹: وَ مِنْهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَوْلُ مَنْ اتَّخَذَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام أَخًا مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ إِسْرَافِيلُ عليه السلام ثُمَّ مِيكَائِيلُ عليه السلام ثُمَّ جَبْرَائِيلُ عليه السلام وَ أَوْلُ مَنْ أَحَبَّهُ مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ حَمَلَةُ الْعَرْشِ ثُمَّ رِضْوَانُ عليه السلام خَازِنُ الْجَنَّةِ ثُمَّ مَلَكُ الْمَوْتِ عليه السلام وَ إِنَّ مَلَكَ الْمَوْتِ عليه السلام يَتَرَحَّمُ عَلَيَّ مُحَمَّدٌ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام كَمَا يَتَرَحَّمُ عَلَيَّ الْأَنْبِيَاءُ

حدیث ۱۹: و از عبدالله بن مسعود است: رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: اول کسی که از آسمان علی عليه السلام را به برادری انتخاب کرد. اسرافیل عليه السلام بود، بعد میکائیل عليه السلام بعد جبرئیل عليه السلام و اول کسی که از اهل آسمان علی عليه السلام را دوست می‌داشت حاملین عرش بعد رضوان عليه السلام گنجینه‌دار بهشت بعد فرشته‌ی مرگ، و همانا فرشته‌ی مرگ بردوستان علی عليه السلام رحم کند، همان طوری که بر پیامبران رحم

کرده.^{۸۰۷} (مقصود از دوستان کسانی می باشد که در کردار و عمل از سیره و روش ایشان پیروی کرده محبت بدون عمل سودی نخواهد داشت و تأیید کننده این کلام سخن امام صادق علیه السلام است که می فرماید: شفاعت ما هرگز به کسی که نمازش را سبک بشمارد نمی رسد همچنین دیگر فرمایش ایشان که فرمودند: اگر اهل عمل نباشید دوستی ما برایتان سودی نخواهد داشت).

با محبت علی علیه السلام اعمال سنجیده می شود

حدیث ۲۰: قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام:
 ... وَ قَوْلُهُ ﴿وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ﴾ قَالَ السَّمَاءُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ
 وَ الْمِيزَانُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ نَصَبَهُ لِخَلْقِهِ قُلْتُ ﴿أَلَا تَطْعَمُوا فِي الْمِيزَانِ﴾ قَالَ لَا تَعْصُوا
 الْإِمَامَ قُلْتُ ﴿وَ أَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ﴾ أَقِيمُوا الْإِمَامَ الْعَدْلَ قُلْتُ ﴿وَ لَا تُخْسِرُوا
 الْمِيزَانَ﴾ قَالَ وَ لَا تَبْخَسُوا الْإِمَامَ حَقَّهُ وَ لَا تَظْلِمُوهُ وَ قَوْلُهُ

حدیث ۲۰: از امام رضا علیه السلام درباره ..... و این آیه ﴿وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ﴾^{۸۰۸} منظور از سماء پیامبر صلى الله عليه وآله است که به جانب خود بلندش نموده و میزان امیرالمؤمنین علیه السلام است که برای مردم قرار داده است گفتم معنی ﴿أَلَا تَطْعَمُوا فِي الْمِيزَانِ﴾^{۸۰۹} فرمود: یعنی مخالفت با امام علیه السلام نکنید گفتم معنی ﴿وَ أَقِيمُوا الْوَزْنَ﴾

۸۰۷. ارشاد القلوب ج ۲ ص ۲۳۵ فصل فی حبه و التواعد علی بغضه و فضائل فاطمة علیها السلام،

۸۰۸. الرحمن آیه ۷

۸۰۹. الرحمن آیه ۸

بِالْقِسْطِ ﴿٨١٠﴾ فرمود: پشتیبانی کنید از امام عادل، پرسیدم از معنی ﴿وَلَا تُخْسِرُوا

الْمِيزَانَ﴾ ﴿٨١١﴾ فرمود: یعنی کوتاهی در حق امام علیؑ نکنید و به او ستم روا مدارید ﴿٨١٢﴾

حدیث ۲۱: قَالَ الْعَالِمُ الْعَلِيُّ: ﴿وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ﴾ السَّمَاءَ رَسُولُ

اللَّهِ وَالْمِيزَانَ عَلِيُّ الْعَلِيِّ لِأَنَّ بِحُبِّهِ تُوزَنُ الْأَعْمَالُ، وَقَوْلُهُ: ﴿وَلَا تُخْسِرُوا

الْمِيزَانَ﴾ أَيُّ لَا تَظْلِمُوا عَلِيًّا حَقَّهُ لِأَنَّهُ مَنْ جَهِلَ حَقَّهُ لَا مِيزَانَ لَهُ.

حدیث ۲۱: از امام باقر علیؑ درباره‌ی آیه شریفه ﴿وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ

الْمِيزَانَ﴾ ﴿٨١٣﴾ آسمان را برافراشت و وضع کرد میزان را سؤال شد، ایشان فرمودند:

آسمان یعنی پیامبر ﷺ و میزان یعنی علیؑ چرا که با محبت او اعمال سنجیده

می‌شود ﴿وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ﴾ ﴿٨١٤﴾ و نگاهید در میزان، یعنی در حق علیؑ ظلم

نکنید، چرا که هر که حق او را نَشِنَاسَدَ میزانی نخواهد داشت. ﴿٨١٥﴾

٨١٠. الرحمن آية ٩

٨١١. الرحمن آية ٩

٨١٢. تفسير القمي ج ٢ ص ٣٤٣ [سورة الرحمن (٥٥): الآيات ٧ الى ١٣]

٨١٣. الرحمن آية ٧.

٨١٤. الرحمن آية ٩.

٨١٥. مشارق الانوار اليقين ص ٩٦ فصل على عليه السلام الميزان يوم القيامة.

مَحَبَّتِ اميرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) مایه نجات از آتش

۴۷۹

حدیث ۲۲: قَالَ النَّبِيُّ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): ... وَإِنَّ لِلَّهِ بَاباً مَنْ دَخَلَ مِنْهُ نَجَا مِنَ النَّارِ وَهُوَ

حُبُّ عَلِيٍّ (عليه السلام)

حدیث ۲۲: پیامبر اکرم (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): ... بدانید خداوند راهی قرار داده که هر که در آن وارد شود از آتش نجات می‌یابد و آن راه محبت علی (عليه السلام) است. ^{۸۱۶} (آری محبتی که توام با پیروی از ایشان باشد مایه‌ی امانست از آتش دوزخ)

القربى ائمه معصومینند

﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ ^{۸۱۷}

بگو در مقابل رسالت خویش از شما اجری نمی‌خواهم جز مودت و دوستی اهل بیتم

حدیث ۲۳: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ

عَنْ مُثَنَّى عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَجَلَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى قُلْ ﴿لَا

أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ قَالَ هُمْ الْأَيْمَةُ (عليه السلام) *

حدیث ۲۳: امام صادق (عليه السلام) در تفسیر ﴿الْقُرْبَى﴾ فرمود: ﴿الْقُرْبَى﴾ ائمه معصومینند ^{۸۱۸}

۸۱۶. مشارق الانوار اليقين ص ۹۳ فصل على عليه السلام الإمام المبین.

۸۱۷. سوره مبارکه شوری آیه ۲۳

۸۱۸. الكافی ج ۱ ص ۴۱۳ بابٌ فِيهِ نَكَتٌ وَتُنْفٌ مِنَ التَّنْزِيلِ فِي الْوَلَايَةِ ح ۷

محبت به ایشان

حدیث ۲۴: قَالَ مُحَمَّدٌ بْنُ الْعَبَّاسِ رَحِمَهُ اللَّهُ حَدَّثَنَا الْمُنْذِرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَمِّي الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ قَالَ مُحَمَّدٌ بْنُ عَلِيٍّ ابْنُ الْحَنْفِيَّةِ إِنَّمَا حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ شَيْءٌ يَكْتُبُهُ اللَّهُ فِي أَيْمَنِ قَلْبِ الْمُؤْمِنِ وَمَنْ كَتَبَهُ اللَّهُ فِي قَلْبِهِ لَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ مَحْوَهُ أَمَا سَمِعْتَ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ ﴿أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ﴾ فَحُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ الْإِيمَانُ.

حدیث ۲۴: محمد بن بشیر گفت محمد بن حنفیه چنین بیان کرد: محبت با ما اهل بیت علیهم السلام چیزی است که در قسمت راست قلب مؤمن نوشته می شود و قلب هر کسی را که خداوند با محبت و ولای ما نقش بست هیچ کس را یارای آن نیست که محوش کند در این آیه مبارکه توجه نکرده ای که می فرماید: ﴿أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ﴾^{۸۱۹} محبت با ما اهل بیت علیهم السلام ایمان است.^{۸۲۰}

حدیث ۲۵: تفسیر الإمام علیه السلام: ...ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مَعَاشِرَ عِبَادِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ بِخِدْمَةِ مَنْ أَكْرَمَهُ اللَّهُ بِالْإِرْتِضَاءِ وَاجْتِبَاهِ بِالْإِصْطِفَاءِ وَجَعَلَهُ أَفْضَلَ أَهْلِ الْأَرْضِ وَالسَّمَاءِ بَعْدَ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام وَبِمُؤَالَاةِ أَوْلِيَائِهِ وَمُعَادَاةِ أَعْدَائِهِ

حدیث ۲۵: رسول خدا صلی الله علیه و آله: ای بندگان خدا بر شما باد به خدمت کردن کسی که خدا او را اکرام کرد و گرامی داشت، به اینکه او را پسندید و از میان خلق خود برگزید و به او رتبه اصطفاء عطا کرد و او را بهترین اهل آسمانها و زمین بعد از

۸۱۹. المجادلة آية ۲۲

۸۲۰. تأویل الآيات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۶۵۰ [سورة المجادلة (۵۸): آية ۲۲]

محمد ﷺ که سرور انبیاء است قرار داد و بر شما باد به دوستی کردن با دوستان آن حضرت یعنی علی بن ابیطالب (علیه السلام) ^{۸۲۱}

حدیث ۲۶: رَوَى أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ الْكَرَّاجِيُّ فِي كِتَابِهِ كَنْزَ الْفَوَائِدِ حَدِيثًا مُسْنَدًا يَرْفَعُهُ إِلَى سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ النَّبِيُّ: ... وَ حُبُّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) سَيِّدُ الْأَعْمَالِ

حدیث ۲۶: رسول خدا ﷺ: حُبُّ عَلِيِّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) سَرَوْرَ تَمَامِي أَعْمَالِ اسْت. ^{۸۲۲}

حدیث ۲۷: عَنْ رَبِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قِيلَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنَّا نُسَمِّي بِأَسْمَائِكُمْ وَ أَسْمَاءِ آبَائِكُمْ فَيَنْفَعُنَا ذَلِكَ فَقَالَ إِي وَ اللَّهِ وَ هَلِ الدِّينُ إِلَّا الْحُبُّ قَالَ اللَّهُ ﴿إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾
حدیث ۲۷: ربیع پسر عبد الله گفت به امام صادق (علیه السلام) عرضه داشتند: فدایت شویم ما بچه‌های خود را به نام شما و پدران گرامتان می‌نامیم آیا این کار برای ما سودمند است. فرمود: آیا دین جز محبت است؟ خداوند می‌فرماید ﴿إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ

۸۲۱. تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب ج ۲ ص ۳۰۸ [سورة البقرة (۲): الآيات ۲۰۱ الى ۲۰۷]،
تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۹۶ [سورة البقرة (۲): آية ۲۰۷]، التفسیر

المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۱۲۷ [محبته على ع و آله] ذیل ح ۶۴

۸۲۲. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۸۳۰ [سورة الإخلاص (۱۱۲): الآيات ۱ الى ۴]، کنز الفوائد ج ۲ ص ۲۳۸ نصوص مفقودة من نسخة الكتاب المطبوعة

اللَّهِ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ﴿۸۲۳﴾ بگو (ای پیغمبر): اگر خدا را دوست می‌دارید مرا پیروی کنید تا خدا شما را دوست دارد و گناه شما را ببخشد. ۸۲۴

حدیث ۲۸: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنِ الرَّضَا عليه السلام قَالَ: مَنْ وَالَاهُمْ فَقَدْ وَالَى اللَّهَ وَ مَنْ عَادَاهُمْ فَقَدْ عَادَى اللَّهَ وَ مَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهَ وَ مَنْ جَهَلَهُمْ فَقَدْ جَهَلَ اللَّهَ وَ مَنْ اعْتَصَمَ بِهِمْ فَقَدْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ وَ مَنْ تَحَلَّى مِنْهُمْ فَقَدْ تَحَلَّى مِنَ اللَّهِ *

حدیث ۲۸: از زبان امام معصوم آمده: کسی که ایشان را دوست بدارد خدا را دوست داشته و کسی که با ایشان دشمنی ورزد با خدا دشمنی نموده، هر که ایشان را بشناسد خدا را شناخته و کسی که ایشان را نشناسد خدا را نشناخته، هر که به ایشان پناه برد به خدا پناه برده و هر که از ایشان روی گرداند از خدا روی گردانیده ۸۲۵

حدیث ۲۹: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أُورَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ ﴿وَ هُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَ هُدُوا إِلَى صِرَاطِ الْحَمِيدِ﴾ قَالَ ذَاكَ حَمْزَةٌ وَ جَعْفَرُ وَ عُبَيْدَةُ وَ سَلْمَانُ وَ أَبُو ذَرٍّ وَ الْمُقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَ عَمَّارُ هُدُوا إِلَى أَمِيرِ

۸۲۳. آل عمران آیه ۳۱

۸۲۴. البرهان فی تفسیر القرآن ج ۱ ص ۶۱۱ [سورة آل عمران (۳) آیه ۳۱] ح ۱۶۵۸، تفسیر

العیاشی ج ۱ ص ۱۶۸ [سورة آل عمران (۳) آیه ۳۱] ح ۲۸

۸۲۵. الکافی ج ۴ ص ۵۷۹ بَابُ الْقَوْلِ عِنْدَ قَبْرِ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى وَ أَبِي جَعْفَرِ الثَّانِي وَ مَا يُجْزَى

مِنَ الْقَوْلِ عِنْدَ كُلِّهِمْ ح ۲

﴿حَبَبَ إِلَيْكُمْ الْإِيمَانَ وَ زَيْنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ يَعْنِي أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ
﴿و كَرَهُ إِلَيْكُمْ الْكُفْرَ وَ الْفُسُوقَ وَ الْعِصْيَانَ﴾ الْأَوَّلَ وَ الثَّانِيَّ وَ الثَّلَاثَ

حدیث ۲۹: عبد الرحمن بن کثیر از امام صادق علیه السلام در باره آیه ﴿وَ هُدُوا إِلَى

الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَ هُدُوا إِلَى صِرَاطِ الْحَمِيدِ﴾^{۸۲۶} پرسیدم فرمود: آن‌ها حمزه و جعفر و عبیده و سلمان و ابو ذر و مقداد بن اسود و عمارند که هدایت به جانب امیرالمؤمنین علیه السلام یافتند ﴿حَبَبَ إِلَيْكُمْ الْإِيمَانَ وَ زَيْنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾^{۸۲۷} یعنی امیرالمؤمنین علیه السلام محبت ایمان را در دل شما انداخت و آن را به نظر شما آراست. ﴿وَ كَرَهُ إِلَيْكُمْ الْكُفْرَ وَ الْفُسُوقَ وَ الْعِصْيَانَ﴾^{۸۲۸} و ناپسند نمود در نظر شما کفر و فسق و خطا را که مراد از این سه فقره اولی و دومی و سومی است.^{۸۲۹}

حدیث ۳۰: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنِ الْفُضَيْلِ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: نَظَرَ إِلَى النَّاسِ يَطُوفُونَ حَوْلَ الْكَعْبَةِ فَقَالَ هَكَذَا كَانُوا يَطُوفُونَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ إِنَّمَا أَمَرُوا أَنْ يَطُوفُوا بِهَا ثُمَّ يَنْفِرُوا إِلَيْنَا فَيُعَلِّمُونَا وَلَا يَتَّبِعُونَ مَوَدَّتَهُمْ وَ يَعْزُبُوا عَلَيْنَا نُصْرَتَهُمْ ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ ﴿فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾*

حدیث ۳۰: و دلیل آن روایت از امام باقر علیه السلام است. آن حضرت به مردمی که در اطراف کعبه طواف می‌کردند نگاهی کرده و فرمودند: در عصر جاهلیت نیز این گونه طواف می‌کردند، همانا مردم وظیفه دارند کعبه را طواف کنند، سپس به طرف ما

۸۲۶. الحج آیه ۲۴

۸۲۷. الحجرات آیه ۷

۸۲۸. الحجرات آیه ۷

۸۲۹. الکافی ج ۱ ص ۴۲۶ باب فيه نکت و نتف من التنزیل فی الولاية ح ۷۱

روی آورده ولایت و محبت خود را نسبت به ما اظهار کرده، نصرت و یاری خویش را به ما عرضه کنند. سپس این آیهی شریفه را تلاوت فرمود ﴿فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾^{۸۳۰} دل‌های مردم را طوری قرار ده که به طرف آن‌ها مایل باشند.^{۸۳۱}

در قیامت از مودت امه اطهار علیهم‌السلام پرسیده می‌شود

حدیث ۳۱: قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَزَارِيُّ مُعْنَعًا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ ﴿وَإِذَا الْمَوْؤُدَةُ سُئِلَتْ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ﴾ قَالَ ذَلِكَ حَقًّا الْوَاجِبُ عَلَى النَّاسِ وَحُبُّنَا الْوَاجِبُ عَلَى الْخَلْقِ قَتَلُوا مَوَدَّتَنَا

حدیث ۳۱: در کتاب تفسیر فرات می‌نویسد: جعفر بن محمد فزاری با سند خود از امام صادق علیه‌السلام نقل می‌کند که حضرتش در تفسیر آیهی شریفه ﴿وَإِذَا الْمَوْؤُدَةُ سُئِلَتْ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ﴾^{۸۳۲} در آن هنگام که از مودت سؤال شود؟ یعنی مودت ما، به کدامین گناه کشته شده است؟ فرمودند: منظور از این آیه، همان حق لازم ما بر مردم است، و همان محبت واجب شده ما بر مخلوقات است، آنان مودت و محبت ما را کشته و از بین بردند^{۸۳۳}

۸۳۰. ابراهیم آیه ۳۷

۸۳۱. ابراهیم آیه ۳۷، الکافی: ج ۱ ص ۳۹۲ بَابُ أَنَّ الْوَاجِبَ عَلَى النَّاسِ بَعْدَ مَا يَقْضُونَ مَنَاسِكَهُمْ أَنْ يَأْتُوا الْإِمَامَ فَيَسْأَلُونَهُ عَنْ مَعَالِمِ دِينِهِمْ وَيُعَلِّمُونَهُمْ وَلَا يَتَّهَمُوا وَلَا يَتَّبِعُوا لَهُمْ ح ۱.

۸۳۲. التکویر الآیات ۸-۹

۸۳۳. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام ج ۴ ص ۸۴ فصل فی مقتلہ، تفسیر فرات الکوفی ص ۵۴۲

[سورة التکویر (۸۱) الآيات ۸ الى ۹] ح ۶۹۶

حدیث ۳۲: فِي الْمَشَارِقِ، بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْمُفَضَّلِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ﴾^{۸۳۴} قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) مَنْ تَرَاهُمْ نَحْنُ وَ اللَّهُ هُمْ إِلَيْنَا يَرْجِعُونَ وَ عَلَيْنَا يُعْرَضُونَ وَ عِنْدَنَا يَقْضُونَ وَ عَنْ حُبِّنا يُسْأَلُونَ.

حدیث ۳۲: بُرْسِي در مشارق: باسناد خود از مفضل در مورد آیه: ﴿إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ﴾ نقل کرد که امام صادق (عليه السلام) فرمود: خیال می‌کنی این‌ها کیانند که حساب مردم به آن‌ها واگذار می‌شود. به خدا قسم ما هستیم به سوی ما بر می‌گردند و بر ما عرضه می‌شوند و نزد ما حکومت می‌شوند و از محبت ما سؤال خواهند شد.^{۸۳۵}

حدیث ۳۳: وَ عَنْهُ، قَالَ: أَخْبَرَنَا جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَرَاءِ الْكَبِيرِ سَنَةَ عَشْرٍ وَ ثَلَاثِمِائَةٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلِ الْأَنْبَارِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُعْتَبُ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْلِمٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ، قَالَ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ (صلى الله عليه وآله) فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْ لِلْجَنَّةِ مَنْ ثَمَنٍ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: مَا ثَمَنُهَا قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَقُولُهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ مُخْلِصاً بِهَا. قَالَ: وَ مَا إِخْلَاصُهَا قَالَ: الْعَمَلُ بِمَا بُعِثْتُ بِهِ فِي حَقِّهِ، وَ حُبُّ أَهْلِ بَيْتِي. قَالَ: وَ حُبُّ أَهْلِ بَيْتِكَ لِمَنْ حَقَّهَا قَالَ: أَجَلٌ، إِنَّ حُبَّهُمْ لَأَعْظَمُ حَقَّهَا.

حدیث ۳۳: جابر بن عبد الله انصاری، راوی مشهور پیامبر (صلى الله عليه وآله)، چنین روایت کرده است، بادیه نشینی، نزد پیامبر (صلى الله عليه وآله) آمد و گفت: ای پیامبر خدا! آیا بهشت، بهایی دارد؟ فرمود: آری عرضه داشت: بهایش چیست؟ فرمود: کلمه لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ که بنده صالح، آن را

۸۳۴. الغاشية الآيات ۲۶-۲۵

۸۳۵. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ۲۸۴.

از روی اخلاص بگوید. گفت: اخلاص آن چیست؟ فرمود: عمل کردن به آن چه برای آن، فرستاده شده‌ام و دوست داشتن اهل بیت من گفت: دوست داشتن اهل بیت تو، از حقوق این کلمه است؟ فرمود: آری! دوست داشتن آنان، بزرگ ترین حق آن است. ۸۳۶

حدیث ۳۴: **إِنَّ لِلَّهِ إِلَهًا إِلَّا اللَّهُ شُرُوطًا وَإِنِّي [أَنَا] وَ ذُرِّيَّتِي مِنْ شُرُوطِهَا**

حدیث ۳۴: امیرالمومنین عليه السلام: همانا برای لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ شروطی است و من و ذریه‌ام از شروط آن هستیم ۸۳۷

حدیث ۳۵: **قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله: وَ حُبُّ أَهْلِ بَيْتِي وَ ذُرِّيَّتِي اسْتِكْمَالُ الدِّينِ**

حدیث ۳۵: رسول خدا صلى الله عليه وآله در حدیثی پر معنا فرمودند: دوست داشتن اهل بیت من و فرزندانم، کمال دین است. ۸۳۸

حدیث ۳۶: **قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله: وَ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ نِظَامُ الدِّينِ**

حدیث ۳۶: امام صادق عليه السلام: دوست داشتن ما اهل بیت، نظام دین است. ۸۳۹

حدیث ۳۷: **عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنِي خَلَادُ الْمُقْرِي عَنْ قَيْسِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ كَيْثِ**

بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله الزُّمُومَا مَوَدَّتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَإِنَّهُ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ وَ هُوَ يَوَدُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ دَخَلَ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَتِنَا وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَنْتَفِعُ عَبْدٌ بِعَمَلِهِ إِلَّا بِمَعْرِفَةِ حَقُّنَا.

حدیث ۳۷: از پیامبر خدا صلى الله عليه وآله چنین روایت شده که فرمودند: به دوستی ما اهل بیت عليهم السلام چنگ زنید، زیرا هر که خداوند عز و جل را، در حالی که ما را دوست

۸۳۶. الأمالی للطوسی ص ۵۸۳ [۲۴] مجلس خمسين و أربعمائة ح ۱۲

۸۳۷. تصنیف غرر الحکم و درر الکلم ص ۱۱۵ فی فضائلهم ح ۲۰۰۲

۸۳۸. الأمالی للصدوق ص ۱۹۲ المجلس الخامس و الثلاثون ح ۱

۸۳۹. الأمالی للطوسی ص ۲۹۶ المجلس الحادی عشر ح ۲۹

داشته باشد، دیدار کند، با شفاعت ما به بهشت می‌رود. قسم به آن کسی که جانم در دست اوست عمل هیچ بنده‌ای برایش نافع نیست مگر اینکه حق ما را بشناسد.^{۸۴۰}

حدیث ۳۸: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ اجْعَلُوا أَهْلَ بَيْتِي مِنْكُمْ مَكَانَ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ وَ مَكَانَ الْعَيْنَيْنِ مِنَ الرَّأْسِ فَإِنَّ الْجَسَدَ لَا يَهْتَدِي إِلَّا بِالرَّأْسِ وَ لَا يَهْتَدِي الرَّأْسُ إِلَّا بِالْعَيْنَيْنِ.

حدیث ۳۸: رسول خدا ﷺ: خاندانم رو نسبت به خود همچون جایگاه سر در بدن و دو چشم از سر قرار دهید زیرا بدن جز به سبب سر هدایت نمی‌شود و سر جز به سبب چشمان راه به جایی نمی‌برد.^{۸۴۱}

حدیث ۳۹: عَنْهُ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ حَقَّقَ حُبَّنَا فِي قَلْبِهِ جَرَى يَتَابِعُ الْحِكْمَةَ عَلَى لِسَانِهِ وَ جُدَّدَ الْإِيمَانُ فِي قَلْبِهِ وَ جُدِّدَ لَهُ عَمَلُ سَبْعِينَ نَبِيًّا وَ سَبْعِينَ صَدِيقًا وَ سَبْعِينَ شَهِيدًا وَ عَمَلُ سَبْعِينَ عَابِدًا عَبْدَ اللَّهِ سَبْعِينَ سَنَةً.

حدیث ۳۹: مفضل از حضرت صادق ﷺ نقل کرد که حضرت فرمودند: هر که اهل بیت ﷺ را دوست داشته باشد و محکم کند حب ما را در دل خویش سرچشمه‌های حکمت از زبانش جاری می‌شود، ایمان در دلش تجدید می‌گردد و برای او عمل هفتاد پیامبر را می‌نویسند با هفتاد صدیق و هفتاد شهید و عمل هفتاد عابدی را که هفتاد سال عبادت خدا را کرده باشد.^{۸۴۲}

۸۴۰. المحاسن ج ۱ ص ۶۱ باب ۸۱ ثواب مودة آل محمد ح ۱۰۵

۸۴۱. الأمالی (للطوسی) ص ۴۸۲ [۱۷] المجلس السابع عشر ح ۲۲

۸۴۲. المحاسن ج ۱ باب ۸۰ ثواب من أحب آل محمد ح ۱۰۳

حدیث ۴۰: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ ذَاكِرُ اللَّهِ أَحَبُّ إِلَيْهِ تَعَالَى وَرَسُولُهُ صلى الله عليه وآله وَأَحَبُّ أَهْلِ بَيْتِي عليهم السلام صَادِقًا غَيْرَ كَاذِبٍ وَأَحَبُّ الْمُؤْمِنِينَ شَاهِدًا وَغَائِبًا أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ يَتَحَنَّنُوا.

حدیث ۴۰: امیرالمومنین عليه السلام فرمود: زمانی که این آیه نازل شد ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾^{۸۴۳} رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: ذاکر خدا، دوست دارد خداوند سبحان و رسولش را و دوست دارد اهل بیت را صادقانه...^{۸۴۴}

حدیث ۴۱: وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَنْ أَرَادَ التَّوَكُّلَ عَلَى اللَّهِ فَلْيُحِبِّ أَهْلَ بَيْتِي وَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْجُوَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ فَلْيُحِبِّ أَهْلَ بَيْتِي وَمَنْ أَرَادَ الْحِكْمَةَ فَلْيُحِبِّ أَهْلَ بَيْتِي وَمَنْ أَرَادَ دُخُولَ الْجَنَّةِ بِغَيْرِ حِسَابٍ فَلْيُحِبِّ أَهْلَ بَيْتِي فَوَ اللَّهُ مَا أَحَبَّهُمْ أَحَدٌ إِلَّا رَبِحَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

حدیث ۴۱: رسول خدا صلى الله عليه وآله: کسی که توکل بر خداوند را اراده کرده، باید اهل بیت مرا دوست داشته باشد و کسی که نجات از عذاب قبر را اراده کرده، باید اهل بیت مرا دوست داشته باشد و کسی که حکمت را اراده کرده، پس بر او است که اهل بیت مرا دوست داشته باشد و کسی که داخل شدن بدون حساب را به بهشت اراده

۸۴۳. الرعد آیه ۲۸

۸۴۴. الجعفریات الأشعنیات ص ۲۲۴ باب خسارة من حرم الدعاء ح ۲

کرده، پس باید اهل بیت مرا دوست داشته باشد، پس به خدا قسم، کسی آن‌ها را دوست ندارد، مگر این که در دنیا و آخرت سود کند.^{۸۴۵}

حدیث ۴۲: عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ أَوْ غَيْرِهِ عَنْ حَفْصِ الدَّهَّانِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ فَوْقَ كُلِّ عِبَادَةٍ عِبَادَةٌ وَ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَفْضَلُ عِبَادَةٍ.

حدیث ۴۲: امام صادق عليه السلام: بالاتر از هر عبادت، عبادت دیگری است، و عشق ما اهل بیت عليهم السلام بالاترین عبادت است.^{۸۴۶}

حدیث ۴۳: قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام: ثُمَّ قَالَ وَ اللَّهُ مَا أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا وَ وَالِي غَيْرِنَا وَ مَنْ عَرَفَ حَقَّنَا وَ أَحَبَّنَا فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى

حدیث ۴۳: امام صادق عليه السلام: به خدا سوگند هر که دنیا را دوست بدارد و به کسی جز ما دوستی ورزد خدا را دوست نداشته، و هر که حق ما را شناسد و دوستان دارد خداوند تبارک و تعالی را دوست داشته است.^{۸۴۷}

حدیث ۴۴: وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيِّ عليه السلام قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله أَوَّلُ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ الْعَبْدُ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ.

حدیث ۴۴: رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: اولین چیزی که از بنده سؤال می‌شود، محبت ما اهل بیت عليهم السلام است.^{۸۴۸}

۸۴۵. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۱۱۶ باب ۴ ثواب جبهه و نصرهم و ولايتهم و أنها أمان من النار ح ۹۲، مائة منقبة من مناقب أمير المؤمنين والأئمة ص ۸۴ المنقبة الحادية والخمسون

۸۴۶. المحاسن ج ۱ ص ۱۵۰ باب ۲۰ باب الحب ح ۶۷

۸۴۷. الكافي ج ۸ ص ۱۲۹ حدیث نادر ح ۹۸

۸۴۸. عيون أخبار الرضا عليه السلام ج ۲ ص ۶۲ باب ۳۱ باب فيما جاء عن الرضا ع من الأخبار المجموعة ح ۲۵۸

حدیث ۴۵: وَ أَنَا سَيِّدُ الْأَنْبِيَاءِ وَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَيِّدُ الْأَوْصِيَاءِ وَ لِكُلِّ أَمْرٍ سَيِّدٌ وَ

حُبِّي وَ حُبُّ عَلِيٍّ سَيِّدُ مَا تَقَرَّبَ بِهِ الْمُتَقَرَّبُونَ مِنْ طَاعَةِ رَبِّهِمْ الرَّابِعَةُ ٤٩٠

حدیث ۴۵: و من سرور انبیاء هستم و علی علیه السلام سرور اوصیاء، هر چیزی

سروری دارد دوستی من و دوستی علی علیه السلام بهترین چیزی است که بنده مطیع می تواند به وسیله آن به خدا تقرب جوید. ۸۴۹

حدیث ۴۶: وَ عَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: حُبُّ

عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُحْرِقُ الذُّنُوبَ كَمَا تُحْرِقُ النَّارُ الْحَطَبَ

حدیث ۴۶: حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرموده است: محبت حضرت علی بن ابی

طالب علیه السلام گناهان را می سوزاند، همان گونه که آتش، هیزم را می سوزاند. ۸۵۰

حدیث ۴۷: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ

الْحُسَيْنِ الْبَصْرِيُّ الْبَزَّازُ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ مَهْدِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ،

عَنِ الرَّضَا عَلِيِّ بْنِ مُوسَى، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ يُكْفِرُ الذُّنُوبَ، وَ يُضَاعِفُ الْحَسَنَاتِ، وَ إِنَّ اللَّهَ (تَعَالَى) لَيَتَحَمَّلُ

عَنْ مُحِبِّينَا أَهْلَ الْبَيْتِ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ مَظَالِمِ الْعِبَادِ، إِلَّا مَا كَانَ مِنْهُمْ فِيهَا عَلَى

إِصْرَارٍ وَ ظُلْمٍ لِلْمُؤْمِنِينَ، فَيَقُولُ لِلْسَيِّئَاتِ: كُونِي حَسَنَاتٍ.

۸۴۹. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۱۲۹ باب ۴ ثواب حبهم و نصرهم و ولايتهم و أنها أمان من النار ح ۱۱۹

۸۵۰. الروضة فى فضائل أمير المؤمنين على بن أبى طالب عليهما السلام لابن شاذان القمى ص ۲۴

حدیث ۴۷: علی بن مهدی از حضرت رضا علیه السلام و او از پدرانش روایت می‌کند که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: محبت ما اهل بیت علیهم السلام گناهان را از بین می‌برد و نیکی‌ها را مضاعف می‌گرداند^{۸۵۱}

حدیث ۴۸: أَبُو غَالِبٍ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّرَّارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ فَضْلِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الثُّعْمَانِ بْنِ عَمْرٍو الْجُعْفِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْجُعْفِيِّ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَ عَمِّي الْحُصَيْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَأَذْنَاهُ وَ قَالَ ابْنُ مَنْ هَذَا مَعَكَ قَالَ ابْنُ أَخِي إِسْمَاعِيلَ فَقَالَ رَحِمَ اللَّهُ إِسْمَاعِيلَ وَ تَجَاوَزَ عَنْهُ سَيِّئَ عَمَلِهِ كَيْفَ خَلَفْتُمُوهُ قَالَ بِخَيْرٍ مَا آتَاهُ اللَّهُ لَنَا مِنْ مَوَدَّتِكُمْ فَقَالَ يَا حُصَيْنُ لَا تَسْتَصْغِرُوا مَوَدَّتَنَا فَإِنَّهَا مِنَ الْبَاقِيَاتِ الصَّالِحَاتِ قَالَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ مَا اسْتَصْغَرْتُمَهَا وَ لَكِنَّ أَحْمَدُ اللَّهُ عَلَيْهَا

حدیث ۴۸: عبد الرحمن جعفی گفت من و عمویم حصین بن عبد الرحمن خدمت حضرت صادق علیه السلام رسیدیم، امام عمویم را نزدیک خود خوانده پرسید این کیست؟ جواب داد پسر برادرم اسماعیل است. فرمود: خدا اسماعیل را رحمت کند و از کردار زشتش درگذرد. حالش چطور است. عرضه داشتیم: خوب بود و ما نیز خوب هستیم تا موقعی که افتخار مودت شما را داشته باشیم. فرمود: حصین مبادا مودت ما را کوچک شماری چون مودت ما از باقیات الصالحات است. عمویم عرضه داشت: من هرگز کوچک نمی‌شمارم خدا را بر این نعمت سپاسگزارم.^{۸۵۲}

۸۵۱. الأملی للطوسی ص ۱۶۴ [۶] المجلس السادس ح ۵

۸۵۲. الإختصاص ص ۸۶ باب إسماعیل بن عبد الرحمن الجعفی

حديث ٤٩: قَالَ: وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: .. مَنْ أَحَبَّنَا لِلَّهِ نَفَعَهُ اللَّهُ بِذَلِكَ وَ لَوْ كَانَ أَسِيرًا فِي يَدِ الدَّيْلِمِ، وَ مَنْ أَحَبَّنَا لِغَيْرِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ بِهِ مَا يَشَاءُ. إِنَّ حُبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَيَحِطُّ الذُّنُوبَ عَنِ الْعِبَادِ كَمَا تَحِطُّ الرِّيحُ الشَّدِيدَةُ الْوَرَقَ عَنِ الشَّجَرِ

حديث ٤٩: محبت ما خانواده گناهان را از بندگان می زداید همان طوری که باد شدید برگ را از درخت می ریزد. ٨٥٣

حديث ٥٠: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ زَيْدَوَيْهِ الْجَلَّابُ الْهَمْدَانِيُّ بِهِمَدَانَ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عُمُرٍ الْهَمْدَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ رَزَقَهُ اللَّهُ حُبَّ الْأَيِّمَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي فَقَدْ أَصَابَ خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فَلَا يَشْكَنُ أَحَدٌ أَنَّهُ فِي الْجَنَّةِ فَإِنَّ فِي حُبِّ أَهْلِ بَيْتِي عَشْرُونَ [عَشْرِينَ] خَصْلَةً عَشْرُ مِنْهَا فِي الدُّنْيَا وَ عَشْرُ مِنْهَا فِي الْآخِرَةِ أَمَّا الَّتِي فِي الدُّنْيَا فَالزُّهْدُ وَ الْحِرْصُ عَلَى الْعَمَلِ وَ الْوَرَعُ فِي الدِّينِ وَ الرَّعْبَةُ فِي الْعِبَادَةِ وَ التَّوْبَةُ قَبْلَ الْمَوْتِ وَ النَّشَاطُ فِي قِيَامِ اللَّيْلِ وَ الْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ وَ الْحِفْظُ لِأَمْرِ اللَّهِ وَ نَهْيِهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ التَّاسِعَةُ بَعْضُ الدُّنْيَا وَ الْعَاشِرَةُ السَّخَاءُ وَ أَمَّا الَّتِي فِي الْآخِرَةِ فَلَا يُنْشَرُ لَهُ دِيْوَانٌ وَ لَا يُنْصَبُ لَهُ مِيزَانٌ وَ يُعْطَى كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ وَ يُكْتَبُ لَهُ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَ يَبْيَضُّ وَجْهُهُ وَ يُكْسَى مِنْ حُلَلِ الْجَنَّةِ وَ يَشْفَعُ فِي

مَائَةٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ يَنْظُرُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ بِالرَّحْمَةِ وَ يُتَوَجَّحُ مِنْ تَيْجَانِ الْجَنَّةِ وَ
الْعَاشِرَةَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ فَطُوبَى لِمُحِبِّي أَهْلِ بَيْتِي.

۴۹۳

حدیث ۵۰: خصال: ابو سعید خدری گفت: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: هر کس به او روزی شود حُبِّ ائمه علیهم السلام از اهل بیت من به خیر دنیا و آخرت رسیده، نباید شکی داشته باشد در اینکه بهشتی است همانا در محبت اهل بیت من بیست امتیاز است. ده امتیاز آن در دنیا است و ده امتیاز در آخرت. اما در دنیا، زهد و اشتیاق به عمل، ورع در دین و علاقه به عبادت و توبه قبل از مرگ و آمادگی و شوق برای شب زنده‌داری و عبادت و قطع امید از آن چه در دست مردم است و حفظ دستور خدا و نهی او نهم دشمنی دنیا و دهم سخاوت. و اما در آخرت، نامه عملش گشوده نمی‌شود و برای حساب اعمال ترازو نمی‌نهند و نامه عملش را به دست راستش می‌دهند و به او برات آزادی از آتش جهنم خواهند داد و چهره‌اش سفید می‌شود و از زیورهای بهشت می‌پوشد و در باره صد نفر از فامیل خود می‌تواند شفاعت کند. خداوند با دیده رحمت به او توجه می‌کند و از تاج‌های بهشت بر سر می‌گذارد دهم وارد بهشت می‌شود بدون حساب خوشا به حال دوستداران اهل بیت من. ^{۸۵۴}

حدیث ۵۱: وَ يَأْتِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَتَمَسَّكَ بِالْعُرْوَةِ
الْوُثْقَى فَلْيَتَمَسَّكَ بِحُبِّي وَعَلِيٍّ وَ أَهْلِ بَيْتِي. ^{۸۵۵}

۸۵۴. الخصال ج ۲ ص ۵۱۵ باب فی حب أهل البيت ع عشرون خصلة ح ۱
۸۵۵. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۵۸ باب ۳۱ باب فیما جاء عن الرضا ع من الأخبار
المجموعة ح ۲۱۶

حدیث ۵۱: حضرت رضا علیه السلام از آباء گرام خود نقل می کند که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: هر که دوست دارد که چنگ زند به عروۀ الوثقی باید چنگ زند به محبت علی علیه السلام و اهل بیت من. ^{۸۵۶}

حدیث ۵۲: وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مَنْ أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ حَشَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى أَمِنَّا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

حدیث ۵۲: با همین اسناد پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: هر که ما اهل بیت علیهم السلام را دوست بدارد خداوند او را روز قیامت با امان محشور می کند. ^{۸۵۷}

حدیث ۵۳: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ (رَحِمَهُ اللَّهُ)، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ خَالِدِ الْمَرَاغِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْقَاسِمِ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ الْكُوفِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسْبِحُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو عَلِيٍّ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ الْخُرَاسَانِيُّ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ السَّيِّعِيِّ، قَالَ: ..... قَالَ أَلَا أُحَدِّثُكُمْ بِمَا حَدَّثَنِي بِهِ الْحَارِثُ الْأَعْوَرُ قَالَ قُلْنَا بَلَى قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ مَا جَاءَ بِكَ يَا أَعْوَرُ قَالَ قُلْتُ حُبُّكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ اللَّهُ قُلْتُ اللَّهُ فَنَاشَدَنِي ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ أَمَا إِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مِمَّنْ أَمْتَحَنَ اللَّهُ قَلْبَهُ بِالْإِيمَانِ إِلَّا وَهُوَ يَجِدُ مَوَدَّتَنَا عَلَى قَلْبِهِ فَهُوَ يُحِبُّنَا وَ لَيْسَ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مِمَّنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِلَّا وَهُوَ يَجِدُ بُعْضَنَا

۸۵۶. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۵۸ باب ۳۱ باب فیما جاء عن الرضا ع من الأخبار المجموعه ح ۲۱۶

۸۵۷. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۵۸ باب ۳۱ باب فیما جاء عن الرضا ع من الأخبار المجموعه ح ۲۲۰

عَلَى قَلْبِهِ فَهَوَ يُبْغِضُنَا فَأَصْبَحَ مُحِبُّنَا يَنْتَظِرُ الرَّحْمَةَ فَكَانَ أَبْوَابَ الرَّحْمَةِ قَدْ
فُتِحَتْ لَهُ وَ أَصْبَحَ مُبْغِضُنَا عَلَى شَفَا جُرْفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَهَنِيئاً
لِأَهْلِ الرَّحْمَةِ رَحْمَتُهُمْ وَ تَعْساً لِأَهْلِ النَّارِ مَثْوَاهُمْ

حدیث ۵۳: سپس گفت: مایل نیستید برای شما حدیثی که حارث بن اعور
برایم نقل کرده بگویم گفتیم چرا گفت خدمت علی بن ابی طالب (علیه السلام) رسیدم فرمود:
برای چه آمده‌ای اعور! عرضه داشت: محبت تو یا امیر المؤمنین. فرمود: تو را به
خدا؟ گفتیم: به خدا سوگند سه مرتبه مرا قسم داد سپس فرمود: بنده‌ای از بندگان خدا
نیست که دلش را به ایمان خداوند آزمایش کرده باشد مگر اینکه محبت ما را در قلب
خود می‌یابد او ما را دوست می‌دارد. و بنده‌ای نیست از بندگان خدا که مورد خشم
خدا قرار گرفته باشد مگر این که او بغض ما را در قلب خود می‌یابد و ما را دشمن
می‌دارد. محب و دوستدار ما منتظر رحمت است درهای رحمت بروی او گشوده شده
و دشمن ما در کنار گودالی از آتش جهنم است گوارا باد اهل رحمت را رحمتشان و
مرگ بر دوزخیان باد در جایگاهشان. ^{۸۵۸}

حدیث ۵۴: أَخْبَرَنَا جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو عَرُوبَةَ الْحُسَيْنِيُّ
بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مَعْشَرَ الْحَرَّانِيُّ إِجَازَةً، قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُوسَى ابْنِ بَنَتِ
السُّدِّيِّ الْفَزَارِيِّ الْكُوفِيِّ، قَالَ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ حُمَيْدِ الْحَنَاطِ، عَنْ فَضِيلِ الرَّسَّانِ،
عَنْ نَفِيعِ أَبِي دَاوُدَ السَّبِيعِيِّ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْجَدَلِيُّ، قَالَ قَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ
أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) أَلَا أُحَدِّثُكَ يَا بَا عَبْدِ اللَّهِ بِالْحَسَنَةِ الَّتِي مَنْ جَاءَ بِهَا أَمِنَ مِنْ فِرْعَ

يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّيِّئَةِ الَّتِي مَن جَاءَ بِهَا أَكْبَهُ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي النَّارِ قُلْتُ بَلَى يَا
أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ الْحَسَنَةُ حُبْنَا وَالسَّيِّئَةُ بُغْضْنَا

حدیث ۵۴: ابو داود سبعی از ابو عبد الله جدلی نقل کرد که حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام به من فرمود: به تو بگویم آن حسنه‌ای را که هر که آن حسنه را انجام دهد از وحشت روز قیامت در امان است و آن گناهی که هر که به جا آورد به رو او را در آتش می‌اندازند عرضه داشتیم: بفرمائید یا امیرالمومنین فرمود: حسنه حبّ ما و سیئه بغض و دشمنی با ما است. ^{۸۵۹}

حدیث ۵۵: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْقُرَشِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو نَصْرٍ مَنْصُورٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْأَصْبَهَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا عُمَانُ بْنُ خِرَازَانَ [خُرَزَادَا] قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِمْرَانَ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِيهِ أَبِي لَيْلَى قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ وَ تَكُونَ عِثْرَتِي إِلَيْهِ أَعَزَّ مِنْ عِثْرَتِهِ وَ يَكُونَ أَهْلِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَهْلِهِ وَ تَكُونَ ذَاتِي أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ ذَاتِهِ

حدیث ۵۵: حکم بن ابی لیلی گفت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: ایمان ندارد شخص مگر این که مرا از خود بیشتر دوست داشته باشد و عترتم را بیشتر از عترت خود و خانواده‌ام را بیشتر از خانواده خود و ذات مرا (آن چه به من انتساب دارد غیر از آن چه ذکر شد) بیشتر از ذات خود. ^{۸۶۰}

۸۵۹. الأمالی للطوسی ص ۴۹۳ [۱۷] المجلس السابع عشر ح ۴۹

۸۶۰. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۴۰ باب ۱۱۷ باب العلة التي من أجلها وجبت محبة الله تبارك و تعالی و محبة رسوله و أهل بيته ص على العباد ح ۳

حدیث ۵۶: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ هَلْ شُرِفَتِ الْمَلَائِكَةُ إِلَّا بِحُبِّهَا لِمُحَمَّدٍ

وَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ قَبُولِهَا لَوْلَايَتِهِمَا...

حدیث ۵۶: حضرت عسکری (علیه السلام) فرمود: منافقین از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) پرسیدند

آیا علی (علیه السلام) افضل است یا ملائکه مقرب خدا؟ فرمود: آیا ملائکه محترم و مقرب شدند، جز به واسطه محبت با محمد (صلی الله علیه و آله) و علی (علیه السلام) و قبول ولایت آن دو...^{۸۶۱}

حدیث ۵۷: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُتَوَكِّلِ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ

السَّعْدِ أَبَا دِيٍّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ شَيْخٍ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ عَنْ

جَدِّهِ مِنْ قِبَلِ أُمِّهِ وَ اسْمُهُ سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْهَاشِمِيُّ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ

عَلِيٍّ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِلنَّاسِ وَ هُمْ مُجْتَمِعُونَ عِنْدَهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

لِلنَّاسِ وَ هُمْ مُجْتَمِعُونَ عِنْدَهُ أَحِبُّوا اللَّهَ لِمَا يَعْذُوكُمْ بِهِ مِنْ نِعَمِهِ وَ أَحِبُّوا لِلَّهِ عَزَّ

وَ جَلَّ وَ أَحِبُّوا قَرَابَتِي لِي.

حدیث ۵۷: پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمود: به مردم در حالی که خدمت آن جناب

اجتماع کرده بودند: خدا را دوست بدارید به واسطه نعمت‌هایی که به شما عنایت کرده و مرا دوست بدارید برای خدا و خویشاوندانم را به واسطه من.^{۸۶۲}

حدیث ۵۸: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا

مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ النَّخَعِيُّ عَنْ عَمِّهِ

۸۶۱. الإحتجاج علی أهل اللجاج للطبرسی ج ۱ ص ۵۲ ذکر ما جرى لرسول الله ص من الإحتجاج

علی المناقین فی طریق تبوک و غیر ذلک من کیدهم لرسول الله ص علی العقبة باللیل ح ۱

۸۶۲. علل الشرائع ج ۲ ص ۶۰۰ باب ۳۸۵ باب نوادر العلل ح ۵۲

الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ النَّوْفَلِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ
الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام مَنْ أَقَامَ فَرَائِضَ اللَّهِ وَاجْتَنَبَ مَحَارِمَ اللَّهِ وَ أَحْسَنَ
الْوَلَايَةَ لِأَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّ اللَّهِ وَ تَبَرَّأَ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَلْيَدْخُلْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ
الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ شَاءَ

حدیث ۵۸: امام صادق علیه السلام: هر که واجبات را به جا آورد و از مُحَرَّمات
پرهیز نماید و در ولایت اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله طریق احسن را بیاماید و از دشمنان
خدا بیزاری جوید از هر درب هشت گانه بهشت که مایل است وارد می شود. ۸۶۳

حدیث ۵۹: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
أَبِي خَلْفٍ الْأَشْعَرِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ أَبِي مَسْرُوقٍ النَّهْدِيُّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ
عُلْوَانَ عَنْ عَمْرٍو بْنِ خَالِدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ قَالَ
أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله يَقُولُ أَنَا سَيِّدُ وُلْدِ آدَمَ وَ أَنْتَ يَا عَلِيُّ وَ
الْأَيُّمَةُ مِنْ بَعْدِكَ سَادَاتُ أُمَّتِي مَنْ أَحَبَّنَا فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ وَ مَنْ أَبْغَضَنَا فَقَدْ أَبْغَضَ
اللَّهَ وَ مَنْ وَالَانَا فَقَدْ وَالَى اللَّهَ وَ مَنْ عَادَانَا فَقَدْ عَادَى اللَّهَ وَ مَنْ أَطَاعَنَا فَقَدْ أَطَاعَ
اللَّهَ وَ مَنْ عَصَانَا فَقَدْ عَصَى اللَّهَ

حدیث ۵۹: ابن نباته گفت امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله شنیدم
می فرمود: من بهترین فرزند آدمم و تو یا علی! و ائمه بعد از تو سرور امت من هستی
هر که ما را دوست بدارد خدا را دوست داشته و هر که با ما دشمن باشد با خدا
دشمنی کرده هر که با ما ولایت داشته باشد با خدا ولایت دارد و هر که با ما دشمنی

نماید با خدا دشمنی کرده و هر که ما را اطاعت کند خدا را اطاعت کرده و هر که با ما مخالفت ورزد با خدا مخالفت ورزیده. ^{۸۶۴}

حدیث ۶۰: عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْفَضِيلِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ أَيُّ شَيْءٍ أَفْضَلُ مَا يَتَقَرَّبُ بِهِ الْعِبَادُ إِلَى اللَّهِ فِيمَا افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ أَفْضَلُ مَا يَتَقَرَّبُ بِهِ الْعِبَادُ إِلَى اللَّهِ طَاعَةَ اللَّهِ وَ طَاعَةَ رَسُولِهِ ﷺ وَ حُبُّ اللَّهِ وَ حُبُّ رَسُولِهِ ﷺ وَ أَوْلَى الْأَمْرِ وَ كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ ﷺ يَقُولُ حُبَّنَا إِيْمَانٌ وَ بُغْضُنَا كُفْرٌ

حدیث ۶۰: محمد بن علی از فضیل نقل کرد که به حضرت ابوالحسن علیه السلام عرضه داشتیم: چه چیز بیشتر موجب تقرب به خدا می شود از واجبات؟ فرمود: بهترین چیزی که موجب تقرب بندگان به خدا می شود اطاعت خدا و پیامبر صلی الله علیه و آله و دوستی خدا و پیامبر صلی الله علیه و آله است و اولی الامر علیه السلام. ^{۸۶۵}

حدیث ۶۱: عَلِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ قَالَ: ..... قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يَا زَيْدُ حُبَّنَا إِيْمَانٌ وَ بُغْضُنَا كُفْرٌ

حدیث ۶۱: زید شحام گفت: حضرت صادق علیه السلام به من فرمود: علاقه به ما ایمان و دشمنی با ما کفر است. ^{۸۶۶}

حدیث ۶۲: عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْعَجَلِيِّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ قَادِمٌ مِنْ خُرَّاسَانَ مَاشِيًا فَأَخْرَجَ رَجُلِيهِ وَ قَدْ تَغَلَّفَتَا وَ قَالَ أَمَا وَ اللَّهُ مَا جَاءَ بِي مِنْ حَيْثُ جِئْتُ إِلَّا حُبُّكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ وَ اللَّهُ لَوْ أَحَبَّنَا

۸۶۴. الأماالى (للسدوق) النص ۴۷۶ المجلس الثانى والسبعون ح ۱۶

۸۶۵. المحاسن ج ۱ ص ۱۵۰ باب ۲۰ باب الحب ح ۶۸

۸۶۶. الكافى ج ۱ ص ۱۸۸ باب فرض طاعة الأئمة ح ۱۲

حَبْرٌ حَشْرَهُ اللَّهُ مَعَنَا وَ هَلِ الدِّينُ إِلَّا الْحُبُّ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ قُلْ ﴿إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ وَ قَالَ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَ هَلِ الدِّينُ إِلَّا الْحُبُّ

حدیث ۶۲: خدمت حضرت باقر (علیه السلام) بودم که یک نفر تازه وارد از خراسان داخل شد که پیاده آمده بود پاهای خود را نشان داد که پینه بسته بود عرضه داشت: به خدا قسم مرا از این راه دور خدمت شما نیاورده مگر محبت شما اهل بیت (علیهم السلام) حضرت باقر (علیه السلام) فرمود: به خدا قسم اگر ما را سنگی دوست داشته باشد خداوند او را با ما محشور می کند هَلِ الدِّينُ إِلَّا الْحُبُّ مگر دین غیر حُب و دوستی است خداوند فرموده ﴿إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾^{۸۶۷}

حدیث ۶۳: عَنْ رَبِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قِيلَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنَّا نُسَمِّي بِأَسْمَائِكُمْ وَ أَسْمَاءِ آبَائِكُمْ فَيَنْفَعُنَا ذَلِكَ فَقَالَ إِي وَ اللَّهُ وَ هَلِ الدِّينُ إِلَّا الْحُبُّ قَالَ اللَّهُ ﴿إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾^{۸۶۸} حدیث ۶۳: تفسیر عیاشی: ربیع پسر عبد الله گفت به حضرت صادق (علیه السلام) عرضه داشتند: فدایت شویم ما بچه های خود را به نام شما و پدران گرامتان می نامیم آیا این کار برای ما سودمند است؟ فرمود: آیا دین جز محبت است خداوند می فرماید ﴿إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾^{۸۶۸ ۸۶۹}

حدیث ۶۴: تفسیر الإمام علیه السلام قام ثوبان مولى رسول الله (صلى الله عليه وآله) قال: بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ مَتَى قِيَامُ السَّاعَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) مَا أَعَدَدْتَ لَهَا

۸۶۷. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۱۶۷ [سورة آل عمران (۳) آیه ۳۱] ح ۲۷

۸۶۸. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۱۶۷ [سورة آل عمران (۳) آیه ۳۱] ح ۲۸

۸۶۹. آل عمران آیه ۳۱

إِذْ تَسْأَلُ عَنْهَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَعَدَدْتُ لَهَا كَثِيرَ عَمَلٍ إِلَّا أَنِّي أَحَبُّ اللَّهُ وَ
 رَسُولُهُ ﷺ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ إِلَى مَا ذَا بَلَغَ حُبُّكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ وَ الَّذِي
 بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا إِنَّ فِي قَلْبِي مِنْ مَحَبَّتِكَ مَا لَوْ قَطَّعْتُ بِالسُّيُوفِ وَ نَشَرْتُ
 بِالْمَنَاشِيرِ وَ فَرَضْتُ بِالْمَقَارِيضِ وَ أَحْرَقْتُ بِالنِّيرانِ وَ طَحْنْتُ بِإِرْحَاءِ الْحِجَارَةِ
 كَانَ أَحَبَّ إِلَيَّ وَ أَسْهَلَ عَلَيَّ مِنْ أَنْ أَجِدَ لَكَ فِي قَلْبِي غِشًّا أَوْ غِلًّا أَوْ بُغْضًا لِأَحَدٍ
 مِنْ أَهْلِ بَيْتِكَ ﷺ وَ أَصْحَابِكَ وَ أَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيَّ بَعْدَكَ أَحَبُّهُمْ لَكَ وَ أَبْغَضُهُمْ
 إِلَيَّ مَنْ لَا يُحِبُّكَ وَ يُبْغِضُكَ أَوْ يُبْغِضُ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ هَذَا
 مَا عِنْدِي مِنْ حُبِّكَ وَ حُبِّ مَنْ يُحِبُّكَ وَ بُغْضِ مَنْ يُبْغِضُكَ أَوْ يُبْغِضُ أَحَدًا مِمَّنْ
 تُحِبُّهُ فَإِنْ قَبِلَ هَذَا مِنِّي فَقَدْ سَعِدْتُ وَ إِنْ أُرِيدَ مِنِّي عَمَلٌ غَيْرُهُ فَمَا أَعْلَمُ لِي عَمَلًا
 أَعْتَمِدُهُ وَ أَعْتَدُ بِهِ غَيْرَ هَذَا أُحِبُّكُمْ جَمِيعًا أَنْتَ وَ أَصْحَابُكَ وَ إِنْ كُنْتُ لَا
 أَطِيقُهُمْ فِي أَعْمَالِهِمْ فَقَالَ أَبَشِّرْ فَإِنَّ الْمَرْءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ مَنْ أَحَبَّهُ يَا ثَوْبَانَ لَوْ كَانَ
 عَلَيْكَ مِنَ الذُّنُوبِ مِْلَةٌ مَا بَيْنَ الثَّرَى إِلَى الْعَرْشِ لَأَنْحَسَرْتَ وَ زَالَتْ عَنْكَ بِهِذِهِ
 الْمُوَالَاةِ أَسْرَعُ مِنْ انْحِدَارِ الظِّلِّ عَنِ الصَّخْرَةِ الْمَلْسَاءِ الْمُسْتَوِيَةِ إِذَا طَلَعَتْ عَلَيْهِ
 الشَّمْسُ وَ مِنْ انْحِسَارِ الشَّمْسِ إِذَا غَابَتْ عَنْهَا الشَّمْسُ

حدیث ۶۴: تفسیر امام: ثوبان غلام پیامبر اکرم ﷺ از جای حرکت کرده گفت پدر و مادرم فدایت یا رسول الله کی قیامت بر پا می شود. پیامبر اکرم ﷺ فرمود: چه چیز برای قیامت آماده کرده ای که می پرسی گفت یا رسول الله ﷺ من عمل زیادی آماده نکرده ام جز اینکه خدا و پیامبرش را دوست می دارم پیامبر اکرم ﷺ فرمود: چقدر پیامبر را دوست می داری؟ گفت: قسم به آن که تو را به حق به پیامبری مبعوث نموده در دل من آنقدر محبت شما جای گرفته که اگر مرا با شمشیر قطعه قطعه کنند و

با ارّه ببرند و با مقراض ریز ریزه کرده و به آتش بسوزانند و با آسیاب سنگ نرم کنند
برایم بهتر و ساده تر است از اینکه در دل خود غلّ و غشی یا کینه‌ای بیابم نسبت بشما
یا یکی از اهل بیت و اصحابت. و محبوب ترین شخص نزد من بعد از شما کسی است
که او را بیشتر دوست می‌داری و دشمن ترین شخص نزد من کسی است که ترا دوست
نداشته باشد و دشمن تو یا یکی از اصحابت باشد عرضه داشت: این بود مقدار علاقه
من به شما و علاقه‌ام به دوستان و دشمنی با دشمنان شما یا کسی که دشمن باشد با
یکی از دوستان شما اگر این مقدار از من قبول شود سعادت مند هستم اگر عمل دیگری
غیر از این از من خواسته باشید چیزی که آماده کرده باشم و بتوان بر آن اعتماد
داشت ندارم همه شما را دوست می‌دارم با اصحابت گر چه عمل آن‌ها را ندارم....^{۸۷۰}

حدیث ۶۵: تفسیر الإمام علیه السلام مَنْ أَدْمَنَ مَحَبَّتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَفَتَحَ

اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ مِنَ الْجَنَّةِ ثَمَانِيَةَ أَبْوَابِهَا وَ أَبَا حَهُ جَمِيعَهَا يَدْخُلُ مِمَّا شَاءَ مِنْهَا وَ

كُلُّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يُنَادِيهِ يَا وَلِيَّ اللَّهِ أَلَمْ تَدْخُلْنِي أَلَمْ تَخُصَّنِي مِنْ بَيْنِهَا

حدیث ۶۵: امام صادق (علیه السلام) فرمود: هر که پیوسته دوستدار ما اهل بیت (علیهم السلام)

باشد، خداوند هشت درب بهشت را به روی او می‌گشاید و او را اجازه می‌دهد که از
هر درب مایل است داخل شود هر یک از درب‌ها او را صدا می‌زنند که ای ولی الله
از من داخل نمی‌شوی مرا از بین سایر درب‌ها به این امتیاز مفتخر نمی‌کنی؟^{۸۷۱}

حدیث ۶۶: قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو حَفْصِ عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ الصَّيْرَفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا

مُحَمَّدُ بْنُ هَمَّامِ الْإِسْكَافِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ

۸۷۰. التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۷۰ [ثواب الحزن و البكاء

على الحسين] ح ۲۵۹

۸۷۱. التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۵۸۳ [سورة البقرة (۲) آية ۱۷۰] ح ۳۴۵

مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى الْأَشْعَرِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ فَضِيلِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ شَرِيحٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عليه السلام يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ
فَرَضَ وَلايَتَنَا وَ أَوْجَبَ مَوَدَّتَنَا وَ اللَّهُ مَا نَقُولُ بِأَهْوَابِنَا وَ لَا نَعْمَلُ بِأَرَائِنَا وَ لَا
نَقُولُ إِلَّا مَا قَالَ رَبُّنَا عَزَّ وَ جَلَّ

حدیث ۶۶: محمد بن شریح از حضرت صادق عليه السلام نقل کرد که فرمود:
خداوند ولایت ما را لازم دانست و محبت ما را واجب نمود به خدا قسم ما از روی
هوای نفس حرف نمی‌زنیم و نه از روی رای و خواست خود کار می‌کنیم جز آن چه
پروردگارمان بگوید نمی‌گوئیم. ^{۸۷۲} اشاره به آیه شریفه ﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ
هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ و هرگز از روی هوای نفس سخن نمی‌گوید و آنچه می‌گوید
چیزی جز وحی نیست)

حدیث ۶۷: قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ قُلُوبِيهِ رَحِمَهُ اللَّهُ
قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ
بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْبَاقِرِ قَالَ بُنِيَ
الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسَةِ دَعَائِمٍ إِقَامِ الصَّلَاةِ وَ إِيْتَاءِ الزَّكَاةِ وَ صَوْمِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ
حَجِّ الْبَيْتِ وَ الْوَلَايَةِ لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

حدیث ۶۷: حضرت باقر عليه السلام فرمود اسلام بر پنج پایه نهاده شده نماز خواندن
و زکات و روزه ماه رمضان و حج خانه خدا و ولایت ما اهل بیت عليهم السلام. ^{۸۷۳}

۸۷۲. الأمالی للمفید ص ۶۰ المجلس السابع ح ۴

۸۷۳. الأمالی للمفید ص ۳۵۳ المجلس الثانی و الأربعون ح ۴

حدیث ۶۸: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قَوْلَوَيْهِ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ، عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ: لَا يَزُولُ قَدَمُ عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ بَيْنِ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَتَّى يَسْأَلَهُ عَنْ أَرْبَعِ خِصَالٍ عُمْرِكَ فِيمَا أَفْنَيْتَهُ وَجَسَدِكَ فِيمَا أَبْلَيْتَهُ وَ مَالِكَ مِنْ أَيْنَ اِكْتَسَبْتَهُ وَ أَيْنَ وَضَعْتَهُ وَ عَنْ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ وَ مَا عَلَامَةُ حُبِّكُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ مَحَبَّةٌ هَذَا وَ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام

حدیث ۶۸: با همین اسناد گفت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: بنده در پیشگاه پروردگار روز قیامت قدم بر نمی‌دارد مگر این که از او راجع به چهار چیز سؤال می‌کنند. عمرت را در چه راه از بین برده‌ای و پیکرت را در چه راه فرسوده نموده‌ای. و مالت را از کجا بدست آورده‌ای و کجا خرج کرده‌ای و از محبت ما اهل بیت علیهم السلام مردی از حاضرین عرضه داشت: علامت دوستی شما چیست؟ فرمودند: دوستی با این، و دست خود را گذاشت بر سر علی بن ابی طالب علیه السلام.^{۸۷۴}

حدیث ۶۹: عَنْ مُسْنَدِ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: حُبُّ آلِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله يَوْمًا خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ وَ مَنْ مَاتَ عَلَيْهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

حدیث ۶۹: ابن مسعود از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل کرد که فرمود: یک روز دوستی با آل محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بهتر است از عبادت یک سال هر که بر محبت اهل بیت صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بمیرد داخل بهشت می شود. ^{۸۷۵}

۵۰۵

حدیث ۷۰: وَ مِنْهُ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ قَالَ:
خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي

حدیث ۷۰: ابو هریره از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل کرد که فرمود: بهترین شما کسی است که بهتر باشد برای خانواده من. ^{۸۷۶}

حدیث ۷۱: حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الصَّمَدِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ سَنَةِ أَرْبَعٍ وَ عَشْرِينَ وَ خَمْسِمِائَةٍ بَنِي شَابُورَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ مُحَمَّدِ التَّمِيمِيِّ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ الْفَارِسِيُّ قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَنْصُورِ الْبَغْدَادِيِّ الْخَيْرَرَانِيُّ قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَبِيبِ الْبُخَارِيِّ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ قَالَ: أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَيْسَى التَّنُوخِيُّ قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَعْلَى عَنْ عَمَّارِ بْنِ زُرَيْقٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ زَيْدِ بْنِ مَطْرَفٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَحْيَا حَيَاتِي وَ يَمُوتَ مَوْتِي وَ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ الَّتِي وَعَدَنِي رَبِّي فَلْيَتَوَلَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ ذُرِّيَّتَهُ فَإِنَّهُمْ لَنْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ بَابِ هُدَى وَ لَمْ يُدْخِلُوكُمْ فِي بَابِ ضَلَالَةٍ.

۸۷۵. كشف الغمة في معرفة الأئمة ج ۱ ص ۵۳ باب فصل في ذكر ما ورد فيما قدمناه من الآثار...
۸۷۶. بشارة المصطفى لشيعة المرتضى ج ۲ ص ۳۹ عن أبي هريرة قال: قال رسول الله (ص) خيركم خيركم لأهلي من بعدى

حديث ٧١: زيد بن مطرف گفت: پیامبر اکرم ﷺ فرمود: کسی که می خواهد به زندگی من زنده باشد و به مرگ من بمیرد و داخل بهشتی که خدایم وعده داده شود علی بن ابی طالب علیه السلام و ذریه اش را دوست بدارد همانا ایشان شما را از شاهراه هدایت خارج نمی کنند و به وادی گمراهی نمی کشانند.^{۸۷۷}

حديث ٧٢: عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ النَّوْفَلِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَ كَانَ خَادِمًا لِأَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا أَنَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي الْعَبْدُ الصَّالِحُ الْكَاطِمُ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي وَ حَبِيبِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ مُقْبِلٌ عَلَيْهِ غَيْرُ مُعْرِضٍ عَنْهُ فَلْيَتَوَالَكَ يَا عَلِيُّ وَ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ رَاضٍ عَنْهُ فَلْيَتَوَالَ ابْنَكَ الْحَسَنَ عليه السلام وَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ وَ لَا خَوْفَ عَلَيْهِ فَلْيَتَوَالَ ابْنَكَ الْحُسَيْنَ عليه السلام وَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ قَدْ مَحَا اللَّهُ ذُنُوبَهُ عَنْهُ فَلْيَتَوَالَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عليه السلام فَإِنَّهُ مِمَّنْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿سَيِّمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ﴾ وَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ قَرِيرُ الْعَيْنِ فَلْيَتَوَالَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ الْبَاقِرَ عليه السلام وَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ يُعْطِيهِ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَلْيَتَوَالَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ عليه السلام وَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ طَاهِرًا مُطَهَّرًا فَلْيَتَوَالَ مُوسَى بْنَ جَعْفَرِ الْكَاطِمِ عليه السلام وَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ ضَا حِكٌ فَلْيَتَوَالَ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرُّضَا عليه السلام وَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ قَدْ رُفِعَتْ دَرَجَاتُهُ وَ بُدِّلَتْ سَيِّئَاتُهُ

۸۷۷. بشارة المصطفى لشيعته المرتضى ج ۲ ص ۵۳ باب بيان المراد من الموالاته في حديث الغدير

حَسَنَاتٍ فَلْيَتَوَالَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ الْجَوَادَ عليه السلام وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ
وَيُحَاسِبَهُ حِسَابًا يَسِيرًا وَيُدْخِلَهُ جَنَّاتٍ عَدْنٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ
أَعَدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ فَلْيَتَوَالَ عَلِيٌّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَادِي عليه السلام وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ
عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ مِنَ الْفَائِزِينَ فَلْيَتَوَالَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيِّ عليه السلام وَمَنْ
أَحَبَّ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَقَدْ كَمَّلَ إِيْمَانَهُ وَحَسُنَ إِسْلَامُهُ فَلْيَتَوَالَ
الْحُجَّةَ بْنَ الْحَسَنِ الْمُنْتَظَرَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ هُوَلَاءِ أَيْمَةٌ الْهُدَى وَ أَعْلَامُ التَّقَى
مَنْ أَحَبَّهُمْ وَتَوَالَاهُمْ كُنْتُ ضَامِنًا لَهُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الْجَنَّةَ

حدیث ۷۲: کتاب صفوة الاخبار از ابراهیم بن محمد نوفلی از پدرش که خادم
حضرت رضا عليه السلام بود نقل میکند که حضرت موسی بن جعفر عليه السلام از آباء گرام خود از
امیر المؤمنین علی بن ابی طالب صلوات الله علیه نقل کرد که فرمود: برادر و دوستم
پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: هر که مایل است خدا را ملاقات نماید در حالی که به او
توجه داشته باشد و از او روی نگرداند باید ترا دوست داشته باشد یا علی و هر که
دوست دارد خدا را ملاقات کند در حالی که از او راضی باشد باید دوست بدارد
فرزندت حسن عليه السلام را هر که می خواهد خدا را ملاقات نماید در حالی که ترسی
نداشته باشد باید دوست داشته باشد فرزندت حسین عليه السلام را و هر که بخواهد خدا را
ملاقات نماید در حالی که گناهانش از بین رفته باشد باید علی بن الحسین عليه السلام را
دوست بدارد زیرا او از کسانی است که خداوند در باره آنها فرموده ﴿سَيَمَاهُمْ فِي
وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ﴾^{۸۷۸} و هر که دوست دارد خدا را ملاقات کند با چشم روشن
باید دوست داشته باشد محمد بن علی عليه السلام حضرت باقر را و هر که مایل است خدا را

ملاقات نماید در حالی که نامه عملش را بدست راستش بدهند دوست بدارد جعفر بن محمد علیه السلام را و هر که دوست دارد خدا را ملاقات نماید پاک و پاکیزه باید دوست بدارد موسی بن جعفر علیه السلام را و هر که مایل است خدا را شاد و خندان ملاقات کند دوست بدارد علی بن موسی الرضا علیه السلام را و هر که دوست دارد خدا را ملاقات کند با درجات بلند و گناهانش تبدیل به حسنه شده باشد باید دوست بدارد محمد بن علی حضرت جواد علیه السلام را و هر که مایل است خدا را ملاقات نماید و از او به سادگی حساب بکشند و داخل بهشت عدنی شود که عرض آن به اندازه آسمانها و زمین است که آماده پذیرائی برای پرهیزگاران است باید دوست بدارد علی بن محمد حضرت هادی علیه السلام را و هر که می خواهد خدا را ملاقات کند در حالی که از رستگاران باشد باید دوست بدارد حسن بن علی حضرت عسکری علیه السلام را و هر که مایل است خدا را ملاقات کند با ایمان کامل و اسلام نیکو باید دوست بدارد حجة بن حسن علیه السلام امام منتظر صلوات الله علیه را اینها را پیشوایان هدایت و راهنمای تقوی هر که آنها را دوست بدارد من بهشت را ضامن می شوم برای او از جانب خدا.^{۸۷۹}

حدیث ۷۳: الشِّيرَازِيُّ فِي كِتَابِهِ وَ أَبُو مُعَاوِيَةَ الضَّرِيرُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمِ النَّظِيرِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَبْرِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أَمَرَ اللَّهُ مَالِكًا أَنْ يُسَعِّرَ النَّيْرَانَ السَّبْعَ وَ أَمَرَ رِضْوَانَ أَنْ يُزَخِرَفَ الْجَنَانَ الثَّمَانَ وَ يَقُولُ يَا مِيكَائِيلُ مَدِّ الصِّرَاطَ عَلَى مَتْنِ جَهَنَّمَ وَ يَقُولُ يَا جَبْرَائِيلُ انصِبْ مِيزَانَ الْعَدْلِ تَحْتَ الْعَرْشِ وَ يَقُولُ يَا مُحَمَّدُ قَرَّبْ أُمَّتَكَ لِلْحِسَابِ ثُمَّ يَا مُرُّ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يُعْقَدَ عَلَى الصِّرَاطِ سَبْعُ فَنَاطِرٍ طُولُ كُلِّ فَنَاطِرَةٍ سَبْعَةَ عَشَرَ أَلْفَ فَرَسِيحٍ وَ عَلَى كُلِّ فَنَاطِرَةٍ

۸۷۹. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۱۰۷ باب ۴ ثواب حبه و نصرهم و ولايتهم و أنها أمان من النار

ح ۸۰، إثبات الهداة بالنصوص والمعجزات ج ۲ ص ۹۹ الفصل السابع ح ۲۸۰

سَبْعُونَ أَلْفَ مَلِكٍ يَسْأَلُونَ هَذِهِ الْأُمَّةَ نِسَاءَهُمْ وَرَجَالَهُمْ عَلَى الْقَنْطَرَةِ الْأُولَى عَنْ
وَلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فَمَنْ أَتَى بِهِ جَازَ الْقَنْطَرَةَ الْأُولَى
كَالْبَرْقِ الْخَاطِفِ وَمَنْ لَا يُحِبُّ أَهْلَ بَيْتِهِ سَقَطَ عَلَى أُمَّ رَأْسِهِ فِي قَعْرِ جَهَنَّمَ وَ لَوْ
كَانَ مَعَهُ مِنْ أَعْمَالِ الْبِرِّ عَمَلٌ سَبْعِينَ صَدِيقًا

حدیث ۷۳: کنز الفوائد: ابن عباس گفت: پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: روز قیامت
خداوند به مالک دستور می دهد که جهنم هفتگانه را بیافروزد و به رضوان امر می کند
بهشت هشت گانه را بیاراید و به میکائیل عَلَيْهِ السَّلَامُ دستور می دهد که صراط را بر روی
جهنم بکشد و به جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ می فرماید که ترازوی عدل را برقرار نماید در زیر عرش
و می فرماید ای محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امت را برای حساب بیاور. بعد دستور می دهد خدا که بر
صراط هفت پل قرار دهند طول هر پل هفده هزار فرسخ است و بر روی هر پل هفتاد
هزار ملک از مرد و زن این امت بر پل اولی می رسند از ولایت علی بن ابی
طالب عَلَيْهِ السَّلَامُ و حب اهل بیت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هر که ولایت و حب او درست باشد از پل
اولی چون برق جهنده می گذرد و هر که اهل بیت پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را دوست نداشته باشد با
صورت در قعر جهنم می افتد اگر چه اعمال نیکوی او برابر با هفتاد صدیق باشد. ^{۸۸۰}

حدیث ۷۴: تاریخ بغداد و فردوس الدیلمی و خصائص النطنزی بالاسناد
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ شَهَابٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ عُنْوَانُ صَحِيفَةِ
الْمُؤْمِنِ حُبُّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ

۸۸۰. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام لابن شهر آشوب ج ۲ ص ۱۵۲ فصل فی منزلته عند المیزان
و الكتاب و الحساب و نحوها ح ۶

حديث ٧٤: رسول خدا ﷺ فرمودند: عنوان نامه عمل مؤمن حب علی بن ابی

طالب علیه السلام است. ٨٨١

٥١٠

حديث ٧٥: وَ رَوَى صَاحِبُ الْكَشَافِ وَ الثَّعْلَبِيُّ فِي تَفْسِيرِ قَوْلِهِ تَعَالَى قُلْ
لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا الْآيَةَ. بِإِسْنَادِهِ إِلَى جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ﷺ مَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ مَاتَ شَهِيدًا أَلَا وَ مَنْ مَاتَ عَلَى
حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ مَاتَ مَغْفُورًا لَهُ أَلَا وَ مَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ
مَاتَ تَابًا أَلَا وَ مَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ مَاتَ مُؤْمِنًا مُسْتَكْمِلَ
الْإِيمَانِ أَلَا وَ مَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ بَشَرَهُ مَلَكُ الْمَوْتِ بِالْجَنَّةِ ثُمَّ
مُنْكَرٌ وَ نَكِيرٌ أَلَا وَ مَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ يُرَفُّ إِلَى الْجَنَّةِ كَمَا
تُرَفُّ الْعُرُوسُ إِلَى بَيْتِ زَوْجِهَا أَلَا وَ مَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ جَعَلَ
اللَّهُ زُورَ قَبْرِهِ الْمَلَائِكَةَ بِالرَّحْمَةِ أَلَا وَ مَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ مَاتَ
عَلَى السُّنَّةِ وَ الْجَمَاعَةِ أَلَا وَ مَنْ مَاتَ عَلَى بُغْضِ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
مَكْتُوبًا بَيْنَ عَيْنَيْهِ آيُسٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ أَلَا وَ مَنْ مَاتَ عَلَى بُغْضِ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ
لَمْ يَشْمَ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ

حديث ٧٥: صاحب كشاف و ثعلبي در تفسير اين آيه قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا

باسناد خود تا جرير بن عبد الله بجلى نقل مى كند كه پيامبر اكرم ﷺ فرمود: هر كه
بميرد با حب آل محمد ﷺ شهيد مرده و هر كه بميرد با حب آل محمد ﷺ آمرزيده
مرده. بدانيد هر كه بميرد با حب آل محمد ﷺ با توبه مرده و هر كه بميرد با حب

٨٨١. مناقب آل ابى طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب ج ٢ ص ١٥٢ فصل فى منزلته عند الميزان

و الكتاب و الحساب و نحوها ح ٥

آل محمد عليه السلام مؤمن مرده با ایمان کامل. هر که بمیرد با حب آل محمد عليه السلام ملک الموت او را بشارت بهشت می دهد. بعد از ملک الموت منکر و نکیر. بدانید هر که با حب آل محمد عليه السلام بمیرد چنان روانه بهشت می شود مثل عروسی که به حجله داماد می رود بدانید هر که با حب آل محمد عليه السلام بمیرد ملائکه رحمت به دستور خدا در قبر به زیارت می آیند بدانید هر که بمیرد با حب آل محمد عليه السلام بر سنت و جماعت بوده و هر که بمیرد بر بغض آل محمد عليه السلام روز قیامت می آید در حالی که بر پیشانی او نوشته شده مایوس از رحمت خدا است بدانید هر که با بغض آل محمد عليه السلام بمیرد بوی بهشت را نمی شنود. ۸۸۲

حدیث ۷۶: أَخْبَرَنِي الشَّرِيفُ أَبُو مَنْصُورٍ أَحْمَدُ بْنُ حَمَزَةَ الْحُسَيْنِيُّ
الْعُرَيْضِيُّ بِالرَّمْلَةِ وَ أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بَنِي [بْنِ] إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَنَانَ بِحَلَبَ وَ أَبُو
الْمَرْجِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ طَالِبِ الْبَلَدِيِّ بِالْقَاهِرَةِ رَحِمَهُمُ اللَّهُ قَالُوا جَمِيعاً أَخْبَرَنَا
أَبُو الْمُفَضَّلِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُطَلِّبِ الشَّيْبَانِيُّ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارِ الثَّقَفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ خَلْفِ الْعَطَّارِ
قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ جَعْفَرِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ
بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمُهِيمِنِ بْنِ عَبَّاسِ الْأَنْصَارِيِّ السَّاعِدِيُّ عَنْ أَبِيهِ
الْعَبَّاسِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ سَهْلِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ بَيْنَا أَبُو ذَرٍّ قَاعِدٌ مَعَ جَمَاعَةٍ مِنْ
أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ وَ كُنْتُ يَوْمَئِذٍ فِيهِمْ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام
فَرَمَاهُ أَبُو ذَرٍّ بِنَظَرِهِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى الْقَوْمِ بَوَجْهِهِ فَقَالَ مَنْ لَكُمْ بِرَجُلٍ مَحَبَّتُهُ تُسَاقِطُ
الذُّنُوبَ عَنْ مُحِيطِهِ كَمَا تُسَاقِطُ الرِّيحُ الْعَاصِفُ الْهَشِيمَ مِنَ الْوَرَقِ عَنِ الشَّجَرِ

سَمِعْتُ نَبِيَّكُمْ ﷺ يَقُولُ لَهُ ذَلِكَ قَالُوا مَنْ هُوَ يَا أَبَا ذَرٍّ قَالَ هُوَ الرَّجُلُ الْمُقْبِلُ إِلَيْكُمْ ابْنُ عَمِّ نَبِيَّكُمْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ عَلِيُّ بَابُ عِلْمِي وَ مُبِينٌ لِأُمَّتِي مَا أُرْسِلْتُ بِهِ مِنْ بَعْدِي حُبُّهُ إِيْمَانٌ وَ بُغْضُهُ نِفَاقٌ وَ النَّظَرُ إِلَيْهِ بَرَأْفَةٌ وَ مَوَدَّةٌ عِبَادَةٌ.....

حدیث ۷۶: سهل بن سعد گفت ابا ذر با گروهی از اصحاب پیامبر ﷺ نشستند بود من نیز از آن جمله بودم علی بن ابی طالب (علیه السلام) آمد ابا ذر چشم به آن جناب دوخت و بعد برگشت و رو به جمعیت نموده گفت که می‌تواند معرفی کند مردی را که محبت او گناهان را چنان می‌زداید همچون بادی شدید و سخت که برگ را از درخت می‌ریزد؟ من از پیامبر اکرم ﷺ شنیدم در باره او چنین می‌فرمود گفتند: آن کیست؟ فرمود: همین مردی که به جانب شما می‌آید پسر عموی پیامبرتان شنیدم می‌فرمود: علی باب علم من روشنگر تمام چیزهایی است که من از جانب پروردگار برای امت آورده‌ام پس از من حب علی (علیه السلام) ایمان و دشمنی با او نفاق است تماشای او با مهربانی و علاقه عبادت است. ۸۸۳

حدیث ۷۷: حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَيَّاشِ الْحَافِظِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي الْقَاضِي عَبْدُ الْبَاقِي بْنُ فَالِعٍ [قَانِعٍ] قَالَ حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ قَرْمٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ شَيْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي دَاوُدُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ يَا عَلِيُّ إِنَّ جَبْرَيْلَ أَخْبَرَنِي فِيكَ بِأَمْرٍ قَرَّتْ بِهِ عَيْنِي وَ فَرِحَ بِهِ قَلْبِي قَالَ لِي يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ لِي أَقْرَى مُحَمَّدًا مِنِّي السَّلَامَ وَ أَعْلَمُهُ أَنَّ عَلِيًّا إِمَامُ الْهُدَى وَ مِصْبَاحُ الدُّجَى وَ الْحُجَّةُ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا فَإِنَّهُ الصِّدِّيقُ الْأَكْبَرُ وَ الْفَارُوقُ الْأَعْظَمُ

وَإِنِّي الْيَتُّ بِعِزَّتِي أَنْ لَا أُدْخِلَ النَّارَ أَحَدًا تَوَلَّاهُ وَ سَلَّمَ لَهُ وَ لِلْأَوْصِيَاءِ مِنْ بَعْدِهِ وَ لَا أُدْخِلَ الْجَنَّةَ مَنْ تَرَكَ وَ لَآيَتَهُ وَ التَّسْلِيمَ لَهُ وَ لِلْأَوْصِيَاءِ مِنْ بَعْدِهِ وَ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ وَ أَطْبَاقَهَا مِنْ أَعْدَائِهِ وَ لَأَمْلَأَنَّ الْجَنَّةَ مِنْ أَوْلِيَائِهِ وَ شِيعَتِهِ

حدیث ۷۷: کتاب مناقب ابن شاذان: ابن عباس گفت: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

یا علی جبرئیل علیه السلام مرا خبر داد به امری در باره تو که موجب روشنی چشم و شادی قلبم شد، به من گفت یا محمد خداوند به من فرمود: محمد صلی الله علیه و آله را از جانب من سلام برسان و به او اعلام کن که علی علیه السلام پیشوای هدایت و چراغ تاریکی و حجت بر اهل دنیا است او صدیق اکبر و فاروق اعظم است من به ذات خود سوگند خورده‌ام داخل جهنم نکنم کسی که او را دوست داشته باشد و تسلیم او و اوصیای بعد از او باشد و داخل بهشت نمی‌کنم کسی را که ولایت او را رها نماید و تسلیم او و اوصیای پس از او نشود، این یک واقعیت است که می‌گویم جهنم و طبقات آن را بر خواهم کرد از دشمنان او و بهشت را پر از دوستان و شیعیانش می‌کنم....^{۸۸۴}

حدیث ۷۸: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْغَطْرِيفِ الْجُرْجَانِيُّ قَالَ

حَدَّثَنِي أَبُو حَلِيفَةَ الْفَضْلُ بْنُ صَالٍ [حُبَابٍ] الْجَمْعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ [عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ] قَالَ: سَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام فَغَضِبَ فَقَالَ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَذْكُرُونَ مَنْ لَهُ مَنْزِلَةٌ عِنْدَ اللَّهِ كَمَنْزِلَتِي وَ مَقَامٌ كَمَقَامِي إِلَّا التُّبُوَّةَ أَلَا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا فَقَدْ أَحَبَّنِي وَ مَنْ أَحَبَّنِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَ مَنْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَفَاهُ بِالْجَنَّةِ أَلَا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا اسْتَغْفَرْتُ لَهُ الْمَلَائِكَةُ

وَفُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَدْخُلُ مِنْ أَيِّ بَابٍ شَاءَ بِغَيْرِ حِسَابٍ إِلَّا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا أَعْطَاهُ اللَّهُ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ وَ حَاسَبَهُ حِسَابَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَّا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا لَا يَخْرُجُ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَشْرَبَ مِنَ الْكُوْثِرِ وَ يَأْكُلَ مِنْ شَجَرَةِ طُوبَى وَ يَرَى مَكَانَهُ مِنَ الْجَنَّةِ إِلَّا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا يُهَوِّنُ اللَّهُ عَلَيْهِ سَكَرَاتِ الْمَوْتِ وَ جَعَلَ قَبْرَهُ رَوْضَةً مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ إِلَّا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا أَعْطَاهُ اللَّهُ فِي الْجَنَّةِ بِكُلِّ عَرَقٍ فِي بَدَنِهِ حَوْزَاءً وَ شَقَعَهُ فِي ثَمَانِينَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ لَهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ عَلَى بَدَنِهِ حَدِيقَةٌ فِي الْجَنَّةِ إِلَّا وَ مَنْ عَرَفَ عَلِيًّا وَ أَحَبَّهُ بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِ مَلَكَ الْمَوْتِ كَمَا بَعَثَ اللَّهُ إِلَى الْأَنْبِيَاءِ وَ دَفَعَ عَنْهُ أَهْوَالَ مُنْكَرٍ وَ نَكِيرٍ وَ نَوَّرَ قَبْرَهُ وَ فَسَحَهُ مَسِيرَةَ سَبْعِينَ عَامًا وَ بَيَّضَ وَجْهَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا أَظْلَمَهُ اللَّهُ فِي ظِلِّ عَرْشِهِ مَعَ الصُّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ أَمَنَهُ مِنَ الْفَرْعِ الْأَكْبَرِ وَ أَهْوَالَ يَوْمِ الصَّاحَةِ إِلَّا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا تَقَبَّلَ اللَّهُ مِنْهُ حَسَنَاتِهِ وَ تَجَاوَزَ عَنْ سَيِّئَاتِهِ وَ كَانَ فِي الْجَنَّةِ رَفِيقَ حَمْرَةَ سَيِّدِ الشُّهَدَاءِ إِلَّا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا أَثَبَتَ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فِي قَلْبِهِ وَ أَجْرَى عَلَى لِسَانِهِ الصَّوَابَ وَ فَتَحَ اللَّهُ لَهُ أَبْوَابَ الرَّحْمَةِ إِلَّا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا سُمِّيَ أَسِيرَ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ وَ بَاهَى اللَّهُ بِهِ مَلَائِكَتَهُ وَ حَمَلَةَ عَرْشِهِ إِلَّا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا نَادَاهُ مَلَكٌ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ أَنْ يَا عَبْدَ اللَّهِ اسْتَأْنِفِ الْعَمَلَ فَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ الذُّنُوبَ كُلَّهَا إِلَّا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ وَجْهُهُ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ إِلَّا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا وَضَعَ اللَّهُ عَلَى رَأْسِهِ تَاجَ الْكِرَامَةِ وَ أَلْبَسَهُ حُلَّةَ الْعِزَّةِ إِلَّا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا مَرَّ عَلَى الصُّرَاطِ كَالْبُرْقِ الْخَاطِفِ وَ لَمْ يَرِ صُعُوبَةً إِلَّا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بَرَاءَةً مِنَ النَّارِ وَ بَرَاءَةً مِنَ التَّفَاقِ وَ جَوَازًا عَلَى الصُّرَاطِ

وَأَمَانًا مِنَ الْعَذَابِ أَلَا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا لَا يُنْشَرُ لَهُ دِيْوَانٌ وَ لَا يُنْصَبُ لَهُ مِيزَانٌ
وَ قِيلَ لَهُ ادْخُلِ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ أَلَا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ آمَنَ مِنَ الْحِسَابِ وَ
الْمِيزَانِ وَ الصِّرَاطِ أَلَا وَ مَنْ مَاتَ عَلِيٌّ حُبًّا آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ صَافَحَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَ
زَارَتْهُ أَرْوَاحُ الْأَنْبِيَاءِ وَ قَضَى اللَّهُ لَهُ كُلَّ حَاجَةٍ كَانَتْ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ أَلَا وَ مَنْ مَاتَ
عَلِيٌّ بُغْضًا آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَاتَ كَافِرًا أَلَا وَ مَنْ مَاتَ عَلِيٌّ حُبًّا آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ
مَاتَ عَلِيٌّ الْإِيمَانِ وَ كُنْتُ أَنَا كَفِيلُهُ بِالْجَنَّةِ

حدیث ۷۸: به اسناد قبلی از پسر عمر نقل می‌کند که گفت: ما از پیامبر
اکرم صلی الله علیه و آله سؤال کردیم راجع به علی بن ابی طالب علیه السلام آن جناب خشمگین شده
فرمود: چه شده گروهی را که صحبت از کسی می‌کنند که مقامش در نزد خدا مانند
مقام من است به جز نبوت. آگاه باشید هر که علی علیه السلام را دوست داشته باشد مرا
دوست داشته و هر که مرا دوست داشته باشد خدا از او خشنود است و هر که خدا از
او خشنود باشد او را پاداش بهشت می‌دهد آگاه باشید هر که علی علیه السلام را دوست
داشته باشد ملائکه برای او استغفار می‌کنند و درب‌های بهشت برای او باز می‌شود که
از هر درب خواست وارد شود بدون حساب. آگاه باشید هر که علی علیه السلام را دوست
داشته باشد خداوند نامه عملش را به دست راستش می‌دهد و حساب او را مانند
انبیاء می‌کشد بدانید هر که علی علیه السلام را دوست داشته باشد از دنیا خارج نمی‌شود مگر
اینکه از کوثر می‌آشامد و از درخت طوبی میل می‌کند و مقام خود را در بهشت
می‌بیند بدانید هر که علی علیه السلام را دوست داشته باشد خداوند سکرَاتِ مرگ را بر او
آسان می‌کند و قبرش را باغی از باغ‌های بهشت قرار می‌دهد. بدانید هر که علی علیه السلام
را دوست داشته باشد خداوند به او عنایت خواهد کرد در مقابل هر رگی که در بدن
دارد حوریه‌ای در بهشت و او را شفیع قرار می‌دهد در باره هشتاد نفر از خانواده‌اش و

مقدار موی‌های بدنش به او باغ در بهشت می‌دهند بدانید هر که علی علیه السلام را بشناسد و او را دوست بدارد خداوند ملک الموت را پیش او می‌فرستد همان طوری که بسوی انبیاء می‌فرستد و وحشت نکیر و منکر را از او برطرف می‌نماید و قبرش را نورانی می‌نماید و آن را وسعت می‌دهد به اندازه هفتاد سال و صورتش را در قیامت سفید می‌کند. بدانید هر که علی علیه السلام را دوست داشته باشد خدا او را در سایه عرش خود با صدیقین و شهداء و صالحین قرار می‌دهد و او را از وحشت بزرگتر و وحشت‌های روز قیامت در امان خواهد نمود بدانید هر که علی علیه السلام را دوست داشته باشد خداوند حسنات او را قبول می‌کند و از گناهانش می‌گذرد و در بهشت رفیق حمزه سید الشهداء خواهد بود بدانید هر که علی علیه السلام را دوست داشته باشد خداوند حکمت را در دلش قرار می‌دهد و بر زبان او واقعیت را اجرا می‌کند و درهای رحمت را به رویش می‌گشاید بدانید هر که علی علیه السلام را دوست بدارد مطیع خدا نامیده می‌شود در زمین و خدا با ملائکه و حاملین عرش به واسطه او مباحثات می‌کند. بدانید هر که علی علیه السلام را دوست داشته باشد فرشته‌ای از زیر عرش او را صدا می‌زند: ای بنده‌ی خدا کار خود را از سر بگیر خداوند تمام گناهانت را آمرزیده بدانید هر که علی علیه السلام را دوست داشته باشد روز قیامت خواهد آمد در حالی که صورتش چون ماه می‌درخشد بدانید هر که علی علیه السلام را دوست داشته باشد خداوند بر سر او تاج کرامت و بر پیکرش لباس عزت می‌پوشاند آگاه باشید هر که علی علیه السلام را دوست داشته باشد از صراط رد می‌شود مانند برق جهنده و هیچ مشکلی را نخواهد دید. بدانید هر که علی علیه السلام را دوست داشته باشد برای او برات آزادی از جهنم و آزادی از نفاق و عبور از صراط و امان از عذاب می‌نویسند. بدانید هر که علی علیه السلام را دوست داشته باشد نامه عملش باز نمی‌شود و برایش ترازوی حساب نمی‌گذارند به او گفته می‌شود داخل بهشت شو بدون حساب. بدانید هر که علی علیه السلام را دوست داشته باشد از حساب و میزان و

صراط در امان است بدانید هر که بمیرد با محبت آل محمد عليهم السلام ملائکه به او دست می‌دهند و ارواح انبیاء به دیدار او می‌آیند و هر حاجتی که در نزد خدا داشته باشد خداوند برایش برآورده می‌کند بدانید هر که بمیرد با دشمنی آل محمد عليهم السلام کافر از دنیا می‌رود بدانید هر که بمیرد با دوستی آل محمد عليهم السلام بر ایمان مرده و من کفیل او خواهم بود به بهشت.^{۸۸۵}

توضیح: بدون شک دوستی و محبتی پذیرفته خواهد شد که به همراه پیروی از فرمایشات ایشان و عمل به دستوراتشان باشد و یقیناً هر ادعایی نشانه‌ای می‌خواهد و بدون شک نشانه محبت حقیقی و نجات بخش پیروی از ایشان است.

حدیث ۷۹: حَدَّثَنَا أَبُو الطَّيِّبِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ التَّيْمَلِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ الْعَبَّاسِ قَالَ حَدَّثَنِي بَكَارُ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ حَدَّثَنِي نَصْرُ بْنُ مُزَاهِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي زِيَادُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي الْمُنْذِرُ عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام: يَا سَلْمَانُ مَنْ أَحَبَّ فَاطِمَةَ ابْنَتِي فَهُوَ فِي الْجَنَّةِ مَعِي وَ مَنْ أَبْغَضَهَا فَهُوَ فِي النَّارِ يَا سَلْمَانُ حُبُّ فَاطِمَةَ يَنْفَعُ فِي مِائَةِ مَوْطِنٍ أَيْسَرُ تِلْكَ الْمَوَاطِنِ الْمَوْتُ وَالْقَبْرُ وَالْمِيزَانُ وَالْمَحْشَرُ وَالصَّرَاطُ وَالْمُحَاسَبَةُ فَمَنْ رَضِيَتْ عَنْهُ ابْنَتِي فَاطِمَةَ رَضِيَتْ عَنْهُ وَ مَنْ رَضِيَتْ عَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَ مَنْ غَضِبَتْ عَلَيْهِ فَاطِمَةُ غَضِبْتُ عَلَيْهِ وَ مَنْ غَضِبْتُ عَلَيْهِ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَا سَلْمَانُ وَيْلٌ لِمَنْ يَظْلِمُهَا وَ يَظْلِمُ ذُرِّيَّتَهَا وَ شِيعَتَهَا

حدیث ۷۹: سلمان فارسی گفت پیامبر اکرم عليه السلام فرمود: ای سلمان هر که فاطمه عليها السلام را دوست بدارد او در بهشت با من خواهد بود و هر که دشمن بدارد در

۸۸۵. مائة منقبة من مناقب أمير المؤمنين و الأئمة ص ۶۴ المنقبة السابعة و الثلاثون

جهنم. سلمان! دوستی فاطمه عليها السلام در صد جایگاه سود می‌بخشد که ساده‌ترین این جایگاه‌ها مرگ و قبر و میزان و محشر و صراط و محاسبه است هر که دخترم فاطمه عليها السلام از او راضی باشد من از او راضیم و هر که من از او راضی باشم خدا از او راضی است و هر که فاطمه عليها السلام بر او خشم بگیرد من بر او خشم می‌گیرم و هر که من بر او خشم بگیرم خدا بر او خشمگین است. سلمان وای بر کسی که او را ستم نماید و ستم بر ذریه و شیعیانش کند. ^{۸۸۶}

حدیث ۸۰: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُمْدُونَ بْنِ الْفَضْلِ الْفَقِيهُ قَالَ حَدَّثَنِي الْقَاضِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحُسَيْنِ قَالَ حَدَّثَنَا شَاهُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَمَةَ الصَّغِيرُ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ بْنُ الْحَجَّاجِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ الْعَطَّارُ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله كَلَّمَأَصْبَحَ أَقْبَلَ عَلَيَّ أَصْحَابِهِ بِوَجْهِهِ فَقَالَ هَلْ رَأَى أَحَدٌ مِنْكُمْ رُؤْيَاً وَإِنَّ النَّبِيَّ أَصْبَحَ ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ عَمِّي حَمْزَةَ وَابْنَ عَمِّي جَعْفَرًا جَالِسَيْنِ وَبَيْنَ يَدَيْهِمَا طَبَقُ تَيْنِ وَهُمَا يَأْكُلَانِ مِنْهُ فَمَا لَبِثَا أَنْ تَحَوَّلَ رُطْبًا فَأَكَلَا مِنْهُ فَقُلْتُ لَهُمَا فَمَا وَجَدْتُمَا أَفْضَلَ الْأَعْمَالِ فِي الْآخِرَةِ قَالَا الصَّلَاةُ وَحُبُّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَإِحْفَاءُ الصَّدَقَةِ

حدیث ۸۰: سمره گفت پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله هر روز صبح رو به اصحاب خود می‌کرد و می‌فرمود: گویا کسی از شما خوابی دیده؟ یک روز پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله فرمود: در خواب عمویم حمزه و پسر عمویم جعفر عليهما السلام را دیدم نشسته‌اند و جلو آن‌ها ظرفی از انجیر است مشغول خوردن هستند انجیر تبدیل به خرما شد از آن نیز خوردند به

آن دو گفتیم کدام عمل را در آخرت بهترین اعمال یافتید گفتند: نماز و دوست داشتن علی بن ابی طالب علیه السلام و پنهان صدقه دادن.^{۸۸۷}

حدیث ۸۱: حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمَذَارِيِّ الْخَيْطُ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الرَّفَّاءِ الْبَغْدَادِيُّ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عَلِيلٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ الْأَنْصَارِيُّ عَنْ مُوسَى بْنِ عَلِيٍّ الْقُرَشِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي قَنْبَرُ بْنُ أَحْمَدَ [بْنِ قَنْبَرٍ مَوْلَى عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ] قَالَ حَدَّثَنِي كَعْبُ بْنُ نَوْفَلٍ عَنْ بِلَالِ بْنِ حَمَامَةَ قَالَ: ... طَلَعَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله ذَاتَ يَوْمٍ وَ وَجْهُهُ مُشْرِقٌ كَدَارَةِ الْقَمَرِ فَقَامَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَوْفٍ وَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَذَا النُّورُ فَقَالَ بِشَارَةٌ أَتَتْني مِنْ رَبِّي فِي أَخِي وَ ابْنِ عَمِّي وَ ابْنَتِي وَ أَنَّ اللَّهَ زَوَّجَ عَلِيًّا بِفَاطِمَةَ وَ أَمَرَ رِضْوَانَ خَازِنَ الْجَنَانِ فَهَزَّ شَجَرَةَ طُوبَى فَحَمَلَتْ رِقَاعًا يَعْنِي صِكَاكَا بَعْدَ مُحَبِّبِي أَهْلَ بَيْتِي وَ أَنْشَأَ مِنْ تَحْتِهَا مَلَائِكَةً مِنْ نُورٍ وَ دَفَعَ إِلَى كُلِّ مَلَكٍ صَكًّا فَإِذَا اسْتَوَتْ الْقِيَامَةُ بِأَهْلِهَا نَادَتْ الْمَلَائِكَةُ فِي الْخَلَائِقِ فَلَا تَلْقَى مُحَبَّبًا لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ إِلَّا دَفَعَتْ إِلَيْهِ صَكًّا فِيهِ فَكَأَكُهُ مِنَ النَّارِ بِأَخِي وَ ابْنِ عَمِّي وَ ابْنَتِي فَكَأَكُ رِجَالٍ وَ نِسَاءٍ مِنْ أُمَّتِي مِنَ النَّارِ

حدیث ۸۱: با همان سند از بلال بن حمامه گفت: روزی پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله با چهره‌ای درخشان همچون ماه تابان پیش ما آمد عبد الله بن عوف از جای حرکت کرده گفت یا رسول الله این چه نوری است؟ فرمود: بشارتی است که از جانب خدا در مورد برادر و پسر عمو و دخترم آمده. خداوند به ازدواج علی عليه السلام در آورده فاطمه عليها السلام را و دستور داد به رضوان نگهبان بهشت که درخت طوبی را تکان دهد

۸۸۷. مائة منقبة من مناقب أمير المؤمنين و الأئمة، ص ۱۳۹ المنقبة الحادية و السبعون

تکه‌های کاغذی بارور گردید به تعداد دوستان اهل بیت و از زیر درخت طوبی ملائکه‌ای از نور بوجود می‌آید و در اختیار هر ملکی یکی از نوشته‌ها قرار می‌گیرد و وقتی قیامت برپا می‌شود ملائکه در میان خلائق فریاد می‌زنند به هر یک از دوستان ما اهل بیت علیهم‌السلام می‌رسند یکی از آن نامه‌ها را که آزادی از جهنم است به او می‌دهند به وسیله برادر و پسر عمویم و دخترم آزاد می‌شوند گروهی از امت از آتش جهنم.^{۸۸۸}

حدیث ۸۲: [أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مَحْفُوظٍ] قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي الْغَطْرِيُّ بْنُ عَبْدِ السَّلَامِ بِصَنْعَاءِ الْيَمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا بَكْرٍ بْنَ أَبِي قُحَافَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله يَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ مِنْ نُورٍ وَجْهَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه‌السلام سَبْعِينَ أَلْفَ أَلْفِ مَلَكٍ يُسَبِّحُونَهُ وَ يُقَدِّسُونَهُ وَ يَكْتُبُونَ ذَلِكَ لِمُحِبِّهِ وَ مُحِبِّي وُلْدِهِ

حدیث ۸۲: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرمود: خداوند تبارک و تعالی از نور صورت علی بن ابی طالب علیه‌السلام هفتاد میلیون ملک آفریده که خدا را تسبیح و تقدیس می‌کنند و ثوابش را برای دوستان او و دوستان فرزندان او می‌نویسند.^{۸۸۹}

حدیث ۸۳: وَ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الصَّادِقِ عَنِ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ حَدَّثَنِي جَبْرِئِيلُ عَنْ رَبِّ الْعِزَّةِ جَلَّ جَلَالُهُ أَنَّهُ قَالَ مَنْ عَلِمَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدِي وَ رَسُولِي وَ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ علیه‌السلام خَلِيفَتِي وَ أَنَّ الْأِيْمَةَ مِنْ

۸۸۸. مائة منقبة من مناقب أمير المؤمنين و الأئمة ص ۱۶۶ المنقبة الثانية و التسعون

۸۸۹. مائة منقبة من مناقب أمير المؤمنين و الأئمة ص ۱۴۸ المنقبة الثمانون

وُلْدِهِ حُجْبِي أَدْخَلْتُهُ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِي وَ نَجَّيْتُهُ مِنَ النَّارِ بِعَفْوِي وَ أَبْحَثُ لَهُ جَوَارِي
 وَ أَوْجَبْتُ لَهُ كَرَامَتِي وَ أَتَمَّمْتُ عَلَيْهِ نِعْمَتِي وَ جَعَلْتُهُ مِنْ خَاصَّتِي وَ خَالِصَتِي
 إِنْ نَادَانِي لَبَّيْتُهُ وَ إِنْ دَعَانِي أَحْبَبْتُهُ وَ إِنْ سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ وَ إِنْ سَكَتَ ابْتَدَأْتُهُ وَ إِنْ
 أَسَاءَ رَحِمْتُهُ وَ إِنْ فَرَّ مِنِّي دَعَوْتُهُ وَ إِنْ رَجَعَ إِلَيَّ قَبِلْتُهُ وَ إِنْ قَرَعَ بَابِي فَتَحْتُهُ وَ مَنْ
 لَمْ يَشْهَدْ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَ حِدِي أَوْ شَهِدَ بِذَلِكَ وَ لَمْ يَشْهَدْ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدِي وَ
 رَسُولِي أَوْ شَهِدَ بِذَلِكَ وَ لَمْ يَشْهَدْ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام خَلِيفَتِي أَوْ شَهِدَ
 بِذَلِكَ وَ لَمْ يَشْهَدْ أَنَّ الْأَيِّمَةَ مِنْ وُلْدِهِ حُجْبِي فَقَدْ جَحَدَ نِعْمَتِي وَ صَغَّرَ عَظْمَتِي
 وَ كَفَرَ بَيَاتِي وَ كُتْبِي وَ رُسُلِي إِنْ قَصَدَنِي حَجَبْتُهُ وَ إِنْ سَأَلَنِي حَرَمْتُهُ وَ إِنْ نَادَانِي
 لَمْ أَسْمَعْ نِدَاءَهُ وَ إِنْ دَعَانِي لَمْ أَسْتَجِبْ دُعَاءَهُ وَ إِنْ رَجَانِي خَيَّبْتُهُ وَ ذَلِكَ جَزَاؤُهُ
 مِنِّي وَ مَا أَنَا بِظَلَامٍ لِلْعَبِيدِ فَقَامَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ
 مِنَ الْأَيِّمَةِ مِنْ وُلْدِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام سَيِّدَا
 شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ ثُمَّ سَيِّدُ الْعَابِدِينَ فِي زَمَانِهِ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام ثُمَّ الْبَاقِرُ مُحَمَّدُ
 بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام وَ سَتَدْرِكُهُ يَا جَابِرُ فَإِذَا أَدْرَكَتَهُ فَأَقْرِنْتَهُ مِنِّي السَّلَامَ ثُمَّ الصَّادِقُ جَعْفَرُ
 بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام ثُمَّ الْكَاطِمُ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عليه السلام ثُمَّ الرَّضَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى عليه السلام ثُمَّ النَّقِيُّ
 مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام ثُمَّ النَّقِيُّ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام ثُمَّ الزُّكِيُّ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام ثُمَّ
 ابْنُهُ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ مَهْدِيٌّ أُمَّتِي الَّذِي يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مِلْتُمْ ظُلْمًا
 وَ جَوْرًا هَؤُلَاءِ يَا جَابِرُ خُلَفَائِي وَ أَوْصِيَائِي وَ أَوْلَادِي وَ عِتْرَتِي مَنْ أَطَاعَهُمْ فَقَدْ
 أَطَاعَنِي وَ مَنْ عَصَاهُمْ فَقَدْ عَصَانِي وَ مَنْ أَنْكَرَهُمْ أَوْ أَنْكَرَ وَاحِدًا مِنْهُمْ فَقَدْ
 أَنْكَرَنِي وَ بِهِمْ يُمَسِّكُ اللَّهُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ وَ بِهِمْ يَحْفَظُ اللَّهُ

الْأَرْضَ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا

حدیث ۸۳: امام صادق علیه السلام از آباء گرامش فرمود: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: جبرئیل علیه السلام مرا خبر داد از جانب پروردگار عزیز که فرمود: هر که بداند خدائی جز من نیست و محمد صلی الله علیه و آله بنده و پیامبر من و علی بن ابی طالب علیه السلام خلیفه من و ائمه از فرزندان او حجت‌های من بوده او را به رحمت خود داخل بهشت می‌کنم و با عفووم از آتش نجات می‌دهم و همسایگی خود را به او می‌بخشم و مستوجب لطف خویش می‌گردانم و نعمتم را بر او تکمیل می‌کنم و او را از برجسته‌ها و شخصیت‌های مخصوص خود می‌گردانم اگر مرا بخواند جوایش را می‌دهم و اگر درخواستی بکند به او عنایت می‌نمایم اگر ساکت باشد پیش از سؤال به او می‌دهم اگر خطا کند می‌بخشم و اگر از من فرار نماید صدایش می‌زنم. اگر برگردد او را می‌پذیرم. اگر درب خانه مرا بکوبد برایش می‌گشایم. و هر که گواهی به یکتائی من ندهد یا گواهی بدهد و گواهی به بندگی و رسالت پیامبرم ندهد یا این را قبول داشته باشد اما گواهی به خلافت علی بن ابی طالب علیه السلام ندهد یا این گواهی را بدهد و گواهی به اینکه ائمه علیهم السلام از فرزندان او حجت‌های من بوده ندهد نعمت مرا منکر و عظمت مرا تحقیر و به آیات و کتاب‌ها و پیامبران من کافر شده اگر به جانب من آید راهش نمی‌دهم اگر تقاضا کند تقاضایش را بر نمی‌آورم و اگر مرا بخواند به سخنش گوش نداده و اگر دعا کند دعایش را مستجاب نمی‌کنم اگر به من امیدی داشته باشد ناامیدش می‌کنم، اینست کیفر او از جانب من، من هرگز ستم به بندگان روا نمی‌دارم. جابر بن عبد الله انصاری از جای حرکت کرده گفت یا رسول الله ائمه علیهم السلام از فرزندان علی بن ابی طالب علیه السلام کیانند؟! فرمود: حسن علیه السلام و حسین علیه السلام سرور جوانان اهل بهشت بعد از او زینت بخش عبادت‌کنندگان در زمان خود علی بن الحسین علیه السلام سپس باقر، محمد بن علی علیه السلام در آینده او را خواهی دید اگر او را دیدی سلام مرا به او برسان. پس از او صادق جعفر

بن محمد عليه السلام. آنگاه کاظم موسی بن جعفر عليه السلام. بعد رضا علی بن موسی عليه السلام. سپس تقی محمد بن علی عليه السلام بعد نقی علی بن محمد عليه السلام بعد زکی حسن بن علی عليه السلام سپس پسری قائم به حق مهدی امت من که زمین را پر از قسط و عدل می‌کند همان طوری که پر از ظلم و جور شده. جابر! این‌ها خلفاء و اوصیا و اولاد و عترت من هستند هر که از آن‌ها اطاعت کند مرا اطاعت نموده و هر که با آن‌ها مخالفت کند معصیت مرا نموده و هر که منکر یک نفر از آن‌ها باشد منکر من است به واسطه آن‌ها خدا ننگه می‌دارد آسمان را که بر زمین نیفتد، مگر با اجازه خودش و به وسیله آن‌ها خداوند ننگه می‌دارد زمین را که اهلش را نلرزاند. ^{۸۹۰}

حدیث ۸۴: وَ عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا عليه السلام قَبِلَ اللَّهُ تَعَالَى مِنْهُ صَلَاتَهُ وَ صِيَامَهُ وَ قِيَامَهُ وَ اسْتَجَابَ دُعَاءَهُ أَلَا وَ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا عليه السلام أَعْطَاهُ اللَّهُ بِكُلِّ عِرْقٍ فِي بَدَنِهِ مَدِينَةً فِي الْجَنَّةِ أَلَا وَ مَنْ أَحَبَّ آلَ مُحَمَّدٍ عليه السلام أَمِنَ مِنَ الْحِسَابِ وَ الْمِيزَانِ وَ الصَّرَاطِ أَلَا وَ مَنْ مَاتَ عَلَى حُبِّ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام فَأَنَا كَفِيلُهُ بِالْجَنَّةِ مَعَ الْأَنْبِيَاءِ أَلَا وَ مَنْ أَبْغَضَ آلَ مُحَمَّدٍ عليه السلام جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَكْتُوبًا بَيْنَ عَيْنَيْهِ آيُسُ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ

حدیث ۸۴: ابن عمر گفت پیامبر اکرم ﷺ فرمود: هر که علی عليه السلام را دوست بدارد خداوند نماز و روزه و قیام و دعایش را می‌پذیرد. هر که علی عليه السلام را دوست بدارد خداوند به تعداد هر رگی که در بدن دارد شهری در بهشت به او می‌دهد. بدانید هر که دوست بدارد آل محمد عليه السلام را از حساب و میزان و صراط در امان است و هر که بمیرد با حب آل محمد عليه السلام من ضامن بهشت برای او هستم با انبیاء بدانید هر که

۸۹۰. كشف الغمة في معرفة الأئمة ج ۲ ص ۵۱۰ الباب الخامس والعشرون في الدلالة على كون

المهدي حيا باقيا مذ غيبته إلى الآن

دشمن بدارد آل محمد عليهم السلام را روز قیامت می آید در حالی که در پیشانی‌ش نوشته است مایوس از رحمت خدا است. ^{۸۹۱}

حدیث ۸۵: وَ مِنْ كِتَابِ فَرَجِ الْكَرْبِ، عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ الصَّادِقُ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ تَفَرَّقَ النَّاسُ شُعْبًا وَ رَجَعْتُمْ أَنْتُمْ إِلَى أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ فَأَرَدْتُمْ مَا أَرَادَ اللَّهُ وَ أَحَبَبْتُمْ مَنْ أَحَبَّ اللَّهُ وَ اخْتَرْتُمْ مَنْ اخْتَارَهُ اللَّهُ فَأَبَشَرُوا وَ اسْتَبَشَرُوا فَأَنْتُمْ وَ اللَّهُ الْمَرْحُومُونَ الْمُتَقَبَّلُونَ مِنْكُمْ حَسَنَاتِكُمْ الْمُتَجَاوِزُ عَنْ سَيِّئَاتِكُمْ فَهَلْ سَرَرْتُكَ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ يَا بَا مُحَمَّدٍ إِنَّ الذُّنُوبَ تَسَاقُطُ عَنْ ظُهُورِ شِيعَتِنَا كَمَا تُسْقِطُ الرِّيحُ الْوَرَقَ مِنَ الشَّجَرِ وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿وَ تَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ ﴿وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وَ اللَّهُ يَا بَا مُحَمَّدٍ مَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا غَيْرَكُمْ فَهَلْ سَرَرْتُكَ قُلْتُ نَعَمْ زِدْنِي فَقَالَ قَدْ ذَكَرَكُمْ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ عَزَّ مِنْ قَائِلِ ﴿رَجُلًا صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ﴾ يُرِيدُ أَنْكُمْ وَفَيْتُمْ بِمَا أَخَذَ عَلَيْكُمْ مِيثَاقَهُ مِنْ وِلَايَتِنَا وَ أَنْكُمْ لَمْ تَسْتَبَدِّلُوا بِنَا غَيْرَنَا وَ قَالَ ﴿الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾ وَ اللَّهُ مَا عَنَى بِهَذَا غَيْرَكُمْ فَهَلْ سَرَرْتُكَ يَا بَا مُحَمَّدٍ فَقُلْتُ زِدْنِي قَالَ لَقَدْ ذَكَرَكُمْ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ حَيْثُ يَقُولُ ﴿إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ﴾ وَ اللَّهُ مَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا غَيْرَكُمْ هَلْ سَرَرْتُكَ فَقُلْتُ نَعَمْ زِدْنِي قَالَ وَ قَدْ ذَكَرَكُمْ اللَّهُ تَعَالَى بِقَوْلِهِ ﴿فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ﴾ فَرَسُولُ اللَّهِ فِي هَذَا الْمَوْضِعِ النَّبِيُّونَ وَ نَحْنُ

۸۹۱. إرشاد القلوب إلى الصواب للدليمي ج ۲ ص ۲۳۵ فصل في حبه و التواعد على بغضه و فضائل

الصَّادِقُونَ وَ الشُّهَدَاءُ وَ أَنْتُمْ الصَّالِحُونَ وَ أَنْتُمْ وَ اللَّهُ شِيعَتُنَا فَهَلْ سَرَرْتُكَ فَقُلْتُ
 نَعَمْ زِدْنِي فَقَالَ لَقَدْ اسْتَشْنَاكُمْ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى الشَّيْطَانِ فَقَالَ ﴿إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ
 عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ﴾ وَ اللَّهُ مَا عَنَى بِهَذَا غَيْرَكُمْ فَهَلْ سَرَرْتُكَ فَقُلْتُ نَعَمْ زِدْنِي فَقَالَ قَالَ
 اللَّهُ ﴿يَا عِبَادِي الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ
 الذُّنُوبَ جَمِيعاً﴾ وَ اللَّهُ مَا عَنَى بِهَذَا غَيْرَكُمْ هَلْ سَرَرْتُكَ يَا بَا مُحَمَّدٍ قُلْتُ زِدْنِي
 فَقَالَ يَا بَا مُحَمَّدٍ مَا اسْتَشَنَى اللَّهُ تَعَالَى بِهِ لِأَحَدٍ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَ لَا أَتْبَاعِهِمْ مَا خَلَا
 شِيعَتَنَا فَقَالَ عَزَّ مِنْ قَابِلٍ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئاً وَ لَا هُمْ يُنصَرُونَ إِلَّا
 مَنْ رَحِمَ اللَّهُ﴾ وَ هُمْ شِيعَتُنَا يَا بَا مُحَمَّدٍ هَلْ سَرَرْتُكَ قُلْتُ زِدْنِي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ
 قَالَ لَقَدْ ذَكَرَكُمْ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ حَيْثُ قَالَ ﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَ
 الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ فَنَحْنُ الَّذِينَ نَعْلَمُ وَ أَعْدَاؤُنَا الَّذِينَ لَا
 يَعْلَمُونَ وَ شِيعَتُنَا هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ قُلْتُ زِدْنِي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ يَا بَا مُحَمَّدٍ مَا
 يُحْصَى تَضَاعُفُ ثَوَابِكُمْ يَا بَا مُحَمَّدٍ مَا مِنْ آيَةٍ تَعُودُ إِلَى الْجَنَّةِ وَ تَذَكُرُ أَهْلَهَا بِخَيْرٍ
 إِلَّا وَ هِيَ فِينَا وَ فَيْكُمْ مَا مِنْ آيَةٍ تَسُوقُ إِلَى النَّارِ إِلَّا وَ هِيَ فِي عَدُوِّنَا وَ مَنْ خَالَفَنَا
 وَ اللَّهُ مَا عَلَى دِينِ مُحَمَّدٍ وَ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ غَيْرُنَا وَ غَيْرِكُمْ وَ إِنَّ سَائِرَ النَّاسِ مِنْكُمْ
 بِرَاءٌ يَا بَا مُحَمَّدٍ هَلْ سَرَرْتُكَ قُلْتُ نَعَمْ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ وَ
 جُعِلَتْ فِدَاكَ ثُمَّ أَنْصَرَفْتُ فَرِحاً.

حدیث ۸۵: از کتاب فرج الكرب از ابی بصیر نقل کرده که گفت حضرت

صادق (علیه السلام) فرمود: ای ابا محمد مردم به دسته‌های مختلف متفرق شدند شما دل
 بستید به اهل بیت پیامبران آنچه خدا می‌خواست خواستید و آن کس را که خدا
 دوست می‌دارد شما دوست دارید و کسی را که خدا انتخاب نموده شما انتخاب

نمودید بشارت باد شما را شاد باشید، شما به خدا قسم آمرزیده هستید و حسنات شما را قبول می‌کنند و از گناهان شما می‌گذرند آیا موجب شادی تو شدم عرضه داشتم: آری، فرمود: ای ابا محمد گناه‌ها از پشت شیعیان ما می‌ریزد چنانچه برگ‌ها به وسیله باد از درخت می‌ریزد این آیه همان است که می‌فرماید ﴿وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾^{۸۹۲} ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾^{۸۹۳} فرمود: به خدا قسم ای ابا محمد خداوند در این آیه جز شما را اراده نکرده آیا تو را مسرور کردم گفتم آری اضافه بفرمائیید. فرمود: خداوند شما را در کتاب کریمش ذکر کرده ﴿رَجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ﴾^{۸۹۴} منظور این است که شما وفا کرده‌اید به پیمانی که در مورد ولایت ما از شما گرفته شده و دیگری را به جای ما نگرفتید و فرموده است ﴿الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾^{۸۹۵} به خدا قسم از متقین جز شما را اراده نکرده آیا تو را مسرور کردم عرضه داشتم: آری اضافه بفرمائیید. فرمود: خداوند در این آیه شما را ذکر نموده ﴿إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ﴾^{۸۹۶} به خدا قسم جز شما را اراده نکرده آیا شادت کردم. عرضه داشتم: آری ولی بیشتر بفرمائیید فرمود: در این آیه خداوند از شما یاد کرده ﴿فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ﴾^{۸۹۷} پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در این آیه نبیین است ما صدیقین و شهداء هستیم و شما صالحین هستید

۸۹۲. الزمر آیه ۷۵

۸۹۳. غافر آیه ۷

۸۹۴. الاحزاب آیه ۲۳

۸۹۵. الزخرف آیه ۶۷

۸۹۶. الحجر آیه ۴۷

۸۹۷. النساء آیه ۶۹

به خدا قسم شما شیعیان ما هستید آیا مسرورت کردم؟ گفتم: آری اضافه بفرمائید. خداوند شما را از تسلط شیطان استثناء کرد فرموده ﴿إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ﴾^{۸۹۸} به خدا قسم جز شما را از این آیه اراده نکرده آیا مسرورت کردم گفتم آری اضافه بفرمائید. فرمود: خداوند می فرماید ﴿يَا عِبَادِي الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعاً﴾^{۸۹۹} به خدا قسم جز شما را اراده نکرده آیا مسرورت کردم ای ابا محمد؟ گفتم: آری بیشتر بفرمائید فرمود: ای ابا محمد هیچ یک از پیامبران و پیروان آنها را استثناء نفرموده جز شیعیان ما را فرموده است ﴿يَوْمَ لَا يُعْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئاً وَ لَا هُمْ يُنصَرُونَ إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ﴾^{۹۰۰} آنها که مورد رحمت خدا قرار می گیرند شیعیان ما هستند آیا تو را مسرور کردم؟ عرضه داشتم: آری اضافه بفرمائید یا ابن رسول الله فرمود: خداوند شما را در کتاب خود یاد کرده در این آیه ﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾^{۹۰۱} ما کسانی هستیم که می دانیم و دشمنان ما آنهاند که نمی دانند و شیعیان ما اولو الالباب هستند عرضه داشتم: بیشتر بفرمائید. فرمود: یا ابا محمد چند برابر شدن ثواب اعمال شما از حد شماره بیرون است. ای ابا محمد هر آیه ای که معنی آن برگشت به بهشت می کند و اهل بهشت را به نیکی یاد می کند در باره ما و شما است و هر آیه ای که اشاره به جهنم دارد در باره دشمن ما و مخالفین ما است به خدا قسم بر دین محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ و ملت ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام جز ما و شما نیست سایر مردم از

۸۹۸. الحجر آیه ۴۲

۸۹۹. الزمر آیه ۵۳

۹۰۰. الدخان آیه ۴۱ و ۴۲

۹۰۱. الزمر آیه ۹

شما بیزارند ای ابا محمد آیا تو را مسرور کردم گفتم آری یا ابن رسول الله! فدایت شوم بعد با شادی و خوشحالی از خدمت امام علیه السلام مرخص شدم. ^{۹۰۲}

حدیث ۸۶: وَ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ شِيعَتُنَا أَقْرَبُ الْخَلْقِ مِنْ عَرْشِ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ قَالَ أَنْتُمْ أَهْلُ تَحِيَّةِ اللَّهِ بِالسَّلَامِ وَ أَهْلُ أَثَرَةِ اللَّهِ بِرَحْمَتِهِ وَ أَهْلُ تَوْفِيقِ اللَّهِ بِعِصْمَتِهِ وَ أَهْلُ دَعْوَتِهِ بِطَاعَتِهِ لَا خَوْفَ عَلَيْكُمْ وَ لَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ أَسْمَاؤَكُمْ عِنْدَنَا الصَّالِحُونَ الْمُصْلِحُونَ وَ أَنْتُمْ أَهْلُ الرِّضَا لِرِضَايِهِ عَنْكُمْ وَ الْمَلَائِكَةُ إِخْوَانُكُمْ فِي الْخَيْرِ فَإِذَا اجْتَهَدْتُمْ ادْعُوا وَ إِذَا أذَنْبْتُمْ اسْتَغْفِرُوا وَ أَنْتُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ بَعْدَنَا دِيَارُكُمْ لَكُمْ جَنَّةٌ وَ قُبُورُكُمْ لَكُمْ جَنَّةٌ لِلْجَنَّةِ خُلِقْتُمْ وَ فِي الْجَنَّةِ نَعِيمُكُمْ وَ إِلَى الْجَنَّةِ تَسِيرُونَ.

حدیث ۸۶: امام صادق علیه السلام فرمود: شیعیان ما نزدیکترین خلق به عرش خدا هستند در روز قیامت و فرمود: شما را خداوند تحیت به سلام می گوید و شما برگزیده رحمت خدائید و کسانی هستید که خداوند توفیق به آنها داده برای جلوگیری از گناه و شما را دعوت به اطاعت نموده هیچ باکی بر شما نیست و نه محزون می شوید. اسامی شما در نزد ما صالحین خیرخواه هستید شما اهل رضا هستید به واسطه خشنودی خدا از شما ملائکه برادران شما هستند در نیکی هر وقت کوشش نمودید دعا کنید و اگر گناهی کردید استغفار نمایید شما بهترین مردم هستید بعد از ما، شهر و دیار شما برایتان بهشت است. و قبرهای شما برایتان بهشت است برای بهشت آفریده شده اید و در بهشت نعمت های شما است و به سوی بهشت در حرکت هستید. ^{۹۰۳}

۹۰۲. أعلام الدين في صفات المؤمنين ص ۴۵۲ باب ما جعل الله تعالى بين المؤمنين من الإخاء و الحقوق

۹۰۳. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۱۲۶ باب ۴ ثواب حبهم و نصرهم و ولايتهم و أنها أمان من النار ح ۱۱۴

حدیث ۸۷: نَوَادِرُ الرَّاَوْنَدِيِّ، بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَتْبُتُّكُمْ عَلَى الصِّرَاطِ أَشَدُّكُمْ حُبًّا لِأَهْلِ بَيْتِي وَ لِأَصْحَابِي

حدیث ۸۷: نوادر راوندی به اسناد خود از حضرت صادق (علیه السلام) نقل می کند که

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمود: ثابت ترین شما در صراط کسی است که بیشتر اهل بیت (علیهم السلام) و اصحاب مرا دوست داشته باشد. ۹۰۴

حدیث ۸۸: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ

يَزِيدَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَطَاءٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حُبُّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي

طَالِبٍ (علیه السلام) تَأْكُلُ السَّيِّئَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ

حدیث ۸۸: صدوق از ابن عباس نقل می کند که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمود: حب

علی (علیه السلام) گناهان را از بین می برد چنانچه آتش هیزم را نابود می کند. ۹۰۵

حدیث ۸۹: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ أَحْمَدَ

بْنِ حَمْدَانَ الْقَشْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ الْمُهَلَّبِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ

الْعَفَّارِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ كَثِيرِ الْكَلَابِيِّ الْكُوفِيِّ عَنْ عَمْرٍو بْنِ ثَابِتٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي

جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (علیه السلام) عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حُبِّي وَ حُبُّ أَهْلِ بَيْتِي (علیه السلام) نَافِعٌ فِي سَبْعَةِ مَوَاطِنَ أَهْوَاهُنَّ عَظِيمَةٌ

عِنْدَ الْوَفَاةِ وَ فِي الْقَبْرِ وَ عِنْدَ النَّشُورِ وَ عِنْدَ الْكِتَابِ وَ عِنْدَ الْحِسَابِ وَ عِنْدَ

الْمِيزَانِ وَ عِنْدَ الصِّرَاطِ

۹۰۴. النوادر (للاوندی) ص ۱۵ فضائل أهل البيت عليهم السلام

۹۰۵. فضائل الشيعة ص ۱۲ الحدیث ۱۰

حدیث ۸۹: خصال و امالی: جابر از حضرت باقر از پدرش علی بن الحسین (علیه السلام) از پدر خود نقل کرد که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمود: دوستی من و دوستی اهل بیت (علیهم السلام) در هفت محل سودمند است که بسیار هراس انگیزند. هنگام مرگ. در قبر، هنگام نشور و در موقع نامه عمل و در هنگام حساب و در میزان و در صراط. ۹۰۶

حدیث ۹۰: أَقُولُ وَ رُوِيَ فِي الْمُسْتَدْرَكِ مِنْ كِتَابِ فَضَائِلِ الصَّحَابَةِ لِلْسَّمْعَانِيِّ بِإِسْنَادِهِ إِلَى عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ يَا عَلِيُّ طُوبَى لِمَنْ أَحَبَّكَ وَ صَدَقَ فِيكَ وَ وَيْلٌ لِمَنْ أَبْغَضَكَ وَ كَذَبَ فِيكَ

حدیث ۹۰: عمار یاسر گفت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به علی (علیه السلام) فرمود: یا علی! خوشا به حال کسی که تو را دوست بدارد و در راه تو صادق باشد و وای بر کسی که تو را دشمن بدارد و در راه تو کاذب باشد. ۹۰۷

حدیث ۹۱: وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أُمِّ سَلْمَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ (صلی الله علیه و آله) يَقُولُ إِنَّ عَلِيًّا وَ شِيعَتَهُ هُمُ الْفَائِزُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

حدیث ۹۱: ام سلمه گفت شنیدم پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) می فرمود: علی (علیه السلام) و شیعیانش در روز قیامت رستگارانند. ۹۰۸

حدیث ۹۲: وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ غَيْرِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: إِنَّ حُبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَيَنْتَفَعُ بِهِ فِي سَبْعِ مَوَاطِنَ

۹۰۶. الأملی للصدوق ص ۱۰ المجلس الثالث ح ۳

۹۰۷. عمدة عیون صحاح الأخبار فی مناقب إمام الأبرار ص ۲۱۷ الفصل السادس و العشرون فی قوله ص لعلی ع لا یحبک إلا مؤمن و لا یبغضک إلا منافق ح ۳۳۸

۹۰۸. فضائل أمير المؤمنین علیه السلام ص ۱۰۱ الفصل الخامس عشر منزلته علیه السلام فی الآخرة ح ۹۸

عِنْدَ اللَّهِ وَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ عِنْدَ الْقَبْرِ وَ يَوْمَ الْحَشْرِ وَ عِنْدَ الْحَوْضِ وَ عِنْدَ
الْمِيزَانِ وَ عِنْدَ الصِّرَاطِ

حدیث ۹۲: فضل هاشمی از پدرش نقل می‌کند که حضرت صادق علیه السلام فرمود:
دوستی با ما اهل بیت علیهم السلام در هفت محل سود می‌بخشد: در نزد خدا و هنگام مرگ و
در قبر و روز محشر و در کنار حوض و در میزان و در صراط. ۹۰۹

حدیث ۹۳: حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
الْمُغِيرَةَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُسْلِمِ الشَّعِيرِيِّ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام عَنْ
أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَتَبْتُكُمْ قَدَمًا عَلَى الصِّرَاطِ أَشَدُّكُمْ حُبًّا لِأَهْلِ بَيْتِي

حدیث ۹۳: کتاب فضائل الشیعه بنقل از سکونی از حضرت صادق علیه السلام از آباء
گرامش نقل می‌کند: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: پایدارترین شما در صراط کسی است که
بیشتر اهل بیت مرا دوست داشته باشد. ۹۱۰

حدیث ۹۴: كِتَابُ الْمُحْتَضِرِ، لِلْحَسَنِ بْنِ سُلَيْمَانَ نَاقِلًا مِنْ كِتَابِ جَمَعَهُ
السَّيِّدُ حَسَنُ بْنُ كَبْشِ الْحُسَيْنِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْمُفِيدِ رَفَعَ الْحَدِيثَ إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ
قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله لِعَلِيِّ عليه السلام يَا عَلِيُّ إِخْوَانُكَ يَفْرَحُونَ فِي أَرْبَعَةِ مَوَاطِنَ
عِنْدَ خُرُوجِ أَنْفُسِهِمْ وَ أَنَا وَ أَنْتَ شَاهِدُهُمْ وَ عِنْدَ الْمُسَاءَلَةِ فِي قُبُورِهِمْ وَ عِنْدَ
الْعَرْضِ وَ عِنْدَ الصِّرَاطِ

۹۰۹. المحاسن ج ۱ ص ۱۵۲ باب ۲۰ باب الحب ح ۷۵

۹۱۰. فضائل الشيعة ص ۶ الحديث ۳

حدیث ۹۴: پیامبر اکرم ﷺ به علی (علیه السلام) فرمود: یا علی! برادرانت در چهار جا خوشحال می‌شوند هنگام جان دادن من و تو شاهد حال آن‌هائیم موقع سوال در قبر و هنگام عرض اعمال و در هنگام صراط. ۹۱۱

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى وَ غَيْرُهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ جَمِيعاً
عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ عَنْ غَسَّانَ الْبَصْرِيِّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ
عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ قَالَ:
اسْتَأْذَنْتُ عَلِيَّ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فَقِيلَ لِي ادْخُلْ فَدَخَلْتُ فَوَجَدْتُهُ فِي مُصَلَاةٍ فِي
بَيْتِهِ فَجَلَسْتُ حَتَّى قَضَى صَلَاتَهُ فَسَمِعْتُهُ وَ هُوَ يُنَاجِي رَبَّهُ وَ يَقُولُ يَا مَنْ خَصَّنَا
بِالْكَرَامَةِ وَ خَصَّنَا بِالْوَصِيَّةِ وَ وَعَدَنَا الشَّفَاعَةَ وَ أَعْطَانَا عِلْمَ مَا مَضَى وَ مَا بَقِيَ وَ
جَعَلَ أَفِيدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْنَا اغْفِرْ لِي وَ لِإِخْوَانِي وَ لِزُورِ قَبْرِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ
الْحُسَيْنِ (عليه السلام) الَّذِينَ أَنْفَقُوا أَمْوَالَهُمْ وَ أَشْخَصُوا أَبْدَانَهُمْ رَغْبَةً فِي بَرْنَا وَ رَجَاءً لِمَا
عِنْدَكَ فِي صَلَاتِنَا وَ سُرُوراً أَدْخَلُوهُ عَلَيَّ نَبِيَّكَ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ إِجَابَةً مِنْهُمْ
لِأَمْرِنَا وَ غَيْظاً أَدْخَلُوهُ عَلَيَّ عَدُوْنَا أَرَادُوا بِذَلِكَ رِضَاكَ فَكَافِهِمْ عَنَّا بِالرِّضْوَانِ وَ
اِكْلَاهُمْ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ اخْلُفْ عَلَيَّ أَهْلِيهِمْ وَ أَوْلَادِهِمْ الَّذِينَ خُلِفُوا بِأَحْسَنِ
الْخَلْفِ وَ اصْحَبْتَهُمْ وَ اِكْفِهِمْ شَرَّ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ وَ كُلِّ ضَعِيفٍ مِنْ خَلْقِكَ أَوْ
شَدِيدٍ وَ شَرِّ شَيَاطِينِ الْإِنْسِ وَ الْجِنِّ وَ أَعْطِهِمْ أَفْضَلَ مَا أَمَّلُوا مِنْكَ فِي غُرْبَتِهِمْ
عَنْ أَوْطَانِهِمْ وَ مَا آثَرُونَا بِهِ عَلَيَّ أَبْنَائِهِمْ وَ أَهْلِيهِمْ وَ قَرَابَاتِهِمْ اللَّهُمَّ إِنَّ أَعْدَاءَنَا عَابُوا

۹۱۱. كفاية الأثر في النص على الأئمة الاثني عشر ص ۱۸۴ باب ما جاء عن أم سلمة عن النبي ص

في النصوص على الأئمة الاثني عشر ح ۴

عَلَيْهِمْ خُرُوجَهُمْ فَلَمْ يَنْهَهُمْ ذَلِكَ عَنِ الشُّخُوصِ إِلَيْنَا وَ خِلَافاً مِنْهُمْ عَلَى مَنْ خَالَفَنَا فَارْحَمِ تِلْكَ الْوُجُوهَ الَّتِي قَدْ غَيَّرْتَهَا الشَّمْسُ وَ ارْحَمِ تِلْكَ الْخُدُودَ الَّتِي تَقَلَّبَتْ عَلَى حُفْرَةِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ ارْحَمِ تِلْكَ الْأَعْيُنَ الَّتِي جَرَتْ دُمُوعُهَا رَحْمَةً لَنَا وَ ارْحَمِ تِلْكَ الْقُلُوبَ الَّتِي جَزَعَتْ وَ احْتَرَقَتْ لَنَا وَ ارْحَمِ الصَّرِيخَةَ الَّتِي كَانَتْ لَنَا اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَوْدِعُكَ تِلْكَ الْأَنْفُسَ وَ تِلْكَ الْأَبْدَانَ حَتَّى نُؤَافِيَهُمْ عَلَى الْحَوْضِ يَوْمَ الْعَطَشِ فَمَا زَالَ وَ هُوَ سَاجِدٌ يَدْعُو بِهَذَا الدُّعَاءِ فَلَمَّا انْصَرَفَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ لَوْ أَنَّ هَذَا الَّذِي سَمِعْتُ مِنْكَ كَانَ لِمَنْ لَا يَعْرِفُ اللَّهَ لَطَنْتُ أَنَّ النَّارَ لَا تَطْعَمُ مِنْهُ شَيْئاً وَ اللَّهُ لَقَدْ تَمَنَّيْتُ أَنْ كُنْتُ زُرْتُهُ وَ لَمْ أَحْجَّ فَقَالَ لِي مَا أَقْرَبَكَ مِنْهُ فَمَا الَّذِي يَمْنَعُكَ مِنْ إِيْتَانِهِ ثُمَّ قَالَ يَا مُعَاوِيَةَ لِمَ تَدْعُ ذَلِكَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ لَمْ أَدْرِ أَنَّ الْأَمْرَ يَبْلُغُ هَذَا كُلَّهُ قَالَ يَا مُعَاوِيَةَ مَنْ يَدْعُو لِزُورِهِ فِي السَّمَاءِ أَكْثَرَ مِمَّنْ يَدْعُو لَهُمْ فِي الْأَرْضِ.

از موسی بن عمر، از حسن بصری، از معاویة بن وهب نقل کرده‌اند که وی گفت: اذن خواستم که بر امام صادق علیه السلام داخل شوم، به من گفته شد که داخل شو، پس داخل شده آن جناب را در نمازخانه منزلشان یافتم پس نشستم تا حضرت نمازشان را تمام کردند پس شنیدم که با پروردگارشان مناجات نموده و می‌گفتند: بار خدایا، ای کسی که ما را اختصاص به کرامت داده و وعده شفاعت دادی و مختص به وصیت نمودی (یعنی ما را وصی پیامبرت قرار دادی) و علم به گذشته و آینده را به ما اعطاء فرمودی، و قلوب مردم را مایل به طرف ما نمودی، من و برادران و زائرین قبر پدرم حسین علیه السلام را بیمارز، آنان که اموالشان را انفاق کرده و ابدانشان را به تعب انداخته به جهت میل و رغبت در احسان به ما و به امید آن چه در نزد تست به خاطر

صله و احسان به ما و به منظور ادخال سرور بر پیغمبرت و به جهت اجابت کردنشان فرمان ما را و به قصد وارد نمودن غیظ بر دشمنان ما... ۹۱۲

و رَوَى عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام أَنَّهُ تَعَالَى عَنِّي بِقَوْلِهِ ﴿وَأَرْزُقُهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ﴾ ثَمَرَاتِ الْقُلُوبِ أَيُّ حُبِّهِمْ إِلَى النَّاسِ لِيَأْتُوا إِلَيْهِمْ

علی بن ابراهیم از حضرت صادق عليه السلام نقل کرد که فرمود: خداوند از این آیه ﴿وَأَرْزُقُهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ﴾ ۹۱۳ منظور از ثمرات، ثمرات دل‌ها است یعنی دوستی ایشان که موجب توجه مردم به آن‌ها شود اخبار در این مورد به طور کلی خواهد آمد. ۹۱۴

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ الْحَسَنِ الْقَزْوِينِيُّ الْمَعْرُوفُ بِابْنِ مَقْبَرَةَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَضْرَمِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا جَنْدَلُ بْنُ وَائِلٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْمَازِنِيُّ عَنِ عَبَّادِ الْكَلْبِيِّ [الْكَلْبِيُّ] عَنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ فَاطِمَةَ الصُّغْرَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أُمِّهِ فَاطِمَةَ عليها السلام بِنْتِ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَالَتْ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله عَشِيَّةَ عَرَفَةَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بَاهَى بِكُمْ وَغَفَرَ لَكُمْ عَامَّةً وَلِعَلِيِّ عليه السلام خَاصَّةً وَإِنِّي رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِلَيْكُمْ غَيْرَ مُحَابٍ لِقَرَابَتِي هَذَا جَبْرَيْلُ عليه السلام يُخْبِرُنِي أَنَّ السَّعِيدَ كُلَّ السَّعِيدِ حَقَّ السَّعِيدِ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا عليه السلام فِي حَيَاتِهِ وَبَعْدَ مَوْتِهِ وَإِنَّ الشَّقِيَّ كُلَّ الشَّقِيَّ حَقَّ الشَّقِيَّ مَنْ أَبْغَضَ عَلِيًّا عليه السلام فِي حَيَاتِهِ وَبَعْدَ وَفَاتِهِ.

۹۱۲. الکافی ج ۴ ص ۵۸۲ باب فضل زیارة ابي عبد الله الحسين ح ۱۱

۹۱۳. ابراهیم آیه ۳۷

۹۱۴. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۷۴ باب ۴ ثواب حبهم و نصرهم و ولايتهم و أنها أمان من النار قبل ح ۱

امالی صدوق: علی بن الحسین علیه السلام از فاطمه صغری از حسین بن علی علیه السلام از مادرش فاطمه زهرا علیها السلام نقل کرد که فرمود: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم پیش ما آمد در شب عرفه، فرمود: خداوند عزیز مباحات و افتخار کرد به تمام شما و شما را آمرزید به طور عموم و علی علیه السلام را خصوصاً مورد عنایت قرار داد. من پیامبر خدایم بسوی شما بی آنکه حمایت از خویشاوندانم کنم اینک جبرئیل علیه السلام به من خبر می دهد که سعادت مند یعنی به تمام معنی سعادت مند و سعید واقعی کسی است که علی علیه السلام را دوست داشته باشد در زمان حیاتش و بعد از درگذشت او و شقی شقاوت مند کامل و واقعی کسی است که با علی علیه السلام دشمنی ورزد در حیات و بعد از درگذشتش. ^{۹۱۵}

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ مَا جِيلَوِيهِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى
الْعَطَّارُ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى بْنِ عَمْرَانَ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ
بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ نَضْرِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَادٍ الْقَلَانِسِيِّ عَنْ
الْقَنْدِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى
النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله و سلم فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله و سلم أَكُلُّ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُؤْمِنٌ قَالَ إِنَّ عِدَاؤَنَا
تَلَحَّقُوا بِالْيَهُودِ وَ النَّصَارَى إِنَّكُمْ لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُحِبُّونِي وَ كَذَبَ مَنْ زَعَمَ
أَنَّهُ يُحِبُّنِي وَ يُبْغِضُ هَذَا يَعْنِي عَلِيًّا علیه السلام.

جابر جعفی از حضرت صادق علیه السلام از آباء گرام خود نقل کرد که مردی خدمت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم آمده عرضه داشت: یا رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم آیا هر که بگوید لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مؤمن است؟ فرمود: دشمنی ما شامل یهود و نصاری می شود شما داخل بهشت

نخواهید شد مگر این که مرا دوست داشته باشید و دروغ می‌گوید کسی که گمان می‌کند مرا دوست می‌دارد ولی با علی علیه السلام دشمن باشد.^{۹۱۶}

خدایوند متعال به محبت ایشان امر فرموده

حدیث ۹۵: وَ أَخْبَرَنَا السَّيِّدُ أَبُو الْحَمْدِ مَهْدِيُّ بْنُ نِزَارٍ الْحُسَيْنِيُّ عَنْ الْحَاكِمِ أَبِي الْقَاسِمِ الْحَسْكَانِيِّ عَنِ الْقَاضِي أَبِي بَكْرٍ الْحِيرِيِّ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ الضُّبَعِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ زِيَادِ السَّرِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْحَمَّانِيِّ عَنْ حُسَيْنِ الْأَشْطَرِ عَنْ قَيْسِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ ابْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ الْآيَةَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَمَرْنَا بِمَوَدَّتِهِمْ قَالَ عَلِيُّ عليه السلام وَ فَاطِمَةُ وَ وُلْدُهُمَا.

حدیث ۹۵: ابن عباس: وقتی آیه شریفه ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾^{۹۱۷} نازل شد عده‌ای به رسول خدا صلی الله علیه و آله عرضه داشتند: یا رسول الله این خویشاوندان کیانند که ما مأمور به محبت آنان هستیم، فرمود: علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام و فرزندان علیهم السلام.^{۹۱۸}

حدیث ۹۶: وَ صَحَّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ أَنَّهُ خَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ فِي خُطْبَتِهِ أَنَا مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ الَّذِينَ افْتَرَضَ اللَّهُ مَوَدَّتَهُمْ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فَقَالَ ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ

۹۱۶. الأمالی (للصدوق) النص ۲۶۹ المجلس الخامس والأربعون ح ۱۷

۹۱۷. الشوری آیه ۲۳

۹۱۸. البرهان فی تفسیر القرآن ج ۴ ص ۸۲۲ [سورة الشوری (۴۲): الآيات ۲۱ الى ۲۶]

عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَ مَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا ۖ وَ اقْتِرَافُ الْحَسَنَةِ مَوَدَّتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عليهم السلام.

حدیث ۹۶: و این روایت ثابت شده که حسن بن علی علیه السلام در ضمن سخنرانی خود فرمود: من از آن خانواده‌ای هستم که خداوند محبت به آن‌ها را بر هر مسلمان واجب نموده فرموده: ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَ مَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا﴾^{۹۱۹} اقترااف حسنه مودت ما خانواده است.^{۹۲۰}

حدیث ۹۷: ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الْأَخْوَلِ عَنْ سَلَامِ بْنِ الْمُسْتَنِيرِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ﴾ فَقَالَ هِيَ وَ اللَّهُ فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ لِمُحَمَّدٍ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ حدیث ۹۷: سلام بن مستنیر گفت از امام باقر علیه السلام راجع به این آیه پرسیدم ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ﴾^{۹۲۱} فرمود: به خدا قسم واجب بر بندگان از جانب خدا این مودت و محبت نسبت به اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم است.^{۹۲۲}

حدیث ۹۸: أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ يَحْكِي قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ ﴿رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَ ارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ﴾ إِلَى آخِرِ الْقِصَّةِ فَقَالَ مَا قَالَ إِلَيْهِ يَعْنِي الْبَيْتَ مَا

۹۱۹. الشوری آیه ۲۳

۹۲۰. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۳ فصل فی المقدمات

۹۲۱. الشوری آیه ۲۳

۹۲۲. المحاسن ج ۱ ص ۱۴۴ باب ۱۳ باب قل لا أسئلكم علیه أجرا إلا المودة فی القربی

قَالَ إِلَّا إِلَيْهِمْ أَفْتَرُونَ أَنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَيْكُمْ إِيْتَانَهُ هَذِهِ الْأَحْجَارِ وَ التَّمَسُّحَ بِهَا وَ لَمْ يَفْرُضْ عَلَيْكُمْ إِيْتَانَنَا وَ سُؤَالَنا وَ حُبْنَ أَهْلِ الْبَيْتِ وَ اللَّهُ مَا فَرَضَ عَلَيْكُمْ غَيْرَهُ

حدیث ۹۸: احمد بن قاسم به اسناد خود از امام باقر علیه السلام در باره آیه ای که خداوند از قول ابراهیم نقل می کند ﴿رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيَتِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَ ارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ﴾^{۹۲۳} فرمود: خداوند نفرموده دل های مردم را متوجه به آن کن (یعنی خانه خدا) فرموده است دل های مردم را شیفته آنان بگردان شما خیال می کنید خداوند بزرگداشت و آمدن کنار این سنگ ها و مالیدن خویشتن به آنها را واجب کرده اما آمدن در خانه ما و پرسیدن از ما و محبت ما را واجب نکرده؟ به خدا سوگند جز این را واجب ننموده.^{۹۲۴}

حدیث ۹۹: أَبِي عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنِ ابْنِ حُمَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ يَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ يَعْنِي فِي أَهْلِ بَيْتِهِ قَالَ جَاءَتْ الْأَنْصَارُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ فَقَالُوا إِنَّا قَدْ أَوْيْنَا وَ نَصَرْنَا فَخُذْ طَافِقَةً مِنْ أَمْوَالِنَا فَاسْتَعِنْ بِهَا عَلَى مَا نَابَكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ يَعْنِي عَلَى النُّبُوَّةِ إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى يَعْنِي فِي أَهْلِ بَيْتِهِ ثُمَّ قَالَ أَلَا تَرَى أَنَّ الرَّجُلَ يَكُونُ لَهُ صَدِيقٌ وَ فِي نَفْسِ ذَلِكَ الرَّجُلِ شَيْءٌ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ

حدیث ۹۹: امام باقر علیه السلام که می فرمود: در باره آیه ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ یعنی در باره اهل بیت پیغمبر صلی الله علیه و آله و فرمود: انصار خدمت پیامبر

۹۲۳. ابراهیم آیه ۳۷

۹۲۴. تفسیر فرات الکوفی ص ۲۲۳ [سورة ابراهيم (۱۴): آیه ۳۷] ..

اکرم عليه السلام رسیده گفتند: ما که خانه خود را پناه شما قرار دادیم و شما را یاری نمودیم اینک مقداری از اموال ما را در راه احتیاج و هدف خود صرف کن. خداوند این آیه را نازل نمود: ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ یعنی درخواستی در مورد نبوت ندارم جز دوستی با خویشاوندانم، و منظور اهل بیت آن سرور است.^{۹۲۵}

رَوَاهُ الصَّدُوقُ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ بَابَوَيْهِ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ رِجَالِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْمَاضِي فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِلَّا الْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ﴾ قَالَ أُولَئِكَ وَاللَّهِ أَصْحَابُ الْخَمْسِينَ مَنْ شِيعَتِنَا قَالَ قُلْتُ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ قَالَ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْخَمْسِ صَلَوَاتٍ مِنْ شِيعَتِنَا قَالَ قُلْتُ وَ أَصْحَابُ الْيَمِينِ قَالَ هُمْ وَاللَّهِ مِنْ شِيعَتِنَا

محمد بن فضیل از حضرت موسی بن جعفر عليه السلام در باره آیه ﴿إِلَّا الْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ﴾^{۹۲۶} فرمود: اینها یاران پنجاهی از شیعیان ما هستند گفتیم ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾^{۹۲۷} فرمودند: آنها صاحب نمازهای پنجگانه شیعیان ما هستند. گفتیم «وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ» حضرت فرمودند: به خدا سوگند از شیعیان ما هستند.^{۹۲۸}

۹۲۵. تفسیر القمی ج ۲ ص ۲۷۵ [سورة الشوری (۴۲): الآيات ۲۱ الى ۲۶]

۹۲۶. المعارج آیه ۲۳-۲۲

۹۲۷. المومنون آیه ۹

۹۲۸. تأویل الآيات الظاهرة فی فضائل العتره الطاهرة ص ۶۹۹ [سورة المعارج (۷۰): الآيات ۲۲ الى ۲۳]

وَ مِنْهُ، عَنِ الصَّدُوقِ عَنِ ابْنِ الْوَلِيدِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنِ أَبِيهِ عَنِ
 ٥٤٠ أَحْمَدَ بْنِ التَّضَرِّعِيِّ عَنِ ابْنِ شِمْرٍ عَنِ جَابِرٍ عَنِ جَابِرِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ
 اللَّهِ ﷺ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَلُومُونَنِي فِي مَحَبَّتِي لِأَخِي عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام فَوَ الَّذِي
 بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَا أَحَبَبْتُهُ حَتَّى أَمَرَنِي رَبِّي جَلَّ جَلَالُهُ بِمَحَبَّتِهِ

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: چه شده گروهی را که مرا سرزنش می کنند به دوست
 داشتنم برادرم علی بن ابی طالب علیه السلام قسم به آن کسی که مرا به حق به پیامبری
 برانگیخت خدای بزرگ مرا امر به محبت او نمود...^{۹۲۹}

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ الزَّيْدِيِّ عَنِ أَبِيهِ
 عَنِ عَلِيِّ بْنِ عَبَّاسٍ وَ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ حَرْبٍ جَمِيعًا قَالَ حَدَّثَنَا مَنْ سَمِعَ بَكْرَ بْنَ عَبْدِ
 اللَّهِ الْمُزَنِّيَّ عَنِ عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَيْنِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِي يَا عِمْرَانُ إِنَّ لِكُلِّ
 شَيْءٍ مَوْقِعًا مِنَ الْقَلْبِ وَ مَا وَقَعَ مَوْقِعَ هَذَيْنِ الْغُلَامَيْنِ مِنْ قَلْبِي شَيْءٌ قَطُّ فَقُلْتُ
 كُلُّ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ يَا عِمْرَانُ وَ مَا خَفِيَ عَلَيْكَ أَكْثَرُ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي بِحُبِّهِمَا.

رسول خدا صلی الله علیه و آله به من فرمودند: ای عمران! هر چیزی در قلب جایگاهی دارد
 ولی جایگاه این دو کودک از قلب من هرگز مکان خاصی نیست. عمران می گوید:
 عرضه داشتم: ای رسول خدا صلی الله علیه و آله تمام قلب شما جای گاه این دو است؟ حضرت

۹۲۹. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۱۲ باب ۱۰ أن أسماء هم عليهم السلام مكتوبة على العرش و الكرسي و
 اللوح و جباه الملائكة و باب الجنة و غيرها ح ۲۸

فرمودند: ای عمران! آنچه بر تو مخفی مانده بیش از آنست که دانسته‌ای، همانا خداوند متعال، مرا به محبت ایشان امر فرموده است.^{۹۳۰}

۵۴۱

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ الرَّزَّازِ الْقَرَشِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ
 بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَابِسٍ عَنِ
 الْحَجَّالِ عَنْ عَمْرٍو بْنِ مُرَّةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ عَيِّدَةَ السَّلْمَانِيِّ عَنْ عَبْدِ
 اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ كَانَ يُحِبُّنِي فَلْيُحِبَّ ابْنِيَّ
 هَذَيْنِ فَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي بِحُبِّهِمَا

از رسول خدا ﷺ شنیدم که می‌فرمودند: کسی که مرا دوست دارد باید این دو
 کودک (حسن عليه السلام و حسین عليه السلام) را هم دوست داشته باشد و آنکه خداوند مرا به
 دوست داشتن این دو امر فرموده است.^{۹۳۱}

---

۹۳۰. کامل الزیارات ص ۵۰ باب ۱۴ الباب الرابع عشر حب رسول الله ص الحسن و الحسين ع و
 الأمر بحبهما و ثواب حبهما ح ۲
 ۹۳۱. کامل الزیارات ص ۵۱ باب ۱۴ الباب الرابع عشر حب رسول الله ص الحسن و الحسين ع و
 الأمر بحبهما و ثواب حبهما ح ۵

بَابُ يَأْتِرُ دَعْمًا

تَقِيَهُ دَرْدِينًا

﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾^{۹۳۲}

۵۴۳

در حالی که خداوند می‌فرماید: (بُت‌های) کسانی که غیر خدا را می‌خوانند

دشنام ندهید، مبادا آنان نیز از روی دشمنی و جهل خدا را دشنام دهند.

﴿لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَ لَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ

أَنْ تَبْرُوهُمْ وَ تُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾^{۹۳۳}

خدا شما را از نیکی کردن و عدالت‌ورزیدن با آنان که با شما در دین

نجنگیده‌اند و از سرزمینتان بیرون نرانده‌اند، باز نمی‌دارد. خدا کسانی را که به عدالت

رفتار می‌کنند دوست دارد.

حدیث ۱: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَحْيَى عَنْ حَرِيْزِ بْنِ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ يَا

مُعَلَّى اكْتُمْ أَمْرَنَا وَ لَا تُدْعُهُ فَإِنَّهُ مَنْ كَتَمَ أَمْرَنَا وَ لَمْ يُدْعِهِ أَعَزَّهُ اللَّهُ بِهِ فِي الدُّنْيَا

وَ جَعَلَهُ نُورًا بَيْنَ عَيْنَيْهِ فِي الْآخِرَةِ يَقُودُهُ إِلَى الْجَنَّةِ يَا مُعَلَّى مَنْ أَدَاعَ أَمْرَنَا وَ لَمْ

يَكْتُمَهُ أَذَلَّهُ اللَّهُ بِهِ فِي الدُّنْيَا وَ نَزَعَ النُّورَ مِنْ بَيْنِ عَيْنَيْهِ فِي الْآخِرَةِ وَ جَعَلَهُ

ظُلْمَةً تَقُودُهُ إِلَى النَّارِ يَا مُعَلَّى إِنَّ التَّقِيَّةَ مِنْ دِينِي وَ دِينِ آبَائِي وَ لَا دِينَ لِمَنْ لَا

تَقِيَّةَ لَهُ يَا مُعَلَّى إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يُعْبَدَ فِي السِّرِّ كَمَا يُحِبُّ أَنْ يُعْبَدَ فِي الْعَلَانِيَةِ يَا

مُعَلَّى إِنَّ الْمُدِيْعَ لِأَمْرِنَا كَالْجَاهِدِ لَهُ.

حدیث ۱: امام صادق (علیه السلام): ای معلی امر و مسلک ما را کتمان کن و آنرا شایع

و منتشر نساز به درستی که کسی که کتمان کند مذهب ما را و شایع نسازد آنرا

۹۳۲. الانعام آیه ۱۰۸

۹۳۳. الممتحنة آیه ۸

خداوند در دنیا به سبب این کتمان به او عزت دهد و نوری در پیش روی او در آخرت قرار دهد که او را به بهشت رهنمون سازد و اگر کسی مذهب ما را کتمان نسازد و آنرا شیوع دهد خداوند او را ذلیل و خوار سازد و در آخرت نور را از پیش رو بگیرد و ظلمتی که او را به جهنم بکشاند برای او قرار دهد. معلی، تقیه جزئی از دین من و پدرانم می‌باشد و کسی که تقیه نکند از دین خارج است.^{۹۳۴}

حدیث ۲: عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ إِنَّهُ لَيَسَّ مِنْ أَحْتِمَالِ أَمْرِنَا التَّصَدِيقُ لَهُ وَ الْقَبُولُ فَقَطُّ مِنْ أَحْتِمَالِ أَمْرِنَا سَتْرُهُ وَ صِيَانَتُهُ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهِ فَأَقْرَبُهُمُ السَّلَامُ وَ قُلْ لَهُمْ رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا اجْتَرَّ مَوَدَّةَ النَّاسِ إِلَى نَفْسِهِ حَدَّثُوهُمْ بِمَا يَعْرِفُونَ وَ اسْتُرُوا عَنْهُمْ مَا يُنْكِرُونَ ثُمَّ قَالَ وَ اللَّهُ مَا النَّاصِبُ لَنَا حَرْبًا بِأَشَدَّ عَلَيْنَا مَثُونَةً مِنَ النَّاطِقِ عَلَيْنَا بِمَا نَكَرَهُ فَإِذَا عَرَفْتُمْ مِنْ عَبْدِ إِذَاعَةَ فَأَمْشُوا إِلَيْهِ وَ رُدُّوهُ عَنْهَا فَإِنْ قَبِلَ مِنْكُمْ وَ إِلَّا فَتَحَمَلُوا عَلَيْهِ بِمَنْ يَثْقُلُ عَلَيْهِ وَ يَسْمَعُ مِنْهُ فَإِنَّ الرَّجُلَ مِنْكُمْ يَطْلُبُ الْحَاجَةَ فَيَلْطَفُ فِيهَا حَتَّى تُفْضَى لَهُ فَالْطُفُوا فِي حَاجَتِي كَمَا تَلْطَفُونَ فِي حَوَائِجِكُمْ فَإِنْ هُوَ قَبِلَ مِنْكُمْ وَ إِلَّا فَادْفِنُوا كَلَامَهُ تَحْتَ أَقْدَامِكُمْ وَ لَا تَقُولُوا إِنَّهُ يَقُولُ وَ يَقُولُ فَإِنَّ ذَلِكَ يُحْمَلُ عَلَيَّ وَ عَلَيْكُمْ أَمَا وَ اللَّهُ لَوْ كُنْتُمْ تَقُولُونَ مَا أَقُولُ لَأَقْرَرْتُ أَنْكُمْ أَصْحَابِي هَذَا أَبُو حَنِيفَةَ لَهُ أَصْحَابٌ وَ هَذَا الْحَسَنُ الْبَصْرِيُّ لَهُ أَصْحَابٌ وَ أَنَا أَمْرٌ مِنْ قُرَيْشٍ قَدْ وَلَدَنِي رَسُولُ اللَّهِ وَ عَلِمْتُ كِتَابَ اللَّهِ وَ فِيهِ تَبْيَانُ كُلِّ شَيْءٍ

بَدَأَ الْخَلْقَ وَ أَمْرَ السَّمَاءِ وَ أَمْرَ الْأَرْضِ وَ أَمْرَ الْأَوَّلِينَ وَ أَمْرَ الْآخِرِينَ وَ أَمْرَ مَا
كَانَ وَ أَمْرَ مَا يَكُونُ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى ذَلِكَ نُصَبَ عَيْنِي.

۵۴۵

حدیث ۲: عبد الاعلی گوید: شنیدم امام صادق (علیه السلام) می فرمود: تحمل امر ما تنها به تصدیق و پذیرفتن آن نیست، از جمله تحمل امر ما پنهان کردن و نگهداشتن آن از ناهلش باشد. به شیعیان ما سلام برسان و به آنها بگو: خدا رحمت کند بندهائی را که دوستی مردم (مخالفین ما) را به سوی خود کشاند، آنچه را می فهمند به آنها بگوئید و آنچه را نمی پذیرند از آنها بیوشید. سپس فرمود: به خدا کسی که به جنگ ما برخاسته زحمتش برای ما از کسی که چیزی را که نمی خواهیم از قول ما می گوید بیشتر نیست. چون دانستید کسی (اسرار امامت و احادیث مخصوص ما را) فاش می کند، نزدش روید و او را از آن بازدارید، اگر پذیرفت چه بهتر و گر نه کسی را که بالاتر از اوست و از او شنوائی دارد بر او تحمیل کنید (تا منعش کند و بازش دارد)...^{۹۳۵}

حدیث ۲/۱: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ أَبِي
أَيُّوبَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ
اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَ لَا تَحْزَنُوا﴾ قَالَ هُمُ الْأَيُّمَةُ (عليهم السلام) وَ
يَجْرِي فِيْمِنِ اسْتِقَامَ مِنْ شِيعَتِنَا وَ سَلَّمَ لِأَمْرِنَا وَ كَتَمَ حَدِيثِنَا عِنْدَ عَدُوِّنَا فَتَسْتَقْبِلُهُمُ
الْمَلَائِكَةُ بِالْبُشْرَى مِنْ اللَّهِ بِالْجَنَّةِ وَ قَدْ وَ اللَّهُ مَضَى أَقْوَامٌ كَانُوا عَلَى مِثْلِ مَا أَنْتُمْ
عَلَيْهِ مِنَ الدِّينِ فَاسْتَقَامُوا وَ سَلَّمُوا لِأَمْرِنَا وَ كَتَمُوا حَدِيثِنَا وَ لَمْ يُذِيعُوهُ عِنْدَ عَدُوِّنَا
وَ لَمْ يَشْكُوا كَمَا شَكَّكُمْ فَاسْتَقْبَلَتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ بِالْبُشْرَى مِنْ اللَّهِ بِالْجَنَّةِ.

حدیث ۲/۱: مختصر بصائر: ابو بصیر از حضرت صادق علیه السلام در باره آیه شریفه ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَ لَا تَحْزَنُوا﴾^{۹۳۶} که فرمود: آنها ائمه علیهم السلام هستند و در مورد شیعیان ما آنها که استوارند و تسلیم فرمان ما آیند و حدیث ما را از دشمنان مکتوم می‌دارند جاری است ملائکه با مژده بهشت به استقبال آنها از جانب خدا می‌آیند به خدا قسم! گروهی بودند که درگذشتند و مثل شما بودند در دین استقامت ورزیدند و تسلیم امر ما شدند و حدیث ما را کتمان کردند و در نزد دشمنان افشا نمودند و شک نکردند مثل شما که شک کردید ملائکه با مژده بهشت از جانب خدا به استقبال آنها می‌آیند.^{۹۳۷}

حدیث ۳: وَ قِيلَ لِلصَّادِقِ علیه السلام: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنْ أَرَى فِي الْمَسْجِدِ رَجُلًا يُعَلِّنُ بِسَبِّ أَعْدَائِكُمْ وَيُسَمِّيهِمْ فَقَالَ: مَا لَهُ لَعْنَهُ اللَّهُ يَعْرِضُ بِنَا

حدیث ۳: ای فرزند رسول خدا صلی الله علیه و آله ما می‌بینیم که در مسجد شخصی است که آشکارا به دشمنان شما دشنام می‌دهد و آنان را نام می‌برد، حضرت فرمودند: او را چه شده خدا او را لعنت کند که معترض ما می‌شود^{۹۳۸}

حدیث ۴: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام إِنِّي رَجُلٌ مِنْ بَحِيلَةٍ وَ أَنَا أَدِينُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بِأَنْكُم مَوَالِي وَ قَدْ يَسْأَلُنِي بَعْضُ مَنْ لَا يَعْرِفُنِي فَيَقُولُ لِي مِمَّنِ الرَّجُلُ فَأَقُولُ لَهُ أَنَا رَجُلٌ مِنَ الْعَرَبِ ثُمَّ مَنْ

۹۳۶. فصلت آیه ۳۰

۹۳۷. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیه و آله ج ۱ ص ۵۲۴ باب ۲۰ باب فی التسلیم

لآل محمد ص فیما جاء عندهم ح ۲۲

۹۳۸. اعتقادات الإمامیه للصدوق ص ۱۰۷ باب ۳۹ الاعتقاد فی التقیة

بَجِيلَةَ فَعَلَيْ فِي هَذَا إِثْمٌ حَيْثُ لَمْ أَقُلْ إِنِّي مَوْلَى لِبَنِي هَاشِمٍ فَقَالَ لَا أَلَيْسَ قَلْبُكَ وَ هَوَاكَ مُنْعَقِدًا عَلَى أَنَّكَ مِنْ مَوَالِينَا فَقُلْتُ بَلَى وَ اللَّهُ فَقَالَ لَيْسَ عَلَيْكَ فِي أَنْ تَقُولَ أَنَا مِنَ الْعَرَبِ إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْعَرَبِ فِي النَّسَبِ وَ الْعَطَاءِ وَ الْعَدَدِ وَ الْحَسَبِ فَأَنْتَ فِي الدِّينِ وَ مَا حَوَى الدِّينُ بِمَا تَدِينُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ مِنْ طَاعَتِنَا وَ الْأَخْذِ بِهِ مِنَّا مِنْ مَوَالِينَا وَ مِنَّا وَ إِلَيْنَا.

حدیث ۴: مالک بن عطیہ می گوید: به امام صادق (علیه السلام) عرضه داشتم: من مردی از قبیله بجیلہ هستم و دینداریم برای خدای عز و جل، بر این اساس استوار است که شما سروران من هستید و گاهی می شود که کسی ناشناس از من می پرسد: تو از کدام مردم هستی؟ و من به او می گویم: مردی عرب از بجیلہ هستم. آیا گناهی بر من بار است اگر نگویم از دوستداران بنی هاشم هستم؟ امام (علیه السلام) فرمود: نه، آیا قلب و خواستهات بر این نیست که از دوستداران مایی؟ عرضه داشتم: به خدا سوگند چنین است. فرمود: همین که می گویی من عرب هستم دیگر بر تو گناهی نیست، زیرا تو در نسب و بهره و شمار و حسب، عرب هستی و در دیانت و آنچه با آن برای خداوند عز و جل دینداری می کنی، در اطاعت ما هستی و احکام خود را از ما اخذ می کنی بدان تو از دوستان ما هستی و از ما هستی و رو به سوی ما داری.^{۹۳۹}

حدیث ۵: وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ سَبَّ وَلِيَّ اللَّهِ فَقَدْ سَبَّ اللَّهَ

حدیث ۵: و ایضا فرمود: هر که دشنام به ولی خدا دهد دشنام به خدا داده.^{۹۴۰}

۹۳۹. الکافی ج ۸ ص ۲۶۸ کتاب الروضة باب حدیث نوح یوم القیامة ح ۳۹۵

۹۴۰. اعتقادات الإمامیه للصدوق ص ۱۰۷ باب ۳۹ الاعتقاد فی التقیة

حدیث ۶: وَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ لِعَلِيِّ: مَنْ سَبَّكَ يَا عَلِيُّ فَقَدْ سَبَّنِي، وَ مَنْ سَبَّنِي فَقَدْ سَبَّ اللَّهَ تَعَالَى وَ مَنْ سَبَّ اللَّهَ تَعَالَى أَلْقَاهُ عَلَى مَنْحَرِيهِ فِي النَّارِ

حدیث ۶: و جناب نبوی ﷺ به امیر المؤمنین (علیه السلام) فرمودند که: هر که دشنام به تو داد دشنام به من داده و هر که دشنام به من داده دشنام به خدا داده و هر که دشنام به خدا داد، خداوند او را با بینی بر آتش اندازد. ۹۴۱

حدیث ۷: وَ سُئِلَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ﴾ قَالَ: أَعْمَلُكُمْ بِالتَّقِيَّةِ

حدیث ۷: و از امام صادق (علیه السلام) سؤال شد از معنی اینکه حقتعالی فرموده ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ﴾ ۹۴۲ گرامی ترین شما در نزد خداوند اتقای شما است فرمود: عمل کننده ترین شما به تقیه. ۹۴۳

حدیث ۸: وَ قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنِّي لِأَسْمَعُ الرَّجُلَ فِي الْمَسْجِدِ وَ هُوَ يَشْتَمُنِي، فَاسْتَتِرْ مِنْهُ بِالسَّارِيَةِ كَيْ لَا يَرَانِي

حدیث ۸: و حضرت صادق (علیه السلام) فرمود: که خود می شنوم کلام مردی را در مسجد و او مرا دشنام می گوید و پنهان می شوم از او به پشت ستون که مرا نبیند. ۹۴۴

حدیث ۹: وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا حَبَبْنَا إِلَى النَّاسِ، وَ لَمْ يُعْضُنَا إِلَيْهِمْ

۹۴۱. الروضة في فضائل أمير المؤمنين علي بن أبي طالب عليهما السلام لابن شاذان القمي ص ۲۹
باب ۱۴ حدیث من سب علیا ألقى فی النار

۹۴۲. الحجرات آیه ۱۳

۹۴۳. اعتقادات الإمامیه للصدوق ص ۱۰۸ باب ۳۹ الاعتقاد فی التقية

۹۴۴. اعتقادات الإمامیه للصدوق ص ۱۰۸ باب ۳۹ الاعتقاد فی التقية

حدیث ۹: امام صادق (علیه السلام) فرمود: خدا رحمت کند کسی را که محبوب سازد ما را پیش مردم و مبعوض نمایدمان نزد ایشان.^{۹۴۵}

۵۴۹

حدیث ۱۰: وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: خَالَطُوا النَّاسَ بِالْبِرِّانِيَّةِ، وَ خَالَفُوهُمْ بِالْجَوَانِيَّةِ، مَا دَامَتِ الْإِمْرَةُ صِبْيَانِيَّةً

حدیث ۱۰: امام صادق (علیه السلام) فرمود: و مخالطه نمائید با مردم به ظاهر و مخالفت ایشان کنید به باطن مادام که حکمرانی بچه‌بازی است.^{۹۴۶}

حدیث ۱۱: وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كُونُوا لَنَا زِينًا وَ لَا تَكُونُوا عَلَيْنَا شَيْنًا

حدیث ۱۱: امام حسن عسکری (علیه السلام) زینت ما باشید نه مایه سرشکستگی ما^{۹۴۷}

حدیث ۱۲: وَ ذَكَرَ الْقَصَاصُونَ عِنْدَ الصَّادِقِ، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَعْنَهُمُ اللَّهُ

يُشْنَعُونَ عَلَيْنَا

حدیث ۱۲: و نام قصه‌گویان نزد امام صادق (علیه السلام) مذکور شد، حضرت فرمود:

خدا لعنتشان کند تشنیع بر ما می‌کنند، (یعنی سبب تشنیع مخالفان بر ما می‌شوند)^{۹۴۸}

حدیث ۱۳: وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الرِّيَاءُ مَعَ الْمُؤْمِنِ شِرْكٌ، وَ مَعَ الْمُنَافِقِ فِي

دَارِهِ عِبَادَةٌ

حدیث ۱۳: امام باقر (علیه السلام): ریا با مؤمن شرک است و با منافق در خانه او

عبادت است.^{۹۴۹}

۹۴۵. اعتقادات الإمامیه للصدوق ص ۱۰۹ باب ۳۹ الاعتقاد فی التقیة

۹۴۶. اعتقادات الإمامیه للصدوق ص ۱۰۹ باب ۳۹ الاعتقاد فی التقیة

۹۴۷. اعتقادات الإمامیه للصدوق ص ۱۰۹ باب ۳۹ الاعتقاد فی التقیة

۹۴۸. اعتقادات الإمامیه للصدوق ص ۱۰۹ باب ۳۹ الاعتقاد فی التقیة

۹۴۹. اعتقادات الإمامیه للصدوق ص ۱۰۹ باب ۳۹ الاعتقاد فی التقیة

حدیث ۱۴: قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ صَلَّى مَعَهُمْ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ،

فَكَأَنَّمَا صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ ۵۵.

حدیث ۱۴: امیرالمومنین (علیه السلام) فرمود: که هر که با آنها در صف اول نماز کند

گویا با رسول خدا ﷺ در صف اول نماز گزارده. ۹۵۰

حدیث ۱۵: وَ قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عُوذُوا مَرْضَاهُمْ، وَ اشْهَدُوا جَنَائِزَهُمْ، وَ

صَلُّوا فِي مَسَاجِدِهِمْ

حدیث ۱۵: امام باقر (علیه السلام): عیادت نمائید مرضای آنها را و حاضر شوید

جنازه‌هاشان را و نماز گزارید در مسجدهاشان. ۹۵۱

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ هِشَامِ

الْكِنْدِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ إِيَّاكُمْ أَنْ تَعْمَلُوا عَمَلًا يُعَيِّرُونَا بِهِ فَإِنَّ وِلْدَ

السَّوِّ يُعَيِّرُ وَالِدَهُ بِعَمَلِهِ كُونُوا لِمَنْ انْقَطَعَتْمْ إِلَيْهِ زِينًا وَ لَا تَكُونُوا عَلَيْهِ شِينًا صَلُّوا

فِي عَشَائِرِهِمْ وَ عُوذُوا مَرْضَاهُمْ وَ اشْهَدُوا جَنَائِزَهُمْ وَ لَا يَسْبِقُونَكُمْ إِلَى شَيْءٍ مِنْ

الْخَيْرِ فَأَنْتُمْ أَوْلَى بِهِ مِنْهُمْ وَ اللَّهُ مَا عُبِدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الْخَبَاءِ قُلْتُ وَ

مَا الْخَبَاءُ قَالَ التَّقِيَّةُ.

هشام کندی گوید: شنیدم امام صادق (علیه السلام) می فرمود، مبدا کاری کنید که ما را

بدان سرزنش کنند، همانا فرزند بد، پدرش را به کردار او سرزنش کنند، برای کسی که

به او دل داده‌اید (امام خود) زینت باشید و عیب و ننگ مباشید، در میان عشایر آنها

نماز بخوانید (به نماز جماعت عامه حاضر شوید) و از بیمارانشان عیادت کنید و بر

۹۵۰. اعتقادات الإمامیه للصدوق ص ۱۰۹ باب ۳۹ الاعتقاد فی التقیة

۹۵۱. اعتقادات الإمامیه للصدوق ص ۱۰۹ باب ۳۹ الاعتقاد فی التقیة

جنازه آنها حاضر شوید، مبدا آنها در هیچ خیری از شما پیشی گیرند که شما نسبت به خیر از آنها سزاوارترند، به خدا سوگند که خدا به چیزی که محبوبتر باشد نزد او از خبء عبادت نشده، عرضه داشتیم: خبء چیست؟ فرمود: تقیه.^{۹۵۲}

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ حَلَادٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَنِ الْقِيَامِ لِلْوَلَاةِ فَقَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ التَّقِيَّةُ مِنْ دِينِي وَ دِينِ آبَائِي وَ لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ.

معمر بن خلاد گوید: از حضرت ابو الحسن (علیه السلام) در باره به پا خاستن برای والیان پرسیدم، فرمود: امام باقر (علیه السلام) فرموده است: تقیه از دین من و دین پدرانم می باشد، و کسی که تقیه ندارد ایمان ندارد.^{۹۵۳}

عَلِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ أَبِي يَقُولُ وَ أَيُّ شَيْءٍ أَقْرَبَ لِعَيْنِي مِنَ التَّقِيَّةِ إِنَّ التَّقِيَّةَ جُنَّةُ الْمُؤْمِنِ.

امام صادق (علیه السلام) فرمود: پدرم می فرمود: چه چیز بهتر از تقیه چشم مرا روشن می کند؟ تقیه سیر مؤمن است.^{۹۵۴}

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كُلَّمَا تَقَارَبَ هَذَا الْأَمْرُ كَانَ أَشَدَّ لِلتَّقِيَّةِ.

امام صادق (علیه السلام) هر چه این امر (ظهور امام قائم (علیه السلام)) نزدیکتر شود تقیه شدیدتر شود (زیرا بدعت و ستم توسعه یابد و اظهار حق خطرش بیشتر شود).^{۹۵۵}

۹۵۲. الکافی ج ۲ کتاب الایمان و الکفر بابُ التَّقِيَّةِ ص ۲۱۹ ح ۱۱

۹۵۳. الکافی ج ۲ کتاب الایمان و الکفر بابُ التَّقِيَّةِ ص ۲۱۹ ح ۱۲

۹۵۴. الکافی ج ۲ کتاب الایمان و الکفر بابُ التَّقِيَّةِ ص ۲۲۰ ح ۱۴

۹۵۵. الکافی ج ۲ کتاب الایمان و الکفر بابُ التَّقِيَّةِ ص ۲۲۰ ح ۱۷

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ
حَرِيْزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ: التَّقِيَّةُ تَرُسُ اللَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ خَلْقِهِ ٥٥٢

امام صادق عليه السلام فرمود: تقیه سپریست خدائی میان او و مخلوقش. ٩٥٦

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ
الْجُعْفِيِّ وَ مَعْمَرِ بْنِ يَحْيَى بْنِ سَامٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ وَ زُرَّارَةَ قَالُوا سَمِعْنَا أَبَا
جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ التَّقِيَّةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ يُضْطَرُّ إِلَيْهِ ابْنُ آدَمَ فَقَدْ أَحَلَّهُ اللَّهُ لَهُ.

امام باقر عليه السلام: در هر موردی که آدمیزاد به تقیه ناچار شود: خدا آن را برایش
حلال ساخته است. ٩٥٧

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ أَحْمَدَ
بْنِ حَمَزَةَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِي بصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام خَالَطُوهُمْ
بِالْبَرَانِيَّةِ وَ خَالَفُوهُمْ بِالْجَوَانِيَّةِ إِذَا كَانَتِ الْإِمْرَةُ صِبْيَانِيَّةً

امام باقر عليه السلام فرمود: هر گاه فرمانروائی کودکانه باشد (روی هوی و هوس
باشد) با مردم در ظاهر آمیزش کنید و در باطن مخالف آنها باشید. ٩٥٨

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ زَكْرِيَّا الْمُؤْمِنِ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَسَدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَطَاءٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام رَجُلَانِ مِنْ أَهْلِ
الْكُوفَةِ أَخَذَا فَقِيلَ لَهُمَا ائْبِرَا مِنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فَبَرِيَّ وَاحِدٌ مِنْهُمَا وَ أَبِي الْآخَرِ

٩٥٦. الكافي ج ٢ كتاب الايمان و الكفر بابُ التَّقِيَّةِ ص ٢٢٠ ح ١٩

٩٥٧. الكافي ج ٢ كتاب الايمان و الكفر بابُ التَّقِيَّةِ ص ٢٢٠ ح ١٨

٩٥٨. الكافي ج ٢ كتاب الايمان و الكفر بابُ التَّقِيَّةِ ص ٢٢٠ ح ٢٠

فَحُلِّي سَبِيلُ الَّذِي بَرِيَّ وَ قُتِلَ الْآخِرُ فَقَالَ أَمَّا الَّذِي بَرِيَّ فَرَجُلٌ فَقِيهٌ فِي دِينِهِ وَ أَمَّا
الَّذِي لَمْ يَبْرَأْ فَرَجُلٌ تَعَجَّلَ إِلَى الْجَنَّةِ.

۵۵۳

عبد الله بن عطا گوید: به امام باقر علیه السلام عرضه داشتیم: دو مرد از اهل کوفه را دستگیر کرده به آنها گفتند: از امیرالمؤمنین علیه السلام بیزاری جوئید، یکی از آنها بیزاری جست و دیگری سر پیچی کرد، آن را که بیزاری جست رها کردند و دیگری را کشتند، امام علیه السلام فرمود: آنکه بیزاری جستہ مردیست دانشمند در دین خود و اما آنکه بیزاری نجست، مردیست که به سوی بهشت شتافته است. ^{۹۵۹}

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ التُّعْمَانِ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ
اللَّهِ يَقُولُ التَّقِيَّةُ تُرْسُ الْمُؤْمِنِ وَ التَّقِيَّةُ حِرْزُ الْمُؤْمِنِ وَ لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ إِنَّ
العَبْدَ لَيَقَعُ إِلَيْهِ الْحَدِيثُ مِنْ حَدِيثِنَا فَيَدِينُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهِ فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَهُ
فَيَكُونُ لَهُ عِزًّا فِي الدُّنْيَا وَ نُورًا فِي الْآخِرَةِ وَ إِنَّ الْعَبْدَ لَيَقَعُ إِلَيْهِ الْحَدِيثُ مِنْ
حَدِيثِنَا فَيَذِيعُهُ فَيَكُونُ لَهُ ذُلًّا فِي الدُّنْيَا وَ يَنْزِعُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ذَلِكَ النُّورَ مِنْهُ.

امام صادق علیه السلام می فرمود: تقیه سپر مؤمن است، تقیه نگهدار مؤمن است، هر که تقیه ندارد ایمان ندارد، همانا حدیثی از احادیث ما به بندهائی می رسد و او بین خود و خدا به آن معتقد می شود و خدای عز و جل را به آن دینداری می کند، و موجب عزت دنیا و نور آخرت او می گردد، و بنده دیگر حدیثی از احادیث ما به او

می‌رسد و او آن را فاش می‌سازد، و موجب خواری او در دنیا می‌گردد و خدای عز و جل هم آن نور را از او می‌گیرد.^{۹۶۰}

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ وَ غَيْرِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ «أُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا» قَالَ بِمَا صَبَرُوا عَلَى التَّقِيَّةِ «وَ يَدْرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ» قَالَ الْحَسَنَةُ التَّقِيَّةُ وَ السَّيِّئَةُ الْإِذَاعَةُ.

امام صادق علیه السلام در باره قول خدای عز و جل چنین فرمود: «أُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا»^{۹۶۱} ایشان برای صبری که کردند، دو بار پاداش خود را دریافتند (برای صبری که بر تقیه کردند) «وَ يَدْرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ»^{۹۶۲} و با حسنه گناه را دفع کردند فرمود: حسنه تقیه و گناه فاش کردن است.^{۹۶۳}

ابْنُ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عُمَرَ الْأَعْجَمِيِّ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ يَا أَبَا عُمَرَ إِنَّ تِسْعَةَ أَعْشَارِ الدِّينِ فِي التَّقِيَّةِ وَ لَا دِينَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ وَ التَّقِيَّةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا فِي النَّبِيذِ وَ الْمَسْحِ عَلَى الْحُفَيْنِ

ابی عمر و اعجمی گوید: امام صادق علیه السلام به من فرمود: ای ابا عمرو! نه دهم دین در تقیه است و هر که تقیه ندارد دین ندارد....^{۹۶۴}

۹۶۰. الکافی ج ۲ کتاب الایمان و الکفر بَابُ التَّقِيَّةِ ص ۲۲۱ ح ۲۳

۹۶۱. القصص آیه ۵۴

۹۶۲. القصص آیه ۵۴

۹۶۳. الکافی ج ۲ کتاب الایمان و الکفر بَابُ التَّقِيَّةِ ص ۲۱۷ ح ۱

۹۶۴. الکافی ج ۲ کتاب الایمان و الکفر بَابُ التَّقِيَّةِ ص ۲۱۷ ح ۲

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ
سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ التَّقِيَّةُ مِنْ دِينِ اللَّهِ قُلْتُ مِنْ دِينِ اللَّهِ
قَالَ إِي وَ اللَّهِ مِنْ دِينِ اللَّهِ....

ابو بصیر گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: تقیه از دین خداست: عرضه داشتم: از
دین خداست؟! فرمود: آری به خدا از دین خداست.....^{۹۶۵}

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ
الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ جَمِيعاً عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عِمْرَانَ الْحَلْبِيِّ عَنْ
حُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ حَبِيبِ بْنِ بَشْرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام سَمِعْتُ أَبِي عليه السلام
يَقُولُ لَا وَ اللَّهِ مَا عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنَ التَّقِيَّةِ يَا حَبِيبُ إِنَّهُ مَنْ
كَانَتْ لَهُ تَقِيَّةٌ رَفَعَهُ اللَّهُ يَا حَبِيبُ مَنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ تَقِيَّةٌ وَضَعَهُ اللَّهُ يَا حَبِيبُ إِنَّ
النَّاسَ إِنَّمَا هُمْ فِي هُدْنَةٍ فَلَوْ قَدْ كَانَ ذَلِكَ كَانَ هَذَا

حبیب بن بشر گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پدرم می فرمود: نه به خدا در
روی زمین چیزی محبوبتر از تقیه نزد من نیست، ای حبیب! همانا هر که تقیه کند
خدایش بالا برد، ای حبیب! هر که تقیه نکند خدایش پست کند، ای حبیب، مردم در
صلح و سازشند، سپس اگر آن باشد، این هم باشد^{۹۶۶}

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ
جَابِرِ الْمَكْفُوفِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: اتَّقُوا عَلَيَّ
دِينَكُمْ فَأَحْبُبُوهُ بِالتَّقِيَّةِ فَإِنَّهُ لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ إِنَّمَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ كَالنَّحْلِ فِي

۹۶۵. الکافی ج ۲ کتاب الایمان و الکفر بابُ التَّقِيَّةِ ص ۲۱۷ ح ۳

۹۶۶. الکافی ج ۲ کتاب الایمان و الکفر بابُ التَّقِيَّةِ ص ۲۱۷ ح ۴

الطَّيْرَ لَوْ أَنَّ الطَّيْرَ تَعَلَّمَ مَا فِي أَجْوَابِ النَّحْلِ مَا بَقِيَ مِنْهَا شَيْءٌ إِلَّا أَكَلَتْهُ وَ لَوْ أَنَّ النَّاسَ عَلِمُوا مَا فِي أَجْوَابِكُمْ أَنْكُمْ تُحِبُّونَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَا كُلُّكُمْ بِالسِّنْتِهِمْ وَ لَنَحْلُوكُمْ فِي السَّرِّ وَ الْعَلَانِيَةِ رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا مِنْكُمْ كَانَ عَلَى وَ لَا يَتَنَا.

ابن ابی یغفور گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: بخاطر حفظ دینتان تقیه کنید، و آن را با تقیه زیر پرده دارید، زیرا هر که تقیه ندارد ایمان ندارد، همانا شما در میان مردم مانند زنبور عسل در میان پرندگانید، اگر پرندگان بدانند، در درون زنبور عسل چیست، همه آنها را بخورند، و اگر مردم بدانند آنچه در دل شماست که ما اهل بیت را دوست دارید، شما را با زبانشان بخورند و در نهان و آشکار ناسزا گویند، (از شما سعایت و سخن چینی کنند و به شما تهمت زنند تا گرفتار زندان و شکنجه و اعدام شوید) خدا بیامرز آن بنده‌ئی را از شما که ولایت ما را داشته باشد. ^{۹۶۷}

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزِ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿وَ لَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَ لَا السَّيِّئَةُ﴾ قَالَ الْحَسَنَةُ التَّقِيَّةُ وَ السَّيِّئَةُ الْإِذَاعَةُ وَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿ادْفَعِ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ السَّيِّئَةُ قَالَتِي هِيَ أَحْسَنُ التَّقِيَّةُ ﴿فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾

امام صادق علیه السلام در باره قول خدای عز و جل ﴿وَ لَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَ لَا السَّيِّئَةُ﴾ ^{۹۶۸} خوبی و بدی برابر نیست فرمود: خوبی تقیه است و بدی فاش کردن و راجع به قول خدای عز و جل ﴿ادْفَعِ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ ^{۹۶۹} بدی را به آنچه نیکوتر است دفع

۹۶۷. الکافی ج ۲ کتاب الایمان و الکفر بابُ التَّقِيَّةِ ص ۲۱۸ ح ۵

۹۶۸. فصلت آیه ۳۴

۹۶۹. فصلت آیه ۳۴

کن فرمود: آنچه نیکوتر است تقیه می‌باشد ﴿فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ

حَمِيمٌ﴾^{۹۷۰} به ناگاه آنکه میان تو و او دشمنی است، مانند دوست صمیمی گردد.^{۹۷۱}

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الْكِنَانِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ يَا أَبَا عَمْرٍو أَرَأَيْتَكَ لَوْ حَدَّثْتُكَ بِحَدِيثٍ أَوْ أَفْتَيْتَكَ بِفُتْيَا ثُمَّ جِئْتَنِي بَعْدَ ذَلِكَ فَسَأَلْتَنِي عَنْهُ فَأَخْبَرْتُكَ بِخِلَافِ مَا كُنْتُ أَخْبَرْتُكَ أَوْ أَفْتَيْتَكَ بِخِلَافِ ذَلِكَ بَأَيِّهِمَا كُنْتَ تَأْخُذُ قُلْتَ بِأَحَدِهِمَا وَادَّعَى الْآخَرَ فَقَالَ قَدْ أَصَبْتَ يَا أَبَا عَمْرٍو أَبِي اللَّهِ إِلَّا أَنْ يُعْبَدَ سِرًّا أَمَا وَاللَّهِ لَئِنْ فَعَلْتُمْ ذَلِكَ إِنَّهُ لَخَيْرٌ لِي وَ لَكُمْ وَ أَبِي اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَنَا وَ لَكُمْ فِي دِينِهِ إِلَّا التَّقِيَّةَ.

امام صادق علیه السلام فرمود: ای ابا عمرو! به من بگو. اگر برایت حدیثی گفتم یا فتوایی دادم، سپس نزد من آمدی و از همان مطلب پرسیدی و من بر خلاف گفته اولم به تو فتوی دادم، به کدام یک از آن دو عمل می‌کنی؟ عرضه داشتم: به تازه‌تر آنها و دیگری را رها می‌کنم. فرمود: درست رفتی ابی ابا عمرو! و خدا نخواسته جز آنکه در نهان عبادت شود، همانا به خدا اگر شما چنین کنید، خیر من و شماست، و خدای عز و جل برای ما و شما نسبت به دینش جز تقیه نخواسته است.^{۹۷۲}

۹۷۰. فصلت آیه ۳۴

۹۷۱. الکافی ج ۲ کتاب الایمان و الکفر بابُ التَّقِيَّةِ ص ۲۱۸ ح ۶

۹۷۲. الکافی ج ۲ کتاب الایمان و الکفر بابُ التَّقِيَّةِ ص ۲۱۸ ح ۷

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ دُرُسْتِ الْوَاسِطِيِّ قَالَ
 قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مَا بَلَغَتْ تَقِيَّةُ أَحَدٍ تَقِيَّةَ أَصْحَابِ الْكَهْفِ إِنْ كَانُوا لَيَشْهَدُونَ
 الْأَعْيَادَ وَيَشُدُّونَ الزَّنَائِرَ فَأَعْطَاهُمُ اللَّهُ «أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ»^{۹۷۳}

امام صادق علیه السلام فرمود: تقیه نمودن کسی به درجه تقیه اصحاب کهف نرسید،
 آنها در اعیاد (بت پرست‌ها) حاضر می‌شدند و زنار می‌بستند (با آنکه خداشناس و
 موحد بودند) از این رو خدا پاداششان را دو بار داد.^{۹۷۴}

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ حَمَادِ بْنِ وَاقِدِ
 اللَّحَامِ قَالَ: اسْتَقْبَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ فِي طَرِيقٍ فَأَعْرَضْتُ عَنْهُ بِوَجْهِهِ وَ مَضَيْتُ
 فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ بَعْدَ ذَلِكَ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنِّي لِأَلْقَاكَ فَأَصْرَفُ وَجْهِهِ كَرَاهَةً
 أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ فَقَالَ لِي رَحِمَكَ اللَّهُ وَ لَكِنَّ رَجُلًا لَقِينِي أَمْسَ فِي مَوْضِعٍ كَذَا وَ
 كَذَا فَقَالَ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ مَا أَحْسَنَ وَ لَا أَجْمَلَ

حماد بن واقد گوید: در میان راهی از پیش رو به امام صادق علیه السلام برخوردم، و
 رو گردانیده و گذشتم، سپس خدمتش رسیدم و عرضه داشتم: قربانت، من شما را
 ملاقات می‌کنم و رو می‌گردانم، زیرا نمی‌خواهم شما را به رنج اندازم، فرمود: خدایت
 رحمت کند، ولی دیروز در فلان جا مردی مرا دید و گفت عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ
 او کار خوب و شایسته‌ئی نکرد.^{۹۷۵}

۹۷۳. القصص آیه ۵۴

۹۷۴. الکافی ج ۲ کتاب الایمان و الکفر بَابُ التَّقِيَّةِ ص ۲۱۸ ح ۸

۹۷۵. الکافی ج ۲ کتاب الایمان و الکفر بَابُ التَّقِيَّةِ ص ۲۱۸ ح ۹

شرح و تفسیر: افشای اسرار مربوط به مذهب تشیع که دانستن و فهم آن برای مردم مشکل است (شیعیان ضعیف العقیده و کسانی که ظرفیت آنان کم است که گاهی اوقات جمع کثیری از مردم را تشکیل می‌دهند یا مخالفان ما) و همچنین لعن علنی دشمنان اهل بیت و نام بردن ایشان در بین مردم و مخالفان عقاید شیعه و یا در مکانی که ممکن است به گوش مخالفان برسد از مصادیقی است که باید شیعیان تقیه کرده و عقاید خود را پنهان سازند. ابن بابویه رحمة الله علیه گوید: اعتقاد ما در باب تقیه آن است که آن واجب است، هر که ترک تقیه نمود مانند کسی است که ترک نماز نموده و تقیه واجبی است که ترکش جایز نیست تا خروج قائم علیه السلام و هر که ترکش کند پیش از خروج آن حضرت به تحقیق که از دین خدا بیرون رفته و از دین امامیه خارج شده و مخالفت خدا و رسول صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه علیهم السلام نموده.

بَابُ شَانِزْدَهَمِ

تَوْسِلُ بِهِ أُمَّهُ أَطْمَارُ

امّه اطهار عليه السلام وسيله تقرب به خداوند متعال

۵۶۱

گروهی شیعه را متهم کرده و می‌گویند شما مشرکید، زیرا متوسل به ائمه‌ی اطهار عليه السلام می‌شوید و حاجت‌تان را از غیر خدا می‌خواهید و این مصداق شرک است در جواب این گروه می‌گوئیم: از غیر خدا حاجت نمی‌خواهیم بلکه از ائمه‌ی اطهار عليه السلام که در نزد خداوند آبروی بسیاری دارند درخواست می‌کنیم که ما را در نزد خداوند سفارش کنند تا به واسطه دعا و سفارش ایشان خداوند حاجت‌هایمان را عطا فرماید. مگر نخوانده‌اید سوره‌ی مبارکه‌ی مائده را که خداوند متعال در آن فرموده:

﴿وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ﴾^{۹۷۶} و به سوی خدا، وسیله جوئید.

حدیث ۲: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ السَّعِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ صَغِيرٍ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ رَبِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: أَبِي اللَّهُ أَنْ يُجْرِيَ الْأَشْيَاءَ إِلَّا بِالْأَسْبَابِ... ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ نَحْنُ

حدیث ۲: امام صادق عليه السلام: خداوند ابا فرموده از این‌که امور عالم را بدون اسباب و وسائل جاری نماید، و آن اسباب، رسول خدا صلى الله عليه وآله و ما اهل بیت عليهم السلام می‌باشیم.^{۹۷۷}

۹۷۶. المائدة، آیه ۳۵.

۹۷۷. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۶ باب ۳ معرفة العالم الذي من عرفه عرف الله و من أنكره أنكر الله تعالى و السبب الذي يوفق لمعرفة ح ۱.

حدیث ۱: مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ غَالِبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام... وَ لَا یُنَالُ مَا عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا بِجِهَةِ أَسْبَابِهِ

حدیث ۱: امام صادق علیه السلام: آنچه نزد خداست، جز از طریق اسباب و وسایل آن قابل دسترسی نیست. ۹۷۸

توسل به امه اطهار علیهم السلام برای رفع گرفتاری ها

حدیث ۳: وَ عَنْ سَلْمَانَ رَضٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله یَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ یَقُولُ یَا عِبَادِی أَوْ لَیْسَ مَنْ كَانَ لَهُ إِلَیْكُمْ حَاجَةٌ مِنْ كِبَارِ الْحَوَائِجِ لَا تَجِدُونَهَا بِهَا إِلَّا إِذَا تَحَمَّلَ عَلَیْكُمْ بِأَحَبِّ الْخَلْقِ إِلَیْكُمْ تَقْضُونَهَا كَرَامَةً لَشَفِيعِهِمْ أَلَا فَاعْلَمُوا أَنَّ أَكْرَمَ الْخَلْقِ عَلَیَّ وَ أَحَبَّهُمْ إِلَیَّ مُحَمَّدٌ وَ أَفْضَلُهُمْ لَدَیَّ مُحَمَّدٌ وَ أَخُوهُ عَلَیَّ مِنْ بَعْدِهِ وَ الْأَیْمَةُ الَّذِينَ هُمْ الْوَسَائِلُ فَلَیْدْعُنِی مَنْ أَهْمَتْهُ حَاجَةٌ یُرِیدُ نَفْعَهَا أَوْ دَهْتَهُ دَاهِیَةً یُرِیدُ كَشْفَ ضَرْهَا بِمُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ أَقْضِيهَا أَحْسَنَ مِمَّا یَقْضِيهَا مَنْ تَشْفَعُونَ إِلَیَّ بِأَحَبِّ الْخَلْقِ

حدیث ۳: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله: خدای متعال می فرماید: ای بندگان من! مگر نه این است که اگر کسی از شما حاجت بزرگی داشته باشد به او مرحمت نمی کنید مگر آن که محبوب ترین فرد در نزد شما را به سویتان واسطه نماید، شما به واسطه ی کرامت

و شفاعت او حاجتش را بر می آورید. آگاه باشید و بدانید! همانا گرامی ترین مردم و برترین آن ها نزد من، محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، برادرش علی رَضِيَ اللهُ عَنْهُ و امامان بعد از اویند، کسانی که وسیله ی رسیدن به سوی من هستند. آگاه باشید! هر که حاجتی دارد و می خواهد برآورده شود یا مشکل سختی دامن گیرش شده و ضرر سختی به او خورده می خواهد ضررش برطرف گردد، اگر در این موارد مرا به محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و خاندان پاک و پاکیزه او دعا کند حاجت او را به بهترین وجهی برآورده می نمایم.^{۹۷۹}

حدیث ۴: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْعَطَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ رَاشِدِ الْبَرْمَكِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَهْلٍ الْأَسَدِيِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ غَزْوَانَ الْبَصْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ: ... فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاللَّهِ لَوْ أَقْسَمَ أَهْلُ الْأَرْضِ بِهَذِهِ الْأَسْمَاءِ لَأَجَابَهُمْ

حدیث ۴: پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: به خدا قسم! اگر اهل زمین خدا را به این نامها^{۹۸۰} قسم داده و دعا کنند خدا آنها را اجابت فرماید.^{۹۸۱}

حدیث ۵: أَبُو الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيُّ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَا أَبَا الصَّبَّاحِ إِيَّاكُمْ وَالْوَلَابِجَ فَإِنَّ كُلَّ وَلِيَجَةٍ دُونَنَا فِيهَا طَاغُوتٌ أَوْ قَالَ نِد

حدیث ۵: امام باقر رَضِيَ اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خطاب ابو الصباح کنانی فرمودند: ابا الصباح! پرهیزید از پشت و پناه گرفتنها، هر پشت و پناهی جز ما طاغوت است یا رقیب و مخالف خداست.^{۹۸۲}

۹۷۹. إرشاد القلوب إلى الصواب ج ۲ ص ۴۲۴ أحاديث في فضائل أهل البيت.

۹۸۰. مقصود اسامی مبارک چهارده معصوم عَلَيْهِمُ السَّلَام است.

۹۸۱. الخصال ج ۲ ص ۶۳۹ ما وجد على ساق العرش مكتوبا قبل خلق آدم بسبعة آلاف سنة ح ۱۳.

۹۸۲. تفسير العياشي ج ۲ ص ۸۳ [سورة التوبة (۹): آية ۱۹] ح ۳۳

توسل به امه اطهار عليهم السلام

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا الْقَاضِي أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ، عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا بْنِ شَيْبَانَ، عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ سُفْيَانَ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُشَمْعَلِ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو حَمْزَةَ الثَّمَالِيُّ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ: مَنْ دَعَا اللَّهَ بِنَا أَفْلَحَ، وَ مَنْ دَعَاهُ بغيرِنَا هَلَكَ وَ اسْتَهَلَكَ.

امام باقر عليه السلام فرمود: هر که خدا را به ما بخواند رستگار می گردد و هر که خدا

را به غیر ما بخواند نابود می گردد و نابود می گرداند. ^{۹۸۳}

أَخْبَرَنَا الشَّيْخُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ النُّعْمَانِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُلوِيهِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ، عَنْ أَبِي بَصِيرٍ، قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ دُعَاءِ يُوسُفَ عليه السلام مَا كَانَ فَقَالَ: إِنَّ دُعَاءَ يُوسُفَ عليه السلام كَانَ كَثِيرًا، لَكِنْ لَمَّا اسْتَدَّ عَلَيْهِ الْحَبْسُ خَرَّ لِلَّهِ سَاجِدًا وَ قَالَ: اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ الذُّنُوبُ قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِي عِنْدَكَ، فَلَنْ تَرْفَعَ لِي إِلَيْكَ صَوْتًا، فَأَنَا أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِوَجْهِ الشَّيْخِ يَعْقُوبَ". قَالَ: ثُمَّ بَكَى أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ قَالَ: صَلَّى اللَّهُ عَلَى يَعْقُوبَ وَ عَلَى يُوسُفَ، وَ أَنَا أَقُولُ: اللَّهُمَّ بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ عليه السلام.

ابو بصیر گفته است: از حضرت صادق علیه السلام درباره دعای یوسف علیه السلام پرسیدم فرمودند: دعای یوسف علیه السلام بسیار است اما وقتی زندان بر او سخت شد برای خداوند به سجده افتاد و گفت: خداوندا اگر چهره‌ام در نزد تو به سبب گناهان فرسوده شده است و دیگر صدایم به سوی تو بالا نمی‌آید اینک به آبروی یعقوب علیه السلام پیر به تو رو می‌آورم. راوی گفته است: پس حضرت صادق علیه السلام گریست و فرمود: خداوند به یعقوب علیه السلام و یوسف علیه السلام دورد بفرستد و من می‌گویم: خدایا من به آبروی تو و فرستاده‌ات (به تو روی می‌آورم) ^{۹۸۴}

بَابُ عَقْدِهِمْ

وَلَايَةُ أُمَّهَاتِهِمْ

ولایت ایشان از ناحیه خدای تبارک و تعالی

۵۶۷

حدیث ۱: قال علی بن الحسین علیه السلام وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي.. وَ جَعَلَ لَنَا الْفَضِيلَةَ بِالْمَلَكَةِ عَلَى جَمِيعِ الْخَلْقِ، فَكُلُّ خَلِيقَتِهِ مُنْقَادَةٌ لَنَا بِقُدْرَتِهِ، وَ صَائِرَةٌ إِلَى طَاعَتِنَا بِعِزَّتِهِ. حدیث ۱: امام سجاد علیه السلام: سپاس خدائی را که ما را بر سایر خلق به سلطنت و ولایت برتری داد پس همه مخلوقات به قدرت الهی تحت فرمان و اراده‌ی ما بوده و به عزت او به سوی طاعت ما روی می‌نهند.^{۹۸۵}

حدیث ۲: وَ حَدَّثَنِي أَبُو الْمُفَضَّلِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: حَدَّثَنِي جَعْفَرُ [بْنُ مُحَمَّدٍ] بْنِ مَالِكِ الْفَزَارِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْحَسَنِيُّ، عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)، قَالَ: .... الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَنَا مِنْ نُورِهِ بِيَدِهِ، وَ اصْطَفَانَا مِنْ بَرِيَّتِهِ، وَ جَعَلَنَا أُمَّةً عَلَى خَلْقِهِ وَ وَحِيهِ

حدیث ۲: امام جواد علیه السلام در حدیثی زیبا فرمودند: سپاس خدایی را که ما را با دست قدرتش از نور خود آفرید و از میان مخلوقاتش برگزید و ما را امین بر وحی خود و بر مردم قرار داد...^{۹۸۶}

---

۹۸۵. الصحيفة السجادية ص ۳۰ و كان من دعائه عليه السلام إذا ابتدأ بالدعاء بدأ بالتحميد لله عز و جل و التناء عليه.

۹۸۶. دلائل الامامة ص ۳۸۴ أبو جعفر محمد بن علي الجواد (عليه السلام) معرفة ولادته ح ۲.

ولایت امه اطهار علیهم السلام حاصل نشود جز با طاعت از خداوند

حدیث ۲/۱: حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ: يَا مَعْشَرَ الشَّيْعَةِ شَيْعَةَ آلِ مُحَمَّدٍ عليهم السلام كُونُوا التَّمْرُقَةَ الْوُسْطَى يَرْجِعُ إِلَيْكُمْ الْعَالِي وَ يَلْحَقُ بِكُمْ التَّالِي فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ سَعْدٌ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا الْعَالِي قَالَ قَوْمٌ يَقُولُونَ فِينَا مَا لَا نَقُولُهُ فِي أَنْفُسِنَا فَلَيْسَ أَوْلِيكَ مِنَّا وَ لَسْنَا مِنْهُمْ قَالَ فَمَا التَّالِي قَالَ الْمُرْتَادُ يُرِيدُ الْخَيْرَ يُبَلِّغُهُ الْخَيْرَ يُوجِرُ عَلَيْهِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ وَ اللَّهُ مَا مَعَنَا مِنَ اللَّهِ بَرَاءَةٌ وَ لَا بَيْنَنَا وَ بَيْنَ اللَّهِ قَرَابَةٌ وَ لَا لَنَا عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ وَ لَا نَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ إِلَّا بِالطَّاعَةِ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مُطِيعاً لِلَّهِ تَنَفَّعَهُ وَ لَا يَتَنَا وَ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ عَاصِياً لِلَّهِ لَمْ تَنَفَّعَهُ وَ لَا يَتَنَا وَ يَحْكُمُ لَا تَغْتَرُوا وَ يَحْكُمُ لَا تَغْتَرُوا.

حدیث ۲/۱: امام باقر علیه السلام ای گروه شیعه!! شیعه آل محمد علیهم السلام! شما تکیه گاه میانه باشید (یعنی روشی داشته باشید خارج از حد افراط و تفریط تا دیگران به شما تکیه کنند) و آن که غلو کرده (و از حد وسط خارج شده) به سوی شما برگردد و آن که عقب مانده خود را به شما رساند. مردی از انصار به نام سعد عرض کرد: قربانت، غلوکننده کدامست؟ فرمود: مردمی که درباره‌ی ما گویند، آنچه درباره‌ی خود نگوئیم (یعنی: کسانی که ما را به مقام خدایی رسانده)، این‌ها از ما نیستند و ما از آن‌ها نباشیم. گفت: عقب مانده کدام است؟ فرمود: کسی که طالب خیر (دین حق) یا عمل صالح است: خیر به او رسد (زیرا عاقبت جوینده یابنده بود) و به همان مقدار نیتش پاداش دارد. سپس رو به ما کرد و فرمود: به خدا ما از جانب خدا براتی نداریم، و میان ما و خدا قربابتی نیست و بر خدا حجتی نداریم و جز با اطاعت به سوی خدا

تقرب نجوئیم، پس هر که از شما که مطیع خدا باشد دوستی ما سودش دهد و هر که از شما نافرمانی خدا کند دوستی ما سودش ندهد، وای بر شما! مبادا فریفته شوید. وای بر شما مبادا فریفته شوید.^{۹۸۷}

حدیث ۳: وَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: فِيمَا نَاجَى اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى بِهِ مُوسَى صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ يَا مُوسَى مَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ الْمُتَقَرِّبُونَ بِمِثْلِ الْوَرَعِ عَنْ مَحَارِمِي فَإِنِّي أَمْنَحُهُمْ جَنَّاتِ عَدْنِي لَا أُشْرِكُ مَعَهُمْ أَحَدًا

حدیث ۳: امام صادق عليه السلام: خداوند متعال با موسی عليه السلام مناجات کرد در مناجات خود فرمود: ای موسی! هیچ کس مانند کسی که از محرمات دست بکشد به من نزدیک نشده من به این گونه مردم بهشت عدن خود را خواهم بخشید، و کسی را با او در این ثواب شریک نخواهم کرد.^{۹۸۸}

حدیث ۴: أَخْبَرَنَا الشَّيْخُ أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ بَابُوَيْهٍ رَحِمَهُمُ اللَّهُ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِيهِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَمِّهِ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ بَابُوَيْهٍ رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى قَالَ: حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ خَيْثَمَةَ الْجَعْفِيِّ قَالَ:..... يَا خَيْثَمَةُ إِنَّا لَا نُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِلَّا بِالْعَمَلِ إِنَّ وَلَا يَتَنَا لَا تُنَالُ إِلَّا بِالْوَرَعِ وَإِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ وَصَفَ عَدْلًا ثُمَّ خَالَفَهُ إِلَى غَيْرِهِ

حدیث ۴: خیثمه جعفری گوید: خدمت امام صادق عليه السلام رسیدم در حالی که می خواستم از وی اجازه مرخصی بگیرم و از مدینه بیرون روم امام عليه السلام فرمودند:...

۹۸۷. الکافی ج ۲ ص ۷۵ کتاب الإیمان و الکفر بَابُ الطَّاعَةِ وَ التَّقْوَى ح ۶.

۹۸۸. مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار ص ۴۵ الفصل الثانی عشر فی التقوی و الورع ح آخر،

ای خیمه! اگر اهل عمل نباشید ما کاری برای شما نمی‌توانیم انجام دهیم، ولایت ما فقط به پرهیزکاران سود می‌دهد، کسانی بیشتر از همه روز قیامت حسرت خورند که از عدالت تعریف کرده ولی با آن مخالفت نمایند.^{۹۸۹}

حدیث ۶: وَ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: دَخَلْتُ عَلَيْهِ لِأُودِعَهُ فَقَالَ أَبْلُغْ مَوَالِينَا السَّلَامَ عَنَّا وَ أَوْصِهِمْ بِتَقْوَى اللَّهِ الْعَظِيمِ وَ أَعْلِمُهُمْ يَا خَيْثَمَةُ أَنَا لَا نُنْغِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً إِلَّا بِعَمَلٍ وَ لَنْ يَنَالُوا وَلا يَتَنَا إِلَّا بِوَرَعٍ وَ إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ وَصَفَ عَدْلاً ثُمَّ خَالَفَهُ إِلَى غَيْرِهِ

حدیث ۶: خیمه گوید: امام باقر عليه السلام: سلام ما را به دوستانمان برسانید، و آن‌ها را توصیه کنید که از خداوند بزرگ بترسند، و به آن‌ها بگوئید ما در نزد خدا برای آن‌ها مطلبی نداریم، آن‌ها به ولایت ما نخواهند رسید، مگر با ورع...^{۹۹۰}

حدیث ۷: وَ عَنْ الْبَاقِرِ عليه السلام قَالَ: عَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ الْإِجْتِهَادِ فِي دِينِكَ وَ أَعْلَمْ أَنَّهُ لَا يُعْنِي عَنْكَ اجْتِهَادٌ لَيْسَ مَعَهُ وَرَعٌ.

حدیث ۷: امام باقر عليه السلام فرمود: از خدا بترسید و در دین خود جد و جهد داشته، و بدانید که هیچ کوششی بدون ورع فائده ندارد.^{۹۹۱}

۹۸۹. بشارة المصطفى لشيعة المرتضى ج ۲ ص ۱۳۲ قول الصادق أبلغ موالينا السلام. و أن يعود صحيحهم مريضهم إلخ. ح ۱

۹۹۰. الكافي ج ۲ ص ۱۷۶ باب زيارة الإخوان ح ۲

۹۹۱. مشكاة الأنوار في غرر الأخبار ص ۴۵ الفصل الثاني عشر في التقوى و الورع ح ۱۲

حدیث ۸: قال الصادق علیه السلام: يَا ابْنَ جُنْدَبٍ بَلِّغْ مَعَاشِرَ شِيعَتِنَا وَ قُلْ لَهُمْ لَا تَذْهَبَنَّ بِكُمْ الْمَذَاهِبُ فَوَ اللَّهُ لَا تُنَالُ وَلَا يُتْنَا إِلَّا بِالْوَرَعِ وَ الْإِجْتِهَادِ فِي الدُّنْيَا وَ مُوَاسَاةِ الْإِخْوَانِ فِي اللَّهِ وَ لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ يَظْلِمُ النَّاسَ

حدیث ۸: امام صادق علیه السلام: ... ای ابن جندب! به شیعیان ما این سخن را ابلاغ کن و بگو: روش‌های گوناگون و نادرست نداشته باشید، به خدا سوگند که وارد شدن در جرگه‌ی ولایت ما، جز با تقوا، پارسایی و کوشایی در دنیا (و جدیت در انجام دادن و ظایف دینی)... میسر نمی‌گردد و شیعه ما نیست کسی که ظلم کند.^{۹۹۲}

حدیث ۹: وَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: ... يَا جَابِرُ وَ اللَّهُ مَا نَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا بِالطَّاعَةِ وَ مَا مَعَنَا بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَ لَا عَلَى اللَّهِ لِأَحَدٍ مِنْ حُجَّةٍ مَنْ كَانَ لِلَّهِ مُطِيعاً فَهُوَ لَنَا وَلِيٌّ وَ مَنْ كَانَ لِلَّهِ عَاصِياً فَهُوَ لَنَا عَدُوٌّ وَ مَا تُنَالُ وَلَا يُتْنَا إِلَّا بِالْعَمَلِ وَ الْوَرَعِ.

حدیث ۹: جابر گوید امام باقر علیه السلام فرمودند: ... ای جابر! به خدا سوگند هیچ بنده‌ای بدون طاعت نمی‌تواند به خدا نزدیک شود ما براءت از آتش را نداریم، هیچ‌کس بر خدا حجتی ندارد. (بهانه‌ای برای فرار از عذاب ندارد)، هر که از خدا اطاعت کرد دوست ما، و هر که معصیت نمود دشمن ماست، به ولایت ما نخواهید رسید مگر به ورع، تقوی و عمل.^{۹۹۳}

۹۹۲. تحف العقول ص ۳۰۳ وصیته ع لعبد الله بن جندب

۹۹۳. الکافی ج ۲ ص ۷۴ کتابُ الإیمان و الکفر بابُ الطَّاعَةِ وَ التَّقْوَى ح ۳.

حديث ١٠: الامام الباقر عليه السلام: إِنْ وَلَايْتَنَا لَا تُدْرِكُ إِلَّا بِالْعَمَلِ.

حديث ١٠: امام باقر عليه السلام: به ولايت ما جز با عمل نمى توان رسيد. ٩٩٤

حديث ١١: وَ عَنْهُ، قَالَ: أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْقَزْوِينِيُّ، أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ وَهْبَانَ، حَدَّثَنَا أَبُو عَيْسَى مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ حَيَّانَ الْوَرَّاقُ فِي دُكَّانِهِ بِسَكَّةِ الْمَوَالِي، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ حَفْصِ الْخَثْعَمِيِّ الْأَسَدِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ عَبَّادُ بْنُ يَعْقُوبَ الْأَسَدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا خَلَادُ أَبُو عَلِيٍّ، قَالَ: قَالَ لَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ هُوَ يُوصِينَا اتَّقُوا اللَّهَ وَ أَحْسِنُوا الرُّكُوعَ وَ السُّجُودَ وَ كُونُوا أَطْوَعَ عِبَادِ اللَّهِ فَإِنَّكُمْ لَنْ تَنَالُوا وَلَايَتَنَا إِلَّا بِالْوَرَعِ وَ لَنْ تَنَالُوا مَا عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى إِلَّا بِالْعَمَلِ وَ إِنْ أَشَدَّ النَّاسِ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَمَنْ وَصَفَ عَدْلًا وَ خَالَفَهُ إِلَى غَيْرِهِ.

حديث ١١: خلاد گوید: امام صادق عليه السلام: از خدا بترسيد و رکوع و سجود را نيکو به جاى آوريد، و خدا را اطاعت کنيد، و بدانيد که به ولايت ما نخواهيد رسيد مگر با ورع و پرهيزكارى، و به ثواب خدا نخواهيد رسيد مگر به عمل... ٩٩٥

حديث ١٢: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمَقْدَامِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ وَ اللَّهُ إِيَّيْ لَأُحِبُّ رِيحَكُمْ وَأَرْوَاحَكُمْ فَأَعِينُونَا عَلَى ذَلِكَ بِوَرَعٍ وَ اجْتِهَادٍ وَ اعْلَمُوا أَنَّ وَلَايَتَنَا لَا تُنَالُ إِلَّا بِالْوَرَعِ وَ الْاجْتِهَادِ مِنْ أَنْتُمْ مِنْكُمْ بِقَوْمٍ فَلْيَعْمَلْ بِعَمَلِهِمْ

٩٩٤. مصادقة الإخوان ص ٣٤ باب اجتماع الإخوان فى محادثتهم ح ٦.

٩٩٥. الأمالى للطوسى ص ٦٧٩ مجلس ٣٧ مجلس يوم الجمعة السابع من شعبان سنة سبع و

خمسین و أربعمائة ح ٢٠

حدیث ۱۲: امام صادق علیه السلام: ... با تقوی و پرهیزگاری خود ما را یاری کنید، و بدانید که جز باورِ ع و تقوی به ولایت ما نخواهید رسید. هر که از شما به امامی و یا قومی اقتداء کرد باید با عمل و کردار و کردار آن‌ها رفتار کند...^{۹۹۶}

حدیث ۱۳: جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ الْفَزَارِيِّ مَعْنَعْنَا عَنْ خَيْمَةِ الْجَعْفِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام فَقَالَ لِي يَا خَيْمَةَ أَبْلُغْ مَوَالِيَنَا مِنَ السَّلَامِ وَاعْلَمَهُمْ أَنَّهُمْ لَنْ يَنَالُوا مَا عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا بِالْعَمَلِ وَ لَنْ يَنَالُوا وَلَا يَتَنَا إِلَّا بِالْوَرَعِ يَا خَيْمَةَ لَيْسَ يَنْتَفِعُ مَنْ لَيْسَ مَعَهُ وَلَا يَتَنَا وَ لَا مَعْرِفَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

حدیث ۱۳: امام باقر علیه السلام: ای خیمه! دوستان ما را از ما سلام رسانید و به آن‌ها اعلام کنید جز با عمل نیک در نزد خدا مقامی پیدا نکنند، اگر می‌خواهند ولایت ما را داشته باشند باید تقوی پیشه کنند، ای خیمه هر که ولایت و معرفت ما را نداشته اعمالش به او سودی نمی‌رساند و از عبادات خود نتیجه‌ای نمی‌گیرد.^{۹۹۷}

حدیث ۱۴: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاطٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: لَمَّا فَتَحَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَكَّةَ قَامَ عَلَى الصَّفَا فَقَالَ يَا بَنِي هَاشِمٍ يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ... لَا تَقُولُوا إِنَّ مُحَمَّدًا مِنَّا وَ سَدَخُلْ مَدْخَلَهُ فَلَا وَ اللَّهُ مَا أَوْلِيَا بِي مِنْكُمْ وَ لَا مِنْ غَيْرِكُمْ يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِلَّا الْمُتَّقُونَ إِلَّا فَلَا أَعْرِفُكُمْ

حدیث ۱۴: امام باقر علیه السلام: هنگامی که رسول خدا صلى الله عليه وآله مکه را فتح کردند در کنار کوه صفا قرار گرفته و فرمودند ای بنی‌هاشم و ای بنی عبدالمطلب ... هرگز

۹۹۶. الکافی ج ۸ ص ۲۱۲ حدیث الصیحة ..... ح ۲۵۹.

۹۹۷. تفسیر فرات الکوفی ص ۳۱۰ [سورة النمل (۲۷): آية ۸۲] ح ۴۱۵

نگوئید محمد ﷺ از ماست و ما به همراه او روانه هستیم (به بهشت) به خدا سوگند من در میان شما و دیگران دوستانی ندارم، به جز پرهیزکاران...^{۹۹۸}

شرح: رسول خدا ﷺ می‌فرماید حتی شما که اقوام و خویشان من هستید نمی‌توانید ادعای دوستی من را داشته باشید و امیدوار نباشید که به سوی بهشت روانه شوید زیرا تنها اهل تقوا (کسانی که از محرّمات دوری کنند و بر انجام واجبات سخت کوشی کرده و اهل رحم و مهربانی بر خلق خدا هستند و از نیازمندان دستگیری کرده و از ظلم بر مخلوقات اجتناب کنند و اهل گذشت و عفو کردن بوده، صله رحم بجای آورده و به حقیقت از خدا می‌ترسند) دوستان رسول خدا ﷺ و محبین ایشان هستند و این گروه رستگاران خواهند بود و به سوی نعمت‌های بی‌پایان الهی روانه می‌گردند.

حدیث ۱۵: جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَزَارِيُّ مُعْنَعًا عَنْ خَيْثَمَةَ الْجُعْفِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَقَالَ لِي يَا خَيْثَمَةُ أْبْلُغْ مَوَالِينَا مِنَّا السَّلَامَ وَ أَعْلِمُهُمْ أَنَّهُمْ لَمْ يَنَالُوا مَا عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا بِالْعَمَلِ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَلْمَانُ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّمَا عَنَى بِمَعْرِفَتِنَا وَ إِقْرَارِهِ بِوَلَايَتِنَا

حدیث ۱۵: خیثمه جعفی گوید: خیثمه جعفی گوید: خدمت حضرت باقر عليه السلام رسیدم فرمود: ای خیثمه! دوستان ما را از ما سلام رسانید و بگوئید به مقام قرب خدا نخواهید رسید مگر با عمل، رسول خدا ﷺ فرمود: سلمان از ما اهل بیت عليهم السلام است مقصودش این بود که او ما را می‌شناخت و به ولایت ما معتقد بود.^{۹۹۹}

حدیث ۱۶: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام

۹۹۸. صفات الشيعة ص ۵ الحديث الثامن الكافي ج ۸ ص ۱۸۲ خطبة لأمير المؤمنين ح ۲۰۵

۹۹۹. تفسير فرات الكوفي ص ۶۶۲ التوحيد و الثقلان ح ۲۱۸

قَالَ... إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَخْبَرَ الْعِبَادَ بِطُرُقِ الْهُدَى وَ شَرَعَ لَهُمْ فِيهَا الْمَنَارَ وَ أَخْبَرَهُمْ كَيْفَ يَسْلُكُونَ فَقَالَ ﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَن تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾ وَ قَالَ ﴿إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ فَمَن اتَّقَى عَزَّ وَ جَلَّ فِيمَا أَمَرَهُ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ مُؤْمِنًا بِمَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ ﷺ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ فَاتَ قَوْمٌ وَ مَاتُوا قَبْلَ أَنْ يَهْتَدُوا فَظَنُّوا أَنَّهُمْ آمَنُوا وَ أَشْرَكُوا مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّهُ مَنْ أَتَى ﴿الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا﴾^{۱۰۰۰} اهْتَدَى وَ مَنْ أَخَذَ فِي غَيْرِهَا سَلَكَ طَرِيقَ الرَّدَى وَ صَلَ اللَّهَ طَاعَةً وَ لِيَّ أَمْرِهِ بِطَاعَةِ رَسُولِهِ وَ طَاعَةَ رَسُولِهِ بِطَاعَتِهِ فَمَنْ تَرَكَ طَاعَةَ وَ لَآئَةَ الْأَمْرِ لَمْ يُطِيعِ اللَّهَ وَ لَا رَسُولَهُ

حدیث ۱۶: از امام صادق علیه السلام روایت می‌کند که فرمودند:... خدای عز و جل راه هدایت را به بندگانش نشان داده و در آن راه برایشان چراغ برافراشته و دستور داده که چگونه راه بیمایند و فرموده ﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَن تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾^{۱۰۰۱} من آمرزنده‌ام برای کسانی که توبه و بازگشت نموده و کارهای شایسته انجام دهند و راه حق را پیدا کنند. در جایی دیگر فرموده: ﴿إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾^{۱۰۰۲} تنها از پرهیزگاران می‌پذیرم، هر که از خدا اطاعت کرده و تقوی پیشه نماید با حالت ایمان در محضر او حاضر شود و با اعتقاد به محمد صلی الله علیه و آله در محشر حضور پیدا کند. بسیار دور شدند گروهی که در گذشته و هدایت نشدند، آن‌ها گمان کردند که مؤمن بوده در حالی که ندانستند مشرکند، زیرا هر که از در خانه وارد گردد راهنمایی شده، و هر که

۱۰۰۰. البقرة آية ۱۸۹

۱۰۰۱. طه آية ۸۲

۱۰۰۲. المائدة آية ۲۷

از راه غیر متعارف وارد گردد هلاک خواهد شد، خدا اطاعت ولی خود را به طاعت رسول ﷺ نزدیک کرده، و هر که طاعت والیان امر را ترک کند از خدا و رسول ﷺ هم اطاعت نمی‌کند. اینک به آنچه از طرف خدا فرود آمده اقرار کنید... ۱۰۰۳

حدیث ۱۸: وَ يَأْتِنَاهُ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ صَالِحٍ، عَنْ سَلَامِ الْحَنَاطِ، عَنْ هَاشِمِ بْنِ سَعِيدٍ، وَ سُلَيْمَانَ الدَّيْلَمِيِّ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي حَتَّى انْتَهَيْتَنَا إِلَى الْقُبْرِ وَ الْمَنْبَرِ فَإِذَا أَنَسُ مِنْ أَصْحَابِهِ فَوَقَفَ عَلَيْهِمْ فَسَلَّمَ وَ قَالَ وَ اللَّهُ إِنِّي لِأَحِبُّكُمْ وَ أَحَبُّ رِيحِكُمْ وَ أَرْوَاحِكُمْ فَأَعِينُونَا عَلَى ذَلِكَ بِوَرَعٍ وَ اجْتِهَادٍ فَإِنَّكُمْ لَنْ تَنَالُوا وَلَا يَتَنَا إِلَّا بِالْوَرَعِ وَ الْاجْتِهَادِ مِنْ أَنْتُمْ يَا مِمَّا فَلْيَعْمَلْ بِعَمَلِهِ

حدیث ۱۸: امام صادق (علیه السلام): روزی من و پدرم به مسجد پیامبر رفتیم. در آنجا با گروهی از یاران پدرم، که بین قبر رسول خدا ﷺ و منبر آن حضرت (نشسته) بودند، برخوردیم. پدرم به آنها نزدیک شد سلام کرد و فرمود: به خدا سوگند! من بوی شما و ارواح شما را دوست دارم. پس با ورع و پرهیز از گناه و کوشش در کار خیر، ما (آل محمد ﷺ) را در این دوستی یاری کنید و بدانید که ولایت ما جز با ورع و کوشش در کار خیر به دست نیاید. هر که دنبال امامی می‌رود باید مانند او کار کند.... ۱۰۰۴

حدیث ۱۹: أَبَانُ عَنْ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَلْمَانَ وَ أَبَا ذَرٍّ وَ الْمُقَدَّادَ يَقُولُونَ قَالَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام)... إِنَّ أَمْرَنَا لَا يَعْرِفُهُ إِلَّا ثَلَاثَةٌ مِنَ الْخَلْقِ مَلِكٌ مُقَرَّبٌ أَوْ نَبِيٌّ

۱۰۰۳. الکافی ج ۲ ص ۴۷ باب خصال المؤمن ح ۳

۱۰۰۴. الأمالی للطوسی ص ۷۲۲ مجلس ۴۳ مجلس يوم الجمعة الثالث و العشرين من ذی الحجة

سنة سبع و خمسين و أربع مائة ح ۶،

مُرْسَلٌ أَوْ عَبْدٌ امْتَحَنَ اللَّهَ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ يَا سَلِيمُ إِنَّ مَلَكَ هَذَا الْأَمْرِ الْوَرَعَ لِأَنَّهُ لَا يُنَالُ وَلَا يَتَنَا إِلَّا بِالْوَرَعِ

حدیث ۱۹: امیرالمؤمنین (علیه السلام) خطاب به سلیم بن قیس فرمودند: امر ولایت ما را جز سه گروه از خلق نمی دانند، ملائکه ای مقرب، پیامبر مرسل، و بنده ای که خداوند قلب او را برای ایمان امتحان کرده باشد. ای سلیم، ضابطه ای این امر ولایت، تقوی و پرهیزکاری است چرا که به ولایت ما جز با پرهیزکاری نمی توان رسید. ۱۰۰۵

حدیث ۲۱: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ فَضِيلِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (علیه السلام) قَالَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) يَقُولُ لَا يَقِلُّ عَمَلٌ مَعَ تَقْوَى وَ كَيْفَ يَقِلُّ مَا يُتَقَبَلُ.

حدیث ۲۱: امام باقر (علیه السلام) امیرالمؤمنین (علیه السلام) می فرمود: عملی که با تقوی همراه باشد کم نیست، چگونه عمل پذیرفته کم است؟ (با آن که خدای تعالی فرماید ﴿إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ یعنی خداوند تنها عمل مردم با تقوا را می پذیرد. مردم با تقوا کسانیند که هنگامی مواجهه با گناهان از گناه دوری و در انجام واجبات سخت کوشند). ۱۰۰۶

۱۰۰۵. سلیم بن قیس ج ۲ ص ۸۲۷ الحدیث الثامن و الثلاثون

۱۰۰۶. الکافی ج ۲ ص ۷۵ کتابُ الإیمان و الکفر بَابُ الطَّاعَةِ وَ التَّقْوَى ح ۵.

بدون داشتن ولایت عملی پذیرفته نگردد

﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا﴾^{۱۰۰۷}

(اما) آن کس که کارهای شایسته انجام دهد، در حالی که مؤمن باشد، نه از ظلمی می‌ترسد، و نه از نقصان حقش.

تفسیر القمی ﴿الر كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ﴾ يَا مُحَمَّدُ ﷺ ﴿لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ يَعْنِي مِنَ الْكُفْرِ إِلَى الْإِيمَانِ ﴿إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ وَ الصِّرَاطُ الطَّرِيقُ الْوَاضِحُ وَ إِمَامَةُ الْأَيْمَةِ قَوْلُهُ ﴿مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ الْآيَةُ قَالَ مَنْ لَمْ يُقَرَّ بِوَلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ بَطَلَ عَمَلُهُ مِثْلُ الرَّمَادِ الَّذِي تَجِيءُ الرِّيحُ فَتَحْمِلُهُ

تفسیر قمی ﴿الر كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾^{۱۰۰۸} یعنی ای محمد ﷺ کتابی که بر تو نازل نموده‌ایم برای اینکه خارج کنی مردم را از کفر به ایمان ﴿إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ راه آشکار و امامت ائمه ﷺ آیه ﴿مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ﴾ یعنی کسی که اقرار به ولایت امیر المؤمنین ﷺ ندارد عملش باطل است مانند خاکستری که باد او را از میان ببرد.^{۱۰۰۹}

وَ فِي رِوَايَةِ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ فِي قَوْلِهِ ﴿فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا﴾ يَقُولُ لَا يَنْقُصُ مِنْ عَمَلِهِ شَيْءٌ

۱۰۰۷. طه آیه ۱۱۲

۱۰۰۸. ابراهیم آیه ۱

۱۰۰۹. تفسیر القمی ج ۱ ص ۳۶۸ [سورة إبراهيم (۱۴) الآيات ۱۶ الى ۲۶]

در روایت ابو الجارود از حضرت باقر علیه السلام در باره آیه ﴿فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا﴾ می نویسد یعنی از عملش کم نمی شود و اما منظور از ظلم یعنی اعمالش از بین نمی رود.^{۱۰۱۰}

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عِيسَى رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ مَاجِيلَوِيهِ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدِ الْبَرْقِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانِ السُّلَمِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: نَزَلَ جَبْرَائِيلُ عَلَى النَّبِيِّ صلوات الله عليه وآله فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ السَّلَامُ يُقْرِنُكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ خَلَقْتُ السَّمَاوَاتِ السَّبْعَ وَمَا فِيهِنَّ وَالْأَرْضِينَ السَّبْعَ وَمَنْ عَلَيْهِنَّ وَمَنْ عَلَيْهِنَّ وَمَا خَلَقْتُ مَوْضِعًا أَكْبَرُ مِنَ الرُّكْنِ وَالْمَقَامِ وَلَوْ أَنَّ عَبْدًا دَعَانِي هُنَاكَ مُنْذُ خَلَقْتُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ ثُمَّ لَقِينِي جَاحِدًا لَوْلَايَةِ عَلِيٍّ لَأَكْبَتُهُ فِي سَقَرٍ.

امالی: محمد بن جعفر بن محمد از پدرش از آباء گرامش نقل کرد که جبرئیل علیه السلام بر پیامبر اکرم صلوات الله علیه وآله نازل شد و عرضه داشت: یا محمد صلوات الله علیه وآله خداوند سلام می رساند و می گوید آسمان های هفت گانه و آنچه در آنها است و زمین های هفت گانه و هر چه در آنها است آفریدم محلی را عظیم تر از رکن و مقام نیافریده ام اگر بنده ای از اول خلقت آسمان ها و زمین ها مرا در آنجا بخواند ولی به ملاقات من بیاید با انکار ولایت علی علیه السلام او را به رو می اندازم در آتش جهنم.^{۱۰۱۱}

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارُ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثِ النَّخَعِيِّ الْقَاضِي قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقَ جَعْفَرَ بْنَ

۱۰۱۰. تفسیر القمی ج ۲ ص ۶۷ [سورة طه (۲۰) الآيات ۱۲۶ الى ۱۲۹]

۱۰۱۱. الأمالی (للصدوق) ص ۴۸۴ المجلس الثالث و السبعون ح ۱۲

مُحَمَّدٌ ﷺ يَقُولُ.... لَا خَيْرَ فِي الدُّنْيَا إِلَّا لِأَحَدٍ رَجُلَيْنِ رَجُلٍ يَزِدَادُ كُلَّ يَوْمٍ إِحْسَانًا
وَ رَجُلٍ يَتَدَارَكُ سَيِّئَتَهُ بِالتَّوْبَةِ وَ أَنَّى لَهُ بِالتَّوْبَةِ وَ اللّٰهُ لَوْ سَجَدَ حَتَّى يَنْقَطَعَ عُنُقُهُ
مَا قَبِلَ اللّٰهُ مِنْهُ إِلَّا بِوَلَايَتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ.

امالی: حفص از حضرت صادق ﷺ نقل می کند که فرمود: علی ﷺ می فرمود:
بهره ای در دنیا نیست مگر برای یکی از دو نفر شخصی که هر روز بر کارهای نیکش
ببفزاید و کسی که گنااهش را با توبه جبران کند کجا می تواند توبه کند. به خدا قسم
اگر آنقدر سجده کند تا گردنش قطع شود خداوند از او نخواهد پذیرفت مگر با ولایت
ما اهل بیت ﷺ. ۱۰۱۲

حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْكَرِيمِ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ قَالَ:
حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ
اللّٰهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ خَالَفَكُمْ وَ إِن تَعَبَدَ وَ اجْتَهَدَ مَتَّسُوبٌ إِلَى هَذِهِ الْآيَةِ «وَجُوهٌ
يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ تَصَلِي نَارًا حَامِيَةً» ۱۰۱۳

تفسیر قمی: ابو حمزه گفت از حضرت صادق ﷺ شنیدم می فرمود: هر که
مخالف شما باشد گر چه پیوسته عبادت کند و کوشش نماید مشمول این آیه می شود
«وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ تَصَلِي نَارًا حَامِيَةً» ۱۰۱۴

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ
زَكَرِيَّا اللُّؤْلُؤِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ [حَنَانٍ] عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ

۱۰۱۲. الأمالی (للصدوق) النص ۶۶۸ المجلس الخامس و التسعون ح ۲

۱۰۱۳. الغاشية آية ۳ و ۲

۱۰۱۴. تفسیر قمی ج ۲ ص ۴۱۹ [سورة الغاشية (۸۸) الآيات ۲۲ الى ۲۶]

اللَّهِ ﷺ فِي قَوْلِهِ ﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾ قَالَ هِيَ لِلْمُسْلِمِينَ عَامَّةً وَ
الْحَسَنَةُ الْوَلَايَةُ فَمَنْ عَمِلَ مِنْ حَسَنَةٍ كُتِبَتْ لَهُ عَشْرًا فَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ وَلَايَةٌ رُفِعَ
عَنْهُ بِمَا عَمِلَ مِنْ حَسَنَةٍ فِي الدُّنْيَا ﴿وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ﴾

تفسیر قمی: عبد الرحمن بن کثیر از قول حضرت صادق (علیه السلام) در مورد آیه

﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾^{۱۰۱۵} فرمود: این آیه مربوط به عموم مسلمین است
و حسنه عبارت از ولایت است هر که کار نیکی کند برای او ده برابر نوشته می شود
اگر ولایت نداشته باشد پاداش او را در مقابل عمل نیکش در دنیا می دهند و در
آخرت او را بهره ای نیست.^{۱۰۱۶}

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الطَّالِقَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ
هَمَّامٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ بُنْدَارٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ هِلَالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ
أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمَّا أُسْرِيَ بِي إِلَى السَّمَاءِ أَوْحَى إِلَيَّ
رَبِّي جَلَّ جَلَالُهُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي أَطَّلَعْتُ إِلَى الْأَرْضِ أَطْلَاعًا فَاخْتَرْتُكَ مِنْهَا
فَجَعَلْتُكَ نَبِيًّا وَ شَقَقْتُ لَكَ مِنْ اسْمِي اسْمًا فَأَنَا الْمُحْمُودُ وَ أَنْتَ مُحَمَّدٌ ثُمَّ
أَطَّلَعْتُ الثَّانِيَةَ فَاخْتَرْتُ مِنْهَا عَلِيًّا وَ جَعَلْتُهُ وَصِيَّكَ وَ خَلِيفَتَكَ وَ زَوْجَ ابْنَتِكَ
وَ أَبَا ذُرِّيَّتِكَ وَ شَقَقْتُ لَهُ اسْمًا مِنْ أَسْمَائِي فَأَنَا لِعَلِي [العلي] الْأَعْلَى وَ هُوَ
عَلِيٌّ وَ جَعَلْتُ فَاطِمَةَ (عليها السلام) وَ الْحَسَنَ (عليه السلام) وَ الْحُسَيْنَ (عليه السلام) مِنْ نُورِكُمْ ثُمَّ عَرَضْتُ

۱۰۱۵. الانعام آیه ۱۶۰

۱۰۱۶. تفسیر قمی ج ۲ ص ۱۳۱ [سورة النمل (۲۷) الآيات ۵۲ الى ۹۳]

وَلَا يَتَّهَمُ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَمَنْ قَبِلَهَا كَانَ عِنْدِي مِنَ الْمُقَرَّبِينَ يَا مُحَمَّدُ عليه السلام لَوْ أَنَّ
عَبْدًا عَبَدَنِي حَتَّى يَنْقَطِعَ وَ يَصِيرَ كَالشَّنِّ الْبَالِي ثُمَّ أَتَانِي جَاحِدًا لَوْلَا يَتَّهَمُ مَا
أَسْكَنْتُهُ جَنَّتِي وَ لَا أَظَلَلْتُهُ تَحْتَ عَرْشِي يَا مُحَمَّدُ أَتُحِبُّ أَنْ تَرَاهُمْ قُلْتُ نَعَمْ يَا
رَبِّي فَقَالَ عَزَّ وَ جَلَّ ازْفَعْ رَأْسَكَ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا أَنَا بِأَنْوَارِ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ
الْحَسَنِ عليه السلام وَ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام وَ
جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليه السلام وَ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى عليه السلام وَ مُحَمَّدِ بْنِ
عَلِيٍّ عليه السلام وَ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام وَ الْحُجَّةَ بْنِ الْحَسَنِ
الْقَائِمِ عليه السلام فِي وَسْطِهِمْ كَأَنَّهُ كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ قُلْتُ يَا رَبِّ مَنْ هَؤُلَاءِ قَالَ هَؤُلَاءِ
الْأَيُّمَةُ وَ هَذَا الْقَائِمُ الَّذِي يُحِلُّ حَلَائِلِي وَ يُحَرِّمُ حَرَامِي وَ بِهِ أَنْتَقِمُ مِنْ أَعْدَائِي
وَ هُوَ رَاحَةٌ لِأَوْلِيَائِي وَ هُوَ الَّذِي يَشْفِي قُلُوبَ شِيعَتِكَ مِنَ الظَّالِمِينَ وَ
الْجَاحِدِينَ وَ الْكَافِرِينَ فَيُخْرِجُ اللَّاتَ وَ الْعُزَّى طَرِيَيْنِ فَيُحَرِّفُهُمَا فَلَفْتَنَهُ النَّاسَ
بِهِمَا يَوْمَئِذٍ أَشَدَّ مِنْ فِتْنَةِ الْعِجْلِ وَ السَّامِرِيِّ.

حضرت صادق جعفر بن محمد عليه السلام روایت کرده از حضرت امیر المومنین عليه السلام
روایت کرده اند که فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: که چون که من به آسمان سیر داده
شدم جناب رب الارباب جل جلاله وحی فرستاد و فرمود به من ای محمد! چون که
نظر مرحمت به زمین انداختم برگزیدم تو را از اهل زمین پس تو را پیغمبر قرار دادم
و مشتق کردم از برای تو از اسم خود اسمی را پس منم محمود و توئی محمد صلی الله علیه و آله
پس چون که ثانیاً نظر کردم برگزیدم از اهل زمین علی عليه السلام را و وی را وصی تو و
جانشین تو و شوهر دختر تو و پدر ذریه تو قرار دادم و مشتق گردانیدم از برای او
اسمی را از اسماء خودم پس منم علی اعلی و او است علی عليه السلام و فاطمه عليها السلام و

حسن علیه السلام و حسین علیه السلام را از نور شما دو نفر قرار دادم پس از آن ولایت و محبت ایشان را بر ملائکه عرضه داشتیم هر که سبقت در قبول ولایت ایشان گرفت، نزد من از مقربین درگاه شد ای محمد صلی الله علیه و آله اگر بنده مرا بندگی کند تا اینکه قطعه قطعه شود پس مثل انبان و مشک کهنه شود پس از آن نزد من انکار کند ولایت و محبت ایشان را او را در بهشت خود جای ندهم و در سایه عرش خود مکان ندهم ای محمد! آیا دوست می‌داری ایشان را ببینی عرضه داشتیم: بلی ای پروردگار من فرمود: بلند کن سر خود را پس چون سر خود را بلند نمودم دیدم انوار علی علیه السلام و فاطمه و حسن علیه السلام و حسین علیه السلام و علی بن الحسین علیه السلام و محمد بن علی علیه السلام و جعفر بن محمد علیه السلام و موسی بن جعفر علیه السلام و علی بن موسی علیه السلام و محمد بن علی علیه السلام و علی بن محمد علیه السلام و حسن بن علی علیه السلام و حجة بن الحسن علیه السلام که در وسط ایشان قائم علیه السلام بود مثل ستاره درخشنده، عرضه داشتیم: ای پروردگار من کیستند این‌ها؟ فرمود: این‌ها ائمه علیهم السلام هستند و آن کسی که در وسط ایشان قائم علیه السلام است کسی است که حلال می‌کند حلال مرا و حرام می‌کند حرام مرا و با او انتقام می‌کشم از دشمنان خود و او راحت دوستان من است و او کسی است که شفا می‌دهد قلوب شیعه تو را از ظلم ظالمان و جاحدان و کافران پس بیرون می‌آورد دو بُت بزرگ لات و عزی را در حالتی که هر دو تر و تازه باشند پس می‌سوزاند آنها را، و فتنه‌ای که مردم در آن وقت به جهت این دو بُت بر پا کنند سخت‌تر است از فتنه گوساله و سامری. ۱۰۱۷

حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الْهَاشِمِيِّ الْكُوفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا فُرَاتُ بْنُ
إِبْرَاهِيمَ بْنِ فُرَاتِ الْكُوفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ ظَهْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ

۱۰۱۷. عیون اخبار الرضا ج ۱ ص ۵۸ باب ۶ باب النصوص علی الرضا بالإمامة فی جملة الأئمة

الائتی عشر ح ۲۷

مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ ابْنُ أَخِي يُونُسَ الْبَغْدَادِيُّ بِبَغْدَادَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ
 التَّهْشَلِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرِّضَا عَنْ أَبِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ
 بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ
 عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله عَنْ جَبْرِئِيلَ عليه السلام عَنْ
 مِيكَائِيلَ عليه السلام عَنْ إِسْرَافِيلَ عليه السلام عَنِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ أَنَّهُ قَالَ: ﴿أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا
 أَنَا﴾^{١٠١٨} خَلَقْتُ الْخَلْقَ بِقُدْرَتِي فَاحْتَرْتُ مِنْهُمْ مَنْ شِئْتُ مِنْ أَنْبِيَائِي وَاحْتَرْتُ مِنْ
 جَمِيعِهِمْ مُحَمَّدًا صلى الله عليه وآله حَبِيبًا وَ خَلِيلًا وَ صَفِيًّا فَبَعَثْتُهُ رَسُولًا إِلَى خَلْقِي وَ
 اصْطَفَيْتُ لَهُ عَلِيًّا فَجَعَلْتُهُ لَهُ أَخًا وَ وَصِيًّا وَ وَزِيرًا وَ مُؤَدِّيًا عَنْهُ مِنْ بَعْدِهِ إِلَى
 خَلْقِي وَ خَلِيفَتِي عَلَى عِبَادِي لِيُبَيِّنَ لَهُمْ كِتَابِي وَ يَسِيرَ فِيهِمْ بِحُكْمِي وَ جَعَلْتُهُ
 الْعَلَمَ الْهَادِيَّ مِنَ الضَّلَالَةِ وَ بَابِي الَّذِي أُوتِيَ مِنْهُ وَ بَيْتِي الَّذِي ﴿مَنْ دَخَلَهُ كَانَ
 آمِنًا﴾^{١٠١٩} مِنْ نَارِي وَ حِصْنِي الَّذِي مَنْ لَجَأَ إِلَيْهِ حَصَّنَهُ مِنْ مَكْرُوهِ الدُّنْيَا وَ
 الْآخِرَةِ وَ وَجْهِي الَّذِي مَنْ تَوَجَّهَ إِلَيْهِ لَمْ أَصْرِفْ وَجْهِي عَنْهُ وَ حُجَّتِي فِي
 السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ عَلَى جَمِيعِ مَنْ فِيهِنَّ مِنْ خَلْقِي لَا أَقْبَلُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْهُمْ
 إِلَّا بِالْإِقْرَارِ بِوِلَايَتِهِ مَعَ نُبُوَّةِ أَحْمَدَ رَسُولِي وَ هُوَ يَدِي الْمَبْسُوطَةُ عَلَى عِبَادِي وَ
 هُوَ النِّعْمَةُ الَّتِي أَنْعَمْتُ بِهَا عَلَى مَنْ أَحَبَّبْتُهُ مِنْ عِبَادِي فَمَنْ أَحَبَّبْتُهُ مِنْ عِبَادِي وَ
 تَوَلَّيْتُهُ عَرَفْتُهُ وَ لَايَتَهُ وَ مَعْرِفَتَهُ وَ مَنْ أَبْغَضْتُهُ مِنْ عِبَادِي أَبْغَضْتُهُ لِانْصِرَافِهِ عَنْ
 مَعْرِفَتِهِ وَ لَايَتِهِ فَبِعِزَّتِي حَلَفْتُ وَ بِجَلَالِي أَقْسَمْتُ أَنَّهُ لَا يَتَوَلَّى عَلِيًّا عَبْدٌ مِنْ

١٠١٨. طه آية ١٤

١٠١٩. آل عمران آية ٩٧

عِبَادِي إِلَّا زَحَزَحْتُهُ عَنِ النَّارِ وَ أَدْخَلْتُهُ الْجَنَّةَ وَ لَا يُبْغِضُهُ عَبْدٌ مِنْ عِبَادِي وَ
يَعْدِلُ عَنْ وَلَايَتِهِ إِلَّا أَبْغَضْتُهُ وَ أَدْخَلْتُهُ النَّارَ ﴿ وَ بَشَسَ الْمَصِيرَ ﴾^{۱۰۲۰}

۵۸۵

خدای جل جلاله: معبود حقی جز من نیست بتوان خود خلق را آفریدم و هر که از پیغمبران را خواستم از آنها برگزیدم و از میان آنها محمد ﷺ حبیب و خلیل و صفی خود را برگزیدم و او را به خلق خود مبعوث کردم و علی (علیه السلام) را برای او برگزیدم و برادر و وصی و وزیر و اداکن بعد از او به خلقم ساختم و خلیفه خود بر بندگانم نمودم تا قرآن مرا برای آنها بیان کند و در میان آنها به حکم من سیر کند، او را علم رهبر از گمراهی و باب خود که از او در آیند و خانه خود که هر که وارد شود از دوزخم در امانست نمودم و او است دژ من که هر که بدان پناهد از بد دنیا و آخرت محفوظ است و وجه من است که هر که بدو رو کند از او رو نگردانم و حجت منست در آسمانها و زمین بر هر که در آنها است از خلقم نپذیرم کردار هیچ عاملی را جز با اقرار به ولایت او و نبوت احمد رسولم، او است دو دست گشاده‌ام بر بندگانم او است نعمتی که به هر که دوست داشتم دادم و او را ولی و شناسای او نمودم، و هر که از بندگانم را دشمن دارم از شناسائی و ولایتش روگردانست و به عزت خود سوگند خوردم و به جلالم قسم یاد نمودم که هیچ کدام بندگانم علی (علیه السلام) را (به حقیقت) دوست ندارند جز آنکه آنها را از دوزخ برکنار دارم و به بهشت وارد کنم و دشمن ندارد او را کسی، و از ولایتش رو نگرداند جز آنکه او را دشمن دارم و در دوزخ درآرم که چه بد سرانجامی است.^{۱۰۲۱}

۱۰۲۰. البقرة آية ۱۲۶

۱۰۲۱. الأمالی (للصدوق) النص ۲۲۳ المجلس التاسع و الثلاثون ح ۱۰

حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ حُبَيْشِ الْكَاتِبِ، قَالَ أَخْبَرَنِي الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ الزَّعْفَرَانِيِّ، قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِسْحَاقَ إِبرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ الثَّقَفِيِّ، قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَثْمَانَ، قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ فَضَيْلِ بْنِ الْجَعْدِ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيِّ، قَالَ.. فِيمَا كَتَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مَعَ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ إِلَى أَهْلِ مِصْرَ... يَا عِبَادَ اللَّهِ، إِنْ اتَّقَيْتُمْ وَحَفِظْتُمْ نَبِيَّكُمْ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ، فَقَدْ عَبْدْتُمُوهُ بِأَفْضَلِ مَا عُبِدَ، وَذَكَرْتُمُوهُ بِأَفْضَلِ مَا ذُكِرَ، وَشَكَرْتُمُوهُ بِأَفْضَلِ مَا شُكِرَ، وَأَخَذْتُمْ بِأَفْضَلِ الصَّبْرِ وَ الشُّكْرِ، وَاجْتَهَدْتُمْ أَفْضَلَ الاجْتِهَادِ، وَإِنْ كَانَ غَيْرُكُمْ أَطْوَلَ مِنْكُمْ صَلَاةً وَ أَكْثَرَ مِنْكُمْ صِيَامًا فَأَنْتُمْ أَتَقَى اللَّهُ مِنْهُ، وَ أَنْصَحُ لِأَوْلِي الْأَمْرِ.

امالی ابن شیخ: در ضمن نامه‌ای که امیر المؤمنین علیه السلام به وسیله محمد بن ابی بکر برای مردم مصر فرستاد نوشت ای بندگان خدا اگر از خدا بپرهیزید و مراعات پیامبر صلی الله علیه و آله خود در راه اهل بیتش بنمائید با بهترین وجه خدا را پرستیده‌اید و با بهترین صورت او را یاد کرده‌اید و بهترین سپاسگزاری را کرده‌اید و بهترین صبر و شکر را نموده‌اید و عالی‌ترین کوشش را کرده‌اید گر چه دیگران از شما نماز بیشتر و روزه زیادتری داشته باشند شما پرهیزگارتر و خیرخواه‌تر برای ائمه علیهم السلام و پیشوایان دین خود هستید. ۱۰۲۲

حَدَّثَنَا أَبُو مَنْصُورٍ الشُّكْرِيُّ، قَالَ حَدَّثَنِي جَدِّي عَلِيُّ بْنُ عُمَرَ، قَالَ حَدَّثَنِي الْعَبَّاسُ بْنُ يُوسُفَ الشُّكْلِيِّ، قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هِشَامٍ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُصْعَبِ الْقُرْقَسَانِيِّ، قَالَ حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ جَمَّازٍ، عَنْ يَزِيدِ الرَّقَاشِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ

مَالِكٍ، قَالَ: رَجَعْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَافِلِينَ مِنْ تَبُوكَ، فَقَالَ لِي فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ أَلْقُوا لِي الْأَحْلَاسَ وَ الْأَقْتَابَ، فَفَعَلُوا فَصَعِدَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَخَطَبَ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ، ثُمَّ قَالَ: مَعَاشِرَ النَّاسِ، مَا لِي إِذَا ذُكِرَ آلُ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَهَلَّلْتُ وَجُوهُكُمْ، وَ إِذَا ذُكِرَ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ كَانْنَا يُفْقَأُ فِي وَجُوهِكُمْ حَبُّ الرُّمَانِ، فَوَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا، لَوْ جَاءَ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِأَعْمَالٍ كَأَمْثَالِ الْجِبَالِ وَ لَمْ يَجِئْ بِوَلَايَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَأَكَبَهُ اللَّهُ (عَزَّ وَ جَلَّ) فِي النَّارِ.

انس بن مالک گفت: در خدمت پیامبر اکرم ﷺ از تبوک بر می گشتیم نگران و ناراحت، در بین راه به من فرمود: پالانهای شتر و پلاسها را ببندازید. این عمل را انجام دادند پیامبر اکرم ﷺ بر فراز آنها رفت و سخن رانی کرد. حمد و سپاس خدا را نمود و چنانچه شایسته اوست ثنا گفت سپس فرمود: ای مردم! چه شد وقتی سخن از آل ابراهیم می شود چهره های شما گشاده و خندان است ولی وقتی صحبت از آل محمد ﷺ می شود چنان ناراحت می شوید و از خشم بر افروخته می گردید مثل اینکه دانه انار بر صورت شما پاشیده اند. قسم به آن که مرا به پیامبری برانگیخته اگر هر یک از شما در قیامت بیاید با اعمالی به مقدار کوهها اما بدون ولایت علی بن ابی طالب ﷺ (خدا را ملاقات کند) با صورت او را در جهنم می افکنند. ۱۰۲۳

أَبُو الْعَبَّاسِ، قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُسْتَوْرِدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ مُزَاهِمٍ، قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ شَمْرٍ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ تَمِيمٍ، وَ عَنْ أَبِي الطُّفَيْلِ، عَنْ بَشْرِ بْنِ غَالِبٍ، وَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، كُلُّهُمْ ذَكَرُوا عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، إِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ ثَلَاثًا أَنْ يُثَبِّتَ

قَائِلِكُمْ، وَ أَنْ يَهْدِي ضَالِّكُمْ، وَ أَنْ يُعَلِّمَ جَاهِلِكُمْ، وَ سَأَلْتُ اللَّهَ تَعَالَى أَنْ يَجْعَلَكُمْ
جُودَاءَ نُجَبَاءَ رُحَمَاءَ، فَلَوْ أَنَّ امْرَأً صَفَنَ بَيْنَ الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ فَصَلَّى وَ صَامَ، ثُمَّ لَقِيَ
اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ لِأَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ عليه السلام مُبْغِضٌ، دَخَلَ النَّارَ.

ابن عباس گفت: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: ای فرزندان عبدالمطلب علیهم السلام من از خدا سه چیز خواسته‌ام شخص معتقد شما را ثابت قدم بدارد و گمراه شما را هدایت کند و نادان شما را تعلیم نماید و از خداوند خواسته‌ام که شما را شخصیت برجسته و نجیب و مهربان قرار دهد اگر شخصی به پا ایستد بین رکن و مقام نماز بخواند و روزه بگیرد ولی دشمن اهل بیت محمد صلی الله علیه و آله باشد داخل آتش می‌گردد. ۱۰۲۴

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْجَعَابِيُّ، قَالَ
حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ [بْنُ] أَحْمَدَ بْنِ مُسْتَوِرٍ، قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَحْيَى، عَنْ عَلِيِّ
بْنِ عَاصِمٍ، عَنْ أَبِي حَمزَةَ الثَّمَالِيِّ، قَالَ قَالَ لَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ زَيْنُ الْعَابِدِينَ عليه السلام
أَيُّ الْبِقَاعِ أَفْضَلُ فَقُلْتُ: اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ ابْنُ رَسُولِهِ أَعْلَمُ. فَقَالَ: إِنَّ أَفْضَلَ الْبِقَاعِ مَا
بَيْنَ الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ، وَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا عُمَرَ مَا عُمَرَ نُوحٌ فِي قَوْمِهِ ﴿أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا
خَمْسِينَ عَامًا﴾^{۱۰۲۵} يَصُومُ النَّهَارَ وَ يَقُومُ اللَّيْلَ فِي ذَلِكَ الْمَوْضِعِ، ثُمَّ لَقِيَ اللَّهَ بِغَيْرِ
وَلَايَتِنَا، لَمْ يَنْفَعَهُ ذَلِكَ شَيْئًا.

ابو حمزه از علی بن الحسین علیه السلام نقل کرد که پرسید از ما کدامیک از سرزمین ما بهتر است. گفتیم خدا و پیامبر صلی الله علیه و آله و پسر پیامبر صلی الله علیه و آله بهتر می‌دانند. فرمود: بهترین مکان‌ها ما بین رکن و مقام است اگر مردی به اندازه نوح در میان مردم عمر کند نهصد

۱۰۲۴. الأمالی (للطوسی) النص ۲۴۷ [۹] المجلس التاسع ح ۲۷

۱۰۲۵. العنکبوت آیه ۱۴

و پنجاه سال روزها روزه بدارد و شبها شب زنده‌دار باشد در همین محل بعد خدا را ملاقات کند بدون ولایت ما این اعمال او را ذره‌ای سود نمی‌بخشد. ۱۰۲۶

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) قَالَ: قِيلَ لَهُ إِنَّ أَبَا الْخَطَّابِ يَذْكُرُ عَنْكَ أَنَّكَ قُلْتَ لَهُ إِذَا عَرَفْتَ الْحَقَّ فَأَعْمَلْ مَا شِئْتَ فَقَالَ لَعَنَ اللَّهُ أَبَا الْخَطَّابِ وَاللَّهِ مَا قُلْتُ لَهُ هَكَذَا وَلَكِنِّي قُلْتُ إِذَا عَرَفْتَ الْحَقَّ فَأَعْمَلْ مَا شِئْتَ مِنْ خَيْرٍ يُقْبَلُ مِنْكَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ وَيَقُولُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً﴾

معانی الاخبار: ابن ابی عمیر از یکی از اصحاب و یاران خود نقل کرد از حضرت صادق (عليه السلام) که به آن جناب عرضه داشتند: ابو الخطاب از قول شما نقل کرده که فرموده‌اید وقتی حق را شناختی هر عملی مایلی انجام بده فرمود: خدا لعنت کند ابو الخطاب را به خدا قسم! این طور به او نگفتم من به او گفتم وقتی حق را شناختی هر عمل خیری که می‌خواهی انجام بده خداوند می‌پذیرد خداوند می‌فرماید ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾^{۱۰۲۷} و در این آیه می‌فرماید ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ

۱۰۲۶. المحاسن ج ۱ ص ۹۱ باب ۱۶ عقاب من أنكر آل محمد ع حقهم و جهل أمرهم ح ۴۳

۱۰۲۷. غافر آیه ۴۰

فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً ﴿١٠٢٨﴾ هر که از مرد و زن کار نیکی به شرط ایمان به خدا به جای آرد ما او را به زندگانی خوش و با سعادت زنده ابد می گردانیم. ١٠٢٩

أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ التُّعْمَانِ عَنْ فَضَيْلِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ: سَأَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فَقِيلَ لَهُ إِنَّ هَؤُلَاءِ الْأَخَابِثَ يَرَوُونَ عَنْ أَبِيكَ يَقُولُونَ إِنَّ أَبَاكَ قَالَ إِذَا عَرَفْتَ فَاعْمَلْ مَا شِئْتَ فَهُمْ يَسْتَحِلُّونَ بَعْدَ ذَلِكَ كُلِّ مُحَرَّمٍ قَالَ مَا لَهُمْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ إِنَّمَا قَالَ أَبِي إِذَا عَرَفْتَ الْحَقَّ فَاعْمَلْ مَا شِئْتَ مِنْ خَيْرٍ يُقْبَلُ مِنْكَ.

معانی الاخبار: فضیل بن عثمان گفت از حضرت صادق (علیه السلام) پرسیدند که آقا این ناپاکان از پدرت حدیثی نقل می کنند. که فرموده: وقتی عرفان یافتی هر چه می خواهی بکن به همین دلیل هر کار حرامی را حلال می دانند حضرت فرمود: خدا آن ها را لعنت کند این ها را چه شده؟ پدرم فرمود: وقتی حق را شناختی هر عمل خیری که مایلی انجام ده که از تو خدا قبول می کند. ١٠٣٠

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ مَاجِيلَوِيهِ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَلِيٍّ الْكُوْفِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانَ عَنْ صَبَّاحِ الْمَدَائِنِيِّ عَنِ الْمُفْضَلِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) كَتَبَ إِلَيْهِ كِتَابًا فِيهِ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا قَطُّ يَدْعُو إِلَى مَعْرِفَةِ اللَّهِ لَيْسَ مَعَهَا طَاعَةٌ فِي أَمْرٍ وَلَا نَهْيٍ وَإِنَّمَا يَقْبَلُ اللَّهُ

١٠٢٨. النحل آية ٩٧

١٠٢٩. معانی الأخبار النص ٣٨٨ باب نوادر المعانی ح ٢٦

١٠٣٠. معانی الأخبار النص ١٨١ باب معنی ما روی عن أبي جعفر الباقر أنه قال إذا عرفت فاعمل

ما شئت

مِنَ الْعِبَادِ الْعَمَلِ بِالْفَرَائِضِ الَّتِي فَرَضَهَا اللَّهُ عَلَى حُدُودِهَا مَعَ مَعْرِفَةٍ مَنِ دَعَا إِلَيْهِ
 وَ مَنْ أَطَاعَ حَرَّمَ الْحَرَامَ ظَاهِرَهُ وَ بَاطِنَهُ وَ صَلَّى وَ صَامَ وَ حَجَّ وَ اعْتَمَرَ وَ عَظَّمَ
 حُرْمَاتِ اللَّهِ كُلَّهَا وَ لَمْ يَدْعُ مِنْهَا شَيْئاً وَ عَمِلَ بِالْبِرِّ كُلِّهِ وَ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ كُلِّهَا
 وَ تَجَنَّبَ سَيِّئَهَا وَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ يُحِلُّ الْحَلَالَ وَ يُحَرِّمُ الْحَرَامَ بِغَيْرِ مَعْرِفَةِ النَّبِيِّ ص
 لَمْ يُحِلِّ لِلَّهِ حَلَالاً وَ لَمْ يُحَرِّمْ لَهُ حَرَاماً وَ إِنْ مِنْ صَلَّى وَ زَكَى وَ حَجَّ وَ اعْتَمَرَ وَ
 فَعَلَ ذَلِكَ كُلَّهُ بِغَيْرِ مَعْرِفَةٍ مَنِ افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ طَاعَتَهُ فَلَمْ يَفْعَلْ شَيْئاً مِنْ ذَلِكَ لَمْ
 يُصَلِّ وَ لَمْ يَصُمْ وَ لَمْ يُزَكِّ وَ لَمْ يَحِجَّ وَ لَمْ يَعْتَمِرْ وَ لَمْ يَغْتَسِلْ مِنَ الْجَنَابَةِ وَ لَمْ
 يَتَطَهَّرْ وَ لَمْ يُحَرِّمْ لِلَّهِ حَلَالاً وَ لَيْسَ لَهُ صَلَاةٌ وَ إِنْ رَكَعَ وَ إِنْ سَجَدَ وَ لَأَ لَهُ زَكَاةٌ وَ
 لَأَ حَجٌّ وَ إِنَّمَا ذَلِكَ كُلُّهُ يَكُونُ بِمَعْرِفَةِ رَجُلٍ مَنِ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى خَلْقِهِ بِطَاعَتِهِ وَ
 أَمَرَ بِالْأَخْذِ عَنْهُ فَمَنْ عَرَفَهُ وَ أَخَذَ عَنْهُ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ ذَلِكَ إِنَّمَا هِيَ
 الْمَعْرِفَةُ وَ أَنَّهُ إِذَا عَرَفَ اكْتَفَى بِغَيْرِ طَاعَةٍ فَقَدْ كَذَبَ وَ أَشْرَكَ وَ إِنَّمَا قِيلَ اعْرِفْ
 وَ اعْمَلْ مَا شِئْتَ مِنَ الْخَيْرِ فَإِنَّهُ لَا يُقْبَلُ مِنْكَ ذَلِكَ بِغَيْرِ مَعْرِفَةٍ فَإِذَا عَرَفْتَ
 فَاعْمَلْ لِنَفْسِكَ مَا شِئْتَ مِنَ الطَّاعَةِ قَلَّ أَوْ كَثُرَ فَإِنَّهُ مَقْبُولٌ مِنْكَ

علل الشرائع: مفضل بن عمر گفت حضرت صادق (علیه السلام) نامه‌ای نوشت که در

آن چنین نوشته بود: خداوند هیچ پیامبری را نفرستاده که دعوت به معرفت خدا کند
 ولی اطاعت از امر و نهی در دعوت او نباشد خداوند از بندگان قبول می‌کند عمل به
 واجباتی را که قرار داده با حفظ حدودی که معین کرده با معرفت کسی که دعوت به
 خدا می‌نماید هر کسی اطاعت کند حرام می‌داند ظاهر و باطن حرام را نماز می‌خواند
 و روزه می‌گیرد و حج و عمره انجام می‌دهد و تعظیم تمام دستورات خدا را می‌نماید
 هیچ یک را وانگذارد و تمام خوبی‌ها را عمل کند و تمام اخلاق پسندیده را و از هر

بدی پرهیز کند. و هر کسی گمان کند حلال پیمبر را حلال و حرام را حرام دانسته بدون معرفت پیامبر حلالی را حلال و حرامی را برای خدا حرام ندانسته و هر که نماز بخواند و زکات دهد و حج و عمره به جا آورد تمام این کارها بدون معرفت کسی که خدا اطاعت او را واجب نموده انجام دهد هیچ کاری را انجام نداده نه نماز و نه روزه و نه زکات و حج و عمره به جا آورده و نه غسل از جنابت کرده و پاک نشده نه حرامی را حرام و نه حلالی را حلال دانسته اهل نماز نبوده گر چه رکوع و سجود کرده و نه زکات و حج انجام داده تمام این‌ها در صورتی صحیح است که بشناسد کسی را که خداوند بر مردم منت نهاده با اطاعت کردن و پیروی از او. هر که او را بشناسد و اطاعت کند خدا را اطاعت نموده و هر که خیال کند که فقط معرفت کافی است بدون اطاعت دروغ گفته و مشرک است گفته شده بشناس آنگاه هر چه می‌خواهی کار نیک انجام ده زیرا از تو نمی‌پذیرند کار نیک را مگر با معرفت. وقتی معرفت پیدا کردی آنگاه هر چه مایلی به نفع خود اطاعت و فرمانبرداری کن چه کم و چه زیاد مقبول و پذیرفته است. ۱۰۳۱

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُوسَى بْنِ بَابُوَيْهِ الْفَقِيهِ الْقَمِيُّ مُصَنِّفُ هَذَا
الْكِتَابِ رَهْ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي رَهْ قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ
بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ غَالِبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام
قَالَ: عَبْدَ اللَّهِ حَبْرٌ مِنْ أَحْبَابِ بَنِي إِسْرَائِيلَ حَتَّى صَارَ مِثْلَ الْخِلَالِ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ إِلَى نَبِيِّ زَمَانِهِ قُلْ لَهُ وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي وَ جَبْرُوتِي لَوْ أَنَّكَ عَبْدَتَنِي حَتَّى تَدُوبَ
كَمَا تَدُوبُ الْأَلَيْةُ فِي الْقَدْرِ مَا قَبِلْتُ مِنْكَ حَتَّى تَأْتِيَنِي مِنَ الْبَابِ الَّذِي أَمَرْتُكَ.

ثواب: اسحاق بن غالب از حضرت صادق (علیه السلام) نقل کرد که فرمود: یکی از احبار بنی اسرائیل آنقدر عبادت کرد که همچون خلالی (نازک) شد خداوند به پیامبر زمان او وحی کرد که به او بگو به عزت و جلال و جبروتم سوگند اگر آنقدر مرا عبادت کنی که همچون چربی در دیگ آب شوی از تو نخواهم پذیرفت مگر از آن راهی بیایی که به تو دستور داده‌ام. ۱۰۳۲

عَنْهُ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ كَرَامِ الْحُثْعَمِيِّ عَنْ أَبِي الصَّامِتِ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) يَا مُعَلَّى لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ مِائَةَ عَامٍ مَا بَيْنَ الرُّكْنِ وَالْمَقَامِ يَصُومُ النَّهَارَ وَ يَقُومُ اللَّيْلَ حَتَّى يَسْقُطَ حَاجِبَاهُ عَلَى عَيْنَيْهِ وَ تَلْتَقِي تَرَاقِيهِ هَرَمًا جَاهِلًا لِحَقِّنَا لَمْ يَكُنْ لَهُ ثَوَابٌ.

ثواب الاعمال: معلى بن خنيس گفت حضرت صادق (علیه السلام) فرمود: ای معلى اگر بنده‌ای خدا را صد سال عبادت کند بين ركن و مقام روزها روزه بگیرد و شب‌ها به شب‌زنده‌داری مشغول باشد تا ابروهایش روی چشمش بیفتد و از پیری استخوانهای سینه‌اش به هم برسد در صورتی که جاهل به حق ما باشد ثوابی برای او نیست. ۱۰۳۳

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مَيْسَرَةَ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ (علیه السلام) وَ عِنْدَهُ فِي الْفُسْطَاطِ نَحْوُ مِنْ خَمْسِينَ رَجُلًا فَجَلَسَ بَعْدَ سُكُوتٍ مَنَا طَوِيلًا فَقَالَ مَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَرَوْنَ أَنِّي نَبِيُّ اللَّهِ وَ اللَّهُ مَا أَنَا كَذَلِكَ وَ لَكِنِّي لِي قَرَابَةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ (صلوات الله عليه وآله) وَ وِلَادَةٌ فَمَنْ وَصَلْنَا وَصَلَهُ اللَّهُ وَ

۱۰۳۲. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال النص ۲۰۳ عقاب من أتى الله من غير بابه

۱۰۳۳. المحاسن ج ۱ ص ۹۰ باب ۱۶ عقاب من أنكر آل محمد حقهم و جهل أمرهم ح ۴۰

مَنْ أَحَبَّنَا أَحَبَّهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ مَنْ حَرَمَنَا حَرَمَهُ اللَّهُ أَتَدْرُونَ أَيُّ الْبِقَاعِ أَفْضَلُ
عِنْدَ اللَّهِ مَنْزِلَةٌ فَلَمْ يَتَكَلَّمْ أَحَدٌ مِنَّا وَ كَانَ هُوَ الرَّادُّ عَلَى نَفْسِهِ قَالَ ذَلِكَ مَكَّةُ
الْحَرَامُ الَّتِي رَضِيَهَا اللَّهُ لِنَفْسِهِ حَرَمًا وَ جَعَلَ بَيْتَهُ فِيهَا ثُمَّ قَالَ أَ تَدْرُونَ أَيُّ
الْبِقَاعِ أَفْضَلُ فِيهَا عِنْدَ اللَّهِ حُرْمَةً فَلَمْ يَتَكَلَّمْ أَحَدٌ مِنَّا فَكَانَ هُوَ الرَّادُّ عَلَى نَفْسِهِ
فَقَالَ ذَلِكَ الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ ثُمَّ قَالَ أَ تَدْرُونَ أَيُّ بُقْعَةٍ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَفْضَلُ
عِنْدَ اللَّهِ حُرْمَةً فَلَمْ يَتَكَلَّمْ أَحَدٌ مِنَّا فَكَانَ هُوَ الرَّادُّ عَلَى نَفْسِهِ قَالَ ذَلِكَ مَا بَيْنَ
الرُّكْنِ الْأَسْوَدِ وَ الْمَقَامِ وَ بَابِ الْكَعْبَةِ وَ ذَلِكَ حَطِيمُ إِسْمَاعِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الَّذِي
كَانَ يَذُودُ غَنِيمَاتِهِ وَ يُصَلِّي فِيهِ وَ اللَّهُ لَوْ أَنَّ عَبْدًا صَفَّ قَدَمَيْهِ فِي ذَلِكَ الْمَكَانِ
قَامَ لَيْلًا مُصَلِّيًا حَتَّى يَجِيئَهُ النَّهَارُ وَ صَامَ حَتَّى يَجِيئَهُ اللَّيْلُ وَ لَمْ يَعْرِفْ حَقَّقًا وَ
حُرْمَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهُ شَيْئًا أَبَدًا.

ثواب الاعمال: میسر گفت خدمت حضرت باقر (علیه السلام) در خیمه حدود پنجاه نفر
بودند امام (علیه السلام) در حالی که ما مدتی سکوت کرده بودیم نشستند فرمود:... من با
پیغمبر (صلی الله علیه و آله) خویشاوندی دارم و از اولاد اویم هر که با ما بیوندد خدا با او می پیوندد
و هر که ما را دوست بدارد خدا او را دوست می دارد و هر که ما را محروم نماید خدا
محروم می کند آیا شما می دانید کدامیک از محلها در نزد خداوند با ارزشتر است
هیچ کدام از ما سخنی در پاسخ نگفت. خود آن جناب فرمود: آن محل مکه است که
آنجا را برای خود حرم قرار داده و خانه اش را آنجا قرار داده. سپس فرمود: آیا
می دانید چه محلی در نزد خدا احترام بیشتر دارد؟ هیچ کدام از ما در جواب سخنی
نگفتیم خود آن جناب در جواب خویش فرمود: آن محل بین رکن و مقام و درب
کعبه است و این محل همان محلی است که اسماعیل (علیه السلام) گوسفندان خود را علوفه
می داد و نماز می خواند. قسم به خدا! اگر بنده ای به پا بایستد در این محل شب را تا

به صبح نماز بخواند و روز را تا به شب روزه بدارد ولی عارف به حق و حرمت ما اهل بیت علیهم السلام نباشد خداوند هرگز از او چیزی را قبول نخواهد کرد. ۱۰۳۴

فَرَأَتْ قَالَتْ حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ مُعْنَعًا [قَالَ كُنَّا فِي الْفُسْطَاطِ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام] [وَ] فِي الْفُسْطَاطِ نَحْوًا [نَحْوُ] مِنْ خَمْسِينَ رَجُلًا قَالَ فَجَلَسَ بَعْدَ سُكُونٍ مَتَا طَوِيلٍ فَقَالَ مَا لَكُمْ لَا تَتَطَّقُونَ لَعَلَّكُمْ تَرَوْنَ أَنِّي نَبِيٌّ لَا وَاللَّهِ مَا أَنَا كَذَلِكَ وَ لَكِنْ بِي قَرَابَةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَرِيبَةٌ وَ وِلَادَةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَمَنْ وَصَلَنَا وَصَلَهُ اللَّهُ وَ مَنْ أَكْرَمَنَا أَكْرَمَهُ اللَّهُ وَ مَنْ قَطَعَنَا قَطَعَهُ اللَّهُ أَ تَدْرُونَ أَيُّ الْبِقَاعِ عِنْدَ اللَّهِ أَفْضَلُ مَنْزِلَةٌ فَلَمْ يَتَكَلَّمْ أَحَدٌ فَكَانَ هُوَ الرَّادَّ عَلَى نَفْسِهِ فَقَالَ تِلْكَ مَكَّةَ الْحَرَامِ الَّتِي وَضَعَهَا اللَّهُ لِنَفْسِهِ حَرَمًا وَ جَعَلَ بَيْتَهُ فِيهَا ثُمَّ قَالَ أَ تَدْرُونَ أَيُّ بُقْعَةٍ فِي مَكَّةَ أَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ حُرْمَةً فَلَمْ يَتَكَلَّمْ أَحَدٌ فَكَانَ هُوَ الرَّادَّ عَلَى نَفْسِهِ فَقَالَ ذَلِكَ الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ ثُمَّ قَالَ أَ تَدْرُونَ أَيُّ بُقْعَةٍ فِي الْمَسْجِدِ [الْحَرَامِ أَفْضَلُ وَ] أَعْظَمُ حُرْمَةً عِنْدَ اللَّهِ فَلَمْ يَتَكَلَّمْ أَحَدٌ فَكَانَ هُوَ الرَّادَّ عَلَى نَفْسِهِ فَقَالَ ذَلِكَ بَيْنَ الرُّكْنِ الْأَسْوَدِ إِلَى بَابِ الْكَعْبَةِ ذَلِكَ حَطِيمُ إِسْمَاعِيلَ [النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله] نَفْسِهِ الَّذِي كَانَ يَكُونُ [يَذُودُ] فِيهِ غَنِيمَةٌ [غَنِيمَاتِهِ غَنَمَهُ] وَ يُصَلِّي فِيهِ فَوَاللَّهِ لَوْ أَنَّ عَبْدًا صَفَّ قَدَمَيْهِ فِي ذَلِكَ الْمَكَانِ قَائِمًا بِاللَّيْلِ مُصَلِّيًا حَتَّى يَجِيئَهُ [يَجِيءُ النَّهَارُ وَ قَائِمًا النَّهَارَ مُصَلِّيًا حَتَّى يَجِيئَهُ] اللَّيْلُ وَ لَمْ يَعْرِفْ حَقَّنَا وَ حُرْمَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهُ شَيْئًا أَبَدًا إِلَّا إِنْ أَبَانَا إِبْرَاهِيمَ عليه السلام خَلِيلَ اللَّهِ كَانَ مِمَّا [مِمَّنْ] اشْتَرَطَ عَلَى رَبِّهِ [أَنْ]

قَالَ ﴿فَجَعَلَ أَفِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾^{۱۰۳۵} أَمَا إِنَّهُ لَمْ يَعْنِ النَّاسَ كُلَّهُمْ فَأَنْتُمْ
أَوْلِيَاؤُهُ وَنُظْرَاؤُكُمْ وَإِنَّمَا مَثَلُكُمْ فِي النَّاسِ مَثَلُ الشَّعْرَةِ السَّوْدَاءِ فِي الثَّوْرِ الْأَبْيَضِ وَ
مَثَلُ الشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ [وَ] يَنْبَغِي لِلنَّاسِ أَنْ يَحْجُوا هَذَا الْبَيْتَ وَ
يُعْظَمُوهُ لِتَعْظِيمِ اللَّهِ إِيَّاهُ وَإِنْ تَلَقَّوْنَا حَيْثُمَا كُنَّا نَحْنُ الْأَدِلَّةُ عَلَى اللَّهِ [تَعَالَى]

تفسیر فرات: حسین بن سعید باسناد خود از امام باقر علیه السلام همان خبر را نقل کرده و در آخر آن افزوده است پدر ما ابراهیم خلیل علیه السلام از چیزهایی که با خدا قرار گذاشت. این بود که گفت خدایا دل‌های مردم را متوجه و علاقمند به خاندان و فرزندان من بگردان. منظور ابراهیم علیه السلام همه مردم نبود. شما اولیا ما و کسانی که شبیه شمایند اولیای او هستید. شما در میان مردم مانند یک موی سیاه در پیکر گاوی سفید و مانند موی سفیدی در گاو سیاهی هستید. سزاوار است مردم حج خانه خدا را به جا آورند و ما را احترام و تعظیم کنند به واسطه عظمتی که خدا به ما عنایت کرده و با ما برخورد کنند با مقامی که ما داریم ما راهنمایان به سوی خدا هستیم.^{۱۰۳۶}

أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّارُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ قَالَ
حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الدَّيْلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ قَيْسِ
بَيَّاعِ الزُّطِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنْ لِي
جَارًا لَسْتُ أَنْتَبَهُ إِلَّا عَلَى صَوْتِهِ إِمَّا تَالِيًا كِتَابًا يَخْتِمُهُ أَوْ يُسَبِّحُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
قَالَ إِلَّا أَنْ يَكُونَ نَاصِبِيًّا فَسَأَلْتُ عَنْهُ فِي السَّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ فَقِيلَ لِي إِنَّهُ مُجْتَمِعُ
الْمَحَارِمِ قَالَ فَقَالَ يَا مَيْسِرَةَ يَعْرِفُ شَيْئًا مِمَّا أَنْتَ عَلَيْهِ قُلْتُ اللَّهُ أَعْلَمُ

۱۰۳۵. ابراهیم آیه ۳۷

۱۰۳۶. تفسیر فرات الکوفی ص ۲۲۳ [سورة ابراهیم (۱۴) آیه ۳۷] ح ۲۹۹

فَحَجَجْتُ مِنْ قَابِلٍ فَسَأَلْتُ عَنِ الرَّجُلِ فَوَجَدْتُهُ لَا يَعْرِفُ شَيْئاً مِنْ هَذَا الْأَمْرِ
 فَدَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَأَخْبَرْتُهُ بِخَبَرِ الرَّجُلِ فَقَالَ لِي مِثْلَ مَا قَالَ فِي
 الْعَامِ الْمَاضِي يَعْرِفُ شَيْئاً مِمَّا أَنْتَ عَلَيْهِ قُلْتُ لَا قَالَ يَا مَيْسِرَةَ أَيُّ الْبِقَاعِ أَكْبَرُ
 حُرْمَةً قَالَ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَابْنُ رَسُولِهِ أَعْلَمُ قَالَ يَا مَيْسِرَةَ مَا بَيْنَ الرُّكْنِ وَ
 الْمَقَامِ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ وَ اللَّهُ لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَمَّرَهُ اللَّهُ فِيمَا بَيْنَ الرُّكْنِ وَ
 الْمَقَامِ أَلْفَ عَامٍ وَ فِيمَا بَيْنَ الْقَبْرِ وَ الْمَنْبَرِ يَعْبُدُهُ أَلْفَ عَامٍ ثُمَّ ذُبِحَ عَلَى فِرَاشِهِ
 مَظْلُوماً كَمَا يُذْبِحُ الْكَبْشَ الْأَمْلَحُ ثُمَّ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بِغَيْرِ وَلَايَتِنَا لَكَانَ
 حَقِيقاً عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يُكَبَّهُ عَلَى مَنْخَرِيهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ.

ثواب الاعمال: میسر گفت خدمت حضرت صادق عليه السلام رسیدم. گفتم فدايت
 شوم مرا همسايه‌اي است که پيوسته از صدای او بيدار می‌شوم قرآن می‌خواند و
 مکرر ادامه می‌دهد و مشغول دعا و گريه و زاری است پنهان و آشکارا در باره او
 جستجو کردم از تمام کارهای حرام خودداری می‌کند. فرمود: میسر بگو ببینم چیزی
 از راهی که تو در آن قدم برمی‌داری اعتقاد دارد. گفتم خدا می‌داند. گفت سال بعد
 به حج رفتم از خود او در این مورد سؤال کردم دیدم اعتقادی به امامت ندارد.
 خدمت حضرت صادق عليه السلام رسیده، حضرت باز پرسیدند آیا اعتقادی به این راه که
 تو گام بر می‌داری دارد. عرضه داشتیم: نه. فرمود: میسر! کدام محل احترامش از همه
 جا در نزد خدا بیشتر است عرض کردم خدا و پیامبر و پسر پیامبرش می‌دانند.
 فرمود: میسر! بین رکن و مقام است که باغی از باغ‌های بهشت است و ما بین قبر و
 منبر پیامبر که باغی از باغ‌های بهشت است اگر بنده‌ای را خداوند عمر طولانی بدهد
 و او را عبادت کند بین رکن و مقام و بین قبر و منبر هزار سال و بعد او را در

رختخوابش مظلوم بکشند مثل کشتن گوسفند سفید سپس به ملاقات پروردگار رود بدون ولایت ما بر خدا لازم است او را با صورت میان آتش جهنم اندازد. ۱۰۳۷

وَعَنْ ابْنِ بَابُوَيْهٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ مَا جِيلَوِيهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى
الْعَطَّارُ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانَ عَنِ ابْنِ أَوْرَمَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْبَصْرِيِّ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ قَالَ مَرَّ مُوسَى
بُنْ عِمْرَانَ عليه السلام بِرَجُلٍ رَافِعٍ يَدَهُ إِلَى السَّمَاءِ يَدْعُو فَانْطَلَقَ مُوسَى فِي حَاجَتِهِ فَغَابَ
عَنْهُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْهِ وَهُوَ رَافِعٌ يَدَهُ يَدْعُو وَيَتَضَرَّعُ وَيَسْأَلُ حَاجَتَهُ فَأَوْحَى
اللَّهُ إِلَيْهِ يَا مُوسَى لَوْ دَعَا نِي حَتَّى تَسْقُطَ لِسَانُهُ مَا اسْتَجَبْتُ لَهُ حَتَّى يَأْتِيَنِي مِنَ
الْبَابِ الَّذِي أَمَرْتُهُ بِهِ

قصص الأنبياء: ابن مسکان از حضرت صادق عليه السلام از آباء گرامش نقل کرد که
موسی بن عمران عليه السلام به مردی گذشت که دست بسوی آسمان به دعا برداشته بود
موسی عليه السلام به دنبال کار خود رفت هفت روز گذشت که به آن محل نیامد پس از هفت
روز برگشت دید دستش را بلند کرده و دعا می‌کند و زاری و تضرع دارد و حاجت
خود را از خدا می‌خواهد خداوند به موسی عليه السلام وحی کرد که ای موسی عليه السلام اگر آنقدر
دعا کند که زبانش قطع شود دعایش را مستجاب نمی‌کنم مگر اینکه به در خانه من
بیاید از راهی که به او دستور داده‌ام. ۱۰۳۸

۱۰۳۷. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال النص ۲۱۰ عقاب الناصب و الجاحد لأمير المؤمنين ع و
الشاک فيه و المنکر له

۱۰۳۸. قصص الأنبياء عليهم السلام (للراوندي) ص ۱۶۴ فصل ۶ ح ۱۸۷

عَنْهُ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ عُبَيْسٍ عَنْ جَعْفَرِ الْعَبْدِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدِ
الْخُدْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ أَلْفَ عَامٍ مَا بَيْنَ
الرُّكْنِ وَالْمَقَامِ ثُمَّ ذُبِحَ كَمَا يُذْبَحُ الْكَبْشُ مَظْلُومًا لَبَعَثَهُ اللَّهُ مَعَ النَّفَرِ الَّذِينَ
يَقْتَدِي بِهِمْ وَبِهْدَاهُمْ وَيَسِيرُ بِسِيرَتِهِمْ إِنَّ جَنَّةَ فَجَنَّةً وَإِنَّ نَارًا فَنَارًا.

محاسن برقی: ابو سعید خدری گفت از پیامبر اکرم ﷺ شنیدم: اگر بنده ای
خدا را هزار سال بین رکن و مقام عبادت کند آنگاه او را بکشند چنانچه گوسفند را
می کشند مظلوم وار خداوند او را مبعوث خواهد کرد با کسانی که به آنها اقتداء کرده و
از هدایت ایشان پیروی می نموده و روش خود آنها را از پیش گرفته است اگر بهشتی
باشند به بهشت و اگر جهنمی باشند به جهنم رود. ۱۰۳۹

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْبَرَاءِ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ يَعْنِي ابْنَ كَثِيرٍ قَالَ: حَجَجْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ ﷺ فَلَمَّا صِرْنَا فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ صَعِدَ عَلِيٌّ جَبَلًا فَأَشْرَفَ فَنَظَرَ إِلَى النَّاسِ
فَقَالَ مَا أَكْثَرَ الضَّجِيجَ وَأَقَلَّ الْحَجِيجَ فَقَالَ لَهُ دَاوُدُ الرَّقِّيُّ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ هَلْ
يَسْتَجِيبُ اللَّهُ دُعَاءَ هَذَا الْجَمْعِ الَّذِي أَرَى قَالَ وَيْحَكَ يَا أَبَا سُلَيْمَانَ إِنَّ اللَّهَ لَا
يَعْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ الْجَاهِدُ لَوْلَايَةِ عَلِيِّ ﷺ كَعَابِدِ وَثَنٍ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ هَلْ
تَعْرِفُونَ مُحَبِّبَكُمْ وَ مُبْغِضَكُمْ قَالَ وَيْحَكَ يَا بَا سُلَيْمَانَ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عَبْدِ يُوَلَّدُ إِلَّا
كُنِبَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مُؤْمِنٌ أَوْ كَافِرٌ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَدْخُلُ إِلَيْنَا بَوْلَايَتِنَا وَ بِالْبَرَاءَةِ مِنْ

أَعْدَائِنَا فَتَرَى مَكْتُوبًا بَيْنَ عَيْنَيْهِ مُؤْمِنٌ أَوْ كَافِرٌ وَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ نَعْرِفُ عَدُوَّنَا مِنْ وِلْيَانَا.

۶۰۰

بصائر: عبد الرحمن بن كثير: گفت با حضرت صادق (علیه السلام) به حج رفتم در بین راه امام (علیه السلام) بر فراز کوهی رفت و مردم را از نظر گذرانید. فرمود: چقدر سر و صدا زیاد است ولی حاجی کم است. داود رقی عرضه داشت: یا ابن رسول الله (صلی الله علیه و آله) خداوند دعای این جمعیت را مستجاب می‌کند. فرمود: وای بر تو ای ابا سلیمان خداوند نمی‌آمرزد کسی را که برایش شریک قرار دهد و منکر ولایت علی (علیه السلام) مانند بت پرست است. عرضه داشت: که آیا شما دوست و دشمنان را می‌شناسید. فرمود: وای بر تو ابا سلیمان هیچ کس متولد نمی‌شود مگر اینکه در پیشانی او نوشته می‌شود. مؤمن یا کافر است. شخصی پیش ما می‌آید با ولایت ما و بیزاری از دشمنانمان ما می‌بینیم در پیشانی‌اش نوشته است مؤمن است یا کافر، خداوند در قرآن می‌فرماید ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾^{۱۰۴۰} ما دشمنانمان را از دوست‌مان باز می‌شناسیم.^{۱۰۴۱}

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةَ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ قَالَ: خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) فَحَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى مُحَمَّدًا (صلی الله علیه و آله) بِالرَّسَالَةِ وَ أَنْبَأَهُ بِالْوَحْيِ وَ أَنَالَ فِي النَّاسِ وَ أَنَالَ وَ فِينَا أَهْلَ الْبَيْتِ مَعَاقِلُ الْعِلْمِ وَ أَبْوَابُ الْحِكْمَةِ وَ ضِيَاءُ الْأَمْرِ فَمَنْ

۱۰۴۰. الحجر آیه ۷۵

۱۰۴۱. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۳۵۸ باب ۱۷ باب فی الأئمة ع أنهم المتوسمون فی الأرض و هم الذین ذکر الله فی کتابه يعرفون الناس بسیماهم ح ۱۵

يُحِبُّنَا مِنْكُمْ نَفَعَهُ إِيمَانُهُ وَ يُقْبَلُ مِنْهُ عَمَلُهُ وَ مَنْ لَمْ يُحِبَّنَا مِنْكُمْ لَمْ يَنْفَعَهُ إِيمَانُهُ
وَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ عَمَلُهُ.

بصائر: ثمالی گفت امیر المؤمنین علیه السلام سخنانی کرد برای مردم پس از حمد و ثنای خدا فرمود: خداوند محمد صلی الله علیه و آله را به رسالت برگزید و او را به وحی مطلع گردانید مردم را از علم بهره‌مند گردانید ولی در میان ما خانواده گنجینه علم و درب‌های حکمت و روشنائی و نور واقعی است هر که ما را دوست بدارد از ایمان خود بهره می‌برد و عملش قبول می‌شود هر که از شما ما را دوست نداشته باشد ایمان او را سودی نمی‌بخشد و عملش را نمی‌پذیرد. ۱۰۴۲

عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى فِيمَا أَعْلَمُ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ
أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿لَمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ
اهْتَدَى﴾ قَالَ إِلَى وَ لَا يَتَنَا وَ اللَّهُ أَمَا تَرَى كَيْفَ اشْتَرَطَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ.

محاسن: یعقوب شعیب گفت از حضرت صادق علیه السلام تاویل این آیه را پرسیدم
﴿لَمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾ ۱۰۴۳ فرمودند: هدایت به ولایت ما بیاید
نمی‌بینی خداوند چگونه شرط نموده است. ۱۰۴۴

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ الْحَلَبِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ عليه السلام مَا أَرَدْتُ أَنْ أُحَدِّثَكُمْ وَ لَا أُحَدِّثَكُمْ وَ لَا نُنْصَحَنَّ لَكُمْ وَ كَيْفَ لَا أَنْصَحُ

۱۰۴۲. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۳۶۵ باب ۱۹ باب ما جاء عن
الأئمة من أحادیث رسول الله التي صارت إلى العامة و ما خصوا به من دونهم ح ۱۲
۱۰۴۳. طه آیه ۸۲

۱۰۴۴. المحاسن ج ۱ ص ۱۴۲ باب ۱۰ باب الولاية ح ۳۵

لَكُمْ وَ أَنْتُمْ وَ اللَّهُ جُنْدُ اللَّهِ وَ اللَّهُ مَا يَعْبُدُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَهْلُ دِينِ غَيْرِكُمْ فَخُذُوهُ وَ لَا تُدِيعُوهُ وَ لَا تَحْبِسُوهُ عَنْ أَهْلِهِ فَلَوْ حَبَسْتُ عَنْكُمْ يُحْبَسُ عَنِّي

محاسن برقی: عبید الله بن علی حلبی گفت حضرت صادق (علیه السلام) فرمود: نمی‌خواهم برایتان حدیث بگویم برای شما حدیث خواهم گفت و نصیحت خواهم کرد چگونه شما را نصیحت نکنم با اینکه شما به خدا قسم سپاه خدا هستید به خدا سوگند خدا را نپرستیده دینداری جز شما، این را بگیرید و از بین نبرید و از اهل آن جلوگیری نکنید اگر از شما جلوگیری کنم از من جلوگیری می‌شود. ۱۰۴۵

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمْرَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الْكَلْبِيِّ قَالَ: كُنْتُ أَطُوفُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) وَ هُوَ مُتَّكِيٌّ عَلَيَّ إِذْ قَالَ يَا عَمْرُو مَا أَكْثَرَ السَّوَادَ يَعْنِي النَّاسَ فَقُلْتُ أَجَلُ جَعَلْتُ فِدَاكَ فَقَالَ أَمَا وَ اللَّهُ مَا يَحُجُّ لِلَّهِ غَيْرُكُمْ وَ لَا يُؤْتَى أَجْرَهُ مَرَّتَيْنِ غَيْرُكُمْ أَنْتُمْ وَ اللَّهُ رِعَاةُ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ وَ أَنْتُمْ وَ اللَّهُ أَهْلُ دِينِ اللَّهِ مِنْكُمْ يُقْبَلُ وَ لَكُمْ يُغْفَرُ

عمر الکلبی گفت با حضرت صادق (علیه السلام) طواف خانه کعبه می‌کردم او بر من تکیه کرده بود فرمود: عمر! چقدر جمعیت زیاد است عرضه داشتیم: آری فدایت شوم فرمود: به خدا قسم حج به جا نمی‌آورد غیر شما و دو چندان پاداش نمی‌دهند به کسی جز شما، به خدا قسم شما مورد عنایت خورشید و ماه هستید و شما به خدا قسم اهل دین خدا هستید از شما قبول می‌کنند و شما را می‌آمرزند. ۱۰۴۶

۱۰۴۵. المحاسن ج ۱ ص ۱۴۶ باب ۱۴ باب أنتم أهل دين الله ح ۵۰

۱۰۴۶. المحاسن ج ۱ ص ۱۴۵ باب ۱۴ باب أنتم أهل دين الله ح ۴۹

عَنْهُ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ وَ جَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾ فِي الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّوْمِ وَالْخَيْرِ إِذَا تَوَلَّوْا اللَّهَ وَرَسُولَهُ عليه السلام وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ عليهم السلام قَبْلَ اللَّهِ أَعْمَالَهُمْ.

ابو بصیر از حضرت باقر عليه السلام در باره آیه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ وَ جَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾^{۱۰۴۷} فرمود: در باره نماز و روزه و کارهای نیک و قتی خدا و پیامبر صلى الله عليه وآله و امام‌های ما خانواده را دوست بدارند قبول خواهند کرد.^{۱۰۴۸}

عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ عَنْ أَبِي بُرْجَةَ الرَّيَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: النَّاسُ سَوَادٌ وَأَنْتُمْ حَاجٌّ

محاسن برقی: ابو برجه رماح گفت حضرت صادق عليه السلام فرمود: مردم سیاهی لشکرند حاجی شما هستيد.^{۱۰۴۹}

عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبَانَ الْكَلْبِيِّ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا أَكْثَرَ السَّوَادَ قُلْتُ أَجَلٌ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ أَمَا وَاللَّهِ مَا يَحُجُّ لِلَّهِ غَيْرُكُمْ وَ لَا يُصَلِّي الصَّلَاتَيْنِ غَيْرُكُمْ وَ لَا يُؤْتَى أَجْرَهُ مَرَّتَيْنِ غَيْرُكُمْ وَ إِنَّكُمْ لِرُعَاةِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالنُّجُومِ وَأَهْلِ الدِّينِ وَ لَكُمْ يُغْفَرُ وَ مِنْكُمْ يُقْبَلُ

۱۰۴۷. الحج آیه ۷۷ و ۷۸

۱۰۴۸. المحاسن ج ۱ ص ۱۶۶ باب ۳۴ باب قبول العمل ح ۱۲۴

۱۰۴۹. المحاسن ج ۱ ص ۱۶۷ باب ۳۴ باب قبول العمل ح ۱۲۵

محاسن: عمر بن ابان کلبی گفت حضرت صادق (علیه السلام) به من فرمود: چقدر جمعیت زیادی هستند. عرضه داشتم: آری یا ابن رسول الله (صلی الله علیه و آله) فرمود: به خدا قسم به جز شما کسی حج برای خدا انجام نمی‌دهد و نماز نمی‌خواند و پاداش دو چندان را نمی‌دهند مگر به شما و مراقبین ماه و خورشید و ستارگان (یعنی مراقب برای انجام نمازها) و اهل دین شما هستید و شما را می‌آموزند و از شما می‌پذیرند. ۱۰۵۰

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عُبَيْسِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ وَ هُوَ كَرَامُ بْنُ عَمْرٍو الْخُثَمِيُّ عَنْ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) إِنَّ آيَةَ فِي الْقُرْآنِ تُشَكِّكُنِي قَالَ وَ مَا هِيَ قُلْتُ قَوْلُ اللَّهِ ﴿إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ قَالَ وَ أَيُّ شَيْءٍ شَكَّكَ فِيهَا قُلْتُ مَنْ صَلَّى وَ صَامَ وَ عَبَدَ اللَّهَ قَبْلَ مِنْهُ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ الْعَارِفِينَ ثُمَّ قَالَ أَنْتَ أَزْهَدُ فِي الدُّنْيَا أَمْ الضَّحَّاكُ بْنُ قَيْسٍ قُلْتُ لَا بَلِ الضَّحَّاكُ بْنُ قَيْسٍ قَالَ فَإِنَّ ذَلِكَ لَا يَتَقَبَّلُ مِنْهُ شَيْءٌ مِمَّا ذَكَرْتَ.

محاسن: عمر بن حنظله گفت به حضرت صادق (علیه السلام) عرضه داشتم: یک آیه در قرآن مرا به شک انداخته فرمود: کدام آیه. عرضه داشتم ﴿إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ ۱۰۵۱ فرمود: در چه چیز این آیه مشکوک شده‌ای گفتم هر که نماز بخواند و روزه بگیرد و خدا را بپرستد از او می‌پذیرد. فرمود: خداوند از پرهیزکاران عارف می‌پذیرد. بعد فرمود: تو پارسا و زاهدتر هستی یا ضحاک بن قیس. گفتم: نه ضحاک بن قیس فرمود: از او هیچ یک از عبادت‌هایی که ذکر کردی نمی‌پذیرند. ۱۰۵۲

۱۰۵۰. المحاسن ج ۱ ص ۱۶۷ باب ۳۴ باب قبول العمل ح ۱۲۷

۱۰۵۱. المائدة آية ۲۷

۱۰۵۲. المحاسن ج ۱ ص ۱۶۸ باب ۳۴ باب قبول العمل ح ۱۲۹

عَنْ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرِ
عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ أَلْفَ عَامٍ ثُمَّ
ذُبِحَ كَمَا يُذْبَحُ الْكَبْشُ ثُمَّ أَتَى اللَّهَ بِبُغْضِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَرَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ عَمَلَهُ

محاسن: جابر از حضرت باقر عليه السلام نقل کرد که پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله فرمود: اگر بنده‌ای خدا را عبادت کند هزار سال و بعد او را مثل گوسفند بکشند سپس با بُغْضِ و دشمنی ما اهل بیت عليهم السلام بیاید، خداوند عملش را به خودش رد می‌کند. ۱۰۵۳

عَنْ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ مُيَسَّرٍ عَنْ أَبِيهِ النَّخَعِيِّ
قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا مُيَسَّرُ أَيُّ الْبُلْدَانِ أَعْظَمُ حُرْمَةً قَالَ فَمَا كَانَ مِنَّا أَحَدٌ
يُجِيبُهُ حَتَّى كَانَ الرَّادَّ عَلَى نَفْسِهِ فَقَالَ مَكَّةَ فَقَالَ أَيُّ بَقَاعِهَا أَعْظَمُ حُرْمَةً قَالَ فَمَا
كَانَ مِنَّا أَحَدٌ يُجِيبُهُ حَتَّى كَانَ الرَّادَّ عَلَى نَفْسِهِ فَقَالَ مَا بَيْنَ الرُّكْنِ إِلَى الْحِجْرِ وَاللَّهِ
لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ أَلْفَ عَامٍ حَتَّى يَنْقَطِعَ عِلْبَاؤُهُ هَرَمًا ثُمَّ أَتَى اللَّهَ بِبُغْضِنَا أَهْلَ
الْبَيْتِ لَرَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ عَمَلَهُ

محاسن: میسر از پدر خود نخعی. گفت حضرت صادق عليه السلام به من فرمود میسر! کدام یک از شهرها به نظر تو احترام زیادتر دارد هیچ کس نتوانست جواب بدهد. خود امام عليه السلام فرمود: مکه. بعد پرسید کدام قسمت مکه حرمت بیشتر دارد کسی نتوانست جوابی دهد، خود امام عليه السلام فرمود: بین رکن تا حجر الاسود به خدا قسم اگر بنده‌ای هزار سال خدا را عبادت کند تا عصب گردنش قطع شود از پیری بعد با بُغْضِ و کینه ما وارد قیامت شود خداوند عمل او را رد می‌کند. ۱۰۵۴

۱۰۵۳. المحاسن ج ۱ ص ۱۶۸ باب ۳۵ ح ۱۳۰

۱۰۵۴. المحاسن ج ۱ ص ۱۶۸ باب ۳۵ ح ۱۳۱

قَالَ الْإِمَامُ عليه السلام أَمَا الزَّكَاةُ فَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ أَدَّى الزَّكَاةَ إِلَى
 مُسْتَحِقِّهَا، وَ قَضَى الصَّلَاةَ عَلَى حُدُودِهَا، وَ لَمْ يُلْحِقْ بِهِمَا مِنَ الْمَوْبِقَاتِ مَا
 يُبْطِلُهُمَا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَعْطِيهِ كُلُّ مَنْ فِي تِلْكَ الْعَرَصَاتِ حَتَّى يَرْفَعَهُ نَسِيمُ الْجَنَّةِ
 إِلَى أَعْلَى عُرْفِهَا وَ عَلَالِيهَا بِحَضْرَةِ مَنْ كَانَ يُوَالِيهِ مِنْ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ
 الطَّاهِرِينَ. وَ مَنْ بَخَلَ بِزَكَاتِهِ وَ أَدَّى صَلَاتَهُ، فَصَلَاتُهُ مَحْبُوسَةٌ دُونَ السَّمَاءِ إِلَى
 أَنْ يَحِيءَ [حِينَ] زَكَاتِهِ، فَإِنْ آدَاهَا جُعِلَتْ كَأَحْسَنِ الْأَفْرَاسِ مَطِيَّةً لِصَلَاتِهِ،
 فَحَمَلَتْهَا إِلَى سَاقِ الْعَرْشِ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: سِرُّ إِلَى الْجَنَانِ، وَ ارْكُضْ فِيهَا
 إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، فَمَا انْتَهَى إِلَيْهِ رَكُضُكَ فَهُوَ (كُلُّهُ بِسَائِرِ مَا تَمَسَّهُ لِِبَاعِثِكَ)
 فَيَرْكُضُ فِيهَا عَلَى أَنْ كُلَّ رَكُضَةٍ مَسِيرَةٌ سَنَةٍ فِي قَدْرِ لَمَحَةٍ بَصَرِهِ مِنْ يَوْمِهِ إِلَى يَوْمِ
 الْقِيَامَةِ، حَتَّى يَنْتَهِيَ [بِهِ] إِلَى حَيْثُ مَا شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى، فَيَكُونُ ذَلِكَ كُلُّهُ لَهُ، وَ
 مِثْلُهُ عَنِ يَمِينِهِ وَ شِمَالِهِ، وَ أَمَامِهِ وَ خَلْفِهِ، وَ فَوْقَهُ وَ تَحْتَهُ. وَ إِنْ بَخَلَ بِزَكَاتِهِ وَ لَمْ
 يُؤَدِّهَا، أُمِرَ بِالصَّلَاةِ فَرَدَّتْ إِلَيْهِ، وَ لَفَّتْ كَمَا يُلْفُ الثَّوْبُ الْخَلْقُ، ثُمَّ يَضْرَبُ بِهَا
 وَجْهَهُ، وَ يُقَالُ [لَهُ]: يَا عَبْدَ اللَّهِ مَا تَصْنَعُ بِهَذَا دُونَ هَذَا قَالَ: فَقَالَ أَصْحَابُ رَسُولِ
 اللَّهِ ﷺ: مَا أَسْوَأَ حَالٍ هَذَا [وَ اللَّهِ]! قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوْ لَا أُتْبِئُكُمْ بِمَنْ هُوَ
 أَسْوَأَ حَالًا مِنْ هَذَا قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: رَجُلٌ حَضَرَ الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 تَعَالَى، فَقُتِلَ مُقْبِلًا غَيْرَ مُدْبِرٍ، وَ الْحُورُ الْعَيْنُ يَتَطَلَّعْنَ إِلَيْهِ، وَ خَزَانُ الْجَنَانِ
 يَتَطَلَّعُونَ [إِلَى] وَرُودِ رُوحِهِ عَلَيْهِمْ [وَ أَمْلَاكُ السَّمَاءِ] وَ أَمْلَاكُ الْأَرْضِ يَتَطَلَّعُونَ
 [إِلَى] نُزُولِ حُورِ الْعَيْنِ إِلَيْهِ، وَ الْمَلَائِكَةُ خَزَانُ الْجَنَانِ، فَلَا يَأْتُونَهُ فَتَقُولُ مَلَائِكَةُ
 الْأَرْضِ حَوَالِي ذَلِكَ الْمَقْتُولِ: مَا بَالُ الْحُورِ [الْعَيْنِ] لَا يَنْزِلْنَ إِلَيْهِ وَ مَا بَالُ خَزَانِ

الْجَنَانِ لَا يَرِدُونَ عَلَيْهِ فَيَنَادُونَ مِنْ فَوْقِ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ: يَا أَيَّتُهَا الْمَلَائِكَةُ، انظُرُوا إِلَى آفَاقِ السَّمَاءِ [و] دُونِهَا. فَيَنْظُرُونَ، فَإِذَا تَوَحَّيْدَ هَذَا الْعَبْدِ [الْمَقْتُولِ] وَ إِيْمَانَهُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَ صَلَاتَهُ وَ زَكَاتَهُ، وَ صَدَقَتَهُ، وَ أَعْمَالَ بِرِّهِ كُلُّهَا مَحْبُوسَاتٍ دُونِ السَّمَاءِ، وَ قَدْ طَبَقَتْ آفَاقُ السَّمَاءِ كُلُّهَا كَالْقَافِلَةِ الْعَظِيمَةِ قَدْ مَلَأَتْ مَا بَيْنَ أَقْصَى الْمَشَارِقِ وَ الْمَغَارِبِ، وَ مَهَابِّ الشَّمَالِ وَ الْجَنُوبِ تُنَادِي أَمْلَاكُ تِلْكَ الْأَفْعَالِ الْحَامِلُونَ لَهَا، الْوَارِدُونَ بِهَا: مَا بَالُنَا لَا تَفْتَحُ لَنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ لِنَدْخُلَ إِلَيْهَا بِأَعْمَالِ هَذَا الشَّهِيدِ فَيَأْمُرُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِفَتْحِ أَبْوَابِ السَّمَاءِ، فَتُفْتَحُ، ثُمَّ يُنَادِي هَؤُلَاءِ الْأَمْلَاكُ: ادْخُلُوهَا إِنْ قَدَرْتُمْ. فَلَا تُقْلَهَا أَجْنَحَتُهُمْ، وَ لَا يَقْدِرُونَ عَلَى الْإِرْتِفَاعِ بِتِلْكَ الْأَعْمَالِ. فَيَقُولُونَ: يَا رَبَّنَا لَا نَقْدِرُ عَلَى الْإِرْتِفَاعِ بِهَذِهِ الْأَعْمَالِ. فَيُنَادِيهِمْ مُنَادِي رَبَّنَا عَزَّ وَ جَلَّ يَا أَيَّتُهَا الْمَلَائِكَةُ لَسْتُمْ حَمَالِي هَذِهِ الْأَثْقَالِ [الصَّاعِدِينَ بِهَا] إِنْ حَمَلْتَهَا الصَّاعِدِينَ بِهَا مَطَايَاهَا الَّتِي تَرَفَعُهَا إِلَى دُونِ الْعَرْشِ، ثُمَّ تَقْرُهَا فِي دَرَجَاتِ الْجَنَانِ. فَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ يَا رَبَّنَا مَا مَطَايَاهَا فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى وَ مَا الَّذِي حَمَلْتُمْ مِنْ عِنْدِهِ فَيَقُولُونَ: تَوَحَّيْدَهُ لَكَ، وَ إِيْمَانَهُ بِنَبِيِّكَ. فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى فَمَطَايَاهَا مُوَالَاةُ عَلِيِّ أَخِي نَبِيِّي، وَ مُوَالَاةُ الْأَيْمَةِ الطَّاهِرِينَ، فَإِنْ أُتِيَتْ فِيهِ الْحَامِلَةُ الرَّافِعَةُ الْوَاضِعَةَ لَهَا فِي الْجَنَانِ. فَيَنْظُرُونَ فَإِذَا الرَّجُلُ مَعَ مَا لَهُ مِنْ هَذِهِ الْأَشْيَاءِ، لَيْسَ لَهُ مُوَالَاةُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الطَّيِّبِينَ مِنْ آلِهِ، وَ مُعَادَاةُ أَعْدَائِهِمْ. فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لِلْأَمْلَاكِ الَّذِينَ كَانُوا حَامِلِيهَا اعْتَرِلُوهَا، وَ الْحَقُّوا بِمَرَكَزِكُمْ مِنْ مَلَكُوتِي لِيَأْتِيَهَا مَنْ هُوَ أَحَقُّ بِحَمَلِهَا، وَ وَضَعَهَا فِي مَوْضِعِ اسْتِحْقَاقِهَا. فَتَلْحَقُ تِلْكَ الْأَمْلَاكُ بِمَرَكَزِهَا الْمَجْعُولَةِ لَهَا. ثُمَّ يُنَادِي مُنَادِي رَبَّنَا

عَزَّ وَجَلَّ: يَا أَيَّتُهَا الرِّبَانِيَّةُ تَنَاوَلِيهَا، وَحُطِّيهَا إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿١٠٥٥﴾ لِأَنَّ صَاحِبَهَا لَمْ يَجْعَلْ لَهَا مَطَايَا مِنْ مَوْلَاةِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الطَّيِّبِينَ مِنْ آلِهِ. قَالَ [رَسُولُ اللَّهِ ﷺ] فَتَنَاوَلَ تِلْكَ الْأَمْلَاقُ، وَ يَقْلَبُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تِلْكَ الْأَثْقَالَ أَوْزَارًا وَ بَلَايَا عَلَى بَاعِثِهَا لِمَا فَارَقَتْهَا مَطَايَاهَا مِنْ مَوْلَاةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ نَادَتْ تِلْكَ الْمَلَائِكَةُ إِلَى مُخَالَفَتِهِ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ مَوْلَاتِهِ لِأَعْدَائِهِ فَيَسْلُطُهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ هِيَ فِي صُورَةِ الْأَسْوَدِ عَلَى تِلْكَ الْأَعْمَالِ، وَ هِيَ كَالْغَرْبَانِ وَ الْقَرْقِيسِ فَتَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِ تِلْكَ الْأَسْوَدِ نِيرَانٌ تُحْرِقُهَا، وَ لَا يَبْقَى لَهُ عَمَلٌ إِلَّا أُحْبِطَ وَ يَبْقَى عَلَيْهِ مَوْلَاتُهُ لِأَعْدَاءِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ جَحْدُهُ وَ لَوَايَتُهُ، فَيَقْرَهُ ذَلِكَ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ فَإِذَا هُوَ قَدْ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُ، وَ عَظُمَتْ أَوْزَارُهُ وَ أَثْقَالُهُ. فَهَذَا أَسْوَأُ حَالًا مِنْ مَانِعِ الزَّكَاةِ الَّذِي يَحْفَظُ الصَّلَاةَ

پیامبر اکرم ﷺ: هر که زکات را به مستحق آن برساند و نماز را طبق شرایطش به جا آورد و کار ناشایستی هم انجام ندهد که موجب بطلان نماز و زکاتش گردد روز قیامت که می آید هر که در محشر است بر مقام او حسرت می خورد و به بالاترین غرفه های بهشتی و عالی ترین درجات آن می رسد در حضور خاندان پیامبر اکرم ﷺ است که آنها را دوست می داشت. و هر که در پرداخت زکات بخل ورزد ولی نماز به جای آورد. نماز او را در بین آسمان نگه می دارند تا موقعی که زکاتش را بپردازد اگر پرداخت کرد آن زکات بصورت بهترین مرکب برای نماز می شود و آن را به طرف عرش بالا می برد. خداوند می فرماید: به جانب بهشت برو در میان بهشت بتاز تا روز قیامت به هر کجا که تاختن تو منتهی شد تمام آن ها از کسی است که تو را

فرستاده. آن مرکب در بهشت می‌دود هر دویدن او به اندازه یک سال راه است به مقدار دید چشمش از آن روز تا روز قیامت بالاخره تا روز قیامت به هر کجا خدا بخواهد منتهی می‌شود تمام این مقامات متعلق به او است برابر همین مقدار از طرف راست و چپ و پیش رو و عقب و بالا و پائین به او می‌دهند. اگر نسبت به پرداخت زکات بخل ورزد و نپردازد نمازش را به او رد می‌کنند و چون جامه کهنه‌ای درهم می‌پيچند و به صورتش می‌زنند به او می‌گویند ای بنده خدا! با این نماز بدون زکات چه می‌کنی اصحاب پیامبر ﷺ گفتند: چقدر بد بخت و بیچاره است به خدا قسم! این شخص. پیامبر اکرم ﷺ فرمود: می‌خواهید بدبخت‌تر از او را معرفی کنم. عرضه داشتند: آری .. فرمود: مردی که در جهاد و پیکار راه خدا شرکت کند و در این راه کشته شود در حال حمله به دشمن بوده نه فرار. حوران بهشتی و خزینه‌داران آنجا انتظار آمدن روح او را دارند و فرشته‌های زمین پیوسته انتظار آمدن حوران بهشتی را دارند که به سوی او بیایند با ملائکه و خزان بهشت، اما نمی‌آیند. فرشته‌های زمین که اطراف این مقتول هستند می‌گویند چرا حوران بهشتی پیش این شخص نیامدند و چرا خازنان بهشت نمی‌آیند. از بالای آسمان هفتم به آنها می‌گویند: ای ملائکه به افق آسمان‌ها و پائین آن تماشا کنید. توحید و ایمان به پیامبر و نماز و زکات و صدقه و اعمال نیکوی او را می‌بینید در آسمان نگه داشته شده درهای آسمان به روی آنها بسته است همچون قافله‌ای بزرگ شرق و غرب و شمال و جنوب را فرا گرفته‌اند ملائکه‌ای که مأمور حمل این اعمال هستند فریاد می‌زنند چه شده که درب‌های آسمان را نمی‌گشایند تا داخل شویم با اعمال این شهید. خداوند دستور می‌دهد درب‌های آسمان باز می‌شود. سپس ندائی می‌رسد ای ملائکه اگر می‌توانید داخل شوید بال و پر آنها توان ندارد و نمی‌توانند با آن اعمال بالا روند. می‌گویند خدایا ما نمی‌توانیم با این اعمال بالا بیائیم منادی پروردگار فریاد می‌زند ای ملائکه شما

نمی‌توانید این اعمال سنگین را بالا بیاورید باید مرکب‌های مخصوص آن‌ها این اعمال را بیاورند و در بهشت قرار دهند. ملائکه می‌گویند مرکب مخصوص آن‌ها چیست؟ می‌فرماید چه عملی از او آورده‌اید. می‌گویند اعتقاد به وحدانیت تو و ایمان به پیامبر ﷺ خداوند می‌فرماید مرکب این اعتقادهای دوستی علی (علیه السلام) برادر پیامبر ﷺ است و دوستی ائمه طاهرين (علیهم السلام) اگر این موالات را دارد می‌تواند این اعمال را به بهشت برساند وقتی دقت می‌کنند می‌بینند با تمام این اعمالی که دارد موالات با علی (علیه السلام) و ائمه طاهرين (علیهم السلام) و دشمنی با دشمنان آن‌ها را ندارد. خداوند به ملائکه می‌فرماید این اعمال را رها کنید و بروید به محل خود از ملکوت تا آنها که شایسته حمل و بردن این اعمال هستند بیایند و آن‌ها را به جایی که شایسته است ببرند آن فرشته‌ها می‌روند به محلی که مخصوص آنها است. سپس خداوند به شراره‌های آتش دستور می‌دهد آنها را فرا می‌گیرند و به داخل جهنم می‌کشاند زیرا صاحب این اعمال دارای مرکب ولایت علی (علیه السلام) و ائمه طاهرين (علیهم السلام) نیست. آن ملائکه این اعمال را بدل به گناه و بلا می‌کنند به واسطه نداشتن محبت علی امیر المؤمنین (علیه السلام) خداوند این ملائکه را بر آن اعمال به صورت شیرها مسلط می‌گرداند و آن اعمال شبیه کلاغ و... هستند از دهان این شیرها شراره‌هایی خارج می‌شود و آن اعمال را می‌سوزاند تمام اعمالش از بین می‌رود فقط می‌ماند دوستی او با دشمنان علی (علیه السلام) و انکار ولایت علی (علیه السلام) این عمل را در وسط جهنم قرار می‌دهند. در این موقع اعمالش نابود شده و گناهانش افزون گردیده این شخص بدتر است از کسی که مانع زکات باشد با انجام دادن نماز. ۱۰۵۶

۱۰۵۶. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۷۶ [فی أن الأعمال لا تقبل

إلا بالولاية] ح ۳۹

عَنْ يُوسُفَ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قِيلَ لَهُ لَمَّا دَخَلْنَا عَلَيْهِ أَنَا
 أَحَبُّنَاكُمْ لِقَرَابَتِكُمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ لِمَا أَوْجَبَ اللَّهُ مِنْ حَقِّكُمْ مَا أَحَبُّنَاكُمْ
 لِدُنْيَا نُصِيِّهَا مِنْكُمْ إِلَّا لَوَجْهِ اللَّهِ وَ الدَّارِ الآخِرَةِ وَ لِيُصْلِحَ لِأَمْرِي مِنَّا دِينُهُ فَقَالَ
 أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام صَدَقْتُمْ مَنْ أَحَبَّنَا جَاءَ مَعَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ هَكَذَا ثُمَّ جَمَعَ بَيْنَ
 السَّبَّابَتَيْنِ وَ قَالَ وَ اللَّهُ لَوْ أَنَّ رَجُلًا صَامَ النَّهَارَ وَ قَامَ اللَّيْلَ ثُمَّ لَقِيَ اللَّهَ بِغَيْرِ وَلايَتِنَا
 لِلْقِيَةِ وَ هُوَ غَيْرُ رَاضٍ أَوْ سَاخِطٌ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ ﴿ وَ مَا مَنَعَهُمْ أَنْ
 تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ وَ هُمْ كَافِرُونَ ﴾ ثُمَّ
 قَالَ وَ كَذَلِكَ الْإِيمَانُ لَا يَضُرُّ مَعَهُ عَمَلٌ كَمَا أَنَّ الْكُفْرَ لَا يَنْفَعُ مَعَهُ عَمَلٌ.

تفسیر عیاشی: یوسف بن ثابت از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد وقتی ما خدمت ایشان رسیدیم یک نفر گفت ما شما را دوست می داریم به واسطه خویشاوندی که با پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله دارید و به واسطه حقی که خداوند برای شما واجب نموده هرگز برای رسیدن به منافع دنیوی نیست فقط برای خدا و روز قیامت و اصلاح امر دین مان امام صادق علیه السلام فرمود: راست می گوئید هر که ما را دوست بدارد با ما خواهد آمد در روز قیامت مانند این دو انگشت من بین نشانه خود جمع کرد و فرمود: به خدا قسم اگر یک نفر روز را روزه بدارد و شب شب زنده دار باشد و به ملاقات خدا برود بدون ولایت ما خدا از او ناراضی خواهد بود یا بر او خشم می گیرد سپس فرمود! این آیه همان مطلب را می فرماید ﴿ وَ مَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَ

بِرَسُولِهِ^{١٠٥٧} تا اینجا که ﴿وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ سپس فرمود، همین طور است ایمان که با داشتن عملی زیان نمی‌رساند و با نداشتن ایمان عملی سود نمی‌بخشد.^{١٠٥٨}

قَالَ أَحَبَّرَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ الرَّبِيعِ الْكُوفِيُّ إِجَازَةً قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَسْبَاطٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى أَخِي مُغَلِّسٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا قَالَ قُلْتُ لَهُ إِنَّا نَرَى الرَّجُلَ مِنَ الْمُخَالِفِينَ عَلَيْكُمْ لَهُ عِبَادَةٌ وَاجْتِهَادٌ وَخُشُوعٌ فَهَلْ يَنْفَعُهُ ذَلِكَ شَيْئًا فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّمَا مَثَلُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِ كَانُوا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَانَ لَا يَجْتَهِدُ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً إِلَّا دَعَا فَاجْتَبِ وَ إِنْ رَجُلًا مِنْهُمْ اجْتَهَدَ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ دَعَا فَلَمْ يُسْتَجَبْ لَهُ فَاتَى عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ عليه السلام يَشْكُو إِلَيْهِ مَا هُوَ فِيهِ وَ يَسْأَلُهُ الدُّعَاءَ لَهُ فَتَطَهَّرَ عِيسَى عليه السلام وَ صَلَّى ثُمَّ دَعَا فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ يَا عِيسَى عليه السلام إِنَّ عَبْدِي أَتَانِي مِنْ غَيْرِ الْبَابِ الَّذِي أُوتِيَ مِنْهُ إِنَّهُ دَعَانِي وَ فِي قَلْبِهِ شَكٌّ مِنْكَ فَلَوْ دَعَانِي حَتَّى يَنْقَطِعَ عَنْقُهُ وَ تَنْتَثِرَ أَنَامِلُهُ مَا اسْتَجَبْتُ لَهُ فَالْتَفَتَ عِيسَى عليه السلام فَقَالَ تَدْعُو رَبَّكَ وَ فِي قَلْبِكَ شَكٌّ مِنْ نَبِيِّهِ قَالَ يَا رُوحَ اللَّهِ وَ كَلِمَتَهُ قَدْ كَانَ وَ اللَّهُ مَا قُلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ أَنْ يَذْهَبَ بِهِ عَنِّي فَدَعَا لَهُ عِيسَى عليه السلام فَتَقَبَّلَ اللَّهُ مِنْهُ وَ صَارَ فِي حَدِّ أَهْلِ بَيْتِهِ كَذَلِكَ نَحْنُ أَهْلَ الْبَيْتِ عليه السلام لَا يَقْبَلُ اللَّهُ عَمَلَ عَبْدٍ وَ هُوَ يَشْكُ فِينَا

١٠٥٧. التوبة آية ٥٤

١٠٥٨. تفسير العياشي ج ٢ ص ٨٩ [سورة التوبة (٩) الآيات ٥٤ الى ٥٩] ح ٦١

مجالس مفید: علا از محمد از حضرت صادق (علیه السلام) یا باقر (علیه السلام) نقل کرد که گفت من خدمت ایشان عرضه داشتم: ما مشاهده می‌کنیم مردی از مخالفین شما را که دارای عبادت و کوشش و خشوع است آیا این اعمال برای او نفعی دارد حضرت فرمود: مثل ما اهل بیت (علیهم السلام) مانند خانواده‌ایست که در بنی اسرائیل بود که هر کدام از این خانواده اگر چهل شب به عبادت می‌پرداخت دعائی که می‌کرد مستجاب می‌شد. یکی از آن‌ها چهل شب عبادت کرد بعد دعا کرد ولی مستجاب نشد خدمت عیسی بن مریم (علیه السلام) رسید و شکایت از حال خود کرد و تقاضای دعا برای خود نمود عیسی (علیه السلام) وضو گرفت و نماز خواند سپس دعا کرد. خداوند به او وحی نمود: ای عیسی (علیه السلام) این بنده من از دردی که باید نیامده او دعا کرد ولی در دل نسبت به تو مشکوک بود اگر آنقدر دعا کند که گردنش بشکند و بندهای انگشتش از هم بپاشد دعایش را مستجاب نخواهم کرد. عیسی (علیه السلام) رو به او نموده فرمود: خدا را می‌خوانی با اینکه در دل نسبت به پیامبرش شک داری گفت ای روح الله و ای کلمة الله به خدا قسم این مطلب در دلم بود از خدا بخواه از دلم بزاید عیسی (علیه السلام) برایش دعا کرد خداوند پذیرفت و در اعتقاد صحیح مانند سایر خانواده خود شد همچنین است وضع ما اهل بیت (علیهم السلام) عمل کسی را که در باره ما مشکوک باشد خدا پذیرد. ۱۰۵۹

قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو نَصْرِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْمُقْرِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ الْبَرَّازِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْعَلَوِيُّ الْمُحَمَّدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ هَاشِمٍ الْعَسَانِيُّ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَيُّهَا النَّاسُ

الزُّمُو مَوَدَّتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَإِنَّهُ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ بُوَدُّنَا دَخَلَ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَتِنَا فَوَ الَّذِي
نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَنْفَعُ عَبْدًا عَمَلُهُ إِلَّا بِمَعْرِفَتِنَا وَوَلَايَتِنَا

ابن عباس گفت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: در راه محبت و علاقه به ما اهل بیت علیهم السلام پایدار باشید زیرا هر که به ملاقات خدا برود با محبت ما به شفاعت ما داخل بهشت می شود قسم به آن کسی که جان محمد صلی الله علیه و آله در دست اوست هیچ بنده ای را عملش سود نمی بخشد مگر با معرفت و ولایت ما. ۱۰۶۰

أَخْبَرَنَا الشَّيْخُ الْأَمِينُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ شَهْرِبَارَ الْخَازِنُ
بِقِرَاءَتِي عَلَيْهِ بِمَشْهَدِ مَوْلَانَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام فِي ذِي الْقَعْدَةِ
سَنَةِ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ وَخَمْسِمِائَةٍ قَالَ: حَدَّثَنَا الشَّيْخُ أَبُو صَالِحٍ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ
يَعْقُوبَ الْحَنْفِيُّ الصَّنَدَلِيُّ قَدِمَ عَلَيْنَا حَاجًّا مِنْ نَيْشَابُورَ قَالَ: حَدَّثَنِي وَالِدِي أَبُو
يُوسُفَ يَعْقُوبُ بْنُ طَاهِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ الْقَاضِي قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ
بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَابُورَ الدَّقِيقِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ هَاشِمٍ قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ
جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْعَلَاءُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: يَا عَلِيُّ لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ مِثْلَ مَا قَامَ نُوحٌ فِي قَوْمِهِ وَكَانَ لَهُ مِثْلُ
أُحْدِ ذَهَبًا فَأَنْفَقَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ مَدَّ فِي عُمُرِهِ حَتَّى حَجَّ أَلْفَ حِجَّةٍ ثُمَّ قُتِلَ بَيْنَ
الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ ثُمَّ لَمْ يُوَالِكَ يَا عَلِيُّ لَمْ يَشَمَّ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ...

علی علیه السلام از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل می کند که فرمود: یا علی علیه السلام اگر بنده ای به مقدار عمر نوح علیه السلام خدا را عبادت کند و به اندازه کوه احد طلا داشته باشد و در راه خدا انفاق کند و چنان زندگی طولانی به او بدهند که هزار سال پیاده به حج رود و

بعد هم بین صفا و مروه مظلومانه کشته گردد ولی تو را دوست نداشته باشد یا علی علیه السلام بوی بهشت به مشامش نمی رسد و داخل آن نمی گردد. ۱۰۶۱

أَخْبَرَنَا الشَّرِيفُ أَبُو الْبَرَكَاتِ عُمَرُ بْنُ حَمَزَةَ وَ أَبُو غَالِبٍ سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمُقَدَّمُ ذَكَرَهُمَا فِي السَّنَةِ الْمَذْكُورَةِ قَالَا أَخْبَرَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْعَلَوِيُّ الْمُقَدَّمُ ذِكْرَهُ قَالَ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ حَاجِبٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَرْبُ بْنُ حَسَنِ الطَّحَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُسَاوِرٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام: يَا أَبَا الْجَارُودِ أَمَا تَرْضَوْنَ تَصَلُّوْا فَيُقْبَلَ مِنْكُمْ وَ تَصُومُوا فَيُقْبَلَ مِنْكُمْ وَ تَحُجُّوْا فَيُقْبَلَ مِنْكُمْ وَ اللَّهُ إِنَّهُ لَيُصَلِّيْ غَيْرُكُمْ فَمَا يُقْبَلُ مِنْهُ وَ يَصُومُ فَمَا يُقْبَلُ مِنْهُ وَ يَحُجُّ غَيْرُكُمْ فَمَا يُقْبَلُ مِنْهُ

ابو الجارود گفت حضرت باقر علیه السلام فرمود: ای ابوالجارود راضی نیستید که شما نماز بخوانید و نمازتان را بپذیرند روزه بگیرید از شما قبول نمایند و حج بگزارید از شما مقبول شود. به خدا هرکه غیر از شما نماز می خواند نمی پذیرند روزه می گیرد نمی پذیرند حج به جا می آورد قبول نمی کنند. ۱۰۶۲

بِالْإِسْنَادِ يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: مَرَّ عَلِيُّ عليه السلام بِنَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ فِي الْمَسْجِدِ فَتَعَامَرُوا، فَدَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلوات الله وسلامه عليه وَ شَكَالَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَخَرَجَ وَ هُوَ مُغْضَبٌ فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ: مَا لَكُمْ إِذَا ذَكَرْتُمْ [ذِكْرَ] إِبْرَاهِيمَ عليه السلام وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ عليهم السلام

۱۰۶۱. بشارة المصطفى لشبيعة المرتضى ج ۲ ص ۹۴ باب حب على حسنة لا يضر معها سيئة

۱۰۶۲. بشارة المصطفى لشبيعة المرتضى ج ۲ ص ۶۹ كشف لجابر بصره حين تشرف بلقيا الإمام

أَشْرَقَتْ وُجُوهُكُمْ، وَإِذَا ذُكِرَ مُحَمَّدٌ ﷺ وَ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ وَ عَبَسَتْ وُجُوهُكُمْ، وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا سَبْعِينَ نَبِيًّا، لَمْ يَدْخُلْ عَلَيَّ حَتَّى يُحِبَّ هَذَا أَخِي عَلِيًّا وَ وُلْدَهُ. ثُمَّ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ لِلَّهِ حَقٌّ لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا أَنَا وَ عَلِيُّ ﷺ وَ إِنَّ لِي حَقًّا لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا اللَّهُ وَ عَلِيُّ ﷺ لِعَلِيِّ ﷺ حَقٌّ لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَا

علی بن ابی طالب علیه السلام از کنار چند نفر قریشی رد شد در مسجد الحرام. آنها با چشم بر او خورده گرفتند. خدمت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله رسید و شکایت آنها را خدمت ایشان نمود پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله خارج شد با خشم. به آنها فرمود: مردم شما را چه می شود وقتی اسم ابراهیم علیه السلام و آل ابراهیم علیهم السلام را می شنوید چهره تان شاد و خندان است وقتی نام محمد صلی الله علیه و آله و آل محمد علیهم السلام را می شنوید دلهایتان تیره می گردد و چهره تان در هم می شود. قسم به کسی که جانم در دست اوست اگر یکی از شما عمل هفتاد پیامبر را انجام دهد داخل بهشت نمی شود مگر اینکه دوست داشته باشد این برادرم علی علیه السلام و فرزندانش را سپس فرمود: خداوند را حقی است که جز من و علی علیه السلام نمی داند و مرا حقی است که نمی داند آن را جز خدا و علی علیه السلام و از برای علی علیه السلام حقی است که نمی داند آن را جز خدا و من. ۱۰۶۳

وَ رُوِيَ عَنِ الصَّادِقِ ﷺ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ مَرَّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ فِي مَسْجِدِ الْكُوفَةِ وَ قَنَبَرُ مَعَهُ فَرَأَى رَجُلًا قَائِمًا يُصَلِّي فَقَالَ الْقَنَبَرُ مَا رَأَيْتُ رَجُلًا أَحْسَنَ صَلَاةً مِنْ هَذَا فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ مَهْ يَا قَنَبَرُ فَوَ اللَّهُ

۱۰۶۳. الروضة فی فضائل أمير المؤمنين علی بن ابی طالب علیهما السلام (لابن شاذان القمی) ص ۱۶۹ (۱۴۶) (حدیث فی حب علی و بغضه) ح ۱۴۶

لَرَجُلٌ عَلَى يَقِينٍ مِنْ وِلَايَتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عليه السلام خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ أَلْفِ سَنَةٍ وَ لَوْ أَنَّ عَبْدًا
عَبَدَ اللَّهَ أَلْفَ سَنَةٍ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ حَتَّى يَعْرِفَ وِلَايَتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عليه السلام وَ لَوْ أَنَّ
عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ أَلْفَ سَنَةٍ وَ جَاءَ بِعَمَلِ الْإِثْنَيْنِ وَ سَبْعِينَ نَبِيًّا مَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ حَتَّى
يَعْرِفَ وِلَايَتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عليه السلام وَ إِلَّا كَبَّهُ اللَّهُ عَلَى مَنْخَرِيهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ

جامع الاخبار: از حضرت صادق عليه السلام از پدر بزرگوارش از جد عزیزش نقل
کرد که امیر المؤمنین عليه السلام با قنبر در مسجد کوفه به مردی برخوردند که ایستاده و نماز
می خواند قنبر گفت یا امیر المؤمنین عليه السلام شخصی را ندیده ام که بهتر از این مرد نماز
بخواند امیر المؤمنین عليه السلام فرمود: ای قنبر کسی که یقین به ولایت ما اهل بیت عليه السلام داشته
باشد بهتر است از کسی که هزار سال عبادت کند اگر شخصی هزار سال خدا را
عبادت کند و عمل هفتاد و دو پیامبر را انجام دهد خداوند از او نمی پذیرد مگر اینکه
عارف به ولایت ما باشد و گر نه او را با صورت در آتش جهنم می افکند. ۱۰۶۴

وَ رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله أَنَّهُ قَالَ: أُمَّتِي أُمَّتِي إِذَا اخْتَلَفَ النَّاسُ بَعْدِي وَ
صَارُوا فِرْقَةً فِرْقَةً فَاجْتَهِدُوا فِي طَلَبِ الدِّينِ الْحَقِّ حَتَّى تَكُونُوا مَعَ أَهْلِ الْحَقِّ
.....الطَّاعَةَ فِي دِينِ الْبَاطِلِ لَا تُقْبَلُ مِنْكُمْ مِنْكُمْ مِنْكُمْ مِنْكُمْ مِنْكُمْ مِنْكُمْ مِنْكُمْ مِنْكُمْ مِنْكُمْ
امت من. زمانی که پس از من مردم اختلاف ورزند و گروه گروه شوند. در چنین
موقعی سعی کنید در جستجوی راه واقعی دین با اهل حق باشید زیرا گناه با دین حق
و واقعی آمرزیده می شود ولی اطاعت در دین باطل پذیرفته نیست. ۱۰۶۵

۱۰۶۴. جامع الأخبار (للسعیری) ص ۱۷۸ الفصل الحادی و الأربعون و المائة فی النوادر و هو آخر الكتاب

۱۰۶۵. جامع الأخبار (للسعیری) ص ۱۷۸ الفصل الحادی و الأربعون و المائة فی النوادر و هو آخر الكتاب

فَرَاتٌ قَالَ حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ مَعْنَعَنَا عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ قَالَ
 كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَجَاءَ [ه] عَمْرُو بْنُ عَبِيدٍ فَقَالَ [لَهُ] أَخْبِرْنِي عَنْ
 قَوْلِ اللَّهِ [تَعَالَى] ﴿وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي وَمَنْ يَحِلِّ عَلَيْهِ غَضَبِي
 فَقَدْ هَوَىٰ وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَىٰ﴾ قَالَ لَهُ أَبُو
 جَعْفَرٍ عليه السلام [قَدْ أَحْبَبَكَ] أَنَّ التَّوْبَةَ وَالْإِيمَانَ وَالْعَمَلَ الصَّالِحَ لَا يُقْبَلُ [لَا يَقْبَلُهُ] لَا
 يَقْبَلُهَا [إِلَّا بِالْإِهْتِدَاءِ] [وَأَمَّا التَّوْبَةُ فَمِنَ الشَّرْكِ بِاللَّهِ وَآمَّا الْإِيمَانُ فَهُوَ التَّوْحِيدُ
 لِلَّهِ وَآمَّا الْعَمَلُ الصَّالِحُ فَهُوَ آدَاءُ الْفَرَائِضِ وَآمَّا الْإِهْتِدَاءُ فَبِوَلَاةِ الْأَمْرِ وَنَحْنُ هُمْ
 وَآمَّا قَوْلُهُ ﴿وَمَنْ يَحِلِّ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَىٰ﴾ فَإِنَّمَا عَلَى النَّاسِ أَنْ يَقْرَأُوا
 الْقُرْآنَ كَمَا أَنْزَلَ فَإِذَا احْتَجَّجُوا إِلَى تَفْسِيرِهِ فَالْإِهْتِدَاءُ بِنَا وَإِلَيْنَا يَا عَمْرُو

تفسیر فرات: سعد بن طریف گفت خدمت حضرت باقر عليه السلام بودم که عمرو بن
 عبید آمده گفت در مورد آیه ﴿وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي وَمَنْ يَحِلِّ عَلَيْهِ
 غَضَبِي فَقَدْ هَوَىٰ وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَىٰ﴾^{۱۰۶۶} توضیح
 بفرمائید حضرت باقر عليه السلام فرمود: خداوند می فرماید: که توبه و ایمان و عمل صالح را
 نمی پذیرد مگر با هدایت یافتن اما توبه یعنی از شرک توبه نمودن اما ایمان یعنی
 نسبت به یکتائی خدا و توحید اما عمل صالح انجام واجبات است ولی هدایت یافتن
 یعنی اعتقاد به ولایت امر و ما آن اولو الامر هستیم مردم باید قرآن را آن طور که
 نازل شده بخوانند در هر مورد احتیاج به تفسیر آن پیدا کردند راهنمایی به وسیله ما
 است و به ما بر می گردد ای عمرو!^{۱۰۶۷}

۱۰۶۶. طه آیه ۸۱ و ۸۲

۱۰۶۷. تفسیر فرات الکوفی ص ۲۵۷ [سورة طه (۲۰): الآيات ۸۱ الى ۸۲] ح ۳۵۱

وَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا لَا يَنْفَعُ
 أَحَدَكُمْ الثَّلَاثَةُ حَتَّى يَأْتِيَ بِالرَّابِعَةِ فَمَنْ شَاءَ حَقَّقَهَا وَ مَنْ شَاءَ كَفَّرَ بِهَا فَإِنَّا
 مَنَّا زِلُ الْهُدَى وَ أَيْمَةُ التُّقَى وَ بِنَا يُسْتَجَابُ الدُّعَاءُ وَ يُدْفَعُ الْبَلَاءُ وَ بِنَا يَنْزِلُ
 الْغَيْثُ مِنَ السَّمَاءِ وَ دُونَ عَلِمْنَا تَكْلُّ السُّنِّ الْعُلَمَاءِ وَ نَحْنُ بَابُ حِطَّةٍ وَ سَفِينَةُ
 نُوحٍ وَ نَحْنُ جَنْبُ اللَّهِ الَّذِي يُنَادِي مَنْ قَرَّطَ فِيْنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِالْحَسْرَةِ وَ النَّدَامَةِ
 وَ نَحْنُ حَبْلُ اللَّهِ الْمَتِينُ الَّذِي مَنْ اعْتَصَمَ بِهِ ﴿هُدْيٍ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾^{۱۰۶۸}
 وَ لَا يَزَالُ مُجِبُّنَا مَنْفِيًّا مُودِيًّا مُنْفَرِدًا مَضْرُوبًا مَطْرُودًا مَكْذُوبًا مَحْزُونًا بَاكِي
 الْعَيْنِ حَزِينِ الْقَلْبِ حَتَّى يَمُوتَ [فِي ذَلِكَ] وَ ذَلِكَ فِي اللَّهِ قَلِيلٌ

تفسیر فرات: ابو ذر غفاری در آیه ﴿وَ إِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا
 ثُمَّ اهْتَدَى﴾^{۱۰۶۹} گفت: یعنی ایمان به آنچه پیامبر اکرم ﷺ آورده بیاورد و عمل صالح
 یعنی انجام واجبات (ثم اهتدى) یعنی هدایت به حب و علاقه به آل محمد ﷺ پیدا
 کند. گفت از پیامبر اکرم ﷺ شنیدم می فرمود: قسم به آن کس که مرا به پیامبری
 برگزید آن سه قسمت اول برایتان سودی نخواهد بخشید مگر اینکه چهارمی را به جا
 آورید. هر که مایل است بپذیرد و هر که مایل نیست کفر ورزد ما پایگاه‌های هدایت
 و پیشوای پرهیزکاران هستیم دعا به وسیله ما مستجاب می شود و بلا بوسیله ما دفع
 می گردد باران از آسمان به وسیله ما می بارد در مقابل علم ما زبان دانشمندان لال
 است ما درب حطه و کشتی نوح هستیم ما جنب الله می باشیم که در روز قیامت هر
 کسی کوتاهی در مورد ما کرده باشد با حسرت و پشیمانی روبرو است. ما ریسمان

۱۰۶۸. آل عمران آیه ۱۰۱

۱۰۶۹. طه آیه ۸۲

محکم پروردگاریم که هر که به آن چنگ زند به راه مستقیم هدایت یافته پیوسته دوست ما در حال انزوا و آزار و کتک و تبعید و تهمت و حزن و اشک و اندوه به سر می برد تا از دنیا برود و این پیش آمدها در راه خدا چیز اندکی است. ۱۰۷۰

أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مَنْصُورِ الصَّيْقَلِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي فُسْطَاطِهِ بِمَنَى فَنظَرَ إِلَى النَّاسِ فَقَالَ يَا كُلُّونَ الْحَرَامَ وَ يَلْبَسُونَ الْحَرَامَ وَ يَنْكِحُونَ الْحَرَامَ وَ لَكِنَّ أَنْتُمْ تَأْكُلُونَ الْحَلَالَ وَ تَلْبَسُونَ الْحَلَالَ وَ اللَّهُ مَا يَحُجُّ غَيْرُكُمْ وَ لَا يَتَقَبَّلُ إِلَّا مِنْكُمْ.

با همان سند از منصور صیقل نقل کرده که گفت: در منی خدمت حضرت صادق عليه السلام در خیمه آن جناب بودم نگاهی به مردم نموده فرمود: غذایشان حرام و لباسشان حرام و ازدواج آنها حرام است اما شما غذایتان حلال و لباستان حلال و ازدواجتان حلال است به خدا قسم جز شما حج را انجام نمی دهد و از غیر شما پذیرفته نخواهد شد. ۱۰۷۱

حَدَّثَنِي نُوحُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَيْمَانَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي حُصَيْنٍ [قَالَ حَدَّثَنِي جَدِّي] قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ الرَّبِيعِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ الْأَعْمَشُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ قَالَ [لِي] رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَا عَلِيُّ أَنْتَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِمَامُ الْمُتَّقِينَ يَا عَلِيُّ أَنْتَ سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ وَ وَارِثُ عِلْمِ النَّبِيِّينَ وَ خَيْرُ الصَّادِقِينَ وَ

۱۰۷۰. تفسیر فرات الکوفی ص ۲۵۸ [سورة طه (۲۰): الآيات ۸۱ الى ۸۲] ذیل ح ۳۵۳

۱۰۷۱. فضائل الشيعة ص ۴۰ الحديث ۴۰

أَفْضَلُ السَّابِقِينَ يَا عَلِيُّ أَنْتَ زَوْجُ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ خَلِيفَةُ خَيْرِ الْمُرْسَلِينَ يَا عَلِيُّ أَنْتَ مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ (يَا عَلِيُّ أَنْتَ الْحُجَّةُ) بَعْدِي عَلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ اسْتَوْجَبَ الْجَنَّةَ مَنْ تَوَلَّاكَ وَ اسْتَحَقَّ النَّارَ مَنْ عَادَاكَ يَا عَلِيُّ وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالنَّبُوَّةِ وَ اصْطَفَانِي عَلَى جَمِيعِ الْبَرِيَّةِ لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ أَلْفَ عَامٍ مَا قَبِلَ اللَّهُ ذَلِكَ مِنْهُ إِلَّا بِوَلَايَتِكَ وَ وِلَايَةِ الْأَيِّمَةِ مِنْ وُلْدِكَ وَ إِنَّ وِلَايَتَكَ (لَا تُقْبَلُ) إِلَّا بِالْبَرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِكَ وَ أَعْدَاءِ الْأَيِّمَةِ مِنْ وُلْدِكَ بِذَلِكَ أَحْبَبَنِي جَبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴿فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ﴾ ١٠٧٢

سليمان اعمش از حضرت صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ نقل کرد که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: یا علی عَلَيْهِ السَّلَامُ تو امیرالمومنین و امام متقین و سرور اوصیاء و وارث علم پیامبران و بهترین صدیقان و برتر از همه گذشتگان هستی یا علی عَلَيْهِ السَّلَامُ تو همسر بهترین زنان عالم و جانشین پیامبر خاتمی. یا علی عَلَيْهِ السَّلَامُ تو مولای مؤمنین و حجت خدا بر مردم پس از منی سزاوار بهشت است هر که تو را دوست بدارد و سزاوار جهنم است هر که با تو دشمن باشد. یا علی عَلَيْهِ السَّلَامُ قسم به آن کس که مرا به پیامبری برگزید و از تمام مردم برترم نمود اگر بنده‌ای خدا را هزار سال عبادت کند از او نخواهد پذیرفت مگر با ولایت تو و ولایت ائمه عَلَيْهِمُ السَّلَامُ از فرزندان و ولایت تو پذیرفته نمی‌شود مگر با بیزاری از دشمنان و دشمنان ائمه عَلَيْهِمُ السَّلَامُ از فرزندان این خبر را برایم جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ آورد هر که مایل است ایمان آورد و هر که می‌خواهد کافر شود. ١٠٧٣

١٠٧٢. الکهف آیه ٢٩

١٠٧٣. مائة منقبة من مناقب أمير المؤمنين و الأئمة ص ٢٨ المنقبة التاسعة

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَافِظُ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ
 بْنُ سِنَانِ الْمَوْصِلِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ [مُحَمَّدِ الْخَلِيلِيِّ الْأَمَلِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا] ٦٢٢
 مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ حَدَّثَنِي زِيَادُ بْنُ مُسْلِمٍ (قَالَ
 حَدَّثَنِي) عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَلَامٌ عَنْ أَبِي سَلَمَى رَاعِي
 رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: لَيْلَةَ أُسْرِي بِي إِلَى السَّمَاءِ قَالَ
 لِي الْجَلِيلُ جَلَّ جَلَالُهُ ﴿أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ﴾ قُلْتُ ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ
 كُلُّ أَمَّنَ بِاللَّهِ وَوَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ﴾ ١٠٧٤ قَالَ صَدَقْتَ يَا مُحَمَّدُ مَنْ خَلَفْتَ
 فِي أُمَّتِكَ قُلْتُ خَيْرَهَا قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قُلْتُ نَعَمْ يَا رَبِّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ
 إِنِّي اطَّلَعْتُ إِلَى الْأَرْضِ [اطَّلَاعَةً] فَاخْتَرْتُكَ مِنْهَا فَشَقَقْتُ لَكَ اسْمًا مِنْ أَسْمَائِي
 فَلَا أَذْكَرُ فِي مَوْضِعٍ إِلَّا ذُكِرْتَ مَعِي فَأَنَا الْمَحْمُودُ وَ أَنْتَ مُحَمَّدٌ ثُمَّ اطَّلَعْتُ
 الثَّانِيَةَ فَاخْتَرْتُ مِنْهَا عَلِيًّا فَشَقَقْتُ لَهُ اسْمًا مِنْ أَسْمَائِي فَأَنَا [الْعَلِيُّ] الْأَعْلَى وَ
 هُوَ عَلِيُّ عليه السلام يَا مُحَمَّدُ إِنِّي خَلَقْتُكَ وَ [خَلَقْتُ] عَلِيًّا عليه السلام وَ فَاطِمَةَ عليها السلام وَ
 الْحَسَنَ عليه السلام وَ الْحُسَيْنَ عليه السلام وَ الْأَيَّمَةَ مِنْ وُلْدِهِ مِنْ سِنِّ نُورِي وَ عَرَضْتُ وَلَايَتِكُمْ
 عَلَى أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ أَهْلِ الْأَرْضِينَ فَمَنْ قَبَلَهَا كَانَ عِنْدِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ مَنْ
 جَحَدَهَا كَانَ عِنْدِي مِنَ الْكَافِرِينَ يَا مُحَمَّدُ لَوْ أَنَّ عَبْدًا مِنْ عِبِيدِي عَبْدَنِي حَتَّى
 يَنْقَطِعَ وَ يَصِيرَ كَالشَّنِّ الْبَالِي ثُمَّ أَتَانِي جَاحِدًا لَوْلَايَتِكُمْ مَا غَفَرْتُ لَهُ حَتَّى يُقَرَّ
 بِوَلَايَتِكُمْ يَا مُحَمَّدُ عليه السلام أَ تَحِبُّ أَنْ تَرَاهُمْ قُلْتُ نَعَمْ يَا رَبِّ فَقَالَ لِي التَّفْتُ عَنْ

يَمِينِ الْعَرْشِ فَالْتَفَتُ فَإِذَا أَنَا بِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَفَاطِمَةَ عَلَيْهَا وَ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا
 وَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا وَ جَعْفَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا وَ مُوسَى بْنِ
 جَعْفَرٍ عَلَيْهِمَا وَ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى عَلَيْهِمَا وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا وَ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا وَ
 الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا وَ الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِمَا فِي ضَحَضَاحٍ مِنْ نُورٍ قِيَامٌ يُصَلُّونَ وَ [هُوَ] فِي
 وَسَطِهِمْ [يَعْنِي] الْمَهْدِيِّ عَلَيْهِمَا يُضِيءُ كَأَنَّهُ كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ عَلَيْهِمَا هَؤُلَاءِ
 الْحُجَجُ (وَ هُوَ الثَّابِرُ) مِنْ عِزَّتِكَ فَوَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي (إِنَّهُ النَّاصِرُ) لِأَوْلِيَائِي وَ
 الْمُنتَقِمُ مِنْ أَعْدَائِي (وَ لَهُمُ الْحُجَّةُ الْوَاجِبَةُ) وَ بِهِمْ يُمَسِّكُ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ ﴿أَنْ تَقَعَ
 عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ ١٠٧٥

پیامبر اکرم ﷺ فرمود: در شب معراج خداوند به من وحی کرد ﴿أَمَّنَ الرَّسُولُ
 بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ﴾ ١٠٧٦ پیامبر ﷺ ایمان آورد به آنچه بر او نازل شده بود عرضه
 داشتم: پروردگارا مؤمنین نیز ایمان آوردند. فرمود: راست می گوئی یا محمد ﷺ چه
 کسی را در میان امت خود جانشین قرار دادی گفتم بهترین آنها را. فرمود: علی بن
 ابی طالب ﷺ عرضه داشتم: آری. فرمود: یا محمد ﷺ من توجهی به زمین کردم و از
 میان جهانیان تو را برگزیدم و برایت یک اسم از اسم های خود جدا کردم هیچ جا از
 من ذکری نمی شود مگر اینکه تو با من یاد خواهی شد من محمودم و تو محمد ﷺ
 باز دو مرتبه توجه به زمین کردم علی ﷺ را انتخاب نمودم و برای او اسمی از
 اسم های خود جدا کردم من اعلی هستم و او علی ﷺ یا محمد ﷺ من تو و علی ﷺ
 و فاطمه علیها و حسن ﷺ و حسین ﷺ و ائمه ﷺ از فرزندان حسین ﷺ را از سنخ

١٠٧٥. الحج آية ٦٥

١٠٧٦. البقرة آية ٢٨٥

نوری از نور خود آفریدم و ولایت شما را بر اهل آسمانها و اهل زمینها عرضه کردم هر که پذیرفت در نزد من از مؤمنین است و هر که کافر به آن شد نزد من از کافرین است ای محمد! اگر بنده‌ای از بندگانم مرا چنان عبادت کند که همچون مشکی خشک گردد بعد بیاید پیش من با انکار ولایت شما هرگز او را نمی‌آمرزم مگر اقرار به ولایت شما نماید. ای محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مایلی آنها را تماشا کنی؟ عرضه داشتم: آری پروردگارا! فرمود نگاه به راست عرش کن نگاه کردم علی عَلِيٌّ و فاطمه عَاطِمَةُ و حسن حَسَنٌ و حسین حُسَيْنٌ و علی بن الحسین عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ و محمد بن علی مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ و جعفر بن محمد جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ و موسی بن جعفر مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ و علی بن موسی عَلِيُّ بْنُ مُوسَى و محمد بن علی مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ و حسن بن علی حَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ و مهدی مُهْدِيٌّ را در توده‌ای از نور دیدم که ایستاده‌اند و نماز می‌خوانند در وسط آنها مهدی مُهْدِيٌّ همچون ستاره‌ای درخشان می‌درخشد فرمود: ای محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اینها حجت‌های منند با قائم از عترت تو به عزت و جلال این حجت لازم برای اولیای من است و او انتقام‌گیرنده از دشمنانم. به وسیله آنها خدا آسمانها را نگه داشته که بر زمین فرو نریزند مگر با اجازه خودش. ۱۰۷۷

أَعْلَامُ الدِّينِ، لِلدَّيْلَمِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخَدْرِيِّ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا وَعِنْدَهُ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِهِ وَفِيهِمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلِيٌّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ فَقَالَ رَجُلَانِ مِنْ أَصْحَابِهِ فَنَحْنُ نَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا تُقْبَلُ شَهَادَةُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ هَذَا وَشِيعَتِهِ وَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ عَلِيٍّ عَلِيٍّ وَقَالَ لَهُمَا مِنْ عِلْمَةٍ ذَلِكَ أَنْ لَا تَجْلِسَا مَجْلِسَهُ وَلَا تُكْذِبَا قَوْلَهُ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَبْغَضَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

بَعَثَهُ اللَّهُ يَهُودِيًّا وَ لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبْدَ اللَّهِ بَيْنَ الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ أَلْفَ سَنَةٍ ثُمَّ لَقِيَ اللَّهَ
بِغَيْرِ وَلاَئِتِنَا أَكْبَهُ اللَّهُ عَلَيَّ مَنْخَرِيهِ فِي النَّارِ وَ مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَ زَمَانِهِ
مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً وَ اللَّهُ مَا تَرَكَ اللَّهُ الْأَرْضَ مُنْذُ قَبْضِ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا وَ فِيهَا إِمَامٌ
يُهْتَدَى بِهِ حُجَّةٌ عَلَيَّ الْعِبَادِ مَنْ تَرَكَهُ هَلَكَ وَ مَنْ لَزِمَهُ نَجَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فِي بَعْضِ
كُتُبِهِ لِأَعْدِبَنَّ كُلَّ رَعِيَّةٍ أَطَاعَتْ إِمَامًا جَائِرًا وَ إِنْ كَانَتْ بَرَّةً تَقِيَّةً وَ لِأَعْفُونَ عَنْ كُلِّ
رَعِيَّةٍ أَطَاعَتْ إِمَامًا هَادِيًّا وَ إِنْ كَانَتْ ظَالِمَةً مُسِيئَةً وَ مَنْ ادَّعَى الْإِمَامَةَ وَ لَيْسَ
بِإِمَامٍ فَقَدْ افْتَرَى عَلَيَّ اللَّهُ وَ عَلَيَّ رَسُولُهُ ﷺ

ابو سعید خدری گفت پیامبر اکرم ﷺ با چند نفر از اصحاب نشستند بود که
در میان آنها علی بن ابی طالب ﷺ نیز حضور داشت پیامبر ﷺ فرمود: هر که بگوید لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ داخل بهشت می شود دو نفر از اصحاب گفتند: پس ما لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ را که
می گوئیم پیامبر اکرم ﷺ فرمود: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قبول می شود از این و شیعیانش دست
خود را روی سر علی ﷺ گذاشت و به آن دو فرمود: از نشانه های این مطلب آن
است که جای او را نگیرید و سخنش را تکذیب ننمائید. و پیامبر اکرم ﷺ فرمود: هر
که ما اهل بیت را دشمن بدارد خداوند او را یهودی مبعوث می کند اگر بنده ای خدا را
بین رکن و مقام هزار سال پرستش کند بعد به ملاقات خدا برود بدون ولایت ما
خداوند او را با سر در آتش جهنم می اندازد و هر که بمیرد بی آنکه امام زمانش را
بشناسد به نوع مردم جاهلیت مرده به خدا قسم خداوند زمین را از موقعی که آدم ﷺ
قبض روح شد خالی از امام و رهبری که مردم به وسیله او هدایت یابند و حجت بر
مردم باشد نگذاشته هر که او را رها کند هلاک است و هر که پیروش باشد رستگار. و
خداوند در یکی از کتاب های خود فرموده البته عذاب خواهم کرد هر شخصی که پیرو

رهبر و امام ستمگری باشد گر چه آدم نیکوکاری و پرهیزکاری باشد...^{۱۰۷۸}

لي، الأُمالي للصدوق ابْنُ نَاتَانَةَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنِ السَّابِطِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ أَوَّلَ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ الْعَبْدُ إِذَا وَقَفَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ عَنِ الصَّلَوَاتِ الْمَفْرُوضَاتِ وَ عَنِ الزَّكَاةِ الْمَفْرُوضَةِ وَ عَنِ الصِّيَامِ الْمَفْرُوضِ وَ عَنِ الْحَجِّ الْمَفْرُوضِ وَ عَنِ وِلَايَتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عليهم السلام فَإِنْ أَقْرَبَ بَوْلَايَتِنَا ثُمَّ مَاتَ عَلَيْهَا قُبِلَتْ مِنْهُ صَلَاتُهُ وَ صَوْمُهُ وَ زَكَاتُهُ وَ حَجُّهُ وَ إِنْ لَمْ يُقَرَّرْ بَوْلَايَتِنَا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْهُ شَيْئًا مِنْ أَعْمَالِهِ

ساباطی از حضرت صادق عليه السلام نقل کرد که فرمودند: روز قیامت اولین چیزی که از بنده سؤال می‌کند نمازهای واجب و زکات واجب و از روزه واجب از حج واجب و از ولایت ما خانواده است اگر اقرار به ولایت ما کرد و بر همین اعتقاد مُرد نماز و روزه و زکات و حج او قبول می‌شود، اما اگر اقرار به ولایت ما نکرد در پیشگاه پروردگار هیچ یک از اعمالش را قبول نخواهد کرد.^{۱۰۷۹}

حدیث ۲۲: قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ بِلَالٍ الْمُهَلَّبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَاشِدٍ الْأَصْفَهَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ صَبِيحٍ قَالَ حَدَّثَنَا سَالِمُ بْنُ أَبِي سَالِمٍ الْمِصْرِيُّ عَنْ أَبِي هَارُونَ الْعَبْدِيِّ قَالَ كُنْتُ أَرَى رَأْيَ الْخَوَارِجِ لَا رَأْيَ لِي غَيْرُهُ حَتَّى جَلَسْتُ إِلَى أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ أَمَرَ النَّاسَ بِخَمْسٍ فَعَمِلُوا بِأَرْبَعٍ وَ تَرَكُوا

۱۰۷۸. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۲۰۱ باب ۷ أنه لا تقبل الأعمال إلا بالولاية ح ۶۸

۱۰۷۹. الأُمالي (للصدوق) النص ۲۵۶ المجلس الرابع و الأربعون ح ۱۰

وَاحِدَةً- فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا أَبَا سَعِيدٍ مَا هَذِهِ الْأَرْبَعُ الَّتِي عَمِلُوا بِهَا قَالَ الصَّلَاةُ وَ
الزَّكَاةُ وَ الْحَجُّ وَ صَوْمُ شَهْرِ رَمَضَانَ قَالَ فَمَا الْوَاحِدَةُ الَّتِي تَرَكُوهَا قَالَ وَلايَةُ عَلِيٍّ
بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ الرَّجُلُ وَ إِنَّهَا الْمُفْتَرَضَةُ مَعَهُنَّ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ نَعَمْ وَ رَبِّ
الْكَعْبَةِ قَالَ الرَّجُلُ فَقَدْ كَفَرَ النَّاسُ إِذَنْ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ فَمَا ذَنْبِي

حدیث ۲۲: ابوهارون عبدي گوید: که (من در مسأله‌ی امامت) معتقد به نظریه‌ی خوارج بودم و جز آن رأیی نداشتم، تا این‌که با ابوسعید خدری نشستیم و از وی شنیدم که می‌گفت: مردم به پنج چیز مأمور شده، به چهار چیز آن عمل کرده و یکی را رها ساختند. مردی گفت: ابا سعید! آن چهار چیزی که بدان عمل کردند کدام است؟ گفت: نماز، زکات، حج و روزه ماه رمضان. گفت: آن یکی که رهاش نمودند چیست؟ گفت: ولایت علی بن ابی‌طالب علیه السلام آن مرد گفت: ولایت نیز با همان‌ها واجب شمرده شده؟ ابوسعید گفت: آری، به پروردگار کعبه سوگند! آن مرد گفت: بنابراین تمام مردم کافر شدند!... ۱۰۸۰

حدیث ۲۳: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ
الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى الْبَصْرِيُّ عَنْ يَحْيَى الْبَصْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زَكَرِيَّا
الْجَوْهَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَارَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام عَنْ
أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ الصَّادِقِينَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: ... ثُمَّ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صلى الله عليه وآله النَّظَرُ إِلَى عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام عِبَادَةٌ وَ ذِكْرُهُ عِبَادَةٌ وَ لَا يَقْبَلُ إِيمَانُ
عَبْدٍ إِلَّا بِوَلَايَتِهِ وَ الْبَرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِهِ.

حدیث ۲۳: پیامبر رحمت صلی الله علیه و آله: نظر کردن به علی علیه السلام عبادت، یاد او عبادت، و ایمان کسی جز با ولایت او و بیزاری از دشمنانش پذیرفته نشود. ۱۰۸۱

حدیث ۲۴: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عِيسَى رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ مَا جِيلَوِيهِ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدِ الْبَرْقِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانِ السُّلَمِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: نَزَلَ جَبْرَيْلُ عَلَى النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ صلی الله علیه و آله السَّلَامُ يُقْرُوكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ خَلَقْتُ السَّمَاوَاتِ السَّبْعَ وَمَا فِيهِنَّ وَالْأَرْضِينَ السَّبْعَ وَمَنْ عَلَيْهِنَّ وَمَا خَلَقْتُ مَوْضِعاً أَكْبَرَ مِنَ الرُّكْنِ وَالْمَقَامِ وَلَوْ أَنَّ عَبْدًا دَعَانِي هُنَاكَ مِنْذُ خَلَقْتُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ ثُمَّ لَقِينِي جَاحِداً لَوْلَايَةِ عَلِيِّ عليه السلام لَأَكْبَبْتُهُ فِي سَقَرٍ.

حدیث ۲۴: جبرئیل بر پیغمبر صلی الله علیه و آله نازل شد و عرضه داشت: ای محمد صلی الله علیه و آله خدایت سلام می‌رساند و می‌فرماید: من هفت آسمان و آنچه در آنهاست آفریدم و هفت زمین و آنچه بر آنهاست و جایی عظیم‌تر از رکن و مقام نیافریدم و اگر بنده‌ای در آنجا مرا بخواند از روزی که آسمان‌ها و زمین‌ها را آفریدم و منکر ولایت علی علیه السلام مرا ملاقات کند او را با صورت در سقر اندازم. ۱۰۸۲

حدیث ۲۵: قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ عَنْ مُرَّازِمٍ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مَا بَالُ أَقْوَامٍ مِنْ أُمَّتِي إِذَا ذُكِرَ عِنْدَهُمْ إِبْرَاهِيمُ وَ آلُ إِبْرَاهِيمَ اسْتَبَشَرَتْ قُلُوبُهُمْ وَ تَهَلَّلَتْ

۱۰۸۱. الأمالی للصدوق ص ۱۳۸ المجلس ۲۸ ح ۹.

۱۰۸۲. الأمالی للصدوق ص ۴۸۴ المجلس ۷۳ ح ۱۲.

وَجُوهُهُمْ وَإِذَا ذُكِرْتُ وَأَهْلَ بَيْتِي اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُهُمْ وَ كَلَحَتْ وُجُوهُهُمْ وَ الَّذِي
بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا لَوْ أَنَّ رَجُلًا لَقِيَ اللَّهَ بِعَمَلٍ سَبْعِينَ نَبِيًّا ثُمَّ لَمْ يَأْتِ بِوَلَايَةِ أَوْلِي
الْأَمْرِ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ مَا قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفًا وَ لَا عَدْلًا

حدیث ۲۵: مرازم از امام صادق علیه السلام روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:
چه می شود گروهائی از امتم که چون نام ابراهیم علیه السلام و آل ابراهیم علیه السلام نزد آنان برده
شود دل هایشان شاد و چهره هایشان از سرور روشن شود، اما همین که نام من و
اهل بیتم برده شود دل هایشان بیزار و رمیده، و چهره هایشان درهم و گرفته گردد؟! به
آن کس که مرا به حق به پیامبری برانگیخته سوگند اگر مردی با عمل هفتاد پیغمبر
خدا را دیدار کند و ولایت اولی الامر از ما اهل بیت علیهم السلام را نداشته باشد خدا هیچ توبه
و فدیة و کار نیکی را از وی نخواهد پذیرفت. ۱۰۸۳

حدیث ۲۶: حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَاقَانَةَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا
عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ عُمَارَةَ
بْنِ مُوسَى السَّابَاطِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ: مَنْ صَلَّى الصَّلَوَاتِ
الْمَفْرُوضَاتِ فِي أَوَّلِ وَقْتِهَا فَأَقَامَ حُدُودَهَا رَفَعَهَا الْمَلَكُ إِلَى السَّمَاءِ بَيْضَاءَ نَقِيَّةً وَ
هِيَ تَهْتِفُ بِهِ حَفِظَكَ اللَّهُ كَمَا حَفِظْتَنِي وَ اسْتَوَدَعَكَ اللَّهُ كَمَا اسْتَوَدَعْتَنِي
مَلَكًا كَرِيمًا وَ مَنْ صَلَّى بَعْدَ وَقْتِهَا مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ فَلَمْ يُقَمْ حُدُودَهَا رَفَعَهَا
الْمَلَكُ سُودَاءَ مُظْلَمَةً وَ هِيَ تَهْتِفُ بِهِ ضَيَّعْتَنِي ضَيَّعَكَ اللَّهُ كَمَا ضَيَّعْتَنِي وَ لَا
رِعَاكَ اللَّهُ كَمَا لَمْ تَرَعْنِي ثُمَّ قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام إِنَّ أَوَّلَ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ الْعَبْدُ إِذَا وَقَفَ
بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ الصَّلَوَاتُ [عَنِ الصَّلَوَاتِ] الْمَفْرُوضَاتِ وَ عَنِ الزَّكَاةِ

حديث ٢٧: الْمُحَمَّدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ هَاشِمٍ الْغَسَّانِيُّ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ لَيْثِ بْنِ أَبِي سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ أَيُّهَا النَّاسُ الزُّمُوا مَوَدَّتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَإِنَّهُ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ بِوَدْدِنَا دَخَلَ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَتِنَا فَوَ الَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَنْفَعُ عَبْدًا عَمَلُهُ إِلَّا بِمَعْرِفَتِنَا وَوَلَايَتِنَا

حديث ٢٧: پیامبر ﷺ: سوگند به آن کس که جان محمد بدست اوست عمل هیچ بنده‌ای به او سودی نرساند جز با شناخت و اعتقاد به ولایت ما. ١٠٨٥

حديث ٢٨: أَخْبَرَنَا الشَّيْخُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ شَهْرِيَّارَ الْخَازَنُ بِقِرَاءَتِي عَلَيْهِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ سَنَةَ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ وَخَمْسِمِائَةَ بِمَشْهَدِ مَوْلَانَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو الْفَرَجِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَامِرِ بْنِ عَلَانَ الْمُعَدَّلُ بِالْكُوفَةِ قِرَاءَةً عَلَيْهِ فِي شَهْرِ رَبِيعِ الْأَوَّلِ سَنَةَ أَرْبَعٍ وَسِتِّينَ وَارْبَعِمِائَةَ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ التَّمِيمِيُّ الْأَشْثَانِيُّ قِرَاءَةً عَلَيْهِ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْأَشْثَانِيُّ قِرَاءَةً عَلَيْهِ قَالَ: حَدَّثَنَا عَبَادُ بْنُ يَعْقُوبَ الْأَسَدِيُّ قَالَ: أَخْبَرَنَا حُسَيْنُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ جَعْفَرِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ: ... قَالَ إِنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ خَمْسًا وَ لَمْ يَفْتَرِضْ إِلَّا حَسَنًا جَمِيلًا الصَّلَاةَ وَ الزَّكَاةَ وَ الْحَجَّ وَ الصَّيَّامَ وَ وَلَايَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَعَمِلَ النَّاسُ بِأَرْبَعٍ وَ اسْتَخَفُّوا بِالْخَامِسَةِ وَ اللَّهُ لَا يَسْتَكْمِلُوا الْأَرْبَعَةَ حَتَّى يَسْتَكْمِلُوهَا بِالْخَامِسَةِ.

حدیث ۲۸: حسن بن علی رضی الله عنه فرمود: خدا پنج چیز را واجب نموده و هر چه واجب نماید نیکو و ارزنده است نماز، زکات، حج، روزه، و ولایت ما اهل بیت علیهم السلام، مردم به آن چهار چیز عمل کرده ولی نسبت به پنجمی کوتاهی نمایند به خدا قسم! انجام آن چهار چیز کامل نیست مگر به وسیله پنجمی. ^{۱۰۸۶}

فی الزیارة الجامعه: بِمُؤَالَاتِكُمْ عَلَّمَنَا اللَّهُ مَعَالِمَ دِينِنَا... وَ بِمُؤَالَاتِكُمْ تُقْبَلُ الطَّاعَةُ الْمُفْتَرَضَةُ

در زیارت جامعه کبیره آمده است: خداوند به واسطه موالات و دوستی شما، امور دین را به ما می آموزد.... و اعمال واجب شده بر ما را می پذیرد. ^{۱۰۸۷}

زِيَارَةُ أُخْرَى لَهُ قَدْ تَقَدَّمَ ذِكْرُ الْإِسْتِثْنَانِ فِي أَوَّلِ زِيَارَتِهِ فَأَغْنَى ذَلِكَ عَنِ الْإِعَادَةِ فِي كُلِّ زِيَارَةٍ: ... مَنْ جَاءَ بِوَلَايَتِكَ وَ اعْتَرَفَ بِإِمَامَتِكَ قَبِلَتْ أَعْمَالُهُ
در زیارت امام زمان علیه السلام می خوانیم: هر که ولایت تو را بپذیرد و معترف به امامت تو باشد اعمالش پذیرفته گردد. ^{۱۰۸۸}

حدیث ۲۹: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّارُ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمَنْقَرِيِّ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثِ النَّخَعِيِّ الْقَاضِي قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عليه السلام يَقُولُ: إِنَّ عَلِيًّا عليه السلام كَانَ يَقُولُ لَا خَيْرَ فِي الدُّنْيَا إِلَّا لِأَحَدٍ

۱۰۸۶. بشارة المصطفى لشيعة المرتضى ج ۲ ص ۱۰۸ إن أمير المؤمنين فاروق الأمة و يعسوب المؤمنين ح ۲

۱۰۸۷. من لا يحضره الفقيه ج ۲ زیارة جامعۀ لجمیع الأئمة ص ۶۱۶.

۱۰۸۸. بحار الأنوار ج ۹۹ ص ۹۹ باب ۷ زیارة الإمام المستتر عن الأبصار الحاضر فی قلوب الأخیار

المنتظر فی الليل و النهار الحجة بن الحسن صلوات الله علیهما فی السرداب و غیره.

رَجُلَيْنِ رَجُلٍ يَزْدَادُ كُلَّ يَوْمٍ إِحْسَانًا وَ رَجُلٍ يَتَدَارَكُ سَيِّئَةً بِالتَّوْبَةِ وَ أَنَّى لَهُ بِالتَّوْبَةِ وَ
اللَّهِ لَوْ سَجَدَ حَتَّى يَنْقَطِعَ عُنُقُهُ مَا قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ إِلَّا بِوَلَايَتِنَا.

۶۳۳

حدیث ۲۹: امیرالمومنین (علیه السلام): خیری در دنیا نیست مگر برای دو نفر، مردی که هر روز بر نیکی‌های خود می‌افزاید، و مردی که بعد از گناه توبه می‌کند و کجا او می‌تواند توبه کند، به خدا سوگند! اگر به اندازه‌ای سجده کند که گردنش قطع شود خدا توبه او را قبول نکرده مگر این‌که به ولایت ما معتقد باشد. ۱۰۸۹

حدیث ۳۰: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ [وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ] عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمَنْقَرِيِّ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) قَالَ: قَالَ إِنْ قَدَرْتُمْ أَنْ لَا تُعْرِفُوا فَأَفْعَلُوا وَ مَا عَلَيْكَ إِنْ لَمْ يُشْنِ النَّاسُ عَلَيْكَ وَ مَا عَلَيْكَ أَنْ تَكُونَ مَذْمُومًا عِنْدَ النَّاسِ إِذَا كُنْتَ مَحْمُودًا عِنْدَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِنْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) كَانَ يَقُولُ لَا خَيْرَ فِي الدُّنْيَا إِلَّا لِأَحَدٍ رَجُلَيْنِ رَجُلٍ يَزْدَادُ فِيهَا كُلَّ يَوْمٍ إِحْسَانًا وَ رَجُلٍ يَتَدَارَكُ مِنْئِثِهِ بِالتَّوْبَةِ وَ أَنَّى لَهُ بِالتَّوْبَةِ فَوَ اللَّهُ أَنْ لَوْ سَجَدَ حَتَّى يَنْقَطِعَ عُنُقُهُ مَا قَبِلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْهُ عَمَلًا إِلَّا بِوَلَايَتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَلَا وَ مَنْ عَرَفَ حَقَّنَا أَوْ رَجَا الثَّوَابَ بِنَا وَ رَضِيَ بِقُوْتِهِ نِصْفَ مَدٍّ كُلِّ يَوْمٍ وَ مَا يَسْتُرُ بِهِ عَوْرَتَهُ وَ مَا أَكَنَ بِهِ رَأْسَهُ وَ هُمْ مَعَ ذَلِكَ وَ اللَّهُ خَائِفُونَ وَ جُلُونَ وَ دُؤَا أَنَّهُ حَظَّهُمْ مِنَ الدُّنْيَا وَ كَذَلِكَ وَ صَفَّهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ حَيْثُ يَقُولُ ﴿وَ الَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَ قُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ﴾ مَا الَّذِي آتَوْا بِهِ آتَوْا وَ اللَّهُ بِالطَّاعَةِ مَعَ الْمَحَبَّةِ وَ الْوَلَايَةِ وَ هُمْ فِي ذَلِكَ خَائِفُونَ أَنْ لَا يُقْبَلَ

مِنْهُمْ وَ لَيْسَ وَ اللّٰهُ خَوْفُهُمْ خَوْفَ شَيْءٍ فِيمَا هُمْ فِيهِ مِنْ إِصَابَةِ الدِّينِ وَ لَكِنَّهُمْ
 خَافُوا أَنْ يَكُونُوا مُقْصِرِينَ فِي مَحَبَّتِنَا وَ طَاعَتِنَا ثُمَّ قَالَ إِنْ قَدَرْتِ أَنْ لَا تَخْرُجَ
 مِنْ بَيْتِكَ فَافْعَلْ فَإِنَّ عَلَيْكَ فِي خُرُوجِكَ أَنْ لَا تَغْتَابَ وَ لَا تَكْذِبَ وَ لَا تَحْسُدَ
 وَ لَا تُرَائِي وَ لَا تَتَصَنَّعَ وَ لَا تُدَاهِنَ ثُمَّ قَالَ نِعْمَ صَوْمَعَةُ الْمُسْلِمِ بَيْتُهُ يَكْفِي فِيهِ
 بَصْرُهُ وَ لِسَانُهُ وَ نَفْسُهُ وَ فَرْجُهُ إِنْ مَنْ عَرَفَ نِعْمَةَ اللّٰهِ بِقَلْبِهِ اسْتَوْجَبَ الْمَزِيدَ
 مِنْ اللّٰهِ عَزَّ وَ جَلَّ قَبْلَ أَنْ يُظْهَرَ شُكْرُهَا عَلَى لِسَانِهِ وَ مَنْ ذَهَبَ يَرَى أَنْ لَهُ
 عَلَى الْآخِرِ فَضْلًا فَهُوَ مِنَ الْمُسْتَكْبِرِينَ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّمَا يَرَى أَنْ لَهُ عَلَيْهِ فَضْلًا
 بِالْعَافِيَةِ إِذَا رَأَهُ مُرْتَكِبًا لِلْمَعَاصِي فَقَالَ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ فَلَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ قَدْ غُفِرَ
 لَهُ مَا أَتَى وَ أَنْتَ مَوْقُوفٌ مُحَاسِبٌ أَمَا تَلَوْتَ قِصَّةَ سَحْرَةِ مُوسَى عليه السلام ثُمَّ قَالَ كَمْ
 مِنْ مَعْرُورٍ بِمَا قَدْ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ كَمْ مِنْ مُسْتَدْرَجٍ بِسِتْرِ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَ كَمْ مِنْ
 مَفْتُونٍ بِشَاءِ النَّاسِ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنِّي لِأَرْجُو النَّجَاةَ لِمَنْ عَرَفَ حَقَّقْنَا مِنْ هَذِهِ
 الْأُمَّةِ إِلَّا لِأَحَدٍ ثَلَاثَةٍ صَاحِبِ سُلْطَانٍ جَابِرٍ وَ صَاحِبِ هَوَى وَ الْفَاسِقِ
 الْمُعْلَنِ ثُمَّ تَلَا قُلْ ﴿إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ﴾ ثُمَّ قَالَ يَا حَفْصُ
 الْحُبُّ أَفْضَلُ مِنَ الْخَوْفِ ثُمَّ قَالَ وَ اللّٰهُ مَا أَحَبَّ اللّٰهُ مَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا وَ وَالَى
 غَيْرَنَا وَ مَنْ عَرَفَ حَقَّقْنَا وَ أَحَبَّنَا فَقَدْ أَحَبَّ اللّٰهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فَبَكَى رَجُلٌ فَقَالَ
 أَتَبَكَى لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ كُلَّهُمْ اجْتَمَعُوا يَتَضَرَّعُونَ إِلَى اللّٰهِ عَزَّ وَ
 جَلَّ أَنْ يُنْجِيكَ مِنَ النَّارِ وَ يُدْخِلَكَ الْجَنَّةَ لَمْ يُشَفَّعُوا فِيكَ [ثُمَّ كَانَ لَكَ قَلْبٌ حَيٌّ
 لَكُنْتَ أَخْوَفَ النَّاسِ لِلّٰهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي تِلْكَ الْحَالِ] ثُمَّ قَالَ لَهُ يَا حَفْصُ كُنْ ذَنْبًا
 وَ لَا تَكُنْ رَأْسًا يَا حَفْصُ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلى الله عليه وسلم مَنْ خَافَ اللّٰهَ كَلَّ لِسَانُهُ ثُمَّ قَالَ بَيْنَا

مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عليه السلام يَعِظُ أَصْحَابَهُ إِذْ قَامَ رَجُلٌ فَشَقَّ قَمِيصَهُ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ
 جَلَّ إِلَيْهِ يَا مُوسَى قُلْ لَهُ لَا تَشُقَّ قَمِيصَكَ وَ لَكِنْ اشرحْ لِي عَنْ قَلْبِكَ ثُمَّ قَالَ مَرَّ
 مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عليه السلام بِرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ وَ هُوَ سَاجِدٌ فَأَنْصَرَفَ مِنْ حَاجَتِهِ وَ
 هُوَ سَاجِدٌ عَلَى حَالِهِ فَقَالَ لَهُ مُوسَى عليه السلام لَوْ كَانَتْ حَاجَتُكَ بِيَدِي لَقَضَيْتُهَا لَكَ
 فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ يَا مُوسَى لَوْ سَجَدَ حَتَّى يَنْقَطِعَ عُنُقُهُ مَا قَبَلْتُهُ حَتَّى
 يَتَحَوَّلَ عَمَّا أَكْرَهُ إِلَى مَا أُحِبُّ.

حدیث ۳۰: حفص بن غیاث از امام صادق عليه السلام روایت کند که حضرت
 فرمود: اگر می‌توانید کاری کنید که شناخته نشوید و معروف نگردید! باکی بر تو
 نیست (یا چه می‌شود) اگر مردم مدح و ثنای تو را نگویند، و باکی بر تو نیست (یا
 چه می‌شود) اگر مورد نکوهش مردم باشی در صورتی که در پیشگاه خدای تبارک
 و تعالی ستوده و روسفید باشی؟ همانا امیر مؤمنان عليه السلام چنان بود که می‌فرمود:
 خیری در دنیا نیست جز برای یکی از دو مرد، یکی مردی که در هر روز خود کار
 نیکی به کردارهای خود بیفزاید، و دیگر مردی که تهیه مرگ خود را با توبه و
 بازگشت ببیند، ولی از کجا می‌تواند توبه کند، به خدا سوگند! اگر آنقدر سجده کند
 که گردنش بریده شود خدای عز و جل کاری را از او نپذیرد جز به وسیله ولایت و
 دوستی ما خاندان. آگاه باشید که هر که ما را بشناسد یا امید پاداش نیک به وسیله
 ما داشته باشد در خوراک خود به نیم مدّ (تقریباً پنج سیر) راضی (یعنی از دنیا به
 مقدار کمی هم قانع است) و در پوشاک بدان چه عورتش را بیوشاند و سرش را
 سرپوش باشد و با این حال به خدا سوگند! ترسان و هراسانند و دوست دارند که
 بهره‌شان از دنیا همین مقدار باشد، و این چنین خدای عز و جل آنها را در قرآن

توصیف کرده که فرماید ﴿وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ﴾^{۱۰۹۰} و آنان که آنچه وظیفه بندگی و ایمان است به جای آورده و باز از این که (روزی) به خدای خود رجوع می‌کنند دل‌هاشان ترسان است. به خدا سوگند! آنان فرمانبرداری و دوستی و ولایت ما را دارند و با این حال ترسانند که از آن‌ها پذیرفته نشود، و به خدا سوگند! ترس آنها نه از روی شک و تردیدی است که در عقیده دینی خود دارند بلکه می‌ترسند که در مورد دوستی و اطاعت ما کوتاهی کرده باشند..... همانا هر که نعمت الهی را به دل دریابد از سوی خداوند عزّ و جلّ سزاوار فزونی نعمت گردد پیش از آنکه زبان به شکر گشاید، و هر که باور یابد که از دیگران برتر است از مستکبران باشد.... من به آن حضرت عرضه داشتیم: (آیا جایز است شخص متدینی که گنهکاری را ببیند و خود را از او برتر داند؟) فقط از نظر اینکه او را مرتکب گناهان می‌بیند و خود را آسوده و دور از آن معاصی می‌بیند خود را برتر از او بداند؟..... فرمود: هیهات! (چگونه چنین عقیده‌ای پیدا می‌کند) با اینکه شاید گناه او آمرزیده شود ولی آن که (خود را از گناهکاران برتر می‌داند) بازداشت شده و مورد بازپرسی قرار گیرد، آیا داستان جادوگران و ساحران (زمان) موسی علیه السلام را نخوانده‌ای (مقصود همان ساحران فرعون است که با اینکه عمری را در حال شرک و کفر بخدا به سر بردند در اثر ایمانی که به موسی علیه السلام آوردند تمام گناهان گذشته‌شان آمرزیده شد و پس از آن نیز بلافاصله به دست فرعون کشته شده و به بهشت جاویدان شتافتند). سپس فرمود: چه بسا کسی که فریفته شده به نعمتی که خدا به او داده و کسی که از پرده پوشی خدا از وی غافل است و کسی که مدح و ستایش مردم او را گول زده است. و چه بسا اشخاصی که به مدح و ثنای مردم (که از او کنند) فریفته گشته است. سپس فرمود: به راستی که من امید نجات دارم برای

کسانی از این امت که حق ما را بشناسند مگر برای سه دسته قدرتمند (و سلطان) ستمگر و شخص هواپرست، آنکه آشکارا بزهکاری و گناه کند. سپس این آیه را خواند ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ بگو اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان دارد^{۱۰۹۱} و به دنبال آن فرمود: ای حفص! محبت و دوستی بهتر از خوف و ترس است. آنگاه فرمود: به خدا سوگند! خدای را دوست ندارد هر که دنیا را دوست داشته و غیر ما را دوست بدارد، و هر که حق ما را بشناسد و ما را دوست دارد حقا که خدای تبارک و تعالی را دوست داشته، پس مردی (که در آنجا بود و از مخالفین بوده و دوستی اهل بیت (علیهم السلام) را نداشته است) به گریه افتاد، حضرت به او فرمود: آیا می‌گیری؟ اگر همه اهل آسمان‌ها و زمین همگی جمع شوند و به درگاه خدای عز و جل زاری کنند که خدا تو را از دوزخ نجات دهد و به بهشتت برَد شفاعتشان در باره تو پذیرفته نخواهد شد [آنگاه اگر تو دل زنده داشته باشی در آن حال بیش از همه مردم از خدای عز و جل خواهی ترسید] سپس فرمود: ای حفص! دم باش و سر مباح (یعنی کاری کن که همیشه در دنبال باشی و جلو نباشی که مسئولیت و مشکلات ریاست زیاد است، چنانچه نظیر این کلام در احادیث دیگری نیز وارد شده، و علامه مجلسی گوید: یعنی پیرو اهل حق باش و سرور اهل باطل مباح). ای حفص! رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمودند: هر که از خدا بترسد زبانش گنگ است. آنگاه فرمود: (روزی) همچنان که موسی بن عمران (علیه السلام) یارانش را موعظه می‌فرمود مردی (که شدیداً تحت تأثیر سخنان موسی واقع شده

۱۰۹۱. قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ
 بگو [ای پیامبر!] اگر خدا را دوست می‌دارید، از من پیروی کنید تا خدا [هم] شما را دوست بدارد و گناهانتان را ببخشد و خدا آمرزنده مهربان است. آل عمران آیه ۳۱

بود) از جا برخاست و پیراهنش را چاک زد، خدای عز و جل به موسی وحی فرمود: ای موسی به این مرد بگو: پیراهنت را چاک زن، بلکه دلت را به روی من باز کن.

حدیث ۳۱: ثُمَّ قَالَ بَيْنَا مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَعِظُ أَصْحَابَهُ إِذْ قَامَ رَجُلٌ فَشَقَّ قَمِيصَهُ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ يَا مُوسَى قُلْ لَهُ لَا تَشُقَّ قَمِيصَكَ وَ لَكِنْ اشْرَحْ لِي عَنْ قَلْبِكَ ثُمَّ قَالَ مَرَّ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ وَ هُوَ سَاجِدٌ فَأَنْصَرَفَ مِنْ حَاجَتِهِ وَ هُوَ سَاجِدٌ عَلَى حَالِهِ فَقَالَ لَهُ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ لَوْ كَانَتْ حَاجَتُكَ بِيَدِي لَقَضَيْتُهَا لَكَ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ يَا مُوسَى لَوْ سَجَدَ حَتَّى يَنْقَطِعَ عَنْقُهُ مَا قَبِلْتُهُ حَتَّى يَتَحَوَّلَ عَمَّا أَكْرَهُ إِلَى مَا أَحَبُّ.

حدیث ۳۱: امام صادق علیه السلام موسی بن عمران علیه السلام از کنار یکی از اصحابش گذشت و او در سجده بود، بعد از انجام کارش برگشت و هنوز او در حال سجده بود، فرمود: اگر حاجت تو در دست من بود آن را برآورده می‌کردم. از طرف خداوند به او خطاب شد: ای موسی! اگر سجده‌اش را به قدری طولانی کند که گردنش جدا گردد او را نمی‌پذیرم تا فکر و قلبش را از آنچه مورد اکراه و ناخشنودی من است به آنچه آن را دوست دارم تغییر دهد. ۱۰۹۲

حدیث ۳۳: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هَمَّامٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَابْنَدَاذَ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ هِلَالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْمَفْضَلِ بْنِ عُمَرَ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: ... قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: ...

يَا مُحَمَّدُ لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبْدًا عَبْدًا حَتَّى يَنْقَطِعَ وَ يَصِيرَ كَالشَّنِّ الْبَالِي ثُمَّ أَتَانِي جَاحِدًا
لَوْلَايَتِهِمْ فَمَا أَسْكَنْتُهُ جَنَّتِي وَ لَا أَظَلَلْتُهُ تَحْتَ عَرْشِي

حدیث ۳۳: رسول خدا ﷺ: خدای متعال فرمود: چه بسا بنده‌ای از بندگانم به قدری مرا عبادت کند که پیکر او از شدت عبادت همچون مَشکی خشکیده گردد، سپس در قیامت در حالی مرا ملاقات کند که ولایت اهل بیت (علیهم السلام) را نپذیرفته، پس من او را هرگز در بهشت خویش اسکان نداده و در زیر سایه‌ی عرشم قرار نمی‌دهم. ۱۰۹۳

حدیث ۳۴: أَشْهَدُ أَنَّ بَوْلَايَتِكَ تُقْبَلُ الْأَعْمَالُ، وَ تُزَكَّى الْأَفْعَالُ، وَ تُضَاعَفُ الْحَسَنَاتُ، فَمَنْ جَاءَ بِبَوْلَايَتِكَ، وَ اعْتَرَفَ بِإِمَامَتِكَ قَبِلَتْ أَعْمَالُهُ، وَ صُدِّقَتْ أَقْوَالُهُ، وَ تَضَاعَفَتْ حَسَنَاتُهُ، وَ مُحِيتْ سَيِّئَاتُهُ، وَ مَنْ عَدَلَ عَنَّا وَ لَايَتَكَ وَ جَهِلَ مَعْرِفَتَكَ وَ اسْتَبَدَلَ بِكَ غَيْرَكَ كَبَهُ اللَّهُ عَلَى مَنْخَرِهِ فِي النَّارِ، وَ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ عَمَلًا، وَ لَمْ يُقِمْ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا.

حدیث ۳۴: در زیارت امام زمان (علیه السلام) می‌خوانیم: شهادت می‌دهم که به ولایت تو اعمال پذیرفته شده و افعال پاکیزه می‌گردند، و حسنات دو چندان شده و سیئات محو می‌گردند، پس هرکه ولایت تو را بپذیرد و به امامت اعتراف نماید اعمالش پذیرفته، گفتارش تصدیق، حسناتش مضاعف و سیئاتش محو می‌گردند. و هرکه ولایت تو را نپذیرد و تو را نشناسد و دیگری را به جای تو برگزیند، خداوند او را به صورت در آتش افکنده و هیچ عملی را از او نپذیرد و در قیامت بدون برقراری میزان اعمال و حساب رسی، او را به آتش اندازد. ۱۰۹۴

۱۰۹۳. کمال الدین ج ۱ ص ۲۵۲ باب ۲۳ نص الله تبارک و تعالی على القائم ع و أنه الثاني عشر من الأئمة ح ۲.

۱۰۹۴. المزار، محمد بن المشهدی ص ۵۸۷ الباب ۹ زیارة مولانا الخلف الصالح صاحب الزمان علیه و علی آباءه السلام، زیارة أخرى له علیه السلام.

٦٤٠
 حديث ٣٤/١: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ وَغَيْرُهُ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ
 زَيْدٍ عَنْ زِيَادِ الْقَنْدِيِّ عَنْ عَمَارِ الْأَسَدِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِهِ تَعَالَى
 ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾ قَالَ وَلَا يَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ أَهْوَى
 بِيَدِهِ إِلَى صَدْرِهِ فَمَنْ لَمْ يَتَوَلَّنَا لَمْ يَرْفَعْ اللَّهُ لَهُ عَمَلًا

حديث ٣٤/١: از امام صادق (عليه السلام) در باره آیه ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ
 الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾ پرسیدم فرمود: ولایت ما خانواده است اشاره به سینه خود کرد هرکه
 ولایت ما را نداشته باشد عمل صالحی از او پذیرفته نیست. ١٠٩٥

حديث ٣٤/٢: وَأَمَّا قَوْلُهُ ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا
 كُفْرَانَ لِسَعِيهِ﴾ وَ قَوْلُهُ ﴿وَ إِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾
 فَإِنَّ ذَلِكَ كُلَّهُ لَا يُعْنِي إِلَّا مَعَ الْإِهْتِدَاءِ وَ لَيْسَ كُلُّ مَنْ وَقَعَ عَلَيْهِ اسْمُ الْإِيمَانِ كَانَ
 حَقِيقًا بِالنَّجَاةِ مِمَّا هَلَكَ بِهِ الْغَوَاةُ وَ لَوْ كَانَ ذَلِكَ كَذَلِكَ لَتَجَتِ الْيَهُودُ مَعَ اعْتِرَافِهَا
 بِالتَّوْحِيدِ وَ إِقْرَارِهَا بِاللَّهِ وَ نَجَا سَائِرِ الْمُقَرَّرِينَ بِالْوَحْدَانِيَّةِ مِنْ إِبْلِيسَ فَمَنْ دُونَهُ فِي
 الْكُفْرِ وَ قَدْ بَيَّنَّ اللَّهُ ذَلِكَ بِقَوْلِهِ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ
 الْأَمْنُ وَ هُمْ مُهْتَدُونَ﴾ وَ بِقَوْلِهِ ﴿الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَ لَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ﴾ وَ
 لِلْإِيمَانِ حَالَاتٌ وَ مَنَازِلٌ يَطُولُ شَرْحُهَا وَ مِنْ ذَلِكَ أَنَّ الْإِيمَانَ قَدْ يَكُونُ عَلَى
 وَجْهَيْنِ إِيْمَانٍ بِالْقَلْبِ وَ إِيْمَانٍ بِاللِّسَانِ كَمَا كَانَ إِيْمَانُ الْمُنَافِقِينَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ
 اللَّهِ لَمَّا قَهَرَهُمُ بِالسَّيْفِ وَ شَمَلَهُمُ الْخَوْفُ فَإِنَّهُمْ آمَنُوا بِالسِّنْتِهِمْ وَ لَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ
 فَالْإِيمَانُ بِالْقَلْبِ هُوَ التَّسْلِيمُ لِلرَّبِّ وَ مَنْ سَلَّمَ الْأُمُورَ لِمَالِكِهَا لَمْ يَسْتَكْبِرْ عَنْ

أَمْرِهِ كَمَا اسْتَكْبَرَ إِبْلِيسُ عَنِ السُّجُودِ لِأَدَمَ وَ اسْتَكْبَرَ أَكْثَرُ الْأُمَّمِ عَنْ طَاعَةِ
 أَنْبِيَائِهِمْ فَلَمْ يَنْفَعَهُمُ التَّوْحِيدُ كَمَا لَمْ يَنْفَعِ إِبْلِيسَ ذَلِكَ السُّجُودُ الطَّوِيلُ فَإِنَّهُ سَجَدَ
 سَجْدَةً وَاحِدَةً أَرْبَعَةَ آلَافِ عَامٍ وَ لَمْ يَرِدْ بِهَا غَيْرَ زُخْرَفِ الدُّنْيَا وَ التَّمَكِينِ مِنَ
 النَّظَرَةِ فَلِذَلِكَ لَا تَنْفَعُ الصَّلَاةُ وَ الصَّدَقَةُ إِلَّا مَعَ الْإِهْتِدَاءِ إِلَى سَبِيلِ النَّجَاةِ وَ
 طُرُقِ الْحَقِّ وَ قَطَعَ اللَّهُ عُنْدَ عِبَادِهِ بِتَبْيِينِ آيَاتِهِ وَ إِرْسَالِ رُسُلِهِ ﴿لَيْتَ لَا يَكُونُ لِلنَّاسِ
 عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ﴾ وَ لَمْ يَخُلْ أَرْضُهُ مِنْ عَالِمٍ بِمَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ الْخَلِيقَةُ وَ
 مُتَعَلِّمٌ عَلَى سَبِيلِ النَّجَاةِ أُولَئِكَ هُمُ الْأَقْلُونَ عَدَدًا وَ قَدْ بَيَّنَّ اللَّهُ ذَلِكَ فِي أُمَّمِ
 الْأَنْبِيَاءِ وَ جَعَلَهُمْ مَثَلًا لِمَنْ تَأَخَّرَ مِثْلَ قَوْلِهِ فِي قَوْمِ نُوحٍ ﴿وَ مَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ﴾
 وَ قَوْلِهِ فِيمَنْ آمَنَ مِنْ أُمَّةِ مُوسَى ﴿وَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَ بِهِ
 يَعْدِلُونَ﴾ وَ قَوْلِهِ فِي حَوَارِيِّ عِيسَى حَيْثُ قَالَ لِسَائِرِ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿مَنْ أَنْصَارِي
 إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ اشْهَدُ بِأَنَا مُسْلِمُونَ﴾ يَعْنِي
 بِأَنَّهُمْ مُسْلِمُونَ لِأَهْلِ الْفَضْلِ فَضْلُهُمْ وَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَمَا أَجَابَهُ
 مِنْهُمْ إِلَّا الْحَوَارِيُّونَ وَ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِلْعِلْمِ أَهْلًا وَ فَرَضَ عَلَى الْعِبَادِ طَاعَتَهُمْ بِقَوْلِهِ
 ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ وَ بِقَوْلِهِ ﴿وَ لَوْ رَدُّوهُ إِلَى
 الرَّسُولِ وَ إِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ﴾ وَ بِقَوْلِهِ ﴿اتَّقُوا اللَّهَ
 وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ وَ بِقَوْلِهِ ﴿وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾
 ﴿وَ أَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا﴾ وَ الْبُيُوتُ هِيَ بُيُوتُ الْعِلْمِ الَّذِي اسْتُودِعَتْهُ الْأَنْبِيَاءُ وَ
 أَبْوَابُهَا أَوْصِيَاءُهُمْ فَكُلُّ مَنْ عَمِلَ مِنْ أَعْمَالِ الْخَيْرِ فَجَرَى عَلَى غَيْرِ أَيْدِي أَهْلِ
 الْإِصْطِفَاءِ وَ عُهُودِهِمْ وَ شَرَائِعِهِمْ وَ سُنَنِهِمْ وَ مَعَالِمِ دِينِهِمْ مَرْدُودٌ وَ غَيْرُ مَقْبُولٍ وَ

أَهْلُهُ بِمَحَلِّ كُفْرٍ وَإِنْ شَمِلَتْهُمْ صِفَةُ الْإِيمَانِ أَلَمْ تَسْمَعْ إِلَى قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ﴾ فَمَنْ لَمْ يَهْتَدِ مِنْ أَهْلِ الْإِيمَانِ إِلَى سَبِيلِ النِّجَاةِ لَمْ يُغْنِ عَنْهُ إِيْمَانُهُ بِاللَّهِ مَعَ دَفْعِ حَقِّ أَوْلِيَائِهِ وَ ﴿حَبِطَ عَمَلُهُ وَ هُوَ فِي الْأَخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ وَ كَذَلِكَ قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ ﴿فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ إِيْمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ وَ هَذَا كَثِيرٌ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْهُدَايَةُ هِيَ الْوَلَايَةُ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿وَ مَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمْ الْغَالِبُونَ﴾ وَ الَّذِينَ آمَنُوا فِي هَذَا الْمَوْضِعِ هُمُ الْمُؤْتَمِنُونَ عَلَى الْخَلَائِقِ مِنَ الْحُجَجِ وَ الْأَوْصِيَاءِ فِي عَصْرِ بَعْدَ عَصْرِ

حدیث ۳۴/۲: و اما دو آیه ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ﴾^{۱۰۹۶} و ﴿وَ إِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾^{۱۰۹۷} عمل صالح فقط با اهداء سامان می یابد، و این طور نیست هر که نام ایمان بر او آمد شایسته نجات و رهایی باشد با اینکه مرتکب اعمال هلاکت بار گردنکشان شده باشد، اگر این گونه بود باید قوم یهود نجات می یافتند، با اینکه اعتراف به توحید داشته و معتقد به الله بودند، و نیز سایر یکتاپرستان نیز باید خلاص و رها می شدند، از ابلیس گرفته تا پائینترین افراد در کفر، و مطلب به خوبی در این آیه مشهود است که ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ يَلْبَسُوا إِيْمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَ هُمْ مُهْتَدُونَ﴾^{۱۰۹۸} و در این آیه ﴿مَنْ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا

۱۰۹۶. الانبیاء آیه ۹۴

۱۰۹۷. طه آیه ۸۲

۱۰۹۸. الانعام آیه ۸۲

بِأَفْوَاهِهِمْ وَ لَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ^{۱۰۹۹} و ایمان حالات و منازلی دارد و شرح آن طول می‌کشد، مثلاً ایمان دو وجه دارد، یکی ایمان به قلب، و یکی ایمان به زبان، مثلاً ایمان منافقین در زمان رسول خدا ﷺ وقتی مقهور شمشیر شده و ترسیدند، به زبان بود، نه با قلوب و دل‌ها، و ایمان قلبی تسلیم پروردگار شدن است، و هر که امور خود را به اربابش تسلیم کند از فرمانش استکبار نخواهد نمود، مثل استکبار ابلیس بر سجود آدم (علیه السلام) و بسیاری از امت‌ها از فرمان پیامبرشان استکبار ورزیده، و توحیدشان هیچ مفید فائده نیفتاد، همچنان که آن سجده‌های طولانی ابلیس که یکی از آنها چهار هزار سال طول کشید سودی به او نرساند، چرا که از آن فقط قصد زخرف دنیا و ریا داشت، پس به همین خاطر هیچ نماز و زکاتی جز با اهداء به راه نجات و راه‌های حق سود و نفعی نبخشد. و خداوند با تبیین این آیات و ارسال رسولان جای هیچ عذر و بهانه‌ای را برای خلائق باقی نگذاشته، تا خلائق هیچ حجتی پس از رسولان بر خداوند نداشته باشند، و زمین را از هیچ عالم نیازمند به او یا متعلم بر راه نجات خالی نگذاشته، با اینکه اینان از نظر تعداد بسیار کم و اندکند. و خداوند این موارد را در امت‌های پیامبران بیان داشته و آن را مثلی برای پیشینیان قرار داده است مانند آیه‌ای که در باره قوم نوح فرموده ﴿وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ﴾^{۱۱۰۰} و فرموده‌اش در باره افرادی که از قوم موسی بدو ایمان آوردند ﴿وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَ بِهِ يَعْتَدِلُونَ﴾^{۱۱۰۱} و آیه‌ای که در باره حواریون عیسی خطاب به سائر بنی اسرائیل فرستاده ﴿مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ أَشْهَدُ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾^{۱۱۰۲}

۱۰۹۹. المائدة آية ۴۱

۱۱۰۰. هود آية ۴۰

۱۱۰۱. الاعراف آية ۱۵۹

۱۱۰۲. آل عمران آية ۵۲

مطلب حضرت عیسیٰ (علیه السلام) این بود که معلوم او گردد که کدامیک از ایشان فضل خود را تسلیم اهل فضل نموده و از فرمان پروردگار استکبار نمی‌کنند، و فقط حواریون جواب مثبت دادند، و خداوند در این آیه برای علم اهلی را برگزید و طاعت ایشان را بر همه واجب فرمود که ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾^{۱۱۰۳} و آیه ﴿وَ لَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَ إِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ﴾^{۱۱۰۴} و ﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾^{۱۱۰۵} و ﴿وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾^{۱۱۰۶} و ﴿وَ اتُوا الْبَيْتَ مِنْ أَبْوَابِهَا﴾^{۱۱۰۷} و مراد از بیوت همان علمی است که به پیامبران سپرده، و درب آن بیوت اوصیاء می‌باشند، و هر عمل خیری مانند عهد و حدود و شرائع و سنن، و معالم دین از دستی غیر از دست برگزیدگان انجام شود همه و همه مردود و غیر مقبول است، و اهل آن کافرند، هر چند مشمول صفت ایمان باشند، مگر این آیه را نشنیده‌ای که فرماید ﴿وَ مَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ لَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَ هُمْ كُسَالَى وَ لَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَ هُمْ كَارِهُونَ﴾^{۱۱۰۸} بنا بر این هر مؤمنی که اهتداء به سبیل نجات نشده ایمانش به خدا سودی عایدش نسازد، با اینکه حق اولیای او را دفع و عملشان را نابود کرده، و او در آخرت از زیانکاران خواهد بود، و همچنین است فرموده خداوند که ﴿فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾^{۱۱۰۹} و از این

۱۱۰۳. النساء آیه ۵۹

۱۱۰۴. النساء آیه ۸۳

۱۱۰۵. التوبة آیه ۱۱۹

۱۱۰۶. آل عمران آیه ۷

۱۱۰۷. البقرة آیه ۱۸۹

۱۱۰۸. التوبة آیه ۵۴

۱۱۰۹. غافر آیه ۸۵

موارد در قرآن بسیار است، و هدایت همان ولایت است، همان طور که در این آیه فرموده ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ﴾^{۱۱۱۰} و اهل ایمان در این آیه همان امامانی هستند که خداوند عهد رسول خدا ﷺ را به ایشان سپرده، همان حجّت‌هایی که امین مردم، و در هر زمان از اوصیاء می‌باشند.^{۱۱۱۱}

حدیث ۳۴/۳: عَنْهُ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ قَالَ:.... قَالَ لِي يَا أَبَا مُحَمَّدٍ وَاللَّهِ لَوْ أَنَّ إِبْلِيسَ سَجَدَ لِلَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ بَعْدَ الْمَعْصِيَةِ وَ التَّكْبِيرِ عُمَرُ الدُّنْيَا مَا نَفَعَهُ ذَلِكَ وَ لَا قَبْلَهُ اللَّهُ عَزَّ ذِكْرُهُ مَا لَمْ يَسْجُدْ لِأَدَمَ كَمَا أَمَرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يَسْجُدَ لَهُ وَ كَذَلِكَ هَذِهِ الْأُمَّةُ الْعَاصِيَةُ الْمَفْتُونَةُ بَعْدَ نَبِيِّهَا وَ بَعْدَ تَرْكِهِمُ الْإِمَامَ الَّذِي نَصَبَهُ نَبِيُّهُمْ لَهُمْ فَلَنْ يَقْبَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَهُمْ عَمَلًا وَ لَنْ يَرْفَعَ لَهُمْ حَسَنَةً حَتَّى يَأْتُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ وَ يَتَوَلَّوْا الْإِمَامَ الَّذِي أَمَرُوا بِوَلَايَتِهِ وَ يَدْخُلُوا مِنَ الْبَابِ الَّذِي فَتَحَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ رَسُولُهُ لَهُمْ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ إِنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَى أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ خَمْسَ فَرَائِضَ الصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ وَ الصِّيَامِ وَ الْحَجِّ وَ وَلَايَتِنَا فَرَحَّصَ لَهُمْ فِي أَشْيَاءَ مِنَ الْفَرَائِضِ الْأَرْبَعَةِ وَ لَمْ يُرَخِّصْ لِأَحَدٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فِي تَرْكِ وَلَايَتِنَا لَا وَ اللَّهُ مَا فِيهَا رُخْصَةٌ.

حدیث ۳۴/۳: امام صادق عليه السلام:... ای ابا محمد! بخدا سوگند اگر شیطان پس از آن نافرمانی و تکبری که کرده به اندازه عمر دنیا برای خداوند سجده کند سودی

۱۱۱۰. المائدة آية ۵۶

۱۱۱۱. الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسی ج ۱ ص ۲۴۷ باب احتجاجة على زنديق جاء مستدلا عليه بأى من القرآن متشابهة تحتاج إلى التأويل على أنها تقتضى التناقض و الاختلاف فيه و على أمثاله فى أشياء أخرى

برایش نخواهد داشت و خداوند سجده او را نخواهد پذیرفت تا آن هنگام که خدا به او دستور داد در برابر آدم (عليه السلام) به سجده افتد. همین گونه است همین امت گنه پیشه پس از رهایی پیامبر (صلى الله عليه وآله) و رهبری که پیامبرشان برای آنها گمارده بود به فتنه افتادند. پس خداوند تبارک و تعالی عملی از آنها را نپذیرد و حسنه‌ای از آنها را بالا نبرد تا از همان راهی به درگاهش روند که او مقرر کرده، و از همان امامی پیروی کنند که به پیروی از او مأمور شده‌اند، و از همان دری که خدا و پیامبر به روی آنها گشوده‌اند درآیند. ای ابا محمد! همانا خداوند عزّ و جلّ پنج فریضه را حتمی ساخته است: نماز، زکات، روزه، حج و ولایت ما، و در مواردی چهار فریضه را بدیشان رخصت داده ولی به هیچ روی برای هیچ یک از مسلمانان در ترک ولایت ما رخصتی داده نشده است، نه به خدا سوگند در ولایت ما رخصتی نیست. ۱۱۱۲

وَ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ بَرَّةَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ مَا فَضَّلْنَا عَلَى مَنْ خَالَفْنَا فَوَلَّى اللَّهُ إِيَّيَ الرَّجُلِ مِنْهُمْ أَرْخَى بَالًا وَ أَنْعَمَ عَيْشًا وَ أَحْسَنَ حَالًا وَ أَطْمَعَ فِي الْجَنَّةِ قَالَ فَسَكَتَ عَنِّي حَتَّى كُنَّا بِالْأَبْطَحِ مِنْ مَكَّةَ وَ رَأَيْنَا النَّاسَ يَضْجُونَ إِلَى اللَّهِ قَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ هَلْ تَسْمَعُ مَا أَسْمَعُ قُلْتُ أَسْمَعُ ضَجِيجَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ قَالَ مَا أَكْثَرَ الضَّجِيجَ وَ الْعَجِيجَ وَ أَقَلَّ الْحَجِيجَ وَ الَّذِي بَعَثَ بِالنُّبُوَّةِ مُحَمَّدًا وَ عَجَّلَ بِرُوحِهِ إِلَى الْجَنَّةِ مَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ إِلَّا مِنْكَ وَ مِنْ أَصْحَابِكَ خَاصَّةً قَالَ ثُمَّ مَسَحَ يَدَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَنَظَرْتُ فَإِذَا أَكْثَرَ النَّاسِ خَنَازِيرُ وَ حَمِيرٌ وَ قِرْدَةٌ إِلَّا رَجُلٌ بَعْدَ رَجُلٍ

خرایج: ابا بصیر از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که گفتیم به آن جناب فضل و برتری ما بر مخالفین چیست؟ به خدا قسم! من می بینم بعضی از مخالفین ما آسوده خاطرتر و دارای زندگی بهتر و حال نیکوتری هستند و از ما برای ورود به بهشت طمعشان بیشتر است. ابو بصیر گفت امام علیه السلام جوابی به من نداد تا رسیدم بابطح مکه. در آنجا مشاهده کردیم ضجه و ناله به سوی خدا برداشته اند. امام علیه السلام فرمود: چقدر ناله و فریاد زیاد است و حاجی کم فرمود: قسم به آن خدائی که محمد صلی الله علیه و آله را به نبوت برانگیخته و او را به سوی بهشت برده خداوند قبول نخواهد کرد مگر از تو و یارانت فقط. ابا بصیر گفت: در این موقع دست بر چشم من مالید نگاه کردم اکثر مردم به صورت حیواناتی بودند مگر اندکی از مردم. ۱۱۱۳

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي كَهْمَشٍ عَنْ
الْحَكَمِ أَبِي مُحَمَّدٍ عَنْ عَمْرِو عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام قَالَ:
صَعِدَ عَلَيَّ مِنْبَرِ الْكُوفَةِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ وَ شَهِدَ بِشَهَادَةِ الْحَقِّ ثُمَّ قَالَ إِنَّ
اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله بِالرَّسَالَةِ وَ اخْتَصَّهُ بِالنُّبُوَّةِ وَ أَنْبَأَهُ بِالْوَحْيِ وَ أَنْالَ النَّاسَ وَ
أَنَالَ وَ فِينَا أَهْلَ الْبَيْتِ مَعَاقِلُ الْعِلْمِ وَ أَبْوَابُ الْحِكْمِ وَ ضِيَاءُ الْأَمْرِ فَمَنْ يُحِبَّنَا أَهْلَ
الْبَيْتِ يَنْفَعُهُ إِيْمَانُهُ وَ يُقْبَلُ مِنْهُ عَمَلُهُ وَ مَنْ لَا يُحِبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَلَا يَنْفَعُهُ إِيْمَانُهُ
وَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ عَمَلُهُ وَ لَوْ صَامَ النَّهَارَ وَ قَامَ اللَّيْلَ.

امیرالمومنین از منبر مسجد کوفه بالا رفت و حمد و ثنای الهی را بجا آورده
همانا خداوند محمد صلی الله علیه و آله را به پیامبری مخصوص داشت و به رسالت او را برگزید و
به وحی او را آگاه کرد، و او رسانید به مردم آنچه رساندنی بود، و پیش ما خاندان

است پناه‌گاههای دانش و درهای حکمت و روشنی دین، پس هر که ما را دوست بدارد ایمانش به او سود بخشد، و کردارش پذیرفته شود، و هر که ما را دوست ندارد ایمانش به وی سود ندهد، و عمل او پذیرفته نگردد اگر چه در شب و روز به ایستادن (به نماز) و روزه داری کوشش و رنج برد. ۱۱۱۴

حدیث ۷۰: جَمَاعَةٌ عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ، عَنْ أَحْمَدُ بْنُ عَيْسَى بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَرَاءِ الْكَبِيرِ سَنَةَ عَشْرِ وَ ثَلَاثِينَ، عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ إِسْمَاعِيلِ الْأَنْبَارِيِّ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ، عَنْ مُعْتَبِ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْلِمٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ، قَالَ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هَلْ لِلْجَنَّةِ مَنْ ثَمَنٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ مَا ثَمَنُهَا قَالَ ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ يَقُولُهَا الْعَبْدُ مُخْلِصًا بِهَا قَالَ وَ مَا إِخْلَاصُهَا قَالَ الْعَمَلُ بِمَا بُعِثْتُ بِهِ فِي حَقِّهِ وَ حُبُّ أَهْلِ بَيْتِي قَالَ فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي وَ إِنَّ حُبَّ أَهْلِ الْبَيْتِ لَمِنْ حَقِّهَا قَالَ إِنَّ حُبَّهُمْ لِأَعْظَمُ حَقِّهَا

حدیث ۷۰: معتب غلام حضرت صادق رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ از آن جناب از پدرش نقل کرد که مرد عربی خدمت پیامبر اکرم رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رسید عرضه داشت: یا رسول الله رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ آیا بهشت بهائی دارد؟ (که بدهیم و بخیریم) فرمود: آری، پرسید: بهای بهشت چیست؟ فرمود: با اخلاص بگوید ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ عرضه داشت: با اخلاص گفتن آن یعنی چه. فرمود: عمل به آنچه مرا در این مورد برانگیخته‌اند و دوستی اهل بیت. عرضه داشت: پدر و مادرم فدایتان باد، آیا دوستی اهل بیت شما نیز از حقوق ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ است فرمود:

۱۱۱۴. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۳۶۴ باب ۱۹ باب ما جاء عن الأئمة من أحادیث رسول الله التي صارت إلى العامة و ما خصوا به من دونهم ح ۹

دوستی اهل بیت من از بزرگترین حق این جمله است. ۱۱۱۵

۶۴۹

حدیث ۷۱: حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَاقَانَةَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ مُوسَى السَّابَاطِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ أَوَّلَ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ الْعَبْدُ إِذَا وَقَفَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ عَنِ الصَّلَوَاتِ الْمَفْرُوضَاتِ وَ عَنِ الزَّكَاةِ الْمَفْرُوضَةِ وَ عَنِ الصِّيَامِ الْمَفْرُوضِ وَ عَنِ الْحَجِّ الْمَفْرُوضِ وَ عَنِ وِلَايَتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَإِنْ أَقْرَبَ بَوْلَايَتِنَا ثُمَّ مَاتَ عَلَيْهَا قُبِلَتْ مِنْهُ صَلَاتُهُ وَ صَوْمُهُ وَ زَكَاتُهُ وَ حُجَّتُهُ وَ إِنْ لَمْ يُقَرَّرْ بَوْلَايَتِنَا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْهُ شَيْئاً مِنْ أَعْمَالِهِ.

حدیث ۷۱: ساباطی از امام صادق عليه السلام نقل کرد که فرمود: روز قیامت اولین چیزی که از بنده سؤال می‌کند نمازهای واجب و زکات واجب و از روزه واجب از حج واجب و از ولایت ما خانواده است اگر اقرار به ولایت ما کرد و بر همین اعتقاد مُرد نماز و روزه و زکات و حج او قبول می‌شود اما اگر اقرار به ولایت ما نکرد در پیشگاه پروردگار هیچ یک از اعمالش را قبول نخواهد کرد. ۱۱۱۶

حدیث ۷۲: أَبُو حَازِمٍ فِي خَبَرٍ قَالَ رَجُلٌ لِرِزِّ بْنِ الْعَابِدِينَ عليه السلام: ... قَالَ مَا سَبَبُ قَبُولِهَا قَالَ وِلَايَتِنَا وَ الْبِرَاءةُ مِنْ أَعْدَائِنَا

۱۱۱۵. الأمالی للطوسی ص ۵۸۳ مجلس ۲۴ مجلس يوم الجمعة التاسع من ربيع الأول سنة سبع و خمسين و أربعمائة ح ۱۲.

۱۱۱۶. الأمالی للصدوق ص ۲۵۶ المجلس الرابع و الأربعون ح ۱۰.

حدیث ۷۲: از امام سجاد علیه السلام سؤال شد سبب قبولی نماز چیست؟ حضرت فرمودند: ولایت ما و بیزاری از دشمنان ما، باعث قبولی نماز است. ^{۱۱۱۷}

حدیث ۷۳: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ [الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ] عَنِ السُّنْدِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ ﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾ قَالَ أَلَا تَرَى كَيْفَ اشْتَرَطَ وَ لَمْ تَنْفَعُهُ التَّوْبَةُ أَوْ الْإِيمَانُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ حَتَّى اهْتَدَى وَاللَّهُ لَوْ جَهَدَ أَنْ يَعْمَلَ مَا قُبِلَ مِنْهُ حَتَّى يَهْتَدِيَ قَالَ قُلْتُ إِلَى مَنْ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ قَالَ إِلَيْنَا

حدیث ۷۳: حارث بن یحیی از امام باقر علیه السلام در باره آیه ﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾ فرمود: دقت می‌کنید چگونه شرط شده، توبه و ایمان و عمل صالح برایش سودی ندارد مگر وقتی که هدایت یابد. قسم به خدا اگر کوشش خود را به کار برد که عمل کند از او نمی‌پذیرند مگر وقتی هدایت یابد. گفتم: هدایت به سوی چه کسی؟ فرمود: به سوی ما. ^{۱۱۱۸}

حدیث ۷۴: سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ مُعَاذِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: نَظَرْتُ إِلَى الْمَوْقِفِ وَالنَّاسِ فِيهِ كَثِيرٌ فَدَنَوْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقُلْتُ إِنَّ أَهْلَ الْمَوْقِفِ كَثِيرٌ قَالَ فَضَرَبَ بَبَصْرِهِ فَأَدَارَهُ فِيهِمْ ثُمَّ قَالَ أَدْنُ مِنِّي يَا بَا عَبْدِ اللَّهِ فَدَنَوْتُ مِنْهُ فَقَالَ غُثَاءٌ يَأْتِي بِهِ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَاللَّهُ مَا الْحَجُّ إِلَّا لَكُمْ لَا وَاللَّهِ مَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ إِلَّا مِنْكُمْ

۱۱۱۷. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام لابن شهر آشوب ج ۴ ص ۱۳۱ فصل فی المقدمات ح ۱۴.

۱۱۱۸. تفسیر القمی ج ۲ ص ۶۱ [سورة طه (۲۰): آیه ۸۲] ح ۹.

حدیث ۷۴: معاذ بن کثیر گفت در عرفات تماشا کردم جمعیت زیادی دیدم نزدیک به امام صادق (علیه السلام) رفتم عرضه داشتم: در عرفات جمعیت کثیری شرکت کرده‌اند. چشم به اطراف انداخت سپس فرمود: نزدیک من بیا خدمت آن جناب رفتم. پس گفت: خار و خاشاکی است که موج از این طرف و آن طرف می‌آورد به خدا قسم حج نیست مگر برای شما نه به خدا قسم قبول نمی‌کند خدا مگر از شما.^{۱۱۱۹}

حدیث ۷۵: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْبَرَاءِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ يَعْنِي ابْنَ كَثِيرٍ قَالَ: حَجَجْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ فَلَمَّا صِرْنَا فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ صَعِدَ عَلِيٌّ جَبَلًا فَأَشْرَفَ فَانظَرَ إِلَى النَّاسِ فَقَالَ مَا أَكْثَرَ الضَّجِيجِ وَأَقَلَّ الْحَجِيجِ فَقَالَ لَهُ دَاوُدُ الرَّقِّيُّ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ هَلْ يَسْتَجِيبُ اللَّهُ دُعَاءَ هَذَا الْجَمْعِ الَّذِي أَرَى قَالَ وَيْحَكَ يَا أَبَا سُلَيْمَانَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ الْجَاهِدُ لَوْلَايَةِ عَلِيِّ كَعَابِدٍ وَثِنْ قَالَ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ هَلْ تَعْرِفُونَ مُحِبَّكُمْ وَ مُبْغِضَكُمْ قَالَ وَيْحَكَ يَا أَبَا سُلَيْمَانَ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عَبْدِ يُوَلَّدُ إِلَّا كُتِبَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مُؤْمِنٌ أَوْ كَافِرٌ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَدْخُلُ إِلَيْنَا بَوْلَايَتِنَا وَ بِالْبَرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِنَا فَتَرَى مَكْتُوبًا بَيْنَ عَيْنَيْهِ مُؤْمِنٌ أَوْ كَافِرٌ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ نَعْرِفُ عَدُوَّنَا مِنْ وَلِيِّنَا

حدیث ۷۵: عبد الرحمن بن کثیر: گفت با امام صادق (علیه السلام) به حج رفتم در بین راه امام (علیه السلام) بر فراز کوهی رفت و مردم را از نظر گذرانید. فرمود: چقدر سر و صدا زیاد است ولی حاجی کم است. داود رقی عرضه داشت: یا ابن رسول الله (صلی الله علیه و آله) خداوند دعای این جمعیت را مستجاب می‌کند. فرمود: وای بر تو ای ابا سلیمان

۱۱۱۹. الکافی ج ۸ ص ۲۳۷ حدیث القباب ح ۳۱۸.

خداوند نمی‌آمرزد کسی را که برایش شریک قرار دهد و منکر ولایت علی (علیه السلام) مانند
بت پرست است..... ۱۱۲۰

حدیث ۷۶: عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) فِي جَوَابِ الرَّنْدِيقِ الْمُدَّعِيِ لِلتَّنَاقُضِ
فِي الْقُرْآنِ قَالَ وَ أَمَّا ﴿قَوْلُهُ فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ
لِسَعْيِهِ﴾ وَ قَوْلُهُ ﴿وَ إِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾ فَإِنَّ
ذَلِكَ كُلَّهُ يُغْنِي إِلَّا مَعَ اهْتِدَاءٍ وَ لَيْسَ كُلُّ مَنْ وَقَعَ عَلَيْهِ اسْمُ الْإِيمَانِ كَانَ حَقِيقًا
بِالنَّجَاةِ مِمَّا هَلَكَ بِهِ الْغَوَاةُ وَ لَوْ كَانَ ذَلِكَ كَذَلِكَ لَنَجَّتِ الْيَهُودُ مَعَ اعْتِرَافِهَا
بِالتَّوْحِيدِ وَ إِقْرَارِهَا بِاللَّهِ وَ نَجَا سَائِرِ الْمُقَرَّرِينَ بِالْوَحْدَانِيَّةِ مِنْ إِبْلِيسَ فَمَنْ دُونَهُ
فِي الْكُفْرِ وَ قَدْ بَيَّنَّ اللَّهُ ذَلِكَ بِقَوْلِهِ الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ يَلْبَسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ
لَهُمُ الْأَمْنُ وَ هُمْ مُهْتَدُونَ وَ بِقَوْلِهِ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَ لَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ وَ
لِلْإِيمَانِ حَالَاتٌ وَ مَنَازِلُ يَطُولُ شَرْحُهَا وَ مِنْ ذَلِكَ أَنَّ الْإِيمَانَ قَدْ يَكُونُ عَلَى
وَجْهَيْنِ إِيْمَانٍ بِالْقَلْبِ وَ إِيْمَانٍ بِاللِّسَانِ كَمَا كَانَ إِيْمَانُ الْمُتَافِقِينَ عَلَى عَهْدِ
رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) لَمَّا فَهَرَهُمُ السَّيْفُ وَ شَمَلَهُمُ الْخَوْفُ فَإِنَّهُمْ آمَنُوا بِالسِّنْتِهِمْ وَ لَمْ
تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ فَالْإِيمَانُ بِالْقَلْبِ هُوَ التَّسْلِيمُ لِلرَّبِّ وَ مَنْ سَلَّمَ الْأُمُورَ لِمَالِكِهَا
لَمْ يَسْتَكْبِرْ عَنْ أَمْرِهِ كَمَا اسْتَكْبَرَ إِبْلِيسُ عَنِ السُّجُودِ لِأَدَمَ وَ اسْتَكْبَرَ أَكْثَرُ
الْأُمَّمِ عَنْ طَاعَةِ أَنْبِيَائِهِمْ فَلَمْ يَنْفَعَهُمُ التَّوْحِيدُ كَمَا لَمْ يَنْفَعِ إِبْلِيسَ ذَلِكَ السُّجُودُ
الطَّوِيلُ فَإِنَّهُ سَجَدَ سَجْدَةً وَاحِدَةً أَرْبَعَةَ آلَافٍ عَامٍ لَمْ يَرِدْ بِهَا غَيْرَ زُخْرَفِ الدُّنْيَا

۱۱۲۰. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۵۸ باب ۱۷ باب فی

الائمة ع أنهم المتوسمون فی الأرض و هم الذین ذکر الله فی کتابه يعرفون الناس بسیماهم ح ۱۵

وَالْتَمَكِينَ مِنَ النَّظَرَةِ فَلِذَلِكَ لَا تَنْفَعُ الصَّلَاةُ وَالصَّدَقَةُ إِلَّا مَعَ الْإِهْتِدَاءِ إِلَى سَبِيلِ النَّجَاةِ وَطَرِيقِ الْحَقِّ

حدیث ۷۶: از امیر المؤمنین علیه السلام در جواب مرد کافری که ادعای تناقض در قرآن می‌کرد امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: اما آیه ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ﴾^{۱۱۲۱} و آیه ﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى﴾^{۱۱۲۲} تمام این‌ها سودی ندارد مگر با هدایت و هر که به او نام ایمان را بدهند شایسته نجات نخواهد بود از چیزهایی که موجب هلاکت گمراهان شد. اگر چنین بود باید یهودیان نجات می‌یافتند به واسطه اعترافی که به توحید و اقراری که به خدا دارند و سایر اشخاصی که اقرار به وحدانیت دارند از قبیل شیطان و اشخاص دیگری که از او در کفر پائین‌ترند. این مطلب را خداوند در این آیه بیان نموده ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ﴾^{۱۱۲۳} و این آیه دیگر ﴿الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ﴾^{۱۱۲۴} ایمان دارای حالات و درجاتی است که شرح آن به طول می‌انجامد. از آن جمله ایمان بر دو وجه است ایمان به قلب و ایمان به زبان. چنانچه منافقین در زمان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله همین طور بودند به واسطه نیروی اسلام و ترسی که داشتند با زبان ایمان آوردند ولی در دل ایمان نداشتند. پس ایمان به قلب تسلیم در مقابل خدا است کسی که امور را به خدا واگذارد از دستور او سرپیچی نمی‌کند چنانچه شیطان از سجده برای آدم علیه السلام و بیشتر امت‌ها از اطاعت پیمبران سرپیچی

۱۱۲۱. الانبیاء آیه ۹۴

۱۱۲۲. طه آیه ۸۲

۱۱۲۳. الانعام آیه ۸۲

۱۱۲۴. المائدة آیه ۴۱

کردند توحید برای آن‌ها نفعی نداشت چنانچه برای شیطان سودی نبخشید آن سجده‌های طولانی چون او یک سجده‌اش چهار هزار سال طول کشید چون او نظری جز رسیدن به موقعیت‌های مادی و دنیوی و رسیدن به مقام نداشت در نتیجه نماز و صدقه سودی ندارد مگر با هدایت به راه نجات و طریق حق.^{۱۱۲۵}

حدیث ۷۷: قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام أَعْظَمُ النَّاسِ حَسْرَةً رَجُلٌ جَمَعَ مَالًا عَظِيمًا بِكَدِّ شَدِيدٍ وَ مُبَاشَرَةِ الْأَهْوَالِ وَ تَعَرُّضِ الْأَحْطَارِ ثُمَّ أَفْنَى مَالَهُ صَدَقَاتٍ وَ مَبْرَاتٍ وَ أَفْنَى شَبَابَهُ وَ قُوَّتَهُ فِي عِبَادَاتٍ وَ صَلَوَاتٍ وَ هُوَ مَعَ ذَلِكَ لَا يَرَى لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام حَقَّهُ وَ لَا يَعْرِفُ لَهُ مِنَ الْإِسْلَامِ مَحَلَّهُ وَ يَرَى أَنَّ مَنْ لَا يُعَشِّرُهُ وَ لَا يُعَشِّرُ عَشِيرَ مَعْشَارِهِ أَفْضَلُ مِنْهُ يُوَاقِفُ عَلَى الْحُجَجِ فَلَا يَتَأَمَّلُهَا وَ يَحْتَجُّ عَلَيْهَا بِالْآيَاتِ وَ الْأَخْبَارِ فَيَأْبَى إِلَّا تَمَادِيًا فِي غَيْبِهِ فَذَلِكَ أَعْظَمُ حَسْرَةً مِنْ كُلِّ مَنْ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ صَدَقَاتُهُ مُمَثَّلَةٌ لَهُ فِي مِثَالِ الْأَفَاعِي تَنْهَشُهُ وَ صَلَوَاتُهُ وَ عِبَادَاتُهُ مُمَثَّلَةٌ لَهُ فِي مِثَالِ الزَّبَانِيَةِ تَتَّبَعُهُ حَتَّى تَدْعَهُ إِلَى جَهَنَّمَ دَعَاءً يَقُولُ يَا وَيْلِي أَلَمْ أَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ أَلَمْ أَكُ مِنَ الْمُزَكِّينَ أَلَمْ أَكُ عَنْ أَمْوَالِ النَّاسِ وَ نِسَابِهِمْ مِنَ الْمُتَعَفِّفِينَ فَلَمَّا ذَا دُهِيتُ بِمَا دُهِيتُ فَيَقَالُ لَهُ يَا شَقِيَّ مَا نَفَعَكَ مَا عَمِلْتَ وَ قَدْ ضَيَّعْتَ أَعْظَمَ الْفُرُوضِ بَعْدَ تَوْحِيدِ اللَّهِ وَ الْإِيمَانِ بِنُبُوَّةِ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ضَيَّعْتَ مَا لَزِمَكَ مِنْ مَعْرِفَةِ حَقِّ عَلِيِّ وَ لِيِّ اللَّهِ وَ التَّزَمْتَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْكَ مِنَ الْإِيْتِمَامِ

۱۱۲۵. الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي ج ۱ ص ۲۴۷ احتجاجه ع على زنديق جاء مستدلا عليه بأى من القرآن متشابهة تحتاج إلى التأويل على أنها تقتضى التناقض و الاختلاف فيه و على أمثاله فى أشياء أخرى

بِعَدُوِّ اللَّهِ فَلَوْ كَانَ لَكَ بَدَلٌ أَعْمَالِكَ هَذِهِ عِبَادَةُ الدَّهْرِ مِنْ أَوْلِهِ إِلَى آخِرِهِ وَ بَدَلٌ
صَدَقَاتِكَ الصَّدَقَةُ بِكُلِّ أَمْوَالِ الدُّنْيَا بَلْ بِمِلءِ الأَرْضِ ذَهَبًا لَمَا زَادَكَ ذَلِكَ مِنْ
رَحْمَةِ اللَّهِ إِلَّا بُعْدًا وَمِنْ سَخَطِ اللَّهِ إِلَّا قُرْبًا.

حدیث ۷۷: امام صادق (علیه السلام) فرمود: اندوهناکترین مردم کسی است که ثروت
زیادی را با رنج فراوان و برخورد با هول و هراس‌های زیاد و خطرهای عظیم جمع
کرده باشد بعد این ثروت را در راه صدقه و انفاق در کارهای نیک صرف کند و
جوانی و نیروی خود را در عبادت و نماز به پایان رساند اما حقی برای علی بن ابی
طالب (علیه السلام) قائل نباشد و موقعیت او را در اسلام نشناسد و چنین بیندارد کسی که
یک‌دهم و یک‌دهم از یک‌دهم‌های او ارزش و مقام ندارد (و گمان کند که به جز
پیامبر کسی هست) که از علی (علیه السلام) بهتر باشد برخورد به براهین می‌نماید ولی دقت
نمی‌کند با آیات و اخبار بر او استدلال می‌شود ولی بیشتر در گمراهی خود فرو
می‌رود این چنین شخصی از هر کسی در روز قیامت حسرت و اندوهش بیشتر است.
انفاق‌های او بصورت افعی‌ها برایش مجسم می‌شوند و او را می‌گزند و نمازها و
عباداتش بصورت شعله‌های آتش پیکرش را فرا می‌گیرند و او را به جهنم می‌کشند.
می‌گویند: ای وای مگر من نمازخوان نبودم مگر من زکات نمی‌دادم مگر من از مال و
ناموس مردم پرهیز نداشتم چرا چنین گرفتار و مبتلا شده‌ام. به او می‌گویند ای
بدبخت اعمالت هیچ سودی برایت نخواهد داشت در صورتی که بزرگترین واجب را
بعد از توحید و ایمان به پیامبری حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) (یعنی ولایت امیرالمومنین (علیه السلام)
را) ضایع کرده باشی. آنچه بر تو لازم بود از معرفت به حق علی (علیه السلام) ولی خدا، نابود
کردی و پیرو دشمن خدا شدی که بر تو حرام بود اگر به جای اعمالی که انجام
داده‌ای از اول دنیا تا آخر آن عبادت می‌کردی و به جای صدقه‌های تمام روی زمین

پر از طلا را انفاق می‌کردی جز فاصله و دور شدن از رحمت خدا چیزی نصیب نمی‌شد و پیوسته به خشم خدا نزدیک‌تر می‌شدی. ۱۱۲۶

حدیث ۷۸: رُوِيَ عَنِ الصَّادِقِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: مَرَّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فِي مَسْجِدِ الْكُوفَةِ وَ قَبْرُ مَعَهُ فَرَأَى رَجُلًا قَائِمًا يُصَلِّي فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَا رَأَيْتُ رَجُلًا أَحْسَنَ صَلَاةً مِنْ هَذَا فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ يَا قَبْرُ فَوَ اللَّهُ لَرَجُلٍ عَلَى يَقِينٍ مِنْ وَلَايَتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ خَيْرٌ مِمَّنْ لَهُ عِبَادَةٌ أَلْفَ سَنَةٍ وَ لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ أَلْفَ سَنَةٍ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ حَتَّى يَعْرِفَ وَلَايَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ أَلْفَ سَنَةٍ وَ جَاءَ بِعَمَلٍ اثْنَيْنِ وَ سَبْعِينَ نَبِيًّا مَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ حَتَّى يَعْرِفَ وَلَايَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ إِلَّا أَكْبَهُ اللَّهُ عَلَى مَنْخَرِيهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ

حدیث ۷۸: از امام صادق (عَلَيْهِ السَّلَامُ) از پدر بزرگوارش از جد عزیزش نقل کرد که امیر المؤمنین (عَلَيْهِ السَّلَامُ) با قنبر در مسجد کوفه به مردی برخوردند که ایستاده و نماز می‌خواند قنبر گفت یا امیر المؤمنین (عَلَيْهِ السَّلَامُ) شخصی را ندیده‌ام که بهتر از این مرد نماز بخواند امیر المؤمنین (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فرمود: ای قنبر کسی که یقین به ولایت ما اهل بیت (عَلَيْهِمُ السَّلَامُ) داشته باشد بهتر است از کسی که هزار سال عبادت کند اگر شخصی هزار سال خدا را عبادت کند و عمل هفتاد و دو پیامبر را انجام دهد خداوند از او نمی‌پذیرد مگر اینکه عارف به ولایت ما باشد و گر نه او را به صورت در آتش جهنم می‌افکند. از رسول خدا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) شنیدم که فرمود: یا علی! قسم به آن‌که مرا به پیامبری برگزید و از تمام مردم برترم نمود اگر بنده‌ای خدا را هزار سال عبادت کند از او نخواهد پذیرفت مگر با ولایت تو و ولایت ائمه (عَلَيْهِمُ السَّلَامُ) از فرزندان و ولایت تو پذیرفته نمی‌شود مگر با

۱۱۲۶. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۴۰ [سورة الفاتحة (۱): آية ۵] ح ۱۷

بیزاری از دشمنان و دشمنان ائمه علیهم السلام از فرزندان این خیر را برایم جبرئیل علیه السلام آورد هرکه مایل است ایمان آورد و هرکه می خواهد کافر شود. ۱۱۲۷

خوشاوندی با رسول خدا صلی الله علیه و آله بدون عمل صالح سودی ندارد

حدیث ۳۵: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ السَّنَائِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْفَيْضِ صَالِحُ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ أَبِي حَمَادٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءُ الْبَغْدَادِيُّ قَالَ: كُنْتُ بِخُرَّاسَانَ مَعَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرُّضَائِيِّ فِي مَجْلِسِهِ وَ زَيْدُ بْنُ مُوسَى حَاضِرٌ قَدْ أَقْبَلَ عَلَيَّ جَمَاعَةٌ فِي الْمَجْلِسِ يَفْتَخِرُونَ عَلَيْهِمْ وَيَقُولُونَ نَحْنُ وَ نَحْنُ وَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام مُقْبِلٌ عَلَيَّ قَوْمٌ يُحَدِّثُهُمْ فَسَمِعَ مَقَالََةَ زَيْدٍ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَقَالَ يَا زَيْدُ أَا غَرَّكَ قَوْلُ نَاقِلِي الْكُوفَةِ إِنَّ فَاطِمَةَ أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَحَرَّمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَهَا عَلَيَّ النَّارُ فَوَ اللَّهُ مَا ذَاكَ إِلَّا لِلْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ وُلِدَ بَطْنُهَا خَاصَّةً فَأَمَّا أَنْ يَكُونَ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عليه السلام يُطِيعُ اللَّهَ وَ يَصُومُ نَهَارَهُ وَ يَقُومُ لَيْلَهُ وَ تَعَصِيهِ أَنْتَ ثُمَّ تَجِئَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَوَاءً لِأَنْتَ أَعَزُّ عَلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْهُ إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عليه السلام كَانَ يَقُولُ لِمُحْسِنِنَا كِفْلَانِ مِنَ الْأَجْرِ وَ لِمُسِيئِنَا ضِعْفَانِ مِنَ الْعَذَابِ قَالَ الْحَسَنُ الْوَشَّاءُ ثُمَّ التَّفَتَ إِلَيَّ فَقَالَ لِي يَا حَسَنُ كَيْفَ تَقْرَأُونَ هَذِهِ الْآيَةَ ﴿ قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ

لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ﴿ فَقُلْتُ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَقْرَأُ ﴿ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ﴾ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَقْرَأُ ﴿ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ﴾ فَمَنْ قَرَأَ ﴿ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ﴾ فَقَدْ نَفَاهُ عَنْ أَبِيهِ فَقَالَ كَلَّا لَقَدْ كَانَ ابْنُهُ وَ لَكِنْ لَمَّا عَصَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ نَفَاهُ عَنْ أَبِيهِ كَذَا مَنْ كَانَ مِنَّا لَمْ يُطِيعِ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَلَيْسَ مِنَّا وَ أَنْتَ إِذَا أَطَعْتَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَأَنْتَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ عليه السلام.

حدیث ۳۵: حسن بن موسی و شاء بغدادی می گوید: در خراسان در محضر حضرت رضا علیه السلام بودم، در محفل ایشان زید بن موسی نیز حضور داشت، زید با گروهی از مجلس سخن گفته و بر آنها فخر می فروخت و می گفت: ما چنینیم، ما چنانیم. امام علیه السلام نیز با گروهی دیگری سخن می گفتند: در این اثنا سخن زید را شنیدند رو به او کرده و فرمودند: ... مگر می شود که موسی بن جعفر علیه السلام خدا را اطاعت کند و روزش را با روزه و شبش را با عبادت سپری کند و تو خدا را معصیت نمایی، آن گاه قیامت هردو در پیشگاه خدا برابر باشید؟ یعنی: تو نزد خداوند متعال از او گرامی تری؟ همانا امام سجاد علیه السلام فرمود: پاداش نیکوکاران از خاندان ما دو برابر و کیفر گناهکاران ما نیز دو برابر خواهد بود. حسن و شاء گوید: سپس حضرت رو به من کرده و فرمود: این آیه را چگونه می خوانید؟ ﴿ قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ﴾^{۱۱۲۸} عرضه داشتم: برخی از مردم چنین می خوانند ﴿ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ﴾ و برخی از آنان ﴿ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ﴾ می خوانند، پس کسی که ﴿ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ﴾ بخواند در حقیقت او را از پدرش ندانسته. حضرت فرمودند: هرگز چنین نیست، بلکه او فرزندش بود، اما وقتی که خدای را معصیت و نافرمانی نمود،

خداوند او را از پدرش ندانست، همچنین است هرکه از خانواده‌ی ما خدا را اطاعت نکند از ما نخواهد بود...^{۱۱۲۹}

آن چه آدمی را از ولایت امه اطهار علیهم السلام خارج می‌کند

حدیث ۳۶: عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْقُرَاطِيسِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: الْأَيِّمَةُ بَعْدَ نَبِيِّنَا اثْنَا عَشَرَ نَجِيْبًا مُفَهَّمُونَ مَنْ نَقَصَ مِنْهُمْ وَاحِدًا أَوْ زَادَ فِيهِمْ وَاحِدًا خَرَجَ مِنْ دِينِ اللَّهِ وَ لَمْ يَكُنْ مِنْ وَّلَايَتِنَا عَلَى شَيْءٍ

حدیث ۳۶: عبد العزیز قراطیسی گوید: امام صادق علیه السلام فرمودند: امامان بعد از پیامبر صلی الله علیه و آله دوازده نفر بوده که همه از برگزیدگان و دانش عطاشدگانند، هر که یکی از آنها را کم و زیاد کند از دین خدا خارج شده و از ولایت ما بهره‌ای ندارد.^{۱۱۳۰}

حدیث ۳۷: رُوِيَ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْحَسَنِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام قَالَ: يَا عَبْدَ الْعَظِيمِ أَبْلُغْ عَنِّي أَوْلِيَايَ السَّلَامَ وَ قُلْ لَهُمْ أَنْ لَا تَجْعَلُوا لِلشَّيْطَانِ عَلَى أَنْفُسِهِمْ سَبِيلًا وَ مُرَّهُمْ بِالصَّدَقِ فِي الْحَدِيثِ وَ آدَاءِ الْأَمَانَةِ وَ مُرَّهُمْ بِالسُّكُوتِ وَ تَرْكِ الْجِدَالِ فِيمَا لَا يَعْنِيهِمْ وَ إِقْبَالَ بَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ وَ الْمُرَاوَرَةَ فَإِنَّ ذَلِكَ قُرْبَةٌ إِلَيَّ وَ لَا يَشْغَلُوا أَنْفُسَهُمْ بِتَمْزِيقِ بَعْضِهِمْ بَعْضًا فَإِنِّي آلَيْتُ عَلَى نَفْسِي أَنَّهُ مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ وَ أَسْخَطَ وَلِيًّا مِنْ أَوْلِيَايَ دَعَوْتُ اللَّهَ لِيُعَذِّبَهُ فِي الدُّنْيَا أَشَدَّ الْعَذَابِ وَ كَانَ فِي

۱۱۲۹. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ج ۲ ص ۲۳۴ باب ۵۸ باب قول الرضا ع لأخيه زيد بن موسى حين افتخر على من في مجلسه و قوله ع فيمن يسىء عشرة الشيعة من أهل بيته و يترك المراقبة ح ۱.
 ۱۱۳۰. الإختصاص ص ۲۳۳ باب في بيان جملة من الحكم و المواعظ و الوصايا عنهم ح ۳۷

الْآخِرَةَ مِنَ الْخَاسِرِينَ وَ عَرَّفَهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ لِمُحْسِنِهِمْ وَ تَجَاوَزَ عَنْ مُسِيئِهِمْ
إِلَّا مَنْ أَشْرَكَ بِي أَوْ آذَى وَلِيًّا مِنْ أَوْلِيَائِي أَوْ أَضْمَرَ لَهُ سُوءًا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ لَهُ
حَتَّى يَرْجِعَ عَنْهُ فَإِنْ رَجَعَ عَنْهُ وَ إِلَّا نُزِعَ رُوحَ الْإِيمَانِ عَنْ قَلْبِهِ وَ خَرَجَ عَنْ
وَلَايَتِي وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ نُصَيْبٌ فِي وَلايَتِنَا وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ ذَلِكَ

حدیث ۳۷: به روایتی از امام رضا علیه السلام که فرمود: ای عبد العظیم!! سلام مرا به
دوستانم برسان و بگو به آنان که شیطان را بر خود راه ندهند و فرمانشان بده به راستی
در حدیث، و پرداخت سپرده و بگو ترک کنند جدال را و خاموش باشند از آنچه سودی
ندارد، و به هم رو آورند و با هم دیدار کنند که مایه‌ی نزدیکی به من است، و همدیگر را
تکه پاره نکنند که من سوگند خوردم هرکه چنین کند و یکی از دوستانم را به خشم آورد
دعا کنم تا خدا او را در دنیا به سختی عذاب کند و در دیگر سرا از زیان‌کاران باشد، و به
آنها بفهمان که خدا نیکان را آمرزد و از بدکاران‌شان درگذرد جز آن‌که برایم شریکی
آورد، (یعنی در امامت) یا بیازارد یکی از دوستانم را، یا بدی او را در دل گیرد که خدا او
را نیامرزد، تا برگردد و اگر برگشت که خوب و گر نه ایمان را از دلش برکند، و از ولایت
من بدر شود، و بهره‌ای از ولایت ما ندارد و پناه به خدا از این وضع. ^{۱۱۳۱}

حدیث ۳۸: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا
مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْبَرْمَكِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ
بْنُ سُلَيْمَانَ الْكُوفِيُّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى عليه السلام
يَقُولُ لَمْ يَزَلِ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَالِمًا قَادِرًا حَيًّا قَدِيمًا سَمِيعًا بَصِيرًا فَقُلْتُ لَهُ يَا
ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنَّ قَوْمًا يَقُولُونَ إِنَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَمْ يَزَلْ عَالِمًا بَعْلَمٌ قَادِرًا بِقُدْرَةٍ وَ حَيًّا

۱۱۳۱. الإختصاص ص ۲۴۷ فی بیان جمله من الحکم و المواعظ و الوصایا عنهم

بِحَيَاةٍ وَ قَدِيمًا بِقَدَمٍ وَ سَمِيعًا بِسَمْعٍ وَ بَصِيرًا بِبَصَرٍ فَقَالَ مَنْ قَالَ بِذَلِكَ وَ دَانَ بِهِ
فَقَدْ اتَّخَذَ مَعَ اللَّهِ آلِهَةً أُخْرَى وَ لَيْسَ مِنْ وَ لَا يَتَنَا عَلَى شَيْءٍ ثُمَّ قَالَ لَمْ يَزَلِ اللَّهُ عَزَّ
وَ جَلَّ عَالِمًا قَادِرًا حَيًّا قَدِيمًا سَمِيعًا بَصِيرًا لِذَاتِهِ تَعَالَى عَمَّا يَقُولُ الْمُشْرِكُونَ وَ
الْمُشَبَّهُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا.

حدیث ۳۸: امام رضا علیه السلام: همیشه خدای تبارک و تعالی دانا و توانا زنده و
قدیم، شنوا و بینا بوده فضل بن سلیمان کوفی گوید: عرضه داشتیم: یا بن رسول الله!
مردمی گویند: همیشه خدا دانا است به علم و تواناست به قدرت و زنده است به
حیات و قدیم است به قدم و شنواست به سمع و بیناست به بصر، فرمود: هر که چنین
گوید و بدان معتقد باشد با خدا خدایان را دیگر شریک کرده و با ولایت، ما سر و
کاری ندارد سپس فرمود: همیشه خدا به ذات خود دانا توانا زنده و قدیم و شنوا و
بیناست و برتر است از آنچه مشرکان و مشبهه گویند بی اندازه. ۱۱۳۲

حدیث ۳۹: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ ابْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرِ الْهَجَرِيِّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ
مَا حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ قَالَ لَهُ سَبْعُ حُقُوقٍ وَاجِبَاتٍ مَا مِنْهُنَّ حَقٌّ إِلَّا وَهُوَ
عَلَيْهِ وَاجِبٌ إِنْ ضَيَّعَ مِنْهَا شَيْئًا خَرَجَ مِنْ وَ لَا يَتَنَا اللَّهُ وَ طَاعَتِهِ وَ لَمْ يَكُنْ لِلَّهِ فِيهِ
مِنْ نَصِيبٍ قُلْتُ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ وَ مَا هِيَ قَالَ يَا مُعَلَّى إِنِّي عَلَيْكَ شَفِيقٌ أَخَافُ
أَنْ تُضَيِّعَ وَ لَا تَحْفَظَ وَ تَعْلَمَ وَ لَا تَعْمَلَ قَالَ قُلْتُ لَهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ قَالَ أَيْسَرُ حَقٌّ
مِنْهَا أَنْ تُحِبَّ لَهُ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَ تَكْرَهُ لَهُ مَا تَكْرَهُ لِنَفْسِكَ وَ الْحَقُّ الثَّانِي أَنْ
تَجْتَنِبَ سَخَطَهُ وَ تَتَّبِعَ مَرْضَاتَهُ وَ تُطِيعَ أَمْرَهُ وَ الْحَقُّ الثَّلَاثُ أَنْ تُعِينَهُ بِنَفْسِكَ وَ

مَالِكَ وَ لِسَانِكَ وَ يَدِكَ وَ رِجْلِكَ وَ الْحَقُّ الرَّابِعُ أَنْ تَكُونَ عَيْنَهُ وَ دَلِيلَهُ وَ مِرَاتَهُ وَ
 الْحَقُّ الْخَامِسُ لَا تَشْبَعُ وَ يَجُوعُ وَ لَا تَرَوَى وَ يَظْمَأُ وَ لَا تَلْبَسُ وَ يَعْرِى وَ الْحَقُّ
 السَّادِسُ أَنْ يَكُونَ لَكَ خَادِمٌ وَ لَيْسَ لِأَخِيكَ خَادِمٌ فَوَاجِبٌ أَنْ تَبْعَثَ خَادِمَكَ
 فَيَغْسِلَ ثِيَابَهُ وَ يَصْنَعَ طَعَامَهُ وَ يَمَهَّدَ فِرَاشَهُ وَ الْحَقُّ السَّابِعُ أَنْ تُبِرَّ قَسَمَهُ وَ
 تُجِيبَ دَعْوَتَهُ وَ تَعُودَ مَرِيضَهُ وَ تَشْهَدَ جَنَازَتَهُ وَ إِذَا عَلِمْتَ أَنَّ لَهُ حَاجَةً تُبَادِرُهُ
 إِلَى قَضَائِهَا وَ لَا تُلْجِئُهُ أَنْ يَسْأَلَكَهَا وَ لَكِنْ تُبَادِرُهُ مُبَادِرَةً فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ
 وَصَلْتَ وَلايَتِكَ بِوَلايَتِهِ وَ وَلايَتَهُ بِوَلايَتِكَ

حدیث ۳۹: به سندش تا معلى بن خنيس كه گفتيم: به امام ششم (عليه السلام) حق
 مسلمان بر مسلمان چيست؟ فرمود: هفت حق لازم كه هر کدام بر او واجبند و اگر
 يكى را هم نادیده گیرد از ولايت و طاعت خدا به در شود، و خدا را از او بهره
 بندگی نباشد، عرضه داشتيم: قربانت آنها چيستند؟ فرمود: اى معلى من بر تو نگرانم
 مى ترسم. نادیده گیری و منظور نداری بدانى و به كار نبندی، گفتيم: لا قوه الا بالله.
 فرمود: كمترین آنها اين كه به خواهی برايش هرچه برای خود خواهی و بد داری
 برايش هرچه برای خود بد داری. و حق دوم: اين كه كناره كنى از خشم او و دنبال
 رضایش باشی و فرمانش را ببرى. حق سوم: اين كه با جان و مال و زبان و دست و
 پايت به او كمك كنى. حق چهارم: اين كه چشم او باشی، رهنمای او باشی و آئینه‌ای
 نمودار او باشی. حق پنجم: اين كه سیر نباشی و او گرسنه، و سیراب نباشی و او
 تشنه و تن پوشیده نباشی و او برهنه. حق ششم: اين كه اگر خدمتكار داری و او
 ندارد باید خدمتكارت را بفرستی تا جامه‌اش را بشوید و خوراكش را بسازد و
 بسترش را بگسترده. حق هفتم: اين كه سوگندش انجام دهی، و دعوتش بپذیری، و
 بیمار شد عیادتش كنى و بر سر مرده او حاضر شوى و چون بدانى نیازی دارد به

انجام آن پیش‌دستی کنی و او را واننداری تا آن را از تو خواهش کند ولی زود پیش‌دستی کن، و چون چنین کردی ولایت خود را به ولایت او وابستی و ولایت او را به ولایت خودت. ۱۱۳۳

حدیث ۴۰: عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَذَاءِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ وَاللَّهِ إِنَّ أَحَبَّ أَصْحَابِي إِلَيَّ أَوْرَعُهُمْ وَأَفْقَهُهُمْ وَأَكْتَمُهُمْ لِحَدِيثِنَا وَإِنَّ أَسْوَأَهُمْ عِنْدِي حَالًا وَأَمَقَّتَهُمُ الَّذِي إِذَا سَمِعَ الْحَدِيثَ يُنْسَبُ إِلَيْنَا وَيُرَوَّى عَنَّا فَلَمْ يَقْبَلْهُ أَشْمَازَ مِنْهُ وَجَحَدَهُ وَكَفَّرَ مَنْ دَانَ بِهِ وَهُوَ لَا يَدْرِي لَعَلَّ الْحَدِيثَ مِنْ عِنْدِنَا خَرَجَ وَالْإِنِّي أَسْنَدَ فَيَكُونُ بِذَلِكَ خَارِجًا مِنْ وِلَايَتِنَا *

حدیث ۴۰: به خدا سوگند محبوبترین اصحابم نزد من پرهیزگارترین و فقیه‌ترین آنان در دین و راز نگه دارترین آنها نسبت به حدیث ماست و بدترین و مبعوض‌ترین آنها در نزد من کسی است که چون حدیثی را بشنود، که به ما نسبت داده و از ما روایت کنند آن را نپذیرید و بدش آید و انکار ورزد و هر که را به آن معتقد باشد تکفیر کند با اینکه نمی‌داند، شاید حدیث از ما باشد و به ما مستند باشد و به این سبب از ولایت ما بیرون رود. ۱۱۳۴

شرح و تفسیر: به قول خدای تعالی ﴿بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ﴾^{۱۱۳۵} (بلکه چیزی را دروغ شمردند که به علم آن احاطه نداشتند و هنوز تأویل آن برایشان نیامده است).

۱۱۳۳. الکافی ج ۲ ص ۱۶۹ باب حق المؤمن علی أخیه و أداء حقه ح ۲

۱۱۳۴. الکافی ج ۲ ص ۲۲۳ باب الکتمان ح ۷

۱۱۳۵. یونس آیه ۳۹

کسانی [هم] که پیش از آنان بودند، همین گونه [بیامبرانشان را] تکذیب کردند. پس بنگر که فرجام ستمگران چگونه بوده است. و دلالت دارد بر این که جائز نیست انکار اخبار و احادیثی که از ایشان به ما رسیده اگر چه عقل ما به آن نرسد. بلکه باید آن به خود آن بزرگواران ارجاع داد تا آنرا توضیح دهند که تا ظهور حضرت قائم این امر برایمان ممکن نیست.

حدیث ۴۱: عَنْ أَبِي عُمَرَ، عَنْ أَحْمَدَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ بُرَيْدٍ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ بُرَيْدِ الطَّائِبِيِّ، عَنْ سَعْدِ بْنِ صَارِمٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ رُشَيْدٍ، عَنْ حَبَّةِ الْعُرْنِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا عليه السلام يَقُولُ: قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا عليه السلام يَقُولُ نَحْنُ التُّجَبَاءُ وَ أَفْرَاطُنَا أَفْرَاطُ الْأَنْبِيَاءِ حِزْبُنَا حِزْبُ اللَّهِ وَ الْفِتْنَةُ الْبَاغِيَّةُ حِزْبُ الشَّيْطَانِ مَنْ سَاوَى بَيْنَنَا وَ بَيْنَهُمْ فَلَيْسَ مِنَّا

حدیث ۴۱: حبه عرنی گفت: از امیرالمؤمنین عليه السلام شنیدم می فرمود: ما نجبائیم و فرزندان ما فرزندان انبیائند، حزب ما حزب خدا و گروه ستم پیشه حزب شیطانند، هرکه بین ما و آنها برابری قائل باشد از ما نیست. ۱۱۳۶

دین مورد قبول خلاوند

حدیث ۴۲: عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ دَاوُدَ عَنْ يُوسُفَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَصِفْ لَكَ دِينِي الَّذِي أَدِينُ اللَّهُ بِهِ فَإِنْ أَكُنْ عَلَى حَقٍّ فَتَبَّتْنِي وَإِنْ أَكُنْ عَلَى غَيْرِ الْحَقِّ فَزِدْنِي إِلَى الْحَقِّ قَالَ هَاتِ قَالَ قُلْتُ أَشْهَدُ أَنْ لَا

إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولَهُ عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ وَ أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ
 إِمَامِي وَ أَنَّ الْحَسَنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ إِمَامِي وَ أَنَّ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ إِمَامِي وَ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ
 الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ إِمَامِي وَ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ إِمَامِي وَ أَنْتَ جَعَلْتَ فِدَاكَ
 عَلَيَّ مِنْهَا جَابِكَ قَالَ فَقَالَ عِنْدَ ذَلِكَ مَرَارًا رَحِمَكَ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ هَذَا وَ اللَّهُ دِينُ اللَّهِ
 وَ دِينُ مَلَائِكَتِهِ وَ دِينِي وَ دِينُ أَبِي الَّذِي لَا يَقْبَلُ اللَّهُ غَيْرَهُ

حدیث ۴۲: یوسف گوید: به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ عرضه داشتم: می‌خواهم دین
 خود را برای شما شرح دهم تا دینی که مورد رضایت خدا باشد داشته باشم، اگر
 عقائد من درست باشد در آن ثابت بمانم و اگر درست نیست مرا به حق هدایت کنید.
 امام عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: عقیده‌ها را بیان کن، گفتیم: شهادت دهم خدا یکی است و شریکی
 ندارد، محمد رَسُولَهُ بنده و رسول او باشد، علی عَلَيْهِ السَّلَامُ حسن عَلَيْهِ السَّلَامُ حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ و علی بن
 حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ و محمد بن علی عَلَيْهِ السَّلَامُ امام می‌باشند. بعد از آن گفت: قربانت گردم شما هم
 بر طریق پدران گام برمی‌دارید و همان راه را ادامه می‌دهی، امام عَلَيْهِ السَّلَامُ چند بار فرمود:
 خدا تو را رحمت کند، و بعد گفتند: به خدا سوگند این‌ها که گفتی دین خدا و
 فرشتگان و دین من باشد و خدا جز آن را قبول نفرماید. ۱۱۳۷

حدیث ۴۳: عَنْ عَلِيٍّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ
 عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَسْأَلُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ
 جَعَلْتَ فِدَاكَ أَخْبَرَنِي عَنِ الدِّينِ الَّذِي افْتَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيَّ الْعِبَادِ مَا لَا
 يَسْعُهُمْ جَهْلُهُ وَ لَا يَقْبَلُ مِنْهُمْ غَيْرَهُ مَا هُوَ فَقَالَ أَعِدْ عَلَيَّ فَأَعَادَ عَلَيْهِ فَقَالَ شَهَادَةُ
 أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولَهُ رَسُولُ اللَّهِ وَ إِقَامُ الصَّلَاةِ وَ إِيْتَاءُ الزَّكَاةِ وَ حِجُّ

الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَ صَوْمُ شَهْرِ رَمَضَانَ ثُمَّ سَكَتَ قَلِيلًا ثُمَّ قَالَ وَ
الْوَلَايَةُ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ قَالَ هَذَا الَّذِي فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى الْعِبَادِ لَا يَسْأَلُ الرَّبُّ
الْعِبَادَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَقُولَ إِلَّا زِدْتَنِي عَلَى مَا افْتَرَضْتُ عَلَيْكُمْ وَ لَكِنْ مَنْ زَادَ زَادَهُ
اللَّهُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ سَنَّ سُنَنًا حَسَنَةً جَمِيلَةً يَنْبَغِي لِلنَّاسِ الْأَخْذُ بِهَا.

حدیث ۴۳: ابوبصیر گفت: خدمت امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: قربانت
گردم از دینی که خدا بر بندگان واجب کرده و همه باید به آن اعتقاد پیدا کنند و غیر
از آن دین دیگری از آن‌ها پذیرفته نیست، و باید همه آن را یاد گیرند، ما را خبر
دهید، امام علیه السلام فرمود: بار دیگر گفته‌های خود را تکرار کن او هم تکرار کرد.
امام علیه السلام فرمود: شهادت بر وحدانیت خدا، و رسالت محمد صلی الله علیه و آله، برپاداشتن نماز،
اداء زکات، حج خانه برای کسی که استطاعت دارد، روزه ماه رمضان، سپس مدتی
سکوت کرده و بار دیگر فرمودند: و ولایت ما این گفته را دو بار تکرار کردند. بعد
از این امام علیه السلام فرمود: این‌ها هستند آنچه را که خدا بر بندگان واجب گردانیده و
قیامت اگر کسی آن‌ها را انجام داده باشد مورد بازخواست قرار نخواهد گرفت، و
اگر زیادت‌تر از واجب هم انجام ندهد مورد سؤال قرار نگیرد، ولی هر که کارهای
زیادتری انجام دهد خدا هم زیادتر به او دهد، و رسول خدا صلی الله علیه و آله هم سنت‌هایی را
گذاشته که باید آن‌ها را انجام داد. ۱۱۳۸

حدیث ۴۴: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ
حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ
الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنِ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى، عَنْ حَرِيزٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ

قَالَ: قُلْتُ مَا أَذْنَى مَا يَخْرُجُ بِهِ الرَّجُلُ مِنَ الْإِيمَانِ قَالَ الرَّأْيُ يَرَاهُ مُخَالَفًا لِلْحَقِّ
فَيَقِيمُ عَلَيْهِ

حدیث ۴۴: ابوالربیع گوید: از امام (علیه السلام) پرسیدم چه کلماتی مرد را از ایمان خارج می‌گرداند؟ فرمود: هر گاه نظریه‌ای داد و آن نظریه بر خلاف حق بود اگر او در اجرای آن کوشش کند از ایمان بیرون شود.^{۱۱۳۹}

وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: دَعَا رَسُولُ اللَّهِ أَبَا ذَرٍّ وَ سَلْمَانَ وَ الْمِقْدَادَ فَقَالَ لَهُمْ
تَعْرِفُونَ شَرَائِعَ الْإِسْلَامِ وَ شُرُوطَهُ قَالُوا نَعْرِفُ مَا عَرَفْنَا اللَّهَ وَ رَسُولَهُ فَقَالَ هِيَ وَ
اللَّهِ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ تُحْصَى أَشْهُدُونِي عَلَى أَنْفُسِكُمْ ﴿وَ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾^{۱۱۴۰} وَ
مَلَائِكَتُهُ عَلَيْكُمْ بِشَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصًا لَا شَرِيكَ لَهُ فِي سُلْطَانِهِ وَ لَا
نَظِيرَ لَهُ فِي مُلْكِهِ وَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ بَعَثَنِي بِالْحَقِّ وَ أَنَّ الْقُرْآنَ إِمَامٌ مِنَ اللَّهِ وَ حَكْمٌ
عَدْلٌ وَ أَنَّ الْقِبْلَةَ قِبْلَتِي شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ لَكُمْ قِبْلَةً وَ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ
وَصِيَّ مُحَمَّدٍ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ مَوْلَاهُمْ وَ أَنَّ حَقَّهُ مِنَ اللَّهِ مَفْرُوضٌ وَاجِبٌ وَ
طَاعَتُهُ طَاعَةُ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ الْأَيِّمَةَ مِنْ وُلْدِهِ وَ أَنَّ مَوَدَّةَ أَهْلِ بَيْتِهِ مَفْرُوضَةٌ وَاجِبَةٌ
عَلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ وَ مُؤْمِنَةٍ مَعَ إِقَامَةِ الصَّلَاةِ لَوَقْتِهَا وَ إِخْرَاجِ الزَّكَاةِ مِنْ حِلِّهَا وَ
وَضْعِهَا فِي أَهْلِهَا وَ إِخْرَاجِ الْخُمْسِ مِنْ كُلِّ مَا يَمْلِكُهُ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ حَتَّى يَرْفَعَهُ
إِلَى وِلِيِّ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَمِيرِهِمْ وَ بَعْدَهُ [إِلَى] وُلْدِهِ فَمَنْ عَجَزَ وَ لَمْ يَقْدِرْ إِلَّا عَلَى
الْيَسِيرِ مِنَ الْمَالِ فَلْيُدْفَعْ ذَلِكَ إِلَى الضَّعِيفِينَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي مِنْ وُلْدِ الْأَيِّمَةِ فَإِنَّ لَمْ

۱۱۳۹. معانی الأخبار ص ۳۹۳ باب نوادر المعانی ح ۴۲

۱۱۴۰. النساء آیه ۷۹

يَقْدِرُ فَلشِيَعَتِهِمْ مَمَّنْ لَا يَأْكُلُ بِهِمُ النَّاسَ وَ لَا يُرِيدُ بِهِمْ إِلَّا اللَّهَ وَ مَا وَجَبَ عَلَيْهِمْ مِنْ حَقِّي وَ الْعَدْلِ فِي الرَّعِيَّةِ وَ الْقَسَمِ بِالسَّوِيَّةِ وَ الْقَوْلِ بِالْحَقِّ وَ أَنْ حُكْمَ الْكِتَابِ عَلَى مَا عَمَلَ عَلَيْهِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْفَرَايِضَ عَلَى كِتَابِ اللَّهِ وَ أَحْكَامِهِ وَ إِطْعَامِ الطَّعَامِ عَلَى حُبِّهِ وَ حِجِّ الْبَيْتِ وَ الْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ صَوْمِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ غَسْلِ الْجَنَابَةِ وَ الْوُضُوءِ الْكَامِلِ عَلَى الْوَجْهِ وَ الْيَدَيْنِ وَ الذَّرَاعَيْنِ إِلَى الْمِرْفَاقِ وَ الْمَسْحِ عَلَى الرَّأْسِ وَ الْقَدَمَيْنِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ لَا عَلَى خُفٍّ وَ لَا عَلَى خِمَارٍ وَ لَا عَلَى عِمَامَةٍ وَ الْحُبِّ لِأَهْلِ بَيْتِي فِي اللَّهِ وَ حُبِّ شِيَعَتِهِمْ لَهُمْ وَ الْبُغْضِ لِأَعْدَائِهِمْ وَ بُغْضِ مَنْ وَالَاهُمْ وَ الْعَدَاوَةِ فِي اللَّهِ وَ لَهُ وَ الْإِيمَانِ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَ شَرِّهِ وَ حُلُوهِ وَ مُرِّهِ وَ عَلَى أَنْ تُحَلَّلُوا حَلَالَ الْقُرْآنِ وَ تُحَرِّمُوا حَرَامَهُ وَ تَعْمَلُوا بِالْأَحْكَامِ وَ تَرُدُّوا الْمُتَشَابِهَ إِلَى أَهْلِهِ فَمَنْ عَمِيَ عَلَيْهِ مِنْ عَمَلِهِ شَيْءٌ لَمْ يَكُنْ عِلْمُهُ مِنِّي وَ لَا سَمِعَهُ فَعَلَيْهِ بَعْلِي بِنِ أَبِي طَالِبٍ فَإِنَّهُ قَدْ عَلِمَ كَمَا قَدْ عَلِمْتُهُ وَ ظَاهِرُهُ وَ بَاطِنُهُ وَ مُحْكَمُهُ وَ مُتَشَابِهُهُ وَ هُوَ يُقَاتِلُ عَلَى تَأْوِيلِهِ كَمَا قَاتَلْتُ عَلَى تَنْزِيلِهِ وَ مَوَالَاةِ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ وَ ذُرِّيَّتِهِ وَ الْإِيْمَةِ خَاصَّةً مَوَالَاةِ مَنْ وَالَاهُمْ وَ شَايِعَهُمْ وَ الْبِرَاءَةِ وَ الْعَدَاوَةِ لِمَنْ عَادَاهُمْ وَ شَاقَّهُمْ كَعَدَاوَةِ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَ الْبِرَاءَةِ مِمَّنْ شَايَعَهُمْ وَ تَابَعَهُمْ وَ الْإِسْتِقَامَةِ عَلَى طَرِيقِ الْإِمَامِ وَ اعْلَمُوا أَنِّي لَا أُقَدِّمُ عَلَى عَلِيٍّ أَحَدًا فَمَنْ تَقَدَّمَهُ فَهُوَ ظَالِمٌ وَ الْبَيْعَةُ بَعْدِي لِغَيْرِهِ ضَلَالَةٌ وَ فَلَنتُهُ وَ زَلَّةٌ الْأَوَّلُ ثُمَّ الثَّانِي ثُمَّ الثَّلَاثُ وَ وَيْلٌ لِلرَّابِعِ ثُمَّ الْوَيْلُ لَهُ وَ وَيْلٌ لَهُ وَ لِأَبِيهِ مَعَ وَيْلٍ لِمَنْ كَانَ قَبْلَهُ وَ وَيْلٌ لَهُمَا وَ لِصَاحِبَيْهِمَا لَا غَفَرَ اللَّهُ لَهُمْ فَهَذِهِ شُرُوطُ الْإِسْلَامِ وَ مَا بَقِيَ أَكْثَرُ قَالُوا سَمِعْنَا وَ أَطَعْنَا وَ قَبَلْنَا وَ صَدَّقْنَا وَ نَقُولُ مِثْلَ ذَلِكَ وَ نَشْهَدُ لَكَ

عَلَى أَنْفُسِنَا بِالرِّضَا بِهِ أَبَدًا حَتَّى نَقْدَمَ عَلَيْكَ آمِنًا بِسِرِّهِمْ وَ عَلَانِيَتِهِمْ وَ رَضِينَا بِهِمْ
 أَيْمَةً وَ هُدَاةً وَ مَوَالِي قَالَ وَ أَنَا مَعَكُمْ شَهِيدٌ ثُمَّ قَالَ نَعَمْ وَ تَشْهَدُونَ أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ
 وَ هِيَ مُحَرَّمَةٌ عَلَى الْخَلَائِقِ حَتَّى أَدْخُلَهَا قَالُوا نَعَمْ قَالَ تَشْهَدُونَ أَنَّ النَّارَ حَقٌّ وَ
 هِيَ مُحَرَّمَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ حَتَّى يَدْخُلَهَا أَعْدَاءُ أَهْلِ بَيْتِي وَ النَّاصِبُونَ لَهُمْ حَرْبًا وَ
 عَدَاوَةً وَ لَاعِنُهُمْ وَ مُبْغِضُهُمْ وَ قَاتِلُهُمْ كَمَنْ لَعَنَنِي أَوْ أَبْغَضَنِي أَوْ قَاتَلَنِي هُمْ فِي
 النَّارِ قَالُوا شَهِدْنَا وَ عَلَى ذَلِكَ أَقْرَرْنَا قَالَ وَ تَشْهَدُونَ أَنَّ عَلِيًّا صَاحِبُ حَوْضِي وَ
 الذَّابِدُ عَنْهُ وَ هُوَ قَسِيمُ النَّارِ يَقُولُ ذَلِكَ لِكَ فَاقْبِضِيهِ ذَمِيمًا وَ هَذَا لِي فَلَا تَقْرَبِيهِ
 فَيَنْجُو سَلِيمًا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى ذَلِكَ وَ نُوْمِنُ بِهِ قَالَ وَ أَنَا عَلَى ذَلِكَ شَهِيدٌ.

حضرت صادق عليه السلام در حدیث دیگری فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله ابوذر و سلمان
 و مقداد را نزد خود دعوت کردند و به آنها گفتند: شما احکام اسلام و شرائط آن را
 می شناسید، آنها گفتند: ما آن را می شناسیم که خدا و رسول او به ما گفته اند. رسول
 خدا صلی الله علیه و آله فرمود: احکام و شرایع اسلام زیادتر از آن است که احصاء گردد، شما مرا
 برای خود گواه بگیرید اگر چه خداوند خود شاهد است و از دیگران کفایت می کند، و
 فرشتگان هم به این گفته ها گواه هستند. شما گواهی دهید که خداوند شریک و نظیر و
 همتایی ندارد، در حکومت و ربوبیت برای او شریک و مانند نیست، و به رسالت من
 هم گواهی بدهید که خداوند مرا براستی برانگیخت، و شهادت بر اینکه قرآن رهبر
 مردم از طرف خداوند می باشد، و او به عدالت حکم می کند، و قبله من و شما هم
 مسجد الحرام می باشد. شهادت دهید بر اینکه علی بن ابی طالب علیه السلام امیر مؤمنان و
 وصی محمد صلی الله علیه و آله می باشد، و اینکه رهبر و پیشوای مردم هست و حقش از طرف
 خداوند بر مردم واجب است، اطاعت او اطاعت از خدا و رسول می باشد و امامان هم
 از فرزندان او می باشند. دوستی خاندان او واجب است و هر مؤمن و مؤمنه ای باید

آنها را دوست بدارد و از آنها اطاعت کند، باید نماز را در وقت خود اداء کنید، و زکاة مال حلال خود را بدهید، و آن را در جایی که خداوند معین کرده خرج کنید. باید خمس مال خود را از دارائی بیرون کنید و آن را به سرپرست مؤمنان بدهید، و هر که قدرت و توانائی زیاد ندارد و مال او اندک می‌باشد باید به اندازه وسعش به ضعفاء اهل بیت من بدهد و اگر به آنها هم دسترسی پیدا نکرد به شیعیان آنها پردازد. باید متوجه باشند به کسانی خمس بدهند که آل محمد صلی الله علیه و آله را وسیله زندگی خود قرار نداده باشند و فقط برای رضای خداوند به آنها بدهند و حق مرا اداء نمایند، باید متوجه باشید که در میان مردم با عدالت رفتار کنید و در تقسیم مساوات را رعایت نمائید و حق را بگوئید و عمل نمائید.

حکم کتاب همان است که امیر مؤمنان علیه السلام به آن عمل می‌کند، واجبات را باید طبق کتاب خدا و احکام آن عمل نمائید، به نیازمندان طعام بدهید و گرسنگان را سیر کنید، حج خانه خدا را به جای آورید، و در راه او جهاد کنید، ماه رمضان روزه بگیرید و از جنابت غسل کنید. وضوء را کامل انجام دهید، دست و صورت را تا مرفق بشوئید، سر و پاها را مسح کنید، بر کفش و یا روسری و یا عمامه مسح نکنید، اهل بیت مرا برای خدا دوست بدارید و شیعیان را برای اهل بیت دوست بدارید، با دشمنان آنها دشمنی کنید و با دوستان دشمنان اهل بیت محبت نکنید. باید دشمنی با مخالفان برای خدا باشد، به مقدرات ایمان بیاورید چه خوب باشد و یا بد و تلخ باشد یا شیرین، باید حلال قرآن را حلال بدانید و حرام آن را حرام تلقی کنید، احکام دین را فرا بگیرید و از متشابهات دوری کنید و آن را به اهلش برگردانید. هر که در موضوعی به مشکلی برخورد و راهی برای او باز نشد و از من هم در آن مورد چیزی نرسیده بود باید به علی بن ابی طالب علیه السلام مراجعه کنند، زیرا من همه چیز را به او تعلیم داده‌ام، او ظاهر و باطن همه چیز را می‌داند و محکم و متشابه را درک می‌کند.

علی علیه السلام در تاویل و تفسیر قرآن جنگ می‌کند همان گونه که من در تنزیل قرآن جنگ کردم، شما باید با دوستان محمد صلی الله علیه و آله و سلم و ذریه‌اش دوستی کنید و مخصوصا با امامان از اهل بیت موالات داشته باشید و با دوستان و پیروان آنها هم دوستی نمائید.

با کسانی که نسبت به آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم کینه دارند و با آنها در جنگ و نزاع هستند محبت نداشته باشید و از آنها تبری کنید، و با آنها مانند عداوت با شیطان عمل نمائید و از دوستان و پیروان آنها هم دوری کنید و در این راه پایدار و مستقیم باشید. بدانید من کسی را به علی علیه السلام مقدم نمی‌دارم هر که شخصی را بر علی علیه السلام مقدم بدارد او ظالم است، و بعد از من بیعت با او روا نیست و هر که چنین کند گمراه می‌باشد، همه کسانی که قبل از او سر کار آمدند و از مردم بیعت گرفتند از اول تا آخر همه بر باطل هستند و خداوند آنها را مورد رحمت قرار نخواهد داد.

اینها بودند شرائط اسلام و چیزهای دیگری هم هست، آنها گفتند: ما شنیدیم و قبول کردیم، و از گفتار شما اطاعت می‌کنیم، و جان ما به این سخنان گواهی می‌دهد و ما به نهران و آشکار آنها ایمان آوردیم، و از آنها به عنوان امام خوشنود هستیم و آنها را راهنما و رهبران خود می‌دانیم. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: من بر این گفته‌ها گواه هستم، بعد از آن فرمود: بهشت حق است و ورود به بهشت برای همه قبل از ورود من حرام است، بعد از آن فرمود: باید بر وجود دوزخ گواهی دهید و تا دشمنان خاندان من وارد آنجا نشوند کسی وارد آنجا نخواهد شد. کسی که با اهل بیت من دشمنی کند و با آنها به جنگ پردازد، و یا آنها را ناسزا گوید و یا بغض آنان را بگیرد، مانند کسی است که مرا ناسزا گوید و مرا دشمن بدارد و یا با من جنگ کند، آنها گفتند: یا رسول الله به این ایمان آوردیم و اقرار نمودیم. بعد از این فرمود: گواهی دهید که علی علیه السلام روز قیامت صاحب حوض من خواهد بود، و افرادی را از آنجا دور می‌کند و راه نمی‌دهد، او با آتش دوزخ مردم را با هم تقسیم می‌کنند، علی علیه السلام می‌گوید: این مال

من و این هم مال تو دوستان او سالم رها می گردند، گفتند: به این هم ایمان آورده‌یم، فرمود: من هم گواهی می دهم. ۱۱۴۱

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: لَمَّا هَاجَرَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى الْمَدِينَةِ وَ حَضَرَ خُرُوجَهُ إِلَى بَدْرٍ دَعَا النَّاسَ إِلَى الْبَيْعَةِ فَبَايَعَ كُلَّهُمْ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا خَلَا دَعَا عَلِيًّا فَأَخْبَرَهُ بِمَنْ يَفِي مِنْهُمْ وَ مَنْ لَا يَفِي وَ يَسْأَلُهُ كِتْمَانَ ذَلِكَ ثُمَّ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيًّا وَ حَمْزَةَ وَ فَاطِمَةَ فَقَالَ لَهُمْ بَايِعُونِي بَيْعَةَ الرِّضَا فَقَالَ حَمْزَةُ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي عَلَى مَا تُبَايِعُ أَلَيْسَ قَدْ بَايَعْنَا فَقَالَ يَا أَسَدَ اللَّهِ وَ أَسَدَ رَسُولِهِ تَبَايَعُ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ بِالْوَفَاءِ وَ الْإِسْتِقَامَةِ لِابْنِ أَخِيكَ إِذَنْ تَسْتَكْمِلُ الْإِيمَانَ قَالَ نَعَمْ سَمِعًا وَ طَاعَةً وَ بَسَطَ يَدَهُ فَقَالَ لَهُمْ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ عَلِيٌّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ حَمْزَةُ سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ وَ جَعْفَرُ الطَّيَّارُ فِي الْجَنَّةِ وَ فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ السَّبْطَانِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ هَذَا شَرْطٌ مِنَ اللَّهِ عَلَى جَمِيعِ الْمُسْلِمِينَ مِنَ الْجَنِّ وَ الْإِنْسِ أَجْمَعِينَ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَ مَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ثُمَّ قَرَأَ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ﴾ قَالَ وَ لَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الَّتِي أُصِيبَ حَمْزَةُ فِي يَوْمِهَا دَعَاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا حَمْزَةُ يَا عَمَّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُوشِكُ أَنْ تَغِيبَ غَيْبَةً بَعِيدَةً فَمَا تَقُولُ لَوْ وَرَدَتْ عَلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ سَأَلَكَ عَنْ شَرَائِعِ الْإِسْلَامِ وَ شُرُوطِ الْإِيمَانِ فَبَكَى حَمْزَةُ فَقَالَ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي أَرْشِدْنِي وَ فَهِّمْنِي فَقَالَ يَا حَمْزَةُ تَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصًا وَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعَثَنِي بِالْحَقِّ قَالَ

حَمْزَةُ شَهِدَتْ قَالَ وَ أَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَ أَنَّ النَّارَ حَقٌّ وَ أَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ الصِّرَاطَ حَقٌّ وَ الْمِيزَانَ حَقٌّ وَ مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَ مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ وَ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَ فَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ وَ أَنَّ عَلِيًّا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ حَمْزَةُ شَهِدَتْ وَ أَفْرَرْتُ وَ آمَنْتُ وَ صَدَّقْتُ وَ قَالَ الْأَيْمَةَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ الْإِمَامَةَ فِي ذُرِّيَّتِهِ قَالَ حَمْزَةُ آمَنْتُ وَ صَدَّقْتُ وَ قَالَ وَ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ قَالَ نَعَمْ صَدَّقْتُ قَالَ وَ حَمْزَةَ سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ وَ أَسَدُ اللَّهِ وَ أَسَدُ رَسُولِهِ وَ عَمُّ نَبِيِّهِ فَبَكَى حَمْزَةُ حَتَّى سَقَطَ عَلَى وَجْهِهِ وَ جَعَلَ يَقْبَلُ عَيْنِي رَسُولُ اللَّهِ وَ قَالَ جَعْفَرُ بْنُ أَخِيكَ طَيَّارٌ فِي الْجَنَّةِ مَعَ الْمَلَائِكَةِ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا وَ اللَّهُ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ تُؤْمِنُ يَا حَمْزَةُ بِسِرِّهِمْ وَ عَلَانِيَتِهِمْ وَ ظَاهِرِهِمْ وَ بَاطِنِهِمْ وَ تَحِيًّا عَلَى ذَلِكَ وَ تَمَوْتُ وَ تُوَالِي مَنْ وَالَاهُمْ وَ تَعَادِي مَنْ عَادَاهُمْ قَالَ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَشْهَدُ اللَّهَ وَ أَشْهَدُكَ وَ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ سَدَّدَكَ اللَّهُ وَ وَفَّقَكَ

حضرت صادق عليه السلام فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله از مکه هجرت کردند و وارد مدینه شدند، و هنگامی که جنگ بدر فرا رسید و خواستند به طرف بدر بروند مردم را برای بیعت دعوت کردند و همگان بعنوان فرمان برداری از رسول صلی الله علیه و آله بیعت نمودند. رسول اکرم صلی الله علیه و آله در نهان به علی علیه السلام گفتند: چه کسانی وفاء به عهد می کنند و چه اشخاصی خیانت خواهند کرد و دستور دادند این سخن مخفی بماند، بعد از آن علی علیه السلام و حمزه و فاطمه را خواستند و به آنها فرمودند: با من به رضایت بیعت کنید. حمزه گفت: پدر و مادرم فدایت باد ما چرا بیعت کنیم مگر ما قبلا بیعت نکرده ایم، فرمود: ای شیر خدا و رسول، با خدا و رسول باوفا و پایمردی بیعت نمائید، تا ایمان شما کامل شود حمزه گفت: آری سخن شما را می شنوم و اطاعت می کنم و بیعت

می‌نمایم. حمزه دست خود را به طرف حضرت رسول ﷺ آورد، رسول خدا ﷺ فرمود: دست خداوند بالای دست آنها قرار دارد، اینک علی (علیه السلام) امیر مؤمنان، حمزه سید الشهداء و جعفر طیار در بهشت، فاطمه سیده زنان عالم، و حسن (علیه السلام) و حسین (علیه السلام) که دو سبط و سید جوانان اهل بهشت می‌باشند. خداوند برای همه مسلمانان از جن و انس این شرط را قرار داده و از آنها پیمان گرفته است، اینک هر که بخواهد نقض عهد کند بر خود ظلم کرده است و هر که به عهد خود وفا کند و پیمان خود را با خدا محفوظ بدارد خداوند به او اجر بزرگی می‌دهد. بعد این آیه شریفه را تلاوت کردند ﴿إِنَّ الدِّينَ يُبَايِعُكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ﴾^{۱۱۴۲} امام (علیه السلام) فرمود: در شبی که روزش حمزه به شهادت رسید رسول خدا ﷺ او را نزد خود دعوت کرد و گفت: ای حمزه ای عموی رسول خدا ﷺ شما به این زودی غیبتی طولانی خواهید داشت، اگر وارد بر خداوند متعال شدی و از تو احکام شرع را سؤال کرد و یا از شرائط ایمان مورد پرسش قرار گرفتی چه می‌گوئی او در این هنگام گریه کرد و عرضه داشت: پدر و مادرم فدایت باشند مرا راهنمایی کنید و ارشاد فرمائید. فرمود: ای حمزه! به وحدانیت خدا و رسالت من گواهی بده، حمزه عرضه داشت: گواهی می‌دهم، فرمودند: بهشت و دوزخ هستند، و قیامت خواهد آمد و شکی در آن نیست، صراط و میزان حقیقت دارند، جماعتی هم در دوزخ خواهند بود و علی (علیه السلام) هم امیر مؤمنان می‌باشند. حمزه عرضه داشت: بر این‌ها هم گواهی می‌دهم و اقرار و ایمان دارم، رسول خدا ﷺ فرمود: امامان از ذریه او حسن (علیه السلام) و حسین (علیه السلام) و سایر امامان از فرزندان حسین (علیه السلام) می‌باشند، حمزه عرضه داشت: این را هم گواهی می‌دهم، رسول خدا ﷺ فرمود: فاطمه سیده زنان عالم است حمزه عرضه داشت: به این هم ایمان دارم. رسول خدا ﷺ فرمود: حمزه هم سید الشهداء و شیر خدا و رسول

و عمویش می‌باشد، در این هنگام حمزه گریه کرد و بر زمین افتاد، و بعد دیدگان حضرت رسول ﷺ را بوسیدن گرفت. رسول اکرم ﷺ فرمود: جعفر علیه السلام فرزند برادرت در بهشت با فرشتگان پرواز می‌کند، و محمد صلی الله علیه و آله و آل او بهترین آدمیان هستند، ای حمزه! باید به نهان و آشکار آنها ایمان بیاوری، و به ظاهر و باطن آنها اعتقاد پیدا کنی. ای حمزه! باید به این اعتقاد زندگی کنی و با این عقیده از جهان بروی، باید دوستان آنها را دوست بداری و با دشمنان آنها دشمنی کنی، گفت: آری یا رسول الله! خدا و شما را گواه می‌گیرم، و این خود کفایت می‌کند، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند شما را ثابت قدم بدارد. ۱۱۴۳

جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ، عَنْ صَفْوَانَ، عَنْ أَبِي الْيَسَعِ، قَالَ، قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي عَنْ دَعَائِمِ الْإِسْلَامِ الَّتِي بَنَى عَلَيْهَا، وَ لَا يَسَعُ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ تَقْصِيرٌ عَنْ شَيْءٍ مِنْهَا، الَّذِي مَنْ قَصَرَ عَنْ مَعْرِفَةِ شَيْءٍ مِنْهَا كُتِبَ عَلَيْهِ دِينُهُ وَ لَمْ يُقْبَلْ مِنْهُ عَمَلُهُ، وَ مَنْ عَرَفَهَا وَ عَمِلَ بِهَا صَلَحَ دِينُهُ وَ قَبِلَ مِنْهُ عَمَلُهُ، وَ لَمْ يَضُقْ بِهِ مَا فِيهِ بِجَهْلِ شَيْءٍ مِنَ الْأُمُورِ جِهْلُهُ قَالَ، فَقَالَ شَهَادَةُ إِلَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَ الْإِيمَانُ بِرَسُولِ اللَّهِ وَ الْإِقْرَارُ بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ، ثُمَّ قَالَ الزَّكَاةَ وَ الْوَلَايَةَ شَيْءٌ دُونَ شَيْءٍ، فَضَلُّ يُعْرِفُ لِمَنْ أَخَذَ بِهِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً، وَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ» وَ كَانَ عَلِيُّ عليه السلام وَ قَالَ الْآخَرُونَ لَا بَلَّ مُعَاوِيَةَ، وَ كَانَ حَسَنُ عليه السلام ثُمَّ كَانَ حُسَيْنُ عليه السلام وَ قَالَ الْآخَرُونَ هُوَ يَزِيدُ بْنُ مُعَاوِيَةَ لَا سِوَاهُ، ثُمَّ قَالَ أَزِيدُكَ قَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ زِدَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ! قَالَ: ثُمَّ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ، ثُمَّ كَانَ

أَبُو جَعْفَرٍ، وَكَانَتْ الشَّيْعَةُ قَبْلَهُ لَا يَعْرِفُونَ مَا يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ مِنْ حَلَالٍ وَ لَا حَرَامٍ إِلَّا مَا تَعَلَّمُوا مِنَ النَّاسِ، حَتَّى كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ فَتَحَ لَهُمْ وَ بَيَّنَّ لَهُمْ وَ عَلَّمَهُمْ، فَصَارُوا يَعْلَمُونَ النَّاسَ بَعْدَ مَا كَانُوا يَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمْ، وَ الْأَمْرُ هَكَذَا يَكُونُ، وَ الْأَرْضُ لَا تَصْلُحُ إِلَّا بِإِمَامٍ، وَ مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً، وَ أَحْوَجُ مَا تَكُونُ إِلَى هَذَا إِذَا بَلَغَتْ نَفْسُكَ هَذَا الْمَكَانَ، وَ أَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى حَلْقِهِ، وَ انْقَطَعَتْ مِنَ الدُّنْيَا تَقُولُ لَقَدْ كُنْتُ عَلَى رَأْيٍ حَسَنٍ. قَالَ أَبُو الْيَسَعِ عَيْسَى بْنُ السَّرِيِّ: وَ كَانَ أَبُو حَمَزَةَ وَ كَانَ حَاضِرَ الْمَجْلِسِ، أَنَّهُ قَالَ: لَكَ فَمَا تَقُولُ كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ إِمَامًا حَقَّ الْإِمَامَ.

رجال کشی: ابو الیسع گفت: به حضرت صادق علیه السلام عرضه داشتم: برایم توضیح بفرمائید استوانه‌های اصلی اسلام که بر آن پایه‌گذاری شده است و هیچ کس را یارای آن نیست که کوتاهی در شناخت آنها داشته باشد چیست؟ و اگر کوتاهی کند دینش و تباه شده و عملش قبول نمی‌شود و هر که آنها را بشناسد و عمل کند دینش درست است و عملش مقبول و جهل و ندانستن بعضی از امور زیانی برایش نخواهد داشت. فرمود: شهادت به یکتائی خدا و ایمان به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و اقرار به آنچه از جانب خدا آورده، سپس فرمود: زکات در اموال و ولایت نسبت به ائمه حق که دارای نشانه و علامت هستند برای کسی که بخواهد آنها را بشناسد. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: وَ مَنْ مَاتَ لَا يَعْرِفُ إِمَامَهُ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً وَ خَدَاوَنَدُ فِيهَا فَرَاغٌ مِيتَةً ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾^{۱۱۴۴} اولی الامر علی بن ابی طالب علیه السلام بود، گروهی مدعی شدند نه، معاویه است. بعد از علی علیه السلام امام حسن علیه السلام

و امام حسين عليه السلام بودند باز گروهی گفتند يزيد بن معاويه است نه ديگرى، فرمود: مايليد توضيح بيشتري بدهم. چند نفر عرضه داشتند: بفرمائيد فرمود: بعد از آنها على بن الحسين عليه السلام بود، پس از آن جناب حضرت باقر عليه السلام. جريان به همين وضع خواهد بود زمين پايدار نيست مگر به وسيله امام عليه السلام هر كه بميرد و امام خود را نشناسد به مرگ جاهليت مرده و مهمترين موقعى كه احتياج به شناسائى امام عليه السلام دارى وقتى است كه جانب به اينجا برسد، اشاره به حلق خود نمود و از دنيا دست بكشى آن وقت خواهى گفت به به چه عقيده خوبى داشتى. ١١٤٥

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ النَّيْسَابُورِيِّ أَنَّ الْعَالِمَ كَتَبَ إِلَيْهِ يَعْزِي الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عَ أَنْ اللَّهَ تَعَالَى بِمَنِّهِ وَ رَحْمَتِهِ لَمَّا فَرَضَ عَلَيْكُمُ الْفَرَائِضَ لَمْ يَفْرَضْ ذَلِكَ عَلَيْكُمْ لِحَاجَةٍ مِنْهُ إِلَيْهِ بَلْ رَحْمَةً مِنْهُ إِلَيْكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَمِيزَ ﴿الْحَيْثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾^{١١٤٦} وَ لِيَبْتَلِيَ ﴿مَا فِي صُدُورِكُمْ وَ لِيَمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ﴾^{١١٤٧} وَ لِيَتَسَابَقُوا إِلَى رَحْمَتِهِ وَ لِيَتَفَاضَلَ مَنَازِلِكُمْ فِي جَنَّتِهِ فَفَوْضَ عَلَيْكُمُ الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ وَ إِقَامَ الصَّلَاةَ وَ إِيْتَاءَ الزَّكَاةَ وَ الصَّوْمَ وَ الْوَلَايَةَ وَ جَعَلَ لَكُمْ بَابًا لِيَتَفَتَّحُوا بِهِ أَبْوَابَ الْفَرَائِضِ وَ مِفْتَاحًا إِلَى سَبِيلِهِ وَ لَوْ لَا مُحَمَّدٌ وَ الْأَوْصِيَاءُ مِنْ وُلْدِهِ كُنْتُمْ حَيَارَى كَالْبَهَائِمِ لَا تَعْرِفُونَ فَرَضًا مِنَ الْفَرَائِضِ وَ هَلْ تُدْخِلُ قَرْيَةً إِلَّا مِنْ بَابِهَا فَلَمَّا مَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ بِإِقَامَةِ الْأَوْلِيَاءِ بَعْدَ نَبِيِّكُمْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ

١١٤٥. رجال الكشى إختيار معرفة الرجال ص ٤٢٤ فى أبى اليسع عيسى بن السرى ح ١

١١٤٦. الانفال آية ٣٧

١١٤٧. آل عمران آية ١٥٤

دِينَكُمْ وَ أَتَمَّمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَ رَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِيناً^{١١٤٨} وَ فَرَضَ عَلَيْكُمْ لِأَوْلِيَايِهِ حُقُوقاً فَأَمَرَكُمْ بِأَدَائِهَا إِلَيْهِمْ لِيَحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ مِنْ أَرْوَاجِكُمْ وَ أَمْوَالِكُمْ وَ مَا كَلِكُمْ وَ مَشْرَبِكُمْ وَ يُعَرِّفَكُم بِذَلِكَ الْبَرَكَةَ وَ النَّمَاءَ وَ الثَّرْوَةَ وَ لِيَعْلَمَ مَنْ يُطِيعُهُ مِنْكُمْ بِالْغَيْبِ وَ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْراً إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾^{١١٤٩} فَاعْلَمُوا أَنَّ ﴿مَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا يَبْخُلْ﴾^{١١٥٠} عَلَى نَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ ﴿الْعَنِيُّ وَ أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ﴾^{١١٥١} إِلَيْهِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاعْمَلُوا مِنْ بَعْدِ مَا سِئْتُمْ ﴿فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَ رَسُولُهُ وَ الْمُؤْمِنُونَ﴾^{١١٥٢} ثُمَّ تَرْدُونَ ﴿إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾^{١١٥٣} ﴿وَ الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾^{١١٥٤} وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ^{١١٥٥}

حسن بن علی (علیه السلام) نوشت: خداوند که به فضل و رحمت خویش واجبات را برای شما تعیین نمود نه از جهت احتیاجش به انجام آن بود. این به واسطه رحمت بود تا پاک از ناپاک شناخته شود و دل‌هایتان صفا یابد و قلب‌های شما روشن گردد و به رحمت خدا بر یک دیگر سبقت گیرید و مقام‌های شما در بهشت افزون گردد. حج و

١١٤٨. المائدة آية ٣

١١٤٩. الشورى آية ٢٣

١١٥٠. محمد آية ٣٨

١١٥١. محمد آية ٣٨

١١٥٢. التوبة آية ١٠٥

١١٥٣. التوبة آية ١٠٥

١١٥٤. الاعراف آية ١٢٨

١١٥٥. الصافات آية ١٨٢

عمره و نماز و زکات و روزه و ولایت را بر شما واجب نمود و برای شما دری قرار داد که به وسیله آن درهای فرائض را بگشائید و کلیدی برای راه خود نهاد اگر محمد ﷺ و جانشینان او از فرزندانش نبودند شما مانند چهارپایان سرگردان بودید هیچ یک از فرائض را نمی‌دانستید مگر می‌توان داخل قریه‌ای شد از غیر در آن. وقتی خداوند منت نهاد بر شما به تعیین ائمه فرمود امروز دین شما را کامل کردم و نعمت خود را بر شما تمام نموده و اسلام را به عنوان دین برای شما خواستم. برای امامان حقوقی بر شما لازم نموده و دستور داده است که آن حقوق را ادا کنید تا همسر و دارایی و خوردن و آشامیدن شما حلال باشد و وعده برکت و افزایش و ثروت به شما داده تا ببیند چه کسی در پنهانی مطیع اوست در قرآن فرموده است ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ توجه داشته باشید هر که بخل ورزد بر ضرر خود اقدام کرده خدا بی‌نیاز است شما نیازمند به او هستید اینک هر چه مایلید انجام دهید عمل شما در پیشگاه خدا و پیامبران و مؤمنین است بعد به جانب خدای دانا خواهید رفت و شما را از نتیجه اعمال و رفتارتان مطلع می‌کند. و عاقبت نیکو از آن پرهیزکاران است، ستایش خدای جهانیان را سزا است. ۱۱۵۶

ولایت حقیقی امه اطهار ﷺ موجب رهایی از آتش

حدیث ۴۵: أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبَادُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ ﴿فَلَا اقْتَحَمَ

۱۱۵۶. علل الشرائع ج ۱ ص ۲۴۹ باب ۱۸۲ باب علل الشرائع و أصول الإسلام ح ۶

الْعَقَبَةَ ﴿ قَالَ فَقَالَ مَنْ أَكْرَمَهُ اللَّهُ بَوْلَايَتِنَا فَقَدْ جَازَ الْعَقَبَةَ وَ نَحْنُ تِلْكَ الْعَقَبَةُ مِنْ
اِقْتَحَمَهَا نَجَا قَالَ فَسَكَتَ ثُمَّ قَالَ هَلَّا أُفِيدَكَ حَرْفًا فِيهَا خَيْرًا مِنَ الدُّنْيَا وَ مَا فِيهَا
قَالَ قُلْتُ بَلَى جُعِلْتُ فِدَاكَ قَالَ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿ فَكُ رَقَبَةً ﴾ النَّاسُ كُلُّهُمْ عِبِيدُ النَّارِ
غَيْرِكَ وَ أَصْحَابِكَ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَكَ رِقَابِكُمْ مِنَ النَّارِ بَوْلَايَتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ .

حدیث ۴۵: ابان بن تغلب گفت: از امام صادق علیه السلام در مورد آیه‌ی شریفه‌ی
﴿فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ﴾^{۱۱۵۷} وارد گردنه نشد. سؤال کردم فرمود: هر که را خدا به برکت
ولایت ما گرامی بدارد، از عقبه (گردنه) گذشته است. و ما آن گذرگاهی هستیم که
هر که داخل آن شود، نجات می‌یابد. سپس اندکی سکوت کرد و در ادامه فرمود: آیا
برای تو سخنی بگویم که خیر آن، از دنیا و آنچه در آن است بیشتر باشد؟ عرضه
داشتیم: آری، فدایت شوم. فرمود: (آن سخن) قول خدای تعالی است که فرمود ﴿فَكُ رَقَبَةً﴾^{۱۱۵۸}
آزاد کردن بندگان از آتش است، مردم تماماً بنده و اسیر آتش‌اند غیر از
تو و یارانت که خداوند متعال شما را از زنجیرهای آتشین دوزخ به خاطر دوستی و
ولایت ما اهل بیت نجات داده است.^{۱۱۵۹}

حدیث ۴۶: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْقَطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ
قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ قَالَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ الْعَبْسِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ النُّمَيْرِ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ حَصِيرَةَ عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ وَ لَآئِي وَ لَآئِي أَهْلِ بَيْتِي أَمَانٌ مِنَ النَّارِ .

۱۱۵۷. البلد آیه ۱۱.

۱۱۵۸. البلد آیه ۱۳.

۱۱۵۹. فضائل الشيعة ح ۱۹.

حدیث ۴۶: رسول خدا ﷺ: ولایت اهل بیت من امانست از دوزخ. ۱۱۶۰

ولایت بزرگ‌ترین نعمت خداست بر خلق

حدیث ۴۸: سَأَلَ أَبُو حَنِيفَةَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ فَقَالَ مَا النَّعِيمُ عِنْدَكَ يَا نُعْمَانُ قَالَ الْقُوَّةُ مِنَ الطَّعَامِ وَالْمَاءِ الْبَارِدُ فَقَالَ لَيْنٌ أَوْفَكَ اللَّهُ بَيْنَ يَدَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَسْأَلَكَ عَنْ كُلِّ أَكْلَةٍ أَكَلْتَهَا أَوْ شَرِبَةٍ شَرِبْتَهَا لِيَطْوِلَنَّ وَقُوفُكَ بَيْنَ يَدَيْهِ قَالَ فَمَا النَّعِيمُ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَالَ نَحْنُ أَهْلُ الْبَيْتِ النَّعِيمُ الَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ بِنَا عَلَى الْعِبَادِ وَبِنَا ائْتَلَفُوا بَعْدَ أَنْ كَانُوا مُخْتَلِفِينَ وَبِنَا أَلَّفَ اللَّهُ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَجَعَلَهُمْ إِخْوَانًا بَعْدَ أَنْ كَانُوا أَعْدَاءً وَبِنَا هَدَاهُمُ اللَّهُ لِلْإِسْلَامِ وَهُوَ النِّعْمَةُ الَّتِي لَا تَنْقَطِعُ وَاللَّهُ سَائِلُهُمْ عَنْ حَقِّ النَّعِيمِ الَّذِي أَنْعَمَ بِهِ عَلَيْهِمْ وَهُوَ النَّبِيُّ ﷺ وَ عِزَّتُهُ.

حدیث ۴۸: ابو حنیفه از امام صادق علیه السلام راجع به آیه ﴿ثُمَّ لِنُسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ پرسید امام فرمود: به نظر تو نعمت چیست. ابو حنیفه گفت: خوراکی و آب سرد. فرمود:..... ما اهل بیت علیهم السلام آن نعمتی هستیم که خدا بر مردم ارزانی داشته به وسیله ما با یک دیگر الفت گرفتند با اینکه قبلا با هم اختلاف داشتند و به وسیله ما دل‌های آنها را به هم نزدیک نمود و با هم برادر شدند با اینکه قبلا دشمن یک دیگر

بودند و به وسیله ما آنها را به اسلام هدایت کرد اینست نعمت پایدار، خداوند از آنها خواهد پرسید راجع به این نعمت که به آنها داده و آن پیامبر و عترت اوست. ۱۱۶۱

حدیث ۴۹: حَدَّثَنَا الْحَاكِمُ أَبُو عَلِيٍّ الْحُسَيْنِيُّ بْنُ أَحْمَدَ الْبَيْهَقِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الصَّوْلِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو ذَكْوَانَ الْقَاسِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بِسِرَافَ سَنَةَ خَمْسٍ وَ ثَمَانِينَ وَ مَائَتَيْنِ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبَّاسِ الصَّوْلِيِّ الْكَاتِبُ بِالْأَهْوَازِ سَنَةَ سَبْعٍ وَ عَشْرِينَ وَ مَائَتَيْنِ قَالَ: كُنَّا يَوْمًا بَيْنَ يَدَيْ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى الرُّضَا عليه السلام فَقَالَ لَيْسَ فِي الدُّنْيَا نَعِيمٌ حَقِيقِيٌّ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ الْفُقَهَاءِ مِمَّنْ يَحْضُرُهُ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ لَتُسْتَلَنَّ يَوْمِيذٍ عَنِ النَّعِيمِ أَمَا هَذَا النَّعِيمُ فِي الدُّنْيَا وَ هُوَ الْمَاءُ الْبَارِدُ فَقَالَ لَهُ الرُّضَا عليه السلام وَ عَلَا صَوْتُهُ كَذَا فَسَرْتُمُوهُ أَنْتُمْ وَ جَعَلْتُمُوهُ عَلَى ضُرُوبٍ فَقَالَ طَائِفَةٌ هُوَ الْمَاءُ الْبَارِدُ وَ قَالَ غَيْرُهُمْ هُوَ الطَّعَامُ الطَّيِّبُ وَ قَالَ آخَرُونَ هُوَ النَّوْمُ الطَّيِّبُ وَ لَقَدْ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّ أَقْوَالَكُمْ هَذِهِ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَتُسْتَلَنَّ يَوْمِيذٍ عَنِ النَّعِيمِ فَغَضِبَ وَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يَسْأَلُ عِبَادَهُ عَمَّا تَفَضَّلَ عَلَيْهِمْ بِهِ وَ لَا يَمُنُّ بِذَلِكَ عَلَيْهِمْ وَ الْإِمْتِنَانُ بِالْإِنْعَامِ مُسْتَقْبَحٌ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ فَكَيْفَ يُضَافُ إِلَى الْخَالِقِ عَزَّ وَ جَلَّ مَا لَا يَرْضَى لِلْمَخْلُوقِينَ بِهِ وَ لَكِنَّ النَّعِيمَ حُبُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ مُوَالَاتِنَا يَسْأَلُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَنْهُ بَعْدَ التَّوْحِيدِ وَ النَّبُوَّةِ لِأَنَّ الْعَبْدَ إِذَا وَفَى بِذَلِكَ أَذَاهُ إِلَى نَعِيمِ الْجَنَّةِ الَّذِي لَا يَزُولُ وَ لَقَدْ حَدَّثَنِي بِذَلِكَ أَبِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ الْحُسَيْنِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَلِيٍّ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ

اللَّهُ يَا عَلِيُّ إِنَّ أَوَّلَ مَا يُسْأَلُ عَنْهُ الْعَبْدُ بَعْدَ مَوْتِهِ شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَ أَنَّكَ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا جَعَلَهُ اللَّهُ وَ جَعَلْتَهُ لَكَ فَمَنْ أَقْرَبَ بِذَلِكَ وَ كَانَ يَعْتَقِدُهُ صَارَ إِلَى النَّعِيمِ الَّذِي لَا زَوَالَ لَهُ

حدیث ۴۹: محمد بن یحیی صولی از ابن ذکوان قاسم بن اسماعیل او از ابراهیم بن عباس صولی که گفت روزی در خدمت علی بن موسی الرضا علیه السلام بودیم آن جناب فرمود: در دنیا نعمت حقیقی وجود ندارد بعضی از دانشمندان حاضر در مجلس گفتند چگونه خداوند می فرماید ﴿ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ اما این نعیم در دنیا آب سرد است حضرت با صدای بلند فرمود: شما این طور آیه را تفسیر می کنید و چند قسم نعمت را می شمارید بعضی می گویند آب سرد. دیگری غذای خوب می داند و گروهی خواب خوش می شمارد. پدرم از پدر خود امام صادق علیه السلام نقل کرد در موقعی که اقوال مختلف شما در مورد نعمت خدمتش عرض شد راجع به آیه ﴿ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ آن جناب غضبناک شده فرمود: هرگز خدا از بندگان خود در مورد چیزی که به آنها تفضل نموده نمی پرسد و منت بر آنها نمی گذارد منتگذاردن برای نعمت از مردم زشت است چگونه می توان چیزی را به خدا نسبت داد که انجام آن از مردم صحیح نیست، اما نعیم حب ما خانواده و موالات ما است که خدا بعد از توحید و نبوت از آن سؤال می کند زیرا وقتی بنده حق این نعمت را به جا آورد او را به جانب بهشت جاوید می برد. پدرم از پدر خود از محمد بن علی علیه السلام و ایشان از پدرش علی بن الحسین علیه السلام و آن جناب از پدرش حسین بن علی علیه السلام و آن جناب از پدرش علی علیه السلام نقل کرد که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: یا علی! اول چیزی که بعد از مرگ از شخص می پرسند شهادت لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَ اینکه تو ولی مؤمنینی به واسطه مقامی که خدا و من به تو داده ایم هرکه چنین

اعترافی داشته باشد و زندگی خود را بر آن ادامه دهد به بهشت رهسپار می شود به سوی نعمتی که زوال ندارد. ۱۱۶۲

حدیث ۵۱: عَنْ أَبُو عُمَرَ، عَنْ أَحْمَدُ، عَنْ جَعْفَرُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ نَجِيحِ الْكِنْدِيِّ عَنْ حَسَنُ بْنُ حُسَيْنٍ، عَنْ أَبُو حَفْصِ الصَّايغِ عَنْ أَبُو الْعَبَّاسِ هُوَ عُمَرُ بْنُ رَاشِدٍ، أَبُو سُلَيْمَانَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي قَوْلِهِ ﴿ثُمَّ لَتُسْئَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ قَالَ نَحْنُ النَّعِيمُ وَ فِي قَوْلِهِ ﴿وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾ قَالَ نَحْنُ الْحَبْلُ

حدیث ۵۱: عمر بن راشد از امام صادق رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نقل کرد که در باره آیه ﴿ثُمَّ لَتُسْئَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ ۱۱۶۳ فرمود: ما نعیم هستیم و در باره آیه ﴿وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾ ۱۱۶۴ فرمود: ما حبل و ریسمان پیوسته به خدائیم. ۱۱۶۵

حدیث ۵۲: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مَسْلَمَةَ بْنِ عَطَاءٍ عَنْ جَمِيلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قُلْتُ قَوْلُ اللَّهِ ﴿لَتُسْئَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ قَالَ تَسْأَلُ هَذِهِ الْأُمَّةُ عَمَّا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ بِرَسُولِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ثُمَّ بِأَهْلِ بَيْتِهِ

حدیث ۵۲: احمد بن ادریس از احمد بن محمد از مسلمة بن عطا از جمیل از امام صادق رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نقل کرد که من از آیه ﴿لَتُسْئَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ پرسیدم فرمود: این امت بازخواست خواهند شد از آنچه به ایشان ارزانی شده به وسیله پیامبر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ و سپس اهل بیت آن جناب. ۱۱۶۶

۱۱۶۲. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۱۲۹ و من أخباره ع ۸

۱۱۶۳. التکاثر آیه ۸

۱۱۶۴. آل عمران آیه ۱۰۳

۱۱۶۵. الأمالی للطوسی ص ۲۷۲ [۱۰] المجلس العاشر ح ۴۸

۱۱۶۶. تفسیر القمی ج ۲ ص ۴۴۰ [سورة التکاثر (۱۰۲): الآيات ۱ الی ۸] ح ۱

حدیث ۵۳: قَالَ فَإِنَّهُ حَدَّثَنِي أَبِي عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ شَرِيكِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام «وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً» قَالَ أَمَّا النُّعْمَةُ الظَّاهِرَةُ فَهُوَ النَّبِيُّ عليه السلام وَ مَا جَاءَ بِهِ مِنْ مَعْرِفَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ تَوْحِيدِهِ وَ أَمَّا النُّعْمَةُ الْبَاطِنَةُ فَوَلَايَتُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ عَقْدُ مَوَدَّتِنَا فَاعْتَقَدَ وَ اللَّهُ قَوْمٌ هَذِهِ النُّعْمَةُ الظَّاهِرَةُ وَ الْبَاطِنَةُ وَ اعْتَقَدَهَا قَوْمٌ ظَاهِرَةً وَ لَمْ يَعْتَقِدُوهَا بَاطِنَةً فَأَنْزَلَ اللَّهُ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنُكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَ لَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ فَفَرَحَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام عِنْدَ نَزْوِلِهَا إِذْ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِيْمَانَهُمْ إِلَّا بَعْدَ وَلايَتِنَا وَ مَحَبَّتِنَا.

حدیث ۵۳: جابر گفت: مردی خدمت امام باقر عليه السلام این آیه را خواند «وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَ بَاطِنَةً»^{۱۱۶۷} فرمود: اما نعمت ظاهری پیامبر اکرم عليه السلام و آنچه برای مردم از معرفت خدا و توحید آورده اما نعمت باطنی ولایت ما خانواده و پیوند محبت با ماست و گروهی اعتقاد به نعمت ظاهر و باطن هر دو داشتند و گروهی نعمت ظاهری را معتقد بودند اما به نعمت باطنی اعتقاد نداشتند خداوند این آیه را نازل کرد «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنُكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَ لَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ»^{۱۱۶۸} پیامبر ما مبادا اندوهگین شوی از کسانی که به سرعت جانب کفر را از پیش می‌گیرند از کسانی که به زبان ایمان دارند ولی در دل ایمان ندارند. پیامبر

۱۱۶۷. لقمان آیه ۲۰

۱۱۶۸. المائدة آیه ۴۱

اكرم عليه السلام از نزول اين آيه شادمان گرديد زيرا خداوند بزرگ ايمان آنها را پذيرفت
مگر با پيمان ولايت و محبت اهل بيت عليهم السلام. ۱۱۶۹

حديث ۵۴: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زِيَادِ بْنِ جَعْفَرِ الْهَمْدَانِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ
حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي أَحْمَدَ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادِ الْأَزْدِيِّ
قَالَ: سَأَلْتُ سَيِّدِي مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ أَسْبَغَ عَلَيْكُمْ
نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَ بَاطِنَةً فَقَالَ النُّعْمَةُ الظَّاهِرَةُ الْإِمَامُ الظَّاهِرُ وَ الْبَاطِنَةُ الْإِمَامُ الْغَائِبُ
حديث ۵۴: محمد بن زياد ازدي گفت: از مولايم موسى بن جعفر عليه السلام راجع به
آيه ﴿وَ أَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَ بَاطِنَةً﴾ پرسيدم فرمود: نعمت ظاهري امام ظاهر
و نعمت باطني امام غائب است. ۱۱۷۰

حديث ۵۵: وَ قَالَ أَيْضاً حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ
الثَّقَفِيِّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَشَّارٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَالِبٍ عَنْ أَبِي خَالِدِ
الْكَابَلِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام فَقَدَّمْ لِي طَعَاماً لَمْ أَكُلْ أَطِيبَ مِنْهُ
فَقَالَ لِي يَا أَبَا خَالِدٍ كَيْفَ رَأَيْتَ طَعَامَنَا فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا أَطِيبُهُ غَيْرَ أَنِّي
ذَكَرْتُ آيَةَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَتَغَضُّبُهُ قَالَ وَ مَا هِيَ قُلْتُ ﴿ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ
النَّعِيمِ﴾ فَقَالَ وَ اللَّهُ لَا تُسْأَلُ عَنْ هَذَا الطَّعَامِ أَبَداً ثُمَّ ضَحِكَ حَتَّى افْتَرَّ ضَاحِكاً وَ
بَدَتْ أَضْرَاسُهُ وَ قَالَ أَتَدْرِي مَا النَّعِيمُ قُلْتُ لَا قَالَ نَحْنُ النَّعِيمُ الَّذِي تُسْأَلُونَ عَنْهُ.

۱۱۶۹. تفسير القمي ج ۲ ص ۱۶۶ [سورة لقمان (۳۱): الآيات ۲۰ الى ۲۲]
۱۱۷۰. كمال الدين و تمام النعمة ج ۲ ص ۳۶۸ باب ۳۴ باب ما روى عن أبى الحسن موسى بن
جعفر فى النص على القائم ع و غيبته و أنه الثانى عشر من الأئمة ح ۶

حدیث ۵۵: ابو خالد کابلی گفت: خدمت امام باقر علیه السلام رسیدم برایم غذائی آورد که خوشبوتر از آن نخورده بودم فرمود: غذای ما چگونه بود؟ عرضه داشتم: فدایت شوم چقدر خوشبو و لذیذ بود جز اینکه در اندیشه یک آیه از قرآن شدم گوارایم نشد فرمود: کدام آیه گفتیم ﴿ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ به خدا قسم از این غذا بازخواست خواهید شد امام علیه السلام چنان خندید که دندان‌های مبارکش آشکار شد آنگاه فرمود: می‌دانی نعیم چیست؟ عرضه داشتم: نه. فرمود: ما آن نعیمی هستیم که شما راجع به آن بازخواست خواهید شد.^{۱۱۷۱}

حدیث ۵۶: عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مِيثَمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: أَبْشَرُوا بِأَعْظَمِ الْمِنَنِ عَلَيْكُمْ قَوْلَ اللَّهِ ﴿وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا﴾ فَإِلَّا نَقَاذُ مِنَ اللَّهِ هَبَةٌ وَاللَّهُ لَا يَرْجِعُ مِنْ هَبْتِهِ.

حدیث ۵۶: حضرت صادق علیه السلام فرمود: مژده باد شما را به بزرگترین نعمت خدا بر شما، و این آیه ﴿وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا﴾^{۱۱۷۲} برکنار گودالی از آتش بودید خداوند از آن شما را نجات داد را تلاوت فرمود.^{۱۱۷۳}

حدیث ۵۷: عُمَانُ بْنُ عِيسَى عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ وَرَوَاهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عِيسَى بْنِ هِشَامٍ عَنْ أَبِي خَالِدِ الْقَمَّاطِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ مِثْلَهُ: قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام جَمَاعَةً فَدَعَا بِطَعَامٍ مَا لَنَا عَهْدٌ بِمِثْلِهِ لَذَاذَةً وَ طِيبًا حَتَّى تَمَلَّيْنَا وَ أَتَيْنَا بِتَمْرٍ نَنْظُرُ فِيهِ إِلَى وُجُوهِنَا مِنْ صَفَائِهِ وَ حُسْنِهِ فَقَالَ رَجُلٌ لَتَسْأَلَنَّ

۱۱۷۱. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۸۱۶ [سورة التكاثر (۱۰۲): الآيات ۳ الى ۴]

۱۱۷۲. آل عمران آية ۱۰۳

۱۱۷۳. تفسير العياشي ج ۱ ص ۱۹۴ [سورة آل عمران (۳): آية ۱۰۳] ح ۱۲۵،

يَوْمَئِذٍ غَدَاً عَنْ هَذَا النَّعِيمِ الَّذِي نِعَمْتُمْ عِنْدَ ابْنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ اللَّهُ أَكْرَمُ وَأَجَلُّ مِنْ أَنْ يُطْعَمَكُمْ طَعَاماً فَيَسْأَلَكُمْ عَنْهُ وَ لَكِنَّهُ يَسْأَلُكُمْ عَمَّا أَنْعَمَ بِهِ عَلَيْكُمْ بِمُحَمَّدٍ ﷺ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ

حدیث ۵۷: ابو حمزه گفت: با چند نفر خدمت امام صادق (علیه السلام) بودیم حضرت دستور داد غذا آوردند تاکنون چنان غذائی از نظر طعم و خوشبوئی ندیده بودم آن را خوردیم تا سیر شدیم بعد برایمان خرما آوردند از صفا و زیبایی خرما به یکدیگر نگاه می کردیم مردی گفت: فردای قیامت از شما بازخواست خواهد شد نسبت به این نعمتی که استفاده کردید در خدمت فرزند پیامبر (صلی الله علیه و آله) امام صادق (علیه السلام) فرمودند: خدا بزرگتر و کریم تر از آن است که نعمتی به شما عنایت نماید و او گوارایتان گردد آن گاه بازخواست نماید ولی بازخواست خواهد کرد از نعمتی که ارزانی داشته بر شما به وسیله محمد (صلی الله علیه و آله) و آل محمد (علیهم السلام). ۱۱۷۴

حدیث ۵۸: التَّنْوِيرُ فِي مَعَانِي التَّفْسِيرِ، الْبَاقِرُ ﷺ وَ الصَّادِقُ ﷺ النَّعِيمُ وَ لَآيَةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ

حدیث ۵۸: در روایت بعد از کتاب تنویر نقل می کند که امام باقر (علیه السلام) و امام صادق (علیه السلام) فرمودند: «نعیم» ولایت امیر المؤمنین (علیه السلام) است. ۱۱۷۵

حدیث ۵۹: مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ مُعْنَعًا عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ﷺ فَقَدِمَ إِلَيْنَا طَعَاماً مَا أَكَلْتُ طَعَاماً مِثْلَهُ قَطُّ فَقَالَ لِي يَا سَدِيرُ كَيْفَ رَأَيْتَ طَعَامَنَا هَذَا قُلْتُ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

۱۱۷۴. المحاسن ج ۲ ص ۴۰۰ باب ۶ باب لا سرف فی الطعام ح ۸۳
۱۱۷۵. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب ج ۲ ص ۱۵۳ فصل فی منزلته عند الميزان و الكتاب و الحساب و نحوها

مَا أَكَلْتُ مِثْلَهُ قَطُّ وَ لَا أَظُنُّ أَنِّي أَكَلْتُ أَبَدًا مِثْلَهُ ثُمَّ إِنَّ عَيْنِي تَغَرَّعَتْ فَبَكَيْتُ فَقَالَ
 يَا سَدِيرُ مَا يُبْكِيكَ قُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ذَكَرْتُ آيَةَ فِي كِتَابِ اللَّهِ قَالَ وَ مَا
 هِيَ قُلْتُ قَوْلُ اللَّهِ فِي كِتَابِهِ ثُمَّ لَتَسْتَلْنَ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ فَخِفْتُ أَنْ يَكُونَ هَذَا
 الطَّعَامُ الَّذِي يَسْأَلُنَا اللَّهُ عَنْهُ فَضَحِكَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ ثُمَّ قَالَ يَا سَدِيرُ لَا تُسْأَلُ
 عَنْ طَعَامٍ طَيِّبٍ وَ لَا ثَوْبٍ لَيِّنٍ وَ لَا رَاحَةٍ طَيِّبَةٍ بَلْ لَنَا خُلُقٌ وَ لَهُ خُلُقُنَا وَ لَنَعْمَلُ
 فِيهِ بِالطَّاعَةِ وَ قُلْتُ لَهُ يَا أَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَمَا النَّعِيمُ قَالَ لِي
 حُبُّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ﷺ وَ عِزَّتِهِ يَسْأَلُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 كَيْفَ كَانَ شُكْرُكُمْ لِي حِينَ أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ بِحُبِّ عَلِيٍّ ﷺ وَ عِزَّتِهِ.

حدیث ۵۹: حنان بن سدیر گفت: خدمت امام صادق (علیه السلام) بودم غذا آوردند
 خوردم اما تا آن وقت غذائی بدین مطبوعی نخورده بودم فرمود: سدیر غذای ما
 چگونه بود؟ عرضه داشتم: پدر و مادرم به فدایت یا ابن رسول الله! مانند این غذا
 تاکنون نخورده بودم و خیال نمی‌کنم بعد از این هم نصیبم گردد در این موقع اشک
 اطراف چشمم را فرا گرفت و شروع به گریه کردم حضرت فرمود: چرا گریه می‌کنی.
 عرضه داشتم: به یاد یک آیه از قرآن افتادم فرمود: کدام آیه عرضه داشتم ﴿ثُمَّ لَتَسْتَلْنَ
 يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ ترسیدم که خداوند از همین غذا مرا بازخواست کند چنان امام (علیه السلام)
 خندید که دندان‌هایش آشکار شد. آنگاه فرمود: سدیر هرگز از غذای خوب و لباس
 نرم و بوی خوش از شما بازخواست نخواهند کرد این‌ها برای ما خلق شده و ما برای
 استفاده از آنها مأموریم که با استفاده از این نعمت‌ها فرمان بردار خدا باشیم. عرضه
 داشتم: پدر و مادرم فدایت، پس نعیم چیست؟ فرمودند: حب امیرالمؤمنین علی بن ابی

طالب علیه السلام و خاندانش خداوند روز قیامت بازخواست خواهد کرد چگونه سپاس نعمتی که بر شما ارزانی داشتیم از حب علی علیه السلام و عترتش به جا آوردید. ^{۱۱۷۶}

حدیث ۶۰: وَ رَوَى الشَّيْخُ الْمُفِيدُ رَحِمَهُ اللَّهُ بِإِسْنَادِهِ إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ السَّائِبِ الْكَلْبِيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو حَنِيفَةَ أَخْبَرَنِي جُعِلْتُ فِدَاكَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ لَتُسْتَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ قَالَ فَمَا هُوَ عِنْدَكَ يَا أَبَا حَنِيفَةَ قَالَ الْأَمْنُ فِي السَّرْبِ وَ صِحَّةُ الْبَدَنِ وَ الْقُوَّةُ الْحَاضِرُ فَقَالَ يَا أَبَا حَنِيفَةَ لَيْنٌ وَقَفَكَ اللَّهُ وَ أَوْقَفَكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَسْأَلَكَ عَنْ كُلِّ أَكْلَةٍ أَكَلْتَهَا وَ شَرِبَةٍ شَرِبْتَهَا لِيَطُولَنَّ وَقُوفُكَ قَالَ فَمَا النَّعِيمُ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَالَ النَّعِيمُ نَحْنُ الَّذِينَ أَنْقَذَ اللَّهُ النَّاسَ بِنَا مِنْ الضَّلَالَةِ وَ بَصَرَهُمْ بِنَا مِنَ الْعَمَى وَ عَلَّمَهُمْ بِنَا مِنَ الْجَهْلِ قَالَ جُعِلْتُ فِدَاكَ فَكَيْفَ كَانَ الْقُرْآنُ جَدِيداً أَبَداً قَالَ لِأَنَّهُ لَمْ يُجْعَلْ لِرِمَانٍ دُونَ رِمَانٍ فَتَخْلَقُهُ الْأَيَّامُ وَ لَوْ كَانَ كَذَلِكَ لَفَنِيَ الْقُرْآنُ قَبْلَ فَنَاءِ الْعَالَمِ.

حدیث ۶۰: ابو حنیفه: گفت به امام علیه السلام عرضه داشتیم: تفسیر این آیه را برایم بفرمائید ﴿ثُمَّ لَتُسْتَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ فرمود به نظر تو چیست؟ ابو حنیفه پاسخ داد: امنیت راه و صحت بدن و خوراک حاضر حضرت فرمود: .....نعیم ما هستیم که خداوند به واسطه ما مردم را از گمراهی نجات بخشید و از کوری بینا کرد و از نادانی خارج نمود عرضه داشت: فدایت شوم چگونه قرآن پیوسته تازه است. فرمودند: زیرا برای یک زمان مخصوص قرار داده نشده که موجب کهنگی آن شود اگر چنین بود قرآن از میان می رفت قبل از فنای عالم. ^{۱۱۷۷}

۱۱۷۶. تفسیر فرات الکوفی ص ۶۰۶ [سورة التكاثر (۱۰۲): آية ۸] ح ۷۶۳

۱۱۷۷. البرهان فی تفسیر القرآن ج ۵ ص ۷۴۹ [سورة التكاثر (۱۰۲): الآيات ۱ الى ۸] ح ۱۱۸۷۸

حدیث ٦١: قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ رَحِمَهُ اللَّهُ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ مَالِكٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِيِّ قَالَ قَالَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ أَيُّ بِأَيِّ نِعْمَتِي تُكَذِّبَانِ بِمُحَمَّدٍ ﷺ أَمْ بِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِيهِمَا أَنْعَمْتَ عَلَى الْعِبَادِ

حدیث ٦١: امام صادق علیه السلام در باره آیه ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾^{١١٧٨} فرمود: یعنی کدام دو نعمت مرا تکذیب می‌کنید شما دو نفر؟ نعمت محمد ﷺ و یا علی علیه السلام به واسطه آن دو، نعمت بر بندگان ارزانی داشته‌ام.^{١١٧٩}

حدیث ٦٢: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ وَقْدٍ عَنْ أَبِي يُوسُفَ الْبَزَّازِ قَالَ: تَلَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ هَذِهِ الْآيَةَ ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ قَالَ أَتَدْرِي مَا آلَاءُ اللَّهِ قُلْتُ لَا قَالَ هِيَ أَعْظَمُ نِعْمٍ اللَّهُ عَلَى خَلْقِهِ وَهِيَ وَلَا يُتَنَّا

حدیث ٦٢: ابو یوسف بزاز گفت امام صادق علیه السلام این آیه را تلاوت نمود ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾^{١١٨٠} آنگاه فرمود: می‌دانی آلاء خدا چیست؟ عرضه داشتم: نه فرمود: آنها بزرگترین نعمت‌های خدایند بر خلق و آن ولایت ما است.^{١١٨١}

حدیث ٦٤: أَقُولُ رَوَى السَّيِّدُ الْأَجَلُّ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْحُسَيْنِيُّ فِي رِوَايَةِ الصَّحِيفَةِ الْكَامِلَةِ الشَّرِيفَةِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُتَوَكَّلِ بْنِ هَارُونَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ

١١٧٨. الرحمن آیه ١٣

١١٧٩. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ٦١٤ [سورة الرحمن (٥٥): آیه ١٣] ،

١١٨٠. الاعراف آیه ٦٩

١١٨١. الكافي ج ١ ص ٢١٧ باب أن النعمة التي ذكرها الله عز و جل في كتابه الأئمة ح ٣

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ: أَخْبَرَ اللَّهُ نَبِيَّهُ ﷺ بِمَا يَلْقَى أَهْلَ بَيْتِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ أَهْلَ مَوَدَّتِهِمْ وَ شِيعَتِهِمْ مِنْهُمْ يَعْنِي بَنِي أُمِّيَّةٍ فِي أَيَّامِهِمْ وَ مُلْكِهِمْ قَالَ وَ أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِمْ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَ أَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبُورِ جَهَنَّمَ يَصَلُّونَهَا وَ بَسَسَ الْقَرَارُ وَ نِعْمَةُ اللَّهِ مُحَمَّدٌ ﷺ وَ أَهْلُ بَيْتِهِ حُبُّهُمْ إِيْمَانٌ يُدْخِلُ الْجَنَّةَ وَ بُعْضُهُمْ كُفْرٌ وَ نِفَاقٌ يُدْخِلُ النَّارَ

حدیث ۶۴: امام صادق (علیه السلام) نقل کرده که خداوند به پیامبر ﷺ اطلاع داد که اهل بیت و دوستان آنها و شیعیان چه از بنی امیه خواهند دید در موقع حکومت ایشان و این آیه را در باره آنها نازل کرد ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَ أَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبُورِ، جَهَنَّمَ يَصَلُّونَهَا وَ بَسَسَ الْقَرَارُ﴾^{۱۱۸۲} نعمت خدا محمد ﷺ و اهل بیت (علیهم السلام) او هستند حب و دوستی آنها ایمان است و موجب بهشت می شود و کینه و نفاق با آنها کفر است که موجب آتش می گردد.^{۱۱۸۳}

حدیث ۶۳: وَ عَنْ أَبِي الْوَرْدِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (علیه السلام) فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَ يَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾ قَالَ الْوَلَايَةُ لِأَلِ مُحَمَّدٍ (علیه السلام)

حدیث ۶۳: بوالورد از قول امام باقر (علیه السلام) نقل کرد در باره آیه ﴿وَ يَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾^{۱۱۸۴} فرمود: ولایت آل محمد (علیهم السلام) است^{۱۱۸۵}

۱۱۸۲. ابراهیم الآیات ۲۸ و ۲۹

۱۱۸۳. بحار الانوار ج ۲۴ ص ۶۰ باب ۲۹ أنهم عليهم السلام نعمة الله و الولاية شكرها و أنهم فضل الله و رحمته و أن النعيم هو الولاية و بيان عظم النعمة على الخلق بهم عليهم السلام ح ۳۸

۱۱۸۴. النساء آية ۱۷۳

۱۱۸۵. بحار الانوار ج ۲۴ ص ۶۱ باب ۲۹ أنهم عليهم السلام نعمة الله و الولاية شكرها و أنهم فضل الله و رحمته و أن النعيم هو الولاية و بيان عظم النعمة على الخلق بهم عليهم السلام ح ۴۴

حدیث ۶۶: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّارُ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْفَزَارِيِّ عَنْ عَبَّادِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ أَبِي نُوَيْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عِيَّاشٍ عَنْ أَبِي قُدَّامَةَ الْفَدَّانِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِ بِمَعْرِفَةِ أَهْلِ بَيْتِي وَوَلَايَتِهِمْ فَقَدْ جَمَعَ اللَّهُ لَهُ الْخَيْرَ كُلَّهُ.

حدیث ۶۶: رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که را خدا به معرفت و ولایت

اهل بیتم ممنون ساخت همه‌ی خوبی‌ها را برایش فراهم کرده. ^{۱۱۸۶}

حدیث ۵۰: ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا﴾ قَالَ نِعْمَةُ اللَّهِ هُمُ الْأَيِّمَةُ وَالِدَلِيلُ عَلَى أَنَّ الْأَيِّمَةَ نِعْمَةُ اللَّهِ قَوْلُ اللَّهِ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام نَحْنُ وَاللَّهُ نِعْمَةُ اللَّهِ الَّتِي أَنْعَمَ بِهَا عَلَيَّ عِبَادِهِ وَبِنَا فَازَ مَنْ فَازَ

حدیث ۵۰: امام صادق عليه السلام در باره آیه ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا﴾ ^{۱۱۸۷}

فرمود: نعمت الله ائمه عليهم السلام هستند و دلیل بر این مطلب آیه ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا﴾ ^{۱۱۸۸} امام صادق عليه السلام فرمود: به خدا قسم ما هستیم نعمت خدا که بر بندگان ارزانی داشته به وسیله ما رستگار شده هر که رستگار گردیده. ^{۱۱۸۹}

۱۱۸۶. الأمالی للصدوق ص ۴۷۴ المجلس ۷۲ ح ۹.

۱۱۸۷. النحل آیه ۸۳

۱۱۸۸. ابراهیم آیه ۲۸

۱۱۸۹. تفسیر القمی ج ۱ ص ۳۸۸ [سورة النحل (۱۶): الآيات ۸۱ الى ۹۹].

حدیث ۶۸: عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ وَقْدٍ عَنْ أَبِي يُوسُفَ الْبَزَّازِ قَالَ: تَلَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَيْنَا هَذِهِ الْآيَةَ «فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ» قَالَ أَتَدْرِي مَا آلَاءُ اللَّهِ قُلْتُ لَا قَالَ هِيَ أَعْظَمُ نِعْمٍ اللَّهُ عَلَى خَلْقِهِ وَ هِيَ وَلا يُتَنَا.

حدیث ۶۸: امام صادق (علیه السلام) بر ما خواند این آیه را «فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ»^{۱۱۹۰} یاد کنید نعمت‌های خدا را فرمود: می‌دانی نعمت‌های خدا چه هستند؟ عرضه داشتم: نه، فرمود: بزرگ‌ترین نعمت خداوند بر بندگان ولایت ما اهل بیت (علیهم السلام) است.^{۱۱۹۱}

حدیث ۶۷: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَقَالَ الْبَاءُ بَهَاءُ اللَّهِ وَ السَّيْنُ سَنَاءُ اللَّهِ وَ الْمِيمُ مُلْكُ اللَّهِ قَالَ قُلْتُ اللَّهُ قَالَ الْأَلِفُ آلَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ مِنَ النَّعِيمِ بِوَلَايَتِنَا وَ اللَّامُ الزَّامُ اللَّهُ خَلَقَهُ وَلا يُتَنَا قُلْتُ فَالْهَاءُ قَالَ هَوَانٌ لِمَنْ خَالَفَ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قُلْتُ الرَّحْمَنُ قَالَ بِجَمِيعِ الْعَالَمِ قُلْتُ الرَّحِيمُ قَالَ بِالْمُؤْمِنِينَ خَاصَّةً.

حدیث ۶۷: امام صادق (علیه السلام) در تفسیر کلمه جلاله الله فرمودند:

الف: اشاره به نعمت‌های پروردگار بر مخلوقاتش که به برکت ولایت ما از آن‌ها بهره‌مند شده‌اند.

لام: اشاره به این‌که خداوند بر بندگانش ولایت ما را لازم دانسته و واجب فرموده.

۱۱۹۰. الاعراف آیه ۶۹

۱۱۹۱. الکافی ج ۱ ص ۲۱۷ باب أن النعمة التي ذكرها الله عز و جل في كتابه الأئمة ح ۳.

ها: اشاره به خواری و پستی کسانی که با محمد و آل محمد مخالفت کنند. ۱۱۹۲

۶۹۵

حدیث ۶۹: ذَكَرَ جَدِّي السَّعِيدُ أَبُو جَعْفَرِ الطُّوسِيِّ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَنْ مَوْلَانَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ كَانَ يَقُولُ إِذَا سَجَدَ يَقُولُ مِائَةَ مَرَّةٍ:....اللَّهُمَّ لَا تَسْلُبْنِي مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ مِنْ وِلَايَتِكَ وَ وِلَايَةِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ

حدیث ۶۹: حضرت موسی بن جعفر علیہ السلام در حالی که صورت مبارک خود را بر زمین می نهاد عرضه می داشت: بار پروردگارا! نعمت ولایت خود و ولایت محمد ﷺ و آل محمد ﷺ را که به من مرحمت فرمودی از من مگیر. ۱۱۹۳

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ بَسْطَامِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ حَسَّانَ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ وَقْدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ الْعَبْدِيِّ عَنْ سَعْدِ الْإِسْكَافِ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ مَا بَالُ أَقْوَامٍ غَيَّرُوا سُنَّةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ عَدَلُوا عَنْ وَصِيَّهِ لَا يَتَخَوَّفُونَ أَنْ يَنْزَلَ بِهِمُ الْعَذَابُ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَ أَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ جَهَنَّمَ﴾ ثُمَّ قَالَ نَحْنُ النِّعْمَةُ الَّتِي أَنْعَمَ اللَّهُ بِهَا عَلَيَّ عِبَادِهِ وَ بِنَا يَفُوزُ مَنْ فَازَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

امیر المؤمنین علیہ السلام فرمود: چگونه باشد حال مردمی که سنت پیغمبر ﷺ را دگرگون ساختند و از وصی او رو گردان شدند؟ ایشان نمی ترسند که عذاب بر آنها نازل شود؟! سپس این آیه را تلاوت فرمود ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَ

۱۱۹۲. التوحيد: ص ۲۳۰ باب ۳۱ معنی بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ح ۳.

۱۱۹۳. مصباح المتعبد و سلاح المتعبد ج ۱ ص ۷۹ فصل فی سیاقه الصلوات الإحدى و الخمسين ركعة فی اليوم و الليلة.

أَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبُورِ جَهَنَّمَ ﴿۱۱۹۴﴾ مگر آن کسان را ندیدی که نعمت خدا را به ناسپاسی تغییر دادند و قوم خویش را به دوزخ که سرای هلاکت است، در آوردند سپس فرمود: ما هستیم آن نعمتی که خدا به بندگانش انعام فرموده هر که در روز قیامت کامیاب شود به وسیله ما است. ۱۱۹۵

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿فَبِأَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تُكذِّبَانِ﴾ أَمَّ بِالنَّبِيِّ ﷺ أُمُّ بِالْوَصِيِّ تُكذِّبَانِ نَزَلَتْ فِي الرَّحْمَنِ.

معلى بن محمد از امام روایت کند که راجع به قول خدای عز و جل ﴿فَبِأَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تُكذِّبَانِ﴾ ۱۱۹۶ کدام نعمت پروردگارتان را تکذیب می‌کنید؟ فرمود: پیغمبر ﷺ را تکذیب می‌کنید یا وصیش را؟ این آیه در سوره الرحمن نازل شده. ۱۱۹۷

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَوْرَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا﴾ الْآيَةَ قَالَ عَنَى بِهَا قُرَيْشًا قَاطِبَةً الَّذِينَ عَادُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَ نَصَبُوا لَهُ الْحَرْبَ وَ جَحَدُوا وَصِيَّةَ وَصِيَّهِ.

از امام صادق ﷺ راجع به قول خدای عزوجل ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا﴾ ۱۱۹۸ مگر آن کسان را ندیدی که نعمت خدا را به ناسپاسی تغییر دادند تا

۱۱۹۴. ابراهیم الآیات ۲۸ و ۲۹

۱۱۹۵. الکافی ج ۱ ص ۲۱۷ کتاب الحجۃ بابُ أَنَّ النُّعْمَةَ الَّتِي ذَكَرَهَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي كِتَابِهِ الْأُتْمَةُ ح ۱

۱۱۹۶. الرحمن آیه ۱۳

۱۱۹۷. الکافی ج ۱ ص ۲۱۷ کتاب الحجۃ بابُ أَنَّ النُّعْمَةَ الَّتِي ذَكَرَهَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي كِتَابِهِ الْأُتْمَةُ ح ۲

۱۱۹۸. ابراهیم آیه ۲۸

آخر آیه پرسیدم، فرمود: مقصود قریش است، آن کسان که با رسول خدا ﷺ دشمنی کردند و جنگ نمودند، و وصیت او را در باره جانشینش انکار کردند.^{۱۱۹۹}

حدیث ۶۵: قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّاسٍ رَحِمَهُ اللَّهُ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ التَّمِيمِيُّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الصَّيْرَفِيِّ عَنْ أَصْبَاطٍ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْمَدَائِنِيِّ قَالَ وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَيُّ شُكْرِكُمْ النُّعْمَةَ الَّتِي رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَ مَا مِنْ عَلَيكُمْ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَنْكُمْ تُكْذِبُونَ بِوَصِيهِ فَلَوْ لَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ وَ أَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ إِلَى وَصِيهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يُبَشِّرُ وَلِيُّهُ بِالْجَنَّةِ وَ عَدُوَّهُ بِالنَّارِ وَ نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ يَعْنِي أَقْرَبُ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مِنْكُمْ وَ لَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ أَيُّ لَا تَعْرِفُونَ.

حدیث ۶۵: در تأویل باطن از اهل بیت علیهم السلام در حدیث احمد بن ابراهیم راجع به آیه ﴿وَ تَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ﴾^{۱۲۰۰} نقل شده یعنی شکر شما نسبت به نعمتی که روزی شما شده و منتی که خدا بر شما نهاده به واسطه محمد صلی الله علیه و آله و آل محمد صلی الله علیه و آله ﴿أَنْكُمْ تُكْذِبُونَ﴾^{۱۲۰۱} شما تکذیب می‌کنید وصی و جانشین پیامبر را ﴿فَلَوْ لَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ، وَ أَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ﴾^{۱۲۰۲} وقتی جان شما به گلو رسید آن وقت خواهید دید علی بن ابی طالب علیه السلام دوستانش را بشارت و مژده می‌دهد به بهشت و دشمنانش را

۱۱۹۹. الکافی ج ۱ ص ۲۱۷ کتاب الحجة بَابُ أَنْ النُّعْمَةَ الَّتِي ذَكَرَهَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي كِتَابِهِ الْأَيْمَةُ ح ۴

۱۲۰۰. الواقعة آیه ۸۲.

۱۲۰۱. الواقعة آیه ۸۲.

۱۲۰۲. الواقعة آیه ۸۳ و ۸۴

وَعَدَهُ جَهَنَّمَ ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ﴾^{١٢٠٣} ما به امیرالمؤمنین علیه السلام از شما نزدیکتریم
 ﴿وَلَكِنْ لَا تَبْصُرُونَ﴾^{١٢٠٤} شما نمی بینید. ^{١٢٠٥}

ولایت امه اطهار علیهم السلام بر جمیع ممکنات عرضه شده

حدیث ٧٩: ابْنُ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام
 إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى تَوَحَّدَ بِمُلْكِهِ فَعَرَّفَ عِبَادَهُ نَفْسَهُ ثُمَّ فَوَّضَ إِلَيْهِمْ أَمْرَهُ وَ
 أَبَاحَ لَهُمْ جَنَّتَهُ فَمَنْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرَ قَلْبَهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ عَرَفَهُ وَلَا يَتَنَا وَ
 مَنْ أَرَادَ أَنْ يَطْمَسَ عَلَى قَلْبِهِ أَمْسَكَ عَنْهُ مَعْرِفَتَنَا ثُمَّ قَالَ يَا مُفَضَّلُ وَاللَّهِ مَا
 اسْتَوْجَبَ آدَمُ أَنْ يَخْلُقَهُ اللَّهُ بِيَدِهِ وَ يَنْفُخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ إِلَّا بِوَلَايَةِ عَلِيِّ علیه السلام وَ
 مَا كَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا إِلَّا بِوَلَايَةِ عَلِيِّ علیه السلام وَ لَا أَقَامَ اللَّهُ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ علیه السلام
 آيَةً لِلْعَالَمِينَ إِلَّا بِالْخُضُوعِ لِعَلِيِّ علیه السلام ثُمَّ قَالَ اجْمَلِ الْأَمْرَ مَا اسْتَأْهَلَ خَلْقٌ مِنَ
 اللَّهِ النَّظَرَ إِلَيْهِ إِلَّا بِالْعُبُودِيَّةِ لَنَا

حدیث ٧٩: مفضل بن عمر گوید: امام صادق علیه السلام به من فرمود: خداوند متعال
 در فرمان روایی و مُلک یکتاست، پس خود را به بندگانش شناسایی نمود، آن گاه امر
 خویش را بر آنان واگذار کرد و بهشت را بر آنان ارزانی نمود، خداوند هر که از جن

١٢٠٣. الواقعة آية ٨٥

١٢٠٤. الواقعة آية ٨٥

١٢٠٥. البرهان في تفسير القرآن ج ٥ ص ٢٧٣ [سورة الواقعة (٥٦): الآيات ٨٢ الى ٨٧] ح ١٠٤٢٣.

و انس را بخواهد دلش را پاک نماید، ولایت ما را به او شناسایی کرده و هرکه را بخواهد دلش را فاسد کند از معرفت ما منعش نماید. ای مفضل! سوگند به خدا! حضرت آدم علیه السلام سزاوار آفرینش به دست خداوند و دمیدن روح خویش در او نشد جز به سبب ولایت علی علیه السلام. خداوند با موسی علیه السلام سخن نگفت مگر به سبب ولایت علی علیه السلام و خداوند عیسی علیه السلام را آیت و نشانه برای جهانیان قرار نداد جز به واسطه‌ی فروتنی و خضوعی که نسبت به علی علیه السلام داشت. کوتاه‌تر بگوییم، هیچ آفریده‌ای شایستگی توجه از سوی خداوند را پیدا نکرد جز به واسطه‌ی اطاعت از ما. ۱۲۰۶

حدیث ۸۰: أَبَانُ بْنُ أَبِي عِيَّاشٍ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي ذَرٍّ حَدَّثَنِي رَحِمَكَ اللَّهُ بِأَعْجَبِ مَا سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَقُولُ فِي عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَقُولُ إِنَّ حَوْلَ الْعَرْشِ لَتِسْعِينَ [أَلْفَ] مَلَكٍ لَيْسَ لَهُمْ تَسْبِيحٌ وَلَا عِبَادَةٌ إِلَّا الطَّاعَةُ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَالْبِرَاءَةُ مِنْ أَعْدَائِهِ وَالِاسْتِغْفَارُ لِشِيعَتِهِ [قُلْتُ فَغَيْرَ هَذَا رَحِمَكَ اللَّهُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ خَصَّ جَبْرِيْلَ عليه السلام وَ مِيكَائِيْلَ عليه السلام وَ إِسْرَافِيْلَ عليه السلام بِطَاعَةِ عَلِيٍّ وَ الْبِرَاءَةِ مِنْ أَعْدَائِهِ وَ الْإِسْتِغْفَارِ لِشِيعَتِهِ] قُلْتُ فَغَيْرَ هَذَا رَحِمَكَ اللَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَقُولُ لَمْ يَزَلِ اللَّهُ يَحْتَجُّ بِعَلِيٍّ فِي كُلِّ أُمَّةٍ فِيهَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ وَ أَشَدَّهُمْ مَعْرِفَةً لِعَلِيٍّ أَعْظَمُهُمْ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ قُلْتُ فَغَيْرَ هَذَا رَحِمَكَ اللَّهُ قَالَ نَعَمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَقُولُ لَوْ لَا أَنَا وَ عَلِيٌّ مَا عُرِفَ اللَّهُ وَ لَوْ لَا أَنَا وَ عَلِيٌّ مَا عُبِدَ اللَّهُ وَ لَوْ لَا أَنَا وَ عَلِيٌّ مَا كَانَ ثَوَابٌ وَ لَا عِقَابٌ وَ لَا يَسْتُرُ عَلِيًّا عَنِ اللَّهِ سِتْرٌ وَ لَا يَحْجُبُهُ عَنِ

۱۲۰۶. مقصود از بندگی اطاعت از اوامر اهل بیت علیهم السلام است نه پرستش آنان. الإختصاص ص ۲۵۰ فی

بیان جمله من الحكم و المواعظ و الوصايا عنهم

اللَّهِ حِجَابٌ وَ هُوَ السُّتْرُ وَ الْحِجَابُ فِيمَا بَيْنَ اللَّهِ وَ بَيْنَ خَلْقِهِ قَالَ سَلِمٌ ثُمَّ
سَأَلْتُ الْمِقْدَادَ فَقُلْتُ حَدِّثْنِي رَحِمَكَ اللَّهُ بِأَفْضَلِ مَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
يَقُولُ فِي عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَوَحَّدَ
بِمُلْكِهِ فَعَرَفَ أَنْوَارَهُ نَفْسَهُ ثُمَّ فَوَّضَ إِلَيْهِمْ أَمْرَهُ وَ أَبَاحَهُمْ جَنَّتَهُ فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يُطَهَّرَ
قَلْبَهُ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ عَرَفَهُ وَ لَآيَةَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَطْمَسَ
عَلَى قَلْبِهِ أَمْسَكَ عَنْهُ مَعْرِفَةَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا
اسْتَوْجَبَ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ يَخْلُقَهُ اللَّهُ وَ يَنْفُخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِ وَ يَرُدَّهُ
إِلَى جَنَّتِهِ إِلَّا بِنُبُوتِي وَ الْوَلَايَةَ لِعَلِيِّ بَعْدِي وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا أَرَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ لَا اتَّخَذَهُ خَلِيلًا إِلَّا بِنُبُوتِي وَ الْإِقْرَارَ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
بَعْدِي وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا كَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ تَكْلِيمًا وَ لَا أَقَامَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ آيَةً
لِلْعَالَمِينَ إِلَّا بِنُبُوتِي وَ مَعْرِفَةَ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعْدِي وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا تَتَّبَعَ نَبِيٌّ قَطُّ
إِلَّا بِمَعْرِفَتِهِ وَ الْإِقْرَارِ لَنَا بِالْوَلَايَةِ وَ لَا اسْتَأْهَلَ خَلْقٌ مِنَ اللَّهِ النَّظَرَ إِلَيْهِ إِلَّا
بِالْعُبُودِيَّةِ لَهُ وَ الْإِقْرَارِ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعْدِي ثُمَّ سَكَتَ فَقُلْتُ فَغَيْرَ هَذَا رَحِمَكَ اللَّهُ
قَالَ نَعَمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ عَلِيُّ دِيَانُ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَ الشَّاهِدُ عَلَيْهَا وَ
الْمُتَوَلَّى لِحَسَابِهَا وَ هُوَ صَاحِبُ السَّنَامِ الْأَعْظَمِ وَ طَرِيقُ الْحَقِّ الْأَبْهَجِ [و]
السَّبِيلُ وَ صِرَاطُ اللَّهِ الْمُسْتَقِيمُ بِهِ يُهْتَدَى بَعْدِي مِنَ الضَّلَالَةِ وَ يُبْصَرُ بِهِ مِنَ
الْعَمَى بِهِ يَنْجُو النَّاجُونَ وَ يُجَارُ مِنَ الْمَوْتِ وَ يُؤْمَنُ مِنَ الْخَوْفِ وَ يُمَحَى بِهِ
السَّيِّئَاتُ وَ يُدْفَعُ الضَّمِيمُ وَ يُنْزَلُ الرَّحْمَةُ وَ هُوَ عَيْنُ اللَّهِ النَّاطِرَةُ وَ أُذُنُهُ السَّمَاعَةُ وَ
لِسَانُهُ النَّاطِقُ فِي خَلْقِهِ وَ يَدُهُ الْمَبْسُوطَةُ عَلَى عِبَادِهِ بِالرَّحْمَةِ وَ وَجْهُهُ فِي

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَجَنبُهُ الظَّاهِرُ الْيَمِينُ وَحَبْلُهُ الْقَوِيُّ الْمَتِينُ وَعُرْوَتُهُ
الْوُثْقَى الَّتِي لَا انفِصَامَ لَهَا وَبَابُهُ الَّذِي يُوقَى مِنْهُ وَبَيْتُهُ الَّذِي مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَ
عَلَّمَهُ عَلَى الصِّرَاطِ فِي بَعْثِهِ مَنْ عَرَفَهُ نَجَا إِلَى الْجَنَّةِ وَمَنْ أَنْكَرَهُ هَوَىٰ إِلَى النَّارِ

حدیث ۸۰: ابان بن ابی عیاش از سلیم بن قیس نقل می‌کند که گفت: به
ابوذر گفتم: خدا تو را رحمت کند، اندکی از عجایب در فضیلت امیرالمومنین علیه السلام که
از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیده‌ای برایم نقل کن. ابوذر گفت: از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیدم که می‌فرمود:
در اطراف عرش نود هزار ملائکه هستند که تسبیحی و عبادتی جز اطاعت علی بن
ابی طالب علیه السلام و برائت از دشمنانش و طلب مغفرت برای شیعیانش ندارند. گفتم:
خدا تو را رحمت کند، مطلب دیگری هم بگو. گفت: از آن حضرت شنیدم که
می‌فرمود: خداوند، جبرئیل علیه السلام و میکائیل علیه السلام و اسرافیل علیه السلام را به اطاعت علی علیه السلام و
برائت از دشمنان او و استغفار برای شیعیانش اختصاص داده است. گفتم: مطلب
دیگری هم بگو. گفت: از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیدم که می‌فرمود: خداوند همچنان به وسیله
علی علیه السلام در هر امتی که پیامبر مرسلی در آنان بوده اتمام حجّت می‌نمود، و آنکه
بیشتر به علی علیه السلام معرفت داشت درجه او نزد خداوند عظیم‌تر بود. عرضه داشتم:
خدا تو را رحمت کند، مطلب دیگری هم بگو. گفت: آری، از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیدم که
می‌فرمود: اگر من و علی علیه السلام نبودیم خدا شناخته نمی‌شد، و اگر من و علی علیه السلام
نبودیم خدا عبادت نمی‌شد، و اگر من و علی علیه السلام نبودیم ثواب و عقابی نبود.
علی علیه السلام را هیچ پرده‌ای از خداوند نمی‌پوشاند و هیچ حجابی بین او و خداوند مانع
نمی‌شود. او خود حجاب و واسطه بین خدا و خلقش است.

سلیم می‌گوید: سپس از مقدار پرسیدم و گفتم: خدا تو را رحمت کند، مطلبی دیگر
که در باره علی بن ابی طالب علیه السلام از پیامبر صلی الله علیه و آله شنیده‌ای برایم نقل کن.

گفت: از پیامبر ﷺ شنیدم که می فرمود خداوند در پادشاهی خود یگانه است. او خود را به انوارش شناسانید، و سپس دستورات خود را به آنان سپرد و بهشتش را بر ایشان مباح نمود. هر که از جن و انس که خدا بخواهد قلب او را پاک گرداند ولایت علی بن ابی طالب علیه السلام را به او می شناساند، و هر که خدا بخواهد بر قلب او پرده بکشد معرفت علی بن ابی طالب علیه السلام را در باره او امساک می کند. قسم به خدایی که جانم بدست اوست، آدم علیه السلام مستوجب آن نشد که خدا او را خلق کند و از روحش در او بدمد، و نیز توبه او را بپذیرد و او را به بهشتش باز گرداند مگر به خاطر نبوت من و ولایت علی علیه السلام بعد از من. قسم به آنکه جانم به دست اوست ملکوت آسمانها و زمین به ابراهیم علیه السلام نشان داده نشد و خداوند او را دوست خود قرار نداد مگر به خاطر نبوت من و اقرار به علی علیه السلام بعد از من. قسم به آنکه جانم به دست اوست، خداوند با موسی علیه السلام سخن نگفت و عیسی علیه السلام را به عنوان آیت خود بر جهانیان معرفی نکرد مگر به خاطر نبوت من و معرفت علی علیه السلام بعد از من. قسم به آنکه جانم به دست اوست، هیچ پیامبری به نبوت نرسید مگر به خاطر معرفت او و اقرار به ولایت ما. و هیچ مخلوقی از جانب خداوند اهلیت پیدا نکرد که خدا به او نظر کند مگر با بندگی در مقابل خدا و اقرار به علی علیه السلام بعد از من. سپس مقدار سکوت کرد. گفتم: مطلب دیگری هم بگو. گفت: بلی، از پیامبر ﷺ شنیدم که می فرمود: علی علیه السلام حاکم و مدبر این امت و شاهد بر آنها و متصدی حساب آنان است. اوست صاحب مقام اعظم و راه حقی که طریق آن آباد است، و او صراط مستقیم خداوند است. به وسیله او بعد از من از ضلالت هدایت می یابند و از کوردلیها به بینش دست می یابند. به وسیله او نجات یابندگان نجات می یابند، و از مرگ به او پناه برده می شود و به وسیله او امان از ترس می آید. با او گناهان محو و ظلم دفع می گردد و رحمت نازل می شود. او چشم بیننده خداوند و گوش

شنوای او و زبان گویای او در خلش، و دست باز او به رحمت بر بندگانش، و وجه او در آسمانها و زمین و جنب راست و آشکار او است او طناب قوی و محکم، و ریسمان قابل اعتماد او است که از هم گسیختگی ندارد، و باب خداوند است که از آن باید وارد شد و خانه خداست که هر که داخل آن شود در امان خواهد بود. او علم خداوند بر صراط در روز برانگیختن مردم خواهد بود. هر که او را بشناسد به سوی بهشت نجات خواهد یافت، و هر که او را انکار کند به سوی آتش سقوط خواهد کرد. ۱۲۰۷

حدیث ۸۱: قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْجَعَابِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الْهَمْدَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ الْقَصَبَانِيِّ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ إِنَّ وَايَتَنَا وَايَةَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الَّتِي لَمْ يُبْعَثْ نَبِيٌّ قَطُّ إِلَّا بِهَا إِنَّ اللَّهَ عَزَّ اسْمُهُ عَرَضَ وَايَتَنَا عَلَى السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ الْجِبَالِ وَ الْأَمْصَارِ فَلَمْ يَقْبَلْهَا قَبُولَ أَهْلِ الْكُوفَةِ وَ إِنَّ إِلَى جَانِبِهِمْ لَقَبْرًا مَا لَقَاهُ مَكْرُوبٌ إِلَّا نَفَسَ اللَّهُ كُرْبَتَهُ وَ أَجَابَ دَعْوَتَهُ وَ قَلْبَهُ إِلَى أَهْلِهِ مَسْرُورًا

حدیث ۸۱: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ: ولایت ما همان ولایت خداست که هیچ پیامبری مبعوث نشده جز این که مأمور به تبلیغ آن بوده. خداوند عزاسمه ولایت ما را بر آسمانها و زمین و کوهها و شهرها عرضه داشت و هیچ کدام به مانند اهل کوفه آن را نپذیرفتند. و آری در جوارشان قبری است (حرم شریف امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَامُ) که هیچ غم

زدهای آن را زیارت نکند جز این که خداوند غم از دلش بردارد، و دعایش را مستجاب کند، و او را دلشاد و مسرور به سوی اهل خود باز گرداند. ۱۲۰۸

هیچ پیامبری مبعوث نشد مگر با اقرار به ولایت امه اطهار

حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا بْنِ عَمْرٍو
الزِّيَّاتِ قَالَ سَمِعْتُ مِنْ أَبِي وَ مُحَمَّدٍ بْنِ سَمَاعَةَ يَرْوِيهِ عَنْ فَيْضِ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَخَذَ
مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ عَلَى وَ لَايَةِ عَلِيٍّ وَ أَخَذَ عَهْدَ النَّبِيِّينَ بِوَ لَايَةِ عَلِيٍّ عليه السلام.

محمد بن مسلم گفت از حضرت باقر عليه السلام شنیدم می فرمود: خداوند تبارک و تعالی میثاق پیامبران را بر ولایت و پیمان پیامبران را به ولایت علی عليه السلام گرفت. ۱۲۰۹

حَدَّثَنَا السَّنْدِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ قَالَ
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مَا نُبِّيَ نَبِيٌّ قَطُّ إِلَّا بِمَعْرِفَةِ حَقِّنَا وَ بِفَضْلِنَا عَمَّنْ سِوَانَا.

عبد الاعلی گفت حضرت صادق عليه السلام فرمود: پیامبری به مقام نبوت نرسید هرگز مگر با معرفت حق و اقرار به فضل ما بر دیگران. ۱۲۱۰

۱۲۰۸. الأمالی للمفید المجلس ۱۷ ح ۹.

۱۲۰۹. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۷۳ باب ۸ ما خص الله به الأئمة من آل محمد ص من ولایة الأنبياء لهم فی الميثاق و غیره و ما أعلموا من ذلك ..... ح ۴

۱۲۱۰. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۷۴ باب ۹ باب آخر فی ولایة الأئمة ح ۱

حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارِكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ
حُمَيْدِ بْنِ شُعَيْبِ السَّبْعِيِّ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَلَا يَتُّنَّا وَلَا يَأْتِيَةُ اللَّهُ
الَّتِي لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا قَطُّ إِلَّا بِهَا.

جابر گفت: حضرت باقر عليه السلام فرمود: ولایت ما ولایت خدا است که پیامبری
را هرگز مبعوث نکرد مگر با ولایت ما. ^{۱۲۱۱}

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِي
بَكْرِ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ أَسِيدِ الْغَفَّارِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَا تَكَامَلَتِ النَّبُوءَةُ
لِنَبِيِّ فِي الْأُظْلَةِ حَتَّى عُرِضَتْ عَلَيْهِ وَلَايَتِي وَوَلَايَةُ أَهْلِ بَيْتِي وَ مَثَلُوا لَهُ فَأَقْرَأُوا
بِطَاعَتِهِمْ وَوَلَايَتِهِمْ.

حذیفه بن اسید گفت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: پیامبری هیچ پیامبری تکمیل
نشد در عالم اظلة مگر این که بر او عرضه شد ولایت من و ولایت اهل بیتم و تمثال
آنها برای آن پیامبر مجسم شد اقرار به طاعت و ولایت آنها نمودند. ^{۱۲۱۲}

حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ مَهْرَانَ الدَّامَغَانِيُّ مِنْ كِتَابِهِ قَالَ حَدَّثَنِي
مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَصْرِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ الدِّينَوْرِيُّ قَالَ
حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُرْوَةَ قَالَ حَدَّثَنِي
يُوسُفُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مَرْوَانَ قَالَ حَدَّثَنِي السَّائِبُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ

۱۲۱۱. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۷۵ باب ۹ باب آخر فی
ولایة الأئمة ح ۶

۱۲۱۲. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۷۳ باب ۸ باب ما خص الله
به الأئمة من آل محمد ص من ولایة الأنبياء لهم فی الميثاق و غیره و ما أعلموا من ذلك ح ۷

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: (ثُمَّ أَمَرَ اللَّهُ تَعَالَى حَتَّى اجْتَمَعَ جَمِيعُ الرُّسُلِ وَالْأَنْبِيَاءِ) فَصَفَّهُمْ جَبْرِيلُ وَرَأَى صَفًّا فَصَلَّيْتُ بِهِمْ فَلَمَّا (فَرَعْتُ مِنْ الصَّلَاةِ) أَتَانِي آتٍ مِنْ عِنْدِ رَبِّي فَقَالَ لِي يَا مُحَمَّدُ رَبُّكَ يُقَرِّنُكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ لَكَ سَلِ الرُّسُلَ عَلَى مَاذَا أُرْسَلْتَهُمْ مِنْ قَبْلِكَ فَقُلْتُ مَعَاشِرَ الرُّسُلِ عَلَى مَاذَا بَعَثَكُمْ رَبِّي قَبْلِي فَقَالَتِ الرُّسُلُ عَلَى وِلَايَتِكَ وَوِلَايَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (عليه السلام) وَهُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿وَسَأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا﴾^{١٢١٣}

پیامبر اکرم ﷺ: خداوند انبیاء را جمع نمود جبرئیل (علیه السلام) همه را پشت سر من به صف قرار داد من نماز با آنها خواندم پس از اتمام نماز شخصی از جانب خدایم آمده عرضه داشت: یا محمد! خدایت سلام می‌رساند و می‌گوید: از پیامبران پیرس با چه خصوصیتی آنها را مبعوث به رسالت نموده‌ام قبل از تو به آنها گفتم پیامبران! شما را با چه خصوصیت ارسال نموده‌اند؟ عرضه داشتند: با شرط ولایت تو و ولایت امیرالمومنین (علیه السلام) و این آیه اشاره به آنست ﴿وَسَأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا﴾^{١٢١٤}

كِتَابُ الْمُحْتَضَرِ، لِلْحَسَنِ بْنِ سُلَيْمَانَ مِمَّا رَوَاهُ مِنْ تَفْسِيرِ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ الْحَسَنِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْقَطَّانِ عَنْ عَبَّادِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ فَضَيْلٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوْقَةَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ فِي حَدِيثِ الْإِسْرَاءِ فَإِذَا مَلَكَ قَدْ أَتَانِي فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ سَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا عَلَى مَا بُعِثُوا فَقُلْتُ مَعَاشِرَ الرُّسُلِ وَالتَّبِيبِينَ عَلَى مَا بَعَثَكُمْ اللَّهُ قَبْلِي قَالُوا عَلَى وِلَايَتِكَ يَا مُحَمَّدُ وَوِلَايَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

١٢١٣. الزخرف آية ٤٥

١٢١٤. مائة منقبة من مناقب أمير المؤمنين والأئمة ص ١٥٠ المنقبة الثانية و الثمانون

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در حدیث اسری فرمود: ناگاه فرشته‌ای پیش من آمد و گفت یا محمد! سؤال کن از پیامبرانی که قبل از تو مبعوث کرده‌ام که با چه خصوصیت ارسال شده‌اند؟ گفتیم: ای پیامبران و رسل شما را با چه شرط مبعوث نموده‌اند قبل از من جواب دادند بر ولایت تو و ولایت علی بن ابی طالب علیه السلام.^{۱۲۱۵}

حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ يَزِيدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنِ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ: وَلايَةُ عَلِيِّ عليه السلام مَكْتُوبٌ فِي جَمِيعِ صُحُفِ الْأَنْبِيَاءِ وَ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا بِنُبُوءَةِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله وَ وَلايَةِ وَصِيِّهِ عَلِيِّ عليه السلام.

محمد بن فضیل از حضرت ابو الحسن علیه السلام نقل کرد که فرمود: ولایت علی علیه السلام در کتاب‌های انبیاء نوشته شده خداوند هرگز پیامبری را مبعوث نکرده مگر با اقرار به نبوت محمد صلی الله علیه و آله و ولایت وصی او علی علیه السلام صلوات الله علیهما.^{۱۲۱۶}

صاحبان ولایت برگزیدگان خلق

حدیث ۸۲: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عَيْسَى عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنِ حَمْرَةَ بْنِ حُمْرَانَ عَنِ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ

۱۲۱۵. بحار الأنوار ج ۲۶ ص ۳۰۷ باب ۶ تفضيلهم ع على الأنبياء و على جميع الخلق و أخذ ميثاقهم عنهم و عن الملائكة و عن سائر الخلق و أن أولى العزم إنما صاروا أولى العزم بحبهم صلوات الله عليهم ح ۷۰

۱۲۱۶. بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليهم ج ۱ ص ۷۲ باب ۸ باب ما خص الله به الأئمة من آل محمد ص من ولاية الأنبياء لهم في الميثاق و غيره و ما أعلموا من ذلك ح ۱

اللَّهُ لِيُؤْتِيَ يَا أَبَا الصَّخْرِ إِنَّ اللَّهَ يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَ يُبْغِضُ وَ لَا يُعْطِي هَذَا
الْأَمْرَ إِلَّا صَفْوَتَهُ مِنْ خَلْقِهِ أَنْتُمْ وَ اللَّهُ عَلَى دِينِي وَ دِينِ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ
لَا أَعْنِي عَلِيٌّ بَنَ الْحُسَيْنِ وَ لَا مُحَمَّدَ بَنَ عَلِيٍّ وَ إِنْ كَانَ هَؤُلَاءِ عَلَى دِينِ هَؤُلَاءِ.

حدیث ۸۲: امام صادق (علیه السلام) به عمر بن حنظله فرمود: ای ابا صخر! خداوند دنیا را هم به کسی که او را دوست می‌دارد و هم به کسی که با او دشمن است می‌دهد، اما مسأله ولایت را نمی‌دهد مگر به برگزیدگانش به خدا قسم شما بر دین من و دین آباء من هستید. ۱۲۱۷

حدیث ۸۳: إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ الَّذِي عَرَفْتُمْ اللَّهَ وَ مَنْ بِهِ عَلَيْكُمْ أَشَدُّ خُبْرِيَّةً
مِنَ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ وَ أَقَلُّ الْأُمَّةِ الَّذِينَ يَعْرِفُونَهُ وَ لَقَدْ مَاتَتْ أُمَّ أَيْمَنَ وَ إِنَّهَا لَمِنْ
أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ مَا كَانَتْ تَعْرِفُ مَا عَرَفَكَ اللَّهُ فَاحْمَدِ اللَّهَ وَ خُذْ مَا أَعْطَاكَ اللَّهُ وَ
خَصَّكَ بِهِ بِشُكْرِ وَ اعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُعْطِي الدُّنْيَا الْبَرَّ وَ الْفَاجِرَ وَ إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ
الَّذِي أَنْتَ فِيهِ إِنَّمَا يُعْطِيهِ اللَّهُ صَفْوَتَهُ مِنْ خَلْقِهِ إِنَّ أَمْرَنَا

حدیث ۸۳: حضرت فرمود: ای سلیم، این مسأله ولایت که خدا آن را به شما شناسانده و به وسیله آن بر شما منت گذاشته، از نظر خیره شدن از طلا و نقره مشکل‌تر است، و افراد کمی از امت آن را می‌شناسند. ام‌ایمن از دنیا رفت و با این‌که اهل بهشت است ولی آن‌چه خدا معرفت آن را به تو داده او نداشت. خدا را شکر کن و آن‌چه به تو عطا کرده و تو را به آن اختصاص داده با تشکر حفظ کن. عرضه داشتیم ولایت را به چه کسانی عطا کنند؟ حضرت فرمودند: بدان که خدای تعالی دنیا را به

نیک و بد می‌دهد، ولی این امر ولایت که تو در آن هستی، خداوند تنها به برگزیدگان از خلقش عطا می‌فرماید. ۱۲۱۸

به برکت ولایت ما بلاها دفع می‌گردد

حدیث ۸۴: عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْفَحَّامِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَنْصُورِيِّ عَنْ سَهْلِ بْنِ يَعْقُوبَ الْمُلقَبِ بِأَبِي نُوَّاسٍ قَالَ: قُلْتُ لِلْعَسْكَرِيِّ عليه السلام ذَاتَ يَوْمٍ يَا سَيِّدِي قَدْ وَقَعَ إِلَيَّ اخْتِيَارَاتُ الْأَيَّامِ عَنْ سَيِّدِنَا الصَّادِقِ عليه السلام مِمَّا حَدَّثَنِي بِهِ الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُطَهَّرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الدِّيَلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَيِّدِنَا الصَّادِقِ عليه السلام فِي كُلِّ شَهْرٍ فَأَعْرَضَهُ عَلَيْكَ فَقَالَ لِي افْعَلْ فَلَمَّا عَرَضْتُهُ عَلَيْهِ وَصَحَّحْتُهُ قُلْتُ لَهُ يَا سَيِّدِي فِي أَكْثَرِ هَذِهِ الْأَيَّامِ قَوَاطِعُ عَنِ الْمَقَاصِدِ لِمَا ذَكَرَ فِيهَا مِنَ النَّحْسِ وَ الْمَخَافِ فَتَدَلَّنِي عَلَى الْإِحْتِرَازِ مِنَ الْمَخَافِ فِيهَا فَإِنَّمَا تَدْعُونِي الضَّرُورَةَ إِلَى التَّوَجُّهِ فِي الْحَوَاجِجِ فِيهَا فَقَالَ لِي يَا سَهْلُ إِنَّ لَشِيعَتِنَا بَوْلَايَتِنَا لِعِصْمَةً لَوْ سَلَكَوْا بِهَا فِي لُجَّةِ الْبِحَارِ الْغَامِرَةِ وَ سَبَاسِ الْبَيْدِ الْغَائِرَةِ بَيْنَ سَبَاحٍ وَ ذُنَابٍ وَ أَعَادِي الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ لِأَمْنُوا مِنْ مَخَافِهِمْ بَوْلَايَتِهِمْ لَنَا فَتَقَّ بِاللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَخْلَصْ فِي الْوَلَاءِ لِأَيِّمَتِكَ الطَّاهِرِينَ وَ تَوَجَّهْ حَيْثُ شِئْتَ وَ اقْصِدْ مَا شِئْتَ إِذَا أَصْبَحْتَ وَ قُلْتَ ثَلَاثًا أَصْبَحْتُ اللَّهُمَّ مُعْتَصِمًا بِذِمَامِكَ الْمَنِيعِ الَّذِي لَا يُطَاوَلُ وَ لَا يُحَاوَلُ مِنْ كُلِّ طَارِقٍ وَ غَاشِمٍ مِنْ سَائِرِ مَا خَلَقْتَ وَ مَنْ خَلَقْتَ مِنْ خَلْقِكَ

الصَّامِتِ وَ النَّاطِقِ فِي جُنَّةٍ مِنْ كُلِّ مَخُوفٍ بِلِبَاسِ سَابِغَةٍ وَلَا أَهْلٍ بَيْتِ نَبِيِّكَ
مُحْتَجِزاً مِنْ كُلِّ قَاصِدٍ إِلَى أَذِيَّةٍ بِجِدَارِ حَصِينِ الْإِخْلَاصِ فِي الْإِعْتِرَافِ بِحَقِّهِمْ وَ
التَّمَسُّكِ بِحَبْلِهِمْ جَمِيعاً مُوقِناً أَنَّ الْحَقَّ لَهُمْ وَ مَعَهُمْ وَ فِيهِمْ وَ بِهِمْ أُولِي مَنْ وَالُوا
وَ أَجَانِبُ مَنْ جَانَبُوا فَأَعِزَّنِي اللَّهُمَّ بِهِمْ مِنْ شَرِّ كُلِّ مَا أَتَّقِيهِ يَا عَظِيمُ حَجَزْتُ
الأَعَادِي عَنِّي بِبَدِيعِ السَّمَاوَاتِ وَ الأَرْضِ إِنَّا جَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدّاً وَ مِنْ
خَلْفِهِمْ سَدّاً فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ وَ قُلْتَهَا عَشِيّاً ثَلَاثاً حَصَلَتْ فِي حِصْنِ
مِنْ مَخَاوِفِكَ وَ أَمِنَ مِنْ مَحْذُورِكَ فَإِذَا أَرَدْتَ التَّوَجُّهَ فِي يَوْمٍ قَدْ حَذَرْتَ فِيهِ فَقَدِّمُ
أَمَامَ تَوَجُّهِكَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الْمُعَوِّذَتَيْنِ وَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ وَ سُورَةَ الْقَدْرِ
وَ آخِرَ آيَةٍ فِي سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ وَ قُلِ اللَّهُمَّ بِكَ يَصُولُ الصَّابِلُ وَ بِقُدْرَتِكَ يَطُولُ
الطَّابِلُ وَ لَا حَوْلَ لِكُلِّ ذِي حَوْلٍ إِلَّا بِكَ وَ لَا قُوَّةَ يَمْتَارُهَا ذُو قُوَّةٍ إِلَّا مِنْكَ
بِصَفْوَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ وَ خَيْرَتِكَ مِنْ بَرِيَّتِكَ مُحَمَّدٍ نَبِيِّكَ وَ عِزَّتِهِ وَ سُلَالَتِهِ عَلَيْهِ
وَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ صَلِّ عَلَيْهِمْ وَ اكْفِنِي شَرَّ هَذَا الْيَوْمِ وَ ضَرَرَهُ وَ ارْزُقْنِي خَيْرَهُ وَ
يُمْنَهُ وَ اقْضِ لِي فِي مُتَصَرِّفَاتِي بِحُسْنِ الْعَاقِبَةِ وَ بُلُوغِ الْمَحَبَّةِ وَ الظَّفَرِ بِالْأُمْنِيَّةِ وَ
كَفَايَةِ الطَّاعِيَةِ الْغُويَّةِ وَ كُلِّ ذِي قُدْرَةٍ لِي عَلَى أَذِيَّةٍ حَتَّى أَكُونَ فِي جُنَّةٍ وَ عِصْمَةٍ
مِنْ كُلِّ بَلَاءٍ وَ نَقَمَةٍ وَ أَبْدَلْنِي مِنَ الْمَخَاوِفِ أَمناً وَ مِنَ الْعَوَاقِقِ فِيهِ يُسْراً حَتَّى لَا
يَصُدَّنِي صَادٌ عَنِ الْمُرَادِ وَ لَا يَحُلَّ بِي طَارِقٌ مِنْ أَذَى الْعِبَادِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ وَ الْأُمُورُ إِلَيْكَ تَصِيرُ يَا مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ.

حدیث ۸۴: به سندی از قول آقا امام صادق (علیه السلام) به آن حضرت گفتیم: ای آقا امام! در
بیشتر این روزها نحوست و هراس است و بسا که ضرورت دارم به کار پردازم،

فرمود: ای سهل! شیعه ما در پناه ولایت ما مصونند و اگر در لجه‌ی دریا‌های ژرف و دره‌های بیابان‌های دوردست میان درنده‌ها و گرگ‌ها و دشمنان از جن و انس روند به برکت دوستی و ولایت ما از هر ترسی آسوده‌اند، به خدای عزوجل توکل کن و به ولایت ائمه‌ی طاهرین (علیهم‌السلام) بچسب هر کجا باشی و در بامداد هر جا خواهی برو و سه بار بگو: بامداد کردم بار خدایا در پناه منیع تو که بر آن دست نرسد و قصد یورش بر آن نشود از شرّ هر شب گرد و ستمکار از آفریده‌هایت و از شرّ هر آفریده خاموش و گویایت، در پشت سپری از هر هراس آوری در جوشنی از ولایت خاندان پیغمبرت برکنار از هر آهنگ آزاری به باروی محکم اخلاص در اعتراف به حقّ آنان و تمسک به رشته همه آنها با یقین به این که حقّ از آنها است و با آنها و در آنهاست دوست دارم هر که را دوستند، و دورم از هر که دورند، مرا پناه ده بدان‌ها از شرّ هر آنچه پرهیز دارم ای بزرگوار، دفع کردی دشمنان را از من به بدیع آسمان‌ها و زمین، ما نهادیم از بر آنها سدّی و از پس آنها سدّی و چشمشان را بستیم و نبینند و شام هم آن را سه بار بگو! تا در امن و آسایش باشی از هر هراس. و چون خواستی روزی که در آنت بر حذر داشتند دنبال کاری بروی پیش از آن بگو ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و معوذتین و آیه‌الکرسی و سوره‌ی قدر و آخر سوره‌ی آل عمران را بخوان و بگو: بار خدایا به تو است که یورش‌گر یورش برد، و به نیروی تو هر که دست‌اندازی کند، و جنبشی ندارد هر جنبنده جز به تو، و هر نیرومند تنها از تو نیرو گیرد، سوگند به برگزیده‌هایت از آفریده‌هایت و نیکان خلقت محمد پیغمبرت و عترتش و نژادش که بر آنها رحمت فرست و شرّ و زیان این روز را از من بگردان و خیر و یمنش را روزی من کن، و کارهایم را خوش فرجام و دوست داشتنی نما، و پیروزم گردان و شرّ سرکش گمراه از من بگردان و شرّ هر آزارکننده را تا در پناه و مصونیت باشم از هر بلاء و نقمت، و هر هراس مرا بدل به آسودگی ساز، و از هر

مانعی آسانی بخش تا هیچ مانعی مرا از مقصد باز ندارد، و هیچ شب‌گرد آزار کنی به من برنخورد، که تو بر هر چیزی توانائی، و هر کاری به تو باز گردد، ای که مانندش چیزی نیست و او است شنوا و بین. ۱۲۱۹

ولایت اهل بیت علیهم السلام مدار قرآن

حدیث ۸۵: عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ وَلَايَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ قُطْبَ الْقُرْآنِ وَ قُطْبَ جَمِيعِ الْكُتُبِ عَلَيْهَا يَسْتَدِيرُ مُحْكَمُ الْقُرْآنِ وَ بِهَا يُوهَبُ الْكُتُبُ وَ يَسْتَبِينُ الْإِيمَانُ وَ قَدْ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَنْ يُقْتَدَى بِالْقُرْآنِ وَ آلِ مُحَمَّدٍ عليهم السلام وَ ذَلِكَ حَيْثُ قَالَ فِي آخِرِ حُطْبَةٍ خَطَبَهَا إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ الثَّقَلَ الْأَكْبَرَ وَ الثَّقَلَ الْأَصْغَرَ فَأَمَّا الْأَكْبَرُ فَكِتَابُ رَبِّي وَ أَمَّا الْأَصْغَرُ فَعَتْرَتِي أَهْلُ بَيْتِي فَاحْفَظُونِي فِيهِمَا فَلَنْ تَضِلُّوا مَا تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا

حدیث ۸۵: امام صادق عليه السلام: خداوند ولایت ما اهل بیت علیهم السلام را مدار قرآن و جمیع کتب آسمانی قرار داده، آیات محکم قرآن بر محور آن می‌چرخد، و به سبب آن کتب آسمانی بلند آوازه شده و ایمان آشکار گردید... ۱۲۲۰

۱۲۱۹. الأملی للطوسی ص ۲۷۷ المجلس العاشر ح ۶۷

۱۲۲۰. البرهان فی تفسیر القرآن ج ۱ ص ۲۲ باب ۳ باب فی الثقلین ح ۶۱، تفسیر العیاشی ج ۱ ص

۵ فی فضل القرآن فيه ۱۸ حدیثنا ح ۹

ولایت امه اطهار علیهم السلام ولایت خداست

۷۱۳

حدیث ۸۶: مُحَمَّدٌ بْنُ يَحْيَى عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَيْفٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ رِزْقِ الْعُمَشَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: وَلَا يَتَنَا وَلَايَةٌ وَاللَّهِ الَّتِي لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا قَطُّ إِلَّا بِهَا.

حدیث ۸۶: امام صادق عليه السلام فرمودند: ولایت ما، همان ولایت خداست که هیچ پیغمبری جز با اقرار به آن، شایستگی نبوت نیافت. ۱۲۲۱

ولایت امه اطهار علیهم السلام سرچشمه حیات و سعادت ابدی

حدیث ۸۷: وَقَالَ لَهُ يُونُسُ لَوْلَا بِي لَكُمْ وَ مَا عَرَفَنِي اللَّهُ مِنْ حَقِّكُمْ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا بِحَذَائِرِهَا قَالَ يُونُسُ فَتَبَيَّنْتُ الْغَضَبَ فِيهِ ثُمَّ قَالَ يَا يُونُسُ قَسْتَنَا بِغَيْرِ قِيَاسٍ مَا الدُّنْيَا وَ مَا فِيهَا هَلْ هِيَ إِلَّا سَدُّ فَوْرَةٍ أَوْ سَتْرُ عَوْرَةٍ وَ أَنْتَ لَكَ بِمَحَبَّتِنَا الْحَيَاةُ الدَّائِمَةُ.

حدیث ۸۷: یونس می گوید: به امام صادق عليه السلام عرضه داشتم: ولایت و شناخت حق شما که خداوند به من مرحمت فرموده از دنیا و آنچه در آنست نزد من محبوبتر است. یونس می گوید: وقتی چنین گفتم آثار خشم و غضب بر چهره مبارک حضرت ظاهر شد سپس فرمود: مارا به چیزی که نباید قیاس کنی مقایسه کردی،

۱۲۲۱. الکافی ج ۱ ص ۴۳۷ بابٌ فِيهِ نُفٌّ وَ جَوَامِعٌ مِنَ الرَّوَايَةِ فِي الْوَلَايَةِ ح ۳.

ولایت مارا با دنیا قیاس کردی، مگر دنیا و آنچه در آنست چیست؟ آیا چیزی جز سیر کردن شکم یا پوشاندن عورت است؟ اما ولایت و محبت ما سرچشمه حیات ابدی و سعادت همیشگی است. ۱۲۲۲

سفارش امام جواد علیه السلام به یکی از شیعیان

حدیث ۸۸: بِالْإِسْنَادِ الْأَوَّلِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ قَالَ كَتَبَ صِهْرٌ لِي إِلَى أَبِي جَعْفَرِ الثَّانِي عليه السلام إِنَّ أَبِي نَاصِبٌ خَبِيثُ الرَّأْيِ وَ قَدْ لَقِيتُ مِنْهُ شِدَّةً وَ جَهْدًا فَرَأَيْتُكَ جَعَلْتُمْ فِدَاكَ فِي الدُّعَاءِ لِي وَ مَا تَرَى جَعَلْتُمْ فِدَاكَ أَفْتَرَى أَنْ أَكْشِفَهُ أَمْ أَدَارِيهِ فَكَتَبَ قَدْ فَهِمْتُ كِتَابَكَ وَ مَا ذَكَرْتَ مِنْ أَمْرِ أَبِيكَ وَ لَسْتُ أَدْعُ الدُّعَاءَ لَكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَ الْمُدَارَاةَ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْمُكَاشَفَةِ وَ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرٌ فَاصْبِرْ فَإِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ثَبَّتَكَ اللَّهُ عَلَى وَلايَةِ مَنْ تَوَلَّيْتَ نَحْنُ وَ أَنْتُمْ فِي وَدِيعَةِ اللَّهِ الَّذِي لَا تَضِيعُ وَدَائِعُهُ قَالَ بَكْرٌ فَعَطَفَ اللَّهُ بِقَلْبِ أَبِيهِ عَلَيْهِ حَتَّى صَارَ لَا يُخَالِفُهُ فِي شَيْءٍ

حدیث ۸۸: بکر بن صالح گوید: دامادم به امام جواد علیه السلام نوشت: پدرم مرد ناصبی بد اعتقادی است و از جانب وی با شدائد و زحماتی چند روبرو گشته‌ام، در صورت صلاح دید درباره‌ام دعا کنید، و بیان فرمائید: که نظرتان در این باره چیست؟ آیا با وی به دشمنی و پرخاش برخیزم یا مدارا نمایم؟ حضرت در پاسخ نوشتند: نوشته‌ات را فهمیدم و به آنچه درباره‌ی پدرت یاد کرده‌ای پی بردم، و انشاءالله

درباره‌ی تو دست از دعا نمی‌کشم، و مدارا برای تو بهتر از دشمنی و پرخاش‌گری است، و همراه با هر مشکلی آسانی است، صبر را پیشه ساز که عاقبت از آن پرهیزکاران است، خداوند تو را بر ولایت آن کس که ولایتش را پذیرفته‌ای ثابت بدارد، ما و شما در امانت خدائیم، همان خدائی که اماناتش ضایع و تباه نگردد. بگر گوید: پس از آن خداوند دل پدر او را مطابق میل وی برگرداند به طوری که در هیچ چیز با او مخالفت نمی‌ورزید.^{۱۲۲۳}

اهل ولایت ائمه اطهار علیهم‌السلام در قیامت آسوده‌اند

حدیث ۸۹: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمْرَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يَخْرُجُ أَهْلُ وَلَايَتِنَا مِنْ قُبُورِهِمْ يَخَافُ النَّاسُ وَ هُمْ لَا يَخَافُونَ وَ يَحْزَنُ النَّاسُ وَ هُمْ لَا يَحْزَنُونَ

حدیث ۸۹: امیرالمؤمنین علیه‌السلام: اهل ولایت ما، در حالی از قبرهایشان بیرون آیند که مردم هراسان و غمگینند، ولی آن‌ها نه می‌هراسند و نه اندوهگین شوند.^{۱۲۲۴}

۱۲۲۳. الأمالی للمفید المجلس ۲۳ ح ۲۰.

۱۲۲۴. فضائل الشیعه ح ۸.

ولایت امه اطهار سلم است

حدیث ۹۰: عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلْمِ كَافَّةً وَ لَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ قَالَ أَتَدْرِي مَا السَّلْمُ قَالَ قُلْتُ أَنْتَ أَعْلَمُ قَالَ وَوَلَايَةُ عَلِيِّ عليه السلام وَ الْأَيْمَةَ عليها السلام الْأَوْصِيَاءِ مِنْ بَعْدِهِ قَالَ وَ خُطَوَاتُ الشَّيْطَانِ وَ اللَّهِ وَوَلَايَةُ فَلَانٍ وَ فَلَانٍ

حدیث ۹۰: ابو بصیر گفت: از امام صادق عليه السلام شنیدم می فرمود: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلْمِ كَافَّةً وَ لَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾^{۱۲۲۵} ای مؤمنین همگی داخل در سلم شوید و پیروی از گام‌های شیطان نماند. فرمودند: می دانی سلم چیست؟ عرضه داشتم: شما بهتر می دانید فرمودند: ولایت علی عليه السلام و ائمه عليهم السلام و جانشینان بعد از اوست سپس فرمودند: ﴿خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ به خدا قسم! ولایت فلانی و فلانی است.^{۱۲۲۶}

حدیث ۹۱: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَاءِ عَنْ مُثَنَّى الْحَنَاطِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَجَلَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلْمِ كَافَّةً﴾ قَالَ فِي وَوَلَايَتِنَا

حدیث ۹۱: امام باقر عليه السلام در مورد آیه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلْمِ كَافَّةً﴾^{۱۲۲۷} فرمود: یعنی وارد در ولایت ما شوید.^{۱۲۲۸}

۱۲۲۵. البقرة آية ۲۰۸.

۱۲۲۶. تفسير العياشي ج ۱ ص ۱۰۲ [سورة البقرة (۲) آية ۲۰۸] ح ۲۹۴.

۱۲۲۷. البقرة آية ۲۰۸.

۱۲۲۸. الكافي ج ۱ ص ۴۱۷ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۲۹

حدیث ۹۲: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُعَلَّى عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَلْبِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا﴾ قُلْتُ مَا السَّلْمُ قَالَ الدُّخُولُ فِي أَمْرِنَا

حدیث ۹۲: ابن مسکان از حلبی و او از حضرت صادق عليه السلام در مورد آیه ﴿وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا﴾^{۱۲۲۹} نقل کرد که پرسیدم سلم چیست؟ فرمود: داخل شدن در ولایت ما.^{۱۲۳۰}

ولایت الله اطهار عليه السلام مهترین سوال در ریزخ

حدیث ۹۵/۱: مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنْ مُحَمَّدِ الْبَرْقِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَيْفٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ وَ سَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾ قَالَ قَوْلُهُ وَ لِقَوْمِكَ يَعْنِي عَلِيًّا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ سَوْفَ تُسْأَلُونَ عَنْ وِلَايَتِهِ

حدیث ۹۵/۱: عبد الله از امام صادق عليه السلام نقل کرد که در مورد آیه شریفه ﴿وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ وَ سَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾^{۱۲۳۱} فرمود: ﴿وَ لِقَوْمِكَ﴾ یعنی علی عليه السلام و دنبال آیه معنی اینست که به زودی از ولایت علی عليه السلام بازخواست می شوید.^{۱۲۳۲}

۱۲۲۹. الانفال آیه ۶۱

۱۲۳۰. الکافی ج ۱ ص ۴۱۵ باب فيه نکت و تنفی من التنزیل فی الولاية ح ۱۶،

۱۲۳۱. الزخرف آیه ۴۴

۱۲۳۲. تأویل الآیات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۵۴۶ [سورة الزخرف (۴۳): آیه ۴۴]....

حدیث ۹۳: حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو
الْفَضْلِ الْمَدَائِنِيُّ عَنْ أَبِي مَرِيَمَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ مَنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ رَزِينِ بْنِ
حُبَيْشٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا عليه السلام يَقُولُ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أُدْخِلَ حُفْرَتَهُ أَتَاهُ مَلَكَانِ اسْمُهُمَا
مُنْكَرٌ وَنَكِيرٌ فَأَوَّلُ مَنْ يَسْأَلَانِهِ عَنْ رَبِّهِ ثُمَّ عَنْ نَبِيِّهِ ثُمَّ عَنْ وَلِيِّهِ فَإِنْ أَجَابَ نَجَا وَ
إِنْ عَجَزَ عَذَبَاهُ

حدیث ۹۳: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله: ...همانا وقتی بنده ای وارد قبر خود می شود دو
فرشته می آیند و درباره ی پروردگارش و پیامبرش و ولی پیامبرش از او سؤال کنند.
پس اگر جواب داد نجات می یابد و اگر آنها را نمی شناخت سقوط کند. ۱۲۳۳

حدیث ۹۴: وَ أَخْبَرَنَا عَقِيلُ بْنُ الْحُسَيْنِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ حَدَّثَنَا
مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ الْأَجْرِيُّ بِمَكَّةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِبْرَاهِيمَ
الْخُورِيُّ حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى الْقَطَّانُ، عَنْ وَكَيْعٍ، عَنْ سُفْيَانَ عَنِ السُّدِّيِّ، عَنْ
عَبْدِ خَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ أَقْبَلَ صَخْرُ بْنُ حَرْبٍ حَتَّى جَلَسَ إِلَى
رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَقَالَ: الْأَمْرُ بَعْدَكَ لِمَنْ قَالَ: لِمَنْ هُوَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى.
فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ﴾^{۱۲۳۴} يَعْنِي يَسْأَلُكَ أَهْلُ مَكَّةَ عَنْ خِلَافَةِ عَلِيٍّ ﴿عَنِ النَّبِيِّ
الْعَظِيمِ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ﴾^{۱۲۳۵} فَمِنْهُمْ الْمُصَدِّقُ وَ مِنْهُمْ الْمَكْذُوبُ بِوَلَايَتِهِ،

۱۲۳۳. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد ج ۱ ص ۴۹۸ باب ۱۶ باب فی الأئمة أنهم الذين

ذكرهم الله يعرفون أهل الجنة و النار ح ۹

۱۲۳۴. النبأ آية ۱

۱۲۳۵. النبأ الآيات ۲-۳

﴿كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ﴾^{۱۲۳۶} وَ هُوَ رَدُّ عَلَيْهِمْ سَيَعْرِفُونَ خِلَافَتَهُ أَنَّهُا حَقٌّ إِذْ يُسْأَلُونَ عَنْهَا فِي قُبُورِهِمْ فَلَا يَبْقَى مِنْهُمْ مَيِّتٌ فِي شَرْقٍ وَ لَا غَرْبٍ وَ لَا بَرٍّ وَ لَا بَحْرٍ إِلَّا وَ مُنْكَرٌ وَ نَكِيرٌ يَسْأَلَانِهِ يَقُولَانِ لِلْمَيِّتِ: مَنْ رَبُّكَ وَ مَا دِينُكَ وَ مَنْ نَبِيُّكَ وَ مَنْ إِمَامُكَ!

حدیث ۹۴: این حرب نزد رسول خدا ﷺ آمد و عرضه داشت: خلافت پس از تو برای کیست؟ فرمود: برای کسی که او از من به منزله‌ی هارون از موسی است. پس خداوند این آیات را نازل فرمود ﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ...﴾ اهل مکه از تو می‌پرسند؟ از خبر بزرگی که درباره‌ی آن اختلاف دارند. پس برخی از آنان تصدیق کننده به ولایت علی عليه السلام و برخی تکذیب کننده به ولایت اویند. زود باشد که بدانند که خلافتش برحق است. هنگامی که از آنان در گورهایشان می‌پرسند. هیچ‌کس در شرق و غرب، و در خشکی و دریا، از دنیا نرود، مگر این که نکیر و منکر از او می‌پرسند؟ که پروردگارت کیست؟ دینت چیست؟ پیغمبرت کدام است؟ و امام تو کیست؟^{۱۲۳۷}

حدیث ۹۵: عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: أَنَّ الْمَيِّتَ إِذَا أُخْرِجَ مِنْ بَيْتِهِ شَيَعَتْهُ الْمَلَائِكَةُ إِلَى قَبْرِهِ، يَتَرَحَّمُونَ عَلَيْهِ، حَتَّى إِذَا انْتَهَى بِهِ إِلَى قَبْرِهِ قَالَتْ الْأَرْضُ لَهُ: مَرْحَبًا بِكَ وَ أَهْلًا وَ سَهْلًا وَ اللَّهُ لَقَدْ كُنْتُ أَحَبُّ أَنْ يَمْشِيَ عَلَيَّ مِثْلَكَ لَا جَرَمَ لَتَرَى مَا أَصْنَعُ بِكَ فَيَوْسَعُ لَهُ مَدَّ بَصَرِهِ وَ يَدْخُلُ عَلَيْهِ فِي قَبْرِهِ قَعِيدًا الْقَبْرِ [مَلَكًا الْقَبْرِ وَ هُمَا قَعِيدَا الْقَبْرِ] مُنْكَرٌ وَ نَكِيرٌ فَيَلْقِيَانِ فِيهِ الرُّوحَ إِلَى حَقْوِيهِ فَيَقْعِدَانِهِ فَيَسْأَلَانِهِ فَيَقُولَانِ لَهُ: مَنْ رَبُّكَ؟ فَيَقُولُ اللَّهُ، فَيَقُولَانِ: وَ مَا

۱۲۳۶. النبأ الآيات ۴-۵

۱۲۳۷. شواهد التنزيل لقواعد التفضيل ج ۲ ص ۴۱۸ سورة النبأ (۷۸) الآيات ۱ الى ۲ ح ۱۰۷۵.

دِينِكَ فَيَقُولُ: الْإِسْلَامُ فَيَقُولَانِ: وَ مَنْ نَبِيِّكَ فَيَقُولُ: مُحَمَّدٌ، فَيَقُولَانِ: وَ مَنْ
 إِمَامُكَ؟ فَيَقُولُ: عَلِيٌّ فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ: صَدَقَ عَبْدِي افْرُشُوا لَهُ فِي الْقَبْرِ
 مِنَ الْجَنَّةِ، وَ الْبِسُوهُ مِنْ ثِيَابِ الْجَنَّةِ، وَ افْتَحُوا لَهُ فِي قَبْرِهِ بَاباً إِلَى الْجَنَّةِ حَتَّى يَأْتِينَا
 وَ مَا عِنْدَنَا خَيْرٌ لَهُ ثُمَّ يَقُولَانِ: لَهُ نَمَ نُومَةٌ الْعَرُوسِ نَمَ نُومَةٌ لَا حُلْمَ فِيهَا. وَ إِنْ كَانَ
 كَافِرًا أُخْرِجَتْ لَهُ مَلَائِكَةٌ يُشَيِّعُونَهُ إِلَى قَبْرِهِ يَلْعَنُونَهُ حَتَّى إِذَا انْتَهَى إِلَى الْأَرْضِ
 قَالَتْ الْأَرْضُ: لَا مَرْحَبًا بِكَ وَ لَا أَهْلًا، أَمَا وَ اللَّهُ لَقَدْ كُنْتُ أُبْغِضُ أَنْ يَمْشِيَ عَلَيَّ
 مِثْلَكَ لَا جَرَمَ لَتَرِينَ مَا أَصْنَعُ بِكَ الْيَوْمَ، فَتَضَائِقُ عَلَيْهِ حَتَّى تَلْتَقِيَ جَوَانِحُهُ، وَ
 يَدْخُلُ عَلَيْهِ مَلَكَا الْقَبْرِ وَ هُمَا قَعِيدَا الْقَبْرِ مُنْكَرٌ وَ نَكِيرٌ، قَالَ: قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ
 فِدَاكَ يَدْخُلَانِ عَلَى الْمُؤْمِنِ وَ الْكَافِرِ فِي صُورَةٍ وَاحِدَةٍ؟ فَقَالَ: لَا، فَيَقْعِدَانِهِ
 فَيَقُولَانِ لَهُ: مَنْ رَبُّكَ فَيَقُولُ: سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ، فَيَقُولَانِ لَهُ: لَا دَرَيْتَ فَمَا
 دِينُكَ فَيَقُولُ: سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ وَ يَتَلَجَّلُ لِسَانَهُ، فَيَقُولَانِ لَا دَرَيْتَ قَمَنْ
 نَبِيِّكَ فَيَقُولُ سَمِعْتُ النَّاسَ يَقُولُونَ وَ يَتَلَجَّلُ لِسَانَهُ، فَيَقُولَانِ لَا دَرَيْتَ ، وَ
 فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ كَذَبَ عَبْدِي افْرُشُوا لَهُ فِي قَبْرِهِ مِنَ النَّارِ، وَ الْبِسُوهُ مِنْ
 ثِيَابِ النَّارِ وَ افْتَحُوا لَهُ بَاباً إِلَى النَّارِ حَتَّى يَأْتِينَا وَ مَا لَهُ عِنْدَنَا شَرٌّ لَهُ، قَالَ ثُمَّ
 يَضْرِبَانِهِ بِمِرْزَبَةٍ مَعَهُمَا ثَلَاثَ ضَرْبَاتٍ لَيْسَ مِنْهَا ضَرْبَةٌ إِلَّا تَطَايَرُ قَبْرُهُ نَارًا وَ لَوْ
 ضُرِبَتْ تِلْكَ الضَّرْبَةُ عَلَى جِبَالٍ تَهَامَةٌ لَكَانَتْ رَمِيمًا.

حدیث ۹۵: امام صادق (علیه السلام) به درستی زمانی که مؤمن از خانه‌ی خویش جهت

تشییع جنازه به سمت قبر برده می‌شود ملائکه با تعداد زیاد و شور فراوان او را
 مشایعت کنند و زمین خطاب به او می‌گوید: مرحبا به تو که چنین اهلیت پیدا نمودی،
 آگاه باش به خدا قسم من در زمان حیات تو بسیار دوست می‌داشتم همچون توئی بر

من قدم نهد. و چون در قبر داخل شود به اندازه وسعت دیدگانش قبر او گسترانیده می‌شود. و دو ملک به نام‌های نکیر و منکر نزد او آمده و او را می‌نشانند و از او سؤال می‌کنند که خدای تو چه کسی است؟ در جواب می‌گوید: الله می‌گویند: دین تو چیست؟ می‌گوید: اسلام، پس از او می‌پرسند پیامبر تو کیست؟ می‌گوید: محمد ﷺ و می‌پرسند: امام تو چه کسی است؟ می‌گوید: علی ﷺ پس در این هنگام منادی از آسمان ندا می‌کند: بنده‌ام راست گفت، از فرش‌های بهشتی قبرش را فرش نمائید. و دری از قبر به سوی بهشت برایش باز کنید و او را از لباس‌های بهشتی بپوشانید، تا این‌که نزد ما آید، و آن‌چه که نزد ماست برای او بهتر است، سپس به او گفته شود: اکنون همچون عروسی که در حجله‌ی خویش می‌خوابد و خواب‌های پریشان نمی‌بیند، بیارام. سپس حضرت فرمودند: و اما اگر این شخص کافر باشد، ملائکه در حالی‌که او را لعن می‌کنند تا قبر او را مشایعت می‌نمایند، و زمین نیز خطاب به او می‌گوید: مرحبائی بر تو نیست و اهلّیت آن را نداری، بدان‌که زمانی که در دنیا همچون تویی بر روی من قدم می‌نهادی او را دشمن می‌داشتم، پس در این هنگام قبر او فشرده و بر او تنگ می‌گردد، سپس نکیر منکر نزد وی آمده و از وی سؤال می‌کنند. پس آن دو او را می‌نشانند و از او می‌پرسند: خدای تو چه کسی است؟ زبانش به لکنت افتاده و می‌گوید: از مردم چیزهایی می‌شنیدم، به او می‌گویند: نفهمیدی و نمی‌دانی، و می‌پرسند: دینت چیست؟ باز زبانش به لکنت افتاده و جوابی نمی‌دهد پس به او می‌گویند: نفهمیدی و نمی‌دانی، و نیز می‌پرسند: پیامبر تو کیست؟ می‌گوید: از مردم چیزهایی می‌شنیدم، پس به او می‌گویند: نفهمیدی و نمی‌دانی، (و نیز می‌پرسند: امام زمانت کیست؟ و او جوابی ندارد، زیرا در کردار به اهل بیت ﷺ اقتدا نکرده اوامر ایشان را اجرا ننموده و از نواهی ایشان دوری نکرده)، پس منادی از آسمان ندا می‌کند: بنده‌ام دروغ می‌گوید، قبر او را از فرش‌های جهنم فرش کنید و از لباس‌های آن بر او بپوشانید و دری به سوی آتش

برایش بگشائید تا این که نزد ما آید و چیزی جز شر و بدبختی نزد ما برای او نیست، پس آن دو ملک با گریزی سه ضربه به او می‌زنند که با هر ضربه‌ای قبرش پر از آتش می‌گردد و شدت این ضربات به گونه‌ای است که اگر به کوه‌های مکه اصابت کند آن‌ها را همچون خاکستری نرم می‌نماید.^{۱۲۳۸}

توضیح: اعتقاد ما بر اینست که آدمی در قبر نیز مورد بازخواست قرار گرفته و درباره خدا، پیامبر ﷺ، ائمه اطهار علیهم‌السلام، و دینش از او پرسیده خواهد شد، و کسی می‌تواند از آن خلاصی یافته و نجات یابد که حقیقتاً در اعمالش به آن‌ها تمسک جسته و از ایشان به نیکویی پیروی کرده باشد.

ولایت ائمه اطهار مهترین سؤال در قیامت

﴿فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾.^{۱۲۳۹}

سوگند به پروردگارت که همه آن‌ها را مواخذه خواهیم کرد. از آن چه می‌کرده‌اند.

حدیث ۹۶: أَخْبَرَنَا عَقِيلٌ [قَالَ:] أَخْبَرَنَا عَلِيُّ قَالَ: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْحُسَيْنِ بْنُ مَاهَانَ الْخُورِيُّ بِخُورٍ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مُكْرَمِ الْبَزَّازِ قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيِّ قَالَ: حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ، عَنْ سُفْيَانَ عَنِ الشُّدِّيِّ [فِي قَوْلِهِ تَعَالَى] ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ [قَالَ:] عَنْ وَلايَةِ عَلِيٍّ، ثُمَّ قَالَ: عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ فِيمَا أَمَرَهُمْ بِهِ وَ مَا نَهَاهُمْ عَنْهُ

۱۲۳۸. تفسیر العیاشی ج ۲ ص ۲۲۵ سورة ابراهیم (۱۴) الآیات ۲۷ الی ۲۸ ح ۱۸.

۱۲۳۹. الحجر الآیات ۹۲ و ۹۳.

حدیث ۹۶: راوی درباره این آیه ﴿فَوَرَّبِّكَ لَتَسْتَئِنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ می گوید: مردم از ولایت علی (علیه السلام) بازخواست می شوند که به او امر و نواهی او چگونه عمل کردید؟! و همچنین اعمال و افعال بندگان پرسیده می شود (یعنی، از آن چه پیامبر (صلی الله علیه و آله) درباره ولایت و پیروی کردن از علی (علیه السلام) به آنان دستور داده و از آن چه آنان را از مخالفت کردن با علی (علیه السلام) باز داشته و از دیگر کارهایی که در دنیا انجام داده اند، مورد پرسش و بازخواست قرار گیرند).^{۱۲۴۰}

حدیث ۹۸: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَوْرَمَةَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ عَنِ النَّبِيِّ الْعَظِيمِ﴾ قَالَ النَّبِيُّ الْعَظِيمُ الْوَلَايَةُ وَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِهِ ﴿هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ﴾ قَالَ وَ لَايَةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام)

حدیث ۹۸: امام صادق (علیه السلام) در باره آیه ﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ عَنِ النَّبِيِّ الْعَظِيمِ﴾^{۱۲۴۱} از چه سؤال می کنند از خبر بزرگ فرمودند: نبأ عظیم ولایت است از آیه ﴿هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ﴾^{۱۲۴۲} سؤال کردم فرمود: ولایت امیرالمؤمنین (علیه السلام) است.^{۱۲۴۳}

حدیث ۹۷: رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الشَّيرَازِيُّ فِي كِتَابِهِ حَدِيثًا يَرْفَعُهُ بِإِسْنَادِهِ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أَمَرَ اللَّهُ مَلَكَ أَنْ يُسَعَّرَ النَّيْرَانَ السَّبْعَ وَ يَأْمُرُ رِضْوَانَ أَنْ يُزَخْرِفَ الْجَنَانَ الثَّمَانَ وَ يَقُولُ يَا مِكَائِيلُ مَدَّ

۱۲۴۰. شواهد التنزيل لقواعد التفضيل ج ۱ ص ۴۲۳ سورة الحجر (۱۵) آية ۹۲ ح ۴۵۲.

۱۲۴۱. النبأ الآيات ۱ و ۲.

۱۲۴۲. الكهف آية ۴۴.

۱۲۴۳. الكافي ج ۱ ص ۴۱۸ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۳۴.

الصِّرَاطَ عَلَى مَتْنِ جَهَنَّمَ وَيَقُولُ يَا جَبْرَيْلُ انْصِبْ مِيزَانَ الْعَدْلِ تَحْتَ الْعَرْشِ وَ
 يَقُولُ يَا مُحَمَّدُ ﷺ قَرَّبَ أُمَّتَكَ لِلْحِسَابِ ثُمَّ يَأْمُرُ اللَّهَ أَنْ يُعَقَّدَ عَلَى الصِّرَاطِ سَبْعُ
 فَنَاطِرٍ طُولُ كُلِّ فَنَاطِرَةٍ سَبْعَةَ عَشَرَ أَلْفَ فَرَسِيخٍ وَعَلَى كُلِّ فَنَاطِرَةٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ
 يَسْأَلُونَ هَذِهِ الْأُمَّةَ نِسَاءَهُمْ وَرِجَالَهُمْ فِي الْفَنَاطِرَةِ الْأُولَى عَنِ وِلَايَةِ أَمِيرِ
 الْمُؤْمِنِينَ ﷺ وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ ﷺ فَمَنْ آتَى بِهِ جَازَ الْفَنَاطِرَةِ الْأُولَى كَالْبُرْقِ
 الْخَاطِفِ وَمَنْ لَمْ يُحِبَّ أَهْلَ بَيْتِهِ سَقَطَ عَلَى أُمَّ رَأْسِهِ فِي قَعْرِ جَهَنَّمَ وَلَوْ كَانَ مَعَهُ
 مِنْ أَعْمَالِ الْبِرِّ عَمَلُ سَبْعِينَ صِدِّيقًا.

حدیث ۹۷: کراچی در کتاب کنز الفوائد از ابن عباس نقل کرده که رسول
 خدا ﷺ فرمود: هنگامی که قیامت رسد خداوند به مالک که فرشته‌ی موکل بر دوزخ
 است دستور دهد تا آتش جهنم‌های هفتگانه را شعله‌ور گرداند، و به رضوان که دربان
 بهشت است. فرمان دهد که بهشت‌های هشتگانه را زینت دهد و آراسته کند، و به
 میکائیل ﷺ فرماید: صراط را بر روی جهنم کشد، و به جبرئیل ﷺ گوید: میزان
 عدالت را در زیر عرش برقرار کند، و به محمد ﷺ می‌فرماید: امت خود را برای
 حساب آماده کن و آن‌ها را نزدیک گردان. سپس خداوند تبارک و تعالی دستور دهد
 که بر صراط هفت پل بنا کنند که و طول هر پل هفده هزار فرسخ باشد، و بر هر یک
 از آن‌ها هفتاد هزار فرشته بایستند. آن فرشتگانی که در صراط مستقرند از زن و مرد
 این امت از ولایت علی بن ابی‌طالب ﷺ و دوستی اهل بیت پیغمبر اکرم ﷺ سؤال
 کرده، هر که بتواند به آن‌ها پاسخ دهد مثل برقی شتابان عبور کند، و کسی که از
 دوستی اهل بیت ﷺ بی بهره بوده با صورت در جهنم سرنگون گردد، گرچه به اندازه

انبیاء برانگیخته شدند با ولایت امه اطهار

حدیث ۹۹: عَنْ خَطَّابِ بْنِ سَلَمَةَ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا قَطُّ إِلَّا بِوَلَايَتِنَا وَ الْبِرَاءَةِ مِنْ عَدُوِّنَا وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ فِي كِتَابِهِ ﴿وَ لَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَ اجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَ مِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ﴾ بِتَكْذِيبِهِمْ آلَ مُحَمَّدٍ عليه السلام ثُمَّ قَالَ ﴿فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ﴾

حدیث ۹۹: خطاب بن سلمه گفت امام باقر عليه السلام فرمود: خداوند هیچ پیامبری را بر نیانگیخت مگر با ولایت ما و بیزاری از دشمنانمان این آیه اشاره به همان است: ﴿وَ لَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَ اجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَ مِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ﴾^{۱۲۴۵} آنها که گمراه شدند به واسطه تکذیب آل محمد عليه السلام بعد می فرماید ﴿فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ﴾^{۱۲۴۶ ۱۲۴۷}

۱۲۴۴. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۴۸۳ باب [سورة الصافات (۳۷) الآيات

۲۲ الى ۲۴] ح ۴.

۱۲۴۵. النحل آية ۳۶

۱۲۴۶. النحل آية ۳۶

۱۲۴۷. البرهان في تفسير القرآن ج ۳ ص ۴۱۹ [سورة النحل (۱۶) الآيات ۳۰ الى ۳۷] ح ۶۰۱۸

ولایت حقیقی امه اطهار مانع از عذاب

حدیث ۱۰۰: رَوَى الْحَسَنُ بْنُ أَبِي الْحَسَنِ الدَّيْلَمِيُّ رَفَعَهُ إِلَى النَّوْفَلِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَنَا التَّجَارَةُ الْمُرْبِحَةُ الْمُنْجِيَةُ مِنَ الْعَذَابِ الْأَلِيمِ الَّتِي دَلَّ عَلَيْهَا فِي كِتَابِهِ فَقَالَ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَذَلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةِ تُنْجِيَكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ﴾^{۱۲۴۸}

حدیث ۱۰۰: نوفلی از امام صادق علیه السلام نقل کرد که امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: من آن تجارت سود بخشی هستیم که موجب نجات از عذاب دردناکم که در این آیه می فرماید ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَذَلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةِ تُنْجِيَكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ﴾^{۱۲۴۹}

حدیث ۱۰۱: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ دَخَلَ فِي وِلَايَةِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ دَخَلَ فِي وِلَايَةِ عَدُوِّهِمْ دَخَلَ النَّارَ

حدیث ۱۰۱: امام باقر علیه السلام: دخول در ولایت آل محمد علیهم السلام دخول در بهشت و دخول در ولایت دشمنانشان دخول در آتش است^{۱۲۵۰}

حدیث ۱۰۲: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَعْرِفَةُ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَ حُبُّ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ جَوَازٌ عَلَى الصِّرَاطِ وَالْوِلَايَةُ لِآلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمَانٌ مِنَ الْعَذَابِ

۱۲۴۸. الصف آیه ۱۰

۱۲۴۹. البرهان فی تفسیر القرآن ج ۵ ص ۳۶۸ [سورة الصف (۶۱): الآيات ۱۰ الى ۱۳] ح ۱۰۷۰۳

۱۲۵۰. تفسیر العیاشی ج ۲ ص ۱۶۰ [سورة هود (۱۱) الآيات ۱۰۳ الى ۱۰۸] ح ۶۶

حدیث ۱۰۲: رسول خدا ﷺ: معرفت آل محمد ﷺ برات رهایی از آتش، محبت آل محمد ﷺ جواز عبور از صراط و و پذیرش ولایت ایشان ایمنی بخش از هرگونه عذاب است. ۱۲۵۱

حدیث ۱۰۳: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمْهُورٍ قَالَ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ حَمَادِ بْنِ عُمَانَ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ نَصَبَ عَلِيًّا عليه السلام عَلِمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ خَلْقِهِ فَمَنْ عَرَفَهُ كَانَ مُؤْمِنًا وَمَنْ أَنْكَرَهُ كَانَ كَافِرًا وَمَنْ جَهِلَهُ كَانَ ضَالًّا وَمَنْ نَصَبَ مَعَهُ شَيْئًا كَانَ مُشْرِكًا وَمَنْ جَاءَ بِوَلَايَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ

حدیث ۱۰۳: امام باقر عليه السلام فرمود: همانا خدای عزوجل علی عليه السلام را نشانه‌ای میان خود و مخلوقش گماشت، هر که او را بشناسد مؤمن است، و هر که انکارش کند کافر است و هر که او را نشناسد گمراهست و هر که دیگری را همراه او گمارد مشرکست، و هر که با ولایت او آید به بهشت در آید. ۱۲۵۲

۱۲۵۱. فرائد السمطين ج ۲ ص ۲۵۶ ح ۵۲۵، ينابيع المودة ص ۲۶۳.
۱۲۵۲. الكافي ج ۱ ص ۴۳۷ باب فيه تنف و جوامع من الرواية في الولاية ح ۷

عقوبت منکران ولایت امه اطهار

حدیث ۱۰۴: مَا رَوَاهُ مُيَسَّرٌ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ لَهُ: مَا تَقُولُ يَا مُيَسَّرُ فِيمَنْ لَمْ يَعِصِ اللَّهَ طَرْفَةَ عَيْنٍ فِي أَمْرِهِ وَنَهَيْهِ لَكِنَّهُ لَيْسَ مِنَّا وَيَجْعَلُ هَذَا الْأَمْرَ فِي غَيْرِنَا؟ قَالَ مُيَسَّرٌ: قُلْتُ وَ مَا أَقُولُ وَ أَنَا بِحَضْرَتِكَ يَا سَيِّدِي؟ فَقَالَ: هُوَ بِالنَّارِ...

حدیث ۱۰۴: امام صادق عليه السلام: ای میسر! نظر تو درباره کسانی که حتی یک چشم برهم زدن از امر و نهی خداوند سربچی نکرده اما ما را قبول نداشته و ولایت را برای غیر ما قائلند چیست؟ میسر می گوید: عرضه داشتم: در محضر شما چه بگویم ای سرور من؟ حضرت فرمودند: آنان در آتشند... ۱۲۵۳

تذکر: قبولی اعمال شرایطی داشته و از جمله آن شروط پذیرش ولایت

ایشان است.

ولایت رکن اصلی دین

حدیث ۱۰۵: عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّلْتِ جَمِيعاً عَنْ حَمَادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسَةِ أَشْيَاءَ عَلَى الصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ وَ الصَّوْمِ وَ الْحَجِّ وَ الْوَلَايَةِ قَالَ زُرَّارَةُ قُلْتُ وَ أَيُّ شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ أَفْضَلُ قَالَ الْوَلَايَةُ أَفْضَلُ لِأَنَّهَا مِفْتَاحُهُنَّ وَ الْوَالِي هُوَ الدَّلِيلُ عَلَيْهِنَّ

۱۲۵۳. مشارق الانوار اليقين ص ۲۴۰ فصل أثر كتمان العلماء للحقائق

حدیث ۱۰۵: امام باقر علیه السلام بر پنج پایه بنا شده: نماز، روزه، حج، زکات و ولایت ما اهل بیت علیهم السلام زُراره می‌گوید: به امام باقر علیه السلام عرضه داشتیم: کدام یک از این‌ها بهتر است پس فرمود: ولایت افضل است زیرا ولایت مفتاح و کلید آنهاست و والی دلیل بر آنهاست. ۱۲۵۴

حدیث ۱۰۶: عَنْ ابْنِ الْوَلِيدِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ عَيْسَى عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ وَ جَعْفَرِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام بِنَبِيِّ الْإِسْلَامِ عَلَى خَمْسِ إِقَامِ الصَّلَاةِ وَ إِيْتَاءِ الزَّكَاةِ وَ حَجِّ الْبَيْتِ وَ صَوْمِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ الْوَلَايَةِ لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَجُعِلَ فِي أَرْبَعٍ مِنْهَا رُخْصَةٌ وَ لَمْ يُجْعَلْ فِي الْوَلَايَةِ رُخْصَةٌ مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ لَمْ تَكُنْ عَلَيْهِ الزَّكَاةُ وَ مَنْ لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ مَالٌ فَلَيْسَ عَلَيْهِ حَجٌّ وَ مَنْ كَانَ مَرِيضاً صَلَّى قَاعِداً وَ أَفْطَرَ شَهْرَ رَمَضَانَ وَ الْوَلَايَةَ صَحِيحاً كَانَ أَوْ مَرِيضاً وَ ذَا مَالٍ أَوْ لَا مَالَ لَهُ فَهِيَ لِأَزْمَةِ

حدیث ۱۰۶: ابو حمزه ثمالی گوید: امام باقر علیه السلام فرمود: اسلام بر پنج پایه استوار شده، برپا داشتن نماز، دادن زکات، حج خانه خدا، روزه ماه رمضان و ولایت ما اهل بیت علیهم السلام در چهارمورد آن رخصت و شرط گذاشته اما در ولایت رخصتی نگذاشته. اگر کسی مالی نداشته باشد برای او زکاتی نخواهد بود، هر که استطاعت مالی نداشته و یا بیمار گردد حج بر او واجب نیست، نماز را می‌تواند نشسته اداء کند و یا ماه رمضان به خاطر بیماری و مسافرت افطار نماید اما ولایت در هیچ حالی از وی ساقط نمی‌گردد. ۱۲۵۵

۱۲۵۴. الکافی ج ۲ ص ۱۸ باب دعائم الإسلام ح ۵.

۱۲۵۵. الخصال ج ۱ ص ۲۷۸ باب الخمسة الدعائم التي بنى عليها الإسلام خمس ح ۲۱.

حدیث ۱۰۷: عَنِ ابْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنِ السَّعْدِ أَبَا دِيٍّ عَنِ الْبَرَقِيِّ عَنِ أَبِيهِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ: بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ دَعَائِمَ عَلَى الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّوْمِ وَالْحَجِّ وَوَلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَالْأَيْمَةِ مِنْ وُلْدِهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ

حدیث ۱۰۷: مُفَضَّلٌ گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: اسلام روی پنج ستون استوار باشد، نماز، روزه، زکات حج و ولایت امیر مؤمنان عليه السلام و فرزندانش. ^{۱۲۵۶}

حدیث ۱۰۸: قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قَوْلَوَيْهِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْبَاقِرِ عليه السلام قَالَ بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسَةِ دَعَائِمَ إِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِتْيَاءِ الزَّكَاةِ وَصَوْمِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَحَجِّ الْبَيْتِ الْحَرَامِ وَالْوَلَايَةِ لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

حدیث ۱۰۸: امام باقر عليه السلام اسلام بر پنج پایه ی نهاده شده، بر پا داشتن نماز، و پرداخت زکات، و روزه ماه رمضان، و حج خانه ی خدا، و ولایت ما اهل بیت عليهم السلام. ^{۱۲۵۷}

۱۲۵۶. الأمالی للصدوق ص ۲۶۸ المجلس الخامس والأربعون ح ۱۴.

۱۲۵۷. الامالی للمفيد المجلس ۴۲ ح ۴.

ولایت تکوینی

۷۳۱

﴿وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُلَّمَّ بِهِ الْمَوْتَىٰ بَلْ لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا﴾ ۱۲۵۸
و همانا با قرآن کوه‌ها به حرکت در می‌آید و زمین قطعه قطعه شده و با مردگان سخن گفته می‌شود. بلکه همه امور از برای خداست.

﴿فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ۱۲۵۹

و به آنان گفتیم به بوزینه‌ای پست تبدیل شوید

﴿قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ ۱۲۶۰

(سرانجام او را به آتش افکندند، ولی ما) گفتیم: ای آتش! بر ابراهیم سرد و سالم باش!

﴿فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ۱۲۶۱

چون از آنچه نهی‌شان کرده بودیم سرپیچی کردند، به آنان گفتیم: بوزینگانی پست شوید

﴿قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَ غَضِبَ عَلَيْهِ وَ جَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَ الْخَنَازِيرَ وَ عَبَدَ الطَّاغُوتَ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَ أَضَلُّ عَنُ سَوَاءِ السَّبِيلِ﴾ ۱۲۶۲

۱۲۵۸. الرعد(۱۳)، آیه ۳۱.

۱۲۵۹. البقره آیه ۶۵

۱۲۶۰. الانبیاء آیه ۶۹

۱۲۶۱. الاعراف(۷)، آیه ۱۶۶.

۱۲۶۲. المائدة(۵)، آیه ۶۰.

بگو: آیا شمارا به کسی که سزایش نزد خدا بدتر از اینست خبر دهم؟ او کسی است که خدا لعنتش کرده و بر او خشم گرفته و گروهی از آنان را بصورت بوزینگان و خوک‌ها در آورده و کسی است که طاغوت را پرستیده منزلت آنان بدتر است و از راه راست گمراه ترند. ۷۳۲

﴿وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ﴾^{۱۲۶۳}

و تندباد را مسخر سلیمان ساختیم، که به فرمان او به سوی سرزمینی که آن را پربرکت کرده بودیم جریان می‌یافت، و ما از همه چیز آگاه بوده‌ایم. و گروهی از شیاطین (را نیز مسخر او قرار دادیم، که در دریا) برایش غواصی می‌کردند، و کارهایی غیر از این (نیز) برای او انجام می‌دادند، و ما آنها را (از سرکشی) حفظ می‌کردیم!

﴿وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ غَدُوقًا شَهْرًا وَرَوَاحًا شَهْرًا وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَنْ يَزِغُ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبٍ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ﴾^{۱۲۶۴}

و برای سلیمان باد را مسخر ساختیم که صبحگاهان مسیر یک ماه را می‌پیمود و عصرگاهان مسیر یک ماه را، و چشمه مس (مذاب) را برای او روان ساختیم، و گروهی از جنّ بیش روی او به اذن پروردگارش کار می‌کردند، و هر کدام از آنها که از فرمان ما سرپیچی می‌کرد، او را عذاب آتش سوزان می‌چشانیم! آنها هر چه سلیمان می‌خواست برایش درست می‌کردند معبدها، تمثال‌ها، ظروف بزرگ غذا همانند حوض‌ها، و دیگ‌های ثابت (که از بزرگی قابل حمل و نقل نبود)

۱۲۶۳. الانبیاء الآیات ۸۱ و ۸۲

۱۲۶۴. سباء الآیات ۱۲ و ۱۳

﴿فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ وَ الشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَ

غَوَاصٍّ﴾ ۱۲۶۵

۷۳۳

پس ما باد را مسخر او ساختیم تا به فرمانش به نرمی حرکت کند و به هر جا او می‌خواهد برود! و شیاطین را مسخر او کردیم، هر بنا و غواصی از آنها را

حدیث ۱۰۹: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ جَمِيعاً عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَارَةَ عَنْ حَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ جَمِيعاً عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: لَا يَكُونُ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ إِلَّا بِهَذِهِ الْخِصَالِ السَّبْعِ بِمَشِيئَةٍ وَ إِرَادَةٍ وَ قَدَرٍ وَ قَضَاءٍ وَ إِذْنٍ وَ كِتَابٍ وَ أَجَلٍ...

حدیث ۱۰۹: امام صادق عليه السلام می‌فرماید: چیزی در آسمان و زمین پدید نمی‌آید جز به این هفت امر، مشیت، اراده، قضا، قدر، اذن، کتاب و اجل... ۱۲۶۶

﴿وَ لَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلاً يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَ الطَّيْرَ وَ النَّارَ لَهُ الْحَدِيدُ﴾ ۱۲۶۷
و ما به داوود از سوی خود فضیلتی بزرگ بخشیدیم، (ما به کوه‌ها و پرندگان گفتیم) ای کوه‌ها و ای پرندگان! با او هم‌آواز شوید و همراه او تسبیح خدا گوید! و آهن را برای او نرم کردیم.

۱۲۶۵. ص الآيات ۳۶ و ۳۷

۱۲۶۶. الکافی ج ۱ ص ۱۴۹ بابٌ فِي أَنَّهُ لَا يَكُونُ شَيْءٌ فِي السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ إِلَّا بِسَبْعَةِ ح ۱

۱۲۶۷. سباء آية ۱۰

﴿قَالَ عَفْرِيْتُ مِنَ الْجَنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ﴾^{۱۲۶۸}

عفریتی از جن گفت: من آن را نزد تو می‌آورم پیش از آنکه از مجلست برخیزی و من نسبت به این امر، توانا و امینم! (اما) کسی که دانشی از کتاب (آسمانی) داشت گفت: پیش از آنکه چشم بر هم زنی، آن را نزد تو خواهم آورد! و هنگامی که (سلیمان) آن (تخت) را نزد خود ثابت و پابرجا دید گفت: این از فضل پروردگار من است.

از مصادیق ولایت تکوینی می‌توان به دخل و تصرف امام به اذن خداوند در عالم هستی اشاره نمود مانند معجزات ائمه اطهار (علیهم‌السلام) به یاری خدای تبارک و تعالی در جلد دوم کتاب به برخی از معجزات ائمه هدی (علیهم‌السلام) اشاره خواهیم کرد.

تقرب ملائکه به خداوند به وسیله ولایت ائمه اطهار (علیهم‌السلام)

حدیث ۱۱۰: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ وَ اللَّهُ إِنَّ فِي السَّمَاءِ لَسَبْعِينَ صِنْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ لَوْ اجْتَمَعَ عَلَيْهِمْ أَهْلُ الْأَرْضِ كُلُّهُمْ يُحْصُونَ عَدَدَ كُلِّ صِنْفٍ مِنْهُمْ مَا أَحْصَوْهُمْ وَ إِنَّهُمْ لَيَدِينُونَ بِوِلَايَتِنَا.

حدیث ۱۱۰: امام باقر علیه السلام: به خدا قسم! در آسمان، هفتاد صنف از ملائکه هستند که اگر تمام اهل زمین جمع شده و بخواهند یک صنف از آنها را شمارش نمایند نمی‌توانند، و همه‌ی این ملائکه به وسیله‌ی ولایت ما به خدای متعال تقرب می‌جویند. ۱۲۶۹

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنِ الْحَيْبَرِيِّ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْنَاهُ يَقُولُ مَا جَاوَرَتْ مَلَائِكَةُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي دُنُوهَا مِنْهُ إِلَّا بِالَّذِي أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لِتَصْفُونَ [لِيَصْفُونَ] مَا تَصْفُونَ وَ يَطْلُبُونَ مَا تَطْلُبُونَ وَ إِنَّ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مَلَائِكَةً يَقُولُونَ إِنَّ قَوْلَنَا فِي آلِ مُحَمَّدٍ مِثْلَ الَّذِي جَعَلْتَهُمْ عَلَيْهِ.

ابن ظبیان از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که حضرت فرمود: ملائکه خدا سبب نزدیکی و قرب آنها به خدا چیزی نشد مگر همین ولایتی که شما دارید ملائکه آنچه را شما توصیف می‌کنید آنها نیز توصیف می‌کنند و در جستجوی آنچه شما می‌جوئید هستند و ملائکه می‌گویند سخن ما در باره آل محمد علیهم السلام همان است که شما بر آنید (یعنی به کُنه معرفت آنها نرسیده‌ایم). ۱۲۷۰

۱۲۶۹. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۶۷ باب ۶ ما خص الله به الأئمة من آل محمد و ولاية الملائكة ح ۴.

۱۲۷۰. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۶۸ باب ۶ ما خص الله

به الأئمة من آل محمد و ولاية الملائكة ح ۸

وظیفه خلق اعلام ولایت و مودت

حدیث ۱۱۱: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنِ الْفَضِيلِ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: نَظَرَ إِلَى النَّاسِ يَطُوفُونَ حَوْلَ الْكَعْبَةِ فَقَالَ هَكَذَا كَانُوا يَطُوفُونَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ إِنَّمَا أُمِرُوا أَنْ يَطُوفُوا بِهَا ثُمَّ يَنْفِرُوا إِلَيْنَا فَيَعْلَمُونَ وَلَا يَتَّبِعُهُمْ وَ مَوَدَّتْهُمْ وَ يَعْرِضُوا عَلَيْنَا نُصَرِّتَهُمْ ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ ﴿فَاجْعَلْ أَفِيدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾

حدیث ۱۱۱: فضیل گوید: امام باقر عليه السلام به مردمی که گرد کعبه طواف می‌کردند، نگاه کرد و فرمودند: در زمان جاهلیت نیز این گونه طواف می‌کردند. همانا مردم دستور دارند که گرد کعبه طواف کنند و سپس سوی ما کوچ کنند و ولایت و دوستی خود را به ما اعلام دارند و یاری خود را نسبت به ما عرضه کنند، سپس این آیه را قرائت فرمود ﴿فَاجْعَلْ أَفِيدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾^{۱۲۷۱} دل‌های برخی از مردم را متوجه ما گردان.^{۱۲۷۲}

حدیث ۱۱۲: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ التُّعْمَانِ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام وَ رَأَى النَّاسَ بِمَكَّةَ وَ مَا يَعْمَلُونَ قَالَ فَقَالَ فِعَالٌ كَفَعَالِ الْجَاهِلِيَّةِ أَمَا وَ اللَّهُ مَا أُمِرُوا بِهَذَا وَ مَا أُمِرُوا إِلَّا أَنْ يَقْضُوا ﴿تَفَثَهُمْ وَ لِيُوفُوا نُذُورَهُمْ﴾ فَيَمُرُوا بِنَا فَيُخْبِرُونَا بِوَلَايَتِهِمْ وَ يَعْرِضُوا

۱۲۷۱. ابراهیم آیه ۳۷

۱۲۷۲. الکافی کتاب الحجة ج ۱ ص ۳۹۲ بابُ أَنَّ الْوَاجِبَ عَلَى النَّاسِ بَعْدَ مَا يَقْضُونَ مَنَاسِكَهُمْ أَنْ يَأْتُوا الْإِمَامَ فَيَسْأَلُونَهُ عَنْ مَعَالِمِ دِينِهِمْ وَ يَعْلَمُونَهُمْ وَ لَا يَتَّبِعُهُمْ وَ مَوَدَّتْهُمْ لَهُ ح ۱

عَلَيْنَا نُصْرَتَهُمْ.

حدیث ۱۱۲: امام باقر (علیه السلام) مردم را در مکه دید که چه می‌کنند، سپس فرمود:
 ۷۳۷ کارهائی است مانند کارهای جاهلیت، همانا به خدا سوگند که چنین دستور ندارند،
 آنچه دستور دارند اینست که ﴿تَفْتَهُمْ وَ لِيُوفُوا نُذُورَهُمْ﴾^{۱۲۷۳} حج خود را انجام دهند
 و به نذر خود وفا کنند و نزد ما آیند و ولایت خود را به ما خبر دهند و نصرت
 خویش را بر ما عرضه کنند.^{۱۲۷۴}

درباره تکذیب‌کنندگان ولایت

قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ زَكَرِيَّا بْنِ عَاصِمٍ عَنِ الْهَيْثَمِ
 عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الرَّمَادِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ فِي قَوْلِهِ
 عَزَّ وَ جَلَّ ﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْدِّينِ﴾ قَالَ بَوْلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ (عليه السلام)
 كنز الفوائد: عبد الله رمادی از حضرت رضا (علیه السلام) از آباء گرام خود در باره آیه
 و ﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْدِّينِ﴾^{۱۲۷۵} مشاهده کردی کسی که دین را تکذیب کرد فرمود:
 یعنی ولایت امیر المؤمنین (علیه السلام).^{۱۲۷۶}

۱۲۷۳. الحج آیه ۲۹

۱۲۷۴. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۳۹۲ بَابُ أَنَّ الْوَاجِبَ عَلَى النَّاسِ بَعْدَ مَا يَقْضُونَ مَنَاسِكَهُمْ أَنْ
 يَأْتُوا الْإِمَامَ فَيَسْأَلُونَهُ عَنْ مَعَالِمِ دِينِهِمْ وَيُعَلِّمُونَهُمْ وَلَا يَتَّخِذُوا مَوَدَّةً لَهُمْ ح ۲

۱۲۷۵. الماعون آیه ۱

۱۲۷۶. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۸۲۰ [سورة الماعون (۱۰۷): آیه ۱]

وَرَوَى مُحَمَّدُ بْنُ جُمَهْوَرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْإِيمَانِ﴾ قَالَ بِالْوَلَايَةِ.

امام صادق عليه السلام درباره آیه ﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْإِيمَانِ﴾^{۱۲۷۷} فرمودند: مقصود

ولایت است^{۱۲۷۸}

فَرَأَتْ قَالَتْ حَدَّثَنَا [حَدَّثَنِي] مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ عُبَيْدٍ مُعْنَعًا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ [فِي] قَوْلِهِ [تَعَالَى] ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ [قَالَ] قَالَ رَسُولُ اللَّهِ لِعَلِيِّ عليه السلام تَدْرِي فِيمَنْ نَزَلَتْ قَالَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فِيمَنْ صَدَقَ لِي وَ آمَنَ بِي وَ أَحَبَّكَ وَ عَثَرْتُكَ مِنْ بَعْدِكَ وَ سَلَّمَ الْأَمْرَ لَكَ [لَكَ الْأَمْرُ] وَ لِلْأَيِّمَةِ عليها السلام مِنْ بَعْدِكَ

حضرت صادق عليه السلام نقل در باره آیه ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا

بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾^{۱۲۷۹} فرمود: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از علی بن ابی طالب عليه السلام پرسید

می دانی این آیه در باره چه کسی نازل شده؟ عرضه داشت: خدا و پیغمبرش دانانترند

فرمود: در باره کسی که مرا تصدیق کند و ایمان آورد به من و تو را و عثرت را بعد از

تو دوست بدارد و تسلیم تو و ائمه عليهم السلام بعد از تو باشد.^{۱۲۸۰}

۱۲۷۷. الماعون آیه ۱

۱۲۷۸. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۸۲۰ [سورة الماعون (۱۰۷) آیه ۱]

۱۲۷۹. الرعد آیه ۲۸

۱۲۸۰. تفسیر فرات الکوفی ص ۲۰۷ [سورة الرعد (۱۳) آیه ۲۸] ح ۲۷۴

مطالبی درباره چگونگی دعوت مردم به این امر

۷۳۹

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ
عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ اجْعَلُوا أَمْرَكُمْ لِلَّهِ وَ لَا تَجْعَلُوهُ لِلنَّاسِ فَإِنَّهُ
مَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ لِلَّهِ وَ مَا كَانَ لِلنَّاسِ فَلَا يَصْعَدُ إِلَى اللَّهِ وَ لَا تُخَاصِمُوا النَّاسَ
لِدِينِكُمْ فَإِنَّ الْمُخَاصِمَةَ مَمْرُضَةٌ لِلْقَلْبِ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ لِنَبِيِّهِ ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي
مَنْ أَحْبَبْتَ وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ وَ قَالَ ﴿أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّى
يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ ذَرُوا النَّاسَ فَإِنَّ النَّاسَ أَخَذُوا عَنِ النَّاسِ وَ إِنَّكُمْ أَخَذْتُمْ عَنْ
رَسُولِ اللَّهِ إِنِّي سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا كَتَبَ عَلَى عَبْدٍ أَنْ يَدْخَلَ
فِي هَذَا الْأَمْرِ كَانَ أَسْرَعَ إِلَيْهِ مِنَ الطَّيْرِ إِلَى وَكْرِهِ.

شنیدم ابو عبد الله صادق (علیه السلام) می فرمود: کار خود را به منظور جلب رضای
خدا انجام دهید نه برای جلب رضای مردم. آنچه برای مردم باشد به پیشگاه او بالا
نمی رود. به خاطر مذهب و اشاعه مکتب با مردم (لجوج و نادان) جدل مکنید که
مجادله دل را مریض می کند. خداوند تبارک و تعالی به پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود ﴿إِنَّكَ لَا
تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾^{۱۲۸۱} این تو نیستی که هر که را بخواهی
بتوانی به سوی ایمان جلب کنی، بلکه خداوند است که هر که را بخواهد به سوی
ایمان می کشاند و باز به او گفت ﴿أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾^{۱۲۸۲} آیا این
تو هستی که می توانی مردم را وادار کنی تا در شمار مؤمنان قرار گیرند؟ مردم را به

۱۲۸۱. القصاص آیه ۵۶

۱۲۸۲. یونس آیه ۹۹

حال خود بگذارید. این مردم از افرادی مانند خود تعلیم گرفته‌اند و شما از رسول خدا ﷺ تعلیم گرفته‌اید. شنیدم که پدرم ابوجعفر باقر علیه السلام می‌گفت: هر گاه که خداوند با عز و جلال مقرر کند که یکی از بندگانش وارد این مذهب شود، از پرنده‌ای که به سوی لانه خود پرواز می‌کند شتاب بیشتری خواهد داشت. ۱۲۸۳

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ نَدْعُو النَّاسَ إِلَى هَذَا الْأَمْرِ فَقَالَ لَا يَا فَضِيلُ إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ بَعْدَ خَيْرٍ أَمَرَ مَلَكًا فَأَخَذَ بِعُنُقِهِ فَأَدْخَلَهُ فِي هَذَا الْأَمْرِ طَائِعًا أَوْ كَارِهًا

فضیل بن یسار گوید: به امام صادق علیه السلام عرضه: آیا مردم را (با سرسختی و اجبار) به این مذهب شیعه بخوانیم؟ فرمود: ای فضیل، نه، به راستی چون خدا خیر بنده‌ای را خواهد به فرشته‌ای فرمان دهد گردش را بگیرد و او را خواه ناخواه وارد این مذهب کند. ۱۲۸۴

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ السَّرَّاجِ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ ثَابِتِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ يَا ثَابِتُ مَا لَكُمْ وَ لِلنَّاسِ كُفُّوا عَنِ النَّاسِ وَ لَا تَدْعُوا أَحَدًا إِلَى أَمْرِكُمْ فَوَ اللَّهُ لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَ أَهْلَ الْأَرْضِينَ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَهْدُوا عَبْدًا يُرِيدُ اللَّهُ ضَلَالَتَهُ مَا اسْتَطَاعُوا عَلَى أَنْ يَهْدُوهُ وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَ أَهْلَ الْأَرْضِينَ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يُضِلُّوا عَبْدًا يُرِيدُ اللَّهُ هِدَايَتَهُ مَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يُضِلُّوهُ

۱۲۸۳. الکافی ج ۱ ص ۱۶۶ کتاب التوحید باب الهدایة أنها من الله عز و جل ح ۳

۱۲۸۴. الکافی ج ۱ ص ۱۶۷ کتاب التوحید باب الهدایة أنها من الله عز و جل ح ۴

كُفُّوا عَنِ النَّاسِ وَ لَا يَقُولُ أَحَدٌ عَمِّي وَ أَخِي وَ ابْنُ عَمِّي وَ جَارِي فَإِنَّ اللَّهَ إِذَا
أَرَادَ بِعَبْدٍ خَيْرًا طَيَّبَ رُوحَهُ فَلَا يَسْمَعُ مَعْرُوفًا إِلَّا عَرَفَهُ وَ لَا مُنْكَرًا إِلَّا أَنْكَرَهُ
ثُمَّ يَقْدِفُ اللَّهُ فِي قَلْبِهِ كَلِمَةً يَجْمَعُ بِهَا أَمْرَهُ

ثابت بن سعید گوید: امام صادق (علیه السلام) فرمود: ای ثابت شما را با مردم چکار؟
از مردم دست بردارید و هیچ کس را (با زور و اکراه) به مذهب خود نخوانید، به خدا
اگر اهل آسمان‌ها و اهل زمین‌ها گرد آیند تا بنده‌ای را که خدا گمراهیش را خواسته،
هدایت کنند نتوانند و اگر اهل آسمان‌ها و اهل زمین‌ها گرد آیند تا بنده‌ای را که خدا
هدایتش را خواسته، گمراه کنند نتوانند، از مردم دست بردارید و هیچ کس نگویند این
عموی من، برادر من، پسر عموی من، همسایه من است (و من نمی‌توانم نزدیکانم را
در گمراهی ببینم) زیرا چون خدا نسبت به بنده‌ای اراده خیر نماید روحش را پاک کند
پس هر مطلب حقی را بشناسد و هر زشت و باطلی را انکار کند، پس از آن خدا در
دلش مطلبی اندازد که کارش را فراهم آورد. (یعنی ولایت ائمه (علیهم السلام) را به دلش اندازد
که سعادت و نجاتش را فراهم آورد).^{۱۲۸۵}

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمَرَانَ
عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا أَرَادَ بِعَبْدٍ
خَيْرًا نَكَتَ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةً مِنْ نُورٍ وَ فَتَحَ مَسَامِعَ قَلْبِهِ وَ وَكَّلَ بِهِ مَلَكًا يُسَدِّدُهُ وَ إِذَا
أَرَادَ بِعَبْدٍ سُوءًا نَكَتَ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةً سَوْدَاءَ وَ سَدَّ مَسَامِعَ قَلْبِهِ وَ وَكَّلَ بِهِ شَيْطَانًا
يُضِلُّهُ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ﴿فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَ مَنْ يُرِدْ أَنْ
يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ﴾

امام صادق علیه السلام فرمود: چون خدا خیر بنده‌ای را خواهد، اثری از نور در دلش گذارد و گوش‌های دلش را باز کند و فرشته‌ای بر او گمارد که نگهدارش باشد و چون برای بنده‌ای بدخواهد، اثری از سیاهی در دلش افکند و گوش‌های دلش را به بندد و شیطانی بر او گمارد که گمراهش کند، سپس این آیه را قرائت فرمود ﴿فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ﴾ بنا بر این هر که را خداوند اراده کند که هدایت فرماید، سینه‌اش را برای پذیرش اسلام می‌گشاید و هر که را اراده کند گمراه سازد، سینه‌اش را چنان تنگ و سخت کند که گویا می‌خواهد به آسمان رود.^{۱۲۸۶}

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ كَلَيْبِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الصَّيْدَاوِيِّ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ إِيَّاكُمْ وَالنَّاسَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَرَادَ بِعَبْدٍ خَيْرًا نَكَتَ فِي قَلْبِهِ نَكْتَةً فَتَرَكَهُ وَهُوَ يَجُولُ لِذَلِكَ وَيَطْلُبُهُ ثُمَّ قَالَ لَوْ أَنَّكُمْ إِذَا كَلَّمْتُمُ النَّاسَ قُلْتُمْ ذَهَبْنَا حَيْثُ ذَهَبَ اللَّهُ وَ اخْتَرْنَا مَنْ اخْتَارَ اللَّهُ وَ اخْتَارَ اللَّهُ مُحَمَّدًا وَ اخْتَرْنَا آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ.

کلیب صیداوی گوید: خدمت امام صادق علیه السلام بودم فرمود: با مردم (لجوج و نادان و کسانی که زیر بار حرف حق نمی‌روند) مجادله نکنید خداوند هر گاه بخواهد به بنده‌ای خیر برساند، در دلش نکته‌ای ایجاد می‌کند و او را به حال خود وامی‌گذارد، این نقطه در دل او حرکت می‌کند و دنبال مقصود می‌رود. بعد از این فرمود: هر گاه با مردم سخن گفتید به آنها بگوئید ما به طرفی رفتیم که خداوند آن طرف را اختیار کرده

۱۲۸۶. المحاسن ج ۱ ص ۲۰۱ باب ۳ باب الهدایة من الله عز و جل ح ۳۷

و ما کسی را برگزیدیم که خداوند آن را برگزیده است، خداوند محمد ﷺ را برگزید
و ما هم آل محمد ﷺ را برگزیدیم. ۱۲۸۷

۷۴۳

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا أَرَادَ بَعْدَ خَيْرٍ نَكَتَ فِي قَلْبِهِ نَكْتَةً
بِضَاءٍ وَفَتْحَ مَسَامِعَ قَلْبِهِ وَوَكَّلَ بِهِ مَلَكًا يُسَدِّدُهُ وَإِذَا أَرَادَ بَعْدَ سُوءٍ نَكَتَ فِي
قَلْبِهِ نَكْتَةً سَوْدَاءَ وَسَدَّ مَسَامِعَ قَلْبِهِ وَوَكَّلَ بِهِ شَيْطَانًا يُضِلُّهُ.

امام صادق (علیه السلام): خداوند هر گاه به بنده اراده خیری بکند در دلش سفیدی
ایجاد می‌کند و گوش‌های دلش را باز می‌کند و فرشته‌ای او را راهنمایی کند، و هر
گاه اراده کند بنده‌ای را هدایت نماید در دل او نقطه سیاهی ایجاد می‌کند و گوش‌های
او را سد می‌گرداند و شیطان را بر او مسلط می‌سازد تا وی را گمراه سازد. ۱۲۸۸

ولایت به برگزیدگان خلق اعطا میگردد

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنِ ابْنِ
بُكَيْرٍ عَنْ حَمَزَةَ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ يَا أَبَا
الصَّخْرِ إِنَّ اللَّهَ يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَيُبْغِضُ وَلَا يُعْطِي هَذَا الْأَمْرَ إِلَّا صَفْوَتَهُ

۱۲۸۷. الکافی ج ۲ ص ۲۱۲ کتاب الایمان و الکفر باب فی ترک دعاء الناس ح ۱

۱۲۸۸. الکافی ج ۲ ص ۲۱۴ کتاب الایمان و الکفر باب فی ترک دعاء الناس ح ۷

مَنْ خَلَقَهُ أَنْتُمْ وَ اللَّهُ عَلَى دِينِي وَ دِينِ أَبِي إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ لَا أَعْنِي عَلِيٌّ بَنُ الْحُسَيْنِ وَ لَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ إِنْ كَانَ هَؤُلَاءِ عَلَى دِينِ هَؤُلَاءِ.

۷۴۴

عمر بن حنظله گوید: حضرت صادق علیه السلام به من فرمودند: ای ابو الصخر! خداوند دنیا را به دوستان و دشمنان می‌دهد، ولی ولایت و امامت را فقط به برگزیدگان از مخلوقات خود عطا می‌کند به خداوند سوگند شما بر دین من و دین پدرانم ابراهیم و اسماعیل می‌باشید...^{۱۲۸۹}

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَاءِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَعْيَنَ الْجُهَنِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ يَا مَالِكُ إِنَّ اللَّهَ يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَ يُبْغِضُ وَ لَا يُعْطِي دِينَهُ إِلَّا مَنْ يُحِبُّ.

مالک بن اعین گوید: از امام باقر علیه السلام شنیدم فرمود: ای مالک! خداوند دنیا را به دوست و دشمن می‌دهد، ولی دینش را جز به دوستان نمی‌دهد.^{۱۲۹۰}

عَنْهُ عَنْ مُعَلَّى عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو الْخَثْعَمِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ حَنْظَلَةَ وَ عَنْ حَمَزَةَ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ حُمْرَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: إِنَّ هَذِهِ الدُّنْيَا يُعْطِيهَا اللَّهُ الْبَرَّ وَ الْفَاجِرَ وَ لَا يُعْطِي الْإِيمَانَ إِلَّا صَفْوَتَهُ مِنْ خَلْقِهِ.

حمران گوید: امام باقر علیه السلام فرمود: خداوند دنیا را به نیکوکار و بدکار می‌دهد، ولی ایمان را فقط به برگزیدگان عطا می‌کند.^{۱۲۹۱}

۱۲۸۹. الکافی بَابُ أَنَّ اللَّهَ إِنَّمَا يُعْطِي الدِّينَ مَنْ يُحِبُّهُ ج ۲ ص ۲۱۴ ح ۱

۱۲۹۰. الکافی ج ۲ ص ۲۱۵ کتاب الإیمان و الکفر بَابُ أَنَّ اللَّهَ إِنَّمَا يُعْطِي الدِّينَ مَنْ يُحِبُّهُ ح ۲

۱۲۹۱. الکافی ج ۲ ص ۲۱۵ کتاب الإیمان و الکفر بَابُ أَنَّ اللَّهَ إِنَّمَا يُعْطِي الدِّينَ مَنْ يُحِبُّهُ ح ۳

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الثُّعْمَانَ عَنْ أَبِي
سُلَيْمَانَ عَنْ مَيْسَرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ إِنَّ الدُّنْيَا يُعْطِيهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ أَحَبَّ
وَ مَنْ أَبْغَضَ وَ إِنَّ الْإِيمَانَ لَا يُعْطِيهِ إِلَّا مَنْ أَحَبَّهُ.

محمد بن یحیی از ... از میسر روایت کند که حضرت صادق (علیه السلام) فرمودند:
خداوند دنیا را به دوست و دشمنش می دهد ولی ایمان را نمی دهد مگر به آن کس که
دوست دارد. ۱۲۹۲

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الثُّعْمَانَ عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ عَنْ مَيْسَرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ
إِنَّ الدُّنْيَا يُعْطِيهَا اللَّهُ مَنْ أَحَبَّ وَ أَبْغَضَ وَ إِنَّ الْإِيمَانَ لَا يُعْطِيهِ إِلَّا مَنْ أَحَبَّ
میسر گوید حضرت صادق (علیه السلام) فرمود: همانا دنیا را خداوند به هر دوست و
دشمنی می دهد، ولی ایمان را نمی دهد مگر به آن کس که دوستش دارد. ۱۲۹۳

عَنْهُ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو الْخَثْعَمِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ
عَنْ حَمَزَةَ بْنِ حَمَادٍ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ: إِنَّ هَذِهِ الدُّنْيَا يُعْطَاهَا
الْبِرُّ وَ الْفَاجِرُ وَ إِنَّ هَذَا الدِّينَ لَا يُعْطَاهَا إِلَّا أَهْلُهُ خَاصَّةً
حمران بن اعین گوید: امام باقر (علیه السلام) فرمود: این دنیا به نیکوکار و بدکار داده
می شود ولی دین جز به برگزیدگان داده نمی شود. ۱۲۹۴

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ
حَمَزَةَ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ قَالَ: بَيْنَا أَنَا أَمْشِي مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي بَعْضِ

۱۲۹۲. الکافی ج ۲ ص ۲۱۵ کتاب الإیمان و الکفر بابُ أن الله إنما يعطي الدين من يحبُّه ح ۴

۱۲۹۳. المحاسن ج ۱ ص ۲۱۶ باب ۹ باب الدين ح ۱۰۸

۱۲۹۴. المحاسن ج ۱ ص ۲۱۷ باب ۹ باب الدين ح ۱۰۹

عمر بن حنظله گوید: با حضرت صادق (علیه السلام) حرکت می‌کردیم امام متوجه من شد و فرمود: خداوند دنیا را به نیکوکاران و بدکاران می‌دهد ولی دین را فقط به برگزیدگان از مخلوقات عطا می‌فرماید. ۱۲۹۸

در باره کوتاهی نمودن امت

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا ذَرٍّ أَخِذًا بِحَلْقَةِ بَابِ الْكَعْبَةِ مُقْبِلًا بِوَجْهِهِ لِلنَّاسِ وَهُوَ يَقُولُ أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ عَرَفَنِي فَقَدْ عَرَفَنِي وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفَنِي فَسَأْتَبُهُ بِاسْمِي أَنَا جُنْدَبُ بْنُ السَّكَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَا أَبُو ذَرٍّ الْغِفَارِيُّ أَنَا رَابِعُ أَرْبَعَةٍ مِمَّنْ أَسْلَمَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ وَ ذَكَرَ الْحَدِيثَ بِطَوِيلِهِ إِلَى قَوْلِهِ أَلَا أَيُّهَا الْأُمَّةُ الْمُتَحِيرَةُ بَعْدَ نَبِيِّهَا لَوْ قَدَّمْتُمْ مَنْ قَدَّمَهُ اللَّهُ وَ أَخَّرْتُمْ مَنْ أَخَّرَهُ اللَّهُ وَ جَعَلْتُمْ الْوَلَايَةَ حَيْثُ جَعَلَهَا اللَّهُ لَمَا عَالَ وَلِيُّ اللَّهِ وَ لَمَا ضَاعَ فَرَضٌ مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ وَ لَا اخْتَلَفَ اثْنَانِ فِي حُكْمٍ مِنْ أَحْكَامِ اللَّهِ إِلَّا كَانَ عِلْمُ ذَلِكَ عِنْدَ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ فَذُوقُوا وَبَالَ مَا كَسَبْتُمْ ﴿ وَ سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴾

ابن صامت: اباذر را دیدم که حلقه درب خانه کعبه را گرفته و رو به جانب مردم نموده می‌گفت مردم! هر که مرا می‌شناسد، می‌شناسد و هر که نمی‌شناسد خود را معرفی کنم من جندب بن سکن ابن عبد الله، من ابو ذر غفاری هستم من چهارمین نفری هستم که اسلام آوردند از پیامبر اکرم ﷺ شنیدم می‌فرمود: حدیث را تا آخر

نقل کرد تا آنجا که گفت: ای امت سرگردان پس از پیامبر ﷺ اگر مقدم می‌داشتید کسی را که خدا مقدم داشته و مؤخر می‌داشتید کسی را که خدا مؤخر داشته و ولایت را قرار می‌دادید جایی که خدا قرار داده ولی خدا منزوی نمی‌شد و هیچ یک از فرائض خدا از بین نمی‌رفت و نه بین دو نفر در احکام خدا اختلاف می‌شد. بدانید اگر علم رهبری در نزد اهل بیت پیامبرتان باشد باید نتیجه کردار زشت خود را بچشید به زودی خواهند فهمید کسانی که ستم کرده‌اند چه کار نابجائی کرده‌اند. ۱۲۹۹

فَرَأَتْ قَالِ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى [عَلِي] بْنِ زَكَرِيَّا الدَّهْقَانُ مُعْنَعًا عَنْ عُبَيْدِ بْنِ وَاوِلٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا ذَرٍّ [الْغِفَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ] بِالْمَوْسِمِ وَ قَدْ أَقْبَلَ بِوَجْهِهِ عَلَى النَّاسِ وَ هُوَ يَقُولُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ عَرَفَنِي فَقَدْ عَرَفَنِي وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفَنِي فَأَنَا جُنْدَبُ بْنُ الْيَمَانِ أَبُو ذَرٍّ الْغِفَارِيُّ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى آدَمَ وَ نُوحًا وَ آلَ إِبْرَاهِيمَ وَ آلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ۱۳۰۰ فَمُحَمَّدٌ ﷺ مِنْ نُوحٍ وَ الْآلُ مِنْ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الصَّفْوَةُ وَ السَّلَالَةُ مِنْ إِسْمَاعِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الْعِتْرَةُ الْهَادِيَّةُ مِنْ مُحَمَّدٍ ﷺ بِهِ شَرَفٌ شَرِيفُهُمْ وَ بِهِ اسْتَوْجَبُوا الْفَضْلَ عَلَى قَوْمِهِمْ فَأَهْلُ بَيْتِ مُحَمَّدٍ ﷺ فِينَا كَالسَّمَاءِ الْمَرْفُوعَةِ وَ الْأَرْضِ الْمَبْسُوطَةِ وَ الْجِبَالِ الْمَنْصُوبَةِ وَ الْكَعْبَةِ الْمَسْتَوْرَةِ وَ الشَّمْسِ الْمَشْرِقَةِ وَ الْقَمَرِ السَّارِي وَ النُّجُومِ الْهَادِيَّةِ وَ الشَّجَرَةِ الزَّيْتُونَةِ أَضَاءَ زَيْتِهَا وَ بُورِكَ فِي زَيْتِهَا وَصِيَّ آدَمَ فِي عِلْمِهِ وَ مَعْدِنُ الْعِلْمِ

۱۲۹۹. الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي ج ۱ ص ۱۵۸ احتجاجة على جماعة كثيرة من المهاجرين و الأنصار لما تذكروا فضلهم بما قال رسول الله ص من النص عليه و غيره من القول الجميل

۱۳۰۰. آل عمران الآيات ۳۳ و ۳۴

بِتَأْوِيلِهِ وَ قَائِدُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَ الصَّدِيقُ الْأَكْبَرُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام أَلَا أَيَّتُهَا
 الْأُمَّةُ الْمُتَحَيَّرَةُ بَعْدَ نَبِيِّهَا أُمَّ وَ اللَّهُ لَوْ قَدَّمْتُمْ مَنْ قَدَّمَ اللَّهُ وَ رَسُولَهُ عليه السلام وَ أَخَرْتُمْ
 مَنْ أَخَّرَ اللَّهُ وَ رَسُولَهُ عليه السلام مَا عَالَ وَلِيُّ اللَّهِ وَ لَا طَاشَ سَهْمٌ مِنْ فَرَايضِ اللَّهِ وَ لَا
 تَنَازَعَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ فِي شَيْءٍ بَعْدَ نَبِيِّهَا إِلَّا وَ عِلْمُ ذَلِكَ عِنْدَ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ
 فَذُوقُوا وَ بَالَ مَا كَسَبْتُمْ [أمرکم] ﴿ وَ سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴾ ۱۳۰۱
 ﴿ كَلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَ جَدَّ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا
 قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴾ ۱۳۰۲

همین روایت را از ابا ذر نقل می‌کند تا آنجا که فرمایش پیامبر صلی الله علیه و آله را نقل
 می‌کند که فرمود: خداوند می‌فرماید ﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى آدَمَ وَ نُوحًا وَ آلَ إِبْرَاهِيمَ وَ آلَ عِمْرَانَ
 عَلَى الْعَالَمِينَ. ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ پس محمد صلی الله علیه و آله از نوح عليه السلام
 است و آل از ابراهیم عليه السلام هستند و برگزیده و فرزندان از اسماعیل عليه السلام و عترت هادی
 و راهبر از محمد صلی الله علیه و آله هستند به واسطه آن حضرت شخصیت یافتند و موجب فضیلت
 و برتری آنها بر دیگران شد. اهل بیت پیامبرتان در میان ما چون آسمان سرفراز و
 زمین گسترده و کوه‌های سر به فلک کشیده و کعبه پنهان و خورشید درخشان و ماه
 تابان و ستارگان رهنما و درخت زیتون که روغنش نور می‌بخشد و برکت در
 سرشاخه آن است از این اهل بیت است وصی محمد صلی الله علیه و آله در ب دانش و گنجینه علم
 به تاویل و پیشوای سفید چهرگان و صدیق اکبر، علی بن ابی طالب عليه السلام..... ۱۳۰۳

۱۳۰۱. الشعراً آیه ۲۲۷

۱۳۰۲. آل عمران آیه ۳۷

۱۳۰۳. تفسیر فرات الکوفی ص ۸۲ [سورة آل عمران(۳) الآيات ۳۳ الی ۳۴] ح ۵۹

بَابُ نَوَازِدِهِمْ

پیشوايانِ حَقِّ

پیشوایان حق در قرآن

۷۵۱

﴿ وَ جَعَلْنَا هُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَ أَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَ إِقَامَ الصَّلَاةِ وَ إِيْتَاءَ الزَّكَاةِ وَ كَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ﴾^{۱۳۰۴}

و آنان را امامان و پیشوایان مردم ساختیم که به امر ما هدایت می‌کنند و کارهای خیر و برپا کردن نماز و پرداختن زکات را به آنها وحی نمودیم و آنها ما را می‌پرستیدند و عبادت می‌کردند.

﴿ وَ جَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَ كَانُوا بآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴾^{۱۳۰۵}

و آنان را امامانی قرار دادیم که به امر ما هدایت می‌کنند برای این‌که صبر کردند و به آیات ما یقین داشتند.

عذر کسی پذیرفته نیست

حدیث ۱: مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنِ ابْنِ عِيسَى عَنِ الْأَهْوَازِيِّ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنِ الثَّمَالِيِّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام لَا يُعْذِرُ اللَّهُ أَحَدًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُولُ يَا رَبِّ لِمَ أَعْلَمَ أَنَّ وُلْدَ فَاطِمَةَ عليها السلام هُمُ الْوَلَاةُ وَ فِي وُلْدِ فَاطِمَةَ عليها السلام ...

۱۳۰۴. الانبياء آية ۷۳.

۱۳۰۵. السجدة آية ۲۴.

حدیث ۱: امام باقر علیه السلام فرمودند: همانا خداوند عذر و بهانه کسی را نمی‌پذیرد که می‌گوید: خدایا من نمی‌دانستم فرمانروا و پیشوا اولاد فاطمه علیها السلام هستند. ۱۳۰۶

امّه اطهار رکن اعظم الهی

حدیث ۲: كِتَابُ الْمُحْتَضِرِ لِلْحَسَنِ بْنِ سُلَيْمَانَ، رُوِيَ أَنَّهُ وَجَدَ بِخَطِّ مَوْلَانَا أَبِي مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيِّ علیه السلام أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ قَوْمٍ حَذَفُوا مُحْكَمَاتِ الْكِتَابِ وَ نَسُوا اللَّهَ رَبَّ الْأَرْبَابِ وَ النَّبِيَّ وَ سَاقِيَ الْكُوْثَرِ فِي مَوَاقِفِ الْحِسَابِ وَ لَطَى وَ الطَّامَّةِ الْكُبْرَى وَ نَعِيمَ دَارِ الثَّوَابِ فَتَحْنُ السَّنَامُ الْأَعْظَمُ وَ فِينَا الثُّبُوءُ وَ الْوَلَايَةُ وَ الْكِرْمُ وَ نَحْنُ مَنَارُ الْهُدَى وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَ الْأَنْبِيَاءُ كَانُوا يَقْتَبِسُونَ مِنْ أَنْوَارِنَا وَ يَقْتَفُونَ آثَارِنَا وَ سَيَظْهَرُ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ بِالسَّيْفِ الْمَسْلُوقِ لِإِظْهَارِ الْحَقِّ وَ هَذَا خَطُّ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام.

حدیث ۲: امام جواد علیه السلام در حدیثی زیبا و پرمعنا فرمودند: پناه می‌برم به خدا از گروهی که محکّمات کتاب خدا را حذف کرده و خداوند ربّ الارباب و پیامبر و ساقی کوثر را در مواقع حساب و آتش جهنّم و بلای هنگامه بزرگ و جزای آخرت را فراموش نمودند. ما همان رکن اعظم الهی هستیم. نبوت، ولایت و کرامت در میان ماست، ما منار هدایت و دستگیره محکمیم، پیامبران از نور ما بهره می‌گرفتند، و از

۱۳۰۶. بحار الانوار ج ۲۴ ص ۲۵۸ باب ۶۳ الآيات الدالة على رفعة شأنهم و نجاته شيعتهم في

الآخرة و السؤال عن ولايتهم ح ۸

آثار ما پیروی می‌کردند، به زودی حجت خدا بر مردم با شمشیری آخته و کشیده شده از نیام، برای آشکار نمودن حق ظاهر خواهد شد...^{۱۳۰۷}

انتخاب امام از جانب خداوند

﴿الْيَوْمَ يَيسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾

امروز کافران از این‌که به دین شما دستبرد زنند و اختلالی رسانند طمع بریدند، پس شما از آنها بیمناک نگشته و از من بترسید. امروز دین شما را به حد کمال رسانیدم و بر شما نعمتم را تمام کردم و بهترین آیین را که اسلام است برایتان برگزیدم...^{۱۳۰۸}

﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾

ای پیامبر! آنچه از خدا بر تو نازل شد (به خلق) برسان که اگر نرسانی تبلیغ رسالت و ادای وظیفه نکرده‌ای، و خدا تو را از (شر) مردمان محفوظ خواهد داشت، (و دل قوی دار که) خدا کافران را (به هیچ راه موفقیتی) راهنمایی نخواهد کرد.^{۱۳۰۹}

۱۳۰۷. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ۷۳ فصل [منازل الآل عليهم

السلام العالیه]

۱۳۰۸. المائدة آية ۳.

۱۳۰۹. المائدة آية ۶۷.

حديث ٣: أَبُو مُحَمَّدٍ الْقَاسِمُ بْنُ الْعَلَاءِ رَحِمَهُ اللَّهُ رَفَعَهُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: قَالَ الرُّضَا عليه السلام: ..... هَلْ يَعْرِفُونَ قَدْرَ الْإِمَامَةِ وَ مَحَلَّهَا مِنَ الْأُمَّةِ فَيَجُوزَ فِيهَا اخْتِيَارُهُمْ إِنَّ الْإِمَامَةَ أَجَلٌ قَدْرًا وَ أَعْظَمُ شَأْنًا وَ أَعْلَى مَكَانًا وَ أَمْنَعُ جَانِبًا وَ أَبْعَدُ غَوْرًا مِنْ أَنْ يَبْلُغَهَا النَّاسُ بِعُقُولِهِمْ أَوْ يَنَالُوهَا بِأَرْبَابِهِمْ أَوْ يَقِيمُوا إِمَامًا بِاخْتِيَارِهِمْ إِنَّ الْإِمَامَةَ حَصَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهَا إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلَ بَعْدَ النَّبُوَّةِ وَ الْخَلَّةِ مَرْتَبَةً ثَالِثَةً وَ فَضِيلَةً شَرَفَهُ بِهَا وَ أَشَادَ بِهَا ذِكْرَهُ فَقَالَ عَزَّ وَ جَلَّ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَقَالَ الْخَلِيلُ سُرُورًا بِهَا وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ فَأَبْطَلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ إِمَامَةَ كُلِّ ظَالِمٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.. الْإِمَامُ أَمِينُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ حُجَّتُهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ خَلِيفَتُهُ فِي بِلَادِهِ الدَّاعِي إِلَى اللَّهِ وَ الدَّابُّ عَنْ حَرَمِ اللَّهِ الْإِمَامُ الْمُطَهَّرُ مِنَ الذُّنُوبِ الْمُبْرَأُ مِنَ الْعُيُوبِ مَخْصُوصٌ بِالْعِلْمِ مَوْسُومٌ بِالْحِلْمِ نِظَامُ الدِّينِ وَ عِزُّ الْمُسْلِمِينَ وَ غَيْظُ الْمُنَافِقِينَ وَ بَوَارُ الْكَافِرِينَ الْإِمَامُ وَاحِدٌ دَهْرِهِ لَا يُدَانِيهِ أَحَدٌ وَ لَا يُعَادِلُهُ عَالِمٌ وَ لَا يُوجَدُ مِنْهُ بَدَلٌ وَ لَا لَهُ مِثْلٌ وَ لَا نَظِيرٌ مَخْصُوصٌ بِالْفَضْلِ كُلُّهُ مِنْ غَيْرِ طَلَبٍ مِنْهُ لَهُ وَ لَا اكْتِسَابٍ بَلِ اخْتِصَاصٌ مِنَ الْمُفْضِلِ الْوَهَّابِ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَبْلُغُ مَعْرِفَةَ الْإِمَامِ وَ يُمَكِّنُهُ اخْتِيَارَهُ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ ضَلَّتِ الْعُقُولُ وَ تَاهَتِ الْحُلُومُ وَ حَارَتِ الْأَلْبَابُ وَ حَسَرَتِ الْعُيُونُ وَ تَصَاغَرَتِ الْعُظْمَاءُ وَ تَحَيَّرَتِ الْحُكَمَاءُ وَ تَقَاصَرَتِ الْحُلَمَاءُ وَ حَصِرَتِ الْخُطَبَاءُ وَ جَهَلَتِ الْأَلْبَاءُ وَ كَلَّتِ الشُّعْرَاءُ وَ عَجَزَتِ الْأُدْبَاءُ وَ عَيَّيَتِ الْبُلَغَاءُ عَنْ وَصْفِ شَأْنٍ مِنْ شَأْنِهِ أَوْ فَضِيلَةٍ مِنْ فَضَائِلِهِ فَأَقْرَّتْ بِالْعَجْزِ وَ التَّقْصِيرِ

حدیث ۳: امام رضا علیه السلام: آیا امامت را می‌شناسید؟ و موقعیت رفیع آن را در امت اسلام می‌یابید؟ و آیا شدنی است که این مقام رفیع را مردم با انتخاب خویش برگزینند؟ امامت ارزشش رفیع‌تر، شأنش بزرگ‌تر، جایگاهش برتر، پایه‌اش بلندتر و ژرفایش عمیق‌تر از آنست که مردم با اندیشه‌هایشان آن را دریابند و با فکرشان بر او دست یابند و با اختیارشان او را برگزینند. امامت خصیصه‌ای است ممتاز که خداوند ابراهیم علیه السلام را پس از نبیل به مقام نبوت و خلیل‌اللهی بدان مفتخر گردانید تا او را با دست امامت برکشد و فضیلتی دوچندان دهد سپس امام علیه السلام استشهاداتی از قرآن جهت تأیید سخن خویش بیان داشته، و صفات و خصوصیات چند، از مقام امام و موقعیت او در اسلام را بیان می‌فرماید: به سخنانش چنین ادامه می‌دهد: ... چه کسی است که بر درک حقیقت امام علیه السلام دست می‌یابد؟ هیئات! هیئات! اندیشه‌ها در این زمینه می‌لغزند اندیشه‌ی انسان کجا و انتخاب امام کجا؟^{۱۳۱۰}

حدیث ۴: قَالَ الرَّضَا علیه السلام... إِنَّ الْإِمَامَةَ أَجَلٌ قَدْرًا وَ أَعْظَمُ شَأْنًا وَ أَعْلَى مَكَانًا وَ أَمْنَعُ جَانِبًا وَ أَبْعَدُ غَوْرًا مِنْ أَنْ يَبْلُغَهَا النَّاسُ بِعُقُولِهِمْ أَوْ يَنَالُوهَا بِأَرَائِهِمْ أَوْ يُقِيمُوا إِمَامًا بِاخْتِيَارِهِمْ

حدیث ۴: امام رضا علیه السلام: آیا می‌دانید امامت و موقعیت آن در میان امت چگونه است تا اجازه داشته باشند امام علیه السلام انتخاب کنند؟ امامت بالاتر و با ارزشتر و بلندتر، و تشخیص حدود و شرایطش سخت‌تر و بعیدتر از آن است که مردم با عقل خود به آن برسند و یا با رأی خویش انتخابش کنند و یا امامی را به اختیار خود تعیین نمایند.^{۱۳۱۱}

۱۳۱۰. الکافی ج ۱ ص ۱۹۹ باب نادر جامع فی فضل الإمام و صفاته .... ح ۱

۱۳۱۱. الأمالی للصدوق ص ۶۷۵ المجلس السابع و التسعون ح ۱

حدیث ۵: قُلْتُ فَأَخْبِرْنِي يَا مَوْلَايَ عَنِ الْعِلَّةِ الَّتِي تَمْنَعُ الْقَوْمَ مِنْ اخْتِيَارِ
 إِمَامٍ لِأَنْفُسِهِمْ قَالَ مُصَلِّحٌ أَوْ مُفْسِدٌ قُلْتُ مُصَلِّحٌ قَالَ فَهَلْ يَجُوزُ أَنْ يَقَعَ خَيْرُهُمْ
 عَلَى الْمُفْسِدِ بَعْدَ أَنْ لَا يَعْلَمَ أَحَدٌ مَا يَخْطُرُ بِبَالِ غَيْرِهِ مِنْ صِلَاحٍ أَوْ فَسَادٍ قُلْتُ
 بَلَى قَالَ فَهِيَ الْعِلَّةُ وَ أوردُهَا لَكَ بِبُرْهَانٍ يَنْقَادُ لَهُ عَقْلُكَ أَخْبِرْنِي عَنِ الرُّسُلِ الَّذِينَ
 اصْطَفَاهُمُ اللَّهُ تَعَالَى وَ أَنْزَلَ عَلَيْهِمُ الْكِتَابَ وَ أَيْدَهُمُ بِالْوَحْيِ وَ الْعِصْمَةَ إِذْ هُمْ
 أَعْلَامُ الْأُمَّمِ وَ أَهْدَى إِلَى الْإِخْتِيَارِ مِنْهُمْ مِثْلُ مُوسَى عليه السلام وَ عِيسَى عليه السلام هَلْ يَجُوزُ
 مَعَ وُفُورِ عَقْلِهِمَا وَ كَمَالِ عِلْمِهِمَا إِذَا هُمَا بِالْإِخْتِيَارِ أَنْ يَقَعَ خَيْرُهُمَا عَلَى
 الْمُنَافِقِ وَ هُمَا يَظُنَّانِ أَنَّهُ مُؤْمِنٌ قُلْتُ لَا فَقَالَ هَذَا مُوسَى كَلِيمُ اللَّهِ مَعَ وُفُورِ عَقْلِهِ
 وَ كَمَالِ عِلْمِهِ وَ نَزُولِ الْوَحْيِ عَلَيْهِ اخْتَارَ مِنْ أَعْيَانِ قَوْمِهِ وَ وُجُوهِ عَسْكَرِهِ
 لِمِيقَاتِ رَبِّهِ سَبْعِينَ رَجُلًا مِمَّنْ لَا يَشْكُ فِي إِيمَانِهِمْ وَ إِخْلَاصِهِمْ فَوَقَعَتْ خَيْرَتُهُ
 عَلَى الْمُنَافِقِينَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿وَ اخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا﴾ إِلَى
 قَوْلِهِ لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ فَلَمَّا وَجَدْنَا
 اخْتِيَارَ مَنْ قَدِ اصْطَفَاهُ اللَّهُ لِلنُّبُوَّةِ وَاقِعًا عَلَى الْأَفْسَدِ دُونَ الْأَصْلِحِ وَ هُوَ يَظُنُّ أَنَّهُ
 الْأَصْلِحُ دُونَ الْأَفْسَدِ عَلِمْنَا أَنْ لَا اخْتِيَارَ إِلَّا لِمَنْ يَعْلَمُ مَا تُخْفِي الصُّدُورُ وَ مَا
 تَكْنُ الضَّمَائِرُ وَ تَتَصَرَّفُ عَلَيْهِ السَّرَائِرُ وَ أَنْ لَا خَطَرَ لِاخْتِيَارِ الْمُهَاجِرِينَ وَ
 الْأَنْصَارِ بَعْدَ وَقُوعِ خَيْرَةِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَى ذَوِي الْفَسَادِ لَمَّا أَرَادُوا أَهْلَ الصَّلَاحِ.

حدیث ۵: سعد بن عبدالله از حضرت مهدی علیه السلام درباره‌ی علت این که چرا
 مردم (شیعیان) نمی‌توانند برای خود، امام انتخاب کنند. سؤال کرد: آن حضرت فرمود:
 آیا آن امام نیکوکار است یا تبهکار؟ عرضه داشتیم: نیکوکار و صالح فرمود: آیا امکان
 دارد که یکی از آنها نداند نظر دیگری درباره‌ی صلاح و فساد چیست و در

نتیجه، فرد فاسد و تبهکاری را انتخاب کنند؟ عرضه داشتیم: بله فرمود: همین علت است اینک برای تو برهانی می‌آورم که اندیشه‌ات قانع شود. آن‌گاه فرمود: به من بگو! آیا پیامبرانی چون موسی علیه السلام و عیسی علیه السلام که خداوند آنان را برگزید و بر آنان کتاب فرو فرستاد و از حمایت وحی و عصمت برخوردارشان ساخت و سران امت‌ها (ی خود) بودند و در قدرت انتخاب از آنان توانمندتر بودند، آیا ممکن است این دو پیامبر با آن همه عقل و کمال علمی، اگر بخواهند انتخاب کنند، انتخابشان به یک منافق تعلق گیرد و گمان برند که او مؤمن است؟ عرضه داشتیم: خیر. فرمود: همین موسی کلیم الله با آن همه عقل و کمال علمی و نزول وحی بر او، برای میقات پروردگار خود، از میان سران قوم و سردمداران سپاه خود هفتاد نفر را که در ایمان و اخلاص آن‌ها شک نمی‌شد، انتخاب کرد، اما انتخاب او بر منافقان تعلق گرفت خداوند عزوجل فرموده است ﴿وَ اخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا﴾^{۱۳۱۲} موسی برای میقات با ما هفتاد مرد از میان قوم خود برگزید. پس، وقتی مشاهده می‌کنیم که کسی که خدای بزرگ او را به پیامبری برگزیده است افسد را انتخاب می‌کند و نه اصلح را، و می‌پندارد که او اصلح است نه افسد، پی می‌بریم که انتخاب (امام) تنها برای کسی رواست که از نهانی‌های دل‌ها آگاه است.^{۱۳۱۳}

حدیث ۶: فَقَالَ مَا هَذَا لَفْظُهُ حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ الدَّلَالُ قَالَ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ الْخَزَّازُ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ الْحَسَنِ بْنِ فُرَاتٍ الْقَرَّازُ [الْقَرَّازُ] قَالَ حَدَّثَنَا عَامِرُ بْنُ كَثِيرٍ السَّرَّاجُ قَالَ وَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ

۱۳۱۲. الأعراف آية ۱۵۵

۱۳۱۳. کمال الدین ج ۲ ص ۴۶۱ باب ۴۳ ذکر من شاهد القائم ع و راه و کلمه ح ۲۱.

سَعِيدٌ قَالَ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ الْمُنْدَرِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام وَهُوَ يَقُولُ: ... وَ هُمْ الْمُصْطَفَوْنَ بِسِرِّ اللَّهِ... أَخْتَارَهُمُ اللَّهُ وَ حَبَاهُمْ وَ خَصَّهُمْ وَ اصْطَفَاهُمْ وَ فَضَّلَهُمْ وَ ارْتَضَاهُمْ وَ انْتَجَبَهُمْ وَ انْتَقَاهُمْ

حدیث ۶: امام باقر علیه السلام: اهل بیت برگزیده سر پروردگارند... خداوند ایشان را اختیار نموده و برتری داده و مخصوص نموده و برگزیده و فضیلت داده و به آنان راضی شده و ایشان را انتخاب کرده ^{۱۳۱۴}

حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ مَعْرُوفٍ عَنْ حَمَادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رَبِيعٍ عَنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا قَالَ الْإِمَامُ إِلَىٰ الْإِمَامِ لَيْسَ لَهُ أَنْ يَرْوِيَهَا عَنْهُ.

زرارة از حضرت باقر علیه السلام نقل کرد در مورد آیه ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ ^{۱۳۱۵} فرمود: امام علیه السلام می سپارد به امام علیه السلام بعد و نمی تواند به شخصی که تعیین شده برای امامت ندهد و به دیگری بسپارد. ^{۱۳۱۶}

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ يَحْيَى بْنِ مَالِكٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِنَا قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا

۱۳۱۴. اليقين باختصاص مولانا على عليه السلام بإمرة المؤمنين ص ۳۱۹ باب ۱۲۱ الباب فيما ذكره عن أحمد بن محمد الطبري من كتابه الذي أشرنا إليه في تسمية مولانا على بأمر المؤمنين و ولي المؤمنين و وصى رسول رب العالمين ..... ح ۱

۱۳۱۵. النساء آية ۵۸

۱۳۱۶. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۷۵ باب ۴ باب في الإمام الذي يؤدي إلى الإمام الذي يكون من بعده ح ۲

الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا ﴿ قَالَ الْإِمَامُ يُؤَدِّي إِلَى الْإِمَامِ قَالَ ثُمَّ قَالَ يَا يَحْيَى إِنَّهُ وَاللَّهِ لَيْسَ مِنْهُ إِلَّا مَا هُوَ أَمْرٌ مِنَ اللَّهِ .

یکی از اصحاب گفت از امام علیه السلام در مورد آیه ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا﴾^{۱۳۱۷} سؤال کردم فرمود: می‌سپارد به امام بعد از خود بعد فرمود: یحیی به خدا این به خواست او نیست، بلکه از جانب خدا تعیین می‌شود.^{۱۳۱۸}

کنز جامع الفوائد و تأویل الآيات الظاهرة الحُسَيْنُ بْنُ عَمْرِو بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مَسْكِينٍ عَنِ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ
عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ الْآيَةَ قَالَ يَعْنِي وَلايَةَ
أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام

کنز الفوائد: اسحاق بن عمار از حضرت صادق عليه السلام در باره آیه ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾^{۱۳۱۹} فرمود: یعنی ولایت امیر المومنین عليه السلام.^{۱۳۲۰}

فُرَاتٌ [قَالَ حَدَّثَنِي] عَلِيُّ بْنُ عَتَّابٍ مَعْنَعْنَا عَنْ فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ [بِنْتِ
مُحَمَّدٍ] قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ لَمَّا عُرِجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ صِرْتُ إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى
﴿فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى﴾ فَأَبْصَرْتُهُ بِقَلْبِي وَ لَمْ أَرَهُ بِعَيْنِي فَسَمِعْتُ أَذَانًا مِثْنِي
مِثْنِي وَ إِقَامَةً وَتَرَأْتُ وَتَرَأْتُ فَسَمِعْتُ مُنَادِيًا يُنَادِي يَا مَلَائِكَتِي وَ سُكَّانَ سَمَاوَاتِي وَ

۱۳۱۷. النساء آية ۵۸

۱۳۱۸. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۷۶ باب ۴ باب فی الإمام الذی یؤدی إلى الإمام الذی یكون من بعده ح ۸

۱۳۱۹. الاحزاب آية ۷۲

۱۳۲۰. إثبات الهداة بالنصوص و المعجزات ج ۳ ص ۷ الفصل الأول ح ۱۲

أَرْضِي وَ حَمَلَةَ عَرْشِي أَشْهَدُوا أَنِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَ حِدِي لَا شَرِيكَ لِي قَالُوا شَهِدْنَا وَ
 أَقْرَنَّا قَالَ أَشْهَدُوا يَا مَلَائِكَتِي وَ سَكَّانَ سَمَاوَاتِي وَ أَرْضِي وَ حَمَلَةَ عَرْشِي بِأَنَّ [أَنَّ]
 مُحَمَّدًا عَبْدِي وَ رَسُولِي قَالُوا شَهِدْنَا وَ أَقْرَنَّا قَالَ أَشْهَدُوا يَا مَلَائِكَتِي وَ سَكَّانَ
 سَمَاوَاتِي وَ أَرْضِي وَ حَمَلَةَ عَرْشِي بِأَنَّ [أَنَّ] عَلِيًّا وَ لِيِّي وَ وَلِيِّي رَسُولِي وَ وَلِيِّي الْمُؤْمِنِينَ
 بَعْدَ رَسُولِي قَالُوا شَهِدْنَا وَ أَقْرَنَّا قَالَ عَبَادُ بْنُ صُهَيْبٍ قَالَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ
 أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَ كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا ذَكَرَ [هَذَا الْحَدِيثَ] فَقَالَ إِنِّي
 لِأَجِدُهُ فِي كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ
 الْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَ أشفَقْنَ مِنْهَا وَ حَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾
 قَالَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ [رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ] وَ اللَّهُ مَا اسْتَوَدَعَهُمْ دِينَارًا وَ لَا دِرْهَمًا وَ لَا
 كَنْزًا مِنْ كَنْزِ الْأَرْضِ وَ لَكِنَّهُ أَوْحَى إِلَى السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ الْجِبَالِ مِنْ قَبْلِ
 أَنْ يَخْلُقَ آدَمَ عليه السلام أَنِّي مُخَلَّفٌ فِيكَ الذُّرِّيَّةَ ذُرِّيَّةَ مُحَمَّدٍ عليه السلام فَمَا أَنْتِ فَاعِلَةٌ بِهِمْ
 إِذَا دَعَوْكَ فَأَجِيبِيهِمْ وَ إِذَا أَوْوَكُوا فِيهِمْ وَ أَوْحَى إِلَى الْجِبَالِ إِذَا دَعَوْكَ فَأَجِيبِيهِمْ وَ
 أَطِيعِي [وَ أَطِيعِي] عَلَى عَدُوِّهِمْ فَاشْفَقْنَ مِنْهَا السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ وَ الْجِبَالُ عَمَّا
 سَأَلَهُ اللَّهُ مِنَ الطَّاعَةِ فَحَمَلَهَا بَنِي [بَنُو] آدَمَ فَحَمَلُوهَا قَالَ عَبَادُ قَالَ جَعْفَرُ وَ اللَّهُ
 مَا وَفَوْا بِمَا حَمَلُوا [حَمَلَهُمْ] مِنْ طَاعَتِهِمْ

تفسیر فرات بن ابراهیم: علی بن عتاب از فاطمه زهرا نقل می‌کند که پیامبر

اکرم صلی الله علیه و آله فرمود وقتی مرا به آسمانها بالا بردند رسیدم به سدره المنتهی ﴿فَكَانَ قَابَ
 قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى﴾^{۱۳۲۱} که به فاصله یک زه کمان یا کمتر قرار داشتم با دل دیدم نه با

چشم یک اذان شنیدم دو تا دو تا و اقامه یکی یکی شنیدم منادی ندا کرد: ملائکه من و ساکنان آسمانها و زمین و حاملین عرشم گواهی دهید که خدائی جز من نیست یکتایم و شریکی ندارم گفتند: گواهیم و اقرار داریم. ملائکه من و ساکنان آسمانها و زمین و حاملین عرشم گواهی دهید که محمد ﷺ بنده و پیامبر من است گفتند: گواهیم و اقرار داریم فرمود: ملائکه ساکنان آسمانها و زمین و حاملین عرشم. گواهی دهید که علی (علیه السلام) ولی من و ولی رسول من و ولی مؤمنین است بعد از پیامبر ﷺ گفتند: گواهی می دهیم و اقرار داریم..... ۱۳۲۲

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ أَبَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فَذَكَرُوا الْأَوْصِيَاءَ وَذَكَرْتُ إِسْمَاعِيلَ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ مَا ذَاكَ إِلَيْنَا وَمَا هُوَ إِلَّا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يُنَزِّلُ وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ.

ابو بصیر گوید: خدمت امام صادق (علیه السلام) بودم که نام اوصیاء را بردند (و من هم اسماعیل یکی از فرزندان ایشان را نام بردم) حضرت فرمود: نه به خدا، ای ابا محمد، تعیین امام به اختیار ما نیست، این کار تنها به دست خداست که در باره هر یک پس از دیگری فرو می فرستد. ۱۳۲۳

حدیث ۲: الطَّالِقَانِيُّ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَارُونِيِّ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ مُوسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ قَاسِمِ الرَّقَّامِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَخِيهِ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: ... قَالَ الرِّضَا (عليه السلام): ... وَإِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اخْتَارَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِأُمُورِ عِبَادِهِ شَرَحَ

۱۳۲۲. تفسیر فرات الکوفی ص ۳۴۲ [سورة الأحزاب (۳۳) آیه ۷۲] ح ۴۶۸

۱۳۲۳. الکافی ج ۱ ص ۲۷۷ بابُ أَنَّ الْإِمَامَةَ عَهْدٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَعْهُودٌ مِنْ وَاحِدٍ إِلَى وَاحِدٍ ح ۱

صَدْرُهُ لِذَلِكَ وَ أَوْدَعَ قَلْبَهُ يَتَابِعَ الْحِكْمَةَ وَ الْهَمَّهُ الْعِلْمَ الْهَامًا فَلَمْ يَعِيَ بَعْدَهُ
 بِجَوَابٍ وَ لَا يُحَيِّرُ فِيهِ عَنِ الصَّوَابِ وَ هُوَ مَعْصُومٌ مُؤَيَّدٌ مُوَفَّقٌ مُسَدَّدٌ قَدْ أَمِنَ
 الْخَطَايَا وَ الزَّلَلَ وَ الْعِثَارَ يَخُصُّهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِذَلِكَ لِيَكُونَ حُجَّتَهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ
 شَاهِدَهُ عَلَى خَلْقِهِ وَ ﴿ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَ اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾
 فَهَلْ يَقْدِرُونَ عَلَى مِثْلِ هَذَا فَيَخْتَارُونَهُ أَوْ يَكُونُ مُحْتَارَهُمْ بِهَذِهِ الصِّفَةِ فَيَقْدِمُونَهُ
 تَعَدُّوا وَ بَيْتِ اللَّهِ الْحَقِّ وَ تَبَدُّوا ﴿كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وَ
 فِي كِتَابِ اللَّهِ الْهُدَى وَ الشِّفَاءَ فَتَبَدُّوهُ وَ اتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ فَذَمَّهُمُ اللَّهُ وَ مَقْتَهُمْ وَ
 اتَّعَسَهُمْ فَقَالَ جَلَّ وَ تَعَالَى ﴿وَ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
 لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وَ قَالَ ﴿فَتَعَسَا لَهُمْ وَ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ وَ قَالَ ﴿كَبُرَ مَقْتًا
 عِنْدَ اللَّهِ وَ عِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ﴾^{۱۳۲۴} وَ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا.

حدیث ۲: امام صادق علیه السلام: ...وقتی خداوند شخصی را به عنوان رهبر بندگان بگزیند به
 او شرح صدر و قدرت اندیشه در این راه می دهد و دلش را منبع حکمت قرار داده به
 او علم الهام می کند در جواب فرو نمی ماند و از واقع بینی عاجز نیست او معصوم و
 مؤید و موفق و پشتیبانی شده از جانب خدا و محفوظ از خطا و لغزش است به او
 خداوند این امتیازات را می بخشد تا حجت و گواه او در میان بندگان باشد این فضل
 خداست که به هر که بخواهد می دهد خداوند فضل بزرگی دارد. آیا مردم شخصی به
 این امتیازات می یابند تا انتخابش کنند؟ و آیا منتخب آنها می تواند دارای چنین
 صفاتی باشد تا او را مقدم بدانند؟ قسم به خانه خدا که بسیار دورند ﴿كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ

ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۱۳۲۵﴾ کتاب خدا را پشت سر انداخته‌اند مثل اینکه نمی‌دانند با اینکه در قرآن هدایت و شفاء نهاده شده از آن پشت کرده‌اند و پیرو هوای نفس خویش گردیده‌اند خداوند آن‌ها را سرزنش نموده و مورد خشم خویش قرار داده و مرگ بر آن‌ها گفته در این آیه ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ ﴿۱۳۲۶﴾ و در این آیه ﴿فَتَعَسَىٰ لَهُمْ وَ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ ﴿۱۳۲۷﴾ و این آیه ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ﴾ ﴿۱۳۲۸﴾

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَنْتَ يَا عَلِيُّ وَوَلَدَايَ خَيْرَةُ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ.

عیون اخبار الرضا عليه السلام: حضرت رضا عليه السلام از آباء گرام خود نقل کردند که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: تو یا علی! و فرزندان منتخب از خلق خدایند. ﴿۱۳۲۹﴾

وَمِنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ اخْتَارَنَا مَعَاشِرَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اخْتَارَ الْمَلَائِكَةَ الْمُقَرَّبِينَ وَ مَا اخْتَارَهُمْ إِلَّا لِعِلْمِهِ
إِنَّهُمْ لَيَهْتَدُونَ

۱۳۲۵. البقرة آية ۱۰۱

۱۳۲۶. القصص آية ۵۰

۱۳۲۷. محمد آية ۸

۱۳۲۸. الكافي ج ۱ ص ۲۰۲ باب نادر جامع في فضل الإمام و صفاته ..... ح ۱، الأملی للصدوق

ص ۶۷۴ المجلس السابع و التسعون ح ۱

۱۳۲۹. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۵۸ باب ۳۱ باب فیما جاء عن الرضا عن الأخبار

المجموعة ح ۲۱۸

حسن بن علی امام عسکری علیه السلام گفت: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند ما آل محمد صلی الله علیه و آله را انتخاب نمود و ملائکه مقرب را آنها را انتخاب نکرد مگر اینکه می دانست هدایت می یابند. ۱۳۳۰

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ قَالَ: قِيلَ لِلرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْإِمَامُ إِذَا أَوْصَى إِلَى الَّذِي يَكُونُ مِنْ بَعْدِهِ بِشَيْءٍ، فَفَوَّضَ إِلَيْهِ فَيَجْعَلُهُ حَيْثُ يَشَاءُ، أَوْ كَيْفَ هُوَ؟ قَالَ: إِنَّمَا يُوصِي بِأَمْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. فَقَالَ: إِنَّهُ حُكِيَ عَن جَدِّكَ قَالَ: أَتَرُونَ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ إِلَيْنَا نَجْعَلُهُ حَيْثُ نَشَاءُ؟ لَا وَاللَّهِ مَا هُوَ إِلَّا عَهْدٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله رَجُلٍ فَرَجُلٍ مُسَمًّى فَقَالَ: فَالَّذِي قُلْتُ لَكَ مِنْ هَذَا

به حضرت رضا علیه السلام عرضه داشتیم: امام علیه السلام وقتی کسی را به جانشینی خود تعیین می کند و امر امامت را به او می سپارد هر که را بخواهد می تواند تعیین کند یا دارای خصوصیتی است؟ فرمود: نه کسی را تعیین می کند که خدا دستور داده. عرضه داشتیم: از جد شما چنین نقل شده که فرموده است خیال می کنید تعیین امام به اختیار ما است به هر که بخواهیم و امی گذاریم نه به خدا و این عهد و قرارداد است از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نفر به نفر را نام برد. فرمود: آنچه من نیز به تو گفتم از همین جهت بود. ۱۳۳۱

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَزَةُ بْنُ الْقَاسِمِ الْعَلَوِيُّ الْعَبَّاسِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكِ الْكُوفِيِّ الْفَزَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدِ الزِّيَّاتِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ

۱۳۳۰. بحار الأنوار ج ۲۶ ص ۳۰۹ باب ۶ تفضيلهم ع على الأنبياء و على جميع الخلق و أخذ ميثاقهم عنهم و عن الملائكة و عن سائر الخلق و أن أولى العزم إنما صاروا أولى العزم بحبهم صلوات الله عليهم ح ۷۴

۱۳۳۱. قرب الإسناد ص ۳۵۲ احاديث متفرقة ..... ح ۱۲۶۱

زِيَادِ الْأَزْدِيِّ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «وَإِذِ ابْتَلَى إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ» ^{١٣٣٢} مَا هَذِهِ الْكَلِمَاتُ قَالَ هِيَ الْكَلِمَاتُ الَّتِي تَلَقَّاهَا آدَمُ مِنْ رَبِّهِ «فَتَابَ عَلَيْهِ» ^{١٣٣٣} وَهُوَ أَنَّهُ قَالَ يَا رَبِّ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ إِلَّا تُبِتَ عَلَيَّ فَتَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ «إِنَّهُ هُوَ التَّوَابُ الرَّحِيمُ» ^{١٣٣٤} فَقُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ فَمَا يَعْنِي عَزَّ وَجَلَّ بِقَوْلِهِ «فَاتَمَّهْن» ^{١٣٣٥} قَالَ يَعْنِي فَاتَمَّهْنَّ إِلَى الْقَائِمِ عليه السلام اثْنِي عَشَرَ إِمَامًا تِسْعَةً مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ الْمُفَضَّلُ فَقُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ فَأَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «وَ جَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ» ^{١٣٣٦} قَالَ يَعْنِي بِذَلِكَ الْإِمَامَةَ جَعَلَهَا اللَّهُ فِي عَقِبِ الْحُسَيْنِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ فَقُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام فَكَيْفَ صَارَتِ الْإِمَامَةُ فِي وُلْدِ الْحُسَيْنِ عليه السلام دُونَ وُلْدِ الْحَسَنِ عليه السلام وَ هُمَا جَمِيعًا وُلْدَا رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام وَ سَبْطَاهُ وَ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَقَالَ إِنَّ مُوسَى وَ هَارُونَ كَانَا نَبِيِّنِ مُرْسَلَيْنِ أَخْوَيْنِ فَجَعَلَ اللَّهُ النَّبُوَّةَ فِي صُلْبِ هَارُونَ دُونَ صُلْبِ مُوسَى وَ لَمْ يَكُنْ لِأَحَدٍ أَنْ يَقُولَ لِمَ فَعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ وَ إِنَّ الْإِمَامَةَ خِلَافَةٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَيْسَ لِأَحَدٍ أَنْ

١٣٣٢. البقرة آية ١٢٤

١٣٣٣. البقرة آية ٣٧

١٣٣٤. البقرة آية ٣٧

١٣٣٥. البقرة آية ١٢٤

١٣٣٦. الزخرف آية ٢٨

يَقُولَ لِمَ جَعَلَهَا اللَّهُ فِي صُلْبِ الْحُسَيْنِ دُونَ صُلْبِ الْحَسَنِ لِأَنَّ اللَّهَ هُوَ
الْحَكِيمُ فِي أَفْعَالِهِ ﴿لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾^{۱۳۳۷}

خصال: مفضل گفت: به حضرت صادق (علیه السلام) عرضه داشتیم: چه شد که امامت در فرزندان امام حسین (علیه السلام) قرار گرفت و فرزندان امام حسن (علیه السلام) امام نشدند با اینکه هر دو پسر پیامبر و نواده او و سرور جوانان اهل بهشتند. حضرت فرمود: موسی (علیه السلام) و هارون (علیه السلام) هر دو پیامبر و رسول و برادر بودند خداوند نبوت را در نژاد هارون (علیه السلام) قرار داد نه موسی (علیه السلام) هیچ کس نمی تواند بگوید چرا چنین کرد امامت همان خلافت خدا است کسی نمی تواند بگوید چرا خداوند در فرزندان امام حسین (علیه السلام) قرار داد و به فرزندان امام حسن (علیه السلام) عطا ننمود زیرا در کار خود حکیم است از او نمی توان پرسید چرا چنین کردی مردم مورد بازخواست قرار می گیرند در کارهای خود.^{۱۳۳۸}

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عَمْرٍو
بْنِ أَبَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: مَا مَاتَ مِنَّا عَالِمٌ حَتَّى يُعَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَى مَنْ يُوصِي.

بصائر: حمران گفت حضرت صادق (علیه السلام) فرمود: از ما خانواده امام (علیه السلام) و پیشوایی نخواهد مرد مگر اینکه به او اطلاع می دهند به که وصیت کند.^{۱۳۳۹}

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنِ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ
فَضَالٍ عَنْ مِثْنَى الْحَنَاطِ عَنِ الْحَسَنِ الصَّيْقَلِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ لَا يَمُوتُ الرَّجُلُ
مِنَّا حَتَّى يَعْرِفَ وَلِيَّهُ.

۱۳۳۷. الانبياء آية ۲۳

۱۳۳۸. الخصال ج ۱ ص ۳۰۵ الكلمات التي اُبتلى إبراهيم ربه بهن فاتمهن خمس ح ۱

۱۳۳۹. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۷۳ باب ۲ باب في الأئمة أنهم يعلمون إلى من يوصون قبل

موتهم مما يعلمهم الله ح ۲

بصائر: حسن صیقل گفت حضرت صادق علیه السلام فرمود: از ما خانواده کسی نمی‌میرد مگر اینکه می‌شناسد ولی و امام علیه السلام بعد از خود را. ۱۳۴۰

أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ ابْنِ أَبِي عَثْمَانَ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: إِنَّ الْإِمَامَ يَعْرِفُ الْإِمَامَ الَّذِي مِنْ بَعْدِهِ فَيُوصِي إِلَيْهِ.

بصائر: معلى بن خنيس گفت حضرت صادق علیه السلام فرمود: امام علیه السلام می‌شناسد امام علیه السلام بعد از خود را و به او وصیت می‌کند. ۱۳۴۱

مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانَ عَنِ الصَّادِقِ فِي قَوْلِهِ «يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَ يَخْتَارُ» قَالَ اخْتَارَ مُحَمَّدًا وَ أَهْلَ بَيْتِهِ

مناقب: محمد بن سنان از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که فرمود: در باره آیه

«يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَ يَخْتَارُ» ۱۳۴۲ خداوند محمد صلی الله علیه و آله و اهل بیت او را برگزید. ۱۳۴۳

ابْنُ جَرِيرٍ الطَّبْرِيُّ لَمَّا كَانَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله يَعْزُضُ نَفْسَهُ عَلَى الْقَبَائِلِ جَاءَ إِلَى بَنِي كِلَابٍ فَقَالُوا تُبَايِعُكَ عَلَى أَنْ يَكُونَ لَنَا الْأَمْرُ بَعْدَكَ فَقَالَ الْأَمْرُ لِلَّهِ فَإِنْ شَاءَ كَانَ فِيكُمْ أَوْ فِي غَيْرِكُمْ فَمَضَوْا فَلَمْ يُبَايِعُوهُ وَ قَالُوا لَا نَضْرِبُ لِحَرْبِكَ بِأَسْيَافِنَا ثُمَّ تَحَكَّمُ عَلَيْنَا غَيْرَنَا

۱۳۴۰. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۷۴ باب ۳ باب فی

الإمام ع أنه يعرف من يكون بعده قبل موته ح ۱

۱۳۴۱. الكافي ج ۱ ص ۲۷۷ باب أن الإمام يعرف الإمام الذي يكون من بعده و أن قول الله تعالى

إن الله يأمرکم أن تؤدوا الأمانات إلى أهلها فيهم ع نزلت ح ۶

۱۳۴۲. القصص آية ۶۸

۱۳۴۳. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام ج ۱ ص ۲۵۶ فصل فی مفسداتها ح ۱

مناقب: ابن جریر طبری گفت: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نبوت خویش را بر قبائل عرب عرضه می‌داشت تا به بنی کلاب رسید آنها گفتند ما با تو به نبوت بیعت می‌کنیم مشروط بر اینکه جانشینی تو متعلق به ما باشد. حضرت فرمود: اختیار دست خدا است اگر او بخواهد در شما خواهد بود و گر نه در دیگری آنها از بیعت صرف نظر کرده رفتند. آنها می‌گفتند ما نمی‌آئیم با شمشیرهای خود در جنگ‌هایی که تو می‌خواهی پیکار کنیم بعد دیگری را بر ما امیر و فرمانروا کنی. ۱۳۴۴

أَخْبَرَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ ابْنِ عُقْدَةَ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُسْتَوْرِدِ الْأَشْجَعِيِّ مِنْ كِتَابِهِ فِي صَفَرِ سَنَةِ سِتِّ وَ سِتِّينَ وَ مَائَتَيْنِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَلَبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُكَيْرٍ عَنْ عَمْرٍو بْنِ الْأَشْعَثِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله يَقُولُ وَ نَحْنُ عِنْدَهُ فِي الْبَيْتِ نَحْوُ مِنْ عِشْرِينَ رَجُلًا فَأَقْبَلَ عَلَيْنَا وَ قَالَ لَعَلَّكُمْ تَرَوْنَ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ فِي الْإِمَامَةِ إِلَى الرَّجُلِ مِنَّا يَضَعُهُ حَيْثُ يَشَاءُ وَ اللَّهُ إِنَّهُ لَعَهْدٌ مِنَ اللَّهِ نَزَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ إِلَى رَجَالٍ مُسَمَّيْنَ رَجُلٍ فَرَجُلٍ حَتَّى تَنْتَهِيَ إِلَى صَاحِبِهَا.

عمرو بن اشعث گفت ما در حدود بیست نفر میان اطاق خدمت حضرت صادق علیه السلام بودیم رو به جمعیت نموده فرمود: شما خیال می‌کنید در مسأله امامت، امام علیه السلام می‌تواند هر که را که بخواهد به جانشینی خود تعیین کند. به خدا قسم! این

قراردادی است از جانب خدا که به پیامبر ﷺ ابلاغ کرده و مردان معینی را با نام و نشان یکی پس از دیگری مشخص نموده تا منتهی به صاحب آن شود. ۱۳۴۵

۷۶۹

و بِالْإِسْنَادِ الْأَوَّلِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ: قُلْتُ لَهُ أَرَأَيْتَ مَنْ جَحَدَ إِمَامًا مِنْكُمْ مَا حَالُهُ فَقَالَ مَنْ جَحَدَ إِمَامًا مِنَ اللَّهِ وَ بَرِيءٌ مِنْهُ وَ مِنْ دِينِهِ فَهُوَ كَافِرٌ مُرْتَدٌّ عَنِ الْإِسْلَامِ لِأَنَّ الْإِمَامَ مِنَ اللَّهِ وَ دِينَهُ مِنْ دِينِ اللَّهِ وَ مَنْ بَرِيءٌ مِنْ دِينِ اللَّهِ. فَدَمُهُ مُبَاحٌ فِي تِلْكَ الْحَالِ إِلَّا أَنْ يَرْجِعَ أَوْ يَتُوبَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِمَّا قَالَ.

محمد بن مسلم گفت به حضرت باقر (علیه السلام) عرضه داشتم: اگر کسی منکر امامی از شما خانواده باشد حالش چگونه خواهد بود؟ فرمود: هر که منکر امامی که از جانب خدا تعیین شده بشود و بیزار از او و دینش باشد کافر و مرتد است چون امام (علیه السلام) از جانب خدا است و دین او دین خدا است کسی که از دین خدا بیزار باشد خودش در آن حال مباح است مگر اینکه توبه کند و از عقیده خود برگردد. ۱۳۴۶

و بِالْإِسْنَادِ يَرْفَعُهُ إِلَى جَعْفَرِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَرْوِيهِ عَنِ النَّسَبِ الطَّاهِرِ، إِلَى جَدِّهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَعَلَ ذُرِّيَّةَ كُلِّ نَبِيٍّ مِنْ صُلْبِهِ وَ جَعَلَ ذُرِّيَّتِي مِنْ صُلْبِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، وَ مِنْ فَاطِمَةَ ابْنَتِي، وَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُمْ، كَمَا اصْطَفَى آدَمَ وَ نُوحًا وَ آلَ إِبْرَاهِيمَ عَلَيَّ

۱۳۴۵. الغيبة للنعماني ص ۵۱ باب ۳ ما جاء في الإمامة و الوصية و أنهما من الله عز و جل و باختياره و أمانة يؤديها الإمام إلى الإمام بعده ح ۱

۱۳۴۶. الغيبة للنعماني ص ۱۲۹ باب ۷ ما روى فيمن شك في واحد من الأئمة أو بات ليلة لا يعرف فيها إمامه أو دان الله عز و جل بغير إمام منه ح ۳

الْعَالَمِينَ، فَاتَّبِعُوهُمْ يَهْدُوكُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ، وَقَدِّمُوهُمْ وَلَا تَتَقَدَّمُوا عَلَيْهِمْ،
فَإِنَّهُمْ أَجْمَلُكُمْ صِغَارًا، وَأَعْلَمُكُمْ كِبَارًا فَاتَّبِعُوهُمْ، فَإِنَّهُمْ لَا يُدْخِلُوكُمْ فِي ضَلَالٍ
[ضَلَالٍ]، وَلَا يُخْرِجُوكُمْ مِنْ بَابِ هُدَى

از حضرت صادق عليه السلام نقل شده که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: که خداوند ذریه
تمام پیامبران را از نژاد خودش قرار داده ولی ذریه مرا از نژاد علی بن ابی طالب عليه السلام
و فاطمه دخترم قرار داده است خداوند آنها را برگزیده مانند آدم عليه السلام و نوح عليه السلام و آل
ابراهیم عليه السلام و آل عمران عليه السلام بر جهانیان، پیرو ایشان باشید شما را به راه راست
هدایت می‌کنند آنها را مقدم دارید ولی بر ایشان مقدم نشوید زیرا آنها از همه شما
باحلم‌ترند در کوچکی و از تمام شما باعلم‌ترند در بزرگی پیرو آنها باشید که
گمراهتان نخواهند کرد و از هدایت خارجتان نمی‌کنند. ۱۳۴۷

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَنْتَ يَا عَلِيُّ وَوَلَدَايَ خَيْرَةُ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ.

عیون اخبار الرضا: تمیمی از آن جناب نقل می‌کند که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

یا علی! تو و فرزندان برگزیده‌های خدا از خلقید. ۱۳۴۸

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي
عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ عَمْرٍو بْنِ الْأَشْعَثِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام
يَقُولُ أَتَرُونَ الْمُوصِيَّ مِنَّا يُوصِي إِلَى مَنْ يُرِيدُ لَا وَاللَّهِ وَ لَكِنْ عَهْدٌ مِنَ اللَّهِ وَ
رَسُولِهِ صلی الله علیه و آله لِرَجُلٍ فَرَجُلٍ حَتَّى يَنْتَهِيَ الْأَمْرُ إِلَى صَاحِبِهِ

۱۳۴۷. الروضة فی فضائل أمير المؤمنين علی بن ابی طالب علیهما السلام لابن شاذان القمی

ص ۱۷۹ باب ۱۵۶ حدیث ذریة النبی من صلب علی

۱۳۴۸. عیون اخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۵۸ باب ۳۱ باب فیما جاء عن الرضا ع من الأخبار

المجموعة ح ۲۱۸

عمرو بن اشعث گوید: شنیدم امام صادق علیه السلام می فرمود: شما گمان می کنید هر که از ما امامان که وصیت می کند، به هر که می خواهد وصیت می کند؟! نه به خدا، چنین نیست، بلکه امر امامت عهد و فرمانی است از جانب خدا و رسول صلی الله علیه و آله برای مردی پس از مردی (از ما خانواده) تا به صاحبش برسد (تا برسد به امام دوازدهم و یا اینکه امر امامت به دست خدا و رسولست تا به اهل و مستحقش برسد).^{۱۳۴۹}

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ وَ جَمِيلٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُصْعَبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ أَتَرُونَ أَنَّ الْمُوصِيَّ مِنَّا يُوصِي إِلَى مَنْ يُرِيدُ لَا وَاللَّهِ وَ لَكِنَّهُ عَهْدٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله إِلَى رَجُلٍ فَرَجُلٍ حَتَّى انْتَهَى إِلَى نَفْسِهِ

عمرو بن مصعب گوید: شنیدم امام صادق علیه السلام می فرمود: شما گمان می کنید هر که از ما امامان که وصیت می کند به هر که می خواهد وصیت می کند؟ نه بخدا، چنین نیست، بلکه امر وصیت عهد و فرمانیست از رسول خدا صلی الله علیه و آله (به فرمان خدا) به مردی پس از مردی تا به خودش (امام ششم) رسید (یعنی شش مرتبه فرمود: به مردی پس از مردی)^{۱۳۵۰}

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ قَالَ: سَأَلْتُ الرَّضَا عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ قَالَ هُمُ الْأَيُّمَةُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله أَنْ يُؤَدِّيَ الْإِمَامُ الْأَمَانَةَ إِلَىٰ مَنْ بَعْدَهُ وَ لَا يَخُصُّ بِهَا غَيْرَهُ وَ لَا يَزْوِيهَا عَنْهُ

۱۳۴۹. الكافي ج ۱ ص ۲۷۷ باب أن الإمامة عهد من الله عز و جل معهود من واحد إلى واحد ح ۲

۱۳۵۰. الكافي ج ۱ ص ۲۷۷ باب أن الإمامة عهد من الله عز و جل معهود من واحد إلى واحد ح ۴

احمد بن عمر گوید: از امام رضا علیه السلام در باره قول خدای عز و جل ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾^{۱۳۵۱} خدا شما را امر می‌کند که امانت‌ها را به صاحبانش رد کنید پرسیدم، فرمود: ایشان ائمه از آل محمد صلی الله علیه و آله می‌باشند که باید هر امامی امانت امامت را به امام علیه السلام بعد از خود بسپارد، به دیگری ندهد و از امام علیه السلام هم دریغ ندارد. ۱۳۵۲

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَىٰ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا علیه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ قَالَ هُمُ الْأَيْمَةُ يُؤَدِّي الْإِمَامُ إِلَى الْإِمَامِ مِنْ بَعْدِهِ وَلَا يَخُصُّ بِهَا غَيْرَهُ وَلَا يَزُويهَا عَنْهُ.

امام رضا علیه السلام در باره قول خدای عز و جل ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾^{۱۳۵۳} خدا به شما امر می‌کند که امانت‌ها را به صاحبانش رد کنید فرمود: ایشان ائمه علیهم السلام هستند. هر امامی باید آن را به امام علیه السلام بعد از خود بسپارد، به دیگری ندهد و از او هم دریغ ندارد. ۱۳۵۴

۱۳۵۱. النساء آیه ۵۸

۱۳۵۲. الکافی ج ۱ ص ۲۷۶ بَابُ أَنَّ الْإِمَامَ ع يَعْرِفُ الْإِمَامَ الَّذِي يَكُونُ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنَّ قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا فِيهِمْ ع نَزَلَتْ ح ۲

۱۳۵۳. النساء آیه ۵۸

۱۳۵۴. الکافی ج ۱ ص ۲۷۶ بَابُ أَنَّ الْإِمَامَ ع يَعْرِفُ الْإِمَامَ الَّذِي يَكُونُ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنَّ قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا فِيهِمْ ع نَزَلَتْ ح ۳

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: لَا يَمُوتُ الْإِمَامُ حَتَّى يَعْلَمَ مَنْ يَكُونُ مِنْ بَعْدِهِ فَيُوصِي إِلَيْهِ.

امام صادق عليه السلام فرمود: امام عليه السلام نمی میرد تا امام عليه السلام بعد از خود را بشناسد و به او وصیت کند. ۱۳۵۵

أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ ابْنِ أَبِي عَثْمَانَ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ الْإِمَامَ يَعْرِفُ الْإِمَامَ الَّذِي مِنْ بَعْدِهِ فَيُوصِي إِلَيْهِ.

امام عليه السلام، امام عليه السلام بعد از خود را می شناسد و به او وصیت می کند. ۱۳۵۶

أَحْمَدُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَا مَاتَ عَالِمٌ حَتَّى يُعْلِمَهُ اللَّهُ عِزًّا وَجَلًّا إِلَى مَنْ يُوصِي.

عالمی (امامی) نمیرد تا خدای عز و جل به او پیاموزد که به چه کس وصیت

کند. ۱۳۵۷

۱۳۵۵. الكافي ج ۱ ص ۲۷۷ باب أن الإمام ع يعرف الإمام الذي يكون من بعده وأن قول الله تعالى

إن الله يأمركم أن تؤدوا الأمانات إلى أهلها فيهم ع نزلت ح ۵

۱۳۵۶. الكافي ج ۱ ص ۲۷۷ باب أن الإمام ع يعرف الإمام الذي يكون من بعده وأن قول الله تعالى

إن الله يأمركم أن تؤدوا الأمانات إلى أهلها فيهم ع نزلت ح ۶

۱۳۵۷. الكافي ج ۱ ص ۲۷۷ باب أن الإمام ع يعرف الإمام الذي يكون من بعده وأن قول الله تعالى

إن الله يأمركم أن تؤدوا الأمانات إلى أهلها فيهم ع نزلت ح ۷

ابْنُ سِنَانٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ هَارُونَ قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنَّ بَعْضَ هَذِهِ الْعَجَلِيَّةِ يَقُولُونَ إِنَّ سَيْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ فَقَالَ وَاللَّهِ مَا رَأَاهُ هُوَ وَلَا أَبُوهُ بِوَاحِدَةٍ مِنْ عَيْنِيهِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَأَاهُ أَبُوهُ عِنْدَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَإِنَّ صَاحِبَ هَذَا الْأَمْرِ مَحْفُوظٌ لَهُ فَلَا تَذْهَبَنَّ يَمِينًا وَلَا شِمَالًا فَإِنَّ الْأَمْرَ وَاللَّهِ وَاضِحٌ وَاللَّهِ لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَحْوِلُوا هَذَا الْأَمْرَ مِنْ مَوْضِعِهِ الَّذِي وَضَعَهُ اللَّهُ فِيهِ مَا اسْتَطَاعُوا وَلَا أَنْ النَّاسَ كَفَرُوا جَمِيعًا حَتَّى لَا يَبْقَى أَحَدٌ لَجَاءَ اللَّهِ لِهَذَا الْأَمْرِ بِأَهْلِ يَكُونُونَ مِنْ أَهْلِهِ ثُمَّ قَالَ أَمَا تَسْمَعُ اللَّهُ يَقُولُ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ حَتَّى فَرَغَ مِنَ الْآيَةِ وَقَالَ فِي آيَةٍ أُخْرَى ﴿فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيَسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ﴾ ثُمَّ قَالَ إِنَّ أَهْلَ هَذِهِ الْآيَةِ هُمْ أَهْلُ تِلْكَ الْآيَةِ سُلَيْمَانُ بْنُ هَارُونَ كَفَّتْ بِهِ إِمَامُ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَفْتُمْ بَعْضِي أَزْ عَجَلِيَّهَا مِى كَوَيْدِ شَمَشِيرِ بِيَامْبِرِ أَكْرَمِ ﷺ بِيَشِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَسَنِ اسْتَفْرَمُودُ: بِهِ خُدا قَسْمُ! آن رَا نَدِيدِهِ وَ نِه پَدْرَش بِا يِك چَشْمَشِ مِگَرِ اِينِكِه پَدْرَش دَر نَزْدِ حَضْرَتِ حُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ دِيدِه بَاشَد. صَاحِبِ اِينِ اَمْرِ مَحْفُوظِ اسْتِ بَرَاىِ او نِگَهْدَارِى مِى شُود بِه طَرَفِ رَاسْتِ وَ چِپِ نَرُو مَطْلَبِ بِه خُدا قَسْمُ! وَاضِحِ اسْتِ. بِه خُدا قَسْمُ! اِگَرِ اِهْلِ آسْمَانِ وَ زَمِينِ اجْتِمَاعِ كُنْتُمْ بَرِ تَغْيِيرِ مَقَامِ اِمَامَتِ وَ قَرَارِ دَادَنِ آن رَا اَزِ مَحَلِّى كِه خُدا قَرَارِ دَادِه بِه دِيگَرِى قَدْرَتِ نَخَوَانْدِ دَاشْتِ اِگَرِ هَمِه مَرْدَمِ كَافِرِ شُونْدِ بِه طُورِى كِه اِحْدِىِ بَاقِىِ نَمَانْدِ خُداوَنْدِ گَرُوهِى رَا خُواهدِ آوَرْدِ كِه مَعْتَقِدِ بِه اِمَامَتِ بَاشَنْدِ مِگَرِ اِينِ آيِه رَا نَشْنِيدِه اِى كِه خُداوَنْدِ مِى فَرْمَايِدِ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ

أَدَلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعَزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿١٣٥٨﴾ تا آخر آیه و در آیه دیگر می فرماید ﴿فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيَكْفُرْنَ﴾ ﴿١٣٥٩﴾ سپس فرمود: افرادی که در این آیه مورد نظرند همان کسانی هستند که در آن آیه از ایشان ذکر شده. ۱۳۶۰

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَامِرٍ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ بَكْرِ بْنِ صَالِحِ الرَّازِيِّ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الْمِصْرِيِّ عَنِ عَثْمَانَ بْنِ أَسْلَمَ عَنِ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ الْإِمَامَةَ عَهْدٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَعَهُودٌ لِرَجُلٍ مُسَمًّى لَيْسَ لِلْإِمَامِ أَنْ يَزُويَهَا عَمَّنْ يَكُونُ مِنْ بَعْدِهِ.

امام صادق عليه السلام: امامت عهد و وصیتی است که از ناحیه خدای تعالی برای شخص امین واگذار شده. و امام عليه السلام پیشین نمی تواند آنرا از امام بعدی پنهان کند. ۱۳۶۱

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ وَ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قِيلَ لَهُ بِأَيِّ شَيْءٍ يُعْرَفُ الْإِمَامُ قَالَ بِالْوَصِيَّةِ الظَّاهِرَةِ وَ بِالْفَضْلِ إِنَّ الْإِمَامَ لَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ أَنْ يَطْعَنَ عَلَيْهِ فِي فَمٍ وَ لَا بَطْنٍ وَ لَا فَرْجٍ فَيَقَالَ كَذَابٌ وَ يَأْكُلُ أَمْوَالَ النَّاسِ وَ مَا أَشْبَهَ هَذَا.*

و در روایت دیگر از امام صادق عليه السلام سوال شد که امام عليه السلام به کدام چیز شناخته می شود؟ حضرت فرمودند: به وصیت آشکار و به فضل هیچکس نمی تواند در

۱۳۵۸. المائدة آية ۵۴

۱۳۵۹. الانعام آية ۸۹

۱۳۶۰. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۳۲۶ [سورة المائدة (۵) آية ۵۴] ح ۱۳۵

۱۳۶۱. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۷۲ باب ۱ باب فی الأئمة

أنهم يعلمون العهد من رسول الله ص فی الوصية إلى الذين من بعده ح ۱۲

گفتار و خوراک و نکاح امام علیه السلام زبان به بدی گشاید و بگوید که امام علیه السلام دروغگوست و اموال مردم را می خورد و مانند این ها. ۱۳۶۲

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْقَطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ الْأَشْعَثِ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَيْسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ عِمْرَانَ يَعْنِي ابْنَ سُلَيْمَانَ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَا يَزَالُ أَمْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ عَالِيًا عَلَى مَنْ نَاوَأَهَا حَتَّى تَمْلِكَ اثْنَا عَشَرَ خَلِيفَةً ثُمَّ قَالَ كَلِمَةً خَفِيَّةً لَمْ أَفْهَمَهَا فَسَأَلْتُ مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنِّي فَقَالَ قَالَ كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ.

جابر بن سمره گفت: از پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شنیدم که می فرمود: کار این امت، برتر از دشمنانشان خواهد بود تا وقتی که دوازده خلیفه حکومت کنند، سپس کلمه ای پوشیده گفت که من آن را نفهمیدم، پس از کسی که به پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از من نزدیکتر بود، پرسیدم، گفت: فرمود: همگی از قریش هستند. ۱۳۶۳

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ أَبِي اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَهَا لِأَخَوَيْنِ بَعْدَ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

۱۳۶۲. الكافي ج ۱ ص ۲۸۴ بابُ الْأُمُورِ الَّتِي تُوجِبُ حُجَّةَ الْإِمَامِ ح ۳

۱۳۶۳. الخصال ج ۲ ص ۴۷۱ باب الخلفاء و الأئمة بعد النبي ص اثنا عشر ع ..... ح ۲۲

امام صادق عليه السلام بعد از حسن عليه السلام و حسین عليه السلام هیچگاه امامت در دو برادر دوباره

نخواهد بود ۱۳۶۴

۷۷۷

حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّارُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ بْنِ بَزْطِي قَالَ: سِئِلَ أَبُو
الْحَسَنِ عليه السلام الْإِمَامُ بِأَيِّ شَيْءٍ يُعْرَفُ بَعْدَ الْإِمَامِ قَالَ إِنَّ لِلْإِمَامِ عَلَامَاتٍ أَنْ يَكُونَ
أَكْبَرَ وُلْدِ أَبِيهِ بَعْدَهُ

امام رضا عليه السلام: برای امام عليه السلام نشانه‌هایی است. از آن‌هاست اینکه امام عليه السلام باید

بزرگترین فرزند پدرش باشد. ۱۳۶۵

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ
عَمَّارٍ عَنْ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ
قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ قَالَ أَمَرَ اللَّهُ
الْإِمَامَ الْأَوَّلَ أَنْ يَدْفَعَ إِلَى الْإِمَامِ الَّذِي بَعْدَهُ كُلَّ شَيْءٍ عِنْدَهُ.

معلی بن خنیس گوید: از امام صادق عليه السلام در باره قول خدای عز و جل ﴿إِنَّ

اللَّهُ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ ۱۳۶۶ خدا شما را امر می‌کند که امانت‌ها را به

۱۳۶۴. الکافی ج ۱ ص ۲۸۵ بابُ نَبَاتِ الْإِمَامَةِ فِي الْأَعْقَابِ وَ أَنَّهَا لَا تَعُودُ فِي أَخٍ وَ لَا عَمٍّ وَ لَا

غَيْرِهِمَا مِنَ الْقَرَابَاتِ ح ۲

۱۳۶۵. الخصال ج ۱ ص ۱۱۶ باب الإمامة لا تصلح إلا لرجل فيه ثلاث خصال ح ۹۸

۱۳۶۶. النساء آية ۵۸

صاحبانش رد کنید پرسیدم فرمود: خدا امام علیه السلام پیشین را دستور می‌دهد که هر چه (از علائم امامت) نزد اوست به امام علیه السلام بعد از خود رد کند. ۱۳۶۷

هر امامی به امام بعد از خود وصیت میکند

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ فَقَالَ نَزَلَتْ فِي عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام وَ الْحَسَنِ علیه السلام وَ الْحُسَيْنِ علیه السلام فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ النَّاسَ يَقُولُونَ فَمَا لَهُ لَمْ يُسَمَّ عَلِيًّا وَ أَهْلَ بَيْتِهِ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَ فَقَالَ قُولُوا لَهُمْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله نَزَلَتْ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ لَمْ يُسَمَّ اللَّهُ لَهُمْ ثَلَاثًا وَ لَا أَرْبَعًا حَتَّى كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله هُوَ الَّذِي فَسَّرَ ذَلِكَ لَهُمْ وَ نَزَلَتْ عَلَيْهِ الزَّكَاةُ وَ لَمْ يُسَمَّ لَهُمْ مِنْ كُلِّ أَرْبَعِينَ دَرْهَمًا دَرْهَمٌ حَتَّى كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله هُوَ الَّذِي فَسَّرَ ذَلِكَ لَهُمْ وَ نَزَلَ الْحَجُّ فَلَمْ يَقُلْ لَهُمْ طُوفُوا أُسْبُوعًا حَتَّى كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله هُوَ الَّذِي فَسَّرَ ذَلِكَ لَهُمْ وَ نَزَلَتْ ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ وَ نَزَلَتْ فِي عَلِيِّ علیه السلام وَ الْحَسَنِ علیه السلام وَ الْحُسَيْنِ علیه السلام فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فِي عَلِيِّ علیه السلام مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ وَ قَالَ أُوصِيكُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ وَ

۱۳۶۷. الكافي ج ۱ ص ۲۷۷ باب أن الإمام ع يعرف الإمام الذي يكون من بعده و أن قول الله تعالى إن الله يأمركم أن تؤدوا الأمانات إلى أهلها فيهم ع نزلت ح ۴

أَهْلِ بَيْتِي فَإِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ لَا يُفَرِّقَ بَيْنَهُمَا حَتَّى يُورِدَهُمَا عَلَيَّ
 الْحَوْضَ فَأَعْطَانِي ذَلِكَ وَ قَالَ لَا تَعْلَمُوهُمْ فَهُمْ أَعْلَمُ مِنْكُمْ وَ قَالَ إِنَّهُمْ لَنْ يُخْرِجُوكُمْ
 مِنْ بَابِ هُدَى وَ لَنْ يُدْخِلُوكُمْ فِي بَابِ ضَلَالَةٍ فَلَوْ سَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ
 يُبَيِّنْ مَنْ أَهْلُ بَيْتِهِ لَأَدَّعَاهَا آلُ فُلَانٍ وَ آلُ فُلَانٍ وَ لَكِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْزَلَهُ فِي كِتَابِهِ
 تَصْدِيقًا لِنَبِيِّهِ ﷺ ﴿ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمُ
 تَطْهِيرًا ﴾ فَكَانَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ وَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةُ بْنُ عَلِيٍّ فَأَدْخَلَهُمْ
 رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تَحْتَ الْكِسَاءِ فِي بَيْتِ أُمِّ سَلَمَةَ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ أَهْلًا وَ
 ثَقَلًا وَ هُوَ لِأَهْلِ بَيْتِي وَ ثَقَلِي فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ أَلَسْتُ مِنْ أَهْلِكَ فَقَالَ إِنَّكَ إِلَى
 خَيْرٍ وَ لَكِنَّ هُوَ لِأَهْلِ أَهْلِي وَ ثَقَلِي فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَانَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ
 بِالنَّاسِ لِكثْرَةِ مَا بَلَغَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ إِقَامَتِهِ لِلنَّاسِ وَ أَخَذَهُ بِيَدِهِ فَلَمَّا مَضَى
 عَلِيُّ لَمْ يَكُنْ يَسْتَطِيعُ عَلِيٌّ وَ لَمْ يَكُنْ لِيَفْعَلْ أَنْ يُدْخِلَ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ لَا
 الْعَبَّاسَ بْنَ عَلِيٍّ وَ لَا وَاحِدًا مِنْ وُلْدِهِ إِذَا لَقِيَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ إِنَّ اللَّهَ
 تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَنْزَلَ فِيْنَا كَمَا أَنْزَلَ فِيكَ فَأَمَرَ بِطَاعَتِنَا كَمَا أَمَرَ بِطَاعَتِكَ وَ بَلَغَ فِيْنَا
 رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَمَا بَلَغَ فِيكَ وَ أَذْهَبَ عَنَّا الرِّجْسَ كَمَا أَذْهَبَهُ عَنْكَ فَلَمَّا مَضَى
 عَلِيُّ كَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ أَوْلَى بِهَا لِكِبَرِهِ فَلَمَّا تُوُفِّيَ لَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يُدْخِلْ وُلْدَهُ وَ لَمْ
 يَكُنْ لِيَفْعَلْ ذَلِكَ وَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ ﴿ وَ أُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي
 كِتَابِ اللَّهِ ﴾ فَيَجْعَلُهَا فِي وُلْدِهِ إِذَا لَقِيَ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ أَمَرَ اللَّهُ بِطَاعَتِي كَمَا أَمَرَ
 بِطَاعَتِكَ وَ طَاعَةَ أَبِيكَ وَ بَلَغَ فِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَمَا بَلَغَ فِيكَ وَ فِي أَبِيكَ وَ أَذْهَبَ
 اللَّهُ عَنِّي الرِّجْسَ كَمَا أَذْهَبَ عَنْكَ وَ عَن أَبِيكَ فَلَمَّا صَارَتْ إِلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ لَمْ

يَكُنْ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَدَّعِيَ عَلَيْهِ كَمَا كَانَ هُوَ يَدَّعِي عَلَى أَخِيهِ وَ عَلَى أَبِيهِ لَوْ أَرَادَا أَنْ يَصْرِفَا الْأَمْرَ عَنْهُ وَ لَمْ يَكُونَا لِيَفْعَلَا ثُمَّ صَارَتْ حِينَ أَفْضَتْ إِلَى الْحُسَيْنِ (عليه السلام) فَجَرَى تَأْوِيلُ هَذِهِ الْآيَةِ ﴿وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ ثُمَّ صَارَتْ مِنْ بَعْدِ الْحُسَيْنِ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (عليه السلام) ثُمَّ صَارَتْ مِنْ بَعْدِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (عليه السلام) إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ (عليه السلام) وَ قَالَ الرَّجْسُ هُوَ الشُّكُّ وَ اللَّهُ لَا نَشُكُّ فِي رَبَّنَا أَبَدًا.

ابو بصیر گوید: از امام صادق (عليه السلام) در باره قول خدای عز و جل ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾^{۱۳۶۸} پرسیدم، فرمود: در باره علی بن ابی طالب (عليه السلام) و حسن (عليه السلام) و حسین (عليه السلام) نازل شده است (زیرا در آن زمان همان سه نفر از ائمه حاضر بودند)، به حضرت عرضه داشتیم: مردم می‌گویند: چرا نام علی (عليه السلام) و خانواده‌اش در کتاب خدای عز و جل (به وضوح) برده نشده؟ فرمود: به آنها بگو: آیه نماز، بر پیغمبر (صلی الله علیه و آله) نازل شد و سه رکعتی و چهار رکعتی آن نام برده نشد تا اینکه پیغمبر (صلی الله علیه و آله) خود برای مردم بیان کرد و آیه زکاة بر آن حضرت نازل شد و نامبرده نشد که زکاة از هر چهل درهم یکدرهم است، تا اینکه خود پیغمبر (صلی الله علیه و آله) آن را برای مردم شرح داد و امر به حج نازل شد و به مردم نگفت هفت دور طواف کنید تا اینکه خود پیغمبر (صلی الله علیه و آله) برای آنها توضیح داد. و آیه ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ نازل شد و در باره علی (عليه السلام) و حسن (عليه السلام) و حسین (عليه السلام) هم نازل شد، پس پیغمبر (صلی الله علیه و آله) در باره علی (عليه السلام) فرمود: هر که را من مولا و آقایم علی (عليه السلام) مولا و آقاست و باز فرمود: در باره کتاب خدا و اهل بیتم به شما سفارش می‌کنم. من از

خدای عز و جل خواسته‌ام که میان آنها جدائی نیندازد تا آنها را در سر حوض به من رساند، خدا خواسته مرا عطا کرد، و نیز فرمود: شما چیزی به آنها نیاموزید که آنها از شما داناترند، و باز فرمود: آنها شما را از در هدایت بیرون نکنند و به در گمراهی وارد نسازند. اگر پیغمبر ﷺ خاموشی می‌گزید و در باره اهل بیتش بیان نمی‌کرد، آل فلان و آل فلان آن را برای خود ادعا می‌کردند، ولی خدای عز و جل برای تصدیق پیغمبرش بیان آن حضرت را (که مقصود آل پیغمبر است نه آل فلان و فلان) در کتابش نازل فرمود ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾^{۱۳۶۹} همانا خدا می‌خواهد ناپاکی را از شما اهل این خانه ببرد و پاکیزه‌تان کند، پاکیزه کامل در خانه ام سلمه و علی علیه السلام و حسن علیه السلام و حسین علیه السلام و فاطمه علیها السلام بودند که پیغمبر ﷺ آنها را زیر عبا گرد آورد و سپس فرمود: خدایا هر پیغمبری اهل و حشمی داشت، و اهل و حشم من اینهاست، ام سلمه گفت: من از اهل شما نیستم؟ فرمود: تو به خوبی می‌گرائی، ولی اینها اهل و حشم من هستند. بنا بر این چون پیغمبر ﷺ از دنیا رفت، برای پیشوائی مردم، علی علیه السلام از همه مردم سزاوارتر بود، به جهت تبلیغات بسیاری که رسول خدا صلی الله علیه و آله نسبت به او فرموده بود، و دست او را گرفته و در میان مردم به پا داشته بود، و چون علی علیه السلام درگذشت، نمی‌توانست و اقدام هم نمی‌کرد که محمد بن علی و نه عباس بن علی و نه هیچ یک از پسران دیگرش را (غیر از حسنین) در اهل پیغمبر صلی الله علیه و آله داخل کند، زیرا در آن صورت حسن علیه السلام و حسین علیه السلام می‌گفتند: خدای تبارک و تعالی آیه اهل بیت را در باره ما نازل فرمود، چنان که در باره تو نازل کرد و مردم را به اطاعت ما امر کرد، چنان که به اطاعت تو امر فرمود، و رسول خدا صلی الله علیه و آله نسبت به ما تبلیغ کرد، چنان که نسبت به تو، تبلیغ فرمود و خدا ناپاکی را از ما برد چنان که از تو برد، و چون علی علیه السلام

درگذشت، حسن علیه السلام به امامت سزاوارتر بود برای بزرگسالیش و چون وفات نمود، نمی توانست و اقدام هم نمی کرد که فرزندان خودش را در امر امامت داخل کند و در میان آنها قرار دهد، در صورتی که خدای عز و جل می فرماید ﴿وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾^{۱۳۷۰} خویشاوندان در کتاب خدا به یکدیگر سزاوارترند زیرا در آن صورت حسین علیه السلام می گفت: خدا مردم را به اطاعت من امر نمود، چنان که به اطاعت تو و اطاعت پدرت امر فرموده و رسول خدا صلی الله علیه و آله در باره من هم تبلیغ کرده، چنان که در باره تو و پدرت تبلیغ فرموده و خدا ناپاکی را از من برده، چنان که از تو و پدرت برده است، پس چون امامت به حسین علیه السلام رسید، هیچ یک از اهل بیت او نمی توانست بر او ادعا کند، همچنان که او بر برادر و پدرش ادعا می کرد، اگر آن دو می خواستند امر امامت را از او به دیگری بگردانند، ولی آنها چنین کاری نمی کردند، سپس زمانی که امامت به حسین علیه السلام رسید، معنی و تأویل آیه ﴿وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ جاری گشت، و بعد از حسین علیه السلام به علی بن الحسین علیه السلام رسید، و بعد از علی بن الحسین علیه السلام به محمد بن علی علیه السلام رسید، آنگاه امام علیه السلام فرمود: مقصود از ناپاکی همان شک است، به خدا که ما در باره پروردگار خود هرگز شک نکنیم.^{۱۳۷۱}

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَىٰ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَىٰ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحِيمِ بْنِ رَوْحِ الْقَصِيرِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ فِيمَنْ نَزَلَتْ فَقَالَ نَزَلَتْ فِي الْإِمْرَةِ

۱۳۷۰. الانفال آیه ۷۵

۱۳۷۱. الکافی ج ۱ ص ۲۸۶ کتاب الحجۃ باب ما نصَّ الله عزَّ و جلَّ و رسوله علی الأئمة واحداً فواحداً ح ۱

إِنَّ هَذِهِ الْآيَةَ جَرَتْ فِي وُلْدِ الْحُسَيْنِ عليه السلام مِنْ بَعْدِهِ فَتَحَنُّ أَوْلَى بِالْأَمْرِ وَبِرَسُولِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ قُلْتُ فَوُلْدُ جَعْفَرٍ لَهُمْ فِيهَا نَصِيبٌ قَالَ لَا قُلْتُ فَلَوْلِدِ الْعَبَّاسِ فِيهَا نَصِيبٌ فَقَالَ لَا فَعَدَدْتُ عَلَيْهِ بُطُونَ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ كُلِّ ذَلِكَ يَقُولُ لَا قَالَ وَ نَسِيتُ وُلْدَ الْحَسَنِ عليه السلام فَدَخَلْتُ بَعْدَ ذَلِكَ عَلَيْهِ فَقُلْتُ لَهُ هَلْ لَوْلِدِ الْحَسَنِ عليه السلام فِيهَا نَصِيبٌ فَقَالَ لَا وَ اللَّهُ يَا عَبْدَ الرَّحِيمِ مَا لِمُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله فِيهَا نَصِيبٌ غَيْرَنَا.

از امام باقر عليه السلام راجع به قول خدای عز و جل ﴿التَّيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ أَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَ أُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾^{۱۳۷۲} پیغمبر صلى الله عليه وآله به مؤمنان از خودشان سزاوارتر است و همسران او مادران مؤمنانند و خویشاوندان بعضی نسبت به بعضی در کتاب خدا سزاوارترند پرسیدم در باره چه کسی نازل شده است؟ فرمود: در باره امر ولایت و امامت نازل شده است، این آیه پس از حسین عليه السلام در میان اولادش جاری شد، پس ما نسبت به پیغمبر و امر امامت از مؤمنین و مهاجرین و انصار سزاوارتریم، عرضه داشتیم: اولاد جعفر از امامت بهره‌ئی دارند؟ فرمود: نه، گفتم: برای اولاد عباس بهره‌ئی هست فرمود: نه، پس من تمام شعبه‌های فرزندان عبدالمطلب عليه السلام را برای آن حضرت بر شمردم، نسبت به همه می‌فرمود: نه، ولی اولاد حسن عليه السلام را در آن مجلس فراموش کردم، بعدا خدمتش رسیدم و عرضه داشتیم: برای اولاد حسن عليه السلام از امامت بهره‌ئی هست؟ فرمود: نه: به خدا! ای عبد الرحیم برای هیچ فردی که به محمد صلى الله عليه وآله منسوبست جز ما از آن بهره‌ئی ندارد.^{۱۳۷۳}

۱۳۷۲. الاحزاب آیه ۶

۱۳۷۳. الکافی ج ۱ ص ۲۸۸ کتاب الحجّة باب ما نصّ الله عزّ و جلّ و رسوله علی الأئمة ع واحداً فواحداً ح ۲

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَّارَةَ وَ
 الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ وَبُكَيْرِ بْنِ أَعْيَنَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ وَ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ وَ أَبِي
 الْجَارُودِ جَمِيعاً عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ: أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ رَسُولَهُ بِوَلَايَةِ عَلِيِّ عليه السلام وَ
 أَنْزَلَ عَلَيْهِ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ
 الزَّكَاةَ﴾ وَ فَرَضَ وَ لَايَةَ أَوْلِي الْأَمْرِ فَلَمْ يَدْرُوا مَا هِيَ فَأَمَرَ اللَّهُ مُحَمَّدًا أَنْ يُفَسِّرَ لَهُمُ
 الْوَلَايَةَ كَمَا فَسَّرَ لَهُمُ الصَّلَاةَ وَ الزَّكَاةَ وَ الصَّوْمَ وَ الْحَجَّ فَلَمَّا آتَاهُ ذَلِكَ مِنَ اللَّهِ
 ضَاقَ بِذَلِكَ صَدْرُ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ تَخَوَّفَ أَنْ يَرْتَدُّوا عَنْ دِينِهِمْ وَ أَنْ يُكَذِّبُوهُ
 فَضَاقَ صَدْرُهُ وَ رَاجَعَ رَبَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ
 بَلِّغْ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ رَبِّكَ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَ اللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ
 النَّاسِ﴾ فَصَدَعَ بِأَمْرِ اللَّهِ تَعَالَى ذِكْرَهُ فَقَامَ بِوَلَايَةِ عَلِيِّ عليه السلام يَوْمَ غَدِيرِ خُمٍ فَتَادَى
 الصَّلَاةَ جَامِعَةً وَ أَمَرَ النَّاسَ أَنْ يُبَلِّغَ الشَّاهِدُ الْغَائِبِ قَالَ عُمَرُ بْنُ أُذَيْنَةَ قَالُوا
 جَمِيعاً غَيْرَ أَبِي الْجَارُودِ وَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَ كَانَتِ الْفَرِيضَةُ تَنْزِلُ بَعْدَ
 الْفَرِيضَةِ الْأُخْرَى وَ كَانَتِ الْوَلَايَةُ آخِرَ الْفَرَايِضِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿الْيَوْمَ
 أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ أَتَمَّمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي﴾ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ
 جَلَّ لَا أَنْزَلُ عَلَيْكُمْ بَعْدَ هَذِهِ فَرِيضَةً قَدْ أَكْمَلْتُ لَكُمْ الْفَرَايِضَ.

عمر بن اذینه از زراره و فضیل و بکیر و ابن مسلم و برید و ابی الجارود،
 همگی از امام باقر علیه السلام روایت کنند که فرمود: خدای عز و جل رسولش را به ولایت
 علی علیه السلام امر کرد و آیه ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ

يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ ﴿١٣٧٤﴾ سرپرست شما تنها خداست و رسولش و کسانی که ایمان آورده، نماز به پا دارند و زکاة دهند را بر او نازل فرمود و ولایت اولو الامر (کار داران) را واجب ساخت، مردم ندانستند مقصود از ولایت چیست، خدا به محمد ﷺ امر فرمود تا ولایت را برای آنها توضیح دهد، چنان که نماز و زکاة و روزه و حج را توضیح داد، و چون امر به ولایت از جانب خدا به پیغمبر ﷺ رسید حضرتش دلتنگ شد و ترسید مردم از دین برگردند و آن را تکذیب کنند، از این جهت دلتنگ شد و به پروردگارش مراجعه کرد، خدای عز و جل به او وحی فرستاد ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾ ﴿١٣٧٥﴾ ای پیغمبر آنچه از پروردگارت به تو نازل شده برسان، و اگر نکنی پیام او را نرسانیده‌ای، خدا تو را از گزند مردم حفظ می‌کند او هم امر خدای تعالی ذکره را اعلان کرد و به امر ولایت علی ﷺ در روز غدیر خم قیام نمود و مردم را برای نماز جماعت بانگ زد و فرمان داد که حاضرین به غائبین برسانند. عمر بن اذینه (که از آن شش نفر روایت می‌کند) گوید: همگی جز ابی الجارود گفتند: امام باقر ﷺ فرمود: واجبات خدا یکی پس از دیگری نازل می‌شد و امر ولایت آخرین آنها بود، که خدای عز و جل این آیه را نازل فرمود ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي﴾ ﴿١٣٧٦﴾ امروز دین شما را کامل کردم و نعمتم را بر شما تمام نمودم امام باقر ﷺ فرمود: خدای عز و جل می‌فرماید: بعد از این واجبی بر شما نازل نکنم، واجبات را برای شما کامل کردم. ﴿١٣٧٧﴾

١٣٧٤. المائدة آية ٥٥

١٣٧٥. المائدة آية ٦٧

١٣٧٦. المائدة آية ٣

١٣٧٧. الكافي ج ١ ص ٢٨٩ كتاب الحجية باب ما نص الله عز وجل ورسوله على الأئمة ع واحداً فواحداً ح ٤

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ
 مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ زَيْدِ بْنِ الْجَهْمِ الْهَلَالِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ
 يَقُولُ لَمَّا نَزَلَتْ وَلايَةُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَكَانَ مِنْ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام سَلَّمُوا
 عَلَيَّ بِأَمْرَةِ الْمُؤْمِنِينَ فَكَانَ مِمَّا أَكَّدَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ يَا زَيْدُ قَوْلُ
 رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام لَهُمَا قَوْمًا فَسَلَّمَا عَلَيْهِ بِأَمْرَةِ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَا أَمِنَ اللَّهُ أَوْ مِنْ رَسُولِهِ
 يَا رَسُولَ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام مِنَ اللَّهِ وَ مِنْ رَسُولِهِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ
 جَلَّ ﴿ وَ لَا تَتَّقُوا الْإِيمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَ قَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ
 يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴾ يَعْنِي بِهِ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام لَهُمَا وَ قَوْلَهُمَا أَمِنَ اللَّهُ أَوْ مِنْ
 رَسُولِهِ ﴿ وَ لَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ
 دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أَيْمَةً هِيَ أَرْكَى مِنْ أَيْمَتِكُمْ قَالَ قُلْتُ جَعَلْتَ فِدَاكَ أَيْمَةً
 قَالَ إِي وَ اللَّهُ أَيْمَةً قُلْتُ فَإِنَّا نَقْرَأُ آرَبِي فَقَالَ مَا آرَبِي وَ أَوْمَأَ بِيَدِهِ فَطَرَحَهَا ﴿ إِنَّمَا
 يُبْلِغُكُمْ اللَّهُ بِهِ ﴾ يَعْنِي بِعَلِيِّ ﴿ وَ لِيَبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ وَ لَوْ
 شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَ لَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَ لَتَسْتَلُنَّ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ وَ لَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ
 ثُبُوتِهَا ﴾ يَعْنِي بَعْدَ مَقَالَةِ رَسُولِ اللَّهِ فِي عَلِيِّ ﴿ وَ تَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ
 اللَّهِ ﴾ يَعْنِي بِهِ عَلِيًّا ﴿ وَ لَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾

زید بن جهم هلالی گوید: شنیدم امام صادق عليه السلام می فرمود: چون امر ولایت
 علی بن ابی طالب عليه السلام نازل شد و پیغمبر عليه السلام فرموده بود، به لقب امیر المؤمنین به
 علی عليه السلام سلام کنید، ای زید! از جمله تاکیداتی که خدا در آن روز بر آن دو نفر
 (ابو بکر و عمر) نمود، این بود که رسول خدا عليه السلام به آنها فرمود: برخیزید و به

عنوان امیر المؤمنین به علی (علیه السلام) کنید، آن دو نفر گفتند: ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله) این امر از جانب خدا است یا از جانب رسولش؟ رسول خدا (صلی الله علیه و آله) به آنها فرمود: از جانب خدا و رسولش، پس خدای عز و جل این آیه نازل فرمود ﴿وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾^{۱۳۷۸} و سوگندها را پس از محکم کردنش که خدا را ضامن آن کرده‌اید مشکنید، زیرا خدا می‌داند چه می‌کنید مقصود فرمایش رسول خدا (صلی الله علیه و آله) است به آنها و گفته آنها که: این امر از جانب خداست یا رسولش؟ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَفَقَتْ غِزْلَاهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاهَا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ﴾^{۱۳۷۹} و چون آن زن مباحشید که رشته خود را پس از تابیدن، پنبه می‌کرد و پراکنده می‌ساخت، شما هم سوگندهایتان را میان خودتان برای آنکه (ائمه‌ئی پاکتر از ائمه شما هستند) وسیله نیرنگ مسازید، زید گوید: عرضه داشتم: ائمه فرمودید؟ فرمود: آری به خدا ائمه است، عرضه داشتم: ما ﴿أَرْبِي﴾ قرائت می‌کنیم، فقالَ مَا أَرْبِي فرمود: اَرْبِي چیست؟ و با دست اشاره کرد و آن را افکند ﴿إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ﴾^{۱۳۸۰} فقط خدا شما را به وسیله آن آزمایش می‌کند یعنی به وسیله علی (علیه السلام) ﴿وَلِيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾^{۱۳۸۱} و برای اینکه در روز قیامت آنچه را در آن اختلاف دارید، برای شما واضح سازد. ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلِئَسَّأَلَنَّ عَمَّا كُنْتُمْ

۱۳۷۸. النحل آیه ۹۱

۱۳۷۹. النحل آیه ۹۲

۱۳۸۰. النحل آیه ۹۲

۱۳۸۱. النحل آیه ۹۲

تَعْمَلُونَ ﴿۱۳۸۲﴾ اگر خدا می‌خواست شما را یک امت کرده بود، ولی هر که را خواهد گمراه کند، و هر که را خواهد هدایت کند، و از آنچه می‌کرده‌اید، باز خواست می‌شوید. ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا﴾ ۱۳۸۳ سوگندهایتان را میان خود دستاویز نیرنگ مکنید، مبادا قدمی پس از استواریش بلغزد یعنی بعد از گفته رسول خدا ﷺ در باره علی عليه السلام ﴿وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ۱۳۸۴ و به سزای باز داشتن از راه خدا به شما بدی برسد مقصود از راه خدا علی عليه السلام است ﴿وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ ۱۳۸۵ و برای شما غذایی بزرگ باشد. ۱۳۸۶

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَمَّا أَنْ قَضَى مُحَمَّدٌ عليه السلام نُبُوتَهُ وَ اسْتَكْمَلَ أَيَّامَهُ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ أَنْ يَا مُحَمَّدُ قَدْ قَضَيْتَ نُبُوتَكَ وَ اسْتَكْمَلْتَ أَيَّامَكَ فَاجْعَلِ الْعِلْمَ الَّذِي عِنْدَكَ وَ الْإِيمَانَ وَ الْإِسْمَ الْأَكْبَرَ وَ مِيرَاثَ الْعِلْمِ وَ آثَارَ عِلْمِ النُّبُوَّةِ فِي أَهْلِ بَيْتِكَ عِنْدَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام فَإِنِّي لَنْ أَقْطَعَ الْعِلْمَ وَ الْإِيمَانَ وَ الْإِسْمَ الْأَكْبَرَ وَ مِيرَاثَ الْعِلْمِ وَ آثَارَ عِلْمِ النُّبُوَّةِ مِنَ الْعَقَبِ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ كَمَا لَمْ أَقْطَعْهَا مِنْ ذُرِّيَّاتِ الْأَنْبِيَاءِ.

۱۳۸۲. النحل آیه ۹۳

۱۳۸۳. النحل آیه ۹۴

۱۳۸۴. النحل آیه ۹۴

۱۳۸۵. النحل آیه ۹۴

۱۳۸۶. الکافی کتاب الحجة بابُ الإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ح ۱

أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ
مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِي بَكْرِ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: عَلَّمَ رَسُولُ
اللَّهِ صلى الله عليه وآله عَلِيًّا أَلْفَ حَرْفٍ كُلُّ حَرْفٍ يَفْتَحُ أَلْفَ حَرْفٍ

امام باقر عليه السلام فرمود: رسول خدا صلى الله عليه وآله به علی عليه السلام هزار حرف آموخت که از
هر حرفی هزار حرف گشوده گشت. ۱۳۸۹

حَدَّثَنَا أَبِي وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ وَ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارُ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهُمْ قَالُوا حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي
عَمِيرٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِي بَكْرِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام
قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله عَلَّمَ عَلِيًّا أَلْفَ حَرْفٍ كُلُّ حَرْفٍ يَفْتَحُ أَلْفَ حَرْفٍ وَ
الْأَلْفُ حَرْفٍ كُلُّ حَرْفٍ مِنْهَا يَفْتَحُ أَلْفَ حَرْفٍ.

امام باقر عليه السلام فرمود: همانا رسول خدا صلى الله عليه وآله به علی عليه السلام هزار حرف بیاموخت
که از هر حرفی هزار حرف باز می‌شد و از هر حرف آن هزار حرف، هزار حرف
دیگر باز می‌شد. ۱۳۹۰

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ فَضَيْلِ بْنِ
سُكْرَةَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام جُعِلَتْ فِدَاكَ هَلْ لِلْمَاءِ الَّذِي يُغَسَّلُ بِهِ
الْمَيِّتُ حَدٌّ مَحْدُودٌ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ لِعَلِيِّ عليه السلام إِذَا مِتُّ فَاسْتَقِ سِتًّا
قَرِيبٍ مِنْ مَاءٍ بَثْرٍ غَرِيسٍ فَنَغْسِلُنِي وَ كَفِّنِّي وَ حَنْطِنِي فَإِذَا فَرَعْتَ مِنْ غُسْلِي وَ

۱۳۸۹. الكافي كتاب الحجة باب الإشارة والنص على أمير المؤمنين ح ۵

۱۳۹۰. الخصال ج ۲ ص ۶۴۸ علم رسول الله عليا ألف باب يفتح كل باب ألف باب ح ۴۱

كَفَّنِي فَخُذْ بِجَوَامِعِ كَفْنِي وَاجْلِسْنِي ثُمَّ سَلْنِي عَمَّا شِئْتَ فَوَاللَّهِ لَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا أَجَبْتُكَ فِيهِ.

به امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: قربانت گردم، آیا آبی که میت را با آن غسل می دهند، اندازه معینی دارد؟ فرمود: همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام فرمود: چون من مردم شش مشک از آب چاه غرس بکش و مرا غسل بده و کفن پوش و حنوط نما، و چون از غسل و کفنم فارغ شدی، اطراف کفنم را بگیر و مرا بنشان و سپس هر چه خواهی از من بپرس، به خدا که از هر چه پرسی پاسخت گویم. ۱۳۹۱

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ لَمَّا حَضَرَ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله الْمَوْتُ دَخَلَ عَلَيْهِ عَلِيُّ علیه السلام فَأَدْخَلَ رَأْسَهُ ثُمَّ قَالَ يَا عَلِيُّ إِذَا أَنَا مِتُّ فَغَسِّلْنِي وَ كَفِّنِي ثُمَّ أَقْعِدْنِي وَ سَلْنِي وَ اكْتُبْ.

امام صادق علیه السلام: چون وفات رسول خدا صلی الله علیه و آله نزدیک شد، علی علیه السلام نزدش آمد و سر درون برد [پیغمبر سر زیر روپوش کرد سر علی علیه السلام را در برگرفت] و فرمود: ای علی! چون مردم غسل بده و کفنم پوش، سپس مرا بنشان و بپرس و بنویس. ۱۳۹۲

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ وَ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبَانَ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ: شَهِدْتُ وَصِيَّةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام حِينَ أَوْصَى إِلَى ابْنِهِ الْحَسَنِ علیه السلام وَ أَشْهَدَ عَلِيَّ وَصِيَّتَهُ الْحُسَيْنِ علیه السلام وَ مُحَمَّدًا وَ جَمِيعَ وُلْدِهِ وَ رُؤَسَاءَ شِيعَتِهِ وَ أَهْلَ بَيْتِهِ ثُمَّ دَفَعَ إِلَيْهِ الْكِتَابَ وَ السَّلَاحَ

۱۳۹۱. الكافي كتاب الحجة باب الإشارة وَ النَّصُّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ح ۷

۱۳۹۲. الكافي كتاب الحجة باب الإشارة وَ النَّصُّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ح ۸

وَ قَالَ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عليه السلام يَا بُنَيَّ أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَنْ أُوصِيَ إِلَيْكَ وَ أَنْ أَدْفَعَ إِلَيْكَ كُتُبِي وَ سِلَاحِي كَمَا أُوصَى إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ دَفَعَ إِلَيَّ كُتُبَهُ وَ سِلَاحَهُ وَ أَمَرَنِي أَنْ أَمْرَكَ إِذَا حَضَرَكَ الْمَوْتُ أَنْ تَدْفَعَهَا إِلَيَّ أَخِيكَ الْحُسَيْنِ عليه السلام ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيَّ ابْنُهُ الْحُسَيْنِ عليه السلام فَقَالَ وَ أَمْرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَنْ تَدْفَعَهَا إِلَيَّ ابْنِكَ هَذَا ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام ثُمَّ قَالَ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَ أَمْرَكَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَنْ تَدْفَعَهَا إِلَيَّ ابْنِكَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ أَقْرَبُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ مِنِّي السَّلَامُ.

سليم بن قيس گوید: زمانی که امیر المؤمنین عليه السلام به پسرش حسن عليه السلام وصیت می فرمود، حاضر بودم، علی عليه السلام حسین عليه السلام و محمد (بن حنفیه) و سایر فرزندان را با رؤساء شیعه و اهل بیتش گواه گرفت، سپس کتاب و سلاح امامت را به او تحویل داد و فرمود: پسر عزیزم! رسول خدا صلى الله عليه وآله مرا امر فرمود که به تو وصیت کنم و کتب و سلاحم را به تو سپارم، چنان که پیغمبر صلى الله عليه وآله به من وصیت فرمود و کتب و سلاحش را به من سپرد و باز مرا امر کرد که به تو امر کنم، چون مرگت فرا رسد، آنها را به برادرت حسین عليه السلام بسپاری، سپس به پسرش حسین عليه السلام متوجه شد و فرمود: و رسول خدا صلى الله عليه وآله به تو امر فرموده که آنها را باین پسر بسپاری، سپس دست علی بن الحسین عليه السلام را گرفت و فرمود: رسول خدا صلى الله عليه وآله به تو امر فرموده که آنها را به پسر محمد بن علی عليه السلام بسپاری و از جانب پیغمبر صلى الله عليه وآله و من به او سلام رسانی. ۱۳۹۳

عَلِيُّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام لَمَّا حَضَرَهُ الَّذِي حَضَرَهُ

قَالَ لِابْنِهِ الْحَسَنِ اذْنُ مِنِّي حَتَّى أُسْرَ إِلَيْكَ مَا أَسْرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَيَّ وَ اَنْتَمِنَاكَ عَلَى مَا اَنْتَمِنَنِي عَلَيْهِ فَفَعَلَ.

امام باقر (عليه السلام) فرمود: چون وفات امير المؤمنين (عليه السلام) فرا رسيد، به پسرش حسن (عليه السلام) فرمود: نزديک من بيا تا آنچه را رسول خدا (ﷺ) با من براز گفتم، با تو به راز گويم، و آنچه را به من سپرد به تو سپارم، سپس همين کار را کرد. ۱۳۹۴

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَمْرٍو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) قَالَ: أَوْصَى أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) إِلَى الْحَسَنِ (عليه السلام) وَ أَشْهَدَ عَلَى وَصِيَّتِهِ الْحُسَيْنِ (عليه السلام) وَ مُحَمَّدًا وَ جَمِيعَ وُلْدِهِ وَ رُؤَسَاءِ شِيعَتِهِ وَ أَهْلَ بَيْتِهِ ثُمَّ دَفَعَ إِلَيْهِ الْكِتَابَ وَ السَّلَاحَ ثُمَّ قَالَ لِابْنِهِ الْحَسَنِ (عليه السلام) يَا بُنَيَّ أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ أَوْصِيَ إِلَيْكَ وَ أَنْ أَدْفَعَ إِلَيْكَ كُتُبِي وَ سِلَاحِي كَمَا أَوْصَى إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ دَفَعَ إِلَيَّ كُتُبَهُ وَ سِلَاحَهُ وَ أَمَرَنِي أَنْ أَمْرَكَ إِذَا حَضَرَكَ الْمَوْتُ أَنْ تَدْفَعَهُ إِلَى أَخِيكَ الْحُسَيْنِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى ابْنِهِ الْحُسَيْنِ (عليه السلام) وَ قَالَ أَمْرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تَدْفَعَهُ إِلَى ابْنِكَ هَذَا ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِ ابْنِ ابْنِهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (عليه السلام) ثُمَّ قَالَ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (عليه السلام) يَا بُنَيَّ وَ أَمْرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تَدْفَعَهُ إِلَى ابْنِكَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ (عليه السلام) وَ أَقْرَنُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ مِنِّي السَّلَامَ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى ابْنِهِ الْحَسَنِ (عليه السلام) فَقَالَ يَا بُنَيَّ أَنْتَ وَلِيُّ الْأَمْرِ وَ وَلِيُّ الدَّمِ فَإِنْ عَفَوْتَ فَلَكَ وَ إِنْ قَتَلْتَ فَضْرَبَةٌ مَكَانَ ضْرَبَةٍ وَ لَا تَأْتُمْ.

جابر گوید: امام باقر علیه السلام فرمود: امیر المؤمنین علیه السلام به حسن علیه السلام وصیت کرد و حسین علیه السلام و محمد را با همه فرزندان و رؤسای شیعیان و خانواده‌اش بر آن وصیت گواه گرفت، سپس کتاب و سلاح را تحویلش داد و به او فرمود: پسر جانم! رسول خدا صلی الله علیه و آله به من امر فرمود که به تو وصیت کنم و کتاب‌ها و سلاحم را به تو سپارم، چنان که رسول خدا صلی الله علیه و آله به من وصیت کرد و کتاب‌ها و سلاحش را به من سپرد و به من امر فرمود که به تو امر کنم، چون مرگت فرا رسد، آن را به برادرت حسین علیه السلام سپاری، سپس متوجه پسرش حسین علیه السلام شد و گفت: رسول خدا صلی الله علیه و آله تو را امر کرد که آن را به این پسر سپاری، سپس دست پسرش علی بن الحسین علیه السلام را گرفت و فرمود: پسر عزیزم! رسول خدا صلی الله علیه و آله به تو هم امر فرمود که آن را به پسرش محمد بن علی علیه السلام سپاری و او را از جانب رسول خدا صلی الله علیه و آله و من سلام رسانی، باز به پسرش حسن علیه السلام متوجه شد و فرمود: پسر جانم، تو صاحب امر (امامت) و صاحب خونی، اگر (ابن ملجم را) ببخشی حق داری و اگر بکشی، به جای یک ضربت فقط یک ضربت بزن و کار ناروا مکن. ۱۳۹۵

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ قَالَ الْكَلْبِيُّ وَ عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ ابْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الدَّيْلَمِيِّ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْجَهْمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام يَقُولُ لَمَّا حَضَرَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ علیه السلام الْوَفَاةَ قَالَ لِلْحُسَيْنِ علیه السلام يَا أَخِي إِنِّي أُوصِيكَ بِوَصِيَّةٍ فَاحْفَظْهَا إِذَا أَنَا مِتُّ فَهَيِّئْ لِي ثُمَّ وَجَّهْنِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله لِأُحَدِّثَ بِهِ عَهْدًا ثُمَّ اصْرِفْنِي إِلَى أُمِّي ثُمَّ رُدَّنِي فَادْفِنْنِي بِالْبَقِيعِ وَ اعْلَمْ أَنَّهُ سَيُصِيبُنِي مِنْ عَاشِئَةِ مَا يَعْلَمُ اللَّهُ وَ النَّاسُ صَنِيعُهَا

۱۳۹۵. الکافی ج ۱ ص ۲۹۸ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ح ۵

وَ عَدَاوَتَهَا لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ عَدَاوَتَهَا لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَلَمَّا قُبِضَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ
 وَضِعَ عَلَى السَّرِيرِ ثُمَّ انْطَلَقُوا بِهِ إِلَى مُصَلَّى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الَّذِي كَانَ يُصَلِّي
 فِيهِ عَلَى الْجَنَائِزِ فَصَلَّى عَلَيْهِ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ حُمِلَ وَ أُدْخِلَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلَمَّا
 أُوقِفَ عَلَى قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ذَهَبَ ذُو الْعَوَيْنَيْنِ إِلَى عَائِشَةَ فَقَالَ لَهَا إِنَّهُمْ قَدْ
 أَقْبَلُوا بِالْحَسَنِ لِيُدْفَنُوا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَخَرَجَتْ مُبَادِرَةً عَلَى بَعْلِ بِسْرَجٍ فَكَانَتْ
 أَوَّلَ امْرَأَةٍ رَكِبَتْ فِي الْإِسْلَامِ سَرَجًا فَقَالَتْ نَحُوا ابْنَكُمْ عَنْ بَيْتِي فَإِنَّهُ لَا يُدْفَنُ فِي
 بَيْتِي وَ يُهْتَكُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حِجَابُهُ فَقَالَ لَهَا الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَدِيمًا هَتَكَتِ
 أَنْتِ وَ أَبُوكَ حِجَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَ أُدْخِلَتْ عَلَيْهِ بَيْتَهُ مَنْ لَا يُحِبُّ قُرْبَهُ وَ
 إِنَّ اللَّهَ سَائِلُكَ عَنْ ذَلِكَ يَا عَائِشَةُ.

محمد بن مسلم گوید: شنیدم امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ می فرمود: چون وفات حسن بن
 علی عَلَيْهِ السَّلَامُ نزدیک شد، به حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: برادرم! به تو وصیتی می کنم، آن را حفظ
 کن، چون من مردم، جنازه ام را (با غسل و کفن و حنوط) آماده دفن کن، سپس مرا بر
 سر قبر رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ببر تا با او تجدید عهد کنم، آنگاه مرا به طرف قبر مادرم عَلَيْهَا السَّلَامُ
 برگردان، سپس مرا در بقیع دفن کن. و بدان که از عایشه به من مصیبتی رسد و
 منشأش آنست که خدا و مردم زشتکاری و دشمنی او را با خدا و پیغمبر و ما خانواده
 می دانند. چون امام حسن عَلَيْهِ السَّلَامُ وفات یافت [و] در همان جا روی تابوتش گذاشتند، او
 را به محل مصلای پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ که بر جنازه ها نماز می خواند بردند، امام حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ بر
 جنازه نماز خواند و سپس برداشتند و به مسجد بردند، چون بر سر قبر رسول
 خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نگاهداشتند، جاسوسی نزد عایشه رفت و گفت: بنی هاشم جنازه حسن عَلَيْهِ السَّلَامُ
 را آورده اند تا نزد پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دفن کنند، او روی استری زین کرده ئی نشست و به
 شتاب بیرون شد و او نخستین زنی بود که در اسلام بر زین نشست آمد و گفت: فرزند

خود را از خانه من بیرون برید، او نباید در خانه من دفن شود و حجاب رسول خدا ﷺ دریده شود، امام حسین علیه السلام به او فرمود: تو و پدرت در سابق حجاب رسول خدا ﷺ را پاره کردید و در خانه او کسی را در آوردی که دوست نداشت نزدیک او باشد (مقصود ابو بکر و عمر است) ای عایشه خدا از این کارت از تو بازخواست می‌کند. ۱۳۹۶

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ وَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الدَّيْلَمِيِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لَمَّا حَضَرَتِ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ الْوَفَاةَ قَالَ يَا قَتْبَرُ انظُرْ هَلْ تَرَى مِنْ وِرَاءِ بَابِكَ مُؤْمِنًا مِنْ غَيْرِ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَ رَسُولُهُ وَ ابْنُ رَسُولِهِ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي قَالَ ادْعُ لِي مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ فَأَتَيْتُهُ فَلَمَّا دَخَلْتُ عَلَيْهِ قَالَ هَلْ حَدَّثَ إِلَّا خَيْرٌ قُلْتُ أَجِبْ أَبَا مُحَمَّدٍ فَعَجَلَ عَلَيَّ شِسْعَ نَعْلِهِ فَلَمْ يُسَوِّهِ وَ خَرَجَ مَعِيَ يَعْدُو فَلَمَّا قَامَ بَيْنَ يَدَيْهِ سَلَّمَ فَقَالَ لَهُ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ اجْلِسْ فَإِنَّهُ لَيْسَ مِثْلَكَ يَغِيبُ عَنْ سَمَاعِ كَلَامٍ يَحْيَا بِهِ الْأَمْوَاتُ وَ يَمُوتُ بِهِ الْأَحْيَاءُ كُونُوا أَوْعِيَةَ الْعِلْمِ وَ مَصَابِيحَ الْهُدَى فَإِنَّ ضَوْءَ النَّهَارِ بَعْضُهُ أَضْوَاءُ مِنْ بَعْضٍ أَمَا مَا عَلِمْتَ أَنَّ اللَّهَ جَعَلَ وُلْدَ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَيْمَةً وَ فَضَّلَ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَ آتَى ﴿دَاوُدَ زُبُورًا﴾ ۱۳۹۷ وَ قَدْ عَلِمْتَ بِمَا اسْتَأْثَرَ بِهِ مُحَمَّدًا عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكَ الْحَسَدَ وَ إِنَّمَا وَصَفَ اللَّهُ بِهِ الْكَافِرِينَ فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ

۱۳۹۶. الكافي ج ۱ ص ۳۰۰ بابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ح ۱

۱۳۹۷. النساء آية ۱۶۳

بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ ﴿١٣٩٨﴾ وَ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِلشَّيْطَانِ عَلَيْكَ سُلْطَانًا يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ أَلَا أُخْبِرُكَ بِمَا سَمِعْتُ مِنْ أَبِيكَ فِيكَ قَالَ بَلَى قَالَ سَمِعْتُ أَبَاكَ يَقُولُ يَوْمَ الْبُصْرَةِ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَبْرِي فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فَلْيَبِرْ مُحَمَّدًا وَ لَدِي يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ لَوْ شِئْتُ أَنْ أُخْبِرَكَ وَ أَنْتَ نُطْفَةُ فِي ظَهْرِ أَبِيكَ لَأَخْبَرْتُكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام بَعْدَ وَفَاةِ نَفْسِي وَ مُفَارَقَةِ رُوحِي جَسْمِي إِمَامٌ مِنْ بَعْدِي وَ عِنْدَ اللَّهِ جَلَّ اسْمُهُ فِي الْكِتَابِ وَرِاثَةٌ مِنَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله أَضَافَهَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ فِي وَرِاثَةِ أَبِيهِ وَ أُمِّهِ فَعَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ خَيْرَةٌ خَلَقَهُ فَاصْطَفَى مِنْكُمْ مُحَمَّدًا صلى الله عليه وآله وَ اخْتَارَ مُحَمَّدًا صلى الله عليه وآله عَلِيًّا عليه السلام وَ اخْتَارَنِي عَلِيٌّ عليه السلام بِالْإِمَامَةِ وَ اخْتَرْتُ أَنَا الْحُسَيْنَ عليه السلام فَقَالَ لَهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ أَنْتَ إِمَامٌ وَ أَنْتَ وَسَيْلَتِي إِلَى مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله وَ اللَّهُ لَوَدِدْتُ أَنَّ نَفْسِي ذَهَبَتْ قَبْلَ أَنْ أَسْمَعَ مِنْكَ هَذَا الْكَلَامَ أَلَا وَ إِنَّ فِي رَأْسِي كَلَامًا لَا تَنْزِفُهُ الدَّلَاءُ وَ لَا تُغَيِّرُهُ نَعْمَةُ الرِّيَّاحِ كَالْكِتَابِ الْمُعْجَمِ فِي الرَّقِ الْمُنْمَمِ أَهْمٌ بِإِبْدَائِهِ فَأَجِدُنِي سُبِقْتُ إِلَيْهِ سَبَقَ الْكِتَابِ الْمُنَزَّلِ أَوْ مَا جَاءَتْ بِهِ الرُّسُلُ وَ إِنَّهُ لَكَلَامٌ يَكَلُّ بِهِ لِسَانُ النَّاطِقِ وَ يَدُ الْكَاتِبِ حَتَّى لَا يَجِدَ قَلَمًا وَ يُوتُوا بِالْقِرْطَاسِ حُمَمًا لَا يَبْلُغُ إِلَى فَضْلِكَ وَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُحْسِنِينَ وَ ﴿لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ ^{١٣٩٨} الْحُسَيْنُ أَعْلَمُنَا عِلْمًا وَ أَثْقَلُنَا حِلْمًا وَ أَقْرَبُنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله رَحِمًا كَانَ فَقِيهَا قَبْلَ أَنْ يُخْلَقَ وَ قَرَأَ الْوَحْيَ قَبْلَ أَنْ يَنْطِقَ وَ لَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِي أَحَدٍ خَيْرًا مَا اصْطَفَى مُحَمَّدًا صلى الله عليه وآله فَلَمَّا اخْتَارَ اللَّهُ مُحَمَّدًا صلى الله عليه وآله وَ اخْتَارَ مُحَمَّدًا صلى الله عليه وآله عَلِيًّا عليه السلام

وَ اخْتَارَكَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ اِمَامًا وَ اخْتَرْتَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَلْمًا وَ رَضِينَا مَنْ هُوَ بَغَيْرِهِ
يَرْضَى وَ مَنْ غَيْرُهُ كُنَّا نَسْلَمُ بِهِ مِنْ مُشْكَلَاتِ اَمْرِنَا.

امام صادق عليه السلام فرمود: چون وفات حسن بن علی عليه السلام فرا رسید به قنبر فرمود: ای قنبر! ببین پشت در، مؤمنی از غیر آل محمد عليه السلام هست؟ عرضه داشت: خدای تعالی و پیغمبر عليه السلام و پسر پیغمبرش آن را از من بهتر می دانند. فرمود: محمد بن علی را (که مادرش حنفیه است) نزد من آور (پس مقصود از سؤال کردن حضرت این بود که به قنبر بفرماید: من می دانم کسی جز محمد بن حنفیه آنجا نیست، او را بیاور و گفته اند مقصودش از مؤمن عزرائیل عليه السلام است، زیرا او بر در خانه ائمه اجازه می گرفت) قنبر گوید: من نزدش رفتم، چون وارد شدم، گفت: امیدوارم جز خیر پیش نیامده باشد. عرضه داشتم: ابا محمد را اجابت کن (که تو را می خواند) او با شتاب بدون اینکه بند کفش خود را به بندد با من دوید، چون مقابل امام عليه السلام رسید سلام کرد. حسن بن علی عليه السلام به او فرمود: بنشین که مانند تو شخصی نباید از شنیدن سخنی که سبب زنده شدن مردگان و مردن زنده ها می شود، غایب باشد (آن سخن وصیت آخر عمر من است که دل های مرده را زنده می کند و هر زنده ای که آن را نپذیرد، در شمار مردگان آید). شما باید گنجینه علم و چراغ هدایت باشید، زیرا برخی از نور خورشید از برخ دیگرش تابان تر است (پس اگر چه تو هم برادر من و حسینی، اما بدان که من و او نور تابنده تر خورشید وجود پدریم، با آنکه اگر چه همه بشر از یک اصلند ولی تو به واسطه انتسابت به علی عليه السلام باید علم و کمالت از مردم دیگر تابنده تر باشد) مگر نمی دانی که خدا فرزندان ابراهیم عليه السلام را امام قرار داد ولی بعضی را بر بعض دیگر فضیلت بخشید و به داود عليه السلام زبور را داد، در صورتی که می دانی محمد عليه السلام را به چه امتیازی برگزید (قرآن را بر او فرستاد و او را به استواری بر خُلق عظیم ستود). ای محمد بن علی! من از حسد تو می ترسم [من از حسد تو

نمی ترسم به نسخه اعلام الوری] زیرا خدا کافران را به آن وصف کرده و فرموده است:

﴿كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ﴾^{۱۳۹۹} (بسیاری از اهل کتاب می خواهند) با وجود اینکه حق بر آنها روشن شده به سبب حسدی که در دل خود دارند، شما را به کفر برگردانند در صورتی که خدای عز و جل شیطان را بر تو مسلط نساخته است ای محمد بن علی! نمی خواهی آنچه را از پدرت در باره تو شنیده ام به تو بگویم؟ عرضه داشت: چرا، فرمود: شنیدم پدرت روز جنگ بصره (جنگ جمل) می فرمود: کسی که می خواهد در دنیا و آخرت به من نیکی کند، باید به پسر محمد نیکی کند. ای محمد بن علی! اگر بخواهم به تو خیر دهم از زمانی که نطفه ای بودی در پشت پدرت خبر می دهم. ای محمد بن علی! نمی دانی که حسین بن علی علیه السلام بعد از وفات من و بعد از جدائی روحم از پیکرم، امام علیه السلام پس از من است و نزد خدای جل اسمه امامت به نام او در کتاب (لوح محفوظ یا قرآن یا وصیتنامه ثبت است، امامت او از راه وراثت پیغمبر صلی الله علیه و آله که خدای عز و جل آن وراثت را به وراثت از پدر و مادرش هم افزوده می باشد، خدا دانست که شما خانواده بهترین خلق او هستید، لذا محمد صلی الله علیه و آله را از میان شما برگزید و محمد صلی الله علیه و آله علی علیه السلام را انتخاب کرد و علی علیه السلام مرا به امامت برگزید و من حسین علیه السلام را برگزیدم. محمد بن علی علیه السلام عرضه داشت: تو امامی و تو واسطه میان من و محمدی صلی الله علیه و آله، به خدا من دوست داشتم که پیش از آنکه این سخن را از تو بشنوم مرده باشم، همانا در سرم سخنی است که دلخواه نتوانند همه آن را بکشند (آنقدر از فضیلت شما در خاطر دارم که به وصف در نیاید) و ترانه و آهنگ بادها دگرگونش نسازد (یاوه گوئیهای دشمنان عقیده مرا نسبت به شما سست نکند) آنها مانند نوشته سر به مهریست که ورقش مزین و منقوش است، می خواهم اظهارش کنم ولی می بینم کتاب منزل خدا (قرآن) و کتب دیگری که پیغمبران

آورده‌اند، بر من پیشی گرفته‌اند، و آن سخنی است که زبان هر گوینده و دست هر نویسنده از ادای آن عاجز است تا آنجا که قلم‌ها تمام شود و کاغذها سیاه شود و باز هم فضیلت شما به آخر نرسد، خدا نیکوکاران را چنین جزا می‌دهد و هیچ نیروئی جز از خدا نیست. حسین (علیه السلام) از همه ما داناتر و از لحاظ خویشتن‌داری سنگین‌تر و از جهت قرابت بر رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نزدیکتر است او پیش از خلقتش فقیه بوده (یعنی خدا روحش را پیش از تعلق به بدن عالم و بلکه معلم ملائکه ساخت) و پیش از آنکه زبان باز کند وحی خدا را خوانده است و اگر خدا در شخص دیگری خیری می‌دانست، محمد (صلی الله علیه و آله) را بر نمی‌گزید، پس چون خدا محمد (صلی الله علیه و آله) را برگزید، و محمد (صلی الله علیه و آله) علی (علیه السلام) را (به فرمان خدا) انتخاب کرد و علی (علیه السلام) شما را به امامت برگزید و شما حسین (علیه السلام) را، ما تسلیم شدیم و رضا دادیم، کیست که به غیر آن رضا دهد؟ و کیست جز او که در کارهای مشکل خویش تسلیمش شویم؟! ۱۴۰۰

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ سَهْلِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْجَهْمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) يَقُولُ لَمَّا احْتَضَرَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ لِلْحُسَيْنِ يَا أَخِي إِنِّي أَوْصِيكَ بِوَصِيَّةٍ فَاحْفَظْهَا فَإِذَا أَنَا مِتُّ فَهَيِّئْ لِي ثَمَّ وَجْهِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) لِأُحَدِّثَ بِهِ عَهْدًا ثَمَّ اصْرِفْنِي إِلَى أُمِّي فَاطِمَةَ (عَلَيْهَا السَّلَامُ) ثُمَّ رَدَّنِي فَادْفِنْنِي بِالْبَقِيعِ وَاعْلَمْ أَنَّهُ سَيُصِيبُنِي مِنَ الْحَمِيرَاءِ مَا يَعْلَمُ النَّاسُ مِنْ صَنِيعِهَا وَ عَدَاوَتِهَا لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) وَ عَدَاوَتِهَا لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَلَمَّا قُبِضَ الْحَسَنُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) وَ وُضِعَ عَلَى سَرِيرِهِ فَانْطَلَقُوا بِهِ إِلَى مُصَلَّى رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) الَّذِي كَانَ يُصَلِّي فِيهِ عَلَى الْجَنَائِزِ فَصَلَّى عَلَى الْحَسَنِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فَلَمَّا أَنْ صَلَّى عَلَيْهِ حُمِلَ فَأُدْخِلَ الْمَسْجِدَ

فَلَمَّا أُوقِفَ عَلَى قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بَلَغَ عَائِشَةَ الْخَبْرَ وَ قِيلَ لَهَا إِنَّهُمْ قَدْ أَقْبَلُوا
 بِالْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ لِيُدْفَنَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَخَرَجَتْ مُبَادِرَةً عَلَى بَعْلِ بِسْرَجٍ
 فَكَانَتْ أُولَى امْرَأَةٍ رَكِبَتْ فِي الْإِسْلَامِ سَرَجًا فَوَقَفَتْ وَ قَالَتْ نَحُوا ابْنَكُمْ عَنْ بَيْتِي
 فَإِنَّهُ لَا يُدْفَنُ فِيهِ شَيْءٌ وَ لَا يَهْتَكُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حِجَابُهُ فَقَالَ لَهَا الْحُسَيْنُ
 بْنُ عَلِيٍّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا قَدِيمًا هَتَكَتِ أَنْتِ وَ أَبُوكَ حِجَابَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
 وَ أَدْخَلْتِ بَيْتَهُ مَنْ لَا يُحِبُّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قُرْبَهُ وَ إِنَّ اللَّهَ سَائِلُكَ عَنْ ذَلِكَ يَا
 عَائِشَةُ إِنَّ أَخِي أَمَرَنِي أَنْ أُقْرَبَهُ مِنْ أَبِيهِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِيُحَدِّثَ بِهِ عَهْدًا وَ اعْلَمِي
 أَنَّ أَخِي أَعْلَمُ النَّاسِ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ ﷺ وَ أَعْلَمُ بِتَأْوِيلِ كِتَابِهِ مَنْ أَنْ يَهْتَكَ عَلَى
 رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سِتْرَهُ لِأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَقُولُ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا
 بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ ﴾ وَ قَدْ أَدْخَلْتِ أَنْتِ بَيْتَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الرِّجَالَ بِغَيْرِ
 إِذْنِهِ وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ
 النَّبِيِّ ﴾ وَ لَعَمْرِي لَقَدْ ضَرَبْتِ أَنْتِ لِأَبِيكَ وَ فَارُوقِهِ عِنْدَ أُذُنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
 الْمَعَاوِلَ وَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أُولَئِكَ
 الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى ﴾ وَ لَعَمْرِي لَقَدْ أَدْخَلَ أَبُوكَ وَ فَارُوقُهُ عَلَى رَسُولِ
 اللَّهِ ﷺ بِقُرْبِهِمَا مِنْهُ الْأَذَى وَ مَا رَعِيَا مِنْ حَقِّهِ مَا أَمَرَهُمَا اللَّهُ بِهِ عَلَى لِسَانِ
 رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَمْوَاتًا مَا حَرَّمَ مِنْهُمْ أَحْيَاءَ وَ تَالَلَّهِ يَا
 عَائِشَةُ لَوْ كَانَ هَذَا الَّذِي كَرِهْتِيهِ مِنْ دَفْنِ الْحَسَنِ عِنْدَ أَبِيهِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ جَائِزًا
 فِيمَا بَيْنَنَا وَ بَيْنَ اللَّهِ لَعَلِمْتِ أَنَّهُ سَيُدْفَنُ وَ إِنْ رَغِمَ مَعْطُسُكَ قَالَ ثُمَّ تَكَلَّمَ مُحَمَّدٌ
 بْنُ الْحَنَفِيَّةِ وَ قَالَ يَا عَائِشَةُ يَوْمًا عَلَى بَعْلِ وَ يَوْمًا عَلَى جَمَلٍ فَمَا تَمْلِكِينَ نَفْسَكَ وَ

لَا تَمْلِكِينَ الْأَرْضَ عَدَاوَةَ لِبَنِي هَاشِمٍ قَالَ فَأَقْبَلَتْ عَلَيْهِ فَقَالَتْ يَا ابْنَ الْحَنَفِيَّةِ هَؤُلَاءِ الْفَوَاطِمُ يَتَكَلَّمُونَ فَمَا كَلَامُكَ فَقَالَ لَهَا الْحُسَيْنُ عليه السلام وَ أَنَّى تُبْعِدِينَ مُحَمَّدًا مِنَ الْفَوَاطِمِ فَوَ اللَّهُ لَقَدْ وَلَدْتُهُ ثَلَاثُ فَوَاطِمٍ فَاطِمَةُ بِنْتُ عِمْرَانَ بْنِ عَائِدِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ مَخْرُومٍ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَسَدِ بْنِ هَاشِمٍ وَ فَاطِمَةُ بِنْتُ زَائِدَةَ بْنِ الْأَصَمِّ ابْنِ رَوَاحَةَ بْنِ حُجْرٍ بْنِ عَبْدِ مَعِيصِ بْنِ عَامِرٍ قَالَ فَقَالَتْ عَائِشَةُ لِلْحُسَيْنِ عليه السلام نَحْوًا ابْنَكُمْ وَ اذْهَبُوا بِهِ فَإِنَّكُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ قَالَ فَمَضَى الْحُسَيْنُ عليه السلام إِلَى قَبْرِ أُمِّهِ ثُمَّ أَخْرَجَهُ فَدَفَنَهُ بِالْبَقِيعِ.

محمد بن مسلم گوید شنیدم امام باقر عليه السلام می فرمود: چون حسن بن علی عليه السلام به حالت احتضار درآمد، به حسین عليه السلام فرمود، برادرم! به تو وصیتی می کنم، آن را حفظ کن، چون من مردم، جنازه ام را آماده دفن کن سپس مرا به سوی رسول خدا صلى الله عليه وآله بر تا با او تجدید عهدی کنم، آنگاه مرا به جانب مادرم فاطمه عليها السلام برگردان، سپس مرا ببر و در بقیع دفن کن و بدان که از طرف حمیرا، (عایشه) که مردم از زشتکاری و دشمنی او با خدا و پیغمبر صلى الله عليه وآله و ما خاندان آگاهند، مصیبتی به من می رسد، پس چون امام حسن عليه السلام وفات کرد و روی تابوتش گذاردند، او را به محلی که پیغمبر صلى الله عليه وآله بر جنازه ها نماز می خواند بردند، امام حسین عليه السلام بر جنازه نماز گذارد و چون نمازش تمام شد داخل مسجدش بردند، چون بر سر قبر رسول خدا صلى الله عليه وآله نگهش داشتند، به عایشه خبر بردند و به او گفتند، بنی هاشم جنازه حسن بن علی عليه السلام را آورده اند تا در کنار رسول خدا صلى الله عليه وآله دفن کنند، عایشه بر استری زین کرده نشست و شتافت او نخستین زنی بود که از دوران اسلام بر زین نشست آمد و ایستاد و گفت: فرزند خود را از خانه من بیرون برید، که نباید در اینجا چیزی دفن شود و حجاب پیغمبر صلى الله عليه وآله دریده شود. حسین بن علی عليه السلام فرمود: تو و پدرت از پیش

حجاب پیغمبر ﷺ را دریدید و تو در خانه پیغمبر ﷺ کسی را در آوردی که دوست نداشت نزدیک او باشد (مقصود ابو بکر و عمر است) و خدا از این کار، از تو باز خواست می‌کند. همانا برادرم به من امر کرد که جنازه‌اش را نزدیک پدرش رسول خدا ﷺ برم تا با او تجدید عهد کند، و بدان که برادر من از همه مردم به خدا و رسولش و معنی قرآن داناتر بود و نیز او داناتر از این بود که پرده رسول خدا ﷺ را پاره کند، زیرا خدای تبارک و تعالی می‌فرماید ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ﴾^{۱۴۰۱} ای کسانی که ایمان آورده‌اید، تا به شما اجازه نداده‌اند به خانه پیغمبر وارد نشوید و تو بدون اجازه پیغمبر، مردانی را به خانه او راه دادی. خدای عز و جل فرماید ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ﴾^{۱۴۰۲} ای کسانی که ایمان آورده‌اید. آواز خود را از آواز پیغمبر بلندتر نکنید در صورتی که به جان خودم سوگند که تو بخاطر پدرت و فاروقش (عمر) بغل گوش پیغمبر ﷺ کلنگ‌ها زدی با آنکه خدای عز و جل فرماید ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَعْضُونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى﴾^{۱۴۰۳} کسانی که نزد رسول خدا ﷺ صدای خود را فرو می‌کشند، آنهایند که خدا دل‌هایشان را به تقوی آزمایش کرده است به جان خودم که پدرت و فاروقش به سبب نزدیک کردن خودشان را پیغمبر ﷺ او را آزار دادند و آن حقی را که خدا با زبان پیغمبرش به آنها امر کرده بود، رعایت نکردند، زیرا خدا مقرر فرموده که آنچه نسبت به مؤمنین در حال زنده بودنشان حرام است در حال مرده بودن آنها هم حرامست، به خدا ای عایشه! اگر دفن کردن حسن (علیه السلام) نزد پدرش رسول خدا ﷺ که تو آن را نمی‌خواهی، از نظر ما خدا آن را جایز کرده بود،

۱۴۰۱. الاحزاب آیه ۵۳

۱۴۰۲. الحجرات آیه ۲

۱۴۰۳. الحجرات آیه ۳

می فهمیدی که او به رغم مخالفت تو در آنجا دفن می شد (ولی افسوس که کلنگ زدن نزد گوش پیغمبر ﷺ از نظر ما جایز نیست) سپس محمد بن حنفیه رشته سخن به دست گرفت و فرمود: ای عایشه! یک روز بر استر می نشینی و یک روز (در جنگ جمل) بر شتر می نشینی؟! تو به علت دشمنی و عداوتی که با بنی هاشم داری، نه مالک نفس خودت هستی و نه در زمین قرار می گیری، (در صورتی که خدا می فرماید ﴿إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ﴾^{۱۴۰۴} نفس به بدی فرمان می دهد و به زنان پیغمبر می فرماید ﴿وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى﴾^{۱۴۰۵} عایشه رو به او کرد و گفت: پسر حنفیه! اینها فرزندان فاطمه اند که سخن می گویند، دیگر تو چه می گوئی؟! حسین علیه السلام به او فرمود: محمد را از بنی فاطمه به کجا دور می کنی، به خدا که او زاده سه فاطمه است، فاطمه دختر عمران بن عائد بن عمرو بن مخزوم (مادر ابو طالب علیه السلام)، فاطمه بنت اسد بن هاشم (مادر امیر المؤمنین علیه السلام)، فاطمه دختر زائده بن اصم بن رواحه بن حجر بن عبد معیص بن عامر (مادر عبد المطلب علیه السلام) عایشه به امام حسین علیه السلام گفت: پسر خود را دور کنید و ببریدش که شما مردمی دشمنی خواهید، پس حسین علیه السلام به جانب قبر مادرش رفت و جنازه او را بیرون آورد و در بقیع دفن کرد. ^{۱۴۰۶}

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنِ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: لَمَّا حَضَرَ الْحُسَيْنَ علیه السلام مَا حَضَرَهُ دَفَعَ وَصِيَّتَهُ إِلَى ابْنَتِهِ فَاطِمَةَ ظَاهِرَةً فِي كِتَابٍ مُدْرَجٍ فَلَمَّا أَنْ كَانَ مِنْ أَمْرِ

۱۴۰۴. یوسف آیه ۵۳

۱۴۰۵. الاحزاب آیه ۳۳

۱۴۰۶. الکافی ج ۱ ص ۳۰۳ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ح ۳

الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا كَانَ دَفَعَتْ ذَلِكَ إِلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قُلْتُ لَهُ فَمَا فِيهِ
يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَقَالَ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ وَوَلَدَ آدَمَ مُنْذُ كَانَتْ الدُّنْيَا إِلَى أَنْ تَفْنَى.

ابی جارود گوید: امام باقر علیه السلام فرمود: چون هنگام شهادت امام حسین علیه السلام فرا رسید، وصیتش را که در کتابی پیچیده بود، در حضور مردم، به فاطمه داد، پس چون امر شهادت حسین علیه السلام بدان جا که مقدر بود رسید، فاطمه آن وصیت را به علی بن الحسین علیه السلام داد، عرضه داشتیم: خدایت رحمت کند، در آن وصیت چه بود؟ فرمود: آنچه فرزندان آدم از ابتدای دنیا تا به آخر رسیدن آن احتیاج دارند. ۱۴۰۷

وَ فِي نُسْخَةِ الصَّفْوَانِيِّ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَنَّانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ
فُلَيْحِ بْنِ أَبِي بَكْرِ الشَّيْبَانِيِّ قَالَ: وَ اللَّهُ إِنِّي لَجَالِسٌ عِنْدَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ عِنْدَهُ
وَلَدُهُ إِذْ جَاءَهُ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام
فَخَلَا بِهِ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَخْبَرَنِي أَنِّي سَأَدْرِكُ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ يُقَالُ لَهُ
مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ يُكْنَى أَبُو جَعْفَرٍ فَإِذَا أَدْرَكْتَهُ فَأَقْرِنُهُ مِنِّي السَّلَامَ قَالَ وَ مَضَى جَابِرٌ
وَ رَجَعَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام فَجَلَسَ مَعَ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ علیه السلام وَ إِخْوَتِهِ فَلَمَّا صَلَّى
الْمَغْرِبَ قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ لِأَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام أَيُّ شَيْءٍ قَالَ لَكَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ
الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّكَ سَتَدْرِكُ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ بَيْتِي اسْمُهُ
مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ يُكْنَى أَبُو جَعْفَرٍ فَأَقْرِنُهُ مِنِّي السَّلَامَ فَقَالَ لَهُ أَبُوهُ هِنِيئًا لَكَ يَا بُنَيَّ مَا

خَصَّكَ اللَّهُ بِهِ مِنْ رَسُولِهِ مِنْ بَيْنِ أَهْلِ بَيْتِكَ لَا تُطْلِعُ إِخْوَتَكَ عَلَى هَذَا ﴿فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا﴾^{۱۴۰۸} كَمَا كَادُوا إِخْوَةَ يُوسُفَ لِيُوسِفَ عليه السلام.

شیبانی گوید: به خدا که من در خدمت علی بن الحسین علیه السلام بودم و فرزندانش هم حضور داشتند که جابر ابن عبد الله انصاری خدمت آن حضرت رسید و سلام کرد، سپس دست ابی جعفر علیه السلام (امام باقر علیه السلام) را گرفت و با او خلوت کرد و عرضه داشت: همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله به من خبر داد که من مردی از اهل بیت او را که نامش محمد بن علی علیه السلام و کنیه اش ابا جعفر است درک می‌کنم، و فرمود: چون خدمتش رسیدی، او را از جانب من سلام برسان، شیبانی گوید: جابر برفت و ابو جعفر علیه السلام آمد و نزد پدرش علی بن الحسین علیه السلام با برادرانش نشست، و چون نماز مغرب را گزارد، علی بن الحسین علیه السلام به ابی جعفر علیه السلام فرمود: جابر بن عبد الله انصاری به تو چه گفت؟ جواب داد: او گفت: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: تو مردی از اهل بیت مرا که نامش محمد بن علی علیه السلام و کنیه اش ابا جعفر علیه السلام است درک می‌کنی، سلام مرا به او برسان. پدرش به او فرمود: پسر جانم! امتیاز و خصوصیتی را که خدا توسط پیغمبرش از میان اهل بیتش تنها به تو داده بر تو گوارا باد. برادرانت را از این مطلب آگاه مکن، مبدا در باره تو مکرری اندیشند، چنان که برادران یوسف علیه السلام برای یوسف علیه السلام اندیشیدند. ^{۱۴۰۹}

أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ أَبِي الْقَاسِمِ الْكُوفِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الْبَلَادِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: لَمَّا حَضَرَ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ علیه السلام الْوَفَاةَ

۱۴۰۸. یوسف آیه ۵

۱۴۰۹. الکافی ج ۱ ص ۳۰۵ باب الإشارة و النص علی بن الحسین صلوات الله علیهما ح ۵

قَبْلَ ذَلِكَ أَخْرَجَ سَفْطاً أَوْ صُنْدُوقاً عِنْدَهُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ احْمِلْ هَذَا الصُّنْدُوقَ قَالَ فَحَمَلَ بَيْنَ أَرْبَعَةٍ فَلَمَّا تُوْفِيَّ جَاءَ إِخْوَتُهُ يَدْعُونَ مَا فِي الصُّنْدُوقِ فَقَالُوا أَعْطِنَا نَصِيبَنَا فِي الصُّنْدُوقِ فَقَالَ وَاللَّهِ مَا لَكُمْ فِيهِ شَيْءٌ وَ لَوْ كَانَ لَكُمْ فِيهِ شَيْءٌ مَا دَفَعَهُ إِلَيَّ وَ كَانَ فِي الصُّنْدُوقِ سِلَاحُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ كُتِبَهُ.

امام باقر علیه السلام فرمود: پیش از آنکه وفات علی بن الحسین علیه السلام فرا رسد، زنبیلی یا صندوقی را که نزد او بود، بیرون آورد و فرمود: ای محمد! این صندوق را ببر، پس آن را در میان چهار تن (که چهار طرفش را گرفته بودند) بردند، چون آن حضرت وفات کرد، برادران امام باقر علیه السلام آمدند و ادعا کردند که از آنچه در میان صندوق بود، بهره ما را بده. فرمود: به خدا که از بهره شما چیزی در آن نبود، اگر از بهره شما چیزی در آن می‌بود، پدرم آن را به من نمی‌داد، در آن صندوق سلاح و کتب رسول خدا صلی الله علیه و آله بود (که از علائم و مختصات امام علیه السلام است).^{۱۴۱۰}

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُمَانَ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ قَالَ: نَظَرَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام يَمْشِي فَقَالَ تَرَى هَذَا هَذَا مِنَ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿ وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَيْمَةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴾

ابی الصباح گوید: امام باقر علیه السلام به حضرت صادق علیه السلام نگاه کرد که راه می‌رفت، فرمود: این را می‌بینی؟ این از کسانی است که خدای عز و جل فرماید ﴿ وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَيْمَةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴾^{۱۴۱۱} ما

۱۴۱۰. الکافی ج ۱ ص ۳۰۵ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ ح ۱

۱۴۱۱. القصص آیه ۵

می‌خواهیم بر آن کسان که در زمین ناتوان شمرده شده‌اند منت نهیم و پیشوایشان سازیم و وارث زمینشان کنیم^{۱۴۱۲}

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْمُثَنَّى عَنْ سَدِيدِ الصَّيْرَفِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ مِنْ سَعَادَةِ الرَّجُلِ أَنْ يَكُونَ لَهُ الْوَلَدُ يَعْرِفُ فِيهِ شَبَهَ خَلْقِهِ وَ خُلُقِهِ وَ شَمَائِلِهِ وَ إِنِّي لَأَعْرِفُ مِنْ ابْنِي هَذَا شَبَهَ خَلْقِي وَ خُلُقِي وَ شَمَائِلِي يَعْنِي أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام.

شنیدم امام باقر عليه السلام می‌فرمود: از جمله سعادت مرد اینست که او را فرزندی باشد که شباهتی از خلقت و اخلاق و شمائلش در او درک شود و من شباهت خلقت و اخلاق و شمائلم را از این پسر می‌شناسم یعنی امام صادق عليه السلام درک می‌کنم.^{۱۴۱۳}

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ طَاهِرٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَأَقْبَلَ جَعْفَرٌ عليه السلام فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام هَذَا خَيْرُ الْبَرِيَّةِ أَوْ خَيْرٌ.

طاهر گوید: خدمت امام باقر عليه السلام بودم که جعفر عليه السلام آمد، آن حضرت فرمود: این بهترین مردمست (پیداست که در این جمله خود آن حضرت از کلمه مردم مستثنی است).^{۱۴۱۴}

۱۴۱۲. الکافی ج ۱ ص ۳۰۶ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا ح ۱

۱۴۱۳. الکافی ج ۱ ص ۳۰۶ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا ح ۳

۱۴۱۴. الکافی ج ۱ ص ۳۰۶ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا ح ۴

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ
عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: سِئِلَ عَنِ الْقَائِمِ عليه السلام فَضَرَبَ
بِيَدِهِ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ هَذَا وَ اللَّهِ قَائِمُ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَالَ عَنبَسَةُ فَلَمَّا
قُبِضَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَأَخْبَرْتُهُ بِذَلِكَ فَقَالَ صَدَقَ
جَابِرٌ ثُمَّ قَالَ لَعَلَّكُمْ تَرَوْنَ أَنْ لَيْسَ كُلُّ إِمَامٍ هُوَ الْقَائِمَ بَعْدَ الْإِمَامِ الَّذِي كَانَ قَبْلَهُ.

جابر بن یزید: از امام باقر عليه السلام راجع به قائم (به امر خدا یعنی امام) سؤال شد،
حضرت دست خود را به امام صادق عليه السلام زد و فرمود: به خدا که این قائم آل
محمد عليه السلام است، عنبسه گوید: چون امام باقر عليه السلام وفات کرد، خدمت امام صادق عليه السلام
رسیدم و این خبر را به او دادم، فرمود: جابر راست گفته است، سپس فرمود: شاید
شما عقیده ندارید که هر امامی بعد از امام پیشینش قائم (به امر خدا) است؟^{۱۴۱۵}

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ
الْأَعْلَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ أَبِي اسْتَوْدَعَنِي مَا هُنَاكَ فَلَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ
قَالَ ادْعُ لِي شُهوداً فَدَعَوْتُ لَهُ أَرْبَعَةً مِنْ قُرَيْشٍ فِيهِمْ نَافِعُ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ
فَقَالَ اكْتُبْ هَذَا مَا أَوْصَى بِهِ يَعْقُوبُ بَنِيهِ ﴿يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمْ الدِّينَ فَلَا
تَمُوتُنَّ إِلَّا وَ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ وَ أَوْصَى مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ إِلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ أَمْرَهُ
أَنْ يُكْفِنَهُ فِي بُرْدِهِ الَّذِي كَانَ يُصَلِّي فِيهِ الْجُمُعَةَ وَ أَنْ يُعَمِّمَهُ بِعِمَامَتِهِ وَ أَنْ يُرْبِعَ
قَبْرَهُ وَ يَرْفَعَهُ أَرْبَعَ أَصَابِعَ وَ أَنْ يَحُلَّ عَنْهُ أَطْمَارُهُ عِنْدَ دَفْنِهِ ثُمَّ قَالَ لِلشُّهُودِ انصَرِفُوا

۱۴۱۵. الكافي ج ۱ ص ۳۰۷ بابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ
صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا ح ۷

رَحِمَكُمُ اللَّهُ فَقُلْتُ لَهُ يَا أَبَتِ بَعْدَ مَا انْصَرَفُوا مَا كَانَ فِي هَذَا بَأْسٌ تَشْهَدَ عَلَيْهِ فَقَالَ
يَا بُنَيَّ كَرِهْتُ أَنْ تُغْلَبَ وَأَنْ يُقَالَ إِنَّهُ لَمْ يُوصَ إِلَيْهِ فَأَرَدْتُ أَنْ تَكُونَ لَكَ الْحُجَّةُ. ۸۱۰

عبد الاعلی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: پدرم آنچه در آنجا بود (از کتب و... و نشانه‌های امامت) به من سپرد و چون وفاتش نزدیک شد، فرمود: گواهانی نزد من آور، من چهار تن از قریش را که نافع غلام عبد الله بن عمر در میان آنها بود حاضر کردم، پس فرمود بنویس: اینست آنچه یعقوب به پسرانش وصیت کرد. ﴿يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾^{۱۴۱۶} پسرانم! خدا برای شما این دین را برگزید، پس نمیرید جز اینکه مسلمان باشید و محمد بن علی به جعفر بن محمد وصیت کرد و به او امر فرمود که او را در بردی که نماز جمعه را با آن می‌خواند کفن پوشد، و با عمامه خودش او را عمامه پوشد و قبرش را چهار گوش سازد و به مقدار چهار انگشت بالا آورد و هنگام دفن بندهای کفن او را بگشاید: سپس به گواهان فرمود: برگردید خدا شما را رحمت کند بعد از آنکه رفتند گفتم: ای پدر! در این وصیت چه احتیاجی به گواه گرفتن بود؟ فرمود: پسر جانم! نخواستم که تو (در امر امامت یا کارهای وصیت) مغلوب باشی و مردم بگویند به او وصیت نکرده است، خواستم که تو حجت و دلیل داشته باشی.^{۱۴۱۷}

أَحْمَدُ بْنُ مَهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْقَلَاءِ عَنِ الْفَيْضِ بْنِ الْمُحْتَارِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام خُذْ بِيَدِي مِنَ النَّارِ مَنْ لَنَا بَعْدَكَ فَدَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو إِبْرَاهِيمَ عليه السلام وَهُوَ يَوْمِئِذٍ غُلَامٌ فَقَالَ هَذَا صَاحِبُكُمْ فَتَمَسَّكَ بِهِ

۱۴۱۶. البقرة آية ۱۳۲

۱۴۱۷. الكافي ج ۱ ص ۳۰۷ بابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ ح ۸

فیض بن مختار گوید: به امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: مرا از آتش دوزخ دستگیر، ما بعد از شما که را داریم؟ پس ابو ابراهیم علیه السلام بر آن حضرت وارد شد و او در آن روز کودک بود، امام علیه السلام (در حالی که به موسی بن جعفر علیه السلام اشاره می‌کرد فرمود: اینست صاحب شما، دامنش را بگیر. ۱۴۱۸

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ ثُبَيْتٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ أَسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي رَزَقَ أَبَاكَ مِنْكَ هَذِهِ الْمَنْزِلَةَ أَنْ يَرْزُقَكَ مِنْ عِقْبِكَ قَبْلَ الْمَمَاتِ مِثْلَهَا فَقَالَ قَدْ فَعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ قَالَ قُلْتُ مَنْ هُوَ جُعِلْتُ فِدَاكَ فَأَشَارَ إِلَى الْعَبْدِ الصَّالِحِ وَهُوَ رَاقِدٌ فَقَالَ هَذَا الرَّاقِدُ وَهُوَ غُلَامٌ.

معاذ بن کثیر گوید: به امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: از خدائی که این مقام را به شما روزی کرده می‌خواهم که تا پیش از وفات شما مانند آن را به نسل شما هم روزی کند. فرمود: خدا این کار را کرده است عرضه داشتم: قربانت گردم، او کیست؟ اشاره به عبد الصالح کرد که خوابیده بود و فرمود: این خوابیده و او در آن زمان کودک بود. ۱۴۱۹

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَلِيٍّ الْأَرْجَانِيُّ الْفَارِسِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ قَالَ: سَأَلْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ فِي السَّنَةِ الَّتِي أَخَذَ فِيهَا أَبُو الْحَسَنِ الْمَاضِي عليه السلام فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ هَذَا الرَّجُلَ قَدْ صَارَ فِي يَدِ هَذَا وَ مَا نَدْرِي إِلَى مَا يَصِيرُ فَهَلْ بَلَغَكَ عَنْهُ فِي أَحَدٍ مِنْ وُلْدِهِ شَيْءٌ فَقَالَ لِي مَا ظَنَنْتُ أَنْ

۱۴۱۸. الكافي ج ۱ ص ۳۰۷ بابُ الإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ح ۱

۱۴۱۹. الكافي ج ۱ ص ۳۰۸ بابُ الإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ح ۲

أَحَدًا يَسْأَلُنِي عَنْ هَذِهِ الْمَسْأَلَةِ دَخَلْتُ عَلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ فِي مَنْزِلِهِ فَإِذَا هُوَ فِي بَيْتٍ كَذَا فِي دَارِهِ فِي مَسْجِدٍ لَهُ وَهُوَ يَدْعُو وَ عَلَى يَمِينِهِ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ (عليه السلام) يُؤْمِنُ عَلَى دُعَايِهِ فَقُلْتُ لَهُ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ قَدْ عَرَفْتَ انْقِطَاعِي إِلَيْكَ وَ خِدْمَتِي لَكَ فَمَنْ وَلِيُّ النَّاسِ بَعْدَكَ فَقَالَ إِنَّ مُوسَى قَدْ لَبَسَ الدَّرْعَ وَ سَاوَى عَلَيْهِ فَقُلْتُ لَهُ لَا أَحْتَاجُ بَعْدَ هَذَا إِلَى شَيْءٍ.

ابن حجاج گوید: در سالی که ابو الحسن ماضی (عليه السلام) (امام هفتم) را گرفتند، به عبد الرحمن گفتم: این مرد (امام کاظم (عليه السلام)) بدست این مرد (هارون) افتاد و نمی دانم عاقبت کارش به کجا انجامد آیا نسبت به یکی از اولادش بتو خبری رسیده است؟ به من گفت: من گمان نمی کردم کسی این مسأله را از من بپرسد، من به منزل جعفر بن محمد (عليه السلام) رفتم، او در فلان اتاق خانه در محل نمازش بود و دعا می کرد و موسی بن جعفر (عليه السلام) طرف راستش بود و آمین می گفت، به حضرت عرضه داشتم: خدا مرا قربانت کند می دانید که من تنها به شما گرویده ام و در خدمت شما بوده ام، بفرمائید صاحب اختیار مردم بعد از شما کیست؟ فرمود: موسی (عليه السلام) آن زره را پوشید و به قامتش راست آمد، به حضرت عرضه داشتم: بعد از این دیگر به چیزی احتیاج ندارم (همین سخن مرا کافیت). ۱۴۲۰

أَحْمَدُ بْنُ مَهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُوسَى الصَّيْقَلِيِّ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فَدَخَلَ أَبُو إِبْرَاهِيمَ (عليه السلام) وَ هُوَ غُلَامٌ فَقَالَ اسْتَوْصِ بِهِ وَ ضَعْ أَمْرَهُ عِنْدَ مَنْ تَتَّقَى بِهِ مِنْ أَصْحَابِكَ.

مفضل بن عمر گوید: خدمت امام صادق علیه السلام بودم که ابو ابراهیم علیه السلام (موسی بن جعفر علیه السلام) وارد شد و او جوانی بود. امام علیه السلام فرمود وصیت مرا در باره این ببذیر (و بدان که او امام است) و امر امامت را با هر کدام از اصحابت که مورد اطمینانست در میان گذار. ۱۴۲۱

أَحْمَدُ بْنُ مَهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ يَعْقُوبَ بْنِ جَعْفَرِ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي يَوْمًا فَسَأَلَهُ عَلِيُّ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ فَقَالَ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِلَى مَنْ نَفَّزَ وَ يَفْزَعُ النَّاسُ بَعْدَكَ فَقَالَ إِلَى صَاحِبِ الثَّوْبَيْنِ الْأَصْفَرَيْنِ وَ الْغَدِيرَتَيْنِ يَعْنِي الذُّوَابَتَيْنِ وَ هُوَ الطَّالِعُ عَلَيْكَ مِنْ هَذَا الْبَابِ يَفْتَحُ الْبَابَيْنِ بِيَدِهِ جَمِيعًا فَمَا لَبِثْنَا أَنْ طَلَعَتْ عَلَيْنَا كَفَّانِ آخِذَةً بِالْبَابَيْنِ فَفَتَحَهُمَا ثُمَّ دَخَلَ عَلَيْنَا أَبُو إِبْرَاهِيمَ.

اسحاق بن جعفر گوید: روزی خدمت پدرم بودم که علی بن عمر بن علی از پدرم پرسید و گفت: قربانت گردم، ما و مردم، بعد از شما به که پناه بریم؟ فرمود: به کسی که دو جامه زرد پوشیده و دو گیسو دارد و اکنون از این در بر تو در آید و هر دو لنگه در را با دو دست خود باز کند، چیزی نگذشت که دیدیم دو دست که دو لنگه در را گرفته و آنها را گشود، ظاهر گشت، سپس ابو ابراهیم علیه السلام بر ما وارد شد. ۱۴۲۲

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: قَالَ لَهُ مَنْصُورُ بْنُ حَازِمٍ بَأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي إِنَّ الْأَنْفُسَ يُغْدَى عَلَيْهَا وَ يُرَاحُ فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ فَمَنْ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام إِذَا كَانَ ذَلِكَ فَهُوَ

۱۴۲۱. الكافي ج ۱ ص ۳۰۸ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ح ۴

۱۴۲۲. الكافي ج ۱ ص ۳۰۸ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ح ۵

صَاحِبُكُمْ وَ ضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى مَنْكَبِ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام الْأَيْمَنِ فِي مَا أَعْلَمُ وَ هُوَ
يَوْمَئِذٍ خَمَاسِيٌّ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ جَالِسٌ مَعَنَا. ۸۱۴

صفوان جمال گوید: منصور بن حازم به امام صادق عليه السلام عرض کرد: پدر و مادرم به قربانت مرگ در هر صبح و شام به سراغ جانها می آید، اگر چنین شد، امام کیست؟ حضرت صادق عليه السلام فرمود: اگر چنین شد اینست امام شما و با دست به شانه ابو الحسن عليه السلام که فکر می کنم شانه راست بود و او در آن وقت پنج ساله بود [قدش پنج وجب بود] و عبد الله بن جعفر (افطح امام طایفه فطحیه) با ما در آن مجلس نشسته بود (با وجود آنکه از پدرش چنین سخنی شنید، بعد از وفات پدر مخالفت کرد و دعوی امامت نمود). ۱۴۲۳

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ
عَنْ عَيْسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنْ كَانَ كَوْنٌ وَ لَا أَرَانِي اللَّهَ ذَلِكَ فَبِمَنْ أَنْتُمْ قَالَ فَأَوْمَأَ إِلَيَّ
ابْنِهِ مُوسَى عليه السلام قُلْتُ فَإِنْ حَدَّثَ بِمُوسَى حَدَّثَ فَبِمَنْ أَنْتُمْ قَالَ بَوْلَدِهِ قُلْتُ فَإِنْ
حَدَّثَ بَوْلَدِهِ حَدَّثَ وَ تَرَكَ أَخًا كَبِيرًا وَ ابْنًا صَغِيرًا فَبِمَنْ أَنْتُمْ قَالَ بَوْلَدِهِ ثُمَّ قَالَ
هَكَذَا أَبَدًا قُلْتُ فَإِنْ لَمْ أَعْرِفْهُ وَ لَا أَعْرِفُ مَوْضِعَهُ قَالَ تَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَلَّى مَنْ
بَقِيَ مِنْ حُجَجِكَ مِنْ وُلْدِ الْإِمَامِ الْمَاضِي فَإِنَّ ذَلِكَ يُجْزِيكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

عیسی بن عبد الله گوید: به امام صادق عليه السلام عرضه داشتم: اگر پیش آمدی کند که خدا آن را به من نماید (یعنی اگر خدای ناخواسته شما وفات کنید) من به که اقتدا کنم؟ حضرت اشاره به پسرش موسی عليه السلام کرد. عرضه داشتم: اگر برای

موسی (علیه السلام) پیش آمدی کند، به که اقتدا کنم؟ فرمود: به فرزندش، عرضه داشتیم: اگر برای فرزندش پیش آمدی کند و برادر بزرگتر و پسر کوچکتری از خود باقی گذارد، به که اقتدا کنم؟ فرمود: به فرزندش، سپس فرمود: همچنین همیشه عرضه داشتیم: اگر امام (علیه السلام) را نشناختم و جای او را ندانستم چه کنم؟ فرمود: می گوئی خدایا! من پیرو و دوستدار آن حجت زنده تو هستم که از فرزندان امام (علیه السلام) گذشته است، همین تو را کافیت ان شاء الله ۱۴۲۴

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى وَ أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ
الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِثْمِيِّ عَنْ فَيْضِ بْنِ الْمُخْتَارِ فِي
حَدِيثٍ طَوِيلٍ فِي أَمْرِ أَبِي الْحَسَنِ (عليه السلام) حَتَّى قَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) هُوَ صَاحِبُكَ
الَّذِي سَأَلْتَ عَنْهُ فَقُمْ إِلَيْهِ فَاقْرَأْ لَهُ بِحَقِّهِ فَقُمْتُ حَتَّى قَبَلْتُ رَأْسَهُ وَيَدَهُ وَ دَعَوْتُ
اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) أَمَا إِنَّهُ لَمْ يُؤْذَنْ لَنَا فِي أَوَّلِ مِنْكَ قَالَ قُلْتُ
جُعِلَتْ فِدَاكَ فَأَخْبِرْ بِهِ أَحَدًا فَقَالَ نَعَمْ أَهْلَكَ وَ وُلْدَكَ وَ كَانَ مَعِيَ أَهْلِي وَ وُلْدِي وَ
رُفْقَائِي وَ كَانَ يُؤْنَسُ بْنُ ظَبْيَانَ مِنْ رُفْقَائِي فَلَمَّا أَخْبَرْتَهُمْ حَمِدُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ
قَالَ يُؤْنَسُ لَا وَ اللَّهُ حَتَّى أَسْمَعَ ذَلِكَ مِنْهُ وَ كَانَتْ بِهِ عَجَلَةٌ فَخَرَجَ فَاتَّبَعْتُهُ فَلَمَّا
انْتَهَيْتُ إِلَى الْبَابِ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) يَقُولُ لَهُ وَ قَدْ سَبَقَنِي إِلَيْهِ يَا يُؤْنَسُ
الْأَمْرُ كَمَا قَالَ لَكَ فَيْضٌ قَالَ فَقَالَ سَمِعْتُ وَ أَطَعْتُ فَقَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام)
خُذْهُ إِلَيْكَ يَا فَيْضُ.

فیض بن مختار در ضمن حدیثی طولانی که راجع به امر امامت ابو الحسن (علیه السلام) است به اینجا می رسد که امام صادق (علیه السلام) با او فرمود: اینست همان

صاحب اختیار تو که در باره او پرسیدی، نزد او برو و به حقش اعتراف کن، من برخاستم و سر و دستش بوسه دادم و به درگاه خدای عز و جل برای او دعا کردم. امام صادق علیه السلام فرمود: آگاه باش که خدا اظهار این مطلب را به کسی پیش از تو به ما اجازه نفرموده است، عرضه داشتم: قربانت گردم، من به دیگری این خبر را باز گویم؟ فرمود: آری، به اهل و اولادت، و در آنجا اهل و اولاد و رفقایم همراه من بودند و یونس بن ظبیان از جمله رفقایم بود، چون من به آنها این خبر گفتم، ایشان خدای عز و جل را شکرگزاری کردند ولی یونس گفت: نه. به خدا، نمی‌پذیرم تا از خود امام بشنوم و عجله هم داشت از نزد ما بیرون رفت و من هم پشت سرش رفتم، وقتی به در خانه حضرت صادق علیه السلام رسیدم، چون یونس پیش از من آنجا رسیده بود، شنیدم حضرت به او می‌فرماید: ای یونس! مطلب چنانست که فیض به تو گفت، یونس گفت: شنیدم و اطاعت کردم، و امام صادق علیه السلام به من فرمود: ای فیض! یونس را همراه خود داشته باش. (زیرا چندان اعتمادی به او نیست). ۱۴۲۵

أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ
عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: دَعَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَوْمًا وَ نَحْنُ عِنْدَهُ
فَقَالَ لَنَا عَلَيْكُمْ بِهَذَا فَهَوَّ وَ اللَّهُ صَاحِبُكُمْ بَعْدِي.

سلیمان بن خالد گوید: روزی امام صادق علیه السلام ابا الحسن علیه السلام را نزد خود خواند و ما هم نزد آن حضرت بودیم، به ما فرمود: ملازم این آقا باشید که او به خدا پس از من صاحب شماست. ۱۴۲۶

۱۴۲۵. الکافی ج ۱ ص ۳۰۹ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ح ۹

۱۴۲۶. الکافی ج ۱ ص ۳۱۰ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ح ۱۲

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ نَعِيمٍ الصَّحَّافِ قَالَ: كُنْتُ أَنَا وَهَشَامُ بْنُ الْحَكَمِ وَ عَلِيُّ بْنُ يَقْطِينٍ بِنِغْدَادَ فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ يَقْطِينٍ كُنْتُ عِنْدَ الْعَبْدِ الصَّالِحِ جَالِسًا فَدَخَلَ عَلَيْهِ ابْنُهُ عَلِيُّ فَقَالَ لِي يَا عَلِيُّ بْنُ يَقْطِينٍ هَذَا عَلِيُّ سَيِّدُ وُلْدِي أَمَا إِنِّي قَدْ نَحَلْتُهُ كُنْيَتِي فَضَرَبَ هَشَامُ بْنُ الْحَكَمِ بِرَاحَتِهِ جَبْهَتَهُ ثُمَّ قَالَ وَيْحَكَ كَيْفَ قُلْتَ فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ يَقْطِينٍ سَمِعْتُ وَ اللَّهُ مِنْهُ كَمَا قُلْتُ فَقَالَ هَشَامُ أَخْبَرَكَ أَنَّ الْأَمْرَ فِيهِ مِنْ بَعْدِهِ.

من و هشام بن حکم و علی بن یقطین در بغداد بودیم، علی بن یقطین گفت: خدمت موسی بن جعفر علیه السلام نشسته بودم که پسرش علی وارد شد، امام علیه السلام فرمود: علی بن یقطین! همین علی سرور اولاد من است، همانا من کنیه خودم را (که ابو الحسن است) به او بخشیده‌ام. هشام کف دست خود را به پیشانیش زد و گفت: وای بر تو چه گفتی؟! ابن یقطین گفت: به خدا همین طور که گفتم از او شنیدم. هشام گفت: با این سخن به تو خبر داده که امر امامت پس از وی به او متعلق است. ^{۱۴۲۷}

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ مَعَاوِيَةَ بْنِ حُكَيْمٍ عَنْ نَعِيمِ الْقَابُوسِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ ابْنِي عَلِيًّا أَكْبَرُ وُلْدِي وَ أَبْرَهُمْ عِنْدِي وَ أَحَبُّهُمْ إِلَيَّ وَ هُوَ يَنْظُرُ مَعِيَ فِي الْجَفْرِ وَ لَمْ يَنْظُرْ فِيهِ إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ وَصِيٌّ نَبِيٍّ.

نعیم قابوسی گوید: موسی بن جعفر علیه السلام فرمود: همانا علی علیه السلام بزرگترین اولاد من است و خوش رفتارترین و محبوب‌ترین آنهاست نزد من، و او با من در جفر می‌نگرد، در صورتی که جز پیغمبر یا وصی پیغمبر در آن نمی‌نگرد. ^{۱۴۲۸}

۱۴۲۷. الکافی ج ۱ ص ۳۱۱ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرَّضَا ح ۱

۱۴۲۸. الکافی ج ۱ ص ۳۱۱ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرَّضَا ح ۲

أَحْمَدُ بْنُ مَهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ وَ إِسْمَاعِيلَ بْنِ
عَبَادِ الْقَصْرِيِّ جَمِيعاً عَنْ دَاوُدَ الرَّقِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي إِبْرَاهِيمَ عليه السلام جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنِّي
قَدْ كَبِرَ سِنِّي فَخُذْ بِيَدِي مِنَ النَّارِ قَالَ فَأَشَارَ إِلَى ابْنِهِ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام فَقَالَ هَذَا
صَاحِبُكُمْ مِنْ بَعْدِي.

داود رقی گوید: به موسی بن جعفر علیه السلام عرضه داشتم: قربانت گردم، من پیر
شده‌ام، مرا از دوزخ رهایی بخش (امام را به من بنما) حضرت با دست اشاره به
پسرش ابو الحسن علیه السلام نمود و فرمود: این پس از من صاحب شماست. ۱۴۲۹

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
عَنِ الْحَسَنِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي
الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَ لَا تَدُلَّنِي إِلَى مَنْ أَخَذَ عَنْهُ دِينِي فَقَالَ هَذَا ابْنِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي
أَخَذَ بِيَدِي فَأَدْخَلَنِي إِلَى قَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَقَالَ يَا بُنَيَّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَ
﴿إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾ وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا قَالَ قَوْلًا وَفِي بِهِ.

اسحاق بن عمار گوید: به موسی بن جعفر علیه السلام عرضه داشتم: مرا به کسی که
دینم را از او بدست آورم رهنمائی فرما، فرمود: همین پسر من علی است، همانا پدرم
دست مرا گرفت و به سوی قبر رسول خدا صلى الله عليه وآله برد و فرمود: پسر عزیزم: خدای عز و
جل فرمود ﴿إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾^{۱۴۳۰} همانا من در زمین خلیفه گذارم و چون

۱۴۲۹. الکافی ج ۱ ص ۳۱۲ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرَّضَا ح ۳

۱۴۳۰. البقرة آية ۳۰

خدا چیزی فرماید به آن وفا کند. (پس هیچ گاه روی زمین خالی از خلیفه و حجت نباشد). ۱۴۳۱

أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ
اللُّؤْلُؤِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَمْرٍو عَنْ دَاوُدَ الرَّقِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عليه السلام إِنِّي
قَدْ كَبِرْتُ سِنِّي وَ دَقَّ عَظْمِي وَ إِنِّي سَأَلْتُ أَبَاكَ فَأَخْبَرَنِي بِكَ فَأَخْبَرَنِي مَنْ بَعْدَكَ
فَقَالَ هَذَا أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام.

داود رقی گوید: به موسی بن جعفر علیه السلام عرضه داشتیم: سن من بالا رفته و
استخوانم به نرمی گرائیده (به مرگ نزدیک شده‌ام من از پدر شما پرسیدم، مرا به شما
ارجاع داد، شما هم مرا از جانشین خود آگاه سازید، فرمود: همین ابوالحسن
الرضا علیه السلام. ۱۴۳۲

أَحْمَدُ بْنُ مَهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ زِيَادِ بْنِ مَرْوَانَ الْقَنْدِيِّ وَ كَانَ مِنْ
الْوَاقِفَةِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي إِبْرَاهِيمَ وَ عِنْدَهُ ابْنُهُ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام فَقَالَ لِي يَا زِيَادُ
هَذَا ابْنِي فَلَانَ كِتَابُهُ كِتَابِي وَ كَلَامُهُ كَلَامِي وَ رَسُولُهُ رَسُولِي وَ مَا قَالَ فَالْقَوْلُ قَوْلُهُ.

زیاد بن مروان قندی که از واقفیه بوده گوید: خدمت موسی بن جعفر علیه السلام
رسیدم، پسرش ابو الحسن علیه السلام نزد او بود، به من فرمود: ای زیاد: این پسر من فلانیست،
نامه او نامه منست، سخن او سخن منست، فرستاده او فرستاده منست و هر چه گوید
درست است. ۱۴۳۳

۱۴۳۱. الکافی ج ۱ ص ۳۱۲ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ح ۴

۱۴۳۲. الکافی ج ۱ ص ۳۱۲ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ح ۵

۱۴۳۳. الکافی ج ۱ ص ۳۱۲ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا ح ۶

أَحْمَدُ بْنُ مَهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ قَالَ حَدَّثَنِي
 الْمَخْزُومِيُّ وَكَانَتْ أُمُّهُ مِنْ وُلْدِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (عليه السلام) قَالَ: بَعَثَ إِلَيْنَا أَبُو
 الْحَسَنِ مُوسَى (عليه السلام) فَجَمَعَنَا ثُمَّ قَالَ لَنَا أَتَدْرُونَ لِمَ دَعَوْتُكُمْ فَقُلْنَا لَا فَقَالَ اشْهَدُوا أَنَّ
 ابْنِي هَذَا وَصِيِّي وَالْقَيْمُ بِأَمْرِي وَخَلِيفَتِي مِنْ بَعْدِي مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدِي دَيْنٌ
 فَلْيَأْخُذْهُ مِنْ ابْنِي هَذَا وَمَنْ كَانَتْ لَهُ عِنْدِي عِدَةٌ فَلْيُنْجِزْهَا مِنْهُ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ
 بُدٌّ مِنْ لِقَائِي فَلَا يَلْقَنِي إِلَّا بِكِتَابِهِ.

مخزومی که مادرش از اولاد جعفر بن ابی طالب (علیه السلام) است گوید: موسی بن
 جعفر (علیه السلام) (پیش از زندان رفتنش) دنبال ما فرستاد و ما را جمع کرد و فرمود: می دانید
 شما را برای چه دعوت کردم؟ گفتیم: نه، فرمود: گواه باشید که این پسر و وصی من
 است و پس از من خلیفه و کاردار منست. هر که از من طلبی دارد. از این پسر
 بگیرد، و به هر که وعده‌ای داده‌ام، باید وفای آن را از او خواهد، و هر که از ملاقات
 من ناگزیر است، جز به وسیله نامه او مرا ملاقات نکند. ۱۴۳۴

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
 بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ قَالَ: خَرَجَ إِلَيْنَا مِنْ أَبِي الْحَسَنِ عِ بِالْبَصْرَةِ
 الْوَأْحُ مَكْتُوبٌ فِيهَا بِالْعَرَضِ عَهْدِي إِلَى أَكْبَرَ وُلْدِي يُعْطَى فُلَانٌ كَذَا وَ فُلَانٌ كَذَا
 وَ فُلَانٌ كَذَا وَ فُلَانٌ لَا يُعْطَى حَتَّى أَجِيءَ أَوْ يَقْضِيَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيَّ الْمَوْتَ
 ﴿إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾

حسین بن مختار گوید: زمانی که موسی بن جعفر (علیه السلام) در بصره بود، الواحی
 که از طرف عرض نوشته شده بود، از آن حضرت به ما می‌رسد که: دستور من به پسر

بزرگترم اینست که به فلانی این مقدار بدهد و به فلانی آن مقدار و به دیگری آن مقدار و به فلانی چیزی ندهد تا خودم بیایم یا خدای عز و جل مرگ مرا برساند ﴿إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾^{۱۴۳۵} همانا خدا هر چه خواهد می‌کند.^{۱۴۳۶}

أَحْمَدُ بْنُ مِهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ ابْنِ مُحَرَّرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنِ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ: كَتَبَ إِلَيَّ مِنَ الْحَبْسِ أَنَّ فُلَانًا ابْنِي سَيِّدٌ وُلْدِي وَ قَدْ نَحَلْتُهُ كُنْيَتِي.

علی بن یقطین گوید: موسی بن جعفر عليه السلام از زندان به من نوشت که فلانی پسر من است، آقا و سرور فرزندان منست، من کنیه خودم را به او بخشیده‌ام.^{۱۴۳۷}

أَحْمَدُ بْنُ مِهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ أَبِي عَلِيٍّ الْخَزَّازِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ سَلِيمَانَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي إِبْرَاهِيمَ عليه السلام إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَحْدُثَ حَدَثٌ وَ لَا أَلْفَاكَ فَأَخْبَرَنِي مِنَ الْإِمَامِ بَعْدَكَ فَقَالَ ابْنِي فُلَانٌ يَعْنِي أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام.

داود بن سلیمان گوید: به موسی بن جعفر عليه السلام عرضه داشتیم: می‌ترسم پیش آمدی کند و من شما را نبینم بفرمائید: امام بعد از شما کیست؟ فرمود: فلان پسر من، یعنی ابو الحسن عليه السلام.^{۱۴۳۸}

أَحْمَدُ بْنُ مِهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْجَهْمِ عَنِ النَّصْرِ بْنِ قَابُوسَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي إِبْرَاهِيمَ عليه السلام إِنِّي سَأَلْتُ أَبَاكَ مِنَ الَّذِي يَكُونُ مِنْ

۱۴۳۵. الحج آیه ۱۸

۱۴۳۶. الکافی ج ۱ ص ۳۱۳ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرَّضَا ح ۹

۱۴۳۷. الکافی ج ۱ ص ۳۱۳ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرَّضَا ح ۱۰

۱۴۳۸. الکافی ج ۱ ص ۳۱۳ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرَّضَا ح ۱۱

بَعْدَكَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّكَ أَنْتَ هُوَ فَلَمَّا تُوِّفِيَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) ذَهَبَ النَّاسُ يَمِينًا وَ شِمَالًا وَ قُلْتُ فِيكَ أَنَا وَ أَصْحَابِي فَأَخْبَرَنِي مِنَ الَّذِي يَكُونُ مِنْ بَعْدِكَ مِنْ وُلْدِكَ فَقَالَ ابْنِي فُلَانٌ.

نصر بن قابوس گوید: به موسی بن جعفر (علیه السلام) عرضه داشتم: من از پدر شما پرسیدم که جانشین شما کیست؟ پدرت به من فرمود که جانشین او شمائید. چون امام صادق (علیه السلام) وفات کرد، مردم به راست و چپ گرائیدند ولی من و اصحابم به شما معتقد شدیم، اکنون بفرمائید، کدام یک از پسران شما جانشین شما است؟ فرمود: فلان پسر (یعنی علی بن موسی (علیه السلام)).^{۱۴۳۹}

أَحْمَدُ بْنُ مَهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ الْأَشْعَثِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ زُرِّيٍّ قَالَ: جِئْتُ إِلَى أَبِي إِبْرَاهِيمَ (عليه السلام) بِمَالٍ فَأَخَذَ بَعْضَهُ وَ تَرَكَ بَعْضَهُ فَقُلْتُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ لِأَيِّ شَيْءٍ تَرَكْتَهُ عِنْدِي قَالَ إِنَّ صَاحِبَ هَذَا الْأَمْرِ يَطْلُبُهُ مِنْكَ فَلَمَّا جَاءَنَا نَعِيُّهُ بَعَثَ إِلَيَّ أَبُو الْحَسَنِ (عليه السلام) ابْنُهُ فَسَأَلَنِي ذَلِكَ الْمَالَ فَدَفَعْتُهُ إِلَيْهِ.

داود بن زرّبی: مالی خدمت موسی بن جعفر (علیه السلام) آوردم، قدری را برداشت و قدری را گذاشت عرضه داشتم: اصلحک الله چرا نزد من گذاشتی؟ فرمود: آن را صاحب امر از تو مطالبه خواهد کرد، چون خبر وفات آن حضرت رسید، پسرش ابوالحسن (علیه السلام) نزد من فرستاد و آن مال را مطالبه کرد، من هم به او تحویل دادم.^{۱۴۴۰}

مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْمَرْزُبَانَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى (عليه السلام) مِنْ قَبْلِ أَنْ يَقْدَمَ

۱۴۳۹. الكافي ج ۱ ص ۳۱۳ بابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرَّضَا ح ۱۲

۱۴۴۰. الكافي ج ۱ ص ۳۱۳ بابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرَّضَا ح ۱۳

الْعِرَاقِ بَسَنَةِ وَ عَلِيٍّ ابْنُهُ جَالِسٌ بَيْنَ يَدَيْهِ فَنَظَرَ إِلَيَّ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ أَمَا إِنَّهُ سَيَكُونُ فِي هَذِهِ السَّنَةِ حَرَكَةٌ فَلَا تَجْزَعُ لِدَلِكَ قَالَ قُلْتُ وَ مَا يَكُونُ جُعِلْتُ فِدَاكَ فَقَدْ أَقْلَقَنِي مَا ذَكَرْتَ فَقَالَ أَصِيرُ إِلَى الطَّاعِيَةِ أَمَا إِنَّهُ لَا يَبْدَأُنِي مِنْهُ سُوءٌ وَ مَنْ الَّذِي يَكُونُ بَعْدَهُ قَالَ قُلْتُ وَ مَا يَكُونُ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَالَ ﴿يُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَ يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾ قَالَ قُلْتُ وَ مَا ذَاكَ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَالَ مَنْ ظَلَمَ ابْنِي هَذَا حَقَّهُ وَ جَحَدَ إِمَامَتَهُ مِنْ بَعْدِي كَانَ كَمَنْ ظَلَمَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام حَقَّهُ وَ جَحَدَهُ إِمَامَتَهُ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ قُلْتُ وَ اللَّهُ لَئِنْ مَدَّ اللَّهُ لِي فِي الْعُمُرِ لَأَسْلَمَنَّ لَهُ حَقَّهُ وَ لَأَقْرَنَنَّ لَهُ بِإِمَامَتِهِ قَالَ صَدَقْتَ يَا مُحَمَّدُ يَمُدُّ اللَّهُ فِي عُمْرِكَ وَ تُسَلِّمُ لَهُ حَقَّهُ وَ تُقِرُّ لَهُ بِإِمَامَتِهِ وَ إِمَامَتِهِ مَنْ يَكُونُ مِنْ بَعْدِهِ قَالَ قُلْتُ وَ مَنْ ذَاكَ قَالَ مُحَمَّدُ ابْنُهُ قَالَ قُلْتُ لَهُ الرِّضَا وَ التَّسْلِيمُ.

محمد بن سنان گوید: یک سال پیش از آنکه موسی بن جعفر علیه السلام به عراق آید خدمتش رسیدم پسرش علی علیه السلام برابرش نشسته بود، حضرت به من نگریست و فرمود: ای محمد! در این سال جنبشی (مسافرتی) پیش آید، به خاطر آن بیتابی مکن، عرضه داشتم: قربانت گردم، چه پیش آمدی می‌کند؟ سخن شما مرا پریشان کرد، فرمود: من بسوی آن طغیانگر (مهدی عباسی) می‌روم، ولی آگاه باش که از خود او و از کسی که بعد از اوست (هادی) بدی به من نمی‌رسد. عرضه داشتم: قربانت گردم، سپس چه می‌شود؟ فرمودند ﴿يُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَ يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾^{۱۴۴۱} خدا ستمگران را گمراه کند و خدا آنچه خواهد می‌کند (اشاره به مسموم شدن آن حضرت به دست هارون است) عرضه داشتم: قربانت، مطلب چیست؟ فرمود: هر که در حق این پسر

ستم کند و امامتش را پس از من انکار نماید (چون طایفه واقفیه)، مانند کسی است که در حق علی بن ابی طالب علیه السلام ستم کرده و امامت او را پس از رسول خدا صلی الله علیه و آله انکار نموده است، عرضه داشتم: به خدا! که اگر خدا به من عمری دهد حق او را تسلیمش کنم و به امامتش اقرار و رزم، فرمود: راست گفתי، ای محمد! خدا به تو عمر می دهد و تو هم حق او را تسلیمش می کنی و به امامت او و آنکه بعد از اوست اقرار می کنی، عرضه داشتم، بعد از او کیست؟ فرمود: پسرش محمد. عرضه داشتم: نسبت به او هم راضی و تسلیم ^{۱۴۴۲}

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ يَحْيَى بْنِ حَبِيبِ الزِّيَّاتِ قَالَ: أَخْبَرَنِي مَنْ كَانَ عِنْدَ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام جَالِسًا فَلَمَّا نَهَضُوا قَالَ لَهُمُ الْقَوَا أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام فَسَلَّمُوا عَلَيْهِ وَ أَحَدُوا بِهِ عَهْدًا فَلَمَّا نَهَضَ الْقَوْمُ التَّفَتَ إِلَيَّ فَقَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ الْمَفْضَلُ إِنَّهُ كَانَ لَيَقْنَعُ بِدُونِ هَذَا.

یحیی بن حبیب گوید: کسی که (همراه رفقاییش) خدمت امام رضا علیه السلام نشسته بود، به من خبر داد که چون همه از مجلس برخاستند حضرت به آنها فرمود: ابا جعفر (امام محمد تقی علیه السلام) را ملاقات کنید و به او سلام دهید و با او تجدید عهد کنید، چون آنها برخاستند، به من متوجه شد و فرمود: خدا رحمت کند مفضل را که به کمتر از این هم قناعت می کرد. ^{۱۴۴۳}

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ: سَمِعْتُ الرُّضَا عليه السلام وَ ذَكَرَ شَيْئًا فَقَالَ مَا حَاجَّتْكُمْ إِلَيَّ ذَلِكَ هَذَا أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام قَدْ أَجْلَسْتُهُ مَجْلِسِي وَ صَيَّرْتُهُ مَكَانِي وَ قَالَ إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ يَتَوَارَثُ أَصَاغِرُنَا عَنْ أَكْبَرِنَا الْقُدَّةَ بِالْقُدَّةِ.

۱۴۴۲. الکافی ج ۱ ص ۳۱۹ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصُّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا ح ۱۶

۱۴۴۳. الکافی ج ۱ ص ۳۲۰ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصُّ عَلَى أَبِي جَعْفَرِ النَّانِي ح ۱

معمر بن خلاد گوید: از امام رضا علیه السلام شنیدم که مطلبی (راجع به امر امامت) گفت و سپس فرمود: شما چه احتیاجی به این موضوع دارید؟ این ابو جعفر است که او را به جای خود نشانیده و قائم مقام خود ساخته‌ام، ما خاندانی هستیم که خردسالانمان مو به مو از بزرگسالان ارث می‌برند. ۱۴۴۴

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرِ الثَّانِي عليه السلام فَنَظَرَنِي فِي أَشْيَاءَ ثُمَّ قَالَ لِي يَا أَبَا عَلِيٍّ ارْتَفَعَ الشُّكُّ مَا لِأَبِي غَيْرِي.

محمد بن عیسی گوید: خدمت حضرت ابی جعفر ثانی علیه السلام (امام نهم) رسیدم و در باره موضوعاتی با من مناظره کرد، سپس فرمود: ای ابا علی! شک و تردید از میان برفت. پدرم جز من فرزندی ندارد (اگر پدر من هم مانند امامان سابق پسران متعدد می‌داشت ممکن بود، نسبت به تعیین امام از میان آنها شکی پدید آید). ۱۴۴۵

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ بَشَّارٍ قَالَ: كَتَبَ ابْنُ قِيَامَا إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام كِتَابًا يَقُولُ فِيهِ كَيْفَ تَكُونُ إِمَامًا وَ لَيْسَ لَكَ وَلَدٌ فَأَجَابَهُ أَبُو الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام شِبْهَ الْمُغْضَبِ وَ مَا عَلَّمَكَ أَنَّهُ لَا يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَ اللَّهُ لَا تَمْضِي الْأَيَّامُ وَ اللَّيَالِي حَتَّى يَرَزُقَنِي اللَّهُ وَلَدًا ذَكَرًا يَفْرُقُ بِهِ بَيْنَ الْحَقِّ وَ الْبَاطِلِ.

حسین بن بشار گوید: ابن قیاما (واقفی مذهب) در نامه‌ای که به امام رضا علیه السلام نوشته می‌گوید: شما چگونه امامی هستید که فرزند ندارید؟! حضرت رضا علیه السلام مانند

۱۴۴۴. الکافی ج ۱ ص ۳۲۰ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي جَعْفَرِ الثَّانِي ح ۲

۱۴۴۵. الکافی ج ۱ ص ۳۲۰ بَابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي جَعْفَرِ الثَّانِي ح ۳

شخص خشمگین به او جواب داد، تو از کجا می‌دانی که من فرزند نخواهم داشت؟! به خدا که شب و روز نگذرد جز اینکه خدا به من پسری عنایت کند که به سبب او میان حق و باطل را فیصل دهد. ۱۴۴۶

بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُكَيْمٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَصْرِ قَالَ: قَالَ لِي ابْنُ النَّجَاشِيِّ مِنَ الْإِمَامِ بَعْدَ صَاحِبِكَ فَأَشْتَهِي أَنْ تَسْأَلَهُ حَتَّى أَعْلَمَ فَدَخَلْتُ عَلَى الرَّضَا عليه السلام فَأَخْبَرْتُهُ قَالَ فَقَالَ لِي الْإِمَامُ ابْنِي ثُمَّ قَالَ هَلْ يَتَجَرَّأُ أَحَدٌ أَنْ يَقُولَ ابْنِي وَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ.

ابن ابی نصر گوید: ابن نجاشی به من گفت: امام بعد از امام تو کیست؟ من دلم می‌خواهد از خود او پرسی تا بفهمم، من خدمت امام رضا عليه السلام رسیدم و گزارش دادم. حضرت فرمودند: امام پسر من است سپس فرمود: آیا کسی می‌تواند بگوید پسر من؟ در صورتی که اولادی نداشته باشد. ۱۴۴۷

أَحْمَدُ بْنُ مِهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ: ذَكَرْنَا عِنْدَ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام شَيْئاً بَعْدَ مَا وُلِدَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام فَقَالَ مَا حَاجَّتْكُمْ إِلَى ذَلِكَ هَذَا أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام قَدْ أَجْلَسْتُهُ مَجْلِسِي وَ صَيَّرْتُهُ فِي مَكَانِي.

معمر بن خلاد گوید: پس از ولادت ابی جعفر عليه السلام خدمت حضرت امام رضا عليه السلام موضوعی مذاکره شد. حضرت فرمود: شما چه احتیاجی به این مطلب دارید، این ابو جعفر است که او را در جای خود نشانیده و قائم مقام خود کرده‌ام. ۱۴۴۸

۱۴۴۶. الکافی ج ۱ ص ۳۲۰ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي ح ۴

۱۴۴۷. الکافی ج ۱ ص ۳۲۰ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي ح ۵

۱۴۴۸. الکافی ج ۱ ص ۳۲۱ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي ح ۶

أَحْمَدُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ ابْنِ قِيَامَا الْوَاسِطِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَلِيٍّ
 بْنِ مُوسَى عليه السلام فَقُلْتُ لَهُ أَيْكُونُ إِمَامَانِ قَالَ لَا إِلَّا وَ أَحَدُهُمَا صَامِتٌ فَقُلْتُ لَهُ
 هُوَ ذَا أَنْتَ لَيْسَ لَكَ صَامِتٌ وَ لَمْ يَكُنْ وُلْدٌ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام بَعْدُ فَقَالَ لِي وَ اللَّهُ
 لَيَجْعَلَنَّ اللَّهُ مِنِّي مَا يُثَبِّتُ بِهِ الْحَقَّ وَ أَهْلَهُ وَ يَمَحَقُ بِهِ الْبَاطِلَ وَ أَهْلَهُ فَوُلْدٌ لَهُ بَعْدَ
 سَنَةِ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَ كَانَ ابْنُ قِيَامَا وَاقِفِيًّا.

ابن قیامای واسطی، گوید: خدمت علی بن موسی عليه السلام رسیدم و عرضه داشتم:
 ممکن است (در یکزمان) دو امام وجود داشته باشد؟ فرمود: نه، مگر اینکه یکی از
 آنها ساکت باشد (مانند امام حسین عليه السلام که در زمان حیات امام حسن عليه السلام ساکت
 نشسته بود) عرضه داشتم: اینک شما امام ساکتی همراه ندارید (تا جانشین و امام بعد
 از شما باشد) و در آن زمان هنوز ابو جعفر عليه السلام برای او متولد نشده بود حضرت به
 من فرمود: به خدا سوگند که خدا از من فرزندی بوجود می آورد که به وسیله او حق
 و اهل حق را ثابت کند و باطل و اهل باطل را از میان ببرد، پس بعد از یک سال
 ابو جعفر عليه السلام متولد شد و ابن قیاما (راوی این حدیث) واقفی مذهب بوده است. ۱۴۴۹

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ أَبِي يَحْيَى الصَّنَعَانِيِّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي
 الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام فَجِئْتُ بِابْنِهِ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَ هُوَ صَغِيرٌ فَقَالَ هَذَا الْمَوْلُودُ الَّذِي
 لَمْ يُولَدْ مَوْلُودٌ أَعْظَمُ بَرَكَةً عَلَى شِيعَتِنَا مِنْهُ.

صنعانی گوید: خدمت امام رضا علیه السلام بودم که پسر کودکش ابی جعفر علیه السلام را آوردند فرمود: این همان مولودی است که مولودی پر برکت تر از او نسبت به شیعیان ما متولد نشده است. ۱۴۵۰

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى قَالَ: قُلْتُ لِلرُّضَا عليه السلام قَدْ كُنَّا نَسْأَلُكَ قَبْلَ أَنْ يَهَبَ اللَّهُ لَكَ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام فَكُنْتَ تَقُولُ يَهَبُ اللَّهُ لِي غُلَامًا فَقَدْ وَهَبَهُ اللَّهُ لَكَ فَأَقْرَرْتُ عِيُونَنَا فَلَا أَرَانَا اللَّهُ يَوْمَكَ فَإِنْ كَانَ كَوْنٌ فَالِي مَنْ فَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَ هُوَ قَائِمٌ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ هَذَا ابْنُ ثَلَاثِ سِنِينَ فَقَالَ وَ مَا يَضُرُّهُ مِنْ ذَلِكَ فَقَدْ قَامَ عِيسَى عليه السلام بِالْحُجَّةِ وَ هُوَ ابْنُ ثَلَاثِ سِنِينَ.

صفوان بن یحیی گوید: به امام رضا علیه السلام عرضه داشتم: پیش از آنکه خدا ابی جعفر علیه السلام را به شما ببخشد (در باره جانشینتان) از شما می پرسیدیم، و شما می فرمودید: خدا به من پسری عنایت می کند اکنون او را به شما عنایت کرد و چشم ما را روشن کرد، اگر خدای ناخواسته برای شما پیش آمدی کند، به که بگرویم؟ حضرت با دست اشاره به ابی جعفر علیه السلام فرمود که در برابرش ایستاده بود، عرضه داشتم: قربانت این پسری سه ساله است!! فرمود: چه مانعی دارد؟ عیسی علیه السلام سه ساله بود [سه سال کمتر داشت] که به حجت قیام کرد. ۱۴۵۱

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمْهُورٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ: سَمِعْتُ إِسْمَاعِيلَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ يَقُولُ لِلرُّضَا عليه السلام إِنَّ ابْنِي فِي لِسَانِهِ ثَقْلٌ

۱۴۵۰. الكافي ج ۱ ص ۳۲۱ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي ح ۹

۱۴۵۱. الكافي ج ۱ ص ۳۲۱ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي ح ۱۰

فَأَنَا أَبْعَثُ بِهِ إِلَيْكَ غَدًا تَمْسَحُ عَلَى رَأْسِهِ وَ تَدْعُو لَهُ فَإِنَّهُ مَوْلَاكَ فَقَالَ هُوَ مَوْلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَأَبْعَثُ بِهِ غَدًا إِلَيْهِ.

معمربن خلد گويد: شنيدم اسماعيل بن ابراهيم به امام رضا عليه السلام مي گفـت: زبان پسر من لکنت و سنگيني دارد، فردا او را خدمت شما مي فرستم تا دست به سرش بکشي و براي او دعا کني که او غلام شماست، فرمود: او غلام ابى جعفر عليه السلام است، او را فردا نزد وي فرست. ۱۴۵۲

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ النَّهْدِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَلَادِ الصَّيْقَلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَمَارٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ جَالِسًا بِالْمَدِينَةِ وَ كُنْتُ أَقَمْتُ عِنْدَهُ سَنَتَيْنِ أَكْتُبُ عَنْهُ مَا يَسْمَعُ مِنْ أَخِيهِ يَعْنِي أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الرِّضَا عليه السلام الْمَسْجِدَ مَسْجِدَ الرَّسُولِ عليه السلام فَوَثَبَ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ بِلَا حِذَاءٍ وَ لَا رِدَاءٍ فَقَبَّلَ يَدَهُ وَ عَظَّمَهُ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام يَا عَمُّ اجْلِسْ رَحِمَكَ اللَّهُ فَقَالَ يَا سَيِّدِي كَيْفَ أَجْلِسُ وَ أَنْتَ قَائِمٌ فَلَمَّا رَجَعَ عَلِيُّ بْنُ جَعْفَرٍ إِلَى مَجْلِسِهِ جَعَلَ أَصْحَابُهُ يُوبِّخُونَهُ وَ يَقُولُونَ أَنْتَ عَمُّ أَبِيهِ وَ أَنْتَ تَفْعَلُ بِهِ هَذَا الْفِعْلَ فَقَالَ اسْكُتُوا إِذَا كَانَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ قَبْضَ عَلَى لِحْيَتِهِ لَمْ يُوهَلْ هَذِهِ الشَّيْبَةَ وَ أَهْلَ هَذَا الْفَتَى وَ وَضَعَهُ حَيْثُ وَضَعَهُ أَنْكَرَ فَضْلَهُ نَعُودُ بِاللَّهِ مِمَّا تَقُولُونَ بَلْ أَنَا لَهُ عَبْدٌ.

محمد بن حسن بن عمار گويد: من دو سال نزد على بن جعفر بن محمد (عموى امام رضا عليه السلام) بودم و هر خبرى که او از برادرش موسى بن جعفر عليه السلام شنیده بود، مینوشتم، روزى در مدينه خدمتش نشستـه بودم که ابو جعفر محمد بن على

الرضا علیه السلام در مسجد رسول خدا صلی الله علیه و آله بر او وارد شد. علی بن جعفر برجست و بدون کفش و عبا نزد او رفت و دستش را بوسید و احترامش کرد، ابو جعفر علیه السلام به او فرمود: ای عمو! بنشین، خدایت رحمت کند، او گفت: آقای من! چگونه من بنشینم و تو ایستاده باشی؟! چون علی بن جعفر به مسند خود برگشت، اصحابش او را سرزنش کرده، می گفتند: شما عموی پدر او هستید و با او این گونه رفتار می کنید؟! او دست بریش خود گرفت و گفت: خاموش باشید، اگر خدای عز و جل این ریش سفید را سزاوار (امامت) ندانست و این کودک را سزاوار دانست و به او چنان مقامی داد، من فضیلت او را انکار کنم؟! پناه به خدا از سخن شما، من بنده او هستم. ^{۱۴۵۳}

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْخَيْرَانِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كُنْتُ وَاقِفًا بَيْنَ يَدَيْ أَبِي الْحَسَنِ علیه السلام بِخُرَاسَانَ فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ يَا سَيِّدِي إِنْ كَانَ كَوْنُ فَالِيٍّ مَنْ قَالَ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام ابْنِي فَكَأَنَّ الْقَائِلَ اسْتَصْغَرَ سِنَّ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ علیه السلام إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بَعَثَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولًا نَبِيًّا صَاحِبَ شَرِيعَةٍ مُبْتَدَأَةٍ فِي أَصْغَرَ مِنَ السَّنِّ الَّذِي فِيهِ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام.

پدر خیرانی گوید: من در خراسان خدمت امام رضا علیه السلام بودم، که مردی بان حضرت گفت: آقای من! اگر پیش آمدی کند، به که بگرویم، فرمود: به پسر من ابی جعفر علیه السلام مثل اینکه گوینده سن ابی جعفر علیه السلام را برای امامت کم شمرد امام رضا علیه السلام فرمود: همانا خدای تبارک و تعالی عیسی بن مریم علیه السلام را به رسالت و نبوت برگزید و صاحب شریعت تازه اش ساخت (یعنی کتاب بر او نازل کرد و اولو العزمش قرار داد) در سنی کمتر از سن ابی جعفر علیه السلام. ^{۱۴۵۴}

۱۴۵۳. الکافی ج ۱ ص ۳۲۲ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي ح ۱۲

۱۴۵۴. الکافی ج ۱ ص ۳۲۲ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي ح ۱۳

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ: لَمَّا خَرَجَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى بَغْدَادَ فِي الدَّفْعَةِ الْأُولَى مِنْ خَرَجَتَيْهِ قُلْتُ لَهُ عِنْدَ خُرُوجِهِ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكَ فِي هَذَا الْوَجْهِ فَإِلَى مَنْ الْأَمْرُ بَعْدَكَ فَكَّرَ بِوَجْهِهِ إِلَيَّ ضَاحِكًا وَقَالَ لَيْسَ الْغَيْبَةُ حَيْثُ ظَنَنْتَ فِي هَذِهِ السَّنَةِ فَلَمَّا أُخْرِجَ بِهِ الثَّانِيَةَ إِلَى الْمُعْتَصِمِ صِرْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ أَنْتَ خَارِجٌ فَإِلَى مَنْ هَذَا الْأَمْرُ مِنْ بَعْدِكَ فَبَكَى حَتَّى اخْضَلَّتْ لِحْيَتُهُ ثُمَّ التَّفَتَ إِلَيَّ فَقَالَ عِنْدَ هَذِهِ يُخَافُ عَلَيَّ الْأَمْرُ مِنْ بَعْدِي إِلَى ابْنِي عَلِيٍّ.

اسماعیل بن مهران گوید: حضرت ابی جعفر علیه السلام (امام محمد تقی علیه السلام) دو مرتبه از مدینه به بغداد رفت، هنگام رفتن نخستین، به حضرت عرضه داشتم: قربانت گردم، من در این راه بر شما نگرانم، امر امامت پس از شما با کیست؟ حضرت با لبی خندان به من متوجه شد و فرمود: آن غیبتی که گمان می‌کنی در این سال نیست، چون نوبت دوم آن حضرت را به سوی معتصم می‌بردند، نزدش رفتم و عرضه داشتم: قربانت گردم: شما بیرون می‌روید، امر امامت پس از شما با کیست؟ حضرت به قدری گریست که محاسنش تر شد، سپس به من متوجه شد و فرمود: در این سفر باید بر من نگران بود، امر امامت پس از من با پسر من علیه السلام است. ۱۴۵۵

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ التَّهْدِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ يَسَارِ الْقَنْبَرِيِّ قَالَ: أَوْصَى أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام إِلَى ابْنِهِ الْحَسَنِ قَبْلَ مُضِيِّهِ بِأَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ وَأَشْهَدَنِي عَلَى ذَلِكَ وَجَمَاعَةً مِنَ الْمَوَالِي.

یحیی بن یسار قنبری گوید: حضرت ابو الحسن (علیه السلام) (امام علی النقی (علیه السلام)) چهار ماه قبل از وفاتش به پسرش حسن (علیه السلام) وصیت کرد و مرا با جماعتی از دوستان گواه گرفت. ۱۴۵۶

عَلِيُّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكُوْفِيِّ عَنْ بَشَّارِ بْنِ أَحْمَدَ الْبَصْرِيِّ
عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُمَرَ التَّوْفَلِيِّ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي الْحَسَنِ (علیه السلام) فِي صَحْنِ دَارِهِ فَمَرَّ بِنَا
مُحَمَّدَ ابْنِهِ

علی بن عمر نوفلی گوید: در صحن منزل امام هادی (علیه السلام) خدمتش بودم که پسرش محمد از نزد ما گذشت. به حضرت عرضه داشتیم: قربانت گردم، بعد از شما این صاحب ماست؟ فرمود: نه صاحب شما بعد از من حسن (علیه السلام) است. ۱۴۵۷

عَنْهُ عَنْ بَشَّارِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَصْفَهَانِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو
الْحَسَنِ (علیه السلام) صَاحِبِكُمْ بَعْدِي الَّذِي يُصَلِّي عَلَيَّ قَالَ وَ لَمْ نَعْرِفْ أَبَا مُحَمَّدٍ (علیه السلام) قَبْلَ
ذَلِكَ قَالَ فَخَرَجَ أَبُو مُحَمَّدٍ (علیه السلام) فَصَلَّى عَلَيْهِ.

عبد الله بن محمد اصفهانی گوید: امام هادی (علیه السلام) فرمود: صاحب شما بعد از من کسی است که بر من نماز خواند و ما تا آن روز ابا محمد (امام حسن عسکری (علیه السلام)) را نمی شناختیم، (پس از وفات امام هادی (علیه السلام)) ابا محمد (علیه السلام) بیرون آمد و بر جنازه آن حضرت نماز خواند. ۱۴۵۸

۱۴۵۶. الکافی ج ۱ ص ۳۲۵ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ ح ۱

۱۴۵۷. الکافی ج ۱ ص ۳۲۵ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ ح ۲

۱۴۵۸. الکافی ج ۱ ص ۳۲۵ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ ح ۳

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْقَلَانِسِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ
عَمْرِو عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عليه السلام إِنْ كَانَ كَوْنٌ وَاعْوِذُ بِاللَّهِ
فَإِلَى مَنْ قَالَ عَهْدِي إِلَى الْأَكْبَرِ مِنْ وَلَدِي.

علی بن مهزیار گوید: به حضرت ابی الحسن علیه السلام عرضه داشتم: اگر پیش
آمدی کند و پناه می برم به خدا مرجع کیست؟ فرمود: عهد امامت من متعلق به پسر
بزرگترم می باشد. ۱۴۵۹

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ
دَرِيَابَ عَنْ أَبِي بَكْرِ الْفَهْفَكِيِّ قَالَ: كَتَبَ إِلَيَّ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام أَبُو مُحَمَّدٍ ابْنِي
أَنْصَحُ آلَ مُحَمَّدٍ عليه السلام غَرِيْزَةً وَأَوْثَقُهُمْ حُجَّةً وَهُوَ الْأَكْبَرُ مِنْ وَلَدِي وَهُوَ
الْخَلْفُ وَإِلَيْهِ يَنْتَهِي عُرَى الْإِمَامَةِ وَأَحْكَامُهَا فَمَا كُنْتُ سَائِلِي فَسَلَّهُ عَنْهُ
فَعِنْدَهُ مَا يُحْتَاجُ إِلَيْهِ.

ابو بکر فهفکی گوید: امام هادی علیه السلام به من نوشت که: پسر من ابو محمد، از نظر
غریزه خیرخواهترین افراد آل محمد علیهم السلام و از نظر حجت و برهان معتبرترین
ایشانست، او پسر بزرگتر و جانشین منست رشتتها و احکام امامت به او می رسد،
پس هر چه می خواهی از من بپرسی از او بپرس که تمام احتیاجات شما نزد اوست
(نه نزد پسر دیگرم جعفر) ۱۴۶۰

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ شَاهُوَيْهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْجَلَّابِ
قَالَ: كَتَبَ إِلَيَّ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام فِي كِتَابٍ أَرَدْتُ أَنْ تَسْأَلَ عَنِ الْخَلْفِ بَعْدَ أَبِي

۱۴۵۹. الكافي ج ۱ ص ۳۲۶ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ ح ۶

۱۴۶۰. الكافي ج ۱ ص ۳۲۷ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ ح ۱۱

جَعْفَرٍ عليه السلام وَ قَلْتِ لِدَلِكْ فَلَا تَعْتَمَّ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يُضِلُّ ﴿قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ﴾ وَ صَاحِبُكَ بَعْدِي أَبُو مُحَمَّدٍ ابْنِي وَ عِنْدَهُ مَا تَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ يُقَدِّمُ مَا يَشَاءُ اللَّهُ وَ يُؤَخِّرُ مَا يَشَاءُ اللَّهُ ﴿مَا نَنْسَخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا﴾ قَدْ كَتَبْتُ بِمَا فِيهِ بَيَانٌ وَ قِنَاعٌ لِدِي عَقْلٍ يَقْظَان.

امام هادی عليه السلام بمن نوشت: تو می خواستی بعد از وفات ابی جعفر عليه السلام راجع به جانشین امام پرسی، و از آن جهت در اضطراب بودی. غم مخور، زیرا خدای عزوجل ﴿قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ﴾^{۱۴۶۱} هیچ مردمی را پس از آن که هدایتشان کرده گمراه نکند تا چیزهایی را که باید از آن بپرهیزند، برایشان بیان کند صاحب تو بعد از من پسر من ابو محمد عليه السلام است، هر چه احتیاج دارید نزد اوست (هر چه می خواهید از او بپرسید) خدا آنچه را خواهد مقدم دارد و آنچه را خواهد مؤخر گذارد (و خودش فرماید) ﴿مَا نَنْسَخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا﴾^{۱۴۶۲} هر آیه ای را که نسخ کنیم یا به تأخیر اندازیم، بهتر از آن یا مانند آن را بیاوریم آنچه برای صاحب خرد بیدار مطلب را روشن کند و بس باشد نوشتیم.^{۱۴۶۳}

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْعَلَوِيِّ عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ الْخَلْفُ مِنْ بَعْدِي الْحَسَنُ فَكَيْفَ لَكُمْ بِالْخَلْفِ مِنْ بَعْدِ الْخَلْفِ فَقُلْتُ وَ لِمَ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ فَقَالَ إِنَّكُمْ لَا تَرَوْنَ شَخْصَهُ وَ لَا يَحِلُّ لَكُمْ ذِكْرُهُ بِاسْمِهِ فَقُلْتُ فَكَيْفَ نَذَكُرُهُ فَقَالَ قُولُوا الْحُجَّةَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام.

۱۴۶۱. التوبة آية ۱۱۵

۱۴۶۲. البقرة آية ۱۰۶

۱۴۶۳. الكافي ج ۱ ص ۳۲۸ بابُ الْإِشَارَةِ وَ النَّصِّ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ ح ۱۲

داود بن قاسم گوید: شنیدم امام هادی علیه السلام می فرمود: جانشین بعد از من حسن علیه السلام است چگونه خواهد بود حال شما نسبت به جانشین بعد از این جانشین؟ عرضه داشتم: برای چه، خدایم قربانت گرداند؟ فرمود: زیرا شما خودش را نمی بینید و برای شما روا نیست نامش را ببرید، عرضه داشتم: پس چگونه از او یاد کنیم؟ فرمود: بگوئید: حجت از آل محمد علیهم السلام. ۱۴۶۴

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ بِلَالٍ قَالَ: خَرَجَ إِلَيَّ مِنْ أَبِي مُحَمَّدٍ قَبْلَ مُضِيِّهِ بِسَنْتَيْنِ يُخْبِرُنِي بِالْخَلْفِ مِنْ بَعْدِهِ ثُمَّ خَرَجَ إِلَيَّ مِنْ قَبْلِ مُضِيِّهِ بِثَلَاثَةِ أَيَّامٍ يُخْبِرُنِي بِالْخَلْفِ مِنْ بَعْدِهِ.

محمد بن علی بن بلال: از جانب امام حسن عسکری علیه السلام، دو سال پیش از وفاتش پیامی به من رسید که از جانشین بعد از خود به من خبر داد، بار دیگر سه روز پیش از وفاتش پیامی رسید و از جانشین بعد از خود به من خبر داد. ۱۴۶۵

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي مُحَمَّدٍ علیه السلام جَلَّالَتِكَ تَمَنُّعِي مِنْ مَسْأَلَتِكَ فَتَأْذَنُ لِي أَنْ أَسْأَلَكَ فَقَالَ سَلْ قُلْتُ يَا سَيِّدِي هَلْ لَكَ وَلَدٌ فَقَالَ نَعَمْ فَقُلْتُ فَإِنْ حَدَّثَ بِكَ حَدَثٌ فَأَيْنَ أَسْأَلُ عَنْهُ قَالَ بِالْمَدِينَةِ.

ابو هاشم جعفری گوید: به امام حسن عسکری علیه السلام عرضه داشتم: جلالت و بزرگی شما مرا از پرسش از شما باز می دارد، اجازه می فرمائید از شما سؤالی کنم؟

۱۴۶۴. الکافی ج ۱ ص ۳۲۸ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ ح ۱۳

۱۴۶۵. الکافی ج ۱ ص ۳۲۸ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ إِلَى صَاحِبِ الدَّارِ ح ۱

فرمود: بیرس، عرضه داشتیم: آقای من! شما فرزندی دارید؟ فرمود: آری، عرضه داشتیم: اگر برای شما پیش آمدی کند، در کجا از او بیرسم؟ فرمود: در مدینه. ۱۴۶۶

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمَكْفُوفِ عَنْ عَمْرِو الْأَهْوَازِيِّ قَالَ: أَرَانِي أَبُو مُحَمَّدٍ ابْنَهُ وَقَالَ هَذَا صَاحِبُكُمْ مِنْ بَعْدِي.

عمرو اهوازی گوید: امام حسن عسکری علیه السلام پسرش را به من نشان داد و فرمود: اینست صاحب شما بعد از من. ۱۴۶۷

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: خَرَجَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ عليه السلام حِينَ قُتِلَ الزُّبَيْرِيُّ لَعَنَهُ اللَّهُ هَذَا جَزَاءَ مَنْ اجْتَرَأَ عَلَى اللَّهِ فِي أَوْلِيَايِهِ يَزْعُمُ أَنَّهُ يَقْتُلُنِي وَ لَيْسَ لِي عَقِبٌ فَكَيْفَ رَأَى قُدْرَةَ اللَّهِ فِيهِ وَ وُلِدَ لَهُ وَلَدٌ سَمَاهُ مُحَمَّدٌ فِي سَنَةِ سِتٍّ وَ خَمْسِينَ وَ مَائَتَيْنِ

احمد بن محمد بن عبد الله گوید: چون زبیری ملعون کشته شد، از طرف امام حسن عسکری علیه السلام چنین جملاتی صادر شد: اینست کیفر کسی که بر خدا نسبت به اولیائش گستاخی کند، او گمان می‌کرد مرا خواهد کشت و بدون نسل می‌مانم، چگونه نیروی حق را در باره خود مشاهده کرد؟! و برای آن حضرت در سال ۲۵۶ پسری متولد شد که نامش را «م ح م د» گذاشت. ۱۴۶۸

۱۴۶۶. الکافی ج ۱ ص ۳۲۸ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ إِلَى صَاحِبِ الدَّارِ ح ۲

۱۴۶۷. الکافی ج ۱ ص ۳۲۸ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ إِلَى صَاحِبِ الدَّارِ ح ۳

۱۴۶۸. الکافی ج ۱ ص ۳۲۹ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ إِلَى صَاحِبِ الدَّارِ ح ۵

امام را جز امام غسل نمیدهد

۸۳۷

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ الْحَلَّالِ أَوْ غَيْرِهِ عَنِ الرَّضَا عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنَّهُمْ يُحَاجُّونَا يَقُولُونَ إِنَّ الْإِمَامَ لَا يُغَسَّلُهُ إِلَّا الْإِمَامُ قَالَ فَقَالَ مَا يُدْرِيهِمْ مَنْ غَسَّلَهُ فَمَا قُلْتَ لَهُمْ قَالَ فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ قُلْتَ لَهُمْ إِنَّ قَالَ مَوْلَايَ إِنَّهُ غَسَّلَهُ تَحْتَ عَرْشِ رَبِّي فَقَدْ صَدَقَ وَإِنْ قَالَ غَسَّلَهُ فِي تُخُومِ الْأَرْضِ فَقَدْ صَدَقَ قَالَ لَا هَكَذَا قَالَ فَقُلْتُ فَمَا أَقُولُ لَهُمْ قَالَ قُلْ لَهُمْ إِنِّي غَسَّلْتُهُ فَقُلْتُ أَقُولُ لَهُمْ إِنَّكَ غَسَّلْتَهُ فَقَالَ نَعَمْ.

و شاء گوید: احمد بن عمر بود یا دیگری که گفت به حضرت رضا عليه السلام عرضه داشتیم: آنها (واقفیه که منکر امامت امام رضا عليه السلام و نیز منکر وفات پدرش هستند) با ما مشاجره می کنند و می گویند: امام عليه السلام را جز امام عليه السلام غسل نمی دهد (پس چگونه می گوئید موسی بن جعفر عليه السلام در بغداد وفات یافته، در صورتی که شما در مدینه بودید) فرمود: آنها چه می دانند کی او را غسل داده است؟ تو به آنها چه جواب دادی؟ عرضه داشتیم: قربانت، من به آنها گفتم: اگر مولایم بگوید، خودم او را در زیر عرش پروردگار غسل داده ام راست گفته است و اگر بگوید در دل زمین غسل داده ام راست گفته، فرمود: این چنین نیست، عرضه داشتیم: پس چه بگویم؟ فرمود: به آنها بگو من غسلش داده ام. عرضه داشتیم: بگویم شما غسلش داده اید؟ فرمود: آری. ۱۴۶۹

أَبُو بَصِيرٍ قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام فِيمَا أَوْصَانِي بِهِ أَبِي أَنْ قَالَ يَا بُنَيَّ إِذَا أَنَا مِتُّ فَلَا يُغَسَّلُنِي أَحَدٌ غَيْرَكَ فَإِنَّ الْإِمَامَ لَا يُغَسَّلُهُ إِلَّا الْإِمَامُ

۱۴۶۹. الکافی ج ۱ ص ۳۸۵ بابُ أَنَّ الْإِمَامَ لَا يُغَسَّلُهُ إِلَّا الْإِمَامُ مِنَ الْأَئِمَّةِ ح ۱

امام صادق علیه السلام پدرم در وصیت خویش به من فرمود: ای فرزندم، آنگاه که من رحلت کردم، جز تو کسی مرا غسل ندهد. زیرا که امام علیه السلام را جز امام غسل نمی‌دهد. ^{۱۴۷۰}

کیفر کسی که حق امام را نشناسد

حدیث ۷: أَبِي رِه قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ مُوسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَاءِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنِ الْخُنَعِمِيِّ عَنْ أَبِي الصَّامِتِ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا مُعَلَّى لَوْ أَنَّ عَبْدًا عَبَدَ اللَّهَ مِائَةَ عَامٍ بَيْنَ الرُّكْنِ وَالْمَقَامِ يَصُومُ نَهَارًا وَيَقُومُ لَيْلًا حَتَّى يَسْقُطَ حَاجِبَاهُ عَلَى عَيْنَيْهِ وَتَلْتَقِي تَرَاقِيهِ هُوَمَا [هَرَمًا] جَاهِلًا بِحَقِّنَا لَمْ يَكُنْ لَهُ ثَوَابٌ.

حدیث ۷: معلى بن خنيس مى‌گويد: امام صادق عليه السلام به من فرمود: ای معلى! اگر بنده‌ای صد سال در میان ركن و مقام با روزه گرفتن روزها و شب زنده‌داری شب‌ها خدا را عبادت کند تا آن‌که از شدت پیری ابروهایش روی چشمانش را فرا گیرد و استخوان‌های گردنش در سینه‌اش فرو رود، اما حق ما را نشناسد هیچ ثوابی برای او نخواهد بود. ^{۱۴۷۱}

۱۴۷۰. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۲۲۴ فصل فی معرفته باللغات

و إخباراته بالغیب

۱۴۷۱. عقاب الأعمال باب عقاب من جهل حق أهل البيت ح ۱.

پیران دروغین

۸۳۹

بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ الْبَطَّانِيِّ عَنِ الْقَاسِمِ الصَّيْرَفِيِّ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَوْمٌ يَزْعُمُونَ أَنِّي إِمَامُهُمْ وَاللَّهِ مَا أَنَا لَهُمْ بِإِمَامٍ لَعَنَهُمُ اللَّهُ كُلَّمَا سَتَرْتُ سِتْرًا هَتَكُوهُ أَقُولُ كَذًا وَكَذَا فَيَقُولُونَ إِنَّمَا يَعْنِي كَذًا وَكَذَا إِنَّمَا أَنَا إِمَامٌ مَنْ أَطَاعَنِي. امام صادق عليه السلام: گروهی گمان می‌کنند من امام و پیشوای ایشانم. به خدا سوگند! من برای اینان امام و پیشوا نبوده، خدا آنان را لعنت کند. زیرا هر پوشیده‌ای را که پوشاندم.^{۱۴۷۲} ایشان آن را هتک کرده و آشکار ساختند. من می‌گویم: چنین و چنان، اینان می‌گویند: مقصود امام چنان و چنین است.^{۱۴۷۳} جز این نیست، که من امام و پیشوای کسی بوده که از من اطاعت نموده و فرمان برد.^{۱۴۷۴}

اعمال پذیرفته نکردد جز با ولایت امه اطهار

حدیث ۹: ابْنُ قَوْلَوَيْهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ مُرَّازِمٍ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَا بَالُ أَقْوَامٍ مِنْ أُمَّتِي إِذَا ذَكَرُوا عِنْدَهُمْ إِبْرَاهِيمَ عليه السلام وَ آلَ إِبْرَاهِيمَ عليهم السلام اسْتَبَشَرَتْ قُلُوبُهُمْ وَ تَهَلَّلَتْ وُجُوهُهُمْ

۱۴۷۲. هر سخنی را که صلاح و شایسته ندانسته بگویم و نگفتم.

۱۴۷۳. گفته‌های مرا تغییر دادند.

۱۴۷۴. الغيبة للنعمانی ص ۳۷ باب ۱ ما روی فی صون سر آل محمد عن لیس من أهله و النهی عن إذاعته لهم و اطلاعهم ح ۸.

وَ إِذَا ذُكِرْتُ وَ أَهْلَ بَيْتِي اشْمَزَتْ قُلُوبُهُمْ وَ كَلَحَتْ وُجُوهُهُمْ وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا لَوْ أَنَّ رَجُلًا لَقِيَ اللَّهَ بِعَمَلٍ، سَبْعِينَ نَبِيًّا ثُمَّ لَمْ يَلْقَهُ بِوَلَايَةِ أُولِي الْأَمْرِ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ مَا قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفًا وَ لَا عَدْلًا

حدیث ۹: پیامبر خدا ﷺ: سوگند به آن که مرا به حق پیامبر کرد، اگر کسی با عمل هفتاد پیغمبر خدا را دیدار کند. اما ولایت اولوالامر ما خاندان را به همراه نداشته باشد، خداوند از او نه توبه و بازگشتی می پذیرد و نه فدیهای «یا نه واجبی می پذیرد و نه مستحبی». ۱۴۷۵

در باره امامت ابراهیم

حدیث ۱۰: مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ عَبْدًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ نَبِيًّا وَ إِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَهُ نَبِيًّا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ رَسُولًا وَ إِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَهُ رَسُولًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ خَلِيلًا وَ إِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَهُ خَلِيلًا قَبْلَ أَنْ يَجْعَلَهُ إِمَامًا فَلَمَّا جَمَعَ لَهُ الْأَشْيَاءَ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ فَمِنْ عَظَمِهَا فِي عَيْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ قَالَ لَا يَكُونُ السَّفِيهُ إِمَامَ التَّقِيِّ.

حدیث ۱۰: امام صادق علیه السلام: خداوند تبارک و تعالی ابراهیم علیه السلام را به بندگی گرفت پیش از آن که او را به پیامبری برگزیند، و او را به نبوت رساند پیش از آن که به رسالت گزیند و او را رسول خود ساخت پیش از آن که به دوستی برگزیند و او را

دوست و خلیل خود گردانید پیش از آن که امامش قرار دهد و چون همی این مقامات را در او گرد آورد. فرمود: من تو را امام و پیشوای مردم قرار دادم. ۱۴۷۶

وارثان انبیاء

حدیث ۱۱: أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ مُوسَى عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ الْبَغْدَادِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ الْوَاحُ مُوسَى عليه السلام عِنْدَنَا وَ عَصَا مُوسَى عِنْدَنَا وَ نَحْنُ وَرَثَةُ النَّبِيِّينَ. **

حدیث ۱۱: امام صادق عليه السلام می فرمود، الواح موسی عليه السلام و عصای او نزد ماست و ما وارث بیغمبرانیم. ۱۴۷۷

مقام امام

حدیث ۱۲: وَالْإِمَامُ يَا طَارِقُ بَشَرٌ مَلَكِيٌّ وَ جَسَدٌ سَمَاوِيٌّ وَ أَمْرٌ إلهِيٌّ وَ رُوحٌ قُدْسِيٌّ وَ مَقَامٌ عَلِيٌّ وَ نُورٌ جَلِيٌّ وَ سِرٌّ خَفِيٌّ فَهُوَ مَلِكُ الذَّاتِ إلهِيٌّ الصِّفَاتِ زَائِدٌ

۱۴۷۶. الكافي ج ۱ ص ۱۷۵ بابُ طَبَقَاتِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الرُّسُلِ وَ الْأَيْمَةِ ح ۲.

۱۴۷۷. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۲۳۱ كتاب الحجة بابُ مَا عِنْدَ الْأَيْمَةِ مِنْ آيَاتِ الْأَنْبِيَاءِ ح ۲

الْحَسَنَاتِ عَالِمٌ بِالْمَغِيبَاتِ خَصًّا مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ نَصٌّ مِنَ الصَّادِقِ الْأَمِينِ

حدیث ۱۲: امیرالمؤمنین (علیه السلام) امام یک بشر ملکوتی و جسم آسمانی، امر الهی، روح قدسی، مقام عالی، و نور آشکار و راز پنهانست، پس او در ذات خود فرشته بوده و در صفات خود الهی است و در حسنات زیادت پیدا کرده و از غیب مطلع است و این اختصاصی از طرف پروردگار جهانیان و تصریحی از طرف پیامبر راست گوی امانتدار است. ۱۴۷۸

شُرَاطِ وَنَشَانَهُ هَايِ اِمَامِ

حدیث ۱۳: بَيَانُ أَنْوَاعِ الْقُرْآنِ بِرِوَايَةِ ابْنِ قُؤْلَوَيْهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) قَالَ: ... وَ كِبَارُ حُدُودِ وَلَايَةِ الْإِمَامِ الْمَفْرُوضِ الطَّاعَةِ أَنْ يَعْلَمَ أَنَّهُ مَعْصُومٌ مِنَ الْخَطَاءِ وَ الزَّلَلِ وَ الْعَمْدِ وَ مِنَ الذُّنُوبِ كُلِّهَا صَغِيرِهَا وَ كَبِيرِهَا لَا يَزِلُّ وَ لَا يَخْطَأُ وَ لَا يَلْهُو بِشَيْءٍ مِنَ الْأُمُورِ الْمُؤَبَّقَةِ لِلدِّينِ وَ لَا بِشَيْءٍ مِنَ الْمَلَاهِي وَ أَنَّهُ أَعْلَمُ النَّاسِ بِحَلَالِ اللَّهِ وَ حَرَامِهِ وَ فَرَائِضِهِ وَ سُنَنِهِ وَ أَحْكَامِهِ مُسْتَعْنٍ عَنْ جَمِيعِ الْعَالَمِ وَ غَيْرُهُ مُحْتَاجٌ إِلَيْهِ وَ أَنَّهُ أَسْخَى النَّاسِ وَ أَشْجَعُ النَّاسِ

حدیث ۱۳: امیرالمؤمنین (علیه السلام) ... شرطها و نشانه‌های اصلی ولایت امامی که اطاعتش واجب می‌باشد این است که از خطا و لغزش و گناه عمدی و از همه‌ی

۱۴۷۸. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ۱۷۹ فصل [حقیقة الإمام و الإمامة].

گناهان کوچک و بزرگ مصون است نه می لغزد و نه اشتباه می کند به هیچ امر دین براندازی دل نمی بندد، عیاشی و خوش گذرانی نکند داناترین مردم به حلال و حرام خدا و واجبات و مستحبات و احکام اوست از همه ی جهانیان بی نیاز است و دیگران به او نیازمندند و بخشنده ترین و دلیرترین مردمان است.^{۱۴۷۹}

حدیث ۱۴: قَالَ الْحُسَيْنُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): فَلَعَمْرِي مَا الْإِمَامُ إِلَّا الْحَاكِمُ بِالْكِتَابِ الْقَائِمُ بِالْقِسْطِ الدَّائِنُ بِدِينِ الْحَقِّ الْحَابِسُ نَفْسَهُ عَلَى ذَاتِ اللَّهِ وَالسَّلَامِ.

حدیث ۱۴: امام حسین (علیه السلام) «در نامه اش به کوفیان» فرمود:... به جان خودم سوگند! امام و پیشوا کسی نیست، مگر آن که بر اساس کتاب خدا حکومت کند، عدل و داد را بر پا دارد، پایبند دین حق باشد و در برابر (فرامین) خداوند، نفسش را مهار کند.^{۱۴۸۰}

حدیث ۱۵: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَخَلْتُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) بِذِي قَارٍ وَهُوَ يَخْصِفُ نَعْلَهُ فَقَالَ لِي مَا قِيَمَةُ هَذَا النَّعْلِ فَقُلْتُ لَا قِيَمَةَ لَهَا فَقَالَ وَاللَّهِ لَهِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ إِمْرَتِكُمْ إِلَّا أَنْ أُقِيمَ حَقًّا أَوْ أَدْفَعَ بَاطِلًا...

حدیث ۱۵: امیرالمؤمنین (علیه السلام) مشغول دوختن و پینه کردن کفش خود بود به ابن عباس فرمود: ارزش این کفش چند است؟ گفتم: ارزشی ندارد، فرمود: به خدا قسم! این را از حکومت بر شما دوست تر دارم مگر آن که (بخواهم) حقّی را بر پا دارم یا باطلی را براندازم.^{۱۴۸۱}

۱۴۷۹. بحار الأنوار ج ۶۵ ص ۳۸۹ باب ۲۷ دعائم الإسلام و الإيمان و شعبهما و فضل الإسلام ح ۳۹.

۱۴۸۰. الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد، ج ۲، ص ۳۹.

۱۴۸۱. نهج البلاغه للصبحی صالح ص ۷۶ خطبه ۳۳ و من خطبة له ع عند خروجه لقتال أهل البصرة، و فیها حکمة مبعث الرسل، ثم يذكر فضله و یذم الخارجین.

حدیث ۱۶: مِنْ عَبْدِ اللَّهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِلَى أَصْحَابِ الْمَسَالِحِ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ حَقًّا عَلَى الْوَالِيِ أَلَّا يُغَيِّرَهُ عَلَى رِعْيَتِهِ فَضْلٌ نَالَهُ وَ لَا طَوْلٌ خُصَّ بِهِ وَ أَنْ يَزِيدَهُ مَا قَسَمَ اللَّهُ لَهُ مِنْ نِعَمِهِ دُنُوًّا مِنْ عِبَادِهِ وَ عَطْفًا عَلَى إِخْوَانِهِ أَلَّا وَ إِنَّا لَكُمْ عِنْدِي أَلَّا أُحْتَجَزَ دُونَكُمْ سِرًّا إِلَّا فِي حَرْبٍ وَ لَا أُطْوِي دُونَكُمْ أَمْرًا إِلَّا فِي حُكْمٍ وَ لَا أُؤَخَّرَ لَكُمْ حَقًّا عَنْ مَحَلِّهِ وَ لَا أَقْفَ بِهِ دُونَ مَقْطَعِهِ وَ أَنْ تَكُونُوا عِنْدِي فِي الْحَقِّ سَوَاءً فَإِذَا فَعَلْتُ ذَلِكَ وَجَبَتْ لِلَّهِ عَلَيْكُمْ النُّعْمَةُ وَ لِي عَلَيْكُمْ الطَّاعَةُ وَ أَلَّا تَنْكُصُوا عَنْ دَعْوَةٍ وَ لَا تُفَرِّطُوا فِي صَلَاحٍ وَ أَنْ تَخُوضُوا الْعَمْرَاتِ إِلَى الْحَقِّ فَإِنْ أَنْتُمْ لَمْ تَسْتَقِيمُوا لِي عَلَى ذَلِكَ لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ أَهْوَنَ عَلَيَّ مِمَّنْ اعْوَجَّ مِنْكُمْ ثُمَّ أَعْظَمُ لَهُ الْعُقُوبَةَ وَ لَا يَجِدُ عِنْدِي فِيهَا رُخْصَةً فَخُذُوا هَذَا مِنْ أَمْرَائِكُمْ وَ أَعْطُوهُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ مَا يُصْلِحُ اللَّهُ بِهِ أَمْرَكُمْ وَ السَّلَام

حدیث ۱۶: امیرالمؤمنین عليه السلام اما بعد، وظیفه‌ی حکمران است که اگر به زیادتی رسید یا به نعمتی مخصوص گشت موجب تغییر حال و دگرگونی رفتار او بر رعیتش نشود و نعمت‌هایی که خدا نصیبش کرده بر نزدیکی او به بندگان خدا و مهربانی او به برادرانش بیفزاید. بدانید حق شماس است بر من که رازی را از شما نپوشانم، مگر در جنگ و بدون رایزنی با شما کاری را نکنم، مگر در داوری و حق شما را از موقع آن به تأخیر نیفکنم. (حقوق و عطایای شما را به موقع بپردازم) و در رساندن آن درنگ نکنم و همه‌ی شما را در حق برابر و یکسان دانم پس، هرگاه چنین کردم بر خداست که به شما نعمت ارزانی دارد و بر شماس است که از من فرمان برید. ^{۱۴۸۲}

حدیث ۱۷: مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِیْسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حُمَیْدٍ وَ جَابِرِ الْعَبْدِيِّ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِنَّ اللَّهَ جَعَلَنِي إِمَامًا لِيَخْلُقَهُ فَفَرَضَ عَلَيَّ التَّقْدِيرَ فِي نَفْسِي وَ مَطْعَمِي وَ مَشْرَبِي وَ مَلْبَسِي كَضِعْفَاءِ النَّاسِ كَيْ يَقْتَدِيَ الْفَقِيرُ بِفَقْرِي وَ لَا يُطْغِيَ الْغَنَى غِنَاهُ.

حدیث ۱۷: امیرالمؤمنین عليه السلام فرمودند: خداوند مرا پیشوای خلق خود کرد از این رو، بر من واجب کرد که درباره‌ی خودم و خورد و خوراک و پوشاکم همانند مردمان تنگ‌دست باشم تا نادار به ناداری من تاسی جوید و توان‌گر را توان‌گریش به طغیان و سرکشی نکشاند. ۱۴۸۳

حدیث ۱۸: دَخَلَ ابْنُ عَبَّاسٍ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَقَالَ: ...فَلَا يَكُنْ حَظُّكَ فِي وَلَايَتِكَ مَا لَا تَسْتَفِيدُهُ وَ لَا عَيْظًا تَشْتَفِيهِ وَ لَكِنْ إِمَاتَةً بَاطِلٍ وَ أَحْيَاءَ حَقٍّ.

حدیث ۱۸: در نامه‌ی خود به ابن عباس می‌فرماید: پس از حمد و ثنای الهی، مبادا!!! بهره‌ی تو از حکومت به دست آوردن مالی یا فرو نشاندن خشمی (انتقامی) باشد. بلکه باید بهره‌ات می‌راندن باطل باشد و زنده کردن حق. ۱۴۸۴

حدیث ۱۹: قَالَ امیرالمؤمنین عليه السلام: وَ إِنْ تَكُنْ لَهُمْ حَاجَةٌ يُوَأْسِ بَيْنَهُمْ فِي مَجْلِسِهِ وَ وَجْهُهُ لِيَكُونَ الْقَرِيبُ وَ الْبَعِيدُ عِنْدَهُ عَلَى سَوَاءٍ

حدیث ۱۹: امیرالمؤمنین عليه السلام: اگر مردم نیازی داشتند (والی باید) در نشستن و نگاه کردن خود میان آن‌ها تفاوتی ننهد تا آشنا و بیگانه نزد او یکسان و برابر باشند. ۱۴۸۵

۱۴۸۳. الکافی ج ۱ ص ۴۱۰ بَابُ سِيرَةِ الْإِمَامِ فِي نَفْسِهِ وَ فِي الْمَطْعَمِ وَ الْمَلْبَسِ إِذَا وَلِيَ الْأَمْرَ ح ۱.

۱۴۸۴. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام ج ۲ ص ۱۰۱ فصل في المسابقة بالزهد و القناعة .

۱۴۸۵. شرح نهج البلاغه ج ۶ ص ۶۵.

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَمَادٍ وَغَيْرِهِ
 عَنْ حَنَانَ بْنِ سَدِيرٍ الصَّيْرَفِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ نُعِيْتُ إِلَى
 النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله نَفْسُهُ وَهُوَ صَحِيحٌ لَيْسَ بِهِ وَجَعٌ قَالَ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ قَالَ فَتَادَى
 الصَّلَاةَ جَامِعَةً وَ أَمَرَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارَ بِالسَّلَاحِ وَ اجْتَمَعَ النَّاسُ فَصَعِدَ
 النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله الْمَنْبَرَ فَنَعَى إِلَيْهِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ قَالَ أَذْكَرُ اللَّهُ الْوَالِيَّ مِنْ بَعْدِي عَلَى أُمَّتِي
 أَلَّا يَرْحَمُ عَلَى جَمَاعَةِ الْمُسْلِمِينَ فَأَجَلَ كَبِيرَهُمْ وَ رَحِمَ ضَعِيفَهُمْ وَ وَقَرَ عَالِمَهُمْ وَ
 لَمْ يُضِرَّ بِهِمْ فَيَذِلَّهُمْ وَ لَمْ يُفْقِرْهُمْ فَيَكْفِرْهُمْ وَ لَمْ يُعَلِّقْ بَابَهُ دُونَهُمْ فَيَأْكُلُ قَوِيَّهُمْ
 ضَعِيفَهُمْ وَ لَمْ يَخْبِزْهُمْ فِي بُعُوثِهِمْ فَيَقْطَعَ نَسْلَ أُمَّتِي ثُمَّ قَالَ قَدْ بَلَّغْتُ وَ نَصَحْتُ
 فَاشْهَدُوا وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام هَذَا آخِرُ كَلَامٍ تَكَلَّمَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله عَلَى مَنْبَرِهِ.

حنان بن سدير گفت از حضرت صادق عليه السلام شنیدم می فرمود خبر درگذشت
 پیامبر صلى الله عليه وآله را به آن جناب دادند در حالی که ناراحتی و دردی نداشت. فرمود: روح
 الامین این خبر را برایم آورده. در مسجد اجتماع کنید دستور داد: مهاجرین و انصار
 مسلح باشند مردم اجتماع کردند. پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله بر منبر رفت به مردم اطلاع داد که
 من از دنیا می روم. سپس فرمود: تذکر می دهم به فرمانروای پس از من بر امتم خدا را
 در نظر بگیرد مبدا ترحم بر مسلمانان را فرو گذارد. بزرگ آنها را احترام کند و بر
 ناتوان آنها رحم کند و دانشمندان را بزرگ شمارد و آنها را ناراحت نکند و خوار
 نگرداند و فقیرشان نکند که موجب کفر آنها شود و در خانه خود را بروی او نبندد. تا
 ناتوانان آنها به وسیله زورمندان نابود شوند. در مأموریتهای مرزی و لشکرکشی آنقدر
 نگاهشان ندارد که پیش خانواده خود برنگردند و نسل امت من قطع شود. سپس
 فرمودند: من مأموریت خود را انجام دادم و نصیحت نمودم، گواه باشید حضرت

صادق عليه السلام فرمود: این آخرین سخنی بود که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در منبر فرمود. ۱۴۸۶

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ وَ غَيْرُهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ: جَاءَ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام عَسَلٌ وَ تَيْنٌ مِنْ هَمْدَانَ وَ حُلْوَانَ فَأَمَرَ الْعُرَفَاءَ أَنْ يَأْتُوا بِالْيَتَامَى فَأَمَكَّهُمْ مِنْ رُؤُوسِ الْأَزْقَاقِ يَلْعَقُونَهَا وَ هُوَ يَقْسِمُهَا لِلنَّاسِ قَدْحًا قَدْحًا فَقِيلَ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مَا لَهُمْ يَلْعَقُونَهَا فَقَالَ إِنَّ الْإِمَامَ عليه السلام أَبُو الْيَتَامَى وَ إِنَّمَا أَلْعَقْتُهُمْ هَذَا بِرِعَايَةِ الْآبَاءِ.

ابی ثابت گفت: خدمت امیر المؤمنین عليه السلام عسل و انجیر آورده بودند از همدان و حلوان دستور داد آنهایی که می شناسند یتیمان را بیاورند به آنها اجازه داد از سر خیک های عسل خودشان با ملاقه بردارند ولی برای مردم قدح قدح تقسیم می کرد. یک نفر عرضه داشت: چرا این بچه ها با ملاقه خودشان برمی دارند فرمود: امام پدر یتیمان است من به آنها اجازه دادم خودشان بردارند به واسطه مراعات پدرانشان. ۱۴۸۷

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْبَرَقِيِّ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمَتْقَرِيِّ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله قَالَ: أَنَا أَوْلَى بِكُلِّ مُؤْمِنٍ مِنْ نَفْسِهِ وَ عَلِيٌّ أَوْلَى بِهِ مِنْ بَعْدِي فَقِيلَ لَهُ مَا مَعْنَى ذَلِكَ فَقَالَ قَوْلُ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله مَنْ تَرَكَ دِينًا أَوْ ضَيَاعًا فَعَلَيَّْ وَ مَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ فَالرَّجُلُ لَيْسَتْ لَهُ عَلَيَّ نَفْسِهِ وَ لَإِيَّةٌ إِذَا لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ وَ لَيْسَ لَهُ عَلَيَّ عِيَالُهُ أَمْرٌ وَ لَا نَهْيٌ إِذَا لَمْ يُجْرَ عَلَيْهِمُ النَّفَقَةُ وَ النَّبِيُّ وَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ مَنْ بَعَدَهُمَا أَلْزَمَهُمْ هَذَا فَمِنْ هُنَاكَ صَارُوا أَوْلَى بِهِمْ مِنْ

۱۴۸۶. الكافي ج ۱ ص ۴۰۶ باب ما يجب من حق الإمام على الرعية و حق الرعية على الإمام ح ۴

۱۴۸۷. الكافي ج ۱ ص ۴۰۶ باب ما يجب من حق الإمام على الرعية و حق الرعية على الإمام ح ۵

أَنْفُسِهِمْ وَ مَا كَانَ سَبَبُ إِسْلَامِ عَامَّةِ الْيَهُودِ إِلَّا مِنْ بَعْدِ هَذَا الْقَوْلِ مِنْ رَسُولِ
اللَّهِ ﷺ وَ إِنَّهُمْ آمَنُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَ عَلَى عِيَالَتِهِمْ.

کافی: سفیان بن عیینہ از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: من بر مؤمنان از خودشان مقدم ترم و علی علیه السلام پس از من بر آنها مقدم تر است عرضه داشتند: معنی این جمله چیست. فرمود: معنی آن این فرمایش پیامبر صلی الله علیه و آله است که فرمود: هر که قرض یا عیالی بگذارد خرج آنها با من است و هر که مالی را بگذارد متعلق به ورثه اوست پس شخص ولایت بر خویش ندارد وقتی مالی نداشت و بر خانواده خود هم امر و دستوری ندارد وقتی به آنها خرجی ندهد پیامبر صلی الله علیه و آله و امیر المؤمنین علیه السلام و کسی که بعد از آن دو است این کار بر آنها لازم است به همین جهت از خودشان بر آنها مقدم ترند. سبب اسلام عموم یهودان بعد از همین فرمایش پیامبر صلی الله علیه و آله بود آنها از خود و خانواده شان مطمئن شدند. ۱۴۸۸

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ
عُثْمَانَ عَنْ صَبَّاحِ بْنِ سَيَّابَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَيُّمَا مُؤْمِنٍ
أَوْ مُسْلِمٍ مَاتَ وَ تَرَكَ دَيْنًا لَمْ يَكُنْ فِي فِسَادٍ وَ لَا إِسْرَافٍ فَعَلَى الْإِمَامِ أَنْ يَقْضِيَهُ فَإِنْ
لَمْ يَقْضِهِ فَعَلَيْهِ إِثْمٌ ذَلِكَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَقُولُ ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَ
الْمَسَاكِينِ﴾ الْآيَةَ فَهُوَ مِنَ الْغَارِمِينَ وَ لَهُ سَهْمٌ عِنْدَ الْإِمَامِ فَإِنْ حَبَسَهُ فَأِثْمُهُ عَلَيْهِ.

کافی: صباح بن سیابه از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: هر مؤمن یا مسلمانی بمیرد و قرضی بگذارد که در راه بد و اسراف خرج نکرده بوده پرداخت آن قرض بر امام است اگر پرداخت نکرد گناهِش به گردن

اوست. خداوند تبارک و تعالی می فرماید ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَ الْمَسَاكِينِ﴾^{۱۴۸۹}
چنین شخصی جزء غارمین و قرض داران است که در این آیه دستور داده شد اگر
نپردازد گناهِش بر اوست.^{۱۴۹۰}

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السَّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ حَنَانٍ عَنْ
أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله لَا تَصْلُحُ الْإِمَامَةُ إِلَّا لِرَجُلٍ فِيهِ
ثَلَاثُ خِصَالٍ وَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنْ مَعَاصِي اللَّهِ وَ حِلْمٌ يَمْلِكُ بِهِ غَضَبَهُ وَ حُسْنُ الْوَلَايَةِ
عَلَى مَنْ يَلِي حَتَّى يَكُونَ لَهُمْ كَالْوَالِدِ الرَّحِيمِ.

کافی: حنان از پدرش از حضرت باقر عليه السلام نقل می کند که پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله
فرمود: امامت صلاحیت ندارد مگر برای کسی که در او سه خصلت باشد پرهیزکاری
مخصوصی که مانعش شود از گناه و حلمی که به وسیله آن جلو خشم خود را بگیرد
و نیکو اداره کردن آنها را به طوری که همچون پدری مهربان باشد.^{۱۴۹۱}

أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ لِي عَلَيْكُمْ حَقًّا وَ لَكُمْ عَلَيَّ حَقٌّ فَأَمَّا حَقُّكُمْ عَلَيَّ
فَالنَّصِيحَةُ لَكُمْ وَ تَوْفِيرُ فَيِّكُمْ عَلَيْكُمْ وَ تَعْلِيمُكُمْ كَيْلًا تَجْهَلُوا وَ تَأْدِيبُكُمْ كَيْمًا
تَعْلَمُوا وَ أَمَّا حَقِّي عَلَيْكُمْ فَالْوَفَاءُ بِالْبَيْعَةِ وَ النَّصِيحَةُ فِي الْمَشْهَدِ وَ الْمَغِيبِ وَ
الْإِجَابَةُ حِينَ أَدْعُوكُمْ وَ الطَّاعَةُ حِينَ أَمْرُكُمْ

امیر المؤمنین عليه السلام فرمود: مردم مرا بر شما حقی و شما را بر من نیز حقی
است، اما حق شما بر من این است که شما را راهنمایی کنم و نصیحت نمایم و در آمد

۱۴۸۹. التوبة آية ۶۰

۱۴۹۰. الکافی ج ۱ ص ۴۰۷ باب ما يجب من حق الإمام على الرعية و حق الرعية على الإمام ح ۷

۱۴۹۱. الکافی ج ۱ ص ۴۰۷ باب ما يجب من حق الإمام على الرعية و حق الرعية على الإمام ح ۸

مالی را برای شما افزون نمایم و آموزش دهم شما را که در جهل نمانید و ادب نمایم تا دانا شوید، اما حق من بر شما این است که به بیعت و پیمان خود وفا کنید و خیرخواه امام خود باشید در پشت سر و پیش رو، و هنگامی که شما را فرا خواندم بپذیرید و هر دستوری که دادم اطاعت کنید. ۱۴۹۲

و لَكُمْ عَلَيْنَا الْعَمَلُ بِكِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى وَ [سُنَّةِ رَسُولِهِ] سِيرَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ الْقِيَامُ بِحَقِّهِ وَ النَّعْشُ لِسُنَّتِهِ

و فرمود: حق شما بر ما این است که عمل به کتاب خدا و سیرت و روش پیامبر ﷺ نمائیم و در راه به پا داشتن حق او قیام کنیم و سنت پیامبر ﷺ را زنده نگه داریم. ۱۴۹۳

وَ قَالَ ﷺ لَا يُقِيمُ أَمْرَ اللَّهِ سُبْحَانَهُ إِلَّا مَنْ لَا يُصَانِعُ وَ لَا يُضَارِعُ وَ لَا يَتَّبِعُ الْمَطَامِعَ

امیرالمومنین (علیه السلام): فرمان خدا را بر پا نمی دارد جز کسی که [در اجرای حکم خدا] سازش نکند و همرنگ جماعت نشود و در پی طمع خویش نرود. ۱۴۹۴

ثُمَّ إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِأَمْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ قَدِيمًا وَ حَدِيثًا أَقْرَبُهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ أَعْلَمُهَا بِالْكِتَابِ وَ أَفْقَهُهَا فِي الدِّينِ وَ أَوْلَاهَا إِسْلَامًا وَ أَفْضَلُهَا جِهَادًا وَ أَشَدَّهَا بِمَا تَحْمِلُهُ الرَّعِيَّةُ مِنْ أُمُورِهَا اضْطِرَاعًا

۱۴۹۲. نهج البلاغة (للصباحي صالح) ص ۷۹ خطبة ۳۴ و من خطبة له ع في استنفار الناس إلى أهل الشام بعد فراغه من أمر الخوارج طريق السداد
 ۱۴۹۳. نهج البلاغة (للصباحي صالح) ص ۲۴۴ خطبة ۱۶۹ و من خطبة له ع عند مسير أصحاب الجمل إلى البصرة التنفير من خصومه
 ۱۴۹۴. نهج البلاغة للصباحي صالح ص ۴۸۸ الحكمة [۱۰۷] ۱۱۰

امیرالمومنین (علیه السلام) در حدیثی زیبا و پر معنا فرمودند: سزاوارترین مردم به اداره امور امت، چه در گذشته و چه حال، کسی است که از همه مردم به پیامبر (صلی الله علیه و آله) نزدیکتر، به کتاب خدا داناتر، در دین ژرف نگتر، در اسلام پیشگامتر، در جهاد برتر و در به دوش کشیدن بار اداره امور امت توانمندتر باشد. ۱۴۹۵

ثَلَاثَةٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ مِنَ الْأَيْمَةِ صَلَاحٌ أَنْ يَكُونَ إِمَامًا اضْطَلَعَ بِأَمَانَتِهِ إِذَا عَدَلَ فِي حُكْمِهِ وَلَمْ يَحْتَجِبْ دُونَ رَعِيَّتِهِ وَ أَقَامَ كِتَابَ اللَّهِ تَعَالَى فِي الْقُرْبِيبِ وَ الْبَعِيدِ.

امیرالمومنین (علیه السلام) فرمودند: سه چیز است که هر رهبری آنها را داشته باشد شایسته رهبری و به دوش کشیدن بار این امانت است هرگاه در حکومت خود عدالت ورزد، خود را از دسترس امتش دور نگه ندارد و (احکام) کتاب خدا را درباره آشنا و بیگانه به اجرا گذارد ۱۴۹۶

لَا يَحِلُّ لِلْخَلِيفَةِ مِنْ مَالِ اللَّهِ إِلَّا قَصْعَتَانِ قَصْعَةٌ يَأْكُلُهَا هُوَ وَ أَهْلُهُ وَ قَصْعَةٌ يُطْعِمُهَا

برای خلیفه استفاده کردن از مال خدا جایز نیست مگر دو کاسه، کاسه‌ای که خود و خانواده‌اش (به اندازه رفع نیاز) بخورند و کاسه‌ای که به دیگران بخوراند.

أَلَا وَ إِنَّ لِكُلِّ مَأْمُومٍ إِمَامًا يَقْتَدِي بِهِ وَ يَسْتَضِيءُ بِنُورِ عِلْمِهِ أَلَا وَ إِنَّ إِمَامَكُمْ قَدْ اكْتَفَى مِنْ دُنْيَاهُ بِطَمْرِيهِ وَ مِنْ طُعْمِهِ بِقُرْصِيهِ

۱۴۹۵. شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد ج ۳ ص ۲۱۰ [أخبار علي في جيشه و هو في طريقه إلى صفين]

۱۴۹۶. كنز العمال ۱۴۳۱۵

امیرالمومنین (علیه السلام) فرمودند: بدانید که هر پیروی را پیشوایی است که به او اقتدا می کند و از نور دانش او یرتو می گیرد. بدانید که پیشوای شما از دنیایش به دو جامه کهنه و از خوراکش به دو گرده نان بسنده کرده است. ۱۴۹۷

۸۵۲

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لِدَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَرَامٌ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ عَالِمٍ مُحِبٌّ لِلشَّهَوَاتِ أَنْ
أَجْعَلَهُ إِمَامًا لِلْمُتَّقِينَ

امیرالمومنین (علیه السلام) فرمودند: بر هر عالمی که دلش در بند شهوات است حرام است که پیشوای پرهیزگاران قرارش دهیم. ۱۴۹۸

۱۴۹۷. نهج البلاغة (للصّبحی صالح) ص ۴۱۷ رسائل أمير المؤمنين عليه السلام (۴۵) و من کتاب له إلى عثمان بن حنيف الأنصاری و كان عامله على البصرة و قد بلغه أنه دعى إلى وليمة قوم من أهلها، فمضى إليها

۱۴۹۸. روضة الواعظین و بصيرة المتعظین ج ۲ ص ۴۲۱ مجلس فی الحث علی مخالفة النفس و الهوی

گمراه‌ترین مردم

۸۵۳

﴿أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدَى﴾^{۱۴۹۹}

آیا کسی که به حق هدایت می‌کند سزاوار است پیروی شود، یا کسی که هدایت نمی‌شود مگر هدا/یتش کنند؟

حدیث ۲۷: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بَغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ قَالَ يَعْنِي مَنْ اتَّخَذَ دِينَهُ رَأْيَهُ بَغَيْرِ إِمَامٍ مِنْ أَيْمَةِ الْهُدَى.*

حدیث ۲۷: از ابی الحسن عليه السلام در تفسیر قول خدای عزوجل ﴿وَ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بَغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ﴾^{۱۵۰۰} کیست گمراه‌تر باشد از آن که پیرو هوس خود است بی رهبری از طرف خدا فرمود: مقصود کسی است که دینش رأی او است بی یک امامی از ائمه هدی.^{۱۵۰۱}

حدیث ۲۸: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَذَّاءِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنِ الْإِسْطِطَاعَةِ وَ قَوْلِ النَّاسِ فَقَالَ وَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ﴿وَ لَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَ لِذَلِكَ خَلَقَهُمْ﴾^{۱۵۰۲} يَا أَبَا عُبَيْدَةَ النَّاسُ مُخْتَلِفُونَ فِي إِصَابَةِ الْقَوْلِ وَ كُلُّهُمْ هَالِكٌ قَالَ قُلْتُ قَوْلُهُ ﴿إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ﴾^{۱۵۰۳} قَالَ هُمْ شِيعَتُنَا وَ لِرَحْمَتِهِ خَلَقَهُمْ وَ هُوَ قَوْلُهُ ﴿وَ

۱۴۹۹. یونس آیه ۳۵

۱۵۰۰. القصص آیه ۵۰

۱۵۰۱. الکافی ج ۱ ص ۳۷۴ بابُ فِيمَنْ دَانَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بَغَيْرِ إِمَامٍ مِنَ اللَّهِ جَلَّ جَلَّالُهُ ح ۱

۱۵۰۲. هود الآيات ۱۱۸ و ۱۱۹

۱۵۰۳. هود آیه ۱۱۹

لِذَلِكَ خَلَقَهُمْ ﴿١٥٠٤﴾ يَقُولُ لِبَطَاعَةِ الْإِمَامِ الرَّحْمَةِ الَّتِي يَقُولُ ﴿وَ رَحْمَتِي وَسَعَتْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ ١٥٠٥ يَقُولُ عِلْمُ الْإِمَامِ وَ وَسِعَ عِلْمُهُ الَّذِي هُوَ مِنْ عِلْمِهِ كُلُّ شَيْءٍ هُمْ شِيعَتُنَا ثُمَّ قَالَ ﴿فَسَاكُنْهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾ ١٥٠٦ يَعْنِي وَلَايَةَ غَيْرِ الْإِمَامِ وَ طَاعَتَهُ ثُمَّ قَالَ ﴿يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَ الْإِنْجِيلِ﴾ ١٥٠٧ يَعْنِي النَّبِيَّ ﷺ وَ الْوَصِيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الْقَائِمَ ﴿يَأْمُرُهُم بِالْمَعْرُوفِ﴾ ١٥٠٨ إِذَا قَامَ ﴿وَ يَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ ١٥٠٩ وَ الْمُنْكَرُ مَنْ أَنْكَرَ فَضَلَ الْإِمَامِ وَ جَحَدَهُ ﴿وَ يُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ﴾ ١٥١٠ أَخَذَ الْعِلْمَ مِنْ أَهْلِهِ ﴿وَ يُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ﴾ ١٥١١ وَ الْخَبَائِثُ قَوْلٌ مَنْ خَالَفَ ﴿وَ يَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ﴾ ١٥١٢ وَ هِيَ الذُّنُوبُ الَّتِي كَانُوا فِيهَا قَبْلَ مَعْرِفَتِهِمْ فَضَلَ الْإِمَامِ ﴿وَ الْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾ ١٥١٣ وَ الْأَغْلَالُ مَا كَانُوا يَقُولُونَ مِمَّا لَمْ يَكُونُوا أُمُرُوا بِهِ مِنْ تَرْكِ فَضْلِ الْإِمَامِ فَلَمَّا عَرَفُوا فَضَلَ الْإِمَامِ وَضَعَ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَ الْإِصْرُ الذَّنْبُ وَ هِيَ

١٥٠٤. هود آية ١١٩

١٥٠٥. الاعراف آية ١٥٦

١٥٠٦. الاعراف آية ١٥٦

١٥٠٧. الاعراف آية ١٥٧

١٥٠٨. الاعراف آية ١٥٧

١٥٠٩. الاعراف آية ١٥٧

١٥١٠. الاعراف آية ١٥٧

١٥١١. الاعراف آية ١٥٧

١٥١٢. الاعراف آية ١٥٧

١٥١٣. الاعراف آية ١٥٧

الْأَصَارُ ثُمَّ نَسَبَهُمْ فَقَالَ ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ﴾^{۱۵۱۴} يَعْنِي بِالْإِمَامِ ﴿وَعَزَّوهُ وَنَصَرُوهُ
وَ اتَّبَعُوا الثَّوَرَ الَّذِي أَنْزَلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾^{۱۵۱۵} يَعْنِي الَّذِينَ اجْتَنَبُوا
الْحِبَّتَ وَ ﴿الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا﴾^{۱۵۱۶} وَ الْحِبَّتُ وَ الطَّاغُوتُ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ
وَ الْعِبَادَةُ طَاعَةُ النَّاسِ لَهُمْ ثُمَّ قَالَ ﴿أَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَ أَسْلِمُوا لَهُ﴾^{۱۵۱۷} ثُمَّ جَزَاهُمْ
فَقَالَ ﴿لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ﴾^{۱۵۱۸} وَ الْإِمَامُ يُبَشِّرُهُمْ بِقِيَامِ
الْقَائِمِ وَ بظُهُورِهِ وَ بِقَتْلِ أَعْدَائِهِمْ وَ بِالنَّجَاةِ فِي الْآخِرَةِ وَ الْوُرُودِ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى
اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الصَّادِقِينَ عَلَى الْحَوْضِ*.

حدیث ۲۸: ابو عبیده حذاء گوید: از امام باقر (علیه السلام) راجع به استطاعت و گفتار
مردم در آن باره پرسیدم حضرت این آیه را تلاوت نمود ﴿وَ لَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَنْ
رَحِمَ رَبُّكَ وَ لِذَلِكَ خَلَقَهُمْ﴾ مردم پیوسته مختلف خواهند بود (از لحاظ عقیده)، ﴿إِلَّا مَنْ
رَحِمَ رَبُّكَ﴾ جز آنکه را پروردگارت ترحم کند (و براه حق هدایتش فرماید) ﴿وَ لِذَلِكَ
خَلَقَهُمْ﴾ و ایشان را برای ترحم آفریده و فرمود: ای ابا عبیده! مردم در رسیدن به قول
حق مختلفند و همگی در هلاکتند (حق را کنار گذاشته از باطلها پیروی می کنند). من
عرضه داشتم: خدا می فرماید: جز کسی را که پروردگارت ترحم کند؟ فرمود: آنها
شیعیان ما هستند و خدا آنها را برای رحمتش آفریده، از این رو فرمود: ایشان را برای
ترحم آفرید یعنی برای اطاعت امام آفرید و امام همان رحمتی است که خدا

۱۵۱۴. الاعراف آیه ۱۵۷

۱۵۱۵. الاعراف آیه ۱۵۷

۱۵۱۶. الزمر آیه ۱۷

۱۵۱۷. الزمر آیه ۵۴

۱۵۱۸. یونس آیه ۶۴

می‌فرماید ﴿وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ رحمت من همه چیز را فرا گرفته آن رحمت علم امامست و علم امام که مأخوذ از علم خداست همه چیز را فرا گرفته آنها شیعیان ما هستند (که علم امام آنها را فرا گرفته و دیگران چون از علم امام بهره‌ئی نبرند، آنها را فرا نمیگیرد). سپس خدای تعالی فرماید ﴿فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾ رحمت خدا را برای کسانی که پرهیزکنند مقرر می‌دارد یعنی از ولایت و طاعت غیر امام پرهیزکنند، سپس فرماید ﴿يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ﴾ او را نزد خود در تورات و انجیل نوشته می‌یابند مقصود از او پیغمبر و وصیش و امام قائم است که ایشان را امر به معروف می‌کنند (زمانی که قیام فرماید) و از منکر بازشان می‌دارد و منکر کسی است که فضیلت امام را نپذیرد و منکر شود ﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ﴾ و حلال کند بر ایشان طیبات را (یعنی فرا گرفتن علم را از اهلش) ﴿وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثِ﴾ و حرام کند بر آنها خبائث را (گفته مخالف را) و ﴿وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ﴾ بار سنگین را از گردنشان بنهد و آن گناہانی است که پیش از شناختن فضیلت امام در میانش بودند ﴿وَ الْأَعْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾ و بند و زنجیرهایی که بر دوش داشتند و زنجیرها همان سخنانی است که در باره ترک فضیلت امام می‌گفتند، در صورتی که به آن دستور نداشتند، پس چون فضیلت امام را شناختند، بار گران را از دوششان بنهد و بار گران همان گناہست. سپس خدای تعالی آنها را معرفی کرده و فرموده است ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ﴾ کسانی که به او (یعنی به امام) ایمان آورده ﴿وَ عَزَّوهُ وَ نَصَرُوهُ وَ اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ و گرامیش داشته و یاریش کرده‌اند و از نوری که همراه او نازل شده پیروی کرده‌اند ایشان رستگارانند ﴿الطَّاعُونَ أَنْ يَعْبُدُوهَا﴾ یعنی کسانی که از پرستش جبت و طاغوت دوری گزیدند و جبت و طاغوت. فلان و فلان و فلان است و پرستش اطاعت مردم است از ایشان. باز خدا فرماید ﴿أَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ﴾ به سوی پروردگار خود باز گردید و تسلیم او شوید سپس ایشان را پاداش داده

و فرموده ﴿لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ﴾ بشارت در زندگی دنیا و آخرت برای آنهاست و امام ایشان را به قیام و ظهور حضرت قائم و به کشته شدن دشمنانشان و نجات در آخرت و ورود بر محمد ﷺ و آله الصادقین بشارت دهد. ۱۵۱۹

تسک به امام موجب نجات

رُويَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ فِي مُسْنَدِهِ بِإِسْنَادِهِ إِلَى أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي وَ أَحَدُهُمَا أَكْبَرُ مِنَ الْآخِرِ كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ وَ عِترَتِي أَهْلُ بَيْتِي أَلَا وَ إِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ.

پیامبر خدا ﷺ: من در میان شما دو شیئی گران بها گذاشته‌ام که تا وقتی به آنها چنگ آویزید، هرگز پس از من گمراه نشوید. یکی از آن دو بزرگ‌تر و والاتر از دیگری است (یکی) کتاب خدا که ریسمانی است از آسمان به زمین کشیده و متصل و (دومی) عترت و خاندان من، بدانید که این دو هرگز از هم جدا نشوند تا بر لب حوض نزد من آیند.

برخی از نشانه‌های امامت

حدیث ۳۰: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَائِبٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ وَ زُرَّارَةَ جَمِيعاً عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: لَمَّا قُتِلَ الْحُسَيْنُ عليه السلام أُرْسِلَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَنْفِيَّةِ إِلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام فَخَلَا بِهِ فَقَالَ لَهُ يَا ابْنَ أَخِي قَدْ عَلِمْتَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله دَفَعَ الْوَصِيَّةَ وَالْإِمَامَةَ مِنْ بَعْدِهِ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام ثُمَّ إِلَى الْحَسَنِ عليه السلام ثُمَّ إِلَى الْحُسَيْنِ عليه السلام ثُمَّ إِلَى الْحُسَيْنِ عليه السلام وَقَدْ قُتِلَ أَبُوكَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَ صَلَّى عَلَى رُوحِهِ وَ لَمْ يُوصَ وَ أَنَا عَمَّكَ وَ صِنُو أَبِيكَ وَ وِلَادَتِي مِنْ عَلِيٍّ عليه السلام فِي سِنِّي وَ قَدِيمِي أَحَقُّ بِهَا مِنْكَ فِي حَدَائِكَ فَلَا تُتَارِعْنِي فِي الْوَصِيَّةِ وَالْإِمَامَةِ وَ لَا تُحَاجَّنِي فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام يَا عَمُّ اتَّقِ اللَّهَ وَ لَا تَدَّعِ مَا لَيْسَ لَكَ بِحَقِّ ﴿إِنِّي أعظك أن تكون من الجاهلين﴾ إِنَّ أَبِي يَا عَمُّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَوْصَى إِلَيَّ قَبْلَ أَنْ يَتَوَجَّهَ إِلَى الْعِرَاقِ وَ عَهْدَ إِلَيَّ فِي ذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يُسْتَشْهَدَ بِسَاعَةٍ وَ هَذَا سِلَاحُ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله عِنْدِي فَلَا تَتَعَرَّضْ لِهَذَا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكَ نَقْصَ الْعُمْرِ وَ تَشْتَتَ الْحَالِ إِنْ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ الْوَصِيَّةَ وَالْإِمَامَةَ فِي عَقِبِ الْحُسَيْنِ عليه السلام فَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَعْلَمَ ذَلِكَ فَانْطَلِقْ بِنَا إِلَى الْحَجْرِ الْأَسْوَدِ حَتَّى نَتَحَاكَمَ إِلَيْهِ وَ نَسْأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَ كَانَ الْكَلَامُ بَيْنَهُمَا بِمَكَّةَ فَانْطَلَقَا حَتَّى أَتَيَا الْحَجَرَ الْأَسْوَدَ فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ لِمُحَمَّدِ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ ابْدَأْ أَنْتَ فَابْتَهَلْ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ سَلُهُ أَنْ يُنْطِقَ لَكَ الْحَجَرُ ثُمَّ سَلْ فَابْتَهَلْ مُحَمَّدٌ فِي الدُّعَاءِ وَ سَأَلَ اللَّهُ ثُمَّ دَعَا الْحَجَرَ فَلَمْ يُجِبْهُ فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام يَا عَمُّ لَوْ كُنْتَ وَصِيًّا وَ إِمَامًا

لَأَجَابَكَ قَالَ لَهُ مُحَمَّدٌ فَادْعُ اللَّهَ أَنْتَ يَا ابْنَ أَخِي وَ سَلُهُ فَدَعَا اللَّهَ عَلِيُّ بْنُ
 الْحُسَيْنِ عليه السلام بِمَا أَرَادَ ثُمَّ قَالَ أَسْأَلُكَ بِالَّذِي جَعَلَ فِيكَ مِيثَاقَ الْأَنْبِيَاءِ وَ مِيثَاقَ
 الْأَوْصِيَاءِ وَ مِيثَاقَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ لَمَّا أَخْبَرْنَا مِنَ الْوَصِيِّ وَ الْإِمَامِ بَعْدَ الْحُسَيْنِ بْنِ
 عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ فَتَحَرَّكَ الْحَجْرُ حَتَّى كَادَ أَنْ يَزُولَ عَنْ مَوْضِعِهِ ثُمَّ أَنْطَقَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ
 جَلَّ بِلِسَانِ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ الْوَصِيَّةَ وَ الْإِمَامَةَ بَعْدَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام
 إِلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ ابْنِ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ
 فَأَنْصَرَفَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ وَ هُوَ يَتَوَلَّى عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عليه السلام.

حدیث ۳۰: امام باقر علیه السلام فرمود: چون امام حسین علیه السلام به شهادت رسید، محمد بن حنفیه، شخصی را نزد علی ابن الحسین علیه السلام فرستاد که تقاضا کند با او در خلوت سخن گوید سپس (در خلوت) به آن حضرت چنین گفت: پسر برادرم! می دانی که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم وصیت و امامت را پس از خود به امیر المؤمنین علیه السلام و بعد از او به امام حسن علیه السلام و بعد از او به امام حسین علیه السلام واگذاشت. و پدر شما رضی الله عنه و صلی علی روحه کشته شد و وصیت هم نکرد، و من عموی شما و با پدر شما از یک ریشه ام و زاده علی علیه السلام هستیم. من با این سن و سبقتی که بر شما دارم از شما که جوانید به امامت سزاوارترم، پس با من در امر وصیت و امامت منازعه و مجادله مکن. علی بن الحسین علیه السلام به او فرمود: ای عمو از خدا پروا کن و چیزی را که حق نداری ادعا مکن. ﴿إِنِّي أَعْظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾^{۱۵۲۰} من تو را موعظه می کنم که مبادا از جاهلان باشی، ای عمو! همانا پدرم صلوات الله علیه پیش از آنکه رهسپار عراق شود به من وصیت فرمود و ساعتی پیش از شهادتش نسبت به آن با من عهد

کرد. و این سلاح رسول خدا ﷺ است نزد من، متعرض این امر مشو که می ترسم
 عمرت کوتاه و حالت پریشان شود. همانا خدای عز و جل امر وصیت و امامت را در
 نسل حسین (علیه السلام) مقرر داشته است، اگر می خواهی این مطلب را بفهمی بیا نزد حجر
 الاسود رویم و محاکمه کنیم و این موضوع را از او بپرسیم، امام باقر (علیه السلام) فرماید: این
 گفتگو میان آنها در مکه بود، پس رهسپار شدند تا به حجر الاسود رسیدند، علی بن
 الحسین (علیه السلام) به محمد بن حنفیه فرمود: تو اول به درگاه خدای عز و جل تضرع کن و
 از او بخواه که حجر را برای تو به سخن آورد و سپس بپرس. محمد با تضرع و زاری
 دعا کرد و از خدا خواست و سپس از حجر خواست (که به امامت او سخن گوید)
 ولی حجر جوابش نگفت. علی بن الحسین (علیه السلام) فرمود: ای عمو اگر تو وصی و امام
 می بودی جوابت می داد. محمد گفت: پسر برادر تو دعا کن و از خدا بخواه، علی بن
 الحسین (علیه السلام) به آنچه خواست دعا کرد، سپس فرمود: از تو می خواهم به آن خدائی که
 میثاق پیغمبران و اوصیاء و همه مردم را در تو قرار داده است (همه باید نزد تو آیند و
 به پیمان خدا وفا کنند) که وصی و امام بعد از حسین (علیه السلام) را به ما خیر ده. حجر
 جنبشی کرد که نزدیک بود از جای خود کنده شود، سپس خدای عز و جل او را به
 سخن آورد و به زبان عربی فصیح گفت: بار خدایا همانا وصیت و امامت بعد از
 حسین بن علی (علیه السلام) به علی بن حسین بن علی بن ابی طالب (علیه السلام) پسر فاطمه دختر
 رسول خدا ﷺ رسیده است. پس محمد بن علی (محمد حنفیه) برگشت و پیرو علی
 بن الحسین (علیه السلام) گردید. ۱۵۲۱

حدیث ۳۱: ابْنُ فَضَّالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ قَالَ: كُنْتُ وَاقِفًا وَ حَجَجْتُ عَلَيَّ
 تِلْكَ الْحَالِ فَلَمَّا صِرْتُ بِمَكَّةَ خَلَجَ فِي صَدْرِي شَيْءٌ فَتَعَلَّقْتُ بِالْمُلْتَزِمِ ثُمَّ قُلْتُ

۱۵۲۱. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۳۴۸ باب ما يُفصلُ به بين دعوى المُحقِّ و المُبطلِ في أمر الإمامة ح ۵

اللَّهُمَّ قَدْ عَلِمْتَ طَلِبَتِي وَارَادَتِي فَأَرشِدْنِي إِلَى خَيْرِ الْأَدْيَانِ فَوْقَ فِي نَفْسِي أَنْ آتِيَ
الرِّضَا عليه السلام فَاتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَوَقَفْتُ بِبَابِهِ وَ قُلْتُ لِلْغُلَامِ قُلْ لِمَوْلَاكَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ
الْعِرَاقِ بِالْبَابِ قَالَ فَسَمِعْتُ نِدَاءَهُ وَ هُوَ يَقُولُ ادْخُلْ يَا عَبْدَ اللَّهِ بِنَ الْمُغِيرَةَ ادْخُلْ
يَا عَبْدَ اللَّهِ بِنَ الْمُغِيرَةَ فَدَخَلْتُ فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيَّ قَالَ لِي قَدْ أَجَابَ اللَّهُ دُعَاءَكَ وَ
هَذَاكَ لِدِينِهِ فَقُلْتُ أَشْهَدُ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ وَ أَمِينُهُ عَلَيَّ خَلْقِهِ.

حدیث ۳۱: عبد الله بن مغیره گوید: من واقفی مذهب بودم که بحج رفتم، چون به
مکه رسیدم، شکی در دلم (راجع به مذهب) خلجان کرد، خودم را بملتزم (دیوار مقابل در
خانه کعبه که مستحب است سینه و شکم را به آنجا چسبانیده و دعا کنند) چسبانیدم و
گفتم: بار خدایا تو خواست و اراده مرا می دانی، مرا به بهترین دین ها هدایت کن، پس در
دلم افتاد که خدمت حضرت رضا علیه السلام بروم. به مدینه آمدم و در خانه حضرت ایستادم و
به غلامش گفتم: به آقایت بگو، مردی از اهل عراق بر در خانه است، آنگاه صدای
حضرت را شنیدم که می فرمود: بفرما ای عبد الله بن مغیره! بفرما ای عبد الله بن مغیره،
چون مرا دید فرمود: خدا دعایت را اجابت کرد و به دین خودش هدایت فرمود: من
عرضه داشتم: گواهی دهم که توئی حجت خدا و امین او بر خلقش. ۱۵۲۲

۱۵۲۲. الکافی کتاب الحجة ج ۱ ص ۳۵۵ بابُ مَا يُفْضَلُ بِهِ بَيْنَ دَعْوَى الْمُحِقِّ وَ الْمُبْطِلِ فِي أَمْرِ
الْإِمَامَةِ ح ۱۳

به دنبال حق باشید هر چند که گوه اندکی پیرو حق باشند

الْهَمْدَانِيُّ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ نَصْرِ بْنِ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ فَارَقَ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الْإِسْلَامِ مِنْ عُنُقِهِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَمَا جَمَاعَةُ الْمُسْلِمِينَ قَالَ جَمَاعَةُ أَهْلِ الْحَقِّ وَإِنْ قَلُّوا.

امالی صدوق: علی بن جعفر از برادر خود موسی بن جعفر علیه السلام از آباء گرام خویش نقل کرد که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: هر که از اجتماع مسلمانان کناره گیری کند از تعهد اسلامی خارج شده عرضه داشتند: اجتماع مسلمین چیست؟ فرمود: اجتماع طرفداران حق، گر چه عده آنها کم باشد. ۱۵۲۳

أَخْبَرَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ، قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ خَالِدِ الْمَرَاغِيِّ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ أَحْمَدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَاهَانَ، قَالَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِي، قَالَ حَدَّثَنَا بُنْدَارُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ سَهْلِ بْنِ الْجَرَّاحِ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ تَمِيمِ الدَّارِيِّ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الدِّينُ نَصِيحَةٌ قِيلَ لِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِكِتَابِهِ وَ لِلْأَيْمَةِ فِي الدِّينِ وَ لِحَمَاةِ الْمُسْلِمِينَ

امالی طوسی: تمیم رازی گفت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: دین خیر خواهی است
عرضه داشتند: خیر خواهی برای چه کس؟ فرمود: خیر خواهی برای خدا و
پیامبر صلی الله علیه و آله و کتاب خدا و ائمه دین و اجتماع مسلمین. ۱۵۲۴

دعای حضرت ابراهیم

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿فَاجْعَلْ أَفِيدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾
أَمَّا إِنَّهُ لَمْ يَعْنِ النَّاسَ كُلَّهُمْ أَنْتُمْ أَوْلِيكُمْ وَ نَظَرَاؤُكُمْ إِنَّمَا مَثَلُكُمْ فِي النَّاسِ مَثَلُ
الشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ أَوْ مَثَلُ الشَّعْرَةِ السَّوْدَاءِ فِي الثَّوْرِ الْأَبْيَضِ يَنْبَغِي
لِلنَّاسِ أَنْ يَحْجُوا هَذَا الْبَيْتَ وَ يُعَظِّمُوهُ لِتَعْظِيمِ اللَّهِ إِيَّاهُ وَ أَنْ يَلْقَوْنَا حَيْثُ كُنَّا
نَحْنُ الْأَدِلَّةُ عَلَى اللَّهِ

از حضرت باقر عليه السلام در روایت عیاشی نقل شده که فرمود ﴿فَاجْعَلْ أَفِيدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾
در دعای خود، ابراهیم عليه السلام همه مردم را در نظر نگرفته بود
بلکه شما و هم عقیده‌های شما مورد نظر ابراهیم عليه السلام هستید مثل شما مانند موی
سفیدی است بر پیکر گاوی سیاه. ۱۵۲۶

۱۵۲۴. الأمالی (للطوسی) النص ۸۴ [۳] المجلس الثالث ح ۳۴

۱۵۲۵. ابراهیم آیه ۳۷

۱۵۲۶. تفسیر العیاشی ج ۲ ص ۲۳۳ [سورة ابراهیم (۱۴) الآيات ۳۷ الى ۳۸] ح ۳۹

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
سِنَانٍ عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ قَالَ: دَخَلَ قَتَادَةُ بْنُ دِعَامَةَ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَقَالَ يَا
قَتَادَةُ أَنْتَ فَقِيهٌ أَهْلُ الْبَصْرَةِ فَقَالَ هَكَذَا يَزْعُمُونَ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام بَلَّغْنِي
أَنَّكَ تُفَسِّرُ الْقُرْآنَ فَقَالَ لَهُ قَتَادَةُ نَعَمْ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام بَعْلِمُ تُفَسِّرُهُ أَمْ بِجَهْلٍ
قَالَ لَا بَعْلِمُ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام فَإِنْ كُنْتَ تُفَسِّرُهُ بَعْلِمُ فَأَنْتَ أَنْتَ وَ أَنَا
أَسْأَلُكَ قَالَ قَتَادَةُ سَلْ قَالَ أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي سَبَأٍ ﴿وَ قَدَرْنَا فِيهَا
السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَ أَيَّامًا آمِنِينَ﴾ فَقَالَ قَتَادَةُ ذَلِكَ مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ بِزَادٍ
حَلَالٍ وَ رَاحِلَةٍ وَ كِرَاءٍ حَلَالٍ يُرِيدُ هَذَا الْبَيْتَ كَانَ آمِنًا حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى أَهْلِهِ
فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام نَشَدْتُكَ اللَّهُ يَا قَتَادَةُ هَلْ تَعْلَمُ أَنَّهُ قَدْ يَخْرُجُ الرَّجُلُ مِنْ بَيْتِهِ
بِزَادٍ حَلَالٍ وَ رَاحِلَةٍ وَ كِرَاءٍ حَلَالٍ يُرِيدُ هَذَا الْبَيْتَ فَيُقَطِّعُ عَلَيْهِ الطَّرِيقَ
فَتُذْهَبُ نَفَقَتُهُ وَ يُضْرَبُ مَعَ ذَلِكَ ضَرْبَةً فِيهَا اجْتِيَاخُهُ قَالَ قَتَادَةُ اللَّهُمَّ نَعَمْ
فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَيْحَكَ يَا قَتَادَةُ إِنْ كُنْتَ إِنَّمَا فَسَّرْتَ الْقُرْآنَ مِنْ تَلْقَاءِ
نَفْسِكَ فَقَدْ هَلَكْتَ وَ أَهْلَكْتَ وَ إِنْ كُنْتَ قَدْ أَخَذْتَهُ مِنَ الرِّجَالِ فَقَدْ هَلَكْتَ
وَ أَهْلَكْتَ وَيْحَكَ يَا قَتَادَةُ ذَلِكَ مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ بِزَادٍ وَ رَاحِلَةٍ وَ كِرَاءٍ حَلَالٍ
يُرُومُ هَذَا الْبَيْتَ عَارِفًا بِحَقِّهَا يَهْوَانَا قَلْبُهُ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿فَاجْعَلْ أَفِيدَةً
مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾ وَ لَمْ يَعْزِ الْبَيْتَ فَيَقُولَ إِلَيْهِ فَنَحْنُ وَ اللَّهُ دَعْوَةٌ
إِبْرَاهِيمَ عليه السلام الَّتِي مِنْ هَوَانَا قَلْبُهُ قُبِلَتْ حَجَّتُهُ وَ إِلَّا فَلَا يَا قَتَادَةُ فَإِذَا كَانَ كَذَلِكَ
كَانَ آمِنًا مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ قَتَادَةُ لَا جَرَمَ وَ اللَّهُ لَا فَسَّرْتُهَا إِلَّا
هَكَذَا فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَيْحَكَ يَا قَتَادَةُ إِنَّمَا يَعْرِفُ الْقُرْآنَ مَنْ حُوِّطَ بِهِ.

زید بن شحام گوید: قتاده بن دعامة (یکی از مفسران و بزرگان اهل سنت) خدمت امام باقر علیه السلام شرفیاب شد حضرت بدو فرمود: ای قتاده تو فقیه اهل بصره هستی؟ عرضه داشت: چنین پندارند. امام باقر علیه السلام بدو فرمود: شنیده‌ام تو قرآن تفسیر می‌کنی؟ قتاده آری. امام باقر علیه السلام از روی دانش و علم تفسیر می‌کنی یا ندانسته؟ قتاده عرضه داشت: بلکه از روی علم و دانش. امام باقر علیه السلام اگر چنان است که از روی علم تفسیر می‌کنی بجا است و من از تو پرسش کنم. قتاده پرسید؟ امام علیه السلام فرمود: مرا خبر ده از گفتار خدای عز و جل که در سوره سبأ فرماید ﴿وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سَيْرُوا فِيهَا لِيَالِي وَ أَيَّاماً آمِنِينَ﴾^{۱۵۲۷} و معین کردیم در آن (منزل‌گاهها) برای سیر، و در آنجا شب‌ها و روزها به آسودگی و ایمنی راه سپارید، قتاده عرضه داشت: این آیه در باره آن کسی است که از خانه خویش به قصد زیارت خانه کعبه بیرون آید و توشه حلال با خود بردارد و مرکب حلال داشته باشد و کرایه‌اش را از مال حلال پردازد چنین کسی در امان و آسایش است تا به خانه خویش باز گردد. امام باقر علیه السلام فرمود: ای قتاده تو را به خدا سوگند دهم آیا می‌دانی که بسا مردی با توشه حلال و مرکب و کرایه حلال از خانه خویش به قصد زیارت کعبه بیرون آید و دچار راهزن گردد و خرجی راه او را ببرند و از این گذشته کنکی هم به او بزنند که به حد هلاکت رسد؟ قتاده عرضه داشت: آری به خدا، امام علیه السلام فرمود: وای بر تو ای قتاده اگر تو قرآن را پیش خود تفسیر می‌کنی که خود هلاک گشته و دیگران را به هلاکت رسانده‌ای و اگر از دهان مردم گرفته‌ای باز هم هلاک شده و مردم را نیز به هلاکت رسانده‌ای، وای بر تو ای قتاده این آیه در باره کسی است که از خانه خویش با توشه و مرکب و کرایه حلال به آهنگ زیارت خانه کعبه بیرون آید و به حق ما عارف و آشنا باشد و در دل هوای ما داشته باشد چنانچه خدای عز و جل فرموده ﴿فَاجْعَلْ أَفِيدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي

إِلَيْهِمْ^{۱۵۲۸} و دل‌های مردم را چنان کن که هوای آنها کند و مقصود ابراهیم علیه السلام اشتیاق به خانه نبود و گر نه می‌گفت: هوای آن کند (و اینکه إِلَيْهِمْ گفت و ضمیر را جمع آورد مقصودش ما بوده‌ایم) پس مائیم به خدا سوگند! مقصود از ادعای ابراهیم علیه السلام که هر که در دل هوای ما کند حج او پذیرفته است و گر نه نه، ای قتاده! هر که چنین باشد از عذاب جهنم در روز قیامت در امان و آسوده است (و این است مقصود از آسایش و امان در آیه). قتاده گفت: من هم دیگر این آیه را جز بدین نحو (که شما تفسیر فرمودی) تفسیر نخواهم کرد. امام علیه السلام فرمود: وای بر تو ای قتاده قرآن را تنها آن کسی می‌فهمد که بدو خطاب شده.^{۱۵۲۹}

حق امام و مامور برگردن یکدیگر

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّارُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام لَا تَخْتَانُوا وَلَا تَكْتُمُوا وَلَا تَعْشُوا هُدَاتِكُمْ وَلَا تَجْهَلُوا أَيْمَتَكُمْ وَلَا تَصَدَّعُوا عَنْ حَبْلِكُمْ ﴿فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ﴾^{۱۵۳۰} وَ عَلَى هَذَا فَلْيَكُنْ تَأْسِيسُ أُمُورِكُمْ وَ الزُّمُومَا هَذِهِ الطَّرِيقَةَ فَإِنَّكُمْ لَوْ عَايَنْتُمْ مَا عَايَنَ مَنْ قَدْ مَاتَ مِنْكُمْ مِمَّنْ خَالَفَ مَا قَدْ

۱۵۲۸. ابراهیم آیه ۳۷

۱۵۲۹. الکافی ج ۸ ص ۳۱۱ باب حدیث الفقهاء و العلماء ح ۴۸۵

۱۵۳۰. الانفال آیه ۴۶

تُدْعُونَ إِلَيْهِ لَبَدْرْتُمْ وَ خَرَجْتُمْ وَ لَسَمِعْتُمْ وَ لَكِنْ مَحْجُوبٌ عَنْكُمْ مَا قَدْ عَايَنُوا وَ قَرِيباً مَا يُطْرَحُ الْحِجَابُ.

۸۶۷

کافی: ابن صدقه از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: مبادا خیانت به رهبران خود بکنید و مبادا دو رنگی با راهنمایان خود بنمائید. مبادا در شناسائی ائمه خود راه جهل و نادانی را از پیش بگیریید (یا به آنها نسبت جهل و نادانی دهید) مبادا از دست آویز خود (کتاب و اهل بیت) دست فرا دارید و متفرق شوید که موجب ضعف شما می شود و عظمتتان از بین می رود باید بر همین اساس کار خود را بنا نهید و این راه را از پیش بگیریید. زیرا اگر شما مشاهده می کردید آنچه را که فوت شدگان کرده اند از اشخاصی که مخالفت با ائمه و پیشوایان دینی خود کردند در همین مطالبی که اینک شما به آن دعوت می شوید با عجله می آمدید و برای جنگ آماده می شدید و حرف امام علیه السلام خود را می شنیدید اما شما اکنون نمی توانید مشاهدات آنها را ببینید به زودی حجاب برای شما نیز برداشته می شود. ^{۱۵۳۱}

باب بیستم

پیشوائیان باطل

پیشوایان ستمگر در قرآن

﴿يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ﴾^{۱۵۳۲}

روزی که هر گروه از مردم را به امام و پیشوایشان بخوانیم

﴿وَ إِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا

قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾^{۱۵۳۳}

(به یادآور) آن‌گاه که خداوند ابراهیم را به اموری آزمایش کرد و او از پس آن‌ها برآمد

پس خداوند فرمود: من تو را امام و پیشوای مردم قرار دادم، ابراهیم (علیه السلام) عرضه داشت: آیا این امر به فرزندان من نیز می‌رسد خداوند فرمود: (به صالحین از ایشان آری) ولی هرگز پیمان من ستم‌کاران را شامل نخواهد بود.

﴿فَأَخَذْنَا هَٰؤُلَاءِ وَ جُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ.

وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ. وَأَتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ

الدُّنْيَا لَعْنَةً وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ﴾.

ما فرعون و لشکریانش را گرفتیم و به دریا افکندیم پس بنگر عاقبت کار ظالمان چگونه

بود، ما آنان را پیشوایانی قرار دادیم که دعوت به آتش جهنم (و ضلالت) کنند ایشان در قیامت یاری نمی‌شوند، و به دلیل کارهایشان آنان را لعنت کرده و در آخرت از زشتکاران قرار دادیم.^{۱۵۳۴}

۱۵۳۲. الاسراء (۱۷)، آیه ۷۱.

۱۵۳۳. البقرة آیه ۱۲۴.

۱۵۳۴. القصص الآيات ۴۲-۴۰.

حدیث ۱: رَوَى عَلِيُّ بْنُ أَسْبَاطٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَنْ جَاهِلَ أَهْلَهُ مَا هَدَىٰ مَعَهُ إِيمَانًا وَلَا يَلْمِ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا بِمَا كَانَتْ تَعْمَلُ﴾ قَالَ أَيُّ إِمَامٍ هَدَىٰ مَعَ إِمَامٍ ضَلَّالٍ فِي قَرْنٍ وَاحِدٍ

حدیث ۱: کنز الفوائد: ابو الجارود از امام صادق عليه السلام در باره آیه ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ مَعَ اللَّهِ بِأَعْلَمَ بِمَنْ جَاهِلَ أَهْلَهُ مَا هَدَىٰ مَعَ إِمَامٍ ضَلَّالٍ فِي قَرْنٍ وَاحِدٍ﴾ فرمود: ۱۵۳۵ یعنی آیا ممکن است امام هادی و رهبری واقعی با امام و پیشوائی گمراه‌کننده در یک زمان از جانب خدا باشند. ۱۵۳۶

حدیث ۲: ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ﴾ يَعْنِي مُوَالَاةَ فُلَانٍ وَ فُلَانٍ ظَالِمِي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ يَعْنِي الَّتِي عَمِلُوهَا مِنَ الْخَيْرِ حدیث ۲: تفسیر قمی: ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ﴾ ۱۵۳۷ به واسطه پیروی از آنچه موجب خشم خدا است یعنی موالات فلان و فلان ستمگران به امیرالمؤمنین عليه السلام ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ ۱۵۳۸ یعنی کارهای نیک آنها از میان رفت. ۱۵۳۹

حدیث ۳: عَنْ الْعِدَّةِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْأَهْوَازِيِّ عَنْ أَبِي وَهْبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَنْصُورٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ يَعْنِي أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَأِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرْنَا بِهَا قُلُوبُنَا﴾ قَالَ لَا تَعْلَمُونَ قَالَ فَهَلْ رَأَيْتَ أَحَدًا زَعَمَ أَنَّ اللَّهَ أَمَرَهُ بِالزُّنَا وَ

۱۵۳۵. النمل آیه ۶۱

۱۵۳۶. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۳۹۷ [سورة النمل (۲۷): آیه ۶۱]

۱۵۳۷. محمد آیه ۲۸

۱۵۳۸. محمد آیه ۲۸

۱۵۳۹. تفسیر القمی ج ۲ ص ۳۰۹ [سورة محمد (۴۷): الآيات ۲۰ الى ۳۸]

شُرِبَ الْخَمْرُ أَوْ شَيْءٍ مِنْ هَذِهِ الْمَحَارِمِ قُلْتُ لَا قَالَ فَمَا هَذِهِ الْفَاحِشَةُ الَّتِي
يَدْعُونَ أَنَّ اللَّهَ أَمَرَهُمْ بِهَا قُلْتُ اللَّهُ أَعْلَمُ وَوَلِيُّهُ قَالَ فَإِنَّ هَذَا فِي أَوْلِيَاءِ أَيْمَةِ الْجَوْرِ
ادَّعَوْا أَنَّ اللَّهَ أَمَرَهُمْ بِالْإِيْتِمَامِ بِهِمْ فَرَدَّ اللَّهُ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ وَ أَخْبَرَهُمْ أَنَّهُمْ قَالُوا عَلَيْهِ
الْكَذِبَ وَ سَمَى ذَلِكَ مِنْهُمْ فَاحِشَةً

حدیث ۳: محمد بن منصور گفت: از امام صادق علیه السلام راجع به این آیه پرسیدم:
«وَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَ اللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ أ
تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ»^{۱۵۴۰} حضرت فرمود: آیا دیده‌ای یک نفر بگوید خدا او را
به زنا و شرابخواری واداشته یا یکی دیگر از حرام‌ها. عرضه داشتم: نه فرمود: پس این
کار زشتی که مدعی هستند خدا به آنها امر کرده، چیست؟ عرضه داشتم: خدا و امام علیه السلام
بہتر می‌دانند. فرمود: این مطلب مربوط به پیروان پیشوایان ستمگر است که ادعا می
کنند خدا به آنها امر کرده پیرو ایشان باشند خداوند آنها را در این ادعا رد می
کند و اطلاع می‌دهد که آنها دروغ بر خدا بسته‌اند این کار آنها را فاحشه نام نهاده.^{۱۵۴۱}

حدیث ۴: عَنِ الْجَعَابِيِّ عَنِ أَبِي عُقْدَةَ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ بَكْرِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ
زَكَرِيَّا عَنِ كَثِيرِ بْنِ طَارِقٍ قَالَ: سَأَلْتُ زَيْدَ بْنَ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ علیه السلام عَنِ قَوْلِ اللَّهِ
عَزَّ وَ جَلَّ ﴿لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَ ادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا﴾ فَقَالَ زَيْدٌ يَا كَثِيرُ
إِنَّكَ رَجُلٌ صَالِحٌ وَ لَسْتَ بِمُتَّهِمٍ وَ إِنِّي خَائِفٌ عَلَيْكَ أَنْ تَهْلِكَ إِنَّهُ إِذَا كَانَ يَوْمُ
الْقِيَامَةِ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ النَّاسَ بِاتِّبَاعِ كُلِّ إِمَامٍ جَائِرٍ إِلَى النَّارِ فَيَدْعُونَ بِالْوَيْلِ وَ

۱۵۴۰. الاعراف آیه ۲۸

۱۵۴۱. الکافی ج ۱ ص ۳۷۳ باب من ادعی الإمامة و ليس لها بأهل و من جحد الأئمة أو بعضهم و
من أثبت الإمامة لمن ليس لها بأهل ح ۹

الثُّبُورَ وَيَقُولُونَ لِإِمَامِهِمْ يَا مَنْ أَهْلَكْنَا فَهَلُمَّ الْآنَ فَخَلِّصْنَا مِمَّا نَحْنُ فِيهِ فَعِنْدَهَا يُقَالُ لَهُمْ ﴿لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا﴾ ثُمَّ قَالَ زَيْدٌ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام أَنْتَ يَا عَلِيُّ وَ أَصْحَابُكَ فِي الْجَنَّةِ أَنْتَ يَا عَلِيُّ وَ أَصْحَابُكَ فِي الْجَنَّةِ.

حدیث ۴: کثیر بن طارق گفت از زید بن علی علیه السلام راجع به آیه: ﴿لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا﴾^{۱۵۴۲} پرسیدم. زید گفت کثیر! تو مردی صالح هستی و گمان بد در بارهات برده نمی‌شود من می‌ترسم هلاک شوی، روز قیامت خداوند دستور می‌دهد اشخاصی که پیرو پیشوایان ستمگر بوده‌اند به طرف جهنم رهسپار شوند فریاد و اوایلا و مرگ بر این زندگی آنها بلند می‌شود به امام و پیشوای خود می‌گویند تو که ما را به هلاکت رساندی اینک بیا و ما را از این گرفتاری نجات ده در این موقع به آنها گفته می‌شود ﴿لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا﴾ امروز یک بار تقاضای مرگ نکنید بلکه تقاضای مرگ‌های زیاد کنید.^{۱۵۴۳}

حدیث ۵: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنِ ابْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ ثَابِتٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ﴾ قَالَ هُمْ أَوْلِيَاءُ فُلَانٍ وَ فُلَانٍ اتَّخَذُوهُمْ أَيْمَةً دُونَ الْإِمَامِ الَّذِي جَعَلَهُ اللَّهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا وَ كَذَلِكَ قَالَ ﴿وَ لَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَ أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَ رَأَوْا الْعَذَابَ وَ تَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ وَ قَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا

۱۵۴۲. الفرقان آیه ۱۴

۱۵۴۳. الأمالی للطوسی ص ۱۳۹ [۵] المجلس الخامس ح ۳۷

لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَّرَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّوْنَا مِنَّا ﴿ الْآيَةُ ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام هُمْ وَاللَّهِ يَا جَابِرُ أَيْمَةُ الظُّلْمِ وَأَشْيَاعُهُمْ *

حدیث ۵: عمرو بن ثابت از جابر نقل کرد که امام باقر علیه السلام در باره آیه ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَاداً يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ﴾^{۱۵۴۴} فرمود: آنها دوستداران فلان و فلان هستند که ایشان را امام خود قرار داده در مقابل امام و پیشوائی که خدا برای آنها قرار داده. همچنین در باره آیه ﴿وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَّرَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّوْنَا مِنَّا﴾^{۱۵۴۵} فرمود: به خدا قسم جابر این آیه مربوط به ائمه و فرمانروایان ستمگر و پیروان ایشان است.^{۱۵۴۶}

حدیث ۶: عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَاباً مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ قَالَ أَمَا إِنَّهُمْ لَمْ يَتَّخِذُوهُمْ آلِهَةً إِلَّا أَنَّهُمْ أَحَلُّوا حَلَالاً فَأَخَذُوا بِهِ وَحَرَّمُوا حَرَاماً فَأَخَذُوا بِهِ فَكَانُوا أَرْبَابَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ

حدیث ۶: تفسیر عیاشی: جابر از امام صادق علیه السلام نقل کرد در باره آیه ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَاباً مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾^{۱۵۴۷} پرسیدم: فرمود کشیش‌ها و رهبان‌های خود را به عنوان خدا نگرفتند جز اینکه آنها چیزی را حلال کردند آنها پیروی نمودند و

۱۵۴۴. البقرة آیه ۱۶۵

۱۵۴۵. البقرة الآيات ۱۶۷-۱۶۵

۱۵۴۶. الكافي ج ۱ ص ۳۷۴ باب من ادعى الإمامة و ليس لها بأهل و من جحد الأئمة أو بعضهم و

من أثبت الإمامة لمن ليس لها بأهل ..... ح ۱۱

۱۵۴۷. التوبة آیه ۳۱

چیزی را حرام نمودند قبول کردند در نتیجه کشیش‌ها و رهبان‌ها ارباب و خدایان آنها شدند در مقابل خدا. ۱۵۴۸

حدیث ۷: عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ قَالَ أَمَا وَاللَّهِ مَا صَامُوا لَهُمْ وَلَا صَلَّوْا وَلَا لَكِنَّمْ أَحَلُّوا لَهُمْ حَرَامًا وَحَرَّمُوا عَلَيْهِمْ حَلَالًا فَاتَّبَعُوهُمْ وَقَالَ فِي خَيْرِ آخِرِ عَنهُ وَ لَكِنَّمْ أَطَاعُوهُمْ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ

حدیث ۷: در روایت ابو بصیر می‌فرماید: امام صادق (عليه السلام) درباره آیه ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾^{۱۵۴۹} فرمودند: برای آنها روزه نگرفتند و نه نماز خواندند ولی در حلال و حرام پیرو آنها شدند. در خبر دیگر می‌فرماید: اطاعت کردند از آنها در معصیت خدا. ۱۵۵۰

حدیث ۸: مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَالِكِيِّ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ ابْنِ تَعْلَبَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) وَ قَدْ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ﴿وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ يَا أَبَانَ هَلْ تَرَى اللَّهَ سُبْحَانَهُ طَلَبَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ زَكَاةَ أَمْوَالِهِمْ وَ هُمْ يَعْبُدُونَ مَعَهُ إِلَهًا غَيْرَهُ قَالَ قُلْتُ فَمَنْ هُمْ قَالَ وَ يَلٌ لِلْمُشْرِكِينَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا بِالْإِمَامِ الْأَوَّلِ وَ لَمْ يَرُدُّوا إِلَى الْآخِرِ مَا قَالَ فِيهِ الْأَوَّلُ وَ هُمْ بِهِ كَافِرُونَ.

۱۵۴۸. تفسیر العیاشی ج ۲ ص ۸۶ [سورة التوبة (۹) آیه ۳۱] ..... ح ۴۷

۱۵۴۹. التوبة آیه ۳۱

۱۵۵۰. تفسیر العیاشی ج ۲ ص ۸۶ [سورة التوبة (۹) آیه ۳۱] ح ۴۵

حدیث ۸: سعدان بن مسلم از ابن تغلب نقل کرد: که امام صادق (علیه السلام) این آیه را تلاوت نمود ﴿وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾^{۱۵۵۱} فرمود ابان آیا گمان می‌کنی خداوند از مشرکین (که خدای دیگری را می‌پرستند در مقابل خدا) درخواست زکات می‌کند؟ عرضه داشتیم: پس منظور چه اشخاصی است فرمود: وای بر مشرکین آنهایی که شرک به امام اول آوردند و برنگردانند به آخر آنچه در این باره امام اول گفته بود و آنها به او کافرنند.^{۱۵۵۲}

حدیث ۱۰: بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَنْصُورٍ قَالَ: سَأَلْتُ عَبْدًا صَالِحًا عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَّنَ﴾ قَالَ فَقَالَ إِنَّ الْقُرْآنَ لَهُ ظَاهِرٌ وَ بَاطِنٌ فَجَمِيعُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فِي الْقُرْآنِ فَهُوَ حَرَامٌ عَلَى ظَاهِرِهِ كَمَا هُوَ فِي الظَّاهِرِ وَ الْبَاطِنِ مِنْ ذَلِكَ أَيْمَةُ الْجَوْرِ وَ جَمِيعُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ فِي الْكِتَابِ فَهُوَ حَلَالٌ وَ هُوَ الظَّاهِرُ وَ الْبَاطِنُ مِنْ ذَلِكَ أَيْمَةُ الْهُدَى

حدیث ۱۰: محمد بن منصور: از مولایم حضرت موسی بن جعفر (علیه السلام) درباره این آیه پرسیدم ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَّنَ﴾^{۱۵۵۳} حضرت فرمود: قرآن دارای ظاهر و باطن است آنچه حرام نموده حرام است چنانچه ظاهر قرآن شاهد است و باطن همان طور است آنچه در ظاهر و باطن است از آن حرام‌ها،

۱۵۵۱. فصلت آیه ۶ و ۷

۱۵۵۲. تفسیر القمی ج ۲ ص ۲۶۲ [سورة فصلت (۴۱): الآيات ۱ الى ۷]، دعائم الإسلام ج ۱ ص

۲۴۷ ذکر التعلیظ فی منع الزکاة أهلها

۱۵۵۳. الاعراف آیه ۳۳

پیشوایان جورند و آنچه خداوند در قرآن حلال نموده حلال است در ظاهر و باطن، از جمله حلال‌ها ائمه هدی هستند.^{۱۵۵۴}

حدیث ۱۱: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ: إِنَّ الْأَيِّمَةَ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِمَامَانِ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿ وَ جَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا ﴾ لَا بِأَمْرِ النَّاسِ يُقَدِّمُونَ أَمْرَ اللَّهِ قَبْلَ أَمْرِهِمْ وَ حُكْمَ اللَّهِ قَبْلَ حُكْمِهِمْ قَالَ ﴿ وَ جَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ﴾ يُقَدِّمُونَ أَمْرَهُمْ قَبْلَ أَمْرِ اللَّهِ وَ حُكْمَهُمْ قَبْلَ حُكْمِ اللَّهِ وَ يَأْخُذُونَ بِأَهْوَائِهِمْ خِلَافَ مَا فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. **

حدیث ۱۱: امام صادق عليه السلام: امامان در کتاب خدا به دو گونه‌اند خدای تعالی می‌فرماید ﴿ وَ جَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا ﴾^{۱۵۵۵} و آنانرا امام قرار دادیم که به امر ما هدایت می‌کنند نه به امر مردم، امر و حکم خدا را بر حکم و امر خودشان مقدم می‌دارند. و فرمود ﴿ وَ جَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ ﴾^{۱۵۵۶} و آنان را امامانی قرار دادیم که به آتش دعوت می‌کنند امر و حکم خویش را بر امر و حکم خدا مقدم می‌دارند و بر خلاف کتاب خدای تعالی و به هوای نفس خویش اخذ می‌کنند.^{۱۵۵۷}

۱۵۵۴. الغيبة للنعمانی ص ۱۳۱ ما روی فیمن شک فی واحد من الأئمة أو بات ليلة لا يعرف فيها إمامه أو دان الله عز و جل بغير إمام منه ح ۱۱
 ۱۵۵۵. الانبياء (۲۱)، آیه ۷۳.
 ۱۵۵۶. القصص (۲۸)، آیه ۴۱.
 ۱۵۵۷. الکافی ج ۱ ص ۲۱۶ کتاب الحجّة باب أن الأئمة فی کتاب الله إمامان إمامٌ يدعُو إلى الله و إمامٌ يدعُو إلى النار ح ۲.

حدیث ۱۲: وَ عَنِ الْكَاظِمِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ﴾ الَّذِينَ فَجَرُوا فِي حَقِّ الْأَيَّمَةِ وَ اعْتَدُوا عَلَيْهِمْ

حدیث ۱۲: امام کاظم عليه السلام در تفسیر آیه ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ﴾^{۱۵۵۸}

نه چنان است بلکه نامه بدکاران در سجین است فرمودند: درباره کسانی است که فسق و فجور کردند و غضب کردند حق ائمه را و گرفتند منصب ایشان را.^{۱۵۵۹}

حدیث ۱۳: وَ قَالَ أَبُو بَصِيرٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا دَعَوْهُمْ إِلَى عِبَادَةِ أَنْفُسِهِمْ وَ لَوْ دَعَوْهُمْ إِلَى عِبَادَةِ أَنْفُسِهِمْ مَا أَجَابُوهُمْ وَ لَكِنَّهُمْ أَحَلُّوا لَهُمْ حَلَالًا وَ حَرَّمُوا عَلَيْهِمْ حَرَامًا فَكَانُوا يَعْبُدُونَهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ

حدیث ۱۳: ابوبصیر از امام صادق عليه السلام نقل می‌کند که فرمودند: آنها را دعوت به

عبادت خود نکردند اگر چنین دعوتی می‌کردند نمی‌پذیرفتند ولی چیزی را حلال و چیزی را حرام نمودند و ایشان از راهی که توجه نداشتند عبادت آنها را می‌کردند.^{۱۵۶۰}

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي وَهَبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَنْصُورٍ قَالَ: سَأَلْتُ عَبْدًا صَالِحًا عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَّنَ﴾ قَالَ فَقَالَ إِنَّ الْقُرْآنَ لَهُ ظَهْرٌ وَ بَطْنٌ فَجَمِيعُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فِي الْقُرْآنِ هُوَ الظَّاهِرُ وَ البَاطِنُ مِنْ ذَلِكَ أَيْمَةُ الجُورِ وَ جَمِيعُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ تَعَالَى فِي الْكِتَابِ هُوَ الظَّاهِرُ وَ البَاطِنُ مِنْ ذَلِكَ أَيْمَةُ الْحَقِّ.

۱۵۵۸. المطففين آیه ۷

۱۵۵۹. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام ج ۴ ص ۲۸۴ فصل المقدمات

۱۵۶۰. تفسیر العیاشی ج ۲ ص ۸۷ [سورة التوبة (۹) آیه ۳۱] ح ۴۸

محمد بن منصور گوید: از عبد صالح (حضرت موسی بن جعفر علیه السلام) در باره قول خدای عز و جل «قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَّنَ»^{۱۵۶۱} بگو پروردگار من همه کارهای زشت را، آنچه عیانست و آنچه نهانست حرام کرده پرسیدم، فرمود: برای قرآن ظاهری است و باطنی، همه آنچه را خدا در قرآن حرام کرده ظاهر قرآنست و باطن آن پیشوایان جورند و همه آنچه را خدای تعالی در قرآن حلال فرموده ظاهر قرآنست و باطن آن پیشوایان حق (ائمه معصومین) هستند.^{۱۵۶۲}

عاقبت پیشوایان باطل و ستمکار

حدیث ۱۴: وَ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَقُولُ يُوقَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِالْإِمَامِ الْجَائِرِ وَ لَيْسَ مَعَهُ نَصِيرٌ وَ لَا عَازِرٌ فَيَلْقَى فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَيَدُورُ فِيهَا كَمَا تَدُورُ الرَّحَى ثُمَّ يَرْتَبُطُ فِي قَعْرِهَا

حدیث ۱۴: امیرالمؤمنین علیه السلام از رسول خدا صلى الله عليه وآله شنیدم که می فرمودند: روز رستاخیز پیشوای ستم پیشه را بیاورند و او را نه یاری بود، نه کسی که از سوی او پوزش خواهد و او را شفاعت کند پس او را در آتش افکنند و در آن همچون سنگ آسیاب می چرخد سپس او را در ته دوزخ به زنجیر کشند.^{۱۵۶۳}

۱۵۶۱. الاعراف آیه ۳۳

۱۵۶۲. الکافی ج ۱ ص ۳۷۴ باب من ادعی الإمامة و لیس لها بأهل و من جحد الأئمة أو بعضهم و من أثبت الإمامة لمن لیس لها بأهل ح ۱۰

۱۵۶۳. نهج البلاغه خطبه ی ۱۶۴ للصبحی صالح.

پیشوایان گمراه

حدیث ۱۵: قال الجواد علیه السلام: مَنْ اسْتَرَشَدَ غَوِيًّا ضَلَّ

حدیث ۱۵: امام جواد علیه السلام هر که از یک گمراه راه را بجوید، گمراه خواهد شد. ۱۵۶۴

حدیث ۱۶: المحاسن ابن عیسی عن البرنظی عن ابن بکیر عن محمد بن مسلم

قال سمعت أبا جعفر علیه السلام يقول أربع من قواصم الظهر منها إمام يعصي الله ويطاع أمره

حدیث ۱۶: محمد بن مسلم گفت از امام باقر علیه السلام شنیدم می فرمود: چهار چیز

کمر شکن است یکی از آنها امامی است که مخالفت با خدا می کند و معصیتکار است

اما مردم از او پیروی می کنند. ۱۵۶۵

حدیث ۱۷: عن الثمالي عن علي بن الحسين علیهما السلام قال: ثلاثة

لا يكلمهم الله يوم القيامة ولا ينظر إليهم... ولا يزيكهم و لهم عذاب أليم من

جحد إماماً من الله أو ادعى إماماً من غير الله أو زعم أن فلان و فلان في

الإسلام نصيباً

حدیث ۱۷: ثمالی از حضرت زین العابدین علیه السلام نقل کرد که فرمود: سه دسته

هستند که خدا در قیامت با آنها سخن نمی گوید و نه به ایشان توجهی دارد و گرفتار

عذابی دردناکند، هر که منکر امام به حق باشد یا ادعای امامت به ناحق کند، یا گمان

کند که فلانی و فلانی در اسلام بهره و نصیبی داشته اند. ۱۵۶۶

۱۵۶۴. عيون الحكم و المواعظ للبيهي ص ۴۵۳ الفصل الأول بالميم المفتوحة بلفظ من ..... ح ۸۱۴۷

۱۵۶۵. المحاسن ج ۱ ص ۹۴ باب ۱۸ عقاب من اتخذ إماماً من الله إمام جور ح ۵۰

۱۵۶۶. الخصال ج ۱ ص ۱۰۶ باب ثلاثة لا يكلمهم الله عز و جل يوم القيامة... و لا ينظر إليهم... و

لا يزيكهم و لهم عذاب أليم ح ۶۹

در باره بنی امیه

حدیث ۱۸: مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بِشِيرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَأَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفاً فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا قَالَ هِيَ الْوَلَايَةُ

حدیث ۱۸: ابو حمزة از ابو بصیر نقل می کند که از امام باقر عليه السلام پرسیدم راجع به آیه «فَأَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفاً فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا» حضرت فرمود: آن فطرت ولایت ائمه عليهم السلام است. ۱۵۶۷

حدیث ۱۹: كُنزِ جَامِعِ الْفَوَائِدِ وَ تَأْوِيلِ الْآيَاتِ الظَّاهِرَةِ رُوِيَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ «وَ كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ» يَعْنِي بَنِي أُمَيَّةَ هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ثُمَّ قَالَ «الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ» يَعْنِي الرُّسُلَ وَ الْأَوْصِيَاءَ مِنْ بَعْدِهِ يَحْمِلُونَ عِلْمَ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ «وَ مَنْ حَوْلَهُ» يَعْنِي الْمَلَائِكَةَ «يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا»

وَ هُمْ شِيعَةُ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام يَقُولُونَ «رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَ عِلْماً فَاعْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا» مِنْ وَلايَةِ هَؤُلَاءِ وَ بَنِي أُمَيَّةَ «وَ اتَّبِعُوا سَبِيلَكَ» وَ هُوَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام «وَ قِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ رَبَّنَا وَ ادْخُلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنِ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَ مَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَ أَزْوَاجِهِمْ وَ ذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ وَ قِهِمْ

۱۵۶۷. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۴۲۷ [سورة الروم (۳۰): آية ۳۰]

السَّيِّئَاتِ ﴿ وَالسَّيِّئَاتُ بُنُو أُمَّيَّةَ وَغَيْرُهُمْ وَشِيعَتُهُمْ ثُمَّ قَالَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَعْنِي
 بُنُو أُمَّيَّةَ ﴿ يُنَادُونَ لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ
 فَتَكْفُرُونَ ﴾ ثُمَّ قَالَ ﴿ ذَلِكَ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ بِوَلَايَةِ عَلِيِّ عليه السلام ﴿ وَحَدَهُ كَفَرْتُمْ وَإِنْ
 يُشْرِكُ بِهِ ﴾ يَعْنِي بِعَلِيِّ عليه السلام ﴿ تُوْمِنُوا ﴾ أَي إِذَا ذُكِرَ إِمَامُ غَيْرِهِ تُوْمِنُوا بِهِ ﴿ فَالْحُكْمُ لِلَّهِ
 الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ﴾

حدیث ۱۹: کنز الفوائد: جابر بن یزید گفت: امام باقر علیه السلام در باره ﴿ وَ كَذَلِكَ
 حَقَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴾^{۱۵۶۸} چنین تصمیم گرفته خدا که
 کافران اهل آتشند منظور بنی امیه هستند که کافر شدند و اهل آتشند. بعد می فرماید
 ﴿ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ ﴾^{۱۵۶۹} کسانی که حامل عرش پروردگارند. منظور پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و
 اوصیای بعد از اویند که حامل علم خدایند سپس می فرماید ﴿ وَ مَنْ حَوْلَهُ ﴾^{۱۵۷۰} یعنی
 ملائکه ﴿ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا ﴾^{۱۵۷۱} تسبیح خدا
 می کنند و استغفار می کنند برای کسانی که ایمان آورده اند که آنها شیعه آل محمدند
 ﴿ رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَ عِلْمًا فَاعْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا ﴾^{۱۵۷۲} می گویند: پروردگارا تو که
 دانای همه چیز هستی و رحمتت همه جا را فرا گرفته پیامرزی کسانی را که برگشتند از
 ولایت بنی امیه ﴿ وَ اتَّبِعُوا سَبِيلَكَ ﴾^{۱۵۷۳} و پیرو راه امیر المؤمنین علیه السلام شده اند. ﴿ وَ قِهِمْ

۱۵۶۸. غافر آیه ۶

۱۵۶۹. غافر آیه ۷

۱۵۷۰. غافر آیه ۷

۱۵۷۱. غافر آیه ۷

۱۵۷۲. غافر آیه ۷

۱۵۷۳. غافر آیه ۷

عَذَابَ الْجَحِيمِ، رَبَّنَا وَادْخُلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ، وَ قِهِمُ السَّيِّئَاتِ ﴿١٥٧٤﴾ منظور از سیئات بنی امیه هستند و سایر پیروان ایشان بعد می فرماید ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ١٥٧٥ کسانی که کافر شدند منظور بنی امیه است. ﴿يُنَادُونَ لَمَقَّتْ لَهِ أَكْبَرُ مِنْ مَقَّتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ﴾ ١٥٧٦ خشم خدا شدید است از خشم شما به خویش زیرا دعوت به ایمان می شوید ولی کفر می ورزید بعد می فرماید ﴿ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ﴾ ١٥٧٧ زیرا وقتی دعوت به ولایت علی عليه السلام ﴿وَاحِدَهُ كَفَرْتُمْ وَإِنْ يُشْرِكْ بِهِ﴾ ١٥٧٨ می شود کافر می شوید اگر با او شریکی قرار دهند ایمان می آورید یعنی اگر امام دیگری را بگویند ایمان می آورید ﴿فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ﴾ ١٥٧٩ فرمان در اختیار خدای برتر و بزرگ است.... ١٥٨٠

حدیث ۲۰: عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ﴾ قَالَ يَعْنِي الْمَلَائِكَةَ ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ يَعْنِي شِيعَةَ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ آلِ

١٥٧٤. غافر آیه ٧ الی ٩

١٥٧٥. غافر آیه ١٠

١٥٧٦. غافر آیه ١٠

١٥٧٧. غافر آیه ١٢

١٥٧٨. غافر آیه ١٢

١٥٧٩. غافر آیه ١٢

١٥٨٠. البرهان فی تفسیر القرآن، ج ٤، ص ٧٤٨ ح ٩٣٢٥

مُحَمَّدٍ ﷺ ﴿رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا﴾ مِنْ وَلايَةِ الطَّوَاعِيتِ الثَّلَاثَةِ وَ مِنْ بَنِي أُمَيَّةَ ﴿وَ اتَّبِعُوا سَبِيلَكَ﴾ يَعْنِي وَلايَةَ عَلِيِّ ﷺ وَ هُوَ السَّبِيلُ وَ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿وَ فِيهِمُ السَّيِّئَاتِ﴾ يَعْنِي الثَّلَاثَةَ ﴿وَ مَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ﴾ وَ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ يَعْنِي بَنِي أُمَيَّةَ ﴿يُنَادُونَ لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ﴾ يَعْنِي إِلَى وَلايَةِ عَلِيِّ ﷺ وَ هِيَ الْإِيمَانُ ﴿فَتَكْفُرُونَ﴾

حدیث ۲۰: جابر بن یزید: از امام باقر ﷺ تفسیر این آیه را پرسیدم ﴿الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ﴾^{۱۵۸۱} کسانی که حامل عرش هستند و آنهایی که اطرافش هستند فرمود: یعنی ملائکه ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَ يُؤْمِنُونَ بِهِ، وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾^{۱۵۸۲} تسبیح به ستایش خدا می کنند و استغفار می نمایند برای کسانی که ایمان آورده اند یعنی پیروان محمد ﷺ و آل محمد ﷺ ﴿رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا﴾^{۱۵۸۳} خدایا رحمت و دانش تو همه جا را فرا گرفته بیا مرز کسانی را که توبه کرده اند از حکومت طاغوت های سه گانه و بنی امیه ﴿وَ اتَّبِعُوا سَبِيلَكَ﴾^{۱۵۸۴} و پیرو راه تو شده اند یعنی ولایت علی بن ابی طالب ﷺ که راه واقعی است. ﴿وَ فِيهِمُ السَّيِّئَاتِ﴾^{۱۵۸۵} آنها را نگه دار از شر آن سه نفر ﴿وَ مَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ

۱۵۸۱. غافر آیه ۷

۱۵۸۲. غافر آیه ۷

۱۵۸۳. غافر آیه ۷

۱۵۸۴. غافر آیه ۷

۱۵۸۵. غافر آیه ۹

رَحْمَتُهُ ﴿۱۵۸۶﴾ هر که را از شر آنها ننگه داری مورد رحمت خویش قرار داده‌ای ﴿إِنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ﴿۱۵۸۷﴾ یعنی بنی امیه ﴿يُنَادُونَ لِمَلَأْتِ اللَّهُ أَكْبْرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ
إِلَى الْإِيمَانِ﴾ ﴿۱۵۸۸﴾ خشم خدا بر شما بیشتر از این خشمی است که بر خود دارید. زیرا
شما را دعوت به ولایت علی بن ابی طالب (علیه السلام) کردند که همان ایمان است فَتَكْفُرُونَ
کافر شدید. ﴿۱۵۸۹﴾

پروان پیشوایان ستمگر دین ندارند

حدیث ۲۱: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ: ... ثُمَّ قَالَ لَا دِينَ لِمَنْ دَانَ بِوَلَايَةِ
إِمَامٍ جَائِرٍ لَيْسَ مِنَ اللَّهِ

حدیث ۲۱: امام صادق (علیه السلام) کسی که معتقد به ولایت پیشوای ستمگری، که
از طرف خدا نیست باشد دینی نخواهد داشت. ﴿۱۵۹۰﴾

حدیث ۲۲: ثُمَّ قَالَ أَلَسْتُمْ تَشْهَدُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ شَرُّ الْأَوْلِيْنَ وَ
الْآخِرِينَ اثْنَا عَشَرَ سِتَّةً مِنَ الْأَوْلِيْنَ وَ سِتَّةً مِنَ الْآخِرِينَ ثُمَّ سَمَى السِّتَّةَ مِنْ

۱۵۸۶. غافر آیه ۹

۱۵۸۷. غافر آیه ۱۰

۱۵۸۸. غافر آیه ۱۰

۱۵۸۹. تأویل الآیات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۵۱۸ [سورة غافر (۴۰): آیه ۷]

۱۵۹۰. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۱۳۸ [سورة البقرة (۲): آیه ۲۵۷]

الغیبة) للنعمانی ص ۱۳۲ باب ۷ ما روی فیمن شک فی واحد من الأئمة أو بات لیلۃ لا یعرف فیها
إمامه أو دان الله عز و جل بغير إمام منه ح ۱۴.

الأولين ابن آدم الذي قتل أخاه و فرعون و هامان و قارون و السامري و الدجال
اسمه في الأولين و يخرج في الآخرين و أما السنة من الآخرين فالعجل و هو
نعثل و فرعون و هو معاوية و هامان هذه الأمة و هو زياد و قارونها و هو
سعيد و السامري و هو أبو موسى عبد الله بن قيس لأنه قال كما قال سامري
قوم موسى لا مساس أي لا قتال و الأبتى و هو عمرو بن العاص أفتشهدون على
ذلك قالوا نعم قال و أنا على ذلك من الشاهدين ثم قال ألسنتم تشهدون أن رسول
الله ﷺ قال إن أمتي ترد علي الحوض على خمس رايات أولها راية العجل فأقوم
فأخذ بيده فإذا أخذت بيده اسود وجهه و رجفت قدماه و خفقت أحشاه و
من فعل فعله يتبعه فأقول بما ذا خلفتموني في الثقلين من بعدي فيقولون كذبنا
الأكبر و مزقناه و اضطهدنا الأصغر و أخذنا حقه فأقول اسلكوا ذات الشمال
فينصرفون ظمأ مظميين قد اسودت وجوههم لا يطعمون منه قطرة ثم ترد علي
راية فرعون أمتي و هم أكثر الناس و منهم المبهرجون قيل يا رسول الله ﷺ و
ما المبهرجون بهرجوا الطريق قال لا و لكن بهرجوا دينهم و هم الذين يعصبون
للدنيا و لها يرضون فأقوم فأخذ بيد صاحبهم فإذا أخذت بيده اسود وجهه و
رجفت قدماه و خفقت أحشاه و من فعل فعله يتبعه فأقول بما خلفتموني في
الثقلين بعدي فيقولون كذبنا الأكبر و مزقناه و قاتلنا الأصغر فقتلناه فأقول
اسلكوا سبيل أصحابكم فينصرفون ظمأ مظميين مسودة وجوههم لا يطعمون
منه قطرة قال ثم ترد علي راية هامان أمتي فأقوم فأخذ بيده فإذا أخذت بيده
اسود وجهه و رجفت قدماه و خفقت أحشاه و من فعل فعله يتبعه فأقول بما

ذَا خَلَفْتُمُونِي فِي الثَّقَلَيْنِ بَعْدِي فَيَقُولُونَ كَذَبْنَا الْأَكْبَرَ وَ مَرَقْنَا وَ خَذَلْنَا الْأَصْغَرَ
وَ عَصَيْنَاهُ فَأَقُولُ اسْلُكُوا سَبِيلَ أَصْحَابِكُمْ فَيَنْصَرِفُونَ ظِمَاءً مُظْمِينَ مُسَوِّدَةً
وُجُوهُهُمْ لَا يَطْعَمُونَ مِنْهُ قَطْرَةً ثُمَّ تَرُدُّ عَلَيَّ رَايَةَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ وَ هُوَ إِمَامٌ
خَمْسِينَ أَلْفَ [أَلْفًا] مِنْ أُمَّتِي فَأَقُومُ فَأَخْذُ بِيَدِهِ فَإِذَا أَخَذْتُ بِيَدِهِ اسْوَدَّ وَجْهُهُ وَ
رَجَفَتْ قَدَمَاهُ وَ خَفَقَتْ أَحْشَاؤُهُ وَ مَنْ فَعَلَ فِعْلَهُ يَتَّبِعُهُ فَأَقُولُ بِمَا خَلَفْتُمُونِي فِي
الثَّقَلَيْنِ بَعْدِي فَيَقُولُونَ كَذَبْنَا الْأَكْبَرَ وَ عَصَيْنَاهُ وَ خَذَلْنَا الْأَصْغَرَ وَ عَدَلْنَا عَنْهُ
فَأَقُولُ اسْلُكُوا سَبِيلَ أَصْحَابِكُمْ فَيَنْصَرِفُونَ ظِمَاءً مُظْمِينَ مُسَوِّدَةً وَجُوهُهُمْ لَا
يَطْعَمُونَ مِنْهُ قَطْرَةً ثُمَّ تَرُدُّ عَلَيَّ الْمُخْدَجَ بِرَايَتِهِ فَأَخْذُ بِيَدِهِ فَإِذَا أَخَذْتُ بِيَدِهِ اسْوَدَّ
وَجْهُهُ وَ رَجَفَتْ قَدَمَاهُ وَ خَفَقَتْ أَحْشَاؤُهُ وَ مَنْ فَعَلَ فِعْلَهُ يَتَّبِعُهُ فَأَقُولُ بِمَا
خَلَفْتُمُونِي فِي الثَّقَلَيْنِ بَعْدِي فَيَقُولُونَ كَذَبْنَا الْأَكْبَرَ وَ عَصَيْنَاهُ وَ قَاتَلْنَا الْأَصْغَرَ وَ
قَتَلْنَاهُ فَأَقُولُ اسْلُكُوا سَبِيلَ أَصْحَابِكُمْ فَيَنْصَرِفُونَ ظِمَاءً مُظْمِينَ مُسَوِّدَةً وَجُوهُهُمْ
لَا يَطْعَمُونَ مِنْهُ قَطْرَةً ثُمَّ تَرُدُّ عَلَيَّ رَايَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ إِمَامِ الْمُتَّقِينَ وَ قَائِدِ
الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ فَأَقُومُ فَأَخْذُ بِيَدِهِ فَإِذَا أَخَذْتُ بِيَدِهِ أبيض وَجْهُهُ وَ وُجُوهُ أَصْحَابِهِ
فَأَقُولُ بِمَا خَلَفْتُمُونِي فِي الثَّقَلَيْنِ مِنْ بَعْدِي قَالَ فَيَقُولُونَ اتَّبَعْنَا الْأَكْبَرَ وَ صَدَقْنَاهُ وَ
وَارَزْنَا الْأَصْغَرَ وَ نَصَرْنَاهُ وَ قَاتَلْنَا مَعَهُ فَأَقُولُ رُدُّوا رِوَاءَ مَرُوبِينَ فَيَشْرَبُونَ شَرْبَةً لَا
يَظْمئون بَعْدَهَا أَبَدًا وَجْهَ إِمَامِهِمْ كَالشَّمْسِ الطَّالِعَةِ وَ وُجُوهُ أَصْحَابِهِ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ
الْبَدْرِ وَ كَأَضْوَاءِ نَجْمٍ فِي السَّمَاءِ

حدیث ۲۲: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: همانا امت من در پنج پرچم، وارد بر من

در حوض می شوند، اولین پرچم، پرچم همان گوساله است و من بلند می شوم و دست

او را می‌گیرم و چون دست او را گرفتم صورتش سیاه می‌شود و قدم‌هایش می‌لرزد و درونش می‌تپد و هر که از او پیروی کرده مانند او می‌شود و من می‌گویم: شما پس از من با دو امانت گران‌بها چه کردید؟ می‌گویند: بزرگ‌تر آن دو را (که همان قرآن است) دروغ انگاشتیم و پاره پاره کردیم و کوچک‌تر آن دو را (که خاندان پیامبر ﷺ است) مورد ستم قرار دادیم و حق او را گرفتیم، پس من می‌گویم: به طرف چپ بروید و آنان در حالی که تشنه‌اند و صورت‌هایشان سیاه شده و قطره‌ای آب نخورند. سپس پرچم فرعون امت من که آنان بیشترین مردم هستند و از آنها کسانی هستند که برگردانده‌اند، عرضه داشتند: یا رسول الله! برگردانندگان چه کسانی هستند؟ آیا آنها راه را برگردانیده‌اند؟ فرمود: نه، بلکه دین خود را برگردانیده‌اند، آنان کسانی هستند که به خاطر دنیا خشم می‌گیرند و به آن خشنود هستند، پس برمی‌خیزم و دست رفیق آنها را می‌گیرم و چون دست او را گرفتم، صورتش سیاه می‌شود و قدم‌هایش می‌لرزد و درونش می‌تپد و هر که از او پیروی کرده مانند او می‌شود و من می‌گویم: شما پس از من با دو امانت گران‌بها چه کردید؟ می‌گویند: بزرگ‌تر آن دو را دروغ انگاشتیم و پاره پاره کردیم و با کوچک‌ترین آن دو (که خاندان پیامبر ﷺ است) جنگیدیم و او را کشتیم، پس من می‌گویم: راه رفیقانتان را در پیش بگیرید و آنها می‌روند در حالی که تشنه‌اند و صورت‌هایشان سیاه است و قطره‌ای از آن نخورند. فرمود: سپس پرچم هامان امت من بر من وارد می‌شوند و من بر می‌خیزم دست او را می‌گیرم و چون دست او را گرفتم، صورتش سیاه می‌گردد و قدم‌هایش می‌لرزد و درونش می‌تپد و هر که کار او را کرده تابع او می‌شود، من می‌گویم: شما پس از من با دو امانت گران‌بها چه کردید؟ می‌گویند: بزرگ‌تر را دروغ انگاشتیم و پاره پاره کردیم و کوچک‌تر را خوار ساختیم و نافرمانی کردیم، پس من می‌گویم: به راه رفیقانتان بروید، پس می‌روند در حالی که تشنه‌اند و صورت‌هایشان سیاه شده و قطره‌ای از آن

نخورند. سپس پرچم عبد الله بن قیس بر من وارد می‌شود و او پیشوای پنجاه هزار نفر از امت من است، برمی‌خیزم و دست او را می‌گیرم و چون دست او را گرفتم صورتش سیاه می‌شود و قدم‌هایش می‌لرزد و درونش می‌تپد و هر که کار او را کرده تابع او می‌شود، پس می‌گویم: پس از من با دو امانت گران‌بها چه کردید؟ می‌گویند: بزرگ‌تر را دروغ انگاشتیم و نافرمانی کردیم و کوچک‌تر را خوار ساختیم و از آن رویگردان شدیم، پس می‌گویم: راه رفیقانتان را بروید، پس می‌روند در حالی که تشنه‌اند و صورت‌هایشان سیاه است و قطره‌ای از آن نمی‌خورند. سپس آن مرد شل با پرچم خود بر من وارد می‌شود و من دست او را می‌گیرم و چون دست او را گرفتم، صورتش سیاه می‌شود و قدم‌هایش می‌لرزد و درونش می‌تپد و هر که کار او را کرده تابع او می‌شود، پس من می‌گویم: پس از من با دو امانت گران‌بها چه کردید؟ می‌گویند: بزرگ‌تر را دروغ انگاشتیم و او را نافرمانی کردیم و با کوچک‌تر جنگیدیم و او را کشتیم، پس من می‌گویم: راه رفیقانتان را بروید، پس می‌روند در حالی که تشنه‌اند و صورت‌هایشان سیاه شده و قطره‌ای از آن نمی‌خورند. سپس پرچم امیرالمؤمنین (علیه السلام) و پیشوای پرهیزگاران و رهبر پیشانی سفیدان بر من وارد می‌شود، برمی‌خیزم و دستش را می‌گیرم و چون دست او را گرفتم صورت او و یارانش سفید می‌شود، پس می‌گویم: پس از من با دو امانت گران‌بها چه کردید؟ می‌گویند: از بزرگ‌تر پیروی نمودیم و آن را تصدیق کردیم و کوچک‌تر را کمک کردیم و یاری نمودیم و همراه با او جنگیدیم، پس می‌گویم: برگردید در حالی که سیراب هستند، پس شربت می‌خورند که هرگز پس از آن تشنه نمی‌شوند، صورت پیشوایشان مانند خورشید درخشان و صورت‌های یارانش مانند ماه در شب چهاردهم و مانند نورهای ستارگان آسمان است. ۱۵۹۱

کفر کسی کہ بہ دروغ ادعای امامت کند

۸۸۹

حدیث ۲۳: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكَّلِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبَانَ عَنِ الْمُفَضَّلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ ادَّعَى الْإِمَامَةَ وَ لَيْسَ مِنْ أَهْلِهَا فَهُوَ كَافِرٌ.

حدیث ۲۳: مفضل از امام صادق عليه السلام نقل کرده است کہ، فرمود: هر کہ ادعای امامت کند و سزاوار این مقام نباشد کافر است. ۱۵۹۲

حدیث ۲۳/۱: أَبِي رَه عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ الْبَزَّازِ الْأَسَدِيِّ عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرْقَدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ ادَّعَى الْإِمَامَةَ وَ لَيْسَ بِإِمَامٍ فَقَدْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ وَ عَلَى رَسُولِهِ وَ عَلَيْنَا.

حدیث ۲۳/۱: داوود بن فرقد می گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: هر کہ ادعای امامت کند و امام نباشد، بر خدا و پیامبر و بر ما دروغ بسته است. ۱۵۹۳

حدیث ۲۴: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ حَنَّانِ بْنِ سَدِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَسَبْعَةَ نَفَرٍ أَوْلَاهُمْ ابْنُ آدَمَ الَّذِي قَتَلَ أَخَاهُ وَ نُمْرُودُ الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ وَ اثْنَانِ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ هَوَدًا قَوْمَهُمَا وَ نَصْرَاهُمَا وَ فِرْعَوْنُ الَّذِي قَالَ أَنَا

۱۵۹۲. عقاب الأعمال عقاب من ادعی الإمامة و ليس بإمام ص ۲۱۴ ح ۲.

۱۵۹۳. عقاب الأعمال عقاب من ادعی الإمامة و ليس بإمام ص ۲۱۴ ح ۳.

رَبُّكُمْ الْأَعْلَى وَ اثْنَانِ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَحَدُهُمَا شَرُّهُمَا فِي تَابُوتٍ مِنْ قَوَارِيرِ
تَحْتَ الْفَلْقِ فِي بَحَارٍ مِنْ نَارٍ.

۸۹۰

حدیث ۲۴: حنّان بن سدید می گوید: مردی از یاران امام صادق علیه السلام برای من حدیث کرد و گفت: از آن حضرت شنیدم که می فرمود: روز قیامت عذاب هفت نفر از همه سخت تر خواهد بود. اولین آن ها پسر آدم علیه السلام است که برادرش را کشت، و دیگر نمرود است که با ابراهیم علیه السلام درباره ی پروردگارش مجادله کرد، و بعد دو تن اسرائیلی که قوم خود را یهودی و نصرانی کردند، و دیگر فرعون که گفت: من بلند مرتبه ترین پروردگار شمایم و سپس دو تن از این امت اند که شرّ یکی از آن ها از دیگری بیشتر بود و هر دو در تابوتی از آتش، در دریاهایی از آتش خواهند بود. ۱۵۹۴

حدیث ۲۵: وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ يَحْيَى
أَخِي أُدَيْمٍ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام يَقُولُ إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ لَا
يَدْعِيهِ غَيْرُ صَاحِبِهِ إِلَّا بَتَرَ اللَّهُ عُمُرَهُ.

حدیث ۲۵: امام صادق علیه السلام می فرمود: این امر امامت را هیچ کس جز صاحبش ادعا نمی کند، مگر این که خدا عمرش را قطع می کند. ۱۵۹۵

حدیث ۲۶: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ
الصَّفَّارُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبَّادُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الدَّيْلَمِيِّ عَنْ إِسْحَاقَ
بْنَ عَمَّارِ الصَّيْرَفِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْمَاضِي قَالَ: قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ حَدَّثَنِي فِيهِمَا

۱۵۹۴. عقاب الأعمال ص ۲۱۴ عقاب ابن آدم الذي قتل أخاه و نمرود الذي حجاج إبراهيم ع إلى
آخره ح ۱.

۱۵۹۵. عقاب الأعمال عقاب من ادعى الإمامة و ليس بإمام ص ۲۱۴ ح ۴.

بِحَدِيثٍ فَقَدْ سَمِعْتُ عَنْ أَبِيكَ فِيهِمَا أَحَادِيثَ عِدَّةَ قَالَ فَقَالَ لِي يَا إِسْحَاقُ الْأَوَّلُ
بِمَنْزِلَةِ الْعَجَلِ وَ الثَّانِي بِمَنْزِلَةِ السَّامِرِيِّ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي فِيهِمَا قَالَ
هُمَا وَ اللَّهُ نَصْرًا وَ هَوْدًا وَ مَجَسًا فَلَا غَفَرَ اللَّهُ لَهُمَا قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي
فِيهِمَا قَالَ ثَلَاثَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ وَ لَا يُزَكِّيهِمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ قَالَ قُلْتُ
جُعِلْتُ فِدَاكَ فَمَنْ هُمْ قَالَ رَجُلٌ ادَّعَى إِمَامًا مِنْ غَيْرِ اللَّهِ وَ آخَرَ طَعَى فِي إِمَامٍ مِنَ
اللَّهِ وَ آخَرَ زَعَمَ أَنَّ لَهُمَا فِي الْإِسْلَامِ نَصِيبًا قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي فِيهِمَا قَالَ
مَا أَبَالِي يَا أَبَا إِسْحَاقَ مَحَوْتُ الْمُحْكَمَ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ أَوْ جَحَدْتُ مُحَمَّدًا النَّبِيَّ
أَوْ زَعَمْتُ أَنْ لَيْسَ فِي السَّمَاءِ إِلَهًا [إِلَهًا] أَوْ تَقَدَّمْتُ [عَلَى] عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام
قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي قَالَ فَقَالَ يَا إِسْحَاقُ إِنَّ فِي النَّارِ لَوَادِيًا يُقَالُ لَهُ مُحِيطٌ
لَوْ طَلَعَ مِنْهُ شَرَارَةٌ لَأَحْرَقَ مَنْ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ وَ إِنَّ أَهْلَ النَّارِ يَتَعَوَّدُونَ مِنْ حَرِّ
ذَلِكَ الْوَادِي وَ نَتْنِهِ وَ قَدَرِهِ وَ مَا أَعَدَّ اللَّهُ فِيهِ لِأَهْلِهِ وَ إِنَّ فِي ذَلِكَ الْوَادِي لَجَبَلًا
يَتَعَوَّدُونَ أَهْلُ ذَلِكَ الْوَادِي مِنْ حَرِّ ذَلِكَ الْجَبَلِ وَ نَتْنِهِ وَ قَدَرِهِ وَ مَا أَعَدَّ اللَّهُ فِيهِ
لِأَهْلِهِ - وَ إِنَّ فِي ذَلِكَ الْجَبَلِ لَشُعْبًا يَتَعَوَّدُ جَمِيعُ أَهْلِ ذَلِكَ الْجَبَلِ مِنْ حَرِّ ذَلِكَ
الشُّعْبِ مِنْ نَتْنِهِ وَ قَدَرِهِ وَ مَا أَعَدَّ اللَّهُ فِيهِ لِأَهْلِهِ وَ إِنَّ فِي ذَلِكَ الشُّعْبِ لِقَلْبِيًّا
يَتَعَوَّدُ أَهْلُ ذَلِكَ الشُّعْبِ مِنْ حَرِّ ذَلِكَ الْقَلْبِ وَ نَتْنِهِ وَ قَدَرِهِ وَ مَا أَعَدَّ اللَّهُ فِيهِ
لِأَهْلِهِ وَ إِنَّ فِي ذَلِكَ الْقَلْبِ لِحَيَّةٌ يَتَعَوَّدُ جَمِيعُ أَهْلِ ذَلِكَ الْقَلْبِ مِنْ خُبْثِ تِلْكَ
الْحَيَّةِ وَ نَتْنِهَا وَ قَدَرِهَا وَ مَا أَعَدَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي أَنْبَابِهَا مِنَ السَّمِّ لِأَهْلِهَا وَ إِنَّ فِي
جَوْفِ تِلْكَ الْحَيَّةِ لَسَبْعَ صِنَادِيقَ فِيهَا خَمْسَةٌ مِنَ الْأُمَّمِ السَّالِفَةِ وَ اثْنَانِ مِنْ هَذِهِ
الْأُمَّةِ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَ مِنَ الْخَمْسَةِ وَ مِنَ الْإِثْنَانِ قَالَ أَمَّا الْخَمْسَةُ فَقَابِيلُ

الَّذِي قَتَلَ هَابِيلَ وَ نُمْرُودَ الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ ... قَالَ أَنَا أُحْيِي وَ أُمِيتُ وَ فِرْعَوْنَ الَّذِي قَالَ أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَى وَ يَهُودَا الَّذِي هَوَّدَ الْيَهُودَ وَ بُولُسَ الَّذِي نَصَرَ النَّصَارَى وَ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَعْرَابِيَانِ.

حدیث ۲۶: اسحاق بن عمار صیرفی می گوید: به امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: فدایت شوم، برای من درباره‌ی آن دو تن سخنی بگو، زیرا من از پدرت درباره‌ی آن دو سخنان فراوانی شنیده‌ام. امام علیه السلام فرمود: ای اسحاق! اولی به منزله‌ی گوساله و دوّمی به منزله‌ی سامری بود. عرضه داشتم: فدایت شوم، بیشتر بفرمایید. حضرت فرمود: به خدا سوگند! آن‌ها مردم را یهودی و نصرانی و مجوسی کردند، خدا آنان را نیامرزد. عرضه داشتم: فدایت گردم، باز هم درباره‌ی آن دو بفرمایید. فرمود: سه گروهند که خدا به آنان نظر رحمت نمی‌افکند و آنان را پاک نمی‌گرداند و عذابی دردناک خواهند داشت. عرضه داشتم: فدایت شوم، آن‌ها کیانند؟ فرمود: کسی که ادّعی امامت کند و از جانب خدا نباشد، و کسی که بر امامی که از جانب خدا تعیین شده طعنه زند، و کسی که گمان کند آن دو تن از اسلام بهره‌ای داشته‌اند. عرضه داشتم: فدایت گردم، درباره‌ی آن دو برای من بیشتر توضیح دهید. حضرت فرمود: ای اسحاق! برای من یکسان است که آیه‌ای محکم از کتاب خدا را محو کنم، یا نبوّت محمد صلی الله علیه و آله و سلم را انکار نمایم، یا وجود خدا را منکر شوم، یا کسی را در امامت بر علی بن ابی طالب علیه السلام مقدّم دارم. عرضه داشتم: فدایت شوم، باز هم بیشتر بفرمایید. فرمود: ای اسحاق! در دوزخ وادیی است به نام سقر که از روزی که خدا آن را آفریده شعله‌ای نکشیده، و اگر خدا به او اجازه دهد که به اندازه‌ی سوراخ سوزنی شعله بر کشد، همه‌ی اهل زمین را می‌سوزاند، و دوزخیان از حرارت آن وادی و تعفن و کثافت و سایر عذاب‌هایی که در آن است به خدا پناه می‌برند. در آن وادی کوهی از آتش است که اهل آن وادی از حرارت و تعفن و کثافت و سایر عذاب‌های آن کوه به

خدا پناه می‌جویند. در آن کوه درّه‌ای است که تمامی اهل آن کوه از حرارت و تعفن و کثافت و سایر عذاب‌های آن درّه به خدا پناه می‌برند، و در آن درّه چاهی است که اهل آن درّه از حرارت و تعفن و کثافت و عذاب‌های دیگر آن چاه به خدا پناه می‌جویند، و در آن چاه ازدهایی است که تمامی اهل آن چاه از حرارت و تعفن و کثافت آن ازدها و زهری که در نیش آن است به خدا پناه می‌برند، و در شکم آن ازدها هفت صندوق است که پنج تن از امت‌های گذشته و دو تن از این امت در آن قرار دارند. راوی می‌گوید: گفتم: فدایت شوم آن پنج تن و آن دو تن کیانند؟ فرمود: آن پنج تن یکی قابیل است که هابیل را کشت، و دیگری نمرود است که با ابراهیم علیه السلام درباره‌ی پروردگارش به مجادله برخاست و گفت: من هم زنده می‌کنم و می‌میرانم و سومی فرعون است که گفت: من بلند مرتبه‌ترین پروردگار شمایم، و چهارمی یهود است که مردم را یهودی کرد، و پنجمی بولس است که گروهی را نصرانی نمود، و از این امت دو تن اعرابی هستند. ^{۱۵۹۶}

حدیث ۲۷: أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ عَنْ أَبِي سَلَامٍ عَنْ سَوْرَةَ بْنِ كَلَيْبٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وَجُوهَهُمْ مُسْوَدَّةٌ قَالَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ إِمَامٌ وَ لَيْسَ بِإِمَامٍ قُلْتُ وَ إِنْ كَانَ عَلَوِيًّا فَاطِمِيًّا قَالَ وَ إِنْ كَانَ عَلَوِيًّا فَاطِمِيًّا.

حدیث ۲۷: سوره بن کلب می‌گوید: به امام باقر علیه السلام عرضه داشتیم: مقصود از سخن خداوند بزرگ و ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وَجُوهَهُمْ مُسْوَدَّةٌ﴾ ^{۱۵۹۷}

۱۵۹۶. عقاب الأعمال ص ۲۱۵ عقاب ابن آدم الذي قتل أخاه و نمرود الذي حجاج إبراهيم ع إلى آخره ح ۳.
۱۵۹۷. الزمر آية ۶۰.

روز قیامت کسانی را که بر خدا دروغ بستند رو سیاه می‌بینی. چیست؟ فرمود: مقصود کسی است که ادعای امامت کند و دارای این مقام نباشد. عرضه داشتیم: هر چند علوی و فاطمی باشد؟ فرمود: آری، هر چند علوی و فاطمی باشد.^{۱۵۹۸}

حدیث ۲۸: قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ أَخْبِرْنِي بِأَوَّلِ مَنْ يَدْخُلُ النَّارَ قَالَ إِبْلِيسُ وَرَجُلٌ عَنْ يَمِينِهِ وَرَجُلٌ عَنْ يَسَارِهِ.

حدیث ۲۸: ابوالجارود می‌گوید: به امام باقر (علیه السلام) عرضه داشتیم: از نخستین کسی که وارد آتش می‌شود به من خبر دهید. فرمود: ابلیس و دو مردند که در سمت راست و چپ او قرار دارند.^{۱۵۹۹}

حدیث ۲۹: وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا لِيُمَارِيَ بِهِ الشُّفَهَاءَ وَ يُبَاهِي بِهِ الْعُلَمَاءَ وَ يَصْرِفَ بِهِ النَّاسَ إِلَى نَفْسِهِ يَقُولُ أَنَا رَبِّسُكُمْ فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ الرِّئَاسَةَ لَا تَصْلُحُ إِلَّا لِأَهْلِهَا فَمَنْ دَعَا النَّاسَ إِلَى نَفْسِهِ وَ فِيهِمْ مَنْ هُوَ أَعْلَمُ مِنْهُ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

حدیث ۲۹: پیامبر (صلی الله علیه و آله): همانا امامت جز برای اهلش صلاحیت ندارد، پس هر که مردم را به سوی خود بخواند در حالی که در میان مردم از او عالم‌تر و با صلاحیت‌تر باشد خداوند در قیامت به او نظر رحمت نمی‌کند.^{۱۶۰۰}

۱۵۹۸. عقاب الأعمال عقاب من ادعی الإمامة و لیس یامام ص ۲۱۴ ح ۱.

۱۵۹۹. عقاب الأعمال ص ۲۱۵ عقاب ابن آدم الذی قتل أخاه و نمرود الذی حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ عِ إِلَى آخِرِهِ ح ۲.

۱۶۰۰. الاختصاص فی بیان جملة من الحکم و المواعظ و الوصایا عنهم ص ۲۵۱.

حدیث ۳۱: أَبِي رِه قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِنَّ الشَّكَّ وَالْمَعْصِيَةَ فِي النَّارِ لَيْسَ مِنَّا وَلَا إِلَيْنَا.

حدیث ۳۱: بکر بن محمد ازدی: از امام صادق عليه السلام نقل کرده است که امیرمؤمنان عليه السلام فرمود: شک و تردید در دین و نافرمانی خدا در آتش است. این دو صفت نه از ما هستند و نه به سوی ما گرایش دارند. ۱۶۰۱

حدیث ۳۲: أَيُّنَ الَّذِينَ زَعَمُوا أَنَّهُمُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ دُونَنَا كَذِبًا وَ بَغْيًا عَلَيْنَا أَنْ رَفَعْنَا اللَّهَ وَ وَضَعَهُمْ وَ أَعْطَانَا وَ حَرَمَهُمْ وَ أَدْخَلْنَا وَ أَخْرَجَهُمْ بِنَا يُسْتَعطَى الْهُدَى وَ يُسْتَجَلَى الْعَمَى إِنَّ الْأَيِّمَةَ مِنْ قُرَيْشٍ غُرِسُوا فِي هَذَا الْبَطْنِ مِنْ هَاشِمٍ لَا تَصْلُحُ عَلَى سِوَاهُمْ وَ لَا تَصْلُحُ الْوَلَاةُ مِنْ غَيْرِهِمْ

حدیث ۳۲: امیرالمؤمنین عليه السلام کجایند کسانی که پنداشتند راسخون در علم ایشانند نه ما این گمان را با کذب و ستم بر ما بر خود داشتند، از آن رو که خداوند ما را رفعت داد و آنان را پست کرد، و دانش را به ما بخشید و از آنان منع کرد، و ما را در حریم عنایت وارد و آنان را خارج کرد. به وجود ما هدایت خواسته می شود، و به برکت ما کور دلی بر طرف می گردد. بی شک امامان از قریش هستند، که درخت وجودشان در این تیره از خاندان هاشم غرس شده، این منزلت شایسته دیگران نیست، و والیان دیگر صلاحیت این مقام را ندارند. ۱۶۰۲

۱۶۰۱. عقاب الأعمال عقاب الشک و المعصية.

۱۶۰۲. نهج البلاغه للصبحی صالح ص ۲۰۱ خطبه ۱۴۴ فضل أهل البيت.

حدیث ۳۳: وَ تَخَاذُلِ خَيْرٌ مِنْهُمْ وَ أَهْدَى سَبِيلًا فِيكُمْ الْعُلَمَاءُ وَ الْفُقَهَاءُ وَ
 النُّجَبَاءُ وَ الْحُكَمَاءُ وَ حَمَلَةُ الْكِتَابِ وَ الْمُتَهَجِّدُونَ بِالْأَسْحَارِ وَ عُمَارُ الْمَسَاجِدِ
 بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ أَفَلَا تَسْخَطُونَ وَ تَهْتَمُونَ أَنْ يُنَازِعَكُمْ الْوَلَايَةَ عَلَيْكُمْ سَفَهَاؤُكُمْ وَ
 الْأَشْرَارُ الْأَرَاذِلُ مِنْكُمْ

حدیث ۳۳: امیرالمؤمنین (علیه السلام) با آنکه در میان شما عالمان و فقیهان، والا
 گهران، فرزنانگان، قرآن دانان، شب زنده داران و آباد کنندگان مساجد با تلاوت
 قرآن هستند، آیا از این که بی خردان و بدکاران فرومایه‌ی شما بر سر به دست
 گرفتن حکومتان با شما کشمکش و ستیزه می‌کنند به خشم نمی‌آیید و
 اندوهناک نمی‌شوید؟^{۱۶۰۳}

حدیث ۳۴: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الشَّاهِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو حَامِدٍ قَالَ
 حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ صَالِحِ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ
 حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَبُو مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ
 عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) فِي وَصِيَّتِهِ لِي يَا عَلِيُّ أَرْبَعَةٌ مِنْ
 قَوَاصِمِ الظَّهْرِ إِمَامٌ يَعِصِي اللَّهَ وَيُطَاعُ أَمْرُهُ

حدیث ۳۴: پیامبر خدا (صلى الله عليه وآله) ای علی! چهار چیز کمرشکن است: پیشوایی
 که خدا را نافرمانی می‌کند ولی فرمانش می‌برند...^{۱۶۰۴}

حدیث ۳۵: قَالَ عَلِيٌّ: ...أَثَرُوا عَاجِلًا وَ أَخْرُوا آجِلًا وَ تَرَكَوا صَافِيًا وَ شَرِبُوا
 آجِنًا كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى فَاسِقِهِمْ وَ قَدْ صَحِبَ الْمُنْكَرَ فَأَلْفُهُ وَ بَسِيَ بِهِ وَ وَاقَفُهُ

۱۶۰۳. شرح نهج البلاغه ج ۶ ص ۹۹.

۱۶۰۴. الخصال ج ۱ ص ۲۰۶ أربعة أشياء من قواصم الظهر ح ۲۴.

حدیث ۳۵: امیرالمؤمنین علیه السلام در روایتی بسیار زیبا فرمودند: درباره‌ی کسانی که اهل بیت علیهم السلام را واگذاشتند، می‌فرماید: دنیا را برگزیدند و آخرت را پس انداختند، آب زلال را وانهادند و از آب تیره و ناگوار نوشیدند، گویی فاسق آنان را می‌بینم که با منکر یار و همدم شده است. ۱۶۰۵

توضیح: یعنی کسانی که ائمه اطهار علیهم السلام را کنار گذاشته و از دیگران پیروی می‌کنند ایشان کسانی هستند که دنیا را برگزیده و آخرت را پس می‌اندازند.

عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ قَالَ مَنْ ادَّعَى الْإِمَامَةَ دُونَ الْإِمَامِ عليه السلام

ابو بصیر از حضرت باقر علیه السلام نقل کرد در مورد آیه ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ ۱۶۰۶ هر که بر خدا دروغ ببندد یا بگوید به من وحی شد، با اینکه به او وحی نشده و یا بگوید مانند آیاتی که خداوند نازل کرده نازل خواهم کرد امام علیه السلام فرمود: کسی است که در مقابل امام علیه السلام واقعی ادعای امامت نماید. ۱۶۰۷

وَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ رَبَاحٍ الزُّهْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ بْنِ عَيْسَى الْحُسَيْنِيُّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَعْيَنَ الْجَهَنِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: كُلُّ رَأْيَةٍ تَرْفَعُ قَبْلَ رَأْيَةِ الْقَائِمِ عليه السلام صَاحِبِهَا طَاغُوتٌ.

۱۶۰۵. نهج البلاغه للصبحی صالح خطبه‌ی ۱۴۴.

۱۶۰۶. الانعام آیه ۹۳

۱۶۰۷. إثبات الهداة بالنصوص والمعجزات ج ۱ ص ۱۶۵ الفصل الحادی و العشرون ح ۲۶۴

مالک بن اعین از حضرت باقر (علیه السلام) نقل کرد که فرمود: هر پرچمی قبل از قیام قائم (علیه السلام) برافراشته گردد صاحب آن طاغوت است. ۱۶۰۸

وَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنِ ابْنِ رَبَاحٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ الْحَمِيرِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو الْخَثْعَمِيِّ عَنْ أَبَانَ عَنِ الْفَضِيلِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرٌ مَنْ ادَّعَى مَقَامَنَا يَعْنِي الْإِمَامَةَ فَهُوَ كَافِرٌ أَوْ قَالَ مُشْرِكٌ.

ابو الفضل گفت حضرت باقر (علیه السلام) فرمود: هر که ادعای مقام ما یعنی امامت را نماید کافر است یا فرمود: مشرک است. ۱۶۰۹

وَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عَثْمَانَ عَنِ الْفَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ يَقُولُ مَنْ خَرَجَ يَدْعُو النَّاسَ وَ فِيهِمْ مَنْ هُوَ أَفْضَلُ مِنْهُ فَهُوَ ضَالٌّ مُبْتَدِعٌ وَ مَنْ ادَّعَى الْإِمَامَةَ مِنَ اللَّهِ وَ لَيْسَ بِإِمَامٍ فَهُوَ كَافِرٌ.

فضیل گفت از حضرت صادق (علیه السلام) شنیدم می فرمود: هر که قیام کند و مردم را به اطاعت خویش دعوت نماید با اینکه در میان آنها افضل از او هست چنین شخصی گمراه و بدعت گذار است. ۱۶۱۰

۱۶۰۸. الغيبة للنعمانی ص ۱۱۴ باب ۵ دما روی فیمن ادعی الإمامة و من زعم أنه إمام و لیس بإمام و أن کل رایة ترفع قبل قیام القائم فصاحبها طاغوت ح ۹

۱۶۰۹. الغيبة للنعمانی ص ۱۱۵ باب ۵ دما روی فیمن ادعی الإمامة و من زعم أنه إمام و لیس بإمام و أن کل رایة ترفع قبل قیام القائم فصاحبها طاغوت ح ۱۰

۱۶۱۰. الغيبة للنعمانی ص ۱۱۵ باب ۵ دما روی فیمن ادعی الإمامة و من زعم أنه إمام و لیس بإمام و أن کل رایة ترفع قبل قیام القائم فصاحبها طاغوت ح ۱۳

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زِيَادٍ بْنُ جَعْفَرٍ الْهَمْدَانِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبُدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرُّضَا عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا﴾ فَقَالَ الْأَمَانَةُ الْوَلَايَةُ مِنْ أَدْعَاهَا بِغَيْرِ حَقٍّ فَقَدْ كَفَرَ.

حسین بن خالد گفت از حضرت رضا علیه السلام راجع به این آیه سؤال کردم ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾^{۱۶۱۱} فرمود: امانت ولایت است هر که ادعای ولایت و امامت بدون حق بکند کافر است.^{۱۶۱۲}

حدیث ۳۰: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ دَاوُدَ الْحَمَّارِ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ - يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَا يُزَكِّيهِمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ مِنْ أَدْعَى إِمَامَةٍ مِنَ اللَّهِ لَيْسَتْ لَهُ وَ مَنْ جَحَدَ إِمَامًا مِنَ اللَّهِ وَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ لَهُمَا فِي الْإِسْلَامِ نَصِيبًا.*

حدیث ۳۰: امام صادق علیه السلام: سه کس خدا در روز قیامت با آنان سخن نگوید و پاکشان نسازد و عذابی دردناک دارند، هر که به دروغ ادعای امامت و پیشوایی از جانب خدا کند و هر که امام از جانب خدا را انکار کند و هر که پندارد که این دو از

۱۶۱۱. الاحزاب آیه ۷۲

۱۶۱۲. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۱ ص ۳۰۶ باب ۲۸ باب فیما جاء عن الإمام علی بن موسی ع من الأخبار المتفرقة ح ۶۶

پیشوایان باطل و یاورانشان

حدیث ۳۶: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ أَبِي الْمُغِيرَةِ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ أَيْنَ الظَّالِمَةُ وَ أَعْوَانُهُمْ وَ مَنْ لَاطَ [لَاقَ] لَهُمْ دَوَاةٌ وَ رَبَطَ كَيْسًا أَوْ مَدَّ لَهُمْ مَرَّةً [مَدَّةً] قَلَمٍ فَأَحْشَرُوهُمْ مَعَهُمْ.

حدیث ۳۶: سکونی از امام صادق عليه السلام از پدرش نقل کرده است که: رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: چون قیامت شود، منادی ندا کند: کجايند؟ ستمکاران و دستیارانشان و کسانی که برای آنان دواتی ليقه کرده یا در کیسه‌ای برایشان بستند یا قلمی برای آنان اصلاح نمودند؟ آن‌گاه خطاب می‌رسد: آنان را نیز با ستمکاران محشور کنید. ۱۶۱۴

حدیث ۳۷: وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَا اقْتَرَبَ عَبْدٌ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا تَبَاعَدَ مِنَ اللَّهِ وَ لَا كَثُرَ مَالُهُ إِلَّا اشْتَدَّ حِسَابُهُ وَ لَا كَثُرَ تَبِعْتُهُ إِلَّا كَثُرَتْ شَيَاطِينُهُ.

۱۶۱۳. الکافی ج ۱ ص ۳۷۳ بابُ مَنْ ادَّعَى الْإِمَامَةَ وَ لَيْسَ لَهَا بِأَهْلٍ وَ مَنْ جَحَدَ الْأَيْمَةَ أَوْ بَعْضَهُمْ وَ مَنْ أُثْبِتَ الْإِمَامَةَ لِمَنْ لَيْسَ لَهَا بِأَهْلٍ ح ۴.
۱۶۱۴. عقاب الأعمال باب عقاب الظلمة و أعوانهم.

حدیث ۳۷: نیز به همین سند از رسول خدا ﷺ نقل شده که فرمودند: هیچ کس خود را به سلطان نزدیک نکرد مگر این که از خدا دور گردید، و ثروتش زیاد نشد، مگر این که حسابش سخت گشت، و پیروانش افزون نشد، مگر این که شیاطین برگرد او فراوان گشتند.^{۱۶۱۵}

حدیث ۳۸: وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِيَّاكُمْ وَ أَبْوَابَ السُّلْطَانِ وَ حَوَاشِيهَا فَإِنَّ أَقْرَبَكُمْ مِنْ أَبْوَابِ السُّلْطَانِ وَ حَوَاشِيهَا أَبْعَدُكُمْ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَ مَنْ أَثَرَ السُّلْطَانَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُ الْوَرَعَ وَ جَعَلَهُ حَيْرَانَ.

حدیث ۳۸: نیز به همین سند از رسول خدا ﷺ نقل شده که فرمود: بپرهیزید از درگاه سلطان و اطرافیان آنها همانا نزدیک ترین شما به درگاه سلطان و اطرافیان آنها دورترین شما از خداست، و هر که سلطان را بر خدا مقدم بدارد خداوند ورع را از او برمی دارد و او را سرگردان سازد.^{۱۶۱۶}

حدیث ۳۹: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ بَنْتِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحِ الْبَاهِلِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ سَوَّدَ اسْمَهُ فِي دِيْوَانِ الْجَبَّارِينَ [مِنْ] وُلْدِ فُلَانٍ حَشَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِنْزِيرًا.

حدیث ۳۹: یعقوب بن یزید از دختر زاده‌ی ولید بن صبیح باهلی نقل کرده است که: گفت: امام صادق علیه السلام فرمود: هر که نام خود را در دیوان فرزندان فلانی (یعنی بنی عباس) ثبت کند، خداوند او را روز قیامت به صورت خوک محشور خواهد

۱۶۱۵. عقاب الأعمال عقاب من اقترب من سلطان جائر ح ۱.

۱۶۱۶. عقاب الأعمال عقاب من اقترب من سلطان جائر ح ۲.

عاقبت بد در انتظار این گوه

حدیث ۴۰: أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا أَبَانُ إِنَّ اللَّهَ لَا يَطْلُبُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ زَكَاةَ أَمْوَالِهِمْ وَ هُمْ يُشْرِكُونَ بِهِ حَيْثُ يَقُولُ وَ وَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ قُلْتُ لَهُ كَيْفَ ذَاكَ جُعِلَتْ فِدَاكَ فَسَّرَهُ لِي فَقَالَ ﴿وَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا بِالْإِمَامِ الْأَوَّلِ وَ هُمْ بِالْآيَمَةِ الْآخِرِينَ كَافِرُونَ﴾ يَا أَبَانُ إِنَّمَا دَعَا اللَّهُ الْعِبَادَ إِلَى الْإِيمَانِ بِهِ فَإِذَا آمَنُوا بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ افْتَرَضَ عَلَيْهِمُ الْفَرَائِضَ

حدیث ۴۰: امام صادق عليه السلام فرمود: ابان! خداوند از مشرکین زکات مالشان را نخواستہ در حالی که مشرک باشند چنانچه در این آیه می فرماید ﴿وَ وَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾^{۱۶۱۸} عرضه داشتیم: آقا! فدایت شوم این مطلب را برایم توضیح بدهید. فرمود: وای بر مشرکین که شرک آوردند در مورد امام اول آنها در مورد ائمه دیگر هم کافرند. ابان! خداوند مردم را دعوت به ایمان بخود کرده وقتی ایمان به خدا و پیامبر آوردند واجبات بر آنها لازم می شود.^{۱۶۱۹}

۱۶۱۷. عقاب الاعمال عقاب من سود اسمه فی دیوان الجبارین.

۱۶۱۸. فصلت الآیات ۶-۷

۱۶۱۹. تفسیر القمی ج ۲ ص ۲۶۲ [سورة فصلت (۴۱) الآیات ۱ الی ۷] .....

حدیث ۴۱: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ أَشْرَكَ مَعَ إِمَامٍ إِمَامَتُهُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مَنْ لَيْسَتْ إِمَامَتُهُ مِنَ اللَّهِ كَانَ مُشْرِكًا.**

۹۰۳

حدیث ۴۱: محمد بن سنان از راوی خود نقل می‌کند که امام صادق عليه السلام فرمود: کسی که شریک قرار دهد شخصی را که از جانب خدا به امامت منصوب نشده با امامی که از جانب خدا تعیین شده است مشرک خواهد بود. ۱۶۲۰

کیفر کسی که امام عليه السلام بر حقی را مقتدای خویش قرار ندهد

حدیث ۴۲: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ كُلُّ مَنْ دَانَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِعِبَادَةٍ يُجَاهِدُ فِيهَا نَفْسَهُ وَ لَا إِمَامَ لَهُ مِنَ اللَّهِ فَسَعِيهُ غَيْرُ مَقْبُولٍ وَ هُوَ ضَالٌّ مُتَحَيِّرٌ وَ اللَّهُ شَانِيٌّ لِأَعْمَالِهِ*

حدیث ۴۲: امام باقر عليه السلام: هر که در راه عبادت خدای تعالی خود را به رنج و زحمت افکند، اما امامی از جانب خدا نداشته باشد، کوشش او پذیرفته نشود، گمراه و سرگشته است و خدا کارهای او را زشت می‌شمارد. ۱۶۲۱

۱۶۲۰. الکافی ج ۱ ص ۳۷۳ باب من ادعی الإمامة و لیس لها بأهل و من جحد الأئمة أو بعضهم و

من أثبت الإمامة لمن لیس لها بأهل ح ۶

۱۶۲۱. الکافی ج ۱ ص ۱۸۳ باب معرفة الإمام و الرد إليه ح ۸.

عاقبت پیروی از پیشوایان باطل

حدیث ۴۴: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو غَالِبٍ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّرَّارِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحَمِيرِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ، عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى السَّابِطِيِّ، قَالَ: ... وَ كَذَلِكَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْعِبَادِ الْأَعْمَالَ الصَّالِحَةَ الَّتِي يَعْمَلُونَهَا إِذَا تَوَلَّوْا الْإِمَامَ الْجَائِرَ الَّذِي لَيْسَ مِنَ اللَّهِ (تَعَالَى).

حدیث ۴۴: امام صادق علیه السلام: اگر بندگان، پیشوای ستمگر را که از جانب خدانیست به زمامداری گیرند، خداوند کارهای شایسته‌ای را که انجام می‌دهند، نخواهد پذیرفت. ۱۶۲۲

حدیث ۴۵: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ: ... وَ اعْلَمْ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ أَيْمَةَ الْجَوْرِ وَ اتِّبَاعَهُمْ لَمَعْرُوْلُونَ عَنْ دِينِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَ أَضَلُّوا فَأَعْمَالُهُمُ الَّتِي يَعْمَلُونَهَا كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَى شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ البَعِيدُ.**

حدیث ۴۵: امام باقر علیه السلام: پیشوایان ستم و پیروان‌شان از دین خدا برکنارند، آنان گمراه‌اند و دیگران را گمراه می‌کنند و کارهایی را که انجام می‌دهند همچون خاکستری است در برابر باد در یک روز طوفانی. ۱۶۲۳

۱۶۲۲. الأمالی للطوسی ص ۴۱۷ مجلس ۱۴ ح ۹۳۹.

۱۶۲۳. الکافی ج ۱ باب فِيمَنْ دَانَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِغَيْرِ إِمَامٍ مِنَ اللَّهِ جَلَّ جَلَّاهُ ح ۲ ص ۳۷۴.

حدیث ۴۶: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ: قَالَ اللَّهُ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ﴾ قَالَ قُلْتُ أَلَيْسَ اللَّهُ عَنِّي بِهَا الْكُفَّارَ حِينَ قَالَ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ قَالَ فَقَالَ وَ أَيْ نُورٍ لِلْكَافِرِ وَ هُوَ كَافِرٌ فَأُخْرِجَ مِنْهُ إِلَى الظُّلُمَاتِ وَ إِنَّمَا عَنِّي اللَّهُ بِهَذَا أَنَّهُمْ كَانُوا عَلَى نُورِ الْإِسْلَامِ فَلَمَّا أَنْ تَوَلَّوْا كُلَّ إِمَامٍ جَائِرٍ لَيْسَ مِنَ اللَّهِ خَرَجُوا بِوَلَايَتِهِمْ إِيَّاهُمْ مِنْ نُورِ الْإِسْلَامِ إِلَى ظُلُمَاتِ الْكُفْرِ فَأَوْجَبَ لَهُمُ النَّارَ مَعَ الْكُفَّارِ فَقَالَ ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾

حدیث ۴۶: امام صادق (علیه السلام) خداوند می فرماید: آن‌ها که کافر شده‌اند اولیاءِ آن‌ها طاغوت می‌باشد که آن‌ها را از نور به طرف تاریکی‌ها هدایت می‌کند. عرضه داشتیم: مقصود خدا از آن جماعتِ کفار می‌باشند؟ زیرا فرموده ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾، امام (علیه السلام) فرمودند: مگر کافر نور دارد در حالی که کافر می‌باشد تا آن‌ها را از آن نور و روشنائی به طرف تاریکی‌ها بکشاند. مقصود خدا در این آیه‌ی این است که آنان در روشنائی اسلام قرار گرفتند، ولی چون به امامت ستمگران اعتقاد پیدا کردند، با اعتقاد به امامت آن‌ها از نور اسلام خارج شده و به ظلمات کفر هدایت گردیدند، خدا هم آن‌ها را با کفار در آتش قرار داد، و فرمود ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾. ۱۶۲۴

۱۶۲۴. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۱۳۸ [سورة البقرة (۲): آیه ۲۵۷]

مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل ج ۱۸ ص ۱۷۴ باب ۸ باب جمله مما ینبث به الکفر و الارتداد

ح ۲۲۴۲۵.

حدیث ۴۷: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي يَعْفُورٍ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقَ عليه السلام مَا الْعِلَّةُ أَنْ لَا دِينَ لِهَوْلَاءٍ وَ مَا عَتَبَ لِهَوْلَاءٍ قَالَ لِأَنَّ سَيِّئَاتِ الْإِمَامِ الْجَائِرِ تَعْمُرُ حَسَنَاتِ أَوْلِيَائِهِ

حدیث ۴۷: عبدالله بن ابی یعفور گفت: از امام صادق عليه السلام پرسیدم؟ به چه علت این‌ها دین ندارند و آن‌ها را کسی سرزنش نمی‌کند. فرمود: برای این‌که کارهای بد امام ستمگر، نیکی‌های پیروانش را نابود می‌کند. ۱۶۲۵

حدیث ۴۳: قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْجَعَابِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْكَرِيمِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ زَنْجَلَةَ الرَّازِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ حُمَيْدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ لَكُمْ أَنْ يُعَلِّمَ جَاهِلِكُمْ وَ أَنْ يُثَبِّتَ قَائِمَكُمْ وَ أَنْ يَهْدِيَ ضَالِّكُمْ وَ أَنْ يُجْعَلَ لَكُمْ جُودَاءَ رُحَمَاءَ أَمَا وَ اللَّهُ لَوْ أَنَّ رَجُلًا صَفَّ قَدَمَيْهِ بَيْنَ الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ مُصَلِّيًا وَ لَقِيَ اللَّهَ بِنُغْضِكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ لَدَخَلَ النَّارَ

حدیث ۴۳: پیامبر خدا صلى الله عليه وآله در حدیثی پرمعنا فرمودند: ...سوگند به خدا! که اگر کسی در میان رکن و مقام بیوسته به نماز بایستد، اما با کینه‌ی شما اهل بیت خدا را ملاقات کند به دوزخ درآید. ۱۶۲۶

حدیث ۴۸: مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ حَبِيبِ السُّجِسْتَانِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ..... وَ لَأَعْفُونَ

۱۶۲۵. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۲۰۲ ح ۷۰ باب ۷ أنه لا تقبل الأعمال إلا بالولاية .

۱۶۲۶. الأملی للمفید ص ۲۵۳ مجلس ۳۰ ح ۲.

عَنْ كُلِّ رَعِيَّةٍ فِي الْإِسْلَامِ أَطَاعَتْ كُلَّ إِمَامٍ عَادِلٍ مِنَ اللَّهِ وَإِنْ كَانَتْ الرِّعِيَّةُ ظَالِمَةً مُسِيئَةً

حدیث ۴۸: حبیب سجستانی از امام باقر علیه السلام روایت می‌کند که: خداوند فرمود: هر ملتی که از امام غیر منسوب از طرف خدا اطاعت کند را عذاب می‌کنم گر چه آن ملت نیکوکار باشند. ^{۱۶۲۷}

حدیث ۴۹: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ حَبِيبِ السَّجِسْتَانِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَأُعَذِّبَنَّ كُلَّ رَعِيَّةٍ فِي الْإِسْلَامِ أَطَاعَتْ إِمَامًا جَابِرًا لَيْسَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِنْ كَانَتْ الرِّعِيَّةُ فِي أَعْمَالِهَا بَرَّةً تَقِيَّةً وَ لَأَعْفُونَ عَنْ كُلِّ رَعِيَّةٍ فِي الْإِسْلَامِ أَطَاعَتْ إِمَامًا هَادِيًا مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِنْ كَانَتْ الرِّعِيَّةُ فِي أَعْمَالِهَا ظَالِمَةً مُسِيئَةً

حدیث ۴۹: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله خداوند عزوجل فرموده: هر رعیتی از رعایای اسلام که از پیشوایی ستمگر که از جانب خدای عزوجل نیست، فرمان برد عذاب خواهد کرد، هر چند این گروه در کارهایشان نیکوکار و پرهیزگار باشند. ^{۱۶۲۸}

حدیث ۵۰: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ أَشْرَكَ مَعَ إِمَامٍ إِمَامَتُهُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مَنْ لَيْسَتْ إِمَامَتُهُ مِنَ اللَّهِ كَانَ مُشْرِكًا.

۱۶۲۷. الإختصاص ص ۲۶۰ باب فی بیان جمله من الحکم و المواعظ و الوصایا عنهم ع .

۱۶۲۸. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال النص ۲۰۶ عقاب من أطاع إماما جائرا ليس من الله عز و جل

حدیث ۵۰: امام صادق علیه السلام هر که پیشوای غیر الهی را با پیشوایی که امامتش از جانب خداست شریک گرداند به خدا شرک ورزیده است. ۱۶۲۹

حدیث ۵۰/۱: مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ كَانَ عَلِيُّ علیه السلام يَقُولُ إِنَّمَا هُوَ الرُّضَا وَ السَّخَطُ وَ إِنَّمَا عَقَرَ النَّاقَةَ رَجُلٌ وَاحِدٌ فَلَمَّا رَضُوا أَصَابَهُمُ الْعَذَابُ فَإِذَا ظَهَرَ إِمَامٌ عَدْلٍ فَمَنْ رَضِيَ بِحُكْمِهِ وَ أَعَانَهُ عَلَى عَدْلِهِ فَهُوَ وَلِيُّهُ وَ إِذَا ظَهَرَ إِمَامٌ جَوْرٍ فَمَنْ رَضِيَ بِحُكْمِهِ وَ أَعَانَهُ عَلَى جَوْرِهِ فَهُوَ وَلِيُّهُ

امام باقر علیه السلام در نهی پیروان خویش از همکاری با جباران می فرمودند: ناچهی صالح را یک نفر پی کرد و کشت، ولی چون توده‌ی مردم بدان عمل راضی بودند عذاب نسبت به همگان نازل شد. پس هرگاه امام عادل ظاهر گشت و به حکومت رسید کسانی که راضی به حکم او باشند و حکومت را در راستای عدل کمک نمایند دوست و یاور او به شمار می آیند و زمانی که پیشوا و حاکم جائز به قدرت رسید کسانی که راضی به حکم او باشند و او را در مسیر جور و ستمش یاری دهند ولی، دوست و یاور او به شمار خواهند آمد. ۱۶۳۰

حدیث ۵۱: مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُوسَى بْنِ بَابُوَيْهِ الْقَمِيَّ الْمُصَنِّفُ هَذَا الْكِتَابِ رَه قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي رَه قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ غَالِبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: عَبْدَ اللَّهِ حَبْرٌ مِنْ أَحْبَابِ بَنِي إِسْرَائِيلَ حَتَّى صَارَ مِثْلَ

۱۶۲۹. الغيبة النعمانی ص ۱۳۰ باب ۷ ما روی فیمن شک فی واحد من الأئمة أو بات ليلة لا يعرف فیها إمامه أو دان الله عز و جل بغير إمام منه ح ۸.

۱۶۳۰. مجموعة ورام ج ۱ ص ۱۷ فهرست ما فی هذا المجلد

الْخِلَالِ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى نَبِيِّ زَمَانِهِ، قُلْ لَهُ وَ عِزِّي وَ جَلَالِي وَ جَبْرُوتِي
لَوْ أَنَّكَ عَبْدَتَنِي حَتَّى تَذُوبَ كَمَا تَذُوبُ الْأَلْيَةُ فِي الْقَدْرِ مَا قَبِلْتُ مِنْكَ حَتَّى
تَأْتِيَنِي مِنَ الْبَابِ الَّذِي أَمَرْتُكَ.

حدیث ۵۱: امام صادق علیه السلام فرمود: یکی از علمای بنی اسرائیل آن قدر خدا را
عبادت کرد که، مانند چوب باریک گشت. خداوند به پیامبر زمان او وحی فرستاد که
به او بگو: به عزت و جلال و جبروت خودم سوگند که اگر مرا آن قدر عبادت کنی که
آب شوی چنان که دنبه در دیگ آب می شود، از تو نخواهم پذیرفت، مگر این که از
راهی که به تو فرمان داده ام به سوی من بیایی. ^{۱۶۳۱}

حدیث ۵۲: اَبِي رِه قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ
عِيسَى عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ الْجَوْهَرِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي
الْعَلَاءِ عَنِ أَبِي الْعَزْرَمِيِّ عَنِ أَبِيهِ رَفَعَ الْحَدِيثَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله قَالَ: مَنْ أَمَّ قَوْمًا
وَ فِيهِمْ مَنْ هُوَ أَعْلَمُ مِنْهُ وَ أَفْقَهُ لَمْ يَزَلْ أَمْرُهُمْ إِلَى سَقَالٍ [سَفَالٍ] إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

حدیث ۵۲: عرزمی از پدرش در حدیثی: از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل کرده است
که فرمود: هر که بر گروهی امامت کند در حالی که میان آن ها داناتر و فقیه تر از او
وجود داشته باشد، همواره کارشان تا روز قیامت رو به پستی خواهد رفت. ^{۱۶۳۲}

حدیث ۵۳: ابْنُ عُقْدَةَ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ وَ سَعْدَانَ بْنِ
إِسْحَاقَ وَ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَ مُحَمَّدَ بْنَ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْقَطَوَانِيَّ
جَمِيعًا عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ مِثْلَهُ وَ فِيهِ اعْلَمَ يَا مُحَمَّدُ أَنَّ أَيْمَةَ الْحَقِّ وَ أَتْبَاعَهُمْ هُمْ

۱۶۳۱. عقاب الأعمال عقاب من أتى الله من غير باه.

۱۶۳۲. عقاب من أم قوما و فيهم من هو أعلم منه و أفقه.

الَّذِينَ عَلَى دِينِ اللَّهِ وَ إِنْ أَيْمَةَ الْجَوْرِ لَمَعْرُؤُونَ عَنْ دِينِ اللَّهِ وَ الْحَقُّ فَقَدْ ضَلُّوا وَ
 أَضَلُّوا فَأَعْمَالُهُمُ الَّتِي يَعْمَلُونَهَا كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا
 يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَى شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ البَعِيدُ ۹۱۰

حدیث ۵۳: در غیبت نعمانی همین حدیث نقل شده تا آنجا که می فرماید: ائمه
 حق و پیروان آنها بر دین خدایند و پیشوایان ستمگر از دین خدا و حق منحرفند خود
 گمراهند و دیگران را نیز گمراه کرده اند اعمالی که انجام می دهند مانند خاکستری
 است که در مسیر تند بادی سخت در یک روز طوفانی قرار گیرد، نتیجه ای از کار
 خود نمی برند این یک گمراهی بسیار سختی است. ۱۶۳۳

حدیث ۵۴: قال علی (علیه السلام)... أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا يَجْمَعُ النَّاسَ الرِّضَا وَ السُّخْطُ وَ
 إِنَّمَا عَقَرَ نَاقَةَ ثَمُودَ رَجُلٌ وَاحِدٌ فَعَمَّهُمُ اللَّهُ بِالْعَذَابِ لَمَّا عَمَّوهُ بِالرِّضَا فَقَالَ
 سُبْحَانَهُ فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ فَمَا كَانَ إِلَّا أَنْ خَارَتْ أَرْضُهُمْ بِالْخَسْفَةِ خُورَ
 السُّكَّةِ الْمُحْمَاةِ فِي الْأَرْضِ الْخَوَارَةِ أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ سَلَكَ الطَّرِيقَ الْوَاضِحَ وَرَدَ الْمَاءَ
 وَ مَنْ خَالَفَ وَقَعَ فِي التَّيِّهَةِ

حدیث ۵۴: امیرالمؤمنین (علیه السلام): ای مردم! تنها چیزی که مردم را با یکدیگر
 جمع کرده (و آنها را در سرنوشت اجتماعی مشترک می سازد) همانا رضا و سخط
 (خشنودی و خشم) است ناقه ی صالح را یک نفر بیشتر پی نکرد، اما عذاب و کفیر آن
 همه قوم ثمود را فرا گرفت، زیرا همه به عمل او راضی بودند خداوند سبحان
 می فرماید: آن را پی کردند ولی سرانجام پس از نزول بلا پشیمان شدند. سرزمین آنان

۱۶۳۳. الغيبة للنعمانی ص ۱۲۸ باب ۷ ما روی فیمن شک فی واحد من الأئمة أو بات ليلة لا
 يعرف فيها إمامه أو دان الله عز و جل بغير إمام منه ح ۲

همچون آهن گداخته‌ای که در زمین نرم فرو رود یک‌باره فریادی برآورد و فروکش کرد. به این طریق به کیفر اعمال خلاف خود رسیدند. ۱۶۳۴

حدیث ۵۵: بشارة المصطفى أَبُو عَلِيٍّ بِنُ شَيْخِ الطَّائِفَةِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سُفْيَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الثَّمَالِيِّ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَنْ دَعَا اللَّهَ بِنَا أَفْلَحَ وَ مَنْ دَعَاهُ بغيرِنَا هَلَكَ وَ اسْتَهْلَكَ

حدیث ۵۵: محمد بن اسماعیل از ثمالی نقل می‌کند از امام باقر علیه السلام که علی بن الحسین علیه السلام فرمود: هر که خدا را به وسیله ما بخواند رستگار است و هر که به غیر از ما بخواند هلاک می‌شود و به هلاکت می‌کشاند. ۱۶۳۵

تذکر: یعنی هر که خدا را از راهی که ما آن راه را نشان می‌دهیم بندگی و اطاعت کند.

حدیث ۵۶: مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ عَنِ مُحَمَّدِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ إِنَّ أَيْمَةَ الْجَوْرِ وَ أَتْبَاعَهُمْ لَمَعْرُوْلُونَ عَنْ دِينِ اللَّهِ وَ الْحَقُّ قَدْ ضَلُّوا بِأَعْمَالِهِمُ الَّتِي يَعْمَلُونَهَا كَرَمَادٍ اسْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِمَّا كَسَبُوا ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ

حدیث ۵۶: امام باقر علیه السلام فرمودند: پیشوایان ستمگر و پیروانشان از دین خدا و از حق به دورند کارهایی که می‌کنند برباد رفته است، همچون خاکستری که باد در

۱۶۳۴. نهج البلاغه للصبحی صالح خطبه‌ی ۲۰۱.

۱۶۳۵. الأمالی للطوسی ص ۱۷۲ [۶] المجلس السادس ح ۴۱

یک روز طوفانی از هم می‌پراکند. ۱۶۳۶ تذکر: یکی از شرایط قبولی اعمال اقرار به ولایت ائمه اطهار (علیهم‌السلام) است.

پیشوایان باطل و بیزاری جستن از پیروانشان

﴿إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَ رَأُوا الْعَذَابَ وَ تَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ وَ قَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كَرِهْنَا لَمَا كَرِهْنَا مِمَّنْ كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَ مَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ﴾. ۱۶۳۷

«رهبران گمراه کننده از پیروان خود بیزاری می‌جویند، کیفر خدا را می‌بینند و دستشان از همه جا کوتاه می‌شود. و پیروان آن‌ها می‌گویند: اگر بار دیگر به دنیا باز می‌گشتیم از آنان بیزاری می‌جستیم چنان که امروز از ما بیزاری جستند، خداوند این چنین اعمالشان را به صورت حسرت به آنان نشان می‌دهد و آنان هرگز از آتش خارج نخواهند شد.»

حدیث ۵۷: بِنْتُ يُونُسَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيَّةُ وَ كَانَتْ عَمَّتِي قَالَتْ حَدَّثَنِي بِهِجَةَ بِنْتُ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ التَّغْلِبِيُّ عَنْ خَالَهَا عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَنْصُورٍ وَ كَانَ رَضِيعاً لِبَعْضِ وُلْدِ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ (عليه السلام) قَالَ:.... فَقَالَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ﴾ قَالَ إِمَامٌ دَعَا إِلَى هُدًى فَأَجَابُوهُ إِلَيْهِ وَ إِمَامٌ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ فَأَجَابُوهُ إِلَيْهَا هُوَ لَاءٌ فِي الْجَنَّةِ وَ هُوَ لَاءٌ فِي النَّارِ وَ هُوَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَ فَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ

۱۶۳۶. المحاسن ج ۱ ص ۹۳ باب ۱۸ عقاب من اتخذ إماما من الله إمام جور ح ۴۸

۱۶۳۷. البقرة الآيات ۱۶۶ و ۱۶۷.

حدیث ۵۷: امام حسین علیه السلام درباره آیهی ﴿يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ﴾ روزی که هر گروه از مردم را به پیشوایانشان بخوانیم. فرمود: یک امام به راه راست فراخوانده و پیروانش دعوت او را لبیک گفته‌اند و امامی به گمراهی خوانده و پیروانش به دعوت او پاسخ داده‌اند آنان در بهشتند و اینان در دوزخ و این است سخن خدا عزوجل که ﴿فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَ فَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ﴾ گروهی در بهشت هستند و دسته‌ای در دوزخ. ۱۶۳۸

حدیث ۵۸: عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ أَبَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ رضی الله عنه قَالَ: ... ثُمَّ يَأْتِي النَّدَاءَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ جَلًّا جَلَالُهُ أَلَا مَنْ اتَّمَّ بِإِمَامٍ فِي دَارِ الدُّنْيَا فَلْيَتَّبِعْهُ إِلَى حَيْثُ يَذْهَبُ بِهِ فَحِينَئِذٍ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَ رَأَوْا الْعَذَابَ وَ تَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ وَ قَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَّبَرَأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّأْنَا مِنَّا كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَ مَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ.

حدیث ۵۸: امام صادق علیه السلام: در روز قیامت از سوی خدای بزرگ ندا آید که هر که در سرای دنیا به امامی اقتدا کرده باید در پی او به همان جا رود که او را می‌برند در این هنگام پیروی شدگان گمراه از پیروان خود بیزاری می‌جویند. ۱۶۳۹

حدیث ۵۹: أَبِي عَنِ النَّضْرِ عَنِ الْحَلْبِيِّ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ مَالِكِ الْجُهَنِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ قَوْمٍ اتَّمُوا بِإِمَامِهِمْ فِي الدُّنْيَا إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَلْعَنُهُمْ وَ يَلْعَنُونَهُ إِلَّا أَنْتُمْ وَ مَنْ عَلَى مِثْلِ حَالِكُمْ.

۱۶۳۸. الأمالی للصدوق مجلس ۳۰ ح ۱.

۱۶۳۹. الأمالی للمفید ص ۲۸۵ المجلس الرابع و الثلاثون ح ۳.

حدیث ۵۹: امام صادق علیه السلام در روایتی فرمودند: هیچ قومی نیست که در دنیا به امامش اقتدا کرده باشد، مگر آن که در قیامت او آنان را نفرین می‌کند و آنان او را، مگر شما و کسی که چون شما باشد. ۱۶۴۰

حدیث ۶۰: قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ بَابُوَيْهِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیه السلام قَالَ إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ مِنْ بَطْنَانِ الْعَرْشِ أَيْنَ خَلِيفَةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ فَيَقُومُ دَاوُدُ النَّبِيُّ عليه السلام فَيَأْتِي النَّدَاءَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَسْنَا إِيَّاكَ أَرَدْنَا وَإِنْ كُنْتَ لِلَّهِ خَلِيفَةً ثُمَّ يَنَادِي ثَانِيَةً أَيْنَ خَلِيفَةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ فَيَقُومُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام فَيَأْتِي النَّدَاءَ مِنْ قِبَلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَا مَعْشَرَ الْخَلَائِقِ هَذَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ خَلِيفَةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَحُجَّتُهُ عَلَى عِبَادِهِ فَمَنْ تَعَلَّقَ بِحَبْلِهِ فِي دَارِ الدُّنْيَا فَلْيَتَعَلَّقْ بِحَبْلِهِ فِي هَذَا الْيَوْمِ لِيَسْتَضِيءَ بِنُورِهِ وَلِيَتَّبِعَهُ إِلَى الدَّرَجَاتِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَانِ قَالَ فَيَقُومُ أَنَسٌ قَدْ تَعَلَّقُوا بِحَبْلِهِ فِي الدُّنْيَا فَيَتَّبِعُونَهُ إِلَى الْجَنَّةِ ثُمَّ يَأْتِي النَّدَاءَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ أَلَا مَنْ اتَّبَعُوا بِإِمَامٍ فِي دَارِ الدُّنْيَا فَلْيَتَّبِعْهُ إِلَى حَيْثُ شَاءَ وَ يَذْهَبُ بِهِ فَحِينَئِذٍ يَتَّبِرُ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَ رَأَوْا الْعَذَابَ وَ تَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ. وَ قَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَّبِرُ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّوْا مِنَّا كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَ مَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ

حدیث ۶۰: ابان بن عثمان گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: چون روز قیامت شود آواز دهنده‌ای از اندرون عرش ندا دهد، خلیفه‌ی خداوند در زمینش کجاست؟ پس داوود پیامبر برخیزد، از جانب خدا عزوجل ندا دهد، منظور ما تو نیستی هر چند که خلیفه‌ی خداوند بوده‌ای. بار دوم ندا رسد، خلیفه‌ی خداوند در زمینش کجاست؟ پس امیرالمؤمنین علیه السلام برمی‌خیزد، از جانب خدا عزوجل ندا می‌رسد، ای آفریدگان، این علی بن ابی‌طالب علیه السلام خلیفه‌ی خدا در زمین، و حجّتش بر بندگان او است، پس هر که در دنیا به ریسمان (ولایت) او آویخته امروز نیز به ریسمان او بیاویزد تا از نور او روشنی گیرد، و به دنبال او به درجات بلند بهشتی راه یابد. حضرت فرمود: پس مردمی چند که در دنیا به ریسمان (ولایت) او آویخته بودند برخاسته و به دنبال آن حضرت به بهشت روند. سپس از جانب خداوند ندا رسد، هان! هر که در دنیا به دنبال پیشوایی راه افتاده (امروز نیز) به دنبال او به هر جا که بخواهد و او را ببرد، راه بیفتد. این جاست که پیشوایان از پیروان بیزاری جویند، و عذاب را ببینند و همه‌ی اسباب و وسائل از دسترسی آنان دور و بریده باشد، و پیروان گویند: ای کاش!! ما را بازگشتی بود (به دنیا) تا از آنان بیزاری می‌جستیم همان‌گونه که از ما بیزاری جستند، این چنین خداوند اعمال آنان را حسرت بر آنان بنمایاند، و آنان از آتش دوزخ بیرون نخواهند شد. ۱۶۴۱

حدیث ۶۱: وَ مِنْهُ، بِإِسْنَادِهِ عَنْ مَالِكِ الْجُهَنِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: يَا مَالِكُ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ تُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ تُوَدُّوا الزَّكَاةَ وَ تَكْفُوا أَيْدِيَكُمْ وَ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ ثُمَّ قَالَ يَا مَالِكُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ قَوْمٍ أَنْتُمْو بِإِمَامٍ فِي دَارِ الدُّنْيَا إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَلْعَنُهُمْ وَ يَلْعَنُونَهُ إِلَّا أَنْتُمْ وَ مَنْ كَانَ بِمِثْلِ حَالِكُمْ ثُمَّ قَالَ يَا مَالِكُ إِنَّ الْمَيِّتَ مِنْكُمْ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ شَهِيدٌ بِمَنْزِلَةِ الضَّارِبِ بِسَيْفِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ...

حدیث ۶۱: مالک جهنی گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: ای مالک! آیا نمی‌خواهید نماز بگذارید، و زکات بدهید و دست خود را نگه دارید تا داخل بهشت شوید. بعد فرمود: ای مالک! هر که در دنیا برای خود امامی اتخاذ کند هنگامی که وارد محشر می‌شود آن امام و ماموم یکدیگر را لعنت کنند جز شما و کسانی که مانند شما باشند، فرمود: مرده شما که با عقیده به امامت ما بمیرد، مانند شهیدی است که در راه خدا جنگ می‌کند. ۱۶۴۲

حدیث ۶۲: عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ أَبَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ علیه السلام قَالَ: ... ثُمَّ يَأْتِي النَّدَاءَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ جَلًّا جَلَالُهُ أَلَا مَنْ اتَّعَمَّ بِإِمَامٍ فِي دَارِ الدُّنْيَا فَلْيَتَّبِعْهُ إِلَى حَيْثُ يَذْهَبُ بِهِ فَحِينَئِذٍ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَّبَرَأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّأْنَا مِنْكَ كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ.

حدیث ۶۲: امام صادق علیه السلام: در روز قیامت از سوی خدای بزرگ ندا آید که، هر که در سرای دنیا به امامی اقتدا کرده باید در پی او به همان جا رود که او را می‌برند در این هنگام پیروی شدگان گمراه از پیروان خود بیزاری می‌جویند. ۱۶۴۳

حدیث ۶۳: أَعْلَامُ الدِّينِ، لِلدَّيْلَمِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله جَالِسًا وَعِنْدَهُ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِهِ وَفِيهِمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ فَقَالَ رَجُلَانِ مِنْ أَصْحَابِهِ فَتَحْنُ

۱۶۴۲. فضائل الشيعة ص ۳۸ الحديث ۳۷.

۱۶۴۳. الأمالی للمفيد ص ۲۸۵ المجلس الرابع و الثلاثون ح ۳.

نَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ إِنَّمَا تُقْبَلُ شَهَادَةٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ هَذَا وَ شِيعَتِهِ وَ وَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ عَلِيٍّ وَ قَالَ لَهُمَا مِنْ عَلَامَةِ ذَلِكَ أَنْ لَا تَجْلِسَا مَجْلِسَهُ وَ لَا تُكْذِبَا قَوْلَهُ

حدیث ۶۳: اعلام دین دیلمی از ابو سعید خدری گفت: پیامبر اکرم ﷺ با چند نفر از اصحاب نشستند بود که در میان آنها علی بن ابی طالب علیه السلام نیز حضور داشت پیامبر ﷺ فرمود: هر که بگوید: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ داخل بهشت شود. دو نفر از اصحاب گفتند: پس ما لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ را که می گوئیم. پیامبر اکرم ﷺ فرمود: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قبول می شود از این و شیعیانش دست خود را روی سر علی علیه السلام گذاشت و به آن دو فرمود: از نشانه های این مطلب آن است که جای او را نگیرید و سخنش را تکذیب ننمائید. ۱۶۴۴

حدیث ۶۴: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ ثَابِتٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَاداً يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ قَالَ هُمْ وَ اللَّهُ أَوْلِيَاءُ فُلَانٍ وَ فُلَانٍ اتَّخَذُوهُمْ أَيْمَةً دُونَ الْإِمَامِ الَّذِي جَعَلَهُ اللَّهُ لِلنَّاسِ إِمَاماً فَلِذَلِكَ قَالَ وَ لَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً وَ أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ. إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَ رَأَوْا الْعَذَابَ وَ تَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ. وَ قَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّأْنَا مِنْكَ كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَ مَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ثُمَّ قَالَ أَبُو

۱۶۴۴. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال ص ۷ ثواب من تقبل منه شهادة لا إله إلا الله ....

جَعَفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ هُمْ وَاللَّهُ يَا جَابِرُ أَيْمَةَ الظَّلَمَةِ وَأَشْيَاءَهُمْ*.

حدیث ۶۴: جابر گوید: از امام باقر علیه السلام راجع بقول خدای عزوجل ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَاداً يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ﴾ بعضی از مردم سوای خدا همتاها (مانند بت و گاو و سایر معبودهای باطل) گیرند و آنها را چون خدا دوست دارند پرسیدم، فرمود: ایشان به خدا اولیاء فلان و فلانند که آنها را پیشوای خود گرفتند، نه آن امامی را که خدا پیشوای مردم قرار داده. بدین جهت خدا فرموده است ﴿وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ﴾. إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ. وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّأْنَا مِنْكَ كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَ مَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿کاش آن کسان که ستم می‌کنند می‌دانستند که وقتی عذاب را مشاهده کنند، توانائی یکسره برای خداست و عذاب خدا بسیار سخت است، زمانی که پیشوایان از پیروان بیزارى جویند و عذاب را ببینند و روابطشان قطع شود و پیروان گویند: ای کاش برای ما باز گشتی بود تا از آنها بیزار می‌شدیم، چنان که از ما بیزار شدند، این چنین خدا اعمالشان را به آنها مایه افسوس و پشیمانی‌ها نشان می‌دهد، و ایشان از آتش بیرون نشوند..... امام باقر علیه السلام فرمود: ای جابر! ایشان به خدا پیشوایان ستمگران و پیروان ایشانند. ۱۶۴۵

۱۶۴۵. الکافی ج ۱ ص ۳۷۴ بَابُ مَنْ ادَّعى الْإِمَامَةَ وَ لَيْسَ لَهَا بِأَهْلٍ وَ مَنْ جَحَدَ الْأَيْمَةَ أَوْ بَعْضَهُمْ وَ مَنْ أَثْبَتَ الْإِمَامَةَ لِمَنْ لَيْسَ لَهَا بِأَهْلٍ ح ۱۱.

پیشوایان باطل نابودگران دین خدا

حدیث ۶۵: قال علی: ...وَإِنَّ شَرَّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ إِمَامٌ جَائِرٌ ضَلَّ وَ ضَلَّ

۹۱۹

بِهِ فَأَمَاتَ سُنَّةَ مَأْخُودَةٍ وَ أَحْيَا بَدْعَةَ مَتْرُوكَةٍ وَ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ
يُوقَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِالْإِمَامِ الْجَائِرِ وَ لَيْسَ مَعَهُ نَصِيرٌ وَ لَا عَاذِرٌ فَيَلْقَى فِي نَارِ جَهَنَّمَ
فَيَدُورُ فِيهَا كَمَا تَدُورُ الرَّحَى ثُمَّ يَرْتَبِطُ فِي قَعْرِهَا

حدیث ۶۵: امیرالمؤمنین (علیه السلام): بدترین کس نزد خداوند پیشوای ستمگری است

که خود گمراه بوده و مردم نیز به سبب او گمراه می شوند، زیرا سنت معمول را می میراند و بدعت متروک را زنده می کند. شنیدم پیامبر خدا ﷺ می فرمود: در روز قیامت پیشوای ستمگر آورده می شود بی آن که پشتیبان و عذرخواهی داشته باشد پس، در آتش دوزخ افکنده می شود و همچون سنگ آسیا در دوزخ به چرخش درآمده. سپس در قعر آن به بند کشیده می شود. ۱۶۴۶

حدیث ۶۶: فَحَدَّثْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) بِالْكُوفَةِ بِمَا حَدَّثَنِي بِهِ سَلْمَانُ وَ

أَبُو ذَرٍّ وَ الْمِقْدَادُ [مِنْ] قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ حِينَ رَأَى الثَّلَاثَةَ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ مِنْ
الْمُهَاجِرِينَ مِنْ قُرَيْشٍ مُقْبِلِينَ قَالَ تَفْتَرِقُ أُمَّتِي بَعْدِي ثَلَاثَ فِرَقٍ فَسَمَوْكَ وَ
سَمَوْا سَعْدًا وَ الثَّالِثَ لَمْ يُسْمُوا إِلَّا بِالْمَعَارِضِ حَتَّى عَلِمْتُ مَنْ عَنَوْا فَقَالَ لَا
تَلْمُهُمْ يَا سَلِيمُ فَإِنَّ الْأُمَّةَ قَدْ أَشْرَبَتْ قُلُوبَهُمْ حُبَّهُ كَمَا أَشْرَبَتْ قُلُوبُ بَنِي
إِسْرَائِيلَ حُبَّ الْعَجَلِ يَا سَلِيمُ أَفِي شَكِّ أَنْتَ فِيهِ مَنْ هُوَ قَالَ قُلْتُ [بَلَى] وَ

۱۶۴۶. نهج البلاغه للصبحی صالح ص ۲۳۵ خطبه ی ۱۶۴ و من کلام له ع لما اجتمع الناس إليه و

شکوا ما نعموه علی عثمان.....

لَكِنْ أَحَبُّ أَنْ تُسَمِّيَهُ لِي وَ أَسْمَعَهُ مِنْكَ فَازْدَادَ يَقِينًا قَالَ هُوَ عَتِيقٌ

حدیث ۶۶: آنچه سلمان و ابوذر و مقداد از کلام پیامبر ﷺ نقل کرده بودند که: وقتی آن سه نفر از قریش را دید که می‌آیند فرمود: امّتم بعد از من به سه گروه متفرق می‌شوند، در کوفه خدمت امیرالمؤمنین (علیه السلام) نقل کردم و عرض کردم: شما را و سعد را نام بردند. ولی سومی را جز با کنایه نام نبردند تا آنکه دانستم چه کسی را قصد کرده‌اند. حضرت فرمود: ای سلیم! آنان را ملامت نکن. قلوب این امت از حبّ او سیراب شده همان‌طور که قلوب بنی اسرائیل از محبت گوساله سیراب شده بود. ای سلیم! آیا شک داری که او کیست؟ گفتم: بلی می‌شناسم، ولی دوست دارم او را برایم نام ببری و از شما بشنوم تا یقینم افزوده گردد. فرمود: او عتیق است. ۱۶۴۷

حدیث ۶۸: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ... وَ اعْلَمُوا أَنَّهُ مَا هَدَمَ الدِّينَ مِثْلُ إِمَامٍ ضَلَالَةٍ وَ

أَضَلَّ وَ جِدَالَ مُنَافِقٍ بِالْبَاطِلِ وَ الدُّنْيَا قَطَعَتْ رِقَابَ طَالِبِيهَا وَ الرَّاعِينَ إِلَيْهَا

حدیث ۶۸: پیامبر رحمت ﷺ: بدانید به درستی که هیچ‌کس دین را مثل دو نفر خراب نکرد: یکی پیشوا و رهبر گمراه که خود گمراه بوده و دیگران را هم گمراه می‌کند. و دیگری منافقی که از راه باطل جدا می‌کند. و دنیا گردن طالبین خود را قطع کرد و آنان که رغبت و میل به آن داشتند نیز به همین سرنوشت گرفتار شدند. ۱۶۴۸

۱۶۴۷. سلیم بن قیس ج ۲ ص ۸۲۷ ح ۳۸.

۱۶۴۸. ارشاد القلوب ج ۱ ص ۷۵ الباب الثامن عشر وصایا و حکم بلیغة .

نهی کرد پیامبر امتش را از بیروی پیشوایان باطل

۹۲۱

حدیث ۶۹: بِإِسْنَادِ أَخِي دَعْبِلٍ عَنِ الرَّضَا عليه السلام عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ فَقَالَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ مَنْ أَطَاعَنِي وَ سَلَّمَ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام بَعْدِي وَ أَقْرَبَ بَوْلَايَتِهِ فَقِيلَ وَ أَصْحَابُ النَّارِ قَالَ مَنْ سَخِطَ الْوَلَايَةَ وَ نَقَضَ الْعَهْدَ وَ قَاتَلَهُ بَعْدِي

حدیث ۶۹: برادر دعبل از حضرت رضا عليه السلام: از آباء گرامش نقل کرده که: پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله این آیه را تلاوت نمود ﴿لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ فرمود: اصحاب بهشت کسانی اند که مرا اطاعت کرده، تسلیم علی بن ابی طالب عليه السلام پس از من بوده و اقرار به ولایت او نمایند. شخصی پرسید؟ اصحاب جهنم کیانند. فرمود: کسی که مخالف ولایت باشد، پیمان شکنی کند و با علی عليه السلام پس از من به جنگ پردازد. ۱۶۴۹

حدیث ۷۱: ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَالِبٍ عَنْ جَابِرِ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: لَمَّا أُنزِلَتْ يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أَنَاثِ إِيْمَانِهِمْ قَالَ الْمُسْلِمُونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَلَسْتَ إِمَامَ النَّاسِ كُلِّهِمْ أَجْمَعِينَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَنَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ وَ لَكِنْ سَيَكُونُ بَعْدِي أَيْمَةٌ عَلَى النَّاسِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي مِنَ اللَّهِ يَقُومُونَ فِي النَّاسِ فَيَكْذِبُونَهُمْ وَ يَظْلِمُهُمْ أَيْمَةٌ الْكُفْرِ وَ الضَّلَالِ وَ أَشْيَاءُهُمْ أَلَا فَمَنْ وَالَاهُمْ وَ اتَّبَعَهُمْ وَ صَدَّقَهُمْ فَهُوَ مِنِّي وَ مَعِي وَ سَيَلْقَانِي أَلَا وَ مَنْ ظَلَمَهُمْ وَ آعَانَ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَ كَذَّبَهُمْ فَلَيْسَ مِنِّي وَ لَا مَعِي وَ أَنَا مِنْهُ بَرِيءٌ

حدیث ۷۱: جابر از امام باقر (علیه السلام) نقل کرد که چون این آیهی نازل شد. ﴿يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنثَىٰ بِإِمامِهِمْ﴾ مسلمانان گفتند: یا رسول الله! مگر شما امام تمام مردم نیستی. فرمود: من پیامبرم برای تمام مردم ولی بعد از من امامانی از اهل بیتم برای مردم خواهند بود از جانب خدا که در میان مردم به پا می‌خیزند اما آنها را تکذیب می‌کنند و پیشوایان کفر و گمراهی و پیروانشان به آنها ستم روا می‌دارند هر که آنها را دوست بدارد و پیروی کند و تصدیق نماید از من است و با من خواهد بود و مرا خواهد دید و هر که به آنها ستم روا دارد و یا با ستمگران آنها همکاری کند و ایشان را تکذیب کند از من نیست و با من نخواهد بود و من از او بیزارم. ۱۶۵۰

حدیث ۷۲: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَىٰ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي زَاهِرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ قَالَ بِمَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ (عليه السلام) مِنَ الْوَلَايَةِ وَ لَمْ يَخْلُطُوهَا بِوَلَايَةِ فُلَانٍ وَ فُلَانٍ فَهُوَ الْمَلْبَسُ بِالظُّلْمِ.

حدیث ۷۲: امام صادق (علیه السلام) در تفسیر قول خدا عز و جل ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَ هُمْ مُهْتَدُونَ﴾ ۱۶۵۱ آن کسانی که گرویدند و ایمان خود را به ستم نیندودند / یعنی تنها از آن آنهاست و آنها هدایت یافتگانند فرمود: مقصود ایمان به آن است که محمد (صلی الله علیه و آله) آورده است از ولایت و نیامیخته باشند آن را بپذیرش ولایت فلان و فلان، و اگر کسی بپذیرد ولایت غیر ما را او ست که ایمان خود را به ظلم و ستم اندوده و تیره کرده است. ۱۶۵۲

۱۶۵۰. المحاسن ج ۱ ص ۱۵۵ باب ۲۲ باب من مات لا يعرف إمامه ..... ح ۸۴.

۱۶۵۱. الانعام آیه ۸۲

۱۶۵۲. الکافی ج ۱ ص ۴۱۳ کتاب الحجة باب فیهِ نُكْتُ وَ تُنْفُ مِنَ التَّنْزِيلِ فِي الْوَلَايَةِ ح ۳

حدیث ۷۳: یَحْيَى الْحَلْبِيُّ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْخَارِجَةِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَعْفَى نَبِيِّكُمْ أَنْ يَلْقَى مِنْ أُمَّتِهِ مَا لَقِيَتْ الْأَنْبِيَاءُ مِنْ أُمَّهَاتِهِمْ وَجَعَلَ ذَلِكَ عَلَيْنَا.

حدیث ۷۳: ابوبصیر از امام صادق عليه السلام نقل کرد که: فرمود: خدا پیامبر صلی الله علیه و آله را معاف نمود، از این که از امت خود ببیند آنچه را پیامبران دیگر از امت خود دیدند و این مطلب را برای ما قرار داد. ۱۶۵۳

حدیث ۷۴: ابْنُ الْوَلِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ الْعَطَّارِ عَنِ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ الْجَامُورَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ رَفَعَهُ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ: يُحْسِرُ الْمُرْجِئَةُ عُمَيَّانًا وَ إِمَامَهُمْ أَعْمَى فَيَقُولُ بَعْضُ مَنْ يَرَاهُمْ مِنْ غَيْرِ أُمَّتِنَا مَا نَرَى أُمَّةَ مُحَمَّدٍ إِلَّا عُمَيَّانًا فَيَقَالُ لَهُمْ لَيْسُوا مِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ عليه السلام إِنَّهُمْ بَدَلُوا فَبَدَّلَ بِهِمْ وَ غَيَّرُوا فَغَيَّرَ مَا بِهِمْ

حدیث ۷۴: به امیرالمؤمنین عليه السلام می‌رساند که فرمود: خداوند مُرْجِئَةَ را کور محسور می‌نماید و امام آن‌ها نیز کور است بعضی از مردم که آن‌ها را می‌بینند می‌گویند: ما امت محمد صلی الله علیه و آله را جز کور ندیدیم به آن‌ها می‌گویند: این‌ها امت محمد صلی الله علیه و آله نیستند این‌ها تغییر دادند. خداوند هم آن‌ها را تغییر داد. ۱۶۵۴

حدیث ۷۰: عَلِيُّ عليه السلام: وَ لَبِئْسَ الْخَلْفُ خَلْفٌ يَتَّبِعُ سَلْفًا هَوَى فِي نَارِ جَهَنَّمَ

حدیث ۷۰: امیرالمؤمنین عليه السلام: در نامه‌ای به معاویه: بدا پسری که پیرو پدر گردد و در پی او به آتش دوزخ در افتد. ۱۶۵۵

۱۶۵۳. الکافی ج ۸ ص ۲۵۲ ح ۳۵۲ حَدِيثُ الْقِيَابِ.

۱۶۵۴. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال ص ۲۰۸ عقاب الناصب و الجاحد لأمر المؤمنين ع و الشاك فيه و المنكر له ..

۱۶۵۵. نهج البلاغه للصبحي صالح الكتاب ۱۷.

کیفر بدعت گزاران

حدیث ۷۵: أَبِي رِه قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: كَانَ رَجُلٌ فِي الزَّمَنِ الْأَوَّلِ طَلَبَ الدُّنْيَا مِنْ حَلَالٍ فَلَمْ يَقْدِرْ عَلَيْهَا فَطَلَبَهَا مِنْ حَرَامٍ فَلَمْ يَقْدِرْ عَلَيْهَا فَأَتَاهُ الشَّيْطَانُ فَقَالَ يَا هَذَا إِنَّكَ قَدْ طَلَبْتَ الدُّنْيَا مِنْ حَلَالٍ فَلَمْ تَقْدِرْ عَلَيْهَا وَطَلَبْتَهَا مِنْ حَرَامٍ فَلَمْ تَقْدِرْ عَلَيْهَا أَفَلَا أَدُلُّكَ عَلَى شَيْءٍ يَكْثُرُ بِهِ مَالُكَ وَدُنْيَاكَ وَتَكْثُرُ بِهِ تَبِعَتُكَ قَالَ بَلَى قَالَ تَبْتَدِعُ دِينًا وَتَدْعُو إِلَيْهِ النَّاسَ فَفَعَلَ فَاسْتَجَابَ لَهُ النَّاسُ وَاطَاعُوهُ وَاصَابَ مِنَ الدُّنْيَا ثُمَّ إِنَّهُ فَكَّرَ فَقَالَ بئس ما صنعتُ ابْتَدَعْتُ دِينًا وَدَعَوْتُ النَّاسَ إِلَيْهِ وَ مَا أَرَى لِي تَوْبَةً إِلَّا أَنْ آتِي مَنْ دَعَوْتُهُ إِلَيْهِ فَأَرُدَّهُ عَنْهُ فَجَعَلَ يَأْتِي أَصْحَابَهُ الَّذِينَ أَجَابُوهُ فَيَقُولُ إِنَّ الَّذِي دَعَوْتُكُمْ إِلَيْهِ بَاطِلٌ وَإِنَّمَا ابْتَدَعْتُهُ فَجَعَلُوا يَقُولُونَ كَذَبْتَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ وَ لَكِنَّكَ شَكَّكَتَ فِي دِينِكَ فَرَجَعْتَ عَنْهُ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ عَمَدَ إِلَى سِلْسِلَةٍ فَوَتَدَ لَهَا وَتَدَأُ ثُمَّ جَعَلَهَا فِي عُنُقِهِ وَ قَالَ لَا أَحُلُّهَا حَتَّى يَتُوبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيَّ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى نَبِيٍِّّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ قُلْ لِفُلَانٍ وَ عِزِّي لَوْ دَعَوْتَنِي حَتَّى يَنْقَطِعَ أَوْصَالُكَ مَا اسْتَجَبْتُ لَكَ حَتَّى تَرُدَّ مَنْ مَاتَ مِمَّا دَعَوْتُهُ إِلَيْهِ فَرَجَعَ عَنْهُ.

حدیث ۷۵: از ابوبصیر نقل شده است که: امام صادق عليه السلام فرمود: در روزگاران گذشته مردی بود که تلاش می‌کرد از راه حلال دنیا را به دست آورد ولی نمی‌توانست، از این رو از راه حرام در پی دنیا برآمد، باز هم به هدف نرسید. شیطان نزد او آمد و گفت: ای مرد! تو دنیا را از راه حلال طلب کردی و بر آن دست نیافتی، و از راه حرام طلب کردی باز هم بر آن دست نیافتی، می‌خواهی تو را به چیزی

راهنمایی کنم که مال تو فراوان شود و دنیایت رونق گیرد و پیروانت بسیار گردند؟ آن مرد گفت: آری. شیطان گفت: دینی را از خود اختراع کن و مردم را بدان فراخوان. آن مرد چنین کرد و مردم از او پذیرفتند و وی را اطاعت کردند و او به دنیای خود رسید. پس از چندی با خود اندیشید و گفت: کار بدی کردم که از خود دینی ساختم و مردم را به آن فراخواندم. اکنون راهی برای توبه نمی‌بینم جز این که نزد هر کسی که او را به این دین ساختگی دعوت کردم بروم و او را از آن بازگردانم. پس هر روز نزد دوستان خود که سخن او را پذیرفته بودند می‌رفت و به آنان می‌گفت: آنچه من شما را بدان فراخواندم باطل بود و خودم بدعت گذاشته بودم، و آنان هم در پاسخ می‌گفتند: تو دروغ می‌گویی، این دین حق است ولی تو در آن شک کرده و از آن برگشته‌ای. وقتی چنین دید، زنجیری برگرفت و یک سر آن را با میخی به زمین کوفت و سر دیگری را به گردن افکند و گفت: تا وقتی که خداوند بزرگ توبه‌ام را نپذیرد آن را باز نمی‌کنم. پس خداوند به یکی از پیامبران وحی فرستاد که به فلانی بگو: به عزت و جلالم سوگند، اگر آن قدر مرا بخوانی که بند از بندت جدا شود، توبه‌ی تو را نخواهم پذیرفت تا این که کسانی را که بر دین ساختگی تو مرده‌اند زنده کنی و آنان را از این دین باز گردانی.^{۱۶۵۶}

حدیث ۷۹: أَبِي رَه قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْجَهْمِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ مَشَى إِلَى صَاحِبِ بَدْعَةٍ فَوَقَّرَهُ فَقَدْ مَشَى فِي هَدْمِ الْإِسْلَامِ.

۱۶۵۶. عقاب الأعمال عقاب من ابتدع دینا ح ۱.

حدیث ۷۹: حفص بن عمر از امام صادق علیه السلام از پدرش، از علی علیه السلام نقل کرده است که فرمود: هر که نزد بدعت‌گزارى رود و او را احترام کند در راه نابودى اسلام قدم برداشته. ^{۱۶۵۷}

حدیث ۷۷: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ حَمَادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ حَرِيْزِ بْنِ يَرْفَعَةَ قَالَ: كُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ سَبِيلُهَا النَّارُ.

حدیث ۷۷: حریز در حدیثی نقل کرده که: امام علیه السلام فرمود: هر بدعتی ضلالت و گمراهی است و هر ضلالتی راهش به سوی دوزخ است. ^{۱۶۵۸}

حدیث ۷۶: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّفَّارِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْعَمِيِّ بِإِسْنَادِهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَبِي اللَّهِ تَعَالَى لِصَاحِبِ الْبَدْعَةِ بِالتَّوْبَةِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ كَيْفَ ذَلِكَ قَالَ إِنَّهُ قَدْ أَشْرَبَ قَلْبُهُ حُبَّهَا.

حدیث ۷۶: عمی به سند خود از رسول خدا صلى الله عليه وآله نقل کرده است که فرمود: خداوند هرگز بدعت‌گزار را موفق به توبه نمی‌کند. پرسیدند: ای پیامبر! علت آن چیست؟ فرمود: زیرا او قلب خود را با عشق به آن بدعت آمیخته است. ^{۱۶۵۹}

۱۶۵۷. عقاب الأعمال عقاب من ابتدع دینا ح ۶.

۱۶۵۸. عقاب الأعمال عقاب من ابتدع دینا ح ۲.

۱۶۵۹. عقاب الأعمال عقاب من ابتدع دینا ح ۵.

کیفر دروغ بستن به امتهی اطهار علیهم السلام

۹۲۷

حدیث ۸۰: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ مَاجِيلَوِيهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَمِّي عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْقُرَشِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَسَدِيِّ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: الْكَذِبُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ عَلَى رَسُولِهِ صلى الله عليه وآله وَ عَلَى الْأَوْصِيَاءِ مِنَ الْكَبَائِرِ.

حدیث ۸۰: ابو خدیجه از امام صادق عليه السلام نقل کرده است که فرمود: دروغ بستن به خدا و پیامبر صلى الله عليه وآله و اوصیای او از گناهان کبیره است. ۱۶۶۰

حدیث ۸۱: وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَنْ قَالَ عَلَيَّ مَا لَمْ أَقُلْ فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ.

حدیث ۸۱: و رسول خدا صلى الله عليه وآله فرموده: هر که چیزی را که من نگفتم به من نسبت دهد، جایگاهی در آتش دوزخ برای خود برگزیده. ۱۶۶۱

حدیث ۷۸: أَبِي رَه قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: أَذْنَى الشُّرْكِ أَنْ يَبْتَدِعَ الرَّجُلُ رَأْيًا فَيُحِبُّ عَلَيْهِ وَ يُبْغِضَ.

۱۶۶۰. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال ص ۲۶۸ باب عقاب الكذب على الله عز و جل و على رسوله و على الأئمة

۱۶۶۱. عقاب الأعمال عقاب الكذب على الله عز و جل و على رسوله و على الأئمة.

حدیث ۷۸: محمد بن مسلم از امام باقر علیه السلام نقل کرده است که فرمود: کمترین مرتبه شرک این است که آدمی از خودش رأی و اندیشه‌ای داشته و بر اساس آن دوستی و دشمنی کند. ۱۶۶۲

عدم پیروی از پیشوایان باطل

حدیث ۸۲: الْعِدَّةُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُمَانَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَدَّاءِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرَ علیه السلام عَنِ الْإِسْطِطَاعَةِ وَقَوْلِ النَّاسِ فَقَالَ وَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ... ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَ عَزَّوهُ وَ نَصَرُوهُ وَ اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ يَعْنِي بِالْإِمَامِ وَ عَزَّوهُ وَ نَصَرُوهُ وَ اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ يَعْنِي الَّذِينَ اجْتَنَبُوا الْجِبْتَ وَ الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْْبُدُوهَا وَ الْجِبْتُ وَ الطَّاغُوتُ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ وَ الْعِبَادَةُ طَاعَةُ النَّاسِ لَهُمْ ثُمَّ قَالَ أَنْيَبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَ اسْلِمُوا لَهُ *

حدیث ۸۲: امام صادق علیه السلام این آیه را قرائت نموده ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَ عَزَّوهُ وَ نَصَرُوهُ وَ اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾^{۱۶۶۳} و فرمودند: یعنی کسانی که از اطاعت جبت و طاغوت و پرستش آنها پرهیز می‌کنند، جبت و طاغوت فلان و فلان و فلان است و عبادت عبارت است از اطاعت آنها. سپس این آیه را قرائت نمود

۱۶۶۲. عقاب الأعمال عقاب من ابتدع دینا ح ۳.

۱۶۶۳. الاعراف آیه ۱۵۷

﴿وَ أَنْبِئُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ﴾^{۱۶۶۴} به سوی پروردگار خود باز گردید و تسلیم او
شويد. ۱۶۶۵

عاقبت پیروی از باطل

حدیث ۸۳: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الدَّارِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ رُشَيْدٍ رَفَعَهُ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ: يُحْشَرُ الْمَرْجِئَةُ عُمَيَّانًا وَ إِمَامَهُمْ أَعْمَى فَيَقُولُ بَعْضُ مَنْ يَرَاهُمْ مِنْ غَيْرِ أُمَّتِنَا مَا نَرَى أُمَّةَ مُحَمَّدٍ إِلَّا عُمَيَّانًا فَيَقَالُ لَهُمْ لَيْسُوا مِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ إِنَّهُمْ بَدَّلُوا فَبَدَّلَ بِهِمْ وَ غَيَّرُوا فَغَيَّرْنَا بِهِمْ.

حدیث ۸۳: علی بن سلیمان: از امیر مؤمنان علی بن ابی طالب عليه السلام نقل کرده است که فرمود: گروه مرجئه با پیشوای خود همگی نابینا محسور شوند، و برخی از کسانی که از امت دیگرند وقتی آنان را می بینند می گویند: ما امت محمد صلی الله علیه و آله را جز نابینا ندیدیم! به آنان گفته می شود: اینان از امت محمد صلی الله علیه و آله نبوده، زیرا حق و باطل را جا به جا کرده و آیین محمد صلی الله علیه و آله را دگرگون ساختند، از این رو خود تغییر یافتند و دگرگون گشتند. (مقصود از مرجئه کسانی هستند که گناه کاران را معذور می داشتند).^{۱۶۶۴}

۱۶۶۴. الزمر آیه ۵۴

۱۶۶۵. الکافی ج ۱ ص ۴۲۹ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ..... ح ۸۳
۱۶۶۶. عقاب الأعمال عقاب الناصب و الجاحد لأمير المؤمنين ع و الشاك فيه و المنكر له ح ۷.

حدیث ۸۴: أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ
 الْفَضْلِ بْنِ كَثِيرٍ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي سَعِيدِ الْبَلْخِيِّ قَالَ سَمِعْتُ
 أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي كُلِّ وَقْتٍ صَلَاةً يُصَلِّيهَا مُصَلِّيهَا أَرْسَلَ اللَّهُ
 رَحْمَةً لِعِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُعْتَقِدِينَ وَ فِي بَعْضِ هَذَا الْخَلْقِ يَلْعَنُهُمْ قَالَ جَعَلْتُ
 فِدَاكَ وَ لِمَ قَالَ بِجُحُودِهِمْ حَقًّا وَ تَكْذِيبِهِمْ إِيَّانَا.

حدیث ۸۴: سعید بن ابی سعید بلخی می گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که
 می فرمود: خداوند به هنگام هر نمازی که نمازگزار به جای می آورد رحمتش را بر
 بندگان مؤمن و کسانی که اعتقاد درستی دارند فرو فرستاده. و بر بعضی از این مردم نیز
 لعنت می فرستد. راوی می گوید: گفتم: فدایت شوم، این لعنت برای چیست؟ فرمود: به
 سبب این که حق ما را انکار کرده و ما را دروغ گو شمردند. ^{۱۶۶۷}

پیشوایان باطل

حدیث ۸۵: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى
 عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ كُلُّ مَنْ
 دَانَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بِعِبَادَةٍ يُجَاهِدُ فِيهَا نَفْسَهُ وَ لَا إِمَامَ لَهُ مِنَ اللَّهِ فَسَعِيهُ غَيْرُ
 مَقْبُولٍ وَ هُوَ ضَالٌّ مُتَحَيِّرٌ وَ اللَّهُ شَانِيٌّ لِأَعْمَالِهِ... وَ اللَّهُ يَا مُحَمَّدُ مَنْ أَصْبَحَ مِنْ

۱۶۶۷. عقاب الأعمال عقاب الناصب و الجاحد لأمير المؤمنين ع و الشاك فيه و المنكر له ح. ۸.

هَذِهِ الْأُمَّةُ لَا إِمَامَ لَهُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ظَاهِرٌ عَادِلٌ أَصْبَحَ ضَالًّا تَابَهَا وَإِنْ مَاتَ عَلَى هَذِهِ الْحَالَةِ مَاتَ مَيِّتَةً كُفْرًا وَنِفَاقًا...*

حدیث ۸۵: امام باقر (علیه السلام): آن کس که دین داریش را با کوشش هر چه بیشتر در پرستش خداوند اظهار داشته در حالی که امامی را به پیشوایی خود برگزیند، کوشش و رنج او در عبادت به پیشگاه خداوند به هیچ انگاشته خواهد شد و همو گمراهی است سرگردان و خداوند کردارش را زشت شمارد....هر که از امت اسلام صبح کند و امامی آشکار و عادل از جانب خدا نداشته باشد به گمراهی و سرگستگی صبح کرده. و اگر با این حال بمیرد با کفر و نفاق مرده است. ۱۶۶۸

حدیث ۸۶: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْعَبْدِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ:..... قَالَ لَا دِينَ لِمَنْ دَانَ اللَّهَ بِلَايَةِ إِمَامٍ جَائِرٍ لَيْسَ مِنَ اللَّهِ

حدیث ۸۶: امام صادق (علیه السلام): دین ندارد کسی که خدا را با اعتقاد به ولایت امام ستمگری که از سوی خدا نیست دین داری کند... ۱۶۶۹

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) أَنَّهُ قَالَ: لَا دِينَ لِمَنْ دَانَ بِطَاعَةِ الْمَخْلُوقِ وَ مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ.

و به همین اسناد از آن حضرت روایت کرده که گفت امیر مؤمنان (علیه السلام) فرمود: دین ندارد آن کس که اطاعت کند مخلوق را در نافرمانی خالقش. ۱۶۷۰

۱۶۶۸. الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۱۸۴ باب معرفة الإمام و الرد إليه ح ۸.

۱۶۶۹. الکافی ج ۱ ص ۳۷۵ باب فيمن دان الله عزّ وجلّ بغير إمام من الله جلّ جلاله ح ۳.

۱۶۷۰. عيون أخبار الرضا عليه السلام ج ۲ ص ۴۳ باب ۳۱ باب فيما جاء عن الرضا ع من الأخبار المجموعة ح ۱۴۹

انقسام امت به هفتاد و سه فرقه

حدیث ۱: ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمِقْدَامِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ إِنَّ الْعَامَّةَ يَزْعُمُونَ أَنَّ بَيْعَةَ أَبِي بَكْرٍ حَيْثُ اجْتَمَعَ النَّاسُ كَانَتْ رِضًا لِلَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُفْتِنَ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ ﷺ مِنْ بَعْدِهِ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ ﷺ أَوْ مَا يَقْرَأُونَ كِتَابَ اللَّهِ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ يَقُولُ ﴿وَ مَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَ فَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَ مَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَصُرَ اللَّهُ شَيْئًا وَ سَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ﴾ قَالَ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّهُمْ يُفَسِّرُونَ عَلَى وَجْهِ آخَرَ فَقَالَ أَوْ لَيْسَ قَدْ أَخْبَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَنِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْأُمَمِ أَنَّهُمْ قَدْ اخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ حَيْثُ قَالَ ﴿وَ آتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَ أَيْدِنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَ لَكِنْ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ وَ مِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ وَ فِي هَذَا مَا يُسْتَدَلُّ بِهِ عَلَى أَنَّ أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ ص قَدْ اخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ وَ مِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ.

حدیث ۱: عمرو بن ابو المقدام از پدرش نقل می کند که گفته: به امام باقر ﷺ عرضه داشتیم: اهل سنت چنین گمان می برند که چون همه مردم در بیعت با ابو بکر همداستان شدند پس این امر مورد خشنودی پروردگار بوده است و چنین نیست که خداوند امت محمد ﷺ را پس از او به فتنه افکند. امام باقر ﷺ فرمود: آیا ایشان کتاب خدا را نخوانده اند و پروردگار نمی فرماید که ﴿وَ مَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَ فَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَ مَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَصُرَ

اللَّهُ شَيْئًا وَ سَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٦٧١﴾ جز این نیست که محمد ﷺ پیامبری است که پیش از او پیامبرانی دیگر بوده‌اند. آیا اگر بمیرد یا کشته شود، شما به آیین پیشین خود باز می‌گردید؟ هر که بازگردد هیچ زیانی به خدا نخواهد رسانید. خدا سپاسگزاران را پاداش خواهد داد، او می‌گوید: به حضرت عرضه داشتم: آنها این آیه را به گونه‌ای دیگر تفسیر می‌کنند. امام علیؑ فرمود: آیا این گونه نیست که خداوند عزّ و جلّ، پیرامون امت‌های پیش از ایشان خبر داده که پس از آمدن دلایل دندانشکن و روشن، با هم اختلاف یافتند و می‌فرماید ﴿وَ آتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَ آيْدِنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَ لَكِنْ اختلفوا فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ وَ مِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا وَ لَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾^{۱۶۷۲} بعضی از این پیامبران را بر بعضی دیگر برتری دادیم. خدا با بعضی سخن گفت و بعضی را به درجاتی برافراشت. و به عیسی بن مریم معجزه‌ها دادیم و او را به روح القدس یاری کردیم. و اگر خدا می‌خواست، مردمی که بعد از آنها بودند، پس از آنکه حجت‌ها بر آنان آشکار شده بود، با یکدیگر قتال نمی‌کردند. ولی آنان اختلاف کردند پاره‌ای مؤمن بودند و پاره‌ای کافر شدند. و اگر خدا می‌خواست با هم قتال نمی‌کردند، ولی خدا هر چه خواهد می‌کند. و همین آیه، خود دلیلی است بر آنکه یاران محمد ﷺ نیز پس از او با هم اختلاف یافتند و برخی از ایشان ایمان آوردند و پاره‌ای دیگر کفر ورزیدند.^{۱۶۷۳}

۱۶۷۱. آل عمران آیه ۱۴۴

۱۶۷۲. البقرة آیه ۲۵۳

۱۶۷۳. الکافی ج ۸ ص ۲۷۰ باب حدیث نوح يوم القيامة ح ۳۹۸

حديث ٢: قَالَ أَبَانُ قَالَ سُلَيْمٌ وَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَقُولُ إِنَّ
 الْأُمَّةَ سَتَفْتَرِقُ عَلَى ثَلَاثٍ وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً اثْنَتَانِ وَ سَبْعُونَ فِرْقَةً فِي النَّارِ وَ فِرْقَةٌ
 فِي الْجَنَّةِ وَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ فِرْقَةً مِنَ الثَّلَاثِ وَ السَّبْعِينَ تَنْتَحِلُ مَحَبَّتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ
 وَاحِدَةً [مِنْهَا] فِي الْجَنَّةِ وَ اثْنَتَا عَشْرَةَ فِي النَّارِ وَ أَمَّا الْفِرْقَةُ [النَّاجِيَةُ] الْمَهْدِيَّةُ
 [المؤملة] الْمُؤْمِنَةُ الْمُسْلِمَةُ الْمُوَافِقَةُ الْمُرْشِدَةَ فَهِيَ الْمُؤْتَمِنَةُ بِي الْمُسْلِمَةِ
 لِأَمْرِي الْمُطِيعَةَ لِي الْمُتَبَرِّتَةَ مِنْ عَدُوِّي الْمُحِبَّةَ لِي وَ الْمُبْغِضَةَ لِعَدُوِّي الَّتِي قَدْ
 عَرَفْتُ حَقِّي وَ إِمَامَتِي وَ فَرَضَ طَاعَتِي مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَ سُنَّةِ نَبِيِّهِ [فَلَمْ تَرْتَدَّ] وَ
 لَمْ تَشْكْ لِمَا قَدْ نَوَّرَ اللَّهُ فِي قَلْبِهَا مِنْ مَعْرِفَةِ حَقِّهَا وَ عَرَفَهَا مِنْ فَضْلِهَا وَ أَلْهَمَهَا
 وَ أَخَذَهَا بِنَوَاصِيهَا فَأَدْخَلَهَا فِي شِيَعَتِنَا حَتَّى اطْمَأَنَّتْ [قُلُوبُهَا] وَ اسْتَيْقَنَتْ
 يَقِينًا لَا يُخَالِطُهُ شَكٌّ أَنِّي أَنَا وَ أَوْصِيَائِي بَعْدِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ [هُدَاةً] مُهْتَدُونَ
 الَّذِينَ قَرَنَهُمُ اللَّهُ بِنَفْسِهِ وَ نَبِيِّهِ فِي آيٍ مِنَ الْكِتَابِ كَثِيرَةٍ وَ طَهَّرْنَا وَ عَصَمْنَا وَ
 جَعَلْنَا شُهَدَاءَ عَلَى خَلْقِهِ وَ حُجَّتَهُ فِي أَرْضِهِ [وَ حُزَّانَهُ عَلَى عِلْمِهِ وَ مَعَادِنَ
 حُكْمِهِ وَ تَرَاجِمَةَ وَحْيِهِ] وَ جَعَلْنَا مَعَ الْقُرْآنِ وَ الْقُرْآنَ مَعَنَا لَا نَفَارِقُهُ وَ لَا
 يُفَارِقُنَا حَتَّى نَرِدَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ حَوْضَهُ كَمَا قَالَ وَ تِلْكَ الْفِرْقَةُ [الوَاحِدَةُ] مِنْ
 الثَّلَاثِ وَ السَّبْعِينَ فِرْقَةً هِيَ النَّاجِيَةُ مِنَ النَّارِ وَ مِنْ جَمِيعِ الْفِتَنِ وَ الضَّلَالَاتِ
 وَ الشُّبُهَاتِ هُمْ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ [حَقًّا] وَ هُمْ [سَبْعُونَ أَلْفًا] ﴿يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ
 يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾^{١٦٧٤} وَ جَمِيعُ تِلْكَ الْفِرَقِ الْإِثْنَتَيْنِ وَ السَّبْعِينَ هُمْ

الْمُتَدَيِّنُونَ بِغَيْرِ الْحَقِّ النَّاصِرُونَ لِدِينِ الشَّيْطَانِ الْآخِذُونَ عَنِ إِبْلِيسَ وَ أَوْلِيَايِهِ
 هُمْ أَعْدَاءُ اللَّهِ تَعَالَى وَ أَعْدَاءُ رَسُولِهِ وَ أَعْدَاءُ الْمُؤْمِنِينَ يَدْخُلُونَ النَّارَ بِغَيْرِ
 حِسَابٍ بُرَاءً مِنَ اللَّهِ وَ مِنْ رَسُولِهِ [نَسُوا اللَّهَ وَ رَسُولَهُ] وَ أَشْرَكُوا بِاللَّهِ وَ كَفَرُوا
 بِهِ وَ عَبَدُوا غَيْرَ اللَّهِ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿ وَ هُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ
 صُنْعًا ﴾^{۱۶۷۵} يَقُولُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿ وَ اللَّهُ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴾^{۱۶۷۶} ﴿ فَيَحْلِفُونَ لَهُ
 كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَّا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴾^{۱۶۷۷}

حدیث ۲: ابان می گوید: سلیم می گفت: از علی بن ابی طالب (علیه السلام) شنیدم که
 می فرمود: به زودی امت به هفتاد و سه گروه متفرق خواهند شد، که هفتاد و دو گروه
 در آتش و یک گروه در بهشت خواهند بود. سیزده گروه از هفتاد و سه گروه محبت
 ما اهل بیت را ادعا می کنند، ولی یکی از آنها در بهشت و دوازده گروه در آتش اند.
 گروه نجات یافته هدایت شده که آرزوی (بهشت دارند) و مؤمن و تسلیم و موافق و
 هدایت کننده اند، آنان کسانی اند که به من ایمان آورده و در مقابل امر من تسلیم و مطیع
 من هستند از دشمن من بیزاری جسته و مرا دوست می دارند و دشمنم را مبعوض
 می دارند. آنان که به حق من و امامتم و واجب بودن اطاعت من از روی کتاب خدا و
 سنت پیامبرش معرفت دارند. در نتیجه (از عقیده خود) بر نمی گردند و شک نمی کنند،
 به خاطر آنکه خداوند قلبشان را از معرفت حق ما نورانی کرده و فضیلتشان را به
 آنان فهمانده است، و به آنان الهام کرده و ناصیه آنان را گرفته و در شیعیان ما داخل
 نموده است، به طوری که قلب هایشان اطمینان یافته و یقینی پیدا کرده که شکی با آن

۱۶۷۵. الکهف آیه ۱۰۴

۱۶۷۶. الانعام آیه ۲۳

۱۶۷۷. المجادلة آیه ۱۸

مخلوط نمی‌شود. من و جانشینانم بعد از من تا روز قیامت هدایت‌کننده هدایت یافته‌ایم. کسانی که خداوند آنان را در آیه‌های بسیاری از قرآن در کنار خود و پیامبرش قرار داده، و ما را پاک نموده و از گناهان معصوم داشته و ما را شاهدین بر خلقش و حجّت در زمینش و خزانه داران علمش و معادن حکمتش و تفسیرکنندگان وحی خود قرار داده است. ما را با قرآن و قران را با ما قرار داده، که نه ما از آن جدا می‌شویم و نه آن از ما جدا می‌شود تا در حوض کوثر بر پیامبر وارد شویم. در بین هفتاد و سه فرقه فقط آن یک گروهند که از آتش و از همه فتنه‌ها و گمراهی‌ها و شبهه‌ها نجات یافته هستند و آنها به حق اهل بهشتند. آنان هفتاد هزارند که بدون حساب داخل بهشت می‌شوند. همه آن هفتاد و دو گروه به غیر حق متدین شده‌اند و دین شیطان را یاری می‌دهند، و (دستوراتشان را) از ابلیس و دوستانش می‌گیرند. آنان دشمن خدای تعالی و دشمن پیامبرش و دشمن مؤمنین‌اند و بدون حساب داخل آتش می‌شوند، و از خدا و رسولش بیزارند خدا و رسولش را فراموش کرده و به خدا شرک ورزیده و کافر شده‌اند و غیر خدا را پرستیده‌اند، ولی خود هم نمی‌دانند و گمان می‌کنند کار درستی می‌کنند. روز قیامت می‌گویند. *به خدا قسم ما مشرک نبودیم، برای او قسم یاد می‌کنند همان طور که برای شما قسم می‌خورند و گمان می‌کنند بر پایه‌ای استوارند، بدانید که آنان دروغگویند*^{۱۶۷۸}

حدیث ۳: *ابن قیس* إِنَّ هَذِهِ الْأُمَّةَ تَفْتَرِقُ عَلَى ثَلَاثٍ وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً [فِرْقَةٌ] وَاحِدَةٌ مِنْهَا فِي الْجَنَّةِ وَ اثْنَتَانِ وَ سَبْعُونَ فِي النَّارِ وَ شَرُّهَا وَ أَبْغَضُهَا إِلَى اللَّهِ وَ أَبْعَدُهَا مِنْهُ السَّامِرَةُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا قِتَالَ وَ كَذَبُوا قَدْ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِقِتَالِ هَؤُلَاءِ الْبَاغِينَ فِي كِتَابِهِ وَ سُنَّةِ نَبِيِّهِ [وَ كَذَلِكَ الْمَارِقَةُ]

حدیث ۳: وای بر تو ای پسر قیس! این امت بر هفتاد و سه گروه متفرق می‌شوند، یک گروه از اینان در بهشت و هفتاد و دو گروه در آتش‌اند. بدترین آنها و مبعوض‌ترینشان نزد خداوند و دورترین آنها از خدا سامره هستند که می‌گویند جنگ نه و دروغ می‌گویند. خداوند عز و جل به جنگ این تجاوزکاران و از دین خارج‌شدگان در کتاب خود و سنت پیامبرش دستور داده است.^{۱۶۷۹}

حدیث ۴: هَذِهِ الْأُمَّةُ عَلَى ثَلَاثٍ وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً اِثْنَتَانِ وَ سَبْعُونَ فِرْقَةً فِي النَّارِ وَ وَاحِدَةً فِي الْجَنَّةِ وَ هِيَ الَّتِي اتَّبَعَتْ وَصِيَّ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ ضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى صَدْرِهِ ثُمَّ قَالَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ فِرْقَةً مِنَ الثَّلَاثِ وَ السَّبْعِينَ كُلُّهَا تَنْتَحِلُ مَوَدَّتِي وَ حُبِّي [وَاحِدَةً مِنْهَا فِي الْجَنَّةِ] وَ اِثْنَتَا عَشْرَةَ مِنْهَا فِي النَّارِ

حدیث ۴: و این امت بر هفتاد و سه گروه متفرق می‌شوند که هفتاد و دو فرقه در آتش و یک فرقه در بهشتند، و آن گروهی است که تابع وصی محمد ﷺ شدند و در اینجا حضرت با دست به سینه مبارک زدند سپس فرمود: سیزده گروه از هفتاد و سه فرقه، همگی دوستی و محبت مرا ادعا می‌کنند، ولی یک گروه از آنها در بهشت و دوازده گروه در آتش هستند.^{۱۶۸۰}

حدیث ۵: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يَقُولُ: تَفَرَّقَتِ الْيَهُودُ عَلَى إِحْدَى وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً، سَبْعُونَ مِنْهَا فِي النَّارِ وَ وَاحِدَةً فِي الْجَنَّةِ وَ هِيَ الَّتِي تَبِعَتْ وَصِيَّ مُوسَى. وَ تَفَرَّقَتِ النَّصَارَى عَلَى اِثْنَتَيْنِ وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً، وَاحِدَةً وَ سَبْعُونَ فِي النَّارِ وَ وَاحِدَةً فِي الْجَنَّةِ وَ هِيَ الَّتِي تَبِعَتْ وَصِيَّ عِيسَى. وَ أُمَّتِي تَفْتَرِقُ

۱۶۷۹. سلیم بن قیس الهلالی ج ۲ ص ۶۶۳ الحدیث الثانی عشر [۱]

۱۶۸۰. سلیم بن قیس الهلالی ج ۲ ص ۸۰۳ الحدیث الثانی و الثلاثون

عَلَى ثَلَاثٍ وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً، اثْنَتَانِ وَ سَبْعُونَ فِرْقَةً فِي النَّارِ وَ وَاحِدَةً فِي الْجَنَّةِ وَ هِيَ
 الَّتِي تَبَعَتْ وَصِيِّي. قَالَ: ثُمَّ ضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى مَنْكِبِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ثُمَّ قَالَ: ثَلَاثَ
 عَشْرَةَ فِرْقَةً مِنَ الثَّلَاثِ وَ سَبْعِينَ كُلُّهَا تَتَّحِلُّ مَوَدَّتِي وَ حُبِّي، وَاحِدَةً مِنْهَا فِي الْجَنَّةِ
 وَ ثِنْتًا عَشْرَةَ فِي النَّارِ

حدیث ۵: از پیامبر ﷺ شنیدم که می فرمود: یهودیان بر هفتاد و یک گروه
 متفرق شدند. هفتاد فرقه آنان در آتش و یک فرقه در بهشت هستند، و آنان کسانی اند
 که تابع وصی حضرت موسی (علیه السلام) شدند. مسیحیان بر هفتاد و دو گروه متفرق شدند.
 هفتاد و یک فرقه آنان در آتش و یک فرقه در بهشت هستند، و آنان کسانی اند که
 تابع وصی حضرت عیسی (علیه السلام) شدند. امت من بر هفتاد و سه گروه متفرق می شوند که
 هفتاد و دو فرقه در آتش و یک فرقه در بهشت اند، و آنان کسانی اند که تابع وصی من
 هستند. سپس پیامبر ﷺ دست مبارک را بر شانه علی (علیه السلام) زد و فرمود: سیزده فرقه از
 هفتاد و سه فرقه، همگی دوستی و محبت تو را عقیده خود قرار داده اند، ولی یک
 فرقه از آنان در بهشت و دوازده فرقه در آتش هستند. ۱۶۸۱